

༡༡། འཇུངས་རབས་དེབ་ཐེང་

ཚོར་བུའི་ཐོང་བ།

ཐུ་ཐོང་བུ་གཅིག་པའི་རྣམ་ཐང་།

ཐུ་ཐོང་བུ་གཉིས་པའི་རྣམ་ཐང་།

མདུན་རིས་གྱི་འབྲེལ།

རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་བོད་གནས་ཚུང་གིས་རྗེ་ས་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་
རབ་གནས་དགོས་པའི་ལུང་ལུལ། རབ་གནས་ལན་ལགར་མཛད་ཅིང་མནལ་ལམ་དུ། མགོན་པོ་
མཚོག་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཐེབས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་ཡར་ཐེབས་ཞེས་པའི་བརྗེ་
མཛད། ལྷའི་མགུལ་དུ་འཇུག་ཅིང་ཐུགས་ལ་དགེས་ཚོར་འཇུངས། རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་བཙུན་
འགྲུས་བརྩམས་པའི་བཙུན་འགྲུས་གྱིས། །ཞེས་སོགས་མགོན་པོ་མཚོག་དང་ལྷན་ཅིག་གསུངས་
པར་མྱིས། དེ་ནི་ “རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་སེམས་ཤུགས་མ་ཆག་ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་འདུག་”
ཅེས་གསུངས། ༡༩༧༦ ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གཏོང། དེའི་དབུ་ཞལ་དུ་མ་རྗེ་སར་
འགྲོར་བ་གསུངས་སུ་ལུལ་ཉེ་མདུན་རིས་བརྩུ་གཅིག་ཞལ་ ༡༩༧༠ ལོར་བཞེངས། རབ་གནས་
ལ་བོད་ས་མཚོག་གིས་མཛད། ལྷན་པོད་དུ་གདན་ཞུའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་གྱིས་རྗེ་
སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དེ་ལྷན་མདུན་རིས་ལ་གྱིན་རྒྱལས་དང་རྟེན་འབྲེལ་
གྱི་གནད་གཉིས་ཀ་ལྷན། ཞེས་ཏུ་བརྩུ་བཞེས་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་དུ་གཟིགས།

༡༡། །འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷུག་གི་རྣམ་སྤྱུལ་
རིམ་བྱོན་གྱི་འབྲུངས་རབས་དེ་བ་ཐེང་ལོར་བྱའི་
ཐོང་བ་བཞུགས་སོ། །

དེ་བ་ཐོང་བྱུག་པ།

༡༽ ལྷ་ཐོང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྣམ་ཐབས།

༢༽ ལྷ་ཐོང་བཅུ་གཉིས་པའི་རྣམ་ཐབས།

མདོ་སྤྱད་ལ་སྤྱིའི་བྱ་རྟོན་གོ་སློབ་ཚོ་གས་ཚུང་ནས་པར་འབྲེམས་བྱས།

ཚོམ་རྒྱུག་དང་དེ་བའི་གཞུགས་རྒྱུ་ལོན་པ།   སོ་རྒྱ་དར་རྒྱས།
རྒྱལ་འགྲུལ་སྒྲོན་པ།   ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
རྒྱལ་འགྲུལ་ལོན་པ།   ཚོང་སྲུང་རྒྱ་མཚོ།

༩༩། །བརྒྱུས་རྒྱུ་ལྟོས་ཀྱི་སྒྲིག་ཚོགས་ལ་གཞི་གཤིས་ཀྱི་སྒྲིག་ཚོགས་ལ་གཞི་གཤིས་ཀྱི་སྒྲིག་ཚོགས་ལ།

བོད་ལྗོངས་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའི་ལས་ལཱ་སྒྲོན་པའི་སྒྲིག་ཚོགས་ལ་ཚུངས་པར་འབྲེལ་སྦྲུལ།

བར་དབང། མདོ་སྐད་དབྱུས་སྒྲིག་ལྷན་ལས་ཁང་ལ་ཡོད།
བར་སྒྲིག། ལྷོ་ལོ་ 2015 ལོར་བར་གཞི་དང་བོ་བསྒྲིགས།
བར་ཐེངས། ལྷོ་ལོ་ 2015 ལོར་བར་ཐེངས་དང་བོ་དབང།

མཉེན་ཆས། Adobe InDesign CS6

དེབ་ཚད། 6.2 x 9.2 in.

ཡིག་གཞུགས། Monlam Uni OuChan2

དཔེ་རྒྱགས། ISBN 978-81-931323-5-7

༡༡། བོད་ལྗོངས་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའི་ ལ་སྐྱེའི་བྱ་རྩོད་ལོ་སྦྱོག་ཚོགས་ཚུངས།

Organising Committee for Gyaton (the 80th Birthday) Celebration of H.H. the Dalai Lama

Ref. No: 71014-2-303

ཚེད་བརྗོད།

༡༡། ལྷོ་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོ་འདི་གངས་ཅན་འགོ་བའི་ལྷ་སྐལ་འཇིག་རྟེན་ལོ་འདི་དེད་དཔོན་ཚེན་པོ། ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། བོད་མིའི་ཐོ་བོ་མེད་པའི་དབུ་བྱིད་ལ་རྒྱུ་མཚོག་རྒྱ་སྤོང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་གངས་ཚོངས་མདོ་སྐད་སྐྱེག་མཚོར་དུ་སྦྱོགས་དུས་སྡེ་འགོའི་མགོན་སྐབས་དམ་པར་བསམ་བཞིན་སྲིད་པ་བདག་གིར་བཞེས་ཤིང་མཛད་བཟང་འཛམ་གླིང་ཀྱན་ལ་བསྐྱབས་ཏེ་ལོ་འདི་བརྒྱད་ཅུ་ཉིལ་པོ་འཁོར་བའི་དུས་ཚོགས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན། དགོ་ཚོགས་ཀྱི་དུས་བབ་འདི་དང་བསྐྱབས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་དྲན་དང་ལས་ལེན་ཞུས་པ་དང་བསྐྱལ་བརྒྱུད་བརྟན་ཅིང་ལྗུལ་བ་དགེས་པའི་མཚོད་སྤྱིན་དུ་འགྲུར་སྲིད། མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའ་ལ་ལུལ་གྱི་ལུགས་སྲོལ་ལྟར་མགོན་པོ་མཚོག་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུར་མེབས་པའི་ལ་སྐྱེའི་བྱ་རྩོད་ལོ་སྦྱོག་ཞུས་པའི་ཁོངས་སུ་སྦྱོག་སྤོང་དགོ་སྐྱབས་ཀྱི་ལས་གཙོ་བསྐྱབས་ཐོག་བརྟན་བཞུགས་བསྐྱར་འབྲུལ་དང་། འབྲུངས་རབས་མཛད་ཐང་གསར་བཞེངས། ལྗུལ་དབང་རྒྱ་སྤོང་དང་པོ་ནས་བརྒྱ་གསུམ་བར་གྱི་འབྲུངས་རབས་དང་། རྗེས་སུ་ལྗུལ་དབང་རྒྱ་སྤོང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་པོད་ཅམ་མེན་པར་འཛམ་གླིང་ཁྲོན་འདིར་བཀའ་དྲིན་ལྷ་སྐྱེག་ཏུ་ཆེ་བའི་མཛད་པ་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་ཡང་མགོན་པོ་གང་གི་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་བར་གྱི་མཛད་རྣམས་ཞིང་བསྐྱལ་ཚེད་བརྒྱུགས་འགྲེམས་སྡེལ། ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་ཐོ་བོ་ཚེན་པོ་ལྷན་པ་ལྟར་འཛོམས་ཐོག་མགོན་པོ་མཚོག་གི་མཛད་འཕྲིན་སྐོར་གསུང་བཤད། འགྲེམས་སྡེན་དང་དགོང་ཚོགས་ཚེན་མོ། མདོ་སྐད་ནང་ཁྲུལ་དགེས་འཛོམས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ལ་སྐྱེའི་བྱ་རྩོད་ལོ་སྦྱོག་ཞུས་པ་ལས། <<འབྲུགས་པ་འཇིག་རྟེན་དབང་རྒྱལ་གི་རྣམ་སྤྱལ་མི་འབྲོན་གྱི་འབྲུངས་རབས་དེ་བཟེར་ནོར་བུའི་སྤོང་བ>>ཞེས་པའི་དེབ་སྤོང་འདི་ལ་སྐྱེའི་བྱ་རྩོད་ཀྱི་སྐབས་འདིར་རྒྱ་ཆེ་སྦྱོག་པ་པོ་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱེན་ལམ་དུ་ལུལ་བའི་དགོ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་སྐྱེ་ཞུས་པ་དང་བསྐྱལ་བརྒྱུད་བརྟན་ཅིང་བུགས་ཀྱི་བཞེད་དགོངས་མཐའ་དག་ལྷུན་གྱིས་འགྲུལ་བ་དང་། བོད་གཞིས་གུས་ལྷན་འཛོམས་ངོས་སུ་བཞུགས་ཚེ་རབས་ཐབས་ཅད་དུ་གསུམ་ཅག་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གསོལ་བསྐྱར་ཚུགས་སུ་འདེབས་པ་བཅས། བོད་ལྗོངས་མདོ་སྐད་ཚོལ་ཁའི་ལ་སྐྱེའི་བྱ་རྩོད་ལོ་སྦྱོག་ཚོགས་ཚུངས་ཀྱི་ལྷོ་ལོ་ ༢༠༡༥ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ གནའ་ལྷག་པའི་ཉིན།

མེད་བྱེད་མིག་མཚན་དེ་བཞི་མི་མང་།

SJRB-0212

མདོ་མཚན་ ༧ ལྷའི་བྱ་རྒྱུན་གོ་སྐྱོན་ཚོགས་ཚུང་གི་ཤར་གཞི་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

མེད་བྱེད་མིག་མཚན་ཚོམ་སྐྱོན་ཁང་གིས་འཕུལ་དེབ་རུ་བཏོན།

མེད་བྱེད་མིག་མཚན་ཚེན་མོས་འགྲམས་སྐལ་བྱས།

༡༠༧༧ ལོའི་ལྷ་བཞི་ཤར་གསར་རུ་བསྐྱོད།

༡༠༡༠ ལོའི་ལྷ་བཅུ་ཤར་བསྐྱར་སྐྱོན་བྱས།

མེད་བྱེད་མིག་མཚན་བྱ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

མིག་འབྲེལ་བྱ་བྱང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

༡༽འབང་ཚོས་ལྷོ་དཀོན་རྒྱ་མཚོ་དབང་གོང་མའི་ཡང་སྐུལ་རྒྱ་ལེས་པ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཞིང་རིམ་
གྱིས་སྤར་ཁམས་དང་ལྷོ་རྫོང་སོགས་བརྒྱུད་བདེ་ཆེན་རྒྱ་འབྱོར་པར་སྐྱབས་གོང་མའི་ཉེར་
སྤྱད་རྣམས་འབྲུལ་མེད་དོས་འདྲིན་དང་གསེར་བུམ་ནས་དཀྲུག་ཐོག་ལ་པུ་ཆེན་རིན་
པོ་ཆེར་གཙུག་ལྷན་དཔུལ་བཞེས་གྱིས་བྱབས་ཁྲུས་དང་རྗེས་གནང་སོགས་གྱིས་བཀའ་
རྒྱུ་བརྒྱུད་ལྟེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོའི་གསེར་གྲིར་མངའ་གསོལ་དང་གཞུང་སྐོར་གྱིས་ལེགས་
འབྲུལ་བཟུང་མི་ཆད་པ་བསྟར། ༡༣

༢༽ལྷང་སྐྱ་ཚང་ནས་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ལ་དབང་རེ་བསྐྱར་རྗེས་རྒྱ་ནག་རྒྱ་ཐོན་མཇུག་དང་
བརྟན་གསོལ་ལྷན་གནས་ས་ཁག་ནས་སྤར་སྲོལ་ཉམས་མེད་དང་གྲི་ལེབས་ལེགས་འབྲུལ་
ཡང་བསྟར། བསྟན་སྲིད་གྱི་ལས་དོན་ལ་འབྱོར་ཐོན་གྱི་མཇུག་ལྷན་དང་རྗེས་འདྲིན་པར་
མ་ཆད། པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱལ་ཚབ་ལས་ཚོ་དབང་དང་བྱབས་ཁྲུས་ལྷན་ལྷན་འབྲུལ་
སོགས་ཞི་དྲག་གི་སྐྱེ་བོ་མཐའ་དག་གི་རེ་འདོད་ཡིད་བཞིན་རྒྱ་བསྐྱར་ས། ༡༥

༣༽ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཞི་མ་ཡི་གེ་འདྲི་ཕྱོག་གི་གསལ་སྤྱོད་དབུ་འཇུགས་དང་དཔུན་བཅད་རྒྱ་
རེ་ལ་བཞུགས། ཁལ་ཁའི་སྤོགས་གྱི་འབྲུལ་པ་རྣམས་རྗེས་འདྲིན་དང་། པུ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེ་ལས་དབང་ལྷང་རེ་གསལ་བཞེས། ཡོངས་འདྲིན་གཉིས་ཆེ་འདོན་དང་འབྱོར་ཐོན་གྱི་
མཇུག་ལྷན་སོགས་ལྷན་གཉིས་གྱི་སྤར་སྲོལ་རྣམས་རྒྱུན་སྤྱོད། ༡༦

༤༽པུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ལུས་བཞིན་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་དབང་བཀའ་ལྷང་དང་། སྤར་
སྲོལ་འཆར་འཕར་གྱི་བྱེད་སྐོར་བཅད་རྒྱུར་བཞུགས། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱ་བསྐྱེད་
ཚོགས་སྤེལ་དགོ་ཚུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཡང་དག་པར་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་སྐྱབས་བསྟན་རྒྱལ་
མཚན་འདྲིན་པ་ཡོངས་གྱི་དཔུལ་རྒྱ་བཞེངས་ནས་གནས་གཟིགས་མཚོན་འབྲུལ་སོགས་
ཡར་ལྷན་རྒྱ་བསྐྱར་ས། ༡༧

༥༽རབ་བྱུང་སྔོན་བཞེས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་ལན་ཁ་ཡར་ལྷན་ལྷན་ལྷན་དང་། པུ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེ་ལས་དབང་རྗེས་གནང་ལྷང་གི་མང་རྒྱུ་ལྷན་རྒྱ་ནང་ཡམས་གྱིས་བསྐྱམས་
བསྐྱེད་ཆེ་སྤུས་རང་གསལ་བསམ་དང་ལྷན་བསྐྱེད་སོགས་ལེགས་འབྱོར་དོས་ཡོངས་

- འཛིན་རེ་གསར་བསྐྱོད་བརྟུན་གྱི་ཚོད་པ་སོགས་ཐུགས་གཉེར་ལ་འབྲུས། ༥༡
- ༡༥༥ །མདོ་སྐྱོད་བརྟུན་པའི་སྐོན་མེ་གསར་ཁང་རྒྱ་རྒྱུ་འཆར་མཁལ་ཐུག་ཏུ་བཅར་ཉི་དོན་གནད་
 འདུས་པའི་ནང་མོལ་གྱི་བརྟན་གསོལ་ལུལ། སྤུལ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྲིད་སྐྱོད་བཅས་
 ལྷན་རྒྱས་ཡང་ཡང་གནད་། ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་སྐོན་སྤྱི་བྱེད་འཚོམས་མེད་དང་རྒྱུད་རིང་
 ལུང་གི་མཁལ་བཅར་དང་འཕྲོར་ཐོན་ཁག་རྗེས་འཛིན་གནད་། ༥༩
- ༡༥༦ །འཛིན་ཡམས་མཆེད་དོགས་བསྐྱེད་པའི་བའ་གྱིས་ཆེ་དང་མོར་སྲིད་ཏུ་བཞུགས་རེས་གྱིས་
 ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལས་དཔེ་བྲིད་དང་ཐུགས་འཛིན་སྐྱོར་སྐྱུར་ལ་བཙོན་ངོས་ལོ་
 མཉམ་ཁག་ཁག་བཅད་རྒྱ་རེ་ཡང་བསྐྱུངས། ལྷན་ལྷན་འཆར་འཕར་གྱི་མཛད་པ་ཁག་ལྟར་
 བཞེས་གྱིས་རྒྱལ་བརྟན་དར་ཞིང་འགོ་ཀུན་བདེ་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ཟབ། ༥༧
- ༡༥༧ །དཔུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་བཞེས་པས་བརྟན་བཞུགས་སྐྱ་བྱི་མང་ཏུ་འདུལ་གསོལ་དང་། ཡོངས་
 འཛིན་རྣམས་ལས་དབང་ལུང་རེ་གསན་བཞེས། ཐུག་དཔེ་གཟིགས་སྐྱོར་ལ་འབྲུས་ངོས་
 འཆར་ཅན་བྱེད་སྐོན་ཁག་དང་ཁལ་ཁའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན། བཅད་རྒྱ་རེ་ལ་བཞུགས།
 ལྷ་ལྷན་ལུལ་ནད་ཡམས་ཆད་པས་སྤྱི་འགོ་མཐའ་ལྷན་པ་མཁལ་ཐུག་ཏུ་བཅར་བར་རྗེས་
 འཛིན་བསྐྱུངས། བརྟུན་གྱི་གསན་སྐྱོད་དུ་འཇུགས་ཀྱི་མཚོད་རྒྱིན་རྣོས། ཆེ་དང་མོར་
 སྲིད་ཏུ་མེདས་བཞུགས་གྱིས་བརྟན་འགོ་བདེ་བའི་མཚོད་སྐོན་འབྲུམས་ལྷན། ༥༩
- ༡༥༨ །རྒྱ་བུའི་ལོ་གསར་དབྱེས་མཚོད་ཡར་ལྷན་དང་ལྷན་ལུ་ཡོངས་འཛིན་ནས་བརྟན་གསོལ་
 གནད་རྒྱིན་ཞུ་འདུལ། འཆར་འཕར་བྱེད་སྐོན་རྣམས་ཉམས་མེད་དང་གསན་བསམ་ཆེད་
 དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྐྱུངས་སྤྱི་ཆེབས་བསྐྱུར་གྱིས་མཚོན་ཞབས་གསར་བསྐྱོད་ཐོག་གྲུ་ཚང་
 ཁག་ཏུ་སྤོང་ས་མཚོག་ནས་བཀལ་བརྟུག་གནད་བ་དང་། མཁལ་པ་གཞན་དག་གིས་
 ལེགས་བཤད་གྱིས་མཚོད་རྒྱིན་བརྟུན་བ་རྣམས་དབྱེས་བཞེས་གྱིས་རྗེས་འཛིན་སྐྱུར། ༥༩
- ༡༥༩ །མེ་མེག་ཆེན་སྲིད་ཏུ་མེབས་པར་གནས་རྒྱུ་ཚང་གིས་མཚོད་རྒྱིན་རྣོས་པར་དབྱེས་
 བཞེས་དང་། མེར་སྐྱིེད་དང་སྤྱི་ཚང་ཁག་ཏུ་ཆེད་མེདས་གྱིས་བཀལ་བརྟུག་གི་བསྐོ་སྲིད་
 ལུལ་བ་རྣམས་བཞེས་མཐར་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྲིད་ཏུ་ཡང་མེདས་ནས་དེ་

མཚོངས་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྐྱེས་ལུལ་བ་ནམས་དབྱེས་བཞེས་ཀྱིས་རེ་བ་སྐོང་བཞིན་ཚོས་
འཁོར་རྒྱལ་དུ་བྱགས་མེབས་པར་བརྟན་གསོལ་ལྷན། ༡༣༤

༡༣༥ རྩོམ་མེད་སྐྱེས་མཚོར་གནས་གཟིགས་སུ་མེབས་པར་གཟིགས་སྐྱོང་རེ་བྱུང་བ་དང་། རྒྱལ་དང་
དགའ་ཚལ་དུ་གསུང་བསྐྱར་སྒྲིབ་རྒྱས་ཚུགས། རྒྱལ་ལྟ་ཚོག་ཏུ་བྱུང་ཆེན་ན་ཁ་པའི་རྒྱབ་
གནས་སུ་བསགས་སྐྱོང་གནད་འདུས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་མཁུ་ནས་དགའ་ཚལ་དུ་བཅད་རྒྱར་
བཞུགས་པར་གཟིགས་སྐྱོང་བྱུང་པར་བེ་མེབས་པ་དང་དང་འདུས་ཀྱིས་ལྷགས་པའི་སྐྱེ་
འགྲོ་རྣམས་རྗེས་འཛིན་སྐྱར་བས་བསྐྱེད་ས། ༡༤༡

༡༤༢ རྩོམ་དགའི་ཕྱོགས་སུ་ཆེད་མེབས་ཀྱིས་མཚོང་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་རྣམས་དང་པའི་ས་ལ་འགོད་
བཞིན་ཚོས་ལུང་དུ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྒྱབ་གནས་སུ་བསགས་སྐྱོང་དང་དམིགས་
རྣམ་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་ས། གཞན་ཡང་རྒྱབ་གནས་དང་དགོན་སྡེ་ལང་པོར་ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱིས་
གནས་གཟིགས་མཚོང་འདུལ་དང་འགྲོ་རྣམས་བདེ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འབའ་ཞིག་ལྟར་
བྱེད་ས། ༡༤༣

༡༤༣ རྩོམ་གནས་ཁ་འབྲུག་ཏུ་ཕྱོགས་དང་གཏུག་མར་གནས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཁྱི་ལྟ་ལྟ་འདུས་པར་
མཇལ་ཐུག་གི་རེ་བ་དོན་སྤྲིན་དང་། བྱིང་ཆེན་ཚོངས་པས་དམིགས་བསལ་གྱིས་ལུང་
བརྟན་གཟེངས་བརྟོད་ཀྱང་ལུལ། བསམ་ཡས་སུ་མཚོང་འདུལ་གནས་གཟིགས་ཟབ་པ་
དང་རབ་གནས་ཀྱིན་འཕེབས་གང་རྒྱས། ཚར་གནད་དབྱེས་སྟོན་བཏུར་བའི་སྐབས་
གཟིགས་སྐྱོང་རེ་ཡང་བྱུང་། ༡༤༤

༡༤༤ རྩོམ་གཤོངས་ནས་ལམ་པར་འཁོད་པའི་སྡེ་དགོན་དང་རིས་མེད་སྐྱེ་འགྲོ་རྣམས་ཡང་
དག་ལམ་ལ་བཀྱི་བཞིན་ར་ས་འཕྲུལ་སྐྱང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་སུ་གནས་གཟིགས་
མཚོང་འདུལ་རྗེས་རྗེ་པོ་བྱང་དང་ལོར་སྤིང་དུ་བཞུགས་ནས་སྐྱོང་སྐོལ་བཟང་པོ་ཉམས་
མེད་རོས་གདན་ས་གསུམ་ཏུ་བྱགས་གཉེར་དབུ་འཕྲུགས་དང་། རྩོམ་གནས་སོགས་སུ་
མེབས་བཞུགས་ལེགས་བྱུང་གི་དབྱེས་སྟོན་བཏུར་རྗེས་གསན་བསམ་དང་བརྟེན་མཚོནས་
ལ་འབྲུས། སེའུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྗེས་པས་རྣམ་དཀར་མཚོང་སྤྲིན་སྐྱོང་ས། ༡༥༠

༡༥ ། རྩོད་གཞི་དོན་གཉིས་སྤྱིར་པས་བརྟན་གསོལ་དམིགས་བསལ་འབྲུལ་བཞེས་དང་། གསུམས་
མགོན་མཚོག་ལ་བསྟེལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཚོས་ཉིད་ཚོབ་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་།
འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་སྣ་མྱི་ལ་འགྲུས་པར་གཟིགས་སྣང་བྱུང་པར་བྱུང་བ་རིམ་
གྱིས་རང་ཞིར་སོང་བ་དང་འཆར་འཕར་འགྱོར་ཐོན་གྱི་མཇུག་སྟེག་དང་བརྟན་གསོལ་
རིགས་འབྲུལ་བཞེས།..... ༡༩༩

༡༦ ། ཚོའི་འཇུག་སྟེན་ལམ་མང་འབྱེད་སྤུལ་མི་རྣམས་རྗེས་འཇོག་དང་ཡོངས་འཇོག་ན་ཚོགས་
མཚོག་གི་དགོངས་ཚོགས་ཞུ་འབྲུལ། གཤམ་ཚེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྐྱུལ་སྤྱུགས་བརྟན་གསོལ་
ལན་དང་ཡོངས་འཇོག་རེ་ཆེ་འདོན། འདི་ཙམ་ནས་ཡུལ་སྟེན་གཞིའི་དབང་གིས་
འཆར་འཕར་ལེབས་སྐྱོད་རིགས་ལ་དངོས་བཅར་ཆེར་མ་སྤྱབ་ནའང་རྟེན་འབྲེལ་ཉམས་
མེད་ངོས་སྤྱུགས་གཉིས་ཀྱི་སྟེག་མཚོན་བདག་གིར་བཞེས་པར་དབྱེས་སྟོན་དང་ལེགས་
འབྲུལ། ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་རིམ་བཞིན་བསྐྱུངས།..... ༢༠༩

༡༧ ། ལོར་བོད་དམག་འབྲུག་ལ་སེར་དམག་འགོ་བར་སྤྱུགས་མ་རངས་པ་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་ལྷི་
བབ་བཞེས་ལུས་ཀྱིས་སྤྱི་སྤྱོད་ནས་ཡུལ་སྟེན་བདག་གསོལ་ཟམ་མི་ཆད་པར་གཏོས་
ཆེ་འབྲུལ་སྐྱབ་ལུས་ཀྱང་། སྤྱི་འགོའི་བསོད་ནམས་ཟད་མཐར་གཏུགས་པ་དང་དབྱེས་པའི་
མཚོན་སྟེན་འགོ་བའི་རྣམ་དཀར་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་ཚོངས་པ་སོགས་སྟེན་དན་འཇོངས་པས་
གཟུགས་སྤྱིའི་བཀོད་པ་བསྐྱུངས།..... ༢༡༩

༢༠ ། གསུམས་མགོན་མཚོག་གི་ཟག་བལ་གྱི་སྤྱུགས་དགོངས་ཚོགས་སྤྱིར་གསང་བའི་འཇིགས་
གསལ་གྱི་བདག་འཇུག་སྟེན་ལེན་དང་། དད་ལྡན་འགོ་བའི་བསོད་ནམས་ཞིང་མཚོག་
གཏུང་རྟེན་གསར་བཞེངས། རྣམ་ཐར་འདི་བརྒྱམས་པའི་དགོས་པ་དང་རི་ལྟར་གྲུབ་
རིམ།..... ༢༣༠

རྣམ་ཐར་འདི་ཞིབ་བསྐྱར་བྱུངས་བཅོལ་ཡིག་ཆ།..... ༢༣༦

༭། རྒྱུ་བཅས་ཤིང་ཞིའི་བཞུག་རྒྱུ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་འཇུག་

ཅང་པ་བཞུག་གཉིས་པ་ཚེན་པོའི་རྣམ་པ་རྒྱུ་བཅས་

རྒྱུ་བཅས་ལྟེ་པ་ལས་མཛད་ལས་པ་རྒྱུ་བཅས་

དྲུང་པོའི་མེ་མོང་ཞེས་བྱ་

བ་བཞུགས་ལོ།

༡། མཚོན་པ་བཞུག་ཅིང་རྒྱལ་པོའི་ཆེ་བ་དང་གང་ཏུ་རྒྱ་འབྲུངས་པའི་ཡུལ་དང་ཡལ་ཡུམ་གྱི་ཆེ་
བ། རྣམས་སྤྱི་བུ་ལས་དང་འབྲུངས་པའི་རྣམས་ལོ་མཚར་བའི་ལྟས་རྣམས་ལས་ལྷན་ལྷན་གྱི་ལོ་
འབྲུངས་ལྟ་དང་མཚོན་པོ། ལྟ་ལོ་བཅས་ནས་ལྱང་རྒྱུ་བཞུག་བྱས། ༡༡༥

༢། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་མཚོན་གྱི་རྒྱལ་རྒྱའི་གསེར་ཞལ་ནས་མངའ་བྱི་རེ་རྒྱལ་ལ་འབྲེན་པའི་
ལུང་རྣམས་ལྟེ་ལྷན་ལས་ཏུ་བྱུང་བ་དང་ཚ་བ་དེ་བཞུག་གིས་ཚད་གཙོད་རིམ་བཞིས་
བྱས་པར་འོལ་དགའ་དང་ཟངས་རི། དུགས་པོ་རྣམས་ལས་བཅས་ནས་རྒྱུ་བཞུག་གི་དོགས་
གནས་གསུམ་བྱུང་རྣམས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གདན་འདྲེན་གྱི་རིམ་ལ་རྣམས་བཞུགས།

༣། འོས་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་ལ་སྤར་སྤོལ་གྱི་བཞུག་དབྱེད་རིམ་བཞིས་མཐར་འོལ་དགའི་རྒྱུ་བཞུག་
ཆེར་ཐོན་བྱུང་བར་གཞུང་སྐུའི་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ལུགས་ལེགས་ཞུས། ༡༡༧

༤། ལོང་ས་མཚོན་རྒྱལ་རིག་པོའི་ཆེ་ལོང་ལྟེ་ཆིབས་བཞུག་གིས་གྲིང་རྒྱུ་བཞུག་ནས་
གཙོག་སྤུང་འབྲུལ་བཞེས་དང་རབ་བྱུང་སྤོལ་རྒྱལ་བྱས་ཐམ་འབྲུལ་བཞེས་ཀྱིས་ཐམ་སྤུང་
རྒྱལ་ལྷོགས་ཉེ་རིང་གི་རྗེ་ཁག་ནས་རབ་བྱུང་ལེགས་འབྲུལ་མང་ཏུ་བྱུང་བ་ལོགས་འབྲེལ་
ཚད་དོན་ལྡན་གནད། ༡༡༩

༥། གསང་ཆེན་བཞུག་པའི་མཚོན་འཛིན་ས་རྒྱུ་བཅས་ཆེན་རྣོན་འཁོར་སོགས་ཐག་རིང་བྱུང་གི་
མངའ་བུ་ཏུ་བཅར་བ་རྣམས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་སྐོར་ལུས་སྤར་སྤོལ་ལེགས་བསྐྱུ་
པའི་ལམ་གྱི་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་ཐོག་མར་ཐེབས་པར་ལམ་བར་
འཁོད་པའི་རྒྱུ་བཞུག་ལོང་སའི་རྗེ་ལས་འབྲུ་བ་རྣམས་ལ་ཞལ་བྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས་དུགས་
དབྱུང་མཚོན་བཞུག་ལེགས། ༡༢༠

༤༥ །ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་པོ་བྱང་པོ་ཏུ་ལའི་མི་འཇིགས་གདོང་ལྷན་བཏེགས་
པའི་གསེར་གྲིར་མངའ་གསོལ་དང་དེར་གྲི་འབྲུལ་གྲུས་མཚོང་རྒྱར་ལེན་གྱི་ལྷ་སྟེ་སྟེ་
འབྲུམས་སྐྱུ་ཤིང་། ལྷར་སོལ་བཟང་པོའི་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིད་སྐོར་ལྷན་པར་ལྷན་རོས་
འཇིན་ལས་རྒྱ་བྱུང་ཏུ་འཕེལ།..... ༡༥

༤༦ །འབྲུན་འགྲོའི་བཤེགས་དབང་རྣུ་ལྷར་སྐྱིད་སྐྱོད་རྩ་སྐྱོད་ལས་གནས་ནས་དབྱུང་བས་ལྷ་
སྟེན་སྐོར་ལམ་ཆེན་མོ་ཡང་ཚུགས་མ་ཐུབ་པ་དང་། ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ན་སྤ་ཡང་སྟོན་
གྱི་ལྷགས་བསྐྱེད་བཞིན་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་ལྷགས་འགན་བཞེས་པར་ལྷར་ལམ་བཞིན་དབྱེས་
སྟོན་བསྐྱེད་ལྷག་རོགས་གཞོགས་སྐྱོད་བསྐོར་འཛོག་དང་ཡོངས་འཇིན་གཉིས་ཆེ་འདོན་
གྱིས་གསལ་བཞེས་དུ་འཇུགས། ལྷགས་དམ་བཅད་རྒྱ་རེ་ལའང་འབྱུག།..... ༡༦

༤༧ །ཡོ་གསར་དབྱེས་མཚོང་ལྷར་རྒྱན་ལྷར་ཆག་མེད་རོས་གཞུང་ས་དང་དཔོན་སྟེ་སོགས་ཀྱི་
ལས་ཚོན་མགོ་འཇིན་རེ་བསྐོར་འཛོག་ཚུགས་ཉེ་རིང་ནས་ལྷགས་པའི་སེར་རྒྱ་མང་པོའི་རེ་
བསྐོང་ལྷར་གསན་བསམ་ལ་ལྷགས་བཅོན་དང་རབ་བྱུང་དགེ་རྒྱལ་སྟེ་ལྷ་བཞེས་ཀྱི་སྟོན་
འགོ་རྣམས་གྲ་བསྐྱེགས།..... ༡༧

༤༨ །ལྷ་སྟེན་གཏུག་ལག་ཁང་དུ་རབ་གནས་རྒྱས་འབྲུལ་སྐོས་རྩོམ་སྐྱུ་ལྷ་ལེའི་སྐྱེན་ལྷར་ཡོངས་
འཇིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ཀྱིས་བར་མ་རབ་བྱུང་དང་དགེ་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་སྟེ་གནང་
བཞེས་གྲུབ་པར་གཞུང་སྐོར་སོགས་ནས་ལེགས་འབྲུལ་གྱི་རིམ་བ་རྒྱ་ཆེ།..... ༡༨

༤༩ །གྲ་འཇིན་གཉིས་པའི་སོ་བྱང་ཆེན་པོར་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་ལྷགས་གཉིས་རྣམ་དཀར་གྱི་
གཟིགས་སྐྱོད་གནང་ལྷན་ནོར་སྐྱིད་དུ་ཆབས་ཞུགས་སྐྱེད་ཆིབས་བསྐྱེད་དང་། སྟེ་སྐྱིད་སྟེ་
ལྷར་གཤེགས་ཚོབ་ཡོངས་འཇིན་གྲི་བྱུར་རིན་པོ་ཆེ་དེའི་ཚོབ་དུ་བསྐོས། ལྷ་ཡོན་ལ་རྒྱན་
བཅོན། ལོ་མཇུག་སྐོར་ལམ་ལྷར་བཅད་རྒྱར་བཞུགས་པ་སོགས་ཀྱི་བར་གདན་ས་ཆེན་པོ་
རྣམས་ཀྱི་ཚོས་སྐྱོད་རྣམས་ལྷགས་ལྷ་རྒྱུབ་པ་གནང་།..... ༡༩

༥༠ །གཞུང་ཆེན་ཙུ་བ་ལྷགས་འཇིན་དང་སྐོས་བཞེས་ལ་བཅོན་ལྷན་སྐྱིད་ཀྱི་འགྲོར་སོན་དང་
གསར་མཇུག་སོགས་འཚོམས་ལྷན་བཞུགས་ཆེ་དང་ནོར་སྐྱིད་དུ་བཞུགས་རེས་ཀྱིས་སྐོར་སྟེ་ལ་

བཟང་པོ་ཉམས་མེད་ཡར་དར་ངོས་དབང་རྗེས་གནང་རེ་འདུལ་བཞེས། ཁྲ་འབྲུག་གཙུག་
ལག་ཁང་ཉམས་གསོ། ཉག་སྐྱེད་འདུག་ཚོད་ཞི་འཇགས། བཟུས་གཞུང་གསན་བཞེས་དབུ་
འཇོགས་ཀྱིས་མཚན་ཞབས་གསར་བསྐྱོ་སོགས་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་སྲིད་འདོར་མེད་རིམ་
གཉིས་བཅད་རྒྱ་བཟང་མོར་བཞུགས། ༣༥༠

༡༣༽ ཁྲ་འབྲུག་ལོ་གསར་དབྱེས་མཚོད་སོགས་སྐར་ལམ་ལྟར་དང་ཚོ་འདུལ་སྟོན་ལམ་ཚེན་མོའི་
ཚོགས་མཐོན་དུ་ཚོག་མར་ཚིབས་ཞལ་བསྐྱར་བར་དགའ་སྟོན་རྒྱས་གཤོམ་དང་གཞུང་
ཚོས་ཀྱིས་དབུགས་དབྱུང་། ལྷ་ལྷན་དང་ར་ཚེའི་གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་སུ་བཞུགས་པའི་
ཉེན་ལྷན་ལ་བྱིན་འབབས་དང་། བཙོ་ལུ་མཚོད་པ་སོགས་ལ་དབྱེས་གཟིགས་ཀྱིས་
མཐའ་ལྷན་སྐྱེ་འགོ་བྱངས་མེད་པའི་རྒྱུད་ལ་རྣམ་དཀར་གྱི་ས་བོན་གྱུང་པོར་མཚན་དེ་
ཚེ་སོ་བྱང་ཚེན་པོར་སྐྱབས་ལེབས། ༣༥༢

༡༣༽ ཡར་འབྲོག་བསམ་སྤིང་རྟོ་རྗེའི་སག་མོའི་སྐུལ་སྐུ་སོགས་དད་མཇལ་ལྷ་མི་རྣམས་རྗེས་
འཇོན་དང་། བཀ་ཤིས་རྒྱན་པོའི་སྐྱེད་སོགས་ནས་བརྟན་གསོལ་ཚེད་འདུལ་དང་། ཚེ་
དང་མོར་སྤིང་དུ་བཞུགས་རེས་ཀྱིས་བྱུགས་བཙོན་ཚེན་པོ་གནང་བས་བཟུས་ལྷ་དང་ལྷོ་
ཉགས། འོན་པར་བུན་ཅུ་རྣམས་ལ་གསན་བཞེས་ལེགས་ལྷུག། མཚན་ཞབས་རེ་གསར་བསྐྱོ་
དང་པར་ལྱིན་གསན་སྟོད་གི་དབུ་འཇོགས་བསྐྱུངས། ༣༥༥

༡༤༽ གདན་ས་ཚེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྱངས་སུ་མཚན་ཉིད་གསན་བཞེས་དང་མཁས་པའི་
ཚོད་རིག་ཤོགས་ལ་ལྷགས་ཞིབ་སྒྲིང་གདན་ལྷན་ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་སྐྱེ་རྒྱུ་དང་དགོ་འཕེལ་
རི་ཤོད་ལྷོ་སྐོ་དང་འབྲས་སྐྱབས་པ་སྐྱ་ཚོད་། ཁམས་ཚོན་རེ་བཅས་ལའང་སྐྱབས་ལེབས་
ཀྱིས་དགོ་བཤེས་མང་པོའི་དབུས་ནས་བཀལ་བརྟན་གསོ་བྱེད་དང་ཁག་སོ་སོར་དལ་
ཉེན་འོན་ཚེ་ཞིང་རྟེན་དཀར་བ་དང་མོས་བསམ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་སོགས་སྟོན་འགྲོའི་ཚོས་
བཤད་སྐྱར་བ་དང་ལྷགས་སྤྱང་རེས་རྗེས་འཇོན་གནང་བ་བཅས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་འཕེལ།

༣༧༠

༡༥༽ སེ་ར་མེག་ཚེན་སྤིང་དུ་ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་ལམ་བར་གནས་ཚུང་སྐྱེ་དབྱངས་སྤིང་དུ་ཕེབས་

བཞུགས་དང་། སེ་ར་སྐྱི་དང་། བྱིས་སྐྱད་དང་སེར་སྐྱགས་ལྷ་ཚོང་། ལ་ཤོང་ཁའི་རི་ཁོང་།
ཁམས་ཚེན་རེ་བཅས་སུ་གདན་གསོལ་བཞིན་ཞབས་སོར་བཞོད་དེ་གཞུང་ཚེན་ལ་སོས་
བསམ་གྱིས་འཇུག་དགོས་དང་མི་ལུས་སྐངས་པ་དོན་གོ་ཚོད་པ་ཞིག་བྱིད་དགོས་པའི་
གསུང་ཚོས་དང་ལྷགས་ལུང་རྟེ་མཁས་མང་དབུས་ཚོད་སྤའི་བཀལ་བཟག་གནང་བ་དང་
གཞན་དག་ལ་ཡང་གཟིགས་རྟོག་གིས་རྗེས་འཇིག་སྐྱར། ཚེ་ཤོ་བྱང་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་
ལོ་མཇུག་བཅད་རྒྱལ་བཞུགས།..... ༡༠༩

༡༦) ལྷགས་ལུག་ལོ་གསར་དབྱེས་མཚོད་དང་སྒྲོན་ལམ་ཚེན་མོར་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་གསུང་
ཚོས་སོགས་སྐར་ལམ་ལྟར་སྐྱེལ་གནང་། ཚེ་དང་ནོར་སྤིང་ཏུ་བཞུགས་རེས། ལྷི་མཁན་
དཔལ་དོན་ལ་བརྟེན་པའི་དགའ་ལྡན་ཟིང་འཇུག་བསྐྱངས་པར་སྐྱགས་ཁལ་དང་གཞུང་
གི་ལས་བྱེད་རེ་གསར་བསྐོ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་ཡང་སྐྱལ་དོས་འཇིག་དང་འབྱོན་
ཚོན་གྱི་མཇལ་ཁ་དབྱེས་སྐྱལ།..... ༡༡༦

༡༧) རྒྱ་རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་གནམ་མའི་དབྱེས་མཚོད་དང་ལྷགས་གཉིས་བྱི་བྱིད་སྐོ་སྐར་སྐོལ་གོང་
སྤེལ་དང་ལོ་མཇུག་ཁག་བཅད་རྒྱལ་བཞུགས། གཞུང་ཚེན་ལ་སྐྱགས་བཙོན་གོང་འཕེལ་
དོས་སྒྲོན་ལམ་ཚོགས་མགོན་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་གསུང་ཚོས་དང་། ལྷགས་གཉིས་སྐྱགས་
འགན་གཙོར་བཞེས་གནང་བར་གཞུང་སྐེར་ནས་ལེགས་འབྱུང་དང་དགའ་ལྡན་རྣམ་
པར་སྤིང་དང་སྟོ་གནས་ཁག་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་སྐྱད་གཞུང་ནས་གྲ་སྤྱིག་བྱིད་སྐོ་སྤེལ་བ་
དང་ཡོངས་འཇིག་གསར་བསྐོ། རིམ་གཉིས་བཅད་རྒྱལ་སྐྱགས་བཙོན་དང་འབྱོར་ཚོན་
གྱི་མཇལ་སྐྱག་དབྱེས་གནང་།..... ༡༡༧

༡༨) ཤིང་བྱིའི་སྒྲོན་ལམ་ཚེན་མོའི་ཚོགས་མགོན་ཏུ་གདན་ཞུས་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་སྐྱགས་སྒྲོན་
བདེན་བརྗོད་དང་ར་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཁག་སོ་སོའི་རྟེན་རྣམས་ལ་མཚོད་འབྱུང་
སྐྱགས་སྒྲོན་གཟབ་གསོལ། སར་རྒྱུན་གསན་བཞེས་ལེགས་སྤུབ་དང་དབུ་མའི་སྐྱགས་
གཉེར་དབུ་འཇུགས་རྗེའི་གསེར་གདུང་མཇལ་བ་དང་རིགས་སྐྱའི་ལེགས་བཤད་གྱི་རྒྱེས་
བཞེས་སྐྱད་སོགས་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་སྤིང་ཏུ་ཆིབས་ཞབས་བསྐྱར།..... ༡༡༩

༡༧༽ རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གདན་ས་འཕྲོག་རི་བོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་གྲིང་ལྷ་སྤྱི་དང་
ཤར་བྱང་། ཡངས་ཅན་བཅས་སུ་གདན་གསོལ་བཞིན་གསུང་ཚོས་དང་ལྷགས་ལྷང་རེས་
རྗེས་འཛིན་ཚོད་ལྟར་གཞིགས་ཞིབ། ཉེན་གསུམ་ལ་རབ་གནས་དང་མངལ་ལྷ་བྱིན་འཇུག་
སོགས་གནང་སྟེ། ལམ་བར་གྱི་སྤྱི་འགོ་མཐའ་ཡས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཐར་ལམ་ཚ་བ་འཇུགས་
བཞིན་ལྡན་མཚོག་སྤྱི་མྱོད་རིམ་ཕྱོད་གྱི་གདན་ས་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་བྱགས་མེབས་ཏེ་
གསོལ་མཚོད་རྒྱས་པ་མཛད།..... ༥༥༩

༡༨༽ ལྷ་མོའི་ལྷ་མཚོར་གསོལ་མཚོད་གཟུགས་རྒྱས་པོས་མཚོ་གཞིགས་དང་རྒྱལ་གྱིས་གཙོས་ཐག་
ཉེ་རིང་གི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནས་ལུགས་པད་བརྟན་གསོལ་ལྷས་པར་དམིགས་མེད་སྤྱུགས་
བཅའི་རྗེས་འཛིན་དང་འབྲལ་ལྷན་དགོ་བའི་ངང་རྒྱལ་དུ་ལྷན་བཞུགས་གྱི་སྤྱུགས་འདུན་
འབྲངས་པར་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ནས་ནན་ལྷས་པོར་མྱིར་མེབས་ལལ་བཞེས་གྱིས་འོས་
དགའ་དང་རྒྱལ། ཚོས་ལྷང་རི་ཁྲོད་སོགས་སུ་བཞུགས་རེས་གྱིས་གསུང་ཚོས་དང་རྒྱུ་བ་
སྤོང་མཚོད་འབྲལ། རྗེ་འགོ་མཐའ་ཡས་པར་རྣམ་དགའ་དགོ་བའི་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་
དུས་འདའ་བར་མཛད།..... ༥༦༩

༡༩༽ གནས་མཚོག་ལྷ་སྤྱིངས། ཉིང་འཛིན་ཡུག་རྒྱ་སོག་ཡུག་འོལ་དགའ། རིན་ཆེན་སྦང་། ཟངས་
རི་དགོན། ཚེད་ཐང་། རི་བོ་བདེ་ཆེན། ཤེལ་བྲག་ཁྲ་འབྲུག་བསམ་ཡས། ལྷས་བྱ་ལྷ་མཁའ་།
ཆང་ཚུལ། ཚོལ་གྲང་ཐང་སོགས་ལྷོ་གནས་ལྷས་གྱི་དགོན་སྡེ་དང་ལྷལ་གྱི་མང་པོར་ཆིབས་
བརྒྱུར་གྱིས་བརྟན་པ་རྒྱས་ཤིང་འགོ་ཀུན་བདེ་བའི་སྤྱུགས་སྤོན་མཚོད་འབྲལ་རྗེས་འཛིན་
རྒྱ་ཆེར་གནང་ལུར་ལྷ་ལྡན་ར་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་བརྒྱུད་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་སྤྱུགས་མེབས། ..
༥༧༩

༢༠༽ ལྷོ་གནས་ཁག་ལ་ཆིབས་བརྒྱུར་ལེགས་གྲུབ་གྱི་གཏང་རབ་གཟུགས་གསོལ་དང་། ལོར་གྲིང་
དང་ཆེ་པོ་བྱང་ཆེན་མོར་གཏན་བཞུགས་གྱིས་སྤྱུགས་བཙོན་སློབ་གཉེར་དང་སྤྱུགས་
གཉེས་གྱི་བསྐྲུབས་འདོམས་དབྱེས་སྤོལ་སྤོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་གདན་ལྷས་
ཆིབས་བརྒྱུར་གྱིས་གསུང་ཚོས་དང་ལྷགས་བསྟོན་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མཚོད་འབྲལ་རབ་

- གནས་སོགས་རྒྱལ་གྱི་ཆེས་ཆེ་མོ་བྱང་ཏུ་ཆོད་པས་ཞལ་བརྒྱུད། འདི་སྐབས་མི་ཤིས་པ་རེ་
 བྱུང་བས་སྤྱི་སྡེར་ནས་བརྟན་གསོལ་འདུལ་འདེགས་ལྟུགས། ༥༡
- ༡༩) རྒྱལ་བརྟན་སྤྱི་རྒྱན་བཞེས་པར་ཞབས་བརྟན་གཏོས་ཆེ་སྤྱོད་སྤུལ་དང་བརྟན་བལྟགས་
 གསོལ་འདེབས་ཟམ་མ་ཆད་པར་ལུལ་ཡང་། སྤྱི་དགུའི་བསོད་ནམས་ཉམས་པས་དགོངས་
 པ་གཞན་ཏུ་གཏད་དེ་ལྷགས་དམ་ལ་བལྟགས་བཞིན་ངང་སྤྱིའི་ན་བཟའ་བརྗེ་གསོལ་དང་
 རྗེ་ཞིམ་བྱུག་པ་སོགས་བགྱིས་ནས་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུད་ཏུ་གདན་འདྲེན་ལྟུགས་ལྷགས་
 དམ་གོལ་བ་ན་མཚན་གཟིམ་ཁང་ཏུ་གདན་ལུས་ཀྱིས་སྤྱོད་གཏུང་ལ་སྤྱི་ལྷ་འདུ་བགྱིས་དང་
 རྒྱགས་ཉེ་རིང་ནས་མཇལ་ལྟུགས་ཀྱིས་མཚོན་མཚོད་འདུལ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ། ༥༧
- ༢༠) གསྐབས་མཐོན་པརྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་སྟོང་
 པོར་བསྟེ་བའི་རྣམ་རྒྱལ་མཚོད་རྟེན་བཞེངས་པ་དང་། བལྟགས་ལུལ་ཁག་རྒྱས་བཟོ་
 སོགས་གྲུབ་མཐར། གཏུང་སྤྱོད་རྒྱས་བསྐྱེད་མཐར་བལྟགས་གནས་བཟུང་ཏོག་ཏུ་གདན་
 ལུས་ཀྱིས་མཁུན་བཟུང་བཟུང་པོའི་ཡོན་ཏན་ངོམ་པའི་སྤྱིའི་རྣམ་མོལ་གྱིས་འཁོར་བ་
 མ་སྟོངས་བར་ཏུ་རྗེས་འཇིག་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་མཚོད་སྤྱིན་ཚར་ཏུ་དངར་བ་སྤྱིག་གསོམ་
 བགྱིས། ༥༧
- ༢༡) གངས་རྫོངས་ལྷགས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པོ་རྣམས་དང་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་སྤྱོད་གཏུང་
 རིན་པོ་ཆེ་གཙོར་གྱུར་ཀྱི་ཆེ་མོ་བྱང་གི་སྤྱོད་རྟེན་གསར་སྟོང་རྣམས་དང་། ལྷ་ལྷན་གཙུག་
 ལག་ཁང་སོགས་ལ་རབ་གནས་ལྷན་གསོལ་རྒྱས་འདུལ། ཡོན་བདག་བསྟོལ་ཞི་ལྷ་བྱེད་
 པོ་ཡོངས་ལ་ལེགས་འདུལ་རྒྱུད་གྲུ་སྟོང་སྤྱོད། གདན་གསུམ་སོགས་ནས་གྲུང་སྤྱོད་གཏུང་ལ་
 རབ་ལུས་དང་རྣམ་ཐར་འདི་བརྒྱམས་པའི་དགེ་བསྟོད་དང་རི་ལྷར་བརྒྱམས་པའི་རྒྱལ། །༥༨
 རྣམ་ཐར་འདི་ཞིབ་བརྒྱུད་ཁྲུངས་བཅོལ་ཡིག་ཆ། ༥༨
- ལྷགས་རྗེ་ལེགས་གསོལ། ༥༩

ཚཱ་སྤྱིག་པའི་སྲོན་གླེང་།

༡༡། །སྤྱིགས་བརྩེ་རབ་འབྲམས་ཞིང་གི་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་གདུང་འཚོ་བ། །ཁམས་གསུམ་སྐྱེ་
འགོ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོར། །བསྐྱེད་འཛིན་གྱི་བའི་གཙུག་རྒྱན་དམ་པ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་
གྱི་ཆ་གང་ལ་འདང་འགྲན་པའི་རྒྱ་དང་བྲལ་ཞིང་མཐོང་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་པའི་སྐྱེ་མཚོག་མཚོན་
དཔེའི་དཔལ་གྱིས་རབ་མཛེས། །ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚོས་རབ་ཏུ་རྒྱས་འབྲེད་གྱི་ཤེས་རབ་རྒྱས་
ཤིང་། །བདག་འཛིན་མ་རིག་པ་དུངས་ནས་འབྲེན་པའི་གསུང་ཚངས་པའི་དབྱངས་ལྡན། །བྱང་ཚུབ་
གྱི་ཡན་ལག་རྣམས་མཐར་ཕྱིན་པས་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་བའི་མཁྱེན་པ་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱི་
བདག་ཉིད། །འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱ་མེད་པར་ཡང་གཅིག་ཏུ་མཉེས་གཤིན་པའི་བརྟེན་པའི་རང་
ཚུལ་ཅན། །བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོའི་རིགས་གྱིས་ལྷགས་བསྐྱེད་དང་སྤོང་དགས་སྤྲིང་ལཱི་
ལུས་ཅན་མཐའ་དག་རང་བཞིན་རང་གིས་དབང་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་བན་བདེའི་ལམ་མཚོག་ལ་འགོད་
པར་མཛད་པ། །དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་ལྷགས་མེད་དང་བཀའ་བྲིན་ལྷག་པར་ཆེ་བ།
འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཏུར་སྤྱིག་གར་རོལ་ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱེད་པའི་མངའ་བདག་
ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་བད་དཀར་འཛིན་པ། །རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་
ཚེན་པོ་གང་ཉིད། །ཤར་བྱུང་དང་རྒྱལ་མོན། །གསུམ་ལྡན་ཏུར་སྤྱིག་འཛིན་པའི་རྣམ་རོལ་ཏུ་འཕོས་
པ་སོགས་གྱིས་ཡངས་པའི་འཛུལ་སྤྲིང་གི་སྐྱེ་འགོ་སྤྱི་དང་སྤོང་བདག་ཅག་ཁ་བ་རི་བའི་འགོ་བ་
རྣམས་འཛིན་པའི་སྤྱད་ལྷགས་བསྐྱེད་དང་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ་ལས། །བདེ་བས་སོངས་
ཤིང་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱིས་མཐར་བའི་འགོ་བ་གྲ་ཞིང་སྐྱབས་དང་མགོན་དང་དཔུང་གཉེན་བལ་བ་
རྣམས་མེས་སུ་བཟུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཁག་མོས་ལྡན་རྣམས་གྱིས་ཅི་དགར་མཛལ་ཚོག་པ་
དང་སྐྱེ་བ་སྤྱིའི་གནས་ལྷགས་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་མཁན་ཡོངས་ལ་ཐན་ཐོགས་པའི་དབྱུས་གཅིག་ཏུ་

བར་འབྲེལ་ས་ཤེད་འདུན་ཆེ་ཚུལ། སྐྱེས་ཡིག་ཚང་ནས་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་
 བོ་མཚོག་ལ་ཡ་སྐྱེས་སེང་གསོལ་འདེབས་ཞུས་པའི་བཀའ་ཕྱིར་ལེབས་སུ། “སྤྱི་བ་སྤྱིའི་གནས་
 ལུགས་དཔྱོད་པའི་གཞི་ཞིག་དེས་བར་ཡོང་རྒྱུར། དེས་ན་དེ་ཡོད་མཛད་རྣམས་ཁག་ནང་གསལ་བའི་
 སྤོན་རྗེས་ཚེགས་བཅད་མང་པོ་དང་། བར་སྐབས་ཚེགས་བཅད་ཁག་འཚར་ཅན་མངལ་ཁ་མཛད་
 སྤོའི་རིགས་བཅས་དོན་གལ་ཚུང་ཞིང་། ཡིག་ཚོགས་ཆེ་བའི་གཞི་རྣམས་མ་བཤོད་པར། དོས་
 འཛིན་ཞུ་སྟངས་དང་། སློབ་གཉེར་རྗེ་གནང་སོགས་སྤྱིར་དོན་ཅུང་བསྐྱེས་དུས་གཅིག་ཏུ་དཔར་
 བསྐྱུན་བྱས་ན་འཕྱུས་”ཞེས་ལམ་སྤོན་བཀའ་སློབ་སྤྱི་ལེབས་བཞིན་མཁས་པ་མཁས་པའི་བྱང་ན་
 མཛེས་པ་འགས་བསྐྱེད་བསྐྱེགས་ཁོལ་བྱང་གིས། <<འཕགས་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་སྤྱུག་གི་རྣམ་
 སྤྱོད་འཛིན་གྱི་འབྲེངས་རབས་དེབ་ཐེང་ལོར་བྱའི་སྤོང་བ་>>ཞེས་པའི་དེབ་སྤོང་རྣམས་ལྷི་ལོ་
 ༡༧༥༢ ལས་སྤྱི་བར་འབྲེལ་ས་བྱས་པ་དེ་དག་མགོན་པོ་གང་གི་སྤྱུགས་རྗེས་འཛིན་ལས་རྒྱ་ཆེར་
 འབེལ།

ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས་ལེ་ཤེས་དཔྱིངས་དབྱེད་ཀྱིས་གཞིགས་པའི་
 ལམ་སྤོན་དེབ་སྤོང་བསྐྱེགས་པ་འདི་དག་གིས་པོད་ཀྱི་ཡང་སྤྱོད་དོས་འཛིན་ཞུ་བའི་ལམ་སྤྱུགས་
 དང་དེ་ཡི་འཛིན་ལས་རྣམས་གཞན་འབྲེན་མེད་པ་དང་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པ་ཞིག་དགོས་པའི་
 གཏན་ཚིགས་སྤྱི་བོ་ཚོད་པ་ཞིག་གནང་འདུག་པ་སྤོས་མེད་ཀྱང་དེབ་ཐེང་གི་སྤོང་བ་འདི་དག་གི་
 དཔེ་རྒྱུན་ཆད་པའི་མངས་སེམས་དང་སྤོས་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ལེབ་ལྷི་བྱུགས་རྗེ་བཀའ་
 རིན་སྤྱི་དང་། རྒྱད་པར་ཡང་དག་པར་རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་ལོང་ཐེར་ཀུན་འཕགས་དཔལ་
 བཅེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་སྤྱོད་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་འཛིན་པ་འཛིན་ཉེན་དབང་སྤྱུག་གི་
 ཡི་ཚོལ་གྱི་དུར་སྤྱིག་གར་གྱི་རྣམ་པར་རོལ་བ་བདག་ཅག་ཁ་བ་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོན་
 སྐབས་དང་དབྱེད་གཉེན་གཅིག་ལུང་སྤྱོད་པ། ལུབ་པའི་བསྐྱེད་ལ་འཕགས་ལུལ་པཎ་བྱུབ་པཅུ་
 བདུན་སོགས་ལས་ཀྱང་སྤྱུག་པ་འཛེམ་སྤོང་མཁས་བྱུབ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལོར་རྣམས་འཛིན་བྱུག་ན་བསྐོ་
 བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ། དོན་གྱི་སྤྱོད་དུ་མཚན་ནས་སྤོས་ན་ཡ་རྗེ་བཅུན་འཛེམ་དཔལ་དག་དབང་སྤོ་

བཟང་ལེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་གྱི་མཚོ་སྤིང་གསུམ་དབང་བསྐྱུར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྤེལ་ཞེས་
 མཚན་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་སྤིང་ཞིའི་གདུང་བ་སྤྲིལ་བའི་སེམས་དབའ་ཚེན་པོ་གང་ཉིད། གངས་སྤོངས་
 མདོ་སྐྱང་ས་ཡི་སྤྱི་གཤེད་ཡོངས་སུ་བྲགས་པའི་པོད་གྱི་མཁས་པ་མི་གསུམ་གྱི་བཞུགས་གནས་
 དང་། གངས་ཅན་མཁས་རྒྱའི་གཞུག་རྒྱུན་འཇམ་དབྱེངས་སྐྱ་མ་ཚོང་ཁ་བ་ཚེན་པོ་གང་དུ་འབྱུངས་
 པའི་གནས་སྐྱུ་འབྱུང་དང་འདབས་འབྲེལ་སྟག་མཚོར་དུ་ཚུར་མཚོང་སྤྱི་པོའི་སྐྱང་དོར། ལྷི་ལོ་
 ༡༧༣༥ པོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཤིང་པག་ཟླ་༥ ཚེས་༥ ཉིན་སྤྱིའི་མཚན་དཔའི་དཀྱིལ་འཁོར་
 བཞད་དེ་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་སྐྱུངས་པ་རིམ་གནད་གིས་མཁས་པའི་བྱ་བ་
 གསུམ་གྱི་བ་རོལ་དུ་སོན་ཞིང་ཚོས་ཀུན་ལུགས་སུ་ཚུབ་པའི་མཁུན་དཔོན་གོང་ན་མེད་པས།
 ཡངས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིར་འཚོ་བའི་གཟུར་གནས་མིའི་རིགས་མཐའ་དག་གིས་གྲུས་
 མཚོད་སྐྱུར་ལེན་དང་བསྐྱང་བྱ་ཤིལ་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པ་བཞེས་པའི་དགའ་སྟོན་རྟེན་འབྲེལ་དུ་
 སྤམ་གོན་པོ་གང་གི་སྤྱིའི་འབྱུངས་རབས་གྱི་དེབ་ཐེང་འདི་རྣམས་པར་འབྲེལ་བྱས་ན། སྐྱུལ་པའི་
 དགོངས་པ་མཐའ་སྟག་ནལ་འཕྱོར་དངས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་དེ་སྟར་མཐོང་། །ཐར་འདོད་ཁྱིད་ཀྱང་དེ་
 བཞིན་བསྐྱུང་འཚལ་ལོ། །ཞེས་སྟོན་བྱུང་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་རྗེས་འབྲུག་གདུལ་བྱའི་ཉམས་ལེན་དུ་
 གོ་ནས་བན་བའའི་འབྱུང་གནས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་སྤེལ་གྱིས་རིགས་མཐུན་པའི་སྤྱི་པོ་རྗེ་སྤིང་
 ཡང་དག་པའི་ལམ་ལ་མི་སྤོངས་པར་འབྲེལ་ཡུན་དགེ་བར་འཇུང་པའི་རྒྱ་མཚན་གཏན་ཚིགས་
 འདི་ལྟག་མི་དགོས་པས་སྐྱུལ་བ་དབྱེས་པའི་མཚོད་སྤྱིན་དུ་འབྱུང་ནས་ཚོགས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
 གསོག་པའི་དེས་དོན་གྱི་བཞུན་བཞུགས་སུ་རེ་སྟོ།

མདོ་སྐྱང་སྤྱིའི་བྱ་སྟོན་པོ་སྤྱི་ག་ཚོགས་རྒྱུང་ནས། ལྷི་ལོར་མགོངས་སྐྱུབས་མགོན་ཚེན་
 པོ་མཚོག་གི་སྤྱིའི་འབྱུངས་རབས་རྣམ་ཐར་གྱི་དེབ་དེབ་འདི་དག་ལྷི་ལོ་༡༠༧༤ ཟླ་༥ པའི་ནང་
 གུས་པར་རྩོམ་སྤྱིག་ཡོང་བའི་རེ་སྐྱུལ་བྱེད་སྐྱབས་སྤྱི་སྤྱིར་ལས་བྲེལ་ཆེས་འབྲེལ་སྤུས་དང་། ལག་
 ལེན་དངོས་གྱི་ནང་པར་རྩ་བུ་སྤྱིག་ཅམ་མིན་པར་སྤེལ་བྱས་དང་དོན་ལྷུས། བསྐྱུར་བྱས། དཀའ་
 ཚག་གསར་བཟོ། དེབ་གཟུགས་རྒྱན་བཅོས་སྤྱིག་གི་རྣམ་ཀྱངས་བརྒྱུད་དགོས་པའི་ལས་ཀ་མང་

ནའང་། སྲིད་པའི་སྤྱུག་རྩ་མཐའ་དག་གཅོད་བྱེད། རྒྱལ་པོའི་གསུང་གི་གཅེས་ལོར། ཞི་བའི་སྒོ་
 གཅིག་སྤྱི་ཐབས་མོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་དང་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྗེའི་རྩ་བ་ཅན་གྱི་བྱང་རྒྱལ་
 གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེས་ཡངས་པའི་འདམ་སྲིད་ཚོན་གྱི་སྤྱི་ལོ་རྣམས་ཐབས་མཁས་གྱིས་སྲོད་པའི་
 འཕགས་པ་འདིག་རྟེན་དབང་སྤྱུག་རྩར་སྤྲིག་གོས་བཟང་སྤྱོད་པའི་གར་དུ་རྫོས་ཤིང་། བསྐྱབ་
 གསུམ་ལོན་ཉན་ལོར་བྱའི་སྤྱུགས་རྒྱུད་གཏམས་པའི་རྒྱལ་པོའི་ཞབས་སྤྲིན། བཀའ་འདྲིན་གསུམ་ལྡན་
 གྱི་རྩ་བའི་སྤྱི་མ་སྤྱི་རྣོར་ཡ་གོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ཡ་སྤྱབས་མགོན་ཡ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་
 མཚུན་ཅིང་གཞིགས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱུགས་དགྲེས་པའི་མཚོན་སྤྲིན་དུ་འགྱུར་རེ་དང་། ཡ་རོང་ཆེན་
 བསྐྱབ་པའི་སྤྲོན་མེ་ཡ་སྤྱབས་མཚོན་གཉི་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་མདོ་སྤྱད་ལ་རོགས་གང་བན་བྱེད་
 དགོས་པའི་སྤྱི་སྤྱོས་ལམ་སྟོན་གཤམ་བ་བཅས་གྱིས་སྤྲོན་ཅིག་བྱེད་ཆེན་དང་། རང་ཉིད་ཀྱང་རྣམ་
 ཐར་འདྲི་རིགས་ལ་མདོན་བར་དང་བའི་དད་བ་དང་། གང་ལ་གང་འདུལ་ཐབས་མཁས་སྤྱུགས་
 གཉིས་གྱིས་སྤྱི་འགོ་རྣམས་བསྐྱངས་དང་སྲོད་བཞིན་རྗེས་འདིན་སྤྱུགས་བཅའི་བཀའ་འདྲིན་རྣམས་
 དན་པའི་གྲུས་བ་སྤྱུག་སྤུམ་ཚོགས་བས་རང་རྒྱུད་བསྐྱུལ་ཉེ་ཉིན་མཚོན་སྟོས་མེད་ལྟ་བུར་ལུ་སྤྲིག་
 གི་ལས་ལ་ལྷགས།

༡། རྒྱུ་ལོ་༡༧༢༢ ལོར་གཏན་འབེབས་དེ་བ་གསུགས་སུ་བསྐྱབ་པ་སོར་བཞག་གིས་༡༩་ཕྱི་
 དེ་དང་། བོད་རང་བླ་ས་པར་བརྟེན་བའི་སྤྱི་ལོ་འཇུ་མོའི་ལིང་པར་རྟེན་ཁུངས་ཁག་དང་། དེ་བ་
 གསུགས་སུ་པར་དུ་བསྐྱབ་པ་མེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྲིད་དང་ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་མཉམ་བསྐྱེད་མེར་
 གཙུག་ལོན་བསྐྱབ་དཔེ་རྟེན་འཚོལ་བསྐྱུ་སྤྱོགས་སྤྲིག་ཁང་དང་གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱབ་ཁང་
 གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་པར་དུ་བསྐྱབ་པ། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་རང་བླ་ས་པར་འབྲེམས་བྱས་
 པའི་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་སྤྱོད་རིམ་བྱོན་གྱི་འཇུ་རྣམ་དེ་བ་སྤོང་སོགས་ལ་ཕྱི་གསུམ་རེ་དང་ཞི་བ་
 བསྐྱར་གྱིས་ལྟེན་ལྷུས་ཐེངས་གཉིས་བྱས།

༢། དེ་ཅོམ་ལ་ཆ་མ་བཞག་པར་སྤྱད་དོན་ལྷུས་སྐབས་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་འདི་དག་དུས་
 གཅིག་དུ་བཀོད་པ་ཞིག་མེན་པར་གས་འགངས་ཆེ་བ་རྣམས་བར་ལེན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་

གོང་གསལ་མ་ཡིག་གི་མ་གཉིས་མ་ཐོང་བར་བསྐྱར་བལྟས་ཀྱིས་དོན་སློན་འཇུག་དེས་མ་དག་
རྒྱན་འབྲས་མེགས་དང་དོན་ལ་འཇུག་པ་མི་བསྐྱེད་པ་རྣམས་དེང་སྟོང་སྟོ་འཕེལ་ཆེའི་ཆོག་ཏུ་
བཅོས། གཞན་གང་ཡང་རུང་བའི་ཡི་གེ་དང་བརྟེན་དོན་དེར་འཇུག་དེས་པལ་ཆེར་ཐོད་ཤིང་
པར་རང་ལ་ཁུངས་བཅོལ། དཔེ་དེབ་འདི་མེགས་ཐོད་ཤིང་པར་ཁག་ལས་བརྒྱས་པ་ཡིན་སྟབས་དེ་
དག་དང་དེང་སྐབས་དེབ་གཟུགས་སུ་པབ་པ་གང་ལ་ཁུངས་བཅོལ་བའི་ཤོག་གངས་གསལ་
འདེབས་དང་། རྒྱབས་བབ་ནང་དོན་བསྐྱུས་ནས་བཞོད་མེགས་ལ་བསྐྱུས་དང་། དྲུས་ཀྱི་བར་
སྐབས་ཀྱི་ཆོག་རེ་རྒྱང་འཕྲི་ནས་དགོས་དེས་ཆོག་ཅུང་བར་ལེན་གྱིས་བསྐྱེགས་པ་རྣམས་ལ་
བརྒྱས་ཞེས་མཆན་བྱ་བཏབ་ཡོད།

༡ ། དོན་ལུས་ཀྱི་སྐབས་ཐོད་གནའ་རབས་ཀྱི་ཤིང་པར་ཁག་ལ་ཁུངས་གཏུགས་པར་དེབ་
གཟུགས་སུ་བསྐྱེད་པ་ལས་གོང་ལོག་འཇུག་པ་(དེབ་མེང་གསུམ་པ། ཡསྐྱ་མེང་ལྷ་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་
ཁོངས་ཤོག་གངས་༡༡༢ ལ་གཟིགས།) དང་། རྣམ་ཐར་སན་ཚུན་གྱི་ཤོག་གངས་འཇུག་སྟོན་(དེབ་
མེང་ལྷ་པ། ཡསྐྱ་མེང་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་༡༡༥ ཡསྐྱ་མེང་བཅུ་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་
ཁོངས་ཤོག་གངས་༤༡༤ དང་། ༤༤༡། ༤༡༥ ཁག་དང་། དེབ་མེང་རྒྱག་པ། ཡསྐྱ་མེང་བཅུ་གཅིག་པའི་
རྣམ་ཐར་གྱི་ཁོངས་ཤོག་གངས་༡༠༠ དང་། ༡༠༤ ། ༡༡༠ ཁག་བཅས་ལ་གཟིགས། འདིར་ཨང་
གངས་བཏབ་པ་རྣམས་མ་དེབ་ལས་གཞན་ལ་མ་དེས།) རེ་འདུག་པ་རྣམས་སྐབས་སོ་སོར་གསལ་
བཤད་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱས།

ད་ལས་ཀྱི་དེབ་མེང་འདི་དག་གི་ལོ་༡༩༢༢ ལོར་ཐོག་མའི་བར་འབྲེམས་བྱས་པ་ལས་པལ་
ཆེར་མ་འདས་པ་ཞིག་དགོས་པས་སྐབས་བབ་ཅམ་ལས་ཞིབ་བསྐྱར་མཐར་ཆགས་བྱས་ནས་
སྟོག་རྒྱ་མ་རྒྱང་ནང་དེབ་གཟུགས་སུ་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ལ་ད་རུང་ཆད་ལྷག་གི་སྟོན་འཇུག་དེས་པ་
རེ་རྒྱང་ཡོད་བཟོ་འདུག་པས་སྐྱོན་གྱིན་འདི་དག་ལས་རྒྱ་ཆེ་ཅམ་དགོས་མེགས་ནས་ཐོད་ཤིང་པར་
རང་ལ་ཁུངས་གཏུགས་པའི་རྣམ་ཐར་སོ་སོའི་མཇུག་དཔེ་ཆ་རྣམས་གང་ནས་རྟེན་ཁག་ལས་བྱས་
ཏེ་བཞོད་ཡོད།

ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷན།

ཕྱི་སྤྱི་ལོར་ཕྱོད་ས་ཕྱུགས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས་བཀའ་ཚོས་ཤིག་གི་སྐབས།
དཔེ་དེབ་པར་བསྐྱུན་བྱས་ན། མ་དག་པ་ཞིག་ལ་དག་པ་དོས་འཛིན་གྱིས་མ་དག་ལྷན་འབྲེལ་ས་
བྱས་ན་ལེགས་པོ་མེད་པས་དག་བཅོས་ཁུངས་འཕེར་བྱེད་དགོས་པའི་མན་དག་ལམ་སྟོན་གནང་
བ་དང་དཔེ་དེབ་འདི་དག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་སྤྱིང་བཅད་གིས་ལྷ་སྒྲིག་བྱིས་པ་འདིར་ལེགས་
ཚོགས་ཅི་མཚེས། ཕྱོད་ས་ལྷ་མེད་རྣམ་འདྲེན་ཕྱུགས་མགོན་ཕྱུག་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
ཅིང་གཟེགས་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ཐུགས་དབྱེས་པའི་མཚོད་སྒྲིག་དུ་གྱུར་ནས་སྐྱེ་ཆེ་ཕྱེད་པས་བད་
བསྐྱལ་བརྒྱར་བརྟན་པའི་རྒྱ་དུ་འགྱུར་བ་དང་།

དལུས་གཅིག་ལྟ་བུར་ཤོག་ལྟེ་སྟོང་ཕྱག་མང་པོ་དུས་ལྷང་ནང་ལྷ་སྒྲིག་བྱེད་དགོས་པས།
ལུས་སེམས་བསྐྱེམས་ཏེ་ཞིབ་ཚགས་ནན་ཏན་བྱས་ཁུལ་ཡང་། ད་དུང་ཤིའི་མིག་གིས་མ་མཐོང་བ་
དང་ཕྱ་རྒྱས་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པའི་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་བསགས་པའི་ནོར་འཁྲུལ་
རིགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་དེས་ལ་སོང་མཐོལ་བཤགས་ལུ་བ་དང་། ཤེས་ནས་སྐྱེ་བའི་གཞུང་
གནས་སློ་ལྷན་རྣམས་ཀྱིས་ཡོ་བསྐང་གི་དགོངས་འཆར་ཡང་གནང་དེ་བཅས་འཁྲུངས་རབས་དེབ་
ཐེར་ནོར་བུའི་སྟེང་བའི་དཔེ་ཚོགས་བསྐྱུར་དུ་ཚོམ་སྒྲིག་བྱེད་པོ་འབགས་ལུལ་གཞིའི་བྱེས་པ་གྲ་
ཚང་གི་སྟོབ་སྤྱི་པོ་དུ་དར་རྒྱས་ནས།

པོད་རབ་གནས་ཤིང་ལུག་ལོའི་དཔོ་ལྷའི་ཡང་ཆེས་༡༣ ཕྱུག་འི་སྐབས་ལྷ་གཟའ་ལྷག་པ། ལྷི་པོ་
༡༠༡༥ ཟླ་༩ ཆེས་༡ ལ།

བྱམས་པའི་མཚོན་གྱིས་བདུད་བཞིའི་དབྱ་ཚོགས་མེག་མེད་བཙོམ་ཞིང་གསང་བ་གསུམ་གྱི་དབང་ལྷག་སོགས། །ལེགས་པ་ལྷག་ལྡན་བསྐྱལ་བཟང་རྣམ་འདྲེན་མི་ལྷུང་མེད་དབྱས་སྒྲིང་སྒྲོབས་ཚ་ཤས་ཡོངས་གང་བ། །ཉི་མའི་རྒྱུད་འབྲུངས་སྐྱ་བའི་ལྷ་བ་གང་གི་ཞབས་མཐེལ་ཅིབས་སྒྲོང་འཁོར་ལོའི་རྩལ་ལྡན་ཡང་། །ཚངས་དབང་ལ་སོགས་རྒྱལ་སྐྱབ་ལྷ་བརྒྱའི་གཙུག་ཏོར་གྱིས་ཀྱང་རེག་མིན་ལྷ་ཡི་ལྷ་དེར་འདུད། །

(༡། ༡༠༡ ཟ་༡) བསེལ་འི་སྐྱེག་ལོའི་དབྱང་འདབ་སྐྱེལ་བའི་ལྷོངས་འདྲིའི་གདུལ་བྱའི་བཤོ་སྐྱལ་མགྲིན་པ་སྐྱ་བའི་རྒྱན། །ངེས་པ་དོན་གྱི་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་དངོས་དགོ་འདུན་གྲུབ་སོགས་དགའ་ལྡན་ལྷགས་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ལས། །རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤང་བྱུར་བསྐྱར་བརྒྱས་བསྐྱར་བའི་མངའ་བདག་དུར་སྐྱིག་འཆང་བའི་མཚན་མངའ་བ། །སྤྱ་ཐི་ལ་ཡི་དོ་ཤལ་གསར་བ་ཚར་དུ་དངར་བའི་སྐྱ་སྤྱང་རིམ་སྤོན་རྣམས་ལ་དད། །

ལྷད་པར་ངག་གི་དབང་ལྷག་མཚོག་བརྟེས་བསྐྱལ་བཟང་རྣམ་འདྲེན་གྱི་རམ་ཤིང་པའི་ལྷང་རྟོགས་གྱི། །བསྐྱར་བའི་གསལ་བྱེད་སྤིང་ཞིའི་སྐྱོན་མེ་ཚོས་དང་སྤིང་གྱི་མཚན་འཕྲིན་འོད་སྣང་སྒྲོང་འབར་བ། །མཁས་གྲུབ་བདེ་འབྲུང་གཙུག་ན་མངོན་འཕྲིང་མཚན་སྐྱབ་གྲགས་པས་རྒྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་ཡོངས་ལྷབ་བ། །རིགས་ཀྱི་ལྷག་བདག་རྩོ་རྩེ་འཛིན་དངོས་གང་གི་ཞབས་སེན་བྱང་རྒྱབ་མཐར་ཡང་གཙུག་ན་རྒྱལ། །

(༤ ཉ་༡།༡ འ་༡) གང་འདྲིའི་གསང་བ་གསུམ་གྱི་མཚན་པའི་མཐའ། །ཚོས་

ཀུན་གཟིགས་པའི་ཡུལ་ལས་འགོངས་ལྷུང་ན། །བདག་ལྟ་བུའི་ས་པ་ལས་ཀྱང་བྱིས་
པའི་སྒོམ། །བསམ་དང་བརྗོད་པའི་ཡུལ་དུ་ག་ལ་ཞིག་། །རང་མཉམ་སྐྱེན་མོང་གཏུལ་
བྱའི་སྣང་བའི་རོང་། །དམ་པའི་སྒྲིང་ཚུལ་རྗེན་པར་འཆར་བ་ལས། །ཀུ་ཤས་གཞལ་
བའི་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱ་ཐིགས་ཅམ། །ཆེ་མོང་སྐྱེལ་ལ་མཐིན་པ་ཅུང་ཟད་བཏེག་། །འོན་ཏང་
འཆིང་ཀུན་ལྡན་པའི་བྱིས་སྒོའི་བྱིར། །མི་ཤེས་དབང་ལས་འཕགས་ཆེན་དམ་པའི་
སྒྲིང་། །སྒོ་སྐྱར་འཁྲོག་པའི་ལས་དུ་འཕྱུན་སྲིད་ན། །སྤྱིང་ནས་མཐོལ་ལ་ཆངས་པར་
ཅེས་མི་འགྲུང་། །

(༤ བ་༡༤ བ་༧) དེའི་སྤྱད་གང་གི་རྣམ་པར་ཐར། །ངོ་མཚར་ལྟ་ཡི་རོལ་མོའི་
སྒྲ། །དབྲངས་ཅན་རྒྱུད་དུ་ལགས་སྟེན་པའི། །ཉོགས་བརྗོད་ཏུ་རྒྱ་ར་འདི་སྐྱེལ། །

ཞེས་དགེ་ལེགས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པས་སྐྱེན་བསྐྱེས་ཏེ། དེ་ཡང་བསྐྱེས་པ་
བཟང་པོའི་སངས་རྒྱུས་སྒོང་གི་ནང་ནས་སྐྱེས་བསྐྱེད་དང་སྤྱིང་སྒོམས་ཕུལ་དུ་བྱུང་
བ་འོ་སྐྱེལ་གྱི་འདྲེན་མཚོག་ཀུན་མཐེན་ཉི་མའི་གཉེན་ཞེས་སྟེན་པའི་བ་དན་ས་
གསུམ་ན་གཡོ་བ་དེ་ཉིད་སྒོ་སྐྱེལ་དབྲུས་འགྲུང་གི་ཆོལ་དུ་གཏུལ་བྱ་རིགས་ཅན་
གསུམ་ལ་ཐེག་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་འགྲེད་པའི་ཆོ། བྱང་སྐྱེལ་གངས་རིའི་
ཁོང་གི་གཏུལ་བྱ་མི་དགེ་བའི་འབྲས་བུས་དུད་པ་རྣམས་དམ་པ་གང་གིས་འདུལ་
བར་འགྲུང་ཞེས་འཁོར་རྣམས་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལས། སྟོན་པ་སྐྱེས་མེ་ཅན་
དེའི་ཞལ་ནས། རི་ལྗང་སྟོན་གྱི་དུས་ཀྱི་ནམ་མཁར་ནི། །རི་མོང་འདྲིན་པ་རྒྱ་སྐྱར་
གྱིས་བསྐྱོར་བཞིན། །འོན་ཏང་དབག་མེད་སྐྱེན་རས་གཟིགས་དབང་གི། །བྲངས་
ལས་སྐྱེལ་བ་དང་བཅས་གནས་འདིར་འགྲུང་། །ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར། གངས་

སྤོངས་སྤྱི་རྒྱའི་ལེགས་ཤུས་གསེར་གྱི་མེ་ཉེག་ཕོག་པའི་ལྷ་སྐལ་གྱི་འཛིན་ཞིང་གི་
དབང་ལྷག་སྤྱིང་རྗེའི་གཏེར་ཆེན་འཕགས་མཚོག་ཤུག་ན་བརྗོད་མཁའ་མཉམ་ལུས་
ཅན་ཡོངས་གྱི་སྤྱག་བསུལ་དང་ཀུན་འབྱུང་གི་ནད་མ་ལུས་བ་སེལ་བའི་སྤོན་གཅིག་
ལུ་ཞི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་ནར་དགོངས་ཏེ། དེ་ཉིད་འཛིན་སྤོང་སྤེལ་བའི་
སྤྱད་དུ། བསམ་བཞིན་སྤྱི་འབྲུལ་ཏེ་བའི་བཀོད་པ་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་རབ་
འབྲུམས་སུ་མཐའ་སྤྲུལ་སྤྱི་མེད་པར་སྤོས་པ་ནམ་མཁའ་རྗེ་སྤྱི་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་
པར་མ་བཟད། རང་ཅག་ཁ་བ་ཅན་མགོན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོན། སྤྱབས་མེད་པ་
རྣམས་ཀྱི་སྤྱབས། དཔུང་གཉེན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་དཔུང་གཉེན་དམ་པར་ཚོས་རྒྱལ་
ལོ་བཅུ་གྱི་རྒྱལ་དང་། རུར་སྤྱིག་འཆང་བའི་སྤྱི་འབྲུལ་ཟམ་མི་འཆད་པ་རིམ་པར་
སྤོན་ཅིང་། དེའི་ནང་ཚན་ཡུལ་མགོན་ཡུལ་བའི་དབང་པོ་རྗེ་བཙུན་དག་དབང་
བསྐལ་བཟང་བསྟན་པའི་སྤོན་མེ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་ལུ་ལས་སྤྱི་པོ་ལས་པའི་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་ལུལ་དུ་གྱུར་བ་
འགའ་ཞིག་ལས་བརྩམས་ཏེ་ཆེ་ཡོང་ཙམ་བཀོད་པར།

དེ་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་གང་དུ་འཁྲུངས་པའི་ལུལ་ནི་མདོ་སྤྱད་རྒྱ་
བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་སྤོན་ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙན་སྐམ་པའི་དུས། རྫོན་པོ་མགར་སྤོང་
བཙན་རྒྱ་ནག་ནས་ཐབས་མཁས་འབྲུལ་གྱིས་ཐར་བའི་གནས་ཡིན་པས། མགར་
ཐར་དུ་གྲགས་པ་ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པའི་ས་ཡི་ཆ། གདེངས་ཅན་གདུག་རྩལ་ཆེ་
བ་རོལ་བའི་མཚོ་ཞིག་ཡོད་པའི་སྤོང་དུ་སྤྱི་བདུད་ཟིལ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་
གནས་བསྐོས་འཇམ་དབྱུངས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་གསུང་བསྟན་མཛད་ཅིང་།

ཡ་རྒྱལ་མཚོག་བདུན་པ་ཆེན་པོས་ཁྲིམས་ལྷན་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས་པར། བོད་
མའི་ལུང་གིས་དགའ་ལྷན་ཡོངས་ལ་སྦྱོན་པ་གཏོང་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་འབོད་
བའི་དགོན་སྡེ་དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཉེ་འདབས་མན་ཚོད་དགོན་བཅེགས་གཤེས་ཞེས་
བྱ་བ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ།

འདིའི་ཡབ་རྗེ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱང་བས་རྒྱན་ནམ་ཡང་མི་སྦྱོལ། དེས་ཤིང་
སློབ་གཙོད་ལ་མི་དགའ་བས་ཀུན་གྱིས་ཡིད་ཆེས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་དགོན་ཅེ་
ཆེ་དབང་དོན་གྲུབ་དང་། དུམ་ནི་གཡོ་སྦྱུ་རྩུང་བ་སོགས་ལུང་ལས་བྱུད་མེད་གྱི་རྟེན་
ལ་བསྐྱབས་པའི་ཡོན་ཏན་ཚང་བ་གཡུང་བྱང་བྱ་བའི་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཞིང་ཡབ་ལུས་
དེ་གཉིས་གྱི་སྲས་སུ། བཟ་ཤིས་དགེ་མཚན་གྱི་ལྷས་དུ་མ་དང་བཅས་ཉེ་འབྲུངས་
སོ། །

སྦྱིས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ནི་འགྲོ་བ་འདུལ་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་རྒྱལ་པོ་ཆེའི་
ལུགས་གྱིས་བསྐྱལ་ཉེ་བསམ་བཞིན་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་སུ་འཛིན་བ་ན། རོ་མཚར་
མད་དུ་བྱུང་བའི་ལྷས་ཁྲུང་པར་ཅན་འབྱུང་བ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་ཉེ། དེ་ཡང་འདི་ལྷར་
ཡ་སྦྱབས་མགོན་ཡ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་འདི་ཉིད་མི་ཉག་མགར་ཐར་གྱི་ལུལ་གྱུ་དེ་ཉིད་
དུ་སྦྱ་བལྟམས་པའི་སྲ་ལྷས་སུ། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་འགལ་བ་ཞེས་པ་ས་མོ་གྲང་
གི་ལོ་ས་ག་ལྷ་བའི་དཀར་ཕྱོགས་སུ། ཡ་རྒྱལ་མཚོག་བཅུ་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་དག་
དབང་ལྷོ་བཟང་འཇམ་དཔལ་བསྟན་འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་སོ།
བཤད་སྐྱབ་བསྟན་པའི་འབྱུང་གནས་ཚོས་སྡེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྦྱངས་སུ་
ཆིབས་གྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བར་མདོན་དུ་ཕྱོགས་བ་ན། ཆིབས་ཆེན་དངོས་རྣམས་པན་

ཚུན་བར་རྩལ་འབྲུག་པའི་ཚོལ་གྱིས་དེ་ལྟར་སྲིད་སྲུབ་གྱིས་འཕངས་པའི་ཉལ་ཐུན་
བཞིན་གང་ལའང་ཐོགས་རྟུགས་མེད་པར། འབྲས་སྦྲངས་ཀྱི་གཞུང་སློབ་བརྒྱུད་སློབ་
འཛོལ་ཁམས་ཚན་དུ་འཇུག་ཅོམ་གྲས་པ་ལས་ཡུན་རིང་མ་བསྟུན་པར། མི་ཉལ་
ཁམས་ཚན་གྱི་དུ་སློབ་མཐེལ་དུ་སོན། དེར་གང་ལའང་འདིགས་པ་མེད་པར་སན་
ཚུན་ཅེ་དགའི་རྣམ་འགྲུང་གྱིས་ཡུན་རིང་གནས་པ་ན། ལྷ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་ཞིང་
ཁམས་ཚན་དེའི་ལྷ་པ་བགྲེས་ཤོས་དཀའ་བཅུ་འཕྲིན་ལས་བསྟན་འཛིན་གྱི་དགའ་ནས་
ལྒྱལ་བའི་ཆེབས་ཆེན་པོའས་པ་ལིན་ཏུ་ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། ལག་
ཏུ་བྱེ་མར་སྟེར་མ་གང་ཐོགས་ཏེ་ཆེབས་ཆེན་རྣམས་ལ་སྟེར་གྱིན་འདུག་པ་བྱུང་
ཚུལ། ལྱིས་མགར་ཐར་དུ་འཇུངས་སྐབས་རྣ་ཐོས་སུ་གྲུང་བ་ན། མེམས་དབང་
ཡོངས་འཛིན་སོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འགས་དཀའ་བཅུ་ཁོ་བར་དེ་ལྟར་བྱུང་
བ་བདེན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པར། ཆེབས་ཆེན་པོའས་པ་རྣ་བས་ཐོས་གྲུང་དངོས་སུ་
མཐོང་བ་མེད་ཅེས་ཟེར་འདུག་པ་དེ་ལྟར་ན། ལྒྱལ་མཚོག་བཅུ་པ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་
དུས་དེ་ཅོམ་ཉིད་ནས་སྐྱེ་འབྲེང་རྗེས་མར་མགར་ཐར་དུ་པེབས་པའི་རྟུགས་ཀྱི་འདུན་
པ་བཏང་བེན་པ་ལ། ཁམས་ཚན་འདིའི་ཕུན་ཚོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་སྐྱོང་རྒྱལ་ཆེན་
བསེ་ཡི་ཁབ་ཆེན་དཀའ་བཅུ་དེའི་རྣམ་པར་བརྟུས་ཏེ་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་མ་སྐྱིལ་
པར་གཤོན་མི་ཟེའོ།

དེ་ནས་ལྒྱལ་མཚོག་བཅུ་པ་ཆེན་པོ་གསེར་འབྲུང་ཞེས་པ་མེ་བུ་ལོར་
དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཏད་པའི་སྡོན་ཅོམ་ནས། མགར་ཐར་ཐད་ཀྱི་ནམ་མཁའི་ངོས་
སུ་སྦྲར་མཐོང་མ་སྐྱོང་བའི་ཚུ་འཛིན་ངོ་མཚར་བ་འབྲིགས་པའི་གསེབ་ནས་མདོ་དར་

མ་འདྲ་བའི་རྩ་སྐྱོན་པ་ཡུན་རིང་གྲགས་པ་ཡུལ་མི་ཀུན་གྱིས་མ་ཐུན་སྤང་དུ་བྱུང་
 བའང་ཡུལ་དེར་འཇུངས་པའི་སྐྱ་ལྟས་སུ་སེམས། མོ་དེའི་སྟོན་མཁུག་ཏུ། ཡབ་རྗེ་
 འདི་ཉིད་མི་ཉལ་ལྷགས་ཟམ་ཁར་ཡོད་པའི་ཆེ་ཆུན་སོ་ཞིག་གི་ངག་ནས་ཡ་རྒྱལ་བ་དེ་
 ཉིད་གཞན་དོན་དུ་སེབས་ཚུལ་སྐོ་བྱར་དུ་སོས་པར་བཏེན་སྤར་མཇུག་སྤོང་མེད་ཡང་
 ཡུན་རིང་འགྲོགས་ཤིང་སྤྱིར་དུ་སྐྱུག་པའི་མཇུག་བཞུགས་དང་བྲལ་བ་ལྟ་བུའི་སྐྱ་ངན་
 གྱིས་གཟེར་ཉེ་མིག་ནས་མ་ཆེ་མ་འཇུག་པ་སོགས་ཉིན་ཞག་དུ་མའི་བར་ཡང་ཡང་
 བྱུང་བ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་ཤུལ་སོང་བ་ན། ཡང་ཆུན་སོ་ཞིག་ལས་མི་ཉལ་རྗེས་ཞུས་
 ཟེར་བར་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤིད་འདུག་ཅེས་སོས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་དགའ་སྤང་དང་
 བཅས་ཉེ་ཡ་རྒྱལ་བ་ནམ་ཞིག་ན་མཇུག་སྐྱམ་པ་ལས། གཞན་ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་
 པར་དེར་འགྲོ་དགོས་པ་བྱུང་འདུག་པ་ལྟར་ན། ཡབ་རྗེ་འདི་ཉིད་རིང་སོ་ཞིག་ནས་
 ཡ་རྒྱལ་བའི་དབང་སོ་དང་ལས་འབྲེལ་ཆེ་ཞིང་ཡབ་དུ་འཇུངས་པའི་སྟོན་ལམ་གྱི་མ་ཐུ་
 གྲུབ་པའི་ནང་རྟགས་བདོ་བར་མངོན།

གཞན་ཡང་ཡུལ་དེར་འཇུངས་པའི་སྐྱ་ལྟས། གསེར་འཇུང་མོའི་དགུན་དུས་སུ་
 ཡུལ་གྱུ་དེར་འབྲས་ལྡན་གྱི་དུས་དང་མཚུངས་པར་མེ་ཉོག་སེར་ཆེན་གྱིས་ནོར་
 འཛིན་གྱི་གཞིར་བྲལ་བ་དང་། བྱུང་པར་དགོན་པའི་འདུ་ཁང་གི་གཞུང་སྐོའི་དུ་བར་
 སེར་ཆེན་འདྲ་བའི་མེ་ཉོག་རྒྱང་གཅིག་ལ་ཅེ་སོར་མེ་ཉོག་སྐྱམ་ཁྲོམས་སུ་ཤར་བ་
 འཛིན་བྱེད་གྱི་ལམ་དུ་འཇུངས་པ་དང་། བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་བཅུའི་ཉིན་གནས་སྐྱུག་
 འཐིབས་གྱིས་སྐོག་དམར་འཇུག་པ་དང་། དབྱར་རྩ་དལ་གྱིས་སྐོག་པ་སོགས་སེར་
 རྒྱ་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་གིས་ཆེས་ངོ་མཚར་བའི་གནས་སུ་འཛིན་པའི་ལྟས་

བཟང་དབགས་པར་དཀའ་བ་བྱུང་སྐྱོད་ོ། །

དེ་ནས་ལྷུལ་ས་སྲུ་ཞུགས་པར་ཉེ་བ་ན། དགོན་པའི་གྲ་རིགས་དགེ་སྤོང་སྤོང་
བཟང་འཕྲིན་ལས་ལ་དངོས་སམ་མི་ལམ་དབྱེར་མི་བྱེད་པ་ལྷ་བྱུང་ངོར། ལྷང་པོ་ཆེ་
ལིན་ཏུ་ཆེ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་ཚོགས་ཀྱི་ཏུ་བས་གཡོགས་པ་ཞིག་དགོན་པའི་ནང་ཏུ་
ཡོང་བའི་སྤྱད་བ་བྱུང། གྲ་རིགས་ནམ་མཁའ་ཆེ་དབང་གིས་མགར་ཐར་གྱི་རི་ནང་
ཐམས་ཅད་དར་དཀར་པོས་ལམ་གྱིས་གཡོགས་པ་མིས། ཡབ་གྱི་མནལ་ལམ་ཏུ་
བཞག་གྲག་ལྷ་ཅེའི་གངས་རི་འོད་འཚོར་བའི་ངོས་སུ། དེས་ཕྱག་དོར་དང། དེས་
སེང་ལྗེད་ནགས་སྤོལ་འབྲུ་ཞིང་ཁ་དོག་ལིན་ཏུ་སྤོ་བའི་སྤྲུ་བལྷ་བས་ཚོགས་མི་ཤེས་པ་
ཞིག ཞལ་གཟེམ་ཁང་གི་སྤོའི་ཐད་ཏུ་སྤོགས་ཏེ་གཟེམ་བཞེན་བཞུགས་པའི་
གཡམས་གཡོན་ནས་ཉལ་འགྲོའི་རྒྱན་དལ་གྱིས་འབབ་པའི་སྤྱད་བ་དང། ཡུམ་གྱིས་
ཀྱང་སྤོན་གྱི་སྤོད་ཡུལ་རང་ཐག་ཁ་ཟེར་བར་སྤོན་ལིང་གི་སྤོང་པོ་གཅིག་ལ་ལོ་འདབ་
པོན་ཆེ་ཞིང། མེ་ཏོག་འདབ་མ་སྤོང་ཏུ་གོད་བ་འབྲས་བུ་ཏུ་མས་བརྒྱན་པ་ཞིག་
འདུག་པ་དེ་ཉིད་ཡབ་གྱི་སྤྱེད་ཡུམ་དང། ཡབ་ཇེ་ཡུམ་རང་ཉིད་བཅས་ནས་རྩ་བའི་
ས་དང་བཅས་པ་བྱུངས་ནས་སྤྱད་སྤེའི་ཞིམ་ནང་ཏུ་ཞེུར་བ་དང། དགེ་འདུན་མང་པོས་
དགོན་པ་ནས་གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་སངས་རྒྱས་བྱུང་སེམས་ཀྱི་སྤྱད་བརྒྱན་
ཏུ་མ་གཟེམ་ཁང་ཏུ་གདན་དྲངས་ཏེ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་ཡང་གསལ་བར་མིས།

ལྷུལ་ས་ན་གནས་པའི་ཆེ་ཡང། རྣམ་འཕྲུང་ཞེས་བ་ས་པོ་ཁྱིའི་གནམ་ལོའི་རང་
ཞལ་གསར་ཏུ་བཞད་པའི་དགའ་བ་དང་པོར། དགོན་པའི་རྒྱ་མིབས་ཀྱི་སྤེད་ཏུ་གཞལ་
ཚོན་ཁ་དོག་སྤྲ་ལྷ་བ་གསལ་ཞིང་འཚོར་བ་གྲུང་སྤྲུབས་སུ་སྤུབ་བ་དང་ཏུས་

མཚུངས་པར་གཟིམ་ཁང་གི་སྟེང་དུ་འདྲ་རིམ་གྱི་སྐྱོད་ལས་དང་ལྡན་པའི་འཇུངས་དཀར་གྱི་བྱར་ལུང་པ་ལུང་མི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར། ཡང་དར་མདོ་ལྔ་མཚོ་དེ་དགོན་པའི་གྲྭ་པ་མགར་ཐར་དགོན་དུ་ཚོ་འབྲུལ་མཚོ་དེ་པ་མཇུག་པར་འོངས་པ་ཞིག་གིས་སྐྱབ་བའི་ཡར་ཚེས་ཀྱི་རྗོད་གསུམ་པ་གསུམ་པའི་དགོང་མོར་སྐྱོད་ཀྱིས་ཤར་བའི་རྗེས་སུ་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞིག་ཤར་བ་རིང་པོར་མ་ལོན་པར་ཚུ་ཤེས་དབང་པོའི་མདུན་དུ་སོན་པ་མཐོང་ཞིང་རང་གི་ཉེ་བར་གནས་པའི་མི་རྣམས་ལ་འང་བསྟན་པས། མཐོང་བ་དེ་དག་གྲང་དོ་མཚར་ཞིང་ལུན་རིང་དུ་བཟུམ་པས་དགོན་བཅེགས་གཤིས་ཀྱི་ཐང་ཀར་སྟེབས་པ་ན་གོང་དེར་ལྷམ་མེར་བབ་པ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ལས་དགེ་མཚན་བྱེད་པར་ཅན་དུ་སེམས་ཏེ་དེའི་གཏམ་ཁོན་པན་ཚུན་དུ་སྐྱོད་བ་ལྟར་མཇུངས་པར་གྱུར་ཏོ། །

དེ་ནས་མི་རིང་བར་ཡབ་ཀྱི་མནལ་ལམ་དུ་སྟོན་གྱི་སྟོད་གཞིས་རྟིང་པ་རང་ཐག་ཁ་ཡིན་སྟུམ་པའི་གནས་སུ་ཤར་བས་མགོན་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཡོད་ཟེར་བའི་ཁང་པ་ཞིག་འདུག་པ་དེར་མཇུག་ཀྱིས་སོང་བར་སྤྱི་ནང་ཐམས་ཅད་མི་མང་པོས་ཁངས་འདུག་པས། དེ་རིང་མཇུག་ཐུབ་པ་མི་ཡོང་བ་འདྲ་སྟུམ་ཡིད་པམ་བཞིན་པའི་སུར། ཤར་བས་མགོན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཇུག་ཁང་ལོག་ཅིག་པའི་བཀའ་ཆེད་མངགས་ཀྱི་བཙུན་པ་ཞིག་བྱེད་བ་དང་ལྷན་ཅིག་བསྟེབས་ཏེ་སོང་བས། ཁང་བཟང་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་བཟུན་སྟུག་པ་ཞིག་ཏུ་སོན། དེར་ཁྱི་འཕང་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་སྟེང་དུ་སྐྱོད་པ་གཟི་བརྗེད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་བཞུགས་འདུག་པའི་བྱེད་དུ་བསྟེན་པར། དེའི་སྟེང་གྱིས་འོ་མ་དང་འབྲེས་པའི་རྗེས་ལྟར་གང་གནང་བས་མི་དམངས་གཞན་ལ་མེད་

བར་ཁོ་བོ་གཅིག་ལྟར་འདི་ལྟར་གནང་བ་ཅི་ཡིན་སྟེ་ལ་མིས།

མོ་དེའི་སྐབས་ཤིག་དགོན་པའི་མདུན་གྱི་ཉེ་འདབས་སུ། རྒྱ་ནག་ཚུ་མིག་ཟེར་བའི་ནང་ནས་རེས་ལུག་དཀར་པོ་དང་། རེས་བ་དཀར་པོ་ལྟ་བུའི་སྲོག་ཆགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཐོན་ཏེ། དགའ་ཅེས་རྣམ་འགྲུང་གིས་གནས་པ་རྒྱང་ནས་བརྟམ་ཆེ་ཤིག་ཏུ་གསལ་ཞིང་། ཉེ་བར་དོང་བ་ན་ཡལ་འགྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཞག་མང་པོའི་བར་འདུག་པ་ལྟལ་མི་ལལ་ཆེ་བའི་མིག་གིས་མངོན་སུམ་དུ་སྤང་བར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནི་ལྟལ་དེར་ལྗུལ་བའི་དབང་པོའི་ཡང་སྲིད་ཞལ་གཟེགས་པ་ལ་དཀར་སྲོག་གི་ལྟ་སྲུ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་པའི་རྣམ་འགྲུང་དུ་གསལ།

ཡང་སྐྱབ་བཅར་དགེ་སློང་རི་ཁྲོད་པ་སློབ་བཟང་རབ་རྒྱས་ཀྱི་མི་ལས་དུ། གཟེམ་ཁང་ལ་འཇུག་དཀར་གྱི་གྲུང་ཕུབ་པའི་དཀྱིལ་ནས་ཁ་དོག་ལྡ་ལྡན་གྱི་དབང་པོའི་གཞུང་ལ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དབྱིབས་ལྟ་བུར་ནང་སྐབས་སུ་འཛོལ་ལེར་གནས་པའི་ཅེ་མོར་ནོར་བུའི་གཟུགས་འབྲུ་བ་ཡོད་པ། སྐབས་འགར་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་གནས་གྱུར་པའི་སྤང་བ་དང་། ལྟ་མཁའ་འདུག་ཅིང་སྤང་ཆོག་གསལ་བའི་ཡོད་པ་ཉི་དཀྱིལ་དེའི་འོད་གྱིས་ནམ་ལངས་སུར་ཉི་མ་འོད་ཤིན་ཏུ་འཚོར་བ་ལས་གྱིས་ཤར་བའི་རྣམ་པ་བྱུང་།

ཡང་རུབ་གཅིག་ཉ་བདུན་བདག་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་ཁྲོན་ཆེ་བ་འོད་བཟག་ཅན་ཞིག་ཤར་བའི་སྤྲེད་ཆས་ནམ་མཁའ་དཀྱིལ་ཟེན་པ་སྤྲེད་ཤར་སུས་ཡིན་པ་མིས་པ་སོགས་བཟག་ཤིས་པའི་དགེ་མཚན་སུན་སུམ་ཆོག་གསལ་བ་དུ་མ་དང་བཅས་ཉེ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་རྣམ་འགྲུང་ཞེས་པ་ས་ཁྲི་(སྤྱི་ལོ་༡༩༣༩) ཉོར་ལྷ་དགུ་པའི་དཀར་

སྤྱོད་པ་གྱི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཚོ་རིངས་སྟེ། ཡུལ་ལ་མི་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་མཚན་མ་
ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་རི་ལྷོད་ཉེན་མོའི་དབང་ལྷན་ཚུ་འཛིན་གྱི་རྒྱ་ལས་མོལ་བ་
བཞིན་དུ་དགོ་བར་བཅས་སོ།།

(༡༡ འ་༧) དེ་ནས་ནམ་ལངས་ཉེ་ཉེ་བདུན་བདག་པོའང་འཛིན་ཉེན་ལ་དཔེ་
བརྟན་པའི་སྤྱིར་དུ་འཇུག་ཚོན་གྱི་ཀུན་ཁང་གིར་བཞིན་དུ་ཤར་རིའི་སྤྱོད་པར་
འཛིན་པ་དང་སྤྱོད་ཅིག་དཀར་སྤྱོད་པ་དགའ་བའི་སྤྱོད་པ་གྱིས་ཀྱང་པན་ཚུན་
གྱི་རིའི་ཅེ་མོ་རྣམས་སུ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་འཇུག་སྤྱོད་དཀར་པོའི་ཡོལ་བ་བསྐྱེད་པར་
མཚན་པའི་ཚུལ་དུ་བསྟེན་བཀུར་བ་སོགས་དགོ་མཚན་སྤུལ་དུ་བྱིན་པའི་དཔལ་
གྱིས་སྤྱོད་པ་གྱི་འཁོར་ལོ་མཛེས་པར་བྱས་སོ།།

༡༡ ཡུལ་ཚོས་ཀྱི་ན་བཟའ་སྤོན་རྒྱ་མ་རྩེད་པ་དང་དགའ་ལོ་བཞི་བར་དབུ་སྐྱ་
བསིལ་རྒྱ་མ་རྒྱུད་བར་ལུས། དགའ་ལྡན་ཐེ་ཕོ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་མཚན་གསོལ་ཞུས།
ཡབ་ཡུམ་གྱི་མི་ལམ་དང་ཡུལ་དེའི་སྐྱ་ལེར་དུ་མར་དངོས་ཉམས་ཀྱི་ལྷས་མང་
དུ་རྒྱུད་ཞིང་ཐེ་ཕོ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཉེན་པ་ནས་གཟེངས་བསྟོན་དང་། གྱིས་དུས་
གྱི་མཛེད་པ་ཡང་མཛད་དུ་རྒྱུད་བས་གཞུང་ས་ནས་བདག་སྤྱོད་གིས་མགར་ཐར་
དགོན་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས་རིམ་བཞིན་དབུས་ཕེབས་ཆེད་ལི་ཐང་དགོན་དུ་
ཞབས་སོར་བཀོད།

དེ་ལྟ་བུའི་གཞོན་ལུ་དེ། མཚོའི་ནང་གི་བརྒྱ་བཞིན་དུ་རིམ་གྱིས་བསྐྱེད་
བསྐྱེད་པར་ཉེ། ན་བཟའ་སྤོན་པར་ཉེ་བཅུ། ཡུལ་དེ་དག་དུ་གྱིས་བ་བཟོད་སྤོན་གིན་དུ་

ཆུང་བའི་དུས་ན་རེག་བྱ་འངམ་པའི་ཕྱིར་རིའི་བྱང་སྲོང་གི་གཡང་གཞི་གོས་སྟེ་
བསྐྱོན་པའི་སྲོལ་མཆོས་པ་བཞི། ཡབ་མེ་ཉིད་ནས་ཀྱང་ན་བཟའི་རྒྱུར་དེའི་གཡང་
གཞི་ལ་ཉིན་ཞག་དུ་མར་གང་དུ་བཅའ་ཀྱང་གསེར་མིག་སྟེ་དུ་ཅན་བཞིན་རྟེན་པར་
མ་གྱུར་ཉེ་རས་དམར་པོའི་ན་བཟའ་ཞིག་སྐྱོན་འདུག་པ་ནི་ལྷ་བས་རྗེ་འདི་ཉིད་སྟེ་
དུ་མར་དུར་སྤྲིག་གི་རྒྱལ་མཚན་འབའ་ཞིག་སྟེ་བཞེས་པའི་འབྲས་བུར་མངོན། དེ་
ནས་རིམ་གྱིས་ནར་སོན་ཉེ་དབུ་སྐྱ་བསིལ་རན་པ་ན་འདང་འབྲེག་མཁན་དང་སྟེ་
ལན་དུ་མར་ཆེད་དུ་བཅའ་ཀྱང་མ་རྟེན་ལ། ཕྱིས་རྟེན་པར་གྱུར་ཀྱང་དགྲུང་ལོ་བཞིའི་
བར་དུ་དབུ་སྐྱ་གཏན་ནས་བསིལ་དུ་མ་བཅུག་པར་རལ་པ་ཁོག་གེར་བཞུགས་པ་ནི།
དམ་པ་འདི་ཉིད་སྐྱོན་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་གྱི་སྐྱའི་སྐྱེ་བ་བཞེས་པ་ན་བཅུལ་ཞུགས་འདི་ལྟ་
བུར་གནས་ཉེ། བསྐྱར་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཇུག་པ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་དང་
འདུས་གྱི་སྐྱལ་བར་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་མགོན་དེའི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སྟེ་དུ་མར་པའི་གསལ་
འདེབས་དང་། མོས་གྲུས་གྱི་ས་པོན་བརྟམས་པའི་ཆེད་དུ་བསམ་བཞིན་བཟུང་བར་
གོང་མ་ཆག་ལ། ཕྱིས་རབ་དུ་བྱུང་བའི་བཅུལ་ཞུགས་ཡང་དག་པར་ལེན་པ་ན། དུར་
སྤྲིག་གི་རྒྱལ་མཚན་ལ་རྗེས་སྟེ་ཆགས་པའི་ཚོལ་གྱིས་ཆེས་དགྲེས་པའི་རྣམ་འགྲུར་
དུ་མ་དང་བཅས་ཉེ་དབུ་ལོ་ཐོག་མར་གྲེག་དུ་བཅུག་པ་ནི། ལྷོན་པ་སྟེ་བའི་དབང་པོ་
རབ་དུ་བྱུང་བའི་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་གཙུག་སྟེ་གྲེག་པ་དང་ཚོས་མཚུངས་པའི་རྣམ་པར་
ཐར་པ་མཇུག་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གོ།

གཞན་ཡང་། ལྷོང་ས་མཚོག་འདི་འཁྲུངས་ནས་བཟུང་ཡབ་མེ་ཉིད་གང་དང་
གང་ཞིག་གི་དོན་གཉེར་དུ་དོང་ཡང་། སྟེ་གྱི་དང་ཕྱི་སྟེ་གས་དེ་ཅམ་མ་གཏོགས་མེ་

འདུན་བཞིན་འབད་མེད་ལྷན་སྲུབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་། ཡུལ་གྱི་དེ་དག་ཏུ་རིན་གཉིས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་ལྷ་བྱེད་ཡུལ་དུ་མི་སྤང་བ་ལྷ་བྱེད་ཡིན་ཡང་། ཡུམ་ནས་རིན་འཁོར་གྱི་ཚལ་
བ་ལན་གངས་དུ་མར་རྟེན་འདུག་པ་སོགས་ནི་དམ་བ་འདྲིའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཐུ་
འདྲིལ་རྟེན་དུ་གསལ་བར་བྱས། དེ་སྐབས་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་མཚོན་ཉིད་མཁན་
ལོ་དགའ་ལྷན་ཐེ་པོ་སྐུལ་པའི་སྐུ་ཡེ་ཤེས་སྲུབ་བལྟན་རྒྱ་མཚོ་ལྷུང་མཚོག་གོང་
མའི་གསེར་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་གསར་བཞེངས་ཀྱི་འབྲུལ་སྤྱད་དུ་མངགས་བ་བསྐྱར་
བྱེད་ཅེས་པ་ས་པག་གི་དབྱར་དུས་སུ་མགར་ཐར་དུ་ལེབས།

རྟོར་རྒྱ་རྒྱལ་པའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་ལྷ་ལྷན་གཟེགས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སློབ་བཟང་
བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་མགར་ཐར་དུ་བཞུགས་དུས་ནས་རྒྱལ་སྐྱེ་ཚང་ནས་བོད་ཀྱི་ལྷ་
གསོལ་བའི་ཆེད་དུ་བསྐྱུན་པའི་དབྱས་པ་ལ་བཅོས་སམ་སྐྱ་ཞབས་ལ་བཅོས་ཟེར་བ་
ཡོད་པའི་རི་མགོར་མགར་ཐར་དགོན་གྱི་མཁན་གྲུ་ཚང་མ་ལོ་དུས་ཀྱི་ལྷ་གསོལ་ལ་
ཐེ་པོ་སྐུལ་པའི་སྐུ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ལེབས་པའི་རྟོར་གསུམ་གྱི་གདོང་དུ་འཇུག་དཀར་གྱི་
གྲུང་ལྷོ་ཁྲིམ་འདྲ་བ་སྲུབ་པ་དང་ལ་གཤམ་གྱི་བར་དུ་མཉམ་འགྲུབ་སྤང་བ་སྲུན་མོང་
དུ་བྱུང་བ་སོགས་བཟ་ཤེས་པའི་རྟོགས་མཚོན་མང་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན། ཡུལ་དེའི་
སེར་སྐུ་མཐའ་དག་རྒྱ་ཆག་ཅེས་པའི་སར་དེ་ལོར་སྐྱེས་པའི་ཁྲེ་ལུ་ལོ་མཚར་ཅན་
ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ལྷུང་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་རེ་བ་ཆེ་ཡང་། དོན་དུ་ན་ལྷུང་ས་མགོན་
འདི་ཉིད་ཀྱི་སྐུའི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་བ་མིན་ཏེ། འདི་ལྟར་མན་ཚོད་
ཟེར་བར་སྐྱི་རིམ་གྱི་སར། དགའ་ལྷན་སྐུལ་པའི་སྐུ་གདན་བྲངས་ཏེ། འཆི་མེད་དངོས་
སྲུབ་ཀྱི་དགའ་སྟོན་འབྱེད་པ་ན། ལྷུང་ས་རྗེ་འདི་ཉིད་གལ་མཐའ་ཞིག་ཏུ་ཡུལ་གྱི་

བར་ན་བཞུགས་པར། ཉན་གྱིས་བཟུང་ཡང་མ་སྐབ་པར་ལན་གཉིས་བར་དུ་མི་ཁྲིད་
རིམ་གྱིས་འགྲིམས་ཏེ་སྐྱོ་མའི་བཞུགས་ཁྲིའི་གཡོན་རྒྱུར་དུ་ཕེབས་ནས་དགྲེས་
ཉམས་ཆེན་པོས་བཞུགས་པས། སྐྱུལ་པའི་སྐྱའི་དགོངས་པར་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེན་
ཞིག་ཡིན་པར་གོང་མ་ཆག་སྟམ་པ་བྱུང་འདུག ཡང་མི་ཚོགས་ཀྱི་དབྱུས་སུ་ཐེ་པོ་
སྐྱུལ་པའི་སྐྱ་ནས་ཆེ་བུམ་བསྐྱམས། ཆེ་ཆང་དང་ཆེ་རིམ་སྐྱ་འཁོར་བ་རྣམས་ཀྱི་ལག་
ཏུ་གཏང་དེ་ཕེབས་པ་ན། ལྷ་བས་ཇི་འདི་ཉིད་མི་ཚོགས་ཀྱི་དབྱུས་སུ་ཕེབས་ནས་
སྐྱུལ་པའི་སྐྱའི་ཕྱག་ཐེང་ནས་འཇུས་ཏེ་བཞད་ཉམས་མཛད་ཅིང་། ཆེ་བུམ་དབྱ་ཐོག་
ཏུ་བཞག་པའི་ཆེ་ཡང་དགྲེས་ཉམས་ཆེན་པོས་ཕྱག་གིས་བཟུང་སྟེ་རིང་ཞིག་མི་སྟོད་
པའི་ཚུལ་གནང་། སྐྱུལ་པའི་སྐྱ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱག་བསྟར་ཏེ་ཆེ་རིམ་སྐྱུལ་བས།
གཅིག་ཞལ་དུ་གསོལ། གཞན་རྣམས་སྐྱ་ཕྱག་ཏུ་འཇུག་པའི་སྟངས་ཀ་དང་བཅས་
ཤིན་ཏུ་མཉེས་པའི་རྣམ་འགྲུར་དུ་མ་མཛད། དེའི་ཆེ་སྐྱ་འཇུངས་ནས་སྐྱོང་བཅུ་ཅམ་
ལས་མ་སོང་ཡང་། མཛད་སྟོན་དེ་དག་གིས། དེར་འཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཆེས་འོ་
འཚར་ཞིང་། དད་པའི་སྐྱ་ལོང་གཡོས་པར་གྱུར་ཏོ། །

གཞན་ཡང་། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀྱིས། གཞོན་ཏུ་འདི་ལ་ཐོག་མར་བཅས་ཅམ་
ཉིད་ནས་ཡུལ་སྲོལ་ལྟར་མིང་འདོགས་པའི་སྟེན་གོན་ལན་གངས་དུ་མར་བགྱིས་
ནའང་། བསམ་དོན་འགྲུབ་པའི་གོ་སྐབས་བརྗེད་ངས་ཀྱིས་འཇོགས་ཏེ་བཏང་སྟོམས་
སུ་ལུས་པ་འདི་ནི་ཡུལ་སྲོལ་དང་འགལ་བ་ཞིག་པས། ད་ནི་སྐྱ་མ་བཟང་པོའང་མཛོན་
སུམ་དུ་མཆིས་པ་ལགས་ན་མིང་འདོགས་པའི་དུས་ལ་བབས་སོ་ཞེས་བསྐོས་ནས།
དགའ་ལྡན་སྐྱུལ་པའི་སྐྱ་ཡེ་ཤེས་སྐབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོའི་བྱང་དུ་ཡུལ་གྱིས་གདན་

བྲངས་པར་མཚན་རྣམ་འཛོམས་དོ་རྗེ་ཞེས་གསོལ་ཞེང་། གཅང་སྐྱ་དགོས་ཚུལ་
སོགས་ཀྱི་བཀའ་འཁུར་ཀྱང་རྒྱས་པར་སྦྱུལ།

ཡང་ཟེ་ལོ་སྦྱུལ་པའི་སྐྱེ་ལ་བཞག་བྲག་གི་མཚོ་འབྲམ་ནས་གཅིག་གིས་དྲུང་
དཀར་དར་གྱིས་བརྒྱན་པ་ཞིག་སྐྱད་ཡུན་རིང་ལོས་ལན་གསུམ་བཅུ་སྟེ་སྦྱུལ་
འདུག་པའང་ཕྱོགས་དེར་ཡང་སྲིད་རིན་ལོ་ཆེ་ལེབས་པའི་རྟགས་མཚན་ཡིན་ཚུལ།
སྦྱུལ་པའི་སྐྱེ་རང་གི་ཞལ་ནས་དངོས་སུ་ཐོས་པ་དེ་ལྟར་ན། བཞག་བྲག་དགེ་བསྟེན་
སོགས་ལྟ་སྐྱེ་དཀར་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས། གཞུང་ས་མཚོག་གི་མི་སྣས་ཡང་སྲིད་
རིན་ལོ་ཆེ་འདི་དང་ཐོག་མར་མཇུག་པ་ལྟེད་ཉིད་དུ་དེས་པས། འདིའི་སྦྱུན་པ་གངས་
ཚན་གྱི་སྤོངས་སུ་སྦྱོགས་ཤིག་ཅེས་པའི་བཅུ་ཡིན་པ་གདོན་མི་ཟེའོ། །

སྐབས་དེ་དག་ཏུ། ལུབ་གཅིག་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་ལ། དར་ཅེ་མདོ་ནས་ཡོང་
ཟེར་བའི་གོས་གཟབ་འཕྲོར་ཚན་ཉོག་དང་སྐྱོ་མདོངས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་རྒྱ་དཔོན་
མང་པོ་ལེབས་བྱམས་བཏེགས་ཉེ་རྟ་རྟེལ་མང་པོ་དང་བཅས་གཟིམ་ཁང་དུ་སོན་
ཅིང་། ལེབས་བྱམས་ཤིག་དང་དེའི་སྟེང་དུ་གཏུགས་དམར་པོ་བཅུགས་པ་བཞག་སྟེ་
ལུབ་ཕྱོགས་སུ་སོང་བའི་སྤང་བ་དང་། གཟིམ་ཁང་དུ་ཚང་མང་གི་གོ་ཁང་འོ་ཟོ་མང་
པོ་སྦྱིག་པའི་ནང་དུ་འོ་མ་སྟེད་ཆ་རེ་སྐྱབ་པ་དེ་མ་ཐག་ཞོར་གྱུར་པས་སྟོད་ཐམས་
ཅད་ཁེངས་ཤིང་འཕྲུར་བ་ཡང་མི་སུ། ཡབ་ཀྱི་མནལ་ལམ་དུ། ཞེ་ལུ་གསིང་རྒྱ་ཁྱོན་
ཆེ་བའི་དཀྱིས་དུ་ས་འཛིན་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཅེར་དགོན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དགྲུང་ལ་
བསྟེགས་པ་འདྲ་བ་མཐའ་གངས་ཀྱིས་བསྐྱོར་བ་ཞིག་ཏུ་མཇུག་འདུན་གྱིས་དཀའ་
ཆེགས་ཆེན་པོས་གངས་བརྒྱལ་ཉེ་སོང་བས་དགོན་པ་དེའི་ནང་དུ་སོན། དེར་ཡང་

ཐེམ་སྐྱུ་མང་པོ་འུ་གྱིས་འཛེགས་ཏེ་སོང་སོང་བར་གཏུག་ལག་ཁང་བལྟ་བས་མི་
དོམ་པ་ཞིག་ན་རྒྱལ་བ་མ་པམ་པ་སྐྱུ་ཚད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པ་
ཞིག་མངལ། དགོན་པ་དེར་གཡས་སྐྱོར་དུ་འགྲོ་བའི་སྣང་ངོར་བར་སྣང་སྟོང་བར་
གོམ་པ་རེ་སྐྱེབས་ཅམ་གྱི་ཚོད་དུ་ཤིང་རེ་ཡོད་པ་ལས། བསྐྱུལ་ལམ་གཞན་མི་སྣང་
བས་ཤིན་ཏུ་ཡང་བའི་གཡང་ས་དེར་སྣང་གི་དོགས་པ་འཛེགས་ནས་འདིར་མི་སྣང་
བར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་དགོན་མཚོག་ལ་གསོལ་འདེབས་གྱིས་སློན་ལམ་འདེབས་
བཞིན་པ་རོལ་དུ་བགྲོད་ཐུབ་པའི་སྣང་བ་བྱུང་ཞིང་། ལྷིས་གསེར་བུམ་དགྲགས་པའི་
སྐབས་པོ་ཉ་ལར་སོང་བ་ན། སོ་བྱང་དེ་ཉིད་སྲར་མི་ལམ་དུ་བྱུང་བའི་དགོན་པ་འི་ལྷ་
བ་བཞིན་སྣང་བ་དང་།

ཡང་རུབ་གཅིག་གཟིམ་ཁང་གི་ལྷོ་རུབ་འཚམས་སྟེ། མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པའི་
སྣང་སྟོངས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མང་པོ་ལུབ་འདུག་པ་དེར་སོང་སྟེ་བལྟས་པ་
ན། གྱུར་དབྱས་མའི་ནང་དུ་ཁྱི་གསུམ་འདུག་པའི་དཀྱིལ་མ་འདི་རྣམ་འཛོམས་རྩོ་
རྗེའི་འདུག་ས་ཡིན་ཟེར་བའི་སྣང་བ་བྱུང་། གཞན་ཡང་ཀུན་ལྡན་ཞེས་པ། ལྷགས་
གྱིའི་ཡོ་མགོ་ནས་བཟུང་། ལྷོགས་དེའི་མི་རྣམས་ནས་དེ་བསངས་པན་ཚུན་ས་
འཛིན་གྱི་ཅེ་མོ་གང་དུ་བཏང་ཡང་། དུད་སྟེན་གྱི་ཅེ་མོ་རྣམས་གཟིམ་ཁང་གི་ཡང་
སྟེང་ཁོ་ནར་ལྷགས་པ་ལ། ཤན་རབ་ཉམས་ཅན་རྣམས་གྱིས་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ལྷས་
བཟང་དུ་འཛིན་བ་སོགས་དངོས་དང་མི་ལམ་གྱི་དགོ་མཚན་དུ་མ་དང་། ལུད་པར་
དགའ་ལྡན་སྐྱུལ་པའི་སྐྱུ་ཡེ་ཤེས་ཐུབ་བལྟན་རྒྱ་མཚོ་ཉིད་དང་། དར་མདོ་རྩོར་བྲག་
སྐྱུ་རྟེན་པར་ཚོས་སྐྱོང་ཐོག་འབེབས་གྱིས་བཞུགས་པ་གཉིས་ཆར་ནས་སྐྱེ་རྒྱའི་

འཛེན་མཚོག་དམ་པར་དེས་ཚུལ་གྱིས་གཟེངས་སུ་བསྟོན་ཅིང། །ལྷ་བས་རྗེ་འདིའི་
སྐྱབས་ལྷོད་རྒྱགས་ཀྱི་མཛད་པས་ཤུང་ཆེས་ཆེར་གསལ་བས་རྒྱན་བྱས་ཏེ། དམ་པའི་
སྐྱེ་བར་ཡིད་ཆེས་ཤིང་གནས་པ་དེའི་ཚེ། དབྱུང་གཅིང་གི་སྣོངས་འདིར་འཁོད་པའི་
སྐྱེ་འགྲོ་མ་ཐབ་དག་ལ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་ཡང་སྲིད་ནམ་མེད་མས་ལ་སྐྱོམ་པའི་ཚུ་
འདོད་པ་ལྟར་གྱུར་ཅིང། །ལྷ་ན་གཟིགས་པར་ཆོད་ཐམས་ཅད་མ་ཁྲེན་པ་སོགས་ལྟ་
དང་སློབ་ལའང་ཞུས་པའི་ལུང་བསྟན་ནམས་མ་ལུན་པར་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་བཟང་བར་
བརྟེན། །སྐྱབས་མགོན་ལ་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་ཁྱིེར་དཔལ་ལྷན་ནོ་མིན་ཉན་རིན་
པོ་ཆེས་དབྱས། མོད་བཞུགས་མི་བན་ལྟར་རྒྱས། བཀའི་དབྱང་སློབ་བཞི། གདན་ས་
ཆོན་པོ་གསུམ་གྱི་མཁན་པོ་ལས་སྤྱེ། གཞུང་ས་མཚོག་གི་ལས་ཚན་ཆེ་རིགས་སུ་
གཏོགས་པ་རྣམས་དང་བཅས་རྒྱ་བོད་རྒྱང་འགྲེལ་ནས་བཀའ་བསྟོས་གྱིས་ཡང་སྲིད་
འབྲུལ་མེད་ཅད་གཙོད་དུ་མངགས་པའི་མི་སྣ་འབྲས་སྐྱེད་ས་འདུལ་བ་མཁན་པོ་སློ་
གོས་བརྟན་ས། ཅེའི་གཟིམ་འགག་སངས་རྒྱས་དཔལ་བཟང་། རུ་དཔོན་སྣང་དཀར་
ས་རྣམས་བཀའ་རྒྱ་སློབ་བཏང་གིས་རིམ་གྱིས་ཉེ་ཉོར་ཁང་གསར་བརྒྱད་མཚོག་
སྐུལ་ཅད་གཙོད་དུ་ཕེབས་ཉེས། ལོ་དེའི་ཉོར་སྐྱེ་དབྱུང་པའི་དཀར་ཕྱོགས་གྱི་བཟང་པོ་
གསུམ་པར་བཀའ་རྒྱ་མགར་ཐར་དུ་འགྲོས། དེའི་ཉིན་གཟིམ་ཁང་དུ་གདན་བའམས་
པ་སོགས་གྲམྱིག་བགྱིས་པ་ལ་དབྱེས་ཉམས་ཆེན་པོ་མཛད་ཅིང། དེ་དགོང་མཚོན་
ཐོག་ཐག་ཏུ་མནལ་མི་གཟིམ་པར་མཛལ་ཕུག་གནང་བའི་ཚུལ་དང་། ཞོན་པར་
ཆེབས་པའི་སྣངས་ཀ་དང་བཅས་ཏེ་ཕུམ་ལ་བེད་ཚོར་བེ་ཏུར་ཞོན་ནས་པ་ལུལ་དུ་
འགྲོ་རྒྱུ་ཡོད། ལུག་མི་དགོས་སྤྱིད་པོ་ཡོང་ཞེས་སློབ་གནས་རྗེས་སུ་བྲན་པའི་ཚུལ་

གྲིས་ཐོགས་པ་མེད་པར་གསུངས།

ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་གོང་གསལ་དཔོན་གཡོག་རྣམས་གཟིམ་ཁང་དུ་ཕེབས་
ནས་ཞལ་གྱི་དྲིལ་འཁོར་ཐོག་མར་མཇལ། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་དང་པོར། བཟ་ཤིས་
པའི་སྣ་གོས་སྲིད་དུ་རིང་བ། རྒྱལ་བ་ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་སྐུ་བརྟན་བཅས་སུལ་བར་
ཞལ་འཇུག་བག་དང་བཅས་ཉེ་དྲུས་ཚོར་ཆེན་པོས་བཞེས། རུ་དཔོན་སྣང་སྲས་
གྲིས་འེད་ཅག་རེ་རེ་ནས་རོ་ཤེས་སམ་ཞུས་པར་གཞན་གཉིས་ལ་སྐུན་ཆེར་མི་
གཟིགས་པར་གཟིམ་འགག་ལ་སྐུན་རས་གྲིས་ཡང་ཡང་བཅའ་ཞིང་། ཞལ་འཇུག་
ལུལ་ལེ་བཞུགས་པས། དེར་འཁོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཆེས་གྱི་དད་པ་ལ་བཀོད། དེ་
ནས་པལ་ཆེར་གཟིམ་ཁང་རང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། རྣམས་འགར་དགོན་པར་
བཞུགས་པའི་ཆེ་འདབ་ཆགས་པོ་རོག་མ་མཚུས་དབེན་པ་ཞིག་སྤང་མའི་ཚུལ་དུ་
བཞུགས་ཡུལ་གྱི་སྐེ་ཁུང་གི་རུའི་སྤྲིང་དུ་ནར་མར་གཞོལ་ཉེ་གསོལ་ཟན་སོགས་
གནང་རིགས་ལ་འཛིགས་སྤང་མེད་པར་རོལ་ཅིང་། རྣོགས་བཤའ་ལན་དུ་མར་སློབ་
པ་མཐོང་བ་ཀུན་གྱིས་ལྷ་རྒྱལ་བ་གོང་མའི་བཀའ་སློང་གྱི་སྐུལ་པར་སླེང་། རྣམས་
ཤིག་གཟིམ་ཁང་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་ཡབ་ཇེ་ནས་ཐོག་ཇས་འབྲ་བའི་ཐུབ་དབང་གི་སྐུ་
རང་ཕྱོན་ཞིག་སློབ་དུ་རྟེན་པ་ཇེ་འདྲིའི་སྐུ་གམ་དུ་བཞག་པ་ལ་གཟིགས་ཉོག་གིས་
ཤུག་ཐུབ་པ་ཞེས་གསུངས་པ་དག་སློང་རི་ཁྲོད་པས་ཐོས། ཡང་བསྐྱར་འདི་གང་རེད་
ཅེས་ནན་གྲིས་ཞུས་པར་ཤུག་ཞེས་ལན་གཉིས་ཕེབས་པའང་རིང་པོར་མི་ཐོགས་
པར་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་གྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་བའི་ཉེན་འབྲེལ་དུ་སེམས་
སོ། །

དགྲུང་མོ་གསུམ་པར་ཐེབས་པའི་མོ་དེའི་རྒྱལ་རྒྱའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་བཟང་མོ་
 ཐོག་མའི་གཟུང་ཚེས་དགེ་བར་གཞུང་ས་མཚོག་གི་མི་སྒྲ། མགར་ཐར་གྲུ་ཚང་གི་
 མཁུ་མོ་ལས་སྒྲ། ལུལ་གྱི་མི་རིགས་ཆེ་གས་རྣམས་འབྲུངས་གཞིས་སུ་ཐེབས།
 དེའི་ཆེ་དུ་དཔོན་སྣང་དཀར་སྲས་ནས་ལྷེ་འདི་བར་གཞུང་སའི་ན་བཟའ་ཉེར་སྦྱང་
 ཐོག་མར་ལུལ་བ་དང་། དཔོན་པའི་སྣང་དུ་སྦྱའི་འབྲུང་ཁམས་དང་མ་ཐུན་པའི་རྒྱལ་
 མཚན་འབྲུགས་པ་དུས་མཚུངས་སུ་གྲུར་བ་ནི། ལྷིས་སུ་དུར་སྦྱིག་གི་རྒྱལ་མཚན་
 འཛིན་པའི་གཙོ་བོར་བཞེངས་ཏེ་མདོ་སྒྲགས་པན་ཚུན་གཅིག་གྲོགས་སུ་གཅིག་
 སོང་བའི་ལྷ་སྦྱོང་རྣམ་དག་གསེར་མདོག་ཚོད་བན་འཆང་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་
 གདུལ་གྲུ་སྦྱོང་བའི་མཚན་མ་བཟང་མོར་མདོན། དེའི་ཉིན་གྲུ་དམངས་ནས་མེར་སྦྱང་
 ཚར་དུ་དངར་བའི་མཚོད་སྤྱིན་གྱིས་སྦྱན་བསུས། བོང་གསལ་མི་སྒྲ། མཁུ་མོ་ལས་
 སྒྲ། ལུལ་མི་ཆེ་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་ཆིབས་རགས་དང་བཅས་ཏེ་མགར་ཐར་རྣམ་
 རྒྱལ་གྱིང་དུ་སྦྱན་བར་བ་ན། རྣམ་མཁུ་གཡའ་དག་ཅིང་དཔོན་པའི་སྣང་དང་
 ཕྱོགས་མཚམས་རྣམས་སུ་ངོ་མཚར་བའི་འཇའ་ཚོན་ཁ་དོག་སྣ་ལྔ་བ་ཀ་བ་བཅུགས་
 བ་འདྲ་བ་སོགས་དཀར་ཕྱོགས་ལ་དགའ་བའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བཀའ་པའི་
 མཚོད་རྣམ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་བར་ངོ་མ་བ་དང་བཅས་ཏེ། དཔོན་པའི་ཉི་འདབས་སུ་
 ཐེབས་བ་ན། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མདོན་པར་མཇལ་བའི་དད་འདུས་ཀྱི་སྦྱེ་བོ་བརྒྱ་
 སྒྲག་མང་པོས་བསྟོད་དབྱངས་སྦྱན་པའི་ང་ངོས་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་། རུད་པར་
 འབྲོག་མོ་ན་ཚོད་ཤིན་ཏུ་སྤྱིན་བ་ལོ་བརྒྱ་དང་གཉིས་ལོན་བ་ཞིག་གིས་ཤིན་ཏུ་བས་
 ལུས་པར་བཀའ་ཤིས་པའི་ལྷ་བོས་ཀྱི་གསོལ་རས་ཀྱང་སྦྱལ།

དེ་ནས་འདྲུ་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་སུ་སྦྱོན་བྱས་པ་ན། རུ་དཔོན་སྣང་སྤྲུལ་
ནས་ལྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་ཐུགས་དམ་གྱི་རྟེན་གཙོ་རྗེ་ཡབ་སྤྲུལ་
གསུམ་ལ་སྦྱོན་ཤིང་ལམ་སྦྱོན་གྲུབ་སྤྲུལ་བར་རེད་རང་གི་འབྲུལ་ཞེས་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ཏེ་
ཐུགས་སྦྱོན་གྱིས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྒྱལ་དབང་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་འབྲུ་
ཞིག་ལ་དགོ་སློང་རི་ཁོད་པས་འདི་གང་རེད་ཞུས་པར་ང་ང་ཞེས་ལན་དུ་མར་ཕེབས།
བྱམས་ཁང་དུ་ཡང་རྟེན་སོ་སོར་སྦྱོན་ཤིང་རིམ་བུ་སྤྲུལ་ཞིང་། ལུང་གི་སྟེང་ཕྱོགས་
སུ་སྦྱོན་རས་གཟིགས་ཕྱག་བཞེས་པའི་བྱིས་ཐང་ཞིག་བཟུང་འདྲུག་པ་གཞན་གྱིས་མ་
མཐོང་བར་ལྒྱུབས་རྗེ་མཚོག་ནས་སྦྱོང་བྱས་ཏེ་ཉིད་གྱི་ཐུགས་ཀར་ཕྱག་མཇུ་བ་རིམ་
གྱིས་གཏད་དེ་ང་ང་གསུངས་ཤིང་སྦྱོན་ཤིང་འབྲུལ་བ་གནང་། དེ་ནས་བྱམས་ཁང་
གཟིམ་ཚུང་དུ་གཏད་བྱས། འཕངས་མཐོན་པོར་མངའ་གསོལ་ཏེ་མཁའ་པོ་གྲུ་
དམངས་བཅས་ནས་མཇུག་རྟེན་གསུམ་སྤྲུལ་བ་སོ་སོར་དགྲེས་བཞེས་གནང་ཞིང་།
ཕྱག་དབང་རིམ་བུ་སྤྲུལ།

ལྷ་བ་དེའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་གཉིས་པར། རྒྱལ་རོང་བང་བ་རྒྱལ་པོ་
མཇུག་ཁང་ལྷགས་པ་སྤྱོད་དཔོན་གཡོག་རགས་བསྐྱུས་དང་། ཕྱི་རྫོང་དཔོན་དམངས་
བཅས་མཇུག་ཕྱག་ཞུས་པར། སྤྱོད་ཕྱག་དབང་སྤྲུལ་ཐེན་གང་ཡིན་ལ་ཚར་ཞེས་མ་
གནང་བས་དེ་དག་དད་པའི་གནས་ལ་བཀོད།

འཕང་བ་ཞེས་པ་ལྷགས་པོ་སྤྲང་གི་ཚོ་འབྲུལ་ལྷ་བའི་དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་དགའ་བ་
དང་པོའི་རྟེན་ཚོགས་དབྱུས་སུ་ལྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་བཞུགས་སྐྱིད་
མངའ་གསོལ་ཏེ། ལྷ་ཚང་ནས་མཇུག་རྟེན་གསུམ་གྱིས་ཐོག་བྱས་དངོས་འབྲུལ་གྱི་

བདོག་པ་བརྒྱ་ལྷག ལྷ་དཔངས་སོགས་སེར་སྐྱ་རྣམས་ནས་ཀྱང་སོ་སོའི་འབྲོར་
དཔག་གི་དངོས་འབྲུལ་སྐྱེན་ལམ་དུ་བསྟར་བར། རྒྱགས་སློ་ཚུལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་
ལྷག་དབང་ཡང་རིམ་བར་སྐྱེལ། གཞན་ཡང་། དགོན་པར་བཞུགས་རིང་དད་མོས་
གྱིས་འདུས་པའི་སྐྱེ་བོ་སྟོང་ལྷག་བརྒྱལ་བར་ཉིན་རེ་ཞིང་རྒྱགས་སྐྱེན་སྣང་གཏན་
ནས་མི་མཛད་པར་མཛུལ་ལྷག་དུས་གསུམ་རེ་ཚག་མེད་དུ་གཞན་།

རྟོར་རྒྱ་གཉིས་པའི་དཀར་ཕྱོགས་གྱི་བཟང་བོ་ཐོག་མར་བོད་པེབས་གྱི་སྐར་
འཛིན་དང་སྐྱགས་ནས་གནས་གཞིགས་སུ་གདན་ཤངས། །རྒྱལ་མཚོག་བསྐལ་
བཟང་རྒྱ་མཚོའི་རྒྱགས་དམ་གྱི་རྟེན་འདུ་ཁང་དུ་བཞུག་པའི་ལྷ་མོའི་བྱིས་ཐང་ཆེས་
ཤིན་ཏུ་གཉན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་སྐྱེན་ཤལ་ལྷག་བསྟར་ཏེ་སྐལ་བ་གཞན་རྗེས།
ཞབས་ལུ་དགོ་སྟོང་རི་ཁོོད་པས་པང་ནས་ཕྱིར་གདན་ཤངས་པ་ན། ཞབས་ཐང་གི་
ཕྱོགས་སུ་བསྐྱེད་ཏེ་ལྷག་སྐབས་དང་བཅས་ཨ་ལྷེ་བཞུགས་ཤིག་ཅེས་པའི་བཀའ་
ལན་གཉིས་ཐོགས་མེད་དུ་པེབས། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཡབ་གྱི་སྐྱེད་ལུ་མ་ནས་མཛུལ་ལྷག་
ཏུ་བཅར་ཏེ། །རྒྱབས་རྗེ་ཉིད་བོད་དུ་པེབས་ནས་བསྐྱེད་འགྲོའི་དོན་དུ་གསེར་ཁྲིར་
འབྲོན་པ་དང་། ཞབས་བད་ལུན་རིང་དུ་བཞུན་དགོས་ཞེས་ལུས་པར་དེ་འོང་དེ་འོང་
གསུངས་ཤིང་རྒྱགས་སློ་ཉམས་གྱིས་ལྷག་དབང་དང་གཞན་སྐྱིན་སྐྱེལ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་
དབུས་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་གྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱེད་བས་། །རྒྱབས་མཐོན་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་
མཚོའི་བཞུགས་ཁྲི་ཡོད་པའི་ཐབས་སྐྱེལ་གྱི་སར་པེབས། དེར་པེབས་སྐྱེལ་བ་རྣམས་
དང་། དད་འདུས་གྱི་སྐྱེ་བོ་མང་པོར་སྐྱེན་ནས་མཁར་གཞིགས་བཞེན་ལྷག་གཉིས་
གྱིས་ཕྱིན་རྒྱབས་དབྱེས་དགུར་སྐྱེལ། དེའི་ཆེ་དབུ་གུར་གྱི་སྟེང་ཕྱོགས་སུ་མཛུལ་

སྤྱིན་སྣ་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་མཚན་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱིབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དུ་མ་ཡུལ་
རིང་དུ་ཤར་བས། དེར་ལྷགས་པ་ཀུན་གྱི་དད་པའི་སྤྱོད་གཡོ་བའི་རོ་མཚར་དུ་
གྱུར། དེ་ནས་ཕེབས་སྐྱེལ་བ་རྣམས་སྲིད་སྤོག་ཅིང་། ཆིབས་བསྐྱོད་རིམ་གྱིས་
བསྐྱེད་ས་པས་ཨོ་རོང་ག་གིས་ཟེར་བའི་ས་ཡི་ཆར་བཞུགས་ཞག་གི་ཚེ་ནས་སྲིད་
ཅམ་ན་ཡུམ་ལ་ཨ་མ་སང་ཉིན་དེད་ཀྱི་པ་ཡུལ་ལི་ཐང་དུ་སྐྱེབས་པ་ཡོད་ཅེས་སྤོན་
གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་བཀའ་ཕེབས།

ཆེས་བཙོ་ལྷའི་ཉིན། ལི་ཐང་དགོན་ནས་འབྲུད་དགོལ་གྱི་རོལ་མོ་དང་། མཚོད་
རྗེས་སྣ་ཚོགས་པའི་སེར་སྤྲེང་ཚར་དུ་དངར་བས་བསྐྱེད་ཉེ་དགོན་ཆེན་དུ་ཕེབས་
ནས། པར་ཁང་གི་གཟེམ་རྒྱུང་དུ་བཞུགས། སྤྱི་ཉིན་ཚོ་གསུམ་ཁམས་ཚན་ནས་
ཚོགས་ཆེན་ཚོགས་དབྱེད་སྤྱོད་བྱུང་བས། རྫོང་རིང་སྤྱལ་པའི་སྐྱེས་མཚུངས་སྤྱི་ལོ་ཐོགས་
ཉེ་ཞབས་པད་ཡུན་རིང་དུ་བཞུན་པའི་བདེན་ཚིག་གིས་ཤིས་པ་བརྗོད་ཅིང་། ཉེན་
གསུམ་གྱིས་ཐོག་བྱེད་ས་དངོས་འབྲུལ་གྱ་རོམ་པ་སྤུལ་བས། སྤྱི་ལོ་གཉིས་ཀྱིས་རེག་
པའི་བྱིན་རྒྱལ་དང་དབྱགས་དབྱེད་མཚན་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་དྲུག་པས་འདུས་པ་རྣམས་
ལ་ཡང་སྤྱི་ལོ་དབང་དང་། མ་ཉི། དམིགས་བཅེ་མ་བཅས་ཀྱི་ལུང་ཡང་སྤུལ།

ཆེས་བཅུ་དགའི་ཉིན་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱེད་བ་ན། ཕེབས་བྱམས་སུ་མ་ཉི་
དང་། དམིགས་བཅེ་མའི་ཞལ་འདོན་ཡུན་རིང་མཚན་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་ནམ་མཁར་
གཟེགས་ནས་དགོ་སྤོང་རི་ཁོང་པར་ཨ་ཞང་ལྷ་མང་པོ་འདུག་གསུང་། ག་ན་འདུག་
ལུས་པར། སྤྱི་ལོ་མཚན་པ་ནམ་མཁར་གཏད་དེ་ཡ་གི་ན་གསུང་། ཞབས་སྤྱི་བ་རྣམས་
གྱིས་བསྐྱེད་ས་ནམ་མཁར་དག་པ་ལ། ལྷ་མ་མཚོད་པའི་ཚོགས་ཞིང་འདྲ་བའི་

འཇམ་སྤྱིན་ཡིད་དུ་ལོང་བ་འབྲིགས་པ་ཀུན་གྱིས་མཚོང་ཞིང་། ལོན་ལྷ་རྣམས་ཅི་གྲེད་
གྱིན་འདུག་ཞུས་པར། ལྷོ་ལྷོ་ཟེར་གྱིན་འདུག་ཅེས་ཐེབས། དེ་ལྷུ་བ་འཇམ་པོ་ཐང་
ཟེར་བའི་བཞུགས་ཞབ་གི་སར། ལྷང་སྤྲས་ནས། དེ་རིང་ལྷོ་བཟང་གྲགས་པ་ལ་
གསོལ་འདེབས་ཡང་ཡང་མཇེད་སོང་ག། ལྷོ་བཟང་གྲགས་པ་གང་ན་ཡོད་ཞུས་པར།
ལྷུ་ལ་མཇུ་བ་ནམ་མཁར་གཏང་དེ་ཡ་གི་ན་ཡོད་གསུང་། ཡ་གི་གང་ན་ཡོད་ཞུས་པར།
དགའ་ལྷན་ན་ཞེས་གསལ་བར་ཐེབས།

༡། འབའ་ཚོས་སྡེ་དགོན་དུ་༥ རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་ཡང་སྤུལ་དུ་དེས་པ་རྗེ་རྗེད་
རྒྱང་ཞིང་རིམ་གྱིས་སྤྲུང་ཁམས་དང་ལྷོ་རྗེད་སོགས་བརྒྱད་བདེ་ཆེན་དུ་འབྲོང་
བར་སྤྱུ་གོང་མའི་ཉེར་སྤྱད་རྣམས་འབྲུལ་མེད་ངོས་འཛིན་དང་གསེར་བྱམ་ནས་
དཔྲུག་ཐོན། ༢། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གཙུག་ལུན་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་བྱབས་
ཞུས་དང་རྗེས་གནང་སོགས་གྱིས་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྲུང་། ཅེ་སོ་བྱང་ཆེན་པོའི་
གསེར་ཁྲིའི་མངའ་གསོལ་དང་གཞུང་སྤྱིར་གྱིས་ལེགས་འབྲུལ་ཟམ་མི་ཆད་པ་
བསྟུང།

དེ་ནས་རིམ་གྱིས་འབའ་ཚོས་སྡེ་དགོན་དུ་ཐེབས་པ། མཁན་པོ་ལས་སྡེ་ཆེ་སྤྱ།
ལྷ་དམངས་བཅས་གྱིས་མེར་སྡེད་དང་ལོལ་ལོ་སྤྱ་ཚོགས་པས་གདན་དྲངས་ཏེ་འདུ་
ཁང་སྡེད་དུ་བཞུགས། ལྷོ་ཉིན་གནས་གཟིགས་ལ་ཐེབས་ཏེ། རྗེན་སོ་སོར་སྤྲན་ཤལ་
རིམ་བར་ལྷུལ་བ་ན། འཕགས་མཚོག་ལྷུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྱ་བརྒྱན་ཞིག་བཞུགས་
འདུག་པར། མཁན་པོ་ལས་སྡེ་བཅས་ནས་འདི་རི་འབྲ་ཡིན་ཞུས་པར། ཅང་མ་

གསུང། དགོས་པའི་ཁོང་པས་གསུང་དགོས་ཞེས་ནན་གྱིས་ཞུས་པར། མ་ཉེ་མ་ཉེ་
ཞེས་བཀའ་ལན་གསུམ་ཐེབས།

ཡང་ཚེས་སྡེ་མཁན་པོའི་ཤག་ཏུ་གདན་པར་སྟེ། ཉེན་གསུམ་ལ་ཕྱག་ནས་
ཞུས་པ་ན། དེར་གྱུ་འཛིན་གཉིས་པའི་ཞིང་བཀོད་ཤེལ་སྒོ་སྤྲད་པ་ཞིག་ལ་འདི་གང་
ལགས་ཞུས་པར། ཤེལ་སྒོར་ཕྱག་མཛུབ་གཏང་དེ། བོ་ཉ་ལ་བོ་ཉ་ལ་ཞེས་ལན་ཏུ་
མར་ཐེབས། འདི་སུའི་ཁང་བ་ཡིན་ཞེས་ཞུས་པར། འདི་ཡིན་ཞེས་ཐེབས། འོན་
ཁྲུང་གི་གཟིམ་རྒྱུང་ག་ན་ཡོད་ཅེས་ཞུས་པར། བོ་བྲང་དཀར་པོའི་ཚེ་ན་ཕྱག་མཛུབ་
གཏང་ནས་འདི་ན་ཡོད་ཅེས་ཐེབས་པས། དེར་ཚོགས་ཚོས་སྡེའི་མཁན་པོ་ལས་སྡེ་
སོགས་དེར་འཁོད་ཀུན་གྱིས་ལྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་ཏུ་དེས་ཤེས་ཆེད་པས་ཡིད་ཚེས་
གི་དད་པ་ཐོབ་ཅིང་། བོ་ཉ་ལ་ཁྲུང་ཉིད་ལ་འབྲུལ་བ་ཡིན་ཞེས་ཕྱག་ཏུ་སྤུལ་བ་དགྲེས་
པ་ཆེན་པོས་བཞེས་པའང་སྤྱན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་སྒོ་ལེགས་པར་
འགྲིགས། དེའི་ཚེ་ཚོས་སྡེ་མཁན་པོ་སོགས་ནས་འབབ་དང་མགར་ཐར་གཉིས་སུ་
མཁན་རྒྱུར་བཙོན་འགྲུས་ཚོས་གྲགས་གྱི་སྐྱེ་སྐྱེའི་དོགས་གནས་རེ་རེ་འདུག་པ་དེ་
གཉིས་གང་ཡིན་ཞུས་པར། མགར་ཐར་རེད་གསུང། སྤྱི་ཉིན་ཚོགས་དབུས་སུ་
གདན་པར་སྟེན་པར་སྟོགས་པ་ན། སྤྱི་སྤྱིལ་གཉིས་གྱི་མིང་ཐོ་ཤོག་སྤྱིལ་ཏུ་སྤུལ་ཏེ་འདི་
གཉིས་ནས་གང་ཡིན་ཞུས་པར་ཡང་། མགར་ཐར་གྱི་དེ་གནང་བྱུང་བར། ཚང་མའི་
དད་གུས་རྒྱ་སྤྲུག་ཏུ་བཅེལ། དེ་ནས་ཚོགས་དབུས་སུ་ཐེབས་པར། ཚོས་སྡེའི་མཁན་
པོ་ལས་སྡེ་དང་གྲུ་དམངས་རྣམས་ནས་འཕྱོར་དཔག་གི་ཉེན་གསུམ་དང་དངོས་
འབྲུལ་གཏོས་ཆེ་བ་སྤུལ་བར་དགྲེས་བཞེས་གནང་ཞིང་། དད་འདུས་གྱིས་དེར་

ཚོགས་མེད་སྐྱེ་མང་མོར་ཕྱག་དབང་དང། ཡིག་ཀྱལ། ཨ་ར་པ་ཅ། དམིགས་བརྗེ་མ་
བཅས་ཀྱི་ལུང་ཡང་སྐྱེ་ལ།

དེ་ནས་ཚེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་སྐྱེ་ཁམས་སྐྱེ་མེད་ས། དེར་མི་ཚོགས་མང་མོར་
མངས་ཕྱག་གཞན་བས་སྐྱེ་གི་བ་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་བྱས་ཏེ་བེག་གེས་སྐྱེན་ཚུལ་བསྐྱེན་ལྱང་
རིང་མོར་མི་ཚོགས་པར་རྒྱ་བ་སྤྱིན་དང་གྲུལ་བ་བཞིན་དུ་གྱུར་ཅིང། དེ་ནས་བཟུང་
ལུལ་དེར་དེ་ལྟ་བུའི་ནད་ཀྱིས་གཙུག་པ་བྱུང་བ་དང་ལུ་ཡོད་པ་འདྲ་རྒྱུན་ཚད་སོང་
ཞེས་ལུལ་དེའི་སྐྱེ་ལོ་རྒྱུས་དང་མོས་ཀྱི་མ་གྲིན་གཅིག་ཏུ་སྐྱེང། དེ་ནས་བརྒྱ་ཐང་དུ།
གཞུང་ས་རིན་པོ་ཆེའི་མེད་ས་བསྐྱེ་བ་མགོན་གཉེར་ཡེ་ཤེས་སྐྱེལ་བཟང་ནས་
བཞུགས་ཁྲི་དབུ་གྱུར་སོགས་གྲ་སྤྱིག་ལེགས་པར་བགྱིས་འདུག་པ་དེར་བཞུགས།
གཞུང་ས་མཚོག་ནས་བཟུ་ཤིས་པའི་ལྷ་གོས། བཙོམ་ལྡན་ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་སྐྱེང་
བརྒྱན། ན་བཟའ་ཆ་ཚང། ཡབ་ལུལ་གཉེས་ལ་བྱུང་གསོལ་བཅས་སྐྱེལ་བ་ན་ཕྱགས་
ཤིན་ཏུ་མཉེས་པས་སྐྱེ་བརྒྱན་དབུ་ཐོག་ཏུ་བཞག་སྟེ་བཞེས། དེའི་ཆེ་འཆི་མེད་ཀྱི་
ལམ་དུ་དབང་པོའི་གཞུ་རིས་བཟུ་ཤིས་པའི་མཚན་མས་བརྒྱན་པ་མངོན་པར་
གསལ་ཞིང་ཀུན་གྱིས་མ་སྐྱེན་སྐྱེང་དུ་གྱུར་པའདྲ་མཚོག་ཏུ་དགེ་བའི་ལྷས་སྐྱེ་སེམས།
དེར་བཞུགས་པའི་དགོང་མོར་གནས་རྒྱུང་གི་རྟེན་མདུང་དབུ་གྱུར་གྱི་སྐོ་འགྲམ་དུ་
ཡོད་པར་ཕྱག་མཚུ་བ་བཅུགས་ཏེ། ཨ་ཞང་རབ་རྒྱས་ཚོས་སྐྱོང་འདུག་གསུང། གར་
འདུག་ཅེས་ནན་གྱིས་ཞུས་པར་མདུང་དེར་ཐིམ་སོང་ཞེས་མེད་ས། ཡང་མཚན་གྱི་
དུས་སྐྱེ་ཕྱགས་འཛིགས་པའི་རྣམ་པས་འདེད་ཀྱི་རྒྱབ་འདིར་གྲ་བ་སེརྟེ་ཞོན་པ་ཞིག་
འདུག་ཅེས་ལུལ་ལ་གསུང།

དེ་ནས་རིམ་བར་སྟོ་རྗེ་ལོ་མདོ་དབལ་འབར་ལྟ་རི་རྒྱ་མདའ་སོགས་ལེབས་
ལམ་དུ་འཁོད་པའི་མཐོང་ཚོས་བྲན་རེག་གི་སྐྱེ་བོ་མང་པོར་དགོ་བའི་ས་བོན་བསྐྱེན་
བཞིན་པར་རིམ་གྱིས་བསྐྱོད་དེ་དབུས་སྟོད་དགའ་ལྡན་གྱི་ཐད་དུ་ལེབས་པ་ན་ལྷག་
མཚུ་བ་གཏད་དེ་དགའ་ལྡན་རེད་ཅེས་བཀའ་ལན་དུ་མར་ལེབས། དེ་ནས་སྟོན་ཆེན་བའི་
དཀར་ཕྱོགས་གྱི་རྒྱལ་བ་དང་པོའི་གཟའ་ཚེས་དགོ་བའི་ཉིན་ཀུན་གསལ་གྱི་མངོས་
མ་མདངས་སྐྱུ་ཞིང་འཇའ་སྤྱིན་ཁ་དོག་སྐྱ་ལྡ་པའི་གོས་བཟང་གིས་སྐྱབ་པའི་དགོ་
མཚན་དང་བཅས་བདེ་ཆེན་དུ་ལེབས་པར་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་ལེགས་སྐྱེས་དང་
དཀར་སྟོ་སོགས་གྱིས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྐོའི་ཐོག་མ་སྤེལ་བར་མཛད། དེའི་དམར་ཕྱོགས་
གྱི་བཟང་པོ་གཉིས་པར་སྐྱབ་བ་མཐའ་ཡས་མིའི་གར་གྱིས་རྣམ་པར་རོལ་བ་ཡུལ་
གཞིགས་པ་ཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡསྐབས་མགོན་ཡུལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་ཁྱི་ཆེན་ལོ་
མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ། བོད་བཞུགས་ཨི་བན་རྣམ་གཉིས། གདན་ས་གསུམ་གྱི་བླ་སྐྱེལ་
ལས་སྟེ། བཀའི་དགུང་སྟོན་སོགས་མི་ཆེན་གནས་གྱི་སྐྱར་ཚོགས་ལྟར་གྲངས་ལས་
འདས་པས་ཡང་སྲིད་འཇུག་གྲུབ་ཡིན་མིན་གྱི་ངོས་འཛིན་དག་ཐེང་མཛད་བ་ན།
སྐྱེགས་བག་ཚབ་མེད་པར་སྟོ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཡུལ་དབང་གོང་མའི་སྐྱེགས་དམ་
གྱི་རྟེན་སོགས་འཇུག་མེད་ངོས་བཟུང་བས་ཀུན་གྱི་ཡིད་གཉིས་སེལ་བར་མཛད།

དེའི་ཉེར་བཞིའི་ཉིན་པོ་ཉ་ལར་གནམ་བསྐྱོས་གོང་མའི་ལུང་གིས་གསེར་བུམ་
དུལ་པར་མཛོན་དུ་སྐྱོགས་པ་ན། དགོ་སྟོང་རི་ཁྲིད་པས་གསེར་བུམ་ནས་ཐོན་མིན་
ལུས་པར། བུམ་པ་ནས་ང་མ་གཏོགས་སུ་ཡང་མི་ཐོན་གསུང་ཞིང་། ཡང་ཡང་ལུས་
པར་ཡང་དེ་ལྟར་གསུང་། གཞིམ་རྒྱུད་དུ་ཡུམ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཅེད་ལོ་མཛད་གྱིན་

ཡོད་པར། གསེར་བུམ་དགྲུག་ཟིན་ཚོད་ལ་བཞུགས་གངན་ཁར་ཉེ་གྱིས་འཛེགས་
ཉེ། དུམ་ལ། བུམ་པ་ནས་ཐོན་སོང་ཞེས་བཀའ་ལེབས། དེ་ནས་ལུང་ཅམ་ལོན་པ་ན་
བུ་དཔོན་སྣང་སྣམ་དཔོན་གཡོག་གསུམ་གྱིས་གསེར་བུམ་ནས་ཐོན་པའི་གཏམ་
སྟན་དང་བཅས་བཟ་ཤིས་པའི་མཇལ་དར་སོགས་སུལ་བར་བུག་དབང་སྣལ། དེ་
རྗེས་བཀའ་སློན་མདོ་མཁར་བས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ལེགས་སྐྱེས་སུ་མཇལ་དར་དང་།
རྒྱལ་བ་ཚེ་དཔག་མེད་གྱི་སྣང་བརྟན་བཅས་སུལ་བའང་དགེས་བཞིན་བུ་བཞེས་
སོ། །

དེས་ན་སྦྱིར་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་བུས་གནས་ཀྱིན་ཏུ་སློབ་
གྲུང་གྱི་ཚོས་མཐའ་དག་ལག་མཐིལ་གྱི་སྦྱུ་བུ་ར་བཞིན་བུ་མངོན་སུམ་བུ་གཟིགས་
པ་ཉིད་ནའང་། སྐབས་སུ་མ་བབ་བར་བྱང་རྒྱལ་བུ་མི་གསུང་བའི་དམ་པ་རྣམས་གྱི་
ངང་ཚུལ་ཡིན་ཅིང་། དགོས་པ་ཁྲད་པར་ཅན་འདི་དང་འདི་འདྲ་བའི་སྐབས་སུ་ནི་འགོ་
བ་རྣམས་ཡིད་ཆེས་གྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིར་བུ་གསུངས་པ་ལ་དགོངས་བཞེད་དང་
དགོས་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ་ཡོད་པར་ཁོང་བུ་རྒྱུད་པར་བྱའོ། །

དེ་ནས་ཚུ་སྟོད་ཆེན་བའི་དཀར་ཕྱོགས་གྱི་བཟང་པོ་ཐོག་མའི་ཉིན་བདེ་ཆེན་ནས་
གྲུང་ཐང་བདེ་བ་ཅན་བུ་གངན་བྲངས་བར་ཡང་། སྡོ་སངས་མས་བཟ་ཤིས་པའི་
འཇའ་གོས་གྱིས་ངོམ་པར་གྱུར། དེའི་ཉིན་ལྟ་བུ་གཟིགས་པ་ཁྲ་ཆེན་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པས་གཙུག་སྤྱད་ཐོག་མར་བཞེས་པས་སྣང་ཆར་དལ་གྱིས་འབེབས་པ་དང་།
ལྷ་ལམ་འཇའ་ཚོན་གྱིས་ཁྲབ་པར་གྱུར། དེ་ནས་གྲུང་ཐང་ཚོམས་ཆེན་བུ་སྐྱབས་
མགོན་ལྟལ་བ་ཡལ་སྣམ་མཚོད་ཡོན་རྣམས་གྱིས་དབུས་པའི་ཆེ་རྒྱ་གངས་ལས་

འདས་པའི་དབྱུས་སུ་སྟོན་ཆེན་དཀར་སྟོོ་སོགས་རྒྱས་པར་མངོན། གྲོལ་འབྲུལ་
མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གནས་གཟིགས་སུ་བསྐྱོད་པ་ན། དག་སྦྱོང་རི་ཁྲོད་པས་པང་
དུ་གདན་བྲངས་ཐོག་ལྷ་སྐབས་ཇི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཉེན་སོ་སོར་ཐུགས་སྟོན་གྱི་སྟུན་
ལས་རིམ་པར་གསོལ་ཞིང་ཕྱག་ནས་འཛོལ། བྱད་པར་ཞང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབ་རྟུན་པ་
ཕྱག་ནས་འཛོལ་བ་ན། སྐྱབ་རྟུན་དེ་ཉིད་སྐྱབ་ཚུལ་ཚུལ་མངོན་པ་དང་། སྐྱུ་ཁྲོམ་ཞིང་
སྐྱུང་ལ་ཁད་པ་ལྷ་བྱུང་མཛོལ་བས། ཀྱུ་ངོ་མཚར་ཞིང་འཛིགས་ལྷུ་མ་པའི་རྣམ་པ་
བྱུང་།

དུག་པ་ཆོས་བཞིའི་ཉིན་གྲུང་ཐང་ནས་རི་རྒྱ་བསམ་གཏན་གླིང་དུ་ཕྱག་པེབས།
གོ་བཞིན་རྒྱ་བའི་ཆོས་བཅུ་བཞིའི་ཉིན། སྤོ་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཕྱི་རོ་ལ་པ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་བསྐྱུང་བསྐྱུངས་ཏེ། གསུང་ཆོས་གྱི་ཐོག་མ་ཆེ་དབང་དང་།
དོ་རྗེ་རྣམ་པར་འཛོལས་པའི་བྲུབས་ལྷུས་བཅས་རྒྱས་པར་གནང་། གནས་བསྐྱོས་
གོང་མ་ཆེན་པོར་གསེར་བྲུམ་བརྟུག་དབྱེད་ལྷུས་ཚོག་པའི་གནས་ཚུལ་སྤྲོ་སོར་ནས་
ཕྱལ་བས་སྤྱིར་ཕེབས་ལེགས་འབྲུལ་དུ། ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་གསེར་ཡིག་རིན་པོ་
ཆེ་དང་། བཀྲ་ཤིས་པའི་ལྷ་གོས་སྲིད་དུ་རིང་བ། དོར་བྱིལ་ཆ་ཚང་། ལྷ་རྒྱའི་སྤོང་བ་
སོགས་སྐལ་བ་རི་རྒྱ་བསམ་གཏན་གླིང་དུ་ཕྱལ་བ་ནི། ལ་པ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
གཟིགས་ཆེན་པོ་དང་ལྷུ་ལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་ཁྱི་ཆེན་ལོ་མེན་ཉན་རིན་པོ་ཆེས་དབྱུས་
པའི་པོད་བཞུགས་ཨོ་བུ་སྟུན་རྒྱས། བཀའི་དགྲུང་སྟོན་སོགས་ཆེ་རྒྱ་ས་རྒྱལ་གྱི་
གངས་དང་མཉམ་པའི་དབྱུས་སུ་གསེར་ཡིག་གིས་དགོངས་དོན་སྟུན་དུ་ཕྱལ་བར།
འཛིགས་ཤིང་ལྷུ་མ་པ་མེད་པའི་ཉམས་གྱིས་གསན་ཅིང་ཐུགས་སྟོོ་བའི་རྣམ་འགྲུང་

དུ་མ་མཛད། སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཡལ་ཆ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པས་ཁོ་ལོ་སྤེ་བཅེགས་
ཀྱི་སློན་པ་བྱབས་ཁྲུས་དང་། འཇུངས་དབྱངས་དཀར་པོའི་རྗེས་གནང་། དགའ་ལྗན་ལྟ་
བརྒྱ་མའི་ལྷགས་ལྷང་བཅས་སྦྲུལ།

གཞན་ཡང་། རི་རྒྱར་བཞུགས་རིང་ཕྱོགས་ཕྱོགས་ནས་དད་མོས་ཀྱིས་རིམ་
བར་འདུས་པའི་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་མང་པོར་ལུག་དབང་དང་། ཡིག་རྒྱག
དམིགས་བཅེ་མའི་ལྷགས་ལྷང་བཅས་སྦྲུལ་ཞིང་། འགའ་ཞིག་ལ་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་
འཁོར་བསྟན་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་ཐར་པའི་ས་བོན་བསྐྱུན་པར་མཛད་པ་སོགས་ཚུལ་
མཐོང་གི་སློབ་ལུལ་ལས་འདས་པའི་མཛད་བཟང་གིས་སྐྱེ་རྒྱུའི་ཕན་བདེའི་ལས་བཟང་
གསལ་བར་མཛད་བཞིན་པའི་ངང་དུ་རེ་ཞིག་གཞན་དེ་ཉིད་དུ་སྟོན་ཆགས་པར་
བཞུགས་སོ། །

དེ་ནས་དགེ་བྱེད་ཅེས་པ་ཚུ་ལོ་སྟོན་གི་གནས་ལོའི་ངང་ཞལ་གསལ་དུ་བཞད་
པའི་རྟེན་འབྲེལ་དགེས་སྟོན་གྱི་རིམ་པའང་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་བརྩམས་ཏེ་གསེར་
ཀྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་མངའ་གསོལ་བའི་སྟོན་གྱི་རིམ་པའང་རྒྱས་པར་མཛད།
འཇུངས་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་ཁྲི་ཐེབས་ལེགས་འབྲུལ་དུ་བཀས་མངགས་པ་
དབང་ཕྱོགས་བསྟན་པའི་སློན་མེ་རྗེ་ལྷང་སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་མི་སྣ་རིམ་ཐེབས་
རྣམས་དང་མཇུག་འཕྲད་དང་། རིང་མིན་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་གྱི་དུས་ལ་བབ་
པ་ན། གཞུང་ས་མཚོག་གི་ཆེ་རྒྱ་གངས་ལས་འདས་པས་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་
འབྲོར་པ་མཐའ་སྐྱས་པར་སློབ་ཤིང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དག་གི་བསམ་བཞུད་ཀྱི་ལུལ་
ལས་འདས་པའི་དགེ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ། ལོ་དེའི་ས་ག་རྒྱ་བའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་

གཟའ་ཚེས་འཕྲོད་སྟོར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཉིན་རིམ་རྒྱ་བསམ་གཏན་སྤིང་ནས་
གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་མངགས་ཆེན་ཁལ་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་བོད་ལྷ་དཔོན་ཆེ་ལྷ་དང་།
ལྷ་སྐུལ། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་སློབ་དཔོན་ལས་སྟེ། རྗེ་བཞེས་ལྷ་མ་ལས་སྟེ།
ཁང་ཡོད། ཁ་བལ། ཨ་རྩུ་རྩ་སོགས་དང་ཆེབས་རོལ་རྣམ་གངས་མང་བ་སོགས་
གྱིས་ཕུན་བསུས་ཏེ་བཞུགས་སྐར་ཆེན་མོར་ཆེབས་བསྐྱར་དང་། ཚེས་བཙོ་ལྷའི་ཐོ་
རེངས་ནས་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་གྱི་སྣོན་གསན་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཉིན་ཅེ་ཤར་ལ་
ཆེབས་རགས་གོང་བཞེན་གྱིས་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོའི་
གཟེམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་གྱི་མི་འཛིགས་གདོང་ལྡས་བཏེགས་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་
མཚོན་པོར་ཞབས་སོར་མངོན་པར་བཀོད།

འདི་ཉིན་བཞུགས་སྐར་ནས་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་མཚམས་ནས་བཟུང་ནས་
མཁའ་ཁམས་ཀུན་ཏུ་འཇའ་ཚོན་སྣ་ལྡས་གེས་བ་དང་། རྒྱ་འཛིན་གསར་བ་མཚོད་
རྩས་གྱི་རྣམ་བ་རོ་མཚར་སོགས་རྒྱ་བོད་སྐྱེ་འགྲོ་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་གི་འབྲེན་
བྱེད་ལམ་དུ་གྱུར་བ་ལྟར་རོ།

(༡༧ ཉ་༡༩༣༥ ཟ་༡༠) དེ་ནས་ཉོར་ལྷ་བཞེ་བ་འདི་ཉིད་གྱི་ཚེས་བཅུ་དྲུག་གཟའ་
སྐར་སྟོར་བྱེད། དུས་ཚེས་སོགས་ལྷག་པར་བཟང་ཞིང་དགེ་བའི་ཉིན་སྤིང་ཞི་ཡོངས་
གྱི་ཉི་མ་ཆེན་པོ། ལྷ་སྐུ་མི་དང་རྗེ་ཟར་བཅས་པའི་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་གྱི་སྤྱི་དཔལ་
དམ་པར་གྱུར་བ་ཡུལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་ཅིང་ཐམས་ཅད་གཟེགས་
བ་གང་ཉིད། རི་སྐད་དུ། ཡ་བཅ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་བ་རྗེ་བཙུན་སློབ་བཟང་དཔལ་
ལྷན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སྟོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་ལས། ཕུན་

ཚོགས་སྡེ་བཞིའི་སྐོར་འཕར་སྐྱོད་ཕྱེ་བའི། །ལྷ་འཛིན་གཉིས་པའི་འཛིགས་མེད་གསེར་
 གྱི་ཁྲིའ། །དབང་རྒྱལ་བརྒྱད་ལྔ་ལྔ་གཞི་གྱིན་རོམ་བཞེན་པར། །བསྐྱལ་བརྒྱུར་ཞབས་
 བརྟན་མཛད་འཛིན་རབ་རྒྱས་ལོག། །ཅེས་རྗེ་ལྷ་མ་གསུངས་པའི་དོན་དང་མཐུན་པར་
 འཛིགས་བྲལ་གདོང་ལྡན་བཏེག་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་སོར་
 གྱི་འཁོར་ལོ་མཛོན་པར་འགོད་པར་ཉེ་བ་ན་ཐོ་རེངས་གྱི་ཚར་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་
 གྱིས་རེམ་པར་སྐབས་དབྱེ་བའི་ཐོག(༡༧ ཉ་༦།༣༥ བ་༣) ལྷན་འདྲེན་རྒྱ་སྤིང་དང་།
 རིན་རྒྱན་སོགས་གྱིས་མདུན་བདར། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཞབས་པད་སོགས་
 གྱིས་སྐོས་སྒྲ་མཛད་དེ་ཚོམས་ཆེན་སྤིང་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་སུ་(༡༧ བ་༡།༣༥ བ་༥)
 གོང་མ་ཆེན་པོའི་གནང་རྟེན་འབྲུལ་བཞེས་དང་། གསེར་ཡིག་སྐྱུན་སྐོན་གྲུབ་
 བསྐྱུན།(༡༧ བ་༣།༡༧ བ་༣།༣༥ བ་༥) གསེར་ཁྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་རྒྱལ་
 ཚབ་ལོ་མིན་ཉན་ནས་མཛུལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་། རྗེ་ལུང་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་
 མཛུལ་དང་སྤུལ་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད། གར་རོལ་བ་དང་མཚོད་སྤྲིན་སྒྲ་བརྒྱད་
 སོགས་ནས་ཀྱང་མཛུལ་དང་སྤུལ་མཛུག་ཚང་མ་གྲལ་ལ་འཁོད་རྗེས་གསོལ་གྲོ་
 དང་། གསོལ་ཇ་དང་པོ། གར་རོལ་གྱི་མཛུག་ལྷུགས་མཐོན་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་
 ནས་མཛུལ་གྱི་ལྷགས་བཤད་གྲུབ་རྗེས། གཞུང་ས་མཚོག་ནས་ཐོག་མའི་ལེགས་
 ལྷེས་དངོས་འབྲུལ་མཚོད་སྤྲིན་གྱི་རིམ་བ་ལྷུགས་ལེགས་པར་བསྟར། དེ་ནས་ཡོངས་
 འཛིན་ནས་གཉིས། ལྷ་སྤུལ་ཆེ་ཁག་རྒྱལ་ཡལ་གྱང་། ཞབས་པད་ནམ་བ་སོགས་
 གྱིས་གཚོས་པའི་གཞུང་སའི་མི་དྲག་སེར་སྤྲ། སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་ལྷ་མ་
 ལས་སྡེ། ལྷུལ་སྤྲ་དཔོན་ཚོས་མཛད། ཅེ་པོད་གྱི་ལས་ཚན་བ་དང་། ལྷུང་གྱིངས་

སོགས་གཞུང་ཞབས་མཚོག་དམན་ཚང་མས་མཇལ་དར་ལུལ། དེ་ནས་གལ་འཕྲོས་
བས་འབེལ་གཏམ་དང་གསོལ་ཇ་གཉིས་པ། བཞེས་འབྲས་བཙམ་མེབས་མཇུག་
ཚོགས་ལངས་པ་གཉིས་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལས་བརྒྱམས་
བའི་བཀལ་རྟལ་གྱི་མཚོན་སྤྲིན། གར་གཉིས་བ་ཚར་ནས། གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་
བལྟ་སོགས་སྟོན་ཚེན་ལ་དབྱེས་རོལ་མཛད། གསོལ་ཇ་གསུམ་པ་མེབས་མཇུག་
ཚོགས་ལངས་པས་ཚིག་བཟ་བཙན་ཚར་བསྐྱུན་ཨོ་བན་གཉིས་དང་ཚིན་ཁལ་སླ་
དཔོན་སོགས་ལ་གསོལ་རས་གནང་ཆ་རྒྱས་བར་སྦྱལ་བ་སོགས་མཛད་སྟོར་རྣམས་
གྲུབ་བསྐྱུན་སྐྱུན་འབྲེན་རྒྱ་གྲིང་། རིན་རྒྱན། སྟོས་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱིས་སྦྱ་བྲངས་
བའི་མི་ཁྱེད་དང་བཙས་གཟིམ་ཚུང་ལུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དུ་བདེ་བར་ཕྱགས་
མེབས་འབྲལ་རྒྱལ་ཡུམ་སོགས་སྐྱ་དངོས་འགའ་ཞིག་ལ་མཇལ་ཕྱག་ཀྱང་བཀའ་
འིན་ཆེ་བར་མཛད་དོ། །

(༡༠ ཉ་༤།༡༧ ཐ་༧) དེ་ནས་ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ཚིན་ཁལ་དཔོན་ཁག་རྣམས་
ལ་ལུ་སྐྱ་དང་། ཐོན་གནང་སྦྱལ་ཆེད་ཡགོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གཟིམ་ཚུང་
བདེ་ལྷན་འཁྲིལ་དུ་མེབས་བསྐྱོད་བསྐྱངས་ཇེས། ཇེ་ལུང་སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཨོ་བན་
རྣམ་གཉིས། མཚོག་ཁལ་དཔོན་ཁག་སོགས་རིམ་མེབས་ཀྱིས་མཇལ་དར་འབྲལ་
བཞེས་སོགས་གྲུབ་མཇུག་ལུ་སྐྱའི་སྟོན་མོ་རྒྱས་པ་དང་། དེ་ཇེས་དཀར་སྟོད་དང་།
ཐོན་ཕྱག་གི་གནང་སྤྲིན་སོགས་རྒྱས་བར་སྦྱལ། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་བཟ་ཤིས་ལྷན་
པོ་ནས་ཁྱི་མེབས་ལེགས་འབྲལ་གྱི་སྟོན་ཚེན་(༡༠ བ་༡།༡༧ འ་༡) ཉིན་སྟོན་མ་ལྷར་
བསྐྱངས་སོ། །

ཚེས་ཉེ་ཤུ་ཉིན་ཡུལ་གཞིགས་པའི་ཆེན་ཐངས་ཅན་མཁའ་པ་མཚོ་གནས་
ཡལོང་ས་ཡུལ་པའི་དབང་པོར་གནས་བསྐྱོད་འཇམ་དབྱེད་ཚེས་གྱི་རྒྱལ་པོས་
འཇམ་ས་གསེར་ཐངས་པེབས་པའི་ལེགས་སྐྱེས་སུ་གཞིགས་ཆུང་ཉེ་ལོད་དུ་དཀར་སྐྱོ་
སྐྱོམ་སྐྱིག་ཐོག་མཐུམ་ཉེན་གསུམ་གྱིས་གཙོས་པའི་དངོས་འབྲུལ་བསྟར་བ་དགེས་
བཞེས་དང་། མི་སྣ་དོ་གཤོག་སུམ་ཅུ་སྟོར་ལ་མཇམ་ཁ་སྣུལ། མཇམ་ཐེངས་གཉིས་
པར་ལོན་རྒྱལ་སྲས་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་ལུང་ཆེ་ཆང་། སྤྱིང་ཆང་དཔོན་སོགས་དང་
འདུས་མང་པོར་མཇམ་ལུག་གནང་། ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་སྐྱབས་ཇེ་ལུང་སྐྱ་རིན་པོ་
ཆེ་ནས་ལེགས་སྐྱེས་སྟོན་ཆེན་འབྲུལ་རྒྱུར་ཚོམས་ཆེན་དུ་པེབས་བཞུགས་ཐོག་
སྟོན་ཆེན་གྱི་མཇེད་སྐྱོ་བྱིངས་ཆང་མ་ཉིན་སྟོན་མ་ནམས་ལྟར་ནས་འདི་ཉིན་མཐུམ་
གྱི་ལྷགས་བཤའ་སྐྱབས་ཇེ་དུ་སྤྱིང་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་།

(༡༧ ཉ་༡༧ ༣༠ འ་༤) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་གཞིགས་ཆུང་དུ་ལུང་སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
འཇམ་ས་གསེར་ཐངས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ།

(༡༧ ཉ་༡༧ ༣༠ འ་༣༠) ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡུལ་གཞིགས་མཐོན་རྒྱལ་ཆབ་ཁྲི་ཆེན་
ལོ་མིན་ཉེན་ཆེན་པོ་ནས་ལེགས་འབྲུལ་སྟོན་ཆེན།

(༡༧ ཉ་༢༡ ༣༡ ཐ་༥) ཚེས་ཉེར་བཞི་ལ་དུ་སྤྱིང་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་
འཁོར་དང་། རྒྱལ་སྲས་སྐྱལ་སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ། ཀོང་པོང་པོད་ལ། ལྷ་ས་ཚོ་ལ། དེ་པོ་ཁང་
གསར་དཔོན་སོགས་ཁྲི་འབྲུལ་བ་དོ་གཤོག་མང་དག་ལ་མཇམ་ཁ་རིམ་སེལ་དུ་
བསྐྱེད་ས། དེ་ནས་ཉིན་རིམ་པར་བྱུང་སྤྱི་དང་། ཞབས་པད་ལྷན་རྒྱལ། དབུས་གཙུག་
ཚོ་ཆེན་དང་ནམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་སྟོན་ཆེན་སོགས་ལའང་ཞབས་སོར་བསྐྱོད་པས་

མངོན་སྟོང་ལལ་ཆེར་ཉིན་སྟོན་མ་རྣམས་དང་མཚུངས་པ་སྟེ་དེ་དེ་ནས་འགོད་པར་མ་
ལངས།

(༡༢ ཉ་༥། ༡༢ འ་༦) དེ་ནས་རིམ་པར་ལྷ་འཕུང་གི་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་
གི་ཚོགས་ཆེན་གྲྭ་ཚང་སོ་སོ་དང་། སྤྱིང་གསུམ་སོགས་མཐའ་དབུས་གི་དགོན་རྟེ་
ཁག་དང་། ཁལ་ཁ་སོགས་ཕྱོགས་འབྲུལ་ཆེ་བཅོན་ཁག་རྣམས་གིས་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་
འོད་དུ་སོ་སོར་ཁྱིར་ལེབས་ལེགས་འབྲུལ་དགར་སྟོང་(༡༢ བ་༡། ༡༢ འ་༣) དངོས་
འབྲུལ་རྣམས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༢ བ་༣། ༡༢ ཐ་༣) ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་འཇམ་དབྱེངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
པོས་ལྷ་སྐབས་མགོན་ལྔུལ་བའི་དབང་པོར་འཇམ་ས་གསེར་ཐམ་ཕུལ་བཞེས་གི་
ལེགས་སྐྱེས་སུ་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་ཕྱན་ཚོགས་སུ་(༡༢ བ་༥། ༡༢ འ་༡༠)ཕྱགས་
གཉིས་གི་དགའ་སྟོན་ལ་དབྱེས་རོལ་བཀའ་རྒྱན་བསྐྱེད།

(༡༢ ཉ་༥། ༡༤ ཐ་༡༣) ལྷ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་དབང་ཁང་
དུ་རྗེ་ལུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེར་ཅི་ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ལེབས་བཞེད་གི་ཐོན་ཕྱག་ཐོན་གནང་
སྟེ།

(༡༢ བ་༡། ༡༤ འ་༧) མཚུངས་སུ་ཀམ་པ་དང་། བྱར་གསང་སྤྱིང་འབྲུག་བ་སྐུལ་སྐྱེ་
བཅས་གིས་ཁྱི་ལེབས་ལེགས་འབྲུལ་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དང་དངོས་འབྲུལ་གཏོས་
ཆེར་ཕུལ།

(༡༢ བ་༣། ༡༤ འ་༢) ལྷ་བ་འདི་ནང་ལྷ་སྐབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཞབས་

བད་སྲིད་མཐར་བརྟན་ཆེད་གྱི་དགྲུང་སྐྱེག་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་
བར་བཟ། ཤིས་ལྷུན་པོའི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཡལོང་ས་མཚོག་ཁྲི་མེབས་ལེགས་བྲུབ་
གྱི་ལགས་སྐྱེས་མང་འབྲེད་གནང་བར་ཅེ་ནས་མཁལ་པོ་སློབ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་དང་
ཤོད་མཐོན་དཀོན་མཚོག་བཟང་པོ་གཉིས་ཆེད་གཉེས་གྱིས་རྫོང་བརྟམ་མཛད་དོ། །

༤། ལྷུང་སྐྱེ་ཚང་ནས་རྣམ་ལྷ་ཚོགས་ཡོངས་ལ་དབང་ཏེ་བསྐྱར་རྗེས་རྒྱ་ནག་ཏུ་
ཐོན་མཇུག་དང་བརྟན་གསོལ་ལུས། གདན་ས་ཁག་ནས་སྲུང་སློབ་ཉམས་མེད་
དང་ཁྲི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་ཡང་བསྟར། བསྟན་སྲིད་གྱི་ལས་དོན་ལ་འབྱོར་
ཐོན་གྱི་མཇུག་ཕུག་དང་རྗེས་འཛིན་བར་མ་ཆད། ཡབ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་
རྒྱལ་ཚབ་ལས་ཆེ་དབང་དང་བྱབས་ལུས་ལུ་འབྲུལ་སོགས་ཞི་དག་གི་སྐྱེ་པོ་
མཐའ་དག་གི་ཏེ་འདོད་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱངས།

(༡༩ བ་༦། ༣༥ བ་༩) འདི་རྒྱའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་བཙོ་ལྷ་ལ་རྣམ་ལྷ་ཚོགས་ཡོངས་
སུ། རྗེ་ལྷུང་སྐྱེ་མཚོག་ནས་བཙོམ་ལྷུན་འདས་འཁོར་ལོ་སྒྲོམ་བ་ལོ་ཨི་བ་སྟ་རྒྱལ་ཏུ་
ཅ་གཉིས་གྱི་དབང་བཞི་སྟ་ཤོན་བཙས་ལེགས་བར་སྐྱལ་བ་བྲུབ་བསྟར། གཟིམ་རྩུང་
མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེར་རྟེན་གསུམ་གྱིས་སྐྱེ་བྲངས་བའི་དངོས་
འབྲུལ་གཏོས་ཆེར་སྐྱལ་ནས། དེ་རྣམས་དགོ་བ་རྫོགས་བྲུང་དུ་བསྐྱོ་བའི་སྐྱབས་ལུས་
མཛད་པར། དམ་བ་གང་གི་སྐྱགས་སློན་རི་བཞིན་འབྲུབ་པའི་བཀའ་བཞེས་དང་
འབྲེལ་བར་ལེགས་དར་བྲུག་མདུད་བཙས་སྐྱེག་གྱིས་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༩ བ་༡། ༣༦ བ་༧) ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་རྗེ་ལྷུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་དཔོན་འཁོར་ཤར་

ཕྱོགས་ཅི་ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆེ་བས་ཞལ་བསྐྱོད་ཉིན། (༡༧ བ་༡། ༡༦ ཐ་༥) ཉི་ལོ་ད་ཏུ་
ལྷང་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དཔོན་འཁོར་གྱིས་མངལ་ཕྲག་འབྲུལ་བཞེས་སློབ་ཞབས་གས་
རྣམས་ལ་སྤང་མདུད་བཅས་སྤུལ་ནས། གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་ཏུ་མཚོན་
ཡོན་ལྷན་རྒྱས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་གསོལ་ང་བཞེས་གོ་བཅས་ཕེབས་རྗེས། རྗེ་
ལྷང་སྐྱུ་མཚོག་ནས་ལྷོ་བོང་ས་ལྔལ་དབང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་མདུན་ཏུ་མངལ་དར་ཕྲག་
ཏུ་བཞེས་ནས་ཕྱི་ལོ་བཅུ་གས་ཉེ། མགོན་པོ་ཉིད་ནས་སྡོན་གྱི་ཕྱགས་བསྐྱོད་དམ་
བཅའ་མངོན་པ་བཞིན་གངས་སྡོང་ས་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་ཏུ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བ་རྒྱ་
མཚོར་བརྟན་ཅིང་གསལ་བསམ་སློབ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་མངོན་དེ། ཟབ་རྒྱས་ཚོས་
གྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱུན་མི་ཚད་ཏུ་བསྐྱོར་བ་སོགས་ལྔལ་དབང་གོང་མ་རིམ་བྱོན་གྱི་
མངོན་པ་རྣམ་ཐར་མཐའ་དག་བདག་གིར་བཞེས་ཉེ་ལྷ་དང་བཅས་པའི་འགྲོ་བ་ཀུན་
གྱི་ཕན་བདེའི་ཉེར་འཚོའི་གཞི་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ་དང་། བདག་གྲང་ལྷུ་རིང་ལམ་
ཏུ་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོར་བདེ་བར་འགྲོར་ནས་རིང་འཚོའི་ངོས་གོང་མ་
མཚོད་ཡོན་གྱི་ཞབས་འདེགས་ཡལ་ལྷན་ཏུ་འགྱུར་བ་ནས། སྤང་ཡང་ལྔལ་གོ་པོ་
མཚོག་གི་གསེར་ཞལ་ངེས་པར་མངལ་ཉེ་ཟབ་རྒྱས་གསུང་གི་བདུན་ཅིའི་ངོ་ལ་ཅི་
དགར་ཡོངས་སུ་སྐྱོད་དེ་རང་གཞན་སྤྲིན་གྲོལ་གྱི་ལམ་བཟང་མངོན་ཏུ་འགྱུར་བ་
སོགས་གྱི་སྐྱབས་འཇུག་ཞུས་ཤིང་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་སློབ་ཞབས་དབང་ཞུ་
བར་མངོན་པ་ན། ལྷོ་བོང་ས་མཚོག་ནས་གྲང་མགྲུལ་དར་ནང་མངོན་ཅེར་སོན་དང་
ཕྲག་ཕྱང་དབང་གི་མངོན་ལྷན་གྱི་སྤང་མདུད། རྗེ་བློང་རྒྱན་ལྷན་འཚོར་དམར་གྱི་
སྤྲིལ་རྣམ་ཅན་དང་བཅས་ཕྲག་ཏུ་བཞེས་ནས་བཀའ་ལས། བདག་གྲང་རྗེ་ཉིད་གྱི་

བཀའ་བསྐྱེད་པ་བཞེན་འབྲུག་པའི་སློན་འདུན་ནང་མང་ཞུས་ཚོགས་པ་དང། རྗེ་ཉིད་
ནས་ཀྱང་སྐྱེ་འཚོ་ཡུན་བརྟན་གྱི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་སྟོན་པར་མི་འཚལ་ཞིང། བརྟན་འགྲོ་
སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་འཇམ་མགོན་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཞེད་སློལ་རྒྱད་
དུ་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་བསྐྱོས་འཇམ་དབྱེངས་གོང་མ་བདག་པོ་
ཆེན་པོའི་ལུགས་གཉིས་གྱི་འཕྲིན་ལས་གྲུན་འདེགས་གྱི་སྤི་ལྷ་དང། དེ་མཚུངས་
དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པ་ཆེན་པོའི་བརྟན་སྤིད་ལུགས་བཟང་མི་ཉམས་ཡུན་གནས་གྱི་
ཐབས་ཚུལ་དགོངས་བཞེས་ཟབ་མོ་གཞུང་ཡང་མི་གཏོང་བ་ནས་རིང་མིན་ངོས་
མཇུག་ཚོགས་པའི་མཚོགས་གསུམ་ལ་གསོལ་གདབ་ནན་ཉན་ཞུས་ཚོགས་པའི་བཀའ་
བཞེས་སྦྱལ་བར། རྗེ་ལྷང་སྐྱེ་མཚོགས་ནས་ཀྱང་ཡགོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེན་འིན་ཏུ་སྤྱ་
བའི་སྐབས་འདི་ལྟ་བུར་དགོངས་བཞེད་རྒྱད་པོ་ཆེས། དེ་ལྷང་བཀའ་ལུང་བཟང་པོས་
དབྱུགས་དབྱུང་འདི་ལྷང་སྦྱལ་བ་ནི། དམ་པའི་རང་རྟགས་ཆེས་གསལ་བར་ངོ་མ་
པའི་གསུང་དུ་སྣང་ངོ་ཞེས་སྤྱུགས་ལྷག་པར་རངས་ཏེ། དད་གུས་མན་ཚུན་འགྲན་
པའི་ཚུལ་གྱིས་གསེར་ཞལ་འབྲལ་མི་སོད་པ་ལྟ་བུས་སྤྱུགས་ཡིད་སློང་བར་གྱུར་
པར་སྣང།

(༡༦ བ་༡༡༩ བ་༩) ལྷ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་གཉིས་གཞིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་དུ་ཡགོང་ས་
རིན་པོ་ཆེའི་འབྲུངས་གསོལ་གསོལ་ཚོགས་སློམ་སྤྱིག་ཐོག་(༡༦ བ་༡༡༩ བ་༡༠)
ནས་གྲུ་ཉེར་གཅིག་ནས་(༡༦ བ་༡༡༩ བ་༩) འཇམ་དབྱེངས་ཚོས་སློར་གྱི་ནང་ཚན་
བཅོམ་ལྡན་འདས་འཁོར་ལོ་བདེ་མཚོགས་དཀར་པོའི་སློན་སྐྱེ་ཆེའི་ཆེ་སྐྱེབ་གནད་
སློན་ཞུས་པའི་(༡༦ བ་༡༡༩ བ་༡) སྐྱེ་ཆེའི་ཆེ་རྗེས་བཅས་སྤུལ་ཏེ། ཞབས་བད་ཡུན་

བརྟན་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་མངོན།

(༡༥ ཉ་༡༧ ལ་༩) ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཡང་ཆེས་ནས་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་སེ་ར་ཐེག་ག་
ཆེན་སྲིད་གི་ཀྲེས་སྤྲད་ལྷ་ཚང་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་འགྲིམས་སྤྲ་གསར་བ་རྣམས་ནས་
པར་ཕྱིན་ཅུ་འབྲེལ་ལ་ཐོས་བསམ་མཐར་ཕྱིན་ཅིང་སྤྲང་ཡང་དབྱ་མ་ཅུ་འབྲེལ་ལ་
ཐོས་བསམ་འཇུག་ཆེད་ཀྱི་དགའ་སྟོན་སྲ་བསྐྱེས་པར་ཕྱིན་སྟོན་མོ་བ་ལྷ་ཚང་སོ་
སོའི་སློ་གསར་བ་བརྒྱ་ལྷག་ཕྱེད་གཉིས་སྟོར་ནས་ཉིན་སྲ་ཕྱིར་མདོ་ལྷགས་ཀྱི་
ཞབས་བརྟན་དང་འབྲེལ་བའི་མངོན་ཕྱག་སྦྲལ།

(༡༥ ཉ་༥༡༩༩ བ་༩) ཆོས་ཉེར་བཞི་ཉིན་བྱུང་ངའི་གོང་དུ་ལྷ་གོང་ས་མཚོད་ཡོན་
གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན་རིག་འཛིན་སྤྲད་རྒྱུད་
བ་དང་། བྱུང་ངའི་རྒྱབ་སྟོད་རྒྱུད་པ་བཅས་རྒྱུད་ལྷ་ཁག་གཉིས་སོ་སོའི་མཁན་སློབ་
དབྱ་ཆོས་ལྷ་དམངས་བཅས་ནས་འཆར་ཅན་ལྷ་མཚོད་ཞབས་བརྟན་སྲ་བསྐྱེས་ཀྱི་
མངོན་ཕྱག་ཐོག་གསོལ་ང་བཞེས་འབྲས། ལྷ་ཚང་སོ་སོའི་མཁན་པོ་ནས་མཇུག་
བཤམ་པ་དང་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲལ་བཅས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཞིང་། བཀའི་
འཚམས་འབྲི་འབྲལ་སློག་སྤྲང་མདུད་བཅས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས། དེ་རྗེས་ཆོས་ཉེར་
ལྷ་ཉིན་རྒྱལ་བ་འཇམ་དབལ་སྡིང་པོ་དགའ་ལྷན་ཡིད་དགའ་ཆོས་འཛིན་དུ་མི་པམ་
རྒྱལ་བའི་མདུན་སར་གཤེགས་པའི་ལྷ་མཚོད་དུས་བཟང་ཆེན་པོར་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་
འོད་དུ་བསྐྱེས་དགུན་མངོན་མངོན་སྟོ་གྲུབ་རྗེས་(༡༥ བ་༥༡༩༩ བ་༡) འཕགས་བ་ལྷ་
ཁང་གིས་མཚོན་པའི་ཅེ་སྟོར་གྱི་མཚོད་ཁང་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་ཆེབས་བསྐྱུང་
བསྐྱུངས།

(༡༧ ཉ་༣།༤༩ ར་༡༡) འདི་ལོ་ཐོན་སྐྱེ་བཅར་དར་ཉམ་མཁམ་མིང་རང་ལུལ་དུ་
འཁོར་ཞག་ལ་དགོངས་ཁོལ་ཞུས་པར་ལོ་གཅིག་དགོངས་འཁོལ་བསྐྱེདས་ཤིང་། མི་
རིང་བར་ཐོན་སྐྱེག་གྲང་བཀའ་འིན་ཆེ་བར་གྱུར། རྣ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་ལྡན་ཉིན་
འཕྱི་གྲང་པའི་སྐྱེལ་སྐྱེ་ཆེ་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་གཙུག་ལུན་འབྲུལ་བཞེས་དང་མཚན་
གསལ་སྒྲོན་བཅས་བཀའ་འིན་ཆེ།

འདི་རྒྱའི་ཆེས་ཉེར་གསུམ་(༡༧ བ་༣།༤༤ ར་༩) ཉས་བཟུང་(༡༧ ཉ་༦།༤༩ འ་༥)
རྣ་བ་སྤྱི་མའི་ཆེས་གཅིག་ཚུན་རྣ་བ་གཅིག་ཞག་བདུན་བཅད་རྒྱ་མཐོང་བཞུགས་
བཀའ་འིན་ཆེ་བར་(༡༧ བ་༤།༤༤ ར་༧) ཞལ་འདོན་ཞབས་ཞུ་དང་བཅས་སུན་བཞིའི་
ནལ་འབྱོར་ལ་གཞོལ་བའི་སྤྱུགས་དམ་གྱི་རྒྱན་ལ་གཅིག་ཏུ་འཇམ་འབྲུམས་པར་
མཛད།

(༡༠ ཉ་༣།༤༤ འ། བསྐྱེས་) སྤྱི་མཚམས་གྲོལ་བར་མཛད་ཅིང་། དེ་རྗེས་ཁལ་
ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་ཡང་སྤིང་ཅད་གཅོད་དུ་འབྱོར་བའི་རྒྱ་བྲམ་མ། ར་སང་། གཟིམ་
འགག་ངོ་གཡོག་བཅས་ནས་ཁུ་རལ་རྣ་བྱང་གཞུང་རྒྱུད་དང་། རྒྱལ་ཁག་བཞིའི་མི་
སྣ་འདིར་འབྱོར་བཅས་སོ་སོའི་མཚལ་རྟེན་གསུམ་དང་། དངོས་འབྲུལ་མཇལ་དར་
ནམས་དགྲེས་བཞེས་ཐོག་ ར་གྲལ་བཀའི་འཚམས་འདི་སོགས་བཀའ་འིན་སྐྱེལ།
ཆེས་བཅོ་ལྡན་ཉིན་ལ་སིང་དཔུང་འཇུག་དགྲེ་འཇུག་གཅོད་ཆོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲབ་པ་བཀའ་
རྒྱུན་ཐའི་རི་རྒྱར་ཁང་བ་དང་། ལས་བྱ་དཔུས་མཉམ་དཔོན་ཆེ་བཟུ། ཅེ་སྤྱུག་གསལ་
བྱུང་ག། ཉི་ཐང་བྲམ་མ་ཡེ་ཤེས་སོགས་སྒྲོན་འཁོར་ནམས་ཀྱིས་འབྱོར་སྤྱུག་དང་འབྱོར་
འབྲུལ་སྤྱུགས་མར་ཞུས་པར་ར་གྲལ་སྤྱུག་མཉུད། མཐོན་ཐོབ་བཅས་བཀའ་འིན་ཆེ།

ཚེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་སྡེ་དཔོན་ལྷ་རྒྱ་རི་བའི་ཁྲི་ལེགས་འབྲུལ་སྟོན་ཚེན་འབྲུལ་
བཞེས་བཀའ་ངེན་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༠ བ་༣༧༥ འ་༦) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་བསྟན་སྒྲིབ་སྐོར་བུ་འཛིན་པ་
རིན་པོ་ཚེར་གོང་མའི་འཇམ་ས་ལུལ་བཞེས་ཀྱི་ལེགས་འབྲུལ་སྟོན་ཚེན་(༡༠ བ་
༤༧༥ འ་༧) དངོས་འབྲུལ་བཅས་སྟུན་ལམ་དུ་བསྐྱེད།

(༡༠ བ་༥༧༦ ཐ་༣) ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་སྤུ་ལྷན་ཉོ་ཚོགས་སྤྱི་ལུགས་སྐྱབས་ལེན་ལུགས་
བརྟུག་དབྱེད་སྤྱབ་བསྟུན་གྲུང་ཐང་སྤྱུལ་པའི་སྤྱད་དང་། དུག་རྒྱལ་སྤྱུལ་སྤྱོད་གཡོག་
བཅས་པར་ཇ་གྲལ་སྤྱུག་དབང་སྦྱེལ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ལ་སིང་ལེགས་འགྲིགས་མཐའ་
བཅོན་བྱུང་བའི་བཀའ་ངེན་ལེགས་གསོལ་དུ་གཞུང་སའི་ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ་ཁག་ནས་
ལེགས་འབྲུལ་ཞུ་བར་ཇ་གྲལ་སྤྱུང་མཛུགས་དང་། ཚེས་སྤུས་ཡན་ལ་བཞེས་སློབ་
གསོལ་རས་བཀའ་ངེན་སྦྱེལ།

(༡༡ བ་༦༧༧ འ་༥༧ བསྐྱེད་) ལྷ་ཡོས་གནམ་ལོ་གསར་ཚེས་ལྷ་ཚར་སྲིད་
གསུམ་བཅུ་མའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སློབ་པར་སྡེ་བའི་གསུང་བསྐྱེད་གཟབ་རྒྱས་དང་།
དགྲུང་གསར་ཉིན་དང་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་སོགས་སྤྲོད་སློབ་རྒྱས་པར་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༢ བ་༧༧༣ ཐ་༦) ལྷ་གཉིས་པའི་ཚེས་ནང་(༡༢ བ་༧༧༣ ཐ་༧) མཛུགས་དཔོན་
བཤམ་སྤྱི་ལ་སིང་དབྱེད་འཇུག་འཁུན་ཚོད་ཀྱིས་ཕྱིར་འཁོར་འབྱོར་སྤྱུག་ལ་ཇ་གྲལ་
སྤྱུང་མཛུགས་བཅས་སྦྱེལ། ཚེས་དགུ་ཉིན་མཛུགས་དཔོན་བཤམ་སྤྱི་བ་ཐའི་རི་དབང་སྤྱུག་
རྒྱལ་པོ་བཀའ་སྟོན་ཚེ་འདོན་ཀྱི་མཇམ་སྤྱུག་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲུལ་སྤྱུང་མཛུགས་
བཅས་བཀའ་ངེན་སྦྱེལ་ཞིང་། ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་སྟོན་དམག་སྤྱི་ཁབ་པ་བཀའ་

མྱོན་རྒྱུ་ལ་གཉིས་དང་ཞི་བྲག་གི་ལས་བྱ་དཔོན་འཁོར་བཅས་ལ་གྲུ་བཞིར་དམག་
སྟོན་ཐོག་གོང་ས་མཚོད་ཡོན་གྱི་སྐྱེའི་མདུན་ས་ནས་ཕྱག་མདུད། གསོལ་ཇ་དང་།
གོ་བབས་གྱི་གནང་ཆ་བཅས་སྐྱེལ།

(༡༥ ཉ་༣།༥༣ འ་༥) ཚེས་བཙུ་ལྷ་ཉིན་ལྷ་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཚབ་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ལྷོང་ས་རིན་པོ་ཆེར་བཙུ་ལྷ་སྐབས་དོ་རྗེ་རྒྱལ་འཛོམས་གྱི་སྟོན་ས་བྲུ་
བྲུབས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་རྗེས་ལྷ་སྐབས་མགོན་པཎ་ཆེན་མཚོག་ནས་བྲུས་
སྟོན་མགོན་དགའ་ལྷན་རབ་རྒྱས་གདོང་ལྷོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་སྐྱེའི་འཚོམས་ལྷ་
གནང་བར་གྲུས་འདུད་དང་བཅས་དབྱེས་བཞེས་ཐོག་ཡར་ཡར་འཚོམས་ལན་དུ་
ནང་མཛོད་རྗེར་སོན་དང་སྐབ་དབང་གི་སྐྱེ་བརྟན་ནབ་བཅས་ཕྱག་བསྐྱར་གྱིས་
འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༥ ཉ་༦།༥༣ ཐ་༦) འདི་སྐབས་ལྷ་ལྷན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཞད་
བྲུང་སྐྱག་ཏུ་ཆབ་བཞེས་སུ་ཚིབས་བསྐྱར་བསྐྱུངས་པར་འཚོམས་ལྷ་དང་ལུང་ཆས་
འབྲུལ་བར་རྗེ་མགོན་དཔལ་ལྷན་ཚོས་འཕེལ་རྗོང་བཏང་མཛད། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་
བྲུམས་ཁང་བརྒྱན་ནས་གནས་གཞིགས་དང་འབྲེལ་བར་གཞིས་རྒྱུང་ས་གསུམ་དུ་
ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་ཡབ་རྗེ་གྲུང་། བཀའ་
མྱོན་ཐོན་ལ། སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་བཅས་ནས་མཛལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཚོགས་
མཚོད་སེར་སྐྱེད་ཆེན་མོའི་མཚོད་སྟོན་རྒྱལ་ལ་གཞིགས་འོལ་དང་། (༡༥ བ་༣།༥༣
འ་༡༠) ཐེབས་ཞོར་བདེ་ལྷན་འབྲེལ་དུ་ས་བརྟན་བྲུམ་བ་རྒྱལ་ལ་འཛུགས་
སྐྱེལ། རིམ་གྱིས་མཚོད་སྟོང་འཛོམ་སྐྱིང་རྒྱན་གཅིག་དང་འབྲུགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་

སོགས་ཉེན་གསུམ་རྣམས་ལ་སྤྲུལ་སློབ་སྦྱོར་གཤམ་དང་གནས་གཟིགས་ཞིབ་རྒྱས་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༥ བ་༥༡༥༡ འ་༡) ལྷ་གསུམ་སའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་(༡༥ བ་༥༡༥༧ ཐ་༡)
གདན་ས་ཚེན་སོ་དགའ་ལྗན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་གི་ལྷ་མ་ལས་སྡེ་རྣམས་ཀྱིས་
སློལ་སྤྲུལ་སློབ་བདར་ཉེ་ཚོམས་ཚེན་སྤྱིང་ལྷའི་སྤུན་ཚོགས་སུ་བསྐྱེད་མདོ་ལྷགས་
ཀྱི་ཞབས་བརྟན་བསྐྱར་འབྲུལ་ལྷོས།

(༡༦ ཉ་༥༡༥༧ འ་༦) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་ལྷ་ཚེན་དག་སོ་གཟི་ལྗན་དབང་སྤྲུལ་གི་
དུས་ཀྱི་གཏང་རག་དགའ་སློབ་བརྒྱད་གཏོར་ཚེན་སོ་ཞེས་གྲགས་བ་དབྱིད་ཀྱི་
དཔལ་མོའི་ལང་ཚོར་ཅེན་སའི་དུས་ཀྱི་མཚོན་པ་དང་འབྲེལ་བར་མཛད།

(༡༧ བ་༥༡༥༥ འ་༡༡) ཚེས་བཅུ་ཉིན་རྒྱུ་འདྲེ་གོང་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་ཚབ་
མཚོག་ནས་ཡགོང་ས་རིན་པོ་ཚེར་བཙམ་ལྗན་འདས་ཁོ་བོའི་རྒྱལ་པོ་སྡེ་བ་བརྟེན་ས་
སའི་སློབ་ས་བསྐྱ་བྱབས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། རྒྱུ་འདྲེ་རྒྱབ་གསང་སྤྲུལ་བྱང་ལྷབ་
སྤྱིང་པ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ཁྱི་ཕེབས་དང་འཇམ་སའི་ལེགས་འབྲུལ་སྤྲུལ་རྒྱ་
ཅན་དྲངས་མ་བཅུད་འཕྲེན་གྱི་སློབ་ས་བརྟེན་བཞུགས་ཞབས་བརྟན་དང་འབྲེལ་བར་
མཐུས་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཟིགས་དོར་བསྐྱར།

(༡༨ བ་༥༡༥༥ འ་༡༢) ལྷ་བ་དུག་སའི་ཚེས་བཞི་ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་ཅེ་སློང་
སྤུམས་ཁང་བརྒྱད་མཚོན་ཁང་སོ་སོར་སྤྲུལ་སློབ་སྦྱོར་གཤམ་དང་གནས་གཟིགས་
ཚིབས་བསྐྱེད་བཀའ་འདྲིན་ཚེ།

(༡༧ ཉ་༦།༥༧ ཟ་༡༡) ཚེས་ཉེར་རྒྱལ་ཉིན་ལྷ་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཚབ་ཁྲི་ཚེན་
རིན་པོ་ཚེ་གདན་ས་རི་པོ་དགའ་ལྗན་ནས་འཕྲོར་ཕྱག་ཐོག་(༡༧ ཟ་༡།༥༧ འ་༡༠) ལྷ་
ལྗན་གཙུག་ལག་ཁང་དང་ར་ཚེ་བཙས་ལེགས་གསོ་བསྐྱབས་རྒྱུའི་ཞལ་འདེབས་
ཀྱང་འབྲུལ་སློམ་གཏོས་ཚེ་བ་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར་ཏེ་ལེགས་གསོའི་སྤྱི་ཁྲུབ་པར་
གནང་།

(༡༧ ཟ་༡།༥༧ འ་༡) ཚེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ལྷ་སྐོག་ལྷ་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཚབ་
རིན་པོ་ཚེ་ནས་མ་གཅིག་གྲུབ་རྒྱལ་ཕྱགས་ཀྱི་ཚེ་དཔག་མེད་ལ་ནང་སྐྱབ་ཞི་བ་ལྷ་
མང་། གསང་སྐྱབ་ཁྲོ་བོ་ལྷ་མང་། ཕྱི་སྐྱབ་ལྷ་གཅིག་གྲུམ་གཅིག་སྟེ་ནལ་འཕྲོར་སྐྱ་
མེད་དང་འབྲེལ་བའི་ཚེ་དཔག་མེད་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་ལས། གཟིམ་རྒྱུད་ཕྱབ་
ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཕྱི་སྐྱབ་ལྷ་གཅིག་གྲུམ་གཅིག་མ་རས་རྒྱུད་ཕྱགས་སུ་
གྲགས་པའི་བདག་མདུན་གྲུམ་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱབ་ཚོག་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་དོ་རྗེ་
ནམ་འཛོམས་ཀྱི་གྲུམ་སྐྱབ་མཛད་ནས། ལྷོང་ས་རིན་པོ་ཚེར་གྲུབ་རྒྱལ་ཕྱགས་ཀྱི་
ཚེ་དབང་དང་། རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་སློ་ནས་བཟུ་བྱབས་བཙས་ལེགས་པར་བསྐྱུས་
འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(༢༠ ཉ་༡།༦༠ འ་༧) འདི་ལོ་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་རྒྱ་སྐད་གཟིམ་རྒྱུད་ཚབ་ཞུགས་
དང་། རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ཚེས་ནང་གོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོའི་འཕྲུངས་སྐར་སྐབས་ཀྱི་
མཛད་སློ་རྣམས་ནི་ལྷ་ལོ་ལྷར་དང་། གཞན་བསྟར་ཆགས་ཀྱི་ནང་མའི་མཛད་སློ་
མཐའ་དག་པ་འགོད་པར་མ་ལངས་པས་མ་བཀོད་ལ། འདི་རྒྱའི་རྒྱ་སྐད་དུ་ཉིན་ལྷ་
ཕྱིར་གདན་ས་ཚེན་པོ་དཔལ་ལྗན་འབྲས་དཀར་སྐངས་པའི་སྤྱིང་དང་། སེ་ར་ཐེག་པ་

ཆེན་པོའི་སྤྱིང་གཉིས་ཀྱི་འཆར་ཅན་ཚོགས་ཆེན་ཞབས་བརྟན་བསྐྱེད་བསྐྱེད་འབྲུལ་
ལྷུ་ས།

(༤༠ བ་༥།༤༡ འ་༡) ལྷོ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་གཉིས་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་
འབྲུངས་སྐྱེད་གཟབ་གསོལ།(༤༡ ཉ་༡།༤༡ ཐ་༡) ཆེས་བཅུ་ཉིན་འཆར་ཅན་གཟིམ་
ཚུང་གཟབ་གསོལ་གྱི་ཚོགས་དབྱེད་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་
ཆེབས་བསྐྱེད་གྱིས་(༤༡ ཉ་༡།༤༡ ཐ་༤) བསྐྱེད་སྐྱེད་རྒྱ་མཚོར་དབྱེད་འཕང་གྲེན་
བཏེགས་ཀྱི་གསུང་བསྐྱེད་རྒྱས་པར་བཀའ་འདེད་ཆེ།

(༤༡ ཉ་༤།༤༡ འ་༢) ཆེས་ཉི་ཤུར་ཁལ་ཁའི་ཏུ་ལྷོ་བ་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཁག་
བཞིའི་མི་སྒྲུ། གུང་ཇ་ཐ་སོགས་ནས་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་བསྐྱོད་བསྐྱེད་གལ་བཅར་རྣམ་གྲུབ་ཚོག་གྲུ་གྲུ་གྲངས་བརྒྱ་ཐམ་པ་ནས་
མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་གསུང་ཚོག་ཐོག་ཁལ་ཁའི་ཆོས་མེ་ལྷོ་བཟང་དཔལ་
ལྷན་ནས་མཚུལ་བཤད་པ་འབྲུལ་གྲུབ་མཚམས་ཉེན་གསུམ་དང་། དངོས་འབྲུལ་
གཏོས་ཆེ་བ་བཅས་ཀྱི་མཚོད་སྤྱིན་བསྐྱེད།

(༤༡ བ་༡།༤༡ ཐ་༤) ཆེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་མཚུངས་མེད་གུང་ཅེ་ཆོས་མེ་ལྷོ་བཟང་
ལྷན་གྲུབ་དཔལ་བཟང་པོ་དགའ་ལྷན་གྲི་པ་གསར་པར་ཕེབས་རྒྱའི་བཀའ་བསྐྱེད་
མཇལ་དར་འབྲུལ་བར་ཕེབས་པར་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་བཞེས་སློའ་མགུལ་དར་
སྐྱེད་མདུད་བཅས་དང་།(༤༡ བ་༥།༤༡ ཐ་༤) དེ་མཚུངས་རྒྱུད་སྐྱེད་མཁན་ལྷུང་སྐྱེལ་
སྐྱེ་ལྷོ་བཟང་མཁྲེན་རབ་དབང་སྐྱེལ་ལ་གུང་ཅེ་ཆོས་མེ་བཀའ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ས་པའི་
མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གནང་།

(༤༡ ཉ་ཉ།༤༣ འ་༧) ཚེས་ཉེར་ལྔ་ལྔ་མཚོན་ཚེན་མོར་(༤༡ ཉ་ཉ།༤༣ འ་༧) ཉི་
འོད་དུ་ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་གོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱབ།
ཁྲི་ཚེན་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱུ་ཕུག་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་བཞུགས་
ཁྲིར་འཁོད། དེ་ནས་ཡལ་རྗེ། གོང་མའི་གཙུང་། བཀའ་གྲུང་། རྩ་བུ། ཐའི་རྗེ། རང་མ་
མཁན་ཕྱེ་ཆེ་ཆུང་། སོགས་མདའ་ཅིས་སྲས། ལས་ཚན་ཆེ་ཆུང་། ཅེ་ཤོད་གྱི་རྒྱང་
དུས། ཞབས་གསར་ལུང་ཅན་སྲས་དང་། དགའ་བོ་ནང་བ་བཅས་དང་། རྒྱང་
གཏོགས། རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་ག། རྒྱ་ཅིས་དངོས་གྲུབ་སྤོངས་བ་བཅས་ལ་མངལ་
ཕུག་སྐྱུལ་བསྐྱབ།(༤༡ ཉ་༥།༤༤ ཐ་༣) རྣམ་གྲུའི་དོར་སློབ་དབྱ་ཚོས་གསུང་བཟང་གི་
ཚོག་གྲྭ་དང་བཅས་མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཅེ་སྐོར་གནས་གཟིགས་མཚོན་འབྲུལ་
ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་ཐོག་མར་མཚོན་སྤོངས་གསུམ་མའོན་དགའ། དགེ་ལེགས་གཟི་
འབར། འཕགས་བ་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་ཤིས་འོད་འབར། ཁམས་གསུམ་རྒྱན་མཚོག་
འཛུལ་གྲིང་རྒྱན་མཚོག་ རློས་བསྐྱངས་ཁང་བཅས་སོ་སོར་མཚོན་འབྲུལ་ཐོག་(༤༤
འ་༡༡) ཕུགས་སློབ་ཡང་དག་པར་མངོད།

(༤༡ ཉ་༣།༤༥ ཐ་༡༡) འདི་མཚམས་ནས་སྐྱུ་བཅར་དར་ཉན་མཁན་མིང་
ཡང་གཞིས་སྐོར་ནས་འབྱོར་པར་འབྱོར་འབྲུལ་ཕུག་དབང་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་རྗེས་
ཉིན་སྐྱེལ་མར་ཁལ་ཁའི་དཔོན་ཁག་རྣམས་ནས་སྐེར་མངལ་སྐེར་འབྲུལ་ཞུས་བ་
རྣམས་གྱི་དོ་གཡོག་སོ་སོར་རྩ་གལ་སྲུང་མདུད་འབྲུལ་སློབ་གནང་ཆ་བཅས་བཀའ་
བྲིན་ཆེ་ཞིང་། རྒྱ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཚེས་འགོར་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་དོ་གཡོག་རྣམས་
བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོར་བསྐྱོད་རྒྱུར་ཐོན་ཕུག་དང་ཐོན་གནང་ལམ་ཆས་སོགས་གྲུ་ལོ་མ་

བ་གསོལ་རས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

གཞན་ཡང་དགུན་སྡོད་འདིར་གང་གི་བྱིན་མཚུ་སྤྱད་ཅི་འདི་ཟེ་ལ་མངར་ལ་ཆགས་
བའི་སྤྱོད་སྤྱོད་འདུས་ར་ཡིག་གཉིས་བའི་བྱི་ཚོགས་གངས་ཀྱི་མཐའ་ལས་བཀྲལ་བ་ཇི་
ལྟར་ཆར་དུས་ཀྱི་སྤྱིན་ཚོགས་བཞིན་འདུ་བ་དག་ལ་མཇུག་སྤྱད་ཇ་གྲལ་གནང་ཆ་
སྤྱད་མཁུན་བཅས་སོ་སོའི་རེ་བ་ཇི་བཞིན་བསྐྱེད་བར་མཛད།

༥༥ ཡོན་ཉན་ཀུན་གྱི་གཞི་མ་ཡི་གེ་འདི་སྤྱོད་གི་གསལ་སྤྱོད་དབུ་འཕྲུགས་དང་
དགུན་བཅད་རྒྱ་རེ་ལ་བཞུགས། ཁལ་ཁའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་འགྲུལ་བ་རྣམས་རྗེས་
འཛིན་དང་། བཟུང་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་དབང་ལྷུང་རེ་གསལ་བཞེས། ཡོངས་
འཛིན་གཉིས་ཆེ་འདོན་དང་འཕྲོར་ཐོན་གྱི་མཇུག་སྤྱད་སོགས་ལུགས་གཉིས་
ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་རྣམས་རྒྱན་སྤྱོད།

(༡༩ བ་༣། ༤༦ བ་༥) དེ་ཡང་བདག་ཅག་གི་རབས་གངས་ཅན་གྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་
ཀྱི་མ་འདྲིས་བའི་མཇུག་བཞེས་ཆེན་པོ། རྒྱ་མེད་བར་བཅེ་བའི་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་རྗེ་
ལྷ་མ་འདི་ཉིད་ནི་སྤྱོད་བསྐྱེད་ལ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱོད་རོལ་ནས་གཞན་རིང་མི་
འཛིན་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ག་ལུར་གསར་བའི་ཐིགས་བ་སྤྱིང་ལ་སིམ་བས་སྤོངས་པའི་
ཆ་གཏུང་གི་རིམས་ནད་ལྷག་མེད་དུ་བཅུལ་བས་རྗེ་ལྷ་རྗེ་སྤྱོད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་
ལ་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐོགས་གཏུགས་ཆ་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་བས། འདི་སྤྱོད་ལ་
སོགས་པའི་རིག་པའི་གནས་ལ་སྤོབ་སྤྱོད་གསར་དུ་བསྐྱེད་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་
ནའང་། ལཱ་མཐོང་གིས་པའི་སྤྱད་བ་དང་འཚམས་བར་བདག་ཅག་གི་རབས་ཀྱི་

གདུལ་བུའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བའི་སྤྲད་དུ། སྤོན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙུན་སྐམ་པོས་
ཀྱང་། སྐྱེ་མཁར་མ་རུར་པོ་གསུམ་བཙུན་རྒྱའི་རྩལ་གྱིས་སྐྱུལ་བའི་སྤོན་ཆེན་མུ་མི་
ཨ་བུའི་བུ་ལས་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཡི་གེ་དང་སྐྱེ་ལ་སོགས་པའི་བདེ་སྤོད་ཀྱི་གཙུག་
ལག་རྣམས་གསན་བཞེས་ཀྱིས་ལེགས་པར་ལུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་རྩལ་མཛད་ནས།
སྤྲད་ཡང་བོད་སྤྲད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡི་གེའི་གཟུགས་དང་བདེ་བརྗོད་རྩལ་
གསར་དུ་ཚོར་ཞིག་པས་བཀས་མངགས་བ་ན། རི་སྤྲད་དུ་པ་ཀུན་གཟིགས་ལེ་ཤེས་
ཀྱི་ཉེ་མ་ལྟ་བུ་ཆེན་པོས། མཁའ་མའི་སྤྲད་བུར་བརྒྱས་པའི་ཀ་སྤང་ལ། །རྒྱ་མཚོའི་
དབུངས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་ཡི་གེའི་བདེ། །རིན་ཆེན་འཕྲང་འཕྲུལ་རིན་དུ་གསེར་ལྷན་
སྟོ། །འོར་བུའི་ཐོང་གིས་བཀའ་ཡང་ཁྱུགས་སམ་ཅི། །ཞེས་བསྐྱབས་པ་ལྟར་ཡོན་
ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྩ་ཡི་གེའི་འདྲི་སྟོན་གི་གསན་བཞེས་མཛད་པའི་སྐྱོར་བར་
ཞུགས་པར་ཉེ་བ་ན།

རི་སྤྲད་དུ། ལེགས་པའི་ཆ་ལ་ཉེན་འབྲེལ་དུ་མ་བསྐྱིག་ ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་རང་
གིས་བུས་པས་ཚོག་ །ཅེས་གསུངས་བ་ལྟར། ཏོར་ལྷ་བཙུག་ཅིག་པའི་ཆེས་བརྒྱད་
ཉེན་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་གསོལ་ཇ་བཞེས་འཇུངས་
བཙུན་གསོལ་གྲུབ་བསྐྱུན་ཞབས་སོར་བཏེགས་ནས་ལས་ཚན་དུང་བྱིངས་བཙུན་
ལ་མཛལ་སྐྱབ་དང་། སྐྱེ་བཙུན་ཞབས་ཞུ་བ་དགེ་སྤོང་རབ་རྒྱས་ལ་མཁའ་སྤེ་ཆེ་ཁ་
གཟིམ་དཔོན་བཀའ་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་པའི་མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྲུབ་ནས།
གཟིམ་རྒྱུང་སུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་ལྷན་རྒྱས་བཞུགས་ཁྱི་
བདེ་སྤོད་ཐོག་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན་ཐོག་མར་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ་བཙུན་

ཕེབས་འབྲལ་ལྔལ་ས་མགོན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཆེན་རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་ནས་ལོངས་
རིན་པོ་ཆེར་ཡི་གེའི་སྤྱི་ཚོ་ག་ཁའི་ལྷགས་སློག་སློན་འབྲལ་དང་། གྲང་ཤིང་སྤྱིང་གིས་
ཀྱི་ཕྱག་ཁྲིད་འབྲལ་བཞེས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༤༤ བ་༥༡༥༧ བ་༣) དེ་རྗེས་ཉིན་སྤྱི་མ་རྣམས་སྲུ་ཡོངས་འཛིན་ཆེ་མཚོག་གླིང་
སྤྱིད་གོང་ནས་སྤྱིར་ཕེབས་ཀྱི་འགྲོར་ཕྱག་སྐབས་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲལ་བཀའི་
འཚམས་འདྲི་བཞེས་སློོ་སྤྱང་མདུད་བཅས་སྦྱལ་ཞིང་། དགའ་ལྡན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་དང་
གྲང་ཅེ་ཚོས་རྗེ་གསར་བ་རྣམ་གཉིས་དགའ་ལྡན་དུ་ཐོན་ཕྱག་མཇུག་དར་འབྲལ་
བཞེས་ཐོག་ཕེབས་སློོ་རྣམས་ཀྱང་སྤར་ལམ་བཞེན་སྦྱལ། ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ས་
རྒྱ་བའི་གྱི་ཕེབས་ལེགས་འབྲལ་སྤྱགས་མར་བདག་ཆེན་དག་དབང་གྲུམས་པ་དོ་རྗེ་
རིན་ཆེན་དང་། གཤུང་འཛིན་བཀྱ་ཤིས་རིན་ཆེན་(༤༥ ཉ་༣༡༥༧ བ་༡༠) སོགས་སློན་
འཁོར་རྣམས་ཅེར་ཕེབས།

(༤༥ བ་༡༡༥༧ བ་༤) བདག་ཆེན་གྱི་བ་ནས་མཚུལ་ལྷགས་བཤད་གྲུབ་བསྐྱེད་
མཚུལ་ཉེན་གསུམ་བཅས་ཕྱག་བསྐྱར་གྱིས་འབྲལ་བཞེས་དང་། རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་
ཆེར་ཡང་མཚུལ་ཉེན་གསུམ་འབྲལ་བཞེས་ཐོག་བདག་ཆེན་གཤུང་འཛིན་རྣམ་གཉིས་
བཞུགས་ཁྲིད་འཁོར་ནས་དངོས་འབྲལ་རྣམས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར།

(༤༥ བ་༤༡༥༧ འ་༤) ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་ནས་ལྷ་བ་བཅུ་
གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་བཞི་བར་ལྷ་གཅིག་ཞག་བདུན་རིང་འཆར་ཅན་དགུན་
བཞུགས་བཅད་རྒྱ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བར་དེ་ཉིན་སྤྱོད་རྒྱའི་བཅད་རྒྱའི་སྤྱན་ལོག་དུ་
འབྲལ་འོས་ཅེ་སློོར་ནང་མ་མཁའ་སྤེ་ཆེ་ཚུང་དང་། གསོལ་ཐབ་པ་དང་མགོན་གཟིས་

ཁ་ཤས་རྣམས་མ་གཏོགས་བཀའ་གྲུང་མན་ནས་རྒྱང་གཏོགས་ཡན་རྣམས་གྱིས་
བཅད་རྒྱུའི་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་རིན་ཆེ་ཐོག་འབྲུལ་མཚམས་བཅད་དེ།
དགོང་མོ་སྟོན་མུན་ནས་གསུང་གོགས་དང་བཅས་ཏེ་ལྷགས་མུན་གྱི་དབུ་ཚུགས་ཏེ།
མུན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བ་ནང་དུ་ཡང་དག་འཛོག་པའི་དམ་
པའི་རྣམ་ཐར་གཅང་མས་དུས་མཐར་བསྟན་པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བའི་བཀའ་རིན་
མཛད།

(༤༦ ཉ་ཀ། ༡༠ ཐ་༥) ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་བཞི་སྡེ་ཐོག་སྐྱབ་བཅད་
རྒྱུའི་མཚམས་འོག་ཏུ་ཡོད་གས་རྣམས་ལ་མཇལ་སྤྱལ་གནང་སྟེ་ནང་མཚམས་གོལ།
དེ་རྗེས་བཀའ་སྟོན་བཤའ་སྐྱབ་ཁམས་ཁུལ་དོན་དཔྱོད་ནས་སྤྱིར་འཁོར་འབྱོར་སྤྱལ་
དང་། ཁལ་ཁའི་ཏུ་སྐྱེས་སྟོན་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅད་རྒྱ་གོལ་བའི་ལེགས་འབྲུལ་བ་
བཅས་ལ་ཇ་གྲལ་བཞེས་འབྲས་སྤྱང་མདུད་བཅས་བཀའ་རིན་ཆེ།

(༤༦ བ་༡། ༡༠ འ་༤) ཆེས་ཉེར་རྒྱལ་ཉིན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཆེ་གྲིང་
ཡོངས་འཛིན་ནོ་མིན་ཉན་གཉིས་ལ་ཅི་ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་༢གོང་ས་༢རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་མཚོག་གི་ཡོངས་འཛིན་གྱི་གསེར་ཡིག་ཤེབས་པའི་མཛད་སྟོན་གནང་
རྗེས། (༤༦ བ་༤། ༡༡ ཐ་༤) ཐོན་བ་སྤྲས་ཅེ་འབྲུལ་བདེའི་ལས་ཁུངས་སུ་འབྱོར་པའི་
གསར་མཇལ་དང་། ཐོགས་དཔོན་དཔལ་ལྷན་དང་ཤོད་མཐོན་གྲགས་བ་འོད་ཐེར་
གཉིས་༢སྐབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་ཡང་སྟོན་
གསེར་བུམ་བརྟག་དཔྱད་མཛད་པར་གདན་ཞུའི་སྟེ་ཤེས་ཏུ་ཐོན་སྤྱལ་དང་བཅས་
རྫོང་བརྗམས་མཛད།

(༥༢ བ་༥།༢༡ འ་༡) ཤིང་པོ་འབྲུག་ལོར་གྲགས་པའི་གནམ་ལོའི་དགེས་ཞལ་གསར་དུ་རོམས་པའི་ཆེས་གཅིག་དགའ་བ་དང་པོའི་ཚོ་རེངས་རྒྱན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་རྣམས་གྲུབ་མཚུག་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་པའི་སློབ་སྤྲུག་དཔལ་ལྷན་སྲིད་གསུམ་གྱི་བདག་ལོར་སྣོན་ཤལ་གསུང་བསྐྱང་འཕྲིན་བཅོལ་སོགས་གནད་སློབ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་གྱི་གསོལ་ཞབས་ལེབས་སློབ་སོགས་གྲུབ་རྗེས་པོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དུ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་འདུས་ཚོགས་དང་ལྷན་ཅིག་པར་ཆེས་གཅིག་གཏོར་སྦྱོང་གི་རིམ་པ་དང་། (བསྐྱུས་)ཚོམས་ཆེན་དུ་ཉིན་གཉིས་གྱི་དགེས་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་སྤར་ལམ་ལྟར་བསྐྱངས།

(༥༣ བ་༡།༢༡ འ་༡) ཆེས་བཅོ་ལྔ་རྒྱབ་དུ་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་སོགས་འབྲུལ་པས་མཚོན་པའི་སློགས་མི་ཁག་ལ་མཇལ་སྤྲུག་གནང་ཞིང་། གཙོ་བོར་ཚོ་འབྲུལ་ཆེན་མོའི་དུས་ཆེན་དང་འབྲེལ་བར་ཞལ་འདོན་འཕའ་མ་དང་། སྤྲུགས་དམ་ལྡུགས་བསྟེན་སོགས་ལ་བཅོལ་བ་སྤྱར་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ། འདི་ལོ་ལྷ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་ཡང་སྲིད་གསེར་སྤྲུལ་བཟླ་དཔྱད་རོམ་འཛིན་སོགས་ལ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱང་རྒྱུར་སྟེ་ཤེན་པ་དང་། ཆིབས་བསྐྱར་རིང་ལུང་སོགས་གྱི་སྲི་ཁྱུ་མཐའ་དག་སྤར་ལམ་ལྟར་འཚོམས་མེད་དུ་བསྐྱངས། ལ་པཎ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་མཚོག་ནས་ཀྱང་བཀྲས་སྤྲུན་མགོན་ཡེ་ཤེས་དཔལ་ལྷན་དང་། གཉེར་ཚང་ཆེན་མོ་དོན་འབྲུབ་འཕེལ་རྒྱས་སོགས་སྤྱིའི་འཚོམས་ཁྱུར་རིམ་པ་བཞེན་དུ་མངགས་པར་མཇོད་པ་དང་བཅས་རིང་པོར་མ་ལོན་པར་ནོར་སྲིད་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཞབས་སེན་གྱི་འཁོར་ལོ་ལེགས་པར་བཀོད་པར་གྱུར།

(༤༧ ཉ་ཉ། ༡༤ འ་༧) ཆོས་ལུ་ཉི་མ་ཚེ་ཤར་ལ་ཡུཀ་གཟིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེ་ཚེར་ཆེབས་བསྐྱོད་ལ་(༤༧ ཉ་ཉ། ༡༤ འ་༡) ཉི་འོད་དུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་མཉམ་
ཕྱག་མཇལ་དར་ཚེ་སྐོད་སོགས་བསྐྱེད་ས་ནས་མཚོན་ཡོན་གསུམ་ཅར་བཞུགས་
ཁྲིར་འཁོད་བསྐྱེད། བཀའ་སྐྱེད་ཞབས་གས་རྣམས་ནས་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས།
གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། དཀར་སྐོ་འབྲུལ་བཞེས་སོགས་བྱུབ་བསྐྱེད་གཟིམ་རྒྱུ་ཕུག་
ཆོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་སྐྱེན་རྒྱས་འབྲུག་ཅམ་བསྐྱེད་སྤེས། ས་གསུམ་དུ་མཚོན་
ཡོན་རྣམ་གསུམ་དང་། འོད་བཞུགས་ཨི་བན་རྣམ་གཉིས་བཅས་སྐྱེན་རྒྱས་ཐོག་ནས་
རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་སྐྱེ་སྤྱིད་གསེར་བུམ་བཏག་དཔུང་མཇོད་པར། ལྷ་ལྷན་དུ་ཆེ་རྒྱལ་
ལྷེད་ཆམ་དུ་སྐོད་བ་པ་བསོད་ནམས་དང་། མ་ལུ་འཛོམས་ཐེར་བ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱེད་དེ་
གསེར་བུམ་ནས་ཐོན་པར་ཡབ་སྲས་མཚོན་ཡོན་གསུམ་ཅར་ནས་ངོས་འཛིན་དར་
འབྲེལ་བའི་ཕྱག་དབང་སྐྱེལ།

(༤༧ བ་ཉ། ༡༥ ཐ་༡༡) ཆོས་དུག་ཉིན་སྐར་ཡང་ཡབ་ཆ་ཆེན་སྐོན་འཁོར་ཚེར་
ཐེབས་ཉེ་ཉི་འོད་དུ་སྐྱེན་རྒྱས་ཐོག་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་མཇལ་དར་ནང་མཛོད།
མཇལ་ཉེན་གསུམ་སོགས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་འབྲོར་འབྲུལ་དངོས་སྐྱེས་རྒྱ་ཆེར་
འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་ནས་གསོལ་ཆོགས་སྐྱེན་རྒྱས་གྲོལ་ནས་ཡབ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེ་ནས་ཡུཀ་བས་མགོན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་གསེར་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེན་
སྐར་སྐྱེ་བསྐྱེད་ས་ཕྱག་གཏངས་མང་བ་དང་། སྐྱེན་ཤལ་བཅས་གནང་སྟེ་ཕྱིར་ཐེབས་
བསྐྱེད་ས་སོ། །

དེ་ཡང་ཡབ་ཆ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་བ་འདི་ཉིད་སྐྱེའི་ན་ཚོད་ལྷ་མོའི་དུས་ནས་

ལྔལ་མཁོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོས་དབག་བསམ་གྱི་སྐྱ་གྲུ་
བཞེན་དུ་སྤྲུགས་གཅེས་གྱིས་བསྐྱེདས་བར་མ་བཟད། རྗེས་སུ་སྐྱེད་སོན་ནས་ཀྱང་
སྤྲུགས་རྗེས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། མདོ་སྤྲུགས་གྱི་ལུང་ཁྲིད་དབང་རྗེས་གནང་
སོགས་རི་སྟེང་ཅིག་སྤུལ་བའི་ནང་སྤྲུགས་གྱི་སྤྲས་མཚོག་མགའ་རྒྱ་མེད་པ་ཡིན་ལ།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྔལ་གཟིགས་ཆེན་པོ་ཉིད་ནས་ཀྱང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ལྔལ་དབང་
དེ་ཉིད་གྱི་མཚན་བརྗོད་པ་ནའང་ཕྱག་ཐལ་མོ་སྐྱེད་བ་དང་། སྐྱེད་པོས་བཞུགས་པའི་
གནས་སྐབས་ལྟ་ཅི་སྟོན་སྤྱང་ན་ལས་འདས་ཚུལ་བསྟན་ནས་ཀྱང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་སྤྲ་
མའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྐོན་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་རྒྱུན་མི་ཆད་པ་དང་། ལྔལ་
མཁོན་དེ་ཉིད་ནས་སྐྱེད་བསྐྱེདས་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ལའང་བཅོས་སྐོབ་བདག་རྒྱེན་
ཚད་མེད་པ་གནང་བ་དང་སྐྱེད་སྤྱང་བརྟན་སོགས་ལ་ཕྱག་དང་མཚོན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་
དུས་ཀུན་ཏུ་མཛད་པ་སོགས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ལ་ཉལ་ཏུ་དུ་དང་། གཞོན་
ཏུ་ལོར་བཟང་གི་རྣམ་ཐར་སྤྱར་བཞེས་པ་འདི་ལྟ་སུ་ཞི་བསམ་གྱིན་དད་པ་འཕེལ་བའི་
དམ་པའི་ངང་ཚུལ་འགྲན་རྒྱ་མེད་པ་ཉིད་དུ་མཁྱེན་པར་མཛོད་ཅིག

(༥༠ ཉ་ཉ། ༥༦ བ་༡༠) རྒྱ་བ་འདི་མཇུག་ནས་ལྔལ་གཟིགས་པའི་ཆེན་མཚོག་
ནས་ལྔལ་མཁོན་པོ་ཆེན་སྐྱེད་བསྐྱེདས་ལྷན་དང་། ཆེ་དབང་། ལྔལ་ལུང་ཁག་བཅས་
འབྲུལ་བར་ཡང་ཡང་ཆེབས་བསྐྱོད་གྱིས་ལྷན་རྒྱས་མཛད། རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་
གཉེས་ཉིན་ཆོམས་ཆེན་དུ་འཆར་ཅན་དགའ་ལྷན་ཆོགས་ཡོངས་གྱི་ཞབས་བརྟན་
འབྲུལ་བཞེས་དང་། སྤྱད་མངས་ལ་ཕྱག་དབང་སྤུལ། ཆེས་བརྒྱད་ལ་བརྒྱད་གཉོར་
དང་འབྲེལ་བའི་དབྱར་མཛལ་སྤར་སྟོལ་སྤྱར་བསྐྱེདས་ཤིང་། ཆེས་བཅུ་བཞེ་ལ་

ཚོམས་ཚེན་དུ་དུས་འཁོར་གྱི་མཚོན་གར་ལ་ཐུགས་ཞིབ་ཐེབས་བསྐྱོད་མཛད།
ཚོས་བརྟུན་གྱུ་ལ་ལ་པའ་ཚེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཅེར་ཚེབས་བསྐྱོད་གྱིས་
ལ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་ལ་ཚེ་དབང་བརྒྱ་ཚར་གནད་སློན་འབུལ་བཞེས་མཛད།

(༥༠ ཉ་༦།༢༦ འ་༩) ཚོས་ཉེར་གཅིག་གཟུང་སྐར་དགེ་ཞིང་ཤིས་པའི་ཉིན་
འཇམ་མགོན་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་དགའ་ལྡན་ཁི་རིན་པོ་ཆེ་སྐོ་བཟང་ལྡན་འབྲུལ་
དཔལ་བཟང་བ་ལ་རྒྱལ་བ་མཚོག་གི་ཡོངས་འཛིན་དུ་ཚེ་འདོན་བསྐྱུངས།

(༥༠ བ་༣།༢༢ ཐ་༥) གཟིམ་རྒྱུད་ལུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡི་གའི་ལྡགས་སྟོག་སོགས་སྐྱོན་འབུལ་མཛད།

(༥༠ བ་༦།༢༢ འ་༡༡) ས་སྐྱའི་དུས་ཚེན་དང་འབྲེལ་བར་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ལ་
མཚོན་འབུལ་དང་། འཚར་འཕར་གྱི་ཐུགས་དམ་ཞལ་འདོན་གོང་འཕེལ།

(༥༡ ཉ་༩།༢༤ ཐ་༣) ལ་ཀུན་གཟིགས་པའ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་རེ་ཞིག་གཙང་ཕྱོགས་
གདན་སར་ཚེབས་བསྐྱུར་གནང་བཞེད་ལ། ཚོས་ཉེར་བདུན་ཉིན་ཉི་ལོད་དུ་ལྡན་རྒྱས་
ཐོག་ཐེབས་སྟོན་དཀར་སྟོན་དང་། ཐེབས་རྫོང་དངོས་འབུལ་མཛད་པར་ཁ་བཏགས་
ཅམ་ལས་དེ་ཕྱིན་དངོས་འབུལ་ཚང་མ་བཞེས་གྲུབ་མ་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་གཟིམ་
རྒྱུད་དགའ་ལྡན་ཡང་ཅེར་མཚོན་ཡོན་རྣམ་གསུམ་གསོལ་ཚོགས་ལྡན་རྒྱས་དང་།
ཐེབས་ཁར་ཡབ་སྐུས་རིང་མིན་མཇལ་ཚོག་པའི་སྐྱབས་འཇུག་ལྷུ་རེས་དང་བཅས་
ལ་ཀུན་གཟིགས་མཚོག་ནོར་གླིང་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་བསྐྱུངས།

(༥༡ བ་༡།༡༤ ཐ་༡༣) ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ཚོས་གཉིས་ལ་པོ་བྲང་ཅེར་ལ་སྐྱབས་མགོན་

མཚོག་གི་འབྲུངས་གསོལ་དབྱ་ལྟ་དབང་བསྐྱོད་གསར་དུ་བཅུགས་པའི་རྣམ་གྲུའི་
ཚོགས་དབུས་སུ་ཡསྐབས་མགོན་རྒྱལ་ཚབ་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
རྣམ་གཉིས་ཚོགས་ཐངས་གསུམ་གྱི་རིང་ཕེབས་བསྐྱོད་མཛད་ཅིང་། ཡོང་ས་
མཚོག་ནས་ཀྱང་འཕགས་མཚོག་ལོ་གེ་ལུ་ར་དང་། གསེར་གདུང་ཁང་གིས་གཙོས་
པའི་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས། སྤྱན་ལལ། རྒྱགས་སློན། ལལ་འདོན་
སོགས་རྒྱས་པར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར་གྱུར།

(༥༣ ཉ་༥།༢༧ འ་༤) བཀའ་སློན་བཤད་སྐྱོར་ཁམས་དང་། ས་ངན་ལུལ་དོན་
དཔྱོད་སྒྲན་ཐོན་ཕུག

(༥༣ ཉ་༥།༢༨ འ་༥) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ལ་ཀུན་བདེ་གླིང་རྟ་ཚོག་སྐྱུལ་སྐྱེ་
རྗེ་བྱང་རྟོ་ཐོག་སུ་ཡུལ་བ་མཚོག་གི་ཡོངས་འཛིན་དུ་ཆེ་འདོན་གནང་།

(༥༣ བ་༣།༡༠ ཐ་༤) བོད་བཞུགས་ཚེས་གྲང་ཐང་ནས་སྤར་ཡང་ཡུལ་
གཟིགས་པའི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དབུས་ཕེབས་མཛད་དགོས་ལྟམ་པ་ལྟར། གདན་ལུང་
ཐོན་མི་ཕོགས་དཔོན་དཔལ་ལྷན་སོགས་ལ་ཐོན་ཕུག་རིམ་པར་སྐྱལ།

(༥༣ ཉ་༣།༡༠ འ་༦) གནས་གང་ཉིན་ལྟ་ཐོག་ཆེ་མཚོག་གླིང་པའི་མཛེས་ཁ་གྲུབ་
རྗེས་ཚོས་སྤེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྲངས་པའི་སྡོངས་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་
ལབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་ལ་(༥༣ ཉ་༥།༡༡ ཐ་༥) དབྱ་ལྟ་འོད་ལྡན་དཀར་པོ་ཁོག་
ཕེབས་སྐྱུན་འཕྲེན་སོགས་མཛད་སྒོ་གང་ཅི་ལྟར་ལམ་ལྟར་བསྐྱུངས། རྒྱ་བ་བརྒྱད་
པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་གི་སྡོངས་རྒྱའི་ལབས་བརྟན་འབྲུལ་
བཞེས་གྱི་མཛད་སྒོ་ཡང་ལོང་ལྟར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༥༡ བ་༡།༡༡ འ་༧) ཚེས་བཅུ་ལ་ཡུལ་གཞིགས་པའ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་ཚོར་སྤོང་
དུ་ཆིབས་བསྐྱར་དང་། ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཅེར་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་ཡབ་སྐུ་ས་
མཇུག་འཕྲུང་ཞིབ་སྤྲོད་དུ་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༥༢ བ་༡།༡༡ འ་༧༡ རྗེ་༧) ཚེས་གསུམ་ཉིན་ཡཔའ་ཚེན་མཚོག་ཅེར་ཐེང་ས་
ཀྱིས་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེར་བདེ་མཚོག་དཀར་པོའི་སྐོ་ནས་ཆེ་དབང་འབྲུལ་བཞེས་
དང་། འདི་ལུང་ཡཔའ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་གར་བརྒྱུད་གཞིམ་ཚུང་དུ་བཞུགས་འཇགས་
བསྐྱེད་སྤྲོད་པའི་ཉིན་སྐར་ཡང་ཅེར་ཐེང་ས་ཉེ་ཡུལ་བ་མཚོག་ལ་སྐྱེ་བུ་བས་ལྷུས་
འབྲུལ་བཞེས་མཇུག།

(༥༣ ཉ་༡།༡༡ འ་༡༡) ཚེས་བཅུ་བཞི་ལ་གཞུང་སྐར་དགེ་བའི་ཉིན་ཡུལ་དབང་
མཚོག་ནས་ཚེས་སྐྱོད་རབ་གསལ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་འདིར་གྱི་དབུ་ཚུགས་རྒྱར་
གཞིམ་ཚུང་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཡོངས་འདིར་རྣམ་གཉིས་ནས་སྐབས་དཔེ་
སྐབས་འབྲིང་སྐབས་ལྡེས། ཡོངས་འདིར་རྣམ་གཉིས་དང་། རྒྱལ་ཡབ་གྲུང་། ཞབས་
བད་རྣམ་བས་གཙོས་བ་ནས་ལེགས་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྲོད། འདི་དག་གི་སྐྱ་
སྤྲོད་སྐབས་འབྲུལ་ཁག་མང་ལ་མཇུག་ཁ་རིམ་སེལ་དུ་གནང་བོལ་རྒྱུན་གྱི་སྐབས་
དམ་ཞལ་འདོན་ཆག་མེད་ནས་སྐབས་དཔེ་འདིར་སྐྱོར་ལ་བཙོན་བཞིན་པའི་ངང་དུ་
བཞུགས་འཇགས་བསྐྱེད་སྤྲོད། ཚེས་ཉི་ཤུ་སྐོར་ལ་ཐོར་གྲོད་རྒྱལ་པོའི་འཚོམས་ལུ་བ་
གོ་སི་ཏུ་སོགས་ལ་འབྱོར་སྐབས་དང་འཚོམས་འདི་བསྐྱེད་སྤྲོད། རྗེ་བ་བཅུ་བ་གསར་
མཚོམས་སྐབས་ལྷོ་ས་ལ་ཕྱིན་སྐོར་མོ་བ་མི་གྲངས་སྐབས་བརྒྱ་སྐོར་ལ་མཇུག་ཁ་
སྐབས་དབང་སྐབས་སྐབས་སྐབས་སྐབས་ཆེ་ཆོང་དང་བྲག་མགོ་སྐབས་འདིར་འབྲུལ་དགོ།

དུར་བོད་ཇི་ལང་དང་། ཁལ་ཁའི་གྲ་རྒྱན། བྱ་གྲལ་དཔོན་བན་དཔོན་ཤོག་མི་ཐང་
བསྐྱལ་བཟང་གྲགས་པ་ཤོག་ཁྱི་གྲང་ཐང་པ་སོགས་སྤྱོད་པ་འབྱུང་གཏོས་ཆེ་ཁག་
ལ་མངལ་ཕྱག་ཉིན་སྤྱི་བར་མེད་ལྟ་བུར་སྦྱལ།

(༡༤ བ་༥༧༧ ཐ་༡༡) ཆེས་ཉེ་ཤུ་སྐོར་ལ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པ་སྐྱུ་གོང་མའི་
ཁྱལ་ལོ་ཤེས་དག་ལེགས་དང་། རྒྱུ་ཡིག་དག་དབང་བཟ་ཤེས་གཉིས་ཁལ་ཁ་ནས་
ཕྱིར་འཁོར་དང་ཁལ་ཁ་རྒྱལ་ཁག་བཞིའི་མི་སྣ་སོགས་ལ་འགྲོར་ཕྱག་དང་། དེ་རྗེས་
ཐོང་ཚོད་རྒྱལ་མོ་བཟ་ཤེས་དཔལ། རྒྱལ་མོ་རྣམ་རྒྱལ་འབྱུང་མེད། ཉ་དུན་བདེ་
ལེགས་སྦྱིད་བདེ། བྱ་སི་རྒྱ་གཉིས། མགོན་དག་དབང་བསྐྱལ་བཟང་སོགས་རོ་
གཡོག་མི་གངས་བརྒྱ་སྐོར་ལ་འགྲོར་ཕྱག་ཇ་གྲལ་དང་། བཀའི་འཆམས་འདྲི་
སོགས་རིམ་བར་སྦྱལ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་རྣམས་སུ་ཡར་ལུང་བཟ་ཤེས་ཆེས་སྤེའི་དཔོན་
སྦྱལ་རོ་གཡོག་སོགས་མི་གངས་སྤྱི་བར་ཕྱུ་སྐོར། ཐོང་ཚོད་ཉོ་ཤོ་བའི་མིའི་མི་སྣ་རོ་
གཡོག་སུམ་ཅུ་སྐོར། རྐྱེད་འཁོར་མཁན་རྒྱུར་རོ་གཡོག་ལྷག་ཅུ་སྐོར་བཅས་ལ་
མངལ་ཕྱག་རིམ་བར་སྦྱལ། ཆེས་ཉེར་བཞི་སྤྱི་ཚང་ཉི་འོད་དུ་ཡུལ་དབང་ཡབ་སྲས་
གསེར་ཞལ་སྣུན་རྒྱས་ཐོག་དུང་ཇའི་གོང་དུ་དཔལ་ལྷན་སྦྱང་རྒྱུད་གྲུ་ཚང་ཚོགས་
ཡོངས་མི་གངས་བཞི་བརྒྱ་སྐོར་ནས་ཞབས་བརྟན་མངལ་ཁ་དང་། དུང་ཇའི་རྒྱབ་
སྟོད་རྒྱུད་གྲུ་ཚང་མི་གངས་ཕྱེད་བཞི་བརྒྱ་སྐོར་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྱུང་བཞེས་ལ་
ཕྱག་དབང་སྦྱལ། ཆེས་ཉེར་སྤྱི་ལ་སྤྱི་ཐོག་དད་ལྷན་ཁག་ལ་མངལ་ཁ་དང་། གསོལ་
ཚོགས་རྒྱབ་དུ་ཡབ་སྲས་སྣུན་རྒྱས་ཐོག་སྤྱི་མཚོད་ཆེན་མོའི་མངལ་དར་འབྱུང་
བཞེས་སྤྱི་བར་རྒྱབ་གྲུབ་རྗེས། ཡུལ་དབང་མ་ཚོག་འཆར་ཅན་སྤྱི་མཚོད་ཀྱི་གནས་

གཟིགས་ཞལ་འདོན་ལ་ཕེབས་བསྐྱོད་མང་ད།

(༤༦ ཉ་༣།༤༤ འ་༡༠། ཟླ་༡༡) ཚེས་དགུ་ཉིན་ཐོར་ཚོད་རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་ཐོ་
བཅས་ནས་ཉི་འོད་དུ་གསུང་ཚོག་པ་རྣམས་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ལྟུལ་
དབང་མཚོག་ལ་ཚེ་སྤྱིན་རྣམས་དང་རྒྱལ་མའི་སྤོན་ནས་ཞབས་བཏུན་ཕུལ་བར་ཚོགས་
ཐེངས་གཉིས་པའི་སྐབས་དངོས་འབྱོར་གྱི་འབྲུལ་བ་རྣམས་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྐྱུང།

(༤༦ ཉ་༤།༤༤ འ་༣) འདི་རྒྱལ་ནས་སྐྱུ་བཅད་རྒྱའི་མངས་དར་འབྲུལ་བཞེས་
གྲུབ་མཚུགས་ཐོར་ཚོད་སྤྱིན་བདག་འདོད་ཚོལ་ལྟར་དབུ་གྲུར་འབྲིང་གྲུར་ཉི་འོད་དུ་
གནང་ཐོག་གསོལ་ང་ཉི་མཚམས་གྲུབ་ནས་མཚམས་ཐོ་འཇུགས་གནང་གིས་སྐྱུ་
མཚམས་བཀའ་འདྲིན་ཚེ། སང་ཞོགས་ནས་ཉིན་ལྟར་ལྷུགས་ཐུན་གངས་བཅད་གྱིས་
ཐབ་ལམ་རིམ་གཉིས་དོ་རྗེའི་རྣམ་འབྱོར་ཉམས་བཞེས་གྱི་ངང་དུ་ཉོར་ཟླ་བཅུ་གཉིས་
པའི་ཚེས་ཉེར་ལྔ་བར་བཞུགས།

(༤༧ ཉ་༤།༤༧ འ་༡༣) འིང་མོ་སྐུལ་དུ་གྲགས་པའི་གནམ་ལོའི་རང་ཞལ་གསར་
དུ་ངོམས་པའི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་རེངས་སྔ་ཚར་རྒྱན་གྱི་སྤྱུགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་རྣམས་གྲུབ་མཚུགས་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་ཚུང་ནས་ལྷ་གྲུན་གཟིགས་པའི་ཚེན་
རིན་པོ་ཚེ་གདན་ཞུས་གྱིས་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ལྷ་སྐབས་མགོན་ཡལ་སྤེལ་ལྷན་
རྒྱས་ནས་དཔལ་ལྷན་འདོད་ཁམས་དབང་མོར་གསུང་བསྐྱེད་དང་། (༤༧ བ་༣།༤༥ ཐ་
༡) གཉོར་སྐྱོང་རྒྱས་པ་ཚོགས་འཁོར། མངའ་གསོལ་སོགས་སྤར་རྒྱན་ལྟར་
བསྐྱེདས་རྗེས། གསེར་གདུང་ཁག་དང་རྟེན་མཚོག་ལོ་གེ་ཤར་སོགས་ལ་གནས་
གཟིགས་སྤྱན་ཤལ་སོགས་བསྐྱེདས་ཉེ་གཟིམ་ཚུང་དུ་ཕེབས། གསོལ་བ་གདན་

བཞེས་གྲུབ་རྗེས་ཉི་འོད་དུ་ཨོ་བཙ་རྣམ་གཉིས་དང་མངའ་འབྲུད་མངོན། དེ་ནས་
ཡབ་སྲས་ལྷན་རྒྱས་ཚོམས་ཆེན་དུ་དབྱེས་སྟོན་ལ་ཕེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་བཞུགས་
ཁྲིའི་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སླེ་ལུང་རྗེ་དྲུང་།
སེམས་དབང་སྐྱལ་སྐྱུ། བཀའ་གྲུང་མི་དྲག་སེར་འབྲས་ལྷ་མོ་ལས་སྐྱེ་སོགས་ལ་
མངའ་ཁ་ཕྱག་དབང་། ལོ་མངའ་བ་རྣམས་དང་། འོགས་འབྲུལ་ཁལ་ཁ་ཁུ་རལ་མི་
སྐྱ། མོར་ཚོད་ཁང་འབྲུང་མེད་ཆེ་རིང་། རུན་ཁང་གི་མི་སྐྱ། པའི་ཡི། པའི་སེ། ཉེ་པོ་
ཉོར་ཚང་སྐྱལ་སྐྱུ། རི་ཅེ་ཇ་སག་གི་མི་སྐྱ། ཨ་རིག་ལྷ་ཆེན་འོག་ཡོག་རོང་ཚང་སྐྱལ་
སྐྱུའི་མཚོད་པ་སོགས་མི་གྲངས་མང་བར་མངའ་ཕྱག་དང་། བཀའི་འཚོམས་འཕྲི།
གསོལ་ཞབས་ཀྱི་ཕེབས་སྐོ། གང་རོལ། ཚོགས་ལངས་སོགས་སྲར་ལམ་ལྷར་
བཀའ་འཛིན་ཆེ་ཞིང་། ཆེས་གཉིས་ལ་ཡང་ཡབ་སྲས་ལྷན་རྒྱས་ཚོམས་ཆེན་དུ་ཕེབས་
བསྐྱོད་ཀྱིས་དབྱེས་སྟོན་མངོན་སྐོ་གང་ཅི་སྲར་ལྷར་བསྐྱུངས། ཆེས་གསུམ་ལ་
མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ལྷུབས་མགོན་ལྷན་རྒྱས་ནས་ལྷ་མོའི་གསུང་བསྐྱུང་དང་།
བལྟན་སྲིད་སྐོར་གྱི་བཟླ་སྲིལ། ཚོགས་འཁོར། གཤེགས་གཉོར་སོགས་གཟབ་
རྒྱས་གདན་སྲིན་དུ་བསྐྱུངས་རྗེས་ཉི་འོད་དུ་ཚོགས་ཆེན་དགེ་བསྐོས། དགེ་གཡོག་
སེར་ལྷགས་ལས་སྐྱེ་བྱ་རིགས་སོགས་ལ་མངའ་ཁ་དང་། ཚོགས་ཆེན་དགེ་སྐོས་ལ་
སྟོན་ལམ་གྱི་བྱེད་སྐོར་བཀའ་བསྐྱུར་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་སྐྱལ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་སེར་
འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་ལྷ་མོ་དང་། སྟོན་ལམ་ལྷ་རམས་པའི་བྱ་སྐོར་མིང་བཟླགས་
པ་སོགས་ལ་མངའ་ཁ་གནང་།

(༥༩ བ་༡༧༧ བ་༩) གཙོ་མོར་རྒྱན་གྱི་ཞལ་འདོན་ཕྱགས་དམ་ཆག་མེད་ཐོག་

ཚོ་འབྲུལ་དུས་ཚེན་དང་འབྲེལ་བའི་འཕའ་མའི་ཞལ་འདོན་དང་། སྐྱ་ཕུག་ཉེན་ཚུལ་ས་
ལ་མཚོད་འབྲུལ་ཕུགས་སྒོམ། སྐྱ་དགོང་ཕུག་དཔེ་ཕུགས་འཛིན་སོགས་བསྟན་པ་
དང་འགོ་བ་ལ་སྟོན་པའི་མཛད་པ་བཟང་སོས་དུས་འདའ་བཞིན་པར་བཞུགས།

༤༥༥ བཏེ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཞུས་བཞིན་ཚེ་བས་བསྐྱུར་གྱིས་དབང་བཀའ་
ལུང་དང་། སྐར་སྐོལ་འཆར་འཕར་གྱི་ལྷེད་སྐོར་དང་བཅད་རྒྱར་བཞུགས། ལྷ་
ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྐྱབ་ཚིགས་སྐྱ་མ་དགོ་ཚུལ་གྱི་དངོས་སོ་ཡང་དག་
བར་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་སྐབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚོན་འཛིན་པ་ཡོངས་གྱི་དཔལ་དུ་
བཞེངས་ནས་གནས་གཞིགས་མཚོད་འབྲུལ་སོགས་ཡར་ལྷན་དུ་བསྐྱུངས།

(༥༧ ཉ་༥།༧༠ འ་༡༠ ཟླ་༦) ཚེས་རྒྱལ་ལ་ལྷན་གཞིགས་པཏེ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་
འོར་སྐྱིང་ནས་ཅེར་ཚེ་བས་བསྐྱོད་མཛད་པར་གཞིམ་རྒྱང་ལྷན་ཚོགས་འདོད་འབྲེལ་
དུ་ཡབ་སྐུ་ལྷན་རྒྱས་སྐྱོད་བཞུགས་ཐོག་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་གསུང་མཚོད་དང་།
བསྟན་སྐྱིད་མཛད་སྐོར་སྐོར་སོགས་ཞིབ་ཐོལ་བསྐྱུངས་ཏེ་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་
དང་བཅས་ལྷན་རིང་སོ་བཞུགས་འཇགས། འདི་ལུབ་ལ་བཏེ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་ཤར་
བརྒྱུད་གཞིམ་རྒྱང་དུ་བཞུགས་ཞག་བསྐྱུངས། དེའི་སང་ཉིན་ཀྱང་གཞིམ་རྒྱང་དུ་ལྷན་
རྒྱས་ཐོག་བཀའ་མཚོད་ཞིབ་སྐྱིང་མཛད།

(༦༠ ཉ་༥།༧༡ འ་༣༡ ཟླ་༣) ཚེས་བརྒྱུད་ལ་འཆར་ཅན་བརྒྱུད་གཏོར་དང་། ཅེ་
སོད་ཞབས་གསར་བའི་རིགས་ལ་མཇལ་ལ། ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་དུགས་ལྷ་སྐུ་
སོའི་སྐུལ་སྐུའི་གཙུག་ལུང་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་མིང་བསྐལ་བཟང་སྐོགས་ལས་རྣམ་

རྒྱལ་འཛིགས་མེད་སྤྲ་བའི་སྡེ་ཞེས་སྤྲུལ་ཞིང་འོ་གཡོག་བཞི་བཅུ་སྟོར་ལ་མངལ་ཁ་
གནང་། དེ་རྗེས་ཡུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ལྷ་ཡུན་གཟིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
དང་སྟན་རྒྱས་གསུང་མོལ་ཡུན་རིང་པོར་སྟོད་བཞུགས་བསྐྱེད་སྤྱོད། འདི་སྐབས་
སྐྱབས་མགོན་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་ཚུད་ཀྱི་སྟོན་གསལ་ཞུས་ཏེ་ཞོར་གྲིང་ནས་
གདན་ཞུས་ཀྱིས་གཟིམ་རྒྱུང་དགའ་སྟོན་ཡང་ཅེར་བརྒྱད་སྟོན་དམ་པའི་ཕྱག་བཞེས་
ལྟར་རས་བྲིས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་དབང་བསྐྱེད་བའི་བཅའ་གཞི་ལེགས་སྤྲུག་མཛད་
རྗེས་ལྷ་ཡུན་གཟིགས་མཚོགས་དུས་དབྱའི་དབང་པོ་འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེ་བདུད་
ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྐྱེད་བཞེད་སྟེ། ལྷོ་ལོ་ས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ནང་
འཁོར་ཉུང་ཤས་བཅས་ལ་ཆེས་བཅུ་བཞི་གཟམ་སྐྱེད་སྟོར་བྱེད་དགོ་བའི་ཉིན་ལྷ་
གོན་དང་། ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་དབང་བཞི་ཡོངས་རྗེས་དང་། རྗེས་འབྲེལ་སྐྱིད་ལོད་
པའི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་དཔལ་བོ་གཅིག་པའི་རྗེས་གནང་བཅས་ལེགས་པར་འབྲལ་
བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༦༡ ཉ་༣།༧༩ བ་༤) ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་ཐོར་གྲོད་རྒྱལ་པོ་དང་
བཅུ་མོ་གཉིས་ནས་མདོ་ཕྱགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་བསྐྱེད་ཉེན་གསུམ་
དངོས་འབྲལ་བཅས་སྤྲུག་ལམ་དུ་བསྟུང་།

(༦༡ བ་༣།༧༩ འ་༡) ཆེས་དྲུག་ཉིན་ལྷ་ཡུན་གཟིགས་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཙང་
དུ་སྤྱིར་ཐེབས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཐོན་ཕྱག་ཏུ་ཐེབས། བརྟན་ཉི་འོད་དུ་དཀར་སྟོ་
དང་། (༦༡ བ་༦།༧༩ བ་༡༡) གཟིམ་རྒྱུང་སྟོན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཐེབས་ཏེ་གསོལ་
ཚིགས་སྟོན་རྒྱས་གསུང་བསྐྱེད་པ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཞོར་གྲིང་དུ་ཆིབས་བསྐྱེད་

བསྐྱེདས་སོ། །

(༦༡ ཉ་༡། ༧༩ འ་༦) ས་རྒྱའི་ཡར་ཆེས་ལ་སྤྱགས་དམ་འཆར་ཅན་ཐོག་འཕར་
 མའི་ཞལ་འདོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེདས། རྒྱ་བ་འདིའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་དགའ་བ་གསུམ་
 བའི་ཉིན་དུ་སྤྱིང་ཨ་ཆི་སྤུ་ལོ་མིན་ཉན་ཆེན་སོར་གཞུང་གི་ལྷ་འཇམ་དཔལ་དབྱེདས་
 ལོང་མ་བདག་སོ་ཆེན་སོ་ནས་སོད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱེད་སོར་བཀའ་ཡིག་ཤེབས་པར་
 གཏུག་གཟིགས་པའ་ཆེན་ལོ་ཆེན་ས་ལས་དོན་གྱི་ཐམ་ཀ་བསྐྱེདས་ཉེ་ལོར་སྤྱིང་
 ལས་ཆེར་ཤེབས་ཤིང་། ལོང་ཆེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཅེ་ཤར་ལ་དུ་སྤྱིང་ཨ་ཆི་སྤུ་ལྷ་ལྷན་ནས་
 ཆེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་གཞུང་སློ་སྤུན་ཚོགས་འདུ་ལམ་བརྒྱུད་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུང་
 དུ་ཤེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ་ཅེ་གསོལ་ཐབ་ནས་
 གསོལ་ཇ་དང་གསོལ་གྲོ་ཤེབས། དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་སྤུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་
 རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་སྤྲན་རྒྱས་ཐོག་མཇལ་སྤྱག་དང་། སོ་སོར་མཇལ་དར་འབྲལ་
 བཞེས་ཐོག་གསོལ་གྲོ་དང་། གསོལ་ཇ་ཤེབས། རྒྱང་ཇ་གྲུབ་རྗེས་ཉི་འོད་དུ་ཡབ་
 སྲས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་བསྐྱེད་སྤིད་སྐོང་གི་ལས་དམ་འབྲལ་བཞེས་གྲུབ་རྗེས་སྤྱ་
 སྤྱག་དང་། མཐུལ་རྟེན་གསུམ་སྤུལ་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་ཤེབས་བསྐྱེད་གཞུང་ནས་
 ཤེགས་སྤྱེས་ཐོག་རྒྱལ་ཡབ། ཞབས་བད་ནམ་ལ། སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོ། མན་དར་ཉན་
 མཁན་པོ། ཇ་ལྷ། ཐའི་རི། ལང་མ་མཁན་སྤེ་ཆེ་རྒྱུང་། རྒྱང་བྲག་འབྲིང་དཀྱུས། བགས་
 ལྷན་ཞབས་གས་བྲག་འབྲིང་དཀྱུས། རྒྱང་གཏོགས་ཡན་ནས་མཇལ་དར་སྤུལ་ཉེ་
 གལ་ལ་འཁོད། གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། ལུ་མ་སྤུད་བཞེས་འབྲས། དཀར་སྤོ་བཤེ་བསྐྱ་
 སོགས་གྲུབ་མཇུག་སྤྱང་མཇུད་སྤུལ་ཉེ་བཞུགས་གལ་གྲོལ་རྗེས་གྲག་གཡབ་དོན་

དཔྱད་དུ་ཐོན་མི་མཚོད་དཔོན་བཙུན་ལྷུས་རྒྱལ་མཚོན་དང། མགོན་དག་དབང་
བསྐྱལ་བཟང་གཉིས་ལ་ཐོན་ཕྱག་སོགས་སྟུལ།

(༦༡ བ་༥། ༧༥ འ་༩) རླ་བ་ལྷ་བ་འདི་ནང་སྲ་དགོང་ཕྱགས་དམ་ལྷགས་བསྟེན་
དང། ཉན་གྲུང་ཕྱག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོར་ལ་བཙུན་ཞིང། བར་མཚམས་སྲ་མཇལ་ཁ་
དོན་གཉེར་བ་མང་པོར་ཕྱག་དབང་སོགས་འདོད་མོས་ལྟར་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༦༢ ཉ་༣། ༧༦ ཐ་༦) འདི་ལྷའི་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ལ་གཟའ་སྐར་དུས་ཚེས་
དགེ་ཞིང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཉན་དུ་སྐྱེང་ཨ་ཚི་ཕུ་ལོ་མིན་ཉན་ཚེན་པོ་སྲིད་སྐྱོང་
གི་ཁྲི་འདོན་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༦༣ བ་༥། ༧༦ འ་༢) ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉན་གཟའ་སྐར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་
བཅས། ཡུལ་དབང་མཚོག་གི་ལོ་རབ་བྱུང་སྟོན་བཞེས་བསྐྱེད་སྐྱོང་གི་
གཟའ་ཚེས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་མཇེད་སྐོ་གང་ཅིར་བཀའ་མོས་གི་སྐྱད་དུ་གཟིམ་རྒྱང་
ས་གསུམ་དུ་ཞབས་བཏང་ལྷན་རྒྱས་དང། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། དུང་ཡིག་རྣམ་པ་བཅས་
གསུང་མོས་ཞིབ་ལྷོང་ནས་གཟིམ་རྒྱང་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྱེད་དུ་ཡུལ་དབང་
ལ་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲེལ་གི་སྐྱད་དུ་སྟོན་བ་ཕུབ་པའི་དབང་པོའི་སྐྱང་བརྟན་གསེར་
ཟངས་ལས་གྲུབ་པ་སྟོན་གཙང་དང། ལྷ་རྩལ་ནང་མཇེད་ཅེར་སོན་བཅས་སུལ་བར་
ཡུལ་དབང་མཚོག་ནས་ཀྱང་དགྲེས་འཇུ་བ་ལྷུག་པར་གྲོལ་བའི་སྐོ་ནས་བདག་གིར་
བཞེས་ཤིང་བཞེད་དོན་འགྲུབ་པའི་ཕྱགས་སྟོན་ཡང་རྒྱ་ཚེར་མཇེད།

(༦༤ ཉ་༣། ༧༧ ཐ་༤) རླ་བ་བདུན་པའི་ནང་འཆར་འཕར་གི་མཇལ་ཁའི་རིགས་
ལས་དམིགས་བསལ་གི་ཕྱགས་གཡེང་ཚེ་རིགས་མེད་གཤིས་ཞལ་འདོན་ཕྱགས་

དམ་དང་། ཐུགས་གཉེར་གསལ་བསམ་ལ་བརྟེན་པ་རྒྱ་ལོའི་རྒྱན་ལྟར་ཆད་མེད་
བསྐྱེད་པའི་དང་། རྒྱ་ལྟུགས་གནས་གང་དང་། བརྒྱད་པའི་ཆོས་གཅིག་བཅས་པར་
གདན་ས་ཆེན་པོ་སེར་འབྲས་གཉིས་ཀྱི་ལྗོངས་རྒྱའི་ཞབས་བརྟན་དང་། སྲ་དམངས་
མངལ་ཁ་སོགས་སྤར་ལམ་ལྟར་བཀའ་བྱིན་ཆེ།

(༤༤ ཉ་༡༧༠༠ ལ་༡༠) རྒྱ་བ་བརྒྱ་པའི་ཆོས་གཅིག་ལ་སེར་པར་ཕྱིན་ལྟོན་མོའི་
སྲ་མངས་སྤམ་བརྒྱ་སྐོར་ལ་མངལ་ཁ་སྲུག་དབང་དང་། ཆོས་གཉིས་ཉིན་སྤམ་སོར་
པ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་སྤྱི་ཆེའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་སྐོལ་དཀར་ཡིད་བཞེན་འཁོར་ལོའི་
སྤར་བརྟན་གྱི་སྲུག་ཆང་བའི་སྤྱི་བང་གསལ་བསྐྱེད་མངའ་བ་རྣམས་ལེགས་པར་སྲུབ་
པར་རབ་གནས་ཏེ་སོགས་ལ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་བ་སྤམ་སོགས་མཆོད་ཡོན་སྤམ་རྒྱས་
དང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས། རྣམ་རྒྱལ་སྲུག་ཆང་སྲུག་སྤམ་སྤམ་ལྟོན་སོགས་བཅས་གཟིམ་
ཚུངས་ཉི་འོད་དུ་དམ་ཆོག་པ་ལ་ཡེ་ཤེས་བ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་རབ་གནས་ཀྱི་རིམ་
བ་སྤམ་རྒྱས་སུ་བསྐྱེད་སྤམ།

(༤༤ ཉ་༢༧༡༠༡ ཐ་༣) དེའི་ཕྱི་ཉིན་ནས་ཆོས་ཉི་ཤུ་སྐོར་གྱི་བར་ཞལ་འདོན་
སྲུགས་དམ་དང་། སྲུག་དཔེ་སྲུགས་གཉེར་སོགས་རྣམ་དཀར་མངའ་བ་ཡར་ལྡན་
ནས་བར་སེང་རྣམས་སུ་དང་སྤམ་རྣམ་ལ་མངལ་སྲུག་མང་ཉུང་ཅི་རིགས་སུ་སྤམ།

(༤༤ བ་༢༧༡༠༡ ལ་༤) རྒྱ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཡར་ཆོས་དགེ་བ་ནས་སྤམ་བཅད་
རྒྱ་བཀའ་བྱིན་ཆེ་རྒྱའི་སྤམ་སོགས་ལ་ཉེ་རིང་གི་དད་འདུས་ཁག་ལ་མངལ་ཁ་དང་།
གསོལ་ཆོགས་རྒྱལ་དུ་ཞབས་བཅད་དང་མི་དྲག་ལས་ཆོན་པ་སོགས་བཅད་རྒྱའི་འོག་
དུ་མེད་པ་རྣམས་ནས་མངལ་དར་སྲུག་ དེ་ནས་ཕྱི་རྒྱའི་ཆ་ལ་བགོགས་བསྐྱེད་དང་།

མཚམས་མོ་བསྐྱེད་ཚོག་སོགས་གནང་སྟེ་སྐྱབ་བཅད་རྒྱར་བཞུགས། སང་ཞོགས་
ནས་ཉིན་ཉུར་ལྷགས་སུན་བཞི་རེ་ཆག་མེད་ཚོག་སུགས་དམ་ལྷགས་བསྐྱེན་སོགས་
ལ་གཅིག་ཏུ་འབྲུས་པའི་རྒྱ་བོའི་རྒྱན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ངང་དུ་ཉོར་རྒྱ་བཅུ་གཅིས་
པའི་རྒྱ་མཚུག་གི་བར་དུ་བཞུགས་འཇགས་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༤༩ ཉ་ཉ། ༡༠༩ འ་༧) མེ་རྟ་གནམ་ལོའི་ངང་ཞལ་གསལ་དུ་རོམས་པའི་དགའ་བ་
དང་བོའི་ཐོ་རེངས་གྱི་ཆ་ལ་མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ནས་འདོད་ཁམས་དབང་མོར་
གསུང་བསྐྱང་ཞལ་འདོན་དང་། (༤༩ ཉ་ཉ། ༡༠༩ འ་༥) ཐོ་བྲང་ཡང་སྟེང་དུ་ཆོས་གཅིག་
གཏོར་སྐྱོང་གི་མཛད་སྟོ་མཐའ་དག་(༤༩ ཉ་༤། ༡༠༩ འ་༡། བཏུས་) ཚོམས་ཆེན་སྲིད་
ཞིའི་སུན་ཚོགས་སུ་ཉིན་སྟེ་སྟེར་ལྷགས་གཅིས་གྱི་དགའ་སྟོན་བཟང་པོ་སྲར་སྟོལ་
ལས་ལྷག་པར་དགྲེས་འོལ་མཛད།

(༤༩ བ་༤། ༡༠༤ འ་༡) ཆོས་བཞི་ཉིན་སེར་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་མ་ལས་སྣ་
སོགས་ལ་སྟོན་ལམ་གྱི་འབྱོར་བྲུག་དང་། སྟོན་ལམ་གྲུ་སྟོར་ལྷ་རམས་བ་སོགས་ལ་
མཇལ་བྲུག་སྟུལ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ནས་ཀྱང་ཉིན་ཁ་ཤས་རིང་ཉེ་འཁོར་དང་སྟོགས་
འདུས་གྱི་དད་འདུས་སེར་སྐྱུ་ཁག་ལ་རེ་འདོད་བཞིན་གྱི་མཇལ་ཁ་བྲུག་དབང་
སོགས་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞིང་། དེ་ནས་ཀྱང་སུ་མ་སུད་བསྐྱུངས་བཞེད་ཆེ་རུང་
ཆོས་བཅུ་སྟོར་ནས་ལྷ་ལྷན་ཁུལ་དུ་འབྲུས་བུའི་དལ་ཡམས་གྱི་འཆེ་བ་བྱུང་བར་
བརྟེན་དེ་མཚམས་ནས་མཇལ་ཁར་བསྐྱམས་བསྐྱགས་བསྐྱུངས།

(༤༧ ཉ་ཉ། ༡༠༥ ཐ་༢) འདི་ནས་བཟུང་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་ནང་རབ་བྱུང་སྟོམ་བཞེས་
གནང་བ་ལ་མཛོན་དུ་སྟོགས་པའི་བར་ཅེ་སྟོར་བསྐྱམས་བསྐྱགས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་

རྣམས་མ་གཏོགས་པའི་མཚོན་དམན་ཚང་མར་མངལ་ཁ་མ་གནང་ཞིང།

(༤༧ ཉ་༥།༡༠༥ ཟ་༡༦) དེ་ལྟར་མངལ་ཁ་སོགས་ཀྱི་སྤྱད་པ་གཡོང་ཆེ་རིགས་
མེད་པ་དང་བཅས། ཉིན་ལྟར་འཆར་འཕར་གྱི་ཞལ་འདོན་དང། སྤྱད་པ་དམ་ལྡན་གས་
བསྐྱེན་སོགས་གོང་འཕེལ་ཐོག་ འདི་ལོ་ནས་བཟུང་དགོངས་པ་གཞན་དུ་མ་
གཤམ་གས་གོང་གི་ཞབས་གུམ་ལྟེ་མ་ཚུལ་མ་བཞེས་བར་དུ་ཉིན་ལྟར་སྤྱད་པ་བརྒྱ་
ཚར་རེ་ཉུང་མཐའ་དང། མཚུལ་གངས་གསོག་མཚན་པ་སོགས་སྤྱད་པོར་སྤྱད་ཚུལ་
དང་མཚུན་པའི་བསམ་གས་སྤྱད་པའི་མཚན་སྟོན། སྤྱད་པའི་སྤྱད་པ་འདི་དང་གཞིགས་
ཏོག་སོགས་དམ་པས་བསྐྱེད་པའི་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མེད་དུ་བྱུང་བ་འབའ་ཞིག་
གིས་དུས་འདའ་བཞིན་པར་བཞུགས་སོ། །

གོང་དུ་སྟོན་པ་ལྟར་འདི་ལོ་རབ་བྱུང་དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བཞེས་བསྐྱུང་རྒྱའི་
དགོངས་བཞེས་ལྟར་ཡུལ་གཞིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་ཚུད་སྤྱད་གསུན་གྱི་
ཞུ་ཡིག་འབྲུལ་གནང་མཚན་པར་དགེ་ས་པ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་ཉེ་བཀའ་བཞེས་
ཐེབས་པ་ལྟར། གདན་ཞུ་བ་ཅིས་དཔོན་དཔལ་འབྱོར་སྤྱད་པོ་(༤༧ བ་༣།༡༠༦ ཟ་༡)
བཅས་ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ནང་གཏོང་བར་མཚན།

(༤༧ བ་༤།༡༠༦ འ་༡༡ ལྷ་༩) འདི་ལྷའི་ཡར་ཆེས་ལ་ཡུལ་གཞིགས་པའ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་འཁོར་ནེར་གྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆེབས་བསྐྱོད་གིས་ཞག་
གསུམ་བག་སེང་ཚུལ་དུ་བཞུགས་འཇགས་དང། དེ་ནས་ཅེར་ཐེབས་གིས་ཐོག་
མར་ཉི་འོད་དུ་ཡབ་སྲས་མངལ་འཕྲད་དང།(༥༠ ཉ་༥།༡༠༦ འ་༩) ཉི་འོད་སྤྱད་ཀྱིས་
གྲོལ་ནས་གཞིམ་ཚུང་སྤྱད་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་མཚོན་ཡོན་གསུམ་ཚར་གསོལ་

ཚིགས་བར་ལྷན་རྒྱས་ཀྱིས་བཀའ་མཆིད་ཞིབ་ལྷུག་ཏུ་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༥༠ བ་༣།༡༠༥ འ་༡༠) ལྷ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་སྐྱེའི་ན་ཚོད་ཀྱི་བབ་བཅས་
 རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དག་ཚུལ་གྱི་དངོས་པོ་བཞེས་པའི་དུས་ལ་ཉེ་བར་བབ་ཅིང་དེ་ཡང་
 གནས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་སྣ་ལྡན་སྐྱེལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྟེན་མཚོག་ཁྱད་
 པར་ཚན་རྩི་ལྷག་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུའི་སྐྱེན་སྣ་ཉིད་དུ་བསྐྱབ་བཞེས་ཀྱི་དགོངས་པ་
 མངོན་དུ་གྱུར་པར་(༥༠ བ་༥།༡༠༥ འ་༤) ཉོར་ལྷ་བཞི་པའི་ཚེས་ལྷ་གཟའ་སྐྱེད་དུས་
 ཚེས་དག་ཞིང་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པའི་ཐོ་རེངས་སྣ་ཆར་པོ་བྱང་ཡང་སྟེང་ནས་རོལ་
 ཚ་དང་པོའི་སྐྱེན་གསལ་(༥༠ བ་༦།༡༠༥ འ་༡) བཏང་བ་དང་དུས་མཉམ་པར་སྐྱབས་
 མགོན་སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་གཟུགས་རྒྱུད་ལྷུག་ཏུ་ཐེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་ལྷན་རྒྱས་
 གསོལ་ཇ་གྲུབ་པ་དང་། ཉེ་འོད་དུ་རྣམ་བུ་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་ནས་གསེར་སྐྱེམས་
 འཕྲིན་བཅོལ་མངོན། རིན་ཚེན་རྒྱན་ཆ་བ་རྣམས་རིམ་པར་སྟོན་དུ་སོང་རྗེས་རོལ་ཆ་
 གཉིས་པ་བཏང་བ་དང་། དག་འཕེལ་དབྱ་ཅེར་ཉེ་མའི་འོད་ཀྱིས་འཁྱུད་པ་དུས་
 མཚུངས་པར་སྐྱེན་འདྲེན་རྒྱ་སྤིང་སོགས་ཀྱིས་མདུན་བསྐྱེད་ཉེ་ཚོམས་ཚེན་ནས་
 རིམ་ཐེབས་ཀྱིས་བདེ་ཡངས་ཤང་ནས་བརྒྱུད་གཞུང་སྟོ་སྤུན་ཚོགས་འདུ་ལམ་
 འགག་(༥༡ ཉ་༣།༡༠༥ ཐ་༤) རྣམ་ཐེབས་བྱམས་ལ་ཐེབས་ཁར། ཐེབས་བྱམས་མགོ་
 པ་མངའ་དཔོན་ཐོན་པ་སྐྱེས་ལ་སྤུག་དབང་དང་། རྩི་རིང་ནང་མ་ནས་རྒྱ་དམག་རུ་
 སྤྱིག་གི་མགོ་བྱེད་རྒྱ་ཚོང་སོགས་དང་། ཞོལ་གཉེར། ཚིབས་དཔོན། ཚིབས་འཆང་
 ཞབས་ཞུ་བ་རྣམས་ལྷའི་བྲ་སོགས་སོགས་ལ་སྤུག་དབང་སྐྱེལ་ནས་ཚིབས་སྤེང་རྒྱ་
 མཚོའི་འཁོར་གྱིས་བསྐྱོར་ཞིང་། ཐོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དང་། ལྷ་ལྷན་ཏུ་བཞི་སོགས་ནས་

རྒྱ་རྒྱུ་དང་འཕྲུལ་དུང་རྒྱ་རྒྱུ་དང་། བསངས་ཀྱི་དུང་རྒྱུ་། སེར་རྒྱུ་དང་། རྩོམ་ལུགས་
སོགས་ས་རྒྱུ་དང་འགྲེངས་པའི་མཚོན་རྒྱུ་དང་བཅས་ལེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་ཁོ་མ་
གཟིགས་ཁང་གི་རྒྱལ་ཏུ་གནས་རྒྱུ་ཚོས་སྐྱོད་ཆེན་པོ་དང་། སེར་གི་རྒྱ་ཕིབས་
མཚམས་སུ་ཀར་ཤར་བྱ་བྱི་ཚོས་སྐྱོད་བཅས་ལེབས་བསྐྱེད་པའི་བད་འབྲུལ་དུ་བཅས་
བར་སྐྱོན་དང་གནང་སྟེ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་གཡམས་བསྐྱོར་གྱིས་སེར་རྒྱ་
བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུ་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེའི་འགག་ཏུ་ལེབས་པ་དང་། ལྷ་ལྷན་གཟིགས་
པའི་ཆེན་མཚོ་གདངས་ལྷན་འཛོམས་ཀྱིས་གཟིམ་རྒྱུ་བཞུགས་ཁྱིམ་འཁོད་བསྐྱོན་
མིན་སྐྱོད་པོ་པོ་ཆེས་གཙོས་བ་ནས་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་། གསོལ་
ཞབས་དཀར་སྐྱོ་སོགས་ལ་དགེས་རོལ་མཛད། དེ་ནས་ཨེ་ཤི་དུ་སྐྱོན་ཆེན་ལ་ལེབས་
བསྐྱོད་ཐོག་གཞུང་དང་བཟུངས་ལྷན་གྱི་ཞབས་གས་དུང་བྲག་འབྲིང་དུ་ལྷན། སེར་
འབྲས་དགའ་གསུམ། རྒྱུད་གྲུ་ཆས་གཉིས། མེ་བཞི་སོགས་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན། ལྷ་སྐྱེལ།
ལས་སྟེ་སོགས་ཚང་མས་ཡབ་སྲས་ཡས་སྤྱིན་བཅས་བར་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་
དང་བཅས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱོན་ཆེན་ལ་རོལ་བར་མཛད།

(༥༡ བ་༥༡༠༧ བ་༥) འདི་སྐབས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་
པོ་ཆེ་དང་། རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་བ་ཉིན་གསུམ་
གནང་བའི་ཉིན་རྗེས་མ་ཆེས་དུག་ཉིན་ཡབ་སྲས་མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཚོགས་
དབྱུས་སུ་ཕེབས།

(༥༢ ཉ་༣༡༠༧ འ་༧) གནས་གཟིགས་ལ་ལེབས་ཉེ་ཉེན་དང་བཞེན་བ་ཚང་མར་
བཞུན་བཞུགས་ཀྱི་མེ་ཉོག་འཛོར་བ་དང་། ལྷན་ཤལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་སྐྱོད་བཞེན་བར་

རྫོང་ལྷ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་སྐྱུན་སྲར་མཚོད་འབྲུལ། ལྷས་གསོལ་སོགས་ཞལ་
འདོན་རྒྱས་པ་བྱུང་བསྐྱུན་རིམ་ལེབས་ཀྱིས་མཚོད་ཁང་སྟེང་ཤོད་ཚང་མར་གནས་
གཟིགས་ཞིབ་རྒྱས་ཐོག་རྒྱལ་བསྐྱུན་སྐྱིད་ཀྱི་བྱུང་བ་དཀར་ལོས་ཡོངས་སུ་ཁྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱུགས་
བསྐྱེད་རྒྱ་ཚེར་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(ཡ་ ༡༧། ༡༠༧ ལ་༡) དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཚེས་བདུན་གཟའ་སྐར་ལུས་ཚེས་དགེ་ལོན་
རང་ཅག་གི་སྟོན་པ་སྐྱུགས་རྗེ་ཅན་ལུམ་བི་ནིའི་ཚལ་དུ་སྐྱུ་བལྟམས་པའི་དུས་ཚེན་
ཁྲུང་པར་ཅན་དང་འབྲེལ་བར་རྫོང་ལྷ་ཡིད་བཞིན་ལོར་བུའི་སྐྱུན་སྲར་སྐྱུ་དབང་སྟོ་
ལུར་མའི་སྣང་བརྟན་དང་། འདུལ་བ་ལུང་སྡེ་བཞིའི་སྐྱུགས་བམ་བཅས་བཞུགས་སུ་
གསོལ་ཞིང་། ཡབ་སྲས་མཚོད་ཡོན་རྣམས་གཟིམ་ཚུང་དུ་སྐྱུན་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྲོད་
སྐྱུན་འབྲེན་རྒྱ་སྤིང་དང་། སྟོས་འདྲིན་སོགས་ཀྱིས་སྐྱུན་བསྐྱུ་ཉེ་རྣམ་དག་སྐྱུ་
གསུམ་ལྟ་ཁང་ནས་ཁྲུམས་ར་དང་། སེང་ལྷེང་སྟོ་མོ་བརྒྱུད་རོ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུན་
སྲར་ལྷོན་ཉེ་སྐྱུ་སྐྱུག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྟོ་ནས་སྐྱུན་ཤལ་ནང་མའི་ད་སྐྱུ་ལྷེ་འདོམས་
བཞི་ལ། བཟང་གོས་གསེར་མ་མངགས་བཏགས་ཀྱི་སྐྱུམ་སྐྱུད། གསོལ་སྐྱུང་རིན་པོ་
ཆེ་དང་། ཤིང་ཉོག་འབྲུ་སྐྱུན་གྱིས་བཀའ་བ། འཁར་གསེལ། གཡང་འེའི་ཕུ་ཡོ། ལྷ་བ་
དབང་སྟོ་ལུར་མར་སྐྱུན་ཤལ་ཨ་ཤེས་སྐྱུ་ལྷ། འདུལ་བའི་སྐྱུགས་བམ་ལ་ཨ་ཤེ་སེར་
པོ་བཅས་འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་ནས་ལྷ་ཀུན་གཟིགས་བཤུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གྱུས་
སྐྱུག་དང་བཅས་གསོལ་འདེབས་སྐྱུན་གསལ་གྱི་ཚུལ་དུ། གསེར་སྲང་བཅུ་བཞི་ལས་
བྱུང་པའི་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་ས་རྒྱ་ཞོ་འཁོར་བཅུའི་ཚོམ་བུ་ཅན། ཚོས་

འཁོར་རྒྱན་མི་ཆད་ཏུ་བསྐྱོར་བ་མཚོན་ཕྱིར་རིན་ཆེན་གཉིས་པའི་འཁོར་ལོ་ཚ་
 གསེར་ལ། དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྐྱ་དབྱངས་ཁོར་ལུག་ཏུ་བྱེད་ཕྱིར་དུང་དགའ་དཔུལ་
 གཤོག་མ་བཅས་བྱུག་བསྟར་གྱིས་འབྲུལ་གནང་དང་། ལུ་མ་ལུང་ཏུ་བཟང་གོས་རྒྱན་
 བཞི་སེར་པོ་ལུགས། རྒྱན་བཞི་སྟོན་པོ་ལུག་སོགས་འབྲུལ་ཚན་དང་། སྲིད་སྐྱོང་བུ་
 སྐྱོང་ལོ་མིན་ཉན་ཆེན་ལོར་ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད། གོས་ནོར་ཆབ་སེར་པོ་ལུག་
 སོགས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་། ལས་གྲུལ་བ་བྱིངས་བཅས་ལ་ཡང་
 དགུ་ཚན་སོགས་བསྟར་རྗེས་མགོང་ས་མཚོག་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐྱ་ཁང་ཏུ་འབྲུག་
 ཚམ་བཞུགས་ཐོག་མཉམ་གཟིགས་ལེན་པོ་ཆེ་ལས་གྲུལ་དང་བཅས་བ་ནས་སྐྱོང་བ་
 ཕྱིར་བཅོས་སོགས་མཛོད་བེན་བསྟར་མགོང་ས་མཚོག་བདེ་སྟན་ཐོག་གྲུས་བ་དང་
 བཅས་ཉེ་བཞུགས་བ་ལ། མཉམ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་གཟིགས་རྗེ་བཙུན་སྐྱོ་བཟང་
 དཔུལ་སྟན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སྟོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་དཔུལ་བཟང་པོས་མཁན་པོ་དང་།
 ཡོངས་འཛིན་དགའ་སྟོན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོ་བཟང་སྟན་གྲུབ་ནས་སྐྱོབ་དཔོན། ཚོས་
 སྲིད་ཀྱི་བྱེད་པོ་རྒྱུང་ལོ་མིན་ཉན་དག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་གྲིམས་རྒྱལ་མཚན་
 ལས་ལྷོགས་དན། ཡོངས་འཛིན་ཉེ་ཆོག་རིན་པོ་ཆེ་དག་དབང་སྐྱོ་བཟང་བསྟན་པའི་
 རྒྱལ་མཚན་ནས་དུས་སྐོ་བ། དེ་བྱིངས་ལས་གྲུལ་བ་འབྲུལ་འཛིན་ཤར་བ་ཚོས་རྗེ།
 སྲིད་སྐྱོལ་སྐྱོ་དག་དབང་ལུང་ཉོགས་ཡོན་ཉན་རྒྱ་མཚོ། ལུང་སྟོག་སྐྱུལ་སྐྱུ་སྐྱོ་བཟང་
 ཚུལ་གྲིམས་བྱམས་བ་རྒྱ་མཚོ། དགའ་སྟོན་ཤར་ཅེ་སྐོབ་ལུང་སྐྱོ་བཟང་འཇམ་དཔུལ།
 ལུང་ཅེ་སྐོབ་ལུང་འཇམ་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ། རྒྱུད་སྐྱོད་མཁན་ལུང་གྲགས་བ་བཙོན་
 འབྲུས། རྒྱུད་སྐྱོད་མཁན་པོ་བསྟན་བ་རབ་རྒྱས། རྒྱུད་སྐྱོད་མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་

དམ་ཚེས། བཀྲས་སྐྱུན་ཀྱུན་སྐྱོབ་སྐྱོང་སྐྱོབ་དཔོན་ཡོངས་འཛིན་སྐྱོབ་སྐྱུལ་སྐྱུ་དཀའ་
ཚེན་སྐྱོབ་བཟང་བསྐྱེད་ཀྱུལ་ཚོས་འཕེལ། སྐྱོ་སྐྱོང་དགོ་བཤེས་སྐྱ་མ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཚོ་
བཅས་དད་པའི་དགོ་འདུན་གངས་ཚང་བའི་དབྱུས་སྐྱ་བར་མ་རབ་བྱུང་སྐྱོན་དུ་འགྲོ་
བའི་བསྐྱབ་ཚིགས་སྐྱ་མ་དགོ་ཚུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཡང་དག་པར་བཞེས་ཏེ་ཁམས་
གསུམ་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་ས། ཀྱུལ་བའི་གདུང་འཚོ་བ་སྐྱ་ན་
མེད་པར་མངོན་པར་བཞེངས་སོ། །

(༥༩ ཉ་༡།༡༡༣ འ་༡༡) སྐྱར་ཡང་མཚུལ་སྤུལ་ཏེ་བཀའ་ཚོས་ཀྱི་ཐོག་མར་སངས་
ཀྱུས་ལ་བསྟོན་བསྐྱབས་གསུམ་མའི་ལྷགས་ལུང་གནང་ཇེས། །ལོང་ས་མཚོག་
ནས་སྐྱེ་ཡོན་དུ་ནང་མངོན་ཅེར་སོན། དུལ་སྤང་ཉི་ཤུ་ལས་གྲུབ་པའི་མཚུལ། ཀྱི་ཏྲ་
གཅིག བཟང་གོས་ལྷུག་གསུམ་བཅས་འབྲུལ་གནང་དང་། །ཀྱུན་གཟིགས་མཚོག་
ནས་ཀྱང་། །ལོང་ས་རིན་པོ་ཆེར་ལེགས་སྐྱེས་སུ་སྣ་རྩས་ནང་མངོན། དུལ་གྱི་
མཚུལ། སྐབ་དབང་གི་སྤང་བརྟན། ཚེ་མདོའི་སྐྱེགས་བཅ། རྣམ་ཀྱུལ་མཚོན་རྟེན། ཀྱི་
ཏྲ་གཅིག འི་དོ་གཉིས། བཟང་གོས་ལྷུག་གསུམ་བཅས་འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་རྗེས་
བྱུང་སྐྱི་ནས་ཡབ་སྐུ་མཚོད་ཡོན་སོ་སོར་ལེགས་སྐྱེས་མཚོད་སྐྱིན་དང་འབྲེལ་
བར་མི་དྲག་སེར་སྐྱེ་ཚང་མས་གོ་བབ་ཀྱིས་མངལ་དར་སྤུལ། དེ་ནས་མཚོད་ཁང་
བྱིངས་ལ་ཡང་གནས་གཟིགས་སྐྱེས་སྐྱེན་ལུག་ཤེས་སོགས་གནང་ཞིང་། འདི་
སྐབས་ལྷ་སའི་སྤྲོད་འོད་མཚོད་ཁང་དང་། དུ་མོ་ཆེ་སོགས་ཀྱི་མཚོད་ཁང་ཚང་མའི་
རྟེན་གཅོད་རྣམས་ལ་བཟང་གོས་ལས་གྲུབ་པའི་ན་བཟང་སྐྱ་ཚོགས་བཟང་ཞིང་མཚོར་
དུ་དངར་བ་གསར་འབྲུལ་མངོན།

(༥༧ ཉ་༥།༡༡༩ ཟླ་༩) གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་ལྷན་རྒྱས་རྗེས་ཡལ་སྲས་ཡས་སྲིན་
སྲོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་དཔལ་ལྷ་སྲོག་ཏུ། འདོད་ཁམས་དབང་མོར་གཟབ་གསོལ་
ཚིགས་འཁོར་དང་བཅས་པ་གནད་སྲིན་ཏུ་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༥༨ བ་༣།༡༡༩ འ་༡༡) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་རྒྱུང་ངོའི་མཇུག་ཏུ་ལོན་ས་མཚོན་
ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གནས་གཟིགས་ལ་ཚེད་མེབས་ཀྱིས་སྲོལ་མ་སྟོང་ཁང་ནས་རིམ་
བཞིན་བར་སྐོར་གྱི་མཚོན་ཁང་ཁག་རྣམས་ཞིབ་མཇུག་དང་། སེང་ལྷེད་སྐོ་མོ་ནས་
ལོད་མཚོན་ཁང་ཁག་རྣམས་དང་། དེ་ནས་རོ་བོའི་སྐུ་མཇུག་བཞུགས་ཁྲིར་མེབས་
ནས་སྐུ་འདེན་ཁྲུས་གསོལ་སོགས་ཞལ་འདོན་རྒྱས་པ་དང་། དེ་ནས་མཚོན་ཁང་
འཕྲོས་རྣམས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྱིང་། བར་ཁང་སྐོར། དཔལ་ལྷ་སྲོག་དང་བཅས་
པར་གནས་གཟིགས་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུད་ཏུ་མེབས། ཚེས་དགུ་ཉིན་ལྷ་སྲིན་ནས་ལྷ་འདིན་
གཞལ་མེད་ཁང་ཏུ་ཚིབས་ཞལ་བསྐྱེད་(༥༩ ཉ་༡།༡༡༩ འ་༣) བཞིན་བར་ར་མོ་ཚེར་
གནས་གཟིགས་ལ་མེབས་ཏེ། རོ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྗེ་རྗེས་སྲིན་ལལ་ནང་མཚོན་སྐུ་ལྷ།
བཟང་གོས་ཀྱི་སྐུ་སྐྱེད། སྐུའི་བང་ཁེབས། གསོལ་ལྷུང་། འཁར་གསེལ། བཟ་ལེས་
རྟགས་བརྒྱད། དུལ་སྤང་བཅུ་དགུ་ཡོད་པའི་འཁོར་ལོ། ལྷ་རྒྱུའི་འཕྲེང་ག། དུལ་
སྤང་བདུན་ཅུ་དོན་བརྒྱད་ལས་སྤུབ་པའི་མཇུག་ཚོམ་སྤུ་ཅན། སྐུ་བརྟན་གཞན་ལའང་
ན་བཟའ་དང་། སྲིན་ལལ་སོགས་རྒྱ་ཚེར་འབྲུལ་གནད་དང་། བཞུགས་ཁྲིར་འཁོར་
ནས་ཞལ་འདོན་རྒྱས་པར་བསྐྱེད་སྤྱོད།

ལྷ་ལྷུང་རྒྱུང་སྐོམ་བཞེས་ཀྱི་ལེགས་འབྲུལ་ལན་ཁ་ཡར་ལུ་འབྲུལ་དང་། ལྷ་ལྷ་
ཚོན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་དབང་རྗེས་གནད་ལུང་གིད་མང་ཏུ་ལུས། ལྷ་སྲིན་ཏུ་ནད་

ཡམས་ཀྱིས་བསྐྱམས་བསྐྱུགས་ཆེ་ལུས་ངང་གསལ་བསམ་དང་ལྷགས་བསྐྱེན་
སོགས་ལེགས་འབྱོངས་ངོས་ཡོངས་འཛིན་རེ་གསང་བསྐོ། བསྐྱུས་གྲུའི་ཚོད་
བ་སོགས་སྤྱགས་གཉེར་ལ་འགྲུས།

(ཡ༥ བ་༡༧༡༤ འ་༢) འདི་ལོ་ནད་དོགས་བབ་ཀྱིས་ལྷ་སར་བཞུགས་ལུན་ཆེར་
མ་གནང་བས་རབ་བཞེས་ཀྱི་རྗེས་འབྲེལ་སྟོན་ཆེན་སོགས་ཅེར་གནང་རྒྱུར། ཆེས་
བཅུ་ཉིན་གཞུང་བསྐྱུས་ནས་ལེགས་སྐྱེས་ཀྱི་མཚོད་སྟོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྐྱེན་ལས་དུ་
བསྐྱུར།

(ཡ༦ ཉ་༡༧༡༥ འ་༢) ཆེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་བཟ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ལྷ་བྱང་གི་སྟོན་
ཆེན།

(ཡ༦ བ་༡༧༡༦ ཐ་༥) ཆེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་སྐྱོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་དཀར་སྟོ་རྒྱས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་ལེགས་འབྲུལ་བསྐྱུངས།

(ཡ༦ བ་༡༧༡༦ འ་༤) ས་ལྷའི་ཡང་ཆེས་བཙོ་ལྷ་ཉིན་ཅེའི་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ཀྱི་
སྐྱེན་སྲུང་མཚོད་བ་སྐྱ་ལྷ་རྒྱས་ཤིང་ཚར་དུ་དངར་བ་སྤྲིག་བཤམས་ཐོག་མཚོད་
འབྲུལ་བ་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ལ་ཉིན་འཁྱོངས་མང་འགྲེད་བསྐྱེན་བཀྲུང་དང་
བཅས་མཚོད་ཁང་སྟེང་ཤོད་ཚང་མར་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་གནས་གཟིགས་
སྤྱགས་སྟོན་ལ་ཐེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་རྟེན་གཙོ་འབགས་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱུན་ཤལ་ནང་
མཚོད་སྐྱ་ལྷ་དང་། བཟང་གོས་ལས་གྲུབ་པའི་སྟོད་གཡོག་སྐྱད་གཡོག་དཔུལ་སྲང་
བཞི་བཅུ་ཞེ་བརྒྱད་ལས་གྲུབ་པའི་མཇུག་ཚོམ་བུ་འབྲུང་དོད་ཅན། གཞན་ཡང་སྐབ་

དབང་སྣ་རྒྱར་མ་དང། རྗེ་བཟླ་ཤིས་རྫོགས་མ། སྒྲོལ་མ་སྦྱིང་དགའ་མ་སོགས་ཉེན་གཙོ་བོ་ལྷན་ཅན་ཐམས་ཅད་དང། གསེར་གདུང་རྣམ་པ་ལྷ། འབྲུངས་ཁང་། སྒྲོལ་མ་སྦྱིངས་ཁང་། ས་གསུམ། བདེ་ལྷན་འབྲེལ། སོད་སྒྲུ་མ་སྒྲུ་ཁང་སོགས་མཚོན་ཁང་སྦྱང་སོད་ཚང་མར་གནས་གཞིགས་ཞིབ་རྒྱས་དང། སྣལ་ཤེས་ལ། ལྷ་བཟའ། མཚོན་རྗེས་སོགས་རྒྱ་ཚེར་འབྲུལ་བར་མཛད།

(པཎ 9'4|112 བ'10) ཚེས་བཅུ་བྱུག་ཉིན་བྱུང་སྦྱིང་སྦྱོན་ཚེན་དང། ཚེས་བཅུ་བྱུག་ཉིན་ཞབས་བད་སྣེན་རྒྱས་ནས་ལེགས་སྦྱེས་དཀར་སྦྱོར་བཅས་ལུལ།

(པཎ 9'6|112 འ'10) དེ་ལྟར་རབ་བྱུང་སྦྱོམ་བཞེས་ཀྱི་མཛད་ཚེན་འདིའི་སྐབས་ལྷ་ལྷན་ཁུལ་དུ་འབྲུལ་བྱའི་ཉེར་འཚེ་ཡོད་བཞིན་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་ཐད་ལ་ཕལ་མོ་ཆེ་སྒྲོལ་འབྲུང་མིན་ཀྱི་གཡེང་བ་ཅི་ཚེར་གྱུར་གྱང་ཉེས་སྦྱོན་མེད་ཚུལ་ལྟུབས་མགོན་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཆར་ནས་བྱང་སྦྱོང་བདེན་པའི་ཆོག་བསྐྱུ་བ་མེད་པས་ཞལ་གྱིས་འཚེས་པ་ལྟར་དབྱུ་བཅུམས་ནས་མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་མ་གྲུབ་ཀྱི་བར་སྐྱེ་དངོས་ལྷ་ཅི་ཞབས་གས་མཚོག་དམན་བར་གསུམ་སྦྱུང་དེ་རིགས་ཀྱི་ཉེར་འཚེ་སྤྲོ་མོས་གྱང་མ་གོས་བར་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གཙང་མུགས་བཞེད་ལྷག་དང་བཅས་པ་བགོགས་མེད་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ན་སྦྱེ་བོ་ཚང་མ་དམ་པའི་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་དགོ་མཚན་ལ་བསྐྱུ་བ་མེད་པའི་ངེས་ཤེས་སྦྱང་ཐག་པ་ནས་འདྲོངས་པར་གྱུར་པས་དགའ་བ་དང་གུས་པའི་ཅ་ཅོ་ཁོར་ཡུག་ཏུ་སྦྱོག་ཅིང་དད་གུས་ཀྱིས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བར་གྱུར།

(པཎ 9'6|112 འ'1) དེ་ལྟར་རབ་བཞེས་ཀྱི་རིམ་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་

ཡུལ་གཞིགས་ལེ་ཤེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཆེན་པོར་ད་དུང་ཚོས་བཀའ་གསུམ་བཞེས་སོགས་
ཀྱི་སྒྲིབ་དུ་རེ་ཞིག་སྟོགས་འདིར་ཞབས་སོར་བརྟན་ཆགས་པར་བཞུགས་དགོས་
གསོལ་འདེབས་མཛད་པར་ཡེ་ཤ་ཆེན་མཚོག་ནས་ཀྱང་བསྟན་དོན་རྒྱབས་ཆེན་
པོར་དགོངས་ཏེ་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པ་མ་གསར་བར་བཞུགས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས་
ལྷགས་ཀྱི་དགྲེས་པ་ལྷག་པར་དུ་བརྟན་པར་གྱུར། ལྷ་ལྷན་ལུལ་དུ་རྩོམ་ཆེར་མའི་
ཉེར་འཆེ་ཐན་བུ་ཡོད་གཤེས་གསར་བ་གསུམ་ལ་འགལ་རྒྱུན་ཉེར་འཆེ་མི་འཇུག་
པའི་སྒྲིབ་དུ་སྒྲར་ཡང་མཛལ་ཁ་སོགས་ལ་བསྐྱམས་བསྐྱགས་སྤར་རྒྱུན་བཞིན་
བསྐྱེད་ཏེ་ཉིན་ལྟར་ཞལ་འདོན་ལྷགས་དམ་དང་། ལྷག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོར་སོགས་
ཐོས་བསམ་སྐྱོམ་པའི་མཛད་པ་འབའ་ཞིག་ལ་གཅིག་ཏུ་བརྩོན་བཞིན་པར་བཞུགས།

(ཡེ་བ་༣།༡༡༧ བ་༡༠) རྒྱ་བ་ལྷ་པ་ནས་བརྒྱད་པའི་བར་བསྐྱམས་བསྐྱགས་བབ་
གྱིས་མཛལ་ཁ་སོགས་ཀྱི་ལྷགས་གཡེང་ཆེར་མེད་གཤེས་ཡུལ་གཞིགས་པ་ཤ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཡང་གདན་ལུས་ཀྱིས་སྐྱ་ཆེའི་ཆེ་དབང་དང་། ལྷགས་ལྷན། སྐྱོལ་མ་
དཀར་ཐོན། ལྷག་རྩོམ། ལྷུང་ནག་རི་ཁྲོད་ལོ་མ་གྲོན་ལ། འཕགས་མ་འོད་ཟེར་ཅན་
ལ། གདུགས་དཀར་སོགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་དང་། རིན་འབྱུང་བརྒྱ་ཅའི་ནང་གི་རྗེས་
གནང་དང་། ལྷག་ཐབས་འགའ་ཞིག་གི་ལུང་ཁྲིད་སོགས་ཚོས་བཀའ་དུ་མ་གསུམ་
བཞེས་དང་། ལྷགས་མགོན་སྲིད་སྐྱོང་ལོ་མིན་ཉན་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་ཚོས་
ལྷན་གྱི་གསུང་མཚིད་དང་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་ཡང་ཡང་དུ་གནང་། དམིགས་
བསམ་གལ་ཆེའི་རིགས་འགའ་ཞིག་ལ་བག་སེང་གི་སྐོ་ནས་མཛལ་ལྷག་སྐྱེལ།

(ཡེ་བ་༩།༣༡༣༠ བ་༣) རྒྱ་བ་བརྒྱད་པ་གསར་ནས་པ་ཤ་ཆེན་གཙང་དུ་ཕེབས་

ཁར་མེད་པས་སྟོན་དཀར་སྟོང་ཐོན་གནང་སོགས་སྐར་ལམ་ཐོག་མེད་པས་ཉིན་སྟེ་ཆར་
གཟིམ་ཚུང་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དུ་སྟོན་རྒྱས་ཀྱིས་འཕྲོན་ཁར་ལྷ་རྩེས་ནང་
མཛོད། སྐྱབ་རྟོན། རྒྱ་ཏྟ་ བོད་དབུས་ཐུམ། ལོས་ཡུགས་སོགས་སྐྱབ་བསམ་གྱི་ཐོན་
གནང་རྒྱས་པ་ཐུག་བསྟར་གྱིས་གནང་ཞིང་། ཡུལ་གཟིགས་མཚོག་ནས་ཀྱང་ལྷ་
རྩེས་ནང་མཛོད། སྐྱབ་རྟོན། གསེར་ཐུམ་པོ་སོགས་འབྲུལ་གནང་གིས་ཡབ་སྐུ་ས་
མན་ཚུན་ཚོས་ལྟན་གྱི་བཀའ་སྟོན་དང་། ཡང་ཡང་མཇལ་བའི་ཐུགས་སྟོན་སྐབས་
འབྲུག་ལྷ་ལེས་སུ་མཛོད་པ་སོགས་འོ་མཚར་བའི་རྣམ་ཐར་དུ་མ་དང་བཅས་ཡེ་ཤ་
ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་བས་བསྐྱོད་བསྐྱེད་པ།

(ཡེ 9 ། 4 ། 130 ཟ་ 11) དེ་ནས་ཀྱང་ལྷ་མཚོད་ཚེན་མོའི་བར་འཁོར་ལོ་གསུམ་
གྱི་མཛོད་བཟང་ཡར་སྟོན་དུ་འཚོ་བཞུགས་ནས་ལྷ་མཚོད་སྐབས་ཀྱང་ཡསྐབས་
མགོན་སྲིད་སྐྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྐྱེ་མཁུན་ནང་འཁོར་བ་མ་གཏོགས་དེ་བྱིངས་གྱི་
མཇལ་དར་ཚང་མ་མགོན་བརྒྱུད་གྱིས་བཞེས། དེ་ཉིན་གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་དུ་
མཚོད་ཡོན་སྟོན་རྒྱས་འཕགས་མཚོག་ལོ་གེ་ཤར་ས་གཙོས་པའི་རྟོན་མཚོག་རྣམས་
ལ་གནས་གཟིགས་སྟོན་ཤལ་དང་། ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་སོགས་སྐར་སྟོལ་ལྷར་
རྒྱས་བར་བསྐྱེད་པ། ཚོས་ཉེར་བདུན་ནས་(ཡེ 10 ། 3 ། 130 འ་ 6) སྐྱབ་ཚད་རྒྱ་དམ་
པོར་བཞུགས་ཉེ་ཉིན་ལྷར་ལྷགས་ཐུན་གངས་བཅད་གྱིས་ཡི་དམ་ལྷག་པའི་ལྷ་དུ་
མའི་ལྷགས་བསྟེན་དང་། ཚོས་སྐྱེད་སྐྱེད་ལ་གཏོར་འབྲུལ་འཕྲིན་བཅོལ། ཐུན་
བར་ལ་གསུང་གཏོར་དང་། ཐུག་དཔེ་གཟིགས་རྟོག་སོགས་རིམ་གཉིས་གྱི་རྣམ་
འཕྲོར་གཙོ་པོར་གྱུར་བའི་ཚོས་སྟོན་གྱི་ཉམས་བཞེས་རྒྱུ་ཚད་མེད་པའི་དང་(ཡེ 11

བ་།༡༧༧ བ་༡) རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་སྐོར་གྱི་བར་བཞུགས་ནས་བཅུ་
གཉིས་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་བདུན་སྤྱི་ཆར་སེ་ར་སྤར་མཇལ་དུ་གྲགས་པ་གྲུབ་ཆེན་མདུན་
འཕྱར་བའི་མགྲུལ་སྤར་ལ་ཞིབ་མཇལ་གྱིན་རྒྱལ་ས་ལྷོ་གནང་དང་། ལྷན་ལས་སྤྱི་ལྷོ་
སྤྲུགས་སློན་དང་བཅས་འབྲུལ་བར་མཇུག་། དེ་ནས་ལྷང་ཇའི་ལོང་དུ་ཆོགས་གྱི་
འཁོར་ལོ་དང་། མཚམས་སྤྱིའི་བསྐྱེད་མོགས་བསྐྱེད་མཉམ་ཉེ་བཅད་རྒྱ་ལས་བཞེངས་
པར་མཇུག་།

(༥༠ ཉ་༥༡༧༧ བ་༡) མེ་མོ་ལུག་ལོར་གྲགས་པའི་རང་ཞལ་གསར་དུ་དོམ་པའི་
མཚུ་རྒྱའི་དགའ་བ་དང་ལོའི་སྤྱི་ཆར་གཟིམ་རྒྱུང་གསུང་བསྐྱེད་དང་། སེབས་སློའི་
རིམ་པ། ལོ་གྲང་ཡང་སྤེང་དུ་ཆེས་གཏོར་གྱི་མཇུག་སྐོར་དང་གནས་གཟིགས་སོགས་
སྤར་རྒྱན་སྤར་བསྐྱེད་ས། འདི་ལོ་སྤྱི་ལྷན་ལུལ་དུ་དོ་རྩེ་ཆོར་མའི་དལ་ཡམས་ཆེ་ཅས་
ལ་བཞེན་ཆེས་གཏོར་དང་། དགྲེས་སློན་ཉིན་དང་གཉིས་སོགས་ལ་མི་གྲངས་རྒྱས་
བསྐྱེས་དང་། ལྷ་སྤན་ནས་སེབས་དཔོན་རིགས་ཀྱང་སློན་རྒྱུད་གྱིས་བབ་སེང་གཏན་
འཁེལ་མཇུག་དེ། ཉིན་དང་ལོའི་དགྲེས་སློན་དཀར་སློབ་གཟིམ་རྒྱུང་བདེ་སྤན་འབྲིལ་དུ་
གནང་།

(༥༠ བ་༡༧༧༧ བ་༡༡) བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ་སྤིད་
སྐོར་ལོ་མིན་ཉན་མཚོག་ནས་མཇུག་དར་སྤུལ་ཉེ་བཞུགས་ཁྲིར་སེབས་བསྐྱེད་།
ཡོངས་འཇོན་རྟོག་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཞབས་བད་རྣམ་པ། སྤྱི་ལུབ་མཁན་པོ་སྤན་
དར་ཉན་མཁན་པོ་བཅས་ནས་མཇུག་དར་སྤུལ། བཀའ་སློན་གསར་བ་དཔལ་འབྱོར་
སྤན་པོ་ཞབས་བད་གྱི་ཁྲི་འཇོན་གསར་མཇུག་ཐོག་རྟོན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་

ལུས།

(༤༡ ཉ་༥།༡༣༩ ཟླ་༡༡། བུས་) ཉིན་གཉིས་པའི་དབྱེས་སྟོན་མངོན་སྟོ་ཚོམས་
ཚེན་སྲིད་ཞིའི་ལུན་ཚོགས་སུ་གནང།

(༤༢ ཉ་༡།༡༣༤ ཟླ་༡༡།) འདི་ལོ་བསྐྱམས་བསྐྱབས་བབ་ཀྱིས་མངལ་ཁ་སོགས་
མ་གནང་བས་སྐྱབས་གཡེང་ཚུང་བས་སྐྱབས་སྟོ་ཉམས་ཆེ་ཞིང་། སྐྱུན་བསལ་
སྐྱབས་བསྐྱེན་སོགས་འཕམ་མ་དང་། བདེ་གསང་སོགས་དབྱེས་ཚོག་ཁག་དང་།
བསྐྱང་གསོ་སོགས་སྐྱབས་འདིན། སེང་དབང་ལ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་སྐྱབས་
འདིན་དབུ་འཇུགས་དང་། སྐབས་སུ་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་སྲིད་སྟོང་ལོ་མིན་ཉན་དང་།
ཡོངས་འདིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རན་སྐྱུ་བཅར་དར་ཉན་མཁལ་པོ་བཅས་ནས་བསྐྱས་
གྲུའི་རྟོགས་གསལ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ལུས། མཚོ་སྟོན་དཔོན་ལོ་བྱང་ཉིལ་ཟེར་བ་གྲུ་
ཤི་རྒྱལ་པོའི་རིགས་བརྒྱད་དུ་སོང་བ་བཅས་གཟིམ་ཚུང་དབང་ཁང་ནས་ཞལ་
མངལ་གནང་ཞིང་། ཤིན་ཏེན་ཅེ་འགའས་ཆེ་རིགས་དང་། སྐམ་ཀ་ཡང་བུབ་ལྟ། ལུག་
མདུད་སོགས་ཀྱི་གསོལ་རས་སྐྱལ། འདི་ཕྱིར་དགོ་བའི་བཀའ་བཟང་མགྲོན་བརྒྱད་
ཀྱིས་སྐྱལ། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལྔ་ཆར་གཟིམ་ཚུང་ལུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཡོངས་
འདིན་རྟོ་ཚོག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལོངས་མཚོག་ལ་སྐྱུའི་བུབས་ཁྲུས་འབུལ་བཞེས་
མངོན།

(༤༣ ཉ་༦།༡༣༥ ཟླ་༡) ལྷ་སྐྱབས་མགོན་སྲིད་སྟོང་རིན་པོ་ཆེ་ནོར་གྲིང་ནས་ཅེར་
ཚིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་པར་གསོལ་ཚིགས་ལྟན་རྒྱས་དང་བཅས་གསུང་མཚིད་
ཞིབ་སོལ་དུ་མངོན། བཅོ་ལུའི་རྒྱབ་དུ་བཀའ་གྲོན་བཤམ་སྐྱ་ནས་ལྟན་སྟོན་ལམ་

ཆེན་མོར་མང་འབྲེད་ལྷན་པའི་རྗེས་འབྲེལ་མཇུག་ཁར་བཅར།

(༡༣ བ་༦།༡༣༥ འ་༩) རྣ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ཞལ་འདོན། ལྷགས་བསྟེན་ཕྱག་དཔེ་ལྷགས་འདོན་སོགས་ལར་ལྷན་གྱི་རང་ནས་སྐབས་སུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྤྱོད།

(༡༣ ཉ་༩།༡༣༦ ཐ་༦) ཆེས་བཅོ་ལྷ་ལ་བཀའ་སློན་བཤད་སྦྱོར་བཀའ་གཡུ་བཟུང་དོན་དཔྱད་ཀྱི་ཕྱི་ལས་རྒྱུ་རྐྱེན་ལོ་རྒྱུ་ཆོས་སྒྲིབ་ཀྱི་བཀའ་འདེམས་བཞུགས་སུ་སྦྱོར་སོང་གཤིས་སྦྱོར་དོན་ལ་གཞི་ཆུང་དུ་མཇུག་ཁར་དང་། (༡༣ ཉ་༥།༡༣༦ འ་༡༣) རྩོགས་མཚུངས་ཞབས་བཏུ་གི་ལས་གྲུ་ཐོན་མི་བསམ་འགྲུབ་པོ་བྲང་ཐའི་འི། རྒྱུད་སྟོན་བ། རྒྱུད་ཆེན་སྦྱོར་དབང་སོགས་ལའང་ཐོན་གནང་སྤྱོད། ཆེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ཤར་བ་ཆོས་རྗེ་མོ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་སྦྱོར་སྦྱོར་དབང་ལུང་ལོན་ཉན་རྒྱ་མཚོ་དགའ་ལྷན་གསལ་ཞེས་ཞེས་སྦྱོར་སྦྱོར་ལུང་ལུང་མཇུག་ཁར་དང་དང་། རྒྱུད་སྟོན་མཁན་ལྷན་ལེ་སྦྱོར་སྦྱོར་འཕོང་བསྟན་བ་རབ་རྒྱས་དགའ་ལྷན་ཤར་བ་ཆོས་རྗེའི་བཀའ་སྦྱོར་མཇུག་ཁར་བཅས་སྤྱོད། གནས་གང་ཉིན་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ས་གསུམ་དུ་ཚོགས་མཚོད་སེར་སྦྱོང་ལ་གཞིགས་ཏེ་གཞིགས་ལྷན་ལྷན་བསྐྱོད་གྱིས་ཚུང་ལམ་ཕྱི་ལས་ཞོར་གནས་གཞིགས་ཀྱང་གནང་།

(༡༣ བ་༦།༡༣༧ ཐ་༥། རྣ་༩) ཆེས་དགུ་ཕྱི་མའི་ཉིན་ལྷན་ཅན་སྲས་བཀའ་ཤིས་རབ་བཅུན་ལ་གྲུང་གི་གོ་གནས་ཚོ་ལོ་སྦྱོར་བའི་བཀའ་སྦྱོར་མཇུག་ཁར་དང་དང་། གཞུང་དབང་ལྷ་སྦྱོང་སྲས་ལ་དབུས་མདའ་དཔོན། དགའ་བཞི་སྲས་ལ་གཞུང་དབང་བསྐྱོར་བཞག་སྦྱོར་བ་སྦྱོར་ལས་ལུངས་སུ་འབྱོར་བའི་གསལ་མཇུག།

(༡༤ ཉ་ཟླ༡༣༧ འ་༤) རྒྱ་བ་བཞི་པའི་ནང་དུས་ཚེན་ཁྲུང་པར་དུ་འབགས་པ་
བཅས་ཐུགས་དམ་སྲུང་རྒྱན་ཆག་མེད་ཐོག་ ཉིན་ལྟར་ཞལ་འདོན་འཕམར་མ་དང་། སྐྱ་
ཕྱག་གངས་མང་སོགས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཆེས་བདུན་ཉིན་བཀའ་རྒྱོན་གསར་བྱུང་པ་
དོན་དཔྱོད་ལ་མེབས་རྒྱུར་བཀའ་རྒྱོན་དོ་མ་དང་། ལས་བྱ་ཅེ་སྤལ་བདེ་བ་སྤུན་ཁང་།
བཀའ་ཤོད་བྱུང་ཡིག་གསར་བྱུང་སྤམ་སོགས་ཀྱི་ཐོན་ཕྱག་མཇར་དར་མགོན་
བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས།

(༡༥ ཉ་ཟླ༡༣༧ ཐ་༡༠༡ རྒྱ་༥) ཆེས་བདུན་ཉིན་ལྷ་སྐབས་མགོན་སྲིད་སྲོད་ནོ་
མིན་ཉན་ཅེར་མེབས་བསྐྱོད་ལ་གསོལ་ཆིགས་ལྷན་རྒྱས་དང་བཅས་གསུང་མཚིད་
ཞིབ་སྣང་དུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རྒྱོ་བཟང་སངས་རྒྱས་ཅེ་མགོན་ཚུན་པའི་ལས་ཁྲུངས་སུ་
འགྲོར་པའི་ཁྲི་འདོན་གསར་མཇལ་ལ་ཕྱག་དབང་སྤུལ། གཞན་ཡང་ཅེ་ཤོད་བྱུང་
འཁོར་ལས་ཚན་གནས་སྤར་དང་། གནས་སྤོས་དིགས་ཀྱི་འགྲོར་ཐོན་སོགས་དིམ་
པར་སྤུལ།

(༡༦ བ་ཟླ༡༣༠ ཐ་༤) ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་བཀའ་རྒྱོན་དཔལ་ལྷན་ཡངས་ཅན་
དམག་སྲོད་སྤྱི་བྱུང་ཉུ་མེབས་རྒྱུར་སྐྱ་དངོས་ལས་བྱ་དང་བཅས་པར་ཐོན་གནང་
ཡང་གཞུང་སྲིད་འགག་ནས་སྤུལ། ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཞབས་བད་སྤྱི་ལྷགས་སྤུན་
བྲངས་པའི་ལེགས་སྐྱེས་སྐབས་འཇུག་ཉུ་བཅར།

(༡༧ ཉ་ཟླ༡༣༠ འ་༤) འདི་ལོ་ལོ་ཤོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་
སྤྱི་འཕྲོད་བཞེད་དང་སྲོ་སངས་ཆབས་ཅིག་པར་ནོར་སྤིང་བསྐལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་
ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས།

(༡༥ བ་༥།༡༣༩ ཐ་༥) འོར་སྒྲིང་དུ་ཕེབས་ནས་ཀྱང་རྒྱན་པར་སྲ་དགོང་སྤྱགས་
དམ་ཉམས་བཞེས་རིགས་ཆག་མེད་ནས་ཡུག་དཔེ་སྤྱགས་འཛིན་སོགས་གསན་
བསམ་ལ་བརྩོན་པ་སྣོད་མེད་དུ་མངོང།

(༡༠ ཉ་༤།༡༣༥ འ་༣) བཀའ་འགྲུང་གསེར་ཚོས་གསར་བཞེངས་ལེགས་གྲུབ་
ཀྱི་བྲིས་ཕུད་དུ་མདོ་སྡེ་བསྐྱལ་བཟང་པོད་གཅིག་ཕུལ་བར་དོད་མ་པ་ལྷགས་ལ་
མཁན་པོ་དང་། ལྷས་དག་པ་འབྲས་འདུལ་བ་མཁན་པོ་བསྟན་པ་བཟོད་པ་སོགས་
སེར་འབྲས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་བཅུ་བཞི། ཡུག་དཔེ་ཡིག་མཁན་ཆེ་རིང་དོན་གྲུབ་
སོགས་ཡིག་འཛི་དབུ་ཆེ་ཚུང་སྲ་དང་། འྲིངས་མི་དུག་བཅས་ལ་སྤྱག་ནས་གསོལ་
རས་དཔུལ་དང་ཁ་བཏགས་བཅས་སྦྱལ། འདི་ཉིན་དུས་བཟང་ཁྱད་པར་ཅན་དང་
འབྲེལ་བར་གོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་དང་། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་
གསུམ་སོགས་ནས་གསུང་རོགས་ལྷས་ཉེ་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་དུ་མཚོད་འབྲུལ།
ལྷས་གསོལ་སོགས་དང་བཅས་གོང་ཕུལ་མདོ་སྡེ་བསྐྱལ་བཟང་གསུང་སློབ་ཀྱང་
བཀའ་རླིན་ཆེ་བར་གྱུར།

(༡༠ བ་༥།༡༣༥ འ་༤) ཚོས་གཉིས་ཉིན་ཡགོང་ས་ཡུལ་དབང་མཚོག་གི་
འབྲུངས་སྐར་ཐོག་སྲ་ཆར་པོ་བྲང་ཅེར་དབྱ་ལྷ་དབང་བསྟོད་དང་། དེ་ནས་སྲིད་སྐྱོང་
འོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་རྒྱས་ཀྱིས་དུང་འདི་རྒྱབ་གཟིམ་ཚུང་སྤྱན་གྲུབ་
དགའ་ཚལ་དུ་ཕེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན་ཡསྐབས་
མགོན་སྲིད་སྐྱོང་དང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཉེན་གསུམ་དང་། མངལ་དར་
འབྲུལ་བཞེས། ལྷི་ཁྲབ་མཁན་པོ། སྤན་དར་ཉན་མཁན་པོ། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་

གསུམ་བཅས་བསྐྱམས་བསྐྱབས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ནང་མ་མཁམ་ཕྱེ་ཆེ་ཆུང་།
ལས་ཚན་པ་སོགས་ཚང་མས་མཇལ་དར་ལུལ་ཞིང་། གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས།
དཀར་སྟོང་བཞེ་ཚོག་སོགས་ལྷུ་བ་རྗེས་སུང་མཉུན་སྦྱལ། གསོལ་ཚིགས་མཇུག་པོ་
བར་རྒྱལ་ཏུ་གར་སྤྱག་རྣམས་ནས་གར་སྤྱུང་དང་། འགན་ཚགས། མྱིང་བུ་སོགས་ཀྱི་
གཟིགས་མོ་སྤུལ་བར་སྤྱག་ནས་སྤྱན་བསལ་གསོལ་རས་ཀྱང་བཀའ་འདྲིན་ཆེ། ཚེས་
བདུན་གྱི་ནམ་མེད་སྤྱ་ཚར་གྱུ་འདྲིན་གཞལ་མེད་ཁང་དུ་ཚེབས་བསྐྱར་བསྐྱངས།

(༧༡ བ་༥༡༡༩༧ ཟ་༥) ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱིང་སྤུལ་རལ་
དབང་ལུང་རྟོགས་ཡོན་ཏེན་རྒྱ་མཚོར་ལྷོང་ས་མཚོག་གི་ཡོངས་འདྲིན་དུ་བསྐྱོ་
བཞག་སྤུལ་བའི་བཀའ་སྤྱུང་མཇལ་དར་གཟིམ་ཆུང་སྤྱན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་
འབྲུལ་བཞེས་དང་། ཚེས་བརྒྱད་ལྷུ་ཉིན་ཡོངས་འདྲིན་ཆེ་འདོན་མཇལ་ཁང་ཉི་འོད་
དུ་མཚོད་ཡོན་སྤྱན་རྒྱས་ཐོག་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་མཇེད་སྟོང་དང་ལེགས་སྐྱེས་འབྲུལ་ཚན།
མཇལ་དར་སོགས་སྤར་སྟོལ་ལྟར་བསྐྱངས་རྗེས་སུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་སྤྱན་
རྒྱས་ཐོག་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱག་དཔེ་དཔེ་ཁྲིད་གྱི་དབུ་འཇུགས་དང་བཅས་སྤུབ་
བསྐྱུན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེར་ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད། སྤྱ་བརྒྱན། གོས་ལུག་བཅས་སྤུག་
བསྐྱར་གྱིས་འབྲུལ་བར་མཛོད། རྗེ་མཇུག་འདིར་ཡང་ཞལ་འདོན་སྤྱགས་དམ་ཚག་
མེད་ཐོག་ཉིན་ལྟར་ཡོངས་འདྲིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་དང་སྤྱན་རྒྱས་གྱིས་སྤྱག་དཔེ་
སྤྱགས་འདྲིན་དང་། བསྐྱས་གྲུའི་ཚོད་བ་སོགས་ལ་བཅོལ་བར་མཛོད། རྗེ་བ་བརྒྱ་
པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་རྗེ་རིའི་རོང་བསྐྱོར་དོ་དམ་ཅེ་མཁོན་སྟོ་བཟང་ལྷུ་དང་། ཡོད་
དུང་ཉིན་དཀར་བ་གཉིས་ལ་ཐོན་གནང་སྦྱལ།

(༧༦ བ་༥།༡༧༠ འ་༦) རྣམ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་གི་སྔ་ཆ་ནས་རྒྱན་གྱི་
འཆར་ཅན་ཞལ་འདོན་རྣམས་ཆག་མེད་ཐོག་ཉིན་ལྟར་རྒྱན་གཉིས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་གྱི་
པའི་སློབ་སྦྱོར་གས་བསྐྱེད་དང་། རྒྱན་བར་རྣམས་སྤྱ་སྤྱུག་དཔེ་རྒྱགས་འདོན་དང་། རྒྱུ་
རྒྱུ་སོགས་(༧༧ བ་༥།༡༧༡ ཐ་༥ བརྒྱུས་) རྒྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ལ་ཐང་ལྷོད་
མེད་པར་རྒྱ་པོའི་རྒྱན་ལྟ་བུའི་ངང་དུ་རྣམ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་དུག་བར་
བཞུགས།

(༧༧ བ་༥།༡༧༢ འ་༡༠) ས་པོ་སློབ་ལོར་འབོད་པའི་གནམ་ལོའི་རང་ཞལ་བཞིན་
རས་གསར་དུ་དོམས་པའི་ཡར་ངོའི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་རེངས་(༧༧ བ་༥།༡༧༣ འ་
༢) མིན་གསུམ་དབང་བསྐྱུར་དཔལ་ལྷན་རེ་མ་ཉིར་གསུང་བསྐྱུར་དང་། (༧༧ བ་
༥།༡༧༣ འ་༥) མོ་བྲང་ཡང་སྟེང་དུ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་འདུས་པའི་ཚོགས་དང་བཅས་
ཉེ་ཚེས་གཅིག་གཉིད་སྐྱོད་གི་ཞལ་འདོན་དང་། ཞབས་བཅུ་རྣམས་མཚོན་པའི་
མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས། ཚོགས་འཁོར་དཀར་སྟོ། མངའ་གསོལ་གིས་བརྗོད་དང་
བཅས་པ་སྤར་སློབ་བཟང་པོ་བསྐྱུས་ལྟར་མཇོད།

(༧༥ ཉ་༣།༡༧༧ ཐ་༡) དེ་ནས་འདི་ལོ་ཡང་ནད་དོགས་མཚམས་ཚོད་མིན་ལ་
ཉིན་དང་གཉིས་ཀྱི་དགེས་སྟོན་གྱི་མཇུག་ཁ་བྱིངས་སྤ་ལོ་ལྟར་རྒྱས་བསྐྱུས་དང་།
དམིགས་བསལ་མགོན་དུ་ཕེབས་འོས་རིགས་སྟོན་ཚུད་གྱི་བག་སེང་དང་བཅས།
རྒྱན་འདྲེན་རྒྱ་སྤོང་སོགས་གྱིས་སྟོན་བསྐྱུས་ཉེ་ཚོམས་ཆེན་རྟིང་པའི་བཞུགས་སྤོང་
ཞབས་མཐེལ་བཀའ་གསུང་གྱི་རེ་བཞུས་མཚོན་པ་ལེགས་པར་བཀོད་འབྲུལ། མིན་སྐྱོད་
ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱ་སྤྱུག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་

བཞུགས་ཁྲིར་མེགས་བཞུགས་སྐྱུ་བ་བསྟུན། ཡོངས་འཛིན་རྟོག་ཀྱི་མོད་ཆེ། རྒྱལ་
ཡེ་བ་བྱང་། བཀའ་སློབ་རྣམ་ལ། སྤྱི་བྱུང་མཁའ་ལོ། སྐབ་དར་ཉན་མཁའ་ལོ། སྤྱི་སྤེར་
ཏུ་སླ་མ། གཤམ་མོག་སྲས་སོགས་ནས་མཇལ་དར་དང་། མཇལ་ཐེངས་གཉིས་པར་ཚུ་
བཟང་ཉོ་ཐོག་སྤྱ་དང་། ར་ཀོར་ཉོ་ཐོག་སྤ། མཚོ་སྟོན་ཆིང་མང་གི་སྲས་ཐའི་ཇི། ལུང་
སྤྱི་སྤེར་གི་ཨེམ་ཆི་ཏུ་སླ་མ་དང་། གཉེར་དབྱིག་གཉེན་ཅན། ཁལ་ཁ་གཞུང་རྒྱུང་གི་
མི་སྣ་སྤྱུག་མཛོད། གསོལ་དཔོན། རྒྱལ་ཁག་བཞིའི་མི་སྣ། མཚོ་སྟོན་ཆོས་དམ་ཇ་
སག་གི་སྤྱུན་ཐའི་ཇི། དུར་སྤེད་མང་གི་མི་སྣ། ལྷ་ཚུ་སྤྱི་ཆིན་མང་གི་མི་སྣ་སོགས་ཅོ་
གཤོག་གྲངས་བཅས་ལ་སྤྱུག་དབང་དང་། དངོས་སྤྱེས་འབྲུལ་བཞེས། གསོལ་ཇ།
བཞེས་འབྲས། དཀར་སྤོ། གསོལ་ཆིགས་སོགས་ཀྱི་མེགས་སྤོ་དང་། གར་ཅོལ།
ཚོགས་ལངས་སོགས་སྤྱུགས་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་ལྡར་ལམ་ལྟར་བསྐྱུངས།

(༧༦ ཉ་ཤ་༡༧༥ བ་༡༠) ཆོས་བཅུ་ཉིན་ཉོར་ཆེན་གནམ་སྟོན་སྤྱུལ་སྤྱི་དག་དབང་
སྟུན་གྲགས་བསྟུན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཅོ་གཤོག་བཅུ་སྟོར་ལ་བག་སེང་ཐོག་ནས་ཐོན་
སྤྱུག་སྤྱུལ། ཆོས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་བྱི་རྒྱ་ནག་པའི་དགོངས་ཇོགས་སྤྱུབ་མི་ཅོ་གཤོག་
བཅུ་རྒྱུག་དང་། ལྷ་ཚུ་སྤྱི་ཆི་ཇ་སག་སྤེ་མའི་མཛོད་པ་ཅོ་གཤོག་དགུ་ལ་སྤྱུག་དབང་
སྤྱུལ། ཉིན་ལྷ་སྤེར་སོག་རིགས་གཞན་དག་མཇལ་ཁ་དོན་གཉེར་ཅན་ལིན་ཏུ་མང་
བར་གཟིམ་རྒྱུང་དབང་ཁང་ནས་ཞལ་མཇལ་ལེགས་པར་སྤུལ་ཉེ་རེ་བ་འགོངས་པར་
མཛོད།

༡༥༥ ཅོ་སྤོ་སྤྱུང་བསྟུན་པའི་སྟོན་མེ་གསེར་ཁང་དོ་རྗེ་འཆང་མཇལ་སྤྱུག་ཏུ་བཅར་
ཉེ་དོན་གནད་འདུས་པའི་ནང་མོལ་གྱི་བཞུན་གསོལ་སྤྱུལ། ལ་བཀ་ཆེན་རིན་པོ་

ཆེ་དང་སྲིད་སློང་བཅས་ལྷན་རྒྱས་ཡང་ཡང་གནང་། ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་སློབ་
སྲི་བྱེ་འཚོམས་མེད་དང་རྒྱུད་རིང་སྲུང་གི་མཇུག་བཅར་དང་འབྲོར་ཐོན་ཁག་
རྗེས་འཛིན་གནང་།

ཆོས་བཙོ་ལུ་ཉིན་མདོ་སྤྲད་ཨ་རིག་ཤིང་བཟའ་དགོན་དུ་ཐོག་མར་ཐུགས་
གཉེར་མཇུག་ནས་མཁས་པའི་ཡང་ཅེར་སོན་ཅིང་། སྲིར་རོང་པོ་རེ་སློང་གི་སའི་
ཆར་རི་སྲུལ་གྲག་དབར་ཞིག་ཏུ་སྐྱབ་པ་མཇུག་དེ་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་
གཤེགས་ནས་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་དུ་གྱུར་བ་ན། ལྷོགས་དེའི་གསེར་ཁང་ཞེས་
པའི་རི་ཁོད་དུ་བཞུགས་ནས་འཇམ་མགོན་བཤམ་སྐད་སྐྱབ་ཀྱི་བལྟན་པ་མ་མེད་པར་སློང་
བའི་མདོ་ཁམས་བལྟན་པའི་སློན་མེ་གསེར་ཁང་དོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་པའི་བདག་ཉིད་
ཆེན་པོ་བགྲང་བའི་ཁྱེད་ཀྱིས་འོན་པ་ཞིག་དབྱས་སུ་སོན་ནས། བདེ་སྦྱིད་སྦྱིང་ཁར་
ཞག་ཁ་ཡང་བག་སེང་མཇུག་རྗེས། འདི་ལྗེའི་ཆོས་བཙོ་ལུ་ཕྱི་མར་ཡགོང་ས་རིན་པོ་
ཆའི་མཇུག་ལུ་བཅར་བར་གཟེམ་རྒྱུད་སྤུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དུ་གསོལ་
ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་གནང་ནས་ལྷོད་བཞུགས་མཇུག་དེ་ཆོས་ལྷན་གྱི་གསུང་མོལ་རྒྱ་
ཆེར་མཇུག་པའི་མཚམས་ཤིག་ནས། ང་ལ་གསང་གཏམ་ཞིག་ལུ་རྒྱ་མཚིས་ན།
གཟེམ་དཔོན་དགོ་སློང་འདིར་བཞུགས་ཞབས་ལུ་བ་གཞན་རྣམས་དར་གཅིག་སྲིར་
ཕེབས་དགོས་གསུངས་མཐར།

གསེར་ཁང་དོ་རྗེ་འཆང་ནས། མདང་ངའི་མི་ལམ་ན་ལྷ་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་
སྲིངས་སུ་མཚོད་མཇུག་དུ་སྦྱིན་བས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་གྲུང་ལྷ་ལྷན་དེ་ཉིད་ཐུག་

མཚན་གཏུགས་དཀར་པོ་ཞིག་བསྐྱམས་ནས་བཞུགས་འདུག་པར། དེ་ཉིད་ལ་མགོ་
 བཏུད་ནས་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་སྦྱིད་འཕེལ་བའི་སློབ་ལམ་ཤུགས་དྲག་ཏུ་གདབ་པར།
 ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཞལ་ནས། རིགས་ཀྱི་བྱ་འགོ་བའི་སྤྱད་བསྐྱེད་ནི་ལས་ཀྱི་སྦྱོར་
 བྱར་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་ཐེན་པས། སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་བཙུགས་སྤྱད་ཀྱང་འོན་ཏེ་
 འདོད་དོན་རིམ་འབྲེག་སློབ་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་སངས་ཉིད་དངོས་སུ་མཇུག་པའི་དུས་དེར་
 སློབ་ཚོགས་ཀྱི་བྱེད་ཅེས་བཀའ་སྤྱི་བ་གསལ་བར་སྤྲོད་པས། ང་བཞུགས་འཆི་ཁར་
 ལྷོགས་པ་ཞིག་ཞིང་ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དངོས་དང་མཇུག་པའི་དུས་སྐབས་འདིར་
 གསོལ་བ་གདབ་རྒྱུའི་སྦྱིང་བོར་ཁམས་གསུམ་གྱི་འགོ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་བདེ་འབྱུང་
 བ་ལ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་གནས་དགོས་པ་ཡིན། དེ་གནས་པར་བྱེད་པ་ལ་སྦྱི་
 སྦྱོར་གྱི་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཞིང་ལྷ་བུའི་ཞབས་
 བད་བརྟན་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་ན། མགོན་པོ་ཉིད་ལྷགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་དུ་
 དངོས་སུ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ཐོབ་མོད། འོན་ཀྱང་ལྷན་མོང་བའི་གདུལ་བུའི་སྣང་
 འོར་ཐ་མལ་བའི་ཚུལ་བཟུང་ནས་ཐེབས་པ་ཡིན་པས། ཞིང་གྱིས་སྦྱིགས་དུས་ཀྱི་
 གདུལ་བུའི་སྦྱོད་ཚུལ་ལ་ཡིད་མི་འབྱུང་བར་སློབ་མགོན་པོ་འོད་དཔག་མེད་དང་
 ལྷགས་པའི་དབང་པོའི་བྱེད་དུ་ལྷགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་རིམ་ལྡོག་པ་རྣམས་ཡང་
 ཡང་དྲན་པར་མཛད་ནས་དུས་མཐར་བཟོད་བསྐྱེད་སྦྱོབས་ཀྱི་གོ་ཆ་སྤྱད་པར་
 བཞེས་ནས། བདག་ཅག་བོད་དང་བོད་ཆེན་གྱི་གདུལ་བུ་འདུལ་དཀའ་བ་རྣམས་ལ་
 རབས་ཀྱི་སྦྱོད་པར་ཁ་དྲངས་པའི་སྦྱིང་དུ། ཡབ་རྗེ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་སློབ་
 བསལ་སྤྱད་གི་གནད་བསྐྱེད་པ་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཇུག་དང་བཅས་ལ་གཙོ་བོར་

འབད་དགོས་པ་ནི་ཡུལ་དབང་གོང་མ་རེམ་ཕྱོན་མཐའ་དག་གིས་གདུལ་བྱ་བ་གི་
ཚུལ་གི་ཐབས་མཁས་མད་དུ་བྱུང་བར་མ་ཟད། རྒྱུད་པར་ཡུལ་མཚོག་བདུན་པ་
ཆེན་པོས་ཉིན་རེ་བཞིན་གཟེམ་སྐྱབས་ཏུ་རང་ཉིད་གིས་སྐྱབས་བཏུང་ནས་གནས་ཁང་
འི་དོར་ནས་བཟུང། མཚོད་པའི་སྐྱབས་འི་བཟང་གི་ཁུ་བ་བསྐྱངས་པའི་ཡོན་ཆབ་
བརྒྱ་ཚར་རེ་འབྲུལ་བ་སྐྱེ་ཆེ་དེ་ལ་ཆག་མ་སྐྱོང་བ་ཡིན་ཞེས་དམ་པ་གོང་མ་རྣམས་
གི་ཞལ་ནས་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་པས། ཡུལ་དབང་དེ་ཉིད་ནས་ཡོན་ཆབ་འབྲུལ་
བཤམས་མཛད་པའི་བརྒྱ་ཉིད་དེ་ཆ་གཟེམ་རྒྱུད་གི་སྐོ་སྐོགས་རྣམས་སུ་ཡོད་འགྲོ་
བས་ཅན་དཔུང་གིས་དེ་ལྟར་སྐྱབས་བཞེས་སུ་ཐེབས་པ་སྐྱབས་མེ་གཟེམས་དགོས་
དང། ཁོ་བོ་གར་སྐྱོད་དེས་མེད་གི་བན་ཅན་ས་མཐའ་སྐོར་བ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཡུལ་
དབང་དེ་ཉིད་གི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་ནས་ཉིན་རེ་ཡོན་ཆབ་བརྒྱ་ཚར་
ལྷ་རེའི་འབྲུལ་བཤམས་བྱེད་གིན་ཡོད་པས་སྐྱོད་པ་འདི་དང་མ་འབྲུལ་བར་འཆི་
སྐབ་པའི་སྐྱབས་འབྲུག་ཀྱང་སྐྱབས་མེས་འཛིན་དགོས།

ཡང་བསྐྱེད་འགྲོ་ཚོས་བཞིན་དུ་སྐྱོང་བ་ལ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གི་
མཛད་པ་བདག་གིར་བཞེས་དགོས་པའི་ཚུལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གིས། ས་
གསུམ་བརྟེན་པའི་འཕགས་པ་ཡང། རྗེས་བས་དོམས་པ་མེད་ལ་ལྟོས། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རང་ཅག་རྣམས་གི་རྣམ་འབྲེན་ཚོས་གི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་
ཀྱང་དང་པོར་རྒྱ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལ་ཐོས་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་མ་རོལ་ཏུ་སོན་པར་
མཛད། བར་དུ་ཐོས་པས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བསམ་བྱུང་གིས་སྐོ་འདོགས་སྐྱབས་
མ་མེད་པར་བཅད། མཐར་ཐོས་བསམ་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དོན་དེ་ཉིད་སྐབ་པ་

ཉམས་ལེན་གྱིས་སྣོད་པོར་མཛད་པས་གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 གཙུག་གི་རྒྱན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་ཐར་ལྟར། །མགོན་པོ་མཚོ་གནས་དང་པོར་རྒྱ་པོད་
 ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུར་ཐོས་བསམ་ལུལ་དུ་སྤྱིན་པར་མཛད་ནས། ཐོས་
 དོན་ལམ་གྱི་རིམ་པར་སྤྱིག་ཚུལ་ཡབ་རྗེ་སྐྱེས་པས་མདོ་སྤགས་ཀྱི་ལམ་རིམ་རྣམ་པ་
 གཉིས་ལས་བཀའ་སྡུག་པ་ལྟར། འགོ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་མཇུག་མི་
 སློབ་པའི་རྒྱང་འཇུག་གི་བར་གྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་གོ་རིམ་གངས་དེས་སོགས་ལ་འཇུག་
 མེད་ཀྱི་གནས་གཟེང་ཐེབས་པ་སྤྱི་རབས་ཀྱི་བསྟན་པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་
 དང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་ཁྲེད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེ་བརྟན་དགོས་པ་ནི། མདོ་ལས།
 ཁྲོད་ནི་གང་དུ་འཇུག་དེས་པ། །བཞེད་པ་ཅམ་ལ་རག་ལས་ལགས། ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར། ཁྲོད་ཉིད་ཀྱི་སྐྱ་ཆེ་བརྟན་མི་བརྟན་སྤྱགས་བཞེད་ཀྱི་འཕེན་པར་རག་ལས་པ་
 ལས། ཞབས་བརྟན་སྐྱ་རིམ་སོགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འབད་བཅོམ་གཞན་ལ་ལྟོས་དགོས་
 པ་མ་ཡིན་ཀྱང་། ལུན་མོང་བའི་སྤང་དོད། ཆབ་ལོག་པ་རྣམས་ཀྱི་དབྱ་ཁལ་སྤྱད་པ་
 དང་། འབྲེལ་ཐོབ་རྣམས་ཀྱིས་དད་འབྲུལ་དད་རྣམ་འདི་དག་ནི། མདོ་ལས་དུག་གི་
 གཏམ་བརྒྱུད་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་ཆེ་མཛད་འཇིན་ལ་ནི་
 ལོན་དུ་གཞོད་པས་དེ་དག་བར་མ་དོར་ཚུད་མི་འཛེལ་བར་ཞབས་བརྟན་རྣམ་དཀར་
 ཀྱི་རྒྱར་སྤྱིན་པ། བསྐྱུབ་རྒྱུའི་ཞབས་བརྟན་གྱང་ད་ལམ་སྐབས་བབས་ཞི་རྒྱས་ཀྱི་
 སྤྱིན་སྤྲེག་གངས་གང་མང་། དེའི་ནང་ནས་དོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་སྤྱིན་སྤྲེག་འགོ་ཆེ་སྤྱིན་
 རྒྱས་བཅས་མཛད་ན། །མགོན་པོ་གང་གི་སྤྱགས་རྗེའི་སྤྱིན་རྒྱབས་དང་། བདག་
 སོགས་རྣམས་ཀྱི་དད་དམ་མོས་ལུས། བསྟན་པ་དང་མཚོད་སྤྱིན་གྱི་བདག་པོའི་

མཚན་དོན་དང་མཐུན་པའི་མཚོན་སྤྱོད་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བདེན་མཐུ་
གསུམ་སྤྱིལ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་གི་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་ཏུ་བརྟན་ཅིང་། མཚན་འཕྲིན་ཉི་ལྔའི་
སྤང་བ་དང་མཉམ་བ་ཞིག་ཡོང་ངེས་པས། དེ་རྣམས་སྤྱགས་ལ་བཅགས་པ་ཞིག་
སྤྱགས་རྗེ་ཆེ་ན། ད་བན་ཀན་གཞོན་སོ་དཀར་གྱི་དུས་ན་བོད་དུ་མ་སྤེལ་ས། ཀན་
མལོ་སྤྱེས་དཀར་ནས་ལྷུ་ལ་རིང་གི་ལམ་དུ་བརྟེན་འཆང་བའི་འདྲིམས་དང་བཅས་
ཉེ་མི་ཁལ་གྱི་ངལ་དུ་བ་ཁྲད་དུ་གསལ་ནས་བོད་ཚོས་ལྷན་གྱི་ཞིང་དུ་འབྱོར་བའི་
དགོས་དོན་ལེགས་པར་འགྲུབ་པར་མ་ཟད། ཁོ་བོ་པ་ལྷུ་ནས་བསྐྱོད་རྒྱུའང་། ཁྱོད་
སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཞལ་དངོས་སུ་མཇུག་བ་ཞིག་བྱུང་ན་འདོད་དོན་རྣམས་ཡིད་
སློན་ལས་མ་བྱུང་ཡང་གདབ་པར་བྱ་སྐྱུམ་པ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་ཀྱང་། ད་ལམ་
ནི་དངོས་སུ་ཞལ་མཇུག་གསུང་ཉན་པའི་སྐལ་བཟང་འདི་ལྟ་བུ་སྤོང་དུ་ཡོད་པ་ནི།
ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱགས་རྗེ་ལ་ཉེ་རིང་མི་མངའ་བའི་བྱིན་ལུས་ཁོ་ནར་ངེས་ཤིང་། མདང་གི་མི་
ལམ་དུ། འདོད་དོན་ངེ་འདྲ་ཞིག་སློན་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་སང་ང་ཉིད་དངོས་སུ་མཇུག་བ་
ཡོད་པས་དེའི་སྐབས་སུ་སློན་ཚོགས་ཤེད། ཅེས་བཀའ་གནང་བས་སྐབས་དེའི་བ་
ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་འདྲ་གང་འདྲ་ཐོལ་བྱུང་དུ་ལུ་བ་ལ་གསལ་ཚོགས་ནི་ཅི་ལ་འཁྲུངས།
གང་གསོལ་བའི་སློན་གནས་རྣམས་དེ་དེ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་པའི་འདྲ་སྤོང་བདེན་པའི་
ཚོགས་གིས་བཀའ་བཞེས་ཀྱང་སྤྱི་བོར་སྤོལ་བ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་ནས་སྤྱགས་ལ་
འདོགས་དགོས་ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་པར།

ཤལོང་ས་རིན་པོ་ཆའི་བཀའ་ལས། གྲུབ་པའི་དབང་སྤྲུག་ཆེན་པོ་གང་གིས་
བཀའ་གནང་བ་རྣམས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ལ་ཤིན་ཏུ་བབ་པ་ཞིག་བྱུང་བས། མཚོགས་

གསུམ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ནས་ཅི་ལུས་ཅི་སྲུབ་ཞུས་ཚོགས་པ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ལྟར་
 ཡོང་བ་སྲུབ་དབང་གང་གིས་ཀྱང་སྲུགས་སློན་མཚམས་སློར་མཛད་དགོས་ཞེས་
 ཐེབས་པ་ན། སྐར་ཡང་གསེར་ཁང་རིན་པོ་ཆེས། དམ་པ་རྣམས་ནི་ཞལ་བཞེས་མང་
 པོའི་རིགས་གཏན་ནས་མི་མཛད་པར་གདལ། རི་ལྟར་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་རྣམས་
 ཉི་ཚོལ་རི་མོ་བཞོས་པ་བཞིན་དུ་འགྱུར་བ་མི་མངའ་བ། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་
 ལྷ་སྐྱབ་གྲིས་ཤེས་རབ་སྣོང་བྱུང་བཀའ་སྣུལ་བ་ལྟར་ལགས་ན། དེ་བཞིན་ལྟར་དོ་
 ལུབ་རང་འཆི་ཡང་སློབ་དེ་མོ་བདེ་མོ་བྱས་ནས་འཆི་ཚོགས་ཡོད་ཅེས་ཞུས་མཐར།
 གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྲུག་བསྟར་གྲིས་ལྷགས་མདུད་འདོད་མི་རྒྱ་རྙིང་གི་ཆེ་
 དཔག་མེད་མགྲུལ་དར་ནང་མཛོད་ནབ་རྒྱ་ཀ་ཡངས་སེར་པོ་སྲུབ་བཅས་གསོལ་
 རས་སྣུལ་བར་སློབ་བྱས་གཉིས་ལྟན་གྲིས་བཞེས་ཏེ། སྐར་ཡང་སྐྱ་སྲུག་གསུམ་བཅའ་
 རེས་པ་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་བྱས་ལ་དབུ་གཏུགས་ལུན་རིང་མཛད་ཅིང་
 སྲུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ། ལབ་སློན་གྲིས་དངོས་སློབ་སྲུབ་དབང་གི་སྐྱ་སྣང་
 སློན་མ་ལྷེ་སློན་བསོད་ནམས་ལྷ་མས་སྲུག་བཏབ་པའི་ར་ས་སྤང་ལུང་རི་ཁྲོད་དུ་
 སྲུགས་བག་པབ་སྟེ་སྟོད་བཞུགས་མཛད།

སྲུབ་དབང་འདི་ཉིད་རྒྱན་དུ་སྲུགས་དམ་ལ་སྣོང་པོར་གཞུང་ནས་གསུང་
 བཟོས་སོགས་ཆེར་མི་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ཀྱང། དེའི་ཉིན་རང་གི་ཉེ་གནས་
 དག་སློང་བྱམས་པ་ཟེར་བ་དེ་ལ། དེ་རིང་ངས་སྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དངོས་སུ་མཛལ་བ་
 ཡིན་ཨང། དེ་རིང་ངས་སྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དངོས་སུ་མཛལ་བ་ཡིན་ཨང་ཞེས་བཀའ་
 ལན་གཉིས་ཐེབས། མོ་བྱང་འདི་རི་བོ་སྐྱ་འཛིན་དངོས་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད། དེར་

སློབས་པ་ཙམ་གྱིས་ཐ་མལ་པའི་སྤང་བ་སླེམ་གྱིས་འགག་འགྲོ་བ་ཞིག་འདུག ཁྱོད་
ཚོ་ལ་ཡང་ཨེ་བྱུང་གསུངས། ཅི་ཡང་མ་བྱུང་ཞུས་པ། འོན་ཀྱང་དེར་སློབས་སྐབས་པ་
ཡང་སྐལ་བ་བཟང་། སོ་བུ་དེ་སོ་བུ་འདྲིན་དང་མགོན་སོ་སྐྱེན་རས་གཟིགས་རྣ་ལུ་ལ་
དུ་མ་ཚོར་བའང་མཐའ་ཡས་པས་དེ་རྣམས་སྤྱིར་དེ་རྗེ། ད་བཞུགས་འཆི་ཡང་འདོད་
བ་རྗོགས་པ་ཡིན་ཞེས་མེད་པས།

ཡང་དགེ་སློང་དེས། བོད་སྤྱི་མ་སྐྱེན་གྱི་བསོད་ནམས་ཞན་པས་སྤར་ཡང་སྐྱ་
མེད་གོང་མ་གཉིས་སྐྱ་གཞོན་ལུ་ནས་གཤེགས་འདུག ད་ལམ་གྱི་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་
འདི་ཡང་བོད་གྱི་བསོད་ནམས་གྱིས་ཨེ་ཐེག་ཞུས་པར། བར་གཅོད་ལོས་ཡོད། བར་
གཅོད་ལོས་ཡོད་ཅེས་མེད་པས་པ་ན། དགེ་སློང་དེ་ཤིན་ཏུ་དངངས་ཏེ། ཅི་ཞེད་པར་
སྐྱགས་རྗེ་ཚེན་སོ་ལ་བར་གཅོད་ཡོང་ཨེ་དར་ན་ཞུས་པར། དར་གཅིག་དགེ་སློང་དེ་
ལ་སྐྱེན་འབྲུང་ཚུགས་སུ་གཟིགས་ནས། རྫོངས་པ་རྫོངས་པ། འདི་སངས་རྒྱས་
དངོས་ཡིན་ཀྱང་བདག་ཅག་རྣམས་སྐལ་བས་འོངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་མཛད་
བ་མི་སྟོན་པར། ཐ་མལ་པའི་ཚུལ་མཛད་ནས་མེད་པས་པ་ཡིན་པས། ཐ་མལ་པ་ལ་ཅི་
ཡོང་དེ་ལ་འང་ཡོང་བའི་ཚུལ་སྟོན་ན་བར་གཅོད་ཡོང་ཚུལ་ལོས་ཡོད་ཅེས་མེད་པས།
བརྗོག་ཐབས་ཨེ་ཡོད་ན་ཞུས་པར། དེའི་མིང་ལ་བར་གཅོད་ཟེར་བ་ཡིན་པས་བརྗོག་
ཐབས་ཀྱང་ལོས་ཡོད། གཙོ་བོར་ཞི་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱིན་སྲེག་འབྲུམ་སྲེག་གྲངས་མང་།
དེའི་ནང་ནས་རྗེ་རྗེ་མཁའ་འགྲོའི་སྤྱིན་སྲེག་གྲེ་བ་བཟང་གསོག་བཅས་ལ་འབྲུངས་ན་
བརྗོག་པར་གདའང་། དེ་སྤྱིན་སྲེག་ལ་བརྗོག་སུ་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་མེད་པས་པ་
སོགས་གསུང་དོ་མཚར་ཅན་མང་སོ་མེད་པས་ཚོད་འདུག་ཀྱང་། ཁྱོད་པའི་ནང་གི་སྐལ་

བ་གཤུང་བ་ལྷའི་དབང་པོས་སྣོན་གྱིས་མ་གསན་པའི་དཔེར་སོང་གདའོ། །

དེ་མཚམས་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་གྲུབ་དབང་དེའི་བཀའ་བཞེན་ཡུལ་
མཚོག་བདུན་པ་ཚེག་པའི་སྐུ་དུས་ཀྱི་མཚོན་ཉིང་ཚད་དཔྱོད་པེབས་པར། དབང་ཁང་
ལོད་ནས་པོད་ཀྱི་རྩི་ལྷོ་ཀྱི་ཉིང་ཞེ་མཚུངས་ཁ་ཤེས་ཐོན་པར། ཆེ་ཚུང་དེ་གར་དཔེ་
ཚངས་ནས་དུལ་ཉིང་བརྒྱ་དང་བཅོ་ལྔ་སྐྱབས་དགོས་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་བསྐྱེད་ས་
པར། ལུགས་སྐྱབས་གཅིག་དང་བཅས་བརྒྱ་དང་བཅུ་དྲུག་བྱུང་བར། དེའི་ནང་གསེར་
ཁང་གྲུབ་དབང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱད་བཞེས་ཡིན་གསུངས་ནས་ཡུལ་པས་མལོན་རིན་པོ་
ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱད་བསྐྱར་དེ་ཉིན་རེ་ཆག་མེད་ཡོན་ཆབ་བརྒྱ་ཚར་རེ་འབྲུལ་
བཤམས་མཛད་ཅིང་། རྗེས་སུ་སྐུའི་བསྐྱེད་བཞེས་བབ་ལྷུང་པེབས་སྐབས་ཀྱང་ནང་
འཁོད་རྣམས་ལ་བཀའ་བཀོད་བསྐྱེད་ས་ཉེ་འབྲུལ་བཤམས་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་སོགས།
ཕྱི་མཐའ་བཞེས་རྒྱལ་སྤྱན་ཆེ་རྒྱའི་ང་རྒྱལ་གྱི་རི་བོ་བསྐྱེད་ཆེད་དབྱིངས་མཐོན་
པོར་གནས་པའི་འབྱིངས་བཀའ་གིས་སྐྱབས་ཉམས་མཛད་ཀྱང་། རང་ཞི་དུལ་བག་ཡོད་
ཀྱི་ཀུན་སྐྱོད་སྐྱོང་བའི་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་གཙང་མ་སྐྱར་བཞེས་ཀྱི་མཛད་པས་འདའ་
བར་མཛད་དོ། །

(༡༠༠ བ་པ། ༡༥༣ ཐ་༡༡) འདི་ལོ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་གདན་འུ་བས་མཚོན་
པའི་སོག་རིགས་མཚོག་དམན་ལིན་ཏུ་མང་བ་འབྱོར་ཀྱང་། རྒྱ་དོགས་བབ་ཀྱིས་
པལ་ཆེ་བར་ཞལ་མཛལ་ལས་མཛལ་སྤྱད་མ་གནང་ཞིང་། གཙོ་བོར་ཚོ་འབྲུལ་ཆེན་
པོའི་དུས་ཆེན་དང་འབྲེལ་བའི་ཞལ་འདོན་འཆར་འཕར་དང་། སྐུ་སྤྱད་སོགས་བོད་
འཕེལ་དུ་གནང་ཞིང་། སེང་དབར་ལ་སྤྱད་དཔེ་གསར་དུ་སྤྱད་འདྲིན་དང་། སྐྱོར་

སྤྱདས་སོགས་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་གོང་འཕེལ་གྱི་སློབ་ས་བསྟན་པ་རྒྱས་
པ་དང་། འགྲོ་བ་བདེ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འབའ་ཞེག་ལ་བརྩོན་པ་སྤྱད་བཞེས་སྲུ་བཀའ་
འིན་ཆེ་བར་གྱུར། ཡུལ་གཟིགས་པ་ཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པར་
རབ་བྱུང་འབྲུལ་བཞེས་སོགས་ལ་སྤྱད་ཡང་དབྱུས་ལེབས་མཛད་རྒྱུར། སེབས་བསྲུ་
རིང་ལྷང་དང་། བསྲུ་ཆས། འཚོམས་ལྷོ་སོགས་སྤྱད་སློལ་མ་ཉམས་པའི་བཟོས་སློ་
སྲི་ལྷའི་རིགས་སྤྱད་ལྷག་ཏུ་བསྤྱདས།

(༡༠༡ ཉ་༦།༡༥༩ བ་༡༠) ཆོས་གསུམ་ཉིན་ཁལ་ཁ་ཆེ་ཆེན་ཉན་མཛལ་ཁར་
བཅར་བར་ཉི་འོད་བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་མོར་སེབས་བཞུགས་ཐོག་ཆེ་ཆེན་ཉན་ནས། ལྷ་
རྩས། མཁྲལ་རྟེན་གསུམ། དབྱུས་དཀར་གྱི་འཁོར་ལོ། བ་བཟའ་ཉེར་སྤྱད་གྱིས་
གཙོས་པའི་དངོས་འབྲུལ་སྤུལ།

(༡༠༡ བ་༣།༡༥༩ འ་༩) ཆོས་བཞི་ཉིན་ཡཔ་ཤ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་གཟིགས་
ཆེན་པོ་འབྲོར་སྤུལ་ཏུ་སེབས་པར། ལྷག་སློབ་རྒྱབ་ཏུ་ལས་ཚན་བ་ཡན་ནས་མཛལ་
དར་དང་། ཆོམས་ཆེན་སྟང་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྟ་ཆག་རིན་པོ་ཆེའི་མཛལ་དར་དང་།
དེ་ནས་ཤར་བརྒྱུད་དུ་སྲིད་སློང་ལོ་མིན་ཉན་མཚོག་དང་མཛལ་འབྲུད་གྱིས་ལྷན་
རྒྱས་ཐོག་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ་བཅས་གྲུབ་འབྲུལ། ཉི་འོད་དུ་ཡུལ་བའི་དབང་
པོའི་སྤྱན་སྤྱད་ལྷོན་ཏེ་སྤྱུ་མཉམ་སྤུལ་དང་། མཛལ་དར་ཅེ་སློང་གྲུབ་ནས་བཞུགས་ཁྲི་
སོ་སོར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་ལ་སྲིད་སློང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡབ་སྲས་ལྷན་རྒྱས་ལ་
མཛལ་དར་སྤུལ།(༡༠༡ བ་༥།༡༥༩ འ་༡) གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲུས།
དཀར་སློབ་བཅས། དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱུད་སྤྱན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཡཔ་ཤ་ཆེན་མཚོག་

ནས་འཕྲོར་འབྲུལ་མཛུལ་ཉེན་གསུམ་དང་། མཇུག་དང་། དངོས་འབྲུལ་སོགས་
བསྟར་ཞིང་ལྷན་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་ཆེན་མོ་ཆེ་ཤོས་བརྒྱུད་གཞིམ་ཚུང་ཏུ་
འབྲུག་ཙམ་ལེབས་བཞུགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ནས། སྤང་ཡང་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་
ལེབས། གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་དང་བཅས་སྟོན་བཞུགས་མཛད།

(༡༠༣ ཉ་༣།༡༥༧ ཟ་༢) ཆེས་ལྷ་ཉིན་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་སྦྱུལ་སྦྱུ། ཆེ་
ཆེན་ཉན། ཁལ་ཁའི་གསོལ་གཞིམ་གསུམ་བཅས་མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་མཇུག་
ཁར་བཅར་བར་ཉི་འོད་ཏུ་མཇུག་ཕུག་གཞན། དེ་ནས་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་ཅེ་འཚོན་
ཁར་ཁག་ལ་གནས་གཞིགས་སུ་ལེབས་རྗེས་སྤང་ཡང་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་
མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་དང་། ཆེ་ཆེན་ཉན་གཉིས་ལ་གསོལ་
ཚིགས་དང་། དེ་བྱིངས་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་རྣམས་ལ་ལྷག་སྟོ་རྒྱལ་ཏུ་གཞན་ཐོབ་དང་
བཅས་ཇ་ལུག་གྲུང་ཚིགས་སོགས་ཀྱི་སྟོན་མོ་རྒྱས་པར་སྦྱེ།

(༡༠༣ ཉ་༦།༡༥༧ འ་༥) ཆེས་བརྒྱུད་ཉིན་ཁལ་ཁ་ལོ་ཡོན་ལོ་མིན་ཉན་དང་ལྷ་སྦྱེ་
ལ། ཇ་སག་རིན་ཆེན་འཕེལ་སོགས་ལ་མཇུག་ཁ་གནད། དེ་ནས་ཆེ་ཆེན་ཉན་སྤང་
ཡང་མཇུག་ཁར་བཅར་བར་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་གསོལ་ཚིགས་གནད་
ཞིང་། ཐོན་ཁར་སྦྱི་ཉིདེ་ཕུག་ཚུ་དང་། རྗེ་རིན་མོ་ཆེ་འཚོན་ཕུག་ཚུ་བཅས་གནད་ཞིང་།
རྣམ་ཀུན་དགེ་བའི་བཀའ་སྟོན་གྲུང་ལེབས། ཆེས་དགུ་ཉིན་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་ཡབ་
ཡུམ། ཇོ་ལགས། སྦྱུ་མཚོན་བཅས་པར་མཇུག་ཕུག་གཞན། ཆེས་བཙུན་གཉིས་ཉིན་
ཆེ་ཆེན་ཉན་ཇོ་རྒྱུང་མཇུག་ཁར་བཅར་བར་སྦྱིན་བདག་དང་ཅན་ཏུ་དགོངས་ཉེ་ནང་
ལུགས་ཀྱི་གསོལ་ཚིགས་དང་། རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་སྦྱུ་འགག་རིན་ཆེན་རིལ་ལུ་

ནམ་བཞི། ལུས་རྒྱས་ཁག གཞན་ཡང་བྱིན་ཉེན་ཅུ་ཆེའི་སྲིགས་དང་། རྩེ་ཡའི་སྲོང་
པ་དྲི་བཟང་གིས་གང་བ་བཅས་གནང་ཞིང་། ཚོས་ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཞིབ་རྒྱས་དང་།
ཆོ་རབས་རྗེས་འཛིན་གྱི་བཀའ་བཞེས་སོགས་བསྐྱེད་ཏེ་གྲུས་སློབ་གཉིས་ལྷན་ཟླ་
ལྷག་ཏུ་འཕེལ་བར་མངོན།

ཆོས་བཅུ་དྲུག་ཉེན་ལོར་སླིང་ནས་ཡུལ་གཞིགས་པ་ཁ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆེད་
ལེབས་ལ་ལྷན་རྒྱས་ལྷན་རིང་པོ་དང་བཅས་དགུས་པའི་གསུང་མཆིད་ཞིབ་སྟོན་དུ་
བསྐྱེད་པ། ཆོས་བཅུ་བདུན་ཉེན་སྟོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་ཅེར་ལེབས་བསྐྱེད་
མངལ་འཕྲད་དང་། གསོལ་ཚིགས་མ་ཐོན་བར་ལྷན་རྒྱས་མངོན། ལུགས་རི་སློབ་པ་
བསམ་གཏན་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་ཟླ་སློབ་དུ་ཐོན་རྒྱུར་ཆོ་ལོ་དང་། ཐམ་ཀའི་གསོལ་
རས་སྣུལ།

(༡༠༩ ཉ་༤།༡༥༦ བ་༥) རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་བཞི་ལ་བཀའ་སློབ་གསུང་བྱུང་
བ་སྟོན་ཕྱོགས་ས་སྐོར་གྱི་དོན་དཔྱོད་དུ་ལེབས་རྒྱུར་བག་སེང་གི་ཐོག་ནས་མངལ་
ཁ་དང་། ཐོན་གནང་གསོལ་རས་སོང་གསལ་ཐོག་སྤྱན་བསལ་གསོལ་རས་སུ་སྣམ་
ཀ་དང་། ཐིག་རིས་བྱབ་གསུམ་དང་། བྱིན་ཉེན་སོགས་སྣུལ་ཞིང་སྟོན་ཕྱོགས་ལས་
དོན་གང་ཅིར་ལྷག་བསམ་ཆེ་བསྐྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་བཟང་ཡང་སྣུལ། གངས་རིན་
པོ་ཆེ་དང་། མཚོ་མ་པམ་བཅས་སུ་སྤྱུ་རྒྱུད་དར་སྟོབ་གོས་ཆེན་བར་མཚོས་ཚོགས་
ལྷ་ལྷན་དང་། མཚོ་རྩེས་རིན་ཆེན་སྣ་ལྷ་དང་། སློབ་སྣ། གནས་རི་བྱིན་ཅན་ཁག་ལ་
སྤྱན་ཤལ་བྱུགས་སྟོན་ཅན་སོགས་གནང་། ལས་བྱ་རག་ཤལ་ཅིས་དཔོན་དང་།
གཤེར་དབང་ཆོ་རོང་སྣུལ། བཀའ་ཤོད་དུང་ཡིག་གསུང་བྱུང་སྣམ་སོགས་ལ་ཐོན་

གནང་གཞུང་སྒོའི་འགག་ནས་སྤྱལ། ཚེས་ལྷ་ཉིན་ཅེ་རྒྱང་རྒྱུ་དབང་དོན་གྲུབ་དང་།
ཉང་ཤར་སྐལ་བཟང་འཕྲིན་ལས་གཉིས་མེ་ཅིང་ཡིག་སློབ་དགོ་ཚན་ཏུ་སོན་རྒྱུར་རྒྱུ་
དབང་དོན་གྲུབ་ལ་མཁུ་རྒྱུང་གི་གོ་གནས་དང་། སྐལ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ལ་ཅེ་
མཚོན་གྱི་གོ་གནས་སྤྱལ་བར་གསར་མཇུག་གི་ཕྱག་དབང་སྤྱལ། ཚེས་བཅུ་ཉིན་
ཅུ་བཟང་ཉོ་སློབ་ལྷ་སྒོན་འཁོར་དང་། ལྷང་སྐྱ་ལྷ་བྱང་གི་མི་སྣ་ཨེ་མེ་མེ་རྒྱ་ལ།
གཉེར་པ་དབྱིག་གཉེན། མཚོན་ལེགས་བཤད། སྐལ་ལྷན། དོན་ཡོད་བཅས་མི་
གངས་བཅུ་གསུམ་ལ་སོན་ཕྱག་སྤྱལ།

(༡༠༧ ཉ་༥༡༡༥ འ་༦) ལྷ་བ་འདི་མཇུག་སྐྱུན་བསལ་སྤྱགས་གཡེང་ཆེ་རིགས་
མེད་པས་འཆར་འཕར་གྱི་སྤྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་གོང་འཕེལ་དང་། ཉིན་ལྷར་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཞུས་གྱིས་ཕྱག་དཔེ་གསན་བཞེས། སྐབས་སུ་ཡ་ཀུན་
གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། སྤིད་སྐྱོང་ལོ་མིན་ཉན་ཆེན་པོ་དང་སྐྱུན་རྒྱས་
ཞེས་སྣོད་བསྐྱུངས། ཞབས་པད་བཤད་སྐྱ་བྲག་གཡེང་ཞེས་དཔྱོད་ནས་ཕྱིར་འཁོར་
གྱི་འཕྲོར་ཕྱག་

(༡༠༧ བ་༥༡༡༥ ཐ་༡༡) ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཡ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེ་རིང་མིན་གཙང་ཕེབས་གྱི་སོན་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་པར་གཟིམ་རྒྱུང་སྤྱན་ཚོགས་འདོད་
འབྲིལ་དུ་མཇུག་འཕྲུང་སོག་(༡༠༥ ཉ་༣༡༡༥ འ་༧) ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་བྱབས་ཞུས་
དང་། ཚེ་དབང་བརྒྱ་ཚར་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཇུག།

(༡༠༥ ཉ་༤༡༡༥ འ་༡) གསོལ་ཚོགས་སྐྱུན་རྒྱས་བྱུང་རྗེས་པན་ཚུན་རྗེས་སུ་
བཅེ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྱལ་རེས་དང་བཅས་ཕེབས་ཁར་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཡ་ཀུན་

གཞིགས་རིན་པོ་ཆེར་མངལ་དར་ནང་མཛོད། གསེར་སྤང་གང། རྒྱ་ཉ་གཅིག་རྒྱ་
གསེར་སྤྱུ་ལག་རྒྱ་ཐེང་གི་སྤྱུ་གཞན། ཅེ་ཐེང་གི་སྤྱུ་ལག། ཞབས་ཕྱགས་རས་ཐོམ་
བཅས་ཕྱག་བསྟར་གྱིས་འབྲུལ་བར་མཛོད། དངོས་གཞིའི་ཐོན་གནང་གི་དངོས་
སྤྱེས་ནོར་སྤིང་དུ་ཆེད་དམིགས་གྱིས་འབྲུལ་མི་གནང།

(༡༠༥ བ་༤།༡༥༧ འ་༢) ཆོས་དུག་ཉིན་ལ་ཤ་ཆ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་གཞིགས་
གཙང་དུ་ཆེབས་བསྐྱོད་བསྐྱུངས་རྒྱུར་དུང་ཇིའི་གོང་ཅེར་ལེབས་བསྐྱོད་གྱིས་མངལ་
འཕྲད་གསུང་མཆེད་ལུན་རིང་པོར་བསྐྱུངས་ཤིང། འབྲོན་ཁར་མངལ་དར་འབྲུལ་
བཞེས་དང། རྒྱབས་འཇུག་ལྷ་ལེས་སོགས་མཛོད་ཅིང། ཡབ་སྲས་གཅིག་ལ་གཅིག་
ཕྱགས་འཕྲེང་བའི་རྣམ་པ་དང་བཅས་ཉེ་ལ་ཤ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱིར་ལེབས་བསྐྱུངས།
སྤང་ཡང་སྤྱེད་ཚལ་སྤྱི་སྤྱིངས་གི་ཐབ་སྤྱེལ་སར་མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བསྟན་པ་
ཆེད་དམིགས་གྱིས་འཚམས་ལྷུ་འབྲུལ་བར་གཏོང་གནང་སོགས་བཀུར་བཅོས་གི་
རིམ་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛོད་ལ། ལེབས་སྐྱོར་འདི་ཡབ་སྲས་རྣམ་གཉིས་སྤྱི་ཆེ་འདིར་ཐུན་
མོང་སྤང་འོར་སྤྱི་དངོས་གི་མངལ་འཕྲད་གི་མཐའ་མ་ཡིན་ལ། དེས་པའི་དོན་དུ་ནི།
བསྐྱེལ་བ་བྱེ་བ་བསམ་ཡས་སུ། །ཡབ་སྲས་ཅན་ཅན་བྱི་བཞིན་དུ། །འབྲུལ་མེད་འགོ་ལ་
མན་བདེ་འབྲུང། །ཞེས་བ་ལྟར། བདེ་ཆེན་དག་པ་རབ་འབྲུམས་གི་སྐོང་དུ་ནམ་ཡང་
འདུ་འབྲུལ་མེད་པར་བཞུགས་པ་ནི་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་ངང་ཚུལ་
ལོ། །

(༡༠༦ བ་༣།༡༦༠ འ་༡) རྒྱ་བ་འདི་ནང་དམིགས་བསམ་གི་མཛོད་སྐོར་ཕྱགས་
གཡེང་ཆེ་རིགས་མེད་པས་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་གི་རིམ་པར་གྲུས་

པ་དང་ཉལ་ཏུ་སྐྱོད་པའི་བཙོན་པ་སྐྱོད་པ་མེད་པ་ཡང་ལྡན་གྱི་དང་ཏུ་ལྷན་ཆགས་
བར་བཞུགས། ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ཡང་འོའི་རྒྱལ་བ་གསུམ་པ་ཆེས་བཅུ་གསུམ་གཟའ་
སྐྱེད་ཏུ་མ་ཆེས་མཆོག་ཏུ་དགེ་ལེན་ལེས་འདི་ཉིན་མོར་སྐྱིད་བསྐྱེད་བཟང་ལོ་བྱང་ཏུ་
ཆེབས་བསྐྱོད་བསྐྱེད་པ།

༡༥༥ དེ་ནས་ཡམས་མཆེད་དོགས་བསྐྱེད་པའི་བབ་གྱིས་ཆེ་དང་མོར་སྐྱིད་ཏུ་
བཞུགས་པའི་གྱིས་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལས་དཔེ་ཁྲིད་དང་སྤྱད་པ་འཛིན་
སྐྱོད་སྐྱེད་པ་བཙོན་དོས་ལོ་མཁུག་ཁག་བཅད་རྒྱ་རེ་ཡང་བསྐྱེད་པ། ལྷན་
ལྷན་འཆར་འཕལ་གྱི་མཚན་པ་ཁག་སྐྱེད་བཞེས་གྱིས་རྒྱལ་བ་སྐྱོད་དུ་ཞིང་འཕྲོ་
གྲུབ་བདེ་བའི་སྤྱད་པ་བསྐྱེད་པ།

(༡༠༥ ཉ་ན། ༡༢༡ འ་༤) འདི་ལོ་དབྱ་གཡའ་གཞིམ་རྒྱུད་སོགས་གསུང་བསྐྱེད་
བསྐྱེད་པར་སྐྱོད་མོད་མིན་ཉན་སོགས་ནས་ལེགས་སྦྱོང་གི་མཆོད་སྦྱོར་ཡང་
བསྐྱེད་བར་མཚན། མོད་སྐྱིད་ཡང་པོའི་དོད་མ་སྦྱི་བྱེད་བཀའ་སྦྱོར་བཤམས་ཏུ་དང་།
ལྷན་སྐྱོད་བཟང་སྦྱོར་བ་སོགས་ལས་བྱ་དང་གཡོག་རིགས་བཅས་པར་ལེགས་སྦྱོང་
གི་གསོལ་རས་སྦྱས། འདི་ཉིན་ནས་བཟུང་ཉིན་བདུན་གྱི་རིང་ཕེབས་སྦྱོར་ཆབ་
བཞུགས་གྱི་སྤྱད་པ་སྦྱོ་གནང་ཞིང་། སྦྱོར་འཁོར་ཚང་མར་གསོལ་ཞབས་གྱི་ཕེབས་
སྦྱོར་སོགས་གཟའ་རྒྱས་སུ་གནང་། ལྷ་བ་འདི་མཁུག་དང་། ཉོར་ལྷ་ཏུག་པ་བཅས་སུ་
ཉིན་ལྷུང་སྤྱད་པ་དམ་སྐྱེད་རྒྱན་ནས་བྱང་ཐོད་ཚུན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
གནང་བཞུགས་གྱིས་དཔེ་ཁྲིད་དང་། སྤྱད་པ་འཛིན། སྐྱོད་སྐྱེད་སོགས་སྦོག་པ་ཐོས་

བསམ་གྱི་འཁོར་ལོའི་མཛད་པ་ལྷུང་བཞེས་མཛད།

(༡༠༧ བ་༥།༡༧༣ འ་༥། ཟླ་༧) འདི་ནང་དུའང་རྒྱན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ཆག་མེད་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྟོག་ཆག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཉིན་ལྷུང་སྤོང་བྱུང་ཇའི་གོང་གཟེམ་རྒྱུང་གི་ཡང་སྤེང་ནས་ལུས་ལྷུས་གནད་སློབ་དང་། དེ་ནས་སྤྲུག་དཔེ་སྤྲུགས་འཛིན་མཛད་ལོས་གྱི་དཔེ་བྲིད་དང་། སྤྲུགས་འཛིན། སྤྲོང་སྤྲུང་སོགས་ལ་བརྩོན་བཞེས་དང་། སྐབས་སུ་ལྷུབས་མགོན་མིང་སྤྲོང་ལོ་མིན་ཉན་ཆེན་པོ་ཆེད་པེབས་གྱིས་ལྷན་རྒྱལ། དམིགས་བསལ་དངོས་མཛལ་སྤུལ་ལོས་རིགས་ལ་སྤྲུག་དབང་དང་། དེ་ཕྱིན་འགྲོང་ཐོན་མཛལ་དར་པལ་མོ་ཆེ་མགོན་བརྒྱུད་གྱིས་བཞེས། ཆེས་བཅུ་དགུ་ནས་འཆར་ཅན་ཆབ་ཞུགས་གྱི་སྤྲུགས་སྤོ་ཚུགས།

(༡༠༨ ཉ་༤།༡༧༩ ཐ་༧) ཆེས་ཉི་ཤུ་སྐོར་ནས་རིམ་བར་སྐབས་མགོན་མིང་སྤྲོང་ལོ་མིན་ཉན་དང་། བཀའི་མདུན་ན་འདོན་ལྷན་རྒྱལ། རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་སོགས་ནས་དཀར་སྤོང་དང་། གསོལ་ཞབས། ལེགས་སྦྲེས་ལྷ་རེག་སོགས་གྱི་སྤྱི་ཞུ་ཞུས་པར་གོ་བབ་གྱི་གནད་སྦྲེས་ཀྱང་ལེགས་པར་སྦྱལ། རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་ནས་རབ་བྱུང་སྤོམ་བཞེས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་དང་། འཇའ་སའི་ལེགས་སྦྲེས་སོགས་ཀྱང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་སྤུལ།

(༡༠༩ བ་༩།༡༧༤ ཐ་༩) གནམ་གང་ཉིན་འཆར་ཅན་འབྲས་སྤུངས་པའི་ལྷོངས་རྒྱའི་ཞབས་བརྟན་དང་། ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་སེ་རའི་ལྷོངས་རྒྱའི་ཞབས་བརྟན་བཅས་འདི་ལོ་བསྐྱམས་བསྐྱགས་བབ་གྱི་སྐྱེ་མདུན་དུ་གནང་མ་སྤུབ་ཀྱང་། འབྲུལ་ཚན་མཛལ་དར་སོགས་མགོན་བརྒྱུད་གྱིས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། འདི་

ཟླའི་ཆེས་ལྷ་གསོལ་ཆེས་མཐུག་ཏུ་ཡགོང་ས་ཡུལ་བའི་དབང་པོ་པོ་བྲང་པོ་ཏྲ་ལར་
ཕེབས་བསྐྱོད་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༠༧ བ་༣།༡༧༥ ཟ་ཡ) ཆེས་བཙུག་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྟོག་ཆོག་རིན་པོ་ཆེ་
མཚོག་ནས་སྤེལ་བཅེགས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་བྱེད་སྲུང་འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་ནས་བྱམས་
ཁང་། རྫོས་བསྐྱངས་ཁང་། བདེ་ལྗན་འབྲིལ། གསེར་གདུང་ཁག་འཕགས་བ་རིན་པོ་
ཆེ་བཅས་སུ་གནས་གཟིགས་ཞིབ་རྒྱས་དང་སྣོན་ཤལ་སོགས་འབྲུལ་གནང་དང་
བཅས་རྒྱལ་བསྟན་དར་ཞིང་འགྲོ་ཀུན་བདེ་བའི་སྤྱུགས་སློབ་འབྲུམས་སྐྱས་སུ་
བསྐྱུངས། འདི་དག་གི་སྤྱི་ཕྱིར་ཡང་སྣ་ལྔ་ལྟུང་དུ་རྩོམ་ཆེར་མའི་དལ་ཡམས་
མཚམས་མ་ཚོད་གཤིས། དམིགས་བསལ་ལ་གཤམ་ཆེད་རིགས་ལ་མ་གཏོགས་
མཇལ་ཁ་མ་གནང་ཞིང་། འཆར་འཕར་གྱི་སྤྱུགས་དམ་ཞལ་འདོན་དང་། སྤྱི་དགོང་
སྤྱུག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོད་ཉིན་གུང་དམ་བ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་། གཞུང་ཆེན་
མོའི་སྤྱུག་དཔེའི་རིགས་ལ་གཟིགས་རྟོག་སོགས་ཆོས་ལྡན་གྱི་མཇེད་བ་འཕྲིན་ལས་
ཁོ་ནས་དུས་འདའ་བཞིན་བར་བཞུགས་སོ། །

ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་གཉིས་ཉིན་ཡགོང་ས་ཡུལ་བའི་དབང་པོ་གང་གི་འབྲུངས་
སྐྱུང་ཆེན་མོའི་ཐོག་སྤྱི་དགོང་ལོ་མིན་ཏུ་ཆེན་པོ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་
བཅས་སྣོན་རྒྱས་བསྐྱུངས་ཏེ་གསོལ་ཞབས་ཀྱི་ཕེབས་སྐྱོད་དང་། དཀར་སྐྱོད་དང་།
མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་སོགས་རྟོག་འབྲེལ་བཟང་པོའི་མཇེད་སྐོ་མཐའ་དག་སྤྱི་
ལྟར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བར་གྱུར། རྣམ་གྲ་སློབ་དཔོན་དག་དབང་གྲགས་བ་ལ་སྤྱི་བཅས་
མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་བསྐོས་བཞག་བསྐྱུངས་པའི་བཀའ་སྤྱུང་མཇལ་དར་འབྲུལ་

བཞེས་དང་། (༡༡༠ ཉ་ཉ་༡༧༧ ན་༩) ཚེས་གསུམ་ཉིན་རྣམ་ལྷོ་བ་དཔོན་གསར་པ་
དགེ་སློང་སློབ་བཟང་བདེ་ཚེན་ལ་བསྐོས་བཞག་སྐུལ།

(༡༡༠ བ་༡༧༧༧ འ་༤) ཚེས་བཅུ་ཉིན་ས་སྐྱ་(༡༡༠ བ་ཉ་༡༧༧ འ་༥) བདག་ཚེན་
བཟ་ཤིས་རིན་ཚེན། རྗེ་བཅུན་མ། བདག་མོ་སོགས་སྐྱ་དངོས་ཀྱིས་གཙོས་བའི་རོ་
གཡོག་བཙོ་བརྒྱད་ལ་མཇལ་ཁ་སྐུལ།

(༡༡༡ ཉ་༦༧༧༧ འ་༥) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་རྒྱལ་བ་ལྷ་ལས་བབ་བའི་དུས་
ཚེན་ཉིན་ཅེ་སྐོར་མཚོད་ཁང་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་དང་། ལྷན་ཤལ། ཐུགས་སློབ་
སོགས་རྒྱ་ཚེར་བསྐྱེད་ས། ཚེས་ཉེར་དུག་ཉིན་རྒྱལ་ཡབ་ལ་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་
བདག་པོ་ཚེན་པོ་ནས་བཀའ་རྒྱུ་འཕར་གཟིགས་ཀྱིས་པད་རག་གི་ཉོག་དང་། སྐོ་
མདོངས་མིག་གཉིས་པ་བཅས་སྐུལ་བའི་གསར་མཇལ་ལ་མཇལ་བྱས།

(༡༡༡ བ་ཉ་༡༧༤ ན་༥) ལྷ་བ་འདི་དང་ཕྱི་མ་བཅས་སུ་དམིགས་བསལ་རེ་
གཉིས་ལས་གཞན་བསྐྱེད་ས་བསྐྱབས་བབ་ཀྱིས་དངོས་མཇལ་སོགས་གནང་མ་
དགོས་པས་ཐུགས་མཁོས་སུ་མེབས་བའི་སྐོ་ནས་ཉིན་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་
གཉིས་རེ་མོས་སུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཐུགས་འཛིན་དཔེ་ཁྲིད་དང་། འཛིན་སྐྱོར་ཚག་
མེད། ལྷ་དགོང་འཆར་འཕར་གྱི་ཞལ་འདོན་སོགས་ཚེས་ལྷན་གྱི་མཇལ་བ་འབའ་
ཞིག་གིས་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་འདའ་བཞིན་པར་བཞུགས་སོ། །

(༡༡༢ ཉ་ཉ་༡༧༤ འ་༧) ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་མགོངས་མཚོག་གི་སྐུའི་གཙུང་པོ་
དག་དབང་རྒྱལ་མཚན་གྱི་བ་ཡོངས་འཛིན་ཚེ་མཚོག་གླིང་གི་སྐྱ་སྐྱེར་དོས་འཛིན་
གྲུབ་བའི་མཇལ་ཁང་བཅར་བར་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱུ་ཐོག་མཇལ་བྱས་སྐུལ།

(༡༡༡ བ་༥།༡༤༧ འ་༥། ཟླ་༡༡) ཚེས་གསུམ་སྤོན་ནས་བཟུང་ཉིན་ལྷུང་རྒྱུན་གྱི་
ཞལ་འདོན་ཚོགས་དམིགས་བསལ་ཡི་དམ་ལྷན་པའི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་པའི་སྤྱི་ལོ་ལྷན་པའི་སྤྱི་ལོ་
གཉིས་དེ་ཆག་མེད་དང་། དགོང་མོ་ཚེས་སྤོང་སྤྱི་ལོ་གཉིས་འབྲུལ་འཕྲིན་བཅོམ་
གནད་སྤོན་སོགས་བཅད་རྒྱ་མ་གྲོལ་བར་དུ་ཐང་སྤོང་མེད་པ་རྒྱ་བོའི་རྒྱུན་དང་
མཚུངས་པའི་རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་འབྲོར་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བར་མཛད། སྤྱི་
མཚམས་ཁོངས་ནས་བར་མཚམས་སུ་སྤིང་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་བཅས་པར་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་དང་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་གསུང་
མཚིད་སྤུལ་དེས་སུ་མཛད་ཅིང་། དེ་ལས་གཞན་དུ་བཀའ་སྤྱུང་སྤུལ་འོས་དང་།
མཛལ་དང་འབྲུལ་བཞེས། ལྷན་ཁུ་ཆེ་རྒྱུང་སོགས་ཚང་མ་མཐོན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤོན་སྤོན་
སྤུལ་བ་སོགས་རྣམ་གཡེང་འདུ་འཛིན་འབྲུལ་འབྲོར་རྒྱུན་བཅད་དེ་རྒྱལ་བ་དགྲེས་
པའི་ལས་བཟང་ཁོ་ན་བདག་གིར་བཞེས་པའི་ངང་དུ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཟླ་མཇུག་
བར་གཏན་ཆགས་པར་གཞེས་སོ། །

(༡༡༤ ཉ་༣།༡༣༡ འ་༡༣) ས་མོ་བྱ་ལོར་འབོད་པའི་གནམ་ལོའི་རྒྱལ་པོའི་ངང་
ཞལ་གསལ་དུ་འཇུག་པའི་སྤྱི་ལོ་བཟང་གི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་དེངས་ཀྱི་ཆ་ལ་
གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ནས་འདོད་ཁམས་བདག་
མོའི་གསུང་བསྐྱེད་དང་། དེ་ནས་པོ་བྱང་ཡང་སྤོང་དུ་ཆེས་གཅིག་གཉིས་སྤོང་། དེ་
དག་གྲུབ་ནས་ཚོམས་ཆེན་སྤིང་ཞེའི་སྤོན་ཚོགས་སུ་ལོ་གསལ་གྱི་དགྲེས་སྤོན། ཉིན་
གཉིས་པར་རྒྱལ་པོ་ལོ་གསལ་གྱི་སྤོན་ཆེན། ཚེས་གསུམ་ལ་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་
གསུང་བསྐྱེད་བཅུག་སྤིལ་སོགས་མཛད་སྤོང་གང་ཅི་སྤོན་ལོ་ལྷུང་འཚམས་མེད་དུ་

བསྐྱེད་མཉམས། ཚེས་བཞི་ཉིན་ཐོང་བཞུགས་ཨོ་བཙན་ལྷན་རྒྱུ་མཉམ་དུ་བྱ་བའི་ཕུན་སེམས་པར་ཉི་
འོད་དུ་མཇུག་འབྲུག་དང་། བེ་ཅིང་སློང་གི་བཀའ་འདུན་སོགས་ཞིབ་སློང་དུ་བེབས།
ཚེས་ལྔ་ཉིན་ཆབ་མདོ་འཕགས་པ་ལྷའི་དགོངས་རྒྱུ་གསུངས་ཀྱི་ཚེད་དུ་ཆབ་མདོ་སྐྱེད་
གཞུང་རྒྱུ་ལས་ལྷ་ལྷན་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་མང་འབྲེད་གི་བསྟེན་བཀའ་དང་།
ཡགོང་ས་ཡུལ་དབང་མཚོག་ལ་ཡང་རྣམ་ལྷན་ཚོགས་ཡོངས་དང་བཅས་ཉེ་ཆེ་སྤྱིན་
ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སློན་ལས་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་རྒྱུར་ཉི་འོད་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་
རྒྱུ་ཐོག་ཞབས་བརྟན་གི་གསུང་ཚོག་དང་། མཐུལ་གི་བཤའ་པ་ཡོངས་འཛིན་ཏེ་
ཚོག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་རྗེས་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྤྱིན་ལམ་དུ་བསྟེན།

(1996 ལོ་ལྟ་ལྟར་ 3/11) ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ལོ་སེམས་དབང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
སློན་ལམ་ལྷ་རམས་པའི་མཚན་བཏགས་དང་། མང་འབྲེད་བསྟེན་བཀའ་ཞུས་པའི་
རྗེས་འབྲེལ་གི་མཇུག་ཁ་ཕྱག་དབང་དུ་བཅར་བར་སྤྱུལ་སྤྱོད་མ་དང་། ཡོངས་འཛིན་
དགོ་བཤེས་བཅས་པར་ཕྱག་དབང་སྤུལ། ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་
བའི་བེ་ཅིང་མི་སྣ་མཁན་པོ་ཕྱིར་འཁོར་མཉམ་གནས་བསྐྱོས་འཇུག་དབང་ས་གོང་མ་
བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་རབ་བྱུང་བསྐྱབ་བཞེས་གྲུབ་པའི་བཀའ་ལན་
གསེར་ཡིག་གནང་རྟེན་བཅས་ཕེབས་པར་མཁན་པོ་རྒྱུ་ལས་གསེར་ཡིག་གནང་
ཞུས་ཀྱིས་ཉི་འོད་དུ་གསེར་སྣན་སློན་ཞིང་། གནང་རྟེན་སོགས་བདག་གིར་བཞེས།

(1996 ཉི་ལྟ་ལྟར་ 3/3) ཉིན་ལྔ་ཕྱི་འདི་དག་གི་སྐབས་སུ་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་
མང་འབྲེད་ཞུ་མི་སྤྱིན་བདག་ཁག་སོགས་རོ་གཡོག་རགས་བསྐྱུས་ལ་མཇུག་ཁ་
རིམ་པར་སྤུལ་ཞིང་། གཞན་མ་འཆར་འཕར་གི་ཞལ་འདོན་དང་། ཕྱག་དབོ་ཕྱགས་

འཛིན་སོགས་ལ་བརྩོན་པར་བརྟུགས། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ས་སྐྱ་བདག་ཚེན་རིན་པོ་
ཚེ་ནས་ལོང་ས་མཚོག་གི་ཞབས་བརྟན་དུ་སྤྲུག་རྗེས་འཚི་བདག་འཛོམས་ཤེད་ཀྱི་
སློབ་ས་སྐྱ་ཚེ་འཛི་སྐྱབ་པ་མཛད་པའི་ཚེ་རྗེས་དང་། ལོང་གསལ་གསེར་ཡིག་གནང་
རྟེན་བཅས་ལེབས་པའི་ལེགས་འབྲུལ་ཚབས་ཅིག་ཏུ་བཅད།

(༡༡༤ ཉ་༡༡༥ བ་༧ ཟླ་༡) ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ཞབས་བདག་སངས་རྒྱལ་ལས་
བྱ་བཅས་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཉམས་གསོར་བསྐྱོད་རྒྱུའི་ཐོག་སྤྲུག་ཏུ་
བཅད།

(༡༡༥ ཉ་༡༡༥ བ་༥) བརྒྱད་གཉོར་ཚེན་མོའི་ཉིན་སྤྲོ་ཐོག་འཕགས་མཚོག་ལོ་
ཀེ་ལུ་འཛི་སྐྱབ་སྤར་ཚེད་ལེབས་ཀྱིས་མཚོད་འབྲུལ་སྣུན་ཤལ་སྤྲུགས་སློབ་སོགས་
རྒྱ་ཚེ་ཡུན་རིང་དུ་བསྐྱུངས། འདི་དུས་ཀྱང་བསྐྱམས་བསྐྱུགས་གནང་སྤྲུལ་བབ་ཀྱིས་
མཛད་དང་ཚང་མ་མཐོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས་ཤིང་གསོལ་ཞབས་ལེབས་སློབ་གང་ཅི་
སྤར་རྒྱན་ལྟར་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཚོམས་ཚེན་སྤིད་ཞིའི་སྤུན་ཚོགས་སུ་
དུས་འཁོར་གྱི་མཚོད་གང་ཚེན་མོའི་ཐོག་ལེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་མཚོད་གང་ལ་སྤྲུགས་
ཞིབ་དང་། (༡༡༥ ཉ་༡༡༥ བ་༡) དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་། ཤུལ་
ལའི་རིགས་ལྡན་ཉེར་ལུང་སྐྱ་ཐང་སོགས་ལ་སྣུན་ཤལ་དང་། སྤྲུགས་སློབ་སོགས་
སློབ་རྒྱས་སུ་བསྐྱུངས། ཟླ་བ་འདི་ནང་སྤུན་བསམ་ལ་གྱི་སྤྲུགས་གཡེང་ཚེ་རིགས་མ་
རྒྱལ་བས་ཉིན་ལྟར་སྤྲོ་དགོང་ཞལ་འདོན་སྤྲུགས་དམ་འཆར་འཕར་གྱི་རིགས་ལོང་
འཕེལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་རེ་མོས་སུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྤྲུག་དཔེ་
སོགས་གསར་དུ་སྤྲུགས་འཛིན་དཔེ་བྲིད་དང་། ཉིང་པ་རྣམས་ལ་སྤྲུགས་ཤིང་སྐྱོར་

སྤྱད། བར་བར་དུ་དམ་པ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང། གསུང་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་
སོགས་ལ་ཐུགས་ཞིབ་སོགས་དམ་པས་བསྐྱེད་པ་ལོས་ཀྱི་མཛད་པ། རྒྱལ་བ་
དབྱེས་པའི་ལམ་བཟང་ཁོ་ན་ལུག་མཚན་དུ་བཞེས། འདི་ལོ་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་རྙིང་
པ་རྒྱལ་འོང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཆེ་མ་ཟེན་པར། གསར་པ་སྐྱེ་བཅར་གཟིམ་དཔོན་སློ་
བཟང་རབ་རྒྱས་ལ་བསྐློ་བཞག་གི་མང་ལྷ་ཨི་བན་ལྷན་རྒྱས་སུ་གནང་བ་ལྟར་གོང་
མ་ཆེན་པོར་གསེར་སྐྱོན་སློན་པའི་ཕྱིར་ཕེབས་ལྷལ་ཅེའི་བཀའ་ལན་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་
ཆེས་གཅིག་ཉིན་འབྱོར།

(1922 ཟླ་11) ཆེས་བཅུ་ཉིན་གཟིམ་ཚུང་ལུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་དབང་མཚོག་ལ་རྣམ་འདོམས་ཀྱི་སློན་སྐྱེད་བྱེད་ལུགས་
ཁྲུས་དང། ཆེ་རྟ་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་དབང་བཅས་གནད་སློན་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་རིན་
ཆེ།

(1925 བ་11/1922 འ་10) ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་ཆེ་མཚོག་སྤྱིང་སྐྱེད་པའི་སྐྱེ་ཁྲི་འདོན་
གྲུབ་པའི་གསར་མཛེས་དུ་བཅར།

(1925 བ་11/1922 འ་4) འདི་ཉིན་ས་རྒྱའི་དུས་ཆེན་ཁྲུང་པར་ཅན་དུ་སོང་བ་
བཅས་འཕགས་མཚོག་ལོ་ཀེ་ཤ་རས་མཚོན་པའི་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མཚོན་
འབྲུལ་གནས་གཟིགས། ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ། སྐྱན་ཤལ་ཐུགས་སློན་ཅན་སོགས་
འབྲུལ་བར་མཛད། ཆེས་བཅུ་དུག་ཉིན་སྐྱེ་བཅར་གཟིམ་དཔོན་སློ་བཟང་རབ་རྒྱས་
སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོའི་གོ་གནས་སུ་ཆེ་འདོན་གསར་མཛེས་ལུས།

(1926 བ་3/1926 ཟླ་3) འདི་དག་གི་སྤྱི་ཕྱིར་ཉེ་རིང་ལུལ་གྱི་ཅི་རིགས་སུ་མི་

ལྷགས་ཀྱི་ནད་རིམས་སྣ་ཚོ་གས་མཆིས་པ་སྐྱུར་མཚམས་ཚོད་སྲིད་དགོས་ཆ་
གཡོར་ཆེ་བ་གཞུང་ནས་གསོལ་རས་ཐོག་མི་དྲག་དང། མིང་ཁག་དྲུང་རིགས་སེར་
སྒྲུ། ལྷ་ཞོལ་ཁུལ་སོགས་ཉེ་སྒྲོར་དུ་གཏོགས་པའི་མཚོག་དམན་སྲི་ནས་དགོས་ཆ་
བསྐྱུ་འབྲེམས་ཐོག་རྫོང་ལྷག་ནུམ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་རྟེན་མཚོག་ནུམས་ཀྱི་སྲིབ་
སྐྱུར་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱས་བཤམས། སོ་བྲང་ཡང་སྲིད་སོགས་སྲི་སྐྱེར་སོ་སོ་ནས་དགྲ་
ལྷ་དབངས་བསྟོད། སྲིབ་བསལ་ཀྱི་གཟབ་གསོལ་སོགས་སྲིབ་རྒྱས་སྲི་བཀའ་རིབ་
ཆེ་བར་སྐྱུར། མཐའ་དམག་བསྐྱོག་སྲིད་སྲིབ་བསལ་ཀྱི་སྲོབ་དཔོན་གྱུ་བུའི་སྐྱུ་བརྟན་
གསར་བཞེངས་མཛད་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་དོ་དམ་སྲ་སྲིབ་མོན་ཚོས་དག་དབང་
བདེ་ལྷན་དང། ཅེ་སྲིབ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་འཕེལ། འདོད་དཔལ་དོ་དམ་བ་ནམ་མཁའ་
རྒྱལ་མཚན་དང། འཛིན་བཟོ་བ། ལྷ་བྱིས་བ་བཅས་ཀྱི་དབྱུ་ཆེ་ཚུང་དང། བྱིངས་
བཅས་མི་བྲངས་བརྟུ་སྒྲོར་ལ་གོ་བབ་ཀྱི་གསོལ་རས་སྐྱུར་ཞིང། སྲི་བརྟན་སྲིབ་ལྷས་
ལ་རབ་གནས་སྲིབ་གནད་སྲིབ་དུ་བསྐྱུངས། ཆོས་བརྟུ་གཅིག་ཉིན་ཡོངས་
འཛིན་ཏྲ་ཚོག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྲིབ་བྲུབས་ཁུས་འབྲུལ་བཞེས།

(1930 9.31.1931 12.3) ཆོས་བརྟུ་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ནམ་གཉིས་གཟིམ་
ཚུང་མདོ་སྲིབ་གི་རྟེན་གསུམ་ཁུང་བར་ཅན་ནམས་ལ་ཁུས་གསོལ་དུ་གདན་ལུ་
མཛད།

(1930 9.24.1930 3.9) ཆོས་བཙོ་ལུ་ཉིན་གནས་གཟིགས་ལ་ཕེབས་བསྐྱོད་
ཀྱིས་བསྐྱུར་འགྲེའི་ལེགས་ཚོགས་སྲིབ་བའི་སྲིབ་སྲིབ་ཀྱི་ཆེར་བསྐྱུངས།

(1930 3.9.1930 3.1) ལྷ་བ་(4)འདི་ནད་དུ་ཡང་སྲིབ་སྲིབ་གཡེང་གཞན་དག་

སྤངས་ཉེ་ཞལ་འདོན་སྤྲུགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་དང། མྱོག་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་རིམ་བས་
དུས་འདའ་བཞིན་པར་བཞུགས།

(༡༣༠ བ་༤།༡༤༠ འ་༢) ཉོར་རླ་དུག་པའི་ཆེས་བཞི་སྟོན་པ་སྤྲུགས་རྗེ་ཅན་གྱིས་
བདེན་པ་བཞིའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་དུས་ཆེན་ཉིན་ཞལ་འདོན་འཕར་མ་
དང། རྗེང་ཤོད་མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་སྤྲུགས་སྟོན་ཞེས་རྒྱས་སུ་
བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༣༡ ཉ་༣།༡༤༡ ཐ་༣) མཁན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བསྟན་པར་སྐྱབ་བཅར་གཟིམ་
དཔོན་མཁན་པོ་བསྐྱོ་བཞག་སྐུལ་བའི་བཀའ་སྐྱུར་མཇམ་དར་འབྲུལ་བཞེས་མཇེད།

(༡༣༢ ཉ་༤།༡༤༢ འ་༡༣) ཆེས་བདུན་ཉིན་མཚོད་ཡོན་སྟན་རྒྱས་ཐོག་འབྲས་
སྤངས་ཚོགས་ཆེན་ཞལ་ངོ་གསར་བའི་མི་བབ་སྐྱབ་ལུ་དང། ཡིག་རྒྱགས་སོགས་
བཞེས་རྗེས་བཀའ་ལོལ་སྟེང་ནས་བསྐྱོ་བཞག་བསྐྱུངས་ཤིང། དེའི་སང་ཉིན་བཀའ་
སྐྱུར་མཇམ་དར་ཡང་འབྲུལ་བཞེས་མཇེད། ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ལོར་སྤིང་བསྐལ་
བཟང་པོ་བྲང་དུ་སྐྱབ་ཆབ་གྱི་འཕྲོད་བཞེས་ལ་ཆིབས་བསྐྱོད་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༣༣ བ་༥།༡༤༣ ཐ་༡༠) གཟིམ་རྒྱང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཐོན་པོ་ཕྲུག་དུག་
པའི་སྤང་བརྟན་བྱིན་རྒྱབས་གྱི་གཟི་བྱིན་འབར་བར་སྤྲུགས་སྟོན་སྟན་ཤལ་བསྐྱུངས།

(༡༣༤ ཉ་༣།༡༤༣ འ་༧) ཉེ་ཤོད་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱབ་
གཞུང་ནས་གཟིམ་རྒྱང་གསར་བའི་ལེགས་སྐྱེས་རྟེན་གསུམ་ལྷ་རེག་སོགས་སྐྱབས་
མཐོན་ཤོད་ནས་འབྲུལ་གནང་དང། དེ་རྗེས་སྤིང་སྐྱོང་སྐྱེས་སྟེང་ནས་ལེགས་འབྲུལ།

དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་འག། སོགས་ནས་མཚོད་ཡོན་སྟོན་རྒྱས་
སྤྲུལ་ལེགས་དང་ཕྱུལ་ཞིང། གར་རོལ། གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས། དཀར་སྟོོ་བཤེལ་
སོགས་དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་བར་མཛད། སྐར་ཡང་གཟིམ་རྒྱུད་དབྱ་གཡལ་ཏུ་ཡང་
ཚང་མས་མཛུལ་དར་དང། དཀར་སྟོོ་སོགས་གོང་ལྷར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྲུལ།

(༡༣༣ ཉ་༦།༡༤༩ བ་༩) ཚེས་བཅོམ་ལྷ་ནས་ཉིན་བདུན་རིང་ཚབ་ཞུགས་འཕམ་མ་
ཚུགས།

(༡༣༣ བ་༣།༡༤༩ བ་༤) ཚེས་ཉི་ཤུ་སྟོོར་ལ་སྟེ་ལུང་རྗེ་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་(༡༣༣ བ་
༣།༡༤༩ བ་༧) ལས་གསོལ་ཚིགས་དོད་འབྲུལ་ཞུས་པར་སྟུན་གྲུབ་དགའ་ཚེལ་ཏུ་
གསོལ་ཚིགས་སྟོན་རྒྱས་གནང།

(༡༣༩ ཉ་༣།༡༤༧ བ་༩ ཟླ་༢) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་རྣམ་གྲུ་བཀྲ་ཤིས་ཁང་
གསར་གྱི་གཉེར་ལུང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་ལས་གཟིམ་རྒྱུད་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
རྒྱུད།(༡༣༩ ཉ་༤།༡༤༧ བ་༢) ཉི་འོད་དུ་མཚོད་ཡོན་སྟོན་རྒྱས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་
སོར་འཁོད་བསྟུན་གས་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་ནས་ཚེ་སྦྱིན་རྣམ་
པར་རྒྱལ་མའི་གསུང་ཚོག་དང་འབྲེལ་བར་རྣམ་གྲུ་སྟོོབ་དཔོན་ནས་མཇུག་བཤུག་
འབྲུལ་དང་བཅས་སྦྱིན་བདག་ནས་འབྲུལ་ཚོན་རྣམས་སྦྱོན་ལམ་ཏུ་བསྟུར།

(༡༣༩ ཉ་༥།༡༤༧ འ་༡༡) དེ་གོང་ནས་རྗེ་ཚོང་ཁ་བ་ཚེན་པོའི་རྣམ་ཐར་གཞུང་
ནས་པར་གསར་བཞོས་མཛད་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་པར་སྤྲད་སྦྱོན་ཞུར་ཞུས་བ་
དོད་ལ་ལྷ་སྤྲིངས་ཚོས་མཛད་དང། པར་བཞོས་དབྱ་ཆེ་རྒྱུད་སོགས་ལ་གོ་བབ་གྱི་
གསོལ་རས་སྤྲུལ།

(༡༣༩ བ་༣།༡༤ འ་༩) ཚེས་བརྒྱ་དྲུག་ནས་ཉིན་གཤམས་ཆགས་སུ་ཡོངས་
འཛིན་རྟོག་ཡིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱབས་ཁུལ་ལྷན་འབྲེལ་བཞེས་མཇུག།

(༡༣༩ བ་༡།༡༤ ཐ་༦། རླ་༡) ཚེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་ཡུལ་དབང་མཚོག་འོར་
སྒྲིང་ནས་ལོ་བྲང་རི་ལོ་གྲུ་འཛིན་དུ་ཆེ་བས་བསྐྱོད་བསྐྱུངས།

(༡༣༩ བ་༥།༡༤ འ་༥) རླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་གཉིས་ཉིན་ཡོངས་མཚོག་གི་
འཁུངས་སྐར་ཆེན་མོའི་ཐོག་སྐབས་མགོན་སྲིད་སྐྱོང་ཅེར་ལེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་ཕུག་
ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྤང་བརྟན་དང་། མཇུག་ཉེན་གསུམ།
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཉེན་གསུམ་དང་མཇུག་དང་། ཞབས་བཏུ་རྣམ་པ་
ནས་མཁམ་ཕྱེ་ཆེ་ཚུང་ཡན་གྱི་མཇུག་དང་འབྲེལ་བཞེས་དང་། (༡༣༥ ཉ་༩།༡༤ ཐ་༡)
ཚེས་དགུ་ཉིན་གཟིམ་ཚུང་སྐབས་གི་ལོ་གཏོར་ཆང་མ་གསར་བརྗེས་དང་། དེའི་ཕྱི་
ཉིན་ཚེས་བརྒྱ་ལ་གཟིམ་ཚུང་གཟུབ་གསོལ་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ་བས་ཉི་འོད་དུ་མཚོད་
ཡོན་ལྟན་རྒྱས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་ལོར་བཀོད་དེ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་པན་བདེ་
ལེགས་བཤམ་སྒྲིང་གི་འདུས་བཀོགས་ཡོངས་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་བསྐྱུང་སྤང་དམ་ཅན་
རྒྱ་མཚོར་གཟུབ་གསོལ་འཕྲིན་བཅོལ་རྒྱས་ཤིང་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་ཉིན་འབྲོངས་
སུ་བསྐྱུངས།

(༡༣༥ བ་༡།༡༤ འ་༡) ཚེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ལུང་ཐུགས་སྐྱུལ་དང་།
གསུང་སྐྱུལ་གཉིས་ཁྱོན་ངོ་གཡོག་ལྷ་ལ་མཇུག་ཁ་ཕྱག་དབང་དང་། གསུང་སྐྱུལ་གྱི་
གཙུག་ཕྱང་འབྲེལ་བཞེས་ཐོག་མཚན་ཡང་སྐྱུལ། གཞན་རླ་བ་འདི་དང་ཕྱི་མ་བཅས་
སུ་དམིགས་བསལ་གྱི་མཇུག་ཁ་དགོས་ངེས་ལེ་གཉིས་ཅམ་ལས་དེ་བྱིངས་

བསྐྱམས་བསྐྱབས་ཀྱི་བབ་དང་བཅས་མ་ཟེའི་སྤྲུགས་གཤེད་རིགས་རྒྱང་རིང་དུ་
བསྐྱེདས་ཏེ། སྤྲ་དགོང་འཆར་འཕར་ཀྱི་ཞལ་འདོན་སྤྲུགས་དམ་གོང་འཕེལ། སྤྲོའི་
ཆ་ལ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་རེས་མོས་སྤྲ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཕྱག་དཔེ་ལྷགས་
འཁྲིད་དང་། སྤྲུགས་འཛིན། ཉིན་གུང་སོགས་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་། རྗེ་ལབ་
སྲས་སོགས་རིས་མེད་སྐྱེས་ཆེན་དུ་མའི་རྣམ་ཐང་། གསུང་འབྲུམ། ཆོས་འབྲུང་།
རྒྱལ་རབས། དེབ་ཐེང་སོགས་ལ་སྤྲུགས་ཞིབ་དང་བཀའ་འདྲི་སོགས་ཆོས་ལྡན་ཀྱི་
རྣམ་ཐང་ཡར་ལྡན་ཀྱི་དང་དུ་སྤྱི་སྐྱེའི་ལྡ་མཚོད་ཀྱི་བར་རྒྱན་འཁྲོངས་སྤྲ་བསྐྱེདས།

(༡༣༦ ཉ་༥།༡༤༤ འ་༦) ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གསུམ་ནས་མགོངས་
མཚོག་སྐྱ་བཅད་རྒྱ་རྒྱུགས་ཏེ།(༡༣༦ ཉ་༥།༡༤༤ འ་༧) རིམ་གཉིས་ཟབ་མོའི་སྤྲུགས་
དམ་ལ་བཙོན་བ་རྩ་བོའི་རྒྱན་བཞེན་(༡༣༦ འ་༧།༡༤༧ ཐ་༥) འབྲུས་བར་མཛད་བ་
ལས་ཡི་དམ་ལྷག་པའི་ལྷ་དུ་མའི་ཞལ་གཟིགས་དང་། ལུང་བསྐྱབ་སོགས་དག་བ་
རབ་འབྲུམས་ཀྱི་གཟིགས་མོ་ཇི་སྟེད་ཅིག་བྱུང་ཚོད་སྤང་ཡང་། ཇི་སྟེད་དུ་བདག་གི་
ཡོན་ཏན་སྤྲ་བུ་ཞིང་། །གཞན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་པར་བྲ། །ཞེས་འདོམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་
མོའི་རྣམ་ཐང་ལྷུང་བཞེས་ཏེ། དེ་རིགས་མངོན་མཚན་ཅན་ཀྱི་བཀའ་རྒྱུར་ཅོམ་
ཐེབས་བར་མི་མཛད་ནའང་། ཇི་སྟེད་དུ་ དུ་བ་ལས་ནི་མེད་ཤེས་དང་། །རྩ་རྒྱུར་
ལས་ནི་རྩ་བཞེན་དུ། །བྱང་རྒྱུབ་སེམས་དབའ་རྫོང་ལྡན་ཀྱི། །རིགས་ནི་མཚན་མ་དག་
ལས་ཤེས། །ཞེས་བ་ལྷུང་སྐྱེའི་མཛད་སྐྱོད་དང་སྐྱུན་གྱིས་གཟིགས་སྤངས། གསུང་
གི་འཁྲེང་སོ་སོགས་ལ་རྗེས་དཔག་གི་རིགས་བསམ་གཞལ་བ་ན་ངོ་མཚར་བའི་ཡོན་
ཏན་དེ་དང་དེ་འདྲ་བ་མངོན་དུ་བྱུང་བར་དེས་སོ་སྐྱུམ་བ་འགའ་ཞིག་མཚིས་ཀྱང་།

གསལ་བར་བསྐྱབས་ན་སྤོ་འདོགས་ཀྱི་སྐྱབ་ཀར་གྲུབ་དོགས་རེ་ཞིག་མཐོན་པའི་
གསང་མཚོད་ཀྱི་ལྷ་ལྟེ་གལ་བསྐྱེམས་བར་བཀྱིས་སོ། །

དེ་ནས་ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཉེར་བདུན་གྱི་ཉིན་སྐྱའི་ནང་མཚམས་གྲོལ་
ཞིང་། ཚེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་མཚོད་ཡོན་སྐྱབ་རྒྱས་ཏེ་བཀའ་མཚིང་
ཞིབ་སྒྲིང་དང་། འུང་ཇའི་རྒྱབ་ཏུ་ཞབས་པད་རྣམ་པས་གཙོས་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་
ཚང་མས་བཅད་རྒྱ་གྲོལ་བའི་མཇུག་དར་འབྲུལ་བར་སྤྱག་དབང་སྦྱལ། ཚེས་ཉེར་
དགུ་ཉིན་དགུ་གཏོར་གྱི་འཚམ་གཟེགས་སོགས་ཀྱང་སྤོ་ལོ་ལྷར་བསྐྱབས་སོ། །

༡༠༽དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་བཞེས་པས་བརྟན་བཞུགས་སྤྱ་སྤེམ་དུ་འབྲུལ་
གསོལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྣམས་ལས་དབང་ལུང་རེ་གསན་བཞེས། ལྷ་སྐྱབ་
དཔེ་གཟེགས་སྤོར་ལ་འབྲུལ་དོས་འཚར་ཅན་གྱི་དམོ་ཁག་དང་ཁལ་ཁའི་ཡང་
སྤིད་དོས་འཛིན། བཅད་རྒྱ་རེ་ལ་བཞུགས། ལྷ་སྐྱབ་ཁུལ་ནད་ཡམས་ཚད་པས་
སྤྱི་འགོ་མཐའ་སྐྱས་པ་མཇུག་ཏུ་བཅར་བར་རྗེས་འཛིན་བསྐྱབས། བསྐྱས་
གྲུའི་གསན་སྤོར་དགུ་འཇུགས་ཀྱི་མཚོད་སྤྱིན་སྤོས། ཅེ་དང་ལོར་སྤིད་དུ་ཕེབས་
བཞུགས་ཀྱིས་བརྟན་འགོ་བདེ་བའི་མཚོད་སྤོན་འབྲུམས་སྐྱས།

(༡༡མ་བ་༣།༡༧༠ འ་༦། བསྐྱས་) ལྷ་གས་ཁྱི་གནམ་ལོ་གསར་ཚེས་ལ་སྤིད་
གསུམ་བདག་མོར་མཚོད་གཏོར་དང་། ཚོམས་ཚེན་དུ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་དགེས་སྤོན་
ལ་རོལ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཚེ། བསྐྱམས་བསྐྱབས་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པའི་ལོ་
མཇུག་བ་དང་། སེར་འབྲུལ་གྱི་སྐྱེ་མ་ལས་སྤྱེ་སོགས་མཇུག་ལྷ་བ་གྱིངས་རྣམས་བདེ་

ཤར་གསུམ་སྐྱམ་འགོ་ནས་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་འབྲུལ་བཞེས་དང་བྲུག་མདུད་དང་
མགོན་སྟོན་སོགས་སྣལ་འོས་རྣམས་སྲུང་རྒྱན་ལྟར་སྦྲུལ།

(༡༣༧ བ་༣།༡༧༩ འ་༢) འདི་ལོའི་རྒྱ་བ་དང་གཉེས་སོགས་བསྐྱམས་བསྐྱབས་
ཁོངས་སུ་སོང་གཤེན་དམིགས་བསལ་དེ་གཉེས་ལ་མངལ་བྲུག་ཇ་གལ་སོགས་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྦྱངས་པ་ལས་གཞན་མཐའ་དབྱུང་གི་དད་འདུས་པ་རྣམས་ལ་ལྷག་སྒོ་
རྒྱབ་ནས་ཞལ་མངལ་དང་སྦྱང་མདུད་བཅས་ཀྱིས་དེ་བ་བསྐྱེད་སྦྱངས།

(༡༣༠ བ་༡།༡༧༥ ཐ་༡) འདི་ལོ་ཡལོང་ས་ལྷ་མིའི་འདྲེན་མཚོག་ཆེན་པོ་དགུང་ལོ་
བཅུ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་པར་དགུང་སྟེག་གི་ཉེར་འཚོ་རྩལ་བཞེས་མི་མངའ་
པར་ཞབས་པད་ལུན་བརྟན་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་དུ། ཉོར་རྒྱ་གཉེས་པའི་ཆེས་གཉེས་གཟའ་
སྐར་དགོ་བའི་ཉིན་སྐྱེ་བཅར་སྤྱི་བྱེད་མཁན་པོ་ནས་རྒྱ་ཡོན་སྦྱར་ཉེ་རྣམས་ལྷ་ཚོགས་
ཡོངས་ནས་སྒོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྒོ་ནས་སྐྱེ་ཆེ་ཆེ་སྐྱབ་གྱི་གསུང་
ཚོག་(བསྐྱེས་)དང་འབྲེལ་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྦྱངས།

(༡༣༡ ཉ་༡།༡༧༥ འ་༥། བཏུས་) ཡབ་གཞིས་ལུན་ཚོགས་ཁང་གསར་དང་། རྩ་
སྤེང་རྒྱ་བྲང་བཅས་ནས་ཀྱང་བརྟན་བཞུགས་རིམ་བཞིན་སྦྲུལ།

(༡༣༣ ཉ་༥།༡༧༢ འ་༥) ཆེས་རྒྱལ་ལྷ་ཐོག་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་དཔེ་ཀྱང་
གནམ་དུ་གཤེགས་པའི་དགོངས་རྫོགས་ཆེད། ཡལོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ཆེན་པོ་
གང་ཉིད་རྣམས་ལྷའི་གསུང་ཚོག་པའི་ཞབས་འབྲིང་དང་བཅས་ཅེ་སྒོར་མཚོད་ཁང་
ཁག་ལ་མཚོད་སྤྱིན་དང་སྦྱགས་སྟོན་སྦྱར་ཤལ་རིམ་སྦྲུལ་གྱིས་འཕགས་པ་རིན་པོ་
ཆའི་སྐྱེ་མདུན་དུ་(༡༣༣ བ་༡།༡༧༢ འ་༣། བཏུས་) སྦྱགས་སྟོན་བདེན་ཚོག་གིས་

རྒྱས་བཏབ་པའི་མཚོན་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༡༩༣ བ་༥།༡༧༩ བ་༡༠) ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་གཤམ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་
བས་དགྲུང་སྐྱེག་ཞབས་བརྟན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྐོ་
ནས་སྐྱེ་ཆེད་ཆེ་སྐྱབ་དང་འབྲེལ་བར་གྲུ་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་ཀྱི་གྲལ་དབྲུང་ཆེབས་
སྐྱུར་ཐོག་མེབས་སྐོ་དང་ཞལ་འདོན་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་སྤར་བཞིན་ཀྱི་སྤྲོད་ནས་རྣམ་
གྲུའི་སྐོབ་དཔོན་པས་མཚུས་རྒྱས་བཤད་རྗོགས་མཚམས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་
ཀྱི་མཚོན་སྤྲིན་བཅས་གཞིགས་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༩༩ ཉ་༤།༡༧༧ བ་༩) འཇམ་དབྲུངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཞན་རྩང་ཅི་
ནའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཏེ་དལ་ཅེད་ཐོག་གསེར་ཀྱི་བཀའ་ལུང་
བཟང་པོ་ཐོག་མར་མེབས་པར། (བསྐྱུས་)གྲུས་བསྐྱུ་སྤར་ལམ་ལྟར་མཛད།

(༡༩༤ བ་༩།༣༠༡ བ་༩) ལྷ་བ་འདི་ནང་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་སྐྱུན་རས་
གཞིགས་མེད་སྐྱ་དང་། རྣམ་འདོམས། སྤེ་བཅེགས་སོགས་ཀྱི་བཟུ་བུབས་དང་།
འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེ་དང་གདུགས་དཀར་སོགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་བྱུང་འགྲོལ་ཀྱང་ལན་
མང་ཅོམ་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བའི་སྐྱབས་སོ་སོའི་སྐྱེ་ཡོན་ལེགས་འབྲུལ་
ཡང་མ་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་རང་གིས་བྲུག་བསྟར་ཀྱིས་གྲུས་འདུད་དང་བཅས་ཏེ་
འབྲུལ་གནང་མཛད་པ་སོགས་དུས་རྣམ་ཀུན་རྩ་ཡོན་ཉན་ཀུན་ཀྱི་གཞི་རྟེན་ཐེག་པ་
མཚོག་གི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་སོགས་ནི་འདྲོམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་
པར་ཐར་བ་ལྟར་བཞེས་པའི་བཀའ་འདྲིན་མཛད།

འདི་ལོ་རྒྱ་བཞི་པའི་ཆོས་བཞི་གཟའ་སྐར་དགེ་བའི་ཉིན་ནས་རྒྱ་ལྷ་པོའི་ཆོས་

གཅིག་བར་སྐྱེའི་བཅད་རྒྱ་འཕམ་བཞུགས་བཀའ་འི་ཆེ་བར་དེའི་རིང་སྐྱེ་བཞིའི་
སྐྱེ་མཚམས་ཀྱི་བར་མེད་རྣམས་སྐྱ་སྐབས་འགར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་
བཟུ་བྱ་བས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། སྐྱེ་མཚམས་འགར་གཞིམ་སྐྱུག་རྟེན་གཙོ་ཁག་ལ་
ཁྲུས་གསོལ་སོགས་ཆར་འབེབས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་འི་ཆེ་ཞིང་། ས་སྐྱེའི་ཆེས་
བཙོ་ལྷ་ཉིན་ཅེ་དང་ལྷ་ལྷན་རོ་ཤུག་རྣམ་གཉིས་སོགས་ལྷ་རྟེན་ཁག་ལ་སྐྱུགས་སློན་
སྐྱེ་ཤལ་ཡང་བཀའ་བཀོད་ཀྱིས་ཡིག་ཚང་དུང་ཡིག་རྣམས་འབྲུལ་བར་བཏང་། ལྷ་
བ་ལྷ་པའི་ཆེས་གཅིག་ཐོར་སྐྱེ་བྱི་མཁུག་ནས་སྐྱེའི་བཅད་རྒྱ་སྐོལ་ཉེ་མཚོད་ཡོན་
ལྷན་རྒྱས་ཐོག་དུང་ང་དང་སྐྱེའི་བཅད་རྒྱའི་སྐྱེན་ལོག་ཏུ་ཡོད་རིགས་རྣམས་ལ་ཉི་འོད་
ནས་མཇལ་ཕྱག་ཀྱང་སྐྱུལ། ཆེས་གཉིས་ཉིན་གནམ་བསྐོས་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་
ཆེན་པོ་ནས་མ་སྐྱབས་མགོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཞིགས་ཆེན་པོ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་
རྒྱས་ལ་གསེར་གྱི་བཀའ་ལུང་དང་འབྲེལ་བའི་གནང་སྐྱེས་གྱུ་ལོམ་བ་བཅས་ཐེབས།

(༡༣༥ བ་༦།༣༠༣ འ་༣། བསྐྱེས་) འབས་པད་བཤད་སྐྱ་དང་།(༡༣༥ ཉ་༣།༣༠༣
ཐ་༤) བཀའ་ལློན་སྐྱི་ལྷགས། དཔལ་ལྷན་བཅས་ནས་དགྲུང་སྐྱེག་འབས་བཟླ་རིམ་
འབྲུལ་ཐོག་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་མ་སྐྱེན་འགྲུང་དང་མཐུལ་བཤད་
འབྲུལ་བ་རྟ་ཚོག་རིན་པོ་ཆེས་མཇེད་བ་ལས་གཞན་རྣམས་གོང་དང་འབྲ།

(༡༣༥ ཉ་༦།༣༠༣ འ་༡༠) གཞན་ཡང་ལྷ་བ་འདི་ནང་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ།
སྐྱིང་གསུམ། མེ་བཞི། ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་བ་སོགས་ནས་ཀྱང་མདོ་ལྷགས་ཀྱི་འབས་
བཟླ་དང་འབྲེལ་བར་མཇལ་ཕྱག་དང་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་བཏེགས་
ནས་ཚོགས་མཚོག་མི་སྲིད་འདུས་པའི་བདེན་ཚོག་གིས་རྣམ་འབྲེན་ཆེན་པོའི་སྐྱ་ཆེ་

ཡུན་བརྟན་གྱི་ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་པར་མཛད། རྒྱ་བ་དྲུག་པའི་ཆེས་འགོར་གང་གི་
རིགས་གྱི་ཚོད་པན་ཡཔཎ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱའི་
མདུན་ས་ནས་ཡགོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཅུ་གསུམ་དགྲུང་སྐླེག་གི་ཞབས་བརྟན་ཆེད་
འབྲུལ་དང་། གྲུས་བ་སྐྱ་བཅར་དར་ཉན་མཁན་མིང་པ། ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་པ།
རྩེ་སྐྱི་བཅས་གྱིས་ཡགོང་ས་རིན་པོ་ཆེར་དགྲུང་སྐླེག་ཞབས་བརྟན་དུ་རྣམ་གྲུའི་
གསུང་ཚོག་གདན་ཞུས་གྱིས་སྐྱ་ཆེའི་ཆེ་སྐྱབ་གྱི་ཚོག་དང་འབྲེལ་བར་མཚུལ་
བཤད་འབྲུལ། ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར།

(༡༩༦ བ་༦།༣༠༧ ཟ་༥) འདི་རྒྱའི་ཆེས་བཅུ་བདུན་གཟམ་སྐྱར་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་
བའི་ཉེན་སྲིད་ཞི་ལྷ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་འབྲེན་ཡསྐབས་མགོན་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་
ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་ལོང་གིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་བདུད་ཅིའི་སྐྱན་ཆབ་
འཕྲོད་བཞེས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

(༡༩༦ བ་༦།༣༠༦ ཟ་༣) དེ་ཞིག་མཛུལ་དམངས་གཞན་རྒྱ་སོགས་ལྷུང་ཞུར་མ་
བབས་པའི་ཅེར་བཞུགས་སྐབས་བཞིན་བསྐྱམས་བསྐྱབས་ཁོངས་སུ་ཡོད་རིགས་
རྣམས་མ་གཏོགས། གཞུང་ཞབས་གས་གཞུང་དོན་ལ་ཐོན་འབྱོར་སོགས་དང་རྗོང་
གཞིས་གྱིས་མཚོན་གོ་ས་གནས་སྲོའི་རིགས་གྱི་མཛུལ་ཞུ་དང་། སེར་འབྲས་གྱིས་
མཚོན་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་སྐྱ་མ་ལས་སྡེ་སོགས་གྱི་མཛུལ་དར་ཡང་གཟིམ་རྒྱུར་
འགག་ནས་མགོན་བརྒྱུད་གྱིས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་དེ། འདིར་བཞུགས་རིང་རྒྱུན་
གྱི་སྐྱབས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཕྱག་དཔེ་གཟིགས་གསན་སོགས་ལ་གཅིག་དུ་
འབྲུས་བར་མཛད་དོ། །

(༡༤༠ ཉ་ཉ། ༢༠༠༩ ལ་ཉ། ཟླ་༧) ཚེས་གསུམ་གཟའ་སྐར་སྐྱོད་ལྷེད་དགེ་བའི་ཉིན་
ལོར་སྤྱིར་བསྐྱེད་བཟང་པོ་བྱང་ནས། མོ་བྱང་ཚེན་པོ་པོ་ཉ་ལར་ཚེ་བས་བསྐྱེད་བཀའ་
རིན་ཆེ།

(༡༤༡ ཉ་ལ། ༢༡༠ ལ་མ) ཟླ་བ་འདི་ནང་གཉེན་ལ་ལེགས་བཤད་སྤྱིར་པ། ཚེ་
ཚོགས་པ། ཚེ་དང་དགའ་ལྡན་ཚོས་འཁོར་བ་བཅས་ནས་བཅུ་གསུམ་དབྱུང་སྤྲེག་གི་
ཞབས་བརྟན་དུ་མདོ་ལུགས་ཞལ་འདོན་དང་། མཛུམ་རྟེན་གསུམ། དངོས་འབྲུལ་གྱི་
མཚོད་སྤྱིན་བཅས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༤༢ བ་ཉ། ༢༡༠ ལ་ཉ) འདི་ཟླ་སྔ་མེ་ལུང་སུ་ལྷོགས་འདུས་དང་ལྡན་མེར་སྐྱ་
ཁག་ལ་ཉིན་བསྟར་ཆག་ལྟ་བུར་ཞལ་མཇལ་དང་སྐྱུང་མཐུད་སོགས་གྱིས་སོ་སོའི་རེ་
འདོད་ཁེངས་པར་མཇུག། ཚེས་ཉེར་སྔ་སྔ་ལོ་རྒྱུན་གྱི་ལུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་
རྣམས་ཆག་མེད་བཀའ་རིན་ཆེ་ཐོག་གསོལ་ཚིགས་རྒྱ་བ་འཆར་ཅན་དགུན་ཆས་
གསར་སྐྱོད་གྱི་མཇུག་ཁ་བཀའ་རིན་ཆེ།

(༡༤༣ ཉ་ཉ། ༢༡༡ ལ་མ) ཚེས་ཉེར་དགུ་ནས་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཞི་
བར་འཆར་ཅན་དགུན་བཞུགས་གྱི་སྐུའི་བཅད་རྒྱ་བཀའ་རིན་ཆེ།

(༡༤༤ ཉ་ལ། ༢༡༣ ལ་ཉ) ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་བཟའ་སྐར་འབྲུང་
འཕྲོད་དགེ་བར་ཤར་ལྷོགས་བསྟན་པའི་སྐྱོན་མེ་ཁལ་ཁ་ཇེ་བཅུན་དམ་པའི་ཡང་སྤྱིད་
སྐྱུ་འཕྲེང་འདི་པའི་གསེར་བུམ་བརྟག་དབྱུང་བཀའ་རིན་ཆེ།

(གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་མེ་ལོ་༢༠༡༣ ལོར་དེབ་གཟུགས་

བར་འབྲེམས་བྱས་པ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་ལོ་ལྔ་ལྷན་གྱི་མཛད་རྣམ་ཞེས་པའི་དེ་བ་
སྤེང་། ༡༩ པའི་ཤོག་གྲངས་ ༣༡༣༨་༡ ལྟེན་ ༣༡༤༨་༡༠ བར་སྐྱེས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྣམ་
ཐར་འདིའི་བོད་ཤིང་བར་དཔེ་རིང་ཤོག་གྲངས་ ༡༤༩ གྱི་ཚབ་སྐྱེས་བཅུ་བ་རྒྱལ་
ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་བོད་ཤིང་བར་ཤོག་གྲངས་ ༡༤༩ པ་བཅུག།

(༡༤༩ པ་༩། དེ་བ་གཟུགས་ནང་ཚད་) གསེར་བུམ་མ་དུག་པའི་སྡོན་དུ་ཚེས་
བཞིར་སྐྱ་བཅད་རྒྱ་ཤོལ་བའི་ཉིན། སྐྱ་བཅར་ནས་ད་ལས་གསེར་བུམ་ནས་སུ་ཐོན་
ཞུས་པར། པ་སྣའི་ཁོངས་ཀྱི་ཁྲུ་དེ་ཐོན་ཅེས་ཐེབས། སྐྱ་བཅར་དང་གསོལ་གཟིམ་
མཚོད་གསུམ་བཅས་ནས་དཔལ་སྣུན་ཁོངས་ཀྱི་ཁྲུ་དེ་ཐོན་ཡོང་ཞེས་ཞུས་པར།
དེ་མི་ཐོན་ཅེས་ནན་ཚེན་བོར་ཐེབས། དེ་ཐོན་ཡོང་ཞེས་ལྷ་རྒྱལ་ཞུས་པར། འོ་ན།
རྒྱ་འཛོག་དགོས་ཞེས་ཐེབས། དེ་ག་རང་ཞུས་ཚོག་ཅེས་ཞུས་པར། སྐྱ་བཅར་ལ་
ཁྲོད་རང་པའི་སྡོགས་སུ་ཤོག་གསུངས་པར། དེད་བཞི་དཔལ་སྣུན་ཁོངས་ཀྱི་ཁྲུ་དེ་
གའི་སྡོགས་སུ་མི་འགོ་བར། པ་སྣའི་ཁོངས་ཀྱི་ཁྲུ་དེའི་སྡོགས་སུ་གཏན་ནས་མི་
འགོ་ཞུས་པར། འོ་ན། ཁྲོད་རང་རྒྱ་འཛོག་ཤོར་དགོས་པ། རོ་གཞོང་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་
ཡོང་འེས་རེད་(དེ་བ་གཟུགས་ ༣༡༤ འ་༡༠) ཅེས་ཐེབས། གསེར་བུམ་དུག་ཉིན་གྱི་
སྤྱི་ལོར། རྒྱ་འཛོག་མི་འཛོག་སློན་བོར་མི་དབང་། རྒྱ་སྲངས་མི་སྲངས་རྒྱལ་བོར་
མི་དབང་ཐེར་བ་ཡིན། རྒྱ་འཛོག་ཤོག་གསུངས་ནས་ཚོ་འདེད་གནང་བར་འབྲུལ་
དགོས་པ་བྱུང་། དེའི་སྐྱབས་བཀའ་ལས། ང་ལ་མིའི་རོགས་མེད། དཀོན་མཚོག་གི་
སྡོགས་ཡོད། ཁྲེད་ཚོས་ཤོར་བའི་རྒྱ་འཛོག་དཀོན་མཚོག་རང་ལ་འབྲུལ་དགོས་པ་
ལྷ་བྱ་འདུག་ཀྱང་། མ་ཡིན་དགུ་ཡིན་གྱིད་གསུངས་ནས་སྤྱིར་གནང་མཛད། སྐྱ་

བཅར་ནས་ལྷ་སྐྱེ་ཞབས་རིན་པོ་ཆེར་དཀོན་མཆོག་གི་བརྟམ་མཚན་འདྲ་བུར་ལས་ཆེ་
ལུས་བར། གཞན་ལ་མ་ཤོད། བུམ་སྐྱེ་བོག་མར་རྩལ་པའི་བྱ་བ་མོ་མི་ལམ་དུ།
ཁོ་མོ་ཉི་འོད་བཟུགས་ཁྲིའི་ཁར་འཁོད་འདུག་པར། ཞབས་བདད་བལ་སྐྱེན་དང་པ་
སྣའི་ཅིས་དཔོན་གཉིས་གྲུར་གྲུམ་མེ་ཏོག་གི་བུམ་བ་རེ་ཐོགས་ནས་ཡར་ཡོང་
སྐབས། དཔལ་སྐྱེན་གོམ་བ་བྲེལ་བོར་ཡོང་ལུམ་བུས་ཀྱང་ས་གཅིག་ཏུ་སྡོད་པ་ལས་
ཡོང་རྒྱ་གཏན་ནས་མི་འདུག། ཅིས་དཔོན་གཉིས་ལེར་ཡོང་སྟེ་བུམ་བ་རེས་ཀྱི་སྟོག་ཅེད་
སྟེད་དུ་བཞག་སོང། དེ་ལ་ཞིབ་མོར་བལྟས་པས་མེ་ཏོག་འགའ་ཞིག་ཉིད་པ་འདུག་
པར་དེ་ཁལ་ཁའི་གསེར་བུམ་ལ་སུ་ཐོན་ལྟོས་བ་ཡིན་འདྲ་གསུངས། འོ་ན་ཉིད་པ་དེ་
ཅི་ཡིན་ན་ལུས་བར། རྒྱ་སྐྱེས་ན་གསོ་བའི་རེ་བ་འདུག་པས། ལྷ་ཆེ་ལ་སྟོས་བ་ཡིན་
འདྲ་བས། ཞབས་བརྟན་གྱིས་འཁྲོར་ན་སྐྱོན་མེད་པ་འདྲ་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ནི་
མནལ་ལམ་ལ་བསྟུང་བ་མ་གཏོགས། དོན་དུ་འབྱུང་འབྱུང་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་
པའི་རྟགས་སུ་གོར་མ་ཆག།

(༡༤༤ བ་༣།༣༡༥ འ་༡༥) ཆེས་བཅུ་ནས་ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་བར་སྦྲར་ཡང་སྐྱེད་
བཅད་རྒྱར་བསྐྱར་བཟུགས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་སྟེ་སྐྱེན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་གཅིག་ཏུ་
གཞོལ་བར་མངོད།

(༡༤༥ བ་༤།༣༡༦ ཐ་༦) ལྷགས་པོ་པག་ལོའི་གནམ་ལོ་གསར་དུ་ཆེས་པའི་
དཀར་སྟོགས་ཀྱི་དགའ་བ་དང་པོའི་སྣ་ཆར་བསྐྱེས་མ་གཅིག་འདོད་ཁལས་དབང་
མོའི་གསུང་བསྐྱང་པོ་བྲང་གི་ཡང་སྟེད་རྣམ་གྲུའི་ཆོགས་དབྱར་ཆིབས་བསྐྱར་
བསྐྱངས་ཏེ་ཆེས་གཏོར་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་བ་དང་ཆོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་སྐྱེན་

ཚོགས་སུ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་ཚེན་མོར་རོལ་བཞེས་
བཀའ་འདྲིན་མཛད།

(༡༩༥ ཉ་༣།༣༡༧ ཟ་༤) ཚོས་གསུམ་ཉིན་ནར་མའི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་
རྣམས་ལྷུ་བ་བསྟུན་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་འདོད་ཁམས་དབང་མོར་གསུང་བསྐྱང་རྒྱས་
བ་ཚོགས་འཁོར། གཤེགས་གཉོར། བཏྟལ་སྦྱིལ་སོགས་གྲུབ་ནས་ཉི་འོད་བཞུགས་
ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་ལས་ཚན་ཕྱག་དབང་མཚུག་སེར་སྟགས་ལྷ་ཚང་གི་
མཁན་སྦྱུལ་ལས་སྡེ་དང་། འབྲས་ཉར་གདོང་གི་ལྷ་སྦྱུལ་ཁག་གཉིས་དང་། རུར་ཅི་མི་
ཚན་བཅས་ཀྱི་དགྲུང་གསར་མཛེས་ལྷ་བ་དང་། འབྲས་སྦྱངས་ཚོགས་ཚེན་དགོ་
བསྐྱོས་དགོ་གཡོག་བཟས་ཁང་སྡེ་ཕྱག་བཅས་སྟོན་ལས་ཚེན་མོའི་འགྲོར་ཕྱག་
མཛེས་ལྷ་བར་ཇ་གཤམ་སྦྱང་མཛུད་བཅས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ། ཚོས་བཞི་ཉིན་ལས་ཚན་
ཕྱག་དབང་མཚུག་སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་སྟོན་དཔོན་ལས་སྡེ། སྟོན་ལས་ལྷ་
སྟོར་བ། མ་ཉི་བ་དུང་དཀར་འབྲུག་གཤམ་བཅས་ལ་མཛེས་ཕྱག་

(༡༩༥ བ་༣།༣༡༧ འ་༣) ཅིས་དཔོན་བརྒྱ་ནས་ཚོ་འབྲུལ་སྟོན་ལས་ཚེན་མོར།
མང་འབྲེད་བསྟེན་བཀུར་བའི་རྣམ་དཀར་རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱར་སྟོན་པའི་སྐབས་ལྷར་
མཚུལ་ཉེན་གསུམ་དང་སྐྱེ་འབྲེད་སྐྱེ་སྐྱལ་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་འདྲིན་མཛད་ཅིང་ཇ་
གཤམ་སྦྱང་མཛུད་ལེགས་དར་བཅས་བཀའ་འདྲིན་སྦྱལ།

(༡༩༥ བ་༤།༣༣༠ འ་༡༣) ཆབ་མདོའི་མཛོད་རྒྱུད། སྡེ་དགོ་རྒྱལ་སྐས་སྦྱ་མ།
ཁལ་ཁའི་ཏུ་སྦྱ་མ། ཉེ་བོ་བྲག་མགོ་མཛོད་བ་བཅས་ནས་སྟོན་ལས་ཚེན་མོར་མང་
འབྲེད་བསྟེན་བཀུར་བའི་རྗེས་འབྲེལ་ཉེན་གསུམ་དང་སྐྱེ་སྐྱལ་འབྲུལ་བཞེས།

(1949 ཉ་ཉ། 1930 བ་3) རྒྱ་བ་དང་པོ་ཕྱི་མའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་བཀའ་རྒྱོན་གསར་བྱུང་བའི་སྐབས་སྐྱེས་མཆེད་རྒྱུད་ནས་ཡུལ་ལོང་ས་མཚོག་བཅུ་གསུམ་དགུང་སྐྱེག་ལས་གྲོལ་བའི་ལེགས་སྐྱེས་ཞབས་བཏུན་དུ་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སློན་ནས་བཏུན་བཞུགས་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར།

(1949 ཉ་ལ། 1937 བ་4) ཆེས་བདུན་ཉིན་ཁལ་ཁ་ལོ་ལོན་ཇ་སག་ཆེས་ཆེན་ཉང་གི་ཇ་སག་ཁུ་རལ་བྱུང་ཡིག་བཅས་དོ་གཡོག་རྒྱལ་ཚུ་སློར་ནས་འབྱོར་སྤྲུག་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་སྤྲུག་མདུད་བཅས་བཀའ་རྒྱུན་ཆེ། ཆེས་བཅུ་གཅིག་གཟུང་སྐར་འབྲུང་འཕྲོད་དགོ་བའི་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་དགའ་ལྡན་ཡང་ཅེར་(1949 བ་5། 1937 བ་5) མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུགས་གཉེར་གསན་བཞེས་དབུ་འཇུགས་ཀྱི་རྟེན་འབྲུང་ལེགས་བསྐྱེད་དུ་སྲིད་སྐྱོད་ནོ་མིན་ཉན་ནས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས། རྒྱ་བཅར་དང་གུས་བ་དར་ཉན་མཁན་པོ། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ། ཨ་ཁུ་ལགས། རྒྱ་ཞང་བཅས་ནས་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(1940 ཉ་6། 1934 བ་3 རྒྱ་3) ཆེས་དྲུག་ཉིན་ཁལ་ཁ་ཁུ་རལ་ལྷ་བྱང་ནས་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་ཡང་སྲིད་གསེར་བྱུམ་བཏུག་དབུད་ཀྱིས་དོས་འཛིན་ལེགས་པར་བྱུབ་བ་དང་། ཡུལ་ལོང་ས་མཚོག་བཅུ་གསུམ་དགུང་སྐྱེག་གི་ཉེར་འཛེའི་རྩལ་བཞེས་སྐད་ཅིག་གྲང་མ་བཞེས་པར་འཚོ་ཞིང་གཞེས་པའི་ལེགས་སྐྱེས་སྤྲུ་ཡེར་དང་ཆབས་ཅིག་པར་ཚོམས་ཆེན་དུ་དཀར་སློ་སློམ་སྤྲིག་ཐོག་དབུ་སྐར་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་

ཀྱི་གྲལ་དབྱར་ཡོངས་འཛིན་རྟོག་ཡིན་པོ་ཆེ་དོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་
བཅོམ་ལྡན་འདས་མགོན་པོ་ཆེ་མཐའ་ཡས་པའི་གསུང་ཆོག་དང་འབྲེལ་བར་ཞབས་
བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༥༡ ཉ་༣༡༣༥ ཟ་༩) འདི་ཉིན་གཟའ་ཆེས་ཁྲུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ལོངས་སྤོངས་ཐམས་
ཅད་མཁའ་གཟིགས་ཆེན་པོ་གདན་ས་གསུམ་དང་སྤྲས་གནས་དཀར་མོ་སྡོངས་
སོགས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལུ་འཆར་ལམ་སྟུན་སློབ་སྦྱོར།

(༡༥༢ ཉ་༤༡༣༦ འ་༧) འདི་དག་གི་སྐབས་གནས་རྒྱུང་ཆོས་སློང་གི་ལུང་
བཞེན་ལྷ་བ་ལུང་དོ་ཅོག་གི་ཉ་སྟོང་བརྒྱད་གསུམ་དང་། གཟའ་སྐར་ནམ་ལེགས་སུ་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་རེས་སློང་གིས་ཆེ་དབང་བརྒྱ་ཅ་དང་བཟུ་བུ་བས་སོགས་
འབྲུལ་བཞེས་དང་། ཆོས་སློང་རབ་གསལ་སོགས་སྐབས་ཐོག་ཉེར་མཁོའི་ཤོད་
འགའ་ཞིག་གི་ལྷགས་ལུང་ཡང་གསན་བཞེས་མཛད་ཅིང་། གཙོ་བོར་རྒྱན་འཁྲོངས་
ཀྱི་ལྷགས་དམ་ཉམས་བཞེས་གང་ཡིན་ཆག་མེད་ཐོག་སེང་དབང་ཀུན་ཏུ་མཚན་ཉིད་
ཀྱི་གཞུང་ཅ་བ་རྣམས་ལྷགས་འཛིན་དང་། སྐབས་འགར་སྲིད་སློང་མཚོག་དང་།
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས། ལྷ་ས་བ་ཅག་བཅས་ནས་བསྐྱེད་སྤོངས་ལུང་ཡང་
སྤུལ་བ་ལེགས་པར་གསན་བཞེས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞིང་། ལྷ་སྟན་ལུང་སོགས་སུ་ནད་
མཚམས་རྒྱུ་ཀྱིས་ཚོད་ནས་ལུན་རིང་ཅོམ་སོང་བར་བརྟེན་སྤོངས་འདུས་གཉེན་
མའི་སྤྱི་བོ་གྲངས་ལས་བརྒྱལ་བར་ཉིན་བསྐྱར་ཆག་མཛལ་དམངས་ཀྱང་བསྐྱེད་
བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་པ་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་བཞེས་པར་སོ་སོའི་ཡིད་ཚིམ་པའི་རེ་འདོད་
བསྐྱེད་སྤོངས། ཉོར་ལྷ་བཞེས་པའི་ཆེས་ཉེར་གཅིག་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སློང་དགེ་བའི་ཉིན་

ནམ་འབྲེན་ལྷ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁའ་གཟིགས་གཤིགས་ཆེན་པོ་ཞོར་སྤིང་བསྐལ་
བཟང་པོ་བྲང་ཏུ་བདུད་རྩི་ལྷན་ཆབ་འཕྲོད་བཞེས་ཆེ་བས་བསྐྱུར་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༥༣ བ་༦།༣༣༢ འ་༤) འདི་ལོ་ལྷ་ལྷན་ཕྱོགས་སོགས་མཐའ་དབུས་ཀྱུན་ཏུ་
ནད་མཚམས་བྲད་ཆད་ཀྱིས་བསྐྱམས་བསྐྱབས་ལྷོད་ཟིན་པས་(༡༥༣ ཉ་༥།༣༣༤ ཐ་
༢) མཇལ་མང་གི་འདུ་ལོང་ཅམ་ལས་གཞན་འདུ་འཛིན་གཡེང་བ་རྣམས་བཅད་ནས་
རྒྱུན་པའི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཐུག་དཔེ་གསུམ་བསམ་གྱི་མཇེད་པར་
གཅིག་ཏུ་འབྲུས་པར་མཇེད།

(༡༥༣ བ་༣།༣༣༤ འ་༧) རྒྱ་བ་ཏུག་པའི་ཆོས་བཞི་འོ་སྐོལ་གྱི་སྟོན་པས་ལྷ་ཕྱེ་
བཟང་པོ་དང་ལྷའི་བྱ་བརྒྱད་ཁྲི་སོགས་ལ་བདེན་བཞི་ཆོས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་
དུས་ཆེན་ཉིན་ལྷོད་ས་རིན་པོ་ཆེ་གཟིམ་ཚུང་དབུ་གཡེང་ཏུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་
སོར་འཁོད། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གསོལ་ཇ་དང་བཞེས་སྟོ་
རྣམས་ལེབས་ཇེས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བསྐྱུས་ལྷའི་བཙེ་བཞག་དང་
རིགས་ལྷང་ལྷལ། དེ་ཇེས་ཡོངས་འཛིན་ཏེ་ཆག་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་རིགས་ལྷང་
ལྷལ།

(༡༥༣ བ་༤།༣༣༤ འ་༣) རྐབས་འདི་དང་ལྷར་རྒྱ་གཉིས་པའི་ཆོས་ནང་བཅས་སུ་
ཐུགས་གཉེར་དབུ་ཚུགས་གྱི་ནང་ཚག་རྟེན་འབྲེལ་ཅམ་དུ་སོང་གཤིས་ཕྱི་རྒྱར་སྤིང་
གྲགས་སོགས་མེད་པར་མཇེད། གཞན་ཡང་འདིར་བཞུགས་རིང་ཤངས་དགའ་ལྷན་
ཆོས་འཁོར་གྱིས་རབ་བྱུང་སྟོམ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བའི་ལེགས་སྐྱེས་མདོ་ལུགས་
གྱི་ཞབས་བརྟན་དང་།(༡༥༣ བ་༦།༣༣༧ ཐ་༤) མེ་བཞི་གཉིས་གྱི་དབུར་མཇལ།(༡༥༣

བ་༦།༡༡༧ བ་༥) སེར་འབྲས་གཉེས་ཀྱི་འཆར་ཅན་སྒོངས་རྒྱའི་ཚོག་གྲ་དམངས་
མངས་ཕྱག་དང་འབྲེལ་བར་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་གནང་ཆ་སོགས་སྤར་ལམ་
བཞིན་བཀའ་ཤིན་ཅེ།

(༡༥༧ ཉ་༡།༡༡༧ བ་༡༡) ལྷ་སྐྱེར་རྩ་སྐྱེར་མ་བྲང་། ཀུན་སྐྱིད་། བསྟན་སྐྱིད་།
བཀའ་འགག་རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་བཅས་སོ་སོ་ནས་དཀར་རྩེ་སྐྱོམ་སྐྱིག་ཐོག་འཆར་ཅན་
དབྲར་མངས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་སྤུན་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༥༧ ཉ་༥།༡༡༧ འ་༥) ཆིབས་གྲལ་སོགས་སྤར་མར་ལེབས་སྐྱབས་ཇི་བཞིན་
ཀྱིས་གསོལ་ཆོགས་སྤྲོ་ཐོན་ལོང་གིང་ལོ་བྲང་ནས་ཆིབས་ཞལ་བཏེགས་ཏེ། ལོ་བྲང་
རྒྱབ་རྟ་སོའི་ཐད་ནས་སེར་འབྲས་སོགས་ཀྱི་ལེབས་སྐྱེལ་བ་རྣམས་སྐོག་ཅིང་། རྟ་
ལམ་སྐོར་སོ་ནས་ཅེ་གཉེར་ཕྱག་གི་སྐོས་སྤྲས་བསྐྱུས་ཏེ་གཟིམ་རྩུང་ཕུན་ཚོགས་
འདོད་འབྲིལ་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་རྗེས་ལེབས་ཇ་དང་། དེ་རྗེས་ཉི་འོད་ཀྱི་
བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་། སྤིད་སྐྱོང་མཚོག་གིས་མངས་
དར་འབྲུལ་བཞེས་མངོན་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཕྲིན། ལབ་རྗེ།
བཀའ་གྲུང་། ལྷ་བཅར་དང་གྲུས་བ་ཅག་རྩ་བུ། ཐོགས་མདའ་ཅིས་སྤས་ཡན་ཀྱི་
མངས་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་བྱིངས་རྣམས་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྱལ་བསྟུན་གསོལ་
གྲོ། གསོལ་ཞོ། གསོལ་རྩ་དང་། དགོང་རའི་བཞེས་སྤར་བཏེག་ཅིང་བཞེས་སྤར་བཤེ་
བསྐྱ་སོགས་གྲུབ་རྗེས། ལེབས་བྱམས་འགོ་བ་གཉེས་དང་། ཆིབས་དར་བ། ཆིབས་
སྐྱངས་བ། རྒྱ་སྐྱིད་བ། ལྷ་དར་བ། བྱམས་འདེགས་བ་བཅས་ལ་གནང་ཆ་དང་སྤར་
མདུད་བཅས་བཀའ་ཤིན་སྦྱལ། འདི་རྒྱའི་ཆེས་བཞི་གཟམ་སྐྱར་དགེ་བར་ལ་ལོང་ས་

ལྷ་བས་མགོན་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གྲུབ་གསུང་ཚོག་པའི་ཚོགས་དབུང་ཆེབས་བསྐྱུར་
གྱིས་བསྟན་སྲུང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོའི་དབུ་འཕང་དགྲུང་འདེགས་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱང་
གཟབ་གསོལ་གསུང་བསྐྱེད་བཀའ་འདེད་ཆེ། འདི་རྒྱའི་ལྷ་བས་དུས་ཆེན་ཉིན་མཚོད་
ཡོན་རྣམ་རྒྱས་རྣམ་གྲུབ་གསུང་ཚོག་དང་བཅས་ཅེ་སྐོར་གྱི་ལྷ་རྟེན་ཁག་གི་སྐྱེན་སྲུང་
མཚོད་སྤྱོད་སྤོས་ཤིང་སྤྲུགས་སྤོན་སྤྲུན་ཤལ་འབྲུལ་སྤོར་གྱི་བསྟན་འགྲོ་བདེ་བའི་
བདེན་ཚིག་གི་མཚམས་སྤོར་བཀའ་འདེད་ཆེ།

(༡༥༥ བ་༥།༣༡༠ འ་༧) འོགས་འདུས་ཀྱི་མེར་སྐྱེད་དུ་ཅན་གྲངས་ལས་བཀའ་
བར་སྤྱི་ལྷིང་མཇུག་ཕྱག་དང་ཕྱག་མདུད་བཅས་སྐྱལ་ཉེ་ཡིད་ཀྱི་རེ་འདོད་ཁེངས་
བར་མཇུག། ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉེར་བཞིར་འཚར་ཅན་རྒྱུད་ལྷོད་
སྤྲང་གྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས། བཏུས་སྤྱི་མཚོད་ཆེན་མོའི་མཇུག་སྐོར་མཚོད་
འབྲུལ་སྤྲུགས་སྤོན་རྒྱན་བཞིན་བསྐྱེད་སྤྲངས།

(༡༥༥ ཉ་༥།༣༡༡ ཟ་༢) ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གཉིས་ནས་ལྷ་བ་བཅུ་
གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་གཅིག་བར་དགྲུན་བཞུགས་བཅད་རྒྱ་བཀའ་འདེད་ཆེ་བར་ཆེས་
གཉིས་སྤྱི་ཐོག་གཞུང་ཞབས་བཅད་འོག་ཏུ་མེད་བ་རྣམས་ཀྱིས་མཇུག་དང་འབྲུལ་
བཞེས་མཇུག་ནས་སྤོད་སྤྲུན་ནས་བསྐྱེད་སྤྲུགས་བསྐྱེད་བཀའ་འདེད་བསྐྱེད་སྤྲངས་ཉེ་སྤྲུན་
བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་རོལ་བར་མཇུག།

(༡༥༥ བ་༣།༣༡༡ འ་༦། ལྷ་༡༣) ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཉེ་བོ་ཁང་གསར་དཔོན་
དང་། ར་ལྷ་སྐྱལ་སྐྱེ་བཅས་ངོ་གཡོག་བརྒྱད་ཅུ་སྐོར་ལ་མཇུག་ཕྱག

༡༡ ། ལྷ་བུའི་ལོ་གསར་དགེས་མཚོན་ཡང་ལྷན་དང་སྟག་སྟེང་ས་འཛིན་ནས་
བརྟན་གསོལ་གནད་སློན་ལྷུ་འབྲུལ། འཆར་འཕར་བྱེད་སྐོར་རྣམས་ཉམས་མེད་
ངང་གསལ་བསམ་ཚེད་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་སྟེ་ཆེབས་བསྐྱུར་གྱིས་མཚན་
ཞབས་གསར་བསྐྱོའི་ཐོག་གྲུ་ཚང་ཁག་ཏུ་ལྗོངས་མཚོག་ནས་བཀྲལ་བརྟག་
གནང་བ་དང་། མཁས་པ་གཞན་དག་གིས་ལེགས་བཤད་གྱིས་མཚོན་སློན་
བསྐྱར་བ་རྣམས་དགེས་བཞེས་གྱིས་རྗེས་འཛིན་སྤྲད།

(༡༥༦ བ་ཤ་༡༣༡ བ་༣) ལྷ་ལོ་བུའི་གནམ་ལོའི་ངང་ཞལ་གསར་དུ་ཆེས་
པའི་དཀར་ལྷོགས་གྱི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་རེངས་གྱི་སྔ་ཚར་རྣམ་འབྲེན་སྲིད་ཞིའི་ཉི་
མ་ལྗོངས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཚེན་ལོ་དང་། གང་གི་འཕྲིན་ལས་གྱི་
བྱེད་པོ་སྲིད་སྐྱོང་ཨ་ཆི་ཐུ་ལོ་མིན་ཉན། དེགས་གྱི་ཚོད་བན་ཡོངས་འཛིན་རྩ་ཚག་
རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གསུམ་གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གདན་འདྲོམས་
གྱིས། མ་གཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་ལོའི་སྤང་བརྟན་དབྱགས་དབྱུང་པའི་སྤྱན་སྤར་
མཚོན་སློན་དམ་རྩས་སྤྱན་གཟིགས་རྣམས་མཚར་དུ་དངར་བ་སྤྲིག་བཤམས་ཐོག་
བཅོམ་ལྷན་འདས་འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེའི་བསྐྱེན་སྤྱབ་ཡན་ལག་བཞིའི་ཉིང་འཛིན་ཅེ་
གཅིག་པའི་ངང་ལས། ལྷ་ལོ་བའི་བསྐྱེན་སྤང་ཚེན་ལོའི་དབྱེད་འཕར་དགུང་འདེགས་གྱི་
གསུང་བསྐྱེད་སྤྲིན་རྒྱས་བསྐྱེད་སྤང་རྗེས། (༡༥༧ ཉ་ཤ་༡༣༡ འ་༢) ལོ་བྲང་གི་ཡང་ཅེར་
འདོད་ཁམས་དབང་མོར་ཆེས་གཏོར། (༡༥༨ ཉ་ལ། ༡༣༤ བ་༣) དེ་རྗེས་དགུང་སར་
ཉིན་དང་གཉིས་སོ་སོར་ལྷུབས་མགོན་མཚོན་ཡོན་གསེར་ཞལ་ལྷན་རྒྱས། (༡༥༩ ཉ་
ལ། ༡༣༤ བ་༤) ཚོམས་ཚེན་སྲིད་ཞིའི་སྤྱན་ཚོགས་སྤྱུ་སྤྱན་འདས་ཉེ། ལྷེ་མཐོན་ཨོ་

བན་སོགས་དང་གཞུང་ཞབས་དྲུག་འཕྲིང་དུས་གསུམ། ཁམས་སོག་གི་ཕྱོགས་
འབྲུལ་དང་འདུས་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་པར་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དགེས་སྟོན་ཆེན་མོར་
གཟིགས་ཐོལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

ཡུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་༡༠༡༡ ལོར་དེ་བ་གཟུགས་པར་
འབྲེམས་བྲས་པ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བླེང་རིམ་ཕྱོན་གྱི་མཛད་རྣམ་ཞེས་པའི་དེ་བ་ཐེང་༡༩
པའི་ཤོག་གྲངས་༡༩༤འ་༡ ནས་༡༩༤ཐ་༧ བར་སྐྱེ་བླེང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྣམ་ཐར་
འདིའི་བོད་ཤིང་པར་དཔེ་རིང་ཤོག་གྲངས་༡༥༤ གྱི་ཆོབ་སྐྱེ་བླེང་བཅུ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་
རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་བོད་ཤིང་པར་ཤོག་གྲངས་༡༥༤ བཅུག།

(༡༥༤ ༩་༦) ལྷ་བཟང་སྟག་ལུ་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་མཛུལ་ལྷུང་
ལེབས་པར་གཟིམ་ལྷུང་ལུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དུ་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་སོག་
བཞེས་སྟོ་དང་སྐྱུན་བསལ་མན་བས་རྒྱ་ཀ་ཡང་སེར་པོ་སྐབ་བཅས་གནང་ཞིང་། རིང་
འཚོའི་ལུགས་བཞེད་དང་བསྟན་འགྲོར་སྐྱུན་པའི་ལྷག་བསམ་ཡང་ལྷན་དུ་འཁྲོངས་པ་
དགོས་རྒྱུའི་བཀའ་བཟང་གི་དབུགས་དབྱུང་སྐུལ་བར། ཡོངས་འཛིན་ལྷ་མ་རིན་པོ་
ཆེན་གྲང་། བོང་ས་རིན་པོ་ཆེར། ཁོ་བོར་དེ་ལྟ་བུའི་གདེངས་ལུས་མ་མཚིས་མོད།
འོན་ཀྱང་། རྒྱབས་མགོན་མཚོག་ལ་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་ནས་གང་གི་
དགོངས་བཞེད་ཇི་བཞིན་འབྲུབ་པའི་སྟོན་འདུན་གསོལ་བཏབ་ནར་མར་ལུས་ཚོག་
པ་དང་། རྒྱབས་མགོན་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཅིང་གཟིགས་པ་གང་ཉིད་ནི་བདག་ཅག་
སྟོགས་མ་ལྷ་བདོའི་འགྲོ་བའི་སྟོན་ཚུལ་གྱིས་ལུགས་སྐྱུང་བའི་ཚུལ་བཞེས་སྐྱེད་ཅིག་
གྲང་མི་མཛད་པར་སྟོན་མགོན་པོ་སྐྱང་བ་མཐའ་ཡས་དང་སྟོན་པ་ལྡུག་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་

སྤྱན་སྦྲུང་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་ཇི་ལྟར་མཛད་པ་བཞིན་སྦྱིར་ཁམས་གསུམ་གྱི་
འགྲོ་བ། སྐྱོས་བདག་ཅག་ཁ་བ་ལི་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་མགོན་དུ་ ཡུལ་དབང་
གོང་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་དགེ་འདུན་རྒྱ་
མཚོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་དང་། ཡོང་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ལྟ་བུ་
ཆེན་པོ་དང་། ལུག་ན་བརྗོད་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་གཉིས་དང་མཚུངས་པའི་
མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ་གྱི་རྣམ་ཐར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་བདག་གིར་མཛད་དེ་
བསྟན་འགྲོ་སྦྱི་དང་། ལྷན་པར་གངས་ཅན་འགྲོ་བའི་མན་བདེའི་གཞི་མ་འཇམ་མགོན་
ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་བཞེད་སྲོལ་རྣམ་པར་དག་པ་བསྟན་པའི་སྦྱིང་པོ་
འི་མ་མེད་པ་འདི་ཉིད་མི་ཉམས་ཕྱོགས་དུས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་དར་རྒྱས་
ཡུན་དུ་གནས་པའི་ཐབས་ཚུལ་ལྟར་བཞེས་དོས། སྐྱེ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་དག་
དེབ་གཟུགས་(༡༩༦ ཟླ་༡༠) བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་དེ་འདོད་བཞིན་དུ་མཐར་བསྟན་
པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་ནས་སྤྲུལ་ལ་འདོགས་པར་ཞུ་ཞིང་། དེ་ལྟ་
བུའི་སྤྲུལ་བཞེད་ལྟར་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཆེ་བན་གན་བདག་ཀྱང་མ་ཤི་ཚུན་
ཆད་དུ་མགོན་པོ་གང་གི་བཀའ་བྲིན་གྱི་ཆ་སྐོར་མོ་ནས་གསལ་བ་པར་བྱ་བའི་སྦྲད་དུ་
སྦྱོང་བ་པའི་ལས་སུ་བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྦྱོལ་འཇུག་རྒྱན་འབྲིངས་དང་། སེང་བར་ཀུན་
ཏུ་དོན་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་འཆད་སྦྱེལ་གྱི་བྱ་བ་སོགས་གང་གི་དགོངས་བཞེད་ཇི་
བཞིན་བསྐྱར་བའི་སྐོ་གསུམ་འབད་པས་བསྐྱིམས་ཏེ་འཇུག་ཚོག་པ་ཞིག་ཞུ་བར་
གོང་མ་ཆག་མོད། འོན་ཀྱང་བདག་ཅག་སྤྲུལ་དུས་ཀྱི་ཚོས་གཟུགས་བ་རྣམས་ལ་
དེ་ལྟའི་རྣམ་དཀར་ལམ་དུ་སོང་བའང་དཀར་བ་ཞིག་ལགས་ན། གོང་དུ་དེ་ལྟར་སྦྱོན་

པའི་དེ་ལྟམས་རྣམས་དེ་དེ་བཞིན་འགྲུབ་པའི་སྐབས་སྐོན་སྐྱབས་འཇུག་དང་འབྲེལ་
བའི་བཀའ་བཞེས་འགྲུབ་པ་མེད་པ་ཅི་ནས་མཐེན་མཐེན་ལྷོ་བར། དགེས་བསམ་ཞལ་
བཞེས་ཀྱི་བཀའ་འདྲིན་ཐོབ་པོ། །

(༡༥༧ ཉ་༦།༣༡༥ ཐ་༩) ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ཡུལ་ས་མཚོག་གི་ཞབས་བརྟན་
དུ་ལྷ་ལྷན་རྒྱ་འབྲུམ་སྐྱབ་གི་མཚོན་ཉེན་གསར་བཞེངས་ལེགས་པར་གྲུབ་པའི་དོ་
དམ་སྦྱི་བྱེད་པ་སྦྱོར་བཅར་མཁན་པོ། ལས་བྱ་ལྷ་སྐབས་སྦྱོར་བཅར་སྦྱིན་པ་(༡༥༧ བ་
༣༡༣༥ ཐ་༩) བཅས་པར་ཚར་གནང་མཇུག་ལ།

(༡༥༧ བ་༣༡༣༥ ཐ་༡༠) བྱི་ཚེན་བྱང་རྩལ་ཚོས་འབྲེལ་གྱི་སྦྱུལ་སྦྱོར་མཇུག་ལྷུང་
བཅར་བར་གཟིམ་སྦྱུག་དུ་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་བཞེས་སྦྱོར་དཀར་ལོལ་སྦྱང་
མདུད་བཅས་སྦྱུལ་ཞིང་སྐབས་གཉེར་གསལ་སྦྱོང་ལེགས་པོར་མཇུག་དགོས་པའི་
ཞལ་བརྟན་གནང་། བཀའ་སྦྱོན་བཀའ་ཁང་པའི་གསར་མཇུག་མཇུག་དང་ཉེན་གསལ་
དངོས་འབྲུལ་བཅས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྐྱུང་།

(༡༥༧ བ་༤༡༣༥ འ་༩) འེལ་དཀར་ཚོས་སྦྱེད་ཞབས་བརྟན་ལེགས་འབྲུལ་བ་
མཁན་པོ་དབུ་ཚོས་སྦྱོར་དམངས་བཅས་བརྒྱ་སྐོར་དང་རྗེས་འབྲང་ཁོངས་གཏོགས་མི་
སྦྱོར་བཞི་བཅུ་སྐོར་བཅས་ལ་ཐོན་སྐབས་ཇ་གལ་སྦྱང་མདུད་དང་། དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱ་མ་
དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བརྟེན་ལ། དེགས་གསལ་མཐོན་པོའི་གཟུངས་བཅས་ཀྱི་
སྦྱུགས་སྦྱང་། དད་ཉེན་དུ་ཡརྒྱལ་མཚོག་གོང་མ་རྩལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི་ན་བཅར་སྦྱོ་
གཟན་བྱིངས་མ་བསྐྱེལ་རྗེས་ཅན་བཅས་སྦྱུལ།

(༡༦༠ ཉ་༡༡༣༥ འ་༩) ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཚོས་སྦྱུལ་ལྷ་ཉེན་ཡུལ་ས་མཚོན་

ཡོན་ལྷན་རྒྱུ་རྒྱལ་ཡུལ་ཁང་བརྒྱུད་ཅེ་སྐོར་གནས་གཟིགས་དང་སྐྱབས་གཟིམ་རྒྱང་
ས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ནས་ཚོགས་མཚོན་སེར་སྤྲེང་གི་གཟིགས་ལོང་རོལ་(༡༤༠ ཉ་
༧༧༧༧ བ་༧) རྗེས་བདེ་ལྷན་འབྲེལ་དུ་ས་བཅུད་བུམ་པར་ཕྱག་ནས་དང། རིམ་
གྲིས་གསེར་གདུང་ཁག་དང། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་ཐུགས་སློབ་ལྷན་
ལལ་དང། གནས་གཟིགས་མཛད། ལྷ་གསུམ་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་གདན་ས་ཚེན་
པོ་རི་པོ་དགའ་ལྷན་པའི་འཆར་ཚན་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༤༠ བ་༤༧༧༧༧ བ་༡༠) རྟོར་ལྷ་གསུམ་པའི་ཆེས་བཅུ་གསུམ་གཟུང་སྐྱར་
སྐོར་བྱེད་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན་ལྷ་དང་བཅས་པའི་ཁམས་གསུམ་གྱི་འདྲེན་
མཚོག་མིའི་ཉི་མ་ལྷ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཟིགས་ཚེན་པོ་རྗེ་སྤྲེལ་སྤྲིད་
ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་མཚོག་དང། གང་གི་འཕྲིན་ལས་གྲུན་འདེགས་གྱི་ཁ་ལོ་བ་ཚེན་པོ་
སྤྲིད་སྐོར་ཨ་ཆི་ཐུ་ནོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་མཚོན་ཡོན་གསེར་ཞལ་ལྷན་
རྒྱས།(༡༤༡ ཉ་༤༧༧༧༧ འ་༤༧ བསྐྱེས་) དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྤྲངས་པའི་ཚོས་གྲུ་
ཚེན་པོར་ཆིབས་གྱི་ཞལ་ལོ་སྐྱེད་བའི་ཐོག་མར་ཐོ་རེངས་གྱི་ཆ་ལ་རོལ་ཆ་དང་
གཉིས་གྱི་སྐྱབས་དབྱེ་རྗེས།(༡༤༡ བ་༡༧༧༤༠ བ་༤) དགོ་འཕེལ་དབྱེ་ཅེར་ཉི་མ་ལུང་
བརྒྱན་རོལ་ཆ་གསུམ་པའི་དུས་གཟིམ་རྒྱང་ནས་ཞབས་རས། སྤྲན་འདྲེན་རྒྱ་སྤྲིང་།
སྐོས་ལྷ་སོགས་གྱི་སྤྲི་ལུ་ཚེན་པོས་སྤྲན་བསྐྱེས་ཏེ། ཚོམས་ཚེན་སྤྲིད་ཞིའི་སྤྲན་
ཚོགས་བརྒྱུད་བདེ་ཡངས་ཤར་ནས། འབྲས་སྤྲངས་གྱི་སྤྲེལ་ལས་སྤྲེ་ཆིབས་བསྐྱེད་བ་
རྣམས་གྱི་མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང།(༡༤༡ བ་༧༧༧༤༠ འ་༡༧) སྤྲིད་ཚེས་སྤྲུ་
སྤྲིངས་སུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས། གནས་རྒྱང་ཚོས་སྤྲོད་ནས་

ཆེ་བས་བསྐྱེད་སྐྱོན་འཛིན་ཐོག་པད་འབྲུལ་དང་མཇལ་དང་ཅེ་སྐྱོད་བསྐྱེད་པ།

(༡༦༡ བ་༤།༣༤༠ འ་༤) འབྲུངས་སྐྱེད་མགོན་ཁང་དུ་གནས་གཞིགས་དང་
རྟུགས་སྐྱོན་སྐྱོན་པལ་སྐྱུལ་རྗེས་ཆེ་བས་བསྐྱེད་ཐོག་འབྲས་སྐྱེད་ཀྱི་སེར་སྐྱེད་སྐྱོན་
སྐྱ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱོད་དང་བཅས་ཐོག་མང་དགའ་ལྡན་སོ་བྱང་གི་གཞིམ་ཚུང་མཚན་
གཞིམ་ཁང་དུ་བཞུགས་ཁྲིམ་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་གསོལ་གྲོ་དང་གསོལ་ཇ་
ལེབས། དེ་རྗེས་སོ་བྱང་གཉེར་བ་ནས་གཞིམ་ཚུང་དགའ་ལྡན་སྐྱེད་གསལ་དུ་དཀར་
སྐྱོ་སྐྱོམ་བསྐྱིགས་ཐོག་ཡུལ་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིམ་ཞབས་པད་འཁོད་པ་དང་།
སྤྱི་དུང་ལོ་ལྷན་ལྷན་གྱིས་སྐྱ་སྐྱུག་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས། དེ་རྗེས་ཡ་སྐྱབས་
མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་མདུན་ནས་སྐྱེད་འཚམས་ལྷུ་མཇལ་དང་འབྲུལ་
བཞེས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་རྗེ་གྲུང་། བཀའ་སློན་ལྷན་བཞི། སྤྱི་ཁྱབ་
པ། གུས་པ་ཅག་རྩ་བུ། ཐ་སྲས། རང་མའི་མཁན་སྡེ་ཆེ་ཚུང་། ཐོགས་མདའ་ཅིས་
སྲས། བཀའ་སྐྱོན་མགོན་གཉེད། ལོད་ཞབས། ཅེ་ལོད་ཀྱི་ལས་ཚན་པ། རྩེད་བྱུ་
འབྲིང་དུས་གསུམ། རྩེད་གཏོགས། ཁལ་ཁའི་མི་སྣ། སྐྱེད་དང་བ། ལེབས་བྱམས་པ་
བཅས་ནས་མཚོད་ཡོན་སོ་སོར་གོ་བབས་ཀྱི་མཇལ་དང་། དེའི་སྐྱེད་འབྲས་སོ་བྱང་
གཉེར་བའི་རྟེན་གསུམ་སྐྱེད་འབྲུལ་དང་། ལྷ་སྐྱུག་སེར་སྐྱེད་རྟེན་གསུམ་བཅས་
འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲས། གསོལ་བསྐྱེད་བཞེད་བསྐྱེད་
སོགས་བཀའ་འཛིན་ཆེ། དེ་རྗེས་འབྲས་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་ཆེན་མོར་སྤྱི་སེའི་སྐྱོན་
ཆེན་བསྐྱེད་དཀར་སྐྱོ་འབྲུལ་བཞེས་དང་།

(༡༦༢ བ་༥།༣༤༡ འ་༥) འབྲས་སྐྱེད་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་ལྷན་ས་

གཟིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཞིང་དེ་རྗེས་འབེལ་གཏམ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲས། གང་
དང་། ཚོགས་ལངས། གསོལ་ཚིགས་གསོལ་བསྐྱར་བའུ་ཚོགས་སོགས་ལེགས་བར་
གྲུབ་རྗེས། ཉེན་གཙོ་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་དང་སྤྲུགས་སློབ་སྦྱོར་ཤམ་བཅས་སྦྲུལ་
ཉེ་སོ་བྱང་ཆེན་སོར་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་བག་ཤེབས་བར་བཏུན་བཞུགས་མཛད་དོ། །

(༡༦༩ ཉ་༡༧༣༩ འ་༡༦) བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་འདྲེན་མཚོག་སྲིད་ཞིའི་ཉི་མ་
ཆེན་སོ་གང་ཉིད་ནི་(༡༦༩ ཉ་༢༧༣༩ འ་༦) བསྐྱལ་མང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་
སྡོན་རོལ་ནས་སངས་རྒྱས་སྤྱི་བའ་སྡོན་དང་ད་ལྟར་འཚོ་ཞིང་གཞེས་པའི་
སངས་རྒྱས་གངས་མེད་པ་དག་གིས་ལུང་བསྐྱོན་པ་ལྟར་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་རང་
ཉིད་གྱིས་བརྟེས་པའི་གོ་འཕང་མཚོག་ལ་དཔེ་མཁྱེད་མིད་པར་རིས་མེད་ཀྱི་འགོ་བ་
རྣམས་འགོད་པར་བཞེད་ནས་(༡༦༩ བ་༥༧༣༥ ཐ་༧) ཀླུ་ལ་བའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་
ལྟ་བུའི་དགོངས་དོན་གཏིང་མིགས་པའི་ཐོས་བསམ་གྱི་མཛད་པར་ཞུགས་པའི་སྐྱད་
དུ་(༡༦༥ ཉ་༦༧༣༥ འ་༥) རྩ་བུ་ཉོར་ལྷ་གསུམ་པའི་ཆེས་བཅུ་བདུན་གཟུང་སྐྱར་
སྡོར་བྱེད་སྤྲན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཉིན།(༡༦༥ ཉ་༦༧༣༥ འ་༡) ཐོག་མར་གོང་མ་རིམ་
འོན་གྱི་དབྱེས་ཞིང་དགའ་བ་བརྒྱ་ལྷན་པའི་སོ་བྱང་མཚོག་གི་གཟིམ་རྩུང་ནས། སྤྲན་
འདྲེན་རྒྱ་སྲིད། སྡོས་སྡོས་འདྲིན་སོགས་ཀྱི་བཀུར་སྟེ་ཆེན་སོས་སྡོན་བསུས་ཉེ་
ཀུན་དགའ་རྩ་བའི་ཚོམས་ཆེན་དུ་བཞུགས་ཁྲིང་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་། འཕྲིན་
ལས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བ་ཆེན་སོ་སྲིད་སྡོར་ལོ་མིན་ཉན། རིགས་ཀྱི་ཚོད་བན་ཡོངས་འདྲིན་ཉ་
ཚག་རིན་སོ་ཆེ། ཡབ་རྗེ་མཚོག་དང་བཀའ་གྲུང་སོགས་ཞབས་འབྲིང་བ་ནང་འཁོར་
རྣམས་གལ་འཁོད་བསྐྱོན། མཚོན་ཞབས་ལྷ་མ་སེར་སྐྱད་རྒྱུད་སྡོད་མཁན་ལུང་ཚུལ་

ཁྲིམས་དང་རྒྱལ། མོ་སྒྲིང་གཡུ་ཐོག་སྐྱུལ་སྐྱུལ་འཇམ་དབལ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ།
 དགའ་ལྷན་གྲང་ཅེ་མཁའ་རྒྱུད་འཇམ་དབལ་རྒྱ་མཚོ། སེར་གྲེས་དགོ་བཤེས་གྲང་
 ལྷུ་ཐོགས་མེད། མོ་མང་དགོ་བཤེས་དག་དབང་ལོར་གྲ། འར་ཅེ་དགོ་བཤེས་སྒོ་
 བཟང་དོན་འགྲུག། འབྲས་བུ་ཡངས་དགོ་བཤེས་རྩལ་ཁྲིམས་སྟན་གྲགས་བཅས་
 སྐྱི་མ་སྟན་ནས་གསར་མཇམ་དང་ཆབས་ཅིག་པར་ཤལོང་ས་མཚོད་ཡོན་སོ་སོར་
 མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དང་མཇམ་དང་བཅས་འབྲུལ་བཞེས་གྲིས་གྲལ་འཁོད་ཐོག་
 གསོལ་གྱོ་གསོལ་ཇ། བཞེས་སྒོ། གསོལ་བསྐྱར་བཤེ་བསྐྱུ་བཅས་གྲུབ་རྗེས། ཞལ་
 འདོན་ཤེར་སྦྱིང་བསྒྲོག་བཅས། མཁའ་མཉམ་མ། འཇམ་དབལ་མཚན་བརྗོད་བཅས་
 གྱི་མཐར། བཙུ་བཞག་གནང་གདོང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ཤལོང་ས་མཚོག་
 བས་ཐོག་པར་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་གྲིས་སྒྲ་དངས་ལེགས་སྐྱེས་རྣམས་ཕྱག་བསྟར་
 གྲིས་འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་ནས་སྦིད་སྦྱོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། མཚན་
 ཞབས་སྒྲ་མ་བདུན་བཅས་སོ་སོར་གྲུ་ལོམ་པའི་གནང་ཆ་སྐྱུལ་རྗེས། ཤལོང་ས་རིན་
 པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་གི་སྐྱུ་མདུན་དུ་ཞབས་སྐྱུས་འཇུགས་ཤིང་ཕྱག་གཉིས་
 ཐལ་སྐྱུར་གྲིས་གྲུས་པ་དང་བཅས་འཁོད་པའི་མཐར་མཚན་ཞབས་སྒྲ་མ་རྣམ་པས་
 བསྐྱོར་བ་ལ། ཡོངས་འཛིན་མཚོག་ནས་ཚོས་གྱི་ཆེ་བ་སྟོན་འགྲུའི་ཚོས་བཤེད་དང་
 སྐྱེལ་ནས་པམ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་ཡིག་ཆའི་སྦྱང་ནས། ཤེས་རབ་གྱི་པ་
 རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་མན་དག་གི་བསྟན་བཅོས་མཛོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་མཚོད་
 བརྗོད་གྱི་ཡུལ་མཁྱེན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱི་
 བདག་རྒྱུན་ལས་གྲུང་བའི་ཚོས་འཁོར་གྱི་དབྲུ་ནས་བཙུ་བཞག་ལན་གསུམ་སྐྱུལ་

རྗེས། གོང་ས་མཚོགནས་ལན་གཅིག་སྐྱོར་སྒྲོམ་མངོན། སྤར་ཡང་ཡོང་ས་མཚོག་
བཞུགས་གདན་བདེ་སྟོན་ཐོག་ཞབས་སོར་བཀོད་རྗེས། མཚོན་ཞབས་སྐྱ་མ་བགྲུ་ས་
རིམ་གྲིས་བཅི་བཞག་ཉིད་ལས་བརྩམས་ཉེ་རིགས་ལུང་རྒྱས་བསྐྱུས་མཚམས་པ་
རེ་སྤུལ་བར་རིགས་ལུང་དང་མ་སྐྱབ་པའི་ཞལ་ལན་གྱི་དབྱགས་དབྱུང་ཅུལ་རྗེས་
ཚིག་བཟང་བཅད། དེ་ནས་ཡོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་མིར་ཞབས་སོར་འཁོད་
བསྐྱུན་གསོལ་ཇའི་ཐོག་སྤིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟེན་གསུམ་གྲིས་མཚོན་པའི་
ལེགས་འབྲུལ་དང་། ཡུལ་གཞིགས་པའ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱིའི་མདུན་ནས་
འཚམས་ཞུ་དང་འཇམ་དབྱངས་ཚོས་འཁོར་མའི་གནང་རྟེན་སྐྱུལ་བ་དབྲེས་བཞེས་
མངོད་རྗེས། ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། བསྐྱུན་གྲིང་སྐྱུལ་སྐྱ།
བྱུང་སྤྱི། ཚོ་ཚེན་སོགས་གྱི་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཞིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར་
རྗེས། ཡབ་རྗེ་གྲུང་། བཀའ་སློན་རྣམ་བཞི་མན་ནས་ཚིབས་མགོ་ཡན་དང་། མེར་
འབྲས་དགེ་གསུམ། རྒྱུད་སྟོན་སྤང་། གནས་རྒྱུང་། མེ་བཞི་སོགས་གྱི་དགོན་ཕྱེ་ཁག་
གི་མཁན་སློབ་ལས་སྤྱེ། སྐྱ་སྐྱུལ། དཔོན་ཚོས་སོགས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་གཞིགས་
དོར་སྤྱད་རྗེས། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲས། བཞེས་སྤྱོ་སྤོམ་སྤྱིག་བཞེ་བསྐྱ། ཚོགས་
ལངས་སོགས་ལུགས་གཉིས་གྱི་དབྲེས་སྟོན་ལ་གཞིགས་རོལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་
ཉིན་གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་གཞིམ་རྒྱུད་ཀྱན་གསལ་དུ་ཡོང་ས་མཚོད་ཡོན་གྱི་སྤྱན་
སྤར་མཚོན་ཞབས་སྐྱ་མ་རྣམས་བགྲུ་ས་རིམ་སྤྱར་དམ་བཅང་བསྐྱད་ཐོག་དམངས་མ་
རྣམས་ནས་ལུང་རིགས་གྱི་མཚོད་པས་མཉེས་བར་མངོད།

ཚོས་བཅུ་དགུ་ཉིན་(༡༦༦ བ་ཉ། ༡༧༧ འ་༡། བཏུས་) ཚོགས་ཚེན་འདུ་ཁང་ཚེན་

མོད། མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན། སྤྱན་འབྲེན་རྣམས་གསོལ། མཚམས་བཤད་འབྲུལ་
དང་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟུང།

(༡༩༩ བ་༥།༣༤༤ འ་༡༡) ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་སློ་བྱ་ཁང་དུ་མཚན་ཞབས་སྐྱ་མ་
བདུན་དང་རྣམ་གྲུབ་སྤྱད་བཟང་བ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྷན་གཟུགས་གསོལ་གྱི་ཆོག་ལས་འབྲུལ་
ཆེབས་བསྟུང་བསྟུངས། གཟིམ་ཚུང་དུ་བཀའ་ཤིས་སྤྱན་པོའི་དཀར་སློ་འབྲུལ་བཞེས་
དང་ཡ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་འཚམས་ཞུའི་ཞུ་ཡིག་དང་རྟེན་གསུམ་
དངོས་འབྲུལ་བཅས་བཀའ་སྤྱན་མཚོན་འོར་གྲང་རྗེ་བྱུང་གཏོང་སྟེ། ཆོས་བརྩ་
གཉིས་ཉིན་སློ་གསལ་སྤྱིང་གྲུ་ཚང་དུ་ཆེབས་བསྟུང།

(༡༩༩ ཉ་༡།༣༤༤ འ་༩) ལྷ་ཁང་གི་བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་པོར་འཁོད་པ་
དང་། མྱིང་སློང་མཚོག་གིས་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་རྗེས་བཞུགས་ཁྲིར་
འཁོད་བརྟུན། སློ་སྤྱིང་གྲུ་ཚང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་ཡུལ། བཀའ་གྲུང་།
སྤྱི་ཁྲུབ་ལ། ལུས་པ་ཅག རོ་བུ་བཅས་དང་། ལྷ་ཚང་རང་ཁོངས་ཀྱི་སྐྱ་སྐྱུལ། དཔོན་
ཚོས། མཁན་པོ་གདན་ལུང་། ལས་སྐྱེ་ཆེ་ཚུང་བཅས་ཀྱིས་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་
གྲུབ་པ་དང་། གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲས། གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་བསྟུ།
ཆོག་ལས་ལངས། སློ་སྤྱིང་མཁན་པོ་ནས་མཚམས་བཤད་པ་སྟུལ་རྗེས། རྟེན་གསུམ་
དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྟུང། དེ་རྗེས་གྲུ་ཚང་རང་གི་སྐྱ་སྐྱུལ་ཆེ་
ཚུང་།(༡༩༩ ཉ་༤།༣༤༤ བ་༩) ལྷ་དམངས་མཇལ་སྟུག་བཅས་བཀའ་འཛིན་ཆེ་རྗེས།
ཆོག་ལས་ལངས་པའི་ཆོག་བཀའ་གྲུབ་པ་དང་། སྤྱང་མདུད། འབྲུལ་སློག་བཅས་བཀའ་
འཛིན་ཆེ་ཞིང་། ལྷོགས་མཚུངས་གནས་གཟིགས་བསྟུངས་ཏེ་ཆོས་རྣམས་ཆེབས་བསྟུང།

བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༤༥ ཉ་༤། ༡༤༧ བ་༡༡) ལྷོ་སྤྱིང་གྲུ་ཚང་གི་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་གསོལ་ཇ་ལེབས་རྗེས། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་དབྱ་སྐྱུལ་གྱིས་ལམ་རིམ་ལྷ་བརྒྱུད་དང་། ཤེར་སྤྱིང་བརྫོག་བཅས། མཚུལ་སྤུལ་ཟིན་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཚོས་ཚོགས་མ་ལན་གསུམ་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ། སྟོན་འགྲོའི་ཚོས་བཤའ་དང་འབྲེལ་བར་བསྟོད་སྟོན་རྒྱ་མཚོའི་ལྷགས་ལུང་ལྷགས་བསྟོ་བཅས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་མཚམས་གཏང་རག་མཚུལ་གྱི་མཚུག་ཏུ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་བསྟར་རྗེས་ལས་སྟེ་དོ་དམ་ལ་སྤྱག་མདུད་སྐྱེས། གསོལ་ཇ་ལེབས་རྗེས་ལྷོ་སྤྱིང་སྟོབ་དཔོན་དམ་བཅར་བསྟེན་བ་ལ་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཚོས་འཁོར་གྱིས་གཞུང་ལས་བརྩམས་ཏེ་རིགས་ལུང་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་ཞིང་། དེ་ནས་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་དམ་བཅར་བཞུགས་བ་ལ་ལྷོ་སྤྱིང་སྟོབ་དཔོན་བས་གཞུང་གོང་བརྩམས་གྱིས་བསྟོ་སྟེང་སྤུལ་བར་ཐོགས་མེད་གྱི་བཀའ་ལན་སྐྱེས། དེ་རྗེས་དགོ་བཤེས་དགུས་མ་གཉིས་གྱིས་དབྱ་ཐར་གྱི་དམ་བཅའི་ཐོག་རིགས་ལུང་བ་བདུན་རེས་འཕགས་པོད་གྱི་གཞུང་བརྒྱའི་དགོངས་བ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ལུང་རིགས་གྱིས་མེ་ཉོག་འཛོར་བར་མཛད།

དེ་རྗེས་སྟོ་ཁང་བརྒྱུད་གྲུ་ཁང་སྟེང་མལོན་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་སྟུན་ཤལ་གནང་ནས་གཟིམ་རྩུང་དུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན་ལྷོ་སྤྱིང་ལམ་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དང་། གྲུ་ཚང་སྤྱག་མཛོད་བ་བཞིས་མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཤིང་། གསོལ་ཇ་གསོལ་ཚོགས་སོགས་གྲུབ་བསྟུན། ལྷོ་སྤྱིང་སྟོབ་དཔོན་སྤྱིང་གྱིས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་བསྟར་རྗེས་འབྲུལ་

སློབ་གྲྭ་མཁུང་བཀའ་འདྲིའི་ཆེ། སྐར་ཡང་ཚོས་གྲུར་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་བཞུགས་ཀྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་། དགེ་བཤེས་དགུས་མ་ལུས་ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ། བར་སྤྱོད། དབུ་ལ། འདུལ་བ། མཛོད་བཅས་ཀྱི་དམ་བཅར་བསྐྱེད་ཐོག་གཞུང་ཚོན་དེ་ལ་རིགས་ལུང་པ་བདུན་དེ་བདུན་དེ་སྟེ། རི་ལྷར་མི་ཁྲིའི་རྩལ་གྱིས་གཤེར་བའི་སྐྱོ་གོས་ཀྱི་འདབ་མ་སྟོ་བར་བཀྱིས་ཤིང་། སྤྲེ་སྟོད་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་ཟབ་དོན་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཀྱེད་བརྟེན་གྱིས་གཉན་ལ་འབེབས་པའི་ལུང་རིགས་ཀྱི་དབྱངས་སྟུང་སྟོགས་སུ་གྱེད་བའི་མཁས་མང་དུར་བའི་བྱ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཤད་པའི་མཚོད་སྤྱོད་གྱིས་རབ་རྱ་མཉེས་པར་མཛད་པ་ན། ལུགས་ལྷག་པར་དགྲེས་པའི་ལེགས་སྤྲེས་སུ་སྤྱལ་མཁུང། རབ་དཀར་ནང་མཛོད་ཅེར་སོན་དེ་དང་། དབུ་ཚོས་གཉིས་སུ་སྤྱལ་མཁུང་དང་རབ་དཀར་ཨ་ཤེ་དེ་བཅས་སྤལ་རྗེས། ཡོན་ཏན་གཞི་གྲུར་མ་དང་། དེར་ནི་རིང་འབད་ལ། བསྟན་འབར་ལ། ཤིས་བཛོད་ཀྱི་རིམ་པ་རྒྱས་པར་བཀའ་འདྲི་ཆེ་སྟེ་ལུགས་སྟོན་བདེན་ཆོག་གི་མཚམས་སྟོར་དང་འབྲེལ་བའི་དགེ་ལེགས་ཀྱི་མེ་ཉོག་འཛོར་བར་མཛད་ནས་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱེད་པ།

ཆེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་སྟོ་མང་གྲ་ཚད་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་སྐབས་གསུང་ཚོས་ཉེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ་དང་། ཆེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་བདེ་ཡངས་གྲ་ཚད་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་སྐབས་གསུང་ཚོས་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་ལུགས་ལུང་བཀའ་འདྲིའི་ཆེ་བ་ཙམ་ལས་གཞན་གྲ་ཚད་གཉིས་ནས་མགོངས་མཚོད་ཡོན་ལ་བཀའ་སྟེ་སྤྱོད་སྤམ་ཚོགས་པས་སྤྲེ་བྱ་བྱ་སྟོར་དང་། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་ཤེད་ཀྱི་མཚོད་སྤྱོད་སྟོ་བར་

གཟིགས་རོལ་ཐོག་ཐུགས་ལྷག་པར་དགེས་པའི་ལེགས་སྐྱེས་ཀྱི་གནང་ཆ་སྦྲུལ་
ཚུལ་ཐོགས་མཛད་སྒོ་ཤིངས་རྣམས་སློབ་སྦྱིང་དུ་གདན་འདྲེན་སྐབས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་
བཀའ་ཤིན་མཛད།

ཚེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་སྤྲུགས་པ་གྲུ་ཚང་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་སྐབས་ཕེབས་
བཞུགས་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ཤིངས་སྤྲ་མཁུ་ཇི་བཞིན་ལ་གསོལ་ཆོགས་ཆེན་མོའི་རྒྱབ་
ཚོས་གྲུ་ཆིབས་བསྐྱར་ཐངས་གཅིག་ཐོག་སྤིང་སྦྱོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་རྗེ། བཀའ་གྲུང་སོགས་ནང་མས་མཛུགས་དང་འབྲུལ་བཞེས་གྲུབ་
ནས་སྤྲུགས་པ་གྲུ་ཚང་གི་མཚོད་ཡོན་སོ་སོར་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱངས་
རྗེས། ཞལ་འདོན་དཔལ་ལྷན་ས་གསུམ་མའི་མཚུག་གསོལ་ཇ་ཕེབས་རྗེས། རྒྱུད་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཙ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་ཟླ་བརྒྱུད་
གསོལ་འདེབས་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱུད་གཞུང་གི་དབུ་ནས་ལེའུ་གསུམ་པ་ཡན་ཀྱི་ཞལ་
འདོན་མཛད་རྗེས། གསོལ་ཇ་གཉིས་པ་ཕེབས། དེ་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་
སྤིང་རྫོག་བཅས་དབུ་སྦྱལ་བསྐྱངས་མཐར། སྟོན་འགྲོའི་ཚོས་བཤད་སྟོན་རྒྱས་
བཀའ་ཤིན་ཆེ་ཞིང་། གསུང་ཚོས་དངོས་གཞི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་
མཚོས་མཛད་པའི་འཛིགས་མཛད་རྗེ་རྗེའི་སྟོན་ལམ་དང་། མཚུག་ཏུ་སྤྲུགས་བསྟོ་
བཅས་བཀའ་ཤིན་སྦྲུལ་རྗེས་གྲུ་ཚང་ནས་གཏང་རག་མཚུལ་དང་འབྲེལ་བར་དངོས་
འབྲུལ་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཞིང་། གསོལ་ཇ་དང་དགོང་ཇའི་བཞེས་ལུང་བཏེག་
རྗེས། གྲུ་ཚང་དབུ་ཚོས་གཉིས་དང་ཚོགས་འདུ་བཅས་ལ་ལེགས་དར་བྱུག་མཛད་
བཅས་སྦྱལ། ཚོགས་དམངས་དང་ལྷན་ཅིག་པར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཤིས་

བརྗོད་གྱི་སློབ་ནས་བྱུག་ནས་རབ་གནས་སོགས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་སྟེ་སོ་བྱང་དུ་ཆིབས་
བསྐྱུང་བསྐྱུངས།

ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་རྣམ་གྲུའི་འདྲིན་ཁོངས་བཟུ་ཤིས་ཁང་གསར་
དུ་ཆིབས་བསྐྱུང་བསྐྱུངས།(༡༧༧ ཉ་ཀྱ ༣༥༡ འ་༡) མགོན་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་དང་
སྐྱབས། བྱུགས་སློབ་སྟུན་ཤུལ་གནང་རྗེས་ཆོས་ཆེན་དུ་(༡༧༧ ཉ་ཀྱ ༣༥༣ བ་༥)
གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། གསོལ་བསྐྱུང་བཟུ་བསྐྱུ་རྣམས་གྲུབ་བསྐྱུག། དེའུ་གྱི་
མ་རྒྱལ་སྟེ་འདོགས་ཅན་གྱིས་སྐྱ་བྱངས་པའི་དེངས་འབྲུལ་བསྐྱུང་སྐྱིག་ཐོག་གྲུ་ཆང་
སློབ་དཔོན་ནས་མཇུག་བཤུག་འབྲུལ་ཞུས་རྗེས་མཆོད་ཡོན་སོ་སོར་འབྲུལ་ཆོན་
རྣམས་བསྐྱུང། མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ། མྱོ་སྤིང་སློབ་དཔོན། མེ་རུ་དཔོན་སློབ། དར་
སྤིང་ཆོས་རྗེ་བཅས་སོ་སོ་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དར་དང་། དེའི་སྐྱུང་རྣམ་གྲུ་གྲུ་
དམངས་དང་ཁོངས་གཏོགས་སྐྱ་བོ་སྐྱུམ་ཅུ་སློང་བཅས་གྱི་མཇུག་གྲུབ་བསྐྱུག།
བྱུག་མདུད་འབྲུལ་སློབ་བཅས་པའི་བཀའ་འདྲིན་སྐྱུལ། དེ་ནས་གཟིམ་ཆུང་སྟེང་མར་
ཆིབས་བསྐྱུང་གྱིས་གསོལ་ཆེ་གས་སོགས་འིམ་ཐེབས་གྲུབ་ནས་ཆིབས་བསྐྱུང་
གྱིས་གསང་སྐྱབས་སོ་བྱང་གི་མགོན་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་དང་བྱུགས་སློབ་སྟུན་
ཤུལ་བསྐྱུངས་ཉེ། བཞུགས་སྤིང་ཞབས་སོར་འཕོད་བསྐྱུན་རྣམ་གྲུའི་རྟེན་གསུམ་
མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཞལ་འདོན་སློབ་བཟང་རྒྱལ་གཉིས་མ་དང་། དེ་རྗེས་
ལུག་ས་མཆོག་ནས་ཤེར་སྤིང་དབུ་བསྐྱུལ་སློབ་བཅས་གྱི་མཇུག་ཡོན་ཉན་གཞི་
གྲུང་མའི་ལྷགས་སྤུང་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་མཇུག་ལྷགས་བསྐྱུང་བསྐྱུངས། དེ་རྗེས་དཔོན་
ཇའི་བཞེས་གྲུང་སོགས་ཐེབས་སློབ་རྣམས་གྲུབ་བསྐྱུན་བསྐྱུན་འབར་མ་དང་། ཤིས་

བརྗོད་ཀྱི་མེ་ཉོག་འཛོལ་ཉེ་རབ་ཏུ་གནས་པའི་གྲིན་རྒྱབས་མངོན། ལྷོ་ཁྲིའི་ལྷ་མོ་ཁང་
ཏུ་གནས་གཟིགས་དང་ཐུགས་སློན་སྟོན་ཤལ་གནང་སྟེ་ཕོ་བྲང་ཏུ་ཆིབས་བརྒྱུར་
བཀའ་བྲིན་ཆེ། ཆོས་གཉིས་གསུམ་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་ལྷ་
མ་བདུན། རྣམ་གྲུ་དོར་སློབ་དང་བཅས་ཚོག་གྲུ་སུམ་ཅུ་ནས་ལྷོ་ཁྲིའི་ལྷ་མོ་ཁང་ཏུ་
གཟབ་གསོལ་ཐོག་ ཚ་ཉིང་ནས་ལྷ་མོ་ལ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཚོགས་དབྱེར་
ཆིབས་བརྒྱུར་གྱིས་གསུང་བསྐྱེད་ཚོགས་འཁོར་སོགས་སྤིན་རྒྱས་བཀའ་བྲིན་སྟུགས།
གཞན་ཡང་འདྲིའི་བཞུགས་ཀྱི་སྐབས་གོང་ལོག་ཅི་རིགས་སུ་ཉ་བསམ་ཁམས་ཚན་
གཉིས་གྱིས་མཚོན་གྲུ་ཚང་ཁག་གི་ཁམས་ཚན་སོ་སོ་དང་། གྲུ་རིགས་སོ་སོ་བཅས་
ནས་རང་རང་གི་འབྲོར་འཁོས་ལ་གཞིགས་པའི་གཟིམ་རྒྱུང་བཞེས་སློ་དང་ཉེན་
གསུམ་དངོས་འབྲུལ་སོགས་གྱིས་མཚོད་སྤིན་བསྐྱེད་ཞིང་། སོ་སོའི་ཞེ་འདོད་དང་
མཐུན་པའི་ཆོས་བཀའ་ཅི་རིགས་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ། ལྷོགས་འདུས་བརྒྱ་ལྷག་
མང་པོར་ཡང་བསྐྱེད་ཆག་གིས་མངལ་ཕྱག་སོགས་གྱིས་རེ་བ་བསྐྱེད་ཞིང་སྐལ་ལྷན་
དད་པའི་ཞིང་སར་ཐར་པ་མཚོག་གི་ས་བོན་འཛོག་པར་མངོན།

ཆོས་བཞི་ཉིན་གསོལ་ཚོགས་རྒྱལ། འབྲས་པོ་བྲང་གཉེར་སྟོན། རང་གཟན། ལྷ་
ཁང་ཁག་གི་སྐྱ་གཉེར། གཏོང་དཀར་རྫོང་སྟོན། ལུན་པ་བ། དན་འབག་སོགས་
གཞུང་སྐྱེད་ཀྱི་ཚན་འགོ་ཡོད་རྣམས་དང་། ལུལ་མི་བཅས་པར་མངལ་ཕྱག་སྐྱེད་
མདུད་དང་གོ་བབས་ཀྱི་གསོལ་རས་སྐལ་ཉེ་ལུགས་གཉིས་རྒྱུད་ཏུ་འབྲེལ་བའི་
བཀའ་བྲིན་གྱིས་མཚོག་ཏུ་ཆིམ་པར་མངོན་དོ། །

༡༣༥།སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་ཏུ་ཕེབས་པར་གནས་རྒྱུང་གྲུ་ཚང་གིས་མཚོད་སྤིན་

སྐྱོས་པར་དགེས་བཞེས་དང་། སེ་ར་སྐྱེ་དང་གྲུ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཆེད་མེད་པས་གྱིས་
བཀལ་བཏག་གི་བཞོ་སྐྱེད་ལུལ་བ་རྣམས་བཞེས་མཐར་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་
རྒྱལ་བའི་སྐྱིད་དུ་ཡང་མེད་པས་ནས་དེ་མཚུངས་ལེགས་བཤད་གི་སྐྱེས་ལུལ་བ་
རྣམས་དགེས་བཞེས་གྱིས་རེ་བ་སྐོང་བཞིན་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་ཕྱགས་མེད་པས་
བར་བཏན་གསོལ་ཞུས།

(༡༢༠ ཉ་༦།༣༥༧ བ་༤) ས་སྐྱེད་དཀར་ཕྱོགས་གི་རྩོགས་པ་དང་པོའི་གྲལ་ཆེས་
མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན། རྣམ་འབྲེན་ལྷན་འཇུག་འཇུག་པོ་འཇུག་པོ། འཇུག་ཏུ་
ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱ་མེད་པར་གཅིག་ཏུ་མཉེས་གཤིན་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ལྟ་སྐྱབས་
མཐོན་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་ཤིན་ཏུ་བཟུང་ཆགས་
པའི་འཁོར་གྱིས་བསྐོར་ཏེ། (༡༢༠ བ་༤།༣༥༧ འ་༢) ཚོས་གྲུ་ཆེན་པོ་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་
སྐྱིད་དུ་ཆིབས་གི་ཞལ་ལོ་མའོན་པར་བསྐྱེད།

(༡༢༠ བ་༤།༣༥༧ འ་༡) ཚོ་ཁང་ལྷག་ནས་གནས་ཚུང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ཁོག་
རྩོམ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་སར་མཐོན་བརྒྱུད་གི་སྐྱོན་དང་ལྗེ་སྐྱོད་བསྐྱེད་པས་འདྲེ་ཁང་
དུ་(༡༢༡ ཉ་༣།༣༥༥ བ་༥) དཀར་སྐྱེད་དགེས་སྐྱོན་ལོལ་བཞེས་དང་། གནས་ཚུང་གྲུ་
ཚང་གི་ཉིན་གསུམ་འབྲུལ་ཚོན་རྣམས་དགེས་ལམ་དུ་བསྐྱེད་ཞིང་གྲུ་དམངས་གི་
མངལ་ཁ་གྲུབ་བསྐྱེད་ཕྱག་མདུད་འབྲུལ་སྐོག་སོགས་ཅུལ་རྗེས་ཚོགས་འཁོར་
གསོལ་བསྐྱེད་བཞེད་བསྐྱེད་པས་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ལྷན་འཇུག་ལུང་མེད་པས་
རྣམས་རིང་འབྲུལ་བསྐྱེད་པ། དེ་རྗེས་བཅོན་ཁང་སོགས་ལ་གནས་གཟིགས་དང་

ལྷ་གས་སྟོན་སྟེན་ཤལ་སོགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལྷ་གཞིམ་རྒྱུ་དུ་གསོལ་ཚིགས་གྲུབ་
བསྐྱེད་གནས་རྒྱུ་རྟེན་པ་དང་། གཉེར་པ་ལས་སྡེ་རྣམས་ལ་ལྷ་གས་མཉམ་དུ་དང་སྟེན་
གསལ་གྱི་གནང་ཆ་བཅས་སྟེ་ཕེབས་ཐོག་(༡༢༡ ཉ་༥།༣༥༥ འ་༢) སེ་རའི་སྤྲོ་མ་
ཁྲི་གདན་རྒྱུ་སྟེན་སྟེན་དོན་ཚོས། ལས་སྡེ་བཅས་ཀྱིས་ཕེབས་བསྟུ་དང་། སེར་
སྟེད་། ར་རྒྱུ་དང་འཕྱུར། རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྱི་སོགས་ཀྱི་བཀྱེད་སྟེ་ཚེན་སོས་བསྟུ་བ་མཛད་
དེ་ཚོགས་ཚེན་གྱི་ཡང་སྟེད་གཞིམ་རྒྱུ་དུ་བདེ་བར་ལྷ་གས་ཕེབས་ཏེ་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་གཞིམ་གཉེར་གྱི་བཞེས་སྟོ་སྟོམ་སྟེན་ཐོག་སྟེ་གཞིམ་
གཉེར་སོགས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྱུང་རྣམས་དགྲུས་བཞེས་བཀའ་རྒྱུ་ཚེ།
ཚོས་དུག་ཉིན་ཚོགས་ཚེན་འདྲུ་ཁང་ཚེན་སོར་སྟེ་གཉེར་སྟེ་ལ་པོ་ནས་སྟེན་ཚེན་སྟེ་
གསོལ་ཐོག་(༡༢༡ བ་༣།༣༥༦ ཐ་༥) ལྷ་གས་གཉིས་ཀྱི་དགྲུས་སྟེན་ལ་མཚོག་དུ་རོལ་
བཞེས་སྟེ་འབྲས་ཚོགས་ཚེན་གྱི་སྐབས་ཇི་བཞེན་བཀའ་རྒྱུ་ཚེ་ནས་གཞིམ་རྒྱུ་
དུ་ཚེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སོ། །

(༡༢༡ བ་༦།༣༥༦ འ་༡༠) ཚོས་བདུན་ཉིན་སེར་སྟེན་ཐོས་བསམ་འོར་བུ་འཕྲེན་
པའི་ཤིང་རྟེན་སྤྱི་གི་གྲ་ཁང་དུ་དཀར་སྟོ་(བསྟུས་)འབྱུང་བཞེས་དང་། ཚོས་སྟེ་
(༡༢༣ ཉ་༥།༣༥༢ ཐ་༢) གསུང་ཚོས་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་མཚོག་གི་གསང་རྣམ་
གསོལ་འདེབས་རོ་མཚར་བསྟུགས་པ་མ་དང་། ལྷ་གས་བསྟེ་བཅས་བཀའ་རྒྱུ་ཚེ་
ཞིང་། དེ་རྗེས་ཚོས་སྟེ་འདི་ཉིད་དུ་ལྷ་གས་གཉེར་དགྲུ་འཕྲེན་གས་ཀྱི་བརྟེན་མཚོན།
ཐོག་ཚེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་གཞུང་ལས་བརྟེན་པའི་བསྟོ་སྟེད་དམ་བཅའ་སོགས་
སྟེན་རྗེས། དགྲུ་པར་གཉིས་ཀྱི་དམ་བཅའ་འཕམ་དང་བཅས་ཚད་མ་འདྲུལ་མཛོད་

བཅས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དགོ་བཤེས་བདུན་སོ་སོར་རིགས་ལྷང་བའང་བདུན་ཅེ་བདུན་
ཅེ་བཅས་ནས་(༡༥༣ བ་༣༡༣༥༥ འ་༡༠) བཀའ་བཏགས་ཀྱི་མཚོད་སྤྱིན་སྤྱོད་ས།

(༡༥༣ བ་༣༡༣༥༥ འ་༤) ཚོགས་དམངས་དང་ལྷན་ཅིག་ཡོན་ཏུན་གཞི་གྲུར་མ།
དེར་ཞི་རིང་འབད་མ། བསྟན་འབར་མ། སེས་བཟོད་བཅས་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༥༣ བ་༣༡༣༥༥ འ་༥) ཚེས་དགུ་ཉིན་སེར་བྲེས་མཁས་སྟན་གྲུ་ཚང་གི་འདུ་
ཁང་དུ་དཀར་སྟོ་རྒྱས་གཤོམ་ཐོག་སྤྱན་འབྲེན་རྒྱ་སྒྲིབ་པ་སོགས་ཀྱིས་སྟོན་བསྟུས་
ཐོག་བྲེ་གཤོངས་ནས་གཞི་བདག་དགོ་བསྟེན་འབྲེ་འབག་གིས་བསྟུ་བར་སྟན་ཤལ་
སྟུལ་ཞིང་། འདུ་ཁང་དུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་
དབྲེས་སྟོན་ལ་གཞིགས་རོལ་མཛད། ཚེས་གྲུར་ཉེན་འབྲེལ་བསྟོད་པའི་ལུགས་ལྷང་
ཐོག་མཛད་སྟོ་བྲིངས་སེར་སྟོད་ཀྱི་སྐབས་ཇི་བཞིན་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་ཉིན་སེར་
སྟུགས་གྲུ་ཚང་གི་དཀར་སྟོ་སྟོམ་སྤྱིག་ཐོག་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་མཛད་སྟོ་བྲིངས་
འབྲས་སྟུགས་ལྷང་དང་། གསོལ་ཆིགས་རྒྱབ་ཚོས་གྲུར་འཛིགས་བྲེད་སྟོན་ལམ་གྱི་
ཚོས་འབྲེལ་ཐོག་བྲེས་སྟོད་གཉིས་ནས་སྟོན་གཉེར་བ་ལྷ་སྟུད་ཀྱིས་གཞུང་ཚན་
བཀའ་བོད་ལུང་ལྷང་རིགས་ཀྱི་མཚོད་པར་མཚོག་ཏུ་དབྲེས་པའི་གཞིགས་རོལ་
བསྐྱུངས།

(༡༥༣ ཉ་༡༡༣༥༥ ཐ་༤) འདི་དག་གི་སྐབས་གོང་འོག་ཏུ་བཀའ་སྟུན། སེར་ཏར་
བསམ་སོགས་ཀྱི་དཀར་སྟོ་གཤོམ་སྤྱིག་ཐོག་ཉེན་གསུམ་འབྲེལ་ཚན་རྣམས་དབྲེས་
བཞེས་ཐོག་སོ་སོར་ལུག་མདུད། འབྲེལ་སྟོན་སོགས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞིང་། སྟུལ་པའི་
གནས་མཚོག་པ་བོང་ཁ་པའི་སྐྱབ་སྟེས་མཚོན་ཉེ་འཁོར་རི་ཁྲོད་པ་རྣམས་དང་།

སྤྱིགས་འདུས་སེར་སྐྱ་དང་ཅན་ཁག་ལ་མངའ་སྤྱོད་དང་འདོད་ཚེས་སོགས་ཀྱང་ཅི་
རིགས་པར་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

(༡༥༩ བ་༣༡༥༧ བ་༥) ཉོར་རྒྱ་བཞི་པའི་ཆེས་ཉེར་གསུམ་གཟའ་སྐྱར་འབྲུང་
འཕྲོད་དགོ་བའི་ཉིན། བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་འདྲེན་མཚོག་བཀའ་དྲིན་ཅན་སྐྱབས་
གཅིག་སྤྱོད་པ་སྐྱོད་པ་ཉིད་དག་པའི་ཞབས་འབྲིང་པ་གྲངས་མེད་པས་འཁོར་གྱིས་
བསྐྱོར་ཉེ། སེར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱིང་ནས།

(༡༥༩ བ་༥༡༥༧ འ་༧) འཇམ་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་
བཤམ་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་སློབ་པ་དག་ཐེར་མཛད་པའི་དཔལ་མཉམ་མེད་དགའ་ལྡན་
བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་རིང་ལུགས་སྐད་དུ་བྱུང་བའི་ཚུ་སྐྱེང་མཐའ་དག་གང་ལས་འབབ་
པའི་གཞི་མ་དོས་པའི་མཚོ་ཆེན་གཉིས་པར། བཀའ་གཉེར་གསང་གསུམ་ལས་
ལེགས་པར་ལུང་བསྟན་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ། འཕྲོག་རི་བོ་ཆེ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་
རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་ཆེན་པོར་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བར། ཐོག་མའི་མཛད་སློབ་རྣམས་སྲ་
མཁོ་ལྟར་ལས། ལྷ་འགྲུ་ཁའི་ཚུ་རོལ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་ནས།
མིད་སྐྱོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལོ་བཞ། སྐྱར་སྤྱི། ཐོགས་ཚོང་། འགྲུ་ལེ་
སོགས་དང་། བཀའ་བྱུང་མན་ནས། འདས་སོག་ཏུ་གཞིང་། ཀམྱི་ར་པ། ཞེ་པ་ལ། ཨ་
རྩ་བཅས་ཀྱི་ཐེབས་སྐྱེལ་བའི་མངའ་དར་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་གོ་བབས་ཀྱི་གནང་
ཆ་བཅས་སྐྱུལ་ནས། ཆིབས་གྲལ་མདར་བསྐྱུས་དང་བཅས་(༡༥༩ ཉ་༧༡༥༠ བ་༩)
གྲུང་ཐང་དུ་གསོལ་ཆོད་དང་། ལྷ་རྟེན་ཁག་ལ་གནས་གཞིགས་དང་སྤྱོད་སྟོན་
འལ་བཅས་སྐྱུལ་ཞིང་། གྲུང་ཐང་མཁན་རྒྱུང་གྲུམས་པ་ཆོས་རྒྱན་ནས་རྟེན་གསུམ་

གསོལ་འབྲས་དང། ཚལ་དབྱས་སྒྲིང་ག། ཡང་དགོན་ག། ཚོས་ཁྲི་བ་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཇ་གྲལ་ཕྱག་མདུད་བཅས་ཀྱི་རེ་འདོད་བསྐྱངས། བདེ་ཆེན་གསང་སྤྲུལ་མཁར་གྱི་ལས་སྣེ་ཤེབས་བསྐྱེད་དང། ཚལ་གྲུང་ཤེབས་སྦྱེལ་བ་རྣམས་ལ་མངལ་ཕྱག་སྦྱེལ་ནས་བདེ་ཆེན་བཞུགས་སྐྱར་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་བཀའ་འདོད་ཆེ།

(༡༥༩ བ་༡།༣༦༠ འ་༡༠) ཚོས་བཅུ་བཞི་ཉིན་གཅང་ཐོག་གསོལ་ཚའི་སར་དགའ་ལྡན་པའི་སློལ་ལས་སྣེ། སྤུལ་སྦྱུ་དཔོན་ཚོས། ཁམས་ཚན་དགེ་རྟེན་བཅས་ཀྱིས་ཤེབས་བསྐྱུར་མངལ་ཕྱག་དང། གསེར་ཁང་དགོན། བག་མོ་ཚོས་སྣེ། ཞོག་གྲུང་སློན་བ་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཇ་གྲལ་སྤུང་མདུད་སྦྱེལ། བཅུན་མོ་སྤྲིངས་སུ་གསོལ་ཐབ་ཐབ་བསྐྱེད་སར་དགའ་ལྡན་གྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང། ལྷ་མ་ལས་སྣེའི་ཤེབས་བསྐྱུར་མངལ་ཕྱག་དང། རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཇ་གྲལ་ཕྱག་མདུད་བཅས་བཀའ་འདོད་ཆེ་ཞིང། དེ་ནས་ཆིབས་སྦྱུར་གྱིས་སློང་ལམ་ནང་ཆིབས་སྦྱེགས་སར་ཤེབས་བྱམས་བཤོལ་ཉེ་སྤྲུལ་དམར་སྤེང་ནས་སྦྱུ་ཕྱག་ལན་གསུམ་གནང་རྗེས་གཟིམ་ཁང་གི་ཐོག་ཁང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བ་དང། ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟེན་གསུམ་མངལ་དར་དང། ལྷ་མ་ལས་སྣེའི་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་མངལ་དནས། ཡ་རབས་ཀྱི་བྱ་འཛོལ་བ་ལ་གྲིམ་དུ་ལོག་བ་ལྟ་བུའི་ཕྱགས་བག་ཤེབས་བར་བཞུགས་འཇགས་བཀའ་འདོད་བསྐྱུངས་སོ། །

(༡༥༥ ཉ་༡།༣༦༡ བ་༡༡) ཚོས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་ལ་མོ་ཚོས་རྗེ་ནས་ཤེབས་བསྐྱེད་

ཉེན་གསུམ་མངལ་ལུག་དང་། དེ་རྗེས་དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཚེན་དུ་སྤྱི་གཉེར་གཉིས་
 བས་སྟོན་ཚེན་སྤྱི་གཉེན་གསུམ་ཚོགས་བསྐྱུར་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ་བར། སྤྱན་འདྲེན་རྒྱ་
 སྤྱིར་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་ལུ་ཚེན་སོས་མདུན་བསུས་ཉེ་ཚོགས་ཚེན་འདུ་ཁང་ཚེན་སོར་
 ཞབས་སོར་བསྐྱོད་དེ། ཐོག་མར་ཉེན་གཙོ་རྣམས་ལ་གནས་གཞིགས་དང་ཐུགས་
 སྟོན་སྟུན་ལལ་སྤུལ་ནས་གསེར་བྱི་རིན་པོ་ཆེར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་། དགའ་
 ལྷན་བྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཉེན་གསུམ་མངལ་དར་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྟ་ཆག་རིན་པོ་
 ཚེད་ཉེན་གསུམ་མངལ་དར། དེ་རྗེས་ཡབ་རྗེ་གྲུང་། བཀའ་སྟོན་རྣམ་གཉིས། སྤྱི་ཁྲབ་
 བ། ལང་མའི་མཁན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་། སོགས་མདའ་ཅིས་སྤྲས་མན་ནས། ཉ་དར་བ་ཡན་
 དང་། དགའ་ལྷན་ཚོགས་ཚེན་སྤྱུལ་སྤྱུ་རྣམ་གཉིས། ལྷ་མ་ལས་སྟེ། བྱི་པའི་མཛོད་པ།
 ལྷ་ཚང་གོང་ལོག་གཉིས་ཀྱི་ལས་སྟེ། ཁམས་ཚན་སྣ་ཚེན་བརྒྱད། གར་པ། གལ་
 འཕྲོས་པ་བཅས་ཀྱི་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྲུབ་པ་དང་། གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ།
 གར་དང་། ཚོགས་ལངས། འབེལ་གཏམ། གསོལ་བསྐྱང་བའི་ཚོགས་སོགས་དང་།
 ཚོགས་ཚེན་སྤྱི་ལུ་ཉེན་གསུམ་དང་དངོས་འབྲུལ། བྱི་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལྷ་ཚང་ཁག་
 གཉིས་ཀྱི་སྟོན་དཔོན་པའི་མངལ་དར། ཞབས་བད་བཤའ་སྤྱ་བའི་ཉེན་གསུམ།
 འཁོར་ལོ། དུང་དཀར་སོགས་ཀྱི་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྐྱུར་བ་སོགས་
 ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་རྗེས། སོ་སོར་འབྲུལ་སྟོན་སྤྱང་མདུད་བཅས་
 བཀའ་རྒྱུ་སྤུལ་ནས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་ཚེབས་བསྐྱུར་གྱི་ཐུབ་དབང་ཚུལ་བྱིསས་མ་
 དང་། ཚོས་རྒྱལ་ཁང་བཅས་ལ་གནས་གཞིགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུགས་སྟོན་སྟུན་
 ལལ་མཚོད་འབྲུལ་འཕྲིན་བཅོལ་མངོད་ནས། གསེར་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱུ་མདུན་

དུ་མཚོད་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་སློན་རྒྱས་དང་། རྒྱལ་སློན་སྣམ་ལལ་བཅས་ལུལ་ནས་
བསྟན་འགྲོ་བདེ་བའི་རྒྱལ་སློན་མཚམས་སྐྱོར་ཡང་དག་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༥༥ བ་༥།༡༤༣ ཟ་༡༡། བཏུས་) ཆོས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཁྲི་ཐོག་ཁང་ནས་ཡངས་
པ་ཅན་དུ་དཀར་སློ་སློམ་སློག་ཐོག་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་ཏེ་གསོལ་ཇ་སོགས་
ལེབས་སློ་རྣམས་རིམ་ལེབས་ཐོག་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དེ་རྗེས་ཅེ་ཤར་གྱི་ཆོས་རྗེ་
རྣམ་གཉིས། ལོ་སེམས་དཔའི་མངོན་ལ། རྒྱལ་དབང་དགོན། འཕན་ལུལ་དགའ་ལྡན་
ཆོས་འཁོར་བ་བཅས་སོ་སོའི་(༡༥༥ བ་༥།༡༤༣ འ་༤) རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་
རྣམས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། རྩོགས་འདུས་སེར་སྐྱ་སུམ་བརྒྱ་སྟོར་ལའང་མཇལ་ལུག་
སྟུལ།

(༡༥༦ ཉ་༡།༡༤༣ འ་༥) ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་བྱང་ཇའི་རྗེས་སྐྱེན་འབྲེན་རྒྱ་སྒྲིང་
སོགས་གྱིས་མདུན་བདར་ཏེ་གཟིམ་ཁང་ནས་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་པ་དང་། ཆོགས་
ཆེན་འདུ་ཁང་ནས་གྲུ་དམངས་གྱི་དམིགས་བཅེ་མ་རྒྱང་འཐེན་དང་བཅས་གསེར་ཁྲི་
ཆེན་སོར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ། ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
བཀའ་གྲུང་སོགས་གྱིས་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཆོགས་ཆེན་དབུ་མཇེད་
ནས་མདོ་ལུགས་གྱི་ཞབས་བཏུན་དང་འབྲེལ་བའི་ཞལ་འདོན་དབུ་ཚུགས་པ་དང་གྲུ་
དམངས་གྱི་མཇལ་ཁ་ཚུགས་ཏེ། གསོལ་འདེབས་མཚམས་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
མཇལ་བཤད་འབྲུལ་ཐོག་ རྟེན་གསུམ་དང་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་ལུལ་གྲུབ་རྗེས་
མཇལ་ཁའི་སྐྱེ་འབྱུང་དེ་མཇུག་རྗེས་པ་དང་། སྐར་ཡང་གསུང་ཆོས་སྟན་གསན་
མཇལ་ལུག་རྗེས། ལྷོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལུང་སྐྱོར་དང་བཅས་པའི་སློན་འགྲོའི་

ཚོས་བཤད་ཡིད་འཁུལ་ངེས་པ་བཀའ་སྐྱེལ་ནས་དངོས་གཞིར། དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་བརྒྱ་
མའི་ཟབ་ཁྲིད་སློབ་རྒྱས་ཚོས་སྐྱབ་གཅིག་ལ་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་རྗེས། གཏང་རག་མཚུལ་
རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་ཚན་བཅས་སྐྱབ་ལམ་དུ་བསྟར་ཞིང་། ཚོགས་དམངས་དང་ལྡན་
ཅིག་པར་བསྟན་འབར་མ་དང་། ཤིས་བརྗོད་བཅས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༡༥༦ ཉ་༦།༣༦༣ བ་༡༡) ཚོས་བཅུ་དགུ་ཉིན་དུང་ལོ་རྒྱལ་གཙང་པ་ཁམས་
ཚན། ཉར་བསམ་གྱི་ཁམས་ཚན་གཉིས། རྫོང་ཁང་ཁམས་ཚན་བཅས་སོ་སོ་ནས་རྟེན་
གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བསྟར་རྗེས། བཀའ་སློབ་བཤད་སྐྱབ་ནས་ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་
ཆེན་མོར་དཀའ་སློབ་རྒྱས་པ་སློབ་བཤོམ་ཐོག་(༡༥༦ བ་༣།༣༦༣ འ་༤) ཞབས་པད་རང་
ནས་མཚུལ་འབྲུལ་ཞུས་ཤིང་། རྟེན་གསུམ་དང་། དངོས་འབྲུལ་གཏོས་ཆེ་བ་
གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༥༦ བ་༣།༣༦༣ འ་༥) ཚོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་མཁས་མང་གེ་བའི་འབྲུང་གནས་ཤང་
ཅེ་གྲུ་ཚང་དུ་སྐྱབ་བྱངས།(༡༥༦ བ་༥།༣༦༤ བ་༣) དཀར་སློབ་དང་། གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་
ཚོག་སོགས་གྲུབ་ནས་ཤང་ཅེ་སློབ་དཔོན་པས་མཚུལ་བཤད་འབྲུལ་དང་དངོས་
འབྲུལ་རྣམས་བསྟར་རྗེས་སློབ་སྐྱེལ་དཔོན་ཚོས་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་
དང་། སྤྱད་མངས་ལ་མངལ་སྤྲུག་བཅས་སྐྱེལ།

(༡༥༦ བ་༦།༣༦༤ བ་༢) ཚོས་གྲུང་ཚིབས་བསྐྱར་ཐོག་གསུང་ཚོས་དཔལ་ལྡན་
ས་གསུམ་མ། ལྷགས་བསྐྱོ་སོགས་དང་། ཚོས་སྡེ་འདི་ཉིད་དུ་སྤྲུགས་གཉེར་དགུ་
འཇུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་རིགས་ལུང་སོགས་ཀྱང་བསྟན་པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བའི་
བཀའ་འདྲིན་མཛད།

(122 9'31 769 2'10) ཚོས་བྲུང་ཚེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་གཞུང་ཚེབ་མོད་ལྷའི་
དམ་བཅར་གཞིགས་མོལ་སོགས་སྤྱི་སྤྱེད་ཀྱི་མཛད་སློབ་ལས་སྤྱི་ལོར་འབྲས་
གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ལྷར་བསྐྱུངས།

(122 9'47 769 2'2) ཚོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ཤར་ཅེ་ལོར་བུའི་བྲུང་མོད་ལི་འདུ་
ཁང་དུ་སྤྱན་འཛིན་སྐབས་གསུང་ཚོས་ཉེན་འགྲེལ་བསྐྱོད་པའི་ལྷགས་ལུང་བཀའ་
འིན་ཚེ་བ་ཅམ་མ་གཏོགས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སློབ་ལ་འདོད་རྒྱུར་སྐྱོད་ཚུལ་
སོགས་མཛད་སློབ་མཐའ་དག་སྤྱི་ལུ་འཇིག་མཛད།

(122 2'31 769 3'10) ཚོས་འཁོར་ལྷག་བསྐྱུས་དང་བཅས་སྤྱིར་ཡང་
གསེར་གདུང་ཚེབ་ལོ། ལུབ་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ། ཚོས་རྒྱལ་ཁང་བཅས་ལ་གནས་
གཞིགས་འཛིན་བཅོལ་ལུགས་སློབ་སྤྱོད་ཤིང་ཤིང་གསེར་བཅས་བཀའ་འིན་ཚེ། འདི་དག་གི་
སྐབས་གོང་འོག་རྣམས་སུ་ཕྱོགས་འདུས་དང་ཅན་སེར་སྤྱི་ལོ་ལོ་གྲངས་ལས་བརྒྱལ་
བ་རྣམས་ལ་ཡང་མཛལ་བུག། འདོད་ཚོས། ལུང་མདུད་བཅས་ཀྱི་དེ་འདོད་ཡིད་
བཞིན་དུ་སྐྱོང་བར་མཛད་དོ། །

(122 9'31 769 3'6) ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཚོས་ཉེར་རྒྱལ་ཉིན་(122 9'47 769 3'
2) གདུན་ས་ཚེབ་ལོ་འགྲོག་དེ་ལོ་ཚེ་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་དན་ཚེབས་
སྤྱིར་བཀའ་འིན་ཚེ་བར་དགའ་ལྷན་ཁྲི་དེན་ལོ་ཚེ་རྣམ་འགྲོག་དེ་སྤང་བར་ཕེབས་
སྤྱེལ་དང་། ལྷ་མ་ལས་སྤེ་བྱིངས་ནས་དགོ་འདུན་སྤང་བར་ཕེབས་སྤྱེལ།

(122 9'47 769 3'11) ལ་ལོ་བྱང་ཚུབ་སྤྱོད་གི་ཀ་བརྒྱད་མར་བཞེས་སྤྱོད་སྤོམ་
སྤྱིག་(122 9'54 769 2'3) ལ་ལོ་ཚོས་ཟླ་དང་ལས་སྤྱེའི་མཛལ་དར་ཡང་བཞེས་

ལྷ་བ་བརྒྱུ། གསོལ་ཇ་སོགས་ཕེབས་སྐོ་རིམ་བཞེས་ཐོག་ལ་མོ་གཞུང་རྒྱུང་གི་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ། ལྷོག་གྲུ་སུམ་ཅུའི་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ། ཚེར་གསེབ་དགོན་གྲུ་གངས་ལྷོ་ཅུའི་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ། བཅུན་ཚལ་གྲུ་གངས་ལྷོ་ཅུ་སྐོར་གྱི་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ། དགོན་ལག་སྐོ་ཐོ། དེ་ཁོངས་གཉིས་གྱི་བཅུན་མ་ཉི་ཤུ་སྐོར་དང་། ཁོངས་གཉིས་སྐུ་བོ་ཉིས་བརྒྱ་སྐོར། གོ་གཞུས། ལྷ་མོ་བ། མཇལ་དམངས་སེར་སྐུ་མི་གངས་ཚིག་སྐོར་བརྒྱལ་བར་མཇལ་ཤུག་སྐུལ།

(༡༥༥ བ་༡། ༣༧༦ འ་༡) ཚོས་སྐོར་སྐུན་འབྲེན་གྱིས་སྐུ་ཕེབས་བརྒྱུན་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་བརྒྱུངས་ཤུག་ལན་གསུམ་བཅའ་ནས་མཇལ་དར་ཅེ་སྐོར་བསྐྱུངས་ཐོག་ཚོས་སྐོར་གྲིའུ་ཤིང་སྤེང་བཞུགས་འབྲུལ་སྐོན་དང་། མཐུན་ཇུས། སྐུ་ཚས་སོགས་འབྲུལ་བའི་རིང་ལུང་ལྷོ་དང་མི་འག་ཁག་ནས་མཇལ་ཁ་ལྷོས། དེ་ཇེས་ཚོས་སྐོར་ནས་མཁའ་འགོ་བསུན་ཚོག་གི་སྐོ་ནས་བཏན་བཞུགས་ཞལ་འདོན་དང་། ཉེན་གསུམ། རྒྱུང་པར་བའི་ཇུས་བཅས་སྐུ་སངས། དེ་ནས་བཅོན་ཁང་དང་མཚོད་ཁང་ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་རིམ་གྱིས་གནས་གཟིགས་བསྐྱུངས་ནས། གཟིམ་ཚུང་སྐོལ་མ་ལྷ་ཁང་དུ་ཕེབས་འབྲུལ། ཚོས་ཇེ་ངོ་གཡོག་ནས་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དར་ཤུལ། གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲུལ། གསོལ་ཚིགས་ཆེན་མོ་བཅས་ཕེབས་ཇེས། འཆམ་སྐུ་བདུན་གྱི་འཆམ་གཟིགས་བསྐྱུངས།

(༡༥༦ ཉ་༡། ༣༧༧ ཐ་༡༣) ཚོས་ཉེར་བདུན་ཉིན་དེ་ནས་ཚིབས་བསྐྱུང་གྱིས་རྒྱ་མ་མཛོར་གསོལ་ཚའི་སྐྱབས་ཉོར་ཁང་ཇ་སག་ནས་མཇལ་གྲུང་ཆེན་མོར་དཀའ་སྐོ་སྐོམ་སྐྱིག་ཐོག་གདན་ལུས་གྱིས། ཕེབས་སྐོ་རྣམས་བསྐྱུང་ཇེས། ཇ་སག་ནས་མཇལ་

རྒྱལ་བ་འདྲ་ཐོག་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཞིགས་ལས་དུ་བསྟར། འབྲུལ་
འདེགས་པ་བདུན་ཅུ་སྟོར་དང་། གཞན་ཡང་སེར་སྐྱ་ལྷ་བརྒྱ་སྟོར་ལ་མངལ་ཕྱག

(༡༢༧ ཉ་༥།༣༦༢ འ་༥) ལྷ་ལུང་མདོར་འགྲུབ་སྤྱི་ལུག་གཉིས་ཀྱིས་མེབས་
བསྐྱེད་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ཆེབས་བསྐྱུར་ཀྱིས་ལུང་ཐང་རབ་ཁར་
བཞུགས་ཞག་མངོན་ཅིང་། མངལ་ལུང་ཆེན་མོར་འགྲུབ་པས་འཕྲོག་ཕྱགས་ཀྱི་
དཀར་སྟོ། འིང་ཉོག་མར། ལུང་། ལུ་ལོ། བཞེས་སྟོ། ཕྱག་འགྲུལ་སོལ་སྟོལ་སྟོག་
ཐོག་ལྷ་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཕོད་བསྟུན། ལྷུལ་སྐྱ་ཆེ་ཆུང་
གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་དང་སྐྱགས་བྲུ་གངས་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་དང་།
འབྲུལ་འདེགས་པ་སྟེད་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར། གཞན་ཡང་ཐང་སྐྱ་དགོན། དུགས་པ་དགོན།
ཨེ་མི་དགོན། རྒྱལ་སྤྲིངས་དགོན། འོད་སྐྱ་དགོན་བཅས་དང་། མལ་ལུང་རྫོང་རྫོང་།
སྟེར་མཁར་གདོང་པ་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་འབྲུལ་བཞེས་དང་།
སོ་སོར་འབྲུལ་སྟོག་ཕྱག་མདུད་བཅས་སྐྱལ་ཅིང་། ཕྱོགས་མཚུངས་སེར་སྐྱ་ཆེག་ཁྲི་
བརྒྱལ་བར་མངལ་ཕྱག་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(ལུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལོར་དེབ་གཟུགས་
བར་འབྲེམས་བྱས་པ་རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྟེང་རིམ་ཕྱོན་གྱི་མངོན་རྣམ་ཞེས་པའི་དེབ་
སྟེང་༡༣ པའི་ཤོག་གངས་༣༤༥འ་༡ རས་༣༢༡འ་༣ པར་སྐྱ་སྟེང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྣམ་
ཐར་བོད་ཤིང་པར་དཔེ་རིང་ཤོག་གངས་༡༥༠ དང་༡༥༡ གཉིས་ཀྱི་ཚབ་སྐྱ་སྟེང་བཅུ་
པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་བོད་ཤིང་པར་ཤོག་གངས་༡༥༠ དང་༡༥༡ གཉིས་
བཅུག་འབྲུག་པས་གཤམ་སྟེ་ཚན་ཁ་ཤས་ལ་དེབ་གཟུགས་ཤོག་གངས་འཕོད་

ཐབས་བྲལ།)

(༡༤༠ ཉ་༩) ཉོར་རྒྱ་ལྷ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་དེ་ནས་(ཚེ་རིང་ན་སྤང་) ཆིབ་
བསྐྱར་གྱིས་རྗེས་སྲིད་ལྷོ་ཁང་ཆེན་མོར་དཀར་སྤོའི་དགེས་སྟོན་ལ་རོལ་རྗེས། མདོ་
ལྷགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་དང་འབྲེལ་བར་རྒྱལ་སྐྱེས་སྤྱོད་ལ་མཇུག་རྒྱས་བཤུད་
ཐོག་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲལ་དང་རྗེས་སྲིད་ཁོངས་ཀྱི་མེར་སྐྱ་པོ་མོ་དང་། རྩོ་
གཞས་པ་བཅས་བདུན་བརྒྱ་རྣོར་ལ་མཇུག་ཕྱག

(༡༤༠ བ་༡) རྒྱལ་བ་མི་པམ་པ་སོགས་ལྷ་རྟེན་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས།(༡༤༠
བ་༢) དེ་རྗེས་ནང་རྟེན་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་སྟོན་ཤལ་དང་། རྗེ་ཐམས་ཅད་
མཁུན་པའི་གསོལ་སྤྱད་ཤིང་ཉོག་གིས་བཀང་ནས་ལྷགས་སྟོན་ཡང་དག་པར་བཀའ་
འིན་ཆེ།

(༡༤༠ བ་༤) ཚེས་གཉིས་ཉིན་(༡༤༠ བ་༥) བན་བདེ་བཞུགས་སྤང་ཆེན་མོར་
ཆིབས་སྐྱར་སྤོང་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱི་ཁྲལ་བ་ཅེ་མགོན་ལྷོ་བཟང་བསོད་ནམས། རྒྱལ་
གཉེར་སྤོང་དགའ་ཆགས་སྐྱེས། སྐམ་པོ་སྤུལ་སྤྱ། ལྷང་དཀར་ཞབས་བྱང་། རྒྱལ་
མཁུན་ཆབ་སྐམ་རྩོ་རྗེ་འཇིན་པ་སོགས་ལས་སྤེ། དྲགས་ཁུལ་གྱི་གཞིས་སྤོང་། སྤེར་
ཁག་གཞིས་སྤོང་བཅས་ཀྱི་ཕེབས་བསྐྱེད་པར་ཇ་གལ་ཕྱག་མཛུགས་དང་། ལུལ་མི་གྲོ་
གཞས་པ་བཅས་ཁྲོན་མི་གངས་ཉིས་བརྒྱ་རྣོར་ལ་མཇུག་ཕྱག་བཀའ་འིན་ཆེ།

(༡༤༡ བ་༣) དེ་ནས་ལྷ་སྤེ་མི་སྤེའི་ཕེབས་བསྐྱེད་བཀོད་པ་རྒྱ་ཆེ་དང་བཅས་
ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་ལེགས་བཤུད་སྤོག་པའི་དགའ་ཚལ་གྱི་(༡༤༩ ཉ་༣༡༣༥ བ་༩)
གཞུང་ལ་ཆེན་པོའི་གཟིམ་རྒྱུང་བཀའ་གདམས་པོ་གྲང་གི་གསེར་ཁྲིར་ཞབས་སེན་གྱི་

བརྗོད་པོད་པ་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཞབས་པད་རྣམ་གཉིས། རྒྱ་དཔོན་
དུང་རྒྱ་མོ་ཡེ། ལྷ་བཅར་སོགས་ཅེ་ཤོད་ཀྱི་ལས་ཚན་པ་ཡན་གྱིས་མཇུག་དར་
འབྲུལ་བཞེས་དང། རྒྱལ་མཁའ་ཚབ་དོན་རྗེ་འཛིན་པ་དང། ལས་སྣེ་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་
གསུམ་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་བྱུང་རྗེས་གསོལ་གྲོ་སོགས་སེབས་སློབ་རྣམས་པ་
དགྲེས་རོལ་བཀའ་རིན་སྣུལ་ཞིང། སེབས་བསྐྱེད་གོ་གཞུང་པ་ཁག་གཉིས་ལའང་
མཇུག་ཕུག་སྟེར་ཆ་སྤྲང་མདུད་བཅས་གནང།

(༡༥༧ བ་༣༡༣༧ ཟ་༥) ཚེས་བཞི་ཉིན་གཟིམ་ཚུང་སྐྱུན་བྱུང་ཡང་ཅེ་འདི་ལོ་
གསར་བའོ་བསྐྱེད་སྤྱོད་གཞིས་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་སྤྱི་ནས་གཟིམ་ཚུང་དཀར་སློབ་སློལ་སྤྱི་ག།
(༡༥༧ བ་༥༡༣༧ ཟ་༧ བརྒྱུས་) ལ་དགྲེས་རོལ་དང། བྱ་དམངས་སུམ་བརྒྱ་སྟོར་
དང། མཇུག་དམངས་མི་གངས་ཚིག་ཁྲི་སྟོར་ལ་མཇུག་ཕུག་བཀའ་རིན་ཆེ།

༡༣༡ ལྷ་མོའི་སློབ་མཚོར་གནས་གཟིགས་སུ་སེབས་པར་གཟིགས་སྤྲང་དེ་བྱུང་བ་
དང། རྒྱལ་དང་དགའ་ཚེས་དུ་གསུང་བསྐྱེད་སྤྱོད་རྒྱལ་ཚུགས། རྒྱལ་ལྷ་མོའི་
ཏུ་བྱུང་ཆེན་ན་ཁ་བའི་སྤྱོད་གནས་སུ་བསགས་སྤྲང་གནད་འདུས་བཀའ་རིན་
བསྐྱེད་སྤྱོད་ནས་དགའ་ཚེས་དུ་བཅད་རྒྱུར་བཞུགས་པར་གཟིགས་སྤྲང་ཁྲུང་པར་
བ་རེ་སེབས་པ་དང་དད་འདུས་ཀྱིས་ལྷགས་པའི་སྤྱོད་འགྲོ་རྣམས་རྗེས་འཛིན་སྤྲང་
བས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༥༥ བ་༤༡༣༧ འ་༦) འིན་རྣམས་ཀྱི་ཚན་པ་གཞན་ལས་ཀྱང་ཚེས་མཚོག་ཏུ་
བྱུང་བའི་སློབ་མཚོ་ཆེན་པོར་མཚོ་རྗེས་འདེབས་པ་དང་མཚོ་གཟིག་སྐྱུན་ཅིག་སློབ་ཕྱ་

བའི་ཆེས་ཤུག་ཉིན་ཆིབས་བསྐྱར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར། གསོལ་ཚའི་བར་མེབས་
བྱམས་དང། དེ་ནས་མཚོ་ཞལ་ལ་ཁ་བར་ཆིབས་སྐྱར་བཅིབས་ཏེ་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་གསུང་གྲ་དང་བཅས་འདིགས་མཛད་དོན་རྗེའི་སྣའི་རྣམ་
འགྲུང་གི་དང་ནས་མ་གཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་མོའི་བསྐྱང་གསོ་སློན་ཀླུ་ས་ཐོག་
ཚོགས་གི་མཚོད་པ་རྒྱས་འབྲུལ་དང། དེ་མཚམས་རྣམ་གྲུ་ལྟ་ནས་མཚོ་རྗེས་དང་
ཐུགས་སློན་སྐྱར་དར་བཅས་མཚོ་དགྲིལ་དུ་སྤུལ་བ་དུས་འགྲིགས་པ་མཛད་ཅིང།
མཚོ་གཞིགས་དང་ཐུགས་སློན་འཕྲིན་བཅོལ་སོགས་ལེགས་པར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ།
འདི་ཉིན་གཟམ་དཔུང་ཤུང་ཤུང་ལིག་ཏུ་ལེགས་ལིང། ཉེན་འབྲེལ་སྤུན་སྲུང་ཚོགས་བ་དུ་
མ་ཞིག་འགྲིགས་པས་གོང་ས་མཚོག་ཤུང་ཐུགས་ཚད་མེད་བའི་དབྱེས་ཉམས་
མཛད།

(༡༥༦ ཉ་༣༡༣༥༥ བ་༡༠) ཆེས་བདུན་ཉིན་གོང་པོ་དུང་དཀར་སྐྱལ་སྐྱའི་འདྲིན་
ཁོངས་རྗེ་རྗེང་སྐྱར་གྲ་ཚང་བའི་ལས་སྡེ་དང་གྲ་དམངས་ཉི་ཤུ་སྐོར་བཅས་གིས་རྟེན་
གསུམ་དངོས་འབྲུལ།

(༡༥༦ ཉ་༤༡༣༥༥ བ་༡༣) དེ་རྗེས་ཀླུ་ལ་འདུ་ཁང་ཆེན་མོར་ཀླུ་སྐྱ་གྲུ་སྤྲི་ནས་
མེབས་སྟོན་ཆེན་མོ་སྤྲིག་གཞོན་ཐོག་(༡༥༦ ཉ་༤༡༣༥༥ འ་༧) ཐུགས་གཉིས་གི་
དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་རྗེས། ཀླུ་མཁན་ཚབ་དོན་རྗེ་འདྲིན་བ་ནས་མཇུག་ཀླུ་ས་བཤད་
གྲུབ་རྗེས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཞིགས་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཞིང། གྲུ་
དམངས་ལ་མཛལ་སྤུག་སྤུང་མཐུད་དང། ཀླུ་ཁོངས་ནང་གཟན་ཚོས་གཞིས་
བཅས་མེར་སྐྱ་ཆིག་སྟོང་སྟོང་ལའང་མཛལ་སྤུག་བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༡༤༦ བ་༤།༣༢༧ ཟ་༢) བྱམས་ཁང་གི་ས་མཚོན་པའི་སྤྲོད་ཤོད་ཀྱི་སྣ་རྟེན་ཁག་ལ་མཚོན་འབྲུལ་གནས་གཟེགས་སྤྲུགས་སློན་སྣུན་པལ་དང་། མགོན་ཁང་ཁག་ལ་གསེར་སྤྲེལས་འཕྲིན་བཅོལ་སྣུན་པལ་སོགས་བསྐྱེད་སྤྲུང་ཉེ་གཟེམ་རྒྱུད་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་མཛད།

དེ་ཡང་སྤྱིར་རྒྱལ་གྱི་གནས་གཞི་འདི་ཉིན་སློན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་དང་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་སོགས་སངས་རྒྱས་དངོས་དང་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་མེད་པ་དུ་མའི་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་གྲིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གནས་སྤྱི་མ་ཟེང་།

(༡༤༧ ཉ་༣།༣༢༧ འ་༡) བྱད་པར་སྣ་མོའི་སྤྲེལ་མཚོ་ཞེས་མཚོག་དམན་ཀུན་ལ་གྲགས་པ་འདི་ཉིད་ནས་(༡༤༧ བ་༤།༣༤༠ འ་༤) ལས་ལྷན་གྱི་སྤྱི་པོ་ཀུན་ལ་རང་རང་གི་སྐལ་བ་དང་འཚམས་པའི་མཐོང་སྤྲང་མི་འབྲ་བ་རེ་འཆར་བ་ནི། སློན་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཀུན་ལ་མ་སྤྲོད་སྤྲུང་དུ་གྲགས་པ་ལྟར་འདི་སྐབས་ཀྱང་གཟེགས་སྤྲུང་བྱེད་པར་ཅན་བྱུང་ཚུལ་བྱུང་ཅམ་བཀའ་སྣུལ་བ་ནི། ཡལོང་ས་མཚོག་མཚོ་གཟེགས་ལ་ཐེབས་པའི་ཕྱི་ཉིན་འགོལ་མཚམས་ཤིག་ལ་སྤྱི་བཙུང་མཁའ་པོ་སློབ་ཐབས་རྒྱས་ནས་སྤྱི་ཉིན་མཚོ་མཛལ་སྐབས་བདག་ཅག་རྣམས་ལ་ཡང་མཐོང་སྤྲང་མི་འབྲ་བ་ཟེ་སྤྱི་ཚོགས་བྱུང་ཞིང་། ཡལོང་ས་མཚོག་ནི་དེ་སྐབས་ལ་ཅེར་སྤྱི་བཙུང་པའི་ཉམས་ཅམ་མེད་པར་དབྱེས་སྤྱི་ཚོང་མེད་ཅིག་མཛད་སོང་བས་སྤྲོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟེགས་སྤྲུང་རི་ལྟར་བདག་ཅག་རྣམས་ལ་གསལ་བར་གསྐྱེད་དགོས་ཞེས་ནན་གྱིས་གསལ་བར། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་བཀའ་ལས། མཚོ་འདིར་རང་རེ་དཔོན་གཡོག་རྣམས་ལ་འདང་མཐོང་སྤྲང་སྤྱི་ཚོགས་བྱུང་འདུག་ཟེར་བ་བདེན་

བར་མཆི་སྟེ། སྤྱིར་ན་ཚོས་འཁར་རྒྱལ་འདི་ས་མཐུ་ཞིང་། ལྷང་པ་བཞི་མདོར་སོང་
ག་ཤིས་གང་དང་ཆེ་ཞིང་། རྒྱུར་དང་ཁ་ཆར་སྐྱུག་པ་སོགས་དུས་ཀྱི་འཇུག་པ་སྐྱད་
ཅིག་སྐྱད་ཅིག་ལ་བརྟན་བསམ། ཞེ་བསུན་དགོས་པ་ལྟ་བུར་སྐྱད་ཡང་། རེད་རང་ནི་
འདིར་འགྲོར་བ་ནས་བརྒྱུད་ལུས་སེམས་ལ་བདེ་བ་དང་སྤྱིད་པའི་ཉམས་འབའ་ཞིག་
འཆར་ཞིང་། འུད་བར་མཚོ་ཞལ་ལ་སོག་ན་མཇུག་སྐབས་མཚོའི་ཞལ་ཞེས་ལྟ་
བུར་རྒྱུའི་མདོག་ཁ་དོག་སྐྱ་ལྡེའི་རིམ་བར་སྟེ་བ་སོགས་ནི་ཁྱེད་ཅག་གིས་མཐོང་བ་
དེ་ག་རེད། རེད་ནས་ཀྱང་མཐོང་། དེ་རྗེས་ཁྱེད་ཅག་ལ་རི་འབྲུ་ཞིག་འཆར་ཡང་། རེད་
ལ་ནི། ཞལ་ཞེས་པའི་རིམ་བར་སྟེ་ཟིན་མཇུག་སོག་དེ་མ་ཐག་ མཚོའི་རང་མདོག་
དམར་ནག་ཁྲག་དང་སྐྱག་ཚ་བ་སྟེས་པ་ལྟ་བུ། རབ་དུ་འབྲུགས་པའི་རྩ་རྒྱལ་ས་ཆེའི་
ཆེའི་གཡོ་བ། དེའི་ནང་རེས་འགའ་འཇུག་ཚོ་ན་སྐྱ་ལྡེའི་གྱར་བྱིས་དང་། རེས་འགའ་
རྒྱུར་འཚུ་བ་ནག་པོ་དེའི་དུས་ཀྱི་ཆར་སྤྱིན་གཡོ་བ་ལྟ་བུའི་དུས་ན། ཚོས་འབྲུང་
གི་ནང་དེའི་རྒྱུར་སེར་འུ་ཚམ་ལ་འཇིགས་པའི་སྐྱ་སྐབས་ཀྱིས་སྐྱས་པའི་སྟེང་། མ་
གཅིག་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་དུར་ཁྲོད་ཀྱི་ཆས་བརྒྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ། བོངས་ཚོད་
རི་བོ་ཚམ་པ་ཤིན་དུ་རྩམས་པ་ཞལ་ལྷགས་ཀྱི་མ་མཁའ་མན་ཆད་རྒྱུར་བྱུང་བ། ཡ་
མཁའ་རྒྱུའི་སྟེང་ཁར་འཕགས་པ། མཆེ་བ་གངས་རི་ལྟར་གཅིགས་པ། དུས་སྐྱེད་དུང་
གི་མདོག་ལྟར་དཀར་པོར་སོང་བ་སྤྱིན་ཀྱི་གསེབ་དུ་སྐྱེབས་པའི་ཅེ་མོ་སྤྱིན་དང་
འདྲེས་པ་བསྟེས་ཉམས་ཅན། བཀའ་ཉན་གཙོ་མོ་རྒྱ་སྤྱིན་གདོང་ཅན་མས་ཆེབས་སྐྱ་
ཁྲིད་པ་ཞིག་ལུན་རིང་པོར་མཇུག་ཞིང་། སེའྲེའི་གདོང་ཅན་ནི་མ་མཇུག་བསམ། ལྷར་
གནས་འདིར་ལན་གཅིག་གཉིས་ཡོང་བུ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་མཆི།

གཞན་ཡང་ཡུལ་སྡེ་ངས་ཀྱི་བཞོད་པ་མི་ནོར་གྱི་འབྲོར་པ་རྒྱས་ལ། ལོ་ལེགས་
ལ། སྡོན་ཤིང་རྩ་སོགས་ཀྱིས་དགོ་བཅུ་ཚང་ལ། བག་གོ་ལ་སྦྱིད་ཉམས་ཆགས་ལ།
སྡོན་ཚད་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་ལ། ད་ལྟ་ཉིད་དུ་དེར་སླེབས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་
སྤུང་པ་སོགས་སེམས་ཀྱི་བརྟན་པ་འཕྲོག་པ་ཞིག་ཡང་ཡང་འཆར་བས། བཟང་ངན་
རྗེ་ཡིན་ཆ་མ་མཆིས་གྱུར་ངེད་རང་གི་སེམས་ལ་འབབ་པས། དེའི་བཞོད་པ་མི་
བརྗེད་པར་བྱས་ཏེ་སྤར་ལོ་ཏེ་ལར་སླེབས་དུས་གྲིས་གཞི་ཞིག་ལ་གྲིས་འཇུག་ནས་
སྡོད་རང་གི་མིག་ལ་བརྟན་དུ་ཡོད་པར་བྱའོ་ཞེས་བཀའ་སྣུལ་པར་མཛད་དོ། །

(༡༥༧ བ་༣།༣༥༣ འ་༤) དགའ་ཚལ་ལོ་བྲང་ཡང་སྤྲོད་ནས་ར་བརྟུང་དར་འབྲུར་
སོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལུས་བསྐྱུས་ཏེ། ལོ་ཏེ་ལའི་གཟེམ་རྒྱུང་གསང་སྤྲུགས་ལོ་བྲང་དུ་
(༡༥༧ བ་༥།༣༥༤ ཐ་༣) དེ་མི་ལོ་འི་ལྷ་མོའི་འཇུགས་གཏོར་གསང་བརྗེས་ཐོག་ཆོས་
བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། སེར་འབྲས་མཁན་ལོ་གསུམ། མཚན་
ཞབས་སྒྲ་མ་གཉིས། སྤྲ་ཚང་དོར་སློབ། གསུང་གྲ། དགའ་ཚལ་སྤྲ་མ་རྗེ་རྗེ་འཛིན་པ་
བཅས་ནས་གཟབ་གསོལ་གསུང་བསྐྱང་རྩྭ་གས་པའི་ཚོགས་ཀྱི་མཁོན་དུ་ཆིབས་
བསྐྱུར་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

(༡༥༨ ཉ་༣།༣༥༤ འ་༡༠) ཆོས་བཅུ་བཞི་ཉིན་དུགས་ལོ་དགའ་ལྡན་རབ་བརྟན་
པའི་ལས་སྤྲེ་དང་བཅས་གྲུ་གངས་དུག་རྩ་སྐོར་ནས་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་
དང་འབྲེལ་བར་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་སུལ།

(༡༥༩ ཉ་༤།༣༥༤ འ་༡) ཆོས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་དགའ་ཚལ་ཆོས་འབྲུང་སྤྲོད་ཤོད་
རྣམས་སུ་འཇུགས་གཏོར་གསང་བརྗེས་གྲུབ་པར། གཟབ་གསོལ་སྤྱི་བསྐྱང་སྤྲིན་

རྒྱལ་མཛད་པའི་ཚོགས་དབྱེ་ཆེ་བས་སྦྱར་དང། ཚོགས་བར་སྟེང་ཤོད་ཀྱི་སྣ་རྟེན་
ཁག་ལ་གནས་གཞིགས་དང་འབྲེལ་བར་སྦྱུན་གཞིགས་སྦྱགས་སྟོན་སྦྱུན་ཤལ་བཀའ་
འིན་ཆེ། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་བསིལ་བ་ཚལ་གྱི་མགོན་ཁང་དུ་འཇུགས་གཏོར་
གསར་བཞེས་དང། ལུ་འའི་སླ་མཚོར་གཙང་ཚུ་དང། གཤམ་གངས་སོགས་ཀྱི་ཚུ་
སྦྱར་ཞལ་གསོ་བསྐྱེད་སྤྲོད་དུས། དཔལ་མགོན་ཞལ་དང། ལྷ་གྲ། ལུ་གྲ། ལྷམ་མིང། ཨེ་
ཀཱ་འི་བཙུན་གྱི་རྟེན་འཇུགས་དང་སྦྱགས་གསུང་བསྐྱེད་གཞུག་རྒྱལ་དང། ཚོགས་
བར་གནས་གཞིགས་དང་སྦྱུན་གཞིགས་སྦྱགས་སྟོན་སྦྱུན་ཤལ། དགོང་རུ་ཚོགས་
འཁོར་བཙུན་སྦྱེན་རྒྱལ་བཀའ་འིན་ཆེ། སྦྱག་ཁོངས་ནས་སྦྱུན་བསལ་གྱི་རྒྱལ་གྲུ་
ཚང་དུ་མཚོད་རྗེས། འཚམ་གོས། རྒྱབ་དང། སློས་ཕོད། དུང། རྒྱ་སྤོང་སོགས་ཀྱི་
སྦྱོར་འཇགས་སྦྱུང།

(༡༧༠ བ་༣།༣༥ བ་༡༠) བཏུས་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་རྒྱལ་ཕོ་གྲང་ཚེན་མོར་
ཆེ་བས་སྦྱར་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༧༡ ཉ་༣།༣༥ བ་༣) ཀླུ་ཚོགས་ཡོངས་སུ་ཉིན་བཅུ་གཅིག་རིང་ལྷ་མོའི་
བསྐྱེད་བ་འབྲུམ་ཐེང་འགྲོ་རིས་ཚོགས་པའི་ཚོགས་དབྱེ་ཉིན་གཅིག་ཆེ་བས་སྦྱུར་
བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༧༢ ཉ་༤།༣༥ བ་༤) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་བར་མདོ་སློབ་བཟང་བསྟན་དར་
སོགས་མི་གྲངས་ལྷ་བཅུ་སྟོར་གྱིས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ ར་གཤམ་སྦྱང་
མདུད་དང། དམིགས་བཅེ་མ་དང་རིགས་གསུམ་མགོན་ཕོའི་གསུངས་བཙུན་གྱི་
སྦྱགས་སྦྱུང་སྦྱུང། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རི་ཁྲོད་དགའ་ལྷན་ཅེའི་ནང་རྟེན་རྣམས་གདན་ཞུས་

གྲིས་ཐུགས་སློབ་སྦྱོར་འཕེལ་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༩༡ ཉ་༥། ༡༣༤ འ་༧) ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་རྒྱལ་འདུ་ཁང་ཚེན་མོར་(༡༩༡ ཉ་
༥། ༡༣༤ འ་༨) རྒྱལ་གྲྭ་དམངས་ནས་ཚེ་དཔག་མེད་དུངས་མ་བཟུང་འབྲེན་གྱི་སློབ་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཞབས་བརྟམ་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༩༡ བ་༣། ༡༣༥ ཐ་༣) སློབ་འགྲོའི་ཚེས་བཤད་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་གཞིར་
དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱུ་ལ། དམིགས་བརྩེ་མ་དང་བཅས་པའི་ཟབ་ཁྲིད་བཀའ་བློན་སྦྱེལ།

(༡༩༡ བ་༥། ༡༣༥ ཐ་༤) དགའ་ཚེས་ལྷ་མོའི་བརྟེན་གནས་དེ་མི་ཤོ་ཤིར་རྟེན་
མདོས་གསར་འཇུགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི། དགའ་ཚེས་ལྷ་མ་རྟེན་འབྲེན་པ་དང་། ཚོགས་ལྷ་
ཉི་ཤུ་ཅེ་བཞེས་ཉིན་བུལ་རིང་རྟེན་མདོས་སྦྱོར་ཚོགས་ལེགས་པར་བཀྲིས་མཐར་
རབ་གནས་བརྟམ་བཞུགས་སྤྱུག་ནས་མཛད་པར་ཡགོང་ས་མཚོགས་ཚེབས་སྦྱུར་
གནང་སྟེ་(༡༩༡ བ་༥། ༡༣༥ འ་༡༡) ཡོངས་འབྲེན་རིན་པོ་ཆེ། སེར་འབྲས་དགའ་
གསུམ་གྱི་མཁར་པོ་རྣམ་གསུམ། མཚན་ཞབས་སྤྲོ་མ་རྣམ་གཉིས། ལྷ་ཚང་རྟེན་སློབ་
གསུང་གྲྭ་དང་བཅས་ལྷན་ཅིག་ནས་བརྟམ་བཞུགས་བཞུགས་རབ་གནས། དཔག་དཀའ་མ་
དང་། སེམས་ཉིད་མའི་སློབ་སྤྱོད་འབྲེན་བཅོལ། མངའ་གསོལ། སྤྱིས་བཞུང་བཅས་
བཀའ་བློན་ཚེ་རིང་མཐོན་ཁང་སྤྱུག་ཏུ་གནས་གཞིགས་སྦྱོར་འཕེལ་དང་། བསེལ་བ་
ཚེས་གྱི་མཐོན་ཁང་བཅས་སྤྱུང་གནས་གཞིགས་དང་ཐུགས་སློབ་སྦྱོར་འཕེལ་
གནང་།

(༡༩༡ བ་༣། ༡༣༥ འ་༡༢) ཚེས་ཉེར་དྲུག་ཉིན་ཚེས་གྱི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐྱམ་
པོ་དང་། སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ། ཚེས་རྒྱལ་དུགས་པོ་ལྷ་རྩེ་སོགས་དམ་པའི་སྤྱེས་

མཚོག་དག་གིས་ཡུན་རིང་སྐྱབ་པ་མཛད་པའི་དབེན་པའི་གནས་མཚོག་རྒྱལ་ལྷ་
ཐོག་གི་རི་སྐལ། ཏུས་ཕྱིས་གནས་འདིར་གྲུབ་པ་བརྟེན་པའི་གྲུབ་ཆེན་རང་ཉིད་ཀྱི་
འབྲུངས་ཡུལ་ལས་བསྐྱད་པའི་མཚན་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཁ་པའམ། སེར་སྦྱང་དུ་ཐུགས་
གཉེར་མཛད་དུས་ཨ་ར་ཁམས་ཚན་དུ་བཞུགས་པས་མཚན་གཞན་ཨ་རའི་གྲུབ་
ཆེན་ནས། མཚན་དངོས་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་དུ་གསོལ་བ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་
ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ཡུམ་ལེང་བཟང་ཨ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱའི་སྐྱེ་བར་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་
དགོངས་པར་སྐྱེས་ཏུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་འཁྲིགས་ཚུད་པའི་ལྷོང་བ་
འབྲུངས་ནས་ཐུང་མོང་མ་ཡིན་པ་བསྐྱེད་རིམ་སྤྱོད་པའི་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་མཐར་ཕྱིན་
པའི་མཚམས་ལོག་ནས་དབེན་པའི་གནས་འདི་ཉིད་དུ་ཞབས་སོར་བསྐྱོད་དེ་གཏན་
ཆགས་པར་བཞུགས་ནས་ཟབ་ལམ་དབེན་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་འབྱོར་ལ་ཅེ་གཅིག་
པར་མཛད་པས་སེམས་དབེན་ཐུགས་རྗེ་རྗེའི་ཉིང་འཛིན་ལ་ཚོལ་མེད་ཀྱི་ལྷོང་བ་
འབྲུངས་པའི་ཏུས་ཉིད་ནས། ལམ་དེ་དག་ལ་ཐོགས་འབྱེན་པའི་ཐབས་ལོན་དུ་སྐྱོས་
མེད་ཀྱི་སྐྱོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིམ་པ་གསུམ་པའི་རྒྱ་མའི་སྐྱ་དང་། བཞི་པའི་དོན་གྱི་
འོད་གསལ་མངོན་དུ་མཛད་དེ་ཕྱི་ནང་གི་མངོན་པར་བྱང་རྒྱབ་པའི་རིམ་པས་ཟབ་
ལམ་རིམ་པ་ལྟ་བུ། སྐྱོབ་པའི་རྒྱང་འཇུག་གི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་གྱུར་ནས།

(༡༩༩ ཉ་༧།༣༤༧ བ་༤) མི་སྐྱོབ་པའི་རྒྱང་འཇུག་ཐུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཚོག་གི་
དངོས་གྲུབ་མངོན་དུ་མཛད་བཞེད་ཀྱིས་ལམ་གྱི་རིགས་ལྷག་མ་ཐོགས་འབྱེན་གྱི་
སྐྱོད་པ་དང་བཅས་པ་ལ་སྐྱོབ་པ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ། སྐྱོབ་མཐའི་དོན་གྱི་འོད་གསལ་ལ་
གྱིས་ལེས་བྱའི་སྐྱོབ་པ་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་བརྟེན་པའི་སྐྱོབ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་

ལག་བདུན་ལྡན་ལྷང་འབྲུག་དོ་རྗེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་མཛད་པའི་གནས། ཇི་
སྐད་དུ། རྣམ་འཕྲོར་གྱི་དབང་ལྷག་མི་ལས། མཉོགས་པ་ལ་འབྲུལ་བར་སྤང། རྟོགས་
པ་རྣམས་ལ་ཚོས་སྐྱུར་ཤར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་ཅག་ཚུ་རོལ་མཐོང་བའི་
སྐྱེ་བོ་འབྲུལ་བའི་མིག་ཅན་གྱི་སྤང་ངོར་ས་རྩོ་རི་བྲག་སོགས་རྩོས་བཅས་གྱི་དངོས་
བོ་ལས་མ་འདས་གྲང། དོན་དམ་པ་ན་གྲུབ་པའི་དབང་ལྷག་དེ་ཉིད་གྱི་ཡེ་ཤེས་གྱི་
ཚོས་སྐྱེའི་བཟུང་ཆ་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དེ་གྱིས་འཁོར་གྱི་བཀོད་པ་འབྲུམས་སུ་སྐྱས་
བར་འཆང་བའི་སྐྱུལ་པའི་གནས་མཚོག་དེར། མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་བརྟེས་པའི་
གྲུབ་ཚེན་དེ་ཉིད་སྐྱ་སྐྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་ཚུལ་སྟོན་ཁར། ཇི་གོང་མ་ཐམས་ཅད་
མཁྱེད་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་སྐྱིད་ཤོད་ནས་མཚོ་སྟོན་ཨལ་ཐན་རྒྱལ་པོས་
མཚོད་གནས་སུ་གནས་བྱངས་ཏེ་སོག་ཡུལ་དུ་བཞུགས་པ་ལ། གྲུབ་ཚེན་དེ་ཉིད་གྱི་
བཀའ་ལས། ཁོ་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེད་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་དང་འབྲེལ་ཚེན་པོ་
ཡོད་པས་འདའ་ཁར་དེས་བར་མཛལ་བ་ཞིག་གྲ་དགོས་གསུངས་ཏེ་རྒྱུན་པའི་ཐོར་
རྒྱན་གྱི་ཉམས་བཞེས་རྣམས་གྲུབ་རྗེས་རི་ཅེར་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་ལྷན་དུ། ཇི་ལྟར་
སྐྱེས་ཀྱི་ནད་མེད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ལག་བ་བརྒྱངས་བསྐྱུམ་གྱི་ཡུན་ཚོད་ཅམ་ལ་
སོག་ཡུལ་དུ་ཐེབས་ནས། ཉགས་ཁོད་ཅིག་ཏུ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེད་པ་དང་མཛལ་ཏེ་
ཚོས་གྱི་བཀའ་ཕོལ་མང་ཅམ་མཛད་ཅིང། ཡར་བྱོན་ཁར་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེད་པས་
སེའུའི་སྐྱེ་ཐར་དེར་སང་ལྷ་ཐོག་གི་ནང་རྟེན་གས་སུ་བཞུགས་པ་འདི་དག་གྲུག་རྟེན་
དུ་སྐྱུལ་བ་བཞེས་ནས། རྩོ་བའི་ཚོད་ཅམ་ལ་གནས་འདི་ཉིད་དུ་ཐེབས་ཏེ་གྲུང་རྒྱན་
སོགས་རྒྱན་བཞེའི་རྣམ་འཕྲོར་ཆག་མེད་མཛད་དེ་དེའི་རྒྱབ་མོ་ཐོ་རེངས་གྱི་ཆ་ལ་

དགོངས་པ་ཚོས་ཀྱི་སློང་དུ་མནལ་པའི་མཛད་པ་བསྟན་ཅིང་གཟུགས་སྐྱུར་གས་
པའི་ཟ་མ་ཉོག་གི་བཀོད་པ་ལྟོ་འགྲོའི་ཤུན་པ་འདོར་བ་བཞིན། བདག་སོགས་ཕྱི་
རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱའི་དང་པའི་ཉེན་དུ་སྦྱལ་བ་སོགས་འདིག་ཉེན་མ་སྟུན་སྒྲུང་དུ་ཡང་
ཚོ་འཕྲུལ་ཡ་མ་བྱུང་གི་བཀོད་པ་མཛད་པའི་གནས་ཚུན་འདི་ཉིད་དུ་བསྐྱུས་པ་གོང་
ས་མཚོག་ཕེབས་ཞབས་བཀོད་དེ་(༡༧༧ ཉ་༡༣༧༠ འ་༧) ཉེན་དུང་མཚོད་པ་རྒྱས་
བཤམས་ཐོག་ ལྷ་མ་མཚོད་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་ཀྱི་མཚོད་པ་སློན་རྒྱས་བཀའ་
འིན་མཛད་ཟེས། ཅན་ཉེན་རྣམས་དབུ་ཐོག་ཏུ་བཞེས་ཤིང་སྤྲུགས་སློན་སྟུན་ཤལ་
དང་། སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་ལའང་སྤྲུག་བསྟར་གྱིས་མཛལ་ཁ་གནང་། དེ་ནས་སྐྱུ་བ་ཁང་
ཁག་དང་། ལྷ་བ་དབང་ཐར་པའི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྐྱུ་གདུང་ས་འབྲུམ་ཚེན་མོ་སོགས་
ལའང་སྤྲུགས་སློན་སྟུན་ཤལ་སྦྱལ་ཞིང་། རི་ཁྲོད་པ་རྣམས་ལ་མང་འགྲུད་དང་མཚོད་
རྣམ་སོགས་ཀྱི་སློང་འཇགས་ཀྱང་བཀའ་འིན་ཚེ་ནས་རྒྱལ་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་
བསྐྱུངས་སོ། །

(༡༧༧ བ་༡༣༧༡ འ་༥) ཚོས་ཉེད་དགུ་ཉིན་དགའ་ཚལ་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྱིས་
(༡༧༧ བ་༥༡༣༧༣ ཐ་༣) སློང་སྟུན་ནས་བཟུང་བགོགས་གཏོར། གཞི་བདག་གཏོར་
བསྟོ། མཚོམས་ཐོ་བསྐྱེད་ཚོག་སོགས་སློན་དུ་བཏང་འོས་རྣམས་ལེགས་པར་བཀའ་
འིན་ཚེ་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་འདིགས་མཛད་རྟོ་རྗེའི་བདག་བསྐྱེད་དང་འབྲེལ་བར་
ཚོས་སློང་སྐྱི་སྐྱེར་གྱི་གཏོར་བསྟོ་འཕྲིན་བཅོམ་མཁུང་འགྲོ་སྐྱི་གཏོར་དང་གཞི་
བདག་གཏོར་མ་སོགས་བཀའ་འིན་ཚེ་ནས། དེའི་སང་གི་ཐོར་སྟུན་ནས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་མ་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྤྲུགས་བསྐྱེན་བདུན་གཅིག་རིང་ཉིན་སྟུར་སྟུན་

བཞི་མར་བཀའ་བྲིན་ཆེ། འདི་སྐབས་བཀའ་ལས། བཙེ་མ་ལྡན་འདས་མ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
 སྐྱེ་སྣང་བཞི། སྒྲུབ་ནས་ཀྱང་བསྐྱེན་མཚམས་ཀྱི་སྐབས་ནམས་སྐྱེ་ཡང་ཡང་འཆར་
 བ་ཞིག་ཡོད་ལ། ད་ལམ་ཡང་སྐྱེན་ཀྱི་སྐབས་སྐྱེ་སྣང་འགར་སྐྱེ་སྣང་བ་མང་པོ་
 ཐོལ་བྱུང་དུ་ཤར་ནས་རང་ལ་ཐེམ་བ་དང་། སྐབས་འགར་མཐུན་ཀྱི་དམིགས་ཉེན་ལ་
 ཐེམ་པའི་ཉམས་གསལ་པོ་སྣང་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་འོད་གིན་འདུག་པས། གནས་ཀྱི་
 གྱིན་རྒྱབས་ཡིན་པ་འདྲ་ཞེས་ཐེབས། སྐྱབ་ཅར་མཁུན་པོ་བཅད་རྒྱའི་ཞལ་འདོན་
 ཞབས་ལྷ་བར་ཡོད་པར། དུས་གཅིག་དགོང་སྐྱེན་གྲོལ་སྐབས་བཀའ་ལས། ད་ལམ་
 ཀྱི་སྐྱེན་སྐྱེད་ཅེས་ནས་སྐྱེ་སྣང་ཆེ་ཆུང་ཞེས་བྱ་ཅེས་ཞིག་གཟེམ་ཆུང་སྐོན་ནས་ཡར་
 འོངས་ཏེ། དེད་ཀྱི་སྐོ་གཤམ་གཡོན་ནམས་སྐྱེ་པར་མཚོངས་ཆུར་མཚོངས་དང་།
 དེད་ལ་བསྐོར་བ་བྱས་ནས་སྐོན་མར་ཐོན་ཏེ། ལྷི་རོལ་ནས་མར་སྐྱས་པོགས་རྒྱ་
 ལྡམ་ལྡགས་གཟེར་མ་གྲོན་ནས་འགོ་བ་ལྷ་བྱས་ཀྱི་གྲུ་བྱས་པ་ཞིག་བྱུང་། ཁྱོད་
 ཀྱིས་མཐོང་ཐོས་ཨེ་བྱུང་གསུངས་པར། སྐྱབ་ཅར་ནས་དེ་འདྲ་མཐོང་ཐོས་མ་བྱུང་
 ལུས་པར། འོ་ན། གཟེམ་འགག་ཏུ་མགོན་གཟེམ་གཉིས་ཡོད་སར་སྐྱད་ཆ་འདི་དགོས་
 ཐེབས་པ་བཞིན། དེས་པར་དེ་འདྲ་རིགས་གཏན་ནས་མ་བྱུང་ལུས་འདུག་པར། འོ་ན་
 འདི་ཁོ་པོར་གྲགས་བཙེམ་བའི་བར་གཙོད་ཀྱི་མཚན་མ་ཞིག་ཡིན་མཆི་གསུང་པོ། །

དེའི་སྐབས་སྐྱེས་དམ་ལྡགས་བསྐྱེན་གནད་དུ་འགོ་ཚབས་ཆེ་བ་ཞིག་བྱུང་
 ཚོད་སྣང་སྟེ། བཀའ་ལས། ད་འོ་ཅག་ལྷ་ལྡན་སྐོགས་སྐྱེ་བསྐྱོད་རྒྱའི་དུས་ཉེར་
 གཏུགས་པས་ཐབས་གཞན་མེད་པ་མ་གཏོགས། ལྷ་ཤས་གནས་འདིར་བསྐྱེན་པ་
 འདི་སྐྱེད་སྐྱོད་རྒྱུང་ན་ཨང་སྐྱམ་པ་ཡང་ཡང་ཡོད་གིན་འདུག་ཅེས་གསུངས། དེ་

ཉམས་ལྡན་གསུང་བསྟེན་བཅུ་གཅིག་སོང་ནས། ཉམས་རྒྱ་ལྡན་གཞི་ཆེས་བརྒྱད་ཞོགས་
ལྷན་ནས་བཅད་ཀྱི་གྲོལ་སྟོན་ཚོགས་མཚོད་རྒྱས་འབྲུལ་དང་། དགེ་ཚོགས་བསྟན་
འགྲོ་བཞུག་བདེའི་རྒྱུར་བསྟོར་བའི་ལུགས་སྟོན་ཡང་དག་པར་མཛད་དེ་སྤྱིའི་བཅད་ཀྱི་
གྲོལ། གསོལ་ཚིགས་རྒྱལ་དེ་སྤི་གོ་ཉི་དང་བསེལ་བ་ཚལ་སོགས་མགོན་ཁང་ཁག་
ལ་གཏང་རག་གནས་གཟིགས་དང་ལུགས་སྟོན་དང་སྟན་འཕེལ་འབྲུལ་སྤྱོད་ཐོག་
གསེར་སྤྲེལ་འཕྲིན་བཅོལ་སོགས་བཀའ་དྲིན་ཚེ། ཚེས་དགུ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཅད་ཀྱི་གྲོལ་བཞེད་བཀའ་དྲིན་ཚེ་བའི་ལེགས་གསོལ་རྟེན་གསུམ་
འབྲུལ་བཞེས་དང་།

(༡༩༦ ཉ་༡༣༧༧ འ་༣། བསྟུས་) ཚེས་བཅུ་ཉིན་རྒྱལ་མཐེལ་པོ་གྲང་ཚེན་མོར་
ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱེད་སྤྱོད། གཞན་ཡང་རྒྱལ་དུ་བཞུགས་རིང་མངའ་དུགས་ལྷ་ཚང་
ཁག་གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་སྟོགས་དེའི་ལྷ་སྟེ་དགོན་ཁག་སོ་སོ་ནས་བརྟན་བཞུགས་
བསྟར་འབྲུལ། སྟོགས་སྟོགས་ནས་ལྷགས་པའི་སེར་སྤྱོད་དང་ཅན་བརྒྱ་སྤག་མང་པོར་
མཛད་སྤྱོད་ཉིན་བསྟེད་མར་སྤུལ་ཉེ་འབྲེལ་ཚོད་དོན་ལྷན་དུ་མཛད།

༡༩༦༩ འོལ་དགའི་སྟོགས་སུ་ཆེད་ལེབས་ཀྱིས་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་རྣམས་དང་
བའི་ས་ལ་འགོད་བཞེན་ཚོས་ལུང་དུ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སྐྱབ་གནས་སུ་
བསགས་སྐྱེད་དང་དམིགས་རྣམས་རྒྱས་པ་བསྐྱེད་སྤྱོད། གཞན་ཡང་སྐྱབ་གནས་དང་
དགོན་སྟེ་མང་པོར་ཆིབས་བསྐྱར་ཀྱིས་གནས་གཟིགས་མཚོད་འབྲུལ་དང་འགྲོ་
རྣམས་བདེ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འབའ་ཞིག་ལྷུར་སྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༧) ༡༩༣༧ ལ་༤) རྟོར་རྒྱ་རྒྱལ་པའི་ཆེས་ཉེར་གཅིག་གཟུང་སྐར་འཕྲོད་
སྐྱོར་དགོ་བར་སྐར་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཙུག་ལོར་རྣམ་འབྲེན་མིའི་ཉི་མ་ལྟུངས་
མགོན་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཆོས་འཁོར་
རྒྱལ་ལེགས་བཤད་སློབ་པའི་དགའ་ཚལ་བཟང་ཤིས་མི་འགྲུར་སྐྱབས་གྱིས་ལྷུང་པའི་
གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ནས་འོལ་དགའི་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་ཞལ་མངོན་པར་བརྒྱུད།

(༡༧) བ་༣༡༧༤ ཟ་༡༡) ལྷག་མ་མདོ་ནས་སྐམ་པོ་སྐྱལ་སྤྱོད་རྒྱལ་སྤྱི་ཁྱབ་པ་ཅེ་
མགོན་ལྷོ་བཟང་བསོད་ནམས། ལས་བྱ་ཅེ་རྒྱུང་འཇམ་དཔལ་བསམ་གཏན། ལྷག་
ནང་བསོད་ནམས་བསྟན་པ། རྒྱལ་གཉེར་སྲོད་དགའ་ཚགས་པ། རྒྱལ་གྱི་ལྷ་མ་ལས་
སྤྱེ། མངའ་དུགས་ལྷ་ཚང་གཉིས་ཀྱི་ལས་སྤྱེ། དུགས་ནང་རྫོང་ཁག་ལྷའི་རྫོང་སྲོད་
དང་། རྟོར་སྐྱམ་བ་བཅས་ལེབས་སྤྱེལ་བ་རྣམས་ལ་མཇལ་དར་རང་སློབ་སྦྱང་མདུད་
དང་གནང་ཆ་སྐྱལ་ནས།(༡༧) བ་༤༡༧༤ ལ་༣) བཟང་ཤིས་ཐང་བཞུགས་སྐར་དུ་
ཆིབས་སྐྱུར་སྤྱོད་ཐོག་འོལ་དགའ་ཁུལ་གྱི་དགོན་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ལས་སྤྱེ། ལྷ་བྱང་
ཁག་གི་མངོད་བ་བཅས་ལེབས་བསྐྱུ་བ་རྣམས་དང་། བྱ་སྤྱིག་འགོ་བྱེད་ལུལ་མི་
སོགས་མི་གངས་ཉིས་བརྒྱ་སྟོར་ལ་མཇལ་སྤྱལ་སྐྱལ། ཆེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་དེ་ནས་
ཆིབས་སྐྱུར་གྱིས་ཆབ་ཚན་ཁང་བཞུགས་སྐར་དུ་ཕེབས།(༡༧) ༡༩༣༧ ཟ་༧)
བདུད་ཅི་སྐྱེན་ཆབ་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེས་དབྱུ་འཇུགས་ཀྱང་མཇེད། ཆེས་ཉེར་གསུམ་
ཉིན་(༡༧) ༡༩༣༧ ལ་༡༡) ཞབས་པད་བཟང་ཁང་ལས་བྱ་བཅས་བྲག་གཡེབ་དོན་
དཔྱོད་དུ་བསྐྱོད་རྒྱའི་ཐོན་གནང་མཇལ་སྤྱལ་དང་།(༡༧) ༡༩༣༧ ལ་༧) ཞབས་
པད་བསམ་པོ་སྐྱེས་ནས་འཕྲོད་སྤྱལ་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས། སྲིད་

སྤྱོད་ལོ་མེད་ཉན་དང། བོད་སྤྱོད་ཨོ་བཀ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱིའི་འཚམས་ལྷན་འབྲལ་
བཞེས།

(༡༧༧ ཉ་ཉ། ༡༧༧༧ ལ་༥) ཉོར་རྒྱ་བདུན་པའི་ཚེས་གཅིག་གཟའ་སྤུ་སྤྱོད་ཀྱི་དྲུག་
དགེ་བའི་ཉིན། ཡལོང་ས་ལྷ་མེད་འབྲེན་མཚོག་(༡༧༧ ཉ་༥། ༡༧༧༧ ཐ་༣། བསྟུས་)
འཇམ་མགོན་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཐུན་མོང་གཏུལ་བུའི་སྤྱང་རོང་
བསག་སྤྱངས་ཀྱི་གཞན་བསྟུས་པ་ཡན་ལག་བདུན་པའི་ཚོ་ག་ཐུགས་ཉམས་སྟེ་
བཞེས་པའི་ཚེ། (༡༠༠ བ་༣། ༡༠༡ ཐ་༥། བདུས་) ཚོགས་ཀྱི་ཞིང་མཚོག་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་སྤྱོད་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་གཙོ་བྱུང་གི་སངས་རྒྱས་སུམ་ཅུ་སོ་སྤྱིའི་ཞལ་
མངོན་སུམ་དུ་སྟོན་པའི་སྤྱབ་གནས་འོལ་དགའ་ཚོས་ལུང་དུ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཐུན་
པའི་གཟིམ་སྤྱག་ཏུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད།

(༡༠༡ ཉ་༡། ༡༠༡ ལ་༡༠) ཚོས་ལུང་སྤོང་བ་ལ། གཞན་དད་འདུས་སེར་སྤྱོད་བརྒྱ་
སྤོང་བཅས་ལ། སྟོན་འགྲོའི་ཟབ་བཤམ་དང་བཅས་དགའ་ལྡན་སྤྱོད་བརྒྱ་མ་དང་འབྲེལ་
བའི་དམིགས་བཅེ་མའི་ལྷགས་ལུང་སྤྱལ། དེ་རྗེས་སྤོང་བ་པའི་ཚོགས་ཁང་དུ་
ཆེབས་སྤྱོད་ཀྱིས་ལྷ་རྟེན་རྣམས་ལ་ཐུགས་སྟོན་སྟོན་ཤལ་དང། མཚོད་སྤྱིན་རྒྱས་
གཤོམ། རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོར་སྤྱོད་ཆེན་བརྒྱད་ཀྱིས་སུམ་བའི་དོའི་མཐུམ་ཅ་བ་སྤྱིའི་
ལུལ་དུ་ཐུག་པར་གྲགས་པ། ཁ་དོག་སྤྱོད་ཚོགས་པའི་རྣམ་འགྲུར་ཅན། སྤྱལ་ལྡན་
རྣམས་ལ་ལྷ་དང་རྒྱ་མའི་རང་ཕྱོད་མི་འདྲ་བ་གསལ་བར་སྟོན་པ། འུན་རྒྱབས་ཀྱི་
ཚོན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དེའི་སྤོང་དུ་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ཐུག་བསྟུང་གིས་གསེར་
དུལ་གཏུ་བྱུང་སོགས་རིན་པོ་ཆེའི་ཚོམ་བུ་འགོད་པར་མཛད་ནས་(༡༠༡ ཉ་

༤༡༠༡ འ་༡) ལྷ་མ་མཚོད་པའི་ཚོ་ག་བཀའ་བྱིན་ཆེ་ཐོག་མཚམས་སྐྱར་
ཡང་རིན་པོ་ཆེའི་ཚོའི་སྤྱོད་ལས་ལྷ་མ་མཚོད་ཀྱིས་མཚམས་རྒྱས་པ་དང་། གྲེ་བ་ལྷག་བརྒྱ་མ་
སོགས་ཀྱི་དམིགས་རིམ་དང་བཅས་འབྲུལ་སྐྱོར་དང་། ཚོགས་མཚོད་རྒྱས་གསོལ་
འབྲུལ་རོལ་མཛད།

དེ་ནས་ཚོས་གྲུང་དབྱེ་གཡེལ་ལོག་བཞུགས་གདན་བདེ་སྟོན་ཐོག་ཞབས་པད་
བཀོད་ནས། ལྷ་ཚང་གསུང་གྲུང་དང་བཅས་སྐྱབས་སེམས་ཚད་མེད་བཞི་སྐྱོམ་པ་སྟོན་
དུ་བཏང་སྟེ་ས་གཞི་གྱིན་རྒྱལ་སྐྱོན་འབྲེན་ལྷས་གསོལ་རྒྱས་པ་ཡན་ལག་བདུན་པ་
མཚམས་བཅས་དང་། དེ་རྗེས་གསུང་མགྲུང་ཤར་གངས་རི་ལ། ལྷིང་འདབ་བརྒྱུད་ལ།
ལྷོ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་ལ། བསྟན་འབར་ལ། སེམ་བཟོད་བཅས་དང་། གསོལ་ཚིགས་
རྒྱལ་རི་ཁོད་ཀྱི་རྒྱལ་རིར་སྤྱགས་སྤྲས་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབ་ཁང་ཁག་དང་། རྗེའི་བཞུགས་
ཁྲི། སྐྱ་གཟུགས་སྤྱག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་སོགས་གང་བཞུགས་དང་སྐྱ་དུང་སྐྱོང་གི་ཉེན་
མཁར་གྱི་གནས་སུ་ཚིབས་སྐྱུར་གྱིས་སྤྱགས་སྟོན་སྟོན་ཤལ་བསྐྱེད་ས་ནས་ཚུར་
རྗེའི་གཞིམ་སྤྱག་དུ་ཚིབས་སྐྱུར་གྱིས་བཞུགས་ཞབས་མཛད། ཚེས་གཉིས་ཉེན་དེ་
ནས་ཚིབས་སྐྱུར་གྱིས་ཚོས་སྣ་ལ་སྟེང་དབང་གི་ལྷ་པོའི་ལྷ་མཚོར་མཚོ་རྗེས་འབྲུལ་
བར་མཛད་ནས། ལྷ་སྤྲིངས་སུ་ཚིབས་སྐྱུར་གྱིས་ལྷ་སྤྲིངས་རྒྱ་སོག་གཉིས་ཀྱི་སྐྱོང་
བ་བ་རྣམས་ནས་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་གསོལ་འབྲས་བཅས་སྤུལ།

(༡༠༡ བ་༡༡༡༠༣ འ་༤) དེ་ནས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཤེར་བྱིན་གྱི་མདོའི་
དཔོངས་པ་(༡༠༡ བ་༤༡༡༠༣ ཐ་༡) དཔལ་ལྷན་ཐལ་འགྲུང་བའི་ལྷ་བའི་མཐར་སྤྱག་
ལ།(༡༠༣ ཉ་༡༡༡༠༣ ཐ་༤) ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་གཞུང་དང་། ལྷ་མ་མཚོད་པོ་འཇམ་

དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་མན་ངག་དང་། ཚོགས་གཉིས་བྱང་འགྲེལ་དུ་གསོག་པ་ལ་འབད་
པ་གསུམ་བསྐྱེལ་གྱི་སློབ་ས་མ་ལོང་བར་ལེགས་བར་སྤྲུགས་ལ་འབྱུངས་པའི་ཚུལ་
བཞེས་པའི་སྐྱབ་གནས་ཉིང་འཛོན་ཕུག་ཅེས་བྱ་བའི་འགག་ཏུ་མཚོད་སྤྲིན་དང་
ཚོགས་མཚོད་རྒྱས་བཤམས་ཐོག ཤོང་ས་མཚོག་སྐྱབ་ཕུག་ནང་དང་། སྐྱ་འཁོར་
ཤིངས་དང་། གསུང་གྲ་རྣམས་འགག་ཏུ་བཞུགས་ནས་སླ་མ་མཚོད་པ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཚོགས་འཁོར་སྤྲིན་རྒྱས་དང་། སྐྱབ་ཁང་གི་ཕན་ཚུན་དུ། རྒྱལ་མཚོན་དང་འཕན་
ཚུང་། གོས་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོད་བན་དར་སྤིང་བཅས་འབྲུལ་སྐྱོར་བསྐྱངས་ནས། དེ་
རྗེས་གསུང་མགྲུང་བདེ་ཆེན་སྐྱ་གསུམ་མ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ། ཐོག་མཐའ་
བར་དགེ་ལ། མོ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་པ། བསྟན་འབར་ལ། བདག་གཞན་ལ། ཤིས་
བརྗོད་བཅས་བཀའ་འིན་ཆེན་སྐྱ་འཁོར་ཤིངས་རྣམས་ཤིར་གྲེས་རྗེས། ཤོང་ས་
མཚོག་སྐྱ་རྒྱང་ནས་སྤང་ཡང་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཐུལ་བཅས་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ། རེ་
ཐམས་ཅད་མཆེན་པས་སྣ་ཞོལ་འདི་ཉིད་དུ་ཟབ་མོ་སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་སྤྲུགས་པ་
འབྱུངས་པའི་ཚུལ་བཞེས་ནས་ཉམས་མགྲུང་དང་སྐྲགས་སྟོན་པ་མཉམ་མེད་ཤུགས་
རྒྱལ་པོ་ལ་ཟབ་མོ་ཉེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་ས་སྐྱ་བ་རྒྱ་མེད་པར་བསྟོད་
པའི་བསྟོད་པ་ལེགས་བར་བཤད་པའི་སྤྲིང་པོའི་དོན་ལ་ཤར་སྟོམ་སུན་གཅིག་བཀའ་
འིན་ཆེ་མཐུན། སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་བ་
ལུད་རྩ་སྣ་ལི་ཉེད་དུ་ནས་ཤོག་སྟེབ་བཅུ་སྟོར་ཞེག་ལ་དལ་ལུང་གཞིགས་ཉོག་
བསྐྱངས་རྗེས། དེར་ནི་རིང་འབད་མ་དང་། མོ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་མའི་སྟོན་སྤྲུགས་
སྟོན་མཚམས་སྐྱོར་གྱིས་རྒྱས་འདེབས་ཡང་དག་པར་བཀའ་འིན་སྟེལ། དེ་རྗེས་ལྟ་

སྤྲིངས་མཉམ་བུ་གི་རྒྱ་གསུ་རྒྱུ་ལྡན་པའི་མཉམ་བུ་ཚེ་བས་རྒྱུར་གྱིས་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཚུས་
བཅས་གནང་ནས་རྒྱ་གསུ་རྒྱུར་བྱུགས་ཞེས་མངོན་ནས་ལུག་རིང་བཞུགས་བར་
གསོལ་ཚེགས་སྤྱིས་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བས་ཡར་ལེབས་དགོས་ཞེས་འཇམ་གྱིས་གསོལ་
ཡང་། བཀའ་ལས། དེ་རིང་གསོལ་ཚེགས་སྤྱིས་ཀྱང་དགག་དགོས་ཆེ་རྒྱུ་གི་དབང་
ལས་རློལ་མི་རྟོགས་ལས་ནས་རྒྱ་གསུ་རྒྱུ་རང་ལ་སྤུན་ཟེམ་མེར་བཞུགས་ནས་ལུག་
རིང་པོའི་བར་དགྱེས་ཉམས་ཚད་མེད་པ་དང་བཅས་སྤྱིའི་གཞི་མངའས་སྤྲུང་དང་མི་
འདྲ་བར་རྒྱས་ནས་བཞུགས་སོ། །

འདི་སྐབས་དག་པའི་གཞིགས་སྤྲང་དཔག་པར་མི་ལུས་པ་རྒྱང་ཡོད་གདའ་ག་
རྒྱ་འཁོར་རྣམས་གིས་རྗེ་རྒྱང་བཀའ་སྤུལ་དགོས་ཀྱི་གསོལ་བ་འཇམ་གྱིས་བཏབ་ཀྱང་།
ཁོད་རང་རྣམས་རྫོལ་ཤོག་གསུངས་ནས་ཅི་ཡང་བཀའ་སྤུལ་བར་མ་གྱུར། དེ་ནས་
ཡང་ཚེ་བས་རྒྱུར་བསྐྱེད་ནས་གསོལ་ཚེགས་ལེབས་རྗེས་རྒྱ་སོག་ལྟ་སྤྲིངས་
གཉིས་གི་ནང་རྟེན་རྣམས་ལ་གནས་གཞིགས་དང་བྱུགས་རློན་སྤུན་ཤལ་སྤུལ་ཞིང་།
སྤྲུང་བཞིན་ལོངས་མཚོག་ནས་ཤུག་བསྐྱེད་གིས་རྒྱ་འཁོར་རྣམས་ལ་དབང་བསྐྱེད་
ལྱིན་རྒྱལ་མངོན། འདི་སྐབས་རྒྱ་སོག་ཏུ་ལེབས་བསྐྱོད་མ་གྲུབ་པས་དེར་མཚོད་
སྤུན་མཚོད་རྣམས། ལུགས་སྤོན་སྤུན་ཤལ་སོགས་འདུལ་བར་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་
རྒྱང་རྗོད་བཏོ་མངོན།

(༢༠༧ ཉ་ཉ་༡༠༧ འ་༧) གསང་བདག་དུར་སྤྱིག་གར་མངོན་གྲུབ་ཚེན་ནས་
མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གི་གྲུབ་གནས་རྒྱུ་བཟང་དགོན་ཏུ་མཚོད་སྤུན་དང་བྱུགས་རློན་
སྤུན་ཤལ་འདུལ་བར་རྒྱ་བཅར་མཁའ་པོ་དང་སྤེ་བུང་རྗོལ་བཟང་བསྐྱེད་འཛིན་རྗོད་བཏོ་

གནང་ནས་ཚོས་ལུང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེདས་ནས་བཞུགས་ཞག་མང་།

(༢༠༩ ཉ་༥།༢༠༥ ཟ་༩) ཚོས་ལུང་རི་ཁྲིོད་ཀྱི་ལྷ་རྟེན་རྣམས་དང་ནང་རྟེན་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་དང་། རྟུགས་སློབ་སྟོན་ཤལ་སོགས་ལེགས་པར་བཀའ་རིན་ཆེ་ཚོས་བཞི་ཉིན་དེ་ནས་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་ཆབ་ཚོན་དབུ་སྐྱར་དུ་ཞབས་པད་འཁོད།

(༢༠༩ ཉ་༦།༢༠༥ ཟ་༧) འདི་སྐབས་ཚོས་ལུང་། ལྷ་སྡིང་། རྒྱ་སོག་བསམ་གཏན་སྡིང་། གར་ཕུག་ཉི་མ་སྡིང་། རྩ་བཟང་། བསམ་སྡིང་། གཟིམ་ཁང་དཀར་པོ་རིན་ཆེན་སྐྱང་། དགོ་འཕེལ། སླེབ་རི་བཅས་སོ་སོར་སྐྱུན་བསལ་གྱི་མང་འབྲེད་དང་། སྐྱ་ཆེད་ཆེ་སྐྱབ་གྱི་ཐེབས་སུ་འི་སྲང་དུག་ཅུ་རེ་སྐྱལ་ཞིང་། དགོན་སོ་སོའི་འགོ་འཛིན་གྱི་སྐྱ་མ་གསར་བཀོད་ཐོག་བསྟན་པའི་ཅ་བ་གཞི་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་རང་ལུགས་གྱི་ཚོ་ག་ལུག་ལེན་རྣམས་སྲང་ཡོད་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དང་། ཉམས་པ་སོར་ཚུད་གྱི་སློབ་ས་དུས་མཐར་བསྟན་པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བ་དགོས་རྒྱུའི་བཀའ་བསྐྱུར་ནན་ཏན་སྐྱལ།

ཚོས་དུག་ཉིན་དེ་ནས་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས། (༢༠༩ བ་༥།༢༠༥ འ་༡) རྗེ་ཡལོང་མ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དགོ་འདུན་གྲུབ་པའི་གསུང་སྐྱེས་གྲུབ་པའི་དཔའ་བོ། གངས་རིའི་དབང་པོའི་འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱི་མགུལ་ན་ལོ་བཅུ་སྟག་བཞིར་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་མཚན་བཅུ་གས་པས་ཅ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་རྒྱང་ལ་རྗོ་རྗོའི་བཟླས་པ་མཐར་ཕྱིན་པས་ཚོས་འཁོར་ལྷ་སར་རོལ་མོ་དཀྲོལ་བའི་སྐྱ་འོལ་དགའི་གངས་སུལ་དུ་གསན་པ། སེམས་དབེན་སྐྱགས་རྗོ་རྗོའི་འོད་གསལ་མངོན་དུ་གྱུར་ཟེན་པས་རྒྱང་འཇུག་སྐྱ་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་སྡིད་ཆེན་པོར་མངའ་བསྐྱུར་བ་ལ་མངོན་དུ་སྐྱོགས་པའི་ངེས་དོན་

ལྷན་པའི་འཁོར་བསྐྱེད་ཐབས་ཅན་མཁུན་པ་ལོར་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་ཞབ་སྤྱན་གྱི་
 ཡས་བབ་ཐམས་པུན་གྱི་བཅུ་དྲུག་སྟོང་རྗེས་ཆ་གས་ཡོངས་སྤྲོད་གས་པའི་བདེ་སྟོང་
 གི་ཉམས་བརྒྱུད་ཀྱིས་ལྷན་པའི་གནས་མཚོན་རིམ་ཚེན་སྐྱེད་ཞེས་པའི་(༢༠༥
 ཉ་༧། ༣༠༦ བ་༡༠) ལྷན་པའི་ཚེན་པོར་ཞབས་པོར་བསྐྱོད་ནས་ཐོག་མར་ལྷན་པའི་འདུ་
 ཁང་ཚེན་པོར་སྐྱོན་སྤོངས་དཀར་སྟོང་དང་། རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུག་བཞེག་པར་
 གཟིགས་འོས་དང་། (༢༠༥ ཉ་༧། ༣༠༦ འ་༢) དེ་ནས་འདུ་ཁང་སྐོར་ལ་གནས་གཟིགས་
 རྒྱུགས་སྟོན་སྟོན་འལ་དང་། ཡང་སྟེང་གཟིམ་རྩེད་དུ་བྲུག་པའི་དབང་རྒྱུག་གང་གི་
 འདུ་སྐྱེད་པོ་ཆེ་དབྱུགས་དབྱུང་མ་རྒྱུགས་ཀྱི་བདེ་ལོང་འབར་བ་དེ་ཉིད་ལ་ན་
 བཟང་རྒྱུགས་སྟོན་སྟོན་འལ་དང་། མཚོན་སྟོན་རྒྱུག་པའི་ཐོག་གསུང་བྲུང་
 བཅས་སྐྱོན་ཚོགས་འཁོར་འབྲུག་འོས། ལྷན་དབང་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྲུག་པའི་རྒྱུག་
 མཁུན་རིང་བསྐྱེད་དང་བཟུང་ཅིའི་རྒྱུན་ལེགས་ཀྱིས་མཚོན་ལ་མཚོན་ནང་རྟེན་
 བྱས་པའི་གནས་གཟིགས་དང་རྒྱུགས་སྟོན་སྟོན་འལ་བསྐྱེད་སྤོངས་ནས་ཚིབས་སྐྱེད་
 ཀྱིས་ཡང་བརྒྱུད་བཞུགས་སྐྱེད་དུ་ལེགས། དེར་སྟེང་ལྷན་པའི་སྐྱེད་དཀར་
 སྟོན་སྟོན་སྟོན་ཐོག་༢༠༥ བ་༧། ༣༠༢ བ་༣༢༣ལ་བཞག་འབྲུག་དང་རྟེན་གསུམ་ནམས་
 བརྒྱུད།

(༢༠༥ ཉ་༧། ༣༠༥ བ་༦) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་ཡང་བརྒྱུད་ནས་ཚིབས་སྐྱེད་ཀྱིས་
 མཁུན་སྟག་ལ་ཅེར་སྐྱེད་ཐབས་ས། ལྷན་སྐྱེད་ཚོད་པན་པོགས་བསྐྱེད་སྟེ། ལྷན་སྐྱེད་
 གསོལ་ཚེས་སར་(༢༠༥ ཉ་༧། ༣༠༥ བ་༥) ལེགས་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྟེང་རྟེན་སྐྱེད་སྐྱེད་
 ལེགས་བསྐྱེད་བརྒྱུད་རི་ཁྲི་བ། ཞབས་པོར་བསམ་འབྲུག་པོ་བྱང་བ། ལྷན་གདོང་རྒྱུ་བྱས་

བ། ཅེས་དཔོན་སྲིངས་མཁར་བ། ལྷ་གདོང་དང་། འཕྲོང་རྒྱས་གཉིས་ཀྱི་རྫོང་སྲིང་
སྲེལ་པོ། མོ་བྲང་གཞིས་སྲོད་ཟངས་རི་ཁ་དམར་གྱི་ལས་སྡེ་བཅས་ཀྱི་མངལ་དར་
འབྲུལ་བཞེས་དང་། (༢༠༥ བ་༡༣༠༥ འ་༧) དེ་ནས་ཆིབས་སྐྱུར་དང་བསྐྱུལ། ཟངས་
རིའི་དབུ་ཅེ་ནས་རྩ་རླང་དར་འབྲུར་དང་སེར་སྲེང་གིས་བསྐྱུས་ཏེ། འདུ་ཁང་དུ་
ཞབས་སོར་འཁོད་ཐོག་མ་གཅིག་གི་སྐུ་སོགས་ལྟ་ཅེན་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་
རྒྱགས་སློན་སྐྱེན་ལས་བསྐྱུར་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་པད་བསྐྱོད་བསྐྱུལ། བཀའ་
ལྷོན་བསམ་པོ་དང་ཟངས་རི་ལས་སྡེ་བྲ་དམངས་བཅས་སོ་སོ་ནས་ཅེན་གསུམ་
དངོས་འབྲུལ་བཏེག་པ་གཟིགས་འོར་བསྐྱུར་རྗེས། ཚོགས་འཁོར་འབྲུལ་འོལ་མངོན།
དེ་ནས་ཡབ་གཞིས་བསམ་འབྲུབ་པོ་བྲང་པའི་འཕྲིན་ཁོངས་ཟངས་རི་ནོར་བུའི་གླིང་
ཁར་(༢༠༥ བ་༤༣༠༧ ཐ་༡) མངལ་གྲུང་ཆེན་མོར་བཀའ་ལྷོན་བསམ་པོས་ཕེབས་
སློན་དཀར་སྲོ་རྒྱས་བཤམས་སྡིག་འབྲུལ་ཞུས།

(༢༠༥ བ་༤༣༠༧ ཐ་༢) ཆོས་དབུ་བཞུགས་ཞག་བཅགས་མལ་ཐོག་སྲ་ཐོག་སྲེ་
དཔོན་རྒྱ་རི་བས་མངལ་གྲུང་ཆེན་མོར་དཀར་སྲོ་སྲོམ་སྡིག་སར་ཆིབས་བསྐྱུར་
གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་པ་དང་། སྲེ་དཔོན་རྒྱ་རི་ཞབས་བྲུང་གི་བ། ཡབ། རྗེ་
བཙུན་མ། རྒྱ་རི་མངོན་བ། དེ་སྐོ་ཆོས་སྲེའི་ལས་སྡེ་བྲ་དམངས་བརྒྱ་སྐོར། རྒྱ་རིའི་
ཁོངས་དམག་སྲིང་ནོར་བུ་ཅན་མི་གངས་སུམ་ཚུ་སྐོར་བཅས་སོ་སོས་ཅེན་གསུམ་
དངོས་འབྲུལ་བསྐྱུར་བར་མངལ་སྐྱུལ་འབྲུལ་སློག་སྐྱུར་མདུད་བཅས་དང་། སྐྱོགས་
མཚུངས་སེར་སྐུ་ལྷ་བརྒྱ་བརྒྱལ་བར་མངལ་སྐྱུལ་སྐྱུལ། དེ་རྗེས་ནོར་གླིང་དབུ་
གཡལ་དུ་བསམ་པོ་བྲང་པས་སློན་ཆེན་རྒྱས་བཤམས་ཐོག་(༢༠༦ ཉ་༤༣༠༧ འ་

༦) ཉེན་གསུམ་གྱིས་སྟེ་བྲངས་པའི་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟུང་།

(༢༠༦ ཉ་པ། ༢༠༧ འ་༡) བསམ་པོའི་སྐྱོད་རྣམས་གྱིས་ཞུས་དོར་སེར་སྐྱ་ཆེག་
སྟོང་བརྒྱལ་བར་འབགས་བསྟོད་དང་། རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་ལྷགས་ལྷང་
བཅས་བཀའ་རྒྱུ་སྟུང་།

(༢༠༦ བ་༡། ༢༡༠ ཐ་༤) ཆེས་བཅུ་ཉིན་སྐྱབ་བརྒྱད་ཀྱི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དུགས་པོ་
རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་བའི་གཞོན་ནུའི་ཐུགས་སྲས་ལྷུ་བ་ཐོབ་ཁམས་པ་མཆེད་གསུམ་གྱི་ཡ་
གྲུལ་དཔལ་ཕག་མོ་ལྷུ་བ་པ་དོ་རྩེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ། ཐུན་མོང་གཏུལ་བུའི་སྤང་དོར་
ལས་དང་པོ་པའི་ས་ནས་རིམ་གྱིས་སྐྱངས་པའི་སར་གནས་ཀྱི་སེམས་དཔལ་ཆེན་
པོའི་ཚུལ་འདྲིན་ཅིང་། དབང་པོ་ཡང་རབ་ལ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱལ་ཡིན་པ་
ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་(༢༠༦ བ་༢། ༢༡༠ འ་༡༢) སྐྱབ་སྟེ་ཆེན་པོ་གདན་ས་ཐེམ་དུ་
ཆེབས་ཞལ་བསྟུང་།

(༢༠༦ བ་༤། ༢༡༠ འ་༧) ལྷོང་ས་མཆོག་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཞུམས་ཀྱི་
བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་ནས། བཀའ་སློན་བསམ་པོའི་ཉེན་གསུམ་
མཇལ་དར་དང་། དེ་རྗེས་ཐེམ་གྱི་སྐྱ་བུའི་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཞེག་ཅིང་གྲ་
དམངས་ཀྱི་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱངས། གསོལ་ཇ་དང་བཞེས་འབྲས་ལེབས་
མཆོམས་དཀར་ཕྱོགས་དགྲེས་པའི་དགོ་མཆོན་དུ་ས་ལན་གཉིས་ཀྱི་བར་གཡོས་
ཤིང་། དེའི་ཆེ་ཐེམ་གྱི་གནས་གཞི་འདི་ཐད་ཀྱི་ནམ་མཁའ་འཇའ་ཆོན་གྱི་གྲུང་གྲིམ་
ལྷུ་བ་ཅིང་མེ་ཉོག་གི་ཆར་ཟིམ་བུར་འབབ་པ་སོགས་དགོ་ལེགས་ཀྱི་མཆོན་མ་བཟང་
པོ་ཀུན་ལ་མ་སྐྱུན་སྤང་དུ་གྲུང་།

དེ་ནས་ལྷགས་སྦྱིལ་དུ་འདྲ་སྦྱར་རིན་པོ་ཆེར་དབུལ་གྱི་མཁུ་ཚོས་ལྷན་དང་
སྤྲུགས་སློན་སྦྱོར་ཤལ་སྦྱ་ལྷ་བཅས་འབྲུལ་སྦྱོར་ཐོག(༢༠༢ ཉ་༡༧༡༡ བ་༡) ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང། རྣམ་གྲུའི་གསུང་གྲུ་དང་བཅས་བཅོས་ལྷན་འདས་འཕྲིན་གས་
མཛད་དོན་དེ་སློན་ནས་ཚོགས་འཁོར་སྦྱིན་རྒྱས་མཛད། དེ་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་ལྗེ་
བའི་བར་སློར་གནས་གཟིགས་དང་སྤྲུགས་སློན་སྦྱོར་ཤལ་བསྐྱུངས། དེ་རྗེས་ནང་
རྟེན་རྣམས་དང། བཀའ་གྲུ་དབུགས་དབྱུང་མར་གནས་གཟིགས་དང་སྤྲུགས་སློན་སྦྱོར་
ཤལ་བཅས་བཀའ་རིན་ཆེ་ནས་ཆེ་བས་བསྐྱུང་གྱིས་སྦྱོར་ཆ་བཞུགས་སྐྱུང་དུ་ཕེབས།

(༢༠༢ ཉ་༥༧༡༡ བ་༡༠༧ བུས་) ཚོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་འོན་གྲག་ཁང་བཞུགས་
སྐྱུང་དུ་ཀླུ་ལ་སྦྱས་སྦྱུལ་སྦྱར་རིན་པོ་ཆེས་གཙོར་མཛད་ཚོས་སྤྲིངས་གྲུ་དམངས་དང་
བཅས་ནས་མདོ་ལྷགས་གྱི་ཞབས་བརྟན་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བསྐྱུང།

(༢༠༤ བ་༥༧༡༡ བ་༡༧ བུས་) ཚོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཅེ་དང་ལྷ་མཚོ་དང།
ཅེ་དང་དགའ་ལྷན་ཚོས་འཁོར་སོ་སོ་ནས་དཀར་སློ། ཞབས་བརྟན་ཐོག་རྟེན་གསུམ་
འབྲུལ་ཚོན་རྣམས་བསྐྱུང།

༡༥ ་སློན་གནས་ཁ་འབྲུག་དུ་སྦྱོགས་དང་གཉུག་མར་གནས་པའི་སྦྱེ་པོ་ཁྱི་ལྷ་ལྷག་
འདུས་པར་མཛལ་སྤྲུག་གི་རེ་བ་དོན་སྦྱིན་དང། གིང་ཆེན་ཚངས་བས་དམིགས་
བསལ་གྱིས་ལུང་བསྐྱོན་གཟེངས་བསྐྱོད་ཀྱང་སྤུལ། བསལ་ཡས་སྤྱི་མཚོ་ད་
འབྲུལ་གནས་གཟིགས་ཟབ་པ་དང་རབ་གནས་བྱིན་འབེབས་གང་རྒྱས། ཚོར་
གནང་དབྱེས་སློན་བསྐྱུང་བའི་སྐབས་གཟིགས་སྐྱུང་རེ་ཡང་བྱུང།

(༣༠༩ བ་༥། ༣༡༣ འ་༣། བུས་) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ཅེ་ཚོགས་གྲུ་ཚང་ནས་
དཀར་སྤོ་ཞབས་བརྟན་བསྟར་རྗེས། ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་སྤོང་བཅུ་སྐུམ་པོའི་སྤྱད་ཏུས་
སྤུ་མཐའ་འདུལ། ཡང་འདུལ་རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཅུ་གཉིས་བཅེགས་
པའི་ནང་ཚན་གཡོན་རུ་སའི་ཐེག་ལེ་དཔལ་ཁ་འབྲུག་བཟ་ཤེས་བྱམས་སྟོམས་གྱི་ལྷ་
ཁང་ཚེན་པོར་ལེབས།

(༣༡༠ ཉ་༣། ༣༡༥ འ་༣། བུས་) ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཁ་འབྲུག་འབྲུམས་ནང་
མར་ཡབ་གཞིས་སུན་ཚོགས་ཁང་གསར་གྱི་དཀར་སྤོ་སྤོམ་སྤྱིག་(༣༡༠ ཉ་༥། ༣༡༦
ཐ་༡) འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་རྗེས་ཟུར་ཁང་ཐའི་རྗེ། ལྷ་གདོང་བན་གཙང་། རི་ཚོས་
བཟ་ཤེས་བདེ་ཚེན། འཕྲོང་རྒྱས་དཔལ་རི་བ། སྤྱན་གཡམས་དགོན་སྟོན་སྟོན་གཉིས།
སྟོང་ཞོལ་ཁང་བ། ཅིས་པ་བྱིངས་བ། ཅེ་དང་ཚོང་བ་ཀུན་དགའ་ནས་རྒྱལ་ཅན་སོ་
སོའི་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་དངོས་འབྲུལ་བཅས་བཏེག།

(༣༡༠ བ་༡། ༣༡༦ ཐ་༧) ཕྱོགས་འདུས་གཉུག་མའི་སེར་སྤྱུ་པོ་མོ་ལྷ་ཁྲི་བཀལ་
བར་མཇལ་ཕྱག་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་ས། དེ་ནས་རྩོ་པོ་འཇམ་དཔལ་རྩོ་རྗེ། སྤོལ་མ་
གསུང་བྲོན་མས་གཙོས་ལྷ་རྟེན་རྣམས་ལ་གནས་གཞིགས་དང་ཐུགས་སྟོན་སྤྱན་
ལལ་བསྐྱེད་སྟེན་ས། ལྷ་གདོང་བན་གཙང་པའི་འཆམ་སྐྱ་བཅུའི་འཆམ་གཞིགས་དང་།
གནང་ཆ་བཅས་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་རྗེས་སྤོག་ཏུ་གིང་ཚེན་ཚངས་པ་ཚེན་པོ་སྤྱན་
འདྲེན་ཐོག་མཇལ་དང་ཅེ་སྟོན་བསྐྱེད་ས་རྗེས། ཚོས་སྤོང་ནས་ཕྱག་བསྟར་གྱིས་
མཇལ་ཚོམ་ལྷན། ཚོས་སྤོང་རང་གི་ན་བཟའ། དཀར་ཡོལ་དཀར་པོ་ཤིང་འབྲས་
གྱིས་བཀའ་བ། འདོད་ཡོན། སྤྱུ་ཚེ་ལུན་བརྟན་གྱི་ཚེ་མདལ། ལྷ་དཔལ་རིན་པོ་ཚེ་

ཏོག་གིས་མངེས་པའི་རྒྱལ་མཚན་སེར་པོ་དགུ་བཅེགས་ཚོས་སྐྱོང་རང་གི་ཕྱག་ཏུ་
བསྐྱམས་ནས་ལུང་དུ།

རྗེེ་འགྲོ་བ་ཡོངས་ལ་བདེ་སྐྱིད་སླེལ་བ་དང་། །འཇམ་མགོན་ཇི་སྲིད་ཇི་མ་མེད་
བ་ཡི། །རིང་ལུགས་འདི་དག་ཚོགས་རིས་ཐམས་ཅད་དུ། །ཡུན་དུ་སླེལ་བར་བྱེད་
པའི་ཏོགས་འཛིན་པ། །རྒྱས་པའི་མདངས་ལྷན་རྒྱལ་མཚན་དགུ་བཅེགས་
སྐྱོང་། །བཤེས་གཉེན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་སྣོན་སླེལ་ཆེད་དུ། །རིན་ཆེན་ཏོག་གིས་བརྒྱན་
འདིས་མདྲ་ཡི། །ཞེས་པའི་ལུང་དང་བཅས་ཉེ་སྤུལ།

(༡༡༠ བ་༦།༡༡༢ ཐ་༩) བོད་རྗེ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཐོ་རྒྱུ་རི་གཉེན་བཅོན་གྱིས་
སློལ་བཏོད་པའི་མཁར་གྱི་ཐོག་མ་ཡུམ་བུ་སྐྱ་སྐྱང་ཞེས་བུ་བའི་པོ་བྱང་དུ་ཕྱགས་
ལེབས།(༡༡༡ ཉ་༦།༡༡༢ འ་༢) ཐོག་མར་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་གསོལ་ཇ་སོགས་ཀྱི་ལེབས་
སྐྱོང་རོལ་རྗེས་ཤོད་མཚོད་ཁང་དུ་རི་ཚོས་པས་དཀར་སྐྱོ་དང་འབྲེལ་བའི་མདོ་
ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས།(༡༡༢ འ་༣) གནས་གཟིགས་དང་ཐུགས་
སློབ་སྣོན་ཤལ་སློབ་རྒྱས་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས།

(༡༡༡ བ་༣།༡༡༤ ཐ་༡) ཚོས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་འབྲུམས་སྐྱོད་དུ་བཀའ་ཤིས་བདེ་ཆེན་
པའི་དབོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གྲུ་གངས་སུམ་ཏུ་སྐྱོར་ནས་སྐྱོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་
ལོའི་སྐོན་ལས་ཞབས་བརྟན་དང་།(༡༡༡ བ་༣།༡༡༤ ཐ་༤ བརྟམས་) རི་པོ་བདེ་ཆེན་པའི་
ཞབས་བརྟན་དཀར་སྐྱོ། ཐོགས་མེད་སྤུལ་སྤྱ། སྐྱོར་ར་སྤུལ་སྤྱ། ཅེ་ཕྱག་སློ་ཤོད་པ།
འབྲུམ་ཐང་པ་སོགས་སྐྱ་སྐྱོང་ཁག་སོ་སོ་ནས་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་གསོལ་
འབྲས་བཅས་བསྐྱུང།

(༡༡༣ ཉ་ཉ། ༡༡༤ འ་༦) ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཆེས་བཅུ་འབྲུམ་པར་རྒྱལ་སྐོན་ལྷན་པལ་དང། ཞབས་སྐོར་མཛད་དེ་བཅོན་ཐང་གཡུའི་ལྷ་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་འཕྲོང་རྒྱས་འདུ་སྲིད་གྲིང་གྲུ་ལྷན་ལས་ཆེ་དཔག་མེད་དུངས་མ་བཅུད་འབྲེན་གྱི་སྐོན་སྐྱེ་ཆེད་ཆེ་རྗེས་འབྲུལ་བཞེས་དང། དེ་རྗེས་ཅེ་དང་དགའ་ལྷན་ཆོས་འཁོར་(༡༡༣ ཉ་༡། ༡༡༤ འ་༣) དང། ཡར་སྐྱོད་དར་རྒྱས་གྲིང་གི་ལས་སྡེ་གྲུ་དམངས་བཅས་གྱིས་རྟེན་གསུམ་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༡༣ བ་༡། ༡༡༧ འ་༦། བུས་) ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ཁ་འབྲུག་ནས་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་ཉེ། འོན་དང།(༡༡༣ ཉ་༡། ༡༡༠ ཐ་༤) ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་དེ་ནས་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་རྫོ་མདང་བཞུགས་ཞག་བསྐྱུངས།

(༡༡༤ ཉ་ཉ། ༡༡༡ འ་༤) གངས་སྐྱོངས་འགོ་བའི་བསོད་ནམས་གྱི་མཚོད་སྐྱོང་ཆེན་པོ་དཔལ་བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་ལྷན་གྱིས་བྱུབ་པའི་གཞོལ་ཆེན་པོར། ཉོར་ཆེ་བདུན་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་གཟམ་སྐར་སྐྱོར་བྱེད་དགེ་བའི་ཉིན་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར།(༡༡༤ ཉ་༡། ༡༡༡ འ་༣) བར་ཁང་རྒྱལ་པོ་ཤིང་བྱ་ཅན་ལོག་ཆོམ་གྱིས་བསུས་ཉེ་ཆོས་རྒྱལ་གཟིམ་སྐྱལ་བདེ་ལྷན་འབྲུལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད། དེ་ནས་བསམ་ཡས་བཅོ་གྲུའི་སྐྱི་ཁྲུབ་ཁང་ནས་བར་ཁང་གཡུ་བཅའ་མཐིལ་དུ་དཀར་སྐོ་(༡༡༤ ཉ་༤། ༡༡༣ ཐ་༣) ཉེན་གསུམ་མཛད་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས།(༡༡༤ བ་ཉ། ༡༡༡ ཐ་༧) གཟིམ་སྐྱལ་ཏུ་ཆེ་མཚོག་གྲིང་སྐྱལ་སྐྱུ་དང། རྒྱལ་ཡུམ་སྐྱུ་ཞབས་རྣམ་གཉིས་སོ་སོ་ནས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས།

(༡།༧ བ་༡།༡༣༣ ཐ་༡༣) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་དུང་ཇའི་རྗེས། (༡།༧ བ་༡།༡༣༣ བ་༡༠) གནས་གཞིགས་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱངས་པར། ཐོག་མར་རྩོམ་གྲང་ཚུབ་ཆེན་པོའི་སྐུ་མདུན་དུ་སྐུ་ཕྱལ། རྟལ་ས་སློན་སྐྱོན་ལལ། མདུན་སྐྱིག་ཡོལ་གོ་སོགས་མཚོན་ཆས་རྣམས་འབྲུལ་སྐྱོར་བསྐྱངས་རྗེས། རྟལ་གསོལ། མཚོན་འབྲུལ། མཚུལ། གནས་བཅུ་བརྟན་རྒྱས་ལ། རབ་གནས་བརྟན་བཞུགས། བརྟན་འབར་ལ། ལིས་བརྗོད་བཅས་སྐྱོན་རྒྱས་མཛོད།

(༡།༧ བ་༤།༡༣༣ ཐ་༡། བརྟལ་) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་གྲེ་རྗེས་ཚོགས་པ་སོགས་དཔོན་ཁག་བཞི་དང་མཇུག་དམངས་སེར་སྐུ་ལྷ་བརྒྱ་སྐོར་ལ་མཇུག་ཕྱལ། བཀའ་བྲིན་ཆེ། ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་དོར་བྲག་ལས་སྐྱེ་བྲུ་དམངས་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཁ་གྲུབ་རྗེས། (༡།༥ ཉ་༡།༡༣༣ ཐ་༡༡) དབུ་ཅེའི་གཞུང་སྐོ་བརྒྱད་བཀའ་སྐུལ་མཐེལ་ནས་ཐོག་མར་གྲང་སྐོ་སེམས་བསྐྱེད་གྲིང་དུ་མཚོན་འབྲུལ་ཐོག་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། ཞབས་བརྟན་སློན་ལམ་སོགས་སྐྱོན་རྒྱས་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་ནས་སྐོར་ལས་བརྒྱད་རྗོགས་ཆེན་ལྷ་ཁང་། ལམ་དག་ཐིམས་ཁང་གྲིང་མཚོན་ཉེན་སྐྱོན་པོ་སོགས་ལའ་སྐོ་འཇུག་དཔལ་གྲིང་། སྐྱབ་རས་གཞིགས་ཀྱི་སྐྱ་ཁང་། བརྗོད་ཚང་མང་གྲིང་དོ་མཚར་སྐབ་ཆེན་གྲིང་། ལམ་རྒྱལ་བདུད་འཛོམས་གཉིས་ཀྱི་མཚོན་ཉེན། བདུད་འབྲུལ་ཕྱགས་པ་གྲིང་། མཚོན་ཉེན་དཀར་པོ། ཉེ་མ་སྐྱ་ཁང་བཅས་ལ་མཚོན་འབྲུལ་སྐྱལ་སྐོན་སྐྱོན་ལལ་གནས་གཞིགས་བསྐྱངས་ཉེ་དབུ་ཅེའི་གཞིམ་རྒྱུད་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་མཛོད།

ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་དཔེ་ཉར་དབང་ཕྱག་རོལ་པའི་གྲིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་

སྐབས་ལྷོག་བདེ་ཡངས་ནས་ཅི་ཏུ་དམར་ཁོག་སེབས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་མངོན་པ་སློན་དར་
སྡེ་སློན་བསྐྱངས་ནས། བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བ་དང་། ཚོས་སློང་ནས་
མངལ་དང་། བསེ་འབག་སྐྱུག་རྒྱང་སོགས་ཀྱི་རྟེན་རྣམས་སྲར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་
བཅས་མངལ་ཁ་ཕྱུལ་གྲུབ་བ་དང་།(༡༡༥ བ་༣།༡༣༧ ཐ་༥) རྒྱལ་ཁང་། ལོད་མིང་
མན་དགའ་བ་དཔལ་བཅས་སྲ་གནས་གཟིགས་བསྐྱངས་ཏེ། སྐོར་ལམ་བརྒྱད་ལུབ་
སྐོ་ལྡུལ་ལྷ་ལོའི་མིང་། སྐ་བརྒྱུར་རྒྱ་གར་མིང་། ལུང་བརྟན་བེ་ཚ་མིང་། རོ་མཚར་
དཔལ་ཡོན་མཚོད་རྟེན། ལུབ་སྐོ་བྲམས་བ་མིང་། མི་གཡོ་བསམ་གཉན་མིང་། མི་
ལམ་ཚོས་འཛིན་མིང་། རིན་ཚེན་སྣ་ཚོགས་མིང་། མཚོད་རྟེན་དམར་པོ། མཚོད་རྟེན་
ནག་པོ། རླ་བ་སྣ་ཁང་བཅས་སྲ་གནས་གཟིགས་དང་སྐྱུགས་སློན་སྣུན་ལལ། མཚོད་
འབྲུལ་བཅས་བཀའ་རྒྱུ་ཆ།

(༡༡༦ ཉ་༤།༡༣༥ ཐ་༥) ཚོས་ཉེར་བཞི་ཉིན་གྲུ་བྲམས་བ་མིང་པའི་ལས་སྡེ་གྲུ་
དམངས་བཅས་ནས་ཞབས་བརྟན་དང་།(༡༡༦ ཉ་༤།༡༣༥ ཐ་༡༠། བརྟུས་) ཚོས་ཉེར་
སྡེ་ཉིན་སྲ་བོ་རབ་བྱུང་གྲུ་ཚང་གི་དཀར་སྐོ། འཆམ་སྣ་བཅུ་གཅིག་གི་འཆམ་
གཟིགས། ཚོས་ཉེར་བྱུག་ཉིན་གཡུ་བཅལ་མཐེལ་དུ་ཅི་ཏུ་དམར་པོར་སྐྱུན་འདྲེན།

(༡༡༦ བ་༣།༡༣༧ འ་༤) ཚོས་ཉེར་བདུན་ཉིན་སྐོ་སྐོ་ནས་ཆིབས་སྐྱར་གྱིས་
ཁམས་གསུམ་ཟངས་ཁང་མིང་དང་། དགོ་རྒྱུས་མི་མ་མིང་གཉིས་སྲ་གནས་
གཟིགས་མཚོད་འབྲུལ་དང་འབྲེལ་བར་སྐྱུགས་སློན་སྣུན་ལལ་རབ་གནས་བརྟན་
བཞུགས་ཤིས་བརྗོད་བཅས་ལེགས་བར་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱངས།

(༡༡༧ ཉ་༣།༡༣༦ ཐ་༡༣) ཉིན་གསུམ་རིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྫོང་

སློབ་མཛད་ཅིང་། ཚོག་རོག་རྣམ་གྲུ་ལ་བཅུ། སེར་འབྲས་ལྷ་མ་རྣམ་གསུམ། མཚོན་
ཞབས་ལྷ་མ་གཉིས། རྒྱུད་གྲུ་ལྷ་བཅས་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་འཇིགས་མཛད་དོ་
རྗེའི་བདག་མདུན་འཇུག་པ་གཅིག་སྐྱབ་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་ཞལ་སྤེལ་ནས་རབ་ཏུ་
གནས་པ་དགོ་ལེགས་ཀྱི་མཚོ་རི་ཆར་འབེབས་སྒྲོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཀྱི་སློན་ས་
རྟེན་དང་བརྟེན་པ་མཐའ་དག་རི་སྲིད་སྲིད་བཞི་བརྒྱའི་སྤེལ་བར་སྐྱབ་པོའི་ཟེུ་འབྲུ་
གནས་པ་དེ་སྲིད་དུ་འཛུལ་སྲིད་སྤེལ་བྱུང་བ་སོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བསྐྱབ་པའི་ཚོགས་
ལྷགས།

རྟོར་ལྷ་བརྒྱུད་པ་བཟ་ཤེས་ལྷ་བའི་ཡར་ཆེས་གཅིག་ཉིན་བཀའ་སྐྱུལ་མཐིལ་
མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་། རབ་བྱུང་གྲུ་
ཚང་པའི་མཁན་པོ། ལས་སྤེ། བྲ་དམངས་བཅས་ནས་རྟེན་གསུམ་མཛུལ་ཕྱག་ཐོག
གྲུབ་ཀྱིས་ལྷགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(༡༡ལ བ་༣། ༡༡ལ བ་༦) གསོལ་ཚོགས་ཀྱི་བར་གནས་ཀྱི་ཚོགས་དབྱུང་
ལེབས།

(༡༡ལ བ་༣། ༡༡ལ བ་༤) རབ་གནས་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་ཚོགས་མཚམས་དང་
བསྐྱབ་རོ་པོའི་སྐྱུ་མདུན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས། དདུལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ཚོགས་ལ་མ་རིན་
ཆེན་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སྤེལ་ཚོས་ཀྱིས་མཛེས་པར་དར་ཚོན་སྣ་ལྷའི་སྤེལ་འདོགས་ཅན།
ལྷགས་སློན་གྱིས་ཀྱིས་འདེབས་མཛད་དེ་འབྲུལ་སྐྱུར་དང་འབྲེལ་བར་བརྟན་
བཞུགས་དང་། ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་མེ་ཉོག་འཁོར་བར་མཛད།

(༡༡ལ བ་༥། ༡༡ལ འ་༧) ཚོས་གཉིས་ཉིན་བར་ཁང་གཡུ་བཅལ་མཐིལ་དུ་སློན་

གོལ་གྲིང་ཁི་གདུང། ལྷ་དམངས་སུམ་ཚུ་སྐོར་ནས་ཡང་སྡིང་ཀུན་འདུས་ཀྱི་སྐོར་ནས་
ཞབས་བརྟན་དང། (༡༡༧ བ་༦། ༡༡༧ འ་༦) གདུང་སྲས་ཀྱི་གཙུག་ཕུད་འབུལ་
བཞེས། (༡༡༧ བ་༦། ༡༡༧ འ་༥) ཚེས་གསུམ་ཉིན་ཉམས་སོ་རིང་ཚིབས་སྐྱུར་གྱིས་རྟེན་
ནམས་ལ་སྤྲུགས་སྟོན་སྟུན་ཤལ་བསྐྱུངས་བསྐྱུན། ལྷ་བསངས་རྒྱག་བརྟུན། དག་ལྷ་
དཔང་བསྟོད་བཅས་བཀའ་བྲིན་ཚེ་ནས། (༡༡༥ ཉ་༡། ༡༡༧ འ་༣) གཙུག་ལག་ཁང་
ཚེན་སོར་རབ་སྟོན་སྟོན་ཚེན་སར་བཞུགས་ཁིར་ཞབས་སོར་འཁོད།

(༡༡༥ ཉ་༣། ༡༡༥ ཐ་༥) ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དགེས་སྟོན་ཚེན་སོར་གཟིགས་རོལ་
བསྐྱུངས་རྗེས། ལྷ་བྱང་ནས་བསམ་ཡས་ཚེས་འཁོར་ཚེན་སོ་དབུ་ཅེ་རིགས་གསུམ།
གྲིང་བཞི། གྲིང་སྤྲ། ཉི་ལྷའི་གྲིང་གཉིས། རོ་མོ་གྲིང་གསུམ། ལྷ་རྒྱ། ཚིང་བུ་གོང་འོག
གཡའ་མ་ལུང་བཅས་ཀྱི་ལྷ་ཁང། རྟེན་གསུམ་སོགས་དང། མདོར་ན་ཉི་འཁོར་ཉི་
ལམ་ཚུན་གྱི་མཚོད་རྟེན། ས་འབུམ་ཡན་ཚད་གོང་ས་རིན་སོ་ཚེའི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་
བདག་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་ལེགས་གཞོ་ལེགས་བར་གྲུབ་བའི་སྤྱི་ཁྲབ་བ། དོ་དམ།
ལས་གྲ། བཟོ་རིག་ལུག་མི་བཅས་བར་ཚར་གནང་གསོལ་རས་ཀྱི་གཞུང་ཁྲའི་གོ་
རིམ་དང་བསྐྱུན། རབ་སྟོན་སྤྱི་ཁྲབ་བ་སྐྱ་ལུག་མཁན་སོ་མོན་ཚེས་ནས་གསོལ་རས་
སྐྱལ།

(༡༡༥ བ་༡། ༡༡༥ འ་༥) ཚེས་བཞི་ཉིན་ཉི་ཤར་ལ་རབ་གསལ་ཚེན་སོར་ཚིབས་
སྐྱུར་ཐོག་རྗེས་འབྲེལ་སྐྱུར་གྱུ་དོ་འགྲོགས། ཉ་རྒྱུག་མི་རྒྱུག་བཅས་བར་གཟིགས་
རོལ་དང། (༡༡༥ བ་༦། ༡༡༧ ཐ་༡) བཀའ་སྐུལ་མཐེལ་དུ་དབུ་གུར་སྤུབ་སྟེ། ཡབ་རྗེ།
བཀའ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་ཞབས་འབྲིང་བ་ནམས་དང། བཟོ་རིག་ཁག་བཅས་ལ་སྟོན་སོ་

དཀར་སྟོང་སྟེང་ཚོགས། རེགས་དར་བཅས་ཤུལ་ཉེ། (༡༡༥ བ་༥། ༡༡༧ ཐ་༥) སྟོན་ཚོས་
ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚངས་པ་ལྟའི་མེ་ཉོག་གི་དུས་གཙུག་ལག་ཁང་གསར་བསྐྱོན་ལེགས་
བར་གྲུབ་པའི་རྗེས་འབྲེལ་དུ་བྲག་དམར་མཚོ་མོ་མགུལ་དུ་དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་
བཞེས་མཛད་པ་དང་ཚོས་མཐུན་པར། དུས་དེར་ཡང་མཚོག་དམན་སྐྱེ་དགུ་མཐའ་
དག་ལ་གོང་ས་ལ་སྐྱབས་མགོན་མཚོག་གི་བཀའ་བློན་གྱི་བདག་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་ཟད་མི་ཤེས་པ་ལ་རང་དབང་དུ་ལོངས་སུ་སྦྱོང་དེ།
རྗེགས་ལྷན་གཞོན་ལུང་བདེ་ལ་འདོད་རྒྱུར་དབང་བསྐྱུར་བའི་བཀའ་བློན་གྱི་དུས་
འདའ་བར་མཛད་དོ། །

(༡༡༧ བ་༣། ༡༡༩ ཐ་༧) དེ་ནས་ཉོར་ལྷ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་ལྷ་ཉིན་དཔལ་ལུགས་
གསུམ་མི་འགྲུར་སྟུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་ནས།
དབུ་ཚལ་གསེར་ཁང་གི་དུ་གནས་གཟིགས་སྟུགས་སྟོན་སྟུན་ཤལ་མཚོད་འབྲལ་
ལེགས་བར་མཛད། དེ་ནས་ལ་ཅ་སྐྱིད་མོ་གཞོངས་སུ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུར་ས། དེ་
རྗེས་མཛའ་གྲུང་ཆེན་མོ་ནས་ཤེབས་སྐྱེལ་བ། བསམ་ཡས་ཚོས་རྗེ་མཁན་ཚུང་སྟོ་
བཟང་བསམ་འགྲུབ། བཟོ་གྲུའི་དོ་དམ་པ་བཀའ་བྱུང་མཁར་སྟེ་བ། རབ་བྱུང་ལས་སྟེ།
སྟོག་མགོན་བྱུང་བཅས་ལ་མཛའ་ལུག་དང་གསོལ་རས་སྐྱུང་མཐུད་བཅས་སྟུལ།

འདི་སྐབས་ཀྱི་བྱུང་བ་རྗེས་སུ་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྲུབ་ནས་བསྟེན་
མཚོམས་ཀྱི་སྟུན་བར་ཞིག་ཏུ་མཚོམས་ཞབས་སྐྱེལ་མ་དག་དབང་ལོར་སུ་ལ་གསུངས་
པ། ལྷ་ཉན་ལྷ་བདུན་པའི་ཚེས་བཅུ་དགུ་ལུབ་མོ་རྩོ་མདར་བཞུགས་སྐབས་ཁྱེུ་
གོས་དཀར་གྱོན་པ་ཁ་ནས་སྐྱེ་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་ང་འཛོད་

གྱིན་འབོད་གྱིན་དོའི་མདུན་རིའི་ཅེ་ནས་རྗེ་འཇུང་དཀར་པོ་ཞིག་འཐིད་ནས་དབུ་གྲུར་གྱི་
 མདུན་བར་ཡོང་ག། བསམ་ཡས་སུ་སྡོད་པའི་རིང་ཆ་བྱད་སྲར་དང་འབྲ་བར་ང་ལ་
 གྲུས་མདོག་ཁ་པོ་བྲས་ནས་ཡང་ཡང་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་ལ། བསམ་ཡས་ནས་བཏེག་སྟེ་
 སྦྱིད་མོ་གཤོངས་སུ་འགྲོར་མཚམས་ཆ་བྱད་སྲར་བཞིན་བྲས་ནས་ཡང་ང་འབོད་
 གྱིན་འབོད་གྱིན་རྗེ་འཇུང་དཀར་པོ་དེ་འཐིད་ནས་རྒྱབ་རིའི་ཅེ་ནས་དབུ་གྲུར་རྒྱབ་བར་
 སླེབས་བྱུང་བར། གྲུར་ནང་དུ་སླེབས་ཨེ་ཡོང་སྐྱམ་ཡང་ནང་དུ་ནི་སླེབས་མ་བྱུང་།
 སྦྱིད་མོ་གཤོངས་བརྒྱལ་ནས་ནི་སླེབས་མ་བྱུང་བས། སང་དེ་ནས་ཐོན་གདོང་རྒྱབ་
 རི་ལ་བལྟས་པས་རི་དེ་ནི་སྦྱང་ནགས་དང་སྟོད་གྲག་གཡང་འབའ་ཞིག་ཏུ་གདའ་བར་
 རྗེ་འཇུང་འཐིད་པའི་ས་མི་འདུག དེ་ཅི་ཡིན་ན། དགོ་བཤེས་ནས་ཅི་ཡིན་ཞུ་རྒྱུ་ནི་མེད།
 འོན་ཀྱང་སྐྱུག་པ་ཞིག་ནི་མིན་འདྲ་ཞུས་པས། བཀའ་ལས། དེད་ཀྱང་དེ་ག་རང་
 བསམ་གྱི་འདུག དེ་རིགས་བསམ་ཡས་ཉེ་སྟོར་གྱི་གནས་གཞིས་གྱི་བདག་པོང་ལ་
 སེམས་དཀར་བ་ཞིག་དོ་མདར་ལེབས་བསུ་དང་སྦྱིད་མོ་གཤོངས་སུ་ལེབས་སྦྱེལ་
 ཡོང་བ་འདྲ་གསུང་དོ། །

༡༦ ་། སྦྱིད་གཤོངས་ནས་ལམ་བར་འཁོད་པའི་སྟེ་དགོན་དང་རིས་མེད་སྦྱེ་འགྲོ་
 རྣམས་ཡང་དག་ལམ་ལ་བཀྱི་བཞིན་ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་
 སོགས་སུ་གནས་གཟིགས་མཚོན་འདུལ་རྗེས་ཅེ་པོ་བྲང་དང་ལོར་སྦྱིང་དུ་
 བཞུགས་ནས་སྲར་སྟོལ་བཟང་པོ་ཉམས་མེད་དོས་གདན་ས་གསུམ་དུ་ཐུགས་
 གཉེར་དབུ་འཇུགས་དང་། སྟོ་གནས་སོགས་སུ་ལེབས་བཞུགས་ལེགས་བྱུབ་
 གྱི་དབྱེས་སྟོན་བསྟར་རྗེས་གསན་བསམ་དང་བསྟན་མཚམས་ལ་འཕྲུལ།

པ་ཤ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་དཔོངས་པ་རྫོགས་པས་རྣམ་དཀར་མཚོད་སྡིན་སྡོམ།

(༡༡༠ ཉ་༥༡༡༡ བ་༡༠) ཚེས་བུ་གཉིས་སྡིད་མོ་གཤོངས་ནས་ཚེབས་སྐྱར་གྲིས་ལ་ཚེར་སྐྱ་རྒྱུ་ཚོད་པན་དང། བསངས་གསོལ་བཀའ་འདྲིན་ཆེ། དེ་ནས་འོན་བསམ་སྡི་བྱུང་བ་ཉོར་ཁང་ཇོ་སག་དང། བསམ་རྫོང་གཉིས་ལ་མཇལ་བུ་གཤོང་ཆ་སྐྱར་མདུད་བཅས་སྐྱལ་ནས་སྡིར་སྡོག་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༡༠ ཉ་༥༡༡༡ འ་༧) དེ་ནས་ཚང་ཚུལ་བཞུགས་སྐྱར་དུ་མེབས་འབྲལ། སྡིད་སྡོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མེབས་བསྐྱེད་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དར་འབྲལ་བཞེས་དང། དེ་རྗེས་ཞབས་བད་བཟུམ་ཁང། ལྷ་ས་བ་ཅག་གྲུང། ཇོ་ཉ། བ་སྤམ་སོགས་གྲིས་མེབས་བསྐྱེད་མཇལ་དར་དང། དགའ་ལྷན་སྡི་སོ། གསང་མཁའ་ལས་སྡེ་བཅས་གྲིས་མཇལ་དར་འབྲལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༡༡༠ བ་༡༡༡༡ འ་༩) ཚེས་བདུན་ཉིན་དེ་ནས་ཚེབས་བསྐྱེད་གྲིས་(༡༡༠ བ་༡༡༡༡ འ་༡) གསང་སྤྲུགས་མཁའ་བས་དཀར་སྡོམ་སྡོམ་འབྲལ། ཉེན་གསུམ། དངོས་འབྲལ་བསྐྱར་ཞིང། ལྷ་དམངས་བརྒྱ་སྡོང་ལ་མཇལ་བུ་གཤོང། (༡༡༠ བ་༥༡༡༡ བ་༢) མཐོན་ཁང་སོགས་ལྷ་ཉེན་ཁག་ལ་གནས་གཞིགས་སྤྲུགས་སྡོན་སྡོན་འལ་འབྲལ་སྡོང་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་སྡེ་ཚེབས་སྐྱར་གྲིས་(༡༡༠ བ་༥༡༡༡ བ་༧) གྲུང་ཐང་གྲུང་དུ་མཁའ་རྒྱུད་བུམས་པ་ཚོས་རྒྱན་ནས་དཀར་སྡོམ་སྡོམ་སྡིག་ཐོག་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲལ་དང། དེ་མཇུག་ཚལ་གྲུ་ཚང་བཞི་སོ་སོ་ནས་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དར་(བསྐྱེད་)འབྲལ་བཞེས།

(༡༣༡ ཉ་ཀྱི་༡༣༣ འ་༧) ཉོར་རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ཆེས་བརྒྱུད་ཉིན་གཟའ་སྐར་འབྲུང་འཕྲོད་མཚོག་ཏུ་ཤིས་པའི་ཉིན་གྲུང་ཐང་ནས་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་ལྷ་ཤོན་གྲུ་ཁར་གསོལ་ཆོ་མཚན་ནས་ལེབས་བསྐྱེད་མཚལ་གྲུང་མ་གྲུ་ཆེན་མོར་ཐོག་མར་ཨི་བན་ལྷས་གཉིས་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་དཔོན་ཁག་གིས་མཚལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་རྗེས་སྲིད་སྲོང་ལོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། བསྟན་སྲིད་སྐྱུལ་སྐྱུ། གཞིས་བྱེས་གྱི་བཀའ་གྲུང་། རོ་རྒྱ། ཐ་སྲས་མན་ནས། ཁ་བལ། ཨ་རྩོུ། ཁང་ཡོད་བཅས་གྱིས་མཚལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང་། གྲུ་ཁ་པར་ཚུར་གྱི་ཞབས་ལུ་ཉེ་གཞིས་འགོ་བྱེད། ལུལ་མི་བཅས་ལ་གནང་ཆ་དང་མཚལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ། དེ་ནས་ཆེབས་སྐྱུར་གྱིས་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་གནས་གཟིགས་དང་། ཐོག་མར་རོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མའུན་གྱི་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་ནས། སྐབས་སེམས། སྐབས་འདྲེན། ལྷས་གསོལ། མཚལ། སྐབས་གསུམ་ལ། བསྟན་འབར་མ་བཅས་གྱི་ཞལ་འདོན་གྲུབ་རྗེས་ནས་གཟིགས། སྤྲུལ་སྲོན་སྐྱེན་ཤལ། མཚོན་འབྲུལ་སོགས་སྟེང་ཤོད་བར་གསུམ་གར་སྲིན་རྒྱས་བཀའ་འདིན་ཆེ། ཨེ་མི་དུ་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོའི་དཀར་སྲོ་སྲོམ་སྲིག་ལུས་པའི་(བསྐྱེས་)དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ།

(༡༣༡ བ་ཀྱི་༡༣༣ ཐ་༡༠) དེ་རྗེས་གཟིམ་རྒྱུང་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་གཞུང་ནས་དཀར་སྲོ་(༡༣༡ བ་ཀྱི་༡༣༣ འ་༡༠) དེའི་འབྲུལ་བསྐྱུར། གསོལ་ཆོགས་གྲུབ་རྗེས་ཆེབས་བསྐྱུར་གྱིས་རྒྱ་འབྲུལ་སྤང་མཚོན་ཉེན་གསར་བསྐྱུན་ལེགས་པར་གྲུབ་པས་གནས་གཟིགས་སྤྲུལ་སྲོན་སྐྱེན་ཤལ་བསྐྱུངས་རྗེས། དོ་དམ་སྐྱ་སྤྲུལ་སྲོ་བཟང་སྲིན་པ་དང་། ཅེ་མཚོན་ཀུན་བཟང་དཔལ་འབར། ལྷས་གྲུའི་ལས་སྟེ་བཅས་སོ་སོ་ནས་ཉེན་

གསུམ་མངའ་དར་ལུལ་རྗེས། སྐྱབས་ལེམས། སྐྱུན་འབྲེན། ལྷན་གསོལ། ཡན་ལག་
བདུན་པ་མཇུག་བཅས་དང། ཐོག་མཐའ་མའི་སློན་ལམ། རབ་གནས་བརྟན་བཞུགས།
སློབ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་ལ། ཤེས་བརྗོད་བཅས་སྤྱིན་རྒྱས་བཀའ་དྲིན་ཆེན་མོ་(བསྐྱེས་)
ཆེབས་རྒྱུར་གྱིས་ཅེ་ལོ་བྲང་(༡༡༡ བ་༥།༡༡༤ བ་༡) གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དུ་བཞུགས་
ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན། གསོལ་ང་དང། དགོང་ཇའི་བཞེས་བྱར་བཏེག་རྗེས།
ཅེ་ལུག་ནས་མཚོན་ཡོན་སོ་སོར་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཏེག་པ་གཟིགས་ལམ་
དུ་བསྐྱར་བསྐྱུན། བཞེས་བྱར་གསོལ་བསྐྱར་བཤེ་ཚོག་དང། བདེ་ཡངས་ཤར་ནས་
ཞོལ་ཁོངས་བྲོ་གཞས་པ་རྣམས་ལ་གནང་ཆ། སྐྱར་མདུད་བཅས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

ཆེས་དགུ་ཉིན། ལྷར་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཞུག་རྒྱན་ལྷོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་
ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་གདན་ས་གསུམ་དུ་ཐུགས་གཉེར་དབུ་འཇུགས་དང། ཆོས་
འཁོར་རྒྱལ། ལྷོ་གནས་ཁག ལྷག་འབྲུག བསམ་ཡས་བཅས་ཆེབས་རྒྱུར་གྱིས་
བསྟན་འགྲོའི་ཕན་བདེ་སྤེལ་བའི་རྣམ་དཀར་གྱི་མཛད་སློལ་ཐའ་དག་ཐུགས་ཀྱི་
དགོངས་བཞེད་ཇི་བཞིན་གྲུབ་སྟེ། སྐྱར་ཡང་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་
ཆེན་པོར་འཇིགས་བྲལ་གདོང་ལྷས་བཏེགས་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཛོན་མཐོར།
ཅེབས་སློང་སྐྱ་ལྷུང་དང་བཅས་པའི་རེ་ལྷས་བཀྲ་བའི་ཞབས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བདེ་བར་
བཀོད་པའི་ཐེབས་སློན་དང་འབྲེལ་བར། གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཁྲི་ཐེབས་ཀྱི་
འཚོམས་ལྷའི་སྤེལ་ཡང་ཡང་འཁྲོར་གདོང་། གསེར་ཡིག་དང་ནང་རྟེན་བཅས་ཐེབས་
པ་ཆབས་ཅིག་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ། སྐྱུན་འབྲེན་རྒྱ་སྤིང་། སློས་སྐྱ་སོགས་
གྱིས་སློན་བསུས་ཏེ་སྐྱབས་མགོན་མཚོན་ཡོན་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་ལུན་ཚོགས་

སྲ་གདན་ལུས་ཀྱི་ཨོ་བཙན་དང་མཇལ་དང་ཅེ་སྐོད་བསྐྱེད་པ།

(༡༡༡ བ་༡། ༡༡༤ འ་༤) སྐྱེ་བྱུང་ནས་གསེར་ཡིག་སྟོན་སྟོན་བསྐྱེད།

(༡༡༡ བ་༡། ༡༡༤ འ་༣) ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་
བ་དང་། སྐྱེད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱ་དཔོན་ཁག་ ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། སྐྱ་ཡེར་
མཁན་སོ་བཅས་དང་། གཞུང་ཁོངས་ཆེ་བས་འགོ་ཡན་གྱི་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་
དང་། དེ་མཚུངས་སྐྱ་ཡེར་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཉར་ཆེན་དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ཉོ་ཐོག་ལུང་སྐྱེལ་
སྐྱེད་དང་། མོང་གོལ་སྐྱི་ཡིའི་ཤོག་གཉིས་ནས་སོ་སོར་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དང་དང་།
དོར་བལ་ཚུ་བཟང་སྐྱེལ་སྐྱེས་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་ཐོག་ལུགས་
གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་ཆེན་མོར་གཟིགས་ཐོལ་ལེགས་པར་བསྐྱེད་པ།

(༡༡༡ ཉ་༡། ༡༡༥ འ་༤) ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོན་ཡོན་གཉིས་སོ་
བྱང་ཆེན་སོ་སོ་ཉ་ལ་ནས་ནོར་གླིང་བསྐྱེད་བཟང་སོ་བྱང་དུ་ཆེ་བ་བསྐྱེད་བཀའ་རྒྱན་
ཆེ།

(༡༡༡ ཉ་༤། ༡༡༦ ཐ་༡) ཆོས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ནོར་གླིང་ཆོས་བྲལ་ཆེན་མོར་
ལུགས་གཉེར་དབུ་འཇུགས་སྐབས་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་ཇེས།
སྐྱེད་སྐྱོང་། བང་འཁོར་རྣམས་དང་། མཚན་ཞབས་སླ་མ་བདུན་བཅས་གྲལ་འཁོད་
ཐོག་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། ལུགས་སྐྱེན་བཞེས་སྐོ་སྐོམ་འབྲུལ་གྱི་གསོལ་བསྐྱེད་
བཤེ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ཆོས་དུའི་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་བ་རྣམས་བྲལ་ཇེས། ཡོས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཅུ་བཞུགས་དང་། དེ་ཇེས་ཡལོང་ས་མཚོག་དམ་བཅར་
བཞུགས་བ་ལ་མཚན་ཞབས་སླ་མ་བཤེས་བས་རིགས་ལུང་གང་མཚན་ས་ལུལ།

(༡༣༩ བ་༣༡༣༤ འ་༢) ཚེས་བརྒྱ་བཞི་ནས་ཚེས་ཉེ་ཤུ་བར་འཆར་ཅན་ཆབ་
ཞུགས་ཀྱི་དབྱེས་སྟོན་ལ་རོལ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བས། འདི་ཉིན་ནས་བཟུང་
བདུན་གཅིག་ཡིང་ཚེས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་ཞབས་ཞུ་སྐྱོད་རྣམས་དང་། སེར་འབྲས་སྒྲ་
མ་གཉིས། འོད་མཚོན་སྒོ་གོས། ལྷ་ཅིས་དངོས་སྤྲིངས་པ་བཅས་སྤྱོད་བསལ་མཚོན་
འཕོད་བསྐྱེདས།

(༡༣༩ བ་༤༡༣༥ ཐ་༣) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་སེ་རའི་སྒྲ་མ་ལས་སྤྱེ་ནས་འདི་
ལོ་ནས་བཟུང་ཇི་སྲིད་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་གནས་བར་རྒྱན་ཇའི་ཐོབ་འཕར་
མ་སྤུལ་བའི་བཀའ་བྲིན་སྐྱེ་བྱེད་ལེགས་གསོལ་དུ་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲལ་བསྟར་བ་
ཇི་གལ་སྤང་མདུད་སྤུལ། ཉར་ཆེན་དེ་ཡང་སྤྱིའི་ཉོ་ཐོག་ཐུན་མུ་སར་ཞུགས་སྐོ་
གྲུབ་པའི་ལེགས་འབྲལ་དུ་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲལ་དང་། གསོལ་ཆེགས་དོད་
འབྲལ། མོང་གོལ་ཅིན་སྤྱི་ལིའི་ཐོན་ནས་མཇལ་དར་བཅས་སྤུལ་བར་གསོལ་ཆེགས་
ལྷན་རྒྱས་དང་། དགའ་ལྷན་ལྟ་བུ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བརྟེན་མ་དང་། དེགས་
གསུམ་མགོན་པོའི་གཟུངས་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྤུལ། །

(༡༣༩ ཉ་༣༡༣༥ ཐ་༡༡) བརྒྱས་ཚེས་ཉེར་གསུམ་ནས་ཚེ་མཚོག་གླིང་སྒྲ་གྲས་
དབྱར་མཇལ། དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྤྲངས་པའི་གླིང་གི་འཆར་ཅན་སྤོངས་རྒྱར་
ཞབས་བརྟན། སེར་སྤྲུགས་སྒྲ་གྲས་དབྱར་མཇལ་ཞབས་བརྟན། སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་
གིས་འཆར་ཅན་སྤོངས་རྒྱར་ཞབས་བརྟན་སོགས་རིམ་བཞིན་འབྲལ་བཞེས་གནང་།

(༡༣༩ ཉ་༤༡༣༥ འ་༤) ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་མཁན་རྩེད་ཡེ་ཤེས་དག་དབང་འདི་
ལོ་ལྔ་སྐབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགྲུང་ལོ་བདུན་རྒྱུར་ལེབས་པའི་ཞབས་

བརྟན་འབྲུལ་བར་ཆེད་རྫོང་ཐོག་ འཆོམས་ལྷུའི་ལྷ་ཡིག་རྟེན་སྐྱབས་དང་། འཆོམས་
ལྷ་སོགས་གནང་། དེ་མཚུངས་ཅེ་མཚོན་གཏམ་སྟེན་སློབ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཆབ་
མདོ་འཕགས་ས་ལྷུའི་སྐྱེ་སྲིད་ཆེ་འདོན་གྱི་ལེགས་སྐྱེས་སྐྱེལ་བར་རྫོང་བདེ་མཛད་།
གཞན་ཡང་གནས་ནང་དཔའ་པོའི་རྩུང་སྲིད་དོ་གཡོག་ཉི་ཤུ་སྐོར་ནས་རྟེན་གསུམ་
གསོལ་འབྲས་དངོས་འབྲུལ་བསྟར་རྗེས། རྩུང་སྲིད་གྱི་གཙུག་ཡུན་འབྲུལ་བཞེས་
མཛད།

(༡༣༥ བ་༥།༡༣༤ འ་༡༡) གྲོང་ས་མཚོག་པོ་བྲང་འདྲིར་བཞུགས་རིང་རྒྱན་
པའི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་རྣམས་གཙོར་འདོན་ཐོག་ ཆབ་ཞུགས་ཉིན་བདུན་
ཅམ་མ་གཏོགས་སྔ་དགོང་ཕུག་དཔེ་ལྷགས་འཁྲིད་གསན་བཞེས་དང་། སྐྱོར་སྐྱུངས།
ཉིན་ཚོས་མེབས་བཞུད་གྱི་བཅི་གཞག་གསན་བཞེས་དང་། དམ་བཅར་བཞུགས་ས་
དང་རིགས་ལུང་གནང་བ་སོགས་ཐུགས་གཉེར་གསན་བཞེས་གྱི་རྣམ་པར་སྦྱར་
བཞེས་བསྟན་པའི་མིག་རྒྱན་དུ་ཆེ་བའི་བཀའ་དྲིན་མཛད། ཚེས་བཅུ་གཉིས་གཟའ་
ཚེས་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་བའི་ཉིན་གྲོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོད་ཡོན་ཞོར་གྲིང་བསྐལ་
བཟང་པོ་བྲང་ནས་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལར་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུད།

(༡༣༥ བ་༡།༡༣༧ འ་༧) ཚེས་བཅུ་རྒྱག་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། མཚན་
ཞབས་སླ་མ་བདུན། རྣམ་སྐྱེ་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་གཟིམ་རྩུང་གཟབ་གསོལ་
ཚོགས་དབྱུང་ཚ་རྟེན་ནས་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱུངས་ཏེ་(༡༣༥ བ་༤།༡༣༧ འ་༣) དམ་ཅན་
བསྟན་སྐྱུང་རྒྱ་མཚོའི་དབྱུང་འཕང་སྲིད་ཅེར་བསྟོད་པར་མཛད། ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་
བཞེ་སྐྱེ་དགའ་ལྷན་བསམ་གཏན་གྲིང་གིས་དབྱུང་མཛལ་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་

བཞེས།

(༡༣༥ བ་༥། ༡༤༠ ཐ་༡) ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་སྐད་རྒྱུད་གྲྀ་ཚང་
བས་འཆར་ཅན་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན། ཚེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་སྐད་རྒྱུད་གྲྀ་ཚང་
བས་འཆར་ཅན་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་ཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞིང་། ལྷ་བ་
འདི་དང་ལྷ་མ་བཅས་སྟུ། ལྷོགས་འདུས་ཨ་རིག་པ། མགོ་ལོག་སློམ་བ། དེ་གོ། ཡུང་
བ་སོགས་ཀྱི་དད་ཅན་སེར་སྐྱ་གངས་ལས་བརྒྱལ་བར་མཇེལ་སྟུག་ཇ་གལ་བཀའི་
འཚམས་འདྲི་སོགས་དང་། སོ་སོར་འདོད་ཚེས་ཀྱི་ཚེས་བཀའ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་
བཀའ་བྲིན་ཆེ་སྟེ་མཚོག་ཏུ་དད་པའི་ས་ལ་བཀོད་པར་མཇེལ། ཚེས་ཉེར་ལྷ་ལྷ་
མཚོད་ཆེན་མོའི་ལྷ་ཐོག་རྒྱུན་པའི་སྟུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་འཕར་དང་བཅས་
ལེགས་པར་གྲུབ་ཇེས་བསྟུས་དཔུན་མཇེལ་མཇེལ་སྐོ་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱུན་བཞེན་
བསྐྱེད་ས།

(༡༣༦ བ་༡། ༡༤༡ ཐ་༥) ཚེས་གནས་གང་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
ལགོང་ས་མཚོག་ལ་སྐུན་རས་གཟིགས་སེའླེ་སྐའི་ཇེས་གནང་དང་། དེའི་སྐོ་ནས་
གྲུབས་ལྷས། སེང་གདོང་མ་གཅོ་འཁོར་གསུམ་ཀྱི་ཇེས་གནང་བཅས་འབྲུལ་བཞེས་
མཇེལ།

(༡༣༧ བ་༡། ༡༤༡ ཐ་༥) ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ལྷ་(༡༣༧ བ་༥། ༡༤༡ འ་༡༣)
སྐོད་སྐུན་ནས་བཟུང་ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་བདུན་བར་དཔུན་བཞུགས་
ཀྱི་བཅད་རྒྱ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་སྟེ་ཉིན་ལྷར་སྐུན་ལྷ་མ་གཉིས་སྟུ་སྐུན་རས་གཟིགས་སེའླེ་
སྐྱ་དང་། གསོལ་ཚིགས་འོག་སྐུན་གཉིས་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགྲོ་མ་སེའླེའི་གདོང་

བ་ཅན་གྱི་ལྷགས་བསྐྱེན་བཀའ་ཤིན་ཆེ་སྟེ། ཐབ་གསལ་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་གྱི་ངང་ལ་རྒྱན་འབྲུམས་བར་མཛད།

(༡༣༥ ཉ་ཉ། ༡༤༩ ཟ་༡༠) ལྷ་སྐྱེད་གནམ་ལོའི་ངང་ཞལ་གསུང་དུ་ངོམས་པའི་རྟ་
ཆེན་རྒྱ་བའི་དཀར་ལྷོགས་གྱི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཚོ་རེངས་སུ་ཆར། སྐྱབས་མགོན་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་རྒྱན་གྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་རྣམས་གྲུབ་ནས། སྲིད་སྐྱོང་ནོ་མིན་ཉན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྟ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས། བཅོམ་ལྷན་འདས་འཛིགས་
མཛད་དེ་རྗེས་བསྐྱེན་སྐྱབ་ཡན་ལག་བཞེ་ལྷན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་སྲོན་དུ་བཏང་སྟེ། མ་
གཅིག་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་དབུ་འཕང་དགུང་འདེགས་གྱི་གསུང་བསྐྱེད་དབུ་
ལྷགས་པའི་ཚིག་མཚམས་གང་འོས་སུ་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། ལྷེ་མ་ཉལ་སོགས་
དང་། ཚོགས་འཁོར། དཀར་སྲོ་བཅས་བཏེག་ཅིང་། མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་ནས་ལྷ་
མོའི་སྐྱ་ཐང་གསུང་བྱོན་མར་ཐུགས་སྲོན་སྟན་ཤལ་སྲོན་ཚིག་ཅན་འབྲུམ་སྲོར་
མཛད་རྗེས། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མན་ནས། གསོལ་དཔོན་རྒྱུད་བ་ཡན་གྱིས་སོ་
སོའི་གོ་བབ་གྱི་མཛལ་དར་རེ་དང་ལྷ་མོར་སྟན་དར་རེ་ལུལ་རྗེས་ཞལ་འདོན་གྱི་འཕྲོ་
བསྐྱེད་སོ། །

འདི་ལོ་ཆོས་གཏོར་ལ་ཆིབས་སྐྱུར་མ་བསྐྱེད་ས་པས། བཀའ་གྲུང་ནས། ཅེ་
ཤོད་ལས་ཚན་ཡན་གྱིས་མཛལ་དར་ཉི་འོད་ནས་སུལ། མོ་བྱང་ཅེར་ཆེས་གཏོར་གྱི་
ཚོགས་དབུར་སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་ས་ཏེ་གྲུབ་མཚམས་གཟིམ་
རྒྱུད་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་བཞུགས་སྲིད་ཞབས་སོར་འཁོད་

བསྐྱེད་མེད་ས་སྐོར་རྣམས་རིམ་མེད་ས་སྐོར་གྱི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་ཇེ་གྲུང་།
བཀའ་སློབ་རྣམ་གཉིས། སྤྱི་བྱུང་མཁའ་ལོ། གུས་པ་ཅག་རྩ་བུ། ཐ་སྲས། རོགས་
མདའ་ཅིམ་གསུམ། ས་བཟུས་གཉིས་ཀྱི་མགོན་གཉེད། ཁལ་ཁའི་ཡབ་བཅས་ཀྱིས་
རྟེན་གསུམ། འབྲུལ་ཚན་རྣམས་གཟིགས་ལམ་དུ་བསྟར་ཞིང་། སོ་སོས་མཇུག་དར་
དུལ།

ཆེས་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་ཚོམས་ཆེན་དུ་དགྲུང་སར་དགྲེས་སྟོན་ཆེན་མོར་ཡང་
སྤྱི་དུ་སྐོང་རིན་པོ་ཆེ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་ས། ཆེས་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་
ཆེ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྩོུ་
འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་འགྲུབ་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་གསུང་བསྐྱེད་
སྟོན་རྒྱས་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༩༠ ཉ་པ། ༡༩༦ འ་༡༠)སྐར་ལོ་ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་ནང་ཅེ་གཟིམ་ཡེ་
ཤེས་རྒྱ་མཚོ་བཟུང་སྐྱུར་དུ་འཆར་ཅན་དགྲུང་གསར་འབྲུལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་
ལྷ་སྐྱབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་བཏུན་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་ཞུ་
འཕྲིན་རྟེན་སྐྱབས་འཕར་འབྲུལ་བཅས་ལ་རྫོང་བརྟེན་བསྐྱེད་ས་པ་བཟུང་སྐྱུར་ནས་བྱིར་
ལོག་ཡོང་ཉེད་སྐྱབས་ཅམ། བཀའ་ལས། ད་ལམ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་མ་འགྲུབ་གོང་
དེར་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པའི་
གཏམ་ཞིག་ཐོས་པ་འདྲ་གསུང་། སྐྱ་བཅར་ནས་དེ་འདྲ་མ་གསུངས་ཞུས་པར། མདའ་
གི་མི་ལམ་དེ་ཡག་པོ་ཞིག་ནི་མིན་འདྲ་གསུངས། མནལ་ལམ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ཡོད་དམ་
ཞུས་པར། མདའ་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཁྱེད་ཁྱེད་དཀར་མོ་ཞིག་

བཞོན་ནས་བྱུང་བྱོགས་སུ་མེད་པ་ཅིས་མཛད་འདུག་པ་ལ། ལྷ་མ་མེན་པོ་ཆེ་ཆུང་
མེད་པ་ཞུས་པར། དེ་ལམ་མི་ཡོང་གནས་སྐབས་དགོངས་པ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། སྐར་མེད་
མིན་མཛམ་ཆོག་པའི་མུགས་སློན་སྐྱབས་འདུག་མཛད་དགོས་གསུངས་ཏེ་བྱུང་
བྱོགས་སུ་ཞལ་བསྐྱུར་ནས་མེད་པ་སོང་བ་མིས་པས་ལེགས་ཏུགས་ནི་མིན་འདྲ་
གསུང་རོ། །

དེ་ནས་ཞག་ཁ་ཡང་སོང་མཚམས་རང་ལ་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཏད་པའི་ཏྲ་
ཟམ་འབྲོར་པར། དེ་འཕྲལ་ཅེ་ཤོད་ཀྱི་ལྷ་ཁང་ཁག་ཅུ་མས་སུ་མཚོད་སྤྲིན་དང་འབྲེལ་
བའི་མུགས་སློན་སྐྱབས་ལམ་ཡང་ཡང་དང་། སྐར་འབྲོན་གསོལ་འདེབས་ཀྱང་འཕྲལ་
སྐལ་ཐོག་མུགས་ཀྱི་དགོངས་ཟབ་ཚོགས་པའི་མུགས་སློན་མཚམས་སྐྱོར་ཡང་དག་
པར་མཛད་ཅིང་། མི་སྣ་མེས་པར་ཆེད་སྐལ་གྱིས་གདུང་འབྲེལ་མཚོད་སྤྲིན་དང་།
དགོངས་ཚོགས། དདུལ་གདུང་ཞལ་འདེབས་སོགས་ལྷོས་ཆེར་འབྲེལ་བ་ཚོར་བརྟ་
དང་། སྐྱ་ཆོགས་སོ་སོར་མཚོད་སྤྲིན་སྐྱབས་ཀྱིས་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་དགོངས་
ཚོགས་དང་། བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་སྐྱེ་སྲིད་སྐྱུར་འབྲོར་གྱི་མུགས་སློན་སྤྲིན་རྒྱས་
བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ། །

(༡༩༧ འ་༧) ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་བཅུ་དགེ་བའི་ཉིན། ༧པོང་ས་༧སྐྱབས་
མགོན་ལྷན་རྒྱས་ཞབས་པད་བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོར་བརྟན་པའི་སྐད་དུ། ཅེ་ཤོད་དུང་སྤྱི་
ནས་ཆེ་སྤྱིན་ལྷ་མོ་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སློན་སུ་བརྟན་བཞུགས་འབྲེལ་བཞེས་
བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༡༩༠ བ་༥།༡༩༧ བ་༥) འདི་དག་གི་སྐབས་པོང་འོག་ཅུ་མས་སུ་རྒྱུན་པའི་

ལྔལ་དབང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། དར་ཉན་སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ།

ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་རྣམས་ཆག་མེད་དང། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཆེ་
ཉ་ལུང་འབྲེལ་གྱི་བཀའ་དབང་བརྒྱ་ཚད། རྒྱལ་རྫོང་གི་རྗེས་གནང། འཇམ་དཔལ་རྒྱ་
གར་ལྷའི་རྗེས་གནང། དེ་དག་གི་སྐྱབ་སྐོར་གྱི་ཁྱིད་ལུང་བཅས་གསན་བཞེས་ཐོག

(༡༩༡ བ་༦།༡༤༧ ཟ་༡༠) འཇམ་འདུས་དད་ཅན་ཁག་ལ་མཇམ་ཐུག་དང།
འདོད་ཚོས་ཀྱང་ཅི་རིགས་པ་སྦྱལ།

(༡༩༢ ཉ་༡།༡༤༧ འ་༡༠) འདི་སྐབས་ཡུལ་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
དགོངས་བ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་མནལ་བའི་ཚུལ་བསྟན་པར་དགོངས་རྗོགས་མཚོན་
སྲིན་འབྲུལ་བར་ཉོར་ཁང་ཇ་སག་དང། སྐྱབ་ཅན་སློབ་བཟང་སངས་རྒྱས་གཉིས་ཆེད་
རྫོང་མཇུག།

(༡༩༣ ཉ་༤།༡༤༧ འ་༤) རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་བརྒྱད་ལ་བརྒྱད་གཏོར་སྐབས་
ཚོགས་འཁོར་དཀར་སློབ་རྒྱས་བཤམས་ཐོག(བསྐྱུས་)དབྱུང་མཇམ་སོགས་རྒྱུན་
བཞིན་གནང།

༡༢ ་སློབ་གྲོགས་དོན་གཉིས་སྤིང་པས་བརྟན་གསོལ་དམིགས་བསལ་འབྲུལ་བཞེས་
དང། ཡསྐབས་མགོན་མཚོག་ལ་བསྐྱེལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཚོས་ཉིད་ཐོབ་པའི་
རྣམ་པར་ཐར་པ་དང། འཛིགས་བྱེད་གྱི་ལྷགས་བསྐྱེན་སྲ་སྲི་ལ་འབྲུས་པར་
གཞིགས་སྤང་བྱུང་བར་བྱུང་བ་རིམ་གྱིས་རང་ཞིར་སོང་བ་དང་འཆར་འཕར་
འབྱོར་ཐོན་གྱི་མཇམ་ཐུག་དང་བརྟན་གསོལ་རིགས་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༩༡ ཉ་༦།༡༥༠ མ་༩) ལྡོ་བྲག་དོན་གཉིས་སྲིད་པའི་འཛིན་ཁོངས་ལྟ་བུ་གི་
 དགོན་གྱི་ནང་རྟེན་གསུམ་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་གཙང་པ་རྒྱ་རས་པའི་སྐུ་གཏུང་ལྷན་ཐེག་
 ལས་གྲུབ་པའི་རྟེན་ཁྲད་འཕགས་བཅུ་གསུམ་གཟིམ་སྐུ་གཏུ་གདན་ལུའི་ཐོག་རྒྱ་
 ལྡོག་གི་ཁར་མཚོད་གདན་གྱི་སྟེང་བཞུགས་སུ་གསོལ། ལྟ་བུའི་མཚོད་སྐྱོན་སྐྱིད་
 བཤམས་དང་། མཚོད་འབྲུལ་སྐྱོན་རྒྱས་བཀའ་འིན་ཆེ་རྗེས། ལང་རྟེན་ནམས་ལ་སྤྲུལ་
 བསྟར་གྱི་ཐུགས་སྡོམ་སྟན་ཤིང་འཕྲུངས་ཤིང་། དེ་རྗེས་དོན་སྲིད་པའི་ལས་སྡེ་
 རྣམས་ནས་ཡུལ་ས་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཆེ་ཞབས་པད་ལུན་བཟན་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཁྲད་
 པར་ཅན་སྐྱིད་པའི་སྟེང་དུ། ལྡོག་རས་རྒྱང་དོ་རྗེ་གྲགས་པ་རྒྱ་གའ་དུ་བརྟེན་ཏེ་མ་
 གཅིག་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་ལོ་དང་མཇུག་པའི་སྐབས་རས་རྒྱང་བཤམས་ལྟེན་སྐུལ་དུ་སྐུལ་
 བའི་རྩི་སྲིམ་ལས་གྲུབ་པའི་ཆེ་དཔག་མེད་གྱི་སྐུ་བརྟན་འཇུག་ཐུག་མ་གྱིན་རྒྱབས་
 གྱིས་སྤྲུལ་བ་དེ་ཉིད་གྱིས་ཐོག་བྲངས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་བཏེག་བ་ཇ་
 གྲལ་ཐོག་དགོན་སྐྱིད་གཏོང་བེབས་དང་། ལས་སྟེར་འབྲུལ་སྡོག་སྤྲུང་མཛུགས་བཅས་
 བཀའ་འིན་སྐུལ། ར་བ་སྟོད་པའི་གསང་སྤྲུ་དུས་མཚོད་གྱི་རྗེས་འབྲེལ་མདོ་ལུགས་
 གྱི་ཞབས་བཟན་དང་འབྲེལ་བ་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བསྟར་བར་འབྲུལ་སྡོག་སྤྲུང་
 མཛུགས་དང་། ལྟ་དམངས་ལ་མཇུག་སྤྲུལ་བཅས་བཀའ་འིན་སྐུལ།

དེའི་སྐབས་ཡུལ་ས་མཚོག་གི་བཀའ་ལས། སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་དང་
 མངའ་དུགས་ར་བ་སྟོད་སོགས་ཚང་མར་སྐྱིད་སྤྲུལ་ཡོད་བཞིན་པའི་གྲ་རིགས་ཨེ་
 ཡོང་ཞེས་བཀའ་འདྲི་བེབས་པར། མཚོན་ཞབས་སྐྱ་མ་ངག་དབང་ལོ་རྒྱུ་ནས། ལྡོག་
 གཞེས་དགོན་དང་གྲ་ས་གཉིས་ཀར་སྐྱིད་སྤྲུལ་ཡོད་པ་མང་པོ་སྟེང་མོད། ལྟ་ས་

གསུམ་ལ་སྤྱིད་སྤྱུག་ཡོད་པ་སོགས་ནི་མི་ཡོང་ལྷན་པར། འོན་ཏེ་སྲ་མའི་སྲ་མ་ལོ་
ཁ་ཤས་ཀྱི་རིང་ལ་འབྲས་སྦྲངས་པའི་ལྗོངས་རྒྱའི་མཇལ་ཁར་ཡོང་བ་བཅུན་ཚུང་
དངོས་ཞལ་ལ་གཟན་ཤམ་སྦྱོར་མོར་གྱོན་པ་ཞིག་ཡོད་པས། དེད་ལོ་སྲ་མར་སེར་
འབྲས་སྲ་བསྐྱོད་སྐབས། ཁོ་པ་གཟུགས་ལོ་ཡང་ལོངས་ལ་གཟན་ཤམ་སྦྱུས་ཤིག་
གོར་གྱོན་ནས། ལྷོ་སྤིང་པའི་མཇལ་དམངས་ཀྱི་ཁྲིད་དང་། དེ་རྗེས་ཚོས་རྩ་ཚོགས་
ཐེངས་སྲ་ལྷི་གཉིས་ཀར་འདུག དེ་ནས་སྦྱོ་མང་གྲུ་ཚང་གི་མཇལ་དམངས་དང་ཚོས་
རྩ་གཉིས་ཀར་འདུག སེ་རར་ནི་སྤེབས་མ་གྲུང་། དེ་རྗེས་དགའ་ལྡན་ཚོགས་ཚེན་གྱི་
མཇལ་དམངས་ཁྲིད་ནའང་འདུག ཤར་ཅེ་གྲུ་ཚང་གི་མཇལ་དམངས་དང་། ཚོས་
རྩར་ཡང་འདུག དེ་ནས་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་མངའ་རིས་གྲུ་ཚང་པའི་མཇལ་དམངས་
ཁྲིད་ནའང་འདུག དེ་རྗེས་ཅེད་དང་དུ་རི་བོ་བདེ་ཆེན་པའི་མཇལ་ཁའི་ཁྲིད་ནའང་
འདུག དེ་ནས་སྤྱུག་འཕྲད་མ་གྲུང་ཡང་། ད་ལམ་ར་བ་སྦྱོད་པའི་གྲུ་དམངས་ཀྱི་ཁྲིད་ན་
འདུག འདི་སྲར་བཅུན་ཚུང་གི་སྐབས་ནས་དེད་ལ་དད་གྲུས་ཆེ་མདོག་ཁ་པོ་བྱེད་
གྱིན་ཡོད། ད་ལམ་ཡང་དེ་ཁ་རང་འདུག་ཅེས་ཐེབས་པས།

འདི་ནི་གྲུ་བཅུན་རང་བཞིན་ཞིག་ནི་མིན་འདྲ་སྟེ། འཁོར་ས་རིན་པོ་ཆེ་གར་
ཐེབས་ཀྱི་སར་སྐྱ་ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན་འགྲོགས་ནས་སོང་བའི་ཚོས་སྦྱོང་གི་
སྦྱལ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་གོར་མ་ཆག་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ན། འཁོར་ས་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་
ལས། དེད་ན་ཚོད་སྤེའི་སྐབས་ནས་ད་བར་གར་བཞུད་ཐམས་ཅད་དུ་དེད་ཀྱི་རྒྱབ་
ལ་ཁྲིའུ་དཀར་པོ་བོངས་ཚད་དེད་རང་དང་མཉམ་པ་དེད་ན་ཚོད་འདང་བའི་ཆེ་ཁོ་
ཡང་ཆེ་རུ་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་ཅེས་ཐེབས་པ་ཁོ་བོས་ཀྱང་ཐོས། གཞན་དང་

རོར་བ་སོགས་ནི་ཡོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གཏན་མི་མངའ་སྟེ། སྐབས་གཅིག་རྒྱ་
 དཔོན་གསར་འཕྲོད་ཞིག་འཕྲོད་ཕྱག་མཇུག་ལྷུང་བཅར་བའི་གཡོག་གསུམ་རྒྱ་ཕྱག་
 གཞོན་པ་ཞིག་འདུག་པར། མཇུག་ཁ་ཚར་ནས་བཀའ་ལས། ད་ཅིའི་རྒྱ་གཡོག་
 གཞོན་པ་དེ་སྤྱི་ལོ་ཡར་སྐྱེད་ལྷུང་བུ་བསྐྱོད་སྐབས་སྟེ་དོང་ཟམ་པའི་གདོང་བོད་སྐྱུག་སྐྱུ་པ་
 དཀར་པོ་རྩལ་བོ་གྲོན་པ། སྐལ་བར་སྟེ་ཁོག་འཇུར་བ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་ཁ་རང་རེད།
 ཁོད་ལྟ་མགོན་སྟོན་སར་ཡོད་འགྲོ་དེ་ག་ཨེ་ཡིན་འདི་དགོས་ཐེབས་པར། ལོ་རྒྱ་བ་
 བས་ཀྱིས་པས། ཁོས་ལྷ་རིགས་སྟུ། ང་བོད་སྐྱུག་པ་མ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། སྤར་ལོ་
 གསུམ་མགོན་ཆེན་པོ་སྟོ་ཁར་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས་ཁོ་སྐྱུ་པ་དཀར་པོ་ཞིག་གྲོན་སྟེ་
 ཁོག་ཅིག་འཇུར་ནས་སྟེ་གདོང་ཞོལ་བ་ཞིག་གི་བ་སྐྱུགས་འཆོ་ཡིན་སྟོད་ཡོད་པས།
 གོང་ས་མཆོག་ཁྱ་འདུག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་སྐབས། སྟེ་གདོང་ཟམ་པའི་གདོང་ནས་
 ཞལ་མཇུག་མི་བཅའ་ཞིག་བྱུང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་ཞིག་གིས་གཡོག་ལ་ཆིན་ཏུ་རྩའི་བར་
 ལྷན་ནས་ད་ལས་རྒྱ་དཔོན་འདིའི་གཡོག་ལ་ཡར་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་ལུས་པ་བཞིན།
 ལྷན་ལྷ་སྐྱུལ་བ། བཀའ་ལན། དེ་ག་ཡིན་དེས་ལན་གཅིག་མཐོང་ན་བརྗེད་མི་ཤེས་
 ཐེབས།

དེ་སྐབས་རྒྱ་དཔོན་དེས་ཀྱང་པོད་སྐྱུག་དེ་ལ་སྐྱེད་ཆ་རྗེས་པར། ཁོས་ལོ་རྒྱུས་
 བསམ་ཞིབ་ཏུ་བཤད་པས། རྒྱ་དཔོན་དེས་དེད་ཀྱང་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཇུག་ཁ་ལུས་སྐྱ་
 མདུན་ཏུ་སྟོད་བྱས་པ་ཡིན་པས། མ་ཤི་བའི་བར་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་ནས་མི་བརྗེད་པའི་
 སྐབས་འདུག་ཡག་པོ་གནང་རྒྱ་རེད་ཅེས་དད་གུས་ལྷག་པར་འཕེལ་སྐྱད། ཡོངས་
 འཛིན་ཏུ་ཆོག་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཆེ་དབང་བརྒྱ་ཚར་དང་། ཕྱག་ན་དོ་རྗེ་འབྱུང་པོ་

འདུལ་བྱེད་དང། མི་གཡོ་བ་དཀར་པོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསལ།

(༡༩༧ ཉ་༣༡༥༣ འ་༤) འདི་དག་གི་སྐབས་ཤོང་ལོག་རྣམས་སུ་རྗེས་གནང་གསལ་བཞེས་མཛད་པའི་ལྷག་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་དབང་རྗེས་གནང་གསལ་པའི་དུས་ཉིད་ནས་མ་ཆག་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༩༧ ཉ་༥༡༥༣ ཐ་༩) ཉོར་རྒྱ་ལྷ་པའི་ཆེས་བཙོ་བརྒྱད་གཟའ་སྐར་སྐྱོར་བྱེད་བཟང་པའི་ཉིན་ལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་བཙོམ་ལྷན་འདས་འདྲིགས་མཛད་དོ་རྗེ་བདུན་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་པའི་ལྷགས་བསྐྱེན་བཅད་རྒྱ་འཕར་བཞུགས་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བར། ཉིན་མཚམས་གསོལ་ཇའི་རྒྱབ་ནས་མཚན་ཞབས་སྐྱ་མ་དག་དབང་ལོར་བྱས་གསུང་ཆོག་ཞབས་ཞུ་མཛད་དེ། གཞི་བདག་གཉོར་མ་དང་བགོགས་གཉོར་མཚམས་ཐོ་བསྐྱེད་ཆོག་སོགས་བརྒྱད་ལྷན་དམ་པའི་བྱུག་བཞེས་ཀྱིས་བརྒྱན་ཏེ་ལེགས་པར་སྐྱོན་དུ་བཏང་ནས། དངོས་གཞི་སྐོད་སྐྱབ་ནས་བཟུང་ཉོར་རྒྱ་བཅུ་པ་ལྷི་མའི་ཆེས་སུམ་ཅུ་བར་སྐབས་འགར་སྐྱབ་བསལ་གྱི་ལྷགས་སྐྱབ་རིང་སྐང་མཛད་དགོས་པ་ལན་ཁ་ཡང་སྐྱང་སྐྱང་ཡང་། སྐྱབ་བཞིའི་ལྷགས་བསྐྱེན་ཡེ་མ་ཆག་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞིང་། འདི་སྐབས་ཐོག་མར་བར་གཅོད་ཀྱི་འཚུ་བ་ལྷོང་ལྷ་བྱ། བ་ཚད་ཅིག་ནས་གཡལ་གྲོལ་པོ་ལྷ་བྱ་སྐྱབ་བཞི་བཟང་ཅིང་། རུ་གཉིས་སྐྱབ་སྐྱབ་བྱེད་པ་ཞིག་གི་སྐྱང་བ་ཡང་ཡང་འཆར་གྱིན་འདུག་ཅེས་ཐེབས་པར། དགོ་བཤེས་ནས་བར་གཅོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡིན་མིན་ཆ་མ་མཆིས་ཀྱང་། སྐྱབ་དང་སྐྱབ་མཚམས་ཀུན་སྐྱབ་མོང་དང་སྐྱབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱང་འཕོར་གྱི་སྐྱང་བ་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསལ་འདེབས་སྐྱོར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ན། བར་གཅོད་ཀྱི་རྣམ་པ་

སོགས་ཡིན་ཆེ་རང་སར་ཞི་འགོ་ཞུས་པ་བཞིན། ཨ་གོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གསལ་སྤང་དང་ར་རྒྱལ་བརྟན་ལོར་དབྱུང་འཛོག་སྤེལ་མར་བཀའ་རིན་ཆེ་ཞིང་། ཏུས་གཅིག་བཀའ་ལས། སྤར་གྱི་དེ་ག་བར་གཅོད་ནི་ལོས་རང་འབྲ། དེ་ལྟ་བུའི་སྤང་བ་འཆར་བ་དང་སྤུན་མོང་དང་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤང་འཁོར་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་བ་གཏོད་བ་ན། སྤང་འོག་སྤོགས་མཚམས་ཐམས་ཅད་ཏུ་ལྷགས་གྱི་དོ་རྗེ་ལྷགས་ཁའི་རྣམ་པ་ཅན་ཁ་སང་དེ་བའི་ཉམས་ཤིག་འཆར་ཡོང་གིན་འདུག། ཁོ་ཡང་དེའི་སྤེལ་ལྟ་བུས་ནས་ད་རུང་ཡང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འཛུར་བརྟན་པ་འབྲ་བ་ཞིག་ཡོང་བ་འདུག་ཅེས་སེབས་པ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པའི་གནས་སྤྱོད་གསུང་། ཅིའི་སྤར་ན། བདག་ཅག་སྤུན་མོང་བའི་སྤང་འོར་བཀའ་དེ་ཅམ་ཞིག་སྤེལ་བ་ལས། གང་གི་གཟིགས་བ་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རོ་བོར་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་བཀོད་པ་གང་དང་གང་གསལ་བཅའ་བ་རྣམས་ཆ་རེ་རེ་ནས་མ་འདྲེས་པ་གསལ་སིང་དེ་བ་ལ་ལྷགས་སྤུན་གྲོལ་གྱི་བར་ཅེ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་ཏུས་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གོར་མ་ཆག་གོ།

འདི་སྐབས་སྤུན་མཚམས་ཤིག་ཏུ་བོད་འདིར་མི་ལྷགས་གྱི་ནད་དང་འབྲ་ཚག་གི་གཞོན་པ་གཡོར་མི་བཟོད་པ་འདི་རིགས་སེམས་ཅན་སྤྱི་མ་སྤུན་གྱི་ལས་ནི་ཡིན་མོད། གཙོ་བོར་དམ་སྤེལ་འཕྲུལ་གྱིས་དམ་ཚིག་ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་མང་བའི་སྤོན་རང་ཡིན་འབྲ་བས། དེ་དག་གི་བརྗོད་ཐབས་སྤྱོད་སེམས་སྤོམ་བརྗོད་དང་། དམ་ཚིག་དོར་རྗེའི་བརྗོམ་བརྗོད་བྱས་ན་ཁྱད་ཆེ་བས། དེས་ན་མཚོག་དམན་ཀུན་གྱིས་འདོན་བཤེའི་ཁྱད། ལྷ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྤོམ་བརྗོད་བྱ་ཚུལ་གྱི་ཚོ་ག་ཉུང་ཏུ་ཚིགས་བཅད་ཏུ་བསྐྱེབས་ནས་སྤུན་སྤོན་ཡང་དག་པར་མཛད་དེ་རྒྱ་ཁྱབ་ཐམས་ཅད་ཏུ་

འབྲེམས་པར་མངོན་པས། མི་སྤྲུགས་ཀྱི་ནད་དང་འབྲུ་ཚོག་གི་གཞོན་པའང་རིམ་
ཞིར་གྲུབ། འདི་ལོ་སྐྱུ་བཅད་རྒྱར་སོང་གཤིས་སེར་འབྲས་གཉེས་ཀྱི་སྐྱ་མ་ལས་སྦྱེའི་
སྦྲོངས་རྒྱའི་མངལ་དར་ཡང་གཟིམ་རྒྱུར་འགག་ནས་བཞེས།

(༡༣༥ བ་༣།༣༥༥ ཐ་༣) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་བཀའ་སློན་བཀྲས་ཁང་ལས་བྱ་
བཅས་ནས་བྲག་གཡམ་དོན་དཔྱོད་རྗེས་གཅང་བྱུང་བར་གོང་མ་མཚོན་ཡོན་གྱི་
བདག་རྒྱུན་གཟེངས་བསྟོན་དུ། བཀའ་སློན་དོ་མར་ཐའི་རིའི་ཚོ་ལོ་དང་། བྱར་ཉོག་
གཅང་མདའ་དཔོན་དོར་རྒྱལ་ལ་རིམ་པ་གསུམ་པའི་ཉོག་དང་སྦྲོ་མདོངས། མི་
དཔོན་ང་སོད་པར་སྦྲོ་མདོངས་བཅས་སྤུལ་བའི་བཀའ་བྲིན་ལེགས་གསོལ་དུ། བཀའ་
མདའ་མི་དཔོན་སོ་སོ་ནས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུམ་བཞེག་པ་གཟིམ་འགག་ནས་
འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེདས། གནམ་གྱི་ལྷ་འཇམ་དབྱངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོ་ནས་
སྲིད་སྦྲོང་རིན་པོ་ཚེར་སྐྱུ་སྲེང་རིམ་པར་རྒྱན་འཇགས་སུ་ཨ་ཆི་བྱ་ཉོ་ཐོག་སྤེའི་ཚོ་
ལོའི་གཟེངས་བསྟོན་སྤུལ་བའི་ལེགས་འབྲུལ་ཞུ་བར་སྲིད་སྦྲོང་རིན་པོ་ཚེ་སྐྱུ་རྒྱུང་
གཟིམ་རྒྱུར་དབང་ཁང་དུ་བཅར་ཉེ། རྟེན་གསུམ། དངོས་འབྲུལ་སྤུལ།

(༡༣༦ ཉ་༣།༣༥༥ འ་༦) བཀའ་སློན་བཀའ་སློན་རྒྱ་རྒྱ་དབང་དོན་དཔྱོད་འབྲུམ་གཅང་
བྱུང་བའི་གཟེངས་བསྟོན་དུ། ཐའི་རིའི་ཐོག་གཉེས་རྒྱུད་འཇིན་དང་། ཚོ་པོ་ཚེ་བརྟན་
དཔལ་འབྱོར་ལ་རིམ་པ་གཉེས་པའི་ཐའི་རིའི་ཉོག་གནས། ཐོགས་དཔོན་སྦྱིད་སྦྱོད་
པར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་ཉོག་དང་། རིམ་པ་གསུམ་པའི་གོ་གནས་འཕོས་སྤེའི་རེ་
མིང་། མདའ་དཔོན་རང་བྱོན་པར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་ཉོག་དང་སྦྲོ་མདོངས། ཡ་མོན་
རྒྱ་བྱུང་དངོས་བྲུབ་རྗེ་རྗེར་རིམ་པ་སྤུ་བའི་ཉོག་དང་བྱ་ཞུ་བཅས་སྤུལ་བའི་བཀའ་

སྐྱེད་མཇུག་དང་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས།

ལྷ་བ་དབྱ་པའི་ཚེས་གཉིས་ཉིན་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེའི་འབྲུངས་སྐྱེད་ཉིན་
ཚོགས་འཁོར་སྤྲིག་བཤམས་ཐོག་སྲིད་སྐྱོང་ཉོ་ཐོག་མུ་ཚེབས་སྐྱེད་ཀྱིས་ལྷགས་
མུན་གཉིས་པའི་མུན་མཚམས་སུ་རྟེན་གསུམ་དང་། མགོན་པོ་ཆེ་དབག་མེད་ཀྱི་སྣང་
བརྟན་ནམ་བཙས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟེན་གསུམ་སྐྱེད་བཙུང་སོགས་
སྐྱེད་བཙུང་འོག་ཏུ་ཡོད་རིགས་རྣམས་ནས་མཇུག་དང་དང་། དེ་རྗེས་འབྲུངས་
གསོལ་གྱི་དཀར་སྲོ་སྤྲིག་འབྲུལ་ཐོག་བཀའ་སློན་རྣམས་བ་བཞི་དང་། རྣང་མའི་མཁན་
སྡེ་ཆེ་ཚུང་། ལས་ཚན་བ་སོགས་ཀྱིས་མཇུག་དང་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱི་འབྲུལ་བཞེས་
དང་། གསོལ་ཇ་གཉིས་པའི་ཐོག་དཔོང་ཇའི་བཞེས་བུར་བཏེག་སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་
ལེབས་གདོང་མགུལ་དང་དང་། སྐྱང་མདུད་སྐྱེལ། བཀའ་སློན་བཤམས་སྐྱེད་ལས་བྱ་དང་
བཙས་བར་གོ་གནས་གཞེངས་བསྟོད་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ་བའི་ལེགས་འབྲུལ་རྟེན་གསུམ་
དངོས་འབྲུལ་བཙས་བཏེག་པར་ཞབས་བདེ་འོ་མར་སྐྱེ་མདུན་དང་། ལས་བྱ་རྣམས་
ལ་གཞིམ་འགག་ནས་གནང་ཆ་སྐྱང་མདུད་བཙས་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ།

(༡༩༦ བ་༥།༡༥༤ འ་༥) ལྷ་བ་བརྩ་བ་ཕྱི་མའི་གནས་གང་ཉིན་སྐྱེད་མུན་ནས་སྐྱེད་
བཙུང་རྒྱ་གྲོལ་བཞེད་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ།

(༡༩༧ ཉ་༡།༡༥༧ ཐ་༥) ཚེས་གསུམ་ཉིན་སྲིད་སྐྱོང་ཉོ་ཐོག་མུ་ནས་རྟེན་གསུམ་
མཇུག་དང་དང་། བཀའ་སློན་རྣམས་བ་བཞི་པོ་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དང་། ཁལ་ཁ་རྗེ་
བརྟན་དམ་པས་འཚམས་ལྷུ་རྟེན་གསུམ་བཙས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། དེ་རྗེས་བཤམས་
སྐྱེད་ནས་རྟེན་གསུམ། དངོས་འབྲུལ་དང་། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་ལེགས་

བཟོའི་སྐབས་སྐར་ནས་རྒྱ་སོང་དང། ཞལ་འདེབས་བསྐྱེལ་བའི་ཁྱི་དུལ་དུག་ལྷག་
སོང་བའི་རྒྱ་དངོས་རྣམས་འབྲུལ་ཐོག་བསྐྱེལ་ནས་ཕུལ་བར། འབྲུལ་སློབ་ལྷག་
མདུད་བཅས་དང། སྐྱུན་བསལ་གྱི་གནང་ཆ་གཟབ་རྒྱས་སྤྱ་བསྟར་ཞིང། དེ་
མཚུངས་སྤྱང་ལོ་རབ་སྟོན་དང་རྗེས་འབྲེལ་ཆོར་གནང་སྟོན་སྐབས་ཞབས་བདའོ་མ་
རྟེན་དབང་དོན་དཔྱོད་དུ་བསྐྱོད་སྟབས། ད་ལས་ལོ་གཡོག་ལ་རབ་སྟོན་གྱི་གནང་ཆ།
མགྲུབ་དང། སྤྱང་མདུད་བཅས་ཀྱང་སྦྱལ།

(༡༣༢ བ་༥།༣༥༤ བ་༥) ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆོས་བརྒྱད་གཟབ་སྐྱར་དགེ་
བར། སྐྱ་སྐར་དུ་སྐྱེད་ཟླ་བྱང་དང། བཀའ་སློབ་བཞི། ཅེ་ཤོད་ཀྱི་དྲུང་སྤྱི་བཅས་ནས།
ལ་གོང་ས་ལྷ་མོའི་རྣམ་འབྲེན་ཆེན་པོ་ཞབས་ཅུང་བཟང་བསྟུན་ཚུལ་བསྟན་པ་སྤྱར་དུ་
དུངས་བསྐྱེད་བཞེས་པའི་བཀའ་བྲིན་གཏང་རག་དང། གངས་ལྗོངས་འགྲོ་བའི་
མགོན་དུ་འབྱུང་འབྱུང་བསྐྱལ་བའི་མཐར་ཡང་ཞབས་ལུང་རྗེ་རྗེའི་ཁམས་ལྟར་བརྟན་
པའི་རྟེན་འབྱུང་གི་སྐྱད་དུ། གམ་བཅར་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་གདན་ཞུས་གྱིས་མདོ་
ལྷགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་ཆེ།

(༡༣༣ ཉ་༥།༣༥༧ བ་༡༣) ཆོས་དགུ་ཉིན་བཀའ་སློབ་བཟུང་ཁང་སྟོན་འཁོར་
བྲག་གཡལ་དོན་དཔྱོད་ཀྱི་ཉེས་དུལ་ལྷགས་འབྱུང་བཅས་དུལ་སྤང་ལྷ་སྟོང་སྐོར་
གཞུང་འབྲུལ་ཐོག་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་འབྲུལ་བཞེས་དང། གསོལ་རས་དང་
མགོན་སྟོན་བཅས་སྦྱལ།

(༡༣༤ བ་༧།༣༥༧ འ་༡༣) མོན་སྐྱུན་ནས་སྟོན་འགྲོ་གཞི་བདག་གཏོར་བསྟོ་
སོགས་མཛད་ནས་ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཉེར་བདུན་བར་འཇིགས་མཛད་དོ་རྗེ་

བདུད་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་བསྐྱེན་སྐྱབ་ཡན་ལག་བཞི་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་ལ་ཐུན་བཞིའི་རྣམ་འབྱོར་གྱིས་རོལ་བར་མཛད། འདི་སྐབས་ཀྱང་བཀའ་
ལས། སྤར་གྱི་གཤག་པོར་བརྟུ་བའི་བར་གཙུག་གི་མཚན་མ་འདི་ཉིད། དེ་ནི་སྟོབས་
ཅུང་ཞིག་ཉམས་ཏེ་ཞེས་བྱ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས། སྐབས་འགར་ཚུར་མཚོང་ཡོང་
བའི་ཉམས་ལྟ་བུ་ལྟེང་གི་ཉིན་འདུག་ཀྱང་། སྤང་འཁོར་གྱི་བྲ་བར་འཐམ་ནས་སྟོད་པ་
ལས་སྤང་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་འོང་བྱུ་བ་ཞིག་ནི་ཡོང་གི་མི་འདུག ད་ཅུང་ཡང་འདི་
ཉིད་གཏན་མེད་དུ་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཤིག་ཚོམ་དགོས་ཞེས་ཞལ་བཞེས་བཟང་པོ་
མེད་པས། འདི་སྐབས་ཁོ་ལོ་ཅག་བཅད་འོག་ཏུ་ཡོད་གཤེད་ཐུན་བར་རྣམས་སྤེད་
བྲིས་འགོར་ཞིང་བྲིས་གསུགས་ཀྱང་མི་ལེགས་པས་མཁན་པོ་རང་ནས་འདི་དགོས་
ཞེས་མེད་པ་ནས། སྟོན་ཀ་ཤི་མཛེས་དགའི་ཡུལ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཡིན་གསུངས་ནས་
འབྲུང་འབྲུང་ལུང་སྟོན་ལྟ་བུའི་གཏམ་རྒྱུད་དོ་མཚན་ཅན་འདི་ཡང་བདེན་མཚི་འདི་
ཡང་བདེན་མཚི་སྟམ་པ་ཞིག་ཉིན་ཁ་ཡང་གྱི་བར་འདི་དགོས་བྱུང་བ། སྐབས་
མཚམས་ཤིག་ནས་ད་གཤམ་ཞོག་གསུངས་བཀའ་མེད་པ་ན། བདག་ཅག་བྱུང་དུ་
འཁོད་པ་རྣམས་གྱིས་མཚུགས་ཀྱིས་ཅིས་ཀྱང་སྤུགས་རྗེ་གཞིགས་དགོས་ཞེས་
ནན་ཏན་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པར། འོ་ན་བྲིས་ཤིག་གསུངས་ནས་མཚུགས་རྗེ་གས་
པར་བཀའ་སྐྱེལ་བར་མཛད་ཅིང་། དེས་མཚོན་འབྲུང་འབྲུང་ལུང་སྟོན་རང་ཡིན་པ་
འདྲ་སྟམ་པ་མང་པོ་ཞིག་བཀའ་སྐྱེལ་ཅིང་། འགའ་ཞིག་ཅམ་ཕྱག་བྲིས་སྤེམ་པ་
རྣམས་ཀྱང་ཆེར་བསྟན་པར་མི་མཛད་ལ། ཕྱག་བྲིས་སྤེམ་པ་མེད་པ་རྣམས་འདི་
ཚོག་པར་ཞུས་པར། བཀའ་ལས་ཞོག་ཞོག་ལྟ་ཁང་ནང་གི་ཏུར་རྫོ་འདི། །ཐལ་ན་དབྱ་

ཐོག་ཞབས་ཐོག་ཆེ། །དེ་བས་སྐྱ་བ་ཉུང་ན་མངེས། །ས་མ་གྱུ་ཅུ་རྒྱས་གདབ་
བོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དེ་གཉིས་སྒོ་ཡུལ་དེས་བ་རྣམས་ཀྱང་བཀའི་གནང་བ་མ་ཐོབ་
པས་བཤད་པ་དང་འབྲི་བར་མི་སློབས་སོ། །རྣམ་བཤད་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་བདུན་
སྟེ་སྟེན་ནས་ལྷགས་བསྟེན་བཅད་རྒྱ་གྲོལ།

(༡༤༠ བ་༡།༡༦༣ བ་༡༠) སྡིང་སྟག་གནམ་ལོའི་རང་ཞལ་དོམས་པའི་དགའ་བ་
དང་ལོའི་ཐོ་དངས་རྒྱན་གྱིས་སྟགས་དམ་གྲུབ་རྗེས་སྲིད་སྦྱོང་ཨ་ཆེ་སྟེ་ཉོ་ཐོག་སྟེ་
ཆེན་པོ་དང་ལྟན་རྒྱས་གྱིས་མཚན་གཞིམ་ཁང་དུ་འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེའི་རྣམ་འབྲུང་
སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སློབས་འདོད་པ་ཁམས་གྱི་དབང་སྟག་མ་ཆེན་པོའི་གསུང་བསྐྱང་
ཞལ་འདོན་བསྟུས་ཁག་རྒྱན་བཞེན་བསྐྱངས།

(༡༤༠ བ་༥།༡༦༣ འ་༣) ཐོ་བྱང་རྗེར་ཡལོང་ས་མཚོག་ཤེབས་བསྐྱོད་མ་གནང་
ཞིང་།(༡༤༠ བ་༦།༡༦༣ འ་༣) ཡལོང་ས་མཚོག་ཉི་འོད་དུ་ཞབས་སྟེགས་ཐོག་
བཞུགས་པ་ལ་སྐྱབས་མགོན་འོད་དང་། རྒྱལ་ཡབ་གྲུང་། ཞབས་བད་རྣམ་པས་
གཙོས་ཐོགས་མདའ་རྗེས་སྟེན་ཡན་ནས་སྟོན་ཆེན་གྱི་མཛེས་དར་སྟུལ། ཚོམས་
ཆེན་དུ་སྐྱབས་མགོན་འོད་ཤེབས་བསྐྱོད་གྱིས་དགུས་སྟོན་གྱི་མཛད་སྟོ་ཚང་མ་
སྟེན་ལམ་སྟེན་བསྐྱངས། ཉིན་གཉིས་པའི་སྟོན་ཆེན་གྱིས་རྗེའི་མཛེས་དར་ཡང་ཉི་
འོད་དུ་སྟུལ།

(༡༤༡ ཉ་༥།༡༦༣ འ་༡༣) ཆེས་དུག་ཉིན་མདོ་སྐྱང་རྗེ་དུང་གྲོ་བཟང་ཚོས་ལྟན་
འདས་ཆེད་རྗེས་འདུག་སྟེན་བརྒྱ་རྒྱལ་མཚན་ནས་ལྟ་ལྟན་སྟོན་ལམ་ཆེན་པོར་མང་
འབྲུང་དང་འབྲེལ་བར་རྗེར་འཕགས་མཚོག་ལོ་གོ་ལྷ་རའི་ཉིན་མཚོག་གིས་གཙོས་

བར་མཚོད་པ་སྣ་ལྟོང་ཚར་འབྲུལ་བ་འཕམས་དང་། སྐྱབས་མགོན་ལྔ་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོར་ཆེ་སྦྱོན་རྣམས་པར་རྒྱལ་མའི་སྦྱོན་ས་བརྟན་བཞུགས་དངོས་འབྲུལ་བསྟར།

༡༤༽ ཆོ་འབྲུལ་སྦྱོན་ལམ་མང་འགྲེད་ལུལ་མི་རྣམས་རྗེས་འཛིན་དང་ཡོངས་
འཛིན་ཏུ་ཆོག་མཚོག་གི་དགོངས་རྗེས་ལྷུ་འབྲུལ། སྤུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་
ཡང་སྦྱུལ་སྤྲུགས་བརྟན་ལན་དང་ཡོངས་འཛིན་རེ་ཆེ་འདོན། འདི་ཅམ་ནས་
ཞབས་སྦྱེམ་གཞིའི་དབང་གིས་འཆར་འཕར་མེབས་སྦྱོའི་རིགས་ལ་དངོས་
བཅར་ཆེར་མ་སྤུབ་ནའང་རྟེན་འབྲེལ་ཉམས་མེད་དོས་ལུགས་གཉིས་གྱི་སྤྲུལ་
མཚན་བདག་གིར་བཞེས་པར་དགྲེས་སྦྱོན་དང་ལེགས་འབྲུལ། ཞབས་བརྟན་
འབྲུལ་བཞེས་རིམ་བཞིན་བསྐྱུངས།

(༡༤༡ བ་ལ། ༡༥༤ ཟ་ལ། བསྐྱུས་) སྦྱོན་ལམ་ལ་མང་འགྲེད་ལུལ་བའི་སྦྱོན་བདག་
འག་སོགས་(༡༤༡ བ་ལ། ༡༥༤ ཟ་ལ།) ཞལ་མཇལ་བྱིན་རྒྱལ་ས་དོན་གཉེར་གྱི་སྦྱེ་པོ་
གངས་མེད་པ་ལྷ་བྱ་འབྲུལ་བ་རྣམས་ལ་ཉིན་ལྟར་སྤྲུལ་དབང་བར་མ་ཆད་བྱ་སྦྱུལ་
བའི་སྦྱོན་ས་འབྲེལ་ཚད་དོན་ལྡན་བྱ་མཛད། གཙུ་པོ་མི་རྣམས་ལ་འདི་ཉིན་སྦྱོན་ས་སྤྲུགས་
རྗེ་ཅན་ནས་མཉམ་ཡོད་བྱ་སྤྲུལ་སྦྱོན་ས་སྤྲུལ་ཆོ་འབྲུལ་ཆེན་པོས་ཚར་བཅད་
བར་མཛད་པའི་བྱ་སྦྱོན་དུ་སོང་བ་བཅས། སྤྲ་དགོང་རྣམས་སྤྲུལ་སྤྲུགས་དམ་འཆར་
ཅན་ཆོག་མེད་ཐོག་འཕར་མའི་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་བ་དང་། རྟེན་མཚོག་རྣམས་ལ་
ཚོད་འབྲུལ། མཚུལ་གངས་མང་འབྲུལ་བ་སོགས་རྣམ་དཀར་མཛད་པ་རྒྱུན་མི་ཆད་
པའི་ཐོག་སྤྲུལ་དཔེ་འཛིན་ཚོད་སོགས་ལའང་བརྩོན་སྤུལ་བཞེས་པར་མཛད།

ཡོང་ས་མཚོག་གི་ཡོངས་འཛིན་དམ་པ་ཏུ་ཚག་རྗེ་དྲུང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྲོ་ལོ་རྒྱ་བ་བཅུ་
བའི་ནང་ནས་སྐྱུ་ཁམས་བདེ་མིན་ལ་ཀུན་སྲིད་སྒྲ་བྲང་ནས་ཞབས་བརྟན་སོགས་རྒྱ་
ཆེར་སྐྱབ་ཅིང་། སྐྱན་བ་ཁག་ནས་གསོལ་སྐྱོན་གྱི་འཕྲོད་བཞེས་སོགས་རིམ་བར་
ལུལ་ཀྱང་སྐྱོག་ཏུ་མེད་པ་རྒྱ་བ་གཉིས་བའི་ཆེས་བཅུ་སྐོར་ལ་སྐྱུ་ཁམས་མ་འཚོ་བར་
ཡོང་ས་མཚོག་ཀྱང་ལུགས་ཁལ་ཆེ་རེས་སུ་མཛད་ཅིང་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་ཆེད་
དམིགས་གཏོང་བཀྲང་གིས་གདུང་འབྲུལ་དང་། རོ་སལ་སྒྲ་མ་སྤྱང་ན་སངས་བྱེད་གྱི་
བཀའ་སློབ་སོགས་སྦྱལ་བར་མཛད་ཅིང་། ཁོ་རང་རྣམས་ནས་བསྐྱལ་མ་ལུས་པ་
ལྟར་སྤྱང་འབྲོན་གསོལ་འདེབས་གྱི་བཀའ་ཚོམ་ཡང་སྦྱལ། བསྐྱན་སྲིད་དང་། ཀུན་
སྲིད་བཅས་ནས་འཆར་ཅན་གྱི་མཛལ་ཁ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ནང་ལྷ་སྤུས་ཀྱང་། འདི་ལོ་
ཞབས་གྱི་སྐྱོན་བབ་ལ་བརྟེན་བར་འཕྲོད་བཞེས་གནང་དགོས་སོགས་དང་སྐོ་བསྐྱོན་
གྱིས་ཞབས་ཤིག་གི་འབྲུངས་མཛད་པར་འདི་རྒྱའི་ཆེས་བཅུ་གཉིས་བཅུ་གསུམ་
སོགས་ལ་རིམ་བཞིན་སྦྱལ།

(༡༩༡ ཉ་༡། ༡༧༧ བ་༡) ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་ཏུ་སྤྲིན་གྲོལ་
སྲིད་གི་ཁྱི་རྒྱར་རིག་འཛིན་འཇུར་མེད་སངས་རྒྱས་ཀུན་དགའ་ནས་ཡུལ་དབང་
མཚོག་ལ་ཕྱག་རྗོར་བྲེགས་འདུལ་གྱི་སྐོ་ནས་ས་བདག་གའོན་གྲོལ་འབྲུལ་བཞེས་
མཛད།

(༡༩༡ ཉ་༥། ༡༧༧ འ་༡༡) ཆེས་ཉེར་དྲུག་ཉིན་བཀྲས་ལྷུང་ལོ་རྒྱ་བར་ཀུན་
གཟིགས་བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་ལུགས་བརྟན་བཀའ་ལན་ཉེན་
སྐྱགས་དང་། ཁམས་འབྲུལ་མང་པོར་ཐོན་ཕྱག་ཀྱང་སྦྱལ།

(༡༤༩ བ་༥།༡༤༢ བ་༡། ཟླ་༡) ཚེས་བཞི་ཉིན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་མཉམ་བུ་དེ་
ལེགས་བཤད་སྤོང་པའི་འདུས་ལྷན་ས་ལྷུབས་མགོན་ལྷུལ་བའི་དབང་པོ་སྐྱེ་ཆེ་
ཞབས་པད་ཡུན་བརྟན་གྱི་སྲད་ཏུ་ཉེན་མཚོག་རྣམས་གྱི་སྐུན་སྲུང་མཚོད་པ་སྣ་ལྔ་
སྲོང་ཚར་དང་འབྲེལ་བར་ཆེ་སྐུན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སློན་ལྷན་བརྟན་བཞུགས་ལུལ།

(༡༥༠ ཉ་༡།༡༤༢ འ་༤) ཚེས་བདུན་ཉིན་ཉོར་ཁང་ཇ་སག་གཤེར་དབང་ལས་
ཁུངས། མཁའ་པོ་སློ་བཟང་སངས་རྒྱལ་སྐྱེ་བཅར་གཟིམ་དཔོན་ཏུ་འཁྲུང་བ་བཅས་
ལ་གསར་མཇུག་གནང་། ཚབ་མདོ་དཀོན་དོར་སྐུལ་སྐྱུར་ཐམ་ཀ་གྲུ་སློར་དང་།
བཀའ་ཤོག་བཅས་སྐུལ་བའི་མི་སྣུང་མཇུག་ཁ། དགའ་ལྷན་ཁྲི་པ་རྒྱ་རོང་སྐུལ་སྐྱེ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བཀའ་བསྐྱུར་མཇུག་དང་བཅས་འབྲེལ་བཞེས། ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་
མཚོད་ཡོན་སྣུན་རྒྱས་ཐོག་བརྒྱད་གཉོར་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱར་མཇུག་གྱི་མཇུག་སློ་
སྲུང་རྒྱུན་ལྷུང་བཀའ་འིན་ཆེ།

(༡༥༡ ཉ་༦།༡༤༤ བ་༦) གཞན་མ་སྐྱེ་ཁམས་བབ་གྱིས་མཇུག་ཁའི་རིགས་ཆེར་
མ་གནང་ཡང་འཆར་འཕར་གྱི་ཞལ་འདོན་དང་། ལྷག་དཔེ་འཛིན་ཚོད། ལྷགས་དམ་
ལྷགས་བསྐྱེན་སོགས་ལ་བརྩོན་བཞེན་པར་བཞུགས།

(༡༥༢ བ་༣།༡༤༤ འ་༧) ཟླ་བ་བཞི་པའི་ནང་ཏུ་ཡང་དམིགས་བསལ་གལ་ཆེའི་
རིགས་ལ་དངོས་མཇུག་དང་། དེ་གྲིངས་འཁྲུང་ཐོན་གྱིས་མཚོན་པའི་མཇུག་དང་
ཚང་མ་མགོན་བརྒྱད་གྱི་བཞེས་ཤིང་། གཙོ་བོར་ས་རྒྱའི་དུས་ཆེན་ཁུད་པར་ཅན་
དང་འབྲེལ་བའི་མཚོད་འབྲེལ་ཞལ་འདོན་འཕར་མའི་ཐོག་འཁྲུ་རྣམས་སྤྲིགས་མའི་
དུམ་ལས་སྐྱོབ་སྲིང་མཚོག་གསུམ་ལྷགས་ཇེ་སྐུལ་བའི་ལྷགས་བསྐྱེད་སློན་ལམ་

འབྲམས་ལྷ་ས་རྒྱན་ཆགས་སུ་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར་གྱུར།

ཟླ་བ་ལྷ་པོའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་ཟི་ཡིང་སྐར་དཔོན་ཆེ་བྱང་འག་དབང་མཐུ་
སྟོབས་ལ་འཕྲོར་ཕྱག་དང་། ཉར་ཆེན་ཐུ་མེད་པའི་ཡིད་འོག་བདེ་ཆེན་ཆོས་སྲིད་
དཔོན་གྱི་སྐུ་སྐྱེ་འག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅེ་འཕྲོར་ལ་ཐོན་ཕྱག་ཐོག་
ངོ་གཡོག་བཅོ་ལྷ་སྐྱོར་ལ་མངལ་ཁ་ཇ་གལ་དང་། སྐུ་སྐྱེ་ཆོ་ལོ། ཐམ་ཀ་རྟ་དར།
འཕོལ་ལྷགས། རྟ་ཉོག་འགན་སྐྱེར་བཅས་ཀྱི་གསོལ་རས་སྐུལ་ཞིང་། ཆེན་པོའི་ཡུལ་
གྱུར་རྒྱལ་བསྟན་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་འབད་པ་ནན་བསྐྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་
བཟང་ཡང་ཕེབས།

(༡༤༥ ཉ་ཉ། ༡༧༧ བ་༧) ཆོས་བདུན་ཉིན་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་འཆོམས་
ལྷ་ཞབས་བརྟན་འབྱུང་མི་ལེ་ཅིང་མི་སྣ་མཁན་ནང་གཉིས་འཕྲོར་རྒྱུར་པ་གོང་ས་
མཚོག་ཞབས་ཀྱི་ལྷེས་གཞིའི་བབ་ཀྱིས་ཆོམས་ཆེན་དུ་ཕེབས་བསྐྱོད་མ་ཐུབ་
གཤེས་ཅིའི་གནང་རྟེན་རྣམས་ཉི་འོད་དུ་སྒྲིག་བཞེས་བསྐྱེདས།

(༡༤༦ ཉ་ཉ། ༡༧༧ བ་༥) གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ་འག་དབང་བསྟན་དར་ལ་སྤྱི་
ཁྲབ་མཁན་པོའི་ལས་ཚབ་བསྐྱོ་བཞག་སྐུལ་བའི་བཀའ་བསྐྱེར་མངལ་དར་འབྱུང་
བཞེས་བསྐྱེདས།

(༡༧༧ བ་༡༠) བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་ཉམས་བཅོལ་གས་པར་གྲུབ་པ་
གནམ་བསྐྱོས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་བསྟན་པའི་སྟོག་ཤིང་འགྲན་ཟེད་པའི་ཞིང་
མཚོག་ཅེས་པའི་བཀ་སྐུལ་བའི་ཡིག་འབྲུག་གསེང་ཟངས་ཀྱི་གསར་བསྐྱེན་གྲུས་པ་
སྐྱེན་ལྷ་དང་། ཕྱག་ནས་ལྷ་བར་གྱུང་བཤད་སྐྱོ་(༡༤༦ ཉ་༥། ༡༧༧ འ་༧) བཅར་བར་

ཕྱག་སྲོལ་སྣུལ།

(༡༤༥ བ་༣། ༡༥༣ འ་༡) མགའ་ཐར་དགོན་གྱི་ཉེན་གཙོ་བུ་མས་མགོན་ལྷན་
བརྟན་གསར་བསྐྱེད་གྱི་བཟོ་སྲུང་རྗེ་ཆེ་འཛིན་མའི་སྐུ་བརྟན་འབྲུལ་མི་མགའ་ཐར་
མཛོད་པ་འོ་གཡོག་བཅས་པར་ཕྱག་དབང་དང་། མཁའ་བྱུང་ལ་འབྲུལ་སློབ་མགའ་
ཐར་མི་སྣུལ་གསོལ་རས་དང་། དེ་དག་གིས་ཞུས་འོར་བཞག་བྲག་ལྷའི་དགོ་བཅུལ་
གྱི་གསོལ་མཚོད་ལྷ་ཆེན་དགེས་པའི་སྐུ་དབྱུངས་ཞེས་པ་བཀའ་ཚོམ་མཛད་ནས་
སྣུལ།

(༡༥༣ འ་༥། ༧༧) རེ་ཉེན་(༧༧) ཡགོར་ས་མཚོག་གི་འབྲུངས་སྐྱེད་ཐོག་
གསོལ་ཞབས་ཤེབས་སློལ་མཚོན་པའི་གནད་སློག་གང་ཅི་སྲར་ལམ་ལྷར་བསྐྱུངས།
ཆེས་བཞི་ཉེན་ཅེ་མགོན་སྐུན་པ་སྐལ་བཟང་ཅེ་ལྷང་ཡིག་ལས་ཁུངས་སུ་འབྱོར་པའི་
གསར་མཛེས་དང་། མི་དཔོན་ད་པོད་པ་ལྷ་གཉེར་ལས་ཁུངས་སུ་འབྱོར་བ་སོགས་
ལ་གསར་མཛེས་ཕྱག་དབང་བསྐྱུངས།

(༡༤༤ ཉ་༤། ༡༥༤ ཐ་༣) ཆེས་ཉེར་གཉེས་ཉེན་དགའ་ལྷན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱལ་
འོར་སྐུལ་སྐུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཆེ་འཛོན་གནད་བར་མཛད་སློག་གང་ཅི་ཡོངས་འཛིན་
སློན་མ་རྣམས་གྱི་ལམ་ལྷར་བཀའ་འདྲིན་ཆེ། ཆེས་ཉེར་དགུ་ཉེན་མཁའ་རྒྱུད་སློབ་བཟང་
རྒྱལ་མཚོན་ལ་མཁའ་སྤེ་ཆེ་ཁ་དང་། བསམ་པོ་དམ་ཚོས་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཅེ་མགོན་
གྱི་གོ་གནས་སྣུལ་པའི་བཀའ་བསྐྱུར་མཛེས་དང་འབྲུལ་བཞེས། ཟླ་བ་བཅུ་པའི་
ཆེས་བཅུ་སློར་ནས་ཞབས་གྱི་སྐུན་གཞིའི་བབ་བཅས་སྐུ་བཅད་རྒྱར་བཞུགས།

(༡༤༤ བ་༣། ༡༥༤ འ་༡༠) ཆེས་བཙོ་ལྷ་ཉེན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་

ལྗུལ་དབང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། དར་ཉན་གྲོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ།

ལོངས་སུ་མཚོགས་ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་ལྟར་བཞུགས་པ་དང་། ལྷ་མཚོད་ཆེན་མོའི་ཉིན་སྐྱེའི་
བཅད་ལོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཞབས་པད་རྣམ་པ་དང་། སྤྱི་ཁྲུབ་མཁན་ལོ། མན་སོགས་ཀྱི་
མཇུག་དང་གཟིམ་རྒྱུད་ཏུ་སྤྱུལ་ཞིང་། དེ་གྲིངས་ཚང་མ་གཟིམ་རྒྱུད་འགག་ནས་
བཞུགས།

(༡༤༧ ཉ་ཉ། ༡༧༥ ཐ་༥། ལྷ་༡༡) ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་སྐྱེ་བཅར་སྤྱི་ཁྲུབ་མཁན་
ལོ་གོ་སར་ཆེ་འདོན་གྱི་མཇུག་ཁ་གཟིམ་རྒྱུད་སྤུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་གནང་།
དེ་མཚུངས་མཁན་སྤེ་ཆེ་ཁ་གྲོ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་དང་། མགོན་གཉེར་བསམ་ལོ་རྗེ་
ཏུང་སོགས་ལའང་གསར་མཇུག་གནང་། ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་མར་སྤྱི་ཁྲུབ་མཁན་
རྒྱུད་གྲོ་བཟང་རབ་རྒྱས་རང་ལུལ་མགར་ཐར་ཏུ་བསྐྱོད་རྒྱུར། རོ་རྒྱུད་ལ་ཐོན་སྤྲུལ་
མཇུག་ཁ་གཟིམ་རྒྱུད་སྤུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་གནང་བས་དམིགས་བསམ་གྱི་
བཟོས་སྐོར་ཆོ་ལོ་ཐམ་ཀ་ འགན་སྐྱུར། ཉ་དར་སོགས་དང་། ཐོན་གནང་གི་གསོལ་
རས་བཅས་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་མཚུངས་མགར་ཐར་མི་སྣ་རྣམས་ལའང་ཐོན་གནང་
སྤྲུལ།

(༡༤༨ བ་༡། ༡༧༥ འ་༣) ལྷ་བ་(༡༡) འདི་དང་གྱི་མ་བཅས་སུ་གཙོ་བོར་ཡོངས་
འཕྲིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཚོགས་གྲུ་མཇུག་དེ་ལྷུང་ནག་མའི་སྤྱི་གྱིའི་ལྷགས་བསྐྱེན་སྐྱེན་
བཞུགས་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་སྐྱབས། དག་པའི་གཟིགས་སྤྱད་ཏུ་མཐུན་གྱི་གཞི་དེར་
དཔག་བསམ་གྱི་སྤྱོན་ཤིང་གཤུའི་ལོ་འདབ་དང་གསེར་གྱི་མེ་ཉོག་གང་སུ་སོགས་
གྱིས་མཛེས་པའི་སྤྱོད་བར་ལྷུང་དཀར་ལོ་ར་དང་མཚུ་སྤེར་གནས་སྤྲུགས་ལས་གྲུབ་པ།
སྤྱོད་གཤོག་རས་གྱིའི་ཅེ་སྤྱད་རྫོང་བལ་དང་སྤུན་ཞིང་། གཤུའི་དུ་བར་ཡིད་བཞུགས་གྱི་

ནོར་བུས་མཚན་གྱི་སྐྱེལ་གྱི་མགོ་མཚུག་ནས་འཆང་བའི་སྐྱེད་པ་ཞལ་
དུ་གསོལ་བ་ཞིག་ཡང་ཡང་གཟིགས་པ་འདི་ནི་ཉམས་རྒྱུ་པ་ཅམ་རང་མིན་འདྲ་
བས། འདི་ཉིད་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ཆ་ལག་ཚང་བ་ཞིག་ཚོམ་ན། གཞན་ལ་མན་པ་ཡང་
མིན་དམ་གསུངས་ནས་སྐྱབ་ཐབས་ཀྱང་གསར་ཚོམ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བར་མཛད་ཅིང་།
ལྷུང་ནག་གི་སྐྱེལ་བ་སྐྱེན་གྲུབ་ནས་ཀྱང་། ལྷགས་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་རྒྱ་བ་རིང་
དུ་དོར་ཏེ། ཡི་དམ་ཞི་ཁོ་རབ་འབྲུམས་སངས་རྒྱས་བྱུང་སེམས་ཀྱི་ཚོགས་དང་འདུ་
འབྲལ་མེད་པའི་དག་པ་རབ་འབྲུམས་ཀྱི་སྐྱེལ་དམ་འབའ་ཞིག་ལ་གཞོལ་བར་
མཛད་དོ། །

(༢༥༠ ཉ་༣།༢༧ འ་༥) ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉི་ཤུ་སྟོར་ལ་སྐྱབ་བཅར་
མཚོད་དཔོན་རྟེན་པ་དགོངས་ཁོལ་ལྷུས་ཚབ་གསར་བ་བྱ་ཚང་དབུ་མཛད་སྟོ་བཟང་
དོན་གྲུབ་ལ་བསྐོ་བཞག་སྐྱེལ་ཞིང་། དབུ་མཛད་གསར་བ་གསུང་བཟང་སྐྱད་བསྐྱར་
ཀྱི་ཐོག་ནས་དགོ་སྟོང་དག་དབང་འབྱུང་གནས་ལ་བསྐོ་བཞག་སྐྱེལ་བ་བཅས་ཀྱི་
བཀའ་སྐྱུར་མཛལ་དང་འབྲལ་བཞེས་དང་། གསར་མཛལ་ཡང་རིམ་བར་སྐྱེལ།
ཚེས་ཉེར་ལྔ་ལ་བཀའ་སྟོན་གྱུང་བཤད་སྐྱོད་དུ་ཐོད་གོར་གྱི་དོན་དཔྱོད་ལ་ཐེབས་
རྒྱུའི་ཐོན་སྐྱེལ་ཏུ་བཅར།

(༢༥༠ བ་༦།༢༥ ཐ་༣) ཤིང་མོ་ཡོས་སུ་གྲགས་པའི་གནམ་ལོའི་རང་ཞལ་
གསར་དོམས་ཀྱི་ཚེས་གཅིག་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་རེངས་ལྔ་ཆར་རྒྱུན་གྱི་སྐྱེལ་
དམ་ཉམས་བཞེས་གྲུབ་བསྐྱེད། མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་སྤིད་སྟོང་ཨ་ཆེ་བུ་ཆེན་པོ་དང་
གསེར་ཞལ་སྐྱེན་རྒྱས་པའི་ཐོག་ནས་ཡེ་ཤེས་བ་དངོས་སུ་བཞུགས་པའི་འདོད་

ཁམས་བདག་མོའི་སྤར་བརྟན་ལ་སྟོན་ཤལ་སྣ་ལྟ་སྟོན་ཆེ་ག་ཅན་ལྷག་བསྟར་གྱིས་
འབྲུལ་བར་མངོན་ནས་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་བསྟོན་སྲིད་སྐྱོད་མཚོགས་པ་ལོང་ས་
ལྷོ་བས་མགོན་ཆེན་པོར་ལོ་གསར་གྱི་མངལ་དར་ནང་མངོན་དང་། ལྷ་མོར་སྟོན་
ཤལ་སྣ་ལྟ་བཅས་ལྷལ་གནང་གིས་བཞུགས་འདུགས་བེན་བསྟོན་ཞལ་འདོན་ཞབས་
ལྷོ་བསྟོན་བཅར་སྤྱི་ལྷལ་མཁན་པོ་དང་། ལྷལ་པ་ཅག་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་
ནས་ལྷལ་ཉེ་ལྷ་མོར་གསུང་བསྐྱང་འཕྲིན་བཅོལ་བསྟུས་སོགས་སྤར་རྒྱན་ལྟར་
བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

(༡༥༡ ཉ་༥༡༥༥ འ་༡༡) འདི་ལོ་ཡང་ལོང་ས་མཚོགས་ཞབས་གྱི་ལྷེ་མ་གཞིའི་
བབ་གྱི་ལོ་བྱང་ཅེའི་གཏོར་སྐྱོད་དང་། སྟོན་ཆེན་སོགས་ལ་བསྐྱོད་མ་གནང་།

(༡༥༡ བ་༣༡༥༧ ཐ་༥) ཆོས་བཞི་ཉིན་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་སྟོན་
དཔོན་ལས་སྟེ་དང་། ལྷ་རམས་སྤྱོད་བ་སོགས་གྱི་མངལ་དར་མགོན་བརྒྱན་གྱིས་
བཞེས་ཤིང་། ཉར་ཆེན་ཐོན་མཁན་པོའི་སྤུལ་སྤྱོད་མཚན་བཞུགས་གྲུབ་པའི་ལེགས་
འབྲུལ་དང་། མདོ་སྤྱད་གསེར་ཁོག་དཔོན་གྱི་ཞུ་ལོ་མིན་ཉན་ཉོ་ཐོག་གྱའི་འཕྲོར་
འབྲུལ།

(༡༥༡ བ་༥༡༥༧ འ་༡༣) མཚོ་སྟོན་ཇ་སག་དང་མང་སེལ་རིན་ཆེན་གྱི་རོ་ཚབ་
དུས་འཁོར་བརྗེ་ཉའི་མངོན་བ་སོགས་སོག་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ་མང་པོ་དང་། དག་
ངན་པའི་མི་སྣ་སོགས་ནས་གསོལ་འབྲས་དང་། མཚལ་ཉེན་གསུམ་སོགས་གྱི་དངོས་
འབྲུལ་དང་བཅས་སྟེར་མངལ་དུ་བཅར་མི་མཐའ་དག་ལ་འདོད་མོས་བཞེན་གྱི་
མངལ་ཁ་དང་། ཆོས་འབྲེལ་སོགས་ཅི་རིགས་སུ་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ། །

(༣༥༣ བ་༣། ༣༤༠ འ་༥) མངལ་ཐེངས་གཉིས་པར་སྲིད་སྐྱོད་ཨ་ཆི་བྱ་ཉོ་ཐོག་
མུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཞབས་པད་ལྷོན་རྒྱས་ནས་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
དངོས་རྣམས་བསྟར།

(༣༥༣ བ་༦། ༣༤༡ ཐ་༩) མངལ་ཐེངས་གསུམ་པར་སྐྱུ་བཅར་སྤྱི་ཁྲབ་མཁའ་པོ་
དང་། ཐུན་དར་ཉན་མཁའ་པོ་གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་ག། འདར་བྱང་ཆོས་རྗེ།
སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་སྐྱུལ་ཆེ་ཚུང་། སློབ་དཔོན་ལས་སྒྲེ། རྒྱུད་རྟོན་སྤྱད་
གྱི་མཁའ་པོ། གནས་ཚུང་། ཟེ་བཞི། བྲག་གཡལ་ཚུང་ཆང་། སྤེད་གཤེད་མི་སྐྱ་སོགས་
ཁག་མང་ནས་རྟེན་གསུམ་དང་། མཚོད་ཡོན་སོ་སོར་མངལ་དར་བཅས་ལུལ།

(༣༥༣ ཉ་༣། ༣༤༡ ཐ་༧) ཆོས་སྲིད་ཁི་ཕེབས་ཀྱི་སྟོན་ཆེན་ཐོག་ཡུལ་ས་མཚོག་
དངོས་ཕེབས་མ་མཛད་གཤེས་གཟིམ་ཚུང་དུ་སྟོན་ཆེན་གྱི་ཕུད་དང་། བཟ་ཤིས་
རྗེས་རྟགས་སོགས་སྤྱིག་འབྲུལ་ཐོག་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་དང་། རྒྱལ་ཡལ་གྱུང་།
ཞབས་པད་རྣམ་པ། སྤྱི་ཁྲབ་མཁའ་པོ། ཐུན་དར་ཉན་མཁའ་པོ། སྐྱ་སྤྱིར་རྗོ་སག
ལུམ་སྐྱུ་ཞབས་དང་། སྐྱུ་རོ་རྣམ་པ་སོགས་ནས་མངལ་དར་ལུལ། ཆོམས་ཆེན་
དབྱེས་སྟོན་སར་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ཕེབས་པས་(༣༥༣ ཉ་༦། ༣༤༡ འ་༧) མཛད་སྟོ་
གང་ཅིར་སྤར་སོལ་ལྟར་རྒྱས་པར་མཛད། དེ་ནས་རྟེན་མཚོག་ཁག་ལ་ཐམ་ཕུད་གྱི་
ཆེད་དུ་སྐྱན་ཤལ་རྣམས་ལ་ཞོར་བུའི་ཐམ་ཀ་དང་། གསེར་ཐམ་བཅས་པལ་སྟེ་རྩོ་
ཤུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་རྟེན་གསུམ་ལ་འབྲུལ་བར་སྤེ་བྱང་སོགས་ཆེད་
གཏོང་མཛད། དབྲུས་གཙང་རྩོད་གཞིས་ཁག་གི་ཅ་ཆོག་ལ་ཐམ་འབེབས་བསྐྱུངས།

(༣༥༣ ཉ་༣། ༣༤༡ ཐ་༨) ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ལ་ཁལ་ཁ་རྗེ་བརྟན་དམ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་

སྐྱབས་མགོན་རྣམས་མཚོག་གི་རྒྱུ་ལས་རབ་ཡུང་སྟོན་བཞེས་གྲུབ་པའི་ལེགས་སྐྱེས་དཀར་སྟོང་ཐོག་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་དཔོན་འཁོར་དང་། ཚིག་ཁྲིའི་ཨོ་བན་བཅས་ལ་གཟིམ་རྒྱུ་ལུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་མཇུག་འབྲས་དང་།

(༣༥༧ ཉ་༥།༣༤༩ བ་༢) སོག་རིགས་མི་སྣ་ལྷུས་ངོར་སྐྱབས་ལས་ལས་འབྲེང་གི་གནད་རྣམས་ཚང་ཞིང་བསྟེན་སྐྱབས་ཡན་ལག་བཞིའི་ཚིངས་དང་སྐྱུར་བའི་འཛིགས་མཇུག་དོན་རྒྱུ་དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་སྐྱབས་ཐབས་མདོར་བསྐྱེད་ཤིག་བཀའ་ཚོམ་མཇུག་ལས་སྐྱེལ།

(༣༥༧ བ་༣།༣༤༩ འ་༧) ཚོས་བཙུན་ལྷུག་ཉིན་ལྷ་སྟེ་མི་སྟེ་ནས་ཚོས་སྲིད་ལེགས་འབྲུལ་གི་སྟོན་ཚེན་ལྷ་རྒྱུ་ཉི་འོད་དུ་སྟོན་ཚེན་གི་ཕུད་དཀར་སྟོང་སྐྱིག་བཤམས་ཐོག་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་ཉི་འོད་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱེད་མཐུན་བཤམས་བཤམ་དུ་སྟོན་པའི་སྟེ་སྟེ་མི་སྟེ་ཉེན་གསུམ་འབྲུལ་བ་དང་། དབྱུང་གཙང་ཚོ་ཚེན་དང་། གཙང་མདའ་དཔོན་སྐྱུན་མོང་བཅས་ནས་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་སྐྱེས་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུང་། ཞབས་བད་རྣམ་པ། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། གྲུས་པ་ཅག་དང་། སྐྱ་སྐྱེར་ཇོ་སག་སོགས་གིས་གཙོས་པའི་ཅེ་ཤོད་གི་རྒྱུད་བྲག་འབྲིང་དུལ་ས། རྣམ་གྲུ་གྲུ་དམངས། རྒྱུད་གཏོགས། རིག་གནས་སྟོན་གྲུ་གྲུ་ཅེ་ཤོད་ལྷུག་ནང་སོགས་གཞུང་གི་སྟོ་ཟུན་ཡོད་དོ་ཚོག་དང་། ལྷ་ས་སྤྱི་པ། ཁང་ཡོད་བཅས་ནས་ཅེར་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་ལྷུག་དབང་། བྲག་རི་སྐྱེས་སྐྱུ་དང་། ཉེ་སྐོར་རི་ཁྲོད་ཁག་སོགས་མང་པོར་མཇུག་ཁ་སྐྱེལ། ཚོམས་ཚེན་དུ་སྟོན་ཚེན་དངོས་གཞིའི་སར་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ལེགས།

(༣༥༤ བ་༤།༣༤༤ བ་༩ བསྐྱུས་) དེ་ནས་བརྒྱུད་སྐྱོད་ཁག་དང་། མི་འག
གདན་གསུམ་སོགས་སོད་སྡོད་ས་སྐྱ་སྡེ་མི་སྡེའི་བརྟན་བཞུགས་ལེགས་འབྲུལ་རིམ་
བཞིན་བསྟར།

(༣༥༥ ཉ་༤།༣༤༥ བ་༩ ཆེས་༡༡) ཁམས་གོང་དམག་སྐྱུལ་དུ་བསྐྱོད་མི་ཞབས་
བད་བཟུམ་ཁང་ལས་བྱ་དང་བཅས་བར་ཐོན་གཞན།

(༣༥༦ བ་༣།༣༤༦ འ་༧) ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ལྟ་སྐྱབས་མགོན་མིའདྲེན་ལྷན་
བཞུགས་དུ་སྐྱེད་ཨ་ཆི་སྐྱ་ཉོ་ཐལ་སྐྱ་ཆེན་པོ་གདན་ས་དུ་སྐྱེད་དུ་ཕེབས་སྐྱུའི་ཐོན་
ལུག་ཐོག་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་དང་། ར་སག་སྐྱ་ལ། གསོལ་གཟིམ་སོགས་ཀྱིས་
གཙོས་པའི་ཞབས་གྲས་སྡེ་ཤོན་ཆེ་ཆུང་བཅས་ཚང་མར་ཕྱག་དབང་རྩ་གལ་ཐོག་གོ་
བབ་ཀྱི་ཐོན་གཞན་ཡང་རྒྱས་བར་སྐྱུལ།

༡༧། ཤོར་སོད་དམག་འབྲུག་ལ་སེར་དམག་འགོ་བར་སྐྱགས་མ་རངས་བ་དང་།
སྐྱ་སྐྱུན་སྡེ་བབ་བཞེས་ལུས་ཀྱིས་སྐྱེ་སྡེར་ནས་ལྟ་སྐྱབས་བད་བརྟན་གསོལ་ཐམ་
མི་ཆད་པར་གཏོས་ཆེ་འབྲུལ་སྐྱབ་ཞུས་ཀྱང་། སྐྱེ་འགོའི་བསོད་ནམས་ཟད་
མཐར་གཏུགས་བ་དང་དབྱེས་པའི་མཚོན་སྤྱོད་འགོ་བའི་ནམ་དཀར་སྐྱ་སྐྱུབ་
ལ་མོངས་བ་སོགས་རྐྱེན་རྒྱ་འདྲིངས་བས་གཟུགས་སྐྱའི་བཀོད་པ་བསྐྱུས།

(༣༥༧ ཉ་༤།༣༤༧ འ་༡༠ རྒྱ་༩) ཆེས་བཙོ་ལྟ་ཉིན་བཀའ་སྐོན་བཟུམ་ཁང་ལས་
བྱ་བཅས་ཕྱིར་འཁོར་འགྲོར་ཕྱག་དང་། སྐར་ཡང་སྟོད་དུ་སོད་གོར་དཔུང་འབྲུག་ལ་
བསྐྱོད་རྒྱུའི་ཐོན་ལུག་བཅས་སྐྱུལ།

(༡༥༥ ཉ་༥། ༡༤༥ འ་༦ བསྐྱུས་) རྣ་བ་བཞི་པ་དང་། ལྷ་པའི་ནང་འཆར་འཕར་
ཞལ་འདོན་ལྷགས་བསྟེན་སོགས་ལ་བཙོན་བཞེས་དང་། སེང་དབང་རྣམས་སྲ་
དམག་སྐྱལ་ཁག་ལ་འགོ་མི་སོགས་ལ་འཕྲོར་ཐོན་ཕྱག་དབང་གཞན་དགོས་དང་།

(༡༥༦ ཉ་༧། ༡༤༦ འ་༧) རང་ཚོན་སེར་དམག་མང་པོ་བྱུང་བ་ན། བཀའ་ལས་
རང་རེའི་ལས་ཀ་འདི་བསྟན་དོན་ཡིན་ཞེས་ཟེར་དགོས་ཀྱང་། སེར་དམག་འདི་འདྲ་
བསྐྱལ་ན་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་སྤྱི་ག་ཁྲིམས་ཉམས་རྒྱུན་དང་། འགོ་མི་མང་པོའི་སྡོམ་
པར་ཉམས་ཆག་གིས་བསྟན་པར་གཞོན་ཚབས་དེ་བས་ཀྱང་ཆེ་རྒྱ་ཡིན་འདྲ་ཞེས་
སོགས་སྤྱགས་ཡིད་འབྱུང་བའི་གསུང་མང་ཙམ་ལེབས་ཀྱང་། བསྐྱོས་པའི་ལས་ལ་
མོས་པས་མི་ཐར་བའི་དཔེ་བཞིན་བཟང་ངན་དབྱེ་ལྷན་མ་ཚོད་པར་འསྡོམ་ཅན་དུ་
འཛོག་ཐབས་མེད་པ་ནི་བསྟན་སྲིད་ཁོ་ནའི་བགོགས་དབང་བསྐྱོག་མེད་ཡིན་འདུག་
ཅིང་། དེ་ལྟར་སྤྱི་གས་དུས་ཀྱི་རྒྱུན་ལྔ་མང་པོ་ཞིག་དུ་འདྲིང་བའི་དབང་གིས་སྤྱགས་
ངེས་པར་བྱུང་བས་རེ་ཞིག་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཏད་རྒྱ་ནི་དུས་འདི་དག་གི་སྲ་སྲི་
ནས་ཡིན་པར་སེམས་ལ།

དེ་ནས་མི་རིང་བར་རྣ་བ་རྒྱལ་པའི་གནམ་གང་ནས་སྐྱ་སྤྲོད་ཀྱི་སྐུན་གཞི་སྡོམ་
ཡོད་ཁར། སྐྱ་སྤྲོད་ལ་འཁྲུག་ཚད་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྐུན་གཞི་བབ་སྡོམ་ཙམ་གསར་དུ་
བཞེས་པར་ཞབས་རིམ་དམིགས་བསལ་འབྲལ་སྐྱབ་དང་། མཚན་ཞབས་དགེ་
བཤེས་རྒྱུད་སྤོད་མཁན་ཟུར་དང་། སྡོ་མང་དགེ་བཤེས་རག་དབང་ལོར་སུ་གཉིས་
ནས་བྱབས་ལྷས་འབྲལ་བཞེས།

རྣ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་ལྷ་ཉི་མཚམས་ནས་བཅད་རྒྱ་ཚུགས་ཤིང་། ཆེས་རྒྱལ་

ཉིན་གནས་རྒྱང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ཞབས་པད་དཔལ་ལྷན་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་ལུང་ལྷ་
དང་། ཆོས་བདུན་ཉིན་ཅེ་ཤོད་རྒྱང་སྤྱི་ནས་དངོས་འབྲུལ་དང་བཅས་ཞབས་པད་
བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ལྷུས་ཤིང་། སྐར་ཡང་ཞབས་པད་དང་། རྒྱ་བཟང་ལྷ་མ་
རིན་པོ་ཆེ། རྒྱང་སྤྱི་བཅས་ནས་གནས་རྒྱང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོར་ལུང་ལྷའི་ཐོག་རྒྱ་
བཟང་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་མཁུན་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཅེ་ལྷག་མངོད་ཀྱི་དངོས་འབྲུལ་དང་
བཅས་གསོལ་འདེབས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ལྷུས་པར་བཀའ་བཞེས་བཟང་ཙམ་ཕེབས་ཀྱང་།
ཕྱི་ཉིན་རྣམས་སུ་སྐྱེན་བབ་སྐྱར་ཆག་ལས་དྲངས་བསྐྱེད་པ་བཞེས་ཤིང་། ལྷ་གྲང་
ལྷག་མངོད་ནས་ཀྱང་དངོས་འབྲུལ་སྐྱམ་མཐོ་བ་དང་བཅས་ཅེ་གཅིག་གིས་གསོལ་
འདེབས་ལྷུས་པར་ཡང་བཀའ་བཞེས་གོང་སྐྱར་སྐྱེལ།

དེ་མཚུངས་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ། ཡབ་ལྷན། སེར་འབྲས་ལྷ་སྤྱི། ཞབས་པད་
དཔལ་ལྷན་སྐྱེར་སོགས་ནས་དངོས་འབྲུལ་དང་བཅས་གསོལ་འདེབས་དང་། ཆོས་
བརྟན་བདུན་ཉིན་སྐར་ཡང་རྒྱང་སྤྱི་ནས་དངོས་འབྲུལ་དང་བཅས་ཞབས་པད། ལྷང་
སོགས་ནས་རྒྱང་གཏོགས་ཡན་གྱིས་མངལ་དར་དང་དང་བཅས་གསོལ་བ་བཏབ་པར་
བཀའ་བཞེས་བཟང་ཙམ་ཕེབས། གམ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ནས་ལན་ལྔ་ཕྱིར་
དངོས་འབྲུལ་དང་བཅས་གསོལ་བ་ནན་ཆེར་བཏབ་ཅིང་། གཞན་ཡང་སྤྱི་སྐྱེར་ཚང་
མས་དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་སྐོ་ནས་གསོལ་བ་ལན་གཅིག་ཙམ་མིན་པར་བཏབ་པར་
ཚང་མའི་ངོ་འཛིན་ལྷ་སྐྱར་བཀའ་བཞེས་བཟང་བར་ཕེབས་པར་མ་ཟད། ལྷ་ཤུགས་རིང་
སྐྱེ་ཆེའི་འདུ་བྱེད་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་བསྐྱར་ཆགས་ཀྱི་ངང་དུ་བཞུགས་ཤིང་།
ལར་ནས་རེ་ཞིག་ཞིང་ཁམས་གཞན་འབྱོན་གྱི་དགོངས་པ་བརྒྱུག་མེད་གཏད་ཟེན་

པའི་དབང་གིས་སྤྱོད་གཞི་དྲུངས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚུལ་མ་བཞེས་པར་རྟོན། སྤྱི་ཡོད་གཞུང་ལུག་མཛོད་ཡས་མས་དང་། སྤྱི་ཁོངས་བཅས་ནས་སྤྱི་ཚུལ་འཛོད་མེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཏོན་ཏེ། སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱིས་གཙོ་སྤྱོད་པའི་འདུས་སྡེ་ཁག་དང་། རི་ཁོང་པན་ཚུན་སོགས་ཚང་མར་ཞབས་རིམ་རྒྱ་ཆེར་སྤྱོད་པ་དང་། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་ནས་སྤྱི་ཡོད་པ་དམར་ནག་གི་བསྐྱར་འབྲིན་སོགས་སྒྲུབ་པ་དུ་ཚུགས་ཤིང་། ཚོམས་ཆེན་པན་ཚུན་དུ་སེར་འབྲས་ཚོ་བསྐྱས་གྲུབ་ཏེ་སྤོང་སྤོང་ཞབས་བརྟན་བརྒྱ་ཁག་ཡུན་རིང་དུ་ཚུགས།

གཞན་ཡང་སྤྱི་དང་སྤྱི་མ་ཁག་གི་ལུང་དོན་ཞབས་རིམ་མཐའ་དག་འཚོམས་ལུས་མེད་པ་འབད་འབྲངས་སུ་སྤྱོད་པར་མཛོད་པ་ལས་རེ་ཞིག་བར་འཚོ་བརྟན་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དེའི་རིང་སྤྱི་བཅས་ཞབས་ཀྱི་གཏན་འཇགས་རྣམས་དང་། ཡོངས་འཛོལ་རིན་པོ་ཆེ་མ་གཏོགས་གཞན་མ་དངོས་མཇུག་མ་གནང་བས་འགྲོར་ཐོན་དང་། སྤྱི་ལུང་འཛོལ་སོགས་ཚང་མ་མཐོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས།

ལྷ་བ་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་མགོར་འཆར་ཅན་ཆབ་ཞུགས་ཀྱི་ཕེབས་སློབ་སྤྱོད་དང་། གོང་ས་མཚོག་ཚོས་སྤྱི་དུགས་འགན་བཞེས་པར་གོང་མ་ཆེན་པོར་སྤྱི་ཡོད་འབྲུལ་མི་འབྲས་སློབ་སྤྱིང་རབ་འབྲུམས་པ་སློབ་བཟང་ཤེས་རབ་ཐོན་གཏོང་གོང་མར་འཚོམས་ཀྱི་བསྐྱེད་སྤྱོད། འདི་དག་ནས་བཟུང་ད་དུང་རེ་ཞིག་སྤྱོད་ཁམས་འཚོ་བརྟན་དང་། དེའི་རིང་ཡང་ཞབས་འདོན་སྤྱོད་དམ་སོགས་མ་ཆག་ཅིང་། ལྷ་སྤྱོད་རྣམས་ནས་གསོལ་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་འགྲོད་བཞེས་སྤུལ་བ་རྣམས་ཀྱང་འདོད་མོས་སྤྱོད་བཞེས་ཆ་མཛོད། སྤྱོད་མགོན་དུ་སྤྱོད་ཏེ་ཐོག་སྤྱོད་པ་དམར་ལྷིང་།

ཐེབས་འགྲོར་ཕྱག་དང། ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་ཐེབས་པར་སྐྱེ་རྒྱུ་
དང་དངོས་མངའ་མངའ་དམོག་སྐྱབས་མཐོན་རྩ་སྐྱེང་མཚོག་ནས་ཞབས་པད་བརྟན་
དམོག་གསོལ་འདེབས་ནན་ཆེ་མངའ་པར་བཀའ་བཞེས་བཟང་བ་དང་བཅས་སྣོད་
བཞུགས་ཀྱིས་གསུང་སྐྱེང་དང་གསོལ་ཚིགས་སྣེ་རྒྱས་ཀྱང་གཞན།

ལྷ་བཅུ་པའི་མཁུག་བོད་བཞུགས་སྐྱེན་ཨི་བན་ཡུ་གོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱེ་ཁམས་
ཀྱི་བབ་ལ་གཞིགས་རྟོག་གི་ཆེད་དུ་ཐེབས་པར་ཨི་བན་སྐྱེ་རྒྱུ་ལ་མངའ་འཕྲད་ཐོག་
སྐྱེའི་སྐྱེན་བབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་སོགས་གསུང་བསྐོས་ཞིབ་སྣོད་དང། ཐེབས་ཁར་སྐྱེ་
བརྟན་ཁ་བཏགས་ཀྱང་ཕྱག་བསྟར་ཀྱིས་སྐྱེལ་བར་མངའ་ད། དེ་ནས་ཀྱང་སྐྱེའི་དྲངས་
བསྐྱེད་མ་བཞེས་པས་ཚང་མ་སློ་གཡེང་རེ་ཆེར་གྱུར་པས། སྐར་ཡང་བྱུང་སྐྱི་ནས་
ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་བརྒྱུད་དངོས་འབྲུལ་དང་བཅས་ཞབས་པད་བརྟན་པའི་
གསོལ་འདེབས་དང། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བྱུང་གྲོལ་འབྲུལ་བཞེས་ལན་
དུ་མ་དང་སྐྱེའི་འགལ་རྒྱུན་སེལ་སྤྱིར་ཡི་དམ་ཚོས་སྐྱོང་ཁག་གི་རྗེས་གཞན་དང། ཚུ་
བཟང་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེ་དང། སྤར་ལྷོག་བྱམས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དམ་པ་མང་པོར་
སྐྱེ་ཆེའི་ཆེ་སྐྱབ། གདན་ས་གསུམ་དང། རྒྱུད་བླ་སོགས་ཀྱིས་གཙོས་པར་ཞབས་
བརྟན་འབད་སྐྱབ། སྐྱི་སྐྱེར་ཚང་མ་ནས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་དང་བཅས་ལན་གཅིག་
གཉིས་མ་ཡིན་པའི་གསོལ་བཏབ་སོགས་སློ་ཐམས་ཅད་ནས་རྩལ་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་
ཞབས་པད་ཡུན་བརྟན་ཀྱི་ཐབས་ལ་འབད་ན་ཡང། དུས་ངན་ཀྱི་འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱི་
ཐུགས་ཡིད་འགྱུར་བས་རེ་ཞིག་ཞིང་ཁམས་གཞན་འབྱོན་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་བསྐྱོག་
མེད་གཏན་ཟེན་པའི་དབང་གིས་ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ནས་གསོལ་ཆས་སོགས་

ཆེ་མེ་གསོལ་ཞིང་། སྤྱན་བབ་རིམ་སྤྱིར་མེའས་པ་ན། དག་པའི་གཟིགས་སྤང་
སོགས་དུ་མ་བྱུང་ཚོད་སྤང་དུང་།

མགོན་པོ་འདི་ཉིད་ནི་ཐུགས་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པས་སྤྱིར་དག་པའི་གཟིགས་སྤང་
ཅི་རིགས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་། འགྲོམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་སོས། བདག་གི་ཡོན་ཏན་སྤྱི་
ཞིང་། །ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་མཐུན་པར་ཅི་ཐལ་ཐལ་དུ་ཡེ་སྤྱི་
བར་མི་མཛད་པ་དང་། དགོས་དབང་གིས་རེ་གཉིས་སྤྱི་བར་མཛད་པ་རྣམས་ཀྱང་
མནལ་ལམ་སོགས་ལ་བསྟེན་ནས་གསུངས། སྤྱི་སྤྱི་དན་ལས་འདའ་ཚུལ་བསྟེན་རྒྱུའི་
ཉིན་ཁ་ཡང་ཀྱི་སྟོན་དེར་གྲིས་པ་རྣམས་ལ་སྟག་བྲག་རིའི་ཅེ་ནས་མཚོང་གྲབས་
བྱས་པ་ཞིག་འབྲི་དགོས་བཀའ་བཀོད་བསྐྱུངས་པ་བཞིན་ལན་གཅིག་གཉིས་སོལ་
རིས་རྒྱབ་ནས་གཟིགས་བསྟར་སྤུལ་བར། འདི་ཡང་མི་ཡོང་བ་འདུག འདི་ཡང་མི་
ཡོང་བ་འདུག་ཅེས་གསུངས་ནས་སྤྱིར་སྟོག་མཛད། ཐེངས་གསུམ་པར་བྲག་རི་ཤིན་
ཏུ་མཐོ་བ་ཞིག་གི་ཅེ་ནས་སྟག་ལུས་བྱེད་ཅམ་གཡང་ཁར་སྟོགས་ནས་མཚོང་ལ་
ཁད་པ་ཞིག་སོལ་རིས་བཏབ་ནས་སྤུལ་བར། འདི་ཐེབས་ཆག་བྱུང་འདུག་འདི་སྟག་
བཅད་འཐེན་ནས་དཔེར་བྱས་ཏེ། དེ་དང་འདྲ་བའི་ཡུལ་སྤོངས་ལ་ཉང་མཚོན་བཏང་
ནས་འབྲེར་ཡོང་དགོས་ཐེབས་པ་ཡང་དགོངས་གཞི་དགོས་པ་གཞན་ཡོད་པར་
གོར་མ་ཆག་ཀྱང་། ཆེས་ཉེར་ལྷ་མོ་རེངས་སྟག་མོག་ཏུ་དགོངས་པ་ཞི་དབྱིངས་སུ་
མནལ་བའི་མཛད་པ་མཐའ་མའི་བདེ་མཚན་བསྟན་པར་གདོན་མི་ཟ་ཞིང་། ཆེས་ཉེར་
བཞི་ཉིན་སྤྱི་ཁམས་རྩེད་ཟད་ཉོག་པའི་ཚུལ་མཛད་པར་གང་གི་རིགས་ཀྱི་ཚོད་བན་
ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ། སྤྱི་བཅར། གུས་པ་ཅག་གསོལ་གཟིམ་སོགས་ཞབས་

འཕྲིང་ནང་འཁོར་རྣམས་དང་། མཚན་ཞབས་སླ་མ་རྣམ་པ་བཅས་ནས་བརྒྱ་ཕྱག་དང་
སྒྲེལ་ཉེ་ཞབས་པད་ལུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པར།

གནས་སྐབས་བདག་ཅག་རྣམས་གྱི་སེམས་ངོ་སྤྲང་བྱེད་སྐབས་སྦྱར་གྱི་
དབྱུགས་དབྱུང་རྩལ་བ་ཅེས་ལས། རོན་དམ་པའི་ཞལ་བཞེས་ནི་མ་བསྐྱེདས། རྒྱན་
པར་གཟིམ་སྦྱག་ཏུ་ཞལ་སྒྲོར་གཟིགས་ཁོ་ནར་བཞུགས་ཀྱང་། དེའི་ལུབ་མོར་རྒྱན་
པའི་བསྐྱེད་གཡོག་ཞབས་ཞུ་མཚན་ཞབས་སླ་མ་དག་དབང་ལོར་བྱ་ལ། དའི་
གཟུགས་པོར་འགྲུལ་བསྐྱོད་ཆེར་མ་བྱས་པར་ཤར་སྤོགས་སུ་ཁ་སྤོགས་བསྐྱེད་
དགོས་པེབས་པ་བཞིན་དགེ་བཞེས་ཉིད་ནས་དལ་བྱར་ཞལ་ཤར་བྱ་སྤོགས་པར་
བཞུགས་སུ་བརྟུག་པར། ད་བདེ་མོ་བྱུང་གསུངས་ནས་རྒྱན་པར་དང་མི་འབྲ་བར་
སྐབས་འགར་ཉེ་བྱང་རྣམས་ལ་སྦྱུན་ཏུར་གྱིས་གཟིགས་པ་ལས། བལ་ཆེར་སྦྱུན་
ཟིམ་མེ་བར་བཞུགས་བཞིན་པའི་ངང་ནས་ཆེས་ཉེར་བཞིའི་ནམ་གྱི་ཆ་གསུམ་པའི་
སྐང་ཅེས་ནས་སྦྱ་བྱང་པོར་བསྐྱང་། ཞབས་སྐྱིལ་མོ་བྱང་བཅས། ཕྱག་གཉིས་མཉམ་
བཞག་མཛད་ནས། རྒྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཉིང་འེ་འཛིན་ཅེ་གཅིག་པའི་སྦྱོབས་གྱིས་
བྱངས་པའི་འབྲུང་བའི་སྦྱུང་རིམ་རྣམས་མཛད་ཏུ་གྱུར་ཉེ། རང་བཞིན་བརྒྱུད་ཅུའི་
ཀུན་ཉོག་འི་བཞེན་གྱི་རྒྱ་བ་དང་བཅས་པ་སྦྱོང་བ་གསུམ་གྱི་སྦྱོང་བུ་ཟིམ་པའི་རྩལ་
བཞེས་པ་ན། དམ་པའི་སྦྱེས་བྱ་འདི་ལྟའི་རིགས་ནི་ཕྱགས་དམ་གསོལ་འདེབས་
འབྲུལ་བར་ཅི་ལ་སྦྱོས་བྱུང་། དམ་པ་གོང་མ་འགའི་སྦྱ་ཆེ་མཐའ་མའི་མཛད་ཚུལ་དང་
སྦོ་བསྐྱེད་ཉེ། མཚན་ཞབས་སླ་མ་དག་དབང་ལོར་བྱ་ནས་མགོན་པོ་གང་གི་རྒྱན་པའི་
ཕྱགས་དམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འདིགས་མཛད་དོ་རྗེ་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་རྗོགས་

རིམ་རྣལ་འབྱོར་བཞིའི་སྐབས་ཀྱི་འབྲུང་པའི་ཐེམ་རིམ་དང་། ལྷོང་བ་བཞིའི་ཡེ་ཤེས་
འཆར་རིམ་གྱི་སྤྱི་ནང་གི་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་རིམ་ལྟར་འབྲུང་ཚུལ་གྱི་གསོལ་
འདེབས་དལ་བྱར་སྤལ་བས། ལུལ་ཅན་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་དང་ལུལ་མཐའ་
བཞིའི་སྐྱེ་བྲལ་གྱི་སྣོང་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་གཉིས་གཉིས་སྣང་སྤོས་ཀྱང་བར་མི་
ཆད་བ་རྩལ་རྩལ་བཞེན་རོ་མཉམ་རོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་སོང་བའི་ཚོས་དབྱིངས་
བདེ་བ་ཆེན་པོའི་སློང་དུ་(རབ་བྱུང་༡༧ ཤིང་ཡོས་ལྷ་བ་༡༣ ཆོས་༣༥ ལྷི་ལོ་༡༥༥༥)
གཟུགས་སྐྱའི་བཀོད་པ་ཉེ་བར་བསྐྱུ་བའི་རྩལ་བསྐྱེན་པར་མཛད་དོ། །

༡༠༥ ལྷ་རྒྱལ་མགོན་མཚོག་གི་བཀའ་བྲལ་གྱི་སྐབས་དགོངས་རྒྱུ་གས་སྤྱིར་
གསང་བདེ་འདྲིལ་གསུམ་གྱི་བདག་འཇུག་རྒྱུན་ལེན་དང་། དད་ལྡན་འབྲོ་
བའི་བསོད་ནམས་ཞིང་མཚོག་གཏུང་རྟེན་གསར་བཞེངས། རྣམ་ཐར་འདི་
བརྩམས་པའི་དགོས་པ་དང་རིམ་ལྟར་གྲུབ་རིམ།

(༡༦༣ ཉ་༡༡༧༧ འ་༩) ལྷོན་ལུན་རིང་ལོ་འཚོལ་བའི་རྩལ་བཞེས་ལ་བརྟེན་
སྐྱའི་གཟི་མདངས་ཚུང་ཞིག་ཉམས་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱེན་ཀྱང་། འདིའི་སྐབས་གཟི་
མདངས་ལྷག་པར་རྒྱས་ཏེ། མཐོང་ཐོས་བྲན་རེག་གི་སྐྱེ་འགྲོའི་སྤྱིང་གི་གཏུང་བ་ལྷག་
མེད་དུ་བཅུལ་བའི་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་གཟི་ལོད་འབར་བཞེན་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར། དེ་
ནས་ཨི་བན། ལྷུང་སྤྱི། རོགས་ཚོང་སོགས་གཏུང་མཛལ་དང་ཨི་བན་ནས་གཏུང་
འབྲལ་སྤལ་རེས། ལྷ་རྒྱལ་མགོན་དུ་སྐྱེང་ཨ་ཆི་སྤྱ་ཉོ་ཐོག་སྤྱ་ནས་རྟེན་གསུམ་སྐྱེན་
ཤལ་སྐྱ་ལྷ་བཅས་སྤལ་ཏེ་སྐབས་སློན་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

(༡༦༣ ཉ་ལ། ༡༧༥ ཟ་ལ) དེ་འབྲུལ་ཞབས་བད། སྐྱབ་ཅར། གྲུས་པ་ཅག་ནང་མ་
མཁན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་ཡན་བཅས་ཁམས་གསུམ་དུ་དཔོངས་རྫོགས་མཚོད་སྤྱིན་སོགས་
ཀྱི་མོལ་བསྐྱར་ཞུས།

(༡༦༣ ཉ་ལ། ༡༧༥ ཟ་ལ) ཡོངས་འཛིན་ཁི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྩོམ་རྩོམ་དཔོན་དང་།
མཚན་ཞབས་སློམ་རྣམས་དང་། གམ་བཅར་རྣམ་གྲུ་ལྟེ་བུ་འཛིན་པ་དང་བཅས།
དེ་ཉིན་ནས་ཆེས་སུ་མ་ཅུ་བར་སྐྱབ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་བཙམ་སྤྱན་འདས་འཛིགས་
མཚན་རྩོམ་སྐྱབ་བཅུ་གསུམ་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་དེ་མཚོད་ཅིང་
གསོལ་བ་གདབ་བ་དང་། བདག་ཉིད་འཇུག་ཅིང་དབང་བཞི་ལོན་པའི་སྐོར་ནས་ཟུག་
མེད་ཐུགས་ཀྱི་དཔོངས་ཟབ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཐབས་ཚུལ་གཙོར་འདོན་ཞུས།

དེ་ལྟར་ཉིན་ཞག་གསུམ་རྫོགས་པར་འདས་པའི་ཆེས་ཉེར་བརྒྱུད་ཀྱི་ཉི་ཤར་
མཚན་སུ། ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བའི་རྒྱུང་སེམས་ཀྱིས་ཉེར་ལེན་དང་སྤྱན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་
བྱས་པ་ལས་ལུགས་སྟོག་གི་ཡེ་ཤེས་གསུམ་རིམ་བཞིན་མཛོད་དུ་གྱུར་ནས་ལོངས་
སྟོན་རྫོགས་པའི་སྐྱབ་མའི་སྐྱར་བཞེངས་པའི་ཚུལ་མཚན་བ་ན། ཤར་སྐྱབ་ནས་ཡུང་
སེམས་དཀར་དམར་གྱི་བདུད་ཅིའི་རྒྱན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་སེབས་ཤིང་། སྐྱེད་
གཟིམ་མདངས་ཡུང་ཚུང་ཞིག་ཡི། དབྱ་ཡང་ཚུང་བད་དུད་པ་སོགས་འོད་གསལ་
ཚོས་ཀྱི་སྐྱབ་ལས་བཞེངས་པའི་གྲོལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་མ་མཛོད་དུ་གྱུར་བ་ན་ལོངས་
སྟོན་རྫོགས་པའི་སྐྱེད་ཆས་འཇུག་ཡུང་ཐུལ། དུས་སྐབས་དེར་ནང་གི་འོད་གསལ་
བདེ་བ་ཆེན་པོར་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རང་མདངས། སྤྱི་ནས་
མཁའ་གཡུང་དག་རྒྱལ་སྤྱན་སྤོས་ཡུང་མ་བསྐྱར་ཅིང་རྒྱུང་བསེལ་བྱེད་རྒྱ་བ་ཆད་

བ་ཉི་མའི་དགྲིལ་འཁོར་ཤིན་ཏུ་འོད་གསལ་བ། ཀུན་གསལ་གྱི་རོམ་སུ་དབང་པོའི་
གཞུང་ལྷ་ས་རྣམ་པར་བཟའིང་། གཞུགས་དང་རྒྱལ་མཚན་རྣམས་འདི་དགྲིལ་ཕན་གྱི་
རྒྱ་འཛིན་གཞོན་ལུ་མེད་ཚོགས་གསར་དུ་འབྲིགས་པ་སོགས་དཀར་ཕྱོགས་གྱི་ལྷ་
རྣམས་གྱིས་མཚོན་བའི་ལྷ་ས་འོ་མཚར་བའི་དགོ་མཚན་དུ་མ་ཉིན་ཕྱི་མ་གསུམ་གར་
བྱུང་བ་ཀུན་གྱིས་མཚོང་ལམ་དུ་གྱུར། འོད་གསལ་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ནས་
བཟུང་སྤིང་ཁག་གདན་ས་གསུམ། ཡབ་གཞིས། བཀའ་གྲུང་། སྐྱབ་ཕུང་། གྲུས་པ་
ཅག་ནང་མ་མཁའ་སྤེ་ཆེ་རྒྱང་སོགས་གྱིས་མཚོན་མཚོག་དམན་བར་མའི་སྐྱེ་རྒྱ་
ཀུན་གྱི་གདུལ་མཇུག་གདུང་འབྲུལ་མཚོན་སྤྲིན་སྣེ་ཤལ་སྤོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་
པར། མགོན་པོ་བཀའ་འདྲིན་ཅན་གང་གི་ཟག་བྲལ་སྤུགས་གྱི་དགོངས་ཟབ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་ཏེ། སྤར་ཡང་བདག་ཅག་ཁ་བ་དེ་བའི་གདུལ་བྱ་མགོན་མེད་པའི་ལམ་དུ་
འབྱུང་བ་རྣམས་བཅེ་བའི་གཞིགས་དབྱིངས་ནས་མི་འདོར་བར། གངས་ཅན་བསྟན་
འགྲོ་སྤྱི་དཔལ་ཆེན་པོར་ཡང་སྤིང་མཚོག་གི་སྤུལ་སྤྱི་ལྷ་སོ་ཆེ་འཕྲུལ་བྲལ་གསལ་
དུངས་ངེས་རྒྱུར་དུ་འབྱོན་བའི་གསོལ་འདེབས་གདུང་བའི་སྤོན་འདུན་ཅི་ཤེས་ཞུས།

(༡༦༩ ཉ་༦།༣༧༦ འ་༢) གསར་ལོའི་ཆོས་གསུམ་ནས་ཤིག་འཛིན་སྤྲད་རྒྱུད་པ་
ཚོགས་ཡོངས་ཚོམས་ཆེན་གསར་བར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་། རྣོད་རྒྱུད་
ཚོགས་ཡོངས་ཚོམས་ཆེན་རྣེད་པར་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པའི་བདག་འཇུག་བདུན་
གཉིས་ཤེ། ལྷ་ལྡན་སྤོན་ལམ་ཆེན་མོ་དང་འབྲེལ་བར་སེར་ཚོགས་ཆེན་མོར་མང་
འབྱེད་བསྟེན་བཀའ་རྒྱ་ཆེ་དང་། གཞན་ཡང་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་མཚོན།
མཐའ་དབུས་གྱི་དགོན་སྤེ་ཆེ་རྒྱང་། མདོར་ན་དགོན་མིང་རོགས་པའི་སེར་གཞུགས་

དགོན་བཅུན་གྱི་དགོན་སོགས་སྤུང་མཚོད་སྤྱིན་མང་འབྲེད་བསྐྱེན་བཀུར། ཅེ་
སྐོར། ལྷ་ས། བསམ་ཡས། ལྷ་འབྲུག་སོགས་གྱིས་མཚོན་པའི་གནས་ཉེན་ཁག་
ནམས་སྤྲོད་མཚོད། བརྒྱ་མཚོད། ལྷན་པལ། མཚོད་རྗེས་གྱི་བྱེ་བྲག་སོགས་རྣམ་
དཀར་བསྐྱབ་བྱའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བསོད་ནམས་གྱི་ཞིང་ཀུན་ཏུ་མགོན་པོ་བཀའ་
འིན་ཚན་འདི་ཉིད་གྱི་ཟབ་མེད་ལྷགས་གྱི་དགོངས་ཟབ་ཡོངས་སྤྲོད་ཆོག་ཆེད་རྣམ་
དཀར་དགེ་ཚོགས་གྱི་རིམ་བཤམ་འབྲུམས་སྤྲོད་པ་སྐྱབ་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་མཐའ་
དག་ཡི་གེར་འགོད་དུ་མ་ལངས་ཤིང་། རྗེས་འབྲེལ་སྐྱབ་གདུང་འིན་པོ་ཆེར་སྤྲོད་ཅི་
ལྟར་མཛད་པའི་རིམ་བཤམ་དང་། བཞུགས་ཡུལ་གསེར་སྤྲུངས་ལས་གྲུབ་པའི་མཚོད་
སྤོང་ཆེན་པོ། འབྲས་ལྷ་རིན་པོ་ཆེ་ཁག་མང་སོགས་ཀྱང་རིམ་འགྲུངས་སྤྲོད་མ་སོང་བར་
འབྲེལ་སྤྲུང་དུ་བཞེངས་གནང་མཛད་པས། རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་ཉེན་དང་བཞེན་
པའི་བཀོད་བཤམ་ཐའ་དག་རང་ཤུགས་གྱིས་འགྲུབ་པ་སོགས་གྱི་ཞིབ་ཆ་གསེར་
གདུང་དཀར་ཆག་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

(༢༤ ཉ་ལ། ༡༧༩ ཐ་༤) རིན་ཆེན་གདུབ་སྐོར་སྐྱབ་དང་འཐབ་པའི་ཚངས་སྤྲུམ་
མང་འགྲོའི་རྒྱུད་ཉིད་ལས། །ལེགས་ཡོངས་ཚིག་དོན་ཉམས་བརྒྱས་སྤེལ་པའི་བྱི་ཟའི་
དབྲངས་བདུན་རྗེགས་པའི་སྤྱ། །ཐར་བཤམ་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་གྱི་དད་པའི་
དབང་པོ་རྒྱས་བྱིར་དུ། །ལྷག་པའི་བསམ་པས་བསྐྲངས་ཏེ་བཀོད་པའི་གཞན་གྱི་ལད་
མོ་ཚམ་མ་ཡིན། །

ཚུར་མཐོང་སྐོ་ཡི་བྱ་གར་འཆར་བའི་མཛད་ཚུལ་རགས་བཤམ་འགྲུབ་ཞིག་
ཚམ། །རི་མོར་སྤེལ་བའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་མོད་གསང་གསུམ་ངོ་མཚར་མཐའ་དག་

པ། །ཚངས་པའི་སྣོས་ཀྱང་གཞལ་བྱས་མིན་ན་བདག་ལྟ་བུ་ཡི་ག་ལ་ཞིག་གོང་དུ་
སྣོས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་བྲེ་བྲག་དེ་དག་རེ་རེ་ཡང་། །ལུང་དང་རིགས་པས་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་མངོན་པ་སྤང་དུ་བྱུང་བ་ཅུ། །སྐྱབ་ཏུ་ཡོད་པའི་ལྷན་མོ་མཐོང་
མོད་དེང་དུས་སྐྱབ་པ་མང་གྱུར་ན། །བྱེད་ག་ལུས་དཀར་ཅན་དུ་གྱུར་དོགས་པལ་ཆེར་
མགྲིན་པའི་ཨམ་བསྟེམས། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་རང་ཅག་མོས་དོར་འཚམས་པར་སྟོན་
པའི་རྣམ་ཐར་ལས། །རགས་རིམ་འགའ་ཞིག་རང་བཞིན་བརྗོད་པའི་ཆོག་གི་འཕྲེང་
བར་སྟེལ་འདིས་ཀྱང་། །རང་གཞན་རྒྱད་ལ་ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་བསོད་ནམས་འབྲས་
ལྷན་དུས་གཅིག་ཏུ། །ཐོབ་པར་ངེས་པས་ངལ་བ་དོན་བཅས་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་ཚད་མས་
ངེས། །

དེ་ཡི་སྲིང་ན་རྣམ་པར་དཀར་པའི་ལས་བཟང་འདི་ལྷར་བདག་གི་ཅུ། །སྟོན་
པའི་སྐལ་བ་སྤང་བྱུང་ཐོབ་འདི་བསོད་ནམས་ཐོང་གིས་བསྐྱུན་ཉོ་སྟེ། །རྣོ་སེམས་
བྲལ་བའི་དགའ་བ་བསྐྱེད་འདིས་ད་དུང་འབྲས་བུ་གོང་འཕེལ་དུ། །ཅི་སྲིང་མི་འགྱུར་
རྒྱ་ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་མི་འགོག་སྲིད། །

(༢༦༥ ཉ་༡།༢༧༧ ཐ་༣) བདག་གིས་རབ་དཀར་ལེགས་བྲས་འདིས་མཚོན་
པའི། །སྟོ་གསུམ་བསགས་དང་གསོག་འགྱུར་དགོ་བ་ཀུན། །ལྷ་མིའི་མངོན་མཐོ་ཅམ་
གྱི་སྲིང་མིན་པར། །བྱང་ཆེན་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚོར་འཇུག་པར་ཤོག།

(༢༦༥ བ་༡།༢༧༧ འ་༤) མདོར་ན་ཚོགས་གཉིས་སྟོན་པ་མཐའ་དུ་ཕྱིན། །ས་
དང་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཀུན་རྫོགས་པའི། །དོ་རྗེ་འཇིན་པའི་གོ་འཕང་མཚོག་ཐོབ་
ནས། །མཁའ་མཉམ་འགྲོ་ཀུན་བདག་གིས་སྟོལ་བར་ཤོག།

ཅེས་ལྟར་བཅས་སྲིད་ཞེས་འབྲེན་མཚོག་པ་རྒྱལ་མཁོན་པོ་རྒྱལ་མཁོན་པོ་དབང་པོ་
 བཅས་ཅན་མཚོན་ཅིང་གཞིགས་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་དག་དབང་བསྐྱེད་པ་བཅས་བཙུན་
 པའི་སྐྱོན་མེ་མཁས་ལྷན་སྐྱེད་མཚོན་པའི་བཅས་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་འོ་མཚར་ལྷན་
 རོལ་མོ་དབང་ས་ཅན་རྒྱུད་དུ་སྐྱེན་པའི་ཉ་སྐྱེད་ལེས་བྱ་བ་འདི་ནི། གཙོ་བོར་གངས་
 རྒྱུད་མཚོས་སྲིད་གཉིས་ལྷན་གྱི་བྱེད་པོ་རྒྱལ་མཁོན་པོ་རྒྱུད་ཨ་ཆེ་ལུ་ཉོ་སྒྲིག་གི་
 ཆེན་པོ་ནས་འདི་ལྟར་ཚོམས་ཤིག་པའི་བཀའ་ལྷན་གསལ་བའི་གྱི་ཚོད་པན་སྤྲི་བོར་
 བཅིངས་པ་དང་དུ་སྐྱེད་ས་ཤིང་། རྒྱལ་མཚོན་སྤྲི་བྱེད་ཉེ་ལུ་མཚོན་མཁུ་པོ་དག་
 དབང་བཙུན་དར་མཚོག་ནས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲི་བའི་ལ་བཞུགས། རྒྱལ་མཚོག་དེ་ཉིད་རྒྱ་
 བཙུན་པའི་ནས་བཟུང་གསལ་བའི་མངའ་གསོལ་མཚན་པའི་བར་རྣམས་ཐེན་གྱིས་
 ཉིང་བ་འགའ་ཞིག་འདུག་པ་རྣམས་ལ་གཞིར་བཟུང་། དེ་ཚུན་ཚོད་གྱི་མཚན་པ་
 རྣམས་ལ་ཐེན་གྱིས་དམིགས་བསལ་མི་འདུག་ཀྱང་རྒྱུད་དུ་བཅར་བཞུགས་ཀྱི་རྒྱ་
 འཁོར་དང་། ལུས་པ་ཅག་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོ་ལུས་ལ་རགས་རིམ་མངའ་བ་སོགས་གོ་
 བཟུང་དང་། ལུ་སྐྱེད་ཀྱི་མཚན་པ་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མཚན་པོ་སོགས་ལ་གསལ་བ་
 རྣམས་ལས་བཏུས་ཤིང་། ཚོག་གི་འཕྲེང་བ་ཉ་ཅང་མང་རུང་དེད་དུས་ཀྱི་མི་རྣམས་
 རྒྱོ་ཞན་པས་མཚན་པར་མི་སྤོགས་པས་རྒྱས་བཟུས་གང་འཚོམས་པར་བཀོད་པ་
 འདི་ནི་རྒྱལ་མཚོག་རྒྱུ་འཕྲེང་རྣམས་ཀྱི་ཕྱགས་རྗེ་དང་བཀའ་རྒྱུས་ཀྱིས་འཚོ་བའི་
 རྣམ་ལས་མཁུ་རྒྱུ་བཅར་དར་ཉན་མཁུ་རྒྱུ་ལྟོ་བཅར་འཕྲིན་ལས་རྣམས་རྒྱལ་ནས་
 རྒྱུར་བའི་དགེ་བས་འཕྲོ་ཀུན་ཐར་པ་མཚོག་གི་གོ་འཕང་ལ་རེག་པའི་རྒྱུར་གྱུར་
 ཅིག །མཛུ་ལོ།

རྣམ་ཐར་འདི་ཞིབ་བསྟར་ཁྲུངས་བཅོལ་ཡིག་ཟ།

༡༽ བོད་ཤིང་བར་དཔེ་རིང་ལོག་གངས་༡༤༧ བཞུགས་པ་དཔལ་ལྷན་སྐྱེས་ཡིག་ཚང་
ནས་གཡར་བོ་ཞུས།

༢༽ གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལོར་བར་འགྲེམས་བྱས་པ་རྒྱལ་
དབང་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཇུག་རྣམ་ཞེས་བའི་དེབ་ཐེང་༡༩ བ།

༄༅། །ལྷོད་པ་ཅས་མི་དེ་ཞི་བའི་གཞུག་རྒྱལ་མཚོག་ཏུ་རྩིག་
 ཚང་པ་པུ་གཉིས་པ་ཚེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
 རྒྱ་མཚོ་རྣུ་པུ་ལས་མདོ་ཅན་པརྫོད་པ་
 དྲངས་ཤེལ་མེ་ལོང་ཞེས་པུ་
 པ་པུ་གས་མོ། །

། །མཚོད་པ་བརྗོད་ཅིང་སྤྱལ་བའི་ཆེ་བ་དང་གང་དུ་སྤྱོད་འབྲུངས་པའི་ཡུལ་དང་
 ཡབ་ཡུམ་གྱི་ཆེ་བ། ལྷུ་མས་སུ་ཞུགས་པ་དང་འབྲུངས་པའི་སྤྱི་སྤྱིར་རོ་མཚར་
 བའི་ལྷས་སྤྲོ་ཚོགས་བྱུང་ཞིང་། འབྲུངས་ ལྷ་དང་མགོན་པོ། ལྷ་མོ་བཅས་ནས་
 གྲང་སྤྱང་སྦྱོང་བྱས།

རབ་འབྲུམས་རྒྱལ་བའི་རྒྱུ་རྗེའི་ཡུལ་གྱི་རེ་རེའི་མདུན་དུ་སྤྱུགས་པའི་སྤྱ། །
 རོན་བཟང་འབྱེད་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཆ་ཤས་རེ་ཡང་ཀུན་གློ་ར་འཚོམ་པའི་གསུང་། །
 སྤྲ་རགས་ཤེས་བྱ་དག་ལ་གཟིགས་པ་ཀུན་མཚུངས་ཚོས་ཀུན་གསལ་བའི་ཐུགས། །
 གང་གི་ཞབས་བཤད་སྲིད་ཞིའི་རྒྱན་དུ་བསྡུགས་འོས་འདི་གཞེན་གསུམ་མགོན་རྒྱས། །
 རེང་མེའི་དུས་སུ་འཕྲེན་བ་དགུ་བརྒྱ་པོ་དགུའི་སྦྱིང་རྗེས་བརྒྱུད་བའི་ལུལ་དུ་

ལུས་གང་ལ། །ལྷག་པར་བཅེ་བའི་ཤུགས་གྱིས་དཔལ་ལོ་ཆེ་རྣམས་སྐྱེདས་བར་
མཛད་དེ་ཆེར་སྦྱིགས་ལྟ་བུའི་དུས། །ལ་སྤྲད་ཐེག་གསུམ་ཚོས་དང་བདེ་གཤེགས་
གཞན་གྱིས་དངོས་སུ་བརྗོད་མིན་ཟབ་གསང་སྤྱད་ལམ་མཚོག། །རབ་སྐྱོན་དབྱངས་
སུ་ལེན་ལ་མི་འདིགས་སློབས་པ་བཞི་ལྡན་མཉམ་མེད་ཤུགས་ཀྱི་ལ་ལོར་འདུད། །

གང་དེས་ས་འདྲིན་ཁ་བའི་ཐོད་བཅིངས་ལྷ་བས་ཡོངས་བསྐྱོར་སྤྲོདས་འདིར་
སྦྱེས་དང་སྦྱེ་འགྲུར་དག། །ཚད་མེད་ལུགས་རྗེས་བཟུང་ཡང་དངོས་གྱིས་འདུལ་མིན་
གང་གིས་འདུལ་འགྲུར་དགོངས་ཤིང་གཞིགས་པ་ན། །ཀླུ་སྤྲས་ངང་ཚུལ་ཤུགས་
བཤམ་སྤོའི་གདུལ་བྱར་ལུང་གིས་བསྐྱོན་པ་རི་བཞིན་དམ་བཅའི་ལུང། །འདྲིན་མཛད་
བམ་ཟེའི་ཁྲུ་སྤྲ་བ་ལ་སོགས་སྤུལ་པའི་སྦྱོས་གང་བསམ་མི་ལྲབ་ལ་འདུད། །

(༥ ཉ་ན། ༢༠༢ བ་༡) ཆེར་ཚོངས་བདག་འདྲས་དམ་པའི་རྣམ་པར་ཐང། །བརྗོད་
ལ་ལུགས་འདི་མཁས་རྣམས་བཞད་གང་ལས། །གཞན་ལན་དཀའ་ཡང་རང་གི་ཉེས་
པའི་ཆ། །སྦྱོང་དང་ཚོགས་གསོག་ལེ་བས་སེམས་བསྐྱེད་དེ། །ཀུན་གྱི་མགོན་གྱིར་
ཀུན་མཁེན་ཀྱི་ལ་བ་ཡི། །ཀྱི་ཆེན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་པ་མཐའ་ནི། །གང་གིས་
གཞལ་དཀའ་གང་ཞིག་དེ་དག་ལས། །བརྗོད་འོས་སྦྱིང་པོ་བརྗོད་བྱར་གསལ་བར་
འདོད། །དེ་ལྟར་ཀྱི་ལ་བའི་མཛད་པ་ཀྱི་མཚོ་ལས། །ཁོ་བོའི་སྒོ་སྒོས་ཀུ་ཤེའི་ཅེ་མོ་
སུ། །ཅི་བུས་སྤང་སྟེ་དམ་པ་དགྲེས་སྤྱིར་མཚོད། །དད་ལྡན་ཚོགས་ལའང་བགོ་
བཤམ་འདིར་སྦྱེལ་བྱ། །

དེ་ལྟར་མཚོད་པར་བརྗོད་ཅིང་། དགོས་པ་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ་བཅས་
བསྐྱོན་པ་སྦྱོན་དུ་བཏང་ནས། (༡༥ ཉ་ཙ། ༢༡༧ འ་༡) གཞུང་དངོས་བཤམ་པ་ལ། །ཞིང་

འདིར་མིའི་སྲིད་པའི་རང་ཚུལ་དུ་སྐྱེ་བ་མངོན་པར་སྐྱེས་པའི་རོལ་བ་རྗེ་ལྟར་བསྟན་
 པའི་ཚུལ། གྲུན་ལས་ལྷན་པར་དུ་འཕགས་པའི་མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེན་
 བོས་གདུལ་བུ་རྗེ་ལྟར་སྐྱོད་པའི་ཚུལ། སྐྱ་ཆེ་འདིའི་དངོས་ཀྱི་གདུལ་བུ་རྗེ་གས་པ་ན་
 ཞི་དབྱིངས་སུ་མཉམ་ཚུལ་བསྟན་ཅིང་། སྐྱ་གདུང་གིས་འགོ་དོན་བསྐྱུང་ཚུལ་ཡན་
 ལག་དང་བཅས་ཉེ་བརྗེད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེའི་རང་གཟུགས་དུར་སྐྱིག་གར་རོལ་གསེར་མདོག་ཅོད་པན་འཆང་
 བ་བཅུ་གཉིས་པ་ཆེན་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱས་མེད་པར་རབ་དུ་བྱམས་
 པའི་རོ་བོ་ཉིད། འགོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་མ་འདྲིས་པའི་མཛའ་བཤེས་དམ་པ། འཁོར་བའི་
 རྒྱ་མཚོར་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པར་ཐར་བ་ཆེན་པོའི་གོང་ཁྱེད་དུ་བྲངས་
 བེན་པར་མ་གྱུར་བ་དེ་སྲིད་དུ་ཐུགས་རྗེ་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་གཞན་དོན་ལ་ཉལ་དུ་
 བེལ་ཞིང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་འབད་ཚོལ་ལ་མ་སྟོས་པར་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་
 མཛད་པའི་ཆ་ཤས་སྤ་མོ་རེས་ཀྱང་དཔག་དུ་མེད་པའི་འགོ་བ་རྣམས་ལ་སྤྲོན་པར་
 གྱུར་པ། གཞན་དོན་སྤུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མཛད་པ་མཐའ་དག་དོན་དང་ལྡན་པའི་
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་ཞིང་འདིར་མིའི་སྲིད་པའི་རང་ཚུལ་བསམ་བཞིན་དུ་ཚུལ་རྗེ་ལྟ་
 བུའི་སྟོན་ས་གཟུང་བར་མཛད་སྟུང་ན། མགོན་པོ་མཚོག་དེ་ཞིང་འདིར་ལྷུམས་སུ་
 ཞུགས་པ་དང་། སྐྱ་བལྟམས་པའི་མཛད་པ་མཛད་པའི་དུས་ཚི། (༡༧ ཉ་༧། ༡༩༡ ཐ་༧)
 རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་པོ་འབྲུག་གི་ལོའོ། །

གང་དུ་འབྲུངས་པའི་ཡུལ་ཚི། (༡༧ ཉ་༧། ༡༩༡ འ་༡༧) གངས་ལྗོངས་སའི་ལྷེ་བ་
 དབུ་དུ་སྟོ་སྟོགས་དང་འདབས་འབྲེལ་འོལ་དགའ་ཞེས་པ། (༡༧ བ་༧། ༡༩༣ ཐ་༧)

དེར་སྲོན་དུས་ཀྱི་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ནས་ཤེལ་གྱི་བྱམས་པའི་སྐྱབ་རྟུན་རང་
སྲོན་དུ་སེབས་པ་འོ་མཚར་ཅན་སྐྱགས་ཀར་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའི་ཚུལ་དུ་
བཞུགས་པ། སྐྱེ་རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་སྐྱུལ་པའི་བཟོ་བོས་སྐྱགས་པའི་རྗེ་བཙུན་
མི་པམ་མགོན་པོའི་སྣང་བརྟན་རྟེན་མཚོག་ཁྲུང་པར་ཅན། ཀྱི་གར་ནས་རིམ་བཞིན་
འོལ་དགའི་བྱམས་པ་བྲག་ཕུག་ཏུ་གྲགས་པ་དེར་སྲོན་ཏེ་བཞུགས་སྐབས། བྱམས་
པའི་རྣམ་འཕྲུལ་མགར་མི་བཙོན་འགྲུས་གཡུང་རྒྱུད་ནས་རྟེན་མཚོག་ཁྲུང་པར་ཅན་
འདི་ཉིད་བཞུགས་གནས་གཙུག་ལག་ཁང་དགེ་འདུན་གྱི་གནས་གཞི་དང་བཅས་པ་
ཞིག་ཕྱག་བཏབ་ན་འགྲོ་མན་ཆེ་བར་དགོངས་ཤིང་། དེ་ཡང་གནས་གང་དུ་ཕྱག་
འདེབས་སྐྱམ་དུ་དགོངས་པ་ན། བྱམས་པ་ཉིད་ནས་རྗེ་བོ་ཕྱི་མོ་མ་གྱི་ན་ཐོབ་ཅེས་
གསུང་སྲོན་ཏེ་ཡུང་བསྐྱབ་པ་ལྟར་འོལ་དགའ་རྗེ་བོ་ཕྱི་དགོན་ཞེས་བྱམས་ཆེན་གྱི་
བཞུགས་གནས་༣༠ ཉ་།༡༧༩༣ འ་༧དེ་དང་ཉ་ཅང་མི་ཉེ་མི་རིང་པའི་གནས་གཙང་
ཞིང་ཉམས་དགའ་བ་དེའོ། །

རིགས་རུས་ཡབ་ཡུམ་བཅས་ལ་རི་ལྟར་གཟིགས་པར་མཇོད་སྐྱམ་ན། (༣༠ ཉ་
༡༧༩༣ ཐ་༡༠) མགོན་པོ་མཚོག་དེ་གང་ལས་བརྒྱུད་པའི་རིགས་རུས་ནི་འབག་
ཅེས་བྱ་བ་རིགས་གཙང་མཐོན་པོར་གྲགས་པའི་རིགས་རུས་སྐྱབ་སྐྱམ་ཚོགས་པ་
དེར་གཟིགས་སོ། །

ཡབ་ནི་གཞུང་ཁོངས་འོལ་དགའ་རྗེ་བོ་ཕྱི་ཉེ་འདབས་སུ་འཁོད་པ་འབག་
འགྲོག་ཉང་ཚང་པའི་མི་རོ་སྐྱབ་ཚོགས་ཆེ་དབང་དུ་འབོད་པ་སྐོ་བརྟན་ཅིང་། མི་ཚོས་
ཡ་རབས་གྱི་སྲོད་པ་ཅན་རང་མཉམ་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཀུན་ལ་སྐོ་སེམས་དཀར་ཞིང་མན་

མོགས་ལ་བརྩོན་པ། མཚོག་གསུམ་སྒྲ་མར་བཟུང་སྟེ་ལས་འབྲས་ལ་ཅིས་སུ་བྱེད་པ་
དེ་དང་།

ཡུམ་ནི་རང་གཞན་གྱི་ལས་གང་ལ་ཡང་གཡོ་སྤྱོད་ཚུངས་པ། གཞུང་སླེབ་གྱི་ཁལ་
རིགས་སྐྱབ་སྒྲང་སོགས་བྱ་བ་གང་ལ་ཡང་ལུས་ཀྱི་རལ་དུ་བ་སོགས་ལ་འདྲེམས་པ་
མེད་པར་དཀའ་སྤྱད་བྱ་བ་ལོ་ཁྲུང་དུ་བཟོད་ཅིང་། གཞན་ལ་བཅེ་གཏུང་ཆེ་བ་ཆེ་རིང་
གཡུ་སྟོན་ཏེ་མགོན་པོ་མཚོག་ལ་རྣམ་པར་དཀར་བའི་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྤུན་སྦྲུལ་
ཚོགས་བ་དང་ལྡན་པ་དེ་གཉིས་ལ་གཟིགས་པར་མཛད་དེ། ལྷུ་མས་སུ་ཞུགས་པ་
དང་སྐྱེ་བལྟམས་པའི་མཛད་པ་བསྟན་པ་དེ་དག་གི་སྤྱི་རྣམས་སུ་ངོ་མཚར་བའི་
ལྷས་ངི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་མདོ་ཚམ་སྐྱེད་ན།

མེ་འབྲུག་དབྱར་དུས་ཤིག་ཡུམ་གྱི་མི་ལམ་དུ་རྗེད་ཕྱིའི་བྱམས་པ་མཛལ་དུ་
འགྲོ་ཅིས་ལ་སྐང་པོ་ཆེ་ཞིག་ཞོན་ནས་འོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་གངས་རིའི་ཅེར་ཡར་
འདྲེགས་ནས་འགྲོ་བའི་མི་ལྷས་དང་། ཡང་ལོ་དེའི་སྟོན་མཚམས་སུ་བྱུབ་གཅིག་
ཡབ་གཡུལ་འོག་ཏུ་མལ་བཅས་ཏེ་གནས་སྐབས་འཇུངས་སྣང་ལྟ་བུས་རྗེད་ཕྱིའི་རྒྱབ་
རིའི་ཅེ་ནས་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟ་བུས་ཁང་པར་ཉི་འོད་ཀྱིས་འཇུངས་པའི་སྣང་བ་ཤར་ནས་
ཉར་གྱིས་ཡངས་ཏེ་པར་ཚམ་བསྐྱོད་པ་ན་གནས་དུ་སྐར་མ་ཁྲ་ལྷམ་མེ་བ་མཚན་གྲུང་
ཚམ་ཡིན་འདུག་པ་དང་། ཡང་དེ་ལོའི་དགུན་སྟོད་ཚམ་ལ་འོལ་དགའ་སྒྲ་བྱང་དང་།
དགོན་པ་སྤྱི་བ་བཅས་ཀྱི་ལྷ་གཡལ་གཞོལ་པོ་རྣམས་རི་རྒྱག་གིས་སྟོད་བཞེན་པ་རྒྱུན་
དུ་ཐང་ལ་བབས་སོལ་མེད་ཀྱང་ཉིན་གཅིག་ལྷའི་ཞོལ་པོ་རྣམས་ཆེད་ཀྱིས་དེད་མི་
ཡོད་པ་ལྟར་འཇུངས་གཞིས་ཀྱི་འབྲམ་དུ་སྐྱོ་བུར་དུ་ལྷགས་ཏེ་རང་འདོ་སོགས་བྱེད་

བ་ལྷུང་བ་དང་། དེ་སྐབས་དཔྱུན་ཏུ་ས་གནས་མང་ངད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྐབས་ཁྲིམ་གྱི་ར་
བསྐྱོར་ནང་དུ་རྫོ་མེ་བ་གཅིག་གི་སེར་ཁའི་གསེང་ནས། སེ་བའི་ཤིང་ཡལ་ག་ལྟ་ལྟ་
ཞིག་སྐྱེས་པ་བར་སྐབས་སུ་རེ་ལུས་བཟས་ཀྱང་སྤི་ལོ་ངོས་འཛིན་བརྟུག་དཔྱད་ལྷ་མི་
རྣམས་འཕྱོར་སྐབས་ཙུ་བ་བརྟན་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་།

ཡང་མེ་འདུག་ལོ་དེ་ནང་ཡབ་རྗེང་སྤིའི་རྒྱ་བ་སྟོད་ཀྱི་སྐྱོང་དུ་སྐྱོད་སྐབས་རྒྱ་
ལུང་ལྷུང་དུ་ཞིག་རྟེན་པས་སྤར་དེ་འབྲ་མཐོང་མ་སྐྱོང་བས་ཅི་ཡིན་སྐྱམ་དུ་དོགས་
ནས། །རྒྱལ་མཚོ་གཉིད་ཀྱི་འཁྲུངས་ལྟ་བོད་སྐྱོང་ལ་འདེགས་སྤང་ལྷུང་དུ་ཞིག་རྟེན་
ལྷུང་བ་བཟང་རན་ཅི་ཡིན་གྱི་ལུང་ལྷུང་བར། རྒྱ་ནག་པོ་དང་རྒྱལ་འབྲུག་བྱེད་དགོས་
ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཡོད་པས་ཉར་ཚགས་བཀྱི་དགོས་ཞེས་མེ་བས། དེ་དག་གི་སྟོན་ཙམ་
ནས་རིམ་པས་འཁྲུངས་གཞིས་དེའི་སྐོ་སྤྱུགས་རྣམས་གོད་ཆག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། རྒྱ་
དངོས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་དམན་པས་ཁྲུང་རིགས་འཁྲོལ་ཐབས་མེད་པར་གྱུར་བས། ད་ནི་
ཡུལ་ཕྱོལ་དུ་འཕྱོ་སྐྱམ་སྟེ་ཡུལ་ལྟ་བོད་སྐྱོང་ལ་ལྷུང་བར། ཡུལ་ཕྱོལ་དུ་སྤིན་མི་ཚོག་
ཅིང་། སྤྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་སྤུར་དུ་ཤར་ཡོང་ཞེས་བཀའ་སྟོན་བཀྱིས་བར་དེ་དོན་སྤིང་
ཏུས་བསྐྱེད་དེ་གནས།

ཡང་། །སྐབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་དེ་ཉིད་སྐྱུ་བལྟམ་དུ་ཉེ་བ་ན་རྩེ་བ་བཅུ་
གཅིག་པའི་ནང་གཞུང་སའི་རྟ་དམ་གྱི་རི་མོ་གསལ་ལེར་ཡོད་པའི་མཁྱོགས་འཕྱོ་
རྒྱང་སྐྱུག་གཅིག་རྗེང་སྤི་དང་འཁྲུངས་ཁང་གི་ཉེ་སྐོར་དུ་སྤྱུགས་ཏེ། དེ་ནས་གཞུང་
སའི་རྟ་ཁག་རྣམས་སྟོད་གནས་རྒྱ་གར་ཤར་གྱིང་དང་། སྤྱིད་ལུང་རྣ་ར་གཞུང་གིང་
གོང་འོག་རྣམས་སུ་ཡུན་རིང་བདག་མེད་དུ་སྟོད་པ་ཞིག་ལྷུང་འདུག་པ་བརྟུག་དཔྱད་

ལྷ་མི་དགོ་བ་ཤེས་རྣམ་གཉིས་འཕྲོར་སྐབས་ཁྲེའུ་འདི་བཞིན་འཇུངས་པའི་དགོ་
མཚན་གྱི་ལྷས་སུ་གོ་བ་བཅས་ལོ་མཚར་བའི་ལྷས་རིམ་བར་བྱུང་བའི་ལུས། སོ་དེའི་
(རབ་བྱུང་༡༤ མེ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་༡༤༥༦) ཉོར་རྩ་བཅུ་གཉིས་པའི་དགའ་བ་དང་པོའི་
རེས་གཟུང་རྩ་བ། ལྷ་སྐར་ལྷ་སྐད་འཕོད་སྦྱོར་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཉིན་ཐོ་རེངས་
སྟལ་གི་དུས་སུ་ཡུམ་ལ་གཞོད་བ་མེད་པར་ཞབས་དོ་རྗེའི་སྦྱིལ་བྱུང་དང་། ལུག་
གཉིས་ལྷེ་བའི་ཐད་དུ་མཉམ་བཞག་གི་ལུག་རྒྱ་དང་བཅས་ཉེ་སྤྱོ་བལྟམས་པའི་ངང་
ཚུལ་མཛད།

ལམ་ཡུམ་དེ་དག་རྒྱུད་བཅས་ནི་ལྷ་ལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་གཟིགས་ཚེན་
པོ་དང་བཟང་པོའི་ལས་སློན་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་རེས་བར་སེམས་
ཉེ། ལྷ་དུས་ལྷ་ལ་མཚོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་འོལ་དགའ་ཚབ་ཚན་ཁར་བཞུགས་
སྐབས་མཇུག་མང་གི་ཁྲོད་ན་གཟིམ་ཁར་འདི་པའི་མི་བརྒྱུད་གོང་མའི་བྱུད་མེད་ཅིག་
མཇུག་ལུ་ལྷགས་བ་ལ་ཤིང་ཉོག་སུམ་གཅིག་གཞན་ནས། འདི་རེ་ཞིག་ཁ་མ་
འབྲེད་སྐར་ཁ་སྤྱེ་དགོས་པའི་དུས་ཤིག་འོང་ཞེས་བཀའ་ཤེབས་ཀྱང་ལྷ་ལ་དབང་
མཚོག་གི་ལུག་བདར་གྱི་གསོལ་རས་ལ་ཤིན་ཏུ་དགའ་སློ་ཚེན་པོས་ལམ་བར་དུ་ཁ་
སྤྱེ་སྤྱེ་རང་གི་ཟས་ཤིང་གཞན་ལའང་སྤེར་སྤྱིན་སོགས་བྱས། ལྷ་ལ་མཚོག་དེ་ཉིད་གྱི་
དགོངས་བ་གཞན་དུ་གཤེགས་རྗེས་ཁྲིམ་དེར་དམ་པའི་ཁྲེའུ་ཤིན་ཏུ་ལོ་མཚར་ཚེ་བ་
ཞིག་འཇུངས་ཤིང་། ཁྲིམ་གྱི་ཀ་བ་ཞིག་ལས་ཀྱང་འོ་མའི་རྒྱན་བཟང་བབས་བ་
བཅས་བྱུང་ཡོད་འདུག་ཀྱང་། ཤིང་ཉོག་སུམ་སུ་ཁ་སྤྱེ་སྤུས་བས་རྟེན་འབྲེལ་འཇུགས་
བ་ལྷ་སུས་ཡིན་ནམ། ཁྲེའུ་དེ་བཞིན་སྤྱོ་མ་འཚོ་བར་གཤེགས་ཞེས་སྤྱིང་ཚུལ་འདུག

ད་རེས་ཀྱང་། རྒྱལ་དབང་མཚོག་འདི་ཉིད་སྐྱབ་བལྟམས་པའི་མངོན་པ་བལྟ་
མཚམས་མེ་འབྲུག་མེ་སྐྱལ་བཅས་ལ་ཡང་། སྤར་གྱི་ཀ་བའི་འོ་མ་ཐོན་ཤུལ་དང་།
ཅིག་པའི་རོས་སྟོད་ཅམ་ནས་ཀྱང་འོ་མའི་རྒྱན་ལན་ཁ་ཡར་བབས་པ་ལིན་ཏུ་རོ་
མཚར་ཆེ་བ་དང་། སྟོན་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་འཕྲེང་གོང་མ་དག་འཁྲུངས་ལ་ཉེ་མཚམས་ནས་
བྱ་རོག་མས་མཚུ་མེད་པ་ཞིག་གཟིམ་ཁང་དུ་འཁོར་ཞེས་སྐྱེང་རྒྱལ་འདུག་པ་ལྟར།
སྐྱེ་འདི་ཉིད་ཀྱང་འཁྲུངས་ཉེའི་མཚམས་ནས་བྱ་རོག་མས་མཚུ་མེད་པ་ཞིག་གཟིམ་
ཁང་དུ་ཉིན་རེ་བཞིན་འཁོར་ཉེ་ལྷ་ལྡན་ཕྱོགས་སུ་གདན་ཞུ་མ་བེན་བར་དུ་སྟོད་པ་
ཞིག་བྱུང་འདུག་པ། རིང་ནས་སྐྱེ་ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན་དུ་འགྲོགས་པའི་སྐྱུང་མ་
ཁྲུང་བར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས་སོ། །

སྐྱབ་བལྟམས་ནས་ཞག་ཁ་ཡར་སོང་མཚམས་སུ་འཁྲུངས་ལྷ་བོད་སྐྱོང་ཐོག་
ཐེབས་གྱིས་འབག་འགྲོག་ཉང་ཚང་བར་འཁྲུངས་པའི་ཁྱེའུ་དང་མངལ་འབྲང་དགོས་
ཞེས་སྐྱས་པ་ལྟར་ཉིན་གཅིག་བོད་སྐྱོང་བའི་རྟེན་གཞི་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་བོས་ཉེ་སྐྱབ་
ཐེབས་ཞུས་པར་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབ་མདུན་དུ་གྲུས་འདུད་ཆེན་པོས་བད་
འབྲུལ་རྒྱས་པར་ཞུས་ཐོག་མངལ་དར་སྤུལ་ཉེ། གངས་ལྗོངས་འགྲོ་བའི་འདྲེན་
མཚོག་མགོན་པོ་ཕྱག་ན་བཤམ་རྒྱའི་རྣམ་འབྲུལ་འཁྲུལ་མེད་ཡིན་རྒྱལ་དང་། དེ་ཐོག་
མགར་སྤུག་རི་ཁྲོད་པ་སེར་བྲེས་དགེ་བཤེས་སློབ་བཟང་བཟ་ལེས་རྗེང་སྤྱིའི་དགོན་དུ་
ཡོད་པ་བོས་ཉེ། དགེ་བཤེས་དང་ཡབ་ལུས་མ་གཏོགས་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་ཁྱེའུ་
འདི་ལ་རེག་པ་སོགས་བྱས་མི་ཚོག་ཅིང་། གཙང་སྐྱབ་ལིན་ཏུ་ཆེ་བར་དགོས་པས་
དགེ་བཤེས་ནས་སྐྱེ་ཞུས་ཡང་ཡང་སྤུལ་དགོས་སོགས་ནན་ཏན་སྐྱས་པ་ལྟར་དགེ་

བཤེས་ནས་ཀྱང་རྒྱགས་ཁྱུང་གང་ཆེས་སྐྱེ་ལྷན་སོགས་རིམ་བར་ལུལ་བས། དགོ་
བཤེས་ཉིད་ལ་ཡང་དགེས་ཉམས་ཅི་ཆེ་དང་བཅས་སྐྱེ་ལྷན་ལུལ་བ་ཡང་ལེགས་
བཞེས་མཛད།

དེ་མིན་བཙུན་སའི་རིགས་གང་ལ་ཡང་དགེས་ཉམས་ཆེ་བ་བཅས་སྐྱེ་འཁྲུངས་
ཅམ་ནས་དམ་སའི་ངར་ཚུལ་ནམ་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་། སྐྱེ་བུད་བལྟ་བས་ཚོག་མི་
ཤེས་པ། སྐྱེས་བུ་གང་གིས་ཀྱང་མཛལ་ཆེ་ཡིད་དང་བ་དང་དགའ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་
བ་སྐྱེ་བས་ན་འདི་ནི་དམ་སའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ་སྟམ་སའི་ངེས་ཤེས་ཀུན་ལ་
རིམ་འཕེལ་གྱིས། གང་གིས་ཀྱང་ཆེད་དུ་བསྐྱབས་བ་ལ་མ་ལྟོས་བར་སྟུན་བ་ཆེས་
ཆེར་གྱུར་སྟུས་ཤིག་ན། ། རྒྱལ་མཚོག་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་ཕྱག་བཏབ་མཛད་
སའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་བ་དང་། སྐྱེ་འདི་སའི་ཡབ་ཡུམ་སྲར་འདིས་
གཏན་ནས་མེད་ཀྱང་ཀུན་གྱི་ཐོག་མར་སློབ་བྱ་དུ་ལྷགས་ཏེ། ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་
མཛལ་དང་དང་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ལ་འཚོ་ཆས་རིམ་སྐྱར་གྱི་པན་གདགས་དང་།
ཁྱེལ་འདི་ལ་གཙང་སྐྱ་བདག་སློད་གང་ཟབ་དགོས་ཞེས་སྐྱལ་ཡོད་འདུག་པ་ནི། མ་
གཅིག་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་སོགས་གྱིས་སྲུང་སྐྱོབ་འཕྲིན་ལས་གྱི་རྟགས་སུ་
མཛོན་ནོ། །

ཕྱོད་ཀྱི་བ་ཀྱི་ལེ་ལེ་ཐ་ན། གཉིས་བ་ཀུན་ལས་ཁྱུང་བར་དུ་འཕགས་སའི་མཛད་བ་
འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེན་པོས་གདུལ་བུ་རི་ལྷར་བསྐྱངས་སའི་ཚུལ་ལ། རིང་མོའི་དུས་
ནས་སྤངས་རྟོགས་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐར་ཕྱིན་བ་ལས་མད་དུ་བྱུང་བ་དམ་སའི་སྐྱོད་བ་
རང་ཆས་སུ་མཛོན་བར་མཛད་བས་འགོ་ཀུན་ཡིད་ཆེས་དད་སའི་ས་ལ་བཞོད་དེ།

མི་འདྲིགས་གདོང་ལྷ་ས་བཀྲེགས་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་རྗེ་ལྷ་ར་དབང་
བསྐྱུར་པའི་ཚུལ། གཙོ་པོར་བྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་རྗེས་སུ་འདྲིན་པར་བྱ་
བའི་བྱིར། ལྷོན་བྱོན་སྐབས་པ་མཚོག་གི་མཛད་པ་དང་མཐུན་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
བསྐྱབ་གཞིའི་དངོས་པོ་ལེགས་པར་བཞེས་ཏེ། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་པ་
གཅེས་སྤྲོས་རྗེ་ལྷ་ར་མཛད་པའི་ཚུལ། ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་
བྱ་ལ་གསན་བཞེས་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་བཞིན་པར། ཉང་དུ་ཡང་དག་པར་འདྲིན་ག་
པ་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་དཔྱོད་བཞིན་པའི་ངང་ནས་
གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྗེ་ལྷ་ར་མཛད་པའི་ཚུལ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་རྟ་བདུན་
ཀྱིས་བྱངས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་འདྲིན་རྟེན་ཤར་འདྲི་ཅེ་མོར་མཛོན་པར་
འཕགས་པ་ན། གང་དག་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་རྟགས་སོགས་ལ་བརྟེན་དུ་མི་དགོས་
པར་འདྲིན་རྟེན་ཀྱི་སྐབས་ལེགས་ཆེན་པོར་ངེས་པ་བདེ་ལྷག་ཏུ་རྟེན་དུ་ཡོད་པ་ལྷར།
བདག་ཅག་གི་འདྲེན་མཚོག་སྐྱབས་མཐོན་སྐྱབས་ན་བརྗོད་གང་དེ། དེང་དུས་ཀྱི་འགྲོ་བ་
རྣམས་ཀྱི་མོས་འོ་དང་འཚོམ་པར་སྤྲུལ་པའི་ལྷོས་གང་ཁྲེུ་ཚུང་དུའི་རྣམ་པས་ཞལ་
ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྗེ་མ་མེད་པ་གང་དང་གང་གི་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ན། མི་
དགོ་བའི་རྟོག་པ་རགས་པ་མཛོན་གྱུར་པ་འགག་ཅིང་། འོ་མཚར་བ་དང་བཅས་དད་
མོས་རབ་ཏུ་དགོ་བ་ངང་གིས་འགྱུར་བར་མཛད་བཞིན་པའི་སྐར་མེ་སྤྲུལ་ལྷོ་བ་བཞི་
པའི་ཚེས་ལྗེའི་ཉིན་ཡབ་ཁྲལ་ཀྱི་དོན་ཅ་དང་། ཡུམ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཏུ་བྱིར་དེང་
ཡུལ་དམ་པ་མཚོག་དེ་སྤྱི་རྒྱུང་བཞུགས། འགྲུངས་ཅམ་ནས་ཡུམ་ཚུར་འོངས་
སྐབས། གཟིམ་ཁང་གི་ཕྱོ་རྒྱུད་སྟེང་སྟེུ་ཁྲུང་ཞིག་ཡོད་པ་ནས་བྱུང་མེད་སྤྲ་སྤྲུག་

གྲོན་པ་ཞིག་བཟླ་བཞིན་འདུག་པར་སྒྲུང་བས། མགྲོགས་པར་སྐྱེད་དུ་སྐྱེན་ནས་
བཟླས་པས་སྐྱེ་ཡང་མེད་པ་ན། སྐྱེད་འོངས་ནས་གཡུལ་ཁང་དུ་སྐྱོད་པའི་བྱུང་མེད་
ཅིག་ཡོད་པ་ལ་སྐྱེ་འོངས་སྐྱེ་བྱིས་པས། སྐྱེ་ཡང་མ་བྱུང་ཞེས་ཟེར་ཡང་ནང་དུ་ཡོང་
ནས་བཟླས་པས། ཡར་འགྲོའི་རྩོད་སྐྱོད་ཀྱི་རྩོད་ཞིག་གི་སྐྱེད་དུ་སྐྱེར་མེད་པའི་ཞབས་
རྗེས་གཉིས་འདུག་པ་མཐོང་ཞིང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བཀོག་ནས་རྟེན་གསུམ་སྐྱེ་
བཞག་འདུག དེ་བཞིན་གང་གི་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་ཡེ་ཤེས་ནོར་བུ་འབྲུངས་ཁང་ར་
བསྐྱོར་ནང་དུ་ཡོད་སྐབས། ཅེ་ཐོག་ནས་བྱུང་མེད་སྐྱེ་བྱིས་གྲོན་པ་ཞིག་གིས་ལྟ་
བཞིན་འདུག་པར་སྒྲུང་བ་བཅས། དེ་དག་ནི་ལྷ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་སྐྱེའི་སྐྱེང་མར་
ཁས་སྐྱངས་པའི་མ་གཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་ཡང་མཐོན་པོ་གང་གི་སྐྱེའི་བྱུང་
དུ་འབྲུལ་མེད་དུ་བཞུགས་པའི་བཟང་སྒྲུང་།

དེར་མ་ཟད་མཚན་སྲོད་ཀྱི་བྱུང་པར་ནི་གྱིས་པ་ཐ་མལ་བ་ལྟར་བསྐྱེམ་པ་
སོགས་ཡེ་མི་མཚན་པར་འདྲིས་སྐྱེ་ཡོད་པ་དང་མ་འདྲིས་པའི་སྐྱེས་བུ་མཚོག་དམན་
གང་ལ་ཡང་བག་འཚོར་བ་མེད་ཅིང་བཅེ་བའི་ཉམས་ཀྱིས་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་
འཇུ་མ་བ་དང་བཅས་ཉེ་སྟོན་ཞིང་། མཚོག་གསུམ་གྱི་རྟེན་ལ་གུས་པའི་རྣམ་པ་དང་
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་དགུས་ཚོར་ཅི་ཆེ་དང་། རྩོད་བྱིས་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་
ལྷག་ཏུ་འགྲོར་ཆེ་དགོལ་བ་དང་དབང་བསྐྱུར་བའི་ཉམས་སོགས་ངང་གིས་མཚན་པ་
བཅས། སྐྱེའི་ན་ཚོད་བསྐྱེའི་ཅ་བ་ལྟར་འིན་ཏུ་སྐྱེ་ཡང་། ཡོངས་སྐྱེ་བྱིས་པའི་ཆུན་
པོའི་སྐྱུགས་དང་སྲོད་ལམ་གྱིས་གུན་ཏུ་མཛེས་པར་བཞུགས་སོ། །

༡༥ སོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་མཚོག་གི་སྐྱེལ་སྐྱེའི་གསེར་ཞལ་ནས་མཚན་གྱི་རེ་

སྐྱུག་ལ་འཁྲེན་པའི་སྐྱུར་ལྷ་སྒྲིའི་ཡུང་བསྐྱེན་མང་དུ་བྱུང་བ་དང་ཅ་བཤེ་བསྐྱེན་གྱིས་ཅུད་གཅོད་རིམ་བཤིས་བྱས་པར་འོལ་དགའ་དང་ཟངས་རི། དུགས་པོ་སྐྱ་གསོལ་བཅས་ནས་ཚུང་སྲིད་དོགས་གནས་གསུམ་བྱུང་རྣམས་སྐྱ་ལྷན་ཀླུལ་ཁབ་ཏུ་གདན་ཞུས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་བསྐྱུངས།

དེ་དག་གི་སྤྱི་རྣམས་སུ་བོད་དང་བོད་ཆེན་པོས་མཚོན་པའི་ཡངས་པའི་ཀླུལ་ཁབས་འདིར་འཁོད་པའི་སྐྱེས་བུ་མཚོག་གསུམ་སྐྱ་མར་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ནས། སྐྱུབས་མགོན་སྐྱུག་ན་བཤམ་ཚོའི་མཚོག་གི་སྐྱུལ་སྐྱུའི་ཞལ་བཟང་འདྲེན་གྱི་ཤུལ་དུ་འགྱུར་བའི་དུས་ནམ་ཞིག་འོང་ན་སྐྱམས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རེ་བ་དུག་པོ་དང་བཅས་ཉེ་སྐྱུར་མཇལ་གྱི་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་། ལྷག་པར་སྐྱུལ་མཚོག་བཅུ་གཅིག་པ་ཆེན་པོ་གཟུགས་སྐྱུའི་བཀོད་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་བསྐྱུས་པའི་མཚན་པ་བསྐྱེན་ཟེན་མཚམས་ནས་བཟུང་། གངས་སྐྱོངས་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཚབ་མཚན་པོ་དུ་སྐྱེད་ཨ་ཆེ་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དང་། བཀའི་མདུན་ན་འདོན་རྣམ་བཞི། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་སོགས་ནས་སྐྱུགས་ཁྲུང་ཆེར་བསྐྱེད་ཀྱིས། སྐོང་ས་སྐྱ་མའི་རྣམ་འདྲེན་ཆེན་པོའི་མཚོག་གི་སྐྱུལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུར་དུ་བྱོན་བྱིར་ཀླུལ་བ་དངོས་དང་དབྱེར་མ་མཚེས་པའི་རྟེན་མཚོག་རོ་ཤུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་གངས་སྐྱོངས་མཐའ་དབུས་ཀྱི་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མཚོན་འབྲུལ། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་རྒྱུད་ལྷོད་སྐྱེད། སྐྱ་བཅར་རྣམ་ཀླུལ་གྲ་ཚང་སོགས་ཚོས་སྤེ་ཆེ་ཚུང་ཐམས་ཅད་དུ་གང་ལ་གང་འོས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་རིམ་གྱོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུབ་རྒྱུའི་བསྐྱེན་བཀའ་མང་འགྲེད་སོགས་ནང་མང་མཚན་བཞེན་ནས། ཚད་ལྷན་གྱི་སྐྱ་མ་རྣམས་དང་ཚོས་སྐྱོང་ཁག་

ལ་ཡང་། རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་སྐྱལ་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་འཕྲོན་འགྲུར་ཡུལ་ཕྱོགས་པོ་རྒྱ་
ཞག་དུས་ཡབ་ཡུམ་གྱི་མིང་སོགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་ཞལ་གཟེགས་འབྲུང་མིན་བཏག་
ལྷ་ཡང་ཡང་ནན་ཏན་མཛད་པར་པལ་ཆེར་ཤར་སྒྲིའི་ཕྱོགས་དང་པོ་ཁམས་མེ་
འབྲུག་ནང་སྐྱར་གསལ་འོང་ཞེས་ཅེ་མཐུན་གྱིས་སེབས་པ། ལྷག་པར་མེ་འབྲུག་ཉིར་
རྒྱ་དགུ་པའི་ནང་རྒྱལ་པའི་བསྟན་སྲུང་ཚངས་པ་ཆེན་པོ་ནས། ཡབ་ཡུམ་བཟང་དང་
གཡུ་ཡི་མིང་ཅན་ལ། །རི་ལྷར་སྐལ་བ་ལྡན་པའི་ལོ་འབྲས་འབྲུང་། །ཞེས་པའི་བཟུ་ནི་
ཡབ་གྱི་མིང་རྒྱར་སྤུན་ཚོགས་གྱི་དོན་དང་། གཡུ་ཞེས་ཡུམ་ཆེ་རིང་གཡུ་སྒྲོན་གྱི་
མིང་དངོས་དང་།

ཡང་མེ་སྐྱལ་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ཚངས་པའི་བཀའ་ལུང་དུ། རི་པོ་སྐང་ཆེན་
འདྲ་བ་ཡི། །རྩ་པོ་གཡམས་སུ་འབབ་པའི་སར། །རྒྱལ་དང་མགར་མི་གནས་རྒྱང་
ནས། །ཅེ་མོར་རྩ་འཛིན་འཁྲིགས་འདྲ་བའི། །རྩ་བ་སྒྲོན་ཤིང་ལོ་འདབ་རྒྱས། །ཡིད་
བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་ཞིག །དེས་པ་རྙེད་པས་ཡིད་ལ་རྒྱངས། །ཞེས་པའི་ཚིག་
རྟེན་དང་པོ་གཉིས་གྱིས་མགོན་པོ་མཚོག་གང་དུ་འཇུངས་པའི་ཡུལ་གྱི་ས་དབྱེད་
སོགས་གྱི་ཁྱད་པར་གསལ་བར་བསྟན་ཅིང་། ཚིག་རྟེན་གསུམ་པ་སོགས་གྱིས་ཚོས་
འཁོར་རྒྱལ་དང་ཉེ་བའི་གནས། ལྷ་མེས་ཆེན་པོའི་རྗེས་འབྲང་མགར་མི་བཙོན་
འབྲས་གཡུང་དྲུང་གིས་སྤྲུག་བཏབ་པའི་རྗེད་སྤྱིའི་དགོན་གྱི་ཉེ་འདབས་སུ་ནོར་བུ་
རིན་པོ་ཆེ་ཡིད་བཞིན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་དང་ཚོས་མཚུངས་པའི་མཚོག་གི་སྐྱལ་སྐྱེ་
འཇུངས་བྲལ་དེས་པ་རྙེད་པ་འབྲུང་ཞེས། མགོན་པོ་མཚོག་དེ་གང་དུ་འཇུངས་པའི་
གནས་ཡུལ་དང་། ཡབ་ཡུམ་གྱི་མིང་བཟང་བཅས་གསལ་བར་ལུང་བསྟན། མེ་འབྲུག་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གཞོན་པ་ཟུང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཟླ་བ་དགུ་པའི་ནང་དུ་རྩ་སྐྱེད་ཨ་ཆི་མུ་ཉོ་ཐོག་མུ་ཆེན་པོ་ནས། རྒྱུ་བས་མགོན་
“ཀླུ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྲིན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་མཚོ་ག་གི་སྐུལ་སྐུ་རིན་པོ་ཆེར་
དོགས་གནས་ཅན་གྱི་ཁྲིའུ་ལོ་མཚར་ཆེ་བ་རི་འདྲ་ཞིག་འབྱུང་རུང་། སྐུས་ཀྱང་གལ་
སྐུས་མེད་པར་ཀླུ་ཁབ་ཏུ་སྟོན་ཞུ་དགོས་ཚུལ་པོད་ཁོངས་དབྱུས་གཙང་། དུགས་
གོང་། ལྷོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ། བྱང་རིགས་སྡེ་བཞི། ཁམས་བཅས་ཀྱི་རྫོང་
གཞིས་ཁག་དང་། གཞན་ཡང་འབའ་ལི་ཐང་། ཀླུ་ཐང་། སྡེ་དགོ། ཉོར་མེར་ཁག
ཁྲུང་པོ་དཀར་ནག་སེར་གསུམ། ལྷགས་ལ་སོགས་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཚང་མར་བཀའ་ཀྱི་
བཞུགས་མཛད་དང་།

མེ་སྐུལ་ཟླ་བ་དང་པོའི་ནང་དུ་ཡང་བཀའ་ཀྱི་རིམ་སྐུལ་གནང་དོན་ལྷ་ལྡན་ལྷོ་
ཕྱོགས་ཟངས་རི། འོལ་དགའ། ཀླུ་ཁྲུལ། ཤར་ལྷོའི་མཚམས་དུགས་པོ་ལྷ་གསོལ།
བྱང་ཕྱོགས་སོག་ཁྲུལ། རོང་པོ་ཁྲུང་པོ་གསེར་ཅ། ལྷ་ལྡན་ཉེ་སྐོར་ཉང་བཞ། ལྷ་ལྡན་
ནས་བྱང་ཤར་མཚམས་ཡུལ་ནན་གྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐང་ལྷོར་རོང་ཅན་ནས་ཁྲིའུ་ལོ་
མཚར་ཅན་རེ་བྱང་ཚུལ་གྱི་སྟོན་ཞུ་རིམ་འབྱོར་ལ། འགའ་ཞིག་ནས་རང་འདོད་གྱིས་
གནས་ཚུལ་བདེན་མིན་མངོན་མཚན་ཆེ་རིགས་རྣམས་སུད། ཞུ་བ་དངོས་འབྲེལ་
ཡིན་འདྲ་སྐུམ་པ་དོགས་གནས་ཆེ་རིགས་དང་། ཀུན་ལ་གྲགས་ཆེ་བ་རྣམས་ལྷ་ཟླ་དུ་
མར་ལུང་ཞུ་མཛད་པར། ཟངས་རི། འོལ་དགའ། དུགས་པོ་ལྷ་གསོལ་བཅས་ཀྱི་ཁྲིའུ་
རྣམས་བཟང་བར་ལེབས་ཤིང་། དེ་དོན་དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མི་འདེམས་སྐྱུག་
གིས་“ཀླུ་མཚོ་ག་”ཤོང་མའི་མཚན་ཞབས་ཤོང་ས་དམ་པ་ནས་“ཀྱང་གཟིགས་
བསྐྱེདས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་སྐོ་མང་དགོ་བཤེས་ངག་དབང་ལོར་བུ་དང་། དེའི་རོགས་རྒྱར་

སེར་སྒྲུང་གོང་པོ་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅས་གོང་གསལ་ཟངས་འེ་
སོགས་ཀྱི་ཁྲིའུ་གསུམ་དངོས་མཛལ་གྱི་ཐོག་སྐྱའི་བྱད་དབྱེ་བས་མཛད་སྡོད་
སོགས་ལ་བལྟ་རྟོག་ཞིབ་འཇུག་ཅན་ཉན་དང་སོ་སོའི་ཡབ་ཡུམ་རྣམས་ལ་རྟགས་
མཚན་དེ་ལྟར་བྱང་ཚུལ་སོགས་དེ་ཞིབ་ཅན་ཉན། དེ་སྐོར་ཡུལ་ཡས་མས་ཀྱི་མི་
རིགས་སེར་སྐྱ་རྣམས་ལ་ཡང་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློན་ལ་དེ་ཞིབ་ཅན་ཉན།
དེ་དག་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འཁོད་པའི་ལྷ་བ་རྟགས་འབྲུང་དགོས་ཚུལ་སོགས་བཀའ་ཁྲབ་
ཅན་ཉན་གྱི་ཐོག་སྐྱོའའི་གནས་ཆེན་ཁག་ལ་མཚོད་འབྲལ་ཞབས་བཏོན་སྐྱབ་རྒྱ་དང་
སྐྱགས་མེ་སྐྱལ་ལྷ་བ་བཞི་བ་ནང་རྫོང་བཅས་མཛད།

དགེ་བཤེས་རྣམ་གཉིས་ཀྱང་དང་བས་ཁྱུར་སྒྲངས་ཅི་ཆེ་ཐོག་གོང་གསལ་ཁྲིའུ་
རྣམས་ལ་དངོས་མཛལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ལྷུས་བར་སྐྱ་སྐྱའི་ལྱང་ལྟར་ཁྲིའུ་རྣམས་ངོ་
མཚར་ཆེ་བ་ཡོད་འདུག་ཅིང། ལྷག་བར་འོལ་དགའ་འབག་འཕྲོག་ཉང་ཆང་པའི་ཁྲིམ་
ཏུ་མེ་སྐྱལ་ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་དགེ་བཤེས་རྣམ་གཉིས་དང། འོལ་དགའ་
རྫོང་སྡོད། རྫོང་ཕྱི་དགོན་གྱི་ལས་སྡེ་བཅས་རྒྱང་སྤིད་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཛལ་ཏེ། ཐོག་
མར་སོ་སོ་ནས་མཛལ་དར་རེ་སྤུལ་བ་དབྱེས་ཉམས་ཅི་ཆེས་སྤུག་གཉིས་གྱིས་
བཞེས་ཤིང། སྐྱ་རྒྱང་ཚོག་སྤར་བཞུགས། དགེ་བཤེས་གཉིས་དང། རྫོང་ཕྱིའི་ལས་
སྡེ། མགའ་ཁྲག་རི་ཁྲོད་བ་སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བཅས་ནས་ཁྱུས་གསོལ་བྱས་ཏེ།
ཡུན་རིང་ཅོམ་སྡོད་ཀྱི་རིང་ལ་ཡང་སུན་སྤང་གི་རྣམ་བཤེ་མ་མཛད་བར་བག་ཤེབས་
གྱིས་བཞུགས་འཇགས་མཛད། དགེ་བཤེས་གཉིས་ནས་བར་དུ་གདན་ལྷོ་བྱས་བར་
ཡང་འཆེར་སྤང་མེད་བར་བྱོན་ཅིང། སྐྱའི་བྱད་དབྱེ་བས་སོགས་ལ་ཞིབ་ཐོར་

བརྟགས་པས། སྐྱའི་བྱད་དབྱེབས་ཤིན་ཏུ་ཕྱོག་གཅོང་ཞིང་སྐྱེ་འབྱུངས་ནས་ལྷ་བ་
བཞི་དང་ཞག་ཉི་ཤུ་ཅམ་ལས་མ་སོང་ཡང་། གྱིས་བ་གཞན་དག་ལས་སྐྱ་སྐྱེད་ཆེ་
ཞིང་ཤིན་ཏུ་མངལ་སྒོ་བ་དང་། ཡབ་ཡུམ་ནས་ལྷ་གསལ་ཞབས་གཡས་པའི་མཐེལ་
དུ་ཨ་ཡིག་རང་ཕྱོག་ཡོད་ཚུལ་སྒོས་བ་ལ་ཞིབ་བརྟག་བགྱིས་པར། ཞབས་མཐེལ་དུ་
སྐྱ་ཤ་སྐྱག་ཐིག་ཅིག་གི་དཀྱིལ་དུ་ཕྱོགས་གཡས་གཡོན་སོགས་ནས་མངལ་ཚུལ་ལ་
དབྱ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ཨ་དང་སའི་རྣམ་པར་སྣང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཅམ་ཡོད་པ་ཞིག་དངོས་
གནས་སུ་འདུག་པ་བཅས་དང་།

གོང་གསལ་དོ་སྐྱས་སྟེང་དུ་བཞག་པའི་ཞབས་རྗེས་ཀྱང་བཞག་ནས་དེ་སྐབས་
ཞག་བཅོ་ལྔ་ཅམ་སོང་བས་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་དང་བསྐྱར་བའི་ཆེ་ཞབས་
ཚུང་ཆེ་ཅམ་འདུག་པ་ཞབས་གཡས་གྱི་ཞབས་རྗེས་གཉིང་ཟབ་ཅིང་ཞབས་གྱི་རི་མོ་
ཚུན་ཆད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དང་། ཞབས་གཡོན་གྱི་ཞབས་རྗེས་གཉིང་ཟབ་ཀྱང་
དབྱེབས་རིས་སོགས་ཚུང་མི་འདྲ་བ་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པར་འདུག དོ་སྐྱས་གྱི་སྟེང་དོ་
བཀོག་ཤུལ་དང་དོ་གཉིས་ཆོད་འགྲིགས་མིན་བལྟས་པས་ཤིན་ཏུ་འགྲིགས་པ་
བཅས། གོང་བརྗོད་ཀྱི་རྟགས་མཚན་ཁྲུང་པར་ཅན་རྣམས་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ནས་
ལུས་གསལ་ལྟར། དེ་སྐོར་གྱི་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་དུ་མར་དངོས་ཤུགས་ཅི་རིགས་
གྱིས་དྲིས་བཅད་བྱས་པ་ཡང་མི་མ་སྐྱུན་པ་མེད་པར་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་གྱི་ལྷ་བ་
རྟགས་འབྱུང།

འོལ་དགའ་རྗོང་སྟོད། རིང་ཕྱི་དགོན་གྱི་ལས་སྣེ་སོགས་དེ་སྐོར་གྱི་སེར་སྐྱ་
རྣམས་གྱི་ལྷ་བ་དང་། དགོ་བཤེས་གཉིས་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་ནན་ཏན་བགྱིས་པའི་ལྷ་

བ་རྟགས་འབྲུང་བཅས་ལུལ་བ་མི་མ་རྒྱན་བ་མེད་བར་མ་ཐང་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་པ་
ནམས་ནས་ཀྱང་རྒྱང་སྤིང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བལྟམས་ཟེན་འབྲུལ་ནས་ལྷན་རྒྱུད་སྐྱེས་ལྟ་
བུས་རྒྱང་སྤིང་རིན་པོ་ཆེར་མངས་དར་ལུལ་བ་སོགས་བྱས་ཟེན་འདུག་ཀྱང་། རྒྱང་
སྤིང་འདི་བཞིན་ལྟུང་དབང་མཚོག་གི་སྐྱེའི་ཡང་སྤིང་འབྲུལ་མེད་ཡིན་མིན་དང་།
མིན་ཆེ་ལུལ་ཕྱོགས་སོགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ནས་ཞལ་གཟིགས་སྐྱེས་སྟེ། མེ་སྐྱེལ་ལྷོ་བ་
བཞི་པའི་ནང་ཁ་འབྲུག་ཚངས་པའི་སྐྱེ་རྟེན་རྒྱལ་དུ་འཕྱོར་སྐབས་སྐྱབ་འབྲེན་གྱིས་
ལུང་ལྷོས་པར།

སྤྱིགས་དུས་འཕྱོ་འདྲེན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ཉེ། །གཟུགས་མེད་ཚངས་པ་ང་ཡི་
གཟུག་ཏུ་མཚོད། །སྤོན་གྱི་བསྐྱལ་བ་ཤངས་མེད་ལས་འབྲེལ་བའི། །གདན་ས་གཉིས་
བ་འདུལ་བའི་སྤེ་འཛིན་ནས། །གངས་ཚན་མགོན་པོ་སྐྱེ་ཡི་སྐྱེ་སྤིང་སྐོར། །གཟུགས་
མེད་ཉིད་ལ་ལྷང་དོར་བྱིས་པའི་དོན། །གངས་རི་གཡང་ས་ཆེ་བའི་འདབས་རོལ་
དུ། །རི་པོ་སྤང་ཆེན་འདྲ་བའི་མདུན་ས་རུ། །སྤྱིད་མོས་ཚལ་གྱི་རྩ་པོ་གཡམས་སུ་
འབབ། །གངས་ཚན་མགོན་པོ་གངས་གྱི་སེའླེའི་ཞིག །རྒྱང་སྤིང་ཕྱོགས་སུ་རྟེན་
འབྲེལ་ལེགས་འགྲིགས་པས། །དགུང་སྤོན་གཡུ་འབྲུག་སྤོན་པོའི་སྐྱ་སྤྱང་
གྱིས། །གདན་ས་གཡོ་བ་རྒྱང་བའི་ཚོ་འབྲུལ་ལས། །དོན་གྱི་སྤྱིང་པོ་སྤྱང་ཆར་བརྟུང་
དུ་འབབས། །འབྲས་བུ་ལག་སོན་རྒྱང་བ་ཨེ་མ་ཉོ། །ཞེས་པས་འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱི་
གངས་རི་ཆེན་པོའི་ཉེ་འདབས། །རི་པོ་སྤང་ཆེན་འདྲ་བའི་མདུན་རྩ་པོ་ཆེན་པོ་གཡམས་
ཕྱོགས་སུ་འབབ་པའི་གནས་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་ནས་བརྩིས་པའི་ལུབ་ལྷང་རྒྱང་སྤིང་
ཕྱོགས་སུ་གཙན་གཟན་གྱི་རྒྱལ་པོ་སེའླེ་སྤྱང་གང་ལ་ཡང་འཛིགས་པ་དང་བག་ཚོ་

བ་སོགས་ཉེས་པའི་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ཞིང་མི་འདིགས་པ་བཞི་དང་ལྡན་པའི་
མཚོག་གི་སྐྱལ་སྐུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་བཏུམས་མ་ཐག་ཏུ་སྐྱལ་གྲང་ཆེད་དུ་སྐྱོག་པ་ལ་མ་
སྐྱོས་པའི་སྐྱུན་པ་གཡུ་འབྲུག་གི་སྐྱ་སྐྱད་དང་འབྲ་བ་གདན་ས་འདིར་གནས་རྣམས་ཀྱི་
རྣ་བར་ཐོས་ཅམ་ནས་ཡིད་གཡོས་ཏེ། མཇལ་དུ་ཟིན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཅི་འདོད་
རེ་བའི་དོན་གྱི་སྣོད་པོ་འབད་བ་མེད་པར་སྤྱང་ཆར་བཞིན་དུ་འབེབས་པར་མཛད་པ་
འདི་ནི། ཀུན་གྱི་རེ་བའི་འབྲས་བུ་བསྐྱུ་བ་མེད་པར་བདེ་ལྷག་ཏུ་སྐྱོལ་བ་འབྱུང་བར་
ངེས་པ་ལ་ཨེ་མ་ཉོ་ཞེས་ངོ་མཚར་བ་དང་དགའ་ཉམས་ཀྱིས་ལུང་གསལ་བར་བསྟན།

དེ་བཞིན་མེ་སྐྱལ་ལྷ་བ་བཞི་པའི་ནང་ས་སྐུའི་བདག་ལུར་དོ་རྗེ་རིན་ཆེན་གོང་
གནས་ནས་ཕྱིར་བསྐྱོད་ཀྱིས་དུགས་ནང་འགྲོར་སྐབས་ཀྱལ་སྐུ་གཉེར་སྐྱེལ་པོ་ནས་
པ་གོང་ས་མཚོག་གི་མཚོག་སྐྱལ་སྐྱོར་སྤྲུགས་བཏག་ཞུས་པར་ཡང་། རྗེར་ཕྱི་བ་མ་
ཆེ་རིང་གཡུ་སྐྱོན་གྱི་བུ་དེ་བཞིན་པ་ཀྱལ་དབང་མཚོག་གི་སྐྱ་གསུང་སྤྲུགས་ཀྱི་སྐྱལ་
པ་འཁྲུལ་མེད་ཡིན་འབྲ་བས་རྣམ་ཀུན་གཅོད་སྐྱ་དང་ལྡན་པའི་ཞབས་འདེགས་
ལེགས་པར་སྐྱབ་འཚོལ་ཞེས་ལེབས་ཡོད་པར་འདུག་པས། ལྷ་ལྷ་གཉིས་ཀྱི་དམ་
འབྲུང་བའི་ལུང་དངོས་བཅས་དགོ་བཤེས་གཉིས་ནས་ཨ་ཆེ་སྤྱ་ཉོ་ཐོག་སྤྱ་ཆེན་པོར་
སྐྱུན་ཞུ་སྤུལ་བར་ཀྱལ་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་སྤྲུགས་ཞེ་འདོདས་ངེས་སུ་བྱུང་ཞིང་། རྗེ་ལུ་
གཞན་གཉིས་ལ་འང་དགོ་བཤེས་གཉིས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཚུལ་ཁྱེད་པར་མེད་པ་
ཁྱེད་ས་སོ་སོའི་ཞུ་བ་རྟགས་འབྲུང་བཅས་སྤུལ་བ་དེ་དག་ལ་ཀྱལ་སྐྱོན་རྣམས་ནས་
སྤྲུགས་ཞིབ་ནན་ཉན་བསྐྱངས་ཏེ། གསེར་བུམ་རིན་པོ་ཆེར་བཏག་དབྱེད་ཞུ་རྒྱ་རྒྱར་
ཟངས་རི་དང་། འོལ་དགའ། དུགས་པོ་ལྷ་གསོལ་བཅས་ཀྱི་ལྗོངས་གསུམ་གྱི་མཚོན་

བྱང་བཅུག་ན་འཕུས་མིན་ཁྱི་ཆེན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྐོ་བཟང་མཁུན་རབ་
དབང་ལྷག་དང་། རྗེ་ལྷུ་པའི་དབང་ལྷག་ཚུ་བཟང་སྐྱེ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ།
དཔལ་འབར་སྐུལ་སྐུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དེ་སྐབས་གཞུང་ས་མཚོག་གི་ཕུན་ཚོང་མ་
ཡིན་པའི་སྲུང་མ་གནས་ཚུང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་རྟེན་གཞིར་སྐུ་ཤེས་ཡོད་ཆེ་ལྷང་
ལྷ་མཚན་དཔོན་པོ་ལགས་ཀྱིས་ཆོས་རྗེ་སྐུ་མ་འདས་ཟེན་ཅིང་། ལྷི་མ་མ་དེས་
བས་བཀའ་ལྷང་ལྷ་ས་མ་མཚེས་མོད། འོན་ཀྱང་སྐུ་ལྷི་ཐམས་ཅད་གནས་ཚུང་ལྷོག་
ཏུ་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་གཙོ་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་བཀའ་མཚོགས་སྐྱོང་སོགས་རྒྱ་
ཆེན་མར་བསྐྱབས་པར་མཚན།

གཞན་ཡང་འདས་དང་མ་འདས་པའི་བསྐྱེད་སྲུང་རྣམས་ཀྱི་ཕུགས་རྒྱུད་བསྐྱེད་
བའི་བསྐྱེད་འཕྲིན་རྒྱ་ཆེ་དང་བཅས། ལ་མོ་ཚངས་པ། བསྐྱེད་སྲུང་ཆེན་པོ་བསམ་
ཡས་ཚོས་སྐྱོང་། ལྷ་འབྲུག་ཚངས་པ་བཅས་ལ་ལྷང་ལྷ་སྐུལ་བ་ཡང་། དེས་འཕུས་
ཚུལ་བཟང་བར་ཅེ་མཐུན་དང་། རུ་སྐྱེད་ཉོ་ཐོག་ཕུ་ཆེན་པོ་ཉིད་ནས་ཀྱང་ཕུགས་
བཟླ་ལྷན་ཉན་མཚན་པའི་དེ་བཞིན་ཤེས་པ་བཅས་དེ་ལྟར། རུ་སྐྱེད་ཉོ་ཐོག་ཕུ་
ཆེན་པོ་བཀའི་གྲུང་སྐོན་རྣམས་དང་སྐྱི་ལྷུ་མཁུན་པོ་བཅས་བཀའ་མོལ་ཐོག་སེར་
འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པའི་དཔོན་སྡེ་ཁག་གི་སྐྱེ་མ་ལས་སྡེ་གཞུང་ས་
མཚོག་གི་ཞབས་ལྷ་སེར་སྐུ་དགས་འབྲིང་དུས་བཅས་སྡེ་བ་ཚོགས་བྱེད་དུ་བཅུག་
སྟེ། ཚང་འཛོམས་སར་མ་སྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཞིགས་
ཆེན་པོའི་ཚུལ་བསྐྱེད་ཡང་སྤིད་དུ་དོགས་གནས་བྱུང་རིགས་ཀྱི་ཁྱེལ་འོ་མཚར་ཆེ་
བ་མོད་དང་མོད་ཆེན་པོའི་ཁོངས་གང་དུ་བལྟམས་པ་མཚོན་ལྟས་བཟང་རིགས་བྱུང་

ལུགས་སོགས་སྲུང་ཀྱང་སྲུང་དང་སྟོན་འཕྲི་མེད་པར་ས་གནས་སོ་སོའི་འགོ་
བྱེད་རྣམས་ནས་ཀླུ་ཁབ་ཏུ་སྟན་ཞུ་འབྲུལ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ཀྱི་གནང་ལུགས་དེ་
དོན་ཁམས་བོད་ས་ཐག་ཉེ་རིང་དུ་མ་ནས་གནས་ཚུལ་སྟན་ཞུ་རིམ་འགྲོར་ལ་ཐུགས་
ཞིབ་ཏན་ཏན་མཛད་དེ། རྩེ་ལུ་སོ་སོའི་ཡབ་ཡུམ་དང་ཉེ་སྐོར་ཡུམ་མི་རྣམས་ཀྱི་ཞུ་བ།
གོང་གསལ་ལྷ་སྐྱ་མ་རྣམས་ལ་ལུང་ཞུ་རིམ་འབྲུལ་གྱི་སྲིར་ལེབས་སོགས་ཅེ་མ་ཐུན་
གྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱ་འོས་ཟངས་རི། འོལ་དགལ། དུགས་སོ་སྟོགས་ལ་བཅས་ཀྱི་ཚུང་
སྲིད་རྣམས་ལ་བརྟུག་དབྱེད་ཞུ་མི་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་དགོ་བཤེས་གོང་གསལ་
གཉིས་ནས་ཀྱང་ཞིབ་དབྱེད་ཀྱི་ཐོག་བརྟུག་དབྱེད་ལེགས་པར་ཞུས་པ་ལ་ཡང་
མཛལ་བ་ཅམ་ནས་དང་གྲུས་ལྷག་པར་འཕེལ་བས་དམ་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཡིན་
རེས་ཡིད་ཆེས་བྱུང་ཚུལ་སོགས། ཚུང་སྲིད་དེ་གསུམ་གྱི་ཡབ་ཡུམ་ཉེ་སྐོར་གྱི་སེར་
སྐྱ་རྣམས་དང་དགོ་བཤེས་གཉིས་ནས་སྲུང་བའི་ཞུ་བ་རྟུགས་འབྲུར་རྣམས་དང་ལྷ་
སྐྱར་ལུང་ཞུ་སྲིར་ལེབས་སོགས་ཚོགས་འདུ་ཀྱིས་སྟེང་དུ་སྟོག་བྱུང་མཛད་དེ་གནས་
བསྐྱོས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོས་སྟོན་ནས་བཀའ་བཅད་དགོངས་དོན་ལྟར་གསེར་
བུམ་རིན་པོ་ཆེར་བརྟུག་དབྱེད་ཞུ་དགོས་ལ། ཚུང་སྲིད་ལྷུ་གསུམ་ལ་ཆ་འཛོག་
བྱེད་དམ། དེ་མིན་སྐྱར་ཡང་ལྷུ་གཞན་དག་ཅད་འཚོལ་བྱེད་དགོས་མིན་སོགས་
མཚོ་དམན་སྲུང་ཀྱང་ཉེ་དགའ་སྟོགས་ལྷུང་གིས་འོ་འཛིན་སོགས་མེད་པར་ལྷག་
བསམ་གྱི་འཕྲོས་འོས་སྲུག་འདྲེན་མེད་པར་གསལ་ཆ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ཁབ་ཏན་
ཏན་མཛད་འདུག་པར། ཚོགས་འདུ་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་ཐམས་ཅད་མཐོན་གཅིག་
ནས་”སྐྱབས་མགོན་”ཀླུ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་མཚོག་གི་

སྐྱུལ་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱུད་གཙོད་གཞན་ལུགས་འདི་ལྟག་གནང་ཐབས་མེད་འདུག་པས་
 མཚོག་སྐྱུལ་ངོས་འཛིན་པར་འགྲུངས་སུ་མ་སོང་བར་ལྷ་རྒྱའི་ལུང་དང་། མཚོན་ལྟས་
 གྱི་ཁྱད་པར་སོགས་གང་ཅི་ནས་བཟང་ཞིང་། ཆེད་གྱིས་བསྐྱབས་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་
 རང་ལུགས་གྱིས་སྟོན་པའི་གྲགས་པ་ཆེ་བས། རྒྱུད་སྲིད་འདི་གསུམ་ལྟ་ལྟ་བུ་
 གདན་ལུས་གྱིས་རྒྱ་བོད་རྒྱ་དཔོན་ཐམས་ཅད་ནས་ཐུགས་ཞིབ་བསྐྱུངས་ཏེ། ཐུགས་
 ཡིད་ཆེས་ངེས་བྱུང་ཆེ་གསེར་བུམ་རིན་པོ་ཆེར་བརྟག་དཔུང་མཛད་ཐུབ་པ་དང་།
 རེས་མེད་ཁྱེད་འདི་གསུམ་ལྟ་ལྟ་བུ་གདན་ལུས་གྱིས་བརྟག་དཔུང་མཛད་སྐབས།
 ཐུགས་ཡིད་ཆེས་མིན་བྱུང་ཆེ་སྐར་ཡང་ཁྱེད་ཀའན་དག་རྒྱུད་འཛོལ་མ་མཛད་ཐུ་
 མེད་ལ་དེ་ལུགས་བཀའ་ཁྲུབ་གནང་ལུགས་ཡོད་པ་ཞེས་བཞོས་ཐག་གཅིག་བཅད་
 གྱིས་ལྷོ་བ་རྟགས་འབྱུང་ནན་སུལ་ལུས་པར་བརྟེན། དེ་དོན་རྒྱ་རྒྱུང་རྟོ་ཐོག་སུ་རིན་པོ་
 ཆེ་ནས་ཨོ་བཀ་ཆེན་པོར་འདི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་གསལ་གྱི་མང་ལུ་རིམ་པར་
 ལྷལ་གནང་དང་།

ལྷག་པར་གསེར་བུམ་བརྟག་དཔུང་མཛད་གོང་རྒྱ་བོད་རྒྱ་དཔོན་ཐམས་ཅད་
 བས་རྒྱུད་སྲིད་རྣམས་ལ་བརྟག་དཔུང་ལེགས་པར་མཛད་དགོས་ལ། ཟངས་རི། འོལ་
 དགལ། ལྷ་གསོལ་བཅས་སུ་འབྲུངས་པའི་རྒྱུད་སྲིད་རྣམས་འགྲུངས་མིན་ལྷ་ལྟ་
 ལྟོགས་སུ་གདན་ལུས་གྱིས་བརྟག་དཔུང་ཞིབ་ཆ་མཛད་ཐོག་གསེར་བུམ་དུ་བརྟག་
 དཔུང་མཛད་རྒྱུར་རྒྱུད་སྲིད་དེ་རྣམས་གྱིས་འབྲུས་པ་འདུག་དགོངས་པར་བྱུང་ཆེ།
 དེ་དོན་གནས་ཚུལ་དང་བཅས་སྟོན་གྱི་དེབ་གསལ་ལྟར། གཟམ་ཆེས་ལེགས་པ་
 ཞིག་ལ་གསེར་བུམ་བརྟག་དཔུང་ལུས་ཚོག་པ་ཞེས། གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་

གསེར་སྣོན་སྣོན་བརྒྱུད་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་དགོས་ཞེས་ཨོ་བཀ་ཆེན་པོར་མང་ཤུ་སྟེང་
གནད་ལྟར། ཨོ་བཀ་མཚོག་ནས་ཀྱང་དེ་དོན་ཅིས་ཀྱང་ལྷ་ཞེས་མང་ཤུ་འབྲུལ་འཕྲོར་
བྱུང་འབྲུལ། རྒྱུང་སྲིད་ཁག་གསུམ་སོ་སོར་གདན་ལྷོ་བྱེད་མི་བཀའ་བསྐྱུར་མཛད་
དོན་བཞིན། ས་ལྷ་སྲས་འོལ་དགའ་འཁྲུངས་པའི་རྒྱུང་སྲིད་གདན་ལྷུང་རྒྱ་བ་དགུ་པའི་
ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ལྷ་ལྷན་ནས་ཐོན་ཏེ་འོལ་དགའི་འཁྲུངས་གཞིས་སུ་ཆེས་བཅོ་
བརྒྱད་ཆ་རྟེན་ཁར་འཕྲོར་བ། དེ་འབྲུལ་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་མཛུགས་ལྷན་པར་
དགྲེས་ཉམས་ཅི་ཆེ་མཛད་ཅིང་དེ་ཉིན་གནམ་གཤིས་ཀྱང་འིན་ཏུ་ལེགས་འིང་
གཟིམ་ཁང་གི་ཐོད་ནས་ལུབ་བྱང་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་འཛིན་སྣམ་དཀར་བརྒྱུངས་པ་ལྷ་བྱ་
ཞིག་ཡུན་རིང་ཅོམ་བྱུང་ཞིང་།

ཆེས་ཉེར་གཅིག་འོལ་དགའ་རྗེས་སྤྱི་དགོན་ནས་གྲུས་འདུད་ཆེན་པོས་འཁྲུངས་
གཞིས་ནས་དགོན་གྱི་རྒྱ་སྒྲིའི་བར་དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་མཚོད་རྗེས་སྣ་ཚོགས་
ཐོགས་པའི་བསྐྱེད་བ་སེར་སྤྱེད། དུལ་གྲོང་ཐམས་ཅད་ནས་རྩ་རྒྱུང་དར་འབྲུལ། གང་
གི་ཞལ་གྱི་དགྲེལ་འཁོར་མཛུགས་ཏུ་ལྷགས་པའི་སྤྱེས་བྱ་ཀུན་ནས་དད་གྲུས་གྱིས་
གསོལ་བ་འདེབས་འིང་། ཞབས་ལྷོ་བ་རྣམས་ནས་རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ཕེབས་
བྱམས་སུ་གདན་ལྷའི་སྤྱི་ལྷོ་བཀའ་སྤྱི་ཅི་ཆེས། ས་བཅུའི་དབང་སྤུག་མི་པམ་མགོན་
སོ་དང་གཉིས་སུ་མ་མཚེས་པའི་རྟེན་མཚོག་བྱམས་ཆེན་གྱི་བསྐྱེད་གནས་དགེ་འདུན་
ཚོགས་པའི་འདུ་ཁང་ཏུ་གདན་ལྷས་གྱིས་མི་འཛིགས་གདོང་ལྷས་བཏེགས་པའི་
ཆོས་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་སོར་བཀོད་བར་མཛད།

རྗེས་སྤྱི་དགོན་ནས་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ལ། དཀར་སྤྱོད་སོགས་རྒྱས་གསོལ་གྱི་

ཐོག་སྲིད་ན་རིང་བའི་ལྷ་གོས་དང་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་སྐྱབས་སུ་བཅུག་སྲིད་ཀྱི་རྟེན་སོགས་མཚོན་སྲིད་དུ་མ་སྐྱབས་ལམ་དུ་བསྐྱར་ཞིང་དགོན་གྱི་རྒྱ་མ་ལས་སྐྱེ་གྲ་མང་དང་། གཞན་ཡང་སེར་སྐྱ་མཚོག་དམན་དུ་མ་མཇུག་ལྷུང་བཅར་བ་རྣམས་ལ་དགྲེས་ཉམས་གྱིས་ཞལ་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་གསལ་བར་བསྐྱབས་པ་དང་། ལྷག་གི་བཅས་ཅི་འདོད་དུ་སྐྱལ་ཏེ། གུན་ཀྱང་དད་པའི་ས་ལ་བཀོད་པར་མཛད། དེ་ནས་བྱམས་ཆེན་ཁང་སོགས་སྤྱིང་ཤོད་གྱི་མཚོན་ཁང་རྣམས་སུ་གནས་གཟིགས་དང་མཚོན་འབྲུལ་སྐྱབས་ལམ་སོགས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ། སྤྱིང་གཟིམ་རྒྱུང་མི་མ་ལྷ་ཁང་དུ་སྒོད་བཞུགས་མཛད། དེ་སྐབས་སྐྱབས་ཤིང་ལྷ་སྐྱབས་ལམ་ལྷུང་བཅར་བཞུགས་དགོས་གཤིས་དགོང་མོ་ཚོས་སྤྱིང་གྲ་བྱང་དུ་བཞུགས་འཇགས་མཛད།

ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ཡང་དེ་ཁར་བཞུགས་འཇགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཞལ་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་མཇུག་བར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱངས། ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་རེས་གཟའ་རྒྱ་བ་དང་། རྒྱ་སྐར་སྐག་འཛོམས་ཀྱི་འཕྲོད་སྐྱོར་ཤིང་ལྷ་སྐྱབས་དགེ་ཤིང་བཟུང་གིས་ཀྱི་ཉི་མ་སོགས་ཆོས་ཆ་སྐྱབས་ཆོགས་པའི་ཉིན་སྐྱོད་པ་སྐྱམས་ནས། ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲུང་དུ་གཞུང་སའི་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་དེ་ཐོག་སྲིད་ན་རིང་བའི་རབ་དཀར་ལྷ་རྒྱས་ནང་མཛོད་ཀྱི་མ་མེད་པ་དང་། གསེར་ཟངས་རྩིང་མ་ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་བ་ཆེ་དབལ་མེད་ཀྱི་སྐྱབས་བརྟན་ནམ་བཅས། རྒྱུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱབས་ཚོད་དང་མ་ཐུན་པའི་སྤྱི་མཛོད་གོས་ཚང་འཁོར་མ་སེར་པོ་དང་ནང་ལྷ་སྐྱམས་སེར་པོའི་ཚོ་ལྷ། རྒྱ་ཅི་མཚལ་ཀའི་འོག་བཞེས་དང་། སྤྱི་མཛོད་གོས་སེར་པོ་དང་ནང་ལྷ་སྐྱམས་སྤྱི་སྤྱོད་གོས་བྱམས་པའི་ན་བཟའ། རྒྱ་ཅི་ལི་ཏང་གི་སྐྱབས་བཅས་གོས་སེར་པོའི་

སྤྱིལ་འཕོག་ཉུགས་འབྱུང་དང་། ཤིང་འབྲས་ལེགས་པ་སྤྲུམ་བུ་ཉུགས་འབྱུང་བདུན་
བཅས་འབྲུལ་ལམ་ལྷུས་ཉེ་ན་བཟང་རྣམས་སྤྱིལ་གསོལ་བ་དགེས་བཞེས་བཀའ་
དེན་བསྐྱེད་སྤྱོད།

གསོལ་ཇ་སོགས་རིམ་བར་གྲུབ་མཚམས་ནས་རྩུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ། ཡབ་
ཡུམ་ཨ་ཁུ་ལགས། གཞན་ཡང་སྤྱིལ་འཕོང་རགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལྷུས་ཉེ་གྱིས་
བཅས་བའི་པ་སྤྲུམ་འོ་གཡོག་འོལ་དགའ་རྩོད་སྲོད་རྩོད་སྲོད་ལྷོ་དགོན་གྱི་སྤྲུམ་ལས་སྤྱི་
སོགས་གྱིས་སྤྱོས་སྤྱོད་དང་བཅས་ཉེ། ལྷ་ལྷན་ཕྱོགས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྤྲུམ་སྤྱོད་སྤྱོད་
རྩོད་སྲོད་དགའ་ལྷུས་སྤོང་ཐམས་ཅད་ནས་རྩུང་དང་། དར་འཕྱུར། མཁའ་དབྱིངས་
ཁྲབ་པའི་བསངས་གྱི་དུད་སྲིན་དང་། དཀར་ཕྱོགས་གྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བའི་
རྣམ་པས་གཅིག་ཏུ་རེས་པ་མ་མཚེས་པའི་མཚོན་རྩུ་སྤྱོད་སྤྱོད་གྱི་དབྱིབས་ཅན་
ལྷ་འཕྲིན་དཀར་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་པས་འཕྲིན་ལས་ཤིང་། ཉིན་མོར་བྱེད་པ་ཡང་འཇུག་
འོད་གྱི་གྲུང་ཁང་ཁོང་པོ་ལྷུག་ཏུ་ཁྲབ་པ་སོགས་དགེ་མཚན་དུ་མ་དང་བཅས་ཉེ།
རིམ་བཞེན་ཆེབས་སྤྱོད་མཚན་པར། འོལ་མདང་སྤྲུམ་པ་བཞུགས་ཁྲི་ཟེར་བའི་གནས་
སུ་རྩོད་སྲོད་དགོན་གྱི་ཐབ་སྤྱིལ་གྱི་དབྱུང་གྲུང་དུ་གདན་ལྷུས་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཕོད་བསྐྱེད། གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་དགོན་གྱི་སྤྲུམ་ལས་སྤྱི་རྣམས་
ནས་རྩོད་གསུམ་མཇུག་དར་སོགས་སྤྱིལ་བ་དགེས་བཞེས་དང་། གཞན་ཡང་ཕྱག་
ལྷོན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྤྱིལ་བུ་རྣམས་གྱི་རེ་བ་སྤོང་བར་མཚན།

དེ་ནས་པ་སྤྲུམ་རྣམ་པའི་བས་ལམ་བརྐྱེད་གྱི་རྩོད་གཞིས་སོགས་སོ་སོའི་ཕེབས་
གྲ་སྤྱིལ་ལྷུགས་སྤོན་ནས་བཀོད་ཁྲབ་སོང་དོན་བཞེན་ཕེབས་གྲ་ལེགས་འཕྲིན་གས་

དང་བཅས་རིམ་བར་ཕེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་སྟེ་ཆར་བསམ་ཡས་
ཆོས་སྐྱོད་ཆེན་པོ་སྟེ་གསོལ་ལྷུས་གནང་དང་བཅས་ཉེ་མཇལ་དར་ལུལ་བར་བག་ཚེ་
བ་དང་འཆོར་སྐྱོད་ཡེ་མེད་བར་དགེས་ཉམས་ཀྱིས་བཞེས་གནང་། ལར་ཡང་སྐྱོན་
དར་མ་སྐྱོན་རྗེས་བཅས་སྐྱུལ་གནང་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས།

དེ་ནས་ལོད་ཁག་ལ་བརྒྱད་རིམ་ཕེབས་ཀྱིས་ཉོར་ལྷ་བཅུ་པའི་ཆོས་གཉིས་
སྟེ་ལ་ལྷ་མཚམས་ཀྱི་འབྲུག་སྐྱོར་སོགས་གཟུང་སྐྱོར་འཕྲོད་སྐྱོར་མཚོག་ཏུ་དགེ་
བའི་ཉིན་རི་པོ་བྱུ་འཛིན་གཉིས་པའི་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱལ་མཚོག་གོང་མ་ན་
རིམ་ཀྱིས་དགེས་ཞིང་། རོར་སྤིང་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་བྱང་བཅས་དང་འདབས་འབྲེལ་
བར་ཞིབ་བཀའ་ལེན་ཆོས་སྤིངས་སྟེ་ཕེབས་བཞུགས་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས། དེ་ཉིན་
ཟངས་རི་དང་དུགས་པོ་སྟེ་གསོལ་ཀྱི་ཚུང་སྤིད་གཉིས་ཀྱང་སྟེ་ལྷ་ལྷན་ཉེ་འཁོར་དུ་
ཕེབས་ལྷུབ་བ་བཅས། ཚུང་སྤིད་སོ་སོར་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་གསོལ་རྗེ་རྗེ་ཞུའི་
ཐོག་མཇལ་དར་དང་དཀར་སྐོ་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད།

༡། འོས་སྐྱུལ་ཁག་གསུམ་ལ་སྐྱར་སྐོལ་ཀྱི་བརྟུག་དབྱེད་རིམ་བཀྱིས་མཐར་
འོས་དགའི་ཚུང་སྤིད་ཅེར་ཐོན་བྱུང་བར་གཞུང་སྐྱེར་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ལུགས་
ལེགས་ལུས།

དུ་སྐྱེད་ཨ་ཆི་སྟེ་ཐོག་སྟེ་ཆེན་པོ་དང་། ཨི་བན་བཅས་སྐྱོན་ནས་བཀའ་མོལ་
མཛད་ཟིན་ལྟར་ཆོས་བདུན་ཉིན་ལོར་སྤིང་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་རྒྱལ་སྐོན་ལྷན་
རྒྱས་ཐོག་གདན་ས་གསུམ་ཀྱི་སྐྱེ་མ་ལས་སྐྱེ། གཞུང་སའི་བྱང་དབུ་འབྲིང་དུ་སྐྱུས་

གསུམ་བཅས་སྟོན་འཛོམས་ཀྱི་དབུས་སུ་ཚུང་སྲིད་རྣམས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྤྲུགས་
ཞིབ་བརྟག་དབུད་ལེགས་པར་མཛད་རྒྱུར་ཕྱོད་ཚུང་གིས་བདེ་སོར་ཟེན་སྟེན་
ཉོར་ལྷ་བཅུ་པའི་ཆེས་བདུན་ལྷ་བའོ་བཞིན་གྱི་འབྲུག་སྟོར་སོགས་གཟུང་ཆེས་དགོ་
ཞིང་ཤིས་པའི་ཉིན་སྟེ་ཆར་དུ་སྐྱེད་ཉོ་སོགས་སྤྲུ་ཆེན་པོ་བཞི་སྟེ་ནས་ལོར་སྲིད་བསྐྱལ་
བཟང་སོ་བྲང་དུ་ཆིབས་སྟོད་གིས། སྟེ་ཕྱི་རན་པར་རྒྱལ་སྟོན་སོགས་ཆེ་རྒྱ་པའི་དེག་
པ་སྟེ་འཁོད་པའི་དབུས་སུ་ཚུང་སྲིད་རྣམས་གདན་ཞུས་ཀྱིས། ཚུང་སྲིད་རྣམས་
ནས་དུ་སྐྱེད་ཉོ་སོགས་སྤྲུ་ཆེན་པོར་མཛད་དར་ལེ་འབྲུག་གནང་མཛད་དེ་ཉི་ལོད་གྱི་ཀ་
རིང་མཚམས་བཞུགས་གདན་གྱི་སྟེང་ཞལ་ཡར་གཟིགས་ཀྱིས་འཁོད་བསྟུན། ཉེན་
འབྲེལ་གྱི་གསོལ་གོ་དང་གསོལ་ང་བཅས་ལེབས་ཟེན་མཚམས་ནས།

ལྷུགས་མགོན་སྐྱེ་འབྲང་རིམ་བྱོན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་ཉེན་མཚོག་རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་
ཆེན་པོའི་སྣང་བརྟན་བཟ་ཤིས་རྟོ་ཁ་མ་དང་། ལྷུལ་མཚོག་གོང་མའི་སྤྲུག་འབྲང་
དང་། སྤྲུག་བཞེས་རྟོར་བྱིལ་རྣམས་སོ་སོར་འབྲང་ལེ་དང་བཅས་བསྐྱེགས་གནང་
མཛད་པར་དུ་སྐྱེད་རྟོ་རྗེ་འཆང་ནས་ངོས་ལ་ཚུང་སྲིད་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་མདུན་དུ་སྤྲུན་
ཞུས་ཀྱིས་ལྷུལ་མཚོག་གོང་མའི་སྤྲུགས་དམ་གྱི་ཉེན་གང་ཡིན་པ་དེ་ལོར་འཁྲུལ་
མེད་པར་བཞེས་དགོས་ཞེས་ཞུ་དགོས་དང་། སྤྱི་ཁྲུབ་མཁན་པོ་དག་དབང་བསྟན་
དར་ལ་དེར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་བཀའ་ཕེབས་པ་སྟེན། ལྷུས་སྟན་ནས་དེ་བཞིན་
དང་པོར་རྗེའི་སྐྱེ་བརྟན་ངོ་འབྲང་གཉིས་ཚུང་སྲིད་རྣམས་ལ་རིམ་བཞིན་གཟིགས་
འབྲུག་ཞུས་པར་གོང་ས་མཚོག་འདི་ཉིད་ནས་བག་འཁྲུམས་པའི་རྣམ་པ་སོགས་
ཡི་མེད་པར་དབྱེས་ཉམས་ཀྱིས་སྤྲུག་གཡས་དལ་སྤུས་བརྒྱངས་ཉེ་རྗེའི་སྣང་བརྟན་

བཟ་ཤིས་རྫོགས་སྐྱབས་ལྷོ་ལྷོ་བཟུང་སྟེ་དེར་དབུ་ཅུང་ཟད་འདུད་པ་དང་བཅས་ལྷུས་
 འདུད་ཀྱི་ཉམས་ཀྱང་མཛད། དེ་ནས་ཀྱི་རུའི་ཕྱག་འཕྲེང་རོ་འབྲ་གཉིས་སྣར་ལྷུར་
 གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས་པར་ཟླ་མོད་མའི་ཕྱག་འཕྲེང་རོ་མར་ཕྱག་གིས་རེག་ཅམ་
 མཛད། དེ་བཞིན་ཕྱག་རྒྱལ་རྫོང་བཅས་གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས་པར་ཕྱག་རྫོང་རོ་མ་
 ཕྱག་གཡམས་ཀྱིས་བཞེས་ཏེ་ཚུར་མ་ཞུས་པར་དུ་སྐྱབས་ལྷོ་ལྷོ་ཕྱགས་བཅགས་མཛད།
 ཚུང་སྲིད་གཞན་གཉིས་ཀྱི་འགའ་ཞིག་རོ་འབྲ་གཉིས་ཀ་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ཤིང་འགའ་
 ཞིག་རོ་མ་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ཅམ་ནས་སྐྱར་བ་སོགས་བྱུང་བ་དེ་དག་སོ་སོའི་གནས་
 ཚུལ་དངོས་འབྲེལ་ཏེ་ཐོག་ཕྱ་ཆེན་པོར་ཞུས་པར་དེར་ཚོགས་མཚོག་དམན་ཐམས་
 ཅད་འོལ་དགའི་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་འདི་བཞིན་སྐྱུའི་བྱང་དབྱིབས། ཞལ་གྱི་
 མདངས། མཛད་སྟོན་སོགས་གང་ནས་ཀྱང་འཇུང་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཚུལ་ལ་ཡིད་
 ཆེས་ཀྱི་དད་བ་བརྟན་པོ་ངང་གིས་འཕེལ་བར་གྱུར་ཏོ། །

དེ་ལྷར་མགོན་པོ་མཚོག་ཉིད་ནས་ཕྱགས་དམ་གྱི་རྟེན་རྣམས་ལོར་འཇུལ་མེད་
 པར་བཞེས་པར་མཛད་པར་མ་བཟད། ཟླ་ཚོང་ཁ་པའི་སྐྱབས་བརྟན་ལ་ཕྱག་གིས་རེག་ཅིང་
 ལྷུས་འདུད་ཀྱི་རྣམ་པ་མཛད་པ་ནི་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་
 དེ་ཉིད། གངས་ཅན་མཁས་པའི་གཞུག་རྒྱན་ཚོང་ཁ་བ། །ཞེས་གྲགས་པ་ལྷར་གངས་
 ལྷོངས་འདྲིར་མདོ་སྐགས་ཀྱི་ཚོས་ཚུལ་མ་ལོར་བར་གསལ་བར་མཛད་པ་ལ་སྐྱས་
 ཀྱང་འགྲན་པའི་ལྷ་དང་བྲལ་བས་མཁས་སྐབ་ཀུན་གྱི་གཞུག་གི་རྒྱན་དུ་གྱུར་བ་འདི་
 བེ་བདག་ཅག་ཀུན་གྱི་ལྷ་མ་ཡིན་ཞོ་ཞེས་དང་། ཕྱག་འཕྲེང་རོ་མར་ཕྱག་གིས་རེག་
 ཅམ་ལས་མ་མཛད་པ་ནི་བྱི་དུ་སོགས་རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་སྐྱེས་བུ་པལ་བ་རྣམས་

གྱི་སྲིད་པའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་བ་དེ་དག་ལ་བདག་ནི་ནམ་ཡང་ཆགས་པ་མེད་ཅིང། སྐྱེས་
བུ་ཀུན་གྱི་འཁོར་བའི་སྤུང་ཚོགས་གང་ལ་ཡང་སྲིད་པ་བྱ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་དུ་
འདོམས་པ་དང། དེས་དོན་དམ་ཚིག་གི་དོན་ལས་ནམ་དུ་ཡང་འདའ་མི་རུང་བ་སྟོན་
པའི་ཆེད་དུ། མཚོན་བྱེད་དཔེའི་དོན་ལའང་འདོར་བ་མེད་པར་འཆང་དགོས་པའི་
བརྟུན་བསྟན་པར་མཛད་དོ་སྟེ་ལྷལ་དུ་བདག་ཡིད་འཁུམས་སོ། །

དེ་ལྟར་དོས་འཛིན་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་རྒྱུད་སྲིད་རྣམས་བར་ཞིབ་བཟུང་གིས་
ཚོས་སྤོངས་སོགས་སོ་སོའི་བཞུགས་གནས་སུ་གདན་ཞུ་མཛད་ཅིང། དོས་འཛིན་
མཛད་ལུགས་རྣམས་ལ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་ཆེས་དེས་རྟེན་བྱུང་ཚུལ་དང། འགྲངས་
མིན་ཆེས་ཚོ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཨོ་བན་མཚོག་ནས་སྤྱུགས་ཞིབ་བསྐྱེད་དགོས་
ཞུས་གནང་མཛད་པ་ལྟར། ཚོས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ལོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་
གཟེམ་རྒྱུད་ཉི་ལོད་དུ་རྒྱ་སྐྱོད་ཉོ་ཐོག་སྤྱད་པའི་བན་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་པོད་སྲ་དཔོན་
ལྷན་འཛོམས་གྱི་དབུས་སུ་རྒྱུད་སྲིད་རྣམས་སྤྲོད་ལྟར་གདན་ཞུས་གྱིས་ཨོ་བན་ནས་
སྤྱུགས་ཞིབ་བསྐྱེད་པར་རྒྱུད་སྲིད་འདི་རྣམས་སྐྱེད་བྱེད་དབྱིབས་སོགས་ཤིན་ཏུ་
ལེགས་ཤིང་མཛལ་བ་ཅུ་མ་ནས་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་འདུག་པས། ཨོ་བན་ནས་གྱུར་
རྒྱུད་སྲིད་འདི་རྣམས་གྱི་མཚོན་བྱེད་གསེར་བུམ་དུ་ཚོས་ཆ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་བརྟུག་
དབྱེད་ཞུས་ཚོག་པ་ཞེས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་གསེར་སྟོན་སྟོན་བརྒྱུད་མཛད།

དེ་ནས་གསེར་བུམ་བརྟུག་དབྱེད་གྲུབ་མཚམས་བར་དུ་རྒྱུད་སྲིད་རྣམས་
བཞུགས་གནས་གཙང་ཞིང་དཔེན་པ་ཞིག་ཏུ་གདན་ཞུ་མཛད་དགོས་ལ། ཡགོང་ས་
མཚོག་འདི་ཉིད་དགོན་གསར་པོ་དང་བསམ་གཏན་དགོ་འཕེལ་ཐེག་མཚོག་གླིང་དུ་

གདན་ལྷོ་མཛད་རྒྱུར་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་དེར་གཏན་སྡོད་ཀྱི་ཞབས་ལྷུང་མཁའ་
རྒྱུང་དངོས་གཞི་བ་དག་དབང་བསྟན་སྡོད་དང་། སྐྱེ་ལྷན་ནམ་དགོས་འབྲུལ་མིར་
མཚོན་ཞབས་སྐྱེ་མ་དག་དབང་ལོར་བྱ་དང་། རྒྱུང་མིན་གསུམ་ཁའི་ཞབས་ལྷུའི་སྤྱི་
ཁྲིལ་ཏུ་དཔལ་ལྷན་སྤྱོད་དགོ་དབང་བཅས་ལ་བཀའ་བསྟན་དང་དེ་མཚུངས་ལ་བ་
ཡུམ་རྣམས་དང་ཞབས་ལྷུ་བ་བཅས་ལ་གཙང་སྤྱོད་གང་ཆེད་སྡོད་ནས་ཞབས་འདེགས་
ལྷུ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིལ་ནན་ཏན་མཛད་དོན་ལྟར། གཙང་སྤྱོད་གང་ཆེ་དང་འབྲུལ་གྱི་
ཞབས་རིམ་སྤྱོད་དགོས་སོགས་གང་ས་ནས་འབྲུལ་ཤོར་མེད་པར་གསེར་བྱས་
བརྟུག་དབྱུང་བྱུང་མཚམས་བར་དུ་ལྷོད་བཞུགས་མཛད།

དེ་ནས་ལྷོ་གོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ཆེན་པོའི་མཚོག་སྤྱུལ་དུ་དོགས་གནས་
ཅན་ཁྱེལ་ཁག་གསུམ་གྱི་མཚན་བྱང་གསེར་བྱས་དུ་གནས་བསྐྱོས་གོང་མ་བདག་པོ་
ཆེན་པོའི་བཀའ་སློལ་ལྟར་བརྟུག་དབྱུང་མཛད་རྒྱུ་བཀའ་མངགས་ཨི་བན་དང་
བཀའ་མོལ་གྱིས། ས་པོ་རྟ་མོའི་ལོ་གསར་ཚེས་ཀྱི་མཚུ་སྤྱིའི་ཡར་དོའི་རྒྱལ་བ་
གསུམ་པ་གཟུང་སྐྱར་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན་མཛད་རྒྱུར། སྡོན་རྒྱུད་ཀྱི་ཆེས་གཉིས་
ཉིན་གསེར་བྱས་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ལྷན་ནས་རྩེར་གོང་མའི་འབྲུ་ཐང་བཞུགས་ཡུལ་ས་
གསུམ་དུ་གདན་ལྷོ་དང་། མཚོག་གསུམ་རྩེན་དང་བཅས་པའི་སྤྱན་སྤར་མཚོད་སྤྱིན་
རྒྱུ་མཚོ་བཀོད་བཞུགས་མཛད་དེ། དེ་ཉིན་ནས་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཆད་པའི་བཅུ་
གསུམ་བར་དུ་ཉིན་བཅུ་གཅིག་གི་རིང་བྱས་སྤྱོད་མཛད་རྒྱུར། ཡོངས་འཛིན་དགའ་
ལྷན་གྱི་ཆེན་པོ་ཆེ་སྐོ་བཟང་མཁུན་རབ་དབང་སྤྱུག་ལྷ་ལྷན་སྡོན་ལམ་ཆེན་མོར་
གསུང་ཚོས་སོགས་སུ་ཆེབས་སྡོད་མཛད་དགོས་ལ་བརྟེན་གདན་ལྷོ་མ་མཛད་ཅིང་།

དོས་དང་དབལ་ལབར་སྐྱལ་བའི་སྐྱུ། སྐྱབ་ཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ཚོགས་གཞུང་དང་།
དུས་འཁོར་བའི་དབུ་སློབ་གསུང་བཟང་བས་གཙོ་སྒྲིག་བཅུ་ཐམ་པ། ཅེར་གཏལ་
ཆགས་སུ་ཡོད་ལུས་མཚན་ཞབས་སྒྲུ་མ་གཉིས་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ཤར་བྱང་ཚོས་རྗེ་
རྒྱུད་སྐྱོད་སྐྱེད་དང་མེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་སློབ་དཔོན་གདན་ལུང་རྣམས་དེ་
མོས་དང་བཅས་ཉིན་དེ་བཞིན་ཚོགས་སུན་བཞི་དེར་ཞལ་འདོན་སྒྲུ་མཚོད་བདེ་སྟོང་
དབྱེར་མེད་མ་ཚར་དེ་དང་། དམིགས་བསལ་བུམ་སྐྱབ་ཀྱི་འདོད་གསོལ་ཚར་
གསུམ་དེ། དགོང་རུ་དེ་ཐོག་ཚོས་སྐྱེད་རྣམས་ལ་གཏོར་འབྲུལ་དང་། བསྐྱར་འཕྲིན་
གནད་སློན་བཅས་མཛད་པ་ཚེས་གསུམ་གྱི་ཉིན་གྱང་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱེད་དུ་སྐྱེད་
ཨ་ཆི་སུ་ཉི་ཐོག་སུ་ཚེན་པོ་ཡང་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་སུགས་སློན་རྒྱ་ཚེར་མཛད།

ཚེས་བཅུ་གསུམ་གྱི་སློན་ཚུད་ཅེ་རྣམ་གྱི་དང་། གནས་རྒྱུང་ཚོགས་ཡོངས།
དབལ་ལྷ་ལྷོག་དང་བསམ་ཡས་ལྷོག་སོ་སོར་གྲུ་སུམ་ཅུ་དེ། གཞན་ཡང་ལ་ལོ་ལྷོག་
དང་དགའ་གདོང་སོགས་ཉེ་དེར་ལ་མ་ལྷོས་བའི་བསྐྱེད་སྐྱེད་ཁག་གི་གནས་གཞི་
རྣམས་སུ་སོ་སོའི་བསྐྱར་འཕྲིན་གནད་སློན་ཉིན་བདུན་དེ་ཚུགས་ཞིང་། ཚེས་བཅུ་
གཅིག་ཉིན་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་སྟེང་ཤོད་རྣམས་སུ་གནས་
གཞིགས་ཀྱིས་སུགས་སློན་སྐྱེད་ཤལ་འབྲུལ་གནད་དང་། གཞུང་གནས་སྒྲུབ་བྱུག་
མཛོད་ནས་སློན་ལམ་ཚེན་པོར་གསོལ་ཚོགས་ལ་གསོལ་རྗེ་འབྲུང་དང་པོ། བཞེས་
སུག་འབྲས་ཚ་སྐྱུ་འབྱེད་ལོ་དེའི་བསྐྱེད་བཀུར་ལུས་ཐོག་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་
གྱང་ཚོགས་གཞིགས་ཀྱིས་དགོ་འདུན་རྣམས་དང་སྐྱེན་ཅིག་ཏུ་ཞལ་འདོན་གཏོར་
འབྲུལ་ཉི་ཚེན་དང་བཅས་བསྐྱེད་མཚོག་གསུམ་རྣམས་ཀྱི་སུགས་དམ་བསྐྱལ་བར་

མཛད། དེ་ནས་ར་ཆེར་ཡང་གནས་གཟིགས་སྤྲུགས་སློན་སྣུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་
བསྐྱེད།

ཆེས་བཅུ་གསུམ་རེས་གཟམ་ཕྱུར་ལྷ་རྒྱ་སྐྱུར་ནལས་སོ་དང་རྒྱལ་གྱི་འཕྲོད་
ཆེན་དང་འཕྲོད་ཚུང་སོགས་ཤིག་ཏུ་དགེ་བའི་ཡར་རོལ་རྒྱལ་བ་གསུམ་པར་བྱས་
དུལ་དངོས་གཞིའི་ཉིན་ལྷ་ལྷན་རྩོམ་གྲུག་རྣམས་གཉིས་དང་། ཅེ་འཕགས་པ་ལྷ་ཁང་།
དགའ་ལྷན་གསེར་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ། ལ་བསམ་གཉིས་བཅས་ལ་མཚོད་སྤྲིན་སྣ་ལྷ་སྤོང་
ཚར་འབྲུལ་བཤམས་དང་། དེ་ཉིན་སྤར་ཚར་མེ་རུ་སྤོང་པར་གནས་ཚུང་ཆོས་སྤོང་
ཆེན་པོར་གཟབ་གསོལ་དང་། ལྷ་ལྷན་ལྷ་ཡང་སྤོང་གཟིམ་ཚུང་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་
དགའ་གདོང་ཆོས་སྤོང་དང་ལ་མོ་ཆོས་སྤོང་གཉིས་སྤྲུན་འདྲེན་སོ་སོར་སྤོན་དར་
མ་སྤྲུན་རྩས་སོགས་འབྲུལ་མི་ཆེད་གཉོང་དང་། སྤྲུ་ཞབས་ཤོད་ཉིད་ལྷ་ལྷན་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་བསྐྱེད་ཏེ་ཅེར་ཆེབས་སྤོང་གིས་འཕགས་པ་ལྷ་ཁང་
དང་གསེར་སྤོང་ཁག་གིས་མཚོན་སྤོང་ཤོད་གི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སྤྲུ་གནས་
གཟིགས་མཚོད་འབྲུལ་སྤྲུགས་སློན་སྣུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་དང་། ལྷག་པར་མཚོན་
གཟིམ་ཁང་དུ་ཞལ་འདོན་འཕྲིན་བཅོལ་སྤྲུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་བཅས་ཟབ་རྒྱས་
མཛད།

ཉི་ཤར་སྤར་ཆ་ཅམ་ནས་རྟེན་མཚོག་འཕགས་པ་ལོ་གེ་ཤུ་རས་གཙོས་འཕགས་
པ་ལྷ་ཁང་དང་གཟིམ་ཚུང་སྤྲུག་གི་སྤྲུགས་དམ་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ས་གསུམ་དུ་
གདན་ཞུས་དང་། མཚོད་སྤྲིན་རྒྱ་ཆེར་སྤྲིག་གཤོམ་བཅས་རིམ་གྲུབ་རྗེས་སྤྲུ་ཕྱི་རན་
པར་སྤྲུགས་མགོན་ཏེ་ཐོག་སྤར་ཆེན་པོ་བྱས་སྤྲུབ་གི་ཆོགས་སྤྲུ་ཕེབས་བཞུགས་གིས་

ཞལ་འདྲོན་རིམ་ཚུགས་མཛད། མི་རིང་བར་ཨོ་བན་ཡང་ཤོན་ཏེ་རྒྱ་བོད་ལྷན་རྒྱས་
ཐོག་མཛུའི་བྱང་ཡིག་རྣམས་ནས་བྱང་བུ་སོ་སོའི་ངོས་སུ་རྒྱང་སྲིད་རྣམས་ཀྱི་མཚན་
བྱང་མཛུའི་ཡི་གེ་དང་། བྱང་བུའི་ངོས་གཅིག་ལ་མཁན་བྱང་རྣམས་ནས་བོད་ཡིག་
གི་མཚན་བྱང་གིས་ཏེ། ལྷན་རྒྱས་ལ་སྤྱོད་ཞུ་པ་བར་གཞིགས་རྟོག་ལེགས་པར་
བསྐྱེད་སྤེལ་ཨོ་བན་ནས་འབྲེ་ཐང་ལ་སྤྱུག་འཚལ་གྱིས་མཚན་བྱང་རྣམས་གསལ་
བུམ་གྱི་ནང་དུ་བཅུག། དེ་ནས་ཚོགས་ཚིག་དོན་ལྟར། དེར་འཁོད་ཚང་མ་ནས་
འཕགས་མཚོག་སྤྱུགས་རྗེའི་རང་ག་སྤྱུགས་དང་མཚོག་གསུམ་རྒྱ་མཚོར་སྤྱུགས་རྗེ་
སྤྱུལ་བའི་བདེན་ཚིག་དང་སློན་པ་སྤྱུགས་དག་ལན་གསུམ་པའི་མཚམས་སུ། སྐར་
ཡང་ཨོ་བན་ནས་སྤྱུག་འཚལ་དགུ་སྤྱུགས་དང་བཅས་བུམ་ནང་གི་མཚན་བྱང་
གསུམ་ལེགས་པར་དགུགས་ཏེ་གཡོ་ཐོལ་མེད་པར་བྱང་བུ་གཅིག་བཏོན་ཏེ། ཉོ་ཐོག་
སྤྱ་ཚེན་པོ་དང་ཨོ་བན་བཅས་ནས་གཞིགས་རྟོག་མཛད་དེ། འོལ་དགའ་སློབ་བཟང་
བསྟན་འཛིན་འགྲུར་མེད་ཅེས་མཚན་གྱི་སྟོན་པ་ཀུན་ལ་བསྐྱུགས་པར་མཛད་པ་ན་
མཚོག་གསུམ་ལ་ཡིད་ཚེས་ཀྱི་དད་གུས་དང་དགའ་སློབ་གནོན་དུ་མི་བཟོད་པའི་རང་
ནས་ལྷ་རྒྱལ་འུར་གྱིས་འཕྲེན།

ཨོ་བན་ནས་འོལ་དགའི་རྒྱང་སྲིད་ཀྱི་ཡབ་སྤུན་ཚོགས་ཚེ་དབང་ལ་ཁྲོད་ཀྱི་བུ་
སློབ་བཟང་བསྟན་འཛིན་འགྲུར་མེད་ཏུ་ལའི་སྐྱེ་མ་རིན་པོ་ཚེའི་ཡང་སྲིད་དུ་གསལ་བུམ་
ནས་ཐོན་སོང་བས། ལོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོའི་བཀའ་རྒྱལ་ལ་སྤྱུག་འཚོལ་ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར། ལོང་མའི་འབྲེ་ཐང་ལ་སྤྱུག་འཚལ་དང་། ཨོ་བན་དང་། ཉོ་ཐོག་སྤྱ་
ཚེན་པོར་མཛལ་དར་རེ་སྤུལ། དེ་ནས་ཨོ་བན་སོགས་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ལ་དགའ་སློབ་

དང་སྐྱམ་སློེས་སོགས་ཀྱི་གཞན་ཆ་བསྐྱིགས་ཏེ། སྐྱེ་འབྲ་དང་ཁ་བཏགས་སྐྱབས་
མགོན་ཤོད་ནས་ཡུག་བདར་གྱིས་སྦྱུལ། བཀའ་གྲུང་མི་དྲག་སོགས་མདའ་ཡན་ནས་
ཀྱང་ཁ་བཏགས་རེ་སྤུལ་ཟིན་ནས། སྐྱབས་མགོན་ཤོད་དང་ཨི་བན་གཟིམ་རྩུང་བདེ་
འབྲིལ་དུ་སྟོན་རྒྱས་སོགས་ཤོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཐམ་ཀ་དང་འཇའ་ས་གསེར་ཐམ་ཆེན་
མོ་རྒྱ་ཐམ་བཅས་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་མ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་འབྲུལ་ཨམ་བན་
ནས་ཐམ་ཀས་མཚན་བ་སྤེ་སྟེ། རྒྱ་ཐམ་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱག་གཞན་
མཛད་འབྲུས་དང་། གཞན་རྣམས་ཁྲི་མེབས་མ་ཡུབ་བར་དུ་སྲིད་སྐྱོང་ལ་རྩིས་འབྲུལ་
གྱིས་ཐམ་ཀས་མཚན། ཨི་བན་སོགས་སྤྱིར་མེབས་མཛད།

སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ས་གསུམ་དུ་ཞལ་འདོན་གྱི་མཁུག་ཚོག་མཛད་སོག་
གཞུང་ས་མཚོག་ནས་སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེར་སྲུང་ལམ་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་དང་སྤུམ་
སྐྱབ་པ། ལྷ་སྐྱུལ་ཁག་བཀའ་གྲུང་མི་དྲག་ནང་མ་མཁན་སྟེ་ཆེ་རྩུང་། སོགས་མདའ་
རྩིས་སྤྲུལ། སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་སློབ་དཔོན་བཅས་ནས་ཀྱང་མཇའ་དར་
སྤུལ། སྤུམ་སྐྱབ་བ་རྣམས་ལ་གོ་བབས་གྱི་སྐྱེ་ཡོན་ཀྱང་སྦྱུལ།

དེ་ཉིན་སྤྱི་ཆར་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས། དགོན་གསར་གཟིམ་རྩུང་ཡང་
སྟེང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་རྒྱ་ཡིན་གསུངས་པར། མཚན་ཞབས་དགོ་བཤེས་དག་
དབང་ལོར་བུ་སོགས་ནས་སྐྱེ་བཤིལ་གྱིས་དོགས་ནས་ཆིབས་སྐྱོད་མ་མཛད་ན་
ལུས་རུང་། ལྷ་ནན་གྱིས་མེབས་སྐྱོད་མཛད་དགོས་གསུངས་བ་ལྟར་གདན་ལུས་
གྱིས་དགོན་གསར་གཟིམ་རྩུང་ཡང་སྟེང་དུ་ཞབས་སྟེགས་ཁར་ཞལ་ཤར་གཟིགས་
གྱི་བཞུགས་འབྲུལ། ཤར་སྤོགས་རི་བོའི་རྩེ་མོ་ནས་ལུན་བསལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་

ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་ལྷན་པོ་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་བ་ཤེད་དང་མ་འགྲོགས་པར་རང་འོད་གྱིས་
སྤང་གསལ་ཕྱལ་བའི་ཚུལ་དུ་འཆར་བ་དུས་མཚུངས་སུ་བྱུང་བ་དང་། བུམ་དགུག་
མཛད་དུས་སྤྱི་བ་དུག་རྩེ་དང་བུམ་པ་རིའི་ཅེའི་བར་གྱི་ནམ་མཁའ་མཐོངས་སུ་ཚུ་
འཛིན་དཀར་པོ་ཡི་གེ་འོལ་གྱི་དབྱིབས་ཅན་ཞིག་ཤར་བ་སྐྱེས་བུ་མང་པོས་མཐོང་
སྟེ། དེ་རིང་གསེར་བུམ་ནས་འོལ་དགའི་ཚུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་ཐོན་ངེས་ཡིན་འདུག་
ཅེས་སྐྱེང་བ་ཡང་བྱུང་འདུག་པ་བཅས་འོ་མཚར་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བའི་ལྷས་སུ་
སྤང་། མཚན་བྱང་གསེར་བུམ་ནས་ཐོན་འགྲམ་གཏམ་སྟུན་ཞུ་མི་རྟ་ཤད་ཀྱང་སྤྱང་
བཟོད་གྱིས་དགོན་གསར་དུ་འབྱོར། འགྲངས་མིན་ཡབ་ཀྱང་ཐེབས། དེར་འཁོད་
ཀུན་དང་གུས་དང་དགའ་སྟོ་ཆེན་པོའི་ངང་ནས་ཡབ་ལུམ་དང་མཚན་ཞབས་དགེ་
བཤེས། མཁན་ཚུང་སོགས་ནས་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་དར་འབྱུལ།
ལྷོང་ས་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚན་བྱང་གསེར་བུམ་ནས་ཐོན་འགྲམ་བསྟན་
འབྱོའི་མགོན་དུ་ཞབས་པད་བརྟན་ཅིང་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་ཆེད་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྱུང་
འབྱུལ་མིར་སྐྱབས་མགོན་སྲིད་སྟོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་རྒྱོན་གྲང་བཤད་སྒྲ་བ་
གཏོང་གནང་མཛད་པའི་མདུན། གཞུང་ས་ནས་གསོལ་རྩེ་ལྷགས་སྤོན་བཞེས་སྟོ།
མཇལ་དར་ནང་མཛད་ཅེར་སོན། ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་བ་སྐྱ་གསུང་བྱགས་
རྟེན་དང་། ཆེ་སྤྱི་ན་རྣམ་པར་རྒྱལ་མའི་སྐྱ་བརྟན་ནབ་བཅས། ཐོག་མའི་ན་བཟང་ཆ་
ཚང་བཅས་ཀྱི་དངོས་འབྱུལ་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཏེ། ཞབས་པད་ནས་ལྷོང་
ས་མཚོག་གི་སྐྱ་གསུང་བྱགས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་སོགས་བཛོད་བ་སྤོན་དུ་བཏང་
ནས་བསྟན་འབྱོའི་མགོན་དུ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོར་བརྟན་དགོས་ཀྱི་གསོལ་

འདེབས་དང་བཅས་མངའ་དང་སོགས་རིམ་འབྲུལ་ཞུས།

དེ་མཚུངས་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་སྐྱ་སྐྱེར་རྩ་སྐབ་གཏོང་གཞན་གྱིས་མངའ་
དང་ནང་མཚོད་ཅེར་སོན་དང་། སྐབ་པའི་དབང་པོའི་སྤང་བརྟན་ནལ་བཅས། ཡུལ་
གཞིགས་པ་ཧ་མེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནས་སྐྱ་ཚབ་མགོན་ལོ་བྱང་པའི་མདུན།
མངའ་དང་གོང་མཚུངས་དང་། མགོན་པོ་ཆེ་དཔལ་མེད་ཀྱི་སྐྱ་བརྟན་ནལ་བཅས་
འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པ་དག་གྲང་དབྱེས་བཞེས་བསྐྱངས།

༤༥ ཡོངས་མཚོག་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ལོ་སྤིང་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་གྱིས་སྤིང་སྤོང་
དུ་སྤོང་ནས་གཙུག་ཡུལ་འབྲུལ་བཞེས་དང་རབ་བྱུང་སྟོམ་སྐྱབ། ཡུལ་ཐམས་
འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་ཐམས་ཡུང་སྐྱལ། རྩོགས་ཉེ་རིང་གི་སྤེལ་ཁག་ནས་རབ་བྱུང་
ལེགས་འབྲུལ་མང་དུ་བྱུང་བ་སོགས་འབྲེལ་ཚད་དོན་ལྡན་གཞན་།

(༡༦ ཉ་པ། ༤༦༡ འ་༧) དབུ་སྐྱའི་ལན་བུ་ལྷུག་བྱུར་འཛོག་པ་སོགས་ཁྲིམ་པའི་
ཉལས་དང་ཆ་ལུགས་རྣམས་དོར་ཉེ། རབ་བྱུ་མངའ་པའི་དུར་སྤྱིག་གི་རྒྱལ་མཚན་
དང་། མཚན་གྱི་བྱུང་པར་ཚུན་ཚད་ནས་སྐབ་པ་མཚོག་གི་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་རྣམས་
དང་མཐུན་པར་མངའ་པའི་དུས་སྐབས་པ་ན། ཆོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་གྱི་ཡར་རོལ་
ཆེས་བཙུ་མཚོག་ཏུ་དགོ་པའི་ཉེན་གཙུག་ཡུལ་འབྲུལ་བཞེས་དང་མཚན་གསོལ་
བསྐྱུང་རྒྱུར། ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉེན་ལོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་གཞིམ་རྒྱུང་སྤོང་
ཤོད་རྣམས་སྐྱ་མཚོད་རྩས་རྒྱས་འབྲེལས་སོགས་སྐྱ་གོན་དང་། རོ་བླ་གྲམ་གཉིས་
སྐྱགས་རྩེ་རང་བྱོན་ལྡན། ཅེ་འབགས་པ་རིན་པོ་ཆེ། དཔལ་ལྷ་བཅས་ལ་འབྲུལ་

གནང་མཛད་རྒྱའི་ན་བཟའ་སྡོན་ཚུད་ནས་གསྲིག་དང་། ཚེས་བཙོ་ལྷའི་སྤྲ་ཆར་
སྤྲུབས་མགོན་སྲིད་སྲོང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ལྷན་ལྷ་བྲང་སྲིང་ནས་གནས་གཟིགས་སྤྲ་
ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་ཉེན་གཙོ་རྣམས་ལ་ན་བཟའ་དང་། ལྷན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་བྱུགས་
སྡོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ། རོར་སྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་དུ་ཆེབས་སྲོད་མཛད། དགེ་
འཕེལ་རི་བོའི་ཅེ་མོར་ཉེན་མོར་བྱེད་པའི་འོད་ཀྱིས་ཐོག་མར་འཇུག་མཚམས་ནས་
སྲིད་ཞིའི་འདྲེན་མཚོག་ལྷུབས་མགོན་མཚོག་གི་སྤྲུལ་སྤྲུ་རིན་པོ་ཆེ་དགོན་གསར་
དགེ་འཕེལ་བསམ་གཏན་ཐེག་མཚོག་སྲིང་ནས་རོར་སྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་
ལྷོགས་སྤྲ་ཞལ་བསྐྱུར་གྱི་སྤྲེ་ཤན་མཁན་ཚུང་དག་དབང་བསྟན་སྲོད་དང་པེབས་གྲའི་
སྤྲི་བྲུབ་པ་པོགས་དཔོན་དཔལ་སྲིང་པ། སྤྲེ་ཤན་པ་ལྷ་སྲས། གཞན་ཡང་མགོན་
གཟིམ་ཅེ་དྲུང་བྱིངས་དུ་མ་བཅས་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ལྷུ་མཚོག་ཆེན་པོའི་འགོས་
ཀྱིས་རོར་སྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་དུ་ལྷོན་པར་མཛད་སྐབས། ལྷ་ཞོལ་པོགས་གོང་
དང་གོང་ཁྱེར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་སྲིང་ནས་རྩ་དྲུང་། དར་འཕྱར། བསངས་ཀྱི་མཚོད་
སྤྲིན། རོར་སྲིང་པོ་བྲང་ནས་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྐབས་དབྱེ་བ་བཅས་རྒྱ་སྤོ་སྤྲི་
མའི་མཚམས་ནས་པེར་སྤྲེད། གྲུང་ཞབས་བད་རྣམས་ནས་སྤོས་སྤྲེ། གཟིམ་ཚུང་
འགག་ནས་སྤྲུན་འདྲེན་རྒྱ་སྲིང་། སྤྲུབས་མགོན་ཤོད་ནས་ཀྱང་བྱི་ཞེས་སྤོས་ཀྱི་
མཚོད་པས་བསྐྱུ་བ་དང་བཅས། གཟིམ་ཚུང་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་དུ་གདན་བྲངས་
བཞུགས་ཁྱིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན། སྤྲུབས་མགོན་ཤོད་ནས་སྤྲུ་བྲུག་སྡོན་དུ་
འགོ་བའི་མཛལ་དར་འབྲུལ་གནང་དང་གསོལ་གྱོ་གསོལ་རྩ་རིམ་ཞུས་ཐོག་བདུད་ཅི་
བྲུན་མཚམས་དང་བསྐྱུན། ཀླུ་པ་བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་མངའ་བདག་གངས་སྡོངས་ཚོས་

སྲིད་སྲོང་བའི་མཛད་པོ་རྩ་སྐྱེད་ཨ་མེ་སྲུ་ཉོ་ཐོག་སྲུ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་དག་དབང་ཡེ་
ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་རྒྱུ་དུ་གཙུག་ལུན་འབྲུལ་གནང་
དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་རྩུ་སྲིག་གི་རྟགས་ཡང་དག་པར་བཞེས་པར་མཛད་པ་དང་
ཆབས་ཅིག་རྗེ་བཙུན་དག་དབང་སྲོ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་
མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ་གྲུབ་འབྲུལ་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་
འགོང་ས་མཚོག་ལ་སྲིད་ན་རིང་བའི་རབ་དཀར་ལྷ་གོས་ཀྱི་མ་མེད་པ་དང་། བསྟན་
པའི་བདག་པོ་མཉམ་མེད་སྲུབ་དབང་མཚོག་གི་སྐྱུ་བརྟན་ནལ་བཅས་འབྲུལ་གནང་
མཛད་པ་མཚོག་ཏུ་གྲུས་པའི་སློབ་ནས་བདག་གིར་བཞེས།

སྐྱབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྲུ་ཆེན་པོར་ཡང་འགོང་ས་མཚོག་ནས་མཛད་དར་
མཚུལ་རྟེན་གསུམ་སོགས་ལེགས་འབྲུལ་སྲུག་བདར་ནས་སྐྱུལ། འགོང་ས་མཚོག་
བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན། སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་མཛད་དར་མཚུལ་
རྟེན་གསུམ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་ཡབ་གྲུང་། ཞབས་བད་རྣམ་པ་དང་། སྲི་བྲལ་མཁན་
པོ། གྲུང་ལྗ། མའི་ལྗ། ལྷང་མ་མཁན་སྡེ་ཆེ་ཚུང་། ཤོགས་མདའ་རྩིས་སྲས་ཡན་ནས་
གོ་བབས་ཀྱིས་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་ལ་མཛད་དར་རེ་སྲུལ་བར། སྲུག་དབང་དང་
བཞེས་སྲོ་གསོལ་ཇ་བཅས་སྐྱུལ། དེ་ནས་སྐྱུན་འདྲེན་རྒྱ་སྲིང་ཞབས་རས་སྲོས་
འཛིན་པ་དང་། ཞབས་བད་རྣམས་ནས་སྲོས་སྡེ་དང་བཅས་སྲི་ལུ་ཆེན་པོའི་སློབ་སྲུ།
ཚོམས་ཆེན་ཉི་འོད་དུ་དཀར་སྲོ་རྒྱས་པ་སྲོམ་སྲིག་ཐོག་གནད་འདྲེན་ལུས་ཏེ། མི་
འཛིགས་གདོང་ལྷས་བཏེགས་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྲི་འཕང་མཚོན་པོར་ཞབས་ཀྱི་བརྗོད་
བཀོད་པ་དང་། བཀའི་མདུན་ན་འཛོན་སོགས་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་གྲུལ་དུ་འཁོད། འགོང་

ས་སྣ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ཆེན་པོ་གཙུག་ཡུལ་འབྲུལ་གནང་དང་། མཚན་བཞེས་བཀའ་
དེན་བསྐྱེད་ས་པར་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་སློབ་མའི་རྟེན་འབྲུང་ལེགས་འབྲུལ་མཛད་
རྒྱུར་སྐྱབས་མགོན་ཨ་ཆེ་མུ་ཉོ་སློབ་མུ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་བྱུག་སྡོན་ཏུ་བཏང་སྟེ། བཟ་
ཤིས་ཀྱི་རི་མོས་རྣམ་པར་བཟ་བའི་སྣའི་གོས་བཟང་ཁ་ཚར་མ་ཉམས་པ་དང་། ཏུས་
གསུམ་དགོ་བའི་ལུས་དང་ལོངས་སྡོད་མཚོན་པའི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མཚོའི་བཀོད་པ།
རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ལྷ་མཚོན་དར་སྣ་ལྷའི་སྣེ་འདོགས་ཅན་བྱུག་ཏུ་བསྐྱམས་པའི་
གཡས་གཡོན་ནས་ཞབས་པད་རྣམས་ཀྱིས་གྲུས་པས་བཏེགས་ཏེ། བདེ་ལེགས་སུ་
བྱེད་པའི་གསུང་དབྱངས་སྣོན་པོས་མཚོག་ཏུ་ཤིས་པའི་སྣོ་འཕར་ཡངས་པོར་འབྲེད་
བ་སྡོན་ཏུ་བཏང་ནས་འཕགས་མཚོག་བྱུག་ན་བརྗོ་མཚོག་གི་དང་པོར་སྐྱགས་
བསྐྱེད་ཚུལ་ནས་བཟུང་། ད་ལྟའི་བར་སྣོབ་དང་མི་སྣོབ་པའི་གནས་སྐབས་ཐམས་
ཅད་ཏུ་གཞན་པན་འགོ་དོན་བསྐྱེད་ས་ཚུལ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་གངས་སྡོང་ས་ཀྱི་འགོ་
བ་རྣམས་འདུལ་བའི་ཞིང་ཏུ་བྱུག་མཚན་ཏུ་བཞེས་ཏེ། འགོ་བ་པན་བདེ་མ་ལུས་པ་
འབྲུང་བའི་གཞི་ཅ་རྒྱལ་བའི་བསྐྱེད་ས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་མཐའ་དག་ནས་ཡང་རྒྱབ་པ་
མེད་པར་དར་རྒྱས་སུ་སྟེལ་བར་མཛད་དེ། འགོ་བ་རྣམས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་
སྐྱག་གི་བདེ་བ་ལ་འགོད་པའི་མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་ད་
ལྟའི་བར་ཏུ་རྒྱན་མི་ཚད་པ་སོགས་གང་གི་སྐྱེ་གསུང་སྐྱགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་
ལས་གཞན་ལས་བྱེད་ཏུ་འཕགས་ཚུལ་རྣམས་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་གི་གོ་བདེ་
དང་པའི་གསོས་སུ་སྟེལ་བ་དང་བཅས་ཏེ། དེར་གི་ཏུས་སུ་བདག་ཅག་ཀྱུན་གྱི་སྤྱི་
པོའི་རྒྱན་ཏུ་སྣོབ་པའི་གཞུགས་ཀྱི་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་འགོ་བ་རྣམས་བྱང་ཆེན་གྱི་

བཟོད་ལམ་མ་རྫོགས་པ་དེ་སྤིང་བུ། ཞིང་འདིར་མི་འཛིགས་གདོང་ལྡན་བཞེགས་
 པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྱི་འཕང་མཚོན་པོར་གཡོ་བ་མེད་པར་ཉག་བཟོན་ནས། ཟབ་གསང་
 གསུང་གི་བདུད་ཅིས་འགོ་ཀུན་རྗེས་སུ་སྐྱོང་བའི་སྤྲུགས་དམ་བསྐྱལ་བའི་གསོལ་
 འདེབས་སྟུན་སྟོན་དང་བཅས། ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་དང་སྐྱུ་གསུང་
 སྤྲུགས་ཉེ། བཟ་ཤིས་ཉགས་རྗེས་རྒྱལ་སྤིང་སྒྲ་བདུན། གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅིབས་
 ལྟོང་། དུང་དཀར་དུལ་གསོག་ཅན་སོགས་སྤྲུག་བཞེས་སུ་འབྲུལ་གནང་དང་།
 གཞན་ཡང་མཚོད་པའི་བྱེ་བྲག་མཐའ་ཡས་པ་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཉེ་སྤུལ། དེ་རྗེས་
 སྐྱེས་ལྷོ་ལྷོ་བྲང་ནས་ཀྱང་མཇལ་དར་མཇལ་ཉེན་གསུམ། གཞན་ཡང་དངོས་འབྲུལ་སྒྲ་
 ཚོགས་འབྲུལ་བར་མཇེད་དེ། སྐབས་མགོན་སྤིང་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་འཇགས་
 མཇེད་པ་དང་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་མཇལ་དར་མཇལ་ཉེན་གསུམ་སོགས་དངོས་
 འབྲུལ་རྣམས་བཀའ་ལློན་བགྲེས་པ་ནས་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། དེ་མཇུག་ལ་སྐབས་
 མགོན་མཚོད་ཡོན་གྱི་སྤྲུགས་རྗེ་དང་བཀའ་འདིན་ལ་གྲུས་འདུད་ཆེན་པོས་བཀའ་
 འགག་ལྷན་རྒྱས། ཡོངས་འཛིན་དགའ་ལྷན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། བསྟན་སྤིང་། ཀུན་སྤིང་། ཆེ་
 མཚོག་སྤིང་སོགས་སྒྲ་སྤུལ་ཆེ་ཁག་རྣམས་དང་། ཀྱང་བཀའ་ལློན། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་
 པོ། དར་ཉན། རོ་སག་པའི་རི་ཡན་ནས་མཇལ་དར་ཉེན་གསུམ་འདེད་དང་། མཁན་སྤེ་
 ཆེ་ཚུང་། སོགས་མདའ་ཅིས་སྤྲུམ་སོགས་དང་། ཅེ་ཤོད་སྐྱེས་ལྷོང་བཅས་ཀྱི་ལས་ཚན་
 པ། ཤེལ་ཚོས་དབུ་མ་མཁན་ཚུང་། བཟས་ལྷན་མགོན་གཉེད། འདར་བྱང་ཚོས་རྗེ།
 སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་ལྷ་སྤྱི། ལྷ་ཚང་ཁག་རྒྱུད་བྱ་སྤོང་སྤྲོད། རྣམ་གྲུ་གནས་
 ཚུང་། མེ་བཞི། འོས་དགའ་རྫོང་གྱི་བ་བཅས་ནས་ལེགས་འབྲུལ་མཇལ་དར་ཉེན་

གསུམ་དང་། ལས་སྡེ་རྣམས་ནས་ཀྱང་མཇུག་དཔ། ཡུར་ལྷོ་དང་ཡུར་གཏོགས་ནས་
བཟུང་གར་པ་ཡལ་ནས་མཇུག་དཔ་ལུལ་བ་རིམ་བར་ལུག་དབང་སྦྱལ།

གསོལ་ཇ་མེབས་བརྟུན་གར་དང་པོ་བཏང་། གསོལ་ཇ་གཉིས་པ་བཞེས་འབྲས་
གསོལ་བསྐྱང་བཤྱ། གར་གཉིས་པ་བཏང་གསོལ་ཇ་གསུམ་པ་ཡང་མེབས། ཡབ་
ཡུམ་གཉིས་ལའང་རྫོན་རྒྱབ་གསོལ་རས་སྦྱལ། ཀ་དར་ཁྲི་དར་བརྫོན་ཉེ་སྲོལ་འཛིན་
བ་སོགས་བཅས་ནས་སྡེར་དུ་གདན་ཞུས་གཟིམ་རྒྱུང་གནས་བཅུ་ལྟ་ཁང་དུ་ཆིབས་
བརྒྱུར་གནང་། དེ་ནས་གསོལ་ཇ་དང་། གསོལ་ཆིགས་སོགས་གཞུང་སོལ་ལྟར་
མདོ་སྐྱལ་ཐམས་ཅད་ལ་འཚེམས་མེད་དུ་སྦྱལ། གསོལ་ཇ་གསུམ་པ་དང་དགོང་ཇ་
བཞེས་བུར་བཅས། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ལ་མཇུག་དར་ནང་
མཚོད་སྦྱལ་གནང་ལ་ལུག་འཚལ་མཇུག་ཅིང་ལྷ་ལྷན་ལྷ་བྱང་སྡེར་དུ་ཆིབས་སྦྱོད་
མཇུག།

(༡༥ བ་༥།༡༧༧ ཟ་༣) ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ན་ཤིན་ཏུ་རྒྱུང་གཤིས་དགོང་མོ་
ཤོད་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་བཞུགས་རྒྱུར་སྡོན་རྫོང་མེབས་བྱ་དང་། དཀར་སྡོ་སྡོམ་
སྡོག་བཅས་གདན་འདྲེན་ཞུས། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་ནས་མཇུག་དར་ཉེན་གསུམ་དང་།
ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དང་གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ། མཚན་ཞབས་སྡོ་མང་དགེ་
བཤེས་ངག་དབང་ལོ་རྒྱུ། ཨ་ཁུ་ལགས། ཅེ་མགོན་མཁན་པོ་སོགས་ལོར་མྱིང་
ཞབས་ཞུར་གཏན་ཆགས་བཞུགས་མི་རྣམས་ནས་མཇུག་དཔ་སྦྱལ། བྲལ་བའོད་
དང་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་ཐོག་གསོལ་བསྐྱང་བཤྱ། གསོལ་ཇ་གཉིས་པ་བྱབ་
བརྟུན་སྦྱང་མདུད་སྦྱལ་ཉེ། ཀ་དར་ཁྲི་དར་བརྫོན་ཉེ་སྲོལ། དེ་རྗེས་ལྷ་ལྷན་སྡོན་ལམ་

ཆེན་མོའི་ཆེས་བཅོ་ལྟའི་གཟུག་གསོལ་གྱི་ཆོག་ས་ལུད་འབྲུལ་བར་ལྷ་གཉེར་ནས་
ཆོག་ས་ལུད་དཀར་སྒོ་བཅས་ལེགས་པར་བསྐྱིགས་མཇུག་དར་ལུལ་བ་རར་སྒོལ་
ཐོག་ལྷུག་སྐྱུང་སྐྱུལ། ཆོག་ས་ལུད་དཀར་སྒོ་རྣམས་དེར་འཁོད་ཚང་མར་གསོལ་རས་
སྐྱུལ།

ཆེས་བཅོ་བྱུག་ཉིན་དུང་ཇའི་ལོད་དུ་ཡལོད་ས་མཚོག་གཟིམ་རྒྱུད་གནས་བཅུ་
ལྷ་ཁང་དུ་གདན་ཞུ་དང་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ལྷ་ལྷན་ནས་ཆིབས་སྐྱོད་གནང་འགྲུལ་སྐྱུ་
ལྷུག་དང་འབྲེལ་བའི་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དུང་ཇ་གྲུབ་ཟེན་མཚམས་ཨི་
བན་མཇུག་ལྷུག་ཏུ་བཅར་བས་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་དུ་མཇུག་འགྲུད་ཐོག། ཨི་བན་ནས་
མཇུག་དར་ནང་མཛོད། གསེར་བཅས་ལས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་བ་ཆེ་དབག་མེད་གྱི་སྐྱུ་
བརྟན། ཅན་ལྷ་གྱི་ལྷ་ཡེ་གཡང་འི་བརྟེན་སྐྱུར་ཅན་སྤེགས་བཅས། འག་ཚུ་སེར་པོ་
དང་། ལི་ཏང་སོ་སོ་ནས་ལྷུག་ཤེ། ལྷ་ཅི་མཚམ་ཁ་ལྷུག་གཉིས་སུལ་བར་དགྲེས་
ཉམས་ཅི་ཆེ་མཛད་ཅིང་། ཨི་བན་སོགས་རྒྱ་དཔོན་ཚང་མ་དང་པའི་ས་ལ་བཀོད།
རྒྱ་དཔོན་རྣམས་གྲུལ་བཀོད་ལ་གསོལ་ཇ་བཞེས་སྐོ་བཞེས་འགྲུལ་བཅས་བཏང་
ཐོག་དཀར་སྒོ་དང་ཨི་བན་ལ་སྐྱ་དར་གསོལ་རས་སྐྱུལ། ཨི་བན་ནས་སྐྱབས་མགོན་
ཤོད་ལ་ཏུ་ལའི་བླ་མའི་ཞབས་ཞུ་འགྲུས་ཤོར་མེད་བ་མཛད་དགོས་སྐྱབ་སྐྱོན་ཞུས།

(༡༧ བ་༡། ༧༦༢ བ་༡༠) ཆེས་བཅོ་བྱུག་ཉིན་སྐྱ་ཚར་ཡང་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་
ལྷ་ལྷན་ནས་ཆིབས་སྐྱོད་གཟིམ་རྒྱུད་སྤེད་དུ་ཡལོད་ས་མཚོག་དང་ལྷན་བཞུགས་དུང་
ཇ་སོགས་སྐྱ་ཉིན་ལྷུང་གྲུབ་མཚམས་ནས་སྐྱུན་འདྲེན་རྒྱ་སྐྱིད་སོགས་དང་བགས་
མགོན་ལོར་གྲང་བ་ནས་སྐོས་སྤེའི་གདན་ཞུ་དང་བཅས་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་དུ་བགས་

སྤྱན་ཟླ་བྱང་ནས་དཀར་སྤོ་རྒྱས་བཤམས་ཀྱི་ཐོག་ཆེབས་བསྐྱར་དང་། ཡོང་ས་
མཚོག་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་བཀོད་པར་མཛད་འགྲུལ་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ཀྱང་
ཕྱག་འཚལ་མཛུལ་དར་འབྲུལ་གནད་དང་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད་བསྐྱབ། ཟླ་བྱང་
བཟུང་སྤྱན་ནས་གཙུག་སྤུད་མཚན་བཞེས་ཀྱི་ཉེན་འབྱུང་ལེགས་འབྲུལ་མཛུལ་དར་
ནང་མཛོད་ཅེར་སོན། ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མཚོའི་བཀོད་པ་སྤེལ་དོགས་ཅན། སྤན་སྤར་
ལྷོག་སྐྱེས་མིང་པ་བདག་དང་བཟུང་མགོན་ལོར་བྱང་པ་དང་དཔོན་ཚང་པ་བཅས་
ནས་གྲུས་པས་བཏེགས་ཏེ། ཤེས་པ་བརྗོད་པ་དང་འཕགས་མཚོག་ཕྱག་ན་བརྗོད་
གསང་གསུམ་གྱི་ལོན་ཏན་བརྗོད་པའི་བསྟོན་བསྐྱབས། འགོ་ཀུན་རྗེས་སུ་སྤྱོད་པའི་
གསོལ་འདེབས་རང་སྤོས་གང་དཔོགས་སྤྱན་སྤོན་ཞུས་ཏེ། ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མཚོའི་
བཀོད་པ་སོགས་འབྲུལ་དངོས་རིམ་པར་སྤུལ་བ་དགེས་བཞེས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱངས།

(༤༠ ཉ་༥།༤༦༥ བ་༡༡) ཆེས་ཉེར་ལྡར་ཅིས་དཔོན་དགའ་བཞེས་ཉི་མ་ལྷན་སྐྱབ་
ལ་ཡོང་མ་ཚེན་པོ་ནས་བཀའ་སྤོན་བསྐྱོ་བཞག་སྐྱལ་བ་ཟང་འབྲེལ་ལྟར་བཀའ་
བསྐྱར་མཛུལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར་ཏེ་མཛུལ་དར་སྤུལ་བར་ཕྱག་དབང་སྐྱལ། གལ་འཁོད་
དང་གསོལ་ཇ་མཐུད་ཁ་བཞེས་སྤོ། སྤང་འགྲུལ་ཞུས་ཀྱིས་སྐྱལ། ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་
ཉིན་གམ་བཅར་རྣམ་ཀྱུལ་གྲུ་ཚང་ནས་གཙུག་སྤུད་མཚན་གསོལ་བཅས་ཀྱི་ལེགས་
འབྲུལ་དང་ཞབས་བརྟན་དཀར་སྤོ་བཅས་འབྲུལ་བཞེས་མཛོད།

(༤༠ བ་༥།༤༦༧ བ་༥། ཉོར་ཟླ་༩) ཆེས་གཉིས་ཉིན་ཡོང་ས་མཚོག་འོལ་དགའ་
ནས་སྤྱ་ལྷན་བར་ཐེབས་ལམ་དུ་འཇུངས་ལྟའི་གསོལ་མཚོད་གཏོང་མི་རྗེད་ཕྱིའི་གྲ་
གཅིག་དང་། ཡབ་ཡུམ་ཐེབས་སྐྱེལ་བ་མི་སྐྱ་གསུམ་བཅས་འོལ་དགའ་ཕྱིར་ཐོན་གྱི་

མངལ་ཕྱག་ལྷུས་པར་སྐྱབ་མདུད་ཁ་བཏགས་དདུལ་བཅས་འོས་བབས་གྱི་གསོལ་
རས་སྣལ།

(༡༠ བ་༥།༡༤༧༧ འ་།༡༠) ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་སྐྱབས་མགོན་སྲིད་སྲོང་(༡། ཉ་
༣།༡༧༠ ཐ་༣) ཨ་ཆི་མུ་ཉེ་ཐོག་མུ་ཚེན་པོས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཕྱག་འཚལ་དང་།
མངལ་དར་མཚལ་ཉེན་གསུམ། ཞབས་བད་བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་བཏུན་
བཞུགས་གསོལ་འདེབས་བཀའ་ཚོམ་མཛད་པ་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད། དེ་ནས་
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཇོ་ཤུག་རྣམ་གཉིས་གྱིས་གཙོས་ཉེན་མཚོག་ཁྲུང་པར་ཅན་
རྣམས་ལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་རྒྱུའི་སྣུན་ཤུག་ཤེས་ལྡན་སུ་གྱིས་པའི་བསྐྱེད་འགྲོའ་སྣུན་
པའི་སློན་ཚིག་ལ་དཔ་དུད་མཛད་རྒྱུར། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་ནས་ཉེན་གསུམ་མངལ་
དར་ནང་མཛོད། སྐྱབས་མགོན་འོད་ལ་མངལ་དར་ཨ་ལེ་ཉེན་གསུམ། མཁན་བྱང་
རྣམས་ནས་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་སོ་སོར་མངལ་དར་ཉེན་གསུམ་ལ་འབྲུལ་
བཞེས་ཐོག་ཐམ་སྐམ་ཞལ་བྱེ་སྤྲེ། སྣུན་ཤུག་རྣམས་ལ་རྒྱ་དཔ་སྣལ།

(༡། ཉ་༤།༡༧༠ འ་།༡༡) ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་མཚན་ཞབས་དགེ་བཤེས་དག་དབང་
ལོར་བུ་ནས་སྐྱེ་ལྷུས་འབྲུལ་བཞེས་གནང་། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ཨོ་བན་མངལ་ལྷུར་
བཅར་བ་སྣུན་རྒྱས་འབྲུག་ཅམ་མཛད། ཚེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་སྲོད་ཚོང་གཏོང་གནང་
མཛད་རྒྱུའི་བཀའ་རྒྱ་རྣམས་ལ་ཕྱག་དཔ་སྣལ། ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་བཀའ་རྒྱོན་
སྲིད་སྲོད་པ་རྒྱ་སྤེ་ལྷུས་དུ་ཞིབ་དཔྱོད་ལ་ཐོན་རྒྱུར། བཀའ་རྒྱོན་དང་ལས་བྱ་དབྱས་
མདའ་དཔོན་གྱི་སློན་སྤྲུལ། བཀའ་འོད་བྱང་ཡིག་རམ་པ་བ། འོད་བྱང་ལྷུང་ལ།
བཀའ་བྱང་དཔོས་བྱུག། པ་སྐྱམ་ལས་བྱང་རྗེང་ཁ་སྐྱད་པ་བཅས་འོག་ལོག་ཐོན་ཕྱག་

ཏུ་བཅར་བ་ལ། སྤྱུག་སྤྱང་དང་ཐོན་གནང་འབྲེལ་སོང་ལྟར་སྦྱེལ།

(༤༡ ཉ་༡། ༤༡༡ འ་༦ ཉོར་ལྷ་༩) ཆོས་གཉིས་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཆེན་རིག་པོ་
ཆེ་མཁའི་རབ་དབང་སྤྱུག་ནས་སྤྱི་ཆེ་སྤྱུག་གནད་སློན་མཛད་པའི་ཆེ་རྣམ་དང་སྤྱུག་
ཐོ་སྤུལ་བ་སྦྱོན་སྦྱོན་ལུས།

(༤༡ བ་༡། ༤༡༣ འ་༦) ཡལོང་ས་རིག་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་སློན་གྱི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་
གཞན་ཤིང་མི་འཛོག་ཅིང་། གཅིག་ཏུ་འགོ་བ་བཅེ་བའི་སྤྱུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཏུ་
གྱུར་བས་ན། ཐོག་མར་འོལ་དགའ་ནས་ཆེ་བས་ཞལ་བསྐྱུར་མཚམས་ནས་བཟུང་།
ད་བར་ཏུ་སྤྱི་ཆེ་མཚན་དཀྱིལ་མ་དྲངས་པ་དང་། མཚོག་དམན་གང་ལ་ཡང་མི་དགྲེས་
པའི་རྣམ་བཤོགས་ཡེ་མ་མཛད་པ། ཀུན་གྱི་དད་མོས་དང་སློབ་དང་གིས་སྦྱེས་པའི་
མཛད་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་སློན་བཞིན་པའི་སྤྱུག་གནས་བསྐྱོས་གོང་མ་བདག་
པོ་ཆེན་པོ་ནས་ཀྱང་གསེར་སྤུལ་བཏག་དཔུང་སོགས་ནོར་འབྲེལ་མེད་པར་ངེས་ཆེད་
གྱུར་བ་ལ་སྤྱུགས་འིན་ཏུ་དགྲེས་པ་སྐྱེ་བའི་མེད་པར་བསྐྱེད་དེ། ཡསྤུལ་ས་མགོན་
མཚོད་ཡོན་ལ་ཐོག་མའི་བཀའ་ཡིག་གནང་ཉེན་བཅས་སྦྱེལ་འབྱོར་གྱུར་བ།

(༤༡ བ་༦། ༤༡༣ ཐ་༦) ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཆོས་བཙོ་ལྷ་དགེ་བའི་ཉིན་བསྐྱུས་འབྲེལ་
བཞེས་མཛད།

(༤༤ བ་༡། ༤༡༦ ཐ་༡) ཉོར་ལྷ་ལྷ་པའི་ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ཡུལ་མཚོག་
བརྒྱད་པ་ཆེན་པོའི་ཡབ་གཞིས་སྣ་སྤྱུ་དགའ་ཚལ་བ་དང་། ཡལོང་ས་མཚོག་གི་ཡབ་
ཡུམ་སྤྱི་ཉེ་རྣམས་སྤྱུགས་འདོད་གཅིག་འདྲེས་ལ་གཞུང་གནས་ནས་སྤར་ལམ་
ལེགས་སྦྱེས་སྦྱེལ་བར་ཡབ་གཞིས་པན་ཚུན་གྱི་སྤྱི་ཆེ་རྣམས་སྤྱུགས་རྗེ་ཆེ་ལུས་གྱི་

མངལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར་བ་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་དང་འབྲུལ་དངོས་བཅས་ཕྱལ་
བར་འོ་འབངས་བྱུག་ཅུ་སྐོར་ལ་ཕྱག་དབང་དང་སོ་སོའི་གོ་བབས་ཀྱི་ཕྱག་མདུད་
དང་། རྟོན་འཁོར་རྣམས་ལ་མགོན་རྟོན་གྲང་སྣུལ། རྣེ་བ་བྱུག་པའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་
ཉིན་བྲག་རི་རྗེ་མཆང་མངལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར་བ་མཇུག་རྟེན་གསུམ་བཅས་ཕྱལ་བར་
དབྱེས་ཉམས་ཀྱིས་ཕྱག་དབང་དང་། གསོལ་ཇ་མ་ཐུད་ཀ་བཞེས་སློ་སྲུང་བཅས་
དབྱེས་སྣུལ་མངོད།

(༤༤ བ་༦།༤༧༦ འ་༥) རྣེ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་རྣམ་གྲུ་བྲགས་ཁང་
གཉེར་བྱུར་སློ་བཟང་རབ་བརྟན་གྱིས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་
བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༤༥ ཉ་༤།༤༧༧ ཐ་༥) ཆེས་གཉིས་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཆབ་ཞུགས་རྩུགས་པར།
བྱུང་ངའི་གོང་སྐྱ་བཅར་དང་ཉན་མཁན་པོ་སློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་སྤྱི་ཁྱབ་
མཁན་པོའི་ལས་ཆབ་ཏུ་ཕེབས་པར་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་སྤྲིངས་ཆའི་སྤྲིང་དུ་གསོལ་
ང་བཞེས་སློ་ལྷ་བཅེགས་གཟིམ་རྒྱུང་དབྲུ་གཡལ་ཏུ་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་ཆབ་དང་སྤྱི་ཁྱབ་
མཁན་བྱུར་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་བཅས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཆབ་ཞུགས་མངལ་
དར་སྤུལ།

(༤༥ བ་༥།༤༧༨ ཐ་༥) དེ་དག་གི་སྤྱི་ཕྱི་རྣམས་སུ་སིབ་བའི་ནད་རིམས་སྲན་
ཚོགས་ཀྱིས་གཙང་མིན་ཡོད་གཤིས་གལ་ཆའི་རིགས་རྣམས་བག་བསྐྱིངས་ཀྱི་
ཁོངས་ནས་མངལ་ཕྱག་སྣུལ་བ་ལས་གཞན་དུ་མངལ་ཕྱག་མ་གཙང་།

(༤༦ ཉ་༥།༤༧༩ འ་༦) རྣེ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་བདུན་ཉིན་ཅེ་ཅེ་གསོལ་དཔོན་ཆེ་བ་

བསྟན་འཛིན་དབང་ལྷུག་གསོལ་དཔོན་ཚུང་བ་དབལ་ལྷན་བཟླ་ཤིས། མ་བུ་ཆེན་མོ་ཆང་གིས་པ་ངག་དབང་བསོད་ནམས་བཅས་ནས་གསར་མཇལ་ཞུས། རྒྱ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གཅིག་དགེ་བའི་ཉིན། དུ་སྐྱེང་ཨ་ཆེ་མུ་ཉོ་ཐོག་མུ་ཆེན་པོ་ད། ལོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་གསེར་གྱི་བཀའ་འབྲེལ་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་ཡང་བསྐྱར་མུགས་འགན་མཛད་རྒྱའི་ཆེ་འདོན་གནང་།

(༤༦ ཉ་༦།༤༧༧ བ་༡༠། བཏུས་) འདི་ཉིན་ཞབས་པད་ལྷང་རྒྱབ་པ་བཀའ་རྒྱོན་ཆེ་འདོན་གྱི་གསར་མཇལ་ཞུས།

(༤༧ ཉ་༤།༤༩༠ འ་༤) ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཏུ་ཆོག་སྐུལ་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ། ཆེ་འདོན་གྲུབ་པའི་ལེགས་འབྲུལ་མཇལ་ཞུར་ཕེབས་འབྱོར་ལ། སྐུལ་སྐྱེར་སྐྱེང་མཛུགས་ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད་གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྐྱེ་བརྟན་བཅས་ལྷུག་བདར་གྱིས་སྐུལ།

(༤༨ བ་༡།༤༩༡ བ་༧) རྒྱ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཅིག་ཡུལ་ས་མཚོག་གི་འཁྲུངས་སྐར་ཉིན། འཁྲུངས་ལྷ་ལོང་དུ་མུགས་སློན་སྐྱེན་ཤལ་དང་། རྣམ་གྲུ་བརྒྱད་ནས་ཉིན་གཉིས་འཁྲུངས་བསྐྱང་གཏོང་རྒྱའི་བསྟེན་བཀའ་ཡོན་ཐོབ་བཅས་སྐུལ་ཞིང་།

(༤༩ བ་༣།༤༩༡ འ་༡༡) སྲིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡུལ་ས་མཚོག་ལ་སྐྱེ་ལྷུག་དང་། མཇལ་དར་ནང་མཛོད་ཉེན་གསུམ། འཕར་དུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐྱེ་བརྟན་བཅས་འབྲུལ་ལམ་ཞུས།

(༤༢ བ་༥།༤༤༡ འ་༤) ཚེས་གསུམ་ཉིན་དར་ཉམ་མཁན་སྐུལ་སྤྱི་བྱེད་མཁན་
སོར་བསྐོ་བཞག་བསྐྱེད་ས་པ་རྒྱུ་ལྷོ་མཇུག་ཏུ་ཉི་འོད་ནས་གསར་མཇུག་ལྷོ་བར་
མཁན་སོང་གཡོག་ནས་ཕྱག་འཚུངས་ལྷོ་ཉེ། ཉེན་གསུམ་མཇུག་དར་སོགས་དོས་
འབྲུལ་རྣམས་སྐུན་ལམ་དུ་བསྟར། ལྷོ་བར་ཕྱག་མཇུག་ལས་འབྲུངས་ནས་སྟོད་གསེར་
འདོན་ལེགས་འབྲུང་གི་གསེར་ཕྱད་སྤང་ལྷོ་དང་། མཇུག་ཉེན་གསུམ་མཇུག་དར་
གསོལ་འབྲས་བཙས་ཕྱེ།

(༤༤ ཉ་༣།༤༤༡ ཐ་༧) ཚེས་བརྒྱད་དང་བཙོ་ལྷོ་གནས་གང་བཙས་ལ་མཚན་
ཞབས་སྐོ་མང་དགེ་བཤེས་ལགས་ནས་ལྷོ་ལྷོ་སྐྱེད་སྐྱེས་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ས།

(༤༤ ཉ་༤།༤༤༡ འ་༡༠) ས་སོ་ལྷུག་ལོར་འབོད་པའི་གནས་ལོའི་རང་ཞལ་
གསར་དུ་ཚེས་པའི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་ལྷོ་ཆར་གསོལ་ཐབ་ནས་
བཞེས་གོ་གསོལ་ཇ་རྣམས་ཤེབས་བསྐྱེད་མཚན་དཔོན་སོགས་ནས་ཞབས་ལྷོས་
ཀྱིས་འདིགས་མཇུག་དཔའ་སོ་གཅིག་པའི་བདག་བསྐྱེད་དང་། མ་གཅིག་འདོད་པ་
ཁམས་ཀྱི་དབང་ཕྱག་མར་བསྐྱེད་བསྐྱེད་མངའ་གསོལ་སོགས་ཀྱིས་དབྱུ་འཕང་སྤྱིད་
ཅེར་བསྐྱེད་པ་དང་། རོར་སྤྱིད་དུ་གཏན་འཇགས་ཞབས་ལྷོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་བབས་
ཀྱི་མཇུག་དར་ཕྱེ། རྒྱུ་ལྷོ་མཚམས་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དུ་དཀར་སྐོ་དང་དམར་
སྐོ་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱེད་ས་ཤིང་། ཅེ་སྟོན་ཚེན་གྲོལ་འབྲུལ་བཀའ་སྟོན་རྣམས་
དང་སྤྱི་བྱེད་མཁན་སོ། ལྷོ་ཇོ། མཁན་སྤེ་ཚེ་ཞབས་དུང་ཡིག་རྣམས་ནས་མཇུག་དར་
ཕྱེ།

(༤༤ བ་༡།༤༤༡ ཐ་༣) ཚེས་གཉིས་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་ཁྱེ་མའི་

ལྟལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གཞོན་པ་ཟུང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

མདུན་དུ། དཀར་སྐོར་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱེགས། གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་ལེབས་
མཚུག་ཞབས་ཞུ་གཏན་སྡོད་པ་རྣམས་གོ་བབས་ཀྱིས་མཇལ་དར་ལུག།

(༤༤ བ་༡༧༤༡ ཐ་༡། ཚེས་༡) རྒྱབས་ཤོད་རིན་པོ་ཆེ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་
དགྲུང་གསར་གྱི་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་གསོལ་ཇ་བཞེས་བྱུར་
སོགས་ལེབས།

(༤༤ བ་༡༧༤༡ འ་༡༡) ཚེས་དུག་ཉིན་སྐྱེན་ཨི་བན་མཇལ་ཁར་བཅར་བ་ལ་
གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དུ་མཇལ་དར་ཅེ་སྐོད་ལྡགས་སྐྱེན་སོགས་སྲར་ལམ་ལྟར་དང་སྐྱ་
བརྟན་ཁ་བཏགས་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ལ་ཤིང་འབྲས་སོགས་སྦྲུལ། འཆར་ཅན་གྱི་མཇེད་
སྐོ་སྲར་ལམ་ལྟར་ལ་ཡོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་མཚོག་གི་སྦྲུལ་
སྐྱ་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུལ་བྲམ་དེས་རྟེན་གྱིས་ལྷ་ལྷན་ཕྱོགས་སུ་གདན་ཞུ་ཟིན་པའི་གཏམ་
སྟན་དབྱར་གྱི་ཇ་གསང་ལྟར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཏུ་བྱུང་བར་གྱུར་བས་ན་སྐོད་ཇ་ཉིའི་མེ་
ཉོག་བཟ་བའི་ཡུལ་ཁམས་ནས། སྐད་མིན་བྱའི་ཁ་རྒྱ་དར་དུ་བསྐྱུན་པའི་བར་གྱི་དད་
ལྷན་སྐྱེས་བྱའི་ཚོགས་གྲངས་ལས་འདས་པ་འདུས་པ་རྣམས་ལ་ཕྱག་གི་བྱིན་རྒྱལས་
ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་སྟོན་བར་མཇེད་པ་དང་བཅས་མཛོན་མཐོ་དང་དེས་ལེགས་གྱི་
ས་བོན་གྲུང་པོ་བཏབ་སྟེ་འབྲེལ་ཚད་དོན་ལྷན་དུ་མཇེད་བཞེན་པར་བཞུགས་
འཇགས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས།

ཤོགས་ཚེན་བསྟན་པའི་མཛོད་འཛིན་ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་སྟོན་འཁོར་སོགས་
ཐག་རིང་གྲུང་གི་མཇལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར་བ་རྣམས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞེན་སྐོང་ལུས།

སྤར་སྲོལ་ལེབས་བསྐྱུས་པའི་ལམ་གྱི་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་
ཆེན་པོར་ཐོག་མར་ལེབས་པར་ལམ་བར་འཁོད་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་སའི་དྲེག་པར་འཕྱ་
བ་རྣམས་ལ་ཞལ་གྱི་དགྱིལ་འཁོར་གྱིས་དབྱུགས་དབྱུང་མཛད་བཞིན་ལེབས།

ཟླ་བ་གསུམ་པ་གཉིས་བཅེགས་གྱི་(༤༧ ཉ་༧། ༤༤༤ ཐ་༧) ཆོས་གསུམ་ཉིན་
ལྷགས་ཐམ་པ་སློབ་ཐབས་བསྟན་འཛིན་ཅེ་མགོན་ཆེ་བ་དང་། མགོན་གཉེར་བྱམས་པ་
བསྟན་འཕེལ་མཁན་རྒྱུ་གི་གོ་གནས་སྤུལ་བའི་གསལ་མཛལ་དང་། ཆོས་ལྡར་
དགོན་གསལ་ཅེའི་སྤུལ་སྤྱུ་མཛལ་ཕྱག་ཏུ་བཅད། ཆོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་མཁྱེན་རབ་དབང་སྤུག་དགའ་ལྡན་གསེར་གྲིང་ལོ་བདུན་སོང་
མཚམས་ནས་གྱི་བཤོལ་མཛད་དེ་མཛལ་ཕྱག་ཏུ་བཅད་ནས་ཉི་ལོད་དུ་མཐུལ་རྟེན་
གསུམ་མཛལ་དད། མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་གྱི་ཆེན་མཆོག་དང་ལྡན་རྒྱས་ཐོག་གསོལ་
ཆོགས་སོགས་གྲུབ་བསྟན་སྤྱན་བསལ་གྱི་ཕྱག་མདུད་མགྲུལ་དར་ཨ་ཤེ་སྐྱབ་རྟེན་
གོས་ལྷུག་བཅས་སྤུལ།

(༤༧ བ་༡། ༤༤༤ ལ་༢) ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ཆོས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ཅིས་དཔོན་མདོ་མཁར་
བ་བཀའ་སློན་གསལ་མཛལ་དུ་བཅད།

(༤༧ བ་༦། ༤༤༤ ཐ་༡༡། ཟླ་༤) ཆོས་བདུན་ཉིན་ལྔ་པོར་ས་མཆོག་གི་ཡབ་ལ་གོང་
མ་ཆེན་པོ་ནས་གྲུང་གི་ཆོ་ལོ་དང་རིམ་བ་དང་པོའི་ཉོག་གནས་གཟིགས་གསོལ་
སྤུལ་བར་གསལ་མཛལ་དང་། ལྷུང་ཅན་སྤྲས་ཁམས་ཐོན་གྱི་མཛལ་ཁ། ལྷུང་པོ་
དཀར་ནག་ཏུ་ཞིབ་དཔྱོད་བ་ཞབས་བད་སྐྱིད་ལྟོད་བ་དང་། ལས་བྱ་རམ་པའི་སྤྲས་ལ་

“ཀླུ་ལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལོག་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཐའི་ཇིའི་ཚོ་ལོ་དང་། ལྷུང་ཁང་སྤྲུལ་ལ་སློབ་མདོངས་བཅས་གཞན་པའི་གསར་མཇེལ་
ལྷོ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མཇེལ་དར་ཉེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་ལུལ་བར་བྱལ་སྤྲུང་དང་
འབྲུལ་སློབ་སོགས་སྦྱལ། ལྷ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་ཉེར་གཉིས་ལྷ་བབས་དུས་ཆེན་ཉིན་
གསང་ཆེན་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གདུང་སྤྲུལ་
གཉིས། རྗེ་བཙུན་མ་བདག་ལོ་བཅས་མཇེལ་བྱལ་དུ་ལེབས།

(༥༠ བ་༥།༤༤༦ འ་༣) ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་ལྷགས་སླེ་གནས་ཆེན་
ལྷ་རི་རོང་སྐོར་སྐོར་མི་རྣམས་འདིགས་སྐོབ་ལམ་སྤྲུང་སྤྱི་ཁྲབ་དུ་ཅེ་བྱལ་གྱི་པ་སྤྲུལ་
དང་། ཅེ་མགོན་འབྲུམ་ཐང་པ། སྤྲན་སྤྱིན་པ་ཅེ་བྱང་བསྟན་འཛིན་ཚོས་གྲགས་བཅས་
ལ་ཐོན་གཞན་སྦྱལ།

(༥༠ བ་༥།༤༤༧ ཐ་༥) ཆེས་ཉེར་སྤྲུང་སྤྱི་མཚོད་ཉིན་བྱང་ཇ་བྱལ་བསྟན་འོར་
སྤྱིང་དུ་བཞུགས་ཤེས་ཞབས་པད་ལྷང་རྒྱབ་པ་དང་། སྤྱི་མཁན། ཡབ་ཡུམ་བཅས་
ནས་དགུན་མཇེལ་གྱི་མཇེལ་དར་འབྲུལ་བར་བྱལ་སྤྲུང་སྦྱལ།

(༥༡ ཉ་༥།༤༤༤ ཐ་༡) ལྷགས་སླེ་གནས་ལོའི་རང་ཞལ་གསར་དུ་བཞན་སྐབས་
ནས་བཟུང་འདིར་གྲི་ལེབས་བར་འཆར་ཅན་གྱི་མཇེལ་སྐོར་རྣམས་ས་ལྷག་ལྷར་དང་།
དེ་དག་གི་སྤྱིར་སྤྱི་ནང་ཀུན་ནས་འབྱོར་ཐོན་དང་། གཞན་ཡང་མཇེལ་བྱལ་ལྷོ་མི་
བྲག་འབྲིང་དུས་གསུམ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་མང་དུ་དོགས་ནས་བཀོད་
དུ་མ་ལངས་སོ། །

(༥༡ བ་༣།༤༤༤ འ་༤) འདི་ལོ་ལྷ་བ་དུག་པ་དང་བདུན་པའི་མཚོམས་སྤྱ་
ལྷགས་མགོན་རྒྱལ་དབང་བྱལ་ན་སྤྲོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་གྱུ་

འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་གདན་ཞུ་དང་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་
མཐོན་པོར་མངའ་གསོལ་རྒྱུར་འཆར་འཕར་གྱི་ག་སྒྲིག་མཛད་སློང་མཐའ་དག་རྒྱལ་
སློན་རྣམས་ནས་བཀའ་བཀོད་ལེགས་པར་མཛད་དེ། ཉོར་རྒྱ་རྒྱལ་པའི་ཆེས་ཉེར་
བདུན་དགེ་ཞིང་ལེས་པའི་ཉིན་སྲིད་སློང་ཨ་ཆི་ཐུ་ཉོ་ཐོག་ཐུ་ཆེན་པོས་གཙོས་ཆེ་རྒྱ་
མཐའ་དག་ལྟོང་ས་མཆོག་གདན་ཞུ་འོར་སློང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས།

(༡༧ ཉ་༥༡༩༧ འ་༧) ཉེ་འོད་དུ་ལྟོང་ས་མཆོད་ཡོན་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་
སོར་འཁོད་པར། ཆེབས་རགས་ཞབས་ཞུ་བ་ནང་མ་སྐས་ཡན་ནས་མཆོད་ཡོན་ལ་
མཛལ་དར་དང་ནོར་སློང་གཏན་ཆགས་ཞབས་ཞུ་རྣམས་ནས། རྒྱབས་ལོད་ལ་
མཛལ་དར་རེ་སྤུལ། གལ་འཁོད་ཐོག་གསོལ་གྲོ་དང་གསོལ་ཇ་ཕེབས། དེ་ཉིན་
ལྷུལ་མཆོག་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་ཐུགས་དམ་གྱི་ཉེན། དེ་དུས་ནས་སྐྱེ་འཕྲེང་རིས་
པས་འབྲལ་མེད་དུ་བསྐྱེད་ས་པའི་མ་གཅིག་འདོད་པ་ཁམས་གྱི་དབང་སྤྲུག་དཔལ་
ལྷན་དམག་ཐོར་མའི་གྲི་ཐང་གསུང་གྲོན་མ་ཡང་། རྣམ་སྲ་དབུ་མཛད་ནས་གདན་
ཞུས་གྱིས་ལྟོང་ས་མཆོག་གི་གམ་དུ་ཕེབས་པ་དེ་ནས་བཟུང་ནས་ཡང་འབྲལ་མེད་
གྱིས་མཆོད་གཏོར་འཕྲིན་སྐྱལ་སོགས་ཆག་མེད་མཛད། ལྷེང་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་གསོལ་
ཆོགས། གསོལ་ཇ་དང་ཕེབས་སློང་རྣམས་རིམ་ཕེབས་དང་། མདོ་སྤྲུག་ཚང་མར་
གསོལ་ཆོགས་འཆེམས་མེད་སྤུལ། གསོལ་རྒྱབ་དུ་མཆོན་གཟིམ་ཁང་ཞལ་དཀར་
རབ་གསལ་ནས། ཀར་ཤག་དུ་འཕྲེན་རྣམས་ནས་འཆམ་སྤྱད་སྤུལ་བར་ཐུགས་ཞིབ་
བསྐྱེད་ཆེས་ཉེར་བརྒྱུད་ཉིན་དུང་ཇའི་མཁུག་ལས་ཚན་བ་ཡན་ལ་ཐུག་དབང་
དང་། ཆེན་ཁུལ་བོད་བཞུགས་ཨོ་བན་གཉིས་དང་། རྒྱ་ཚོང་གཉིས། ཐོགས་དཔོན་

སྐྱུང་སྤྱི་སོགས་ཀྱི་དཔོན་རྣམས་ཉི་འོད་དུ་མཇུག་པ་བཅས། གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས།

(༥༡ བ་༣༧༧༠ བ་༡༠) གསོལ་ཀྱི་བ་དུ་འཆར་ཅན་ཞོ་རྟོན་ལྷ་མོ་བ་དང་མོ་གཞུས་པ་རྣམས་ནས་གཞུས་སུང་ལ་གཞིགས་རྟོག་འཇུག་ཅུ་བསྐྱུངས། ཆེས་ཉེར་དཔུའི་ཉིན་དུང་ཇའི་མཇུག་གཞིམ་ཆུང་ཉི་འོད་དུ་གཞུང་གནས་ནས་ལེགས་སྟོན་དཀར་སྐོ་སྤྱི་གཞིག་ཐོག་ཀྱི་བཞུགས་མཇུག་པར། རྒྱུ་བས་མགོན་སྤྱི་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེས་གཙོ་ས་ལེགས་བསྐྱུ་བ་རྣམས་དང་། བཀྲས་སྐྱུན་སྐྱུང་ནས་ལེགས་འབྲུལ་ལྷ་མོ་ཆེད་མངགས་མཚོད་མགོན་གཉིས་བཅས་ནས་ཀྱང་མཇུག་དར་སྤུལ།

(༥༢ ཉ་༣༧༧༡ བ་༥) རོར་སྐྱུ་བདུན་པའི་ཡར་ཆེས་དགའ་བ་དང་པོ་གཟུང་སྐྱུང་མཚོག་དུ་ཤེས་པའི་ཉིན་མགོང་ས་ལྷ་མོའི་རྣམ་འཛུགས་ཆེན་པོ་ཞོར་སྤྱིང་བསྐྱུས་བཟང་པོ་བྱང་ནས་རི་པོ་སྐྱུ་འཛིན་གཉིས་པའི་པོ་བྱང་འཕགས་པའི་གཞུས་མེད་ཁང་ཆེན་པོར་ཆེབས་བསྐྱུང་བསྐྱུངས་ཀྱི་རྒྱ་ཆར་ཞོར་སྤྱིང་བསྐྱུས་བཟང་པོ་བྱང་ཡང་སྤྱིང་ནས་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱུ་བས་དབྱེ་སྟེ། ཉི་ཤར་ལ་མཇུགས་མགོན་སྤྱི་སྐྱོང་ཆེན་པོ་མགོན་གཞིམ་གྱིས་གདན་ལྷན་མཚོན་གཞིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་སྐྱུན་ཀྱིས་ཐོག་གསོལ་ཇ་ལེགས། ཉི་འོད་དུ་ཀྱི་ཆ་བ་རྣམས་ནས་གསེར་སྐྱུ་མས་དང་། གཞིམ་ཆུང་ཀྱི་སྤྱིའི་འགག་ཆོས་ཇེ་དངོས་སྤྱིངས་བ་ནས་སྤྱིད་བ་ཉིའི་ཀྱི་བ་ཡིག་སྐོག་བ་སོགས་ཉེས་བསལ་ལེགས་སྐོ་སྤེལ། རོལ་ཆ་གསུམ་པའི་སྐྱུ་བས་རིན་ཀྱི་སྐོས་འཛོམས་སྤྱིན་གཞོན་བུའི་གོས་ཀྱིས་སྐྱུ་བ་པའི་མཇུག་པ་ཡང་འཛོག་པར་བྱེད་པ་གང་གི་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱུ་བ་པ་མཚོག་གིས་བསྐྱུགས་པའི་དུང་སྤྱི་གི་གོས་དང་།

གསེར་མདོག་དབུ་བཏུ་ལེགས་པར་མཛད་སྤྱོད་པ་གང་གིས་མཚོང་ཡང་མི་མཐུན་པ་
 མེད་པར་ཀུན་ལ་བཅེ་བའི་ཐུགས་ཀྱིས་གཟིམ་ཚུང་ནས་ལེགས་སྦྱོང་མཛད་དེ། སྐྱ་
 འཕྲེང་གོང་མ་དག་གི་དུས་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་གཟིགས་གསོལ་ལན་དུ་མར་
 སྐྱལ་བ་ལྟར་ལེགས་བྱས་སེར་པོ་བརྒྱན་འགྲོགས་དང་། དབུ་གདུགས་ཉི་མའི་
 དཀྱིལ་འཁོར། བསིལ་གཡལ་མ་བུའི་སྦྱོ་གདུགས་དང་བཅས་ཉེ། རོར་གླིང་ནས་ཕོ་
 བང་ཆེན་པོར་གཡལ་སྦྱོར་གྱིས་ཆིབས་སྦྱོང་བསྐྱུར་རྒྱུར། གཡལ་སྦྱོ་གས་སུ་ལེ་
 འབྲས་མེ་བཞི། རྒྱན་བྲ་སྟོད་སྦྱང། ལྷགས་རི་བུ་རྒྱུར་འགྲོ་པའི་རིག་བྱེད་གླིང་པ་
 བཅས་ཀྱི་དགེ་འདུན་སྟོང་ལྷག་དུ་མ་ནས་མཚོད་རྗེས་སྐྱ་ཚོགས་ཐོགས་པའི་སེར་
 སྦྱང་དང་། གཡོན་སྦྱོ་གས་སུ་ལྷ་ལོལ་གྱི་ཤོ་གཞས་ཅེད་སྐྱ་བའི་རིགས་དང་སྦྱོ་གས་
 ཀྱི་ལྷ་མོ་བཅས་བསྐྱུར་བསྐྱིགས། དེ་དག་གི་ཕྱི་རོལ་དུ་མཐོན་པོ་གང་གི་ཞལ་གྱི་
 དཀྱིལ་འཁོར་མཛད་དུ་ལྷགས་པའི་མཚོག་དམན་སེར་སྐྱའི་ཐོམ་ཆེན་པའི་རྒྱལ་ལ་
 འབྲན་པར་རང་རང་གི་བསོད་ནམས་དགེ་བའི་མཐུ་ལས་བྱུབ་པའི་མཚོད་པའི་བྱེ་
 བྲག་སྐྱ་ཚོགས་པ་ཐོགས་ཤིང་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་དབྲུངས་སྐྱ་ཚོགས་པ་སྐྱ་དུ་ལེན་
 པའི་དབུས་སུ། ཆིབས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་འཁྲིད་གཞུང་སྦྱོ་སྦྱོར་བ། ལྷ་ཅིས་དངོས་སྤྲིངས་
 བ། ཆིབས་དར་བ་ལེ་ཆོན། སྟོས་རྟ། གཞོ་ལ། གར་རོལ་པ་དང་སྐྱུན་འདེན་རྒྱ་གླིང་པ་
 སོགས་ཆེན་པོར་འོས་པའི་སྤྱི་ལྷ་བཀུར་སྟེང་མཚོད་པ་གནའ་བོའི་ལུགས་བཟང་
 ལྟར་མ་ཚང་བ་མེད་པ་རྒྱས་གསོལ་གྱིས་སྐྱུན་བསྐྱུས། ཆིབས་རྒྱས་ཞབས་ལྷུང་
 སྤྲིད་སྦྱོར་ཨ་ཆི་སྐྱ་ཉོ་ཐོག་སྐྱ་ཆེན་པོ། ཡོངས་འཛིན་སྤྲིང་རིན་པོ་ཆེ། ཆེ་མཚོག་
 སྤྲིང་པ་སོགས་སྐྱལ་སྐྱེ་ཆེ་ཁག་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུང་བཀའི་མདུན་ན་འདོན་ནས་བཞི། སྤྱི་

ཁྲུ་མཁའ་ཤོ། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ། གཞན་ཡང་ནང་མ་མཁའ་སྡེ་ཆེ་རྒྱུད།
སོགས་མདའ་རྩིས་སྲས་སོགས་རྩེ་ཤོད་ཀྱི་ལས་ཚན་པ། སྤང་བྲག་འབྲིང་དགུས་
གསུམ། རྣམ་གྲུ་རྒྱ་བ་ཆ་བ་སོགས་དང་བཅས་སྣའི་དབང་པོ་ཉེ་དབང་སོགས་ཀྱིས་
བསྐོར་ཉེ་སློད་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་ལྷག་པའི་འཁོར་ཚོགས་གངས་ལས་འདས་པ་
གོ་རིམ་མ་ནོར་བར་སྤྱ་ཉིག་བསྟར་ལ་བརྒྱས་པ་ལྟར་གྲོན་གཤེགས་མཛད་རྒྱུ་པ།

སྤྱ་བྱུ་ནས་ཚར་གྱི་རྒྱུན་བཟང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་འབབ་བཞེན་པ་ཡང་ཆེབས་ཞལ་
བསྐྱུར་མཚམས་ནས་ཆེབས་རགས་སོགས་གང་ལ་ཡང་མི་གཞོད་པའི་ཚར་ཟིམ་
དུར་གྱུར་ཅིང་། འདར་སྤོགས་རྒྱ་འཕྲིན་སྤྱུག་པོ་ཡང་ལོང་དུ་འབྲིགས་པའི་གསེབ་
ནས་ཉེ་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་འོད་མདངས་གསལ་བར་ངོམས་བཞེན་པ་དང་། རོར་གྲིང་
གི་ཐད་ཀྱུན་གསལ་ཡངས་པའི་ངོས་སུ་དབང་གཞུང་གྲུང་ཁྲིམ་རིམ་གསུམ་ཤིན་ཏུ་
མདངས་གསལ་དུ་འདར་བ་དང་བཅས། དཀར་སྤོགས་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་ལྷ་
སྤྱི་བེ་ཟའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྤྱེས་བུ་པལ་བ་རྣམས་ཀྱི་འབྲེན་བྲེད་ལ་དངོས་སུ་སྤྲང་
བ་དང་། མི་སྤྲང་བའི་མཚོད་ཚོགས་ས་དང་བར་སྤྲང་ནམ་མཁའི་ཁྲོན་ཐམས་ཅད་
ཁྲུ་པས་མཚོད་ཅིང་། དམ་ཅན་ཚོས་སྤྲང་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འགལ་རྒྱུན་སེལ་བ་དང་
མཐུན་རྒྱུན་སྤེལ་བའི་རྟགས་དང་མཚན་མ་སོགས་བཟ་ཤིས་དང་དགའ་ལེགས་ཀྱི་
དགའ་མཚན་བསམ་བཞེད་ལས་འདས་པ་དང་བཅས་ཉེ་གྲོན་བར་མཛད་པའི་ཚེ།
བདེ་སྤྱིད་གྲིང་ཁའི་མདུན་ནས་གཞུང་ས་མཚོག་གི་དགའ་སྣའི་གཙོ་བོར་འོད་ལྷན་
དཀར་པོ་ཏུ་འབྲེན་དང་བཅས་ཐེབས་བསྐྱའི་མཛུལ་དར་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས་
ཉེ་སྤོན་དར་མཐུན་རྣམས་ཀྱང་སྤུལ། བ་མ་རིའི་འགྲམ་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་

ལྷན་འབྲེས་དཀར་སྤངས་པའི་ལྷ་སྐྱེལ་ཆེ་ཆུང་། སློབ་དཔོན་གདན་ཟུར་ལས་སྡེ་
ནམས་དང་། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་སྤངས་ལྷ་ཆོང་ལྷ་མ་ལས་སྡེ་བཅས་ཀྱིས་མེབས་བསྐྱེད་
མཛེས་དར་མགོན་བརྒྱུད་བཞེས་ཏེ་སྤང་མཁུན་སྐྱེལ།

མྱེད་ཁང་ལུ་བརྒྱུད་ཏུ་སེ་ར་མེག་ཆེན་གླིང་པའི་མེབས་བསྐྱེད་བ་ལྷ་སྐྱེལ་ཆེ་
ཆུང་། སློབ་དཔོན་གདན་ཟུར་ལས་སྡེ། རྒྱུད་སྤངས་ལྷ་མ་ལས་སྡེས་མཛེས་དར་འབྲུལ་
བཞེས། ཁ་སྐྱ་གདོང་ཏུ་དགའ་ལྷན་ནམས་པར་རྒྱལ་བ་དང་མེ་བཞིའི་སློབ་དཔོན་ལས་
སྡེ་བཅས་ཀྱིས་མཛེས་དར་འབྲུལ་བཞེས། འབྲེས་གླིང་གཡུལ་ཁའི་ཤར་བརྒྱུད་ཏུ་
ཀར་ཤག་བྱ་ཞི་བ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཁོག་ཏུ་བརྒྱུས་ཏེ་གྲུས་བ་ཆེན་པོའི་ནམས་
འབྲུང་གིས་པད་འབྲུལ་དང་བཅས་མཛེས་དར་ཕུལ་བ་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས་ཏེ་
མ་ལུན་རྗེས་བསྐྱེད་ས།

དེ་ནས་ལྷ་སྐྱེལ་རོ་ཤུག་ནམས་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་སྟེན་མཚོག་ནམས་ལ་ལྷགས་
སློབ་སྐྱོན་ཤམ་འབྲུལ་བར་མགོན་གཉེར་བྱང་ཚུབ་ཚོས་འབྲོར་གཏོང་གནང་མཛད།
རོ་འིང་ཕྱི་མ་ནས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དམག་མི་ཏུ་སྐྱིག་ལ་གསོལ་རས་དང་། བོད་དམག་
འགོ་བྱེད་བྱིངས་ནམས་ལ་སྤང་མཁུན་སྐྱེལ། རོར་གླིང་ནས་བརྒྱུད་འདི་བར་གྱི་
མེབས་ལམ་ཏུ་འཁོད་པའི་སྐྱེས་བུའི་ཁྲོམ་ཆེན་པོ་སའི་བྲེག་བ་ལྷ་བུ་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་
རིང་མེད་པར་ལྷགས་རྗེས་གཟིགས་བ་ལྷ་ན་མ་མཆིས་པས་ན། མེབས་ལམ་གྱི་
གཡས་གཡོན་ཏུ་འཁོད་པའི་སྐྱེས་བུ་གང་དང་གང་གིས་ཀྱང་ལྷ་སྐྱེལ་མགོན་ཐམས་
ཅད་མཁུན་པ་ནི་བདག་ཅག་ནམས་ལ་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཛོན་པར་སྤོགས་ཏེ་
ཤིན་ཏུ་དཀྱིས་པའི་སྐྱོན་རས་ཀྱིས་གཟིགས་པར་མཛད་བྱུང་ཞེས་ཐམས་ཅད་མི་

མ་ཐུན་པ་མེད་པར་སྐྱེད་ཞིང་དགའ་དད་སྐྱོ་བ་དབག་མེད་ཀྱིས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་
དེ་ལྟ་བུ་ལྟོ། མཚོང་ན་མི་མ་ཐུན་པ་མེད་པ་དད་པས་མོས་པ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་
དགའ་བ་ཞེས་པ་ལྟར་གྱི་སྐྱེའི་ཡོན་ཏན་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་དམ་པའི་རང་ཉགས་སུ་
མངོན།

ཞོལ་ཀྱི་སྐྱོ་ཚེན་མོའི་ནང་ནས་དོ་རིང་ནང་མའི་བར་ཁ་བས་ཨ་ལྷོ་བུ། ཁང་ཡོད་
ཁང་ཚུང་བ་རྣམས་བསྟར་བསྐྱེད་ཀྱིས་མཇུག་དར་ལུལ་བ་རང་སྐྱོག་ཐོག་སྤྱང་
མདུད་སྐུལ། དོ་རིང་ནང་མ་ནས་སྐྱེ་བཅར་རྣམ་ཀྱུལ་གྲུ་ཚང་གི་མེར་སྤྱང་། མོ་བྱང་
ཡང་སྤྱེད་ནས་རྩ་རྩུང་དར་འབྱུང། བཟ་ཤིས་ཁྲ་རིང་བཅས་མཚོད་པའི་བྲེ་བྲག་
མཐའ་སྐྱས་པ་དང་། བཀའ་སྐོན་རྣམས་དང་ཅེ་བྲུག་གཉེར་བཅས་ནས་སྐོས་བསྐྱེད་
དང་། ལུན་ཚོགས་འདུ་ལམ་ཀྱི་སྐོར་མེབས་མཚམས་དཔལ་ལྷ་དང་། བསྟན་སྐྱོང་
བཅས་ལ་སྟན་ཤལ་དང་། བྱང་ཚེན་ཐར་ལམ་གྱི་ཀྱི་སྐོའི་སྐུམ་སྤིང་དང་དོ་རྩེ་གྲགས་
སྟན་བཅས་ལ་ཡང་སྟན་ཤལ་འབྱུང་ཀྱུར་མཚོན་གཉེར་ཚེད་གཉོང་མངོད། བདེ་
ཤེད་ནས་མེབས་བྱམས་བཤོལ་ཞིང་། དོ་སྐྱས་སྤྱིང་ཞབས་སྟེགས་ཁྲིའུ་ཤིང་ཁང་
བྱམས་བཞུགས་མངོད། རྣམ་གྲུ་ཚེབས་སྐྱོར་བ་དང་ཚེབས་དཔོན། མེབས་བྱམས་
ལ། བྱམས་འཐེན་ལ། རུ་བཀྱ་སོགས་ལ་བྲུག་དབང་སྐུལ།

ལྷ་བས་མཚོན་སྤིང་སྐྱོང་ཉོ་ཐོག་ཐུ་ནས་ཀྱང་སྐོས་སྐྱེས་བསྐྱེད་བ་དང་བཅས་
ཚོམས་ཚེན་སྤིང་བ་སྤིང་ཞིའི་ལུན་ཚོགས་ནས་སྟན་སྐོའི་ནང་དོ་སྐྱས་བཀྱུད་མེབས་
པར་ཐོག་མར་གྲུ་འཛིན་འཕགས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་གི་ཉེན་གྱི་གཙོ་བོ་འཕགས་
མཚོག་ལོ་གེ་ཤུ་རའི་སྤྱང་བརྟན་སྟན་སྤྱང་གནས་གཞིགས་ལ་བྱོན་ཉེ་སྟན་ཤལ་དང་།

བཅས་བསྐྱེད་འགྲོའ་སྐྱེད་པའི་སྤྱུགས་སྐྱོན་རྒྱ་བས་པོ་ཆེ་བསྐྱུངས། དེ་མཚུངས་
 གཞིམ་རྒྱུང་ས་གསུམ་ནམ་རྒྱལ་དུ་འཇམ་དབྱེངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་འབྲ་
 བང་ལ་ཡང་སྐྱུ་སྤྱུག་དང་སྐྱེད་ཤལ། སེབས་ཞོར་དུ་གསེར་སྤོང་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱེད་
 ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། དེ་ནས་གཞིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་ཆེན་མོ་ལ་མི་འདིགས་གདོང་
 ལྡན་བཏེགས་པའི་ཚོས་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་སོར་གྱི་བརྒྱ་མཛེས་པར་
 བཀོད་དེ། ཆེན་ཁྲལ་བོད་བཞུགས་ཨི་བན་གྱིས་མཚོན་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ནས་མཇལ་
 དར་སྤུལ་བ་རང་སྐྱོག་དང་། སྐྱུ་བས་མགོན་པོ་དེ་ནས་སྐྱུ་སྤྱུག་དང་འབྲེལ་བའི་
 མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། དེ་རྗེས་ཡོངས་འདིན་ཁྲི་རྒྱུར་རིན་པོ་ཆེ་སྐོ་
 བཟང་མཁུན་རབ་དབང་སྤྱུག་བསྐྱེད་མིང་། ཀུན་མིང་། ཆེ་མཚོག་མིང་སྤུལ་སྐྱུ། རོས་
 བཅས་སྐྱུ་སྤུལ་ཁག་དང་། རྒྱལ་ཡབ་གྲུང་། ཞབས་པད་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། གྲུང་ཇ་གྲུ།
 བང་མ་མཁན་སྤེ་ཆེ་རྒྱུང་། པོགས་མདའ་ཅིས་སྤྲས། ཅེ་པོད་གྱི་ལས་ཚན་བ་རྒྱལ་
 དག་འབྲིང་དུས་གསུམ། རྒྱུང་གཏོགས་རྒྱ་དར་ཡན་ནས་པོད་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་
 མཇལ་དར་སྤུལ། བཀྲས་སྐྱེད་མི་སྣ་མཁན་མགོན་གཉིས། སྤྱུགས་ལ་སྐྱུ་ཞང་བཅས་
 བས་མཇལ་དར་སྤུལ་ཉེ་གྲལ་འཁོད་ཐོག་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་པེབས།

དེ་ནས་ཐོག་མར་ཁྲི་པེབས་ལ་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་སྐོ་འཕར་
 འབྲེད་སྒྲུ། སྐྱུ་བས་རྗེ་རྟོ་ཐོག་སྤེ་ཆེན་པོ་ནས་སྐྱུ་སྤྱུག་སྐོན་དུ་བཏང་ནས་རིན་ཆེན་
 དང་པོ་ལས་གྲུབ་པའི་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་བ་དར་སྐྱུ་ལྡེའི་འབྲུང་འབྲུལ་ཅན་
 སྤྱུག་དུ་བཏེགས་ཉེ་སྐྱེད་ཚོགས་སྤེ་སྤེན་ལས་བཅས་པའི་གསུང་བཤད་དང་འབྲེལ་
 བར་སྤེ་རྗེས་ནང་མཛོད་ཉིན་བདེ་མ་དང་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་བ་སྐྱུ་གསུང་

ཐུགས་ཡོན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟེན་སོགས་དངོས་འབྱུང་གི་མཚོད་སྤྲིན་མཐའ་ཡས་པ་
སྤྱན་ལས་དུ་བསྟར་ཏེ་ཕུལ། དེ་ལྟས་དབྱུས་གཙང་ཚོ་ཆེན། རྣམ་ཀླུ་ལ་ལྷ་ཚང་བཅས་
ནས་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དང་ཕུལ་བར་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས། གཞུང་ས་ནས་
ལེབས་སྟོན་དཀར་སྟོ་བསྐྱིགས་པ་ཡང་དེར་འཁོད་རྣམས་ལ་གསོལ་རས་སྤུལ་ཇེས་
གསོལ་ཇ་ལེབས། ཨམ་བན་ལ་ཡང་སྐྱུ་འདྲ་ཁ་བཏགས། དེར་འཁོད་རྣམས་ལ་སྤྱང་
མདུད་སྤུལ་ཏེ་བཞུགས་གྲལ་གྲོལ་བསྟུན། གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ཆིབས་
སྐྱོད་གྱིས་ཐུགས་དམ་རྟེན་མཚོག་ཇེ་བཟ་ཤིས་དོ་ཁ་མ་དང་། རྩ་ལོ་ཆེན་པོའི་
ཐུགས་དམ་རྟེན་འཇམ་དཔལ་ག་ཤིན་ཇེ་ག་ཤེད། ལྷ་ལོ་གསུང་བྱོན་མ་སོགས་རྟེན་
རྣམས་ལ་ཐུགས་སྟོན་ཀྱི་ཆེ་དང་བཅས་སྤྱན་ཤལ་འབྱུང་གནང་མཛད། བཞུགས་
ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་ལེབས། དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་སྤྱན་
ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་ཀྱིས་ཐོག་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་གསོལ་
ཚོགས་རིམ་ལེབས་གྲུབ་བསྟུན་སྐྱབས་ཤོད་ཤར་བརྒྱུད་དུ་ལེབས།

ཀླུ་ལུམ་སྐྱུ་ཞབས་སོགས་སྐྱུ་དོ་རྣམས་མཇལ་ཁང་ལེབས་བར་ཡང་གསོལ་
ཇ་མ་སྤུད་ཁ་དང་དགོང་བུར་སྤྱང་མདུད་སྤུལ། ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ན་ཤིན་ཏུ་སྤ་ཡང་
དེ་རྟེན་ཆིབས་བསྐྱར་དང་མཇལ་སྤུག་མང་བ་བཅས་ལ་སྐྱུ་བསྐྱེལ་བ་དང་ཐུགས་
སྤྱན་པའི་རྣམ་པ་ཡེ་མི་མཛད་བར་དགྲེས་ཉམས་བག་ལེབས་སུ་བཞུགས་འཇགས་
བཀའ་རྒྱན་ཆེ་བར་གྱུར། ཆེས་གཉིས་སྤྱོད་སྐྱབས་ཤོད་ཤར་བརྒྱུད་ནས་ལེབས་
སྐྱོད་གྱིས་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་ཀྱིས་གསོལ་ཇ་དུང་ཇ་བཞེས་གྲུབ་
པ་དང་ཉི་ལོད་བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད། རང་མ་ལས་ཚན་བར་སྤུག་

དབང་སྐྱལ། ར་དཔོན་དར་རྒྱས་ནས་ལྷོ་ལ་འདེམས་པ་མི་གངས་ལྷ་བཅུ་སྟོང་དང་།
གཞན་ཡང་མི་གངས་བཞི་བཅུ་སྟོང་བཅས་ཁག་གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་གསོལ་
འབྲས་བཅས་སྤུལ་བར་མཇུག་སྤྱད་སྐྱལ་ཉེ་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱང་། དེ་རྗེས་
མལ་གྲོ་རིན་ཆེན་སྲིད་དང་ལྷགས་གཤམ་ཤེ་མ་གཉིས་ནས་འཆར་ཅན་དཀར་ཕྱང་
འབྲུལ་རྒྱར་ཉེ་འོད་དུ་སྒྲིག་འབྲུལ་ཐོག་ཤེ་མ་གཉིས་ནས་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་
སྤྱད་དབང་དང་ར་གྲུལ་ཐོག་སྤྱང་མདུད་གནང་ཆ་འབྲུལ་སོང་ལྷར་སྐྱལ།

༤༥ ལོང་ས་མཚོག་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཅེ་པོ་གང་པོ་ཉ་ལའི་མི་འདེགས་གདོང་
སྤུལ་བཏེགས་པའི་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་དང་དེར་ཁྲི་འབྲུལ་གྲུས་མཚོད་
སྤྱར་ལེན་གྱི་སྒྲ་སྒྲེ་མི་སྒྲེ་འབྲུམས་སྤུལ་ཤིང་། སྤར་སྟོལ་བཟང་པོའི་ལྷགས་
གཉིས་ཀྱི་བྱེད་སྟོན་རྣམས་ཡང་ལྷན་ངོས་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་བྱབ་དུ་འབེལ།

(༤༦ ཉ་ཕ། ༤༧༥ མ་༧) རྟོར་རྒྱ་བདུན་པའི་ཡར་འོད་རྒྱལ་བ་དང་པོ་གཟའ་ཆེས་
ལུན་སྤུལ་ཚོགས་པའི་ཉིན་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ལྷགས་རྗེའི་རང་གཟུགས་
འདེག་རྟེན་ཡོངས་ཀྱི་མ་འདྲིས་པའི་མཇུག་བཤེས་རང་ཅག་ཁ་བ་རི་བ་རྣམས་ཀྱི་
འདེན་བ་སྤྲོ་ན་མ་མཚེས་བ་ལྷུབས་མགོན་སྤྱད་པར་རྫོང་དུར་སྒྲིག་གར་གྱི་རྣམ་པར་
རོལ་བ་མཚན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་རྗེ་བཅུན་དག་དབང་སྟོན་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་
མཚན་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་སྤྲོན་པའི་བ་དན་ས་གསུམ་ན་ཆེས་
ཆེར་གཤོ་བ་གང་དེ་སྲིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་དུ་པོ་གང་ཆེན་པོ་འཕགས་པའི་གཞལ་
མེད་ཁང་པོ་ཉ་ལའི་ཚོམས་ཆེན་རྣེད་པ་སྲིད་ཞིའི་ལུན་ཚོགས་སུ་མི་འདེགས་གདོང་

ལྔས་བཏེགས་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྲི་འཕང་མཚོན་པོར་ཞབས་རྒྱུར་བརྗོད་པར་མཇུག་
རྒྱུར་ཚེན་པོར་འོས་པའི་སྤྱི་ལྷ་བཀྱར་སྟེ་ཚེན་པོ་དང་བཅས་ཏེ། ཚེ་འདོན་ལྷ་རྒྱུར་
ནས་ལངས་སྤྱི་ཚར་པོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དུ་རོལ་ཆ་དང་པོ་བཏང་བ་དང་། སྤྱི་དུས་ལྷོད་ཏེ་
ཐོག་ལྷ་ཚེན་པོ་མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་ཆིབས་སྟོན་མཇུག།

(༥༥ ཉ་༣།༤༧༥ བ་༦) ལོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོ་ནས་ལྔལ་དབང་མཚོད་ཡོན་
རྣམ་གཉིས་མཚོན་པར་གཟེངས་སུ་བསྟོན་པའི་གསེར་གྱི་བཀའ་ཡིག་མཚུལ་རྒྱུ་ལེ་རྒྱུར་
ཡིག་དང་མཁན་རྒྱུར་བཅས་ནས་སྤྱད་གསལ་གསལ་གྱིས་སྟོན་སྟོན་ལུས།

(༥༦ ཉ་༤།༤༧༥ བ་༡༠) ལོང་ས་མཚོག་འཕྲིན་ལས་མེད་གདོང་ལེའི་དབང་པོ་
བརྒྱུད་གྱིས་བཏེགས་པའི་བཞུགས་ཁྲི་ཚེན་པོར་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲེལ།
ཨི་བན་ནས་ལོང་མ་ཚེན་པོའི་གནང་ཉེན་རྣམས་སྤྱོད་ལས་དུ་བསྟར་ཏེ་ཕྱལ། དེ་རྗེས་
ཐོགས་དཔོན་རྒྱ་ཚོར་སྤྱར་སྤྱི་སོགས་ནས་མཇུག་དང་ཕྱལ་བ་རང་སྟོན་དང་ཕྱལ་
དབང་སྟལ། ལྔལ་མཚོག་ལོད་ནས་སྤྱད་ཕྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་མཇུག་དང་སྤྱི་ན་
རིང་བ་ཕྱལ་སྟེ་བཞུགས་ཁྲིར་འཁོད། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཕྲིན་ལས་ལྷོད་པོ་ཚེ་དང་།
ཀུན་གླིང་། བསྟན་གླིང་། ཚེ་མཚོག་གླིང་། འོལ་དགའ་སྟེ་ལུང་། མངའ་རིས་སྤྱལ་སྤྱུ་
དང་གྲུས་པ་བཅས་ནས་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་ལ་ཕྱལ་འཚོལ་མཇུག་དང་འབྲེལ་
བཞེས་ཕྱལ་དབང་བཀའ་བྲིན་བསྟར་ས། རིམ་བར་གྲལ་འཁོད་གྱི་ཐོག་མཚོད་ཡོན་
རྣམ་གཉིས་དབུ་བཏེ་མཚོན་ས། རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚོང་དབུ་སྟོན་དང་གསུང་བཟང་བ་
རྣམས་ནས་ཅེ་ལྷ་ལེགས་པར་གྲོན་ཏེ་བཀྱ་ཤིས་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་དུས་བདུན་དང་།
རྟོགས་རྣམ་སོགས་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་སུ་བཅད་བ་དབུངས་སྟོན་དང་བཅས་རིན་

རྒྱལ་པ་ཁོལ་པ་ནས་འབྲུལ་ཚིག་དང་བསྟུན་པར་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་ཕྱལ་ཏུ་ཕྱལ།
དེ་ནས་བསྟུན་འབར་མ་དང་། མཚོག་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཚིགས་སུ་
བཅད་པ་དང་བཅས་ཤིས་པ་བརྗོད་དེ་མེ་ཏོག་གི་ཚར་པལ། རིག་རྒྱལ་པ་རྣམས་ནས་
མཇུག་དར་ཕྱལ་ཏེ་བདེ་ཕྱལ་འཚེལ། དེ་མཇུག་གར་པ་གལ་འཕྲོས་པ་ལོ་རྒྱ་བ་
བཅས་ནས་མཚོད་ཡོན་ལ་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་ཕྱལ་སྤྱང་སྤྱང་རྗེས་གསོལ་གྱི་
གསོལ་ཇ་གར་གྱི་ཅེད་འཛོད་དང་། མཚོད་སྤྱིན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་འབེབས་སྤྱང་སྤྱང་བྱུངས་
ཚར་དུ་དངར་བ་བཅས་གྱི་གཟིགས་ལོ་ཕྱལ།

དེ་མཚམས་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲུང་དུ་གཞུང་ས་
མཚོག་ནས་དངོས་འབྲུལ་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱ་ཚེར་བསྟར་རྒྱུར། སྤྱིད་སྤྱོད་ཏོ་ཐོག་སྤྱོད་
ཚེན་ལོས་སྤྱོད་ཕྱལ་སྤོན་བཏང་གིས་གྲུས་འདུད་སྤྱང་བཞེས་ནས་མཇུག་གྱི་བཤའ་བ་
མདོ་རྒྱུད་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལེགས་བཤའ་དུ་མའི་རྒྱ་བ་རྟེན་དང་བཅས་
དོན་གྱི་སྤྱིང་པོ་མ་ལོར་བར་བརྗོད་པའི་གསོལ་འདེབས་སྤོན་སྤོན་དང་། བཤའ་གིས་རི་
མོས་བཤའ་བའི་སྤྱིང་པོས་བཟང་ཁ་ཚར་མ་ཉམས་པ་དང་མཇུག་རྟེན་གསུམ་སྤྱིང་ཉེར་
སྤྱད་བཤའ་གིས་བའི་དངོས་པོ་རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མི་རུས་པ་མཐའ་ཡས་པའི་མཚོད་
སྤོན་དཔལ་ཏུ་མེད་པ་རྒྱ་ཚེར་སྤོན་ཏེ་ཕྱལ།

དེ་རྗེས་རྒྱལ་ཡེབ་གྲུང་གཉིས། བཤའ་སྤོན་རྣམས་དང་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། བྱང་
ཇོ་ལྷ། ཐའི་ཇི་ནང་མ་མཁན་སྤེ་ཆེ་རྒྱུད། བཤའ་སྤོན་མཚོད་དཔོན། ཐོགས་མདའ་
ཅིས་སྤྱས། ཤའ་བྱང་ཚོས་རྗེ། སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ། རྒྱུད་བྱ་སྤོད་སྤྱད་ཀྱི་སྤོབ་
དཔོན་གདན་རྒྱུད། དཔོན་ཚོས་མཇུག་ལས་སྤེ་ཆེ་རྒྱུད་ཅེ་ཤོད་སྤྱོད་བཅས་གྱི་

ལས་ཚན་པ། ཡུང་དག་འབྲིང་དུས་གསུམ། རྣམ་གྲུ་གྲུ་མང། མེ་བཞི། ཡ་མོན་ཡིག་
ཚང་། ཡུང་གཏོགས། ལོར་ཡུང་། རིག་གནས་སློབ་གྲུ་བ། ཅེ་ཤོད་ཡུག་ལང་དང་
གཉེར་ལང་། ཚེབས་རའི་འགོ་ཡན། སྤང་རྗེའི་འགོ་བ། ཅེ་སྤོ་ཁང་ཚུང་ཁག ལྷོ་མོ་
ཡིག་མཁན། རོ་མཚར་ལྷ་གྲིས་པ། བཟོ་ཁང་པ། འདོད་དཔལ་པ། རྩ་ལངས་པ། ཁང་
ཡོད། ཁ་བལ། ཨ་ལྷ་རྩ། ཅེ་ཡུང་ཞབས་གསར་པ་མེར་སྤྲད་མ་སྤྲོ་སྤོབས་བྱམས་པ།
མེར་བྲེས་ཀླུ་ལ་མཚན་དར་རྒྱས། སློ་གྲིང་འཇམ་དབྱངས་ཚོས་འབྲོད། བསམ་
མཁར་བ་དག་དབང་བསོད་ནམས། རྣམ་གྲུ་བ་བྱམས་པ་ཚོས་བཟང། ལུང་ཐང་པ་
དག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས། ཤོད་ཡུང་ཞབས་གསར་ཉོར་ཁང་གས་ཐོགས་མེད་དག་
འདུལ་དོ་རྗེ། འབྲོར་རྒྱས་བྱ་བསྐྱེད་དོ་རྗེ། ཁ་སྤྲ་བྱ་དོ་རྗེ་དག་འདུལ། ཉ་རྣ་བསོད་ནམས་
སྤོབས་རྒྱལ། བགས་སྤིང་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན། བསམ་གྲུབ་སྤིང་པ་བསོད་ནམས་
སྤོབས་རྒྱལ། ཐང་སྤྲད་པ་དབང་ལྷུག་རྒྱལ་པོ། ལོང་དཀར་བག་ཤིས་སློ་གྲོས་བཅས་
སོ་སོ་ནས་གོ་བབས་དང་བསྐྱེད་པའི་རྟེན་གསུམ་འདུལ་ཚན་མཇམ་དར་བཅས་
ལུལ་བར་ལྷུག་སྤྲད་སྤུལ། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཇིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གྱི་ཕེབས་ལེགས་
འདུལ་མཇམ་དར་རྟེན་གསུམ་དང་འདུལ་དངོས་རྣམས་བསྐྱེད།

དེ་མཇུག་གནས་ཚུང་སྤྲ་དབྱངས་སྤིང་བ། ལྷུགས་ལ་སྤྱུ་ཁང། ཆབ་མདོ་སྤྲ་མ་
ཁག་རྣམས་ཀྱི་ལེགས་འདུལ་ཡང་སྤྱུན་ལམ་དུ་བཏེགས་ཉེ་འདུལ་བཞེས་དང་ལྷུག་
དབང་གྲུབ་ཟིན་ནས་རིམ་བས་གྲུལ་བཞོད་དང་གསོལ་རྩ་གཉིས་པ་བཞེས་འབྲས་
ཕེབས། མེར་འབྲས་སློབ་དཔོན་གཉིས་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོའི་
དགོངས་དོན་ལུང་རིགས་ཀྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བསྐོ་སྤྲོད་དང། གང་རོལ་

བཅས་སྐྱེལ་མར་གཏོང་བཞིན་དུ། གསོལ་བསྐྱེད་སྐྱིད་གསོལ་ཞུས་ཏེ་གསོལ་
ཚིགས་ཚེན་མོ་དང་། འཇམ་རོལ་གཏོང་སྐྱབས་བཞེས་སྐྱབས་མེད་སུ། གསོལ་
བསྐྱེད་སུ་བཞེ་ཚོགས་སྐྱེད་ཞུས་ཀྱིས་དེར་འཁོད་ཚང་མར་གསོལ་རས་སྐྱེད། གར་
གསུམ་བ་དང་གསོལ་རྩ་གསུམ་བ་མེད་སུ་མཐུག་སྐྱེད་འཕྲུལ་ཞུས་རྣམས་སྐྱེད།
ཚོགས་ལངས་བ་ནས་བཞོ་སྐྱེད་གི་མཐུག་ཏུ་ཤིས་པའི་ཚོགས་བཟུ་བཞེད་དེ་མཇམ་
དར་སྐྱེད་བར་རང་སྐྱོག་དང་སྐྱེད་མཐུད་ཁ་བཏགས་ཨ་ཤེ་རེ་གཞན། ཀ་དར་མི་དར་
བཞོན། ཚིན་ཞུལ་དཔོན་ཞག་རྣམས་ལ་ལེགས་སྐྱེས་ཀྱི་གནང་ཚ་གྲུ་ལོམ་བ་དང་
ཚབ་མདོ་བ། ལྷགས་ལ་སྐྱེ་ཞང་གནས་ཚུང་བ་བཅས་ལ་འབྲུལ་སྐྱོག་ཀྱང་སྐྱེད་ཏེ།
སྐྱེད་འབྲེན་རྒྱ་སྐྱེད་དང་རིན་རྒྱུ་སྐྱོས་སྐྱེ་སོགས་ཀྱིས་སྐྱེད་བསྐྱེས་བཞིན་པར་
གཟིམ་ཚུང་དུ་ཚིབས་བསྐྱོད་བསྐྱེད་སུ།

དེ་སྐྱབས་སྐྱེ་ཚར་ཚར་གྱི་རྒྱུན་བཟང་ཚེས་ཚེར་འབེབས་བཞིན་པར་མཐུལ་
གསོལ་འདེབས་དང་ཚེ་རྒྱ་རྣམས་ནས་ལེགས་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སུ་སྐྱབས་
སྐྱེ། ཏེ་སྐྱེད་དབང་པོ་འཇམ་ཚོན་སྐྱེ་སྐྱེད་གྲུང་ཁྱིམ་ངོ་མཚར་བ་སྐྱབས་སྐྱེ། རང་འོད་
གསལ་བར་ངོམས་བ་བཅས། འདི་སྐྱབས་སྐྱེ་སྐྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་བཅས་
རྣམས་ཀྱང་ཞེད་འདིར་དབྱེས་པའི་འཇུ་མ་ཞལ་མཛོན་པར་སྐྱོགས་རྣམས་མཚོགས་ཏུ་
དགོ་བའི་མཚན་མར་ཚར་ཚེན་པོ་འབེབས་བ་དང་། དབང་པོ་དང་ཉི་ཟླ་སོགས་སྐྱེད་
ན་ཚེས་ཚེར་དེགས་པའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་མཛོན་པའི་ད་རྒྱལ་སོགས་རྒྱུང་དུ་
བསྐྱེད་ཏེ། མགོན་པོ་མཚོགས་གི་ཞབས་ཀྱི་བརྗོད་ལ་རལ་པའི་ཚེ་མོས་གཏུགས་ཏེ་སྐྱེག་
པར་མཚོད་པའི་དགོ་མཚན་གྱི་ལྷས་གསལ་བར་འདར་ལོ། །

དེ་ལྟར་དགེས་སྟོན་ཆེན་མོ་གྲུབ་བསྟན་པ་སྐྱབས་མགོན་མཚོད་ཡོན་ལྷན་
ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་སྟོན་རྒྱས་མཛད་ཅིང་གསོལ་བློ་གསོལ་ཇ་མེབས། ཐམ་
འཕྲིན་སྤྱི་ཁྲབ་མཁའ་པོ་དང་། མཁའ་དྲུང་བཞི་བཙས་སོ་སོ་ནས་པོ་དང་ས་མཚོག་
ལ་རྟེན་གསུམ་མཛལ་དར་ལུལ། གསེར་ཐམ་ཆེན་མོ་སོགས་ཞལ་སྤེ་སྟེ་ཇོ་ལྷ་རྣམ་
གཉིས། འབགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་རྟེན་གཙོ་རྣམས་ལ་འབྲུལ་རྒྱའི་སྟོན་ལལ་
རྣམས་ལ་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་མཛད་པའི་ཁྱེད་ཆེན་མཐའ་དག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱམས་
ནས་འཕྲིན་ལས་གདུགས་དཀར་གྱི་གྲིབ་བསིལ་དུ་ལུས་ཅན་མ་ལུས་པ་བདེ་བར་
སྦྱོང་བཞེད་གྱི་སྤྲུལ་སྟོན་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་སྟོན་ཆེན་བཙས་ལ་གསེར་དམ་ཆེན་
མོ་དང་། གནམ་གྱི་སྟོན་འཛམ་དབྲངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་འཚམ་ཁྲུའི་ཁྲུ་
ཡིག་ལ་རྟོར་ལུའི་ཐམ་ཀ་འབེབས་བར་མཛད་དེ། སྤྱི་ཁྲབ་མཁའ་པོ་སྤེ་དྲུང་རྣམས་
ལ་ཡང་གོ་བབས་གྱི་གསོལ་རས་ཁ་ཉགས་རེ་སྟལ། དེ་ཉིན་དགེས་སྟོན་ཆེན་པོའི་
སྐབས་བདེ་ཤར་ནས་སྟོ་མོ་བ་དང་བློ་གཞས་པ་སོགས་ནས་ཅེད་སྟོ་སྟོ་ཚོགས་གྱི་
གཟིགས་འབྲུལ་དང་གཞན་ཡང་མི་རྟའི་བང་རྩལ་འགྲན་བ་བཙས་ལ་སྦྱང་མདུད་ཁ་
བཏགས་དངོས་པོའི་གནད་སྟོན་སོགས་གྱིས་ཆེས་བར་མཛད།

གསོལ་ཆེགས་རྒྱབ་ཏུ་རྒྱལ་ལུས་སྟོ་ཞབས་དང་། ཇོ་ལག་རྣམ་གཉིས་སོགས་
གཟིམ་རྒྱུད་སྟོན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་དུ་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་ལུལ་ནས་ཇ་གལ་
ཐོག་དགོང་ལུང་དང་། སྦྱང་མདུད་བཙས་སྟལ་གནང་མཛད། ཆེས་བཞི་ཉིན་གཟིམ་
རྒྱུད་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་པོ་དང་ས་མཚོད་ཡོན་སྟོན་རྒྱས་ཐོག་དྲུང་ཇ་མེབས་རྒྱབ་
ཏུ་གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་ལོད་དུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ནང་མ་ལས་ཚན་བ་

རྣམས་ལ་ཕྱག་དབང་སྐྱེལ། ལྷགས་ལ་སྐྱ་ཞང་ཐོན་ཕྱག་ཏུ་མངལ་དར་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་བཙས་ཕྱལ་བར་ཚོ་ལོའི་བཀའ་ཤོག་དང། ཐམ་ག་སྐྱོར་ལྷན་མདུན་ཐོན་གནང་དང། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོར་རྟེན་ལན་བཀའ་རྒྱ་བཙས་སྐྱེལ།

(༥༧ བ་༣།༥༠༣ འ་༢) ཚེས་ལྷར་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ཚེན་པོ་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་གྱི་པརྣོ་བཀོད་པར་མངའ་བ་ལ། གུལ་གཞིགས་པཎ་ཚེན་རིན་པོ་ཚེ་ནས་རྟེན་འབྲུང་ལེགས་འབྲུལ་སྟོན་ཚེན་འབྲུལ་བསྐྱུས་བཞེས་བསྐྱུངས།

(༦༠ ཉ་༦།༥༠༧ ཐ་༤) ཚེས་བདུན་ཉིན་བྱང་ཇའི་མཇུག་སྐྱ་བཙམ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་པན་བདེ་ལེགས་བཤམ་གྱིང་པ་ནས་ཁྲི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་གྱི་དཀར་སྟོ་རྣམས་གཞིམ་རྒྱང་ཉི་འོད་དུ་སྒྲིག་ཐོག གཤོང་ས་མཚོད་ཡོན་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད། བྱང་མ་ལས་ཚོན་པར་ཕྱག་དབང་མཇུག་ཏུ་རྣམ་གྲུའི་མངལ་དར་རྟེན་གསུམ། དངོས་འབྲུལ་རྣམས་ཕྱལ་ཏེ་ལས་སྟེ་གྲ་མང་བཙས་ནས་མཚོད་ཡོན་རྣམ་གཉིས་ལ་མངལ་དར་ཕྱེལ། འབྲུལ་བཞུགས་བ་སོགས་ལ་ཡང་ཕྱག་དབང་སྐྱེལ།

(༦༠ བ་༣།༥༠༧ འ་༡༡) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་སྐྱ་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཚེ་ནས་སྐྱ་ཁྲུས་འབྲུལ་བཞེས།

(༦༠ བ་༥།༥༠༧ འ་༣) དེ་ཉིན་སྤིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཚེ་ནས་གཤོང་ས་མཚོག་ཁྲི་མེབས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་སྟོན་ཚེན་འབྲུལ་གནང་མངའ།

(༦༡ བ་༣།༥༠༧ ཐ་༤) ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཨོ་རྒྱན་སྟོན་གྲོལ་གྱིང་པ་ནས་གཤོང་ས་མཚོག་ཁྲི་མེབས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་དང་སྐྱགས་ཚེ་སྐྱབ་ཡང་སྟོང་གུན་

འདུས་གྱི་སློབ་ལས་ཞབས་བརྟན་བསྐྱུས་འབྲུལ་བཞེས་གནང་།

(༤༡ ཉ་༡།༥༠༦ འ་༡། བརྟུས་) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་བཀའ་ཤག་ལྷན་རྒྱས་
དང་། དེ་ནས་རིམ་པ་བཞིན་ཀུན་གླིང་སོགས་སྐྱབས་ལག་ཅེ་ཤོད་བྱུང་སྟེ། དབུས་
གཙང་ཚོ་ཚེལ། གདན་ས་གསུམ་གྱིས་མཚོན་དགོན་ལག་སྐྱབས་ལག་སྟེ་དཔོན་མི་དག་
ལག་སོགས་ནས་བྱི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་གྱི་མཚོན་སྟེན་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སློབ་

(༥༠ བ་༣།༥༣༣ ཐ་༧། རྒྱ་༧) ཚེས་བདུན་ཉིན་གོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
གཟེགས་ཚེན་པོ་བཞུགས་ཁྲིའ་ཞབས་སོང་འཁོད་འབྲུལ། སྐབས་ཤོད་གཙང་
མེབས་གྱི་ཐོན་ཕྱག་ཏུ་སྐྱེ་ཕྱག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་མཇུག་དར་ཉེན་གསུམ་འབྲུལ་
བཞེས་དང་། གཙང་མེབས་གྱི་ཞབས་ཞུ་བ་ཞབས་པད་སོགས་གཞུང་དང་སྐྱེ་སྐྱེར་
གྱི་ཞབས་གས་ཚང་མ་ནས་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ས་ཏེ་ཕྱག་བྱིན་གནང་།

(༥༠ བ་༤།༥༣༣ འ་༩) འདི་སྐབས་སུ་བྱི་རྣམས་སུ་གཞན་གྱིས་ཞུ་བ་སོགས་ལ་
མ་ལྟོས་པར། སྐབས་འགོ་དམིགས་བརྟེ་མ་དང་། གཞན་ཡང་གཟུངས་སྟགས་ཟུང་
མོ་གཞན་དག་ལ་མངོན་པ་དང་མི་མངོན་པའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱེད་བརྟེན་དང་། ཉེན་
ཁྲུང་པར་ཅན་རྣམས་ལ་གུས་འདུད་སོགས་ངོ་མཚར་བའི་མཇུག་པ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྲུབ་པ་ངང་གིས་བསྟན་བཞེན་པར་ཀུན་གྲུང་དད་པའི་ས་ལ་བཀོད་པར་མཇུག།

(༥༡ ཉ་༥།༥༣༣ ཐ་༡༡། རྒྱ་༡༠) ཚེས་ཉེར་བཞི་དང་ཉེར་ལྔ་ཉིན་སུ་བྱི་ལ་དཔལ་
ལྷན་སྟེན་རྒྱུད་སྐྱེ་ཚང་དང་རྒྱུད་སྟོན་ཚོགས་ཡོངས་ནས་ཞབས་བརྟན་མཇུག་ཞུར་

(༥༡ བ་༥།༥༣༤ ཐ་༡༠) སྐབས་མཇུག་ཤོད་ས་མཚོག་ཞབས་ཞུ་བ་རགས་བསྐྱུས་དང་
བཅས་བྱམས་ཁང་བརྒྱུད་སྟོན་བསྐྱེད་ས་ཁང་དང་། ས་གསུམ། བདེ་ལྷན་འབྲེལ།

གསེར་སྤོང་ཁག་དང། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་ཐུགས་
སློན་སྟོན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(ཡན་ཉི་ཉ། ༥༡༤ འ་ཡ བསྟུས་) ལཱ་མཚོད་ཆེན་མོའི་དགུན་མཇལ་སྤར་ལམ་ལྟར་
སྟུལ།

(ཡན་བ་༤། ༥༡༥ ཐ་༤། རླ་༡༡) ཆོས་ལཱ་ཉིན་སྤྱིད་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་གཙང་ནས་
ཕྱིར་ཐེབས་ལ་(ཡན་བ་༤། ༥༡༥ ཐ་༤) གཞིམ་རྩུང་སྟུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་ཏུ་
མཚོད་ཡོན་མཇལ་འབྲུང་ཤོད་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་མཇལ་དར་ཉེན་གསུམ་སྟུལ་
བ་དགྲེས་བཞེས།

(ཡན་ཉི་ཉ། ༥༡༥ ཐ་༤) ཆོས་བཏུ་ཉིན་ཀུན་གྱིང་མཚོག་སྟུལ་རིན་པོ་ཆེ་གྲ་སར་
ཆོས་ཞུགས་གྲུབ་པའི་མཇལ་ཁར་བཅད།

(ཡན་བ་༣། ༥༡༥ འ་༡༡) ཆོས་བཏུ་གཉིས་ཉིན་ཡབ་ཆ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་ཁྲི་
མངའ་གསོལ་གྲུབ་པའི་ལེགས་འབྲུལ་ཞུ་མི་རྣམས་མཇལ་ཕྱག་ཏུ་བཅར་བ་མཇལ་
དར་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས།

(ཡེ་ཉི་༣། ༥༡༥ ཐ་༡༡) རླ་བ་བཏུ་གཉིས་པའི་ཆོས་གཅིག་ཤོང་ས་མཚོག་གི་
འབྲུངས་སྐར་ཆེན་མོའི་བསྟུས་མཛད་སློ་རྒྱན་བཞིན་དང།

(ཡེ་ཉི་༤། ༥༡༥ ཐ་༣) ཆོས་གཉིས་ཉིན་མཚུང་སུ་ཀམ་བ་ནས་ཡརྒྱལ་དབང་
མཚོག་གི་ཁྲི་ཐེབས་ལེགས་འབྲུལ་ཏུ་བཅར་བ་ཕྱག་སྤྱང་འབྲུལ་སློག་ཀྱང་སྟུལ།
ཆོས་གཉིས་ཇེས་པའི་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་སྟུ་

ལྷོ་མ་གྲུབ་མོལ་ཚེ་དབང་བཅས་ལུལ།

(༥༩ བ་༣༧༥༩ བ་༡༡༡ ཚེས་༦) དགའ་ལྷན་ཁྲིའི་ལོ་མོ་ཚེ་འཇམ་དབྱངས་དམ་ཚོས་གྲུབ་ཅེ་ཚོས་རྗེ་བསྟན་འཛིན་རབ་རྒྱས་གཉིས་གསུམ་མཇུག།

(༥༥ ཉ་༡༧༥༡༠ བ་༣) ཚེས་ཉེར་བཅུན་སྡེ་ཐོག་ཤེར་གྲེས་ལས་སྟེ་རྣམས་དབལ་ལྷན་གྲུབ་ཐོབ་མདའ་འཕྲུང་བའི་ཕྱག་ལུང་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཅར་བར་(༥༥ ཉ་༣༧༥༡༠ བ་༦) ལུགས་སྟོན་སྟན་ཤལ་སྟུལ། ཚེས་ཉེར་དགུ་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་(༥༥ ཉ་༣༧༥༡༠ བ་༨) ལྷན་རྒྱས་ཤེར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུད་རིག་གནས་ཀྱུན་གསལ་དུ་ཚིབས་བསྐྱུར་མཛད་དེ་(༥༥ ཉ་༤༧༥༡༠ འ་༡༡) འཆམས་གཟིགས་ལ་སྟོགས་འདུས་ཀྱི་སྟེ་རྒྱ་མཚོག་དམན་ཀྱུན་ལ་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བསྟན་ཏེ་ཐར་པའི་ས་བོན་བསྐྱུར་པར་མཛད།

(༥༥ ཉ་༤༧༥༡༠ འ་༥) ལུགས་མོ་བྱ་ལོའི་རང་ཞལ་གསུམ་དུ་ངོམ་པའི་ཡང་ངོའི་དགའ་བ་དང་པོའི་ཐོ་ངེངས་སྡེ་ཆར་ཡལོང་ས་སྡེ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ཡསྐབས་མགོན་ཡུལ་དབང་ཐམས་མཁུན་གཟིགས་ཚེན་པོ་མཚོག་དང་།(༥༥ བ་༡༧༥༡༠ འ་༣༧ བཏུས་) མིན་སྟོང་རིན་པོ་ཆེ། ཡོངས་འཛིན་ཁྲིའི་ལོ་མོ་ཚེ། མཚོད་དཔོན་བཅས་ལྷན་རྒྱས་ནས་འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེའི་བདག་བསྐྱེད་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྟོན་ས་མ་གཅིག་འདོད་པ་ཁམས་ཀྱི་དབང་མོའི་མཛོན་རྟོགས་སྟུན་འབྲེན་བསྐྱེད་བ་བཅས་རིམ་པར་ཞལ་འདོན།(༥༥ བ་༥༧༥༡༡ འ་༡༡) སྐྱ་ངེངས་ཤེར་མཚོམས་ནས་སྟོན་འཛིན་བ་དང་། སྟུན་འབྲེན་རྒྱ་སྒྲིང་བ། རྣམ་སྲུ་གཉེར་བ། དགོ་བསྟོན་ནས་སྟོན་སྟེས་སྟུན་བསྐྱུས་ཏེ་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་བྱམས་ཁང་བརྒྱུད་པོ་བྲང་ཡང་སྟེང་དུ་(༥༦ ཉ་

༡༥༡༧ འ་པ) རྣམ་ལྔ་ཚོགས་ཡོངས་དང་སྣུན་ཅིག་མཚོན་གཏོར་དང་རྟེན་རྗེས་རྒྱ་
ཚེར་བཤམས་པ་ཉིང་འདྲིན་ཟབ་མོས་གྲིན་གྲིས་བརྒྱབས་ཏེ་སྣུན་འབྲེན་དང་རྟེན་
འབྲུལ་མངའ་གསོལ་ཤིས་བརྗོད་བཅས་མཛད།

(༥༦ ཉ་ལ། ༡༧ བ་༥) ཚོམས་ཚེན་སྲིད་ཞིའི་སྣུན་ཚོགས་སྲུ་ཚེབས་སྐྱོད་གྲིས་
ཞབས་སྟེགས་སྟེང་ནས་ཨོ་བན་དང་མཛལ་འཕྲད་མཛད། ཡོངས་མཚོག་བཞུགས་
ཁྲི་ཚེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན་སྲིད་སྐྱོང་ཏོ་ཐོག་སྲུ་ཚེན་པོ་ནས་མཛལ་དར་
འབྲུལ་བཞེས། ཡོངས་འདྲིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཚེ། ལྷ་སྲུལ་ཁག་རྒྱལ་ཡབ་གྲུང། བཀའ་
ལྷོན་རྣམས་དང། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། གཞན་ཡང་གྲུང་ཇ་སག་ཐའི་ཇི་པོགས་མདའ་
ཅིས་སྤས། དེ་རྗེས་ཤར་བྱང་ཚོས་རྗེ། རྒྱུད་ལྔ་དང། སེར་འབྲས་གྲི་སློབ་དཔོན།
ཚོགས་ཚེན་དབྱེ་ཚོས་སོགས་ལས་སྟེ་རྣམས་དང་བྱང་གཏོགས་གར་བ་ཡན་ནས་
མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་སྤྱག་གྲིན་སྣུལ། གྲལ་ལ་འཁོད་བསྟུན་ཚེ་ཚོན་དག་ལ་
དཀར་ཡོལ་བཏང། གྲལ་འཕྲོས་བ་ནས་འབེལ་གཏམ་གྲི་འགོ་རྩྭ་གས། གསོལ་ཇ་
དང་པོ་ཐེབས་རྗེས་བཀའི་འཚོམ་འདྲི་མགོན་བརྒྱུད་བསྐྱེདས། གར་གཞིགས་དང་པོ་
སྤུལ་བསྟུན་གསོལ་ཇ་གཉིས་པའི་མཇུག་བཀྲས་སྣུན་པ། ས་སྐྱ་པ། འབྲུག་ལོ་སྤྱག་
པ། རྗོང་གཞིས་ཁག་གི་ལེགས་འབྲུལ་སྣུན་ལམ་དུ་བསྐྱར། དེ་དག་གྲུང་གྲལ་བཀོད་
གསོལ་ཇ་གཉིས་བ་སྤྱ་མཇུག། བཞེས་འབྲས་ཐེབས། གཞུང་སྤྱགས་ཀུན་ལ་ཐོས་
བསམ་གྲི་སྐྱེདས་བ་མི་དམན་བ་སེར་འབྲས་སློབ་དཔོན་གཉིས་ནས་རྒྱལ་བའི་
གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལ་བརྒྱལ་བཏགས་རིག་ཅུལ་སྣ་ཚོགས་གྲིས་གཞུང་དོན་
གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གཞིགས་མོ་འབྲུལ་བཞེན་གསོལ་ཚོགས་དང་གསོལ་

བསྐྱངས་བཏེགས། གར་གཉིས་པ་བཏང་ནས་ཚོགས་ལངས་པས་བཟོ་སྒྲིང་ཆེར་
འབྲེད་ཀྱི་སྲུང་བཞེས་སྤྱག་མེབས་ཤིང་གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་ཚོག་ཞུས། གར་གསུམ་
པ་བཏང་ཚོགས་ལངས་པ་ནས་སྲུང་སྲུང་འབེལ་གཏམ་བྲེད་བཞིན་པར་གསོལ་ཇ་
གསུམ་པ་མེབས་མཐུག་ཚོགས་ལངས་པས་ཚིག་བཟླ་བརྗོད་དེ་མཚོད་ཡོན་ལ་
མཇལ་དར་སྤུལ་གསོལ་རས་སྲུང་ཁ་བཏགས་སྦྱལ། ཨི་བན་སོགས་ཀྱི་དཔོན་ཁག་
ལ་གོ་བབས་ཀྱི་གནང་ཆ་སྦྱལ། ཀ་དར་ཁྲི་དར་བསྐྱོན་ཉེ་སྤྱན་འབྲེན་ཀྱི་སྒྲིང་དང་
བཅས་གཟིམ་ཚུང་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་བཀའ་བྲིན་བསྐྱངས།

ཚོས་གཉིས་སྐྱུ་འེངས་དང་པོ་བཏང་མཚམས་རོལ་ཆ་དང་པོ་བཏང་། ཡུལ་ས་
མཚོག་གཟིམ་ཚུང་སྤྱག་ཏུ་སྤྱགས་དམ་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་སྤྱབ་མཚམས་
རོལ་ཆ་གཉིས་པ་བཏང་། ཅེ་དུང་ལས་ཚན་ཡན་ནས་གཟིམ་ཚུང་ཉེ་འོད་དུ་གྲུང་
ཞབས་བད་སོགས་ལ་མཇལ་དར་ཅེ་སྲོད་ཞུས། དུང་ཇ་མེབས་རྗེས་རོལ་ཆ་གསུམ་
པ་བཏང་། སྤྱན་འབྲེན་ཀྱི་སྒྲིང་སྲོས་འདྲིན་པ་ཞབས་རས་འདྲིང་བཟམ་དང་བཅས་སྤི་
ཞུའི་བཀའ་སྤྱི་ཆེན་པོས་ཡུལ་ས་མཚོད་ཡོན་ཚོམས་ཆེན་དུ་གདན་ཞུར་ཚོམས་
ཆེན་སྒྲིང་ནས་རིན་ཀྱན་གསོལ་དཔོན་དང་མཐོན་གཉེར་སྲོས་འདྲིན་པ་སོགས་རིན་
ཀྱན་པས་གདན་ཞུས་རིམ་མེབས་གསེར་ཁྲི་ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན་
ཡསྐབས་མཐོན་སྤིད་སྲོད་མཚོག་ནས་སྐྱུ་སྤྱག་སྲོན་འཕྲིའི་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས།
རིན་ཀྱན་འཇོམ་སྒྲིང་གཡས་བཞག་མདུན་དང་། དེ་ཀྱབ་མན་བདེ་ལེགས་བཤེད་
སྒྲིང་པའི་དབུ་སྲོལ་སོགས་གསུང་བཟང་བ། དེ་ཀྱབ་རིན་ཀྱན་གྲིངས་དང་བཅས་
བཟླ་ཤིས་ཉགས་རྗེས། ཀྱལ་སྤིད་སྐྱ་བདུན་འབྲུལ་ཚིག་དང་བསྐྱུན་རིན་ཀྱན་ཁྲི་པ་

ནས་མགོངས་མཚོད་ཡོན་གྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕྱུལ། བསྟན་འབར་མ་དང་མཚོག་གསུམ་
ཤེས་བརྗོད་བཅས་མེ་ཉོག་གི་ཚར་འབེབས་དང་། དགེ་མཚན་གྱི་སྐོ་འཕར་ཡངས་
མོར་འབྱེད།

དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིག་པོ་ཆེ། ལྷ་སྐྱུལ་ཁག་ གྲུང་ཞབས་བད། སྤྱི་ཁྲབ་
མཁལ་པོ། གྲུང་ཇ་རྒྱ། མཁལ་སྡེ་ཆེ་ཆུང་། རོགས་མདའ་རྩིས་སྲས་ལས་ཚན། རྣམ་
གྲོ་རྩོད་དབྱ། རྒྱང་གྲིངས་དང་། དེ་རྗེས་ནག་ཚུ་འགོ་བ་སྐོ་བཟང་ཚོས་འཕེལ་དང་རྩེ་
མགོན་འཛིགས་མེད་ཚོས་འབྱོར་གཉེས་ལ་མཁལ་ཆུང་བསྐོ་བཞག་སྐྱུལ་བར་གསར་
མཇལ་དང་། ཞབས་གསར་བ། རྣམ་གྲུ། རྒྱང་གཉོགས། རིག་གནས་སྐོ་བ་གྲུ་བ། རྩེ་
ཤོད་ཕྱག་ནང་། ཡ་མོན་བོད་རྒྱང་དང་། བོར་རྒྱང་། གཉེར་ནང་། ཆིབས་རའི་འགོ་བ།
རྒྱབ་དར་བ། ཁ་བལ་འགོ་བ། ཨ་རྩ་རྒྱ། མཚོད་སྤྱིན་གར་རོལ་བ། གལ་འཕྲོས་བ་
བཅས་ལ་ཕྱག་དབང་སྐྱུལ། ཆེ་ཚན་ལ་དཀར་ཡོལ་བཏང་། གསོལ་ཇ་དང་བོ་ཕེབས་
བསྟན་གར་རོལ་དང་པེའི་རྗེས། མཚོད་སྤྱིན་སྐྱ་བརྒྱད་ཀྱི་འབེབས་སྐྱང་ཚུགས།

མཇལ་ཐེངས་གཉེས་བར་ཕྱོགས་འགྲུལ་གྱི་མི་སྣ་ཁག་ནས་མཇལ་ཕྱག་དང་
གལ་འཕྲོས་བས་འབེལ་གཏམ་ཚུགས། གསོལ་འགྲུས་རིམ་ཕེབས། མེར་འགྲུས་ཀྱི་
དགེ་བཤེས་ལྷུང་རིགས་སྐྱ་བའི་དབང་པོ་གཉེས་ནས་ཚོགས་ཀྱི་དབྱུས་སུ་ལངས་ཏེ་
གསུང་རབ་ཀྱི་དཀར་བའི་གནད་རྣམས་ལྷུང་རིགས་སྐོ་དུ་མ་ནས་བརྒྱལ་བཞིན་
བརྟལ་བ་དང་བཅས་གཏན་ལ་དབབ་བའི་ངོ་མཚར་གཟིགས་མེའི་མཚོད་སྤྱིན་དང་།
གར་གཟིགས་གཉེས་བའི་མཇུག་གསོལ་ཚིགས་དང་གསོལ་སྐོན་བཤམས་ཏེ་
འཇམ་རོལ་སྐྱབས་གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་ཚོག་གར་གསུམ་བ་བཏང་འགྲུལ་སྐྱང་འགྲུལ་

མདུད་སྐྱེལ། དེ་མཇུག་མཚན་ཞབས་སྒྲིལ་རྣམས་ནས་དགུང་གསར་གྱི་མཇུག་དར་
ལྷན་དབང་ཇ་གཉེན་སྲུང་མདུད་སྐྱེལ། གཞན་ཡང་མཇུག་མང་ལ་ལྷན་སྲུང་བཀའ་རྒྱུ་
བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༥༧ བ་༣༡༥༣༦ ཐ་༦) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་སྐྱེ་བྱུངས་ལྷན་དང་། ཚེ་དབང་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༥༧ ཉ་༥༡༥༣༧ འ་༧༡ བཏུས་) ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཚེས་བདུན་ཉིན་(༥༧ བ་
༡༡༥༣༧ འ་༣) གསུམ་མཐོན་པོ་དེ་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོ་ནས་མཚན་འཕེར་གྱི་
གཟིགས་གསོལ་ལེབས་བས་ལ་གོང་ས་མཚོག་ལ་སྐྱེ་བྱུག་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་མཇུག་
དར་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྐྱེན་ལམ་དུ་བསྐྱེད།

(༥༧ བ་༣༡༥༣༧ ཐ་༥) ཚེས་དགུང་བཀའ་སྟོན་སྲུང་རྒྱུ་བ་ལ་ཆབ་མདོའི་གྲོད་
དོན་འབྲུན་ཚོད་ལེགས་གྲུབ་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོས་གཟིགས་གསོལ་སྐྱེལ་བས་མཇུག་
ལྷ།

(༥༨ བ་༡༡༥༣༧ འ་༦༡ བཏུས་) ཚེས་གནས་གང་ཉིན་ཚོགས་མཚོད་སེར་སྐྱེད་
ཆེན་མོར་སྐྱེན་ཞིབ་བསྐྱེད་སྤྱོད། གསེར་སྟོང་ཁག་དང་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེར་
གནས་གཟིགས་སྐྱེན་སྐྱེན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཇུག།

(༥༨ བ་༦༡༥༤༠ ཐ་༡༠) ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་གསུམ་མཐོན་
མཚོད་ཡོན་གསེར་ཞལ་སྐྱེན་འཛོལ་ལ་སེ་འབྲས་སྟོབ་དཔོན་ལས་སྟེ། ཚོགས་
མཚོད་གྲུ་སྟོང་བ་བཅས་ཐོན་ལྷན་ཏུ་བཅར་བར་ཇ་གཉེན་སྲུང་མདུད་དང་གྲུ་སྟོང་

“ཚུལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཚུ་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་ག་སྐོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཚུ་མཚོ།

བར་ལེགས་དར་སྐྱེལ། ཡུར་ལྷོ་ག་སྐྱ་ཆེ་ཆེ་སྐྱབ་པ་ནས་ཆེ་རྗེས་འབྲུལ་བཞེས་
བསྐྱེདས། དེ་ཉིན་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་ནས་ཡོང་
ས་མཚོ་ག་གི་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་བསྐྱེད།

(༡༡ ཉ་༥༥༧༧ འ་༧ བརྟམ་) ཆོས་བརྒྱད་བརྒྱད་གཏོར་ཆེན་པོའི་ཉིན་དབྱར་
མཇུག་མཇུག་སྐོའི་ཐོག་(༡༡ ཉ་༥༥༧༧ ཐ་༧) ཞབས་གསར་པ་སྐྱེའི་གཅེན་པོ་མཁྲེན་
རབ་སྐོ་གོས་འཛིགས་མེད་ཞབས་གསར་གསར་མཇུག་ཆབས་ཅིག་པར་མཁྲེན་སྡེ་
ཆེ་ཁའི་གོ་གནས་སྐྱེལ་བར་མཇུག་དར་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བཅས་འབྲུལ་
བཞེས་བསྐྱེདས། གཏམ་སྐྱེན་པ་དག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས། འདས་དགའ་ཆོས་པ་དག་
འདུན་བསྐྱེན་དཔ། འོད་རླུང་ཞབས་གསར་བྱ་ཚང་པ་དངོས་གྲུབ་རྗེ་རྗེ་བཅས་ནས་
ཀྱང་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེདས།

(༡༡ བ་༣༥༧༧ འ་༡༣) ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་འོན་མངའ་འཛིན་གྱ་ཚང་ནས་ཁྲི་
ལེབས་ལེགས་འབྲུལ་བར་བྱང་ཇའི་སྐྱབས་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་
རྒྱས་ཐོག་མངའ་གྲུའི་སྐྱང་མ་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་དང་ལྷམ་སྤིང་གཉིས་ཅེ་དམ་
འབྲུར་མ་མགོན་བརྒྱད་གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས་པར་ཞལ་སྤེ་སྟེ་སྤྱགས་ཞིབ་གྱིས་
སྤྱགས་སྐོན་སྐྱེན་འལ་འབྲུལ་གནང་དང་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བར་མཇུག་དེ། སྐར་ཡང་
དམ་འབྲུར་མཇུག།

(༡༡ བ་༤༥༧༧ འ་༦༥ བརྟམ་) ཆོས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཚོམས་ཆེན་སྤིང་ཞིའི་སྤྱན་
ཚོགས་སུ་དུས་འཁོར་དབྱུ་སྐོབ་ནས་རོལ་ཆ་དང་། མཚོད་གར་པ་རྣམས་ནས་ཞལ་
འདོན་དང་བཅས་གར་གཟིགས་སྐྱེལ་བར་དགྲེས་པ་ཆེན་པོས་སྤྱགས་ཞིབ་དང་

ཐུགས་སློན་མཚམས་སྟོར་མཛད།

(༡༩ ཉ་༡།༥༧༧ ཟ་༢) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་གསང་སྐྱུགས་བྱང་རྒྱལ་གླིང་པ་
སློབ་དཔོན་ལས་སྡེ་གྲྭ་མང་བཅས་ནས་ཁྲི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་དང་སྐྱུགས་པ་ལྷན་
གཟིགས་སྡེ་པ་ཚེན་པོའི་དག་སྤང་རྒྱ་ཅན་ནང་ཚོན་ཚེ་དཔག་མེད་དྲངས་མ་བཅུད་
འདྲེན་གྱི་སློན་ནས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་བཞེས་གནང།

(༡༩ ཉ་༡།༥༧༧ འ་༥) ལོ་འདི་ནང་དྲུགས་པོ་བཤད་སྐྱུགས་གླིང་པ་དང། མཚོན་
སློགས་དགོན། དགའ་བ་གདོང་པ། རྫོང་གྲག་རིག་འཛིན་ཚེན་པོ། ལྷོ་གྲག་སྤམ་
མཁར་བ་སོགས་ཁྲི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་དང། གཞན་ཡང་པོད་ས་མཚོག་གི་
ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་ཕྱག་གིན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་དད་ལྷན་གྱི་སྐྱེས་བུ་བརྒྱའི་
མཚོ་ལ་ངང་ལོ་འདུ་བ་ལྟར་བགྱང་དུ་མི་ལངས་པ་བྱུང།

(༡༩ བ་༡།༥༧༧ ཟ་༣) ས་རྒྱའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་པ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་ཞབས་ཞུ་
རགས་བསྐྱུས་བཅས་བྱམས་ཁང་བརྒྱུད་སློབ་བསྐྱེད་ས་ཁང་། འབྲུ་ཐང་། བདེ་ལྷན་
འབྲེལ། གསེར་སྡོང་ཁག་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་ཐུགས་
སློན་སྟན་འཕེལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་བསྟན་འགྲོ་ཡོངས་ལ་སྟན་པའི་ཐུགས་སློན་རྒྱ་
ཚོང་བཀའ་རྒྱུན་བསྐྱེད་ས་ཉེ་གཟིམ་རྒྱུད་སྟན་ཚོགས་འདོད་འབྲེལ་དུ་སྐྱེས་ལུས་འབྲུལ་
བཞེས་མཛད་དེ་ཉི་འོད་དུ་དྲུང་གཉོགས་ཡན་གྱི་ཕྱག་དབང་གྲུབ་མཐུག་བཀའ་སློན་
རྣམས་དང་ཇོ་སག་ཐའི་རི་བཀའ་འག་མཐོན་དྲུང་སོགས་འོད་དྲུང་ལས་ཚོན་ཡོད་
མེད་ལ་མ་ལྟོས་བར་ཚོང་འཛོམས་ལ་ཞབས་སྐྱེགས་སྐྱེད་ནས་ཕྱག་སྐྱེད་སྐྱེལ།

(༡༥ ཉ་༡།༥༧༧ འ་༦) ལྷ་༦) ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་པོར་པ་རྒྱལ་ཁང་ནས་ཚིབས་

བ་ཉི་མི་ཅག་འབྲུལ་མི་ཁམས་གསུམ་ཅན་དང་། ཁ་བ་ལེགས་ལྡན་བཅས་མི་དོ་ཉི་ཤུ་
སྐོར་ལ་སྤྲུག་དབང་ཇ་གྲལ་ཐོག་བཀའི་འཚམ་འདྲི་སྲུང་བཅས་སྣུལ། འདི་ལོ་ལ་པཎ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བཀྲས་ལྷན་ཚོགས་ཆེན་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་སྐབས་ལྷ་ཡིག་
ལེགས་སྐྱེས་བཅས་འབྲུལ་མི་སྐྱེ་བཅར་གསོལ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་དབང་སྤྲུག་ འོད་
གསོལ་དཔོན་བཅས་ལ་སྤྲུག་དབང་ཐོན་གནང་སྣུལ།

(༡༦ ཉ་ཉ་༥༤༧ འ་༣) མགོན་པོ་གང་དེ་སྐྱེའི་ན་པོ་ཤིན་ཏུ་སྲ་བའི་རྣམ་པས་ཐ་
མལ་ཚུལ་བཞེས་སུ་ཡི་གེ་གྲིས་གྲོག་སོགས་གསལ་བཞེས་ཆེད་ཀྱིས་མཛད་པ་མེད་
ཀྱང་། དེས་པའི་དོན་དུ་ཚོས་ཀུན་མ་འདྲེས་པར་སྤྲུགས་ཀྱི་མེ་ལོང་དུ་གསལ་བར་
ཤར་བའི་རང་རྟགས་སུ་སྐབས་འགར་ཡི་གེ་དབུ་ཆེ་ཚུང་རྣམས་ཀྱང་འདི་དང་འདི་
ཞེས་མི་ནོར་བར་ངོས་འཛིན་མཛད་པ་དང་སྤྲུག་པར་ཚོས་ཀྱི་ཀླུ་ལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་
པོའི་སྣང་བརྟན་གྲིས་འབྲུང་སོགས་ལ་ཡུན་རིང་པོའི་བར་གཟིགས་རྟོག་མཛད་པ་
སོགས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བས་དམ་པའི་རང་རྟགས་སྐྱེའི་གམ་བཅར་དུ་འཕོད་པ་
འགའ་ཞིག་ནས་སྐྱོ་སྐྱུར་མེད་པར་གླེང་བ་ཡང་མང་དག་ཐོས།

(༡༧ ཉ་ཉ་༥༥༩ ཐ་༥༡ ལྡ་༡༡) ཚོས་བཙུ་བྱུག་ཉིན་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་བཅོན་
པོ་ཚོ་མིན་ཉན་ངོ་གཡོག་སུམ་ཅུ་སྐོར། ཆེ་ཤོས་སྤུལ་སྐྱེའི་མཛད་པ་ངོ་གཡོག་ཉི་ཤུ་
སྐོར་ནས་འབྲོར་སྤྲུག་ཏུ་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་སུལ་བར་མཛལ་སྤྲུག་དང་མགོན་
སྟོན་ཀྱང་སྣུལ།

(༡༨ བ་༥༡༥༤༧ འ་༡༠) ཚུ་པོ་བྱིར་འཕོད་པའི་གནམ་ལོ་གསལ་ཚོས་ཀྱི་དགའ་
བ་དང་པོའི་སྲ་ཆར་གཟིམ་ཚུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་ཀྱིས་ནས་

འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་བསྐྱང་འཕྲིན་དང་མཚན་གཟིམ་ཁང་གི་རྟེན་མཚོག་རྣམས་
ལ་མུགས་སློན་སྟུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཕེབས་སྐྱོ་སོགས་ལྷུག་
རྗེས་མོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དུ་རྣམ་ལུང་ཚོགས་དབྱུང་ལྱོན་ཏེ་སྲིད་གསུམ་བདག་མོར་
ཆོས་གཏོར་རྟེན་འབྲུལ་མངའ་གསོལ་གཟབ་རྒྱས་བཀའ་བྱིན་བསྐྱུངས་ཏེ། འཕགས་
མཚོག་མོ་གེ་ཤུ་ར་སོགས་ལ་གནས་གཟིགས་མུགས་སློན་སྟུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་
གིས་སྤྱི་དང་གྲེ་བྲག་མཐའ་དག་ལ་མཚོག་ཏུ་བཅེ་བའི་སྐོ་ནས་མུགས་སློན་
མཚན་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་གསོལ་བ་གདན་བཞེས་གྱིས་ཕེབས་
སྐོ་སོགས་ལྷུག་བསྐྱུར་དེ་ཉིན་དང་སང་ཆོས་གཉིས་བཅས་གྱི་དགྲེས་སྟོན་ཆེན་མོའི་
མཛད་སྐོ་རྣམས་ཀྱང་ལྡང་ལམ་ལྟར་དང་། ཆོས་གསུམ་སྤྲ་ཆར་གཟིམ་རྒྱུང་སྤྲུག་ཏུ་
མ་གཅིག་འདོད་བ་ཁམས་གྱི་དབང་སྤྲུག་མའི་མུགས་རྒྱུད་བསྐྱུལ་བའི་གསུང་བསྐྱང་
སྟོན་རྒྱས་གཤེགས་གཏོར་འབྲུལ་བ་བཅས་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་བརྟན་སྲིད་གྱི་སྐོར་
ལ་བརྟག་སྤྱིལ་ཡང་བཀའ་བྱིན་བསྐྱུངས།

(༤༧ ཉ་༤༡༥༥ བ་༡༩) ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་བེ་ལིང་རྒྱར་དཔོན་འཇིགས་མེད་ཆོས་
འབྱོར་ནས་ཆོང་བཅིས་ལེགས་སྐྱབ་ལུས་བེན་གྱིས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་དངོས་སུལ་
བར་སྤྲུག་སྤྱང་གནང་ཆ་སྤུལ། སྤྱི་མཛའ་སྤྲུག་དོན་དུ་གཉེར་བ་བརྒྱ་སྤྲུག་དུ་མར་
རེ་བ་བསྐྱང་ཞིང་སྤྲ་ནག་ཁག་གསུམ་དཔོན་སྤྲ་མ་རབ་བརྟན་ལ་ཐོན་སྤྲུག་གསོལ་
རས། སོག་རིགས་མི་སྤྲ་མང་དག་ལ་ཡང་སྤྲུག་བྱིན་བཀའ་བྱིན་བསྐྱུངས། མཚོ་སྟོན་
རྒྱན་གར་རྩ་སག་ཐོག་སྤྲུག་དང་སྤྲུགས་གསོལ་ཆོགས་དོད་སུལ་བར་གཟིམ་རྒྱུང་
སྤྲུན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་སྤིངས་ཆའི་མོད་དང་གཡོག་པོ་རྣམས་གཟིམ་རྒྱུང་འགག་

ལྷོལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོག་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

དུ་གསོལ་ཚིགས་གསོལ་རས་བྱུང་བསྟན། ར་སལ་ནས་མངལ་དང་འབྲལ་བཞེས་
དང་གསེར་ཟངས་ལས་བྱུང་བའི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྣང་བརྟན་ལྟུང་མཚོག་ཉིད་ནས་
ཕྱག་བར་མཛད་པའི་སྐྱབས་རྟེན་སྣོན་གས་དང་གྱིན་ཉེན་སྣམ་སྐྱབས་བྱུང་བཅས་གསོལ་
རས་བཀའ་རིན་བསྐྱངས།

ལྟུང་བསྟན་འགྲོའི་བགེགས་དབང་ལྟ་བུར་སྲིད་སྐྱོང་རྩ་སྐྱེང་ལས་གནས་ནས་
དབྱུང་བས་སྣ་ལྟན་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་མོ་ཡང་ཚུགས་མ་སྐྱབ་པ་དང་། ལོངས་ས་
མཚོག་སྐྱུ་ན་སྣ་ཡང་སྐྱོན་གྱི་སྐྱགས་བསྐྱེད་བཞེན་ལུགས་གཉིས་གྱི་སྐྱགས་
འགན་བཞེས་བར་སྣང་ལམ་བཞེན་དབྱེས་སྐྱོན་བསྟན། ཕྱག་རོགས་གཞོགས་
སྐྱོང་བསྐོ་འདོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ཆེ་འདོན་གྱིས་གསན་བཞེས་དབྱ་
འཕྲིགས། ཕྱགས་དམ་བཅད་ཀྱི་རེ་ལའང་འབྲུགས།

(༡༧ བ་༣༡༥༥ ཟ་༩) ལོ་འདི་ནང་བསྟན་འགྲོ་སྐྱིའི་བགེགས་དབང་དུས་སུ་
བརྗོལ་བས་ཚོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་སྐབས་སྣ་ལྟན་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་མོ་ཚོགས་སུ་མ་སྐྱབ་
ཀྱང་ཆེས་བཙོ་སྣང་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་གཟབ་གསོལ་དང་། འཆར་ཅན་ལྟ་
སྐྱིའི་ཞབས་བརྟན་སོགས་གནའ་བོའི་ལུགས་བཟང་མ་ཉམས་བར་འབྲལ་བཞེས་
མཛད། གཞན་ཡང་མཐའ་དབྱས་གྱི་སྐྱེས་ལུ་གྱིན་རྒྱབས་དང་མངལ་ཁ་རེ་བ་རྣམས་
ལ་འདོད་དོན་ཡིད་བཞེན་དུ་བསྐྱངས་བར་མཛད། ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་ནང་ས་སྐྱ་
བདག་ཆེན་བཀ་ཤིས་རིན་ཆེན་(བསྐྱུས་)འགྲོར་ཕྱག་དུ་ཕེབས།

(༡༨ ཉ་༡༡༥༥ འ་༥) ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་བཀྱས་སྐྱབས་སྐྱགས་ཆེན་འགྲོར་ཕྱག་

དང་། འདི་སྐབས་སྲིད་སྲོད་རྩ་སྲོད་ཉོ་ཐོག་སྲུ་ཆེན་པོ་དང་དགའ་འབྲས་ཀྱི་འབྲས་
 མིའི་བར་དམ་སྲི་འབྲུང་པོ་ཁ་རྒྱས་པའི་འབྲས་ཀྱིས་སྲུགས་ཁ་ཉན་མིན་བྱུང་བར་
 ཟེང་གཞི་ཆེ་ལངས་ལ་ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་དང་། བཀྲས་སྐྱུན་སྐྱུ་ཚབ་གསོལ་མགོན་
 སྲུགས་ཆེན་སོགས་ཀྱིས་བར་འདུམ་ནན་ཆེས་ཀྱང་མ་འདུམ་པར་བརྟེན། རྩ་སྲོད་ཉོ་
 ཐོག་སྲུ་ནས་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་བསྐྱེད་ས་སྲུ་མ་སྲུབ་པས། །ལོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་
 འདྲན་ལ་སྐྱབས་མགོན་ལ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ནས་ཆོས་
 སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འགན་བཞེས་གནང་དགོས་བྱུང་བར། རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་
 བཅུ་གཉིས་ཉིན་ནོར་བུའི་འཇའ་ས་དང་དེ་འབྲེལ་ཐམ་ཀ་བཅས་སྲུག་བཞེས་བསྐྱེད་
 རྒྱུར་ཉི་ལོད་སྲིངས་ཆ་བཞུགས་ཁྲིའི་ལུབ་ངོས་སྲུ་སྟོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ནོར་བུའི་འཇའ་
 ས་ཐམ་ཀ་གསེར་གྱི་འཇའ་ས་ཐམ་ཀ་བཅས་ཀྱི་མདུན་དུ་མཚོད་སྲིན་སྐྱ་སྐྱ་འབྲུལ་
 གཤོལ་དང་རྟེན་འབྲུང་གི་དཀར་སྲོ་སྲོམ་སྲིག་ཐོག་ལ་ལོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྲི་
 ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱེད་གཞུང་ས་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དང་། དེ་རྗེས་
 ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་འགྲུང་བྱེད་སྲི་བཅས་
 བས་རྟེན་གསུམ་མཇུག་དང་། རྒྱལ་ཡུལ་གྲུང་ཞབས་བད་སོགས་གཞུང་པའི་
 ཞབས་གས། སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་མ་ལས་སྟེ། དགའ་འབྲས་མཐུས་མི་
 དང་ཐོར་ཁྲོད་མི་སྐྱ་བཅས་ནས་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་གྲུལ་འཁོད་ཀྱིས་གསོལ་
 ལོ་སོགས་རྟེན་འབྲུང་གི་ཐེབས་སྟོ་རིམ་ཐེབས་ཀྱིས་མཇུག་ཁ་གྲུབ་བསྐྱེད་གཟིམ་
 རྒྱུར་སྲུན་ཆོགས་འདོད་འབྱེད་དུ་ཆེབས་སྟོད་མཇུག་རྗེས་བཀའ་སྲོན་མདོ་མཁར་བ་
 བས་རྟེན་གསུམ་དང་། མཁར་རྒྱུང་སྟོ་བཟང་ཡོན་ཉན་དང་མགོན་གཉིར་འབྲུམ་ཐང་

བ་ནས་མཛལ་དར་རེ་ཡུལ་ཉེ་གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ་ལེབས་ཇེས་ཉེན་མཚོག་ཁག་ལ་
འབྲུལ་རྒྱའི་སྟུན་ལལ་སློབ་ཚོག་ཅན་ཁག་ལ་ཐམས་ཡུལ་སྟུལ་།

(༧༠ བ་༣༡༥༥༥ འ་༡) འདི་དུས་མན་ཚུན་མ་སྟུན་མིན་གྱི་ཟིང་ཡོང་ཆེས་ཀྱང་
ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གང་ལ་ཡང་ཆགས་སྡང་གིས་སྟུགས་འཁྲུགས་མི་མངའ་
བར། སྟེགས་མའི་སྐྱེས་བུ་མི་བསྟུན་བ་རྣམས་ལ་ཡང་བཅེ་བས་གཟིགས་བ་མི་
འདོད་བའི་ངང་ནས་(༧༡ ཉ་༡༥༥༥ འ་༥) དུས་དབང་གི་འགྲུར་ལྷོག་སྐྱ་ཚོགས་ལ་
སྟུགས་གཡེང་མ་མཛད་པར་སྟུགས་དམ་མཛད་སྟོ་ཡང་ལྡན་དུ་སྟོན་བཞུགས་གྱིས་
ཟླ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་བཙོ་ལྷ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཁའ་འགྲོ་
གྲིབ་མེལ་དང་། ཆེས་སྟུམ་ཚུ་ཉིན་བྱད་གོལ་ཡང་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(༧༡ ཉ་༡༥༥༧ ཐ་༣༡ ཟླ་པ) ཆེས་བཙུ་གསུམ་གཟམ་སྐར་འབྲོད་སྟོར་སྟུན་སྟུམ་
ཚོགས་པའི་ཉིན་ཡུལ་མཁོན་ཡུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྲེན་ཅིང་གཟིགས་བ་
ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་ཆོས་སྲིད་སྟུགས་གཉིས་ཀྱི་སྟུགས་འགན་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་ས་
རྒྱར་པོ་བྱང་ཡང་སྟེང་ལྷ་ཞོལ་བཅས་ལ་རྩ་དུང་། དར་འབྲུལ། ལྷ་ལྡན་དཔལ་ལྷ་སྟོག་
ཏུ་གཟབ་གསོལ་དང་། གནས་རྒྱང་ཆོས་སྟོང་ཆེན་པོའི་ཉེན་གཞི་ཅ་སྟོ་འབྲེད་རྒྱ་
བཅས་ལྷབ་བསྟུན་ཞབས་པད་གྱིས་མཚོན་ཤོད་སྟོར་ཅེར་ཆོང་འཛོམས་གྱིས་བྱང་
རའི་མཛུག་གཟིམ་རྒྱང་སྟུན་ཚོགས་འདོད་འཁྲིལ་དུ་ཞབས་སྟེགས་སྟེང་ནས་འབྲས་
སྟོ་སྟོ་བདེ་འབྲུལ་རྒྱས་ལག་སྟོར་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་ལ་གསར་མཛལ་དང་། བཀའ་
རྒྱར་བཤམ་སྐྱ་བ་དབང་སྟུག་རྒྱལ་པོ་ནས་འབྲོར་སྟུག་མཛལ་ལྷ། དེ་འབྲུལ་ཞབས་
པད་མཛོ་མཁའ་བ། སྟེ་བྱང་ཆོབ་བཅས་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་ཉེན་གསུམ་མཛལ་

དར་ལུལ་རྗེས་ཀྱི་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྲུགས་འགན་མཛད་པར་
ལུལ་རྫོངས་རྒྱ་བྱུང་ལ་རྗེས་བསྐྱབ་མཛད་རྒྱུའི་ཅ་ཚོག་ཁག་ལ་དམ་ཞུ་གནང་།

གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་ཏུ་དཀར་སྟོ་སྟོམ་སྟེག་ཐོག་ཆིབས་སྟོད་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཁོད་བརྟུན། གཞུང་ས་མཚོག་ནས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་བཟང་ཤིས་
རྟགས་རྗེས། རྒྱལ་སྤོང་སྣ་བདུན་བཟང་ཤིས་རྗེས་རྟགས་རྣམས་འབྲུལ་བཞེས་ཟིན་
བརྟུན། བརྟན་མིང་། ཀུན་མིང་སྐུལ་སྐུ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་དང་། མངའ་རིས་སྐུལ་
སྐུ་དང་ཐོན་བཅས་ནས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ། བཀའ་ཤག་སྟོན་རྒྱས། ཅེ་ཤོད་རྒྱང་
སྤྱི་བཅས་ནས་ཀྱང་རྟེན་གསུམ་མཛལ་དང་། རྒྱལ་ཡབ་གྲུང་། བཀའ་རྒྱུར་བཤམ་སྤྱི་
བ། ཞབས་པད་མདོ་མཁར་བ་སོགས་ལས་ཚན་ཡན་དང་། དེ་རྗེས་སེར་འབྲས་ཀྱི་
མ་སྤྱི་མེ་བཞི་གནས་རྒྱུང་བཅས་ནས་ཀྱང་རྟེན་གསུམ་དང་། ཅེ་ཤོད་ཀྱི་ཞབས་
འདེགས་པ་དང་རྒྱང་གཏོགས་ཡན་ནས་མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང་། གནས་རྒྱང་
སྐུ་རྟེན་གསུམ་པ་བྱུང་ཡང་འཕེལ་བཀའ་བསྐྱུང་མཛལ་དར་སྐུལ་བརྟུན་གསོལ་རྗེ་
སོགས་རིམ་བེབས་ཀྱིས་རྟེན་འབྲུང་གི་སྟོ་འཕར་ཡངས་པོར་བྱེ་བར་མཛད་།

དེ་ཉིན་ཐོར་ཁོད་མི་སྣ། ཐབ་ཅི་སྐབ་པས་དང་། ལྟོ་བཟང་ཚོས་དང་། ཡེ་ཤེས་
ཅན་བཅས་ནས་གསོལ་ཚིགས་དོད་སྐུལ་བར་གསོལ་ཚིགས་སྤྱག་བྱིན་དང་གསོལ་
རས་ཀྱང་སྐྱལ། ཚེས་བཅོ་ལྔར་གཟིམ་རྒྱུད་སྟོན་ཚོགས་འདོད་འབྲིལ་ཏུ་ཡོངས་
འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་མཚོག་ལུགས་གཉིས་སྲུགས་འགན་མཛད་
པའི་རྟེན་འབྲུང་ལེགས་འབྲུལ་ཡང་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས་རྗེས་སྐུ་བྱུངས་ཞུས་དང་
མཁའ་འགོ་གྲིབ་སེལ་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་།

(༧༡ བ་༦།༥༦༠ ཐ་༡། བཏུས་) ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ལྷུང་ལུང་པ་རྒྱུན་ཏོ་ཐོག་གི་སྐྱེལ་སྐྱུལ་སྐྱུ། ཐོ་ཡོན་ལྷ་མ་མཚུ་ལྷོ་དང་ལྷ་ཅུ་དེ་བ་གཉིས་ངོ་གཡོག་སྐྱེལ་ཅུ་རྒྱུ་དང་། ཁལ་ཁ་མི་སྣ་ཏུ་ལྷ་མ་ལྷོ་བཟང་ཚེས་དང་བཅས་འབྱོར་སྐྱེལ་ཏུ་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དང་སྐྱེལ་བར་ཇ་གལ་ཐོག་བཀའི་འཚམ་འདྲི་སོགས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་སྤྲོད།

(༧༢ ཉ་༡།༥༦༠ འ་༥) ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ལྷུང་ལུང་པ་རྒྱུན་ཏོ་ཐོག་གི་སྐྱེལ་སྐྱུ་ལས་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་མདོ་སྐྱེལ་གྱི་ཞབས་བརྟན་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་ཞལ་འདོན་རིམ་འདོན་མཚམས་ཏོ་ཐོག་གི་སྐྱེལ་སྐྱུ་ལས་ཞབས་པད་ལུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་སྣེན་རྒྱོན་དང་བཅས་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མཚོའི་བཀོད་པ་བཀྲ་ཤིས་རྣམས་རྟོགས་སོགས་དངོས་འབྲུལ་གྱུ་ལོམ་པ་དགེས་བཞེས་མཇེད།

(༧༣ ཉ་༦།༥༦༡ ཐ་༥) ཡོང་ས་སྣ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་མཚོག་ནས་ཚོས་སྲིད་སྐྱེལ་གཉིས་གྱི་སྐྱེལ་སྐྱུ་འགན་བསྐྱེད་སྤྲོད་པར་མཇེད་ཀྱང་། དེ་སྐབས་སྐྱེན་སྐྱེལ་སྐྱེལ་གྱིས་འཕྲིན་ལས་ཞབས་འདེགས་གྱི་གཙོ་བོ་ཞིག་བསྐྱོ་བཞག་མཇེད་རྒྱུར་དགའ་འབྲས་རྒྱུང་གསུམ་བཅས་ནས་བཀའ་བྲུང་བཤའ་སྐྱེན་བཀའ་ལྷན་པ་མཚོག་དང་སྐྱེལ་སྐྱུ་འདོད་གཅིག་སྐྱེལ་མཇེད་རྒྱུར་ལོམ་མ་སྐྱེན་རྒྱོན་། བོང་མ་ཚེན་བོང་གསེར་སྣེན་རྒྱོན་བརྒྱུད། བཀའ་ཡིག་སྲིད་མེབས་ཨོ་བཞག་གཉིས་ནས་འབྲུལ་དུ་ཚབ་སྲིད་ལས་དོན་འགན་ལུ་བསྐྱེད་སྤྲོད་རྒྱུར་སྐང་འབྲེལ། རྒྱ་བ་དུག་པའི་ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་བཀའ་བྲུང་བཤའ་སྐྱེན་བཀའ་སྐྱེད་སྤྲོད་རྒྱུར་ལུ་མེབས་འབྲུལ་གསོལ་གྱོ་སོགས་དང་། གཞུང་འབྲུང་ལེགས་སྐྱེས་མཇེད་དང་ཞབས་པད་མདོ་མཁར་བ་ནས་སྐྱེལ་སྐྱུ་མ་སྐྱེད་ཅེ་སྐྱེལ་གསུམ་

ནས་མངལ་དར་རེ་ལུལ། ཡོང་ས་མཚོག་ཉི་འོད་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་
འཁོད་མཚམས་བཀའ་བྱུང་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་རྟེན་གསུམ་མངལ་
དར་བཀྲ་ཤིས་རྗེས་རྟགས་སོགས་ལུལ་ནས་བཀའ་བྱུང་ཉིད་གདན་བཞུགས་འབྲུལ།
རྒྱལ་ཡུལ་གྲང་ཞབས་བད་སོགས་ཅེ་ཤོད་ལས་ཚན་སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་སྒྲ་
མ་ལས་སྡེ་སོགས་ནས་ཡར་རྒྱལ་དབང་མཚོག་དང་བཀའ་བྱུང་ལ་ཡང་མངལ་དར་རེ་
འབྲུལ་བཞེས། (༧༣ བ་༥༡༥༦༡ འ་༣) གལ་འཁོད་ཀྱིས་གསོལ་གྲོ་གསོལ་རྩ་སོགས་
རིམ་ཐེབས་ཀྱིས་བཀའ་བྱུང་ལ་ཕྱག་མདུད་དང་མངལ་དར་བཅས་སྦུལ།

(༧༣ ཉ་༥༡༥༦༣ འ་༥) སྡེ་རྒྱུང་ལྷ་སྡིངས་བ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གསར་བ་བསྐོ་
བཞག་སོགས་སྟུན་ཞུས་ལ་ཕྱག་དམ་སྦུལ།

(༧༣ བ་༣༡༥༦༣ འ་༡༣) འདི་དག་གི་སྡེ་སྡིང་དམིགས་བསལ་གྱི་སྦྲུགས་གཡེང་
མེད་པའི་ངང་ནས་ཉིན་ལྟར་མངལ་ཕྱག་རེ་བའི་སྡེས་སུ་ལ་འདོད་དོན་ཡིད་བཞིན་དུ་
སྐོང་བཞིན་བཞུགས་འཇགས་མཛད། ཡོང་ས་མཚོག་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་མགོན་
དུ་ཞབས་བད་ལུན་བཏུན་གྱི་ཆེད་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་སྡིན་སྡིང་ཁྱི་བ་ཚོག་གྲ་
བཅས་འདོད་བསྟུན། རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་བཞི་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྡོད་སྡོད་སུན་སུམ་
ཚོགས་པའི་ཉིན་མཁའ་འགྲོ་བསྐྱེད་སྦྱོང་གི་བཏུན་བཞུགས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(༧༣ བ་༥༡༥༦༣ འ་༦) མཁན་རྩུང་སྡོད་བཟང་ཡོན་ཏན། འབྲུམ་ཐང་པ་ཡེ་ཤེས་
ལུལ་རྣུང། བར་ཞིབ་རྗེ་རྒྱུང་ངག་དབང་དངོས་གྲུབ་བཅས་ལ་མཁན་རྒྱུང་གི་བཀའ་
བསྟུང་སྦུལ།

(༧༤ ཉ་༥༡༥༦༤ འ་༣ རྒྱ་བ) ཚེས་བཅུ་གསུམ་གཟའ་སྐར་འབྲུང་འཕྲོད་སུན་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། སུར་ལྷོག་སྒོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

སྲུང་ཚོགས་པའི་ཉིན་གནས་ཀྱི་ལྷ་འངས་དབྱངས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་
གངས་ལྗོངས་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ལྷན་གྱི་བདག་པོ་མངོན་པོས་ཕྱག་ན་པའ་རྫོ་མིའི་
གང་གིས་རྣམ་པར་རོལ་པ་མགོན་པོ་ཁྱོད་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་ཡོད་པར་མ་གཟིགས་
ནས། གངས་ལྗོངས་ཚོས་སྲིད་གྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་གྱི་གསེར་གྱི་བཀའ་
ཡིག་བཟང་པོ་མེད་པས།

(༧༥ ཉ་༡༥༧༥ འ་༩) འདི་ལོ་དུས་ཀྱི་འགྲུང་ལྷོག་ལ་བརྟེན་ནས། ལྷོན་ལམ་
ཆེན་པོ་ཚོ་འཕྲུལ་དུས་སྲུང་ཚོགས་སྲུང་མ་ཐུབ་པས། རླ་བ་དབྱུ་པའི་ནང་ལྷོན་ལམ་
ཆེན་པོ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོས་གཅིག་ཉིན་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་གྱི་ལས་སྡེ་དང་།
ལྷོན་ལམ་ཆེན་པོ་གྲུ་སྒོར་པ། འབྲས་གཙང་མཁན་ཆེན་སྲུང་སྲུང་དང་། སེར་སྦྱང་
དུགས་པོ་སྲུང་སྲུ། སེར་བྲེས་དགོན་གསར་ཅེ་སྲུང་སྲུ་སོགས་ལྷ་རམས་པ་རྣམས་
དང་བཅས་འབྲོང་ཕྱག་དུ་ཇ་གྲུལ་ཐོག་བཀའི་འཚམ་འདྲི་སོགས་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༧༥ ཉ་༩༥༧༧ ཐ་༥) ཆོས་བདུན་ཉིན་ཡགོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ལྷགས་
གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་བ་དང་། བཀའ་ལུང་བཤམ་སྐྱ་བ་དབང་ལྷག་
ཀྱི་པོར་སྲིད་གྱི་རོགས་སྒྲོང་དུ་ལོ་མིན་ཉན་གྱི་ཆོ་ལོའི་བཀའ་ཡིག་མེད་པས་པས།

(༧༥ ཉ་༧༥༧༧ འ་༡༡ བཏུས་) ཆོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་སྲུང་ལྷགས་
གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་ལྷོན་ཆེན་པོར་སྲུང་ལམ་ལྷར་རོལ་བ་དང་། སྲུ་ཞབས་ལོ་མིན་ཉན་
ལ་ཡང་ཐམ་ཀ་གྲུ་སྒོར་སྲུང་།

(༧༥ བ་༧༥༧༧ ཐ་༧) ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་དུང་སྲིད་ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ་བཅས་ནས་
ཆོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་ཚོགས་སྲུང་གསོལ་ལྷོན་ཆེན་པོ་ཀྱིས་གཤོལ་ཐོག་དབྱེས་

སྟོན་ལ་རོལ་སྐབས། དེ་ལོ་ཁང་གསར་དཔོན་དང་། དུག་འགོ་ག། ས་སྐྱ་བའི་མི་སྣ་
མཐོན་གཉེར་བཅས་ནས་འབྲུལ་དངོས་དབྱེས་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆེས་དགུ་ཉིན་དགུ་
སྟོན་ལོད་ལྷན་དཀར་ལོ་གཟིམ་རྒྱུ་དུ་འཆར་འཕར་གྱི་སྐབས་འབྲེན་ཞུ་གནང་མཛད་
རྗེས་ཆོས་སྐྱོང་ནས་འཕགས་པ་ལྷ་ཁང་དུ་ལོ་གོ་ཉེ་ལོ་ལྷན་སྐྱེད་པའདྲུལ་དང་
སྟོན་ལོལ་འབྲུལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་སངས། ཆོས་བཙུ་ཉིན་ལྷ་བྲང་བཟུ་ཤིས་སྐབས་ལོ་ལོགས་
ནས་ལྷོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ཆེན་པོར་ལུགས་གཉེས་ཀྱི་ལུགས་འགན་བཞེས་
པར་མཛད་པའི་ལེགས་འབྲུལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་བ་རྣམས་དེམ་པར་དབྱེས་བཞེས་
མཛད།

(༧ ཉ་ན། ༡༤༢ འ་༤) འདི་སྐབས་ལྷོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་ཆེན་པོ་ཐ་མལ་
རྒྱལ་བཞེས་སུ་གསན་བཞེས་དབུ་འཇུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བབས་པ་ན། ཡོངས་
འཇིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་སྐོ་བཟང་མཁུན་རབ་དབང་ལྷུག་བཞུགས་སུ་སྐོ་ག ལུག་
སྐོལ་ཡོངས་འཇིན་ཞིག་བསྐོ་བཞག་མཛད་རྒྱུ། དོས་དེ་ཁོད་དུ་འཁོས་རྒྱུ་སྟོད་
སུས་ལ། ཆོས་བཙུ་གསུམ་ཉིན་ཕྱེ་སྟོད་ལོ་ལོན་ཉན་ནས་ཅེ་མཐོན་དགོ་ལེགས་ཆེད་
གཏོང་གིས། གནངས་ཆོས་བཙུ་ཉིན་ལྷོང་ས་མཆོག་གསན་བཞེས་དབུ་
འཇུགས་ལ་ཡོངས་འཇིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེའི་ལུག་སྐོལ་གྱི་ཞབས་ཞུར་ཡོང་དགོས་ཀྱི་
བཀའ་བསྐྱེད་ལེགས་པར། ལྷན་རང་སྐྱེས་སྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གང་ནས་ལྷོང་ས་
མཆོག་གི་ཞབས་ཞུའི་ལོས་སུ་མ་མཆིས་པས། གནས་རྒྱལ་བྲང་གཏམ་གྱིས་
དགོངས་པ་ཞུས་པར། ཆོས་བཙུ་བཞི་ཉིན་ཡང་སྐྱེད་མཐོན་གཉེར་གོང་གསལ་ཆེད་
གཏོང་གིས། གཙོ་ཆེད་ལྷོང་ས་མཆོག་དང་རྒྱ་ལོད་ཐམས་ཅད་བཀའ་ལོལ་ཐོག་

ཐག་བཅད་མཇུག་ཟིན་གཤམ། དགོངས་འཁོལ་ཡོངས་ཐབས་མེད་པས་སང་ཆེས་
བཅོ་ལྗེ་སྤྱི་ཚར་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་དེས་འབྱོར་དགོས་ཚུལ་གྱི་བཀའ་བརྗོད་མེད་པེ་བས་
བར་བརྟེན། དགོངས་ལྷའི་རེ་འབྲས་མ་ཐོབ་པས། བཅོ་ལྗེ་སྤྱི་ཚར་ཅེར་སྐྱབ་བཅར་མི་
ལྷ་ཀ་མེད་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ལུར་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱབ་མཁུན་དུ་བཅར་ཉེ་དེ་རིང་གི་
གནས་སྐབས་ཡུ་ལོང་ས་མཚོག་གི་ཞབས་ལྷ་སྐྱབ་ལུགས་གྱི་བཀའ་འབྲི་བསྐྱབ་
འདོམས་ལྷ་ལུས་ཤིག་ག། ཉི་ལོས་ལྷི་ཆའི་བདུད་ཅི་ལུན་མཚམས་སྐབས། ཡུ་ལོང་ས་
མཚོག་ཉི་འོད་བལྟགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འཚམས་ཡོངས་འཛིན་གདན་ལྷས་
གྱི་གཟིམ་འགག་འབྱོར་འཕྲལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ལུར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལུན་བཅས་
ནས་གཟིམ་ཚུང་དུ་སྐྱབ་བཅར་ལྷས་ཤིང་། སྐྱབ་ཞབས་ལོ་མིན་ཉན་ནས་ཡུ་ལོང་ས་རིན་
པོ་ཆེར་ལུག་འཚལ་སློན་དུ་འབྲོ་བའི་མཇུག་དར་ཉེན་གསུམ་དང་སྐྱབ་ལྷེར་ནས་ཡུང་
ཉེན་གསུམ་བཅས་ལུལ་མཇུག། ཁྲི་ལུར་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་ནས་ཡུང་ཅེ་ལོད་ལ་
མཇུག་དར་ཉེན་གསུམ་རེ་ལུལ་ཉེ་དོས་རྣམ་གཉིས་གདན་ཁྲིར་འཁོད་བསྐྱབ་གཞུང་
ས་མཚོག་ནས་ལྷ་རེག་ཉེན་གསུམ་གནང་ཆ་བཅས་ཞབས་བད་བཞེས་བ་ནས་དང་།
སྐྱབ་ཞབས་ལོ་མིན་ཉན་ནས་ཡུང་ལ་བཏགས་ཉེན་གསུམ་གནང་ཆ་དང་། དེ་མཇུག་
ཀླུ་ལ་ཡབ་གུང་། ཞབས་བད་སྐྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། ར་སག་ཐའི་ཇི། མཁན་ལྷེ་ཆེ་ཚུང་།
པོགས་མདའ་ཅིས་སྤྲས་ལས་ཚན་ཡན་ནས་ཡུ་ལོང་ས་མཚོག་དང་། ལོ་མིན་ཉན།
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་བཅས་ལ་ལེགས་དར་རེ་ལུལ། ཚང་མ་ཇ་གལ་
ཐོག་གསོལ་ཇ་སོགས་དང་གསོལ་བསྐྱང་བཞུ་ཚོག་པེ་བས་སྐོ་རེམ་བར་གྲབ་བསྐྱབ་
གཟིམ་ཚུང་དགའ་ལུན་ཡང་ཅེར་གསོལ་ཚོགས་གསོལ་ཇ་པེ་བས་སྐོ་སོགས་གྲབ་

རྗེས་ཡུལ་གྱི་མཚོག་བཞུགས་གདན་པའི་སྐྱོན་ཐོག་བཞུགས་འཇགས་མཛད་པར།
ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྡོན་འགྲོའི་ཚོས་བཤད་ཀྱིས་བྲངས་པའི་
སྐྱབས་སེམས་དང་། དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་མ་དམིགས་བརྟེ་མའི་ལྷགས་ལུང་ལུལ་
བས་གསན་བཞེས་བསྐྱངས། རོས་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་
ལུང་དང་། བྱ་ཉི་དཀའ་ཆེན་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བསྐྱིགས་པའི་ཀ་དཔེའི་སྟེང་
ནས་ལྷགས་སྟོག་དོ་ཤོག་གཅིག་ཙམ་སྐྱོན་སྟོན་ལན་ཅིག་ཞུས་པ་ལྷགས་སུ་རྒྱུང་
པའི་མཁའ་དཔྱོད་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་མཛོན་པའི་བཀའ་བྱིན་སྦྱེལ།

དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོ་སོར་ཡུལ་གྱི་མཚོག་ནས་ལྷགས་བདར་
ཀྱི་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དང་ཁ་བཏགས་ནང་མཛོད། གསེར་བྲངས་རྟིང་མ་ལས་སྲུབ་
པའི་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱབས་རྒྱན་ལེ། གོས་ལྷག་རྒྱུང་ལེ་བཅས་དགེས་སྦྱེལ་མཛད།

(༧༥ བ་༣༡༥༥༠ ཟ་༧) དེ་ཉིན་ནས་བཟུང་ཉིན་ལྷུར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་
ཆེ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ལྷགས་སྟོག་ཚོས་སྟོད་ཀྱི་རིམ་པ་ལྷགས་འཛིན་མཛད་དགོས་
རྣམས་ལ་ལྷགས་བཙོན་གང་ཆེ་བཀའ་བྱིན་བསྐྱངས། འདི་སྐབས་འབྲུལ་རིགས་
མགོ་ལོག་ཨ་རིག་པ་སོགས་ལ་ཡང་མཇམ་སྲུབ་གནང་། ཡབ་གཞིས་གཤུ་ཐོག་དང་
ཐེང་ཚོང་རྒྱལ་ཁྲིམས་གྲགས་པ་ཅན་རྗེས་འཇུག་བཅས་སྟོན་ལམ་མང་འགྲེད་འབྲུལ་
མི་རྣམས་ནས་ཡུལ་གྱི་མཚོག་ལ་རྟེན་གསུམ་མཇམ་དང་སྐྱབས་སྐྱེལ་བཅས་འབྲུལ་
བཞེས་བཀའ་བྱིན་བསྐྱངས། ཚོས་ཉེར་གཅིག་སྲ་ཆར་གཟིམ་རྒྱུང་ས་གསུམ་དུ་
ཚིབས་སྟོད་ཀྱིས་རྟ་མའི་བང་རྩལ་སར་འབྲུག་ཙམ་ལྷགས་ཞིབ་བསྐྱངས།

(༧༥ བ་༤༡༥༥༠ འ་༤) ཚོས་སུམ་ཅུ་ཉིན་སྲ་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་

ཆེ་ནས་འཚར་ཅན་སྐྱེ་བྱུངས་ཁྲུས་འབྲུལ་བཞེས་མཚུགས། མཚོད་ཡོན་སྐྱེན་ཀྱིས་ས་
གསུམ་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཚོགས་མཚོད་སེར་སྤྲེང་ལ་སྤྲུགས་ཞིབ་དང་སྤྲུགས་
སྐྱོན་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་ས།

(༧༨ བ་༥༧༥༢༣ ཐ་༡༡༡ ཟླ་༡༠) ཆེས་ཉེར་ལྷ་ཉིན་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་
གསེར་སྤྲོང་ཁག་ཏུ་མཚོད་འབྲུལ་ཚོགས་དབྱུང་ཆིབས་སྐྱོད་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་ས་
ཤིང་། ས་གསུམ་ནས་སྤྲིང་མེར་ཡང་སྤྲུགས་ཞིབ་ཐོག་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་ཀླུ་ལ་
པོའི་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་མ་མེད་པ་དང་ཀྱིས་ཡུན་རིང་གནས་པའི་སྤྲུགས་སྐྱོན་ཀྱི་ཆེར་
མཛད།

(༧༧ ཉ་༡༧༥༢༣ འ་༡༡ ཟླ་༡༡) ཆེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དུ་བཅད་
ཀྱིར་བཞུགས་གནས་ཀྱི་ཁང་དང་། གཟིམ་རྒྱུང་ནང་དུ་སྐྱེ་ཐང་འོ་མཚར་ཅན་རྣམས་
དང་། མཚོད་སྐྱིན་སྐྱིག་ག་ཤོམ་ཐོག་ཆེས་བཅུ་གཉིས་དགོང་མོ་ནས་སྤྱི་ནང་
མཚམས་གཚོད་ཀྱི་བཅད་ཀྱིར་བཞུགས་འཇགས་མཛད་ཀྱིས། བཅད་འོག་ཏུ་འཛོག་
དགོས་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ། མཁན་བྱུང་དང་མཐོན་
གཉེར་འགའ་ཞིག་མ་གཏོགས་ཞབས་པད་རྣམས་དང་ཅེ་སྐྱོར་ནང་མ་མཁན་གྲེ་ཆེ་
རྒྱུང་། ལས་ཚན་བྱུང་བྲག་འབྲིང་དུ་ལྷུས་གསུམ་བྱུང་གཏོགས་ཡན་ནས་བཅད་ཀྱིའི་
མཛུལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྲུང་བརྟན་བྱུང་བར་ཅན་
རྣམས་འཕགས་པ་ལྷ་ཁང་ནས་ཉི་འོད་བཅད་ཀྱི་ཁང་དུ་སྐྱེན་བྲངས་མདུན་མཚོད་
ཚོགས་ཀྱི་ཆེར་བསྐྱིགས་ཉེ་གསོལ་ཚོགས་ཀྱི་བ་ནས་ཟབ་ལམ་ལྷའི་རྣམ་འབྲེལ་
ལས་མ་འདས་པའི་ངང་ནས། ཟབ་མོའི་ཉམས་བཞེས་ལ་བར་དུ་གཚོད་པའི་

བགོགས་བསྐྱད་སྤྱང་བའི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོམ་པ་དང། གཟེམ་ཚུང་འགག་ཏུ་མཚམས་
ཐོ་བསྐྱེད་ཚོག་སོགས་ལེགས་པར་སྡོམ་ཏུ་བཏང་ནས། ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་དགའ་
ལྡན་ལྟ་བུ་མའི་སྟེང་ནས་བསག་སྤྱང་དང། ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་སྐོན་ས་
ལམ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ཤར་སྐོམ་སྡོམ་ཏུ་བཏང་ནས། དོན་གཉིས་ཀྱི་སྐོན་ས་ལམ་ཀྱི་
རིམ་པ་ཚང་ལ་མ་རྟོར་བའི་སྤྱབ་ཚུལ་ཞིག་དང། ལྷན་པར་ཤེས་རབ་སྐོར་འབེལ་ཀྱི་
ལྷགས་དམིགས་ཀྱི་རིམ་པ་མ་གཤེད་བའི་ངང་ནས་དམིགས་བརྩེ་མའི་བརྒྱས་
བརྗོད་ལ་བརྟེན་པར་མཛད། དེའི་སང་ཉིན་ནས་བཟུང་ལྷགས་སུབ་སྤོ་གཉིས་རེ་
ཆག་མེད་དང། གསོལ་རྩ་ཉིན་མཚམས་རྒྱབ་ཏུ་སྤྲུག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོད། དེ་རྗེས་ཚོས་
སྐྱོང་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུགས་བསྐྱལ་ཀྱི་གསུང་བསྐྱང་བཅས་ཆག་མེད་མཛད་བཞིན་པར་
བཞུགས་འཇགས་བཀའ་ངོན་བསྐྱུངས།

(༧༧ བ་༣།༥༥༩ འ་༩) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ངོས་ནས་ཀྱང་སྐྱ་ཚེ་ཚེ་སྤྱབ་ལྷས་
པའི་ཚེ་རྗེས་སུལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་
པོའི་དག་སྤྱང་འཇམ་སྤྲུགས་ལྟ་ལྟའི་ཚེ་དབང་སུལ་བར་དབྱེས་བཞེས་བསྐྱུངས། རྒྱ་
བ་བརྟུག་ཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་ལོང་ས་མཚོག་གི་འབྲུངས་སྐྱར་ཆེན་མའི་ཉིན་རྒྱང་
རའི་རྒྱབ་ཚོ་མིན་ཏན་དང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱལ་ཡལ་གྱང་། ལྷི་
ལྷུབ་མཁམ་པོ་སོགས་བཅད་འོག་ཏུ་ཡོད་རིགས་རྣམས་ནས་མཛལ་དར་སྐྱ་མདུན་
འབུལ་བཞེས་དང། དེ་བྱིངས་གཟེམ་ཚུང་འགག་ཏུ་མཐོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས། ལྷི་
མདུན་ཏུ་གསོལ་གྲོ་སོགས་ཐེབས་སྐྱའི་རིམ་པ་སྤར་རྒྱུན་ལྟར་རོལ་བསྐྱུན། ས་ལམ་

ལྟལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོག་སློབ་པ་ལྟལ་བྱིས་ཀྱི་མཚོ།

རིམ་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལས་ནམ་ཡང་མི་འདའ་བར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བར་མཛད། ཆེས་
ཉེར་ལྷ་ཉིན་སྐྱའི་ནང་མཚམས་ལྡོལ་མཛད་ཀྱིས་གཏང་རག་གི་ཚོགས་འབྲལ་
སོགས་ཀྱང་སློབ་རྒྱས་མཛད། ཆེས་ཉེར་དུག་སྤྲུལ་ཆར་བཅད་རྒྱ་སྤྲི་མཚམས་ལྡོལ་ཏེ་
གསོལ་ངའི་མཇུག་བཀའ་བཀའ་བྲི་ཆེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན་བཅད་འོག་ཏུ་
མ་གཏོགས་པ་ཞབས་བད་ནས་དུང་གཏོགས་ཡན་གྱིས་མཛད་དར་འབྲལ་བཞེས་
བསྐྱེད།

༡༥ ལོ་གསར་དབྱེས་མཚོད་སྤར་རྒྱུན་ལྟར་ཆག་མེད་འོས་གཞུང་ས་དང་དགོན་
སྡེ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཚན་མགོ་འཛིན་རེ་བསྐོས་འདོགས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཉེ་རིང་ནས་ལྷགས་
པའི་སེར་སྐྱ་མང་པོའི་རེ་བསྐོས་ལུང་གསན་བསམ་ལ་ལུགས་བརྩོན་དང་རབ་
བྱུང་དགོ་ཚུལ་སློབ་བཞེས་ཀྱི་སློབ་འགྲོ་རྣམས་གྲ་བསྐྱིགས།

(༡༠༠ ཉ་ཟླ༤༢༤ ལ་༢) རྒྱ་མག་གསར་ལོའི་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་སྤྲུལ་ཆར་
ལྡོག་ས་མཚོག་རྒྱུན་གྱི་ལུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་བྱུང་རྗེས། རོ་མིན་ཏུན་ནས་
མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་མཛའ་དར་འབྲལ་བཞེས་ལུག་དབང་སྐྱལ་ནས་མཚོད་ལོན་
ལྷན་རྒྱས་དང་། ཁྱི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཞལ་འདོན་ཞབས་ཞུ་མཚོད་དཔོན་མཁའ་པོ་
བཅས་ནས་འདིགས་བྱེད་བདག་བསྐྱེད་སློབ་དུ་འགྲོ་བའི་སློབ་ནས་མ་གཅིག་འདོད་
ཁམས་དབང་མོའི་གསུང་བསྐྱེད་དང་སེམས་ཉིད་འཕྲིན་ལས་པའི་མཚམས་སྤྱི་
ལུགས་སློབ་མཚམས་སློབ་ཅན་གྱི་སྐྱུན་ལས་འབྲལ་གནང་དང་ཞལ་འདོན་བྱུང་བྱིན།
པོ་བྱང་ཡང་རྩེར་ཆེས་གཏོར་ཆེན་མོར་ཆིབས་སྐྱོད་དང་། ཆེས་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་

དབྱེས་སྟོན་གྱི་རིམ་བ་དང་ཚེས་གསུམ་བརྟམ་སྤྱི་ལ་སོགས་སྲར་ལམ་སྲར་བཀའ་
འིན་བསྐྱེད་ས།

(༡༠༠ བ་༣༡༥༢༥ འ་༢) སྟོན་ལམ་སྐབས་གྱི་མཛད་སྟོན་ལས་སྲར་རྒྱུན་སྲར་
མཛད་ཅིང་མཛལ་བུ་གཤོན་གཉེས་གྱི་སྤྱི་ལ་བུ་མཐའ་ལས་བར་བུ་གྱི་སོགས་
གྱིས་རེ་བ་བསྐྱེད་ལ་ཚོ་འབྲུལ་གྱི་དུས་ཚེན་འདི་སྐབས་མུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་
བུ་གྱི་དཔེ་འདྲིན་སྟོར་སོགས་ལ་མུགས་བཙོན་གང་ཚེ་བཀའ་འིན་བསྐྱེད་ས་བཞུགས་
སྲར་ཚེས་སྤིང་མུགས་གཉེས་མཛད་སྟོའི་བཀའ་ཞུ་དམ་འབེབས་དང་། དཔོན་སྡེ་
ཁག་གི་སྟོན་དཔོན་གསར་བསྟོས་དང་གཞུང་སའི་ལས་ཚན་གནས་འཕོས་བསྟོ་
བཞག་སོགས་ཀྱང་མཛད་པའི་དང་ནས་ཚོགས་མཚོན་ཚེན་མོ་དང་། ལྷ་བ་གསུམ་
པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྷན་རྒྱལ་བར་རྒྱལ་བའི་སྤིང་གི་ལྷ་མ་ལས་སྟེ་རྣམས་
ནས་འཆར་ཅན་མཛལ་ཁ་དང་། ཚེས་བཅུ་གཉེས་ལ་འདི་སྐབས་གཟིམ་རྒྱུང་ཤར་
བརྒྱུད་མདོ་སྤྱོད་གསར་རྒྱལ་གི་ཨར་པོའི་ལས་བྱ་ཚུགས་རྒྱུར་ཡལོང་ས་མཚོག་
མུགས་དམ་སད་རྒྱུན་མི་འབྲུང་ཆེད། ཚེས་བཅུ་གཉེས་ནས་པོ་བྲང་དམར་པོའི་
གཟིམ་རྒྱུང་ས་གསུམ་དུ་བཞུགས། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་དུས་འཁོར་མཚོན་གང་གྱི་
མལོན་དུ་ཚེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ས།

(༡༠༡ ཉ་༣༡༥༢༦ བ་༡༡) འདི་སྐབས་སྟོན་ལས་དུ་སི་པའི་ནད་གྱིས་སྤྱི་ལ་བུ་འགའ་
ཞིག་དུས་མིན་འཆི་བའི་འདྲིལ་བ་སྤོན་ཅམ་བྲུང་བར་དེ་ལས་སྟོན་པའི་སྤྱིང་དུ།
ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཐ་མལ་སྤང་དོར་སི་པའི་སྤྱིང་གཞི་བཞེས་རྒྱུ་བ་བསྟན་བར་སྡེ་
སྤིང་སོགས་འགའ་ཞིག་ནས་སྤྱིའི་བཙོན་གྱི་བུ་གྱི་རྣམ་པ་མིན་ནས་སྤྱིང་པའི་ཡིད་

དོགས་ཀྱིས། རོས་ལ་ཉིན་བདུན་རིང་ལ་བྱབས་ལྷུས་འབྲུལ་དགོས་བཀའ་གནང་
ལྟར། ཉིན་བདུན་ཅམ་གྱི་རིང་སྐྱ་ལྷུས་ལུལ་ཞིང་། དེ་སྐབས་གསོལ་སྐྱོན་འཕྲོད་
བཞེས་སོགས་ལ་མ་སྟོས་བར་ཉིན་གསུམ་བཞི་ཅམ་ནས་དྲངས་བསྐྱེད་བཞེས་ཤིང་
སྐྱ་ཞོལ་གྱི་ནད་རིམས་ཀྱང་རྗེ་སྤར་སོང་། ལྷ་བ་བཞི་བའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ཡལོང་ས་
མཚོག་སྐྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་དྲངས་བཞེས་གྱི་བཀའ་རྒྱུ་ལ། ཀྱུན་ནས་དགའ་བ་ལྷ་
སྐྱལ་ཏུ་ཐོབ་སྟེ་བཀའ་རྒྱུ་གསོལ་རྒྱུའི་ལེགས་སྐྱེས་འབྲུལ་རྒྱུར་བྱང་རྗེའི་སྐབས་ནི་
མིན་ཉན་ནས་མཇལ་དར་རྟེན་གསུམ་བཀའ་ཤག་ལྟན་རྒྱས། ལྱང་སྤྱི། རྒྱལ་ཡབ་
གྲང་། ཞབས་བད། སྤྱི་ཁབ་མཁན་པོ་སོགས་ཅེ་ཤོད་གྱི་ལས་ཚན་བ་ཡན་ནས་གོ་
བབས་གྱི་མཇལ་དར་དང་། དགའ་འབྲས་གཉིས་ནས་ཀྱང་རྟེན་གསུམ་བཅས་འབྲུལ་
བཞེས། ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱ་དྲངས་བསྐྱེད་གྱི་གཏང་རག་ཏུ་དམ་སྤེའི་གཙོ་བོ་གནས་
ཚུང་ཆོས་སྤོང་ཆེན་པོ་གཟེམ་ཚུང་སྤུན་འདྲེན་སྤོན་དར་སོགས་སྤར་ལམ་ལྟར་དང་།
ཆོས་བདུན་ཉིན་ཡལོང་ས་སྤེའི་རྣམ་འདྲེན་མཚོག་བསྐྱོན་འཕྲོད་མགོན་ཏུ་ཞབས་
བད་ལུན་རིང་བརྟན་བའི་སྤྲ། རྣམ་གྲུ་བཀའ་ཁང་སྤེ་རྒྱུར་བཙོན་འབྲུས་ནས་
འཕགས་མཚོག་ལོ་གོ་ཤུ་རས་གཙོ་སྟེན་མཚོག་རྣམས་གྱི་སྤུན་སྤར་མཚོད་སྤྱིན་
རྒྱ་ཆེར་བཤམས་ཏེ་ཆེ་སྤྱིན་རྣམ་བར་རྒྱལ་མའི་སྤོ་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་
བསྐྱེད།

(༡༠༡ བ་༥༡༥༥ འ་༧) འདི་སྐབས་ཉག་སྐྱེད་གྱི་འཇུག་བེང་ལ་བརྟེན་ཉོར་སེར་
ཁག་གསུམ་གྲོས་གྲོལ་ཡོང་མི་རྣམས་ལ་བྱམས་གཟེགས་གྱིས་སྤུན་བསལ་གྱི་
གསོལ་རས་སྐྱལ་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུས་གྱི་མཇལ་དར་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་

ང་གལ་བཀའི་འཚམ་འདྲི་སྲུང་མདུད་བཅས་སྣལ། ཚེས་བཙོ་ལྷ་སྤྲོ་ཐོག་ཡོང་ས་
མཚོག་སློམ་བསྐྱངས་ཁང་། འདྲ་ཐང་། འཕགས་མཚོག་ལོ་ཤེ་ལྷ་ར། གསེར་སྲོང་
ཁག་དང་། འོད་དུས་འཁོར་སློམ་བསྐྱངས་ཁང་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་དང་། རྟེན་
འོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་ལ་ཡང་སྤྱགས་སློན་སྣེན་འལ་དང་དད་འདུས་ཀྱི་
སླེས་བུ་སྲོང་ཐག་བཀའ་བར་ཕྱག་གིན་གྱིས་རེ་བ་བསྐྱངས་བར་མཛད། ཉག་ཁོག་
ཞིབ་འཇུག་དུ་ཐོན་མི་ཞབས་པད་སྤུ་ལུང་བ་ལས་བྲ། རྒྱ་ལོགས་དཔོན་ངོ་གཡོག་
བཅས་ལ་ཐོན་ཕྱག

(1903 9.6.14.15 1900) འདི་སྐབས་ཡོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འབྲེན་རིན་པོ་ཆེ་
འཇམ་དཔལ་མཚོན་བརྗོད་སྤྱགས་འཇིན་སྐབས་ཤིག་ཏུ། ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་རེས་
འབྲུང་ལ། རྟེན་པ་གཅིག་གི་འབྲས་བུར་གནས། །ཞེས་པ་འདིའི་དོན་གང་ཡིན་ཅེད་
ལ་བཀའ་འདྲི་ཐེབས་པར། རོས་ནས་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་
འགྲོ་ཀུན་སྲིད་ཞིའི་འཇིགས་པ་ལས་སློབ་པའི་སྲོད་དུ་བརྟན་པའི་ལམ་སྐྱབ་པ་པོ་
འདི་ལ་སློའི་སློབས་ཀྱིས་རང་ཉིད་འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་ལས་གྲོལ་བའི་ལམ་ཚུལ་
བཞིན་དུ་སྐྱབ་པའི་ཁྱེད་ཐེག་ཙམ་ཞིག་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྲིད་ཞིའི་
འཇིགས་པ་ལས་སློབ་པར་བྱེད་པའི་ལམ་སྐྱབ་པ་ཁྱེད་ཆེན་པོ་ཐེག་པ་ཞིག་སྟེ་
གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ལ་ཉན་རང་གཉིས་དང་། རྩེ་མ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཞེས་
གསུམ་དུ་ཡོད། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་དམན་བ་གནས་སྐབས་འཁོར་བ་ལས་
བྱངས་པའི་ཆེད་དུ་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་གསུངས་པ་ལ་རང་ཉིད་འཁོར་བ་ཐོག་
མ་མེད་པ་ནས་ལས་ཉོན་གྱི་འཁོར་བར་འཁོར་ནས་སྤྱག་བསྐྱེད་སྣ་ཚོགས་སྲོང་བ་

ལ་སྐྱོ་ཞིང་སྐྱར་ཡང་འཁོར་བར་འབྱམས་དོགས་ཀྱིས་དེས་འབྱུང་གི་བསམ་བསམ་
བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པའི་སྐོན་ན་ཉན་རང་གི་ཐར་པ་ཐོབ་པ་དག་
ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྐྱར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ཁུར་དུ་འབྱེད་
ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱོད་པ་གཉིས་ལ་བསྐྱབས་ཏེ་འབྲས་བུ་སྐྱབ་མེད་པའི་ཡུང་
ཚུབ་དུ་འགོད་པར་མཛད་པ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་
རང་དོན་ཉི་ཆེ་བ་མ་ཡིན་པར་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་འགོད་པར་
མཛད་པའི་ཐབས་ཚུལ་ལས་མི་འདུལ་བའི་དོན་ཡིན་པར་འདུག་ཅེས་ཞུས་པ་ན།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ཁུར་དུ་འབྱེད་དགོས་ན་འབྱེད་རྒྱའི་དོན་དེ་ཅི་
འདྲ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཀའ་ལེན་པས་བར། རན་སོང་གསུམ་དང་ལྷ་མི་སོགས་རིགས་
དུག་སེམས་ཅན་ལས་ཉོན་གྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་རྒྱ་ན་འཚིའི་སྐྱག་བསྐྱེལ་སོགས་འབྲས་
བུ་སྐྱག་བསྐྱེལ་ཐམས་ཅད་དང་། སྐྱག་བསྐྱེལ་དེ་དག་ཀྱང་རྒྱ་མེད་པ་དང་རྒྱེན་མེད་
པ་ལས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པར། སོ་སྐྱེའི་དུས་ནས་སྐྱང་དོར་རི་བཞིན་མི་ཤེས་པའི་
དབང་གིས་ཡུང་བ་ཡིན་འདུག་པས་མི་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་སྐྱག་བསྐྱེལ་སེལ་བར་
བྱེད་པ་ལ། རྒྱ་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་དེས་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཏེ་རྒྱ་ལས་
ཉོན་ལས་བརྒྱུག་དགོས་པ་ན། གདུལ་བུ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྐྱང་དོར་མ་འདྲེས་
པར་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐོན་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་དོན་སྐྱབ་པའི་ཐབས་མཚོག་ལགས་ན། སྐྱེ་ཞབས་མཚོག་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་
སྐྱགས་ལ་འཛོག་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞུས་པར་ཡུང་ཙམ་ཞིག་སྐྱགས་བསམས་
བཞེས་ཏེ། དེ་སྐྱབས་སུ་བཞུགས་གདན་གྱི་ལུང་ནས་འབྱུང་ཞིག་འདུག་པ་དེར་

གཟིགས་ཏེ་འདི་ལ་ཚོས་འཁོར་ཅི་ལྟར་བསྐྱོར་གསུངས་བྱུང་བར། ད་ལྟ་འབྲུ་མིན་འདི་རིགས་ལ་ཚོས་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ་བབས་མ་བབས་ནི། རོས་ལྟ་བུས་ག་ལ་རྟོགས་བྱས། སྲར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་སྟོན་པ་སྤེལ་བས་ཐོས་ནས་དོན་གོ་བ་སོགས་སྟོན་གྱི་བྱུང་ཚུལ་ཡོད་འདུག་ཅིང། འབྲུ་མིན་ད་ལྟའི་སྤྱི་ལོ་དེ་ལྟ་བུ་སོགས་ངན་འགྲོའི་འཛིགས་པ་དང་འཁོར་བའི་རྒྱ་ཚོགས་མཐའ་དག་ལས་བདག་གིས་སྐྱོལ་བར་བྱའོ་སྟེ་ལཱ་པའི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་དང་འདི་རིགས་ཚོས་སྟོན་བྱུང་གི་སྐལ་བ་ཅན་དུ་སྤྱར་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག་ཅིག ཅེས་སྤྱུགས་སྟོན་མཚམས་སྐྱོར་མཛད་དགོས་རྒྱ་ཡིན་པར་འདུག་ཅེས་ཞུས་པར། སྟོན་ཚད་སྟོན་ལམ་འདི་འབྲུ་འདེབས་པ་སོ་བྱུང་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་བཀའ་ཐེབས་པར། ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྤེལ་བཅས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་དང་སྤྱུགས་སྟོན་དེ་བཞིན་མཛད་བཞིན་པ་ལགས་ཞུས་པར། ཞལ་འཇུག་དང་བཅས་ཏེ་ཅང་མི་གསུང་བའི་ངང་ནས་སྤྱུག་དཔེ་སྤྱུགས་འཛིན་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་པ་ཞིག་བྱུང་བར། གང་གི་མཚུན་རབ་ཀྱི་གཉིད་ནི་སྤྱི་ལོ་ལྔ་དཔོག་པར་དཀའ་བར་འདུག་སྟེ་རང་གིས་ཡིད་མཁུ་བར་བྱུང་ཏོ། །

(༡༠༩ བ་༥༡༥༡ ཟ་༡། ཟླ་༥) ཚོས་སྤེལ་བུ་ཉེན་འབྲས་སྤྱངས་སྐྱོངས་རྒྱུའི་མཛལ་ཁ་སྤར་རྒྱུ་ལྟར་དང། འདི་སྐབས་བསྟན་འགྲོའི་བགོགས་དབང་གིས་སེ་ར་ཕྱོགས་སུ་མེད་ཡོང་ཆེ་ཅན་བྱུང་བར་བརྟེན་སེ་ར་སྐྱོངས་རྒྱུའི་མཛལ་ཁར་བཅར་མ་སྤུ་ཅིང་གཟིམ་རྒྱང་ཆབ་ཞུགས་སོགས་སྤར་སྐོལ་ལྟར་མཛད།

(༡༠༩ ཉ་༤༡༥༡ འ་༥) ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚོས་ཉེར་ལྟ་ལ་རྒྱུད་སྟོན་སྤྱད་ཀྱི་འཆར་ཅན་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་དང། གཞུང་ཞབས་ཉུག་འཕྲིད་དཔྱད་གསུམ་ནས་

དགུན་མངལ་སྲར་སྲོལ་སྟར་སྟལ་རྗེས། འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་ཉེན་ཁག་
དང་གསེར་སྟོང་ཁག་ལ་སྤྱགས་སྟོན་སྟོན་ཤལ་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་ཟབ་
རྒྱས་མཛད་ཅིང་གྲིང་མེར་ཡང་སྤྱགས་ཞེན་བསྐྱེད་སྤྲོད། ཚེས་ཉེར་བུན་ནས་(༡༠༧
བ་༡༥༤༧ བ་༧) བཟུང་ཉེན་བཅུའི་བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཟུར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱ་
བྱབས་ཁྲིམས་བྱུང་གྲོལ་འབྲུལ་རྒྱུའི་དབྱེ་འབྲུགས་དང་། ཉེན་མཚམས་མཐུག་ཙམ་
ནས་མཚམས་ཐོ་བསྐྱེད་ཚོགས་སྤྱི་ནང་གི་མཚམས་གཙོད་དང་། སྤྱང་བའི་འཁོར་ལོ་
སྟོམ་པ་སོགས་བདེ་སྟོང་ཡེ་ཤེས་ལས་ནམ་ཡང་མི་འདའ་བར་བཞུགས་འཇགས་
མཛད།

(༡༠༧ བ་༧༥༤༧ བ་༨) ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་འཁྲུངས་སྐྱེད་ཆེན་
མོའི་ཉེན་མཛད་སྟོར་སྟུན་ལ་འདི་སྐབས་གཟེམ་ཚུང་ཤར་བརྒྱུད་ལེགས་
པར་བཞེངས་ལྷན། ཚེས་གཉིས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཟུར་རིན་པོ་ཆེ་དབྱེ་བཞུགས་
གྱི་རྣམ་གྲུབ་སྤྱང་བཟང་བ་ལྷ་བཅུ་སྟོར་ནས་སྟོ་གོན་བཅས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་
མཛད། ཚེས་གསུམ་ལ་ལོ་གོང་ས་མཚོགས་སྐྱུའི་བཅད་རྒྱ་གྲོལ་གནང་མཛད་པར་
ཞབས་བད་བཅས་ནས་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང་། སྟོན་སོགས་ཆེད་མཛད་ཤོག་གི་
སྐྱ་འབྲུམ་ཅན་དང་། ཨ་ཁ་བན་གཉིས། ཨ་མདོ་བཟ་ཤིས་འཁྲིལ་གྱི་སྐྱ་རིགས་སྟོ་
བཟང་བཟ་ཤིས། མགོ་ལོག་དཔོན་ཨ་སྟོང་སོགས་ནས་ཉེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་
རེ་འབྲུལ་བཞེས་རྩ་གལ་ཐོག་བཀའི་འཚམས་འདྲི་སོགས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་སྤྲོད། མི་
གངས་བརྒྱ་ཕྱག་གསུམ་བཀའ་བར་སྤྲུལ་གྱེན།

(༡༠༥ ཉ་༡༥༤༧ བ་༡) ཚེས་དགུ་གཟུང་སྐྱེད་འཕྲོད་སྟོར་སྟུན་སྟུམ་ཚོགས་པའི་

ཉིན་ཡོད་ས་རིན་པོ་ཆེ་ཤར་བརྒྱད་གཟིམ་ཚུང་གསར་པར་ཆིབས་བསྐྱུད། (༡༠༥ ཉ་
༥༡༥༩ འ་༦) གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ། བཞེས་འབྲས་གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་ཚོག་སོགས་
དགའ་སྟོན་ལ་རོལ་བཞེན་པར་དེ་ཉིན་ཤོད་སྐྱེ་སྒྲེར་དང་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ལྟ་སྡེ་
མི་སྡེ་སོགས་སྤུན་མོང་ནས་ཅེ་འཕགས་པ་ལྟ་ཁང་གིས་གཙོས་ཉེན་མཚོག་རྣམས་
ཀྱི་སྐྱུན་སྡེར་མཚོད་པ་སྣ་ལྟ་སྟོང་ཚར་སྤྱིག་གཤོམ་དང་འབྲེལ་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་
ཡོངས་ནས་ཆེ་སྤྱིན་རྣམ་པར་རྒྱལ་མའི་ཚོ་ག་བདག་བསྐྱེད་སྟོན་དུ་བཏང་
ནས། (༡༠༥ བ་༣༡༥༤ ཐ་༡) མདུན་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་ཚུགས་མཚམས་སུ་སྐྱེ་ཞབས་ནོ་
མིན་ཉན་ནས་ཕྱག་འཚལ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་མཇུལ་བཤའ་འབྲུལ་བཅས་ཞིང་ཁམས་
རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་མཇུལ་དར་ཉེན་གསུམ་སྐྱེའི་ཉེར་སྐྱེད་གསེར་དེའུལ་སོགས་
ཀྱིས་མཚོན་པའི་འབྲུལ་དངོས་རྒྱ་ཆེ་བ་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར། ལུ་མ་མུད་ཡོངས་
འཛིན་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཡའ་གྲུང་། ཞབས་པད་སོགས་དང་། མཁན་སྡེ་ཆེ་རྒྱུང་།
མཚན་ཞབས་ལླ་མ། ཅེ་ཤོད་ཀྱི་ལས་ཚན། རྒྱང་བཤའ་དམྱུས་གསུམ་བཅས་
ནས་མཇུལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་སྤྱེད།

(༡༠༦ ཉ་༥༡༥༥ ཐ་༢) ཤིང་པོ་བྱི་བའི་ལོར་ཡོད་ས་ལྟ་མའི་རྣམ་འཛེན་ཆེན་
པོ་མཚོག་དགྲུང་ལོ་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་པ། གནམ་ལོ་གསར་ཆེས་ཀྱི་དགའ་བ་དང་
པོའི་ཐོ་རེངས་སུ་རྒྱུན་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་སྤུགས་དམ་གྲུབ་བསྐྱུན་དཔལ་ཆེན་ཁྲོ་བའི་
དབང་པོ་འཇུལ་དཔལ་འཛིགས་མཇུལ་དོ་རྗེའི་སྐྱེར་བཞེངས་ཀྱིས་དཔལ་ལྷན་འདོད་
ཁམས་དབང་མའི་གསུང་བསྐྱང་ཟབ་རྒྱས་བསྐྱེད་ས་མཚམས་ཤིག་ཏུ་གཟིམ་རྒྱུང་
སྐྱུག་གི་ཉེན་གཙོ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱང་བརྟན་བཤའ་ཤིས་དོ་ཁ་མ། དུ་ལོའི་སྤུགས་དམ་

གྱི་རྟེན་འཛིགས་མཛད་དོན་རྗེ་སོགས་དང་། རྒྱལ་མཚོ་ག་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་
ཐུགས་དམ་གྱི་རྟེན་ལྷ་མོའི་སྐྱེ་ཐང་གསུང་ཕྱོན་ལང་ཐུགས་སློན་བདེན་ཚིག་ཅན་གྱི་
སྟན་ཤལ་རྣམས་འབྲུལ་བར་མཛད་པ་སོགས་ལེགས་བཤམ་གྱི་ལཱ་ལྷན་གྱི་ལོ་ཚོགས་
དབྱར་ཕྱོན་ཉེ་ཆེས་གཏོར་རྟེན་འབྲུལ་སོགས་སྲུང་ལམ་ལྷར་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཉེ།
འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ཐུག་དང་རོ་པོ་དབྱེར་མ་མཚེས་པའི་རྟེན་མཚོ་ག་
འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་རྟེན་མཚོ་ག་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་གཟིམ་
ཚུང་ཆེབས་སྐྱོད་གསོལ་བ་གདན་བཞེས་དང་། དེ་རྗེས་ཚོམས་ཚེན་སྲིད་ཞིའི་ཕུན་
ཚོགས་སུ་ཆེན་པོར་འོས་པའི་བཀའ་སྤྱོད་དང་བཅས་ཕྱོན་ཉེ་འཛིག་རྟེན་ཆེ་རྒྱ་སོགས་
ནས་མཛད་དང་ཐུག་བར་དེ་དག་གི་སྤྱི་པོར་ཐུག་གཤམས་གྲང་པོའི་སྐྱེ་ལྷར་བསྐྱེད་སྤྱོད་
ཉེ་གྱིན་རྒྱབས་སྐྱེལ་ཅིང་ཐུགས་གཉིས་གྱི་དབྱེས་སྟོན་ཆེན་པོར་རོལ་བར་མཛད།

ཆེས་གཉིས་རྒྱལ་པོ་ལོ་གསར་གྱི་མཛད་སྐོར་སྐྱེད་རྒྱུན་ལྷར་མཛད། ཆེས་
གསུམ་སྐྱ་ཆར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལྷར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཞལ་འདོན་ཞབས་ཁུ་བ་སྐྱེ་
བཅར་མཚོད་དཔོན་མཐན་པོ་བཅས་ནས་ཞལ་འདོན་ལྷ་མོའི་གསུང་བསྐྱེད་སོགས་
བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད།

(༡༠༥ ཉ་༡༡༥༤ ཟ་༥) ཆེས་བཞི་ཉིན་ལྷ་ལྷན་སློན་ལམ་ཚེན་པོ་ཚུགས་རྒྱུར་
སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གྱི་ལྷ་མ་ལས་སྐྱེ་དང་སློན་ལམ་གྲ་སྐོར་བ་བཅས་ལ་འཕྲོར་
ཐུག

(༡༠༥ ཉ་༡༡༥༤ འ་༡༡) ཚོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་སྐབས་འཆར་འཕར་གྱི་ཐུགས་
དམ་ཉམས་བཞེས། ཚོས་སྐྱོད་འཛིན་སྐྱོར་བཅས་ལ་ཐུགས་བརྩོན་གང་ཆེའི་ངང་

ནས་གཞུང་ས་མཚོག་གི་བསྟན་སྲིད་ལར་རྒྱའི་ལས་དོན་དུ་བྱུང་སེར་སྐྱ་མང་དག་ལ་
ལས་ཚན་བསྐོ་བཞག་འགྲོར་ཐོན་སོགས་དང་། དགོན་སྡེ་འགའ་ཞིག་གི་སྐྱ་མ་ལས་
སྡེ་ཡང་བསྐོ་བཞག་གསར་མཇུག་དང་སྲིད་ཁག་གི་འཆར་ཅན་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
བཞེས། གཞན་ཡང་མཐའ་དབྱས་ནས་དད་འདུས་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་མཇུག་སྤྱད་དོན་དུ་
གཉེར་བ་བཟང་ཡས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་སྐོར་བཞིན་པར་བཞུགས་འཇགས་
བཀའ་འདུན་བསྐྱེད་སོ། །

(༡༠༧ བ་༥༡༥༥ འ་༩) ལོ་འདི་ནང་ལྷུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁའ་གཟིགས་གཟིགས་
ཚེན་སོ་མཚོག་ནས་རབ་བྱུང་སྡོམ་བཞེས་ཀྱི་དངོས་སོ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཞེས་གནང་
མཇུག་རྒྱུར་ཉོར་སྐྱ་གཉེས་པའི་ཚེས་བཅུ་བཞི་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་སྡེ་སྲིད་ནོ་མིན་
ཉན་དང་ལྟན་རྒྱས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་གཉེས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་རྟེན་འབྲུང་གི་གསོལ་
གོ་བཞེས་སྐོ་རྒྱལ་བཅེག་སོགས་གནང་ཇེས། ལྷོ་ལོ་ས་མཚོག་སྐྱ་བཞེངས་ཀྱིས་
སྟན་དམར་སྡེར་ནས་སྐྱ་སྤྱད་སྡོམ་དུ་འགོ་བའི་སྐོ་ནས་ཡོངས་འཛིན་སོ་སོར་དདུལ་
དཀར་ཀྱི་མཁའ་དར་ལྗེ་སྡེ་འདོགས་ཅན་དང་མཇུག་དར་ནང་མཛོད་རེ་སྤྱད་
བསྟན་ཀྱིས་གསོལ་རས་སྐྱུལ་ཉེ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་རབ་བྱུང་གི་
མཁན་སོ་དང་། སྐུ་ལ་དགེ་ཚུལ་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན་ཉེ། མཁན་སྐོབ་ཀྱི་བྱ་བ་ཚུལ་བཞིན་
དུ་སྐྱབ་དགོས་ཀྱི་གསུང་བཟང་ཐེབས་པར། ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེ་
བཞིན་ཞབས་བཞེས་མཇུག་ཅིང་། སྐུ་ནས་དེ་རིགས་ཀྱི་འོས་སྤྱོད་མ་མཚེས་ཀྱང་།
འགྲོག་པ་གྲིས་དེད་བ་གྲལ་མགོའི་དཔེ་ལྟར་སོང་གཤིས་བཀའ་སྐྱུལ་སྤྱི་ཁྱུང་ཞུ་
དགོས་བྱུང་།

དེ་རྗེས་སྡེ་སྲིད་ལོ་མིན་ཉན་ནས་འདི་ལོ་ས་རྒྱའི་ནང་དུ་ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་
རབ་བྱུང་སློམ་བཞེས་མཛད་རྒྱ་རྒྱ་པོད་བཀའ་མོལ་གྲུབ་ཟིན་ལ། དེ་སྐབས་ལས་
གལ་དུ་མེབས་འོས་དགོ་འདུན་གྲངས་མང་ཉུང་སོགས་ཅི་འདྲ་དགོས་ཡོངས་འཛིན་
གཉིས་བཀའ་མོལ་གྱི་སྟེང་ནས་རིམ་གསལ་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་མཛད་སྒོ་འདི་
སྐོར་སྐྱབ་ལུགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཡོད་པ་གསུངས་བྱུང་བར། ཁི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དེ་བཞིན་ཅི་ནས་ཀྱང་ལྷོ་ཞེས་བཀའ་བཞེས་མཛད།

(༡༠༥ བ་༡༡༥༥༧ བ་༣) ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་བཟུན་དུ་སློལ་དཀར་ཡིད་
བཞིན་འཁོར་ཡོད་སྐོར་སྐྱབ་སྐྱེ་ཆེ་ཆེ་སྐྱབ་སྐྱབ་དགོས་མེབས་བར་ཞག་གྲངས་རྫོགས་
མཚམས་ཆེ་རྗེས་འབྲུལ་བཞེས་དང་ཆབས་ཅིག་སློལ་དཀར་གྱི་སྐོར་ནས་ཆེ་དབང་
འབྲུལ་དགོས་མེབས་པ་ལྟར། ཡལྱལ་མཚོག་དགོ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་། དགོ་འདུན་རྒྱ་
མཚོའི་དགོངས་པ་ལྟར་གྱི་སྐྱག་ལུའི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་དབང་ལུགས་བར་དགུས་བཞེས་བཀའ་རིན་བསྐྱུངས། ཆེས་
སུམ་ཅུ་ཉིན་ཚོགས་མཚོན་སེར་སྟེང་ལ་ཐུགས་ཞིབ་དང་གོས་སྐྱར་ཐུགས་སློན་སྟུན་
ལས་འབྲུལ་བ་གཞན་། རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྡན་པའི་འཆར་
ཅན་མཛལ་ཁ་དང་། ཆེས་བརྒྱད་ལ་བརྒྱད་གཉོར་ཆེན་མོར་བྱུང་སྐྱེ་སེར་རྣམས་ལ་
དབྱར་མཛལ་སྤར་ལམ་ལྟར་དང་། ཆེས་བཅུ་བཞི་ལ་དུས་འཁོར་མཚོན་གར་ལ་
གཟིགས་རྟོག་བསྐྱུངས་ཤིང་དེ་དག་ལ་གསོལ་རས་ཀྱང་སྦྱལ།

༧༥ ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རབ་བཞུགས་རྒྱས་འབྲུལ་སློམ་རོ་བོ་ཤུ་ལྷ་ལྷ་ཞེའི་
སྟུན་སྤར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་ཀྱིས་བར་མ་རབ་བྱུང་དང་དགོ་

ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་སྒྲོམ་གནང་བཞེས་བྱུང་པར་གཞུང་སྐྱེར་སོགས་ནས་ལེགས་པ་
འབྲུལ་གྱི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༧ ཉ་ཉ། ༡༤༧༧ ལ་། གཉིས་པ་གཙོ་བོར་བྱི་རབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་རྗེས་
སྲུ་འཛིན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་སྡོམ་བྱོན་སྲུབ་པ་མཚོག་གི་མཛད་པ་དང་མ་སྲུབ་པར་
རབ་བྱུང་གི་བསྐྱབ་གཞིའི་དངོས་པོ་ལེགས་པར་བཞེས་ཏེ་ལྷག་པ་ཚུལ་གྲིམས་ཀྱི་
བསྐྱབ་པ་ལ་གཅེས་སྤྲུལ་ཅི་ལྟར་མཛད་པའི་ཚུལ་དངོས་ཀྱི། སྡོན་ཐས་གཙང་གི་
སྲས་པོ་ལྷའི་བྱ་བ་ཀྱི་འཛིན་སྲུབ་དེ་ཉིད་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་དེས་པར་བྱུང་
སྟེ། རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མཆིལ་མའི་ཐམ་བ་བཞེན་དུ་རྒྱུང་དུ་དོར་ཏེ་
མཚོད་ཉེན་རྣམ་དག་གི་བྱུང་དུ་རབ་ཏུ་བྱོན་པར་མཛད་པ་ལྟར། དེར་ས་གསུམ་འགྲོ་
བའི་འདྲེན་མཚོག་པ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཉིད་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་ཚུལ་
བཞེན་དུ་བཞེས་པར་ཉེ་བ་ན། ས་རྒྱའི་ཡར་ཆེས་རྒྱལ་བ་དང་པོ་གཟུང་སྐྱར་འགྲོད་
སྡོར་གིན་ཏུ་དགེ་བའི་ཉིན་མོ་རངས་སྡེ་ཆར་པོ་བྱང་ཆེན་པོའི་ཡང་སྟེང་ནས་རོལ་ཆ་
དང་པོར་ཆིབས་ཞབས་རྣམས་འཛོམས་གིང་། རྣམ་ལྷན་དུ་སྡོམ་སོགས་ནས་ཉི་འོད་
དུ་ཕེབས་གདོང་གི་གསེར་སྐྱེམས་དང་། རྒྱ་ཅིས་པ་ནས་གཞིམ་འགག་ཏུ་གསེར་
སྐྱེམས་སྤུལ་ཞིང་ཕེབས་ལམ་ལམ་སེལ་བེན་ནས། རི་པོ་ཆེན་པོ་དགེ་འཕེལ་གྱི་དུལ་
ཅེར་ཏེ་སྤྱང་དབང་པོའི་འོད་གྱིས་འབྲུད་པ་དང་དུས་མཚུངས་རིན་རྒྱན་པ། སྤུན་
འདྲེན་རྒྱ་སྤྱིར་སྡོམ་འཛིན་སོགས་ཀྱིས་སྤུན་བསྐྱས་ཏེ་གཞིམ་རྒྱུང་ནས་རིམ་ཕེབས་
གྱིས། ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་སྤུན་ཚོགས་དང་བདེ་ཤར་ནས་སྤུན་ཚོགས་འདུ་ལམ་
དུ་ཞབས་སྟེབས་སུ་བཞུགས་འདུགས་མཛད། དཔལ་ལྷན་དང་། རོ་རྗེ་དག་རྒྱལ་མར་

ལྷལ་སྒོམ་སྒྲོན་ལལ་དང་། ལྷལ་སྲིང་དང་རྗེ་རྗེ་རྗེ་གསལ་ལྷན་གཉིས་ལལ་སྒྲོན་ལལ་
འབྲུལ་མི་གཏོང་གནང་མཛད་དེ། རྗེ་རིང་ནང་མའི་བར་དུ་ཆིབས་སོགས་ལ་མ་
བརྟེན་བར་དགའ་བཙམ་ཆེན་པོའི་གཤེགས་ལྷལ་བཞེན་དལ་གྱིས་ཕྱོན་བར་མཛད།

ཞབས་སྟེགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྐྱུ་དང་ཅམ་མཛད་བར་ཐེབས་བྱམས་འཕོ་བ་
གཉིས་ནས་མཛལ་དར་ལུལ་བ་རང་སློབ་ལྷལ་དབང་སྐྱལ། ལལ་བྱང་ཚོས་རྗེ་རྣམ་
གཉིས། སེ་འབྲས་དགོ་གསུམ། ལྷུང་བྲ་སྟོད་སྟོད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་སོགས་དང་། ཞལ་
གཉེར་ཆིབས་འཆང་བ། ལྷལ་བྲ་ཆིབས་སྐྱོར་བ་སོགས་ལ་ལྷལ་དབང་སྐྱལ་རྗེས་
ཐེབས་བྱམས་སུ་ཐེབས་བཞུགས་མཛད་ཅིང་། ཚོས་སྲིད་ཀྱིས་ཆེ་བའི་འཁོར་
ཚོགས་དབག་ཡས་ཀྱིས་སྐྱོར་བཞེན་བར་སྐྱོ་ཞོལ་སོགས་ལུལ་བྲ་ཀུན་ནས་དར་
འབྲུལ། དུང་འབྲུལ། རི་དང་ཅན་གྱི་བསངས་ཀྱི་དུད་སྲིན་གྱིས་ལྷ་ལམ་དོག་པོར་བྱེད་
བ་དང་། སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་དང་ལྷུང་བྲ་སྟོད་སྟོད་སོགས་ཀྱིས་དགོ་འདུན་སྟོར་
སྐབ་མང་པོས་སྐྱོད་ལམ་ཞི་དུལ་གྱིས་མཛེས་པའི་མཚོད་པའི་བྲེ་བྲག་སྐྱ་ཚོགས་
དབག་ཏུ་མེད་བ་ཐོགས་བས་སྐྱའི་གཡས་སྟོགས་ལ་བསྐྱར་ཆགས་སུ་འཁོད་པའི་
སེར་སྟེང་དང་། ལྷུ་ཅལ་ལ་ལེགས་བར་སྐྱངས་ཤིང་པ་རོལ་གྱི་གཡུལ་འཛོམས་བ་
ལ་དབང་བ་རྣམས་དང་། རྗེ་སྐྱུ་རོལ་མོ་སོགས་ཅེད་འཛོའི་རྣམ་བྱངས་སྐྱ་ཚོགས་
བས་སྐྱ་གར་དང་རོལ་མོས་སྐྱའི་གཡོན་སྟོགས་ནས་མཚོད་བཞེན་བ་དང་བཅས།

གཞན་ཡང་གང་གི་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཛལ་བ་དང་མཛད་པའི་ཁྱད་བར་
ལ་ཡིད་སློན་ཉེ་དང་བའི་སེམས་ཀྱིས་འདུས་པའི་སྐྱེ་བའི་ཚོགས་འཛིན་མའི་ཁྱོན་
ཀུན་ཁེངས་པའི་དབྱུས་ནས་སྐྱུ་འཛིན་གཉིས་པའི་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་གཡས་སུ་བསྐྱོར་

ནས་སྒོན་པར་མཛད་པར་ཁོམ་གཟིགས་ཁང་གི་བྱང་རོལ་ནས། གནས་ཚུང་སྐྱུལ་
 པའི་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཁོག་ཏུ་བརྒྱལ་ས་ཏེ་པད་འབྲུལ་དང་བཅས་ཀྱིས་ཐེབས་བསྟུ་
 དང་། གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོའི་ཤར་སྒོགས་ཤིང་གི་རྒྱ་ཐིབས་མཚམས་སུ་ཀར་
 ཤར་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་བྱ་བྱི་བ་ནས་ཐེབས་བསྟུར་མཛུལ་དར་སྤུལ་བར་བརྟན་སྐྱོང་
 ཆེན་པོ་སོ་སོར་སྐྱོན་དར་ཡང་སྐྱུལ་ཏེ། ལྷ་ལྡན་སྐྱུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གཡས་
 བསྐྱོར་གྱིས་ཤིང་རའི་ནང་ཉེས་སྐྱས་ཀྱི་མཚམས་ནས་ཐེབས་བྱམས་བཤོལ་ནས།
 དེར་བོད་བཞུགས་ཨི་བན་གཉིས་ཐེབས་བསྟུར་བཅར་བར་མཛུལ་དར་ཅེ་སྐྱོད་
 མཛད་དེ་གཟིམ་རྒྱུང་དགའ་ལྡན་ཡང་ཅེར་ཐེབས་གདོང་དཀར་སྐྱོའི་ཐོག་བཞུགས་
 ཁྱིམ་ཞབས་སོར་འཁོད། རོ་མིན་ཉུན་ཡོངས་འཛིན་སོགས་ཆེ་རྒྱ་རྒྱལ་ནས་མཛུལ་
 དར་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་དེ་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲུང་གི་གསོལ་བྱོ་སོགས་དགྲེས་སྐྱོ་
 དང་། ཆེན་པོར་འོས་པའི་སྲི་ལུང་གདན་ལུས་ཀྱིས་ཁྲམས་ར་ཆེན་མོར་སྐྱོན་ཆེན་
 ཐོག་གསེར་གྱི་བྱི་འཕང་མཐོན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན། ཨི་བན་སོགས་རྒྱ་
 དཔོན་ཁག་དང་། ལྷ་ཞབས་རོ་མིན་ཉུན་དང་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་སྐྱུལ་ཆེ་ཁག
 ལྱང་ཞབས་པད་སོགས་ནས་བྱང་གཏོགས་ཡན་དང་། རིན་རྒྱུན་པ་གར་རོལ་པ་
 སོགས་ནས་ཀྱང་མཛུལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྲལ་འཁོད་ཀྱིས་གར་རོལ་དང་། ཐེར་
 འབྲས་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན་གཉིས་ནས་གསུང་རབ་ཀྱི་དཀར་གནད་ལ་བརྒྱལ་བཞུག་གི་སྐོ་
 བས་འབེལ་གཏམ་སོགས་ལུགས་གཉིས་དགྲེས་སྐྱོན་ཆེན་མོར་སྐྱར་ལམ་སྐྱར་རོལ་
 པའི་རྗེས་སུ་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཐེབས་བཞུགས་མཛད་དེ་ཁྲམས་རའི་
 འགག་ནས་བྱོ་གཞས་པ་འབྱོར་ཅེད་པ་སོགས་ནས་གཟིགས་མོ་འབྲུལ་བར་བྱགས་

ཞིབ་དངོས་སྲུ་མ་མཛད་ཀྱང་གསོལ་རས་སོགས་སྤར་ལམ་ལྟར་སྦྱལ།

(༡༡༠ བ་༣༥༥༧ འ་༥) ཡུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་སྡོམ་
བཞེས་ཀྱི་སྡོན་འགྲོའི་ཡན་ལག་ཏུ་སྤྱོད་པ་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་རྣམས་ཀྱི་
བཟང་མཚོད་པའི་སྤྲིན་གྱིས་མཉེས་པར་མཛད་དེ། བསྐྱལ་བ་མཐར་ཐུག་གི་བར་ཏུ་
འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་ས་མཚོག་ཏུ་རྟེན་མཚོག་རྣམས་དང་གཉིས་སྲུ་མེད་
པར་བཞུགས་སྲུ་གསོལ་བའི་ཆེད་ཆེས་ལྡན་པ་བཟུང་ལྟ་ལྟར་སྦྱལ་བའི་གཞུང་ལར་
གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་མཚོད་སྤྲིན་ཀྱི་ཆེ་ཞིང་ཚར་དུ་དངར་བ་ལྟ་ཚར་སྟོང་
སྤྱུ་མང་པོ་སྤྲིག་གཤོམ་དང་བཅས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་མཛད་རྒྱུར་སྦྱར་བཅར་པན་
བདེ་ལེགས་བཤམ་གྲིང་བས་འཇམ་དཔལ་གཤེན་རྗེ་གཤེད་ལ་བརྟེན་པའི་རབ་
གནས་དགེ་ལེགས་ཚར་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཚུགས་རྒྱུའི་དོར་སྟོབ་ཏུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་
ཐུང་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཆེས་ལྡན་པར་གནས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་དང་། ཆེས་སྤྱུག་
ལ་དངོས་གཞི་མེ་ཉོག་འཐོར་བ་དང་། ཆེས་སྤྱུག་རྗེས་མར་མཇུག་ཚོག་ཆེས་སྟོང་
དང་ཡོན་བདག་བསྟོ་བ་ཚོགས་འཁོར་རྒྱ་ཆེ་འབྲུལ་གཤོམ་མཛད་པའི་ཚོགས་
དབྱུས་སྲུ་ཡོངས་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེབས་བསྟོད་ཀྱིས་ཚོ་མིན་ཉན། ཡོངས་འཛིན།
ཞབས་བདེ་སོགས་དྲུང་དྲག་འབྲིང་དཀྱུས་གསུམ་དང་རྣམ་གྲུ་བ་བཅས་ལ་སྤྱུག་
དབང་སྦྱལ་ཉེ་ཞལ་འདོན་རིམ་ཚུགས་ཀྱིས་ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་རོལ་བའི་སྤར་
གཞུང་ས་ནས། ཡོངས་པོ་ཡུལ་བའི་དབང་པོར་མཇུག་དང་རྟེན་གསུམ། ཚོ་མིན་
ཉན། ཡོངས་འཛིན་གཉིས། ཚོག་རོགས་བ་བཅས་ལ་སྦྱོར་ཡོན་ཟབ་རྒྱས་བསྟོར་ཞིང་།

དེ་ནས་མཚོད་ཁང་སྟེང་ཤོད་བར་གསུམ་ལ་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་རྟེན་མཚོག་

འདུལ་བ་ལུང་སྡེ་བཞིའི་སློབ་གསུང་བཅས་གདན་དྲངས་ཏེ་སྤྱོད་སྤྲོད་དཀར་གཏོར་
སོགས་མཚོད་སྤྱོད་སྤྲོད་གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཀྱིས་གཤོམ་དང་བཅས་ཀྱན་ཏུ་
བཟང་པོའི་མཚོད་སྤྱོད་ལ་འགྲན་བཟོད་ཚར་དུ་དངར་བ་བཀོད་པས་ལེགས་པར་
བཤམས་ཤིང་། རོ་མདུན་སྤང་གཙལ་སྟེང་གཟིམ་སྐྱོའི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་འཇམ་
མཐོན་ཀླུ་ལ་བ་གཉིས་པའི་ཀླུ་ལ་ཚབ་དགའ་ལྡན་གྱི་ལུང་ཡོངས་འཛིན་གྲོ་བཟང་
མཁུན་རབ་དབང་ལྷུག་དཔལ་བཟང་པོའི་བཞུགས་ཁྲི་དང་། གཟིམ་སྐྱོའི་གཡལས་
ཕྱོགས་སུ་ཡུལ་མ་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཟིགས་ཚེན་པོའི་བཞུགས་ཁྲི་ཞལ་འཕྲོད་
དང་།

གཞན་ཡང་ལས་གྲུལ་པ་རྣམས་བཞུགས་གདན་གོ་བབས་གྱིས་གང་འོས་སུ་
བཏོང་བ་ཚགས་སུ་ཚུད་བ་བཅས། ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་དགྱིལ་འཁོར་ཤར་རིའི་ཚེ་
ནས་འཕགས་མཚམས་སུ་དྲུང་ཇ་ཐེབས་སྐོ་རྣམས་རིམ་ཐེབས་དང་། ཡོངས་འཛིན་
གཉིས་སོགས་ལས་གྲུལ་པ་རྣམས་དགྱིལ་འཁོར་མཐིལ་དུ་ཐེབས་བཞུགས་གྱིས་
དྲུང་ཇ་སོགས་ཐེབས། ཡུལ་མ་མཚོག་གཟིམ་ཚུང་ནས་རྣམ་དག་སྐོ་གསུམ་མིང་
སྟེང་སྐོ་མོ་བརྒྱད་སྤྱོད་འདྲེན་ཀྱི་སྤྱིང་སོགས་སྤྱི་ལུང་གདན་ལུས། རོ་པོའི་སྤྱོ་མདུན་
དུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟུན། མཁུན་སྐོ་བ་སོགས་ལས་གྲུལ་པ་རྣམས་
ཀྱང་སོ་སོའི་གྲུལ་དུ་རིམ་གྱིས་འཁོད་པར་ཉེན་འབྲེལ་གྱིས་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་
ཐེབས་རྗེས། ཡུལ་མ་རིན་པོ་ཆེས་སྟོན་དམར་སྟེང་ནས་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་སྤྱོ་
ལྷག་མཇུང་། རོ་པོ་རིན་པོ་ཆེར་ནང་མཚོད་སྤྱོད་སྤྲོད་ལུང་ལ་བཟང་སྤྱོད་སྤྲོད་དང་
འཁར་གསལ་སོགས་དྲུང་མཁུན་གྱི་ཉིང་སྤྱད་དང་། ལུབ་དབང་སྤྱོ་ལུང་མར་སྟོན་

འལ་ཨ་ཤེ་སྣ་ལ། འདུལ་བའི་སྐྱེགས་བམ་རིན་པོ་ཆེར་ཨ་ཤེ་སེར་པོ་བཅས་འབྲུལ་
གནང་དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་རབ་བྱུང་གསོལ་འདེབས་སྣོན་གསན་གྱི་
ཚུལ་དུ་སྐྱེ་བུ་གསོན་དུ་བཏང་ནས་མཇུག་དེར་མཛོད་ཅེར་སོན་དང་རིན་ཆེན་
དང་པོ་ལས་གྲུབ་བའི་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་ས་སྤྱིང་ཞོ་འཁོར་བརྒྱལ་སྤུལ་
གྱི་ཚོམ་བུ་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ། དེ་རྗེས་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་
ལས་གྲུབ་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྣོན་གསན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཁ་བཏགས་སོགས་འབྲུལ་ཚན་
གསོལ་རས་བསྟར།

ལས་གྲུབ་པ་རྣམས་ནས་རྒྱན་ཆགས་གསུམ་པ་སྣོན་དུ་བཏང་ནས་གཏོར་མ་
ཚ་བཞི་དང་། ལྷིང་བཅོས་སྤྱི་བའགས་སོགས་མཛད་སྐབས་ཡལོང་ས་མཚོག་འོད་
དཔག་མེད་གྱི་ལྷ་ཁང་དུ་ཕྱོན་བཞུགས་མཛད། ལྷིང་བཅོས་གྲུབ་མཚམས་ནས་
ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་གནན་ཞུས་གྱིས་བདེ་སྣོན་སྤྱིང་བཞུགས་འཇགས་བཀའ་རིན་
བསྐྱེད། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སློབ་བཟང་མཁྱེན་རབ་དབང་སྤྱུག་དཔལ་
བཟང་པོས་ཐོག་མར་སྣོན་འགྲོའི་གསུང་བཤད་མདོར་བསྐྱུས་དང་། སྐབས་གསུམ་
འཛིན་པ་སྣོན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ཡོངས་ཚོགས་དགེ་བསྟེན་གྱི་སློམ་པ་འབོགས་གནང་
དང་། སྐབས་འགྲོའི་བསྐྱབ་བྱ་དགེ་བསྟེན་གྱི་བསྐྱབ་པ་རི་ལྷོར་སྤྱང་བའི་ཚུལ་ལེགས་
པར་བཀའ་སྤུལ་ཟེན་མཚམས་སྤྱ། རྒྱུད་སྟོན་མཁན་ལུང་སེར་སྤྱང་དག་དབང་ཚུལ་
ཁྲིམས་ལ་རབ་བྱུང་ཞུ་བའི་གོགས་དན་བསྐྱོད་གནང་དང་། དེས་ཀྱང་ཆོག་གིས་
གསོལ་བ་བཏབ་ཟེན་མཚམས་རབ་བྱུང་གི་སྤྱིའི་གཙོ་བོ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཡན་
ལག་དུ་བརྟན་མཁན་གྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཁན་པོ་ངེས་པར་དགོས་པས་ན།

སྤྲུགས་དུས་སྤོམ་བཅོལ་ཀྱུ་གི་ཡང་ཅེ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་རྩེ་བཅུན་
ལྷོ་བཟང་མཁུན་རབ་དབང་ལྷུག་དཔལ་བཟང་པོར་མཁུན་པོའི་དོན་དུ་སྤྲུགས་ཚིག་
ལན་གསུམ་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པར་མཛད་ནས་མཁུན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རབ་དུ་
བྱུང་བ་ལ་བརྗེ་བ་རྣམ་གསུམ་བརྗེས་པ་སྤོམ་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཚུལ་ལེགས་པར་
བཀའ་སྤྲུལ་ཅིང་། ལུང་བ་ཚད་ལྡན་གྱི་སྒྲ་གོས་མཐང་གོས་སྤྱང་བཟེད་གདིང་བ་ཚུ་
ཚགས་སོགས་སོ་སོའི་དགོས་དོན་བདེ་སྤོད་དང་བཅས་པ་ལོང་ས་མཚོག་ལ་འབྲུལ་
གནང་མཛད་དེ་པ་ལོང་ས་མཚོག་གི་སྤྱི་ཉེ་གནས་ཚེན་པོ་སྤྱི་བཅར་མཚོད་དཔོན་
དགོ་སྤོང་ལྷོ་བཟང་དོན་གྲུབ་ལ་ན་བཟའ་བཤོས་ཚགས་པར་བསྐྱོ་བར་མཛད་།

དེ་ནས་མདོའི་ལུང་གི་མཚམས་སྤྱིར་བ་དང་བཅས་བསམ་པ་བརྗེ་བ་དང་།
མཚན་བརྗེ་སྐབས་པ་ལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་གཙུག་སྤྱད་འབྲུལ་གནང་མཛད་སྐབས་གྱི་
མཚན་ལ་མཁུན་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་མཚན་ལུང་མཁུན་རབ་ཅེས་པ་གསོལ་ཉེ་རྩེ་བཅུན་
དག་དབང་ལྷོ་བཟང་བསྟན་པའི་ཀྱུལ་མཚན་མཁུན་རབ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོ་དཔལ་
བཟང་པོ་ཞེས་མཚན་མངའ་གསོལ་མཛད་དེ། བར་མ་རབ་བྱུང་གི་ཚུལ་བྱིན་པས་
འབོགས་ཚོག་དང་། བསྐྱབ་བྱུང་གཙོ་བོ་ཉམས་པ་རྣམ་གསུམ་སྤོང་དགོས་གྱི་ཚུལ་
བཅས་ཀྱིས་པར་བཀའ་གནང་རྗེས་དོས་ལ་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྤོབ་དཔོན་ཚིག་གིས་བསྐྱོ་
བར་མཛད་པས། སྤོབ་ནས་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྤོམ་བཞེས་མཛད་པ་ལ་མཐུན་ཀྱེད་ལྷ་
ཚོང་དགོས་སོགས་གང་ཤེས་གྱིས་སྤོབ་དུ་གསོལ་ཉེ་འབོགས་ཚོག་སྤྲུགས་ཚིག་
ལན་གསུམ་ཚད་ལྷུག་ལོར་འབྲུལ་མེད་པར་བརྗེད་པ་ལོང་ས་མཚོག་ནས་རྗེས་
ལྷོས་དང་བཅས་ཚིགས་སྤྲུལ་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྤོམ་བཞེས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས།

དེ་ལྟར་དངོས་གཞིའི་ཚོ་ག་ལྟུང་མཚམས་རྗེས་ཀྱི་ཚོ་ག་བསྐྱེན་བཀྲུང་གི་
གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པའི་ཚུལ་བརྗོད་པའི་སྐོར་ནས་དུས་གོ་བཅི། མདོ་སྐགས་
གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོར་མཁེལ་དཔྱོད་སྤུང་བའི་བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེ་སྐོར་མང་
བསྐྱེན་འདྲིན་རབ་རྒྱས་ནས་དང་། མཐུག་ཚོག་གཉིས་པ་བསྐྱབ་པ་བརྗོད་པ་དོས་
ནས་སྐྱེན་གསོལ་ལྷུས་ཏེ་དགོ་བསྐྱེན་རབ་བྱུང་དགོ་ཚུལ་གི་སྐོར་བ་བཞེས་པའི་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས་རྗེས་ཡོངས་འདྲིན་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱུ་ཕྱག་དང་བཅས་
ལེགས་གསོལ་གི་རྟེན་དུ་བཀྲ་ཤིས་རི་མོ་བཀྲ་བའི་ནང་མཚོད་སེར་པོ་ཅེར་སོན་
དང་དུལ་དཀར་གི་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་སྐྱེ་འདོགས་ཅན་འབྲུལ་གནང་
མཛད། དེ་ལྟར་སྤྱོད་ཉི་མ་བརྒྱད་ཆ་ཤར་བའི་གི་བ་ཚོད་སྐྱེས་བུ་གཉིས་ཀྱི་དུས།
མཁེལ་སྐོར་དང་པའི་དགོ་འདུན་ཚང་བའི་དབྱུས་སུ་རབ་བྱུང་བའི་མཛད་པ་མདོན་
པར་བསྐྱེན་ཏེ། ལྷ་དང་བཅས་པའི་མཚོད་གནས་ཡོངས་ཀྱི་དམ་བ་དུར་སྐྱིག་རྒྱལ་
མཚན་གིས་མཛེས་ཤིང་། བསྐྱབ་གསུམ་ཡོན་ཏན་གིས་སྐྱུག་པའི་ཐུབ་པའི་ཉན་
ཐོས་ཀུན་གི་གཙོ་པོ། རྒྱལ་བའི་ཚོས་ཚུལ་སྐོར་ཀུན་ནས་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་པ་ལ་
འབྲུག་རྣམ་མེད་པའི་སྐྱུང་བཞེངས་པར་མཛད་དོ། །

དེ་ལྟར་སྐོར་བཞེས་ཀྱི་སྐྱོར་ཚོག་ཐོག་མར་ཚུགས་མཚམས་དང་། རྗེས་ཀྱི་བུ་
བ་ལེགས་པར་བྱུང་མཚམས་བཅས་སུ། སྐུལ་པའི་གཙོག་ལག་ཁང་ཡང་སྐྱེད་
སོགས་ནས་རོལ་ཆ་སྐྱེ་ཚོགས་མཚོད་པའི་བྱེ་བྲག་མཐའ་ཡས་སྐྱ་མི་ཀུན་ནས་ནས་
མཁའི་ཁམས་གང་བས་མཚོད་པར་བྱུང་ཏོ། །

(1993 བ་ལ། 474 བ་10) དེ་ནས་སྐྱུ་ཞབས་ལོ་མིན་ཉན་ནས་ཀྱང་ཐེབས་སྐྱོད་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཛིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ཚོལ་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཀྱིས་གསོལ་ང་ལེབས་ཇེས་མགོང་ས་མཚོག་སྐྱབ་བཞེངས་ཀྱིས་ངོ་བོ་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱབ་
བྱུག་དང་བཅས་སྣོན་ཤལ་ཅེར་སོན་སྲིད་དུ་རིང་བ་དང་གོས་རྒྱ་སེར་གྱི་སྲོད་
གཡོགས་སྐད་གཡོགས་སོགས་ན་བཟལ། བཟ་ཤིས་ཇེས་ཉུགས་སོགས་འབྲུལ་
གནང་དང་། མཁན་ཆེན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱུར་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་སྐྱབ་བྱུག་དང་བཅས་
སྐྱ་ཇེས་ནང་མཛོད། རིན་དང་བྱུར་སྲང་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལས་ལྷན་པའི་མཇུག་དང་ཚོན་སྣ་
སྲིད་སྐྱེ་འདོགས་ཅན་དདུལ་གྱི་ཇེས་བརྒྱད་གསེར་སྲང་བརྒྱད་ཡོད་ཀྱི་བྱུག་ རྒྱ་
དདུལ་རྟ་མིག་མ་བཞི། བཟང་གོས་ཡུག་ཆེན་སྐྱབ་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛོད། གཞན་
ཡང་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་འཇམ་དབྱངས་དམ་ཚོས་དང་། སྣོན་སོགས་ལས་གལ་
བ་རྣམས་ལ་ཡང་གོ་བབས་གྱི་སྐྱབ་ཡོན་ཟབ་རྒྱས་སྐྱུལ། དེ་མཇུག་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་
བར་སྐབས་གསུམ་མའི་ལྷགས་ལུང་ལྷ་གནང་མཛོད།

(༡༡༧ བ་༡༡༥༧༧ འ་༡༡) དེ་ཇེས་མགོང་ས་མཚོད་ཡོན་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་
བཅས་དབལ་ལྷ་སྐྱོག་ཏུ་གཟབ་གསོལ་དུ་ཆེབས་སྲོད་མཛོད་དེ། འདོད་པ་ཁམས་གྱི་
དབང་སྐྱུག་མའི་སྐད་བརྟན་ཞི་བཟ་རྣམས་ལ་མཇུག་ཇེས་སོགས་རྒྱས་བར་འབྲུལ་བ་
གནང་། བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུག། རོ་མིན་ཉེན་སོགས་ནས་མཇལ་
དར་འབྲུལ་བཞེས་གྱིས་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་ལ་གཟབ་གསོལ་ཟབ་རྒྱས་བཀའ་
རིན་བསྐྱངས། ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་མགོང་ས་སྐྱ་མའི་རྣམ་འཛེན་མཚོག་ནས་རབ་བྱུང་
སྟོམ་བཞེས་གྱི་གཏང་རག་ཏུ་དབྱེ་སྐྱོད་ལྷན་དཀར་པོ་གཟེམ་རྒྱུད་སྐྱབ་འཛེན་གྱིས་
མཇུག་ཇེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱར་ཉེ་སྐྱི་རན་བར་ཁུམས་ར་ཆེན་པོར་དབྱེས་
སྟོན་གྱི་རིམ་བ་ལེགས་བསྐྱིགས་གྱི་ཐོག་ མཇུག་ཆེན་ས་སྐྱབ་གསོལ་གྱིས་སྐྱེ་སྲིད་

དང་ཞབས་པད་སོགས་ནས་སྒོ་སྒྲིལ་བྱེད་མི་ལྷོ་ལྷོ་ཆེན་པོས་གདན་ལྷོས་
 གྱིས་གསེར་གྱི་ཁྲི་འཕང་མཚོན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ་ལོ་མིན་ཉན་ཡོངས་
 འཛིན་བཅས་ཆེ་ཆོན་སོ་སོ་ནས་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དང་མཛུལ་དང་གང་ལོས་འབྲུལ་
 བཞེས་དང་། སྐྱབ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གི་དོར་དབུ་གསུང་བཟང་བ་བཅས་ནས་
 བཟ་ཤིས་གྱི་རྗེས་རྣམས་འབྲུལ་ཚིག་དང་བསྐྱེད་པར་རིན་རྒྱན་གྱི་བ་ནས་འབྲུལ་
 བཞེས་དང་ཤིས་བརྗོད་གྱིས་མེ་ཉོག་གི་ཆར་བ་འབེབས་བ་དང་གར་བ་གྲལ་འཕྲོས་
 བ་མཚོད་སྒྲིན་སྐྱབ་རྒྱུད་བ་བཅས་ནས་ཀྱང་མཛུལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་གསོལ་ཇ་
 སོགས་རིམ་པར་མེབས་པའི་མཚམས་སུ་གྲལ་འཕྲོས་བ་ནས་འབེབས་གཏམ་སྐྱེན་
 སྒྲོན་དང་། གར་དང་མཚོད་སྒྲིན་སྐྱབ་རྒྱུད་བས་གཞིགས་འབྲུལ་རྗེས། སྤེ་སྤྱིད་ནོ་
 མིན་ཉན་ནས་སྐྱབ་སྐྱུག་དང་བཅས་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་བ་མཚོན་ལྷེད་
 མཚུལ་ཚོམ་བུ་ཅན་སྤྱིད་ན་རིང་བའི་ལྷ་རེག་གིས་བཏེགས། ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆའི་
 སྐྱབ་གསུང་སྐྱགས་གྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཉན་སྤྱི་དང་སྐྱུག་པར་རབ་བྱུང་སྤོམ་བཞེས་བཀའ་
 རིན་མདུ་བྱུང་བ་བསྐྱགས་བརྗོད་གྱི་མེ་ཉོག་འཕྲོང་ཞིང་སྐར་ཡང་བསྐྱེད་འཕྲོའི་
 དོན་དུ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བརྒྱུད་བརྟན་དགོས་གྱི་གསོལ་འདེབས་སྐྱེན་སྒྲོན་དང་
 བཅས་པས་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་སྤྱིད་ན་རིན་པོར་ཆེ་བའི་མཚོད་སྒྲིན་གྱི་བཀོད་བ་རྒྱ་
 ཆེར་སྐྱེན་ལམ་དུ་བསྐྱེད།

དེ་རྗེས་ནོ་མིན་ཉན་དང་མཁན་ཆེན་ཡོངས་འཛིན་སྤེ་སྤྱིད་སྐྱབ་སྐྱེད་བཅས་ནས་
 ཀྱང་ལེགས་འབྲུལ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་རྗེས། ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ལ་ཡང་གཞུང་ས་
 མཚོག་ནས་ལེགས་སྐྱེས་བྱའོམ་བ་སྐྱུལ་ཏེ། ཡོངས་འཛིན་གཉིས། བསྐྱེད་སྤྱིང་།

ཀྱུན་སྒྲིང་། གཞན་ཡང་སྐྱུ་ལྔ་མེ་ཁག་ཀླུ་ལ་ཡབ་གྲུང་། ཞབས་བད། བང་མ་མཁལ་
སྤེ་ཆེ་ཚུང་། རབ་བྱུང་སྤོམ་བཞེས་ཀྱིས་ལས་གྲུང་། སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་སྐྱ་
མ་ལས་སྤྲེ། དེ་མཚུངས་མཛད་ཆེན་དུ་ཞབས་གསར་ལྷ་མི་ཅེ་ཤོད་ཀྱི་བྱང་འཁོར་
སོགས་བྱང་གཏོགས་བཟོ་རིགས་པ་སོགས་ནས་མཛེས་དར་འབྲུལ་བ་དགུས་
བཞེས་དང་། དེ་མཚུངས་སེར་འབྲས་ཀྱི་རིགས་ལམ་སྐྱ་བའི་དབང་སོ་གཉིས་ནས་
མཛོད་འདུལ་དབྱ་སར་བཅས་ནས་གཞུང་དོན་དཀའ་བའི་གནད་ལ་བརྟུག་ཅིང་
དབྱུང་བའི་བཀལ་ལན་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་བའི་གཟིགས་མོ་ཀྱི་ཆེད་སྤོམ་། གར་
གཉིས་པ་དང་དཀར་དམར་གྱི་སྤོམ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་བཤེ་བ་དང་། མི་དཔོན་དང་
ལྷ་ས་སྤྱི་བ་ཁང་ཡོད་ཀླུ་ལ་སྤྲིད་སྐྱ་བདུན། ལྷ་ཞོལ་གྱི་གྲོ་གཞན་པ། ཀྱི་འཆམ་པ། ར་
ཤོན་པ། འབྲོང་ཅེད་པ་བཅས་ལ་མཛེས་སྤྲུག་དང་། ཚོགས་ལངས་པས་ཚིག་བཀྲ་
བཛོད་དེ་སྤྲུག་དབང་དང་ཁ་བཏགས་ཀྱང་གསོལ་རས་སྐྱལ། ཆེས་བཅོ་སྤྲི་ཉིན་ཚུ་
བཟང་བཀའ་འགྲུར་སྐྱ་མ་སོགས་སྤེར་མཛེས་ཁག་དང་དང་འདུས་ཀྱི་མཛེས་མང་
སྤོང་སྤྲུག་བཀལ་བར་སྤྲུག་དབང་དང་། ཞབས་བད་སོགས་ཤོད་བྱང་ལ་ས་སྤྲིའི་
མཛེས་ཁ་སྤར་རྒྱུན་ལྟར་དང་། ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་བཀྲས་ལྷན་སྤྲུང་ནས་ཁྲུམས་
རར་སྤོམ་ཆེན།

(1994 ལ་41609 འ་2) ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་བྱི་ནས་ལེགས་འབྲུལ་སྤོམ་
ཆེན།

(1996 9་31609 ར་2) ཆེས་ཉེར་གཅིག་གསར་སྤྲུ་བས་འཆར་ཅན་ཞབས་
བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་པ་དང་། སྤོམ་ཚུད་ཀྱིས་མཚོད་ཁང་སོ་སོར་མཚོད་སྤྲིན་

སྣ་ལྟ་ཚར་དུ་དངར་བ་རྒྱ་ཆེར་འབྲུལ་གཤོམ་དང་བཅས། རྣ་ལྟ་ལྟ་གཉེར་སོགས་
 བས་སྟོས་སྟེས་གདན་ལྷན། ཡགོང་ས་ལྟ་མིའི་རྣམ་འདེན་ཆེན་པོ་མཚོད་ཡོན་ཡོངས་
 འཛིན་གཉེས་སོགས་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་དང་བཅས་གནས་གཟིགས་སྤྱི་ཆེབས་བསྐྱུར་
 རྣམ་དག་སྟོག་སྤྲུལ་བརྒྱུད་བར་སྟོར་སྟོལ་མ་ལྟ་ཁང་ནས་འིམ་བཞིན་བར་སྟོར་གྱི་
 མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་དང་། སེང་ལྗེད་སྟོ་མོ་བརྒྱུད་མཚོད་ཁང་ནང་
 མ་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་གྱི་རྩོ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་སྐྱེད་གཅུལ་སྟེང་ནས་སྐྱེ་
 ལྷན་དང་སྐྱེན་ཤལ་ནང་མཛོད་ཅེར་སོན། ཟབ་རྒྱས་ཆོས་གྱི་སྐྱེ་དབྱུངས་སྤོགས་
 བརྒྱུད་སྟོག་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བར། དུང་དཀར་གསེར་གྱི་གཤོག་བ་ཅན་རིན་
 ཆེན་སྣ་ཚོགས་གྱི་ཕྱས་སྤྲུལ་བ་དང་གྱི་སྣ་འདོགས་ཅན་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤོགས་མཐར་
 སྟེལ་བའི་ཐུགས་སྟོན་མཚམས་སྟོར་དང་བཅས་ཉེ་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། སྐར་
 གཅུལ་སྟེང་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱེད། གསུང་བཟང་བ་རྣམས་དང་
 བཅས་སྐྱེན་འདེན་ཁྲུས་གསོལ་མཚོད་འབྲུལ་སྟོན་རྒྱས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས་ཉེ་
 ལྷན་ས་བ་ཆོས་འཁོར་མ་སོགས་མཚོད་ཁང་དཀྱིལ་འཁོར་མ་ཐེལ་དང་བར་ཁང་
 དཔལ་ལྷ་སྟོག་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་ཞིབ་རྒྱས་བསྐྱུངས་ཉེ་ཐུགས་སྟོན་སྐྱེན་
 ཤལ་མཚོད་སྟོན་སྣ་ལྟ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༡༦ བ་༥༡༦༠༩ ཟ་༢) ལྟ་ལྟ་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཆེ་ཆོན་ཁག་ནས་སྟོམ་
 བཞེས་ལེགས་འབྲུལ། སྤོགས་འདུས་གྱི་སྟེས་བྱ་སྟེར་མཛལ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཡང་རི་
 ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྗོད་གྱིས་མི་ལངས་ལ། ཆེས་ཉེར་བརྒྱུད་གོང་ལྟ་ལྟ་སྤྲུལ་བའི་
 གཙུག་ལག་ཁང་ནས་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཉ་ལར་ཆེབས་གྱི་ཞལ་སོ་བསྐྱུར་བར་མཛད་

ཀླུ་པ།

(112 ཉ་ཉ། ༦༠3 འ་2) ཆེབས་རགས་ཞབས་ལྷ་རྣམས་གོ་རིམ་མ་འཚོལ་བར་
ལྷ་ཉིག་བསྟར་ལ་བརྒྱས་པ་ལྟར་གྱི་ཚར་དུ་དངར་བ་དང་བཅས་ར་ཆེ་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་རོ་པོ་མི་བསྐྱོད་དོ་རྗེའི་སྤྱོད་སྤར་སྤྱུ་ཡུག་དང་བཅས་སྟོན་
ཤལ་ནང་མཛོད་སྣ་ལྡན་དང་ན་བཟའ་སྟོན་གཡོག་སྟོན་གཡོག་བཟང་གོས་གྱི་སྣམ་
སྤྱུར། གསོལ་སྟུང་། དབུལ་གྱི་བཟ་ཤིས་རྩལ་བརྒྱད། རིན་ཆེན་དང་པོ་ལས་སྤྱུབ་
པའི་འཁོར་ལོ་དང་། ཉེ་སྤྱིས་ལ་ཡང་ན་བཟའ་སྟོན་ཤལ་ཟབ་རྒྱས་འབྲུལ་གནང་དང་།
བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ་གསུང་ཚོག་ཞབས་ལྷ་བ་དང་བཅས་ལྷུས་
གསོལ་ཞལ་འདོན་སྤྱུགས་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས།

10 ། ལྷ་འཛིན་གཉིས་པའི་པོ་བྱང་ཆེན་པོར་ཆེབས་བསྐྱོད་གྱིས་ལུགས་གཉིས་
རྣམ་དཀར་གྱི་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་ལུས་ལོར་གླིང་དུ་ཆབས་ལྷགས་སྟོན་
ཆེབས་བསྐྱར་དང་། ལྷ་སྤྱིད་སྐོ་བུར་གཤེགས་ཚབ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་
པོ་ཆེ་དེའི་ཚབ་དུ་བསྐྱོས། ལྷ་ཡོན་ལ་རྒྱན་བཅོམ། ལོ་མཇུག་སྤར་ལས་ལྟར་
བཅད་རྒྱར་བཞུགས་པ་སོགས་གྱི་བར་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་གྱི་ཚོས་སྐྱོད་
རྣམས་སྤྱུགས་སུ་རྒྱབ་པ་གནང་།

(112 ཉ་ཉ། ༦༠4 ཐ་2) ཅེར་ཆེབས་བསྐྱོད་གྱིས་གཟིམ་རྒྱུང་འདོད་འབྲིལ་དུ་སྤྱུ་
ངང་ཅམ་སྤྱུ་བཞུགས་མཛད། གསོལ་གྱོ་གསོལ་རྩ་སོགས་ཕེབས་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་
ཉེ་འོད་དུ་ཕེབས་གདོང་དཀར་སྐྱོའི་ཐོག་སྤེ་སྤྱིད་དང་ཡོངས་འཛིན་གཉིས་རྒྱལ་ཡབ་

གྲང་བཅས་ཆེ་ཚོན་རྣམས་ནས་མཛད་དེ་དང་། ཆེ་བས་ཞབས་པ་བྲག་འཁྲིང་
དུས་གསུམ་ལ་ཕྱག་དབང་རྩ་བུ་ཐོག་གསོལ་གྱོ་གསོལ་བསྐྱངས་བཤེ་ཆོག་
སོགས་མཛད་སྒོ་སྤར་རྒྱན་བཞིན་བཀའ་བྱིན་ཆེ་བར་མཛད་དེ། གཟིམ་རྒྱུད་ཤར་
བརྒྱད་དུ་ལེབས། ལྷོད་བཞུགས་ཀྱིས་དགོ་རྩལ་གྱི་སྤར་བཅོས་ལ་ཡང་ཐུགས་ཞིབ་
ཀྱིས་སྐྱངས་འདས་སོ་སོའི་སྤྱོད་དངོས་ལྷུང་བ་དགོ་རྩལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་བཅས་ལ་
སྤར་སྐྱང་བྱ་རྩལ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་དོས་བཅས་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞིབ་
གསལ་གྱི་ཐོག་ནས། དེ་དག་གི་དངོས་གཞིའི་ལྷུང་བར་མ་བཟད། ལྷོགས་མཐུན་
ལྷགས་སྤོན་དང་ན་བཟའ་མནབས་ལུགས་སོགས་ལ་ཡང་རྩལ་མིན་ཉེས་བ་སྤོ་མོས་
ཀྱང་མ་གོས་བ་རྒྱན་ཆགས་སུ་ཉམས་བཞེས་མཛད་ལུགས་བཀའ་འདྲི་ལེབས་བར་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞིབ་གསལ་དང་། དོས་ནས་ཀྱང་རང་སློབ་གང་སློབས་
ལྷུང་བར་དམུས་བཞེས་མཛད་དོ། །

(༡༡༥ ཉ་༣༥༠༥ ཟ་༡༡) ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ཆེས་གཉིས་ལ་འཕགས་བ་རིན་པོ་ཆེའི་
སྤྱན་སྤར་མཚོད་སྤོན་སྤྱ་ལྷ་སྤོང་ཚར་སྤྱིག་གཞོམ་དང་མཚོད་འབྲུལ་བ་སྤྱ་བཅར་
མན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་བ་ཆོགས་ཡོངས་ལ་སྤྱན་བསལ་གྱི་མང་འབྲེད་སྤུལ་
ཉེ། ཡོང་ས་མཚོག་ནས་འཕགས་བ་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་སྤོང་ཤོད་བར་གསུམ་གྱི་
ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་མཛད་བར། འཕགས་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱིའི་
བྱུང་དུ་སྤྱ་ཕྱག་དང་བཅས། སྤྱན་ཤལ་ནང་མཚོད་སྤྱ་ལྷ་རིན་ཆེན་གཉིས་བ་ལས་ཀྱབ་
པའི་མཁུལ་དང་བཟང་གོས་རྒྱ་ལེགས་ཚོས་ཚོགས་གྱི་སྤོད་གཡོགས་དང་སྤྱད་
གཡོགས་སོགས་སུལ་གནང་མཛད་དེ་འཕགས་བ་སྤྱ་ཁང་དུ་ཞབས་འདོན་ཞབས་ལུ་

ལྒྱལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གསོལ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།

བ་གསུང་བཟང་བ་དང་བཅས། སྤྱན་འབྲེན་ལྷུས་གསོལ་འཕམགས་བསྐྱོད་སོགས་
ལྷུགས་སློན་མཚམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཚེའི་རིམ་བུ་བྱུབ་ནས། མཚོད་ཁང་རྣམས་སུ་ལྷུགས་
སློན་སྤྱན་ཤལ་སོགས་མཚོད་པའི་བྱེ་བྲག་སྣ་ཚོགས་རྒྱ་ཚེར་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(1911 ལ་༧༥༠༦ འ་༡༦) ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཅེ་ཕྱག་མཁན་རྩེད་སློག་གོང་པ་
དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་འོལ་དགར་ལོང་ས་མཚོག་གི་འཇུངས་གཞིས་གསར་རྒྱག་
གི་དོདམ་དུ་ཐོན་ཕྱག་དང་། ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་གཟིམ་རྩེད་ཉི་འོད་དུ་དབྱ་ལྷ་འོད་
ལྷན་དཀར་པོ་སྤྱན་འབྲེན་དང་། སེ་ར་ཐེག་ཚེན་གླིང་གི་སྤྲ་མ་ལས་སྤྲེ་བྲ་ཚང་གསུམ།
ཉར་གདོང་ཁང་ཚོན་བཅས་ནས་རབ་བྱུང་སློམ་བཞེས་ཀྱི་ལེགས་འབྲུལ།

(1911 ཉ་༦༥༠༧ ཐ་༩) ཚེས་ཉེར་གཉིས་གཟུང་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་ལུན་སུམ་
ཚོགས་པའི་ཉིན་ལྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་བ་ཚེན་པོ་མཚོག་
ནས་ནོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་དུ་བདུད་ཅི་སྤྱན་ཚབ་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེས་བཅུས་
སྤྲད་ཚེབས་བསྐྱོད་ཀྱིས། ཐོག་མར་མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་མགོན་པོའི་སྤྲང་བརྟན་
སོགས་ཉེན་རྣམས་ལ་ལྷུགས་སློན་སྤྱན་ཤལ་དང་ཕེབས་བཞུགས་ཀྱིས་གསོལ་གོ་
གསོལ་ཇ་ཕེབས་ཇེས། ཉི་འོད་དུ་དཀར་སྐྱོ་འབྲུལ་བཞེས།

(1910 ཉ་༡༥༠༨ འ་༦) འདི་སྐབས་ལོང་ས་རིན་པོ་ཚེན་ས་བསྐྱན་འབར་མ་
ལྷུགས་འཛིན་སྐྱོང་སྐབས་ཤིག་ཏུ་སྤྲན་ནས། བདག་གི་བདེ་བ་བཏང་བ་ཡིས། །ཞེས་
སོགས་འདིའི་དོན་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞུས་པར། སྤྱན་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱེད་པོ་བྱུང་
བ་ཡིན་ཚོད་འདུག ཅེས་བཀའ་ཕེབས་པར། འོན་དེང་སང་འདི་འདྲ་བྱེད་མི་ཨོ་ཡོད་
ཅེས་ཞུས་པར། དེའི་གཤམ་ངས་སྤྱན་ནད་པས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀར་ཕྱག་

མཚུབ་གཏད་དེ། འདི་འབྲ་ཡོད་པ་རེད་གསུངས། ཨེ་ཡོད་ན་ཞུས་པར། བད་པ་
རྣམས་ལ་ནད་གསོས་སྟེར་སྟོལ་ཡོད་ཅེས་བཀའ་ལེབས་བྱུང། མགོན་པོ་མཚོག་
ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་བྱ་དགའ་བའི་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྦྱོང་པ་ལ་
གོམས་བ་མཐར་ཕྱིན་པ་དང་། འདི་སྟེང་མཛད་པ་མཐའ་དག་བདག་པས་གཞན་
གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་མངོས་བཞེན་ཡར་ལྡན་དུ་ཡོད་པ་ཞེས་ཞུས་
པ་དང་།

དེར་སྐབས་སྐྱོན་རྒྱུང་ཡང་གཞུང་དོན་ལྡན་ཕྱིའི་འགྲེལ་བ་ལ་མི་འབྲུག་པའི་
མཁུན་རབ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས། གཞལ་བྱ་སྟོག་གྱུར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་སུ་གཞལ་བྱ་
མངོན་གྱུར་པ་བཀོད་པར་མཛད་པ་ནི་རིང་ནས་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐར་
ཕྱིན་པའི་རྟགས་སུ་གསལ་ལོ། །ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཐོར་ཚོད་མི་སྣ་དོ་གཤོག་བཞི་
བཅུ་སྟོར་ལ་འགྲོར་སྤྲུལ་རྩ་གལ་ཐོག་ བཀའི་འཚམས་འདྲི་མཛད་ཅིང་མགོན་ལྟོན་
ཀྱང་སྦྱལ། ལྷ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་ཀར་ཤག་ཚོས་སྟོང་གི་རུ་འདྲེན། ལྷ་མོ་
བ་རྣམས་ལ་གཟིགས་བསྐྱེད་པ་འབྲུག་ཅམ་མཛད་ཅིང་། རྒྱན་གཏན་ལྡན་དགོང་གི་
སྤྲུལ་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་། ཉིན་རེའི་སྤྲུལ་དབང་སྤྲུལ་མཚུག་སྤྲུལ་དཔེ་འདྲིན་པ་
དང་། ཉིན་མཚམས་གསོལ་ངའི་རྗེས་སུ་སྟོར་སྤྱངས་མཛད་པ་སོགས་སྤྲུལ་ས་
བཅོམ་ཅི་ཆེས་ཚོས་སྦྱོང་རབ་གསལ་པལ་ཆེར་སྤྲུལ་ས་འདྲིན་སྤྲུལ་ཅིང་། འདིགས་
བྱེད་བདག་བསྐྱེད་ནས་བརླུང་སྤྲུལ་ཚོག་གི་སྟོར་སྤྲུལ་ས་འདྲིན་དབྱེ་རྟོགས་མཛད་
ཅིང་། སྤྲུལ་དཔེ་དོ་ཤོག་རེ་ལ་སྤྲུལ་ས་སྟོག་ཚར་གསུམ་རེ་ཅམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་བྱང་
རྒྱལ་བ་བཅས། མཁུན་རབ་སྤུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་གང་གིས་ཀྱང་འགྲན་རྒྱ་མེད་

པའི་གནས་སོ། །

(༡༣༡ ཉ་༣།༡༠ འ་༢) རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་སྤྲི་ཕྱིར་སེར་འབྲས་
ཀྱི་སྒྲོངས་རྒྱའི་ཞབས་བརྟན་མངལ་ལྷ་དང་། ཚབ་ལྷགས་ཚེན་མོ་སོགས་སྤར་རྒྱུན་
ལྟར་ལ། བཅོན་པོ་ལོ་མིན་ཉན་དང་། ལུང་ལུང་བརྗིད་གཉིས་ཀྱང་ཚབ་བལྟགས་སྤྱི་
མགོན་དུ་འབོད་པར་མངོད། ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་སྒྲོང་ལུང་མངའ་རིས་སྤྲུལ་པའི་
སྤྱི་ལ་དུགས་སྤྱོད་རྒྱུར་བོན་ཕྱག་ལ་གནང་སྤྱེས་དང་མགོན་སྒོན་ཀྱང་སྤྲུལ། ཚེས་
ཉེར་ལྔ་ཉིན་མཚམས་རྒྱ་བ་སྒོ་བུར་དུ་སྤྲེ་སྤིད་ལོ་མིན་ཉན་སྤྱི་ཚེ་མ་བརྟན་པར་ལྷོང་
ས་རིན་པོ་ཚེར་ཐུགས་སྒོན་སྤྲུབས་བསྐྱོ་ལུས་པར་དེ་ལྟར་བཀའ་འཁུར་བསྐྱུངས།
ཚེས་ཉེར་དུག་ཨི་བན་གཉིས་དང་རྒྱ་དཔོན་ཁག་ལྷོང་ས་མཚོག་གི་མངལ་བཅར་
ལ་སྤར་རྒྱུན་ལྟར་གསོལ་རས་སྤུལ་ཅིང་། ཨི་བན་ནས་ཞབས་པད་སྤྱི་ཁྲབ་མཁལ་པོ་
བཅས་ལ་ཕྱིན་ཚད་བྱེད་སྒྲོའི་སྒྲོང་ལ་བཀའ་སྒྲོབ་ཀྱང་ཕེབས། རྒྱ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་
གཉིས་ཉིན་སྤིད་ཀྱི་འཚོ་འཛིན་གསར་བསྒྲོས་ཀྱི་སྒྲོང་ལ། གནས་རྒྱུང་ཚོས་སྒྲོང་
ཚེན་པོར་ལུང་ལྷ་དང་། ཨི་བན་ལ་མངའ་བུ་བཅས་ལ་ཕྱག་དམ་སྤུལ།

(༡༣༡ བ་༣།༡༡ ཐ་༡༡) ཚེས་བཅུ་གཉིས་གཟའ་སྐར་དགེ་པའི་ཉིན། ལྷོང་ས་
མཚོག་ལོར་སྤིང་ནས་པོ་བྱང་ཚེན་པོ་པོ་ཉ་ལར་ཚིབས་བསྒྲོད་ཀྱིས་ཕེབས་གཤོང་
དཀར་སྤོ་སོགས་ལ་སྤར་ལམ་ལྟར་རོལ་བར་མངོད།

(༡༣༡ བ་༤།༡༡ འ་༢) ཚེས་ཉེར་དགུ་གསོལ་ཚིགས་རྒྱ་བ་ཏུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་
རྒྱུར་རིན་པོ་ཚེ་སྒོ་བཟང་མཁུལ་རབ་དབང་ཕྱག་ནས་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་
མངོད་རྒྱའི་བཀའ་བསྐྱུར་སྤུལ་བར། ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུར་རིན་པོ་ཚེ་ནས་ལྷོང་ས་

མཚོག་ལ་མཇལ་དར་རྟེན་གསུམ་ལུལ་ཉེ་ཡལོང་ས་ཡ་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཚོག་
ནས་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་སྐྱེ་ཆེ་ཞབས་བད་བསྐྱལ་བརྒྱུར་བརྟན་ཅིང། གཞུང་ས་
མཚོག་གི་མཚོན་ལར་སོགས་གོང་འཕེལ་དུ་འབྱུང་བའི་སྐྱབས་འཇུག་ལྷུ་གནང་
མཛད་པར། གསོལ་ཇ་བཞེས་བྱར་མགུལ་དར་ནང་མཛོད་ལུག་བདར་གྱིས་སྦྱལ།

(༡༣༣ ཉ་༡༦༧༣ ཐ་༥) ཚོས་སྲིད་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རོགས་སྐྱོང་གི་གཙོ་འཛིན་ཁྱི་
ལུང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཛད་རྒྱ་གོང་མ་ཚེན་སོར་གསེར་སྟོན་སྐྱོན་པའི་
བཀའ་ཡིག་སྲིར་ཕེབས་དང་བསྟན་མཛད་རྒྱ་ཡིན་ན་ཡང། ཨོ་བན་སྟོན་རྒྱས་ནས་
འབྲུངས་མིན་ལས་དོན་བགྱི་དགོས་ཀྱི་མང་འབྲེལ་ལྟར། ཚོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་རྒྱང་
ཇའི་གོང་ཤར་བརྒྱད་རིག་གནས་ཀུན་གསལ་དུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེར་
གསོལ་གྲོ་སོགས་རྟེན་འབྱུང་གི་ཕེབས་སྐོང་དང། གཞུང་ས་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇལ་
དར། ཞབས་བད་བགྲེས་བ་ནས་དང། ཅེ་སྤྲུག་ནས་ཀྱང་མཇལ་དར་སྤུལ། ཡལོང་ས་
མཚོག་ཉེ་འོད་དུ་བཞུགས་ཁྱིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྟན། ཁྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་མགོན་
གཟེམ་ནས་གདན་ལྷན་གྱིས། ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་སྐྱེ་སྤྲུག་དང་འབྲེལ་བའི་རྟེན་
གསུམ་མཇལ་དར། རྒྱལ་སྲིད་སྐྱ་བདུན་སོགས་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་རྣམ་དང་འཁོར་ལོ་
བཅས་འབྲུལ་བཞེས་དང་སྤྲུག་དབང་སྦྱལ་རྗེས། ཁྱི་ལུང་ཡོངས་འཛིན་མཚོག་
བཞུགས་ཁྱིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ། གཞུང་ས་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེར་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དར་ཞབས་བད་བགྲེས་བ་ནས་
སྤུལ། སྤ་མཐུད་ཀྱང་ཞབས་བད་སྐྱི་བྱུང་མཁའ་སོ་ནས་བཟུང་རྒྱང་གཏོགས་ཡན་
དང། སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་མཁའ་སོ་རེ་བཅས་ནས་གོ་བབས་ཀྱི་མཇལ་དར་

ཕུལ།

(༡༣༩ ཉ་༦།༡༣༧༧ འ་༡༠། ལྷ་༡༡) ཚེས་གཉིས་ཉིན་གཟའ་སྐར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་
པའི་ཉིན་བཅད་རྒྱའི་མཇལ་དར་དང་ཚེ་འདས་ཐའི་ཇི་ངོ་གཡོག་ལ་ཐོན་ཕུག་དང་།
གཟེམ་རྒྱུད་ཕུན་ཚོགས་འདོད་འབྱེད་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོང་
ས་མཚོག་ལ་རྗེ་རྗེ་སེམས་དཔའི་རྗེས་གནང་དང་། ལྷ་མོ་འོད་ཟེར་ཅན་གྱི་སློན་ནས་
སྐྱའི་བྱ་བས་ལྷུས་འབྲུལ་བཞེས་དང་། འཤར་བརྒྱུད་མཚན་གཟེམ་ཁང་དུ་འཕགས་པ་
རིན་པོ་ཆེས་གཙོ་སྤྱོད་གཙོ་རྣམས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྤྲུགས་སློན་སྤྱོད་འཕམ་མཚོད་
འབྲུལ་སོགས་ཀྱི་ཚེར་མཇུག་དེ་ནས་བཟུང་ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་ལྗེས་
བར་ཐབས་ཤེས་རྒྱུད་དུ་འབྲེལ་བའི་རྣལ་འབྱོར་ཟབ་མོའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལས་ནས་
ཡང་མི་འདའ་བར་བཅད་རྒྱར་བཞུགས་འཇགས་དང་། དེ་ཉིན་སྤྲ་ཚར་བཅད་རྒྱ་
གོལ་གནང་མཇུག་པ་དང་། ཚེས་ཉེར་དགུ་རྣམ་རྒྱལ་སྤྲ་ཚར་གི་དགུ་གཉོར་ཆེན་
མོར་གཟེམ་གྱི་དང་། ཚེས་སྲིད་ཀྱི་སྤྲུགས་འགན་བསྐྱུངས་པ་ནས་བཟུང་། སྲིད་
ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཞབས་ཞུ་བ་གུད་དུ་ཡོད་ནའང་། རྒྱ་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཆེ་སྤྲ་མཐའ་
དག་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་སྤྱོད་ཞུ་སོགས་དང་། རབ་བྱུང་མཚན་བཞེས་བཀའ་རིན་
བསྐྱུངས་པའི་མཇུག་སློའི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཕྱི་ནང་མཐའ་དབུས་ཀྱི་མཇུག་ཕུག་
དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་བགྲངས་ལས་འདས་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཡོང་ས་མཚོག་དེ་དག་ལ་
སྤྲུགས་གཡེང་ཆེར་མི་མཇུག་པར། ཕུག་དཔེ་གསན་བཞེས་སྤྲུགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་སོགས་ལ་སྤྱིར་བཏོན་མཇུག་པའི་ཞུ་བ་དེའི་ཚུལ་དང་བསྐྱུན་པར་མཇུག་ཆེན་
འགའ་རེས་མཚན་ཅམ་ལས་ཇི་བཞེན་དུ་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལངས་སོ། །

(༡༣༤ ཉ་ལ། ༦༡༥ འ་༡) ཤིང་མོ་སྤང་གི་མོ་གསར་ཆེས་ཀྱི་ཆེས་གཅིག་མོ་
 རངས་སྤྱ་ཆར་ཡལོང་ས་མཚོ་གན་བཟའ་ཤོས་ཚོགས་ལེགས་པར་མཛད་དེ། དུངས་
 ཤིང་ཚུ་གཅོང་གིས་སྐྱུ་ལྷུས་མཛད་དེ་ཐུགས་དམ་ཉེན་གྱི་མདུན་ཏུ་སྐྱུ་ལྷུ་གྲོན་ཏུ་
 བཏང་ནས་བཞུགས་སྟོན་གྱི་སྟེང་ཏུ་སྐྱུ་རྣམས་སྤང་གི་ཆོས་བདུན་ལྡན་གྱི་རང་ནས་
 སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་ཚད་མེད་བཞི་སྐོམ་བ་སོགས་སྟོན་ཏུ་བཏང་ནས་དགའ་
 ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱེ་མའི་རྣམས་འགྲོར་ཡན་ལག་བདུན་བ་མཚུས་དང་
 བཅས་ཉེ་འབྲུལ་གནང་མཛད་རྗེས་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་སྐོ་ནས་ལམ་ཡོངས་
 རྫོགས་ལ་ཐུགས་ཀྱི་ཤར་སྐོམ་དང་། དམིགས་བཅེ་མའི་ལྷགས་བཞུས་ཀྱི་སྐབས་
 ཤེས་རབ་སྒོ་འཕེལ་དང་དོན་གཉིས་གྲུབ་པའི་སྐྱུན་དམིགས་མཐུག་ཚོགས་ཞིང་
 བསྐྱུ་བ་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་རབ་ཀྱི་སྤྱོ་མཚོག་འཇམ་དབྱེངས་དཀར་པོ་དང་།
 སྐོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོ་བཅས་ཀྱི་བདག་བསྐྱེད་བཞུས་སྐོམ་གཏོར་འབྲུལ་
 སོགས་རིམ་བར་ཚོ་ག་བཞིན་ཏུ་ཉམས་བཞེས་ཟབ་མོ་བསྐྱེངས་གྲུབ་པའི་མཚམས་
 ནས་སྐྱུ་ཞབས་ཤོད་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཡལོང་
 ས་མཚོག་ལ་མཛད་དང་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

དེ་ནས་ལྷན་རྒྱས་ཚོག་རོགས་བ་བཅས་ནས་འདིགས་མཛད་དོན་རྗེའི་ཚོ་ག་
 བདུད་ལས་རྣམས་རྒྱལ་དང་། མ་གཅིག་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་མདོན་རྟོགས་སྐྱུན་
 འཛེན་སོགས་ཞབས་འདོན་དང་། གསོལ་གྱོ་སོགས་ཉེན་འབྱུང་གི་ཐེབས་སྐོ་རྣམས་
 རིམ་ཐེབས་དང་། མཚན་གཟེམ་ཁང་གི་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་ཐུགས་སྐོན་སྐྱུན་ཤེས་
 དང་། མོ་བྲང་ཡང་སྟེང་ཆེས་གཏོར་ཉེན་དང་གཉིས་ཀྱི་དབྱེས་སྐོན་ཆེན་མོའི་དབྱེ་

བཞུགས་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་གཞུང་སའི་མི་དྲལ་རྣམས་དང་མགོན་འཕོད་མཛད་པའི་
མི་སྣ་ཁག་བཅས་ལ་མཇལ་བྲལ་སོགས་ཀྱི་མཛད་སྐོ་ལལ་ཆེར་སྲར་ལམ་ལྟར་
བཀའ་ཤིན་བསྐྱེད་ཀྱི།

ཆེས་གསུམ་སྔ་ཐོག་ཡལོངས་མཚོག་ནས་རྒྱན་གྱི་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་རིམ་པ་
རྣམས་བྱུབ་མཚུག་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་གསུང་བསྐྱེད་སོགས་མཛད་ཟིན་
མཚམས་སྐྱེལ་བས་ཤོད་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱུར་རིན་པོ་ཆེ་གནས་རྒྱུང་གཟབ་གསོལ་
ནས་ཕྱིར་ཐེབས་ཀྱིས་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་ལྟན་རྒྱས་ཐོག་ ལྟ་མོའི་ཚོགས་འཁོར་
འབྲུལ་གནང་མཛད་རྗེས་གཏང་རག་མཚམས་སུ་སྒྲ་མ་ཡི་དམ་ཚོས་སྤུང་སྤྱི་དང་
སྐོས་སུ་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་གསེར་སྐྱེལ་རྒྱས་འབྲུལ་གྱིས་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་
ཆབ་སྲིད་དང་ཡུལ་དབང་ཡབ་སྲས་མཚོད་ཡོན་གྱི་སྐྱེ་སྤྱ། གངས་ལྗོངས་བསྟན་
འགྲོ་སྤྱི་དང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པ་ཆེན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལ་སྐྱེ་གོགས་ཀྱི་མཚན་མ་ཡོད་
མེད་ཀྱི་ཐུགས་དམ་བཟླ་དཔུང་གྱི་ཟན་རིལ་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༣༥ བ་༡༩༧༡ བ་༥) འདི་ལོ་ཚོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་སྐབས་ཀྱི་མཛད་སྐོ་སྲར་ལོ་
ལྟར་ལ་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ནས་དད་འདུས་ཀྱི་སེར་སྐྱེ་བྱངས་ལས་འདས་པར་སོ་
སོའི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་སྐོང་ཞིང་། གཙོ་བོར་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་བྲལ་དཔེ་
འཛིན་སྐྱོར་། ཉིན་རེ་བཞིན་བྲལ་བདར་གྱིས་ཡོན་ཆབ་བརྒྱ་འབྲུལ་དང་། གསེང་བར་
རྣམས་སུ་བྲལ་བརྒྱ་བྲལ་རེ་ཆག་མེད་བཅས་དང་པོའི་ལས་ཅན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་
ཆེད་དུ། ཚོགས་གསོག་སྤྱིབ་སྤྱོད་དགོས་པའི་བདར་མཛད་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ།

(༡༣༥ བ་༢༡༧༡ འ་༡༠༡ ཟླ་༣) ཆེས་བདུན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱུར་རིན་པོ་ཆེར་

གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་ལོ་མིན་ཉན་གྱི་ཚོ་ལོ་དང་སྲིད་གྱི་ལས་དོན་རོགས་གསུང་དུ་བཀའ་བཟང་མེབས།

(1934 བ་༦།༦།1 འ་4) འབས་སད་རང་ཕྱོན་པ་དང་སྤྱི་བྱུང་མཁའ་པོ་སློབ་བཟང་དབང་ལྡན་གཉིས་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཟང་སྤྱིར་འཁོར་གྱི་བཀའ་བསྐྱུར་སྟེ།

(1936 ཉ་༤།༦།1 ཐ་1) ཚེས་བཅུ་བཞི་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་བཟང་པོའི་ཉིན། སྤྱི་ལོར་ཚོགས་མཚན་ཆེན་པོའི་མེར་སྤྲེང་སྐབས་དགའ་གཞན་མཛད་རྒྱུའི་གོས་སྤྱི་དགའ་འབྲས་དུང་གསུམ་ནས་ལོས་སློས་གསར་བཞེངས་གྱི་རབ་གནས་སྤྱི་བཞུགས་ཁྲི་སྲིད་ཁར་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་བསྐྱུངས།

(1936 བ་3།6།1 འ་3) ལྷ་ཚང་གི་ཚོགས་བཟང་དང་བསྐྱུན་ཚོགས་དབྱུང་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་མཚན་ལོན་བཞུགས་ཁྲིར་འབས་པོར་འཁོར་འདྲེས། དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ། འད་བྱང་ཚོས་ཇེ། མཚན་འབས་སྤྲེལ། ལྷ་ཚང་དོར་དབྱུང་གཤམ་བསྐྱོས་བཅས་ལ་ཕྱག་དབང་སྟེང་ཐེན་འདྲེས། རབ་གནས་གྱི་ཞལ་འདོན་རིམ་ཚུགས་གྱིས་གོས་སྤྱིར་ཕྱག་ནས་མེ་ཉོག་འཕྲོད་ཞིང་སྤྱན་འལ་སྤྱི་ལྷ་ལྷ་འབྲུལ་གཞན་མཛད།

(1936 བ་4།6།10 ཐ་1) བུས་) མཛལ་གྱུར་ཆེན་པོར་དཀར་སྐོ་བཤེ་ཚོགས་སོགས་སྤར་ལམ་ལྷར་མཛད།

(1937 ཉ་4།6།11 ཐ་1) ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་དགའ་ལྡན་པའི་འཆར་ཅན་མཛལ་ཁ་སྤར་ལམ་ལྷར་སྟེང་། འདི་སྐབས་གདན་ས་ཆེན་པོ་ནམས་གྱི་ཚོགས་

འདོན་ཚོས་སྐྱོད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། རྣམ་གྲུའི་ཞལ་འདོན་སྐྱུགས་ཚོགས་གི་སྐྱོར་པལ་
ཆེར་སྐྱུགས་སུ་རྒྱུད་པར་མཛད་ཟིན་ཏོ། །

༡༡༽ གཞུང་ཆེན་ཅ་བ་སྐྱུགས་འཛིན་དང་སྐྱོམ་བརླམས་ལ་བཙོན་ལུས་སྤྱི་སྤེར་
ཀྱི་འཕྲོར་སོན་དང་གསར་མངལ་སོགས་འཆེམས་ལུས་བྲལ། ཅེ་དང་ལོར་
སྤོང་དུ་བཞུགས་རེས་ཀྱིས་སྤར་སྐོལ་བཟང་སོ་ཉམས་མེད་ཡར་དར་ངོས་
དབང་རྗེས་གནང་རེ་འབྲུལ་བཞེས། ཁྱ་འབྲུག་གཙུག་ལག་ཁང་ཉམས་གསོ།
ཉག་སྐྱོད་འབྲུག་ཚོད་ཞེ་འཇགས། བསྐྱུས་གཞུང་གསན་བཞེས་དབྱུ་འཇུགས་
ཀྱིས་མཚན་ཞབས་གསར་བསྐྱོ་སོགས་བསྐྱུན་འགྲོའི་བདེ་སྐྱིད་འདོར་མེད་རིམ་
གཉིས་བཅད་ཀྱི་ཟབ་མོར་བཞུགས།

༲(༡༣༢ བ་༦།༦༣༣ ཐ་༤) གསུམ་པ་ཟབ་པ་དང་ཀྱི་ཆེ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་མཚོ་
ལྷ་བྱ་ལ་གསན་བཞེས་ལེགས་པར་སྐྱོར་བཞེན་པར་ནང་དུ་ཡང་དག་པར་འཛོགས་པ་
དང་སོ་སོར་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ལེགས་པར་དཔྱོད་བཞེན་པའི་ངང་ནས་
གཞན་དོན་ཀྱི་ཆེན་སོ་ཇི་ལྟར་མཛད་པའི་རྩལ་ལེ། དུམ་ཀྱི་སྐྱས་དོན་མདོན་རྟོགས་
ཀྱི་རིམ་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་གཞུང་ཀྱན་ཀྱི་ཅ་བ་ཀྱི་ལ་ཆ་བ་མི་
པམ་མགོན་སོས་མཛད་པའི་བསྐྱུན་བཙོན་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་སྐྱུགས་
འཛིན་དང་། ཞར་བྱང་སྐྱུག་རིས་སྐྱོང་གནང་གིས་དབྱུ་འཇུགས་མཛད་རྒྱུར། ཉོར་ཟླ་
གསུམ་པའི་ཆེས་གསུམ་ཉིན་ཉི་ལོས་སྤྱ་ཆ་བདུད་ཅི་སྐྱུན་མཚམས་དང་བསྐྱུན་ཤར་
བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱང་ཉི་འོད་དགའ་སྐྱུན་སྤང་གསལ་དུ་སྐྱུ་ཞབས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱར་

རོ་མིན་ཉན་དང་། མཐོང་ལོངས་འཛིན་པ། ཡུག་གིས་སློན་འབྲུལ་ཞབས་ཞུ་བ་སྡེ་རྒྱུང་
 ལྷ་སྡེངས་པ་བཅས་སྐྱེ་མཁུན་དུ་གྲུལ་འཁོད་ལ་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་བཞེས་སྡོ་
 སོགས་མེབས་པ་དང་། གསན་བཞེས་དབྱ་འཇུགས་བཀའ་འཛིན་བསྐྱུངས་རྗེས། (༡༣༤
 ༩༠༦།༦༣༩ ཐ་༦) ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་དབྱ་ནས་
 ལྷགས་མེད་ལུལ་བར་གསན་བཞེས་དང་། སྡེ་རྒྱུང་ནས་སྐྱུངས་ཤིང་གི་དོས་སུ་
 ཚུགས་ཤིང་དབྱུངས་གསལ་གྱི་ཡི་གེ་གིས་ཉེ་སྤུལ་བར་ཡོངས་མཚོག་ནས་དེའི་
 ལྷེང་ཡིག་གཟུགས་མ་ཉམས་པར་ཡུག་གིས་བཀའ་འཛིན་བསྐྱུངས། ཆེས་རྒྱལ་ཉིན་
 གངས་ལྗོངས་སྡོད་སྡོད་བར་གསུམ་གྱི་ས་བཅུད་ལུལ་བཅུད་ཉམས་པ་རྣམས་གསོ་
 ཞིང་། མི་ཉམས་པ་འཕེལ་བའི་སྡོད་དུ་གཟིམ་ཚུང་བདེ་ལྡན་འབྲིལ་དུ་འཆར་ཅན་ས་
 བཅུད་ལུལ་སྐྱབ་གྱི་ཐོག་མཐའ་དང་པོར་མཚོད་ཡོན་སྣན་རྒྱས་ཆིབས་བསྐྱུང་
 བསྐྱུངས་ཉེ། གཟིམ་ཚུང་བདེ་ལྡན་འབྲིལ་གྱི་ཉེན་རྣམས་ལ་སྣན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་
 དང་གསུང་ཚོག་གིས་བཞུགས་མེད་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱུན། ལུས་སྣན་དང་རྒྱུད་
 ལྷོད་དགོ་བཤེས། རྣམ་གྲུ་པ་བརྒྱུད་མཚོད་གཡོག་བཅས་ལ་ཡུག་དབང་སྤུལ་རྗེས།
 ལྷན་རས་གཟིགས་མེད་སྐྱེ་བདག་བསྐྱེད་དང་། དེ་རྗེས་ལྷ་སུམ་རྣམས་དེ་བཞིན་
 གཟིགས་པ་སྐྱུ་དབང་རྒྱལ་པོ་གཙོ་བོར་ལྷ་དང་། ལྷ་སུམ་རྣམས་ལོར་རྒྱས་གཙོར་
 ལུས་སྐྱེ་ཆེན་བརྒྱུད་དང་མལ་རྩོ་གཟི་ལྱིན་གྱི་སུམ་པར་གཟི་ལྱིན་འཁོར་བཅས་སོ་
 སོར་མ་འདྲེས་པའི་ཚོག་གསུམ་བསྐྱེད་གྱི་བསྐྱེད་ཚོག་དང་བཅས་དམ་ཡེ་འོ་མོ་
 དཔེར་མེད་དུ་གསལ་ཉེ་མཚོད་བསྡོད་རྒྱས་འབྲུལ་གསུངས་བརྣམས་མཐའ་གཉོར་
 འབྲུལ་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བ་དང་། ལྷ་སྣན་རིལ་སུ་རྣམས་སྐྱབ་གནང་མཛོད་སྐབས་

ལྔལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཛིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། སུར་ལོག་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཁམས་གསུམ་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བདག་བསྐྱེད་མཛད་དེ་རིལ་བུ་
རིགས་གསུམ་གཅིག་འདུས་རྗེ་སྐྱ་མའི་རོ་བོར་བསྐྱེད་ཚོགས་སོགས་བསྐྱེད་སྒྲིལ་
མཚུགས་ཏུ་བརྟན་བཞུགས་རབ་གནས་སོགས་སྒྲིབ་རྒྱས་བཀའ་འདེད་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆེས་
བརྒྱད་ཉིན་བརྒྱད་གཏོར་ཆེན་པོའི་ཉིན་ཞབས་གས་སུང་སེར་སྐྱ་རྣམས་ལ་དབྱེར་
མཛད།

(༡༣༧ ཉ་༣།༡༧༩ འ་༡༡། བུས་) ལྷ་བ་བཞི་པའི་ཆེས་འཇུག་ཉིན་(༡༣༧ ཉ་༥།༡༧༩
འ་༣) ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལུང་ལོ་མིན་ཉམ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡལོང་ས་ཡལུལ་དབང་
ཐམས་ཅད་མཁུལ་གཟིགས་ཆེན་པོར་དབང་ཆེན་འབྲུལ་གནང་མཛད་རྒྱུར་ཤར་
བརྒྱད་གཟིམ་རྩེད་ཉི་འོད་སྤོངས་ཆའི་སྤྲེང་བཞུགས་ཁྲིའི་རུབ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་གཞི་
དཀྱིལ་འཁོར་སྤྲེགས་སུའི་མཐའ་སྐོར་བདག་མཚུན་གྱི་མཚོད་ཚོགས་གྱི་བཀོད་པ་
མཛེས་བཤམས་ཐོག(༡༣༧ བ་༣།༡༧༥ ཐ་༢) སུང་ཇའི་བོང་དུ་བདག་མཚུན་འཇུག་
པ་གཅིག་པའི་ཚོ་ག་དང་། སུང་རྒྱབ་ཏུ་བདག་ཉིད་འཇུག་ཅིང་དབང་བཞེས་པར་
མཛད། གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་ཏུ་སློབ་མ་སྟོ་བོན་གྱི་གསོལ་འདེབས་མཚུལ་སྐབས་
ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དང་། དབང་ལུ་བ་པོ་རྣམས་ནས་ཀྱང་
མཛེས་དར་སུལ་མཚོམས་ནས་སྟོ་བོན་གྱི་རིམ་པ་དང་། ཆེས་བདུན་ཉིན་སྐབས་ཚོགས་
མཛད། གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་ཏུ་སློབ་མ་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བཅུག་ཅིང་དབང་བཞེས་དམ་
པའི་བྱུག་བཞེས་སྤྲེང་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་གཏང་རབ་ཏུ་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་
མཛེས་དར་རྟེན་གསུམ། དུལ་འི་སྤང་སྤྱོད་བཅུ། ལོས་བཅད་སྤྲེན་སྤྲེང་སེར་སོ་སོ་
ནས་ཡུག་ཚང་རེ་བྱུག་བདར་གྱིས་འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༣༠ ཉ་༥།༤༣༤ འ་༡༠) ཚེས་བཅུ་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་བའི་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོག་ལོར་སྤིང་བསྐྱེད་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆེ་བས་བསྐྱུར་བཀའ་འིན་བསྐྱུངས་ཏེ།(༡༣༠ བ་༡།༤༣༤ འ་༩)དེ་ནས་བཟུང་རྒྱུན་གྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཕྱག་དཔེ་གསན་བཞེས་ལ་སོགས་པ་ཐུགས་བརྩོན་གང་ཆེ་བཀའ་འིན་བསྐྱུངས།

(༡༣༠ བ་༣།༤༣༥ ཐ་༩) ལྷ་བ་ལྷ་པོའི་ཚེས་གཉིས་ཉིན་སྐྱབས་ལོད་མི་ལྷུང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སློལ་མ་དཀར་སློན་དང་འཇམ་དབྱངས་དཀར་སེར་བཅས་གྱི་རྗེས་གནང་ཕུལ་བ་གསན་བཞེས། དེ་ནས་བཟུང་ཡི་དམ་གྱི་སྣ་ལྷན་པར་ཅན་དེ་རྣམས་གྱི་སློལ་བ་ལྷས་སོགས་ལ་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་བསྐྱུངས།

(༡༣༠ བ་༥།༤༣༥ ཐ་༡༣) ཚེས་དགུ་ཉིན་ལྷང་ལྷང་བརྗེ་ཏེ་འཁོར་ཐོན་ཕྱག་ཏུ་བཅར་ཏེ་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་ཕུལ། སྐྱལ་སྐྱུར་ཕྱག་སྐྱུང་ཁ་བཏགས་ནང་མཚོད། ཐམ་ཀ་གཏུགས་སེར་པོ། ཏྲ་དང་འབོལ་ལྷག་དང་གཞན་ཡང་ཐོན་གནང་། སྤིངས་ལ་ཡང་ཕྱག་སྐྱུང་སྐྱལ་ཅིང་། བརྗེ་ཏེ་གཡོག་ལ་དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མའི་ལྷགས་ལྷང་བཅས་ཚེས་དང་ཟང་ཟིང་གི་བཀའ་འིན་རྒྱ་ཆེར་སྐྱལ།

(༡༣༡ ཉ་༡།༤༣༥ འ་༢) ཚེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ཅེ་མའོན་རྒྱ་མཚོ་བྱང་ལྷུང་འཕྲིན་ལས་ལ་མཁན་བྱང་དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་ལོད་མ་ཆེན་པོའི་ཞབས་བརྟན་སྐྱབ་པའི་དཔོན་ཁག་རྣམས་གྱི་འཆད་ཉན་པར། ཏུ་གྲ་མ་སློལ་མང་འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས། རྫོང་སྤིང་འཇམ་དབྱངས་ལོད་ཟེད། སེར་བྱེས་འཇམ་དབྱངས་ཚེས་གྲགས། དགའ་བྱང་འཕྲིན་ལས་བཟང་པོ་བཅས་ལ་བཀའ་བསྐྱུར་སྐྱལ།

(༡༣༡ ཉ་༥།༤༣༥ ཐ་༤) སྐབས་ཤིག་ཏུ་ངོས་ལ་བཀའ་ཐེབས་ལྷུང་བྱུང་རྒྱལ་

ལྷགས་ཀྱི་ཚེ་དབང་དང་། ཡུག་རྫོང་དག་པོ་གསུམ་སྤེལ་ཀྱི་རྗེས་གནང་ལུལ། ཉོར་
ཆེ་བདུན་པའི་ཚེས་སུམ་ཅུ་དང་། བརྒྱད་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་གདན་ས་ཚེན་པོ་
སེར་འབྲས་གཉིས་ནས་འཆར་ཅན་སྣོད་ས་རྒྱའི་མཇུག་ཁ་དང་ཆབ་ཞུགས་ཚེན་པོ་
བཅས་སྐར་ལམ་ལྟར་མཛད། ཚེས་དྲུག་ཉིན་ཆབ་མདོ་ཞི་ལྷའི་སྤུལ་སྤྱུག་སེར་བུ་
ནས་དེས་རྟེན་བྱུང་འབྲས་མི་སྣ་རྣམས་ནས་ལེགས་འབྲུལ་དང་ཆབས་ཅིག་སྤུལ་
སྤྱུར་མཚན་ཞུས་ལ་དག་དབང་མཁུན་རབ་བརྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས་ཞེས་སྤུལ། རོར་
སྤིང་དུ་བདུད་ཅི་སྣེན་ཆབ་འཕྲོད་བཞེས་བྱུང་མཚམས་ཆེ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་གསུམ་
ཉིན་སྤུ་འཛིན་གཉིས་པའི་པོ་བྱང་ཚེན་པོར་ཚིབས་བསྐྱུར་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས།

(ཉ་ཉ་ བ་ཉ། ༦༣༥ འ་༩) སྤུ་སོར་ནས་གཞུང་པའི་དཔུང་འཇུག་དག་པོས་ཉག་
སྟེན་པ་ཆབ་འོག་དུ་ལེགས་ཚུད་བྱུང་བར་སྤུལ་པའི་གནས་ཚུང་ཚོས་སྤྱོད་ཚེན་པོ་
སོགས་ལ་མ་ཐུན་རྗེས་ཀྱི་ཚེ་དང་བཅས་ཁྲུངས་སོ་སོར་གཏང་རག་འབྲུལ་མི་གཏོང་
གནང་མཛད། ཆེ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་དྲུག་ཉིན་ཞབས་པད་གསར་བྱུང་བ་གསར་
མཇུག་གི་མཇུག་དང་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་དངོས་འབྲུལ་བཅས་སྤུལ།

(ཉ་ཉ་ བ་༦། ༦༣༧ ཐ་༩༠) འདི་ལོ་རོར་སྤིང་དུ་བཞུགས་སྐབས་དང་། པོ་བྱང་
ཚེན་པོར་ཚིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་ཏེ་ལྷ་མཚོད་ཚེན་པོའི་བར་དུ་སྤུ་ནང་སྤྱོགས་
འབྲུས་ཀྱི་དད་མཇུག་ཞུ་མི་ཀྱི་མཚོར་ཚུ་བོའི་རྒྱན་ལྟར་ཆད་མེད་དུ་འབྲུས་ཤིང་
བྲངས་ཀྱིས་མི་ལངས་པ་བྱུང་བ་རྣམས་མཇུག་དང་དངོས་པོ་ཟང་ཟིང་གིས་སོ་
སོའི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱུངས་ཏེ་མདོན་མཐོ་དང་དེས་ལེགས་ཀྱི་ས་བོན་ཐེབས་
དེས་མཛད།

(༡༣༣ ཉ་༥།༤༩༠ བ་༡། བུས་) ཚེས་ཉེར་ལྔ་ལྔ་མཚོན་ཚེན་མོའི་ཉིན་དགུ་བ་
མཇུག་དང་། གནས་གཞིགས་མཚོན་འབྲུལ་ལྷགས་སྒྲོན་མཚམས་སྒྲོར་རྒྱ་ཚེར་
མཇུག་དོ། །

(༡༣༣ བ་༡།༤༩༠ བ་༤) ཉོར་རྒྱ་བུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་གཟུང་སྐར་འཕྲོད་
སྒྲོར་དགེ་བའི་ཉིན་(༡༣༣ བ་༥།༤༩༠ འ་༥) ཉམ་བུ་རྒྱ་བུ་གཅིག་པའི་ཚེས་
བུ་རྒྱ་བུ་བར་ཡི་དམ་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་ལས་མི་འདའ་བའི་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་མཇུག་
དེ་སྐབས་སྐྱ་བཅར་མཚོན་དཔོན་སྒོ་བཟང་དོན་གྲུབ་སྒོ་བུར་དུ་ཚེས་ཐེན་པས། རྒྱ་བ་
བུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ལྔ་ཉིན་རྣམ་གྲུ་སྒོ་བ་དཔོན་དག་དབང་འབྲུང་གནས་ལ་མཚོན་
དཔོན་མཁན་པོ་གསར་བའི་བཀའ་བསྐྱུར་དང་། ཚེས་བུ་གཅིག་ཉིན་གསར་
མཇུག་ལུས་ཉེ་སྤྱགས་དམ་ཞལ་འདོན་གྱི་ཞབས་ལུ་སོགས་ལེགས་སྐྱབ་ལུས།

(༡༣༣ ཉ་༡།༤༩༡ བ་༤) མེ་སྐྱབ་གནས་ལོའི་རང་ཞལ་ཐོག་མར་ཚེས་པའི་དགའ་
བ་དང་པོའི་སྐྱ་ཚར་གཞིམ་རྒྱུང་མཚན་གཞིམ་ཁང་དུ་མཚོན་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ནས་
ཁམས་གསུམ་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཚེན་པོར་བརྟེན་པའི་སྐྱ་མའི་རྣལ་འབྱོར་
ཉམས་བཞེས་ཐབ་མོ་སྒོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐོ་ནས་ཁྲོ་བོའི་རྒྱལ་པོ་འདེགས་མཇུག་དོ་
ཇེའི་བདག་བསྐྱེད་དང་འདོད་པ་ཁམས་གྱི་དབང་སྐྱབ་དཔལ་ལྷན་དམག་ཐོར་རྒྱལ་
མོར་མཚོན་བསྐྱེད་སྤྱགས་དམ་བསྐྱེད་བའི་རིམ་བ་གཟུང་རྒྱས་དང་། ཉམ་ལངས་
མཚམས་ནས་པོ་བྲང་ཡང་སྐྱེད་དུ་ཚེས་གཉོར་འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་ནས་ཉེན་
མཚོག་འཕགས་བ་རིན་པོ་ཚེ་སོགས་གྱི་སྐྱབ་སྐྱར་ཚིགས་སྐྱོད་གྱིས་སྤྱགས་སྒོན་
སྐྱབ་ཤལ་འབྲུལ་གནང་དང་གཞིམ་རྒྱུང་དུ་གསོལ་བ་གདན་བཞེས་སྐྱབ་མཚམས་

ནས་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེས་ཡུན་ཚོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དགེས་སྟོན་ལ་རོལ་
བར་མཛད། ཚེས་གཉིས་ཉིན་ཡང་ཚོམས་ཆེན་དུ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་
བསྟོན་ཆེན་སོར་འོས་པའི་ལོངས་སྐྱོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྒྱལ་སྲིད་སྣ་བདུན་དང་བཟུ་ཤེས་
རྟགས་རྗེས་སོགས་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེདས་རྗེས་སུང་དག་འཕྲིང་དུ་ལྷུས་གསུམ་རྣམ་
གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་ཁ་བལ་སོགས་མི་སྣ་སྤྱོདས་ཀྱི་འབྲུལ་རིགས་ཆེ་ཆེན་སོགས་ལ་
ལྷུག་གི་དང་དེར་ཚོགས་ཀྱི་ལ་དགེས་སྟོན་ཆེན་པོ་སྣུལ། ཚེས་གསུམ་ཉིན་
འདོད་ཁམས་དབང་ལོ་མཚོད་བསྟོད་ཀྱིས་མཉེས་པར་མཛད་དེ་ལེགས་ཉེས་ཅི་
འོངས་ཀྱི་བརྟག་སྒྲིལ་འབྲུལ་གནང་མཛད།

ཚེས་བཞི་ནས་བཟུང་རྒྱན་ཀྱི་སྤྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་ལྷུག་དཔེ་འཛིན་
སྐྱོར་སོགས་ལ་སྤྱགས་བཙུན་འདོད་བ་མེད་པའི་ངང་ནས་མགོན་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་
ཀྱི་དགེལ་འཁོར་མཛལ་བ་དང་དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་
བསྐྱངས། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་མམགོན་པོ་གང་གི་སྐུའི་གཅེན་པོ་ཡེ་ཤེས་ལོར་བུ་དབང་
སྤྱག་ལ་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་གྲུང་གི་ཚོ་ལོ་དང་རིམ་པ་དང་པོའི་ཉོག་
བཅས་གཟིགས་གསོལ་བཀའ་རྒྱུན་བསྐྱེདས་པར། དེ་དོན་བཀའ་སྐྱེད་སྣུལ། ལྷ་བ་
གཉིས་པའི་ཚེས་གསུམ་ཉིན་ཤེས་དཀར་ཚོས་སྡེ་ལྷ་གྲུ་འདུས་སྤྱི་ནས་མགོང་ས་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་རབ་བྱུང་མཚན་བཞེས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་
འབྲུལ་བཞེས་དང་། ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཤེས་དཀར་ཚོས་སྡེ་ལྷ་གྲུ་འདུས་སྤྱི་
ནས་སྤྱིར་སྟོན་མཛལ་སྤྱག་དུ་བཅར་བར་ཀུན་གྱི་དད་ཉེན་དུ་རྒྱལ་མཚོག་གོང་མའི་
ན་བཟུང་སྤྱིལ་ག་ཞིག་དང་གྲུ་མང་ལ་དགའ་ལྡན་སྣ་བརྒྱུ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་

བཅེ་མའི་ལྷགས་ལུང་བཀའ་འདྲིན་སྣུལ།

(༡༩༤ ཉ་པ།༤༩༩ འ་༡༣) བརྒྱད་གཏོར་ཆེན་མོའི་མཛད་སྒོ་དང་དུས་འཁོར་
མཚོད་གར་ལ་ཐུགས་ཞིབ་སོགས་སྤར་སྒོལ་ལྟར་མཛད། ཏོར་རྒྱ་བཞི་པའི་ཆེས་
བཞི་ཉིན་བདུན་ཅི་སྐབ་ཆབ་འཛོད་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལྷུང་ལོར་སྤྱིར་བསྐྱེད་བཟང་པོ་
བར་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྤ།

(༡༩༤ བ་༤།༤༩༤ འ་༡༡) འདི་ལོ་ཆོས་འཁོར་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་ཁ་འབྲུག་
གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཞིག་གསོས་མཛད་པ། ཐོག་མར་ཨར་ཆོག་གཟུངས་འབྲུལ་རབ་
གནས་སོགས་དམ་པའི་ཐུག་བཞེས་མ་ཉམས་པར་འཇུགས་མེད་འབྲུལ་གནང་
མཛད་རྒྱུར། ཆོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་རྒྱུད་སྒོད་མཁན་རྒྱུར་བཞེས་གཉེན་ཆེན་པོ་དག་
དབང་ལོར་ལུ་ཐོན་ཐུག་སྣུལ། གནལ་ས་ཆེན་པོ་སེར་འབྲས་གཉེས་གྱི་དབྱར་གནས་
གོལ་མཚམས་དག་འདུན་མང་ནས་ལོང་ས་མཚོག་ལ་མཛལ་བཅར་གྱིས་བརྟན་
བཞུགས་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་སྤྲིན་རྒྱས་ཐོག་དག་འདུན་མང་ལ་ཡང་ཐུག་དབང་
དགྲེས་བཞིན་སྣུལ། རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ཆབ་ཞུགས་ཆེན་པོ་སྤར་
སྒོལ་ལྟར་མཛད།

གཞུང་ས་མཚོག་ནས་ཆོགས་མཚོད་སེར་སྤྱིར་གི་མཚོད་རྩས་ཉམས་གསོ་
ཉམས་རིམ་མཛད་ལེགས་པར་གྲུབ་མཚམས་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་བདུན་ཉིན་དོ་
དམ་པ་རྒྱ་ཐུག་སྒོ་བཟང་སྤྲིན་པ་དང་། ཅི་ཐུག་མཚོ་སྒོ་བ་ལས་བྱ་བའོ་རིགས་བཅས་
ནས་གཟེམ་རྒྱུད་དབྱ་གཡབ་འོག་ཏུ་སྤྲིན་ཞུ་ལུ་བར་ཞིབ་གཟེགས་གྱི་ཐོག་ནས་
ཐུག་དབང་དང་འོས་བབས་གྱི་གསོལ་རས་སྣུལ། ཏོར་རྒྱ་དགུ་པའི་ཆེས་བཅུ་

“ཀླུ་ལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། སུར་ལྷོག་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

གསུམ་ཉིན་ནོར་སྒྲིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་ནས་པོ་ཏྲ་ལར་ཆེབས་སྦྱོང་བཀའ་
དེན་བསྐྱུངས་ཤིང་ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་༥ ལོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་རྒྱས་དང་།
གསུང་ཚོག་ཞབས་ལྷ་བ་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་འདིགས་མངོན་དོན་རྗེའི་
རྣལ་འབྱོར་ཟབ་ལོ་ལས་འདའ་བ་མེད་པར་ཚོས་སྤྱང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན་ལྡན་རྣམས་ལ་
མཚོད་བསྟོད་གཟབ་གསོལ་རྒྱས་པ་བཀའ་དེན་བསྐྱུངས། ཉག་སྐྱེད་དམག་དོན་
འཇུག་ཚོད་ཀྱིས་ཉག་སྐྱེད་པ་གཞུང་ས་ཆེན་པོའི་ཆབ་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པར་ལྷ་བ་བཅུ་
པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་ལོང་ས་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་༥ ལོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་
གཟིགས་འཕར་དུ་གསེར་ཡིག་ནང་རྟེན་ཁ་བཏགས་སེར་པོ། ཡོངས་འདིན་ནོ་མིན་
ཉན་ལ་ཉོ་ཐོག་ལུང་ཚོ་ལོ་བཅས་ལེབས།

(༡༩༥ བ་༣༡༦༩༥ འ་༥) ཕྱོགས་མཚུངས་ཟང་ལུ་ལེབས་འབྱོར་ནང་གསལ་
བཀའ་ལྷོན་སྐྱོན་རྒྱལ་པོར་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས། བཀའ་ལྷོན་དོན་རྟོག་བྱུང་ལ་རིམ་བ་
གཉིས་པའི་ཉོག་གནས། བཀའ་ལྷོན་སྤྱན་ཚོགས་ཆེ་དབང་དོན་རྗེའི་རིམ་བ་གཉིས་
པའི་ཉོག་གནས་དང་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས་མི་རབས་གཉིས་སུ་ཐའི་རི་རྒྱུད་འདིན།
བཀའ་ལྷོན་ཆེ་དབང་དབལ་འབར་ལ་མ་བུའི་སྒྲོ་མདོངས། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་སྒོ་
བཟང་དབང་ལྡན་ལ་ཏུ་སྤྱིན་གན་གྱི་ཚོ་ལོ། ལྷེ་བྱུང་སྒོ་བཟང་ཡོན་ཏན་ལ་བྱུང་ཆེ་རང་
འཇགས་དང་ཏུ་སྒྲ་མའི་གོ་གནས། བཤད་སྐྱ་ཐའི་རི་ཆེ་རིང་དབང་བྱུག་ལ་མ་བུའི་སྒོ་
མདོངས། དཔུས་མདའ་དཔོན་གྱི་སྤོན་པ་འཆི་མེད་དོན་རྗེའི་རིམ་བ་གཉིས་པའི་ཉོག་
གནས་ཐའི་རི་བརྒྱུད་འདིན་གཅིག་མཁན་རྒྱུང་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་ལ་ཅེ་བྱུག་
མཚོད་པའི་གོ་གནས། ལྷ་བྱུག་གྱུ་བ་སྤྲས་རྣམ་རྒྱལ་དོན་རྗེའི་རིམ་བ་གསུམ་པའི་ཉོག་

གནས། དབྱུངས་མདའ་དཔོན་མདོ་མཁར་བ་ཆེ་དབང་ནོར་བུར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་
ཉོག་དང་མ་བུའི་སྐོ་མདོངས། གཅང་མདའ་བྱ་རིགས་པ་འགྲུང་མེད་དོ་རྗེར་རིམ་པ་
གསུམ་པའི་ཉོག་གནས། ཅིས་དཔོན་རླུང་ཁང་སྲས་དབང་ཆེན་ནོར་བུར་རིམ་པ་
གསུམ་པའི་ཉོག་གནས་བཅས་གཞན་ཡང་དམག་དོན་བྱེད་མི་རླུང་སྐྱ་སེར་ཏུ་བརྒྱ་
ཐྱིང་གསུམ་ལས་དོན་དོ་ཐོན་རླུང་མི་རྣམས་ལ་འོས་བབས་ཀྱི་གནས་འཕར་དང་སྐོ་
མདོངས་སོགས་ཨི་བན་མང་ཤུ་རླུང་གཟིམ་འགག་ནས་བཀའ་བསྐྱར་སྐྱལ།

(༡༩༦ ཉ་པ། ༦༩༦ འ་༩) ཆོས་སུམ་ཏུ་ཉིས་བཅེགས་དང་པོའི་ཉིན་ལ་གོང་ས་
མཆོག་གིས་བཀའ་ལེབས་ལྟར་གྲུས་པ་ནས་འདིགས་བྱེད་དཔའ་བོ་གཅིག་པ་དང་།
འཇམ་དབྲངས་ཨ་ར་པ་ཚ་ནའི་རྗེས་གནང་སྤུལ་བར་གསུན་བཞེས་མཛད། ལྷ་བ་
བཏུ་གཅིག་པའི་ཆོས་གསུམ་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་བའི་ཉིན་ནས་འཕགས་
མཆོག་ལོ་ཤེ་ཤེ་སོགས་ཉེན་གཙོ་བུ་དང་ཕར་ཕར་ཕར་རྣམས་གཟིམ་ཚུང་མཚན་གཟིམ་
ཁང་ཏུ་གདན་ཞུས་དང་བཅས་ཉིན་མཚམས་གྲུབ་བསྐྱེད་མཚམས་ཐོ་བསྐྱེད་ཆོག་
དང་བགགས་ལ་གཏོར་མ་བསྐྱོར་ཉེ་སྤྱིར་བསྐྱེད། ལྷི་ནང་གི་མཚམས་ལེགས་པར་
བཅད་པར་མཛད་ནས་བཙོམ་ལྟན་འདས་འདིགས་མཛད་ཞེ་ཁྱོ་སྐྱགས་སྐྱབ་ཀྱི་
སྐྱགས་བསྐྱེད་སྐྱབ་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ཉམས་བཞེས་དང་། སྐྱབ་མཚམས་རྣམས་
སུ་སྐྱག་དཔེ་སྐྱོར་སྐྱབ་སོགས་ལའང་སྐྱགས་བཙོན་རེ་ཆེའི་དང་ནས་ལྷ་བ་བཏུ་
གཉིས་པའི་ཆོས་གསུམ་བར་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་མཛད། ཆོས་ཉེར་བདུན་གསར་
སྐྱགས་གྲུབ་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་གྲུབ་ཐོབ་མདའ་འབྱར་ཞེས་ཡོངས་སུ་
གྲགས་པ། དེའི་སྐྱག་བཞེས་སྐྱབ་བྱ་བུ་བུ་བུ་དང་ཕར་ཕར་ཕར་སྐྱབ་སྐྱབ་ཏུ་གདན་ཞུ་བུ་བུ་བུ་

གཟེགས་ཀྱིས་དར་སྒྲུབ་ལྡེ་ལྷགས་སློན་དང་སྒྲུབ་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཆེས་
ཉེར་དགུ་སྐྱུ་བཅར་རྣམ་ཀླུ་ལ་གྲ་ཚང་བ་ནས་འཆར་ཅན་གཏོར་སྐྱུ་བ་ཉིན་བདུན་གྱི་ཐ་
མར་དྲག་པོའི་ལས་སྐྱོར་གར་འཆམ་ཏོམ་བསྐྱེག་སོགས་ལ་གཟེགས་རྟོག་གིས་
ཀླུ་བའི་བསྐྱེད་དང་བསྐྱེད་འཛིན་བཅས་ལ་ལོག་པར་འཁྱུ་བའི་དབྱ་བགོགས་
གདུག་ཅན་རྣམས་ནམ་ཡང་ལྡང་དུ་མི་རུས་པའི་ལྷགས་དམ་ཟབ་མོས་ཟེལ་གྱིས་
གཞོན་པར་མཛད།

(༡༩༥ ཉ་ཉ། ༦༩༥ ཐ་༦) མེ་མོ་ཡོས་ལོ་ཏོར་ལྷ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ཐོ་ལེངས་
སྒྲ་ཚན་པོ་གོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟེགས་ཆེན་པོ་ཀླུ་གྱི་ལྷགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་རྣམས་སྐྱབ་མཚམས་མཚོད་ཡོན་ལྡན་ཀླུ་ས་ནས་འཇམ་དཔལ་གཤེན་རྗེ་
གཤེད་གྱི་སྐྱེའི་གསལ་སྤང་ང་ཀླུ་བརྟན་པོའི་ངང་ནས་དཔལ་ལྡན་སྲིད་གསུམ་
བདག་པོར་མཚོད་གསོལ་ཟབ་ཀླུ་དང་། ཞི་ཀླུ་དབང་དྲག་ལས་རབ་འབྲམས་
ཐོགས་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་བཀའ་བསྐྱོ་གཉེར་གཏད་གྱི་གསུང་ཆོག་འི་མོར་བཀོད་པའི་
སྒྲུབ་ཤལ་སྒྲུབ་བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད། རྣམ་ལངས་མཚམས་ནས་པོ་བྲང་ཆེན་
པོའི་ཡང་སྤེད་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་ཆེས་གཏོར་ཡང་སྤར་ལྡན་ཀླུ་ས་གཤོམ་མཛད།
དབྱེས་སློན་དང་གཉིས་གྱི་རིམ་པ་གནའ་པོའི་ལྷགས་བཟང་མ་ཉམས་པར་མཛད།

(༡༩༥ བ་ཉ། ༦༩༧ ཐ་༡) དེ་སྐབས་མཚོ་སློན་དཔོན་མོ་སོགས་སློད་སོག་གི་
འབྲུལ་རིགས་མང་དུ་འབྱོར་བ་ལ་མཇལ་སྐྱབ་ཆོས་འབྲེལ་སོགས་སོ་སོའི་རེ་བ་
ཡིད་བཞིན་བསྐྱང་བར་མཛད།

(༡༩༥ བ་ཉ། ༦༩༧ ཐ་༦) སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་འཆར་ཅན་མཛད་སྐོ་རྣམས་རིམ་

མཛད་ཀྱིས་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་བཅོན་པོ་ནོ་
མིན་ཉན་གྱི་སྐྱེལ་པའི་སྐྱ་ལེ་ཅིང་དུ་ཕྱིར་ལོག་མཛད་རྒྱུར་ཐོན་སྐྱལ་ཏུ་བཅར་བར་
རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་ཕུལ་ཞིང་ཐོན་གནང་འབྲས་སོང་ལྟར་སྐྱེལ་རྗེས་སྐྱེལ་སྐྱ་
ངོ་གཡོག་ལ་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་ལྷགས་ལུང་སྐྱེལ།

(༡༩༡ ཉ་ཉ་༥༠ ཟ་༩) ཚེས་བརྒྱ་གཟའ་སྐར་མཚོག་ཏུ་དགེ་བའི་ཉིན་བྱང་རར་
ནང་མ་ལས་ཚོན་སྐྱལ་དབང་སྐྱེལ་གྲུབ་བསྟན་པ་རྒྱལ་དབང་བམས་ཅད་མཁྱེན་
གཟིགས་ཚེན་པོ་མཚོག་ཉིད་ཐ་མལ་ཚུལ་བཞེས་སུ་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་
ལྷ་བུ་ལ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དངས་པའི་སྐྱགས་གཉེར་གསན་བཞེས་ཀྱི་དབུ་
འཇུགས་མཛད་རྒྱུར་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དགའ་ལྡན་སྤང་གསལ་དུ་
ཚིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་བསོད་བསྟན་སྲིད་སྐྱོང་གི་རྒྱར་ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཚེ་ནས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དང་། ལྷན་ཡོངས་འཛིན་པ་ནས་ཀྱང་
མཛལ་དར། སྤྱི་བྱེད་མཁན་པོ་རོ་ལགས་གྲུང་ཞབས་པད་དར་ཏུ་གཉིས། གསོལ་
ཚིགས་མཚོད་གསུམ། རོ་ལགས་མཁྱེན་རབ་སྐྱོ་གྲོས་འཛིགས་མེད། གསོལ་དཔོན་
རྒྱུང་བ་བཅས་ནས་གོ་བབས་ཀྱི་མཛལ་དར་སུལ། སྐྱལ་སྐྱུང་སྐྱེལ། ཐོག་མའི་གསོལ་
གོ་བཅས་ཀྱིས་མཚོན་རྟེན་འབྱུང་གི་སྐོ་འཕར་སུ་སྐྱ་རིག་པའི་དབང་སྐྱལ་འཛམ་
དབྱངས་སྐྱ་མ་སྐྱོགས་ལས་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྟན་བཅོས་དུ་
སྐྱོད་བསྐྱེད་གྲུང་གྲགས་པའི་སྐྱེད་ནས་གསན་བཞེས་སྐྱོན་འབྲུལ་ཞུས་པར་བསྐྱེད་
ཚོན་ནས་བྱུང་སྐྱོར་འགའ་ཞིག་སྐྱལ་འཛིན་བསྐྱུངས་ཤིང་རྟགས་སྐྱོར་འཕེན་ཚུལ་
སོགས་རིམ་བར་ཞུས་པས་སྐྱལ་ལ་མངའ་ཞིང་གཞུང་འདི་བཞེན་ཤིག་ཏུ་ངོ་

ལྷོ་ལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གཞོན་པ་བཟང་ཚུལ་བྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།

མཚང་བ་ཞིག་འདུག་པས་སང་ཉིན་ནས་ཀྱང་དེ་ཐོག་ནས་རིམ་བཞིན་གསལ་བཞེས་
བསྐྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་དགེས་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་ཕེབས་ཀྱང་གནང་། དེ་དོན་ཉིན་རེ་
བཞིན་དུ་གཞུང་ཚབ་འདི་ཉིད་ནས་སྤྱགས་འདྲི་བ་དང་། རྟགས་སྐྱོར་འཕེན་ཚུལ་
གསུང་ལན་གནང་ཚུལ་སོགས་ལ་སྤྱགས་བཅོལ་འདོད་མེད་དུ་མཛད་པས། གང་གི་
རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་མཁུན་རབ་ཀྱི་བརྗོད་ཆེས་ཆེར་བཞད་པར་མཛད།

(༡༩༧༩ ཉ་ལ། ༡༩༧༩ འ་༡། ༢༡) ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཉམ་སྐྱེད་དམག་ཐག་ལེགས་
པར་ཚོད་པར་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་ལྷོ་གོང་ས་མཚོག་ལ། འདེན་མཚོག་
འཕྲིན་ལས་འོད་གྱིས་སྤྱོད་པས་ཀུན་ལྷོ་གྲོ་བ། །ཅེས་པའི་བཀའ་བཟང་གི་བན་ཕེབས།

(༡༩༧༩ བ་༣། ༡༩༧༩ འ་༡༡) ཆོས་ཉེར་བདུན་ཉིན་ལུང་སྐྱེ་མཚོག་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་
འབྲོར་བྱུག་མཇུག་ལྷུང་ལ་སྐྱབས་མགོན་མཚོན་ཡོན་ལ་མཇུག་དར་མཇུག་ཉེན་
གསུམ། ན་བཟའ་ཉེར་སྐྱེད་གསེར་དུལ་གོས་ཆེན་ཆེབས་ཆེན་བཅས་དང་།
ཡོངས་འདྲི་རྩིས་ལེགས་དང་དུང་ཡིག་སྐོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཅན་དང་ཞབས་གས་བྱིངས་
ནས་ཉེན་གསུམ་འབུལ་དངོས་ཀྱང་སྐྱབས་ལས་དུ་བསྐྱེད།

(༡༩༧༩ བ་༤། ༡༩༧༩ འ་༣) ཆོས་སུམ་ཅུ་ཉིན་ལྷོ་གོང་ས་མཚོན་ཡོན་གཟིམ་རྒྱུང་ས་
གསུམ་དུ་ཚོགས་མཚོན་སེར་སྐྱེད་ལ་སྤྱགས་ཞིབ་ཏུ་བྱོན་པར་ལུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་མཚོན་ཡོན་ལ་མཇུག་དར་ཉེན་གསུམ་སུལ་ལྷན་བཞུགས་མཛད་དེ་སེར་སྐྱེད་
ལ་སྤྱགས་ཞིབ་སྐྱབས་རྗེས་ལ་སྐྱབས་མགོན་མཚོན་ཡོན་དང་ལུང་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་
གཟིམ་རྒྱུང་བདེ་ལྷན་འབྲེལ་བརྒྱུད་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་གནས་
གཟིགས་བསྐྱེད་ས་ཉེ་གཟིམ་རྒྱུང་ཤར་བརྒྱུད་དུ་སྐྱབས་བཞུགས་ཐོག་གསོལ་ཚོགས་

དགོང་ང་བཞེས་བུར་ལྷུང་སྐྱུ་ཡོངས་འཛིན་ང་སག་བཅས་ལ་ཤུ་སྟེའི་དགར་སྐྱོ་
བཏང།

(༡༤༠ ཉ་༡༧༥༩ ཟ་༤) ཉོར་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་རི་པོ་དགའ་ལྡན་
རྣམས་པར་རྒྱལ་བའི་ཆོས་སྡེ་ཆེན་པོ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
བཞེས།

(༡༤༠ ཉ་༤༧༥༩ འ་༢) ཆེས་བརྒྱད་ཉིན་བརྒྱད་གཏོར་ཆེན་མོའི་མཛད་སྐྱོ་སྦྲར་
སྦྲར་ལ། ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཆོམས་ཆེན་དུ་གར་གཟིགས་ལ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་
དཔལ་ལྡན་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལྷ་ཆོགས་རྣམས་མཚོད་བས་མཉེས་པར་མཛད།
ཉོར་རྒྱ་བཞི་པའི་ཆེས་བཅུའི་ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལོར་སྦྱིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་
བང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་སྐབས་འགར་ཡགོང་ས་མཚོག་ལོར་སྦྱིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་
བང་གི་ཕྱི་རོལ་ཉེ་འཁོར་དང་གཅོད་ཚུའི་འགམ་སོགས་ལ་ཞབས་བཅག་པེབས་
སྐྱོད་ཀྱིས་ཚུང་སྐྱུ་འཚུབ་པའི་རྣམས་པ་བསྟན་པར་མཛད་པ་ལ་ང་ཅག་ཞབས་ཞུ་བ་
རྣམས་སློབ་གཡེང་ཆེ་ཚམ་བྱུང་རུང་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་མ་ཟད་ལོར་སྦྱིང་གི་ཉེ་འཁོར་
གཅོད་ཚུའི་གསེང་བར་རྣམས་སུ་སྦྱེས་བུའི་ཚོལ་བ་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཅི་ཤིང་ནགས་
ཆོལ་ལོ་རེ་བཞིན་རེ་འཕེལ་དང། དེ་སློན་ལོར་སྦྱིང་འདིར་ས་ཆ་འཚུབ་ཉམས་ཆེ་བ་
ཡོད་འདུག་རུང། ཡགོང་ས་གར་གི་ཕྱིན་མཐུར་བརྟེན་དེ་དག་ཀྱང་རིམ་ཞིར་གྱུར་ཏེ་
ཤིན་ཏུ་བཟ་ཤིས་པའི་གནས་སུ་ཕྱིན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པར་མཛད་དོ། །

(༡༤༠ བ་༦༧༥༩ འ་༤) ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ཁྲ་འབྲུག་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་
པོ་ཉམས་གསོའི་དོ་དམ་ལྷ་གཉེར་སྦྱིན་གྲུབ་པ་དང་དགའ་འབྲས་ཀྱི་འབྲས་མི་བཅས་

ལ་ཐོན་ཕྱག་སྐྱུལ། དབྱར་ཐོག་ལོར་གླིང་དུ་བཞུགས་འཇགས་མཇུག་ཤིང་སྤྱོད་དཔོང་
བསྐྱུས་གཞུང་གི་ཕྱག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོར་དང་། ཐོན་ནས་ཁ་དོག་དཀར་དམར་གཞི་
བྱུག། ཡིན་ལོག་མིན་ལོག་རྒྱ་འབྲས་རྩུང་བ་བཅས་ཀྱི་རྟགས་གསལ་འཕེན་རྩུལ་
སོགས་སྟོན་སྟོན་ལུ་ལུས་སྟེང་སྐྱ་ཞབས་ཤོད་ཀྱི་དཔོངས་བཞེད་ལྟར་འབྲས་གྲོ་གླིང་
གཅང་བ་དགོ་བཤེས་མཚན་ཞབས་སུ་བསྐྱོ་བཞག་སྐྱུལ་བས། རྒྱ་བ་དབྱག་པའི་ཚེས་
སྤྱ་ཉིན་བཀའ་བསྐྱུར་མཇུག་དར་དང་། ཅེ་མའོན་ཚེན་མོ་གཏམ་སྟོན་པར་མཁམ་ཕྱེ་
ཚེ་ཁག་གི་གསར་མཇུག། ཅེ་ཕྱག་མཚོ་སྐོ་བ་མིག་དམར་ཚེ་ཤིང་ལ་བཀའ་གྲོན་ཀྱི་
བཀའ་བསྐྱུར་སྐྱུལ་བས་མཇུག་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་གསུམ་ལྔ་
ཚར་སྤང་མིད་བེགས་པའི་ཕྱེ་དཔོན་གནས་རྩུང་ཚོས་སྐྱོང་ཚེན་པོ་གཟིམ་རྩུང་སྟོན་
འཕྲེན་དང་དྲུང་ཇའི་སྐབས་མཚོ་སྐོ་བ་ནས་བཀའ་གྲོན་གསར་མཇུག་དང་། དགོ་
བཤེས་འཇུག་དབྱངས་དཔལ་འབྱོར་ནས་ཀྱང་མཚན་ཞབས་གསར་མཇུག། གསོལ་
ཚིགས་གསོལ་ཇ་གྲུབ་རྗེས་དབྱུ་གཡབ་སྤང་བཅས་སྟེང་ཡཔོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་
མཇུག་དར་ཤེ་ཕྱུལ་ཏེ་བསྐྱུས་ཚན་ཀྱི་འཕྲོས་གཞུང་གླེང་སྟེ་ཡཔོང་ས་མཚོག་ལ་
རྟགས་གསལ་སྐྱུལ། ཚེས་བཅུ་དབྱག་ནས་བསྐྱུང་གསོལ་ཚིགས་གསོལ་ཇ་གྲུབ་
འབྲུལ་ནས་ཕྱག་དཔེ་ཕྱགས་འཛིན་སོགས་སྤར་ལྟར་ཕྱགས་གཡེང་ཅི་ཤིགས་མ་
བྱུང་ཚེ་མཚན་ཞབས་དགོ་བཤེས་ནས་རྟགས་གསལ་སྐྱུལ་ཞིང་། དགོ་བཤེས་དམ་
བཅར་བསྐྱད་དེ་ཡཔོང་ས་མཚོག་ནས་ཤིགས་ལྷང་ཡུན་མི་བྱུང་ཅམ་གནང་སྟེ་ཅོད་
བྱ་ཚག་མེད་མཇུག།

(༡༩༣ ཉ་ཀྱེ་༧༧༧ འ་༡། རྒྱ་༡) ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཚབ་མདོ་འཕགས་པ་ལྟ་

དང། དར་ཉན། རྒྱ་ར་སྐྱལ་སྐྱུ། སྐྱུ་ཚ་སྐྱལ་བཟང་བཅས་ལྟོས་བཅས་མི་གྲངས་སྐྱལ་
བརྒྱ་སྐོར་འབྲོར་ལུག་ཏུ་བཅར་ཉེ་མངལ་དར་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་བཅས་ལུལ་
བར་གྲལ་འཁོད་ཀྱིས་གསོལ་སྐོ་སོགས་དང་བཀའི་འཚམས་འདྲི་བསྐྱེད་ས།

(༡༤༣ ཉ་༧།༦༤༢ ཟ་༦) ཉོར་རྒྱ་དགུ་པའི་ཚེས་གཉིས་ཉིན་ལོར་སྤིང་མཚན་
གཟིམ་ཁང་དུ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་ཐོག་གསུང་ཚོག་ཞབས་ལུ་བ་སྐྱོན་དང་མཚོད་
དཔོན་མཁན་པོ། མཚན་ཞབས་དགེ་བཤེས་འཇམ་དབྱེད་ས་དཔལ་འབྲོར། རྣམ་གྲུ་
སྐོབ་དགུ། ལོར་སྤིང་རྒྱུན་བསྐྱེད་བ་དང་བཅས་སྐྱེད་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་
ལུག་རྒྱལ་པས་གཙོས་ཚེས་སྐྱེད་རྣམས་ལ་སྐྱོན་གཟིགས་མཚོད་གཏོར་རྒྱ་ཚེད་དང་
བཅས་གཟབ་གསོལ་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་ས། འདི་ལོ་ལྷ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཚེན་རིན་པོ་
ཚེད་ཟ་མལ་ཚུལ་བཞེས་བཅུ་གསུམ་དགུང་སྐོག་ཏུ་ཕེབས་པར་ལྷ་རྒྱལ་དབང་ཡབ་
སྐས་བསྐྱལ་བ་དུ་མའི་སྐོན་ནས་པན་ཚུན་སྐྱེད་ཡིད་གཅིག་འབྲེལ་དུ་སོང་གཤིས་
བསྐྱོན་འགྲོའི་དཔལ་དུ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོར་བརྟན་དགོས་ཀྱི་གསོལ་
འདེབས་ཞབས་བརྟན་འབྲལ་མིར་ཏུ་སྐྱེ་མ་བསྐྱོན་བ་དར་རྒྱས་ཚེད་གཏོར་མཛད།

(༡༤༣ བ་༣།༦༤༢ འ་༢) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ལོར་སྤིང་ནས་ཅེ་པོ་བྲང་ཚེན་
པོར་ཚེབས་བསྐྱེད་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་ས། ཅེ་གཟིམ་རྒྱུད་པན་ཚུན་གྱི་རྒྱུན་གྱི་སྐྱེད་ས་
དམ་མཚོད་གཏོར་རྣམས་གསར་བརྗེ་གྲུབ་འབྲས་ཚེས་ཉེར་ལྷ་ཉིན་ཉི་འོད་ཚེན་མོར་
ལགོང་ས་མཚོད་ཡོན་སྐྱུ་བཅར་མཁན་སྡེ་རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་བསྐྱོན་
སྐྱེད་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེད་ས་དམ་སྐོར་བའི་གཟབ་གསོལ་སྐོན་རྒྱས་སྐྱལ།

(༡༤༣ བ་༦།༦༤༤ ཟ་༤) ལྷ་མཚོད་ཚེན་པོའི་སྐྱབས་རྒྱུད་གྲུ་སྐོད་སྐྱེད་ཀྱི་འཚར་

ཅན་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་ཀྱིས་མཚོན་མཛད་སྒོ་སོགས་སྲུང་ལམ་ཉམས་མེད་
བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལྟ་བུ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་ལྷུང་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་པར་
ཕྱིན་ལོན་མེད་སྐྱུ་སྐྱུལ་འབྲུལ་བར་མཛུལ་ཞུར་བཅད། ཚེས་གཉིས་ལྷུང་འདི་སྐབས་
ཞབས་པད་སོགས་ནས་བཅད་རྒྱུའི་མཛུལ་དར་ལྷུལ་ཞིང་། མཛུལ་ཁ་གྲུབ་མཚམས་
ནས་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ། རྗེ་བཀྱ་ལིས་རྟོ་ཁ་ལ། སྒྲོལ་མ་སྤིང་དགའ་ལ། རོ་པོ་
འཛུལ་དཔལ་གདོང་དུག་སོགས་རྟེན་མཚོག་ཞུར་བར་ཅན་རྣམས་མཚོན་གཟིམ་
ཁང་དུ་གདན་ཞུས་དང་། ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུང་མདོ་སྐྱུག་ཏུ་སྐྱུ་ཐང་དོ་མཚར་ཅན་
རྣམས་བཀྱམ་གནང་གིས་ཉིན་མཚམས་ཀྱི་བུ་ནས་མཚམས་ཐོ་བསྐྱེད་ཚོགས་མཛད་
དེ་དགའ་ལྡན་ལྟ་བུ་བརྒྱ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བརྟེན་མ་དང་འཛུལ་དབྱེད་སྤྱོད་དཀར་
པོའི་སྒོམ་བརྒྱས་སྤྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་མཛད་ཅིང་སྐྱུན་
བར་རྣམས་སུ་བསྐྱེད་གཞུང་སོགས་ཀྱི་སྤྱུག་དཔེ་གཟིགས་རྟོག་དང་། སྐྱུའི་བཅད་རྒྱ་
མ་གྲོལ་བར་རྟེན་མཚོག་རྣམས་ཀྱི་སྐྱུན་སྲུང་བརྒྱ་མཚོད་ཆག་མེད་བཅས་ཐ་མལ་
ཚུལ་བཞེས་སུ་ཚོགས་བསགས་སྤྱི་བ་སྤྱོད་ལ་སྤྱགས་བཅོལ་ཆེད་བསྐྱེད་མཛད།

རྗེ་བཅུ་གཉིས་པའི་(༡༧༩ ཉ་ལ། ༡༧༧༧ ན་༧) ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་བཅད་རྒྱ་
ལས་བཞེད་ས་ཉེ་བཀའ་སྒོན་སོགས་ཀྱིས་མཛུལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ ཚེས་
བཅུ་བདུན་ཉིན་དགའ་ལྡན་ཤར་བཅོས་རྗེ་སྒོ་བཟང་སྐྱུན་པ་དགའ་ལྡན་གསེར་ཁྲི་
དང་། རྒྱུད་སྒྲོན་མཁན་ལྷུང་དག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤར་བཅོས་རྗེར་ཆེ་འདོན་གྲུབ་
པས་མཛུལ་ཁང་རྟེན་གསུམ་མཛུལ་དར་སོགས་འབྲུལ་དངོས་བསྐྱེད་བ་དབྱེས་
བཞེས་མཛད། དེ་སྐབས་སྒོད་སྐྱེད་ཀྱི་འགྲུལ་རིགས་མང་ཅོམ་འབྲོར་བ་རྣམས་ལ་

ཕྱག་དབང་འདོད་ཚོས་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བར་མཛད། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་མི་བཞུ་གི་
མང་འབྲེལ་བཞེན་དར་ཉན་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ལ་བཀའ་ལློན་ལས་ཚབ་གི་བཀའ་
བསྐྱུར་སྦྲལ།

༡༣༥ ས་འབྲུག་ལོ་གསར་དབྱེས་མཚོད་སོགས་སྐར་ལམ་ལྟར་དང་ཚོ་འབྲུལ་
སློན་ལམ་ཚེན་མོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་ཐོག་མར་ཚེབས་ཞལ་བསྐྱུར་བར་དགའ་
སློན་རྒྱས་གཤོམ་དང་གསུང་ཚོས་གིས་དབྲུགས་དབྱུང་། ལྷ་ལྡན་དང་ར་ཚེའི་
གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་སུ་བཞུགས་པའི་ཉེན་རྣམས་ལ་བྱིན་འབེབས་དང་།
བཙོ་ལྷ་མཚོད་བ་སོགས་ལ་དབྱེས་གཞིགས་གིས་མཐའ་སྐྱེ་སྦྱེ་འགོ་གུངས་
མེད་པའི་རྒྱུད་ལ་རྣམ་དགའ་གི་ས་བོན་གྲུང་བོར་མཛད་དེ་ཅེ་མོ་བྱང་ཚེན་བོར་
ཕྱགས་ལེབས།

(༡༣༥ ཉ་ཉ། ༡༩༥༠ ཟླ་༧) ས་འབྲུག་གནམ་ལོའི་རང་ཞལ་གསར་དུ་ཚེས་པའི་
ཚོས་གཅིག་ཐོ་རེངས་སྤྱ་ཆར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་རྒྱུན་གི་ཕྱགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་པལ་ཚེར་གྲུབ་མཚམས་མཚོད་ཡོན་སྣོན་རྒྱས་སྤོན་ཡོངས་འདྲིན་དང་མཚོད་
དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་གསུང་ཚོག་ཞབས་ཞུས་འཇམ་དཔལ་བདུད་དབྱའི་དབང་
པོའི་བདག་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པའི་ལམ་གི་རིམ་པའི་ཉིང་འེ་འདྲིན་དང་བསྐྱེས་བརྗོད་
གཏོར་འབྲུལ་བཅས་གི་རིམ་པ་སློན་དུ་བཏང་ནས་མ་གཅིག་འདོད་ཁམས་དབང་
མོའི་བསྐྱེད་ཚོག་བསྐྱེད་བཤགས་སེམས་ཉིད་འཕྲིན་ལས་མའི་མཚམས་སུ་ཕྱགས་
སློན་སྣོན་ཤལ་ནང་མཛོད་ཚོན་སྤྱ་ལྔ་བ། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱ་ཐང་གསུང་བྱོན་

མ་ལ་ཕྱག་བདར་གྱིས་འབྲུལ་གནང་དང། གཞན་ཡང་མཚན་གཟེམ་ཁང་གི་ཉེན་
མཚོ་གཞུང་པར་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོན་ཤལ་གསོལ་ཏེ་བསྟོན་འགྲོར་སྟོན་པའི་ཕྱགས་
སྟོན་རྒྱ་ཚེར་མཛད།

དེ་སྐབས་སྐབས་མགོན་ཤོད་ནས་བཟུང་ནང་མ་མཁན་སྡེ་རྣམས་ནས་ཀྱང་
ཤོད་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་མཇལ་དར་དང་ལྷ་མོའི་སྐྱེ་ཐང་ལ་སྟོན་ཤལ་ཕྱལ། དེ་ནས་
གསུང་ཚོགས་གི་འགྲོ་རྣམས་ལྷན་མཚམས་ལོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་མཛད་
པར་གྱུང་བཀའ་སྟོན་ནས་བཟུང་ལས་ཚན་ཡན་ནས་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་བྱལ་
མཚམས་ནས་རྣམ་བུ་ཚོགས་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་ཚེས་གཏོར་འབྲུལ་གནང་བྱལ་
འབྲུལ་ལོ་བྱང་དམར་པོའི་ཅེ་སྟོར་གྱི་མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟེགས་མཛད་
དེ། གཟེམ་རྒྱུང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་གྱིས་ཨི་བན་ཅེར་འགྲོར་ཉེ་མཚམས་ནས་ཚོམས་
ཚེན་སྲིད་ཞིའི་ཕྱན་ཚོགས་སུ་ཆིབས་བསྐྱོད་གྱིས་དགུམ་སྟོན་ཚེན་མོར་རོལ་ཞིང་།
ཚེས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་སྟོ་རྣམས་ཀྱང་སྟོན་ཤོད་དམ་པའི་སྟོལ་ལྷར་ལེགས་པར་
མཛད།

འདི་ལོ་སྟོན་ལས་ཚོགས་དབུའི་མགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུང་རྒྱུར། (༡༧༧ བ་
༡༧༧༧ ཐ་༧) ཚེས་ལྔ་ཉིན་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྟོར་མཚོག་དུ་དགེ་བའི་ཉིན་གྱི་འཇིན་
འཕགས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ནས་ཉེན་མཚོག་མཉམ་མེད་ཤུ་ལྷ་སུ་ཞེའི་བྱང་དུ་
ཆིབས་བསྐྱོད་བསྐྱུང་རྒྱུར་ཐོ་རེངས་ལྷ་ཆ་ནས་རིམ་བཞིན་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་གྱིས་
སྐབས་དགེ་བ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་རི་ལོ་དགེ་འཕེལ་གྱི་དབུ་ཅེར་ཉི་ཤར་སྐབས་རོལ་
ཆ་གསུམ་པ་གཏོར་མཚམས་ནས་རིམ་བར་ཆིབས་བསྐྱོད་གྱིས་བདེ་ཤར་གསུམ་

སྐྱམ་མཚམས་སུ་ཞབས་སྟེགས་སྟེང་ནས་ཚོགས་དབུ་སྦྱིན་བདག་ལྷ་མི་ཚབ་མདོ་
འཕགས་པ་ལྷ་སྦྱུལ་སྦྱོང་དང་། དར་ཉན་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་བཅས་ནས་མེབས་
བསྐྱེད་མཇུག་དང་ལུལ་བ་རང་སྟོན་སྦྱུལ།

གཞུང་སློབ་སྦྱོར་ཚོགས་འདུ་ལམ་འགག་ཏུ་ཞབས་སྟེགས་སྟེང་སྦྱོང་ཅམ་
མཚན་དེ་དཔལ་ལྷ་སོགས་གཞུང་སློབ་ཤར་བུ་གི་སྦྱང་མ་རྣམས་ལ་ཐུགས་སྟོན་སྦྱོར་
ཤལ་སྦྱུལ་ཉེ་དྲོ་རིང་ནང་མ་ནས་མེབས་བྱམས་པ་སོགས་ལ་ཐུག་དབང་སྦྱུལ་ཉེ་
ལོག་ས་མཚོག་ནས་མེབས་བྱམས་དང་སྦྱོང་ཞབས་ཤོད་ཆིབས་ཐོག་ནས་དམར་པོ་
རི་བོར་གཡམས་སྟོར་གྱིས་ཆིབས་གི་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་མཚན་གྱིས་མེབས་ལམ་སྦྱེད་
གཡམས་སྟོན་སུ་མཚོད་པའི་བྲེ་བྲག་སྦྱོང་ཚོགས་ཐོགས་པའི་དགོ་འདུན་རྣམས་གི་
མེར་སྦྱང་དང་སྦྱེད་གཡོན་སྟོགས་ནས་ལྷ་ཞོལ་གི་བྲོ་གཞས་པ་གཞན་ཡང་ཁྲིམ་ཆེན་
པོའི་སྦྱོར་བོ་ཁྲི་སྦྱག་དུ་མ་ནས་གསོལ་འདེབས་མཚོད་བསྟོད་སྦྱར་ལེན་ཞིང་ལྷ་ཞོལ་
ཀུན་ནས་སོ་སོའི་ཡང་སྦྱང་དུ་རྩ་རྩུང་དར་འབྱུར་སོགས་དང་ཁྲིམ་གཟིགས་ཁང་
རྒྱབ་དང་ཤིང་གི་རྒྱ་མིབས་བཅས་གི་མཚམས་སུ་ཡང་འདྲིག་ཉེན་བེགས་པའི་སྦྱེ་
དཔོན་གནས་རྒྱུ་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་ཀར་ཤར་ཚོས་སྦྱོང་བཅས་ནས་མཇུག་
དར་རིམ་འབྲུལ་གྱིས་ལྷ་མའི་མཚོད་པའི་སྦྱིན་ཚོགས་བརྗོད་ལས་འདས་བས་
མཚོད་བཞིན་པ་དང་བཅས་ལྷ་ལྷན་སྦྱུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་
གཡམས་སྟོར་གྱིས་ཤིང་རིང་དུ་མེབས་མཚམས་ཨོ་བན་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་
མེབས་བསྐྱེད་མཇུག་དང་ལུལ།

(1944 ཉ་ལ། 1947 ཟ་6) གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་བཞུགས་ཁྲིར་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གསོལ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཞབས་སོར་འཁོད་པར་སྐྱེ་ཞབས་ཤོད་ནས་གཞུང་དང་སྐྱེ་སྐྱེར་གྱི་མཇུག་དང་
འབྲུལ་བཞེས་སྐྱེ་མཐུང་ཕྱན་ཡོངས་འཛིན་པ་དང་། གྲུང་བཀའ་སློབ་སོགས་ནས་
མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་དཀར་སྐྱེའི་རྗེས་དབྱེས་སྟོན་ལ་ཨེ་ཨི་དུ་(༡༧༥ ༩
༦༦༥༣ ༨) དཀར་དམར་གྱི་སྟོན་མོ། དམ་པའི་ཚོས་གྱི་འབེལ་གཏམ་དང་གྲུང་
འཕྲོས་པས་གཏམ་རྒྱུད་དང་གར་རོལ་པ་བཅས་ལུགས་ལུང་གི་དབྱེས་སྟོན་ཚེན་
མོར་རོལ་པར་མཛད།

(༡༧༥ བ་༡༦༦༣ ༨) ཚོས་བརྒྱད་ཉིན་གྲུང་ཚིགས་ཚོགས་སུ་སྐྱེན་བསལ་
མང་སྐྱབ་དང་སྐྱེ་འགྲེད་འི་རེ་སྐལ་ཞིང་གཟིམ་རྒྱུང་དགའ་ཕྱན་ཡང་ཅེར་དཀར་སྐྱོ།

(༡༧༥ བ་༡༦༦༣ ༨) སེང་ལྷེང་སྐོ་མོ་བརྒྱད་གནས་གཟིགས་ཚིབས་སྐྱོད་
གྱིས་མཉམ་མེད་སྐབ་བ་མཚོག་དང་དབྱེར་མ་མཚིས་བ་རྟེན་མཚོག་ཤུག་སྐྱེ་ཞེད་
སྐྱེན་སྐྱེར་མཉམ་མེད་སྐབ་བ་མཚོག་གི་སྐྱེ་གསུང་སྐབས་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐབས་དང་
ཚེན་པོས་སྐྱེ་སྐབ་སྐོན་དུ་བཏང་ནས་ལྟ་དར་ནང་མཛོད་སྐྱེ་ལྷེད་སྐྱེན་ཤལ་སོགས་
མཚོད་སྐྱིན་ཀྱི་མཚོ་གཟུང་རྒྱས་ཀྱི་ཚེར་བཀའ་གནང་དང་བཅས་སྐྱེན་འཕྲེན་ཁྲུས་
གསོལ་སོགས་ཞལ་འདོན་སྐྱིན་རྒྱས་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱེད་ཤོད་གྱི་མཚོད་ཁང་
རྣམས་སུ་ཡང་གནས་གཟིགས་ཞིབ་མོར་མཛད་དེ་སྐབས་སྐོན་མཚོམས་སྐྱོར་རྒྱ་
ཚེར་བསྐྱེད་སྐྱེ།

(༡༧༥ བ་༦༦༥༣ ༩) སྐབས་གཡེང་ཚེ་རིགས་མ་བྱུང་ཚེ་སྐོན་ལམ་སྐབས་
གྲུང་སྐབ་དཔེ་གསན་བཞེས་ཚག་མེད་མཛད། ཚོས་བཅུ་ཉིན་དགའ་ཕྱན་ཁྲི་རིན་པོ་
ཚེ་མཇུག་སྐབ་ཏུ་བཅར་བ་གསོལ་འབྲས་པེབས་རྗེས་བཀའི་འཚོམ་འབྲི་དབྱེས་

སྤུལ་མཛད། ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉི་ཤར་སྤྱི་ཚར་གཞིམ་ཚུང་དུ་གནས་ཚུང་ཚོས་སྤྱོད་
ཚེན་པོ་སྤྱན་འབྲེན་དང་གསོལ་ཇ་རྒྱང་ཇ་བཅས། སྤྱི་ཞབས་ཁྲིའི་ཐོ་ཚེན་སྤུལ་གསུང་
རའི་བཀའ་ཚོས་གྲུབ་སྟེ་གྲུང་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་བཞུགས་འགྲིལ་མཚམས་ཚོགས་
ཚེན་དགེ་བསྐྱོས་གཉིས་ནས་སྤྱན་ལྷུས་ཀྱིས་ཡ་སྤྱབས་མགོན་མཚོད་ཡོན་གྱི་
བཞུགས་གདིང་གདན་ལྷུས་དང་ཚོགས་དབྱུང་སྤྱི་ན་བདག་དར་ཉཅ་དཔལ་ལྡན་དོན་
གྲུབ། རྒྱ་སྤྱལ་དང་རྒྱ་བྱང་ཁང་གཉེས། འབྲས་སློབ་དཔོན་དང་སྤྱི་སོ་བཅས་ཀྱི་སློབ་
སྟེས་གདན་ལྷུ་དང་བཅས་ཚོགས་དབྱུང་མགོན་དུ་ཚིབས་བསྐྱར་བསྐྱུངས།

(1956 ཉ་ལ། 1957 ཟ་9) འདི་ལོ་ཡལོང་ས་མཚོག་སློན་ལས་ཚེན་པོའི་མགོན་དུ་
ཚོགས་དབྱུང་དང་པོ་ཡིན་གཤིས། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཛད་པོ་ཡོངས་འཕྲིན་ཉོ་ཐོག་སྤྱ་
ནས་གཞུང་སའི་རྟེན་འབྲུང་གི་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དང་སྤྱི་སྤེར་ནས་མཛལ་དར་
རྟེན་གསུམ་འིན་ཚེན་དང་པོ་ཞོ་འཁོར་བཅུ་སྤྱལ་གིས་མཚོན་འབྲུལ་དངོས་སྤྱན་
ལས་དུ་བསྟར། དེ་རྗེས་སྲིད་སྤྱོད་ལ་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་ནམས་བསྟར་
ཟིན་རྗེས་དགེ་བསྐྱོས་གཉིས་དང་ཚབ་བདག་མ་བཅས་ནས་ཀྱང་མཛལ་དར་སྤུལ་
བར་སྤྱལ་དབང་སྤུལ།

(1956 བ་9། 1957 ཟ་9) ཡལོང་ས་འིན་པོ་ཚེར་གསོལ་ཇ་ལྷུས་ཟིན་མཚམས་
གྲུ་མང་གི་གསོལ་ཇ་ལྷུས་ཉེ་ཞལ་འདོན་གྱི་མཚམས་སྤྱ་དགེ་བསྐྱོས་ཀྱན་བ་ནས་
སྤྱལ་འཚོལ་སློན་དུ་བཏང་སྟེ་གྲུས་འདུད་ཀྱིས་བཟའ་བཏུང་གི་གནང་ལྷུ་དང་སྤྱབས་
ཐོ་སྤྱན་སློན་ལྷུས་རྗེས་ཤེར་སྤྱིང་ཞལ་འདོན་བརྒྱུག་བསྐྱར་བཅས་གྲུབ་མཚམས།
ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་སྤྱབས་འགོ་དབྱུང་སྤྱུལ་གྱིས་ཉཅ་ཐོས་ཞི་སོགས་མའི་མཛུག་

དབུ་མཛད་ནས་ཞབས་པད་ཡུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་མཛུལ་བསྐྱེད་ཏེ་ཡུལ་
ཟིན་མཚམས་སྦྱིན་བདག་ནས་ལྷ་རྩལ་རྩི་མ་མེད་པ་དང་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་མཚོའི་
བཀོད་པ་ལག་ཏུ་བཏེགས་ཏེ་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་དུ་ཞབས་པད་ཡུན་བརྟན་གྱི་
གསོལ་འདེབས་སྟོན་སྦྱོར་ལྷན་ཏེ་རྟེན་གསུམ་སོགས་ཀྱི་དངོས་འབྱུང་རིམ་བཞིན་
སྦྱོར་ལམ་དུ་བསྟར།

(༡༤༥ བ་༣༧༥༦ ཐ་༦༧ ཚེས་༡༣) ཆབ་མདོ་འཕགས་པ་ལྷ་རྩོ་ཐོག་སྤྱོད་ནས་སྦྱོར་
ལམ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་གདན་ཞུ་དང་། ཚེས་བཅུ་བཞི་དགའ་འབྲས་དུང་
གསུམ་ནས་ཀྱང་ཚོགས་དབུང་གདན་ཞུའི་མཛད་སྤོ་རྣམས་ཀྱང་ཉིན་སྟོན་མ་ལྟར་
ལ། ཚེས་བཅོ་ལྔ་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་དུས་ཆེན་ཁྲུང་པར་ཅན་གྱི་ཉིན་ལྟར་བཅས་
སྲིད་ཞི་ཡོངས་ཀྱི་འབྲེན་མཚོག་ལྷན་བསྐྱེད་མགོན་ལྷན་པའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་
མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ནས་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་ཀླུ་པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་
མཛད་པ་རྣམ་ཐར་བཟང་པོ་ལྟར་སྐྱེད་སྦྱོར་གྱི་འགོ་བ་ཀྱངས་མེད་པ་སྦྱིན་གྲོལ་གྱི་
ལམ་ལ་བཀྱི་བར་མཛད་པའི་སྦྱང་དུ་ཟབ་པ་དང་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཐོག་
མར་བསྐྱོར་བར་མཛད་དུ་བཞེད་དེ་གསུང་རང་ཚིགས་སྦྱོར་བསྐྱེད་སྦྱངས།

(༡༤༦ ཉ་༣༧༥༧ ཐ་༦༨) མི་འཕྲིན་གས་གདོང་ལྷན་བཏེགས་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཁྲི་འཕང་
མཐོན་པོར་སྲིད་ན་དཀོན་པའི་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་པའི་ཀླུ་གྱིས་སྦྱས་པའི་སྟེང་དུ་
ཞབས་སོར་གྱི་སྐྱོ་གཞོན་བཀོད་དེ་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྩེ་བ་ཉ་བ་ལྷ་སྤུ་ཀུར་ལ་
བཅེ་ཞིང་དགུས་པ་ཆེན་པོས་མངོན་པར་མཛད་པ་ན། གསུང་རའི་ཁྲི་སྟེགས་ཀྱི་བང་
རིམ་སྟེང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་གྲུས་པ་ཆེན་པོས་སྤུག་འཚལ་དང་། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་

མཛད་པོ་ཉོ་ཐོག་ལྷ་མེད་པོ་ནས་ཡུལ་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསུང་ཚོས་སྤྱོད་པ་མར་
 མེད་པ་པའི་རྟེན་འབྲུང་གི་སྐོར་ལས་ཡངས་པོར་འབྲེད་སྦྲད་གཞུང་ས་ནས་བཀྲ་ཤིས་
 རི་མོས་བཀྲ་བའི་ལྷའི་ཤོས་བཟང་སྲིད་ན་རིང་བ་དང་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་
 བ་གདུལ་བྱ་རིགས་ལཱའི་དང་མོས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་དར་ཚོན་སྤྲུལ་ལྷའི་སྤེལ་དོགས་ཅན།
 མཁོན་པོ་གང་གི་སྐྱུ་གསུང་སྤྲུགས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱལས་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་སྤྱུང་དུ་
 འབྲུག་པར་བྱ་བའི་སྦྲད་དུ་སྐྱུ་གསུང་སྤྲུགས་ཀྱི་རྟེན་དང་། སྤོན་སྤུབ་པ་མཚོག་ནས་
 ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་པོར་བསྐོར་བར་བཞེད་བ་ན། སྦྱོང་གསུམ་མི་མཛད་ཀྱི་བདག་
 པོ་ཚངས་པ་ཚེན་པོ་དང་། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་ནས་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་
 བར་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ཚུལ་ལུགས་ལྟར་རིན་ཚེན་དང་པོའི་འཁོར་ལོ་རྩིབས་
 སྦྱོང་ཅན་དང་། སྤྲན་པ་སྤྱོད་པ་བཅུར་སྤོག་པའི་དུང་དཀར་སོགས་དངོས་
 འབྲུལ། (༡༥༥ བ་༤༧༥༥ ཟ་༦) མཛད་དར་སྤུལ་བེན་རྗེས་ཡུལ་པ་མཚོག་ནས་ཤེར་
 སྦྱིང་གི་དབུ་བསྐྱུལ་མཛད། དེ་སྐབས་གསོལ་ང་དང་པོ་མེད་ས། བསྐོག་བསྐྱུར་བྱུབ་
 བེན་མཚམས་ནས་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་སྤྱ་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས་སྤྲན་ཚོགས་དགེ་
 ལེགས་མ་སོགས་དབུ་བསྐྱུལ་རིམ་པར་མཛད་དེ་གསོལ་འདེབས་བྱུབ་མཚམས།
 དབུ་མཛད་ནས་མཚུལ་བསྐྱུལ་བར་གྲ་མང་ནས་ཀྱང་ལུང་གྱིས་སྤུལ། དེ་སྐབས་དགྲ་
 ལྷ་འོད་ལྡན་དཀར་པོ་ཡང་ཁོག་བརྒྱམས་ཀྱིས་གསུང་རར་མེད་པ་ཉེ་ཡུལ་པ་
 མཚོག་ལ་ཤིན་ཏུ་གྲུས་ཤིང་དབྱེས་པའི་ཉམས་ཀྱིས་བད་འབྲུལ་དང་། མཛད་དར་
 སྤུལ་བ་དབྱེས་བཞེས་ཀྱིས་ཚོས་སྦྱོང་ལ་ཡང་སྦྱོན་དར་སྤུལ། བསྐྱུར་འབར་མའི་སྐོ་
 བས་ཤིས་པ་བརྗོད་པ་དང་བཅས་ཚོས་སྦྱོང་གཙོག་ལག་ཁང་དུ་གཡས་བསྐོར་གྱིས་

རིམ་མེགས་གནང་།

དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ཚོགས་མ་ལན་གསུམ་གྱིས་ཐེག་པ་དམན་པ་
སོགས་ཀྱི་ཚོས་ལས་ཁྲུང་བར་དུ་འབགས་པའི་སྤྱིར་དུ་སྒྲ་སྒྲོབ་ཐམས་ཅད་ནས་
སེམས་བསྐྱེད་ནན་ཉན་མཛད་དེ་ལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་སོས་
དབུ་བཞུགས་ཀྱི་མདོག་ཅན་གསོལ་ཉེ་དལ་བའི་རྟེན་འདི་ཡིད་བཞིན་ལོར་ལས་
ལྷག་ཤིང་སོགས་ཀྱི་ཡུང་དང་སྦྱར་ཉེ་དལ་བའི་རྟེན་ལ་སྦྱིང་པོ་ལེན་དགོས་ཚུལ།
ཆེ་འདི་ཚོས་བརྒྱད་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་མ་སོང་བར་ནམ་འཆི་ངེས་མེད་དང་། སྦྱི་
འཆི་ལ་རང་དབང་མེད་ཚུལ་དགོན་མཚོག་ལ་སྦྱབས་འགོ་རྣམ་དག་དང་། སྦྱིག་སྦྱོང་
དགོ་བ་སྦྱབ་ཚུལ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་འཁོར་བ་ལ་
གཉན་དུ་བདེ་བའི་སྦྱབས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས། སྦྱག་བདེན་འཁོར་བའི་ཉེས་
དམིགས་དང་། ཀུན་འབྱུང་འཁོར་བའི་འཇུག་རིམ་སོགས་བདེན་བཞི་སྒྲང་དོར་ལ་
འབད་དགོས་ཤིང་དེ་ཡང་གཞི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་རག་ལས་ཚུལ་
སོགས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་དེ་ཡང་རང་དོན་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་མ་ཡིན་པར་
བསམ་པ་བཟང་པོ་བདག་པས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་རྒྱུད་
བསྐྱལ་ཉེ་སོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ལ་འཇུག་དགོས་ཚུལ་སོགས་གཞན་རྒྱུད་འཁྲུལ་
ངེས་ཀྱི་སྦྱོན་འགྲུབ་གསུང་བཤད་ཟབ་མོ་མཛད་དེ་ཚོས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་
སྦྱོང་གི་སྦྱིང་པོ་སྦྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་བསྐྱས་ཉེ་སྦྱན་གཅིག་ལ་ཉམས་
སུ་ལེན་པར་བྱ་བའི་མན་ངག་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་སོགས་ནས་རིམ་པར་གསུངས་པ་
ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ལེགས་བཤད་ལྷན་དུ་བྱུང་བ་

བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་བ་ཆེ་འབྲིང་ཚུང་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། ལམ་རིམ་འབྲིང་མོའི་
དབྱུགས་ལྷགས་ལྷང་དང་རིགས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་བཅས་པའི་འགྲེལ་བ་འད་དང་
མཚུགས་ཏུ་རྩི་ལྷང་ཐོས་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་བར་
བསྐྱུས་ཏེ་ཉམས་སྲུ་ལེན་དགོས་ཚུལ། ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་མཐའ་དག་
བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་འགོ་བ་བདེ་བའི་རྒྱ་རུ་བསྐྱོད་དགོས་པའི་ཚུལ་སོགས་ལེགས་
པར་བཀའ་སླུལ་ཏེ། ཚོས་བཤད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། །ཞེས་དབྱུ་བསྐྱུལ་མཛད་རྗེས་
དེ་ལྷང་འཆད་ཉན་མཛད་པ་སོགས་དུས་གསུམ་གྱི་དགོ་བའི་ཅ་བ་རྣམས་ལྷན་མེད་
པའི་བྱང་ཆེན་གྱི་རྒྱུར་བསྐྱོད་པའི་ལྷགས་བསྐྱོད་མ་ཐུན་འཕྱུར་བཅས་བཀའ་རིན་
བསྐྱུངས་རྗེས། དེར་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ནས་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་ལེགས་
པར་ཐོབ་པ་ལ་མཚོགས་ཏུ་དགའ་བ་དང་སྐྱོད་པའི་འབྲུགས་གྱིས་བཀའ་རིན་གཏང་རག་
གི་མཚུལ་དངོས་འབྱོར་དང་བཅས་སྐུལ་ཏེ་བསྟན་འབར་མ་དང་ཤིས་བརྗོད་སོགས་
རིམ་བར་མཛད།

(༡༩༧ བ་༩།༦༦༠ ཟ་༣) བྱང་ཚོགས་གྱི་གྲུབ་འཁོད་ཟིན་འབྲལ་སྤར་ལྷང་
ཚོགས་དབྱུར་ཆིབས་བསྐྱུར། གཟིམ་ཚུང་དུ་ཚོགས་དབྱུའི་སྦྱིན་བདག་སོགས་གྱི་
མཛུལ་ཕྱག་གྲུབ་ཟིན་འབྲལ་ནས་གཟིམ་ཚུང་མདོ་སྐྱག་ཚང་མར་གསོལ་ཚོགས་གྱི་
ཐེབས་སྐོ་རྣམས་སྐུལ་ཐེབས་གྱིས་གྲུབ་མཚའས་ནས་སྐོས་སྒྲེ་སོགས་གྱི་སྤྱི་ལྷ་
གོང་ལྷང་ལ་ཁུམས་རར་སྐོན་ལམ་དུ་ཆིབས་སྐོད་བསྐྱུངས་ཏེ་ཐོག་མར་སྐོན་མཚོགས་
འབྲུགས་རྒྱུའི་རྒྱལ་པོར་ཕྱག་གདན་གྱི་སྤེལ་ནས་སྐྱུ་བརྒྱུང་ཕྱག་ལན་གསུམ་མཛད་དེ་
བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ་སྐྱུ་ཞབས་འོད་དང་། སྐུལ་སྐྱུ་ཆེ་ལག་བྱང་

ཞབས་པད་སོགས་མི་དྲག་རྣམས་ནས་མཚོད་ཡོན་ལ་མངལ་དར་འབྲུལ་བཞེས།
དགེ་འདུན་མང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ལེགས་བྱིས་མ་དང་སྐབས་གསུམ་པ་བྱམས་སྟོན་
སོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན་བསྐྱུངས་སྐབས། ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོལ་བྱིན་རྫོགས་ཤོག་གི་
ཚིག་མཚམས་སྟུ། ཚོགས་ཆེན་དབུ་མཛད་ནས་མངལ་དར་ཕུལ་བར་བྱིར་སྟོག་
ཐོག་ཕྱག་སྲུང་སྦྲུལ།

མཚོད་དབྱངས་དབུ་མཛད་ནས་ཁྲུས་གསོལ་མགོ་བསྐྱུལ་གྱིས་སྦྱུན་འདྲེན་
དང་ཁྲུས་གསོལ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཤལོང་ས་མཚོག་ནས་ཕྱག་ཉིང་གི་སྤྱ་སྐྱད་སྦྱུན་
བར་སྟོག་པ་མཛད་ཅིང་མཚོད་འབྲུལ་སྐབས་ལྷ་རྩས་རིན་ཐང་ལས་འདས་པའི་ན་
བཟའ་དང་། མཚོད་རྩས་རྣམས་ཀྱང་ཕྱག་བཞེས་གྱིས་འབྲུལ་གནང་། མཇུག་རྒྱས་
འབྲུལ་བཅས་ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་དངོས་བཤམས་ཡིད་སྦྱུལ་ལྷ་ན་
མེད་པའི་མཚོད་པའི་ཚོགས་གྱིས་མཉེས་པར་མཛད་ཟིན་རྗེས་གཙུག་ལག་ཁང་འདི་
ཉིད་ཉག་ཏུ་སྲུང་ཞིང་སྐྱོང་བའི་ལྷ་སྐུ་དཀར་ཕྱོགས་ལ་དགའ་བ་རྣམས་གྱིས་མཚོན་
འཛིག་ཉེན་སྐྱོང་བ་རྣམས་ལ་ཡང་ཚིམ་བྱེད་ཀྱི་གཏོར་བམོ་དབུ་བསྐྱུལ་དང་མཇུག་
ཏུ་བདེན་སྟོབས་ཀྱང་བརྗོད་པར་མཛད།

དེ་ནས་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གསང་བ་བསམ་
གྱིས་མི་ཁྲབ་པའི་རྣམ་ཐར་རྗེས་སུ་དྲན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཉ་དབྱངས་སྦྱུན་པོའི་
སྟོན་ས་གསོལ་བ་བཏབ་ཤྱ། དོན་གྱི་སྦྱིང་པོ་ཡོན་ཉན་གཞིར་གྱུར་པའི་ཚིག་དོན་ལ་
དགེ་འདུན་མང་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྲུགས་སྐྱོང་མཛད། དེ་ལྟར་མཚོད་བརྟོད་གསོལ་
འདེབས་ཀྱི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་དགེ་བ་རྣམས་ལྷ་ན་མེད་པའི་

བྱང་ཆེན་གྱི་རྒྱུར་བསྐྱོད་པའི་ལྷགས་བསྐྱོད་བསྐྱུན་འབར་མ་བདེ་སློབ་བཅས་གསུངས་
བར་དགེ་འདུན་མངའ་ས་མ་ཐུན་འབྱུང་དང་། རི་སྲིད་ཐུབ་མཚོག་མའི་མཇུག་དབུ་
བཞག་གསོལ་ཞིང་ཤིས་བ་བརྗོད་བར་མཛད་དེ་སློབ་སྦྱེས་གདན་ལྷན་དང་བཅས་མེད་
སྤང་སློ་མོ་བརྒྱུད་སྦྱུལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་རྟེན་དང་བརྟེན་བར་བཅས་བ་ལ་གནས་
གཟིགས་དང་ཐུགས་སློབ་སྦྱོར་ཤུལ་འབྲུལ་གཞན་མཛད་དེ་དབལ་ལྷ་ལྷོག་ཏུ་དབལ་
ལྷན་དུང་སྐྱོང་དབང་མོའི་མཛོད་རྟོགས་བསྐྱང་འཕྲིན་ཚོགས་གྱི་མཚོད་བ་བསྟོད་བ་
མངའ་གསོལ་བཅས་གྱི་ཞལ་འདོན་སློབ་རྒྱས་བཀའ་བྲིན་སྦྱུལ།

(140 བ་༣། 667 འ་77) ས་སྲིབ་མཚམས་ནས་བྱང་ཆུབ་རྒྱུ་ལམ་དུ་གཞུང་
སྤྱིར་ཀུན་ནས་མཚོད་བའི་བྱེ་བྲག་སྤྱོད་ཚོགས་བཀོད་བས་མཛེས་བར་བཤམས་བ་
རྣམས་བདེ་སློང་དབྱེར་མེད་གྱི་ངོ་བོར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་
སྲས་དང་བཅས་བ་མཚོད་བས་མཉེས་བར་མཛད་པའི་སྤྱད་དུ་མགོངས་མ་ཐམས་ཅད་
མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱང་མཚོད་བསྐྱོར་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས།

(141 8་༤། 667 འ་7) འདི་ལོ་ཚོ་འབྲུལ་ཆེན་མོའི་ཆིབས་བསྐྱུར་ཐོག་མར་
སོང་གཤིས་ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ཡབ་གཞིས་སྤྱ་སྤྱུ་དགའ་ཚལ་ནས་དཀར་སློ་ཕུལ་
ཏེ་ངོ་གཡོག་རྣམས་མཛལ་སྤྱུག་ཏུ་བཅར་བར་སྤྱུག་སྤྱང་སྦྱུལ། སྤྱི་ཉིན་ནས་རིམ་
བས་ཡབ་གཞིས་ཁག་དང་། བཀའ་སློབ་རྣམས་ནས་དངོས་འབྲུལ་རིམ་ལྷན་དང་།
སྤྱིང་ཁག་དང་གནས་རྒྱུད་སྤྱད་བྱངས་སྤྱིང་བ་སོགས་གྱི་འཆར་ཅན་མཛལ་ཁ། ལྷང་
སྤྱ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སློབ་ལམ་ཆེན་མོར་སྤྱུ་འབྱེད་འབྲུལ་མི་རྣམས་ནས་སྤྱ་སྤྱུལ་
འབྲུལ་བ་དང་གཞན་ཡང་ཕྱོགས་འདུས་གྱི་སྤྱེས་སུ་བྱངས་མེད་བ་ནས་མཛལ་སྤྱུག་

རེ་བ་རྣམས་ལ་རིམ་བར་སྦྱལ།

(༡༥༡ བ་༡། ༤༤༩ བ་༩) ཚེས་ཉེ་ཤུ་ཉིན་སྤར་སོལ་བཟང་པོའི་ལུགས་བཟང་ལྟར་
སྦྱ་ས་ཚོ་བ་ནས་འཆར་ཅན་ཞབས་བརྟན་མངལ་ལྷུང་། ལགས་སྟོད་པ་ནས་ཟླ་
གཟུགས་མཇུལ་སྤུལ་བ་འབྲུ་མཚོད་འཛོམ་གནང་མངོན།

(༡༥༡ བ་༤། ༤༤༩ བ་༡༠) མངལ་ཐངས་གཉིས་པར་ཞབས་བད་རྣམ་པ་སྦྱ་མདུན་
དུ་གལ་འཁོད་ལ་ལས་ཁུངས་ཁག་གི་སྤྲིག་འབྲུལ་གྱི་ཨང་རིམ་སྡེ་དུང་ནས་སྦྱོན་
ལྷུས་ཐོ་གསལ་ལྟར་གྱི་གོ་རིམ་བཞིན་སྤྲིག་དབང་དང་གནང་ཆ་སྦྱལ། ལུ་མ་སྤྱད་
བཅོ་ལུ་མཚོད་པའི་ཨང་རིམ་ཡང་སྦྱོན་སྟོན་ལྷུས། ཚེས་ཉེར་གསུམ་གསོལ་ཚིགས་
ཚེན་མོ་གྲུབ་མཚམས་(༡༥༣ ཉ་༡། ༤༤༩ འ་༩) སྟོལ་མ་ལྷ་ཁང་སོགས་བར་སྐོར་གྱི་
མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས། ཁོར་ལུག་ཏུ་མཚོད་སྤྲིན་སྟོར་ཚར་མང་པོ་
ཀྱི་ཚེར་འབྲུལ་གནང་ཐོག་སེང་ལྡོང་སྐོ་མོ་བརྒྱུད་མཚོད་ཁང་སྤྲིག་མ་རྣམས་ལ་
གནས་གཟིགས་རོ་བོ་ཚེན་པོར་སྦྱོན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་དང་། སྤང་གཅལ་སྟེང་དུ་
བཞུགས་སྦྱོན་བདེ་གདན་ལ་བཞུགས་འཇགས་མངོན་དེ་ཞལ་འདོན་ཞབས་ལྷུ་བ་
རྣམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྦྱབས་འགྲོ་ལྷུས་གསོལ་མཚོད་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་སྐབས་
གསུམ་པ་བསྟན་འབར་མ་བཅས་སྤྲིན་ཀྱིས་མངོན།

དེ་ནས་རིམ་བར་མཚོད་ཁང་འོག་མ་རྣམས་དང་བར་ཁང་བཅས་ལ་གནས་
གཟིགས་བསྐྱངས་ཏེ་དབལ་ལྷ་སྟོན་ཏུ་ཚེབས་བསྐྱོད་གྱིས་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཉིན་ལྟར་
གཟབ་གསོལ་སྤྲིན་ཀྱིས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱངས། ཚེས་ཉེར་བཞི་སྟོན་ལམ་ཚེན་མོའི་
དགོང་ཇའི་ཚོགས་གོལ་མཚམས་(༡༥༣ ཉ་༥། ༤༤༩ འ་༡༡) གཟིམ་རྒྱུང་བའི་དུ་སྤྲིག་

དང་ཡབ་སོག་ཁྲི་བ་སོགས་ནས་ཡུག་འཚོལ། ཉེད་མག་ཏུ་སྒྲིག་ ཁྲམས་ར་ནས་སྐྱ་
 བཅར་རྣམ་གྲུ་དང་། གསུང་ར་སྐགས་ཁང་ནས་འབྲས་སྐགས་ཀྱི་གཏོར་འཕེན་རིམ་
 འོན་ལ་སྐགས་ཞིབ་ཀྱིས་མི་བསྐྱོན་དག་སྡེ་ལུལ་ཁམས་དང་བཅས་བ་ཐམ་བའི་རྒྱལ་
 མན་བཞིན་དུ་བརྒྱགས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་བསྐྱོན་དང་འགྲོ་བའི་བདེ་སྦྱིད་ལ་ལོག་བར་འཁྱ་
 བ་མཐའ་དག་ནས་ཡང་ལྡང་དུ་མེད་པའི་སྐགས་སྒྲོན་དང་། སྐྱལ་པའི་ཚོས་རྒྱལ་
 གནས་རྒྱང་ཚོས་སྦྱོང་ཆེན་པོ་ཏུ་འབྲེན་དང་བཅས་བ་ལ་ཡང་སྐགས་ཞིབ་ཀྱིས་
 དཀར་སྐྱོགས་སྦྱོང་བའི་གཟི་བཞིན་ལྷན་སྐྱེས་སྐྱེས་སྐྱེས་དུ་བྱིན་ལྷབས་སྐྱལ་
 བས་འཛོལ་གནང་དང་། སྐགས་སྒྲོན་སྐྱོན་ལལ་སྒྲོན་དར་མགྲོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་སྐྱལ། དེ་
 ལྟར་གཏོར་རྒྱལ་གི་མཛད་སྒོ་རྣམས་ཡུབ་འབྲས། གཟིམ་རྒྱང་ཉི་ལོད་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲི་
 ཆེན་པོར་ཕེབས་བཞུགས་བསྐྱུངས་པར་ཤར་བྱང་ཚོས་རྗེ་རྣམ་གཉིས་དང་སེར་
 འབྲས་ཀྱི་སྒོ་བ་དཔོན། སྒོན་ལམ་ལས་བྱེད་དགོ་གཤོག་བཅས་དང་། མདའ་དཔོན་
 མི་དཔོན་བཅས་ནས་ཅེ་ཤོད་ལ་མཛུལ་དར་འབྱུང་ཞིང་གལ་འཁོད། སྡེ་བྱང་ནས་
 སྒོན་ལམ་ལྷ་སྐོར་བ་རྣམས་གཞུང་ཆེན་པོད་ལྷ་ལ་སྐྱུངས་པའི་སྒོ་རྩལ་ཆེ་རྒྱང་གི་
 ཡང་རིམ་ཀྱི་ཐོ་སྐྱོན་སྒོན་ལུས་པར་ལྷ་སྐོར་བ་རྣམས་ལ་ཡང་རིམ་ཀྱི་གསོལ་རས་
 སྐྱལ། ཆོས་ཉེར་ལྷ་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལྷ་སྐྱུངས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་ལྷ་
 འཛིན་གཉིས་པའི་ཕོ་བྱང་ཆེན་པོར་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་རྒྱུར་ཐོ་རངས་རོལ་ཆ་
 དང་པོ་བཏང་སྟེ་ཞབས་ལུ་བ་བྱང་སེར་སྐྱ་རྣམས་རིམ་འཛོལས་ཀྱིས་ཉི་མ་ཅེ་ཤར་
 སྐབས་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་གཟིམ་རྒྱང་བྱང་འགྲོངས་སྐྱ་ཆིབས་བསྐྱུར་མཛད།

(༡༥༩ ཉ་༣༡༦༦༥ འ་༦) ལྷ་སྐྱོན་སྒོན་ལམ་ཆེན་པོའི་དུས་ཆེན་ཁྱད་བར་ཅན་གྱི་

སྐབས་སྐྱེས་བུ་མཚོག་དམན་ཀྱན་ནས་བསོད་ནམས་ཀྱི་དངོས་པོ་མཐའ་ཡས་པ་
བསགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་འོངས་རྣམ་འདྲེན་ལྡ་པ་ཕྱོན་པའི་ཆེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་
པ་དང་མཇལ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྒྲིབ་དུ་བྱམས་པ་ཚོས་འཁོར་མ་བྱང་རྒྱུ་ལམ་
དུ་གདན་ཞུས་གསུང་རར་ལེབས་པ་ན། ཤལོང་ས་མཚོད་ཡོན་ནས་ཀྱང་བསྟན་འདིར་
གོལ་བ་མ་ཐོབ་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་མ་འོངས་བྱམས་པའི་བསྟན་པ་ལ་ཚོས་ཀྱི་བདུད་
ཅིའི་བལོ་བཤའ་ཐོབ་པ་སོགས་ཀྱི་མཉམས་སྲོལ་མཚམས་སྦྱོར་དང་བཅས་སྟན་ཤལ་
མཐོན་བརྒྱད་ཀྱིས་འབྲུལ་གནང་མཛད། མ་འོངས་ཆེ་ལོ་བརྒྱད་མིའི་སྐབས་རྣམ་
འདྲེན་ལྡ་པ་འཛམ་གླིང་འདིར་ཕྱོན་པའི་དུས་སྐྱེ་བོ་རྣམས་པན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་
མཛའ་ཞིང་བྱམས་པའི་སེམས་ཀྱིས་པན་ཚུན་འཆེ་བ་མེད་པར་ཕྱོལ་སོང་ཚུན་ཆད་
ཀྱང་བདེ་བར་གནས་པ་དང་། མི་རྣམས་ཀྱང་བྱད་གཟུགས་དང་ལུས་ཚད་ལུན་སྲུམ་
ཚོགས་པ་དང་ལྡན་ཞིང་རྣམ་འདྲེན་ལྡ་པའི་འཁོར་དུ་ཉེ་བར་ལྷགས་ཏེ་ཚོས་ཀྱི་བདུད་
ཅིས་འཚོ་བ་ལ་ཆེས་ཆེར་བྲེལ་བར་འགྱུར་བ་སོགས་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་སྲིད་དུ་
བྱམས་པ་གདན་ཞུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྟག་སེང་འབྲོང་གསུམ་ཅེད་དགའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱ་
བ་དང་། སྤེ་ག་རྩོད་འགྲོགས། མི་རྟའི་བང་རྩལ་འགྲན་པ་སོགས་ལ་ཡང་མཉམས་ཞིབ་
བསྐྱེད་པ་ཤིང་སྐྱེས་བུའི་ཚོགས་ཆེན་པོ་རྣམས་བཅེ་བའི་མཉམས་ཀྱིས་མ་འོངས་
བྱམས་པའི་བསྟན་པ་དང་མཇལ་བའི་མཉམས་སྲོལ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་པ།

(༡༥༩ བ་༣༡༦༦༦ འ་༧) གཤམ་རྒྱུད་ནས་རིམ་བར་ཆེབས་སྦྱོད་ཀྱིས་ཤིང་རའི་
ནང་ཨོ་བན་ལེབས་སྐྱེལ་དུ་བཅར་བར་མཇལ་འཕྲད་མཛད། ཤལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་
ལེབས་བྱམས་སུ་གདན་ཞུས་ཀྱི་ཆེབས་སྤོང་ཚར་དུ་དངར་བ་དང་བཅས་ར་མོ་ཆེར་

ལེགས་བྲུག། མཚན་ཞབས་དེ་གསར་བསྐྱོད་དང་པར་སྤྱོད་གསལ་སྤྱོད་གི་དབུ་
འཕྲུགས་བསྐྱུངས།

(༡༥༧ བ་༡༧༧༥ ཟ་༦) ཚེས་ཉེར་དྲུག་ཉིན་ཡར་འགྲོག་བསམ་སྲིད་དོ་རྗེ་ལག་
མོའི་སྐུལ་སྐུ་དང་མཇུག་དུ་བཅར་བར་དོ་གཡོག་སྐུམ་ཅུ་སྐོར་དང་གཞན་ཡང་སྐུམ་
དུ་སྐྱོར་བཀུ་སྐོར་ལ་མཇུག་དང་། རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་ལྷགས་ལྷང་སྐུལ་
ལྷ་བ་གཉེས་པའི་ཚེས་དྲུག་ཉིན་སོག་འཕེལ་རྒྱས་གྲིང་ནས་ཡུལ་པོ་ལོང་ས་མཚོག་རབ་
བྱུང་མཚན་བཞེས་ཀྱི་ལེགས་འབྲུག་དུ་གྲ་གངས་སྐུམ་ཅུ་སྐོར་དང་མཇུག་ལྷ་
མི་མང་དག་ལ་དགའ་ལྡན་ལྷ་བཀུ་མ་དང་སྐོལ་བསྐྱོད་སྐོལ་གསོལ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་
ལྷང་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་ཉིན་སྐུ་བཅར་པན་བདེ་ལེགས་བཤམ་གྲིང་ནས་
འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུན་སྐྱུང་སྐོར་མཚོད་དང་། གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་ཆེན་མོར་
གཙུག་ཏོར་རྣམ་པར་རྒྱལ་མའི་ཚོ་ག་དང་འབྲེལ་བར་ཡུལ་པོ་ལོང་ས་མཚོག་ཞབས་པད་
བསྐྱུང་བཀུར་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འཕར་མ་སྐུལ་བར་གྲ་མང་ལ་མཇུག་
སྐུག་དཔེས་བཞེན་དུ་སྐུལ། འདི་ལོ་ཡུལ་པོ་ལོང་ས་མཚོག་ཐ་མལ་ཚུལ་བཞེས་སྐུ་བཅུ་
གསུམ་དགུང་སྐེག་ཏུ་ཕེབས་པར་དེས་དོན་དུ་སྐུ་བཞུགས་ཀྱི་མཚན་མ་དན་རིགས་
ཡོང་དོགས་མ་མཚེས་ཀྱང་། རྒྱང་དོན་གཤུག་བྱའི་བསོད་ནམས་དང་བསྐྱུན་འཕོ་
འབྲུང་གི་མཇུག་བསྐྱོར་གསལ་སྤྱོད་དུ་སྲིད་པས་ན་སྐུམ་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་
རྒྱ་ཆེར་གསོག་དགོས་ལ། ཚེས་བཅུ་ལྷ་ཉིན་བཀུ་སྐུན་ལྷ་བྲང་རྒྱལ་མཚན་མཐོན་
པོ་བ་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྲུག་མི་མཐོན་གཉེར་ཆེད་གཏོར་གིས་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་
དུ་དཀར་སྐོར་སྐོར་གྱི་གཐོག་དངོས་འཕྲོར་གི་འབྲུག་བསྐྱུན་ལམ་དུ་བསྐྱུང་བར་

དགྲེས་བཞེས་བཀའ་རིན་བསྐྱེད་ས། དེ་ཉིན་དར་ཉན་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ལ་སྦྱི་ཁྲུབ་
མཁུ་ལོའི་ལས་ཚབ་བཀའ་བསྐྱེད་སྦྱུང་། དཀར་སྒོ་གྲུབ་བརྒྱན་མདོ་ལུགས་ཀྱི་
ཞབས་བརྟན་སྦྱོར་འབྲེན་ཁྲུས་གསོལ་སོགས་སྒོལ་དུ་བཏང་ནས་བརྟན་བཞུགས་
མཚུས་སུ་ལ།

(༡༥༥ བ་༦།༦༢༠ འ་༩) ཉོར་རླ་གསུམ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྷན་མི་
རིན་པོ་ཆེ། ཤར་བྱང་ཚོས་རྗེ་ལྷན་གཉིས། དགའ་ལྷན་རླ་མ་ལས་སྦྱེ། སྤྱ་མང་བཅས་
པར་ཚོམས་ཚེན་སྲིད་ཞིའི་སྤྱན་ཚོགས་སུ་མངལ་སྤྲུག་དང་། ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
བཞེས་སྤར་སྒོལ་ལྷན་སྦྱུང། ཉོར་རླ་གསུམ་པའི་ཚེས་དྲུག་དགུ་བརྒྱ་གཉིས་བཅས་
ལ་གཟིམ་རྒྱུང་བདེ་ལྷན་འབྲེན་དུ་འཆར་ཅན་ས་བརྒྱད་སུམ་སྦྱུབ་ཀྱི་ཚོགས་དབྱེར་
ཚེབས་སྒོའི་བཀའ་རིན་བསྐྱེད་ས་ཤིང་། ཚེས་བརྒྱད་ལ་བརྒྱད་གཉོར་ཚེན་མོའི་
མཛད་སྒོ་ཡང་སྤར་རྒྱུན་ལྷན་དང་། དེ་ཉིན་སྦྱ་ཞབས་ཉོ་ཐོག་སྤྲུལ་ས་གོང་ས་མཚོག་
བརྒྱ་གསུམ་དགུང་སྟེག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ཞབས་བརྟན་རྒྱེད་དགོན་དང་ཚབས་ཅིག་
འབྲུལ་གནང་མཛད།

(༡༥༦ བ་༡།༦༢༡ འ་༩) འདི་ལོ་ལོང་ས་མཚོག་སྒོལ་ལམ་ཚོགས་དབྱེར་ཐོག་
མང་ཚེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ས་པར་གོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོ་ནས་དགྲེས་པ་ཚེན་པོས་
གསེར་གྱི་བཀའ་བཟང་ཕེབས་པ་ཚེས་བརྒྱ་གཉིས་ཉིན་བོད་བཞུགས་ཨི་བན་
བརྒྱད་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱེད་ས།(༡༥༦ བ་༦།༦༢༡ འ་༡༡) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་རོར་
སྦྱིང་བསྐྱེད་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཚེབས་བསྐྱེད་བཀའ་རིན་བསྐྱེད་ས།(བསྐྱེས་)རོར་སྦྱིང་
དུ་བཞུགས་རིང་གདན་ས་གསུམ་དང་། སྦྱིང་པན་རྒྱུ། སྤེད་པོན་ལག་སོགས་ནས་

བཅུ་གསུམ་དགུང་སྐོག་གི་ཞབས་བརྟན་རིམ་བར་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༥༥ ཉ་༦༧༢༥ བ་༥ ལྷ་༤) ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ལོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་
བར་ནས་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་བཀའ་རིག་བསྐྱུངས།
ཚེས་ཉེར་དུག་ཉིན་ལྷང་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་གྲུ་སར་བཞུགས་རིང་གཞུང་གནས་ནས་
གསོལ་ཤོགས་སུལ་བར་སྐྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞུས་ཀྱི་མཇལ་སྐྱག་ཏུ་མཇལ་དར་རྟེན་
གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་གོ་རྒྱ་བ་ནས་གོང་
མ་ཆེན་པོར་རྟེན་བཅས་འབྲུལ་རྒྱུའི་མི་སྣ་རྣམས་ལ་མཇལ་སྐྱག་དང་། གཞན་ཡང་
འདི་ཁའི་སྡེ་སྤེལ་རྣམས་སུ་མཐའ་དབྱུང་གི་སྐྱེ་འགྲོ་གངས་མེད་ལ་སྐྱག་བྱིན་སོ་སོའི་
འདོད་ཚེས་སོགས་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱར་བར་མཛད། ལྷ་མཚོད་ཆེན་པོའི་
སྐབས་མཛད་སྐོར་རྣམས་སྲར་ལམ་ལྟར་ལ། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་ཐམ་ནས་སྐོལ་དཀར་
གི་རྗེས་གནང་བཅས་སུལ་ཞིང་དེ་ལྟར་ནས་སྐྱུའི་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་བཞུགས་ཏེ་
ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་ནས་སྡོ་རྗེ་རྗེ་བཅུན་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་
ལྷགས་བསྟེན་དང་སྤེལ་རྗེ་སྐྱག་དཔེ་སྐྱོར་སྐྱོར་ཚེས་སྲུང་རྣམས་ལ་མཚོད་བསྟོད་ཟབ་
རྒྱས་གནད་སྐོན་བཅས་ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྷ་བར་དུ་སྐྱུའི་བཅད་རྒྱ་
དམ་པོར་བཞུགས།

(༡༥༦ ཉ་༧༧༢༦ བ་༡༠) ས་ལོ་སྐྱལ་གི་གནས་ལོའི་རང་ཞབས་གསར་ཚེས་གི་
མཛད་སྐོར་རྣམས་གནང་པོའི་ལྷགས་བཟང་མ་ཉམས་བར་སྲར་སྐོལ་ལྟར། ལྷ་བ་འདི་
ནང་རྒྱན་གི་སྐྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་། བསྐྱུས་གྲུའི་སྐོར་གི་སྐྱག་དཔེ་འཛིན་
སྐོར་བཅས་ལ་སྐྱགས་བཅོན་ཆེར་བསྐྱེད་གིས་སྐོགས་དང་སྐོགས་མཚམས་གི་

“ལྷུ་ལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གཞོན་པ་ཟུང་ཚུལ་བྱིན་པ་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།

རིན་པོ་ཆེ་ཡུལ་སྤོགས་སུ་སྤྱིར་སེབས་ཀྱི་ཐོན་ཕྱག་མཇུག་ལྷུར་བཅར་བ་སྐྱུལ་སྐྱུ་
རིན་པོ་ཆེར་ཐོན་གནང་གསོལ་རས་སྐྱམ་མཐོ་བ་དང་ཇོ་སག་ལ་ཡང་འདོད་ལྷུས་
ལྷུར་ཚོ་ལོ་བཀའ་ཤོག་ཐམ་ཀ་སོགས་སྐྱུལ།

(༡༦༠ ཉ་༥།༦༧༥ བ་༡) ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་དབྱུས་མདའ་
དཔོན་བཤད་སྐྱེ་བ་ཆེ་རིང་དབང་ལྷུག་ལ་བཀའ་སློན་ལས་ཚབ་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱུར་
སྐྱུལ།

(༡༦༠ ཉ་༥།༡༧༥ འ་༢) རྟོར་ལྷ་གསུམ་པའི་ཆེས་(༡༦༠ བ་༣།༦༧༧ བ་༣) ཉི་ཤུ་
བཞི་ཉིན་ལོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་སློང་མཛད་ཅིང་རྒྱུན་གྱི་ཐུགས་
དམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཕྱག་དཔེ་འཛིན་སློང་ཚོད་གྲུ་སོགས་ལ་ཐུགས་བརྩོན་ཇེ་ཆེ་
ནས་སྐབས་འགར་གཅིང་པོའི་རྒྱ་འགྲམ་སོགས་པན་རྒྱན་དུ་ཞབས་བཅགས་
བསྐྱུངས་པར་ལོར་གླིང་ལྷག་གཤམ་གྱི་རྒྱ་འགྲམ་པན་རྒྱན་དུ་སྐྱེས་ཤིང་ནགས་ཚལ་
ལོ་རེ་བཞིན་རིམ་རྒྱས་སུ་བྱུང། སྤྱ་སོར་བལ་ཡུལ་མཚོད་ཉེན་བྱ་རུང་ཁ་ཤོར་
ཉམས་གསོ་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས་པར་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་གཟིགས་
གསོས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་གསོལ་རས་སུ་སློལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྐྱེ་ཐང་
བཅས་སྐྱུལ་བ་ཤོད་བཞུགས་ཨི་བན་བརྒྱུད་ལྷ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་བཞི་ཉིན་འབྲུལ་
བཞེས་བསྐྱུངས། ཆེས་དགུ་ཉིན་བཀའ་ཚབ་བཤད་སྐྱེ་བར་བཀའ་སློན་གྱི་བཀའ་
བསྐྱུར་སྐྱུལ་ཅིང་། ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་བཀའ་སློན་གསར་མཇུག་གྱི་ཉེན་གསུམ་
འབྲུལ་དངོས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། ཆེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་ཆབ་མདོ་འཕགས་བ་ལྗེའི་
སྐྱུལ་སྐྱེ་ཆིབས་སློང་རན་པའི་ཐོན་ཕྱག་ཏུ་མཇུག་ལྷུར་བཅར་བར་ཉེན་གསུམ་དངོས་

འབྲུལ་དང་དགའ་ལྷན་ལྟ་བུ་མ་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་ལུང་དགེས་
སྦྱུལ།

(༡༦༡༦༧༧ ལ་༩) ཉོར་རྒྱ་དགུ་པའི་ཆེས་(༡༦༡ ཉ་༡༦༧༧ ལ་༩) ཉེར་གསུམ་
ཉིན་ཅེ་པོ་གྲང་ཆེན་པོར་ཆེན་པོས་སྐྱོད་བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས། ཉོར་རྒྱ་བཅུ་པའི་ཆེས་
གཉིས་ཉིན་རྣམས་ལྷ་ཆོགས་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་འཆར་ཅན་གཞིམ་རྒྱུད་གཟུབ་
གསོལ་མཛད། ཆེས་བཅུ་ཉིན་གཅོད་དདུལ་རྩ་ཆོས་རྫོང་པ་རྒྱ་མ་འཇམ་དབྱེད་ས་
དགའ་བའི་སྐོ་གྲོས་འོ་འཁོར་མཇམ་ལུག་ཏུ་བཅར་བར་གཞིགས་གསོས་མ་སྐད་པར་
མཛད། དེ་སྐབས་བསྐྱུས་ཚན་གྱི་ཚོད་པ་པལ་ཆེར་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་དེ་དོན་བདུན་ཅུ་
སྤྲུགས་བཞེས་བསྐྱུངས་ཏེ་རྒྱ་དང་གྲངས་འོ་པོ་ས་མཆོམས་སོགས་པལ་ཆེར་སྤྲུགས་
དེས་ཆེ་བ་མཛད། ཆེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་སྐོད་ཡོངས་འཇིག་རིན་པོ་ཆེན་སྐྱུན་
རས་གཞིགས་སོནྟེ་སྐྱེད་རྗེས་གནང་འབྲུལ་བཞེས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས་ཤིང་། ཉོར་
རྒྱ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གསུམ་ལྷི་རྩོན་སྐྱེད་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་མཛད་དེ་འདི་ལོ་
འཇམ་དཔལ་གཤེན་རྗེ་གཤེད་དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་ཞི་ཞི་སྐྱགས་སྐྱབ་ཀྱི་ལྷགས་
བསྐྱེན་དང་། ཉོར་རྒྱ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་སྐྱེད་འབས་ཉོ་ཐོག་སྐྱ་ཆེན་
པོའི་དྲུང་ནས་འཇམ་དབྱེད་དཀར་པོའི་རྗེས་གནང་དང་སྐྱབ་ཐབས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་
གསན་ནས་ཆེས་ཉེར་བཞི་བར་འཇམ་དཀར་གྱི་ལྷགས་བསྐྱེན་དམ་པོར་མཛད།
ཆེས་ཉེར་རྒྱག་ཉིན་སྐོར་ལུང་མངའ་འཇིག་སྐྱེད་སྐྱེད་ལ་སོང་པས་ལྷིར་འཁོར་གྱི་འཁོར་
ལུག་ལ་ཉེན་གསུམ་འབྲུལ་མཚོན་བཅས་ལུང་བར་མི་གྲངས་སུམ་བརྒྱ་སྐོར་ལ་ལུག་
དབང་སྦྱུལ།

རབ་སྐྱོས་ཞེས་པ་ལྷགས་པོ་རྟ་པོའི་གསར་ཆེས་དགའ་བ་དང་པོའི་སྤྱི་ཆར་
རྒྱུན་གྱི་ཐུགས་དམ་སོགས་དང་པོ་བྱང་ཡང་སྟེང་དུ་ཆེས་གཏོར་འབྲུལ་གཞན་།
ཆོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེའི་ཡུན་ཚོགས་སུ་དགེས་སྟོན་དང་གཉིས་སོགས་སྤར་ལམ་
རྟུང་ལ། ཆེས་བཞི་ཉིན་སོག་པོ་ཁྲུང་ཡུག་པའི་སི་ངོ་འཁོར་སྤྱི་བརྒྱ་སྟོར་ལ་མཇལ་
ལུག་སྟུལ།

(1767 ལ་༥།༥༦༠ འ་9) ཉོར་རླུང་དང་པོ་ཉིས་བཅེགས་ཀྱི་རྗེས་པའི་ཆེས་བཞིའི་
ཉིན་ལོར་སྤིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་མཛད། ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་གྲོ་
སྤིང་མཁའ་གསར་ལུ་བྱི་བརྒྱ་པའི་སྤྱལ་སྤྱོན་སྤྱོན་གསར་མཇལ་དུ་མཇལ་དང་རྟེན་
གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། ཉོར་རླུང་གཉིས་པའི་ནང་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་སུ་
འབྲས་སྤངས་དགེ་འདུན་བརྒྱ་སྤག་ནས་ལོར་སྤིང་དུ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྟན་གསུང་
སྟོག་ལྷུ་བའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་ཆེས་སྤྱི་ཉིན་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་མཇལ་ལྷུས་
ཀྱིས་དགའ་ལྷན་སྟུང་དང་རིགས་གསུམ་མཐོན་པོའི་གཟུངས་ཀྱི་ལྷགས་ལྷང་
སྟུལ། འདི་ལོ་འཆར་ཅན་ས་བཅུད་ལུས་སྤྱོད་ལོར་སྤིང་ཚོས་རར་རླུང་བ་གསུམ་པའི་
ཆེས་བཞི་ཉིན་ཚུགས་པར་སོག་མཐའ་བར་གསུམ་ལ་ཆིབས་སྟོན་བཀའ་རྒྱན་
བསྐྱུངས། འདི་ལོ་ཡོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་སེར་འབྲས་སུ་ཐུགས་གཉེར་གསན་བཞེས་
ལ་ཆིབས་བསྐྱུར་མཛད་རྒྱུ་ཡིན་གཤམས་སྟོན་སྤིང་མཚོན་ཞབས་དགེ་བཤེས་སྤར་ལོ་
ནས་བསྟོན་བཞག་མཛད་ཟེན་སོག་སྟོན་མང་བ་དགེ་བཤེས་བྱང་ཚུབ་རབ་གསལ། བདེ་
ཡངས་པ་ཚོས་འཕེལ་ལེགས་ཚོགས། སེར་སྤྱད་གྲོ་བཟང་བསོད་ནམས། སེར་བྱེས་
སྤབ་བསྟན་སྤུན་ཚོགས། བྱང་ཅེ་འཇམ་དབྱངས་ཉི་ལ། ཤར་ཅེ་འོད་ཟེར་རྒྱ་མཚོ་

བཅས་ལ་བཀའ་བསྐྱུར་སྐྱེལ་བར་རྒྱ་བ་ལྡ་བའི་ཆེས་ཤུག་ཉིན་བཀའ་བསྐྱུར་མངའ་
དར་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། །ལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་མེད་འབྲས་དགེ་གསུམ་དང་ཆོས་
འཁོར་རྒྱལ་བཅས་ལ་ཆེབས་བསྐྱུར་མངའ་སྐྱབས་གྲ་ཚང་རྣམས་དང་དགོན་སྡེ་ཁག་
རྟེན་མཚོག་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་ལུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཚོན་
རྗེས་དང་རྟེན་རྣམས་ལ་ན་བཟའ། གནས་རྒྱུང་ལ་མོ་ཆོས་སྐྱོང་བཅས་ལ་ཡང་ན་
བཟའ་བཅས་འབྲུལ་གནད་མངའ་རྒྱ་རྣམས་དྲས་བཟོའི་སྤྱི་ཁྱབ་བ་བཀའ་སློན་
བཤད་སྐྱབ་བ་དང་སྐྱུ་སྤྱུག་སློབ་བཟང་སྤྱིན་པ་བཅས་ནས་ཆེས་བཅུ་ཤུག་ཉིན་ལོང་ས་
མཚོན་ཡོན་གྱི་སྤྱན་ལམ་དུ་བསྐྱར་བ་གཟིགས་རྟོག་བསྐྱུངས།

(༡༥༣ ཉ་༥།༥༣༣ ཟ་༤) ལོ་འདི་ནང་ལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་
པོ་བསྐྱེས་གྲུའི་རིགས་ལམ་རྒྱུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་དང་སློ་རྟགས་དོན་བདུན་ཅུ་བཅས་
ཀྱི་གསལ་བཞེས་ལེགས་པར་གྲུབ་བྱེད་ཅིང་ཕར་སྤྱིན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་གསལ་
བཞེས་མངའ་རྒྱུར་མཁས་དབང་པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་སྐབས་དང་
པོའི་སྤྱི་དོན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བར་སྤྱུགས་འདྲིན་གྲུབ་རྗེས་བསྐྱེད་བཅོས་མངོན་པར་
རྟོགས་པའི་རྒྱན་སོགས་ཀྱི་ཆོག་དོན་ལ་བཀའ་ལན་གྱི་སློན་སྐྱོ་འདོགས་གཙོན་
པར་དགོངས་ཉེ་གདན་ས་ཆེན་པོའི་མཁས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཚོད་རིགས་ཞིབ་
གཟིགས་མངའ་བཞེད་ཀྱིས་རྒྱ་བ་བརྒྱུད་པའི་ནང་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་
འབྲས་སྐྱུངས་སུ་ཆེབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་རྒྱུར་འཆར་ཅན་གཟིགས་རྒྱུང་ཆབ་ཞུགས་སུ་
བསྐྱུར་གྱིས་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་གཅིག་ནས་ཉིན་བདུན་གྱི་རིང་ཚུགས་པར་
མངའ་། རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་བཞི་ཉིན་སྐྱུ་སྤྱུག་སྤྱི་བ་སྐྱེས་རྣམས་རྒྱལ་དོ་རྗེ་ནས་

བཀའ་སློབ་གསར་མངའ་དུ་མངའ་དང་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྱུང་བཅས་ལུས་པ་
འབྱུང་བཞེས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་མི་སྣ་ཆེད་
གཉོང་ཁུ་རལ་སྐྱ་བྱང་ནས་ལྷོ་གོང་ས་མཚོག་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་ལེགས་
འབྱུང་དང་བཅུ་གསུམ་དགུང་སྐྱེག་སྐྱབས་ཉེར་འཚོའི་ཚུལ་བཞེས་མེད་པར་མཚན་
དཔེའི་དགྱིལ་འཁོར་མཚོག་དང་ལྡན་པའི་ལེགས་འབྱུང་དང་། རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་
དགོངས་རྗོགས་གྱི་འབྱུང་བ་ཆབས་ཅིག་ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ལོར་སྤྱིར་གཟིམ་རྒྱུང་
ཉི་ལོད་དུ་དཀར་སློབ་ཁག་གཉིས་གྱི་ཐོག་སློབ་མང་སློབ་དཔོན་ནས་མཇུག་བཤད་པ་
བཅས་དངོས་འབྱུང་རྣམས་སྐྱབ་ལས་དུ་བསྟར་ཞིང་སེར་འབྲས་གྱི་ཁལ་ཁ་གྲུ་
རིགས་སློབ་གསལ་བ་གཉིས་ནས་བཤོ་སྤྱོད་གི་སློབ་ནས་བཀྲལ་ལན་དང་མཇུག་
ཚིགས་བཀྲ་བརྗོད་ཅིང་འབྱུང་སློབ་ཀྱང་གསོལ་རས་སྐྱལ།

༡༤ ། གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྤྱངས་སུ་མཚན་ཉིད་གསན་བཞེས་
དང་མཁས་པའི་རྩོད་རིག་སོགས་ལ་ལུགས་ཞིབ་སྲིད་གདན་ཞུས་ཆེབས་
བསྐྱེད་གྱིས་སྐྱ་སྤྱི་དང་དགོ་འཕེལ་རི་ཁོད། སློབ་སློབ་དང་འབྲས་སྤྱངས་པ་གྲུ་ཚང་།
ཁམས་ཚན་རེ་བཅས་ལའང་ལུགས་ལེབས་གྱིས་དགོ་བཤེས་མང་པོའི་དབྱུས་
ནས་བཀྲལ་བཏྲག་བཤོ་སྤྱོད་དང་ཁག་སོ་སོར་དལ་ཉེན་དོན་ཆེ་ཞིང་རྙེད་དཀའ་
བ་དང་ཐོས་བསམ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་སོགས་སློབ་འགྲོའི་ཚོས་བཤད་སྐྱེར་བ་
དང་ལུགས་ལུང་རེས་རྗེས་འཛིན་གནང་བ་བཅས་གྱི་འཕྲིན་ལས་འཕེལ།

(༡༦༩ ཉ་༡།༢༤༩ བ་༧) གདན་ས་ཆེན་པོ་སེར་འབྲས་གཉིས་ནས་ཀྱང་གདན་

ས་སོ་སོར་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་དགོས་ཀྱི་གསོལ་བཏབ་སྟེན་ལྷ་རིམ་འབྲུལ་
ལུས་པ་ལྟར། ཉོར་རྒྱ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་བྱུག་གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སྐྱོར་མཚོག་ཏུ་དགོ་
བའི་ཉེན་ལ་གོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ལྟུབས་མགོན་ལྟུལ་དབང་ཐམས་ཅད་
མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ཉིད་ལྷ་སར་མཚོན་ཉིད་གསན་བཞེས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་
གནང་བཞེད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་
མཁས་མང་གྲེ་བའི་འབྲུང་གནས་དཔལ་ལྷན་འབྲས་དཀར་སྐྱངས་པ་ཞེས་པའི་སྟེན་
བ་སྟོགས་ཁུབ་ཅན་གྱི་ཆོས་ལྡེ་ཆེན་པོར་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས།

(༡༦༩ ཉ་པ། ༤༩༩ འ་༦) སྐྱེད་ཆོལ་སྐྱེས་སུ་དབྱེ་གལ་པ་འོག་གི་བཞུགས་ཁྱི་
རིན་པོ་ཆེར་ཞབས་སོར་འཁོད་ཟིན་བསྟེན་དག་ལྷ་འོད་སྟེན་དཀར་པོ་རྟེན་གཞིར་
ཁོག་བརྒྱམས་ཀྱིས་མེབས་བསྐྱར་བཅད། (༡༦༩ བ་པ། ༤༩༩ ཐ་༢) རིམ་བར་ཆིབས་
ཞལ་བསྐྱར་བར་མཛད་དེ་ཉེ་སྐོར་གྱི་བྲོ་གཞས་པ། དུར་སྐྱིག་གི་རྒྱལ་མཚོན་ཞེབས་
པར་སྐྱབ་པའི་དགོ་འདུན་སྐོར་སྐྱོད་ཏུ་མས་མཚོད་རྗེས་སྐྱོ་ཆོགས་ཐོགས་པའི་བསྐྱེ་
བ་སེར་སྐྱེད་དང་བཅས་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཆེན་པོར་མེབས་འབྲུལ་
མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་གསོལ་བྲོ་གསོལ་རྩ་མེབས་རྗེས་གཟིམ་རྒྱུད་དགའ་ལྡན་སྐྱང་
གསལ་དུ་པོ་བྱང་གཉེར་བས་དཀར་སྐྱོ་སྐྱོམ་སྐྱིག་ཐོག་ཆིབས་སྐྱོད།

(༡༦༩ བ་པ། ༤༩༩ འ་༦) དེ་འབྲུལ་སྐྱེས་ལས་སྐྱེ་སོགས་ནས་སྐྱོས་སྐྱེ་དང་
བཅས་ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་ཆེན་པོར་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་པོར་
ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ་གཞུང་སའི་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་སྐྱིད་སྐྱོད་ཉོ་ཐོག་ལྷ་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་འབྲུལ་གནང་དང་། སྐྱེས་པ་ནས་ཀྱང་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ། གཞན་

ཡང་གྲུས་པ་ཅག་དང་ཞབས་པད་ནས་བཟུང་གཞུང་སའི་སྟོ་ཟེན་ཡན་ནས་གོ་བབས་
གྱིས་མཇུག་དར་ལུལ་འབྲེལ། སྟོ་བ་དཔོན་བགེས་པ་ནས་ཡོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱའི་
ཆེ་བ་བརྗོད་པ་སོགས་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་ཞབས་པད་དོ་རྗེའི་ཁམས་ལྟར་བཏུན་ཅིང་
ཚོས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་གསོལ་འདེབས་སྟུན་སྟོན་དང་བཅས་མཇུག་དར་རྟེན་
གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཞིང་། ལྷ་སྐྱུལ་ལས་སྟེ་རྣམས་ནས་
མཇུག་དར་འབྲུལ་ཞིང་གཞན་པོའི་ལུགས་བཟང་མ་ཉམས་པའི་སྟོན་ཆེན་དགུས་
རོལ་མཛད་ཟིན་འབྲེལ་འདུ་ཁང་མདོ་སྐྱུག་ཏུ་གཞན་གཟིགས་དང་རྟེན་གཙོ་རྣམས་
ལ་སྐྱགས་སྟོན་སྟུན་ལལ་སྐྱུལ་གནང་མཛད།

(༡༤༧ བ་༣།༤༥༥ འ་༩) ཚོས་བདུན་ཉིན་བོད་བཞུགས་ཨོ་བན་གཉིས་མཇུག་
སྐྱུག་ཏུ་བཅར་བར་མཇུག་འབྲེལ་མཛད། ཚོས་བཞུད་ཉིན་སྟོན་བྱོན་དམ་པའི་སྐྱུབ་
གནས་ཁྱུད་པར་ཅན་དགོ་འཕེལ་བསམ་གཏན་སྲིང་དུ་(༡༤༧ བ་༣།༤༥༦ ཐ་༣)
ཆེབས་བསྐྱོད་གྱིས་གསོལ་གོ་གསོལ་ཇ་སོགས་རིམ་ཕེབས་གྱིས་རི་ཁྲོད་སྲོང་བ་བ་
རྣམས་ནས་མཇུག་དར་རྟེན་གསུམ་སོགས་སྐྱུལ་བར་སྐྱུག་དབང་སྐྱུལ། དེ་ནས་
གཟིམ་རྒྱུང་དུ་སྐྱགས་དམ་ཟབ་མོའི་ངང་ནས་བཞུགས་འཇུགས་མཛད། དེར་
བཞུགས་རིང་སྐྱགས་དམ་གྱི་གསེང་བར་རྣམས་སུ་ཡོན་ཆབ་རྒྱ་ཆེར་འབྲུལ་གནང་
དང་། ཉིན་གཅིག་དཔེན་པའི་གནས་གྱི་ཁྱུད་པར་ལ་གཟིགས་རྟོག་པར་ཚུན་ལ་
ཞབས་བཅགས་མཛད་སྐབས་རི་ཁྲོད་ཉེ་འཁོར་གྱི་ས་ཞིག་ཅུང་ཟད་བཞོ་བར་མཛད་
པ་ན་དེ་མ་ཐག་ཏུ་རྒྱ་མིག་བཟང་པོ་ཞིག་དོལ་བར་ཀུན་ཀྱང་འོ་མཚར་ཆེ་ཞིང་སོག་
པོ་དགོ་སྲོང་ཞིག་ནས་ཀྱང་དད་པས་སྐྱགས་རབ་ཏུ་ཆེ་བས་རྒྱ་དེ་ནས་མང་དུ་འབྲུང་

སྤྱི་ཤིང་རྒྱལ་ལུས་པ་ཞིག་ཀྱང་ལྷུང་། ཚེས་དགུ་ཉིན་གསུང་ཚོགས་པ་རྣམ་ལྷན་རྒྱལ་ས་
 དང་ལྷན་ཅིག་དག་ལྟ་དཔང་བསྟོད་དང་། རོ་རྗེ་དག་རྒྱལ་མར་གསོལ་མཚོད་སྤྱིན་
 རྒྱས་མཛད་ཅིང་། ཚེས་བཅུ་ཉིན་རི་ཁོང་འདུ་ཁང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་སྲོང་བ་པ་
 རྣམས་འཆར་ཅན་དབྱར་མཛེས་དུ་བརྟན་བཞུགས་འདུལ་བཞེས་མཛད་རྗེས་སྲོང་བ་
 པ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་ལྷན་ལྷན་འཕགས་བསྟོད་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་ལྷགས་
 ལུང་ཚོས་འབྲེལ་མཛད། ཚེ་འདིའི་ཚོས་བརྒྱད་ཀྱི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་དགོ་སྲོང་
 རྣམ་དག་ལ་བཙོན་པའི་དལ་བ་དོན་ལྷན་དུ་བྱ་དགོས་ཚུལ། དེ་ཡང་རང་རང་གི་
 དབང་སོ་དང་འཚོམ་པར་སྦྲེས་བྱ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་བཤམ་སྲོ་སྲོང་དགོས་
 ཚུལ་བཅས་དེར་ཚོགས་རྣམས་སྤྱིན་ཅིང་གོལ་བའི་བཅ་ཚོས་བཀའ་རྒྱུ་སྤྲུལ། དེ་
 རྣམ་འབྲས་སྲུངས་སུ་མཛད་སྟོ་རྒྱ་ཆེའི་སྤྲུལ་བྲེལ་དང་བསྐྱུན་ཚོས་བཅུ་གཅིག་
 ཉིན་དགོ་འབྲེལ་ནས་སྤྱིར་མེབས་ཀྱིས་དགའ་ལྷན་ཕོ་བྲང་དུ་བྱོན་བཞུགས་མཛད།
 ཚོས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཕོ་བྲང་སྟོ་ཁྲ་ཁང་དུ་རྣམ་ལྷན་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་དང་ལྷན་
 ཅིག་ཏུ་དཔལ་ལྷན་རེ་མ་ཉི་གཙོ་གྱུར་ཚོས་སྲུང་རྣམས་ལ་གཟབ་གསོལ་བཀའ་རྒྱུ་
 བསྐྱུངས།

འདི་རྒྱའི་ཚོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡོང་ས་མཚོག་ནས་རྒྱལ་བའི་ལུས་ཀྱི་སྤྲུལ་
 དོན་མཛོན་པར་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་ལ་གསལ་སྲོང་རྒྱ་ཆེ་གཉིད་ཕྱིན་པ་མཛད་རྒྱུར།
 འབྲས་ཀུན་དགའ་ར་བའི་ཚོམས་ཆེན་དུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རྒྱར་ཉོ་ཐོག་ལྷ་ཆེན་ཕོ་
 དང་། ཁོ་ཕོ་ཅག་མཚན་ཞབས་དགོ་བཞེས་རྣམས་དང་བཅས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རྒྱན་ཅ་
 འབྲེལ་ལ་བཟོ་སྦྱོང་གི་སྟོན་སྤྲུལ་གཏན་ལ་འབྲེལ་ཅིང་ཞིབ་ཕོར་མཛད་རྒྱུར་སྤྲོ་གསོ་

བྱང་གཟིམ་རྒྱུད་དགའ་ལྡན་སྤང་གསལ་དུ་སྒོ་མང་མཚན་ཞབས་དགེ་བཤེས་བྱང་
རྒྱལ་རབ་གསལ་སོགས་མཚན་ཞབས་གསལ་པ་རྣམས་ནས་ཅེ་ཤོད་ལ་རྟེན་གསུམ་
མངའ་དར་ཕུལ་ཏེ་གསལ་མངའ་ཞུས་ཟིན་བསྟུན་ལྷོང་ས་མཚོད་ཡོན་ཀྱན་རར་
གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཞུགས་སྟོན་བདེ་གདན་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད། མཚན་ཞབས་སླ་
མ་རྣམས་དང་། བྱང་ཞབས་བདེ་སོགས་གྲལ་འཁོད་ཟིན་འཕྲལ་གསོལ་གྲོ་གསོལ་ང་
ལྷགས་སློན་བཞེས་སྒོ་གསོལ་བསྐྱང་རྒྱལ་སྤེར་སྤྲིག་གསོལ་གསོལ་ང་གཉིས་པ་
དང་བཞེས་འབྲས་ཤེབས། གསོལ་བསྐྱང་བཤེ་བྱུབ་འཕྲལ་སྐྱབས་མགོན་ཡོངས་
འཛིན་ཉོ་ཐོག་ཐུ་ནས་ཤེར་སྤོང་དབུ་བསྐྱལ་བསྐྱོག་བཅས་དང་། རྒྱལ་དུག་མཚོག་
གཉིས་ཀྱི་བསྟོད་བཀའ་མཉམ་མ་དང་། འཇམ་དཔལ་མཚན་བརྗོད་ཀྱི་ ཚོས་ཀྱི་
རྒྱལ་མཚན་ལེགས་པར་འཇུགས། །ཞེས་པའི་མཚན་མས་ལྷོང་ས་མཚོག་ནས་སྐྱ་
ཕྱག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱར་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མངའ་དར་རྟེན་གསུམ་
སོགས་དངོས་འབྲལ་རྣམས་ཕྱག་བདར་ཀྱིས་འབྲལ་གནང་དང་། ཁོ་ལོ་ཅག་ལའང་
མངའ་དར་མཐུལ་སོགས་སྐྱལ་ཅིང་ཅེ་ཕྱག་ནས་མཚན་ཞབས་སླ་མ་རྣམས་ལའང་
ལེགས་དར་དང་སྟོད་འགག་སོགས་གོས་སྐྱ་ཆ་ཚང་ང་དུལ་སོགས་གནང་ཆ་སྐྱལ་
ཟིན་བསྟུན་མཚན་ཞབས་རྣམས་ལྷོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱ་རྒྱལ་དུ་སྒོར་ཚོགས་ཀྱིས་
འཁོད། ཡོངས་འཛིན་ཉོ་ཐོག་ཐུ་ཆེན་པོ་ནས་དབུ་བཏུ་མན་བས་ཏེ་སྟོན་འགྲུའི་ཚོས་
བཤད་དང་བཅས་མཁས་པའི་དབང་པོ་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་ཕར་ཕྱིན་སྤྱི་དོན་
ཀྱི་དབུ་ནས་བཅེ་བཞག་ལན་གཅིག་འབྲལ་གནང་བྱུབ་འཕྲལ། ལྷོང་ས་མཚོག་
ནས་བྱང་ལན་གཅིག་ལྷགས་སྒྲོར་མངའ་ཅིང་དེ་ནས་མཚན་ཞབས་དགེ་བཤེས་

རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ལན་གཅིག་སྐྱོར་སྐྱོར་མཛད། དེ་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་དམ་
 བཅའི་བཞུགས་ཁྲིར་དབུ་ལྷ་ཅེ་ལྷ་བསྐྱབས་ཏེ་བཞུགས་གནང་མཛད་པར་མཚན་
 ཞབས་དགེ་བཤེས་རྣམས་ནས་ཚོས་འཁོར་དང་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་གཞུང་
 ཚན་ནས་རྟལ་གསལ་ལ་རིམ་འབྲུལ་ཞུས་པར་གསུང་ལན་ཐོགས་མེད་དུ་སྦྱུལ།
 མཚན་ཞབས་བགྲེས་པ་ནས་ཚིག་བཀའ་བརྗོད་རྗེས་ཡལོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྲི་
 ཚེན་སོར་ཞབས་སོར་འཁོར་བ་དང་ཡོངས་འཛིན་ཏེ་ཐོག་ཟུ་ཚེན་པོ་ནས་གཞུང་ས་
 མཚོག་དང་སྐྱ་སྐྱེད་ཀྱི་རྟེན་གསུམ་སོགས་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྐྱབ་ལམ་དུ་བསྟར།
 དེ་རྗེས་ཡུལ་གཞིགས་པའ་ཚེན་རིན་པོ་ཚེའི་སྐྱ་ཚབ་མི་སྣས་ཞུ་ཡིག་དངོས་འབྲུལ་
 རྣམས་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུངས། སྐབས་དང་གཞན་ཡང་ཡུལ་གྲིང་། བསྟན་གྲིང་སོགས་
 སྦྱུལ་སྦྱ་ཚེ་ཁག་རྣམས་དང་གྲུང་ཞབས་པད་སོགས་གཞུང་སའི་མི་བྲག་ཤར་གྲུང་
 ཚོས་རྗེ། གདན་ས་ཚེན་པོ་ཁག་གི་སློབ་དཔོན་ལས་སྟེ། གཞུང་ཞབས་བྱུང་སེར་སྐྱ་
 བྱུང་གཏོགས་ཡན་ཐམས་ཅད་ནས་ཡསྐྱབས་མགོན་ཅེ་ཤོད་ལ་མཛུལ་དར་སྤུལ་བར་
 ལྷག་དབང་སྦྱུལ། གསོལ་བསྐྱུང་དཀར་སྐྱོ་སྐྱིག་གསོལ་དང་མཚན་ཞབས་བགྲེས་པ་
 གཉིས་ནས་བསྐོ་སྐྱེད་གིས་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོའི་དཀར་གནད་གཏན་ལ་འབེབ་ཅིང་
 གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས་སོགས་རིམ་མེབས་ཀྱིས་མཚན་ཞབས་པ་ནས་ཚིག་བཀའ་
 བརྗོད།

(༡༩༩ ཉ་ལ།༩༤༤ འ་༩) དེ་ལྟར་མཛད་སྐྱབས་སྐྱ་དང་རྒྱ་གཞི་ཚོགས་ནས་གྲུང་
 རང་རང་གི་མཚོད་སྐྱོན་སྐྱ་ཚོགས་སྐྱོས་ཏེ་མཚོད་པར་གདོན་མི་བ་བསྐྱེ་བོ་པལ་
 པས་མཛོན་སྐྱུལ་དུ་མ་མཐོང་ཡང་། མཚོད་པའི་བྱེ་བྲག་ཁ་བའི་རུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་

གྱི་སྟེ་བ་དང་བཅས་པའི་འདབ་མ་བཞི་བ་དུག་པ་སོགས་མེ་ཉོག་གི་དབྱིབས་ཅན་
ཆར་འཕོར་ཆེ་བར་བབས་པ་ཀྱུན་ནས་ངོ་མཚར་བའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་ཉིན་འབྲས་
ཚོགས་ཆེན་ལ་མང་ཇ་དང་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་ལྟ་རེག་དང་དདུལ་སྲང་རེ། ཚོགས་
ཆེན་འདུ་ཁང་དུ་བཟང་གོས་ཀྱི་མཚོད་རྩིས་འཕམན་ཀླུ་མཚན་སོགས་འབྲུལ་གནང་
མཛད། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་དུང་ཇའི་སྐབས་མཛལ་ཕྱག་ལུ་མི་རྣམས་ཀྱི་རེ་བསྐྱངས་
ཟིན་བསྐྱེད་ལྟོགས་མཚོག་གཟིམ་རྒྱུད་ཕྱག་དཔེ་ཁང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་མཚན་
ཞབས་དགེ་བཤེས་རྣམས་དང་སྟན་ཅིག་དུ་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲུང་དུ་གསོལ་གྱོ་
གསོལ་ཇ་པེབས། ཞལ་འདོན་འཇམ་དཔལ་མཚན་བརྗོད་གྲུབ་བསྐྱེད་བགྲུས་རིམ་
གྱི་དགེ་བཤེས་གཉིས་ནས་རྟགས་གསལ་ཕྱུག། དེ་རྗེས་དགེ་བཤེས་བགྲུས་བ་དམ་
བཅར་བཞག་སྟེ་ལྟོགས་མཚོག་ནས་ཀྱང་རིགས་ལུང་ཕྱུན་རིང་མཛད། དེ་ནས་
བཟུང་དམིགས་བསལ་གྱི་ཕྱགས་གཡེང་ཆེ་བ་མ་གྱུང་ཆེ་ཉིན་ལྟར་ཚོས་ར་ཆགས་
མེད་འཇུགས་གནང་གིས་ཚོས་འཁོར་དང་། སྲང་རེས་རྣམ་འབྱེད་སེམས་ཅམ་པའི་
ལྟ་བའི་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་དཔྱོད་བཞེས་མོར་མཛད། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་ལྟ་ཆར་
གཟིམ་རྒྱུད་དུ་གནས་རྒྱུང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་མོ་སྐྱེད་འདེན་དང་གསོལ་ཇ་དུང་བཞེས་
ཟིན་བསྐྱེད་འབྲས་སྐྱེ་མ་ལས་སྟེ་རྣམས་ནས་སྟོས་སྟེ་དང་བཅས་སྟེ་ལུ་ཆེན་པོས་
ཚོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་ཆེན་མོར་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༦༧ ཉ་༡༦༧༠ ཟ་༡༡ བདུས་) ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་སྐྱབས་མགོན་མཚོད་
ཡོན་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་སྟོ་སྟེང་གྲུ་ཚང་དུ་གདན་ལུས་དཀའ་སྐྱོད་དང་མཛལ་ཁ། ཚོས་
གྲུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་(༡༦༧ བ༡༦༧༡ ཟ་༥) སངས་རྒྱས་ཚོས་ཚོགས་མ་ལན་

གསུམ་དབུ་བསྐྱེད་མཛད་པས་ཀྱན་སྐྱོང་བཅོས་པར་མཛད་ཅིང་དབུ་པཎ་མཛེས་
 པར་མནའ་ཉེ་སྟོན་ཅིང་འདྲེབས་པའི་གསུང་དབྱངས་མཐོན་སོས། སངས་རྒྱུ་
 རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བྱས། །དེ་ལས་དག་པའི་རྩ་བ་བསྐྱེད། །དག་པའི་བཤེས་ཀྱི་
 མགོན་བཅས་པ། །དེ་ཉན་པ་ཡི་སྟོན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྒྱན་ཀྱི་ཚིག་ལུང་འདྲན་དང་
 བཅས་ཉེ་ཆེ་སྟོན་མཚོག་གསུམ་ལ་དད་ཅིང་མཚོན་པ་སོགས་ཀྱི་དག་པའི་རྩ་བ་ལ་
 བརྩོན་པ་ལས་དལ་འབྱོར་གྱི་ཉེན་བཟང་མི་ལུས་ཐོབ་ཅིང་ཚོས་སྟོན་པའི་དག་པའི་
 བཤེས་གཉེན་གྱི་མགོན་དང་བཅས། རྒྱང་དོར་གྱི་གཞན་རྣམས་འབྲེད་པའི་སྟོ་སྟོས་
 དང་ལྡན་པའི་སྐབས་འདིར་དམ་པའི་ཚོས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་
 དགོས་ཚུལ་སོགས་གཞན་རྒྱུད་འཁྲུལ་ངེས་ཀྱི་གསུང་བཤད་དང་བཅས་འཇམ་
 དཔལ་མཚན་བརྗོད་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྐྱ་དག་གསལ་གསུམ་གྱིས་སྦྱུལ། དེ་ནས་དང་
 བོར་རྒྱ་ཆེན་ཐོས་པ་མང་དུ་བཅུལ། །ཞེས་སོགས་ལུང་དང་སྐྱར་བར་མཛད་དེ་ཐོས་
 བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་བསྟན་འདི་བསྐྱོད་སྟེ་ལ་གསུམ་རྗེ་རྒྱ་མ་མཚོག་
 རས་རི་ལྷར་མཛད་པའི་ཚུལ་སྟོན་བྱུང་དམ་པའི་ནམ་ཐར་རྗེས་འཇུག་གཏུལ་བུའི་
 ཉམས་ལེན་དུ་ཁྲིའ་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དང་ལྷགས་བསྟོ་བཅས་སྦྱུལ།

(༡༦༥ ཉ་༣།༤༧ འ་༣) བཤོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྱི་ཆེན་མོའི་སྟེང་ནས་
 ཚིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཚོས་རའི་ས་ཁྱི་བང་རིམ་འོག་གི་སྟེང་བཞུགས་འཁོལ་གྱི་ཁར་ཅེ་
 ལུ་མཛེས་པར་མནའ་ཉེ་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ལ་སྟོ་སྟོང་སྟོ་བ་དཔོན་ནས་ཚོས་
 འཁོར་གྱི་གཞུང་བཞུགས་ཉེ་ཉུགས་གསལ་སྤུལ་བར་གསུང་ལན་འཇུགས་པ་མེད་
 པར་འཇམ་བོར་སྦྱུལ། དེ་རྗེས་སྟོ་བ་དཔོན་ནས་དམ་བཅར་བསྟན་པ་ལ་སྐྱབས་རྗེ་

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཚོག་ནས་ཚུར་འབྲུལ་གྱི་གཞུང་ལས་བཅུམས་ཉེ་ཉགས་
གསལ་རིམ་བར་སྣལ་བར་སྐྱབས་ཤིག་ཏུ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས་དང་པོར་བྱང་
ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སྤྲུགས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་མིན་དང་། དང་པོ་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་སོ་སྐྱེ་ཡིན་
མིན་སོགས་གསུངས་པར། དེ་དག་ཡིན་ཞུས་པར། དང་པོར་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་སོ་སྐྱེ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། དང་པོར་ལམ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་སྤྱིར། དེར་ཐལ། དང་
པོར་བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སངས་འཕགས་ཡིན་པའི་སྤྱིར། ཞེས་
གསུངས་པ་སོགས་ལ་ལན་ངེ་བཞིན་ཞུ་མ་རུས་པ་མང་པོ་བྱང་ཞིང་དེ་མཚམས་
ཡགོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྲི་ཚེན་མོར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཛད་དང་། གཞུང་ཚེན་
པོད་ལྔ་ནས་ཉགས་གསལ་སྤང་རིགས་གྱི་མཚོད་སྤྱིན་འབྲུལ་མི་ཐོག་མར་རྣམ་
འགྲེལ་གྱི་དམ་བཅའ་བ་གཅིག་ལ་རིགས་སྤང་གཏོང་མི་བདུན་དབུ་པར་གཉིས་
ལའང་མི་བདུན་དེ། འབྲུལ་མཛོད་གཉིས་ལའང་དེ་བཞིན་བདུན་དེ་བཅས་ཡོད་པར་
རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དམ་བཅའ་ཚར་བསྟུན། ལྷ་ཁང་སྟེང་དུ་གསོལ་ཚིགས་ལ་ཆིབས་
བསྐྱར་གྱི་ཐེབས་ཞོར་སློབ་སྤྲོད་མགོན་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་འཇུག་ཙམ་མཛད།

(༡༥༥ བ་༣༡༤༧༩ འ་༥) སྐར་ཡང་ཚོས་རར་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་པར་བྱིན་སོགས་
གྱི་ཚོད་བྱར་སྤྲུགས་ཞིབ་བསྐྱེས་གནང་བེན་མཚམས།(༡༥༥ བ་༣༡༤༧༩ འ་༡) ཚོད་བྱ་
པ་རྣམས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་མཛལ་དར་སྤུལ་ཉེ་སྤྲུག་དབང་ཞུས་པར་
མཛལ་དར་སྤུལ་བ་རང་སློག་ཐོག་བྱ་དེར་ནང་མཛོད་ཅེར་སོན་དེ་གསོལ་རས་སྣལ།
དབུ་མཛོད་ནས་ཞལ་འདོན་ཡོན་ཉན་གཞིར་གྱུར་ལ། ལམ་རིམ་སློན་ལམ། བསྟན་
འབར་ལ། ཤིས་བརྗོད་བཅས་བྱུབ་བེན་ནས་སྤོས་སྤེས་གདན་ཞུ་དང་བཅས་པོ་བྱང་

དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད། ཚེས་བརྒྱད་ལྷན་པའི་སྐོ་མང་གྲུ་ཚང་དུ་(༡༧༧ ཉ་
 ༡༧༧༩ འ་༡༣ བརྒྱུས་) དཀར་སྐོ་བྱུང་མཚམས། གྲུ་ཁང་མདོ་སྐྱུག་ལ་གནས་
 གཟིགས། ཚེས་དྲེའི་ལྷན་པའི་སྐོ་མཛད།(༡༧༧ ཉ་༡༧༧༩ འ་༧) སངས་རྒྱལ་
 ཚེས་ཚོགས་མ་གསུངས་གྲུ་རྗེས་ལྷོང་ས་མཚོག་ནས་དབུ་བཏུ་ལེགས་བར་
 མན་བས་ཉེ། དལ་བའི་རྟེན་འདི་ཡིད་བཞིན་ལོར་ལས་སྐྱུག། ཁེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་དང་
 སྐྱར་ཉེ་དལ་རྟེན་ལན་གཅིག་ཐོབ་བའི་དུས་འདིར་ཡིད་བཞིན་ཀྱི་ལོར་བུ་ལས་སྐྱུག་
 བའི་རྟེན་འདི་ལ་སྤྲོད་པོ་ལེགས་བར་ལེན་དགོས་ཚུལ་སོགས་དང། དེ་ལང་སང་གྲུ་
 གནངས་བུའི་ངང་དུ་མ་ལུས་བར་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་བ་ལ་སྐོ་སྐྱོང་
 དགོས་ཚུལ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཞན་ལན་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱོད་བའི་གངས་སུ་འགྲོ་
 དེས་དགོས་ཚུལ་སོགས་དེའི་ཆེད་དུ་ཚོས་མཉམ་བའི་ཀུན་སྐོར་ཀུན་སྐོར་རྣམ་བར་
 དག་བ་དགོས་ཚུལ་བཅས་སྐོབ་འགྲོ་ཚོས་བཤད་རྒྱས་བསྐྱུས་འཚམ་བ་ཞིག་བཀའ་
 སྐྱུལ་ཉེ། སྐོན་བ་ཐུབ་བའི་དབང་པོ་ལ་རྟེན་འབྲུང་ཐབ་མའི་སྐོ་ནས་བསྐྱོད་བ་ལེགས་
 བཤད་སྤྲོད་པོ་ཞེས་བུ་བའི་ལྷགས་ལུང་སྐྱུལ་ཐིན་རྗེས། བསྐྱུན་བ་རིན་ཆེན་མཚོག་
 གིས་མ་ཁུབ་བའམ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་བཞིན་དུ་རྒྱལ་བའི་བསྐྱུན་བ་སྐྱི་དང།
 ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་བསྐྱུན་བ་རིན་པོ་ཆེ་དུས་མཐའ་
 འདིར་ཉམས་བ་མེད་བར་དར་རྒྱས་སྐྱེལ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འདིར་བཞུགས་ཚང་
 མས་མཛད་དགོས་ཚུལ་སོགས་བཀའ་རུས་བ་ཅན་གྱི་བསྐྱུབ་སྐོན་དང་ལྷགས་བསྐྱོ་
 ལེགས་བར་སྐྱུལ་ཅིང་གསོལ་རྗེས་ཐེབས་ཐིན་རྗེས། ལྷུབས་མཐོག་མཚོག་དམ་
 བཅར་བཞུགས་བ་ལ་སྐོ་མང་སྐོབ་དཔོན་ནས། རྣམ་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་བ་

ལྷུ་གས་སུ་རྒྱུད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་བཀོད་དེ་ཚོས་འཁོར་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞུང་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་ལུང་ལུལ་བར་གསུང་ལན་འཇུགས་མེད་དུ་སྦྱེལ། དེ་ནས་སློབ་མང་སློབ་མ་དམ་བཅར་བསྐྱེད་པ་ལ། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལྷུ་གས་སུ་རྒྱུད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་བྲངས་ཉེ་སྟོན་པས་ཐབས་རྣམ་མཁུན་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་འཁོར་སྐོར་བར་མཛད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ཞུས་པར། སྟོན་པས་ཐབས་རྣམ་མཁུན་དེ་སློབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཚོགས་བསམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པ་ཡིན་པར་ཐམས་གསུངས་པར། འདོད་ཞུས་པར། སྟོན་པ་དེ་སློབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཚོགས་གཉིས་གསོག་པ་པོ་ཡིན་པར་ཐམས། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདི་ལའང་འདོད་ཞུས་པར། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐམས། དེ་དང་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཞུབ་ཞུས་པར། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པ་དེ་སློབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་བྱངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་གསོག་པ་པོ་ཡིན་པར་ཐམས། ལམ་མ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་དེ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་ཐམས། འདོད་ཞུས་པར། གང་ཟག་ཡིན་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་ཞུབ་པར་ཐམས། དེ་ལའང་འདོད་ཞུས་པ་ན། ཉན་ཐོས་དག་བཅོམ་ཚོས་ཅན་དུ་བསྐྱེད་བཞགས། དངོས་འགལ་དུ་གྱུར་ཅིང་ལན་རི་བཞིན་ཞུ་བར་རྩོམ་ཐོགས་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་རྟགས་གསལ་གནང་གྲུབ་རྗེས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་ན་སློབ་མང་བཀའ་རམས་པའི་འཛིན་གྲུབ་རྣམས་ནས་གཞུང་ཆེན་པོ་དུ་ལྷའི་ཚོད་གྲུའི་གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས་པར་(༡༥༠ ཉ་༣༡༦༧༥ ཟ་༡༡) ལྷུ་གས་ཞིབ་བསྐྱེདས་པར་ཚོད་གྲུབ་རྣམས་ལ་དགུས་ཚོར་ཆེན་པོས་གསོལ་རས་སྦྱུལ་གནང་སོགས་སློབ་ཁྲིར་ལྟར་

མཛད། ཚེས་བཅུ་ཉེན་ཀུན་རེ་ཚོམས་ཚེན་དུ་འབྲས་ཉར་གདོང་ཁང་ཚན་ནས་
དཀར་སྒོ་བསྐྱུས་འབྲུལ་བཞེས།

(120 བ་17676 ཐ་31 ཚེས་11) བདེ་ཡངས་གྲུ་ཁང་དུ་ཐེབས་སྒྲིང་གིས་
མཛད་སྒོ་སྒོ་སྒྲིང་ལྟར་ལ། ཚེས་གྲུར་གྲུ་མང་ལ་ཚོས་འབྲེལ་གནང་སྐབས་ཐོག་མར་
རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གསུང་ལས། ཨེ་མ་ཉོ་དལ་ཐོབ་སྐྱལ་བ་བཟང་། །རྒྱལ་
བའི་བསྟན་དང་མཛལ་བ་ལེགས། །དེ་ན་དོན་ཚེན་སྐྱབ་པའི་ལུས། །ཉེན་མཚན་དོན་
ཡོད་བྱ་བའི་རིགས། །ཞེས་བ་ནས་བཅུམས་ཉེ་དལ་འཕྲོར་གྱི་ཉེན་ཐོབ་བ་ལ་དགའ་
སྒོ་དང་བཅས་དལ་འཕྲོར་དོན་ལྡན་དུ་བྱ་བའི་ལྷིང་དུ་སྤང་བྱ་མི་མཐུན་སྲོགས་
ནམས་རོ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་སྒོང་བ་དང་། སྤང་སྤང་གི་བསྐྱབ་གསུམ་ལ་ཚུལ་བཞིན་
དུ་སྒོ་བ་དགོས་ཚུལ། དེ་ཡང་རང་དོན་ཡིད་བྱེད་ཅོམ་གྱིས་མ་ཡིན་པར། ཐོག་པ་ཚེན་
པའི་ལམ་ལ་མོས་བ་བསྐྱེད་དེ་སྒོ་བ་དགོས་ཚུལ། དེ་དག་རང་གིས་སྐྱབ་ལུས་བ་
ནམས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ནས་བསྐྱབ་ཅིང་གནས་སྐབས་སྐྱབ་ཏུ་མི་ལུས་བ་ནམས་
པོར་བ་མ་ཡིན་པར་སྒོ་ན་ལམ་ཚུན་ཚད་གིས་སྐྱབ་དགོས་ཚུལ་སོགས་འདོམས་པར་
མཛད་ལ། །རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འཕགས་བསྟོད་དུ་གྲགས་
པའི་ལྷགས་ལུང་སྐྱལ་རྗེས། ལྷགས་བསྐྱོ་སོགས་གོང་དུ་བཞོད་བ་ལྟར་ལ། གྲུ་ཁང་
སྤེང་དུ་གསོལ་ཚིགས་ལ་ཚིབས་སྒྲོད་མཛད་དེ་སྤང་ཡང་ཚོས་གྲུར་ཐེབས་བཞུགས་
གིས་སྒོ་གསལ་བ་ནམས་གིས་ཅོད་གྲུར་སྐྱགས་ཞེས་མཛད། ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉེན་
ཀུན་རེ་ཚོམས་ཚེན་དུ་འབྲས་བུམ་སྒོ་ཁང་ཚན་གྱི་དཀར་སྒོ་གདན་ལུང་ཚིབས་
སྒོད།

(1720 བ་༦།༦༧༦ འ་༩) ཚེས་བཞི་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་སྟོན་འཁོར་བཅས་
འབྲས་སྒྲགས་གྲུ་ཚང་ནས་གདན་ལྷན་(1721 9་1༧༧ བ་7) དཀར་སྟོོ་བཤེལ་
སྤུལ་རྗེས་གྲུ་ཚང་ནས་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་བསྟར།(1721 9་7༧༧ བ་༩)
འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྤང་བརྟན་མདུན་དུ་ཞབས་སྟེགས་སུ་བཞུགས་གནང་གིས་རྣམ་གྲུ་
གསུང་བཟང་བ་རྣམས་དང་ལྟན་ཅིག་སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་
བསྟོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་བསྟོད་པ་བརྒྱུད་བསྐྱམ་མ། འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་
ཤིས་བརྗོད་བཅས་གསུང་གནང་དང་།(1721 9་༩༧༧ བ་11) སྒྲགས་པའི་ཚོས་རང་
ཚིགས་བསྐྱར་གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་
སོགས་མཛད་དེ་གསོལ་ཇ་དང་པོ་མེབས། སྒྲགས་གྲུ་ཚོགས་མང་ནས་རྒྱུད་གཞུང་
ལེའུ་གསུམ་ཞལ་འདོན་མཛད་ཟིན་རྗེས། ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་སྟོང་དབུ་
བསྐྱུལ་སོགས་སྤར་སྟར་མཛད་ནས་གསུང་ཚོས་མཐུལ་སྤུལ་ཟིན་རྗེས། སངས་
རྒྱུས་ཚོས་ཚོགས་མ་ལན་གསུམ་གསུང་གནང་མཛད་ཟིན་ཉེ། རྗེ་ཚོང་ཁ་པའི་
གསུང་། བཟང་པོའི་ལམ་མང་དག་གིས་ལེགས་སྐྱབ་པའི། །དལ་བའི་ཉེན་བཟང་འདི་
འདྲ་ཉེད་པའི་ཚེ། ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་དགོ་ལ་མ་འབད་ན། །དེ་ལས་བསྐྱུས་པར་རྒྱར་
བ་གནས་གང་རྣམས། །ཞེས་སྤང་འཕེན་དང་བཅས་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་འགྲོའི་ཚོས་
བཞད་ཀུན་གྱི་ཡིད་འཁྲུལ་དེས་དང་། འཛིགས་བྱེད་སྟོན་ལམ་གྱི་སྒྲགས་སྤང་
སྒྲགས་བསྟོོ་བཅས་སྤུལ།

(1720 བ་7།676 འ་7) ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་རིམ་བར་ཁང་ཚོན་རྣམས་ནས་སྤར་
སྟོལ་གྱི་མཇུག་ལྷ། གཞན་ཡང་ཉེ་འཁོར་གྱི་སེར་སྐྱ་མང་བར་བྱུག་དབང་རིམ་སྤུལ།

ཆེས་ཉེར་རྒྱལ་ཉིན་སྤྱོད་མཇུག་ཡིན་པའི་སྐབས་དང་། མཚན་ཞབས་རྣམས་དང་ལྡན་
ཅིག་ཚོད་སྐབས་ཤིག་བར་སྐབས་ཤིག་གསོལ་ཆིགས་རྒྱབ་ཏུ་འབྲས་མིང་སྐོར་ཏུ་
ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱུངས།

(༡༥༡ བ་༥༡༧༩ ཟ་༧) འདི་ལོ་ལྷན་པོ་གཞིགས་པ་འཇུག་ཅིང་འདི་ལོ་ཆེད་མེད་ལྷན་པོ་
བརྟམས་ཀྱི་ཕྱིར་མེབས་ཤིག་ཏུ་སྤོང་ཀྱི་ཡི་དམ་ཆོས་སྐྱོང་གི་འཇུགས་གཏོར་
རྣམས་ཉམས་གསོ་བྱེད་དགོས་མེད་པའི་དོན་འབྲས་པོ་བྱང་ཏུ་ལོ་ལྷན་གསར་བཞེངས་
ཀྱི་ཉམས་གསོ་ལྷན་སྐོར་མེད་པའི་འདི་ལོ་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་ཆེབས་སྐྱོད་སྐབས་སྐོ་
ཁའི་སྐབས་གི་གཏོར་སྐྱེས་དམ་འབྲུང་མ་མཇུག་པ་རྣམས་སྐོ་འབྲེད་མཇུག་པར་གཏོར་
མའི་ཅེ་སྤྱོད་སྐོ་གཞིགས་ཉམས་པ་མེད་པར་མིས་བཞག་པ་ལྷན་པོ་ལས་བཞག་
གཏོར་མའི་ལྷན་པོ་ལས་མེད་པར་ཏུ་མ་བྱུང་བ་རྣམས་གསར་བཞེངས་མཇུག་དེ།
ལྷན་པོ་དགུ་པའི་ཆེས་ལྷན་ཉིན་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཏུ་སྐྱབས་མགོན་མཚོ་ལོ་ན། ལྷན་པོ་དམ་
འཇུག་པ་དང་། མཚན་ཞབས་ལྷན་པ། རྣམ་གྲྭ་རྫོང་སྐོར་སོགས་དང་བཅས་གཏང་རག་
གི་གསུང་བསྐྱེད་གཞི་རྒྱས་མཇུག། ཆེས་རྒྱལ་ཉིན་མཇུག་ཏུ་ལྷན་པོ་སྐོར་བཟང་
ལོན་ཏན་ནས་འབྲས་ཆོགས་ཆེན་ཏུ་སྐྱེ་འབྱེད་ལོ་ལྷན་པོ་དང་འབྲས་སྐྱུངས་སྐོར་
ས་མཚོ་ལོན་ལ་ཉེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་སྐྱེས་ལྷན་པ།

(༡༥༢ ཉ་༥༡༧༧ ཟ་༡༡ ཆེས་༤) ལྷན་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཚོང་ནས་བཟང་གིས་ཁང་
གསར་ཏུ་གདན་ལུ་ལ་(༡༥༢ བ་༡༧༧༧ འ་༦) གསོལ་ཆིགས་དཀར་སྐོར་སྤེར་ཐོབ་
ལྷན་པ།

(༡༥༣ བ་༡༧༧༧ འ་༧) བཟང་ཁང་ནས་གསར་སྐབས་པོ་བྱང་ཏུ་ཆེབས་སྐྱོད་

གྲིས་མགོན་ཁང་དུ་གནས་གཟིགས་ཐུགས་སློན་སྟོན་ཤུལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་
བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲུལ་གྲུ་ཚང་ནས་རྟེན་གསུམ་དང་མཚོད་དཔོན་
མཁའ་པོ་སློབ་དཔོན་ལས་སྡེ་སོགས་ནས་མངལ་དར་ལུལ་ཉེ་གྲུ་མང་གྲུལ་འཁོད་ལ་
ཞལ་འདོན། ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཚེའི་འབྲུངས་རབས་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་མཐུག་
གསོལ་ཇ་དང་པོ་གྲུབ་རྗེས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་སྦྱིང་དབུ་བསྐྱུལ་སོགས་རིམ་
མཛད་ཀྱི་མཐུག་དབུ་མཛད་ནས་མཚུལ་མགོ་བསྐྱུལ་གྲིས་ལུལ་ཟེན་རྗེས། སངས་
རྒྱུས་ཚོས་ཚོགས་མ་དབུ་བསྐྱུལ་ལན་གསུམ་མཛད་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དོན་དུ་དམ་པའི་ཚོས་ཐབ་མོ་མཉན་པའི་ཀུན་སློང་ཀུན་སློད་སོགས་བཅས་ཚུལ་
མདོ་ཅམ་བཀའ་སྟུལ་ཉེ། དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱུ་མ་དང་ཡོན་ཏན་གཞི་གྲུར་མའི་ལྷགས་
ལུང་དང་། དེ་ལྟར་ཚོས་ཉན་བཤད་བགྲིས་པའི་བདག་གཞན་དགེ་བའི་རྩ་བས་
མཚོན་དུས་གསུམ་གྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་གྲུ་
མེད་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་རྒྱུར་འགྲུར་བའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ལྷགས་བསྟོ་སྟུལ།

༡༥ ། སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྦྱིང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྲིས་ལམ་བར་གནས་ཚུང་སྐྱ་
དབུངས་སྦྱིང་དུ་ལེབས་བཞུགས་དང་། སེ་ར་གྲུ་སྦྱི་དང་། འཇུ་སྦྱིད་དང་སེར་
སྟུགས་གྲུ་ཚང་། པ་པོང་ཁའི་རི་ཁྲོད། ཁམས་ཚན་རེ་བཅས་སུ་གདན་གསོལ་
བཞིན་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་གཞུང་ཆེན་ལ་ཐོས་བསམ་གྲིས་འཐུག་དགོས་
དང་མི་ལུས་སྦངས་པ་དོན་གོ་ཚོད་བཞིག་བྱེད་དགོས་པའི་གསུང་ཚོས་དང་
ལྷགས་ལུང་རེ། མཁའ་མང་དབུས་ཚོད་གྲུའི་བཀའ་བརྟག་གནང་བ་དང་གཞན་
དག་ལ་ཡང་གཟིགས་རྟོག་གིས་རྗེས་འཇིན་སྦྱར། ཅེ་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་

གྲིས་ལོ་མཇུག་བཅད་རྒྱ་ལ་བཞུགས།

(༡༥༩ བ་༣༥༠༡ ལ་༥) དེ་ལྟར་འབྲས་སྤྲངས་ཀྱི་མཛད་སྒོ་རྣམས་ལེགས་པར་
གྲུབ་ནས་ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་གདན་ས་ཚེན་པོ་སེ་ར་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་སྤིང་དུ་
ཚིབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་རྒྱུར་ལེབས་ཞོར་དུ་གནས་ཚུང་སྤྱོད་བྱངས་སྤིང་པ་ནས་
གདན་ལུ་ལྟར་དེར་ཚིབས་སྤྱོད་མཛད་ཉེ་མཚམས་ཚེས་སྤོང་ཚེན་པོ་ཁོག་བརྒྱམས་
གྲིས་ལུ་འབྲེན་དང་བཅས་གཅོང་ཁང་ལྷག་ཏུ་ལེབས་བསྐྱར་བཅད་བར་མཇུག་དང་
ཅེ་སྤོང་མཛད་དེ་སྤྱོད་བྱངས་སྤིང་པའི་འདུ་ཁང་དུ་དཀར་སྤོ་སྤོམ་སྤྱིག་ཐོག་(༡༥༩ བ་
༤༥༠༣ ཐ་༡) གསོལ་གྱོ་གསོལ་ཇ་རིམ་ལེབས་གྲིས་སྤྱོད་བྱངས་སྤིང་པའི་མཇུག་
དང་ཉེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྤྱོད་ལམ་དུ་བསྐྱར།

(༡༥༩ ཉ་༡༥༠༣ ཐ་༥) ཚོས་སྤོང་སྤྱོད་འབྲེན་གྱི་སྤྱོད་ལེབས་པར་འབྲུལ་བཅས་
མཇུག་དང་སྤོ་སྤོམ་ཉེན་གསུམ་རིགས་ལུང་མཚན་མ་རྒྱལ་མཚན་སེར་པོ་
དགུ་བཅེགས་རྣམས་སོ་སོར་ཤིས་པའི་ཚིགས་བཅད་དང་བཅས་སྤུལ་ཉེ། བར་མ་
ལས་ཚན་པ་སོགས་སྤོན་དང་འབྲུལ་སྐབས་ཚོས་སྤོང་ནས་ཀྱང་གྲུས་འདུད་གྲིས་སྤྱོད་
གསུང་ཐུགས་ལ་ཆེ་བཟོན་གྱི་བསྤོང་བསྐྱབས་དང་རྗེས་ཀྱི་མཛད་པ་འབྲིན་ལས་གྱི་
ཁྱད་པར་སྤོན་ཚུལ་དང་ཚོས་སྤོང་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་སྤོན་གྱི་གཡའ་དམ་ལས་མི་
འདའ་བར་འབྲིན་ལས་ལུ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་སྤུལ་བ་བཅས་ལ་ཀུན་ཀྱང་རོ་མཚར་དུ་
གྱུར། ལྟེང་ལོད་ཀྱི་མཚོད་ཁང་རྣམས་སུ་གནས་གཞིགས་རིམ་ལེབས་གྲིས་སྤོང་དུ་
གསོལ་ཚིགས་གྱི་ལེབས་སྤོ་རྣམས་བཞེས་གྲུབ་རྗེས་ཚིབས་སྤོད་གྲིས་དགོན་

གསར་རིམ་གྱི་གཤམ་དུ་རིམ་གྲོང་གོང་ལོག་གི་སེར་སྤྲོད་མཚོན། འབྲས་སྤྲངས་སྤྲ་
སྤྲུལ་ལས་སྤྲ་སེབས་སྤྲེལ་ལྷ་མི་རྣམས་སྤྲོན་རྒྱས་མཚོན་རྒྱུད་ཀྱིས་མཇལ་དར་ལུལ་
བ་རང་སྤོག་ཐོག་གསོལ་རས་ཀྱང་སྤྲུལ། རིམ་བར་མཚོན་རྣམས་སྤོག་གས་བ་ཐོགས་
པའི་སེ་རའི་དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་བསྐྱེད་བ་སེར་སྤྲོད་དང་སེ་ར་སྤྲིའི་བོ་གཞུས་བ་
བཅས། གཞན་ཡང་ཞལ་མཇལ་དོན་དུ་གཉེར་བ་རྣམས་ཚར་དུ་དྲིགས་པའི་དབྱུང་
ནས་སེབས་སྤོད་ཀྱིས་ལུགས་རིའི་འགག་ནས་བསྐྱེད་སྤྲང་བྱ་ཁྲི་པ་ཁོག་བརྒྱམས་
ཀྱིས་དུ་འདྲེན་དང་བཅས་པའི་བསྐྱེད་བ་མཚོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་མཇལ་དར་བཞེས་ཏེ་
སྤོན་དར་དང་ཞལ་ཇ་གསེར་སྤྲུང་བཅས་སྤྲུལ་ཏེ་ཚོགས་ཚེན་སྤོ་འཕྲོར་སྤྲོད་གི་
གཞིམ་རྒྱུང་རབ་གསལ་དུ་གཞིམ་གཉེར་ཀྱིས་(༡༥༧ བ་༣༡༥༠༣ བ་༦) གསོལ་གྱོ་
གསོལ་ཇ་མཇལ་དར་དཀར་སྤོ་སྤྲུལ་གྱུབ་བསྐྱེད་སྤྲོད་གཞིམ་རྒྱུང་མི་པམ་ཁང་བཟང་
དུ་སྤོད་བཞུགས་མཇལ།

ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིས་བཅེགས་ཀྱི་ཉིན་དང་པོར་ཚོགས་ཚེན་འདུ་ཁང་དུ་སེ་
ར་སྤྲིའི་སྤོན་ཚེན།(༡༥༧ བ་༥༡༥༠༣ འ་༧) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཕྱི་མའི་ཉིན་སེ་ར་སྤྲི་
སྤྲི་ནས་ཡགོང་ས་མཚོན་ཡོན་ལ་ཞབས་བརྟན་(༡༥༧ བ་༥༡༥༠༣ འ་༨) འདུལ་བཞེས་
དང་གྲ་མང་ལ་མཇལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བ་བཅས་མཇལ་སྤོན་རྣམས་འབྲས་སྤྲངས་དང་འབྲ་
ཞིང་། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་བོད་བཞུགས་ཨི་བན་སོགས་ཀྱི་དཔོན་རྣམས་མཇལ་
སྤྲུལ་དུ་བཅར་བར་མཇལ་འབྲང་མཇལ།

(༡༥༥ ཉ་༡༡༥༠༣ འ་༣ ཚེས་༡༥) སེར་སྤྲོད་ཐོས་བསམ་ཞོར་བུའི་སྤྲིང་དུ་ཚིབས་
བརྒྱུར་བརྒྱུངས།(༡༥༥ ཉ་༡༡༥༠༣ འ་༡) ཞོར་དུ་ཨ་ར་སྤྲི་ཁང་དུ་གྲུབ་ཚེན་ན་ཁ་བ་

བར་པའི་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་པ་སྟིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་སྲུང་གཅིག་ལ་རླང་འཇུག་གི་གོ་
 འཕང་བརྟེན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལྟར་ཆེན་པོས་ཅན་བཞུགས་པའི་དུང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་
 ཀྱིས་ཐུགས་སྐྱོན་སྐྱོན་པལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་སེར་སྐྱད་གྲ་ཁང་དུ་དཀར་སྐྱོ་
 སྐྱོམ་སྐྱིག་ཐོག་མཛད་སྐྱོ་རྣམས་འབྲས་སྐྱོ་སྤྱིང་དང་འབྲ་ཞིང་དཀར་སྐྱོ་ལྷན་ཟེན་ནས་
 ཚོས་གྲུང་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་དབུ་མཛད་ནས་ལམ་རིམ་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་ཞལ་
 འདོན་རྫོགས་མཚམས་ཤུགས་མཚོན་གས་ཤེར་སྐྱོད་དབུ་བསྐྱུལ་སོགས་རིམ་
 མཛད་ཀྱིས་དབུ་པའ་ལེགས་པར་མནལས་ཉེ། གང་ཚེ་རང་དབང་འཇུག་ཅིང་མཐུན་
 གནས་པ། །ཞེས་སོགས་དབུ་མ་མཇུག་པའི་གཞུང་ཚིག་བཞི་ཅམ་ལྷང་འབྲེན་དང་
 བཅས་ད་ལྟ་རང་ཅག་རྣམས་འཛིན་ཉེན་སྤྱི་མ་མན་ཚད་ཀྱི་དོན་སྐྱབ་པའི་རང་དབང་
 ཡོད་པའི་དུས་འདིར་འཁོར་བ་དང་རན་འགྲོའི་གཡང་སར་མི་སྤྱང་བའི་ཐབས་ཚུལ་
 ལ་བརྩོན་པ་ཞིག་མ་བྱས་ན་སྤྱིས་ནས་ངན་སོང་སོགས་སུ་སྤྱེས་ཚེ་དམ་པའི་ཚོས་
 སྐྱབ་པའི་རང་དབང་མི་ཐོབ་པས་ན། ད་ལྟ་ཚེ་འདིར་ཚོས་བརྒྱད་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་
 མ་སོང་བར་དམ་པའི་ཚོས་རྣམས་པར་དག་པ་སྐྱབ་དགོས་ཚུལ། དེ་ཡང་གཞུང་
 ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལ་ཐོས་བསམ་སྐྱོམ་གསུམ་གྱི་དཔྱད་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་རང་
 དོན་ཡིད་གྲེད་ཅམ་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་བསམ་པ་བཟང་པོ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་
 ཅེས་ཟེན་པ་དགོས་ཚུལ་སོགས་སྔོན་འགྲོའི་ཚོས་བཤད་དང་བཅས་རྗེ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་པའི་གསུང་གི་སྤྱིང་པོ་ལམ་ཀྱི་གཙོ་པོ་རྣམས་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་ལྷགས་
 ལྷང་དང་ལྷགས་བསྐྱོ་སྐྱུལ་རྗེས་གཏང་རག་མཇུག་སྤུལ་ཟེན་བསྐྱུན་གསོལ་རྩ་གཉིས་
 པ་གྲུབ་འབྲུལ་ནས་ཤུགས་མཚོན་གས་བཅར་བཞུགས་པར་སེར་སྐྱད་སྐྱོབ་དཔོན་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐར། ཡུར་ལྷོ་གཞོན་པ་ཟུང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ནས་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་གྱི་གཞུང་
འཕགས་པ་བྱམས་པ་རང་ཉིད་དམ་པའི་སྣོད་པ་དང་མ་ཐུན་པ་ཞེས་སོགས་གྱི་
གཞུང་ནས་བཅུམས་ཏེ་རིགས་ལུང་ལུལ་བ་ལ་གསུང་ལན་འཆུགས་མེད་དུ་སྦྱེལ་
ཅིང་། དེ་རྗེས་སེར་སྐད་སློབ་དཔོན་དམ་བཅར་བསྟན་པ་ལ་ལྷོང་ས་མཚོག་ནས་
ཚུར་འབུལ་གྱི་གཞུང་ལས་བཅུམས་ཏེ་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པས་བསྟན་བཅོས་མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་ཚོམ་པའི་ཐོག་མར་རང་དོན་ཚོས་སྐྱ་ཐོབ་པའི་དགོས་པ་དང་གཞུང་གི་
བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པའི་དགོས་པ་གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར་གསུངས་པ་ལ་ཡོད་
ཅེས་ཞུས་པར། འོ་ན་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་རང་དོན་ཚོས་སྐྱ་མ་ཐོབ་པར་ཐལ།
གསུངས་པར། ཅིའི་ཕྱིར་ཞུས་པར། རྗེ་བཙུན་གྱིས་རྒྱན་ཚོམ་པའི་ཐོག་མར་མཁྲེན་
གསུམ་ལ་མཚོན་བརྗོད་མངོན་པ་དེ་རང་དོན་ཚོས་སྐྱ་ཐོབ་ཕྱིར་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་
ཐོབ་ཐེན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་གསུངས་པ་ལ་ལན་འདེབས་དཀའ་
བའི་གནས་སུ་གྱུར།

ལྷོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་ལྷ་རམས་པའི་མིང་
བཏགས་གཏོང་ཉེ་བ་རྣམས་དམ་བཅའ་དང་མིང་བཏགས་ཐེན་པའི་དགེ་བཤེས་
རྣམས་ནས་བསྐོ་སྐྱེད་དང་བཅས་འདུལ་མངོན་རྣམ་འགྲེལ་དབུ་པར་དང་བཅས་པའི་
དམ་བཅའ་རིམ་འཇུགས་གྱི་སེང་དབར་དུ་གྲུ་ཁང་སྟེང་གསོལ་ཚིགས་སུ་ཆེབས་
སྟོན་དང་། དགོང་ཚོས་གྱི་སྐབས་གཞུང་དོན་ལ་ལུང་རིགས་གྱི་བཀའ་ལན་སྣ་
ཚོགས་བྱེད་པ་ལའང་ཐུགས་ཞིབ་བསྐྱེདས།

(1926 9/12/204 འ་ཡ) ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་རབ་གསལ་ཆེན་མོར་

བཟུངས་ལྷོན་ལྷོ་བཟང་ནས་དཀར་སྟོ།

(1926 9.3.204 2.5) ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་སེར་བྲེས་མཁན་སྟན་བླ་ཚང་དུ་
 ཚེབས་སྟོད་ཀྱིས་(1926 9.4.206 3.4) དཀར་སྟོ་སོགས་ལྷོ་བཟང་ནས་ཡི་དམ་
 ཁང་དང་མཚོད་ཁང་མདོ་སྟལ་སོགས་གནས་གཟིགས་ཀྱི་སྟལ་སྟོན་སྟན་ཤལ་
 འབྲུལ་གནང་མཛད་ནས་བླ་ཁང་ཤར་སྟོན་ཚེས་བྲུང་ཚེབས་བསྐྱུར་ཀྱིས་(1926
 9.6.206 3.10) སྟོད་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་སྟོད་དུ་བསྐྱུལ་སོགས་རིམ་བར་
 མཛད་དེ། ལྷང་དོར་གནས་ལ་ཀུན་ནས་འཕྲོམས་པའི་སྟལ། །ཞེས་བ་ནས། གཞུང་ལ་
 རྟོགས་རེ་བ་དང་རགས་བ་རེས། །ཚིམ་བར་མ་བྲས་ཀུན་ལ་ཞེས་ཏུ་སྐྱུངས། །ཞེས་
 པའི་སྟངས་འཕྲོམ་མཛད་དེ། རང་ཅག་རྣམས་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་
 བ་ཚེན་པོའི་བསྟན་བ་དང་མཛལ་བའི་དུས་འདིར། །རྗེ་ཚོང་ཁ་བ་ཚེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་
 སུ་ཞུགས་ཏེ་སྟོན་བྱོན་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་རྗེས་འཇུག་གཤུལ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་
 རྐྱེད་ཤེས་བ་ཞིག་དགོས། དེ་ལ་གསུང་རབ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བུ་ལ་ཐོས་བསམ་རྟོགས་རེ་
 བ་མ་ཡིན་བ་འཕགས་པོད་ཀྱི་གཞུང་སྟལ་སྟལ་ཀུན་ལ་ལེགས་བར་དཔྱོད་པའི་སྟོ་
 འདོགས་བཅད་དེ། དེའི་དོན་རང་གི་རྒྱུད་ལ་འབྲེས་རེས་ཀྱི་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སྟོམ་སྟེ་
 རྟེན་བྲུ་རྐྱེད་འབྲིང་གི་སྟན་མོང་བའི་ལམ་ཀྱི་རིམ་བ་ལ་སྟོ་ལེགས་བར་སྐྱུངས་ནས་
 བྲམས་སྟོང་རྗེ་བྱང་རྒྱལ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱུངས་ཏེ་བྲུ་དཀར་བའི་རྒྱལ་
 སྟལ་ཀྱི་སྟོད་བ་ལ་ཞུམ་བ་མེད་བར་སྟོན་དགོས་པའི་རྒྱལ་སོགས་བཀའ་སྟལ་ཏེ།
 མཉམ་མེད་རྗེ་པོ་ཚེན་པོས་མཛད་པའི་བྱང་རྒྱལ་ལམ་ཀྱི་སྟོན་མའི་ལྷགས་སྟངས་དང་།
 དེ་རྗེས་རྗེའི་གསུང་ལས། བདག་གིས་འཆད་ཚོད་ཚོམ་བ་སེལ་ཏེ་སྟལ། །ཞེས་

སོགས་ཀྱི་དོན་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་རང་གི་ཚོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་ཁོང་དུ་རྒྱང་
བའི་དོན་འཆད་རྩོད་རྩོམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་བསྟན་པ་བཅས་མཁས་པའི་
བྱ་བ་རྣམ་གསུམ་ལྟར་སྒྲིབ་སྟེ་ཀླུ་ལ་བསྟན་འཛིན་སྐྱོད་སྟེལ་བའི་ཐབས་རྒྱལ་ལ་
བརྩོན་པ་མི་འདོར་བ་དགོས་ཚུལ་བཅས་ཀའ་ལྟལ་ཏེ་ལྷགས་བསྐྱོ་བཀའ་འིན་
བསྐྱུངས།

ཨ་ཤོང་ས་མཚོག་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ལ་བྱེས་པ་སྐོབ་དཔོན་ནས་རྣམ་པ་
ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་སྒྲིབ་སྟེ་ཡུར་རྟོགས་ཀྱི་ཚོས་འཁོར་
གཉིས་ཀྱི་འབྲས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བྱེ་ཚུལ་སོགས་རྟོགས་གསལ་དེའི་པར་ཡུལ་བ་ལ་
ཐུགས་རིགས་ཞེན་མོས་གསུང་ལན་མཛད་པར་སྐྱབ་བྱེད་རི་བཞིན་དུ་འབྲུལ་བའི་
རོ་ཐོགས་པར་མ་གྱུར། སྐོབ་དཔོན་དམ་བཅར་བསྐྱེད་པ་ལ་རྩུར་འབྲུལ་གྱི་གཞུང་
ནས་སྐྱེད་སྟེ། སྐོན་པས་དུས་དང་པོར་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདེན་གྲུབ་ཏུ་སྐོན་པའི་
བཀའ་བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་དང་དུས་བར་པར་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་
སྐོན་པའི་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར་དང་། དུས་མཐའ་མར་ཚོས་རྣམས་བདེན་
པར་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཁྱད་པར་འབྱེད་པའི་ལེགས་པར་རྣམ་པར་བྱེ་བའི་ཚོས་འཁོར་
བསྐྱོར་བར་མཛད་པ་ཡིན་པར་ཐལ་གསུངས་པ་ལ། དེ་ལྟར་ཡིན་ལགས་ཞུས་པར།
འོ་ན་སྐོན་པས་དུས་དང་པོར་ཐེག་དམན་གྱི་རིགས་ཅན་ལ་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདེན་
གྲུབ་ཏུ་བསྟན་པར་ཐལ། འདོད་ཞུས་པར། དེ་ལྟར་གཞུལ་བུ་ཐེག་དམན་རིགས་ཅན་
གྱིས་ཁས་སྒྲིབ་བར་ཐལ། འདོད་ཞུས་པར། ཁས་མི་སྒྲིབ་བར་ཐལ། ཐེག་དམན་གྱི་
རིགས་ཅན་རྣམས་གྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་སྐྱིད། ཐེག་

དམན་རིགས་ཅན་གྱི་ཚད་མས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐེང་དེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་རྟོང་ཉིད་
རྟོག་པའི་ཚད་མས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་འཕངས་པར་མཛད་པས་ན་ལན་
ཇི་བཞིན་ལྷ་མ་རྩུས་ཤིང་། དེ་བཞིན་རྟོགས་གསལ་གཞན་འགའ་ཞིག་གནང་བ་ལ་
ཡང་ལན་ཇི་བཞིན་ལྷ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་རྗེས་ཚོས་གྲུ་པ་རྣམས་ནས་
གཞུང་ཆེན་པོ་ཉི་ལཱའི་རྩོད་པའི་མཚོད་སྤྱིན་སྤྱོས་པ་ལ་ཡང་དགེས་བཞེས་ཀྱིས་
གཟིགས་རྟོག་མཛད་པ་སྟོབ་དཔོན་དང་ཚོས་གྲུ་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ལེགས་སྐྱེས་
སོགས་སྤྱི་འགྲེ་ལྟར་སྦྲུལ། ཚོས་བཙོ་བརྒྱད་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་རབ་གསལ་དུ་བསམ་
སྟོའཁང་ཚོན་གྱི་མཛལ་ལྷན་རྟེན་གསུམ་སོགས་འབྲུལ་ཚོན་དང་། དཀར་སྟོོ་བཅས་
གྲུ་མང་ནས་ཀྱང་མཛལ་བྱལ་ལྷས། ཚོས་བཙོ་དགུ་ཉིན་གླིང་བསྐོར་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་
བསྐྱུངས།

(༡༥༥ བ་༡༣༥༠༩ ཟ་༡༠) ཚོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་སེར་སྤྲུགས་གྲུ་ཚང་གི་གདན་
ལྷན་(༡༥༥ བ་༣༣༥༠༩ འ་༡༡) དཀར་སྟོོ་གྲུ་པ་མཚོ་མས་གྲུ་ཁང་མདོ་སྤྲུག་ཏུ་གནས་
གཟིགས་སྐབས་བྱམས་ཆེན་ཚོས་རྗེས་རྒྱ་ནས་གདན་འབྲེན་ལྷན་པའི་གནས་བཙུ་
རྣམས་འདིར་ཡོད་ཚོད་འདུག་པ་གང་དུ་བཞུགས་ཡོད་བཀའ་འདྲི་ཐེབས་པར། ཐུན་
ནས་འདི་ཁའི་གནས་བཙུ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུགས་ཁང་བཞུགས་ཡོད་འདུག་ཚུལ་ལྷན་
ཤིང་། ཡན་ལག་འབྲུང་གསུང་སྟོན་མ་ཡང་འདི་ཁ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཀའ་ཐེབས་པར།
ཡིན་འདུག་ལགས་ལྷན་པར་བྱལ་སྐབས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་འདུག་གསུངས་པར།
བྱལ་སྐབས་འདི་ནི་བཞེངས་དུས་ཀྱི་བྱལ་སྐབས་མ་ཡིན་པར་ཀུན་མཁྱེན་སྟོོ་གྲོས་
རིན་སེང་སྟོོབ་དཔོན་འཁོར་བཅས་འབྲས་སྦྲངས་ནས་འདིར་ཐེབས་སྐབས་ཀུན་

“ཀླུ་འདུང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། སུར་ལྷོག་སྒོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

མཁྱེན་ཆེན་སོ་སྟོན་པ་ལེགས་ཞེས་ལེགས་སོ་བསྟོན་པའི་ཕྱག་རྒྱ་དང་བཅས་གསུང་བྱོན་པ་ཡིན་ཚུལ་སྟོན་གྱི་དཀར་ཆག་དང་དག་རྒྱུན་བཅས་ལ་འདུག་ཞུས་པར། ཡན་ལག་འབྱུང་འདི་ཉིད་མ་ཟད་གནས་བརྟན་གཞན་རྣམས་ཀྱང་བཞུགས་སྐྱབས་སོགས་ཤིན་ཏུ་ངོ་མཚར་བ་འདུག་ཅེས་བཀའ་ལེབས།

དེ་ནས་གྲུ་ཁང་སྟེང་གསོལ་ཚིགས་དང་། སྟེང་མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་བཅས་མཛད་དེ་རིམ་པར་ཚོས་རར་ཚིབས་སྟོང་གྲིས་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྲུབ་མཚམས་དབུ་མཛད་ནས་གསང་འདུས་སླ་བརྒྱད་འགོ་བསྐྱེལ་གྱིས་ཞལ་འདོན་ཟིན་མཚམས་གསོལ་ཇ་དང་། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་སྟོང་དབུ་བསྐྱེལ་སོགས་རིམ་མཛད་གྲིས་དབུ་མཛད་ནས་མཇུལ་གསོལ་འདེབས་སོགས་ཟིན་མཚམས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས། མི་ཡི་ལུས་དང་བསྟན་དང་མཇལ་བ་ནི། །ཡང་ཡང་མི་རྟེན་ད་རེས་ཚམ་ལགས་ཤིང་། །འདི་ན་དོན་ཆེན་འགྲུབ་པའི་གནས་ཡོད་པའི། །ཚུལ་འདི་སོམས་ལ་མི་ལུས་སྟོང་པོ་ཡོངས། །ཞེས་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་གསུང་བྲངས་པར་མཛད་དེ། དེ་དོན་བཞིན་སྟོན་འགྲོ་ཚོས་བཤའ་དེ་ལྟར་འཚམ་པ་དང་། གསང་འདུས་སྟོན་ལམ་གྱི་ལྷགས་ལུང་དང་ལྷགས་བསྟོ་གནང་བ་དེ་ཐོག་དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་ཀྱང་མ་ཐུན་འགྲུང་ཞུས།

དེ་རྗེས་གྲུས་སྟངས་གཉིས་ཀྱི་ཚོས་འགྲིམ་པའི་གསུང་བོད་ལྗེའི་དམ་བཅའ་བ་མི་ལྟ་དེ་རེ་རེར་བསྟོ་སྟེང་བ་གྲུ་ལྟ་རེ་བཅས་ཀྱི་ཚོད་གྲུ་ཚུགས་པར་ཕྱགས་ཞིབ་ཟིན་འབྲུལ་ནས་ཚོད་གྲུ་བ་རྣམས་ནས་མཇལ་ཕྱག་ཞུས་པར་ལེགས་དར་ཡང་གསོལ་རས་སྐྱལ་ཅིང་། དེ་སྐབས་གྲུ་མང་ནས་ལམ་རིམ་སྟོན་ལམ། བསྟན་འབར་མ། གསང་

འདུས་ཀྱི་ཤེས་བརྗོད་བཅས་ཞལ་འདོན་གྲུབ་ཟིན་མཚམས་སྐྱབས་པའི་ཚོས་ལྷ་
ནས་སེར་བྱེས་ཚོས་ལྷ་བརྒྱུད་མེད་ས་བཟ། དེ་སྐྱབས་སེར་བྱེས་དགོང་མོའི་ཚོས་ལྷ་
ཚུགས་ཤེར་སྤྱིང་གདངས་སྟོན་པར་སྐྱོག་པའི་དབུས་སྐྱ་ཞབས་སྤེགས་ཁིལའི་སྤྱིང་
དུ་བཞུགས་འཇགས་ཀྱིས་ཤེར་སྤྱིང་ཚར་གཅིག་གི་རིང་ཚོགས་མང་དང་ལྷན་ཅིག་
ཞལ་འདོན་ཡང་མཛད་དེ་ཚོས་ལྷའི་ཤར་སྐྱོན་ནས་གཟིམ་ཚུང་དུ་མེད་ས་སྐྱོད་མཛད།
ཚོས་ཉེར་གཉིས་ལ་སེར་བྱེས་ཉར་གདོང་ཁང་ཚན་དུ་ཚིབས་སྐྱོད་མཛད།

(༡༥༥ བ་༡༡༥༡༠ བ་༥) མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དཀར་སྐྱོད་བྱེ་ཚོག་དང་དངོས་
འབྲུལ་ཡང་སྐྱབ་ལམ་དུ་བསྟུང།

(༡༥༥ བ་༡༡༥༡༠ བ་༦) དེ་ཉིན་ཡགོང་ས་མཚོག་ཐེག་ཆེན་གསོ་སྐྱོང་བཞེས་
མཛད་ལ་བརྟེན། གསོལ་གྱོ། བཞེས་འབྲས་བཞེས་སྐྱབ་སོགས་སྐྱེ་མཁུན་འབྲུལ་
སྤངས་ཙམ་ལས་མཚོད་བཞེས་མ་མཛད་ཅིང། མཛལ་སྐྱབ་སྐྱབ་འབྲུལ་ཚོམས་ཀྱི་
མདོ་སྐྱབ་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་སྐྱབ་སྐྱབ་ཤེས་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་
ཚོགས་ཆེན་སྤྱིང་གཟིམ་ཚུང་དུ་ཚིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་གཟིམ་ཚུང་རྟེན་རྣམས་ཀྱི་དྲང་
བརྒྱ་མཚོད་བཅས་མཚོད་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་སྤྱིན་རྒྱས་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱངས། ཚོས་
ཉེར་གསུམ་ཉིན་པ་བོང་ཁ་གནས་མཚོག་དེ་མི་ཀོ་ལི་ཞེས་གྲགས་པར་ཚིབས་སྐྱོད་
མཛད།

(༡༥༥ བ་༥༡༥༡༠ འ་༦) ཀུན་བཟང་རྡོ་རྗེའི་ཕོ་བྲང་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་དུ་པ་བོང་
ཁའི་སྐོབ་དཔོན་ནས་དཀར་སྐྱོད་དང་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་རི་ཁྲོད་པ་
རྣམས་ལའང་སྐྱབ་དབང་སྐྱལ། ཚོས་ཉེར་སྐྱེ་ཉིན་པ་བོང་ཁའི་སྐོང་བ་པ་རྣམས་ནས་

ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་རྒྱ་དང་ཚོས་འབྲེལ་གྱི་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་ཐན་ཚུན་ནས་
ཚོས་འབྲེལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་མེར་སྐྱེལ་དུ་འདུས་པ་ན། མངལ་གྲུར་དུ་ཆེབས་
སྐྱོད་གྱིས་སྲོང་བ་པ་རྣམས་ནས་གནས་བཅུའི་ཞལ་འདོན་ཡན་ལག་བདུན་པའི་
མཚུག་ཏུ། ཡོང་ས་མཚོག་ནས་ཤེར་སྐྱིད་དུ་བསྐྱལ་བསྐྱོག་བཅས་བྱུང་བའི་
མཚོམས་དབུ་མཛད་ནས་མཚུལ་གསོལ་འདེབས་གྱི་སྲོལ་དཔོན་ནས་ཞིང་ཁམས་
རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་ལག་ཏུ་ཐོགས་ཏེ། ཡོང་ས་མཚོག་གི་གསང་གསུམ་གྱི་ཆེ་བའི་
ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་བསྐྱབས་པ་སྲོན་དུ་བཏང་ནས་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་དུ་ཞབས་
བདེ་དོ་རྗེའི་ཁམས་ལྟར་ནས་ཡང་གཡོ་མེད་དུ་བརྟན་ཅིང་གདུལ་བུའི་ཁམས་དང་
འཚོམ་པའི་ཚོས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་ལྷུས་པ་ལྟར་ཡ་
གོང་ས་མཚོག་ནས་དེར་འཁོར་རྣམས་ལ་ཚོས་ཉན་པའི་ཀུན་སྲོང་སོགས་ལེགས་
པར་བཅོས་ཏེ། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་གྱི་ཐུགས་རྗེའི་རང་གསུགས་འཕགས་པ་སྐྱུན་
རས་གཟིགས་ལ་བསྟོད་པ་པོ་བསྟོད་ཅེས་བྱ་བའི་ལྷགས་ལུང་དང་དེ་མཚུག་ལྷགས་
བསྟོ་བཅས་སྐྱལ་ཏེ་འདིར་འཁོར་ཐམས་ཅད་གྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་བསྐྱང་བར་
མངོད། ཆེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་པ་པོར་ཁར་ཉེན་མཚོག་དོ་སྐྱེད་པོ་ཆེ་སོགས་གྱི་
སྐྱུན་སྲུང་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱས་གཤོམ་གྱིས་པོ་བྱང་སྟེང་ཤོད་རྣམས་དང་རྗེ་གཟིགས་
པ་ལྷ་ལྟན་གྱི་སྐྱ་ཁང་ལ་གནས་གཟིགས་དང་ཞབས་བསྐོར་དུ་ཕེབས་སྐྱོད་གྱིས་
རིགས་གསུམ་ལྟ་ཁང་། ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱབ་ལུག་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་ཐུགས་
སྟོན་སྐྱུན་ལལ་ཡང་འབྲུལ་བར་གནང་། དེར་བཞུགས་སྐབས་གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་
སོགས་གནས་དེའི་ཡས་མས་སུ་སྐྱབ་ལུག་དུ་མ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཞབས་

བཅགས་མཛད།

ཉོར་ལྷ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་པ་ལོང་ཁ་ནས་སྐྱེད་ཡང་སེ་ར་ཐེག་ཚེན་
སྤིང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་བཀའ་རིན་བསྐྱེད་སྤེལ། དེ་སྐབས་སྤྱགས་གཤེད་ཆེ་རིགས་མེད་
སྐབས་སྤྱག་དཔེ་གསལ་བཞེས་དང་མཚན་ཞབས་པ་རྣམས་དང་ཚོད་ལྷ་ཉལ་པར་
མཛད། འདི་ལྟར་སེར་སྤྱོད་ཀྱི་མཛད་སྤོང་རྣམས་སྤྱབ་ནས་ཚེས་བཞི་ཉིན་གསོལ་
ཆིགས་ཚེན་མོ་སྤྱབ་ཐིན་མཚན་ཆིབས་རྒྱས་རྒྱས་གསོལ་དང་བཅས་སེ་ར་
ཐེག་ཚེན་སྤིང་ནས་སྤྱ་འཛིན་གཉིས་པའི་ཕོ་བུ་ཚེན་པོར་ཆིབས་སྐྱོད་བཀའ་རིན་
བསྐྱེད་སྤེལ།

(1950 ཉ་ལ། 29 ན་ 5) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་རྒྱུད་སྤྲོད་མཁན་རྒྱུར་སྐོ་མང་པ་
གཤམ་པ་དོན་སྤྱབ་ལ་བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེའི་བཀའ་བསྐྱེད་སྦྱུང་བར་མཛུལ་དང་འབྲུལ་
བཞེས་དང་། ཚེས་ཉེར་བཞི་ཉེར་ལྷུང་རྒྱུད་ལྷོད་སྤྲོད་ཀྱི་ཞབས་བཟླ་འབྲུལ་
བཞེས། ལྷ་མཚོད་ཚེན་མོའི་ཉིན་གསོལ་རྒྱབ་ཏུ་མྱིད་སྐྱོང་རིན་པོ་ཆེ། བྱང་བཀའ་
སྐོན་དང་བྱང་གཉོགས་ཡན་ལ་སྤྱག་དབང་དང་། དེ་རྗེས་འཕགས་པ་སྣ་ཁང་དང་
གསེར་སྤོང་ཁག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་སྤྱགས་སྐོན་སྣུན་པལ་ཞལ་འདོན་སོགས་སྤྲོན་
རྒྱས་དང་། སྤིང་མེ་ལ་ཡང་གཟིགས་ཉོག་གིས་སྤྱགས་སྐོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤེལ། ཚེས་
སུམ་ཅུ་ཉིན་འཆར་ཅན་སྤྲོ་རྒྱས་དང་སྤྱགས་སེང་གཏོང་མ་གཅོད་འཁོར་གསུམ་གྱི་
རྗེས་གནང་གསལ་བཞེས་མཛད།

ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་སྤྱ་ཕོག་སྤྲོལ་གྱི་བཅད་རྒྱའི་
མཛུལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་སྤྱི་རྫོན་ས་འཛིགས་མཛད་དོན་རྗེའི་བཅད་རྒྱ་དཔུ་

འཕྲུགས་ཀྱི་ཉིན་རེ་ལྷགས་སུན་གསུམ་རེ་ཆག་མེད་ཀྱིས་གསོལ་རྒྱལ་དུ་བྱུག་དཔེ་
སྐྱོར་སྐྱུང་བཅས་ལ་སྤྲུགས་བརྩོན་ཅི་ཆེ་དང་།

(༡༥༠ བ་༥༡༡༧ བ་༦) ཏོར་རླབ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་འཕྲུངས་སྐྱུང་
མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་སྐྱུང་ལོ་ལྟར་དང་། ཆེས་ལྷ་ཉིན་བྱང་ཅེ་ཆོས་རྗེ་གྲགས་པ་
དོན་གྲུབ་ལ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་པའི་བཀའ་བསྐྱུར་དང་། ཆེས་དུག་ཉིན་དགའ་ལྡན་དུ་ཆེ་
འདོན་མཛད་རྒྱུར་ཐོན་བྱུག་སྦྱུལ། འཕྲིན་ལས་མཛད་དོ་རྗེའི་ལྷགས་བསྐྱེན་གྲུབ་
མཚམས་ནས་མེད་གདོང་མའི་ལྷགས་བསྐྱེན་འབྲུལ་སྤྲུག་ཅམ་མཛད་དེ། ཆེས་
ཉེར་བཞི་ཉིན་སྐྱུང་བཅད་རྒྱ་གོལ་བའི་གཏང་རག་ཚོགས་འཁོར་དང་མཇུག་དང་
འབྲུལ་བཞེས། ཆེས་ཉེར་ལྷའི་ཉིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་དགའ་ལྡན་ནས་
ཆེ་འདོན་གྲུབ་པའི་གསལ་མཇུག་དང་མཇུག་དམངས་མི་གངས་བརྒྱུད་ཅུ་སྐོར་ལ་
བྱུག་དབང་སྦྱུལ། ཆེས་ཉེར་བརྒྱུད་ཉིན་ཀུན་སྤིང་སྦྱུལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་འབྲུལ་སྐྱུངས་སུ་
མཚན་བཏགས་ཀྱི་གྲ་སྐོར་མཛད་པར་མང་འབྲུད་བསྐྱེན་བཀུར་ལྷུས་པའི་སྐྱུ་སྐྱུལ་
སྦྱུལ་བར་སྦྱུལ་སྐྱུ་ཇོ་སག་སོགས་ནས་མཇུག་བྱུག་གཞན་ཡང་དང་བས་སྤྲུགས་པའི་
མེད་སྐྱུ་ཁག་ལྷའི་སྐྱེར་མཇུག་དང་བཅས་མི་གངས་བརྒྱུ་སྤྲུག་བཀའ་བ་ལ་བྱུག་
དབང་སྦྱུལ།

༡༦ ། ལྷགས་ལུག་ལོ་གསལ་དགྲེས་མཚོད་དང་སྐོན་ལམ་ཆེན་མོར་ཆིབས་
བསྐྱུར་ཀྱིས་གསུང་ཆོས་སོགས་སྐྱུང་ལམ་ལྟར་སྦྱུལ་གནད། ཅེ་དང་ལོར་སྤིང་
དུ་བཞུགས་རེས། སྤྱི་མཁན་དཔལ་དོན་ལ་བརྟེན་པའི་དགའ་ལྡན་ཟིང་འཕྲུག་
བསྐྱུངས་པར་སྤྲུགས་ཁྲལ་དང་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་རེ་གསལ་བསྐོ། ཁལ་ཁ་རྗེ་

བརྩམ་དམ་པའི་ཡང་སྐལ་ངོས་འཛིན་དང་འབྲོན་ཐོན་གྱི་མཇལ་ཁ་དགེས་སྐལ།

ལྷགས་ལུག་ཤལོང་ས་མཚོག་བགང་བྱ་བརྩམ་བཞེས་པའི་ཉོར་རྒྱ་དང་མོད་ཆེས་གཅིག་སྡེ་ཆར་ཤུབས་མགོན་མཚོད་ཡོན་དང་ཐུན་ཡོངས་འཛིན་པ་དང་།
མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་ལྷན་དུ་ཐོག་མར་རྒྱ་མའི་རྣལ་འབྱོར་དབུ་འཇུགས་
མཇེད་པའི་ཡི་དམ་ལྷའི་བདག་བསྐྱེད་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྟོན་ལས་སྲིད་གསུམ་བདག་
མོད་གཏོར་ཚོག་རྒྱས་པར་མཇེད་སྐབས། གསོལ་གོ་གསོལ་ཇ་སོགས་ལེབས་སྟོ་
རྣམས་དེམ་ལེབས་གྱིས་འདོད་ཁམས་དབང་མོར་ཞི་རྒྱས་དབང་དག་ལས་རབ་
འབྲུམས་བཅས་སྐྱབ་པ་ལ་བསྐྱལ་བའི་འཕྲིན་བཅོལ་སྟོན་ཚིག་ཤལོང་ས་ཉིད་གྱིས་
ལྷགས་ཚོམ་མཇེད་པ་ནང་མཇེད་སྟོ་ལྷ་པོ་མོད་ངོས་སུ་གྱིས་པའི་སྟོན་ཤལ་འབྲུལ་
གནང་མཇེད་རྗེས་སྲིད་སྟོར་ཉོ་ཐོག་ཐུན་ལས་ཤལོང་ས་དེན་པོ་ཆེ་དང་ནང་མ་མཁན་
ཆེ་བཅས་ནས་ཤལོང་ས་མཚོག་དང་སྲིད་སྟོར་དེན་པོ་ཆེ་ལྷ་མོད་སྐྱ་ཐང་གསུང་བྱོན་
མ་བཅས་ལ་མཇེད་དར་དེ་ལུལ། གཞིམ་རྒྱུང་མཇེད་སྟོ་རྣམས་བྱུབ་མཚམས་ནས་
སེང་ནས་པོ་བྲང་ཡང་སྟེང་དུ་རྣམ་བྱ་ཚོགས་ཡོངས་དང་བཅས་ཆེས་གཏོར་འབྲུལ་
གནང་དང་། ཆེས་གཅིག་གཉིས་གྱི་དགེས་སྟོན་དང་། གཉིས་ལའང་ཆེབས་སྟོར་
གྱིས་མཇེད་སྟོ་རྣམས་ག་ལེགས་འགྲིགས་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་སྟོ་འཕར་འབྲེད་པར་མཇེད།

འདི་ལོ་ཀུན་སྲིད་རྗེ་རྒྱུད་ཉོ་ཐོག་ཐུང་ག་དབང་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་མཚོན་
ནས་ལྷ་ལྷན་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོད་ཚོགས་དབུའི་མགོན་དུ་གདན་ཞུས་ལྷན་ཆེས་རྒྱག་
ཐོ་རངས་ནས་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་གྱིས་སྐབས་དབུ་བ་སོགས་ཆེན་པོར་འོས་པའི་སྲི་

ལྷ་བུ་རྟེན་སྲུང་སྲུང་ཚོགས་པ་དང་བཅས་པོ་བྱང་པོ་ཉ་ལ་ནས་ལྷ་ལྟུང་སྲུང་ལའི་
གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་མཛད།

(༡༥༡ བ་༣༡༧༥ འ་༡༦) དེ་ཉིན་ལེབས་སྟོན་སོགས་སྲུང་ལམ་ལྷ་ལྟུང་ལ། ལྷ་ལྟུང་
དུ་བཞུགས་སྐབས་རྒྱན་གྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་དང་། ཚོད་བྲམ་གཏོགས་
ཐུག་དཔེ་གསལ་སྐྱོད་མཛད་རྒྱ་སོགས་ཆག་མེད་མཛད་ཅིང་མགུལ་ཆམ་སོགས་
བཞེས་དོགས་གྱིས་སྟོན་ལམ་མཛད་སྐོ་གས་ཆེ་རྣམས་མ་གྲུབ་བར་མཛམ་མང་ཆེར་
མ་གནང་། ཆེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཀུན་གླིང་ལྷ་བྱང་ནས་གདན་ལུས་ལྷ་ལྟུང་ཆོགས་
མང་ཇི་སྐབས་ཚོགས་དབུས་གྱི་མགོན་དུ་ཆེབས་བསྐྱུང་བསྐྱུངས།

(༡༥༦ ཉ་༥༡༧༦ འ་༥) ཆེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་རྒྱན་སྲུང་མཁན་པོ་ཡེ་ཤེས་ཆོས་
འཕེལ་འཕོས་ཆབ་དུ་རྒྱན་སྲུང་ལྷ་མ་དབུ་མཛད་སེར་སྲུང་ཚ་བ་སྲུང་སྲུང་མཁན་
པོའི་བཀའ་བསྐྱུང་སྐྱེལ། ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ཡབ་གཞིས་ལྷན་ཁང་དང་། ཆེས་ཉི་
ལུ་ཉིན་ཁལ་ཁ་ཇེ་བཅུན་དམ་པའི་དགོངས་ཇོགས་སུ་ཁུ་རལ་ལྷ་བྱང་ནས་ཚོགས་
དབུས་གདན་ལུས་གྱིས་མཛད་སྐོའི་རིམ་པ་རྣམས་ཆེས་བཅུ་གཅིག་དང་མཚུངས་
ཤིང་། ཆེས་བཅུ་གཉིས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་སྲ་ཆར་འབྲས་སྲུངས་ལྷ་སྐྱི་དང་། དགའ་
ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལྷོང་ས་མཚོག་བཙོ་ལུའི་དུས་ཆེན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཉིན་
གསུང་ཆོས་དང་སྟོན་ལམ་དུ་ཆེབས་བསྐྱུང་བསྐྱུང་དགོས་གྱི་སྲུང་གསལ་རིམ་པར་
གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། ཆེས་བཙོ་ལུ་སྲ་ཆར་(༡༥༦ བ་༣༡༧༧ ཐ་༤) གསུང་རར་
ཆེབས་སྐྱོད་གྱིས་ཆོས་ཁྲི་ཆེན་པོར་ཞབས་སོར་འཁོད།

(༡༥༦ བ་༤༡༧༧ འ་༡༡) གསུང་ཚངས་པའི་དབྱངས་གྱིས་སྟོན་འགྲོའི་ཆོས་

བཤམ་སྒོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྒོ་ནས་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་ལུང་ནི་ལྷུང་འཚམས་པ་ལ་སྒོན་
སྒོན་སྒོན་པའི་རྣམ་ཐར་རྗེས་འབྲུག་གཏུལ་བུའི་ཉམས་ལེན་དུ་སྐྱེས་ཚུལ་ལས་
བཅམས་པའི་གསུང་བཤམ་རྒྱས་པར་སྐྱེས་པས་དེར་འཁོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་
ཀྱིས་གཙོས་དགོ་འདུན་རྣམས་དང་། དེ་ཡང་ཚོས་འཆད་བ་པོ་རྣམ་པར་དག་པས་
ཚོས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་ཙམ་འཆད་བ་ན་དཀར་པོའི་ཚོས་ལ་དད་པའི་སྣ་སྐྱ་བྱི་བ་
ལ་སོགས་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འདུ་བར་འགྱུར་བར་གསུངས་པ་ལྟར། ལྷ་ལ་སོགས་
པའི་ཚིགས་གྲངས་མེད་པ་འདུས་པ་གོར་མ་ཆག་པས་དེར་འཁོད་ཐམས་ཅད་ལ་
ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ས་བོན་ཁྱད་པར་ཅན་བསྐྱེད་པར་གཤོན་མི་ཟེའོ།

(༡༩༩ ཉ་ལ།༢༡༩ ཟ་༡༡) གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་ཏུ་མཉམ་མེད་ཤུག་སྐྱེའི་
མདུན་སར་གཙང་ཞིང་གཙང་མར་སྐྱར་བའི་མཚོད་སྤྲིན་མཐའ་ཡས་པར་སྐྱར་བར་
མཛད་དེ་རྒྱལ་སྐྱས་འཕགས་པའི་ཚིགས་སོགས་དགོ་འདུན་འདུས་པ་རྒྱ་མཚོ་དང་
སྣན་ཅིག་ཏུ་ཚོས་སྒོད་སྒོན་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་ཞལ་འདོན་དང་། ལྷགས་བསྟོ། བསྣན་
འབར་མ་བདེ་སྒོན་བཅས་སྣན་ཅིང་འདྲེབས་པའི་གདངས་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས་ལ་
འཕགས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་མ་ཐུན་འགྱུར་ཡང་ལུས། དེ་ནས་མེད་ལྡེང་སྒོ་ཕོ་
བརྒྱད་མཚོད་ཁང་སྐྱབ་ཏུ་ཆིབས་སྒོད་ཀྱིས་ཉེན་གཙོ་རྣམས་དང་། ཁྱད་པར་རོ་ཕོ་
ཤུག་སྐྱེའི་སྐྱབ་སྐྱར་བལྟགས་གནང་མཛད་དེ་རོ་པོའི་ཞལ་ལ་སྐྱབ་ཏུར་ཀྱིས་
གཟིགས་ཏེ་སྐྱབས་སྒོན་མཚམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས་ཏེ་བར་ཁང་ལ་གནས་
གཟིགས་དང་། དཔལ་ལྷ་སྐྱོབ་ཏུ་གཟམ་གསོལ་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་ཞེ་ཏུ་ལ་
འཕྲིན་བཙོལ་གནད་སྤྲིན་བཀའ་རྒྱུན་བསྐྱངས།

བཙོ་ལཱི་རྒྱ་བ་ལྷ་ལྷན་དུ་བཞུགས་ཤིང་བཏྲན་གྱིང་ཀུན་གྱིང་སྐྱུལ་སྐྱུས་གཙོས་
ཇི་སྐད་སོགས་ཞབས་གས་རྣམས་དང་གྲ་མང་གི་མངལ་ཁ། ཚེ་འདམ་པ་སོགས་
སྟོད་སྟེང་བར་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་བོ་གངས་ལས་འདས་པ་ལ་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་མངལ་བྲུག་
གི་རེ་འདོད་བསྐྱང་བར་མཛད། ཚེས་ཉེར་གསུམ་ཉེར་བཞི་ཉེར་ལྷ་བཅས་ལ་རིམ་པ་
བཞིན་དཔལ་ལྷ་སྟོན་དུ་གཟུབ་གསོལ་རྒྱས་པ་དང་། རྣམ་གྲ་དང་འབྲས་སྐྱགས་
བཅས་ཀྱི་ཐོར་འཕེན་ལ་གཟིགས་རྟོག་གིས་སྐྱགས་སྟོན་མཚམས་སྟོར། འཕྲས་པ་
གདན་འདྲན་ལ་གཟིགས་རྟོག་སྟེན་འཕལ་དང་། བང་རུལ་བ་རྣམས་ལ་ཡང་གཟིགས་
རྟོག་མཛད་དེ། སོ་བུ་ཆེན་པོ་སོ་ཉ་ལར་ཆིབས་བསྐྱུར་སྐབས་ར་ཆེ་ཚོ་སོ་མི་བསྐྱོད་
རོ་རྗེའི་བྱང་དུ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་མཚོད་འབྲུལ་སྐྱགས་སྟོན་སྟེན་འཕལ་ཞལ་འདོན་
སྐྱན་འདྲན་ཁྲུས་གསོལ་སོགས་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་སྟོད་ཀྱིས་མཛད།

(1953 བ་པ། 27 ཟླ་ 30) རྟོར་ལྷ་གཉིས་པའི་ཚེས་གཅིག་ནས་མཚོན་ཞབས་
རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཀུན་གཞི་གསལ་སྟོང་གིས་ཚོད་གྲ་ཆག་མེད་དང་། ལྷ་བ་
གསུམ་པ་ནས་ཡང་དག་མཐའི་གཞུང་ནས་རིམ་ཚོད་ཀྱིས་གསལ་བཞེས་སྐབ་པར་
མཛད།

(1954 ཉ་ཉ། 27 འ་ 2) ཚེས་བརྒྱད་བརྒྱད་གཉིད་ཆེན་མོའི་ཉིན་ཞབས་པད་
བྱང་སྐྱེ་སེར་རྣམས་ལ་དབྱུང་མངལ་གྱི་སྐྱག་དབང་སྐྱུལ་ཅིང་། ཚེས་བཅུ་དགུ་དུས་
འཁོར་མཚོག་གར་དུ་ཆིབས་སྟོད་ཀྱིས་གར་གྱི་ཞལ་འདོན་པལ་ཆེར་གསུང་གནང་
མཛད་ཅིང་རྒྱུད་སྟེང་མཁན་བྱར་ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ་ལ་བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེའི་བཀའ་
བསྐྱུར་སྐྱུལ། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་སོ་བུང་སོ་ཉ་ལ་ནས་ལོར་

ཟଁར་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆབ་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེས་བསྐྱར་རྒྱར་ཆེ་བས་སྡོད་མཛད།
 དེའི་སང་ཉིན་ནས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་སྡོ་རྩུང་རྩུགས་གནད་གིས་གསེར་བར་
 མཛད། ཆེས་ཉེར་གསུམ་ནས་ཕྱག་དཔེ་གསལ་བཞེས་དང་ཚོད་བྲ་ལོགས་ཆག་ཟེད་
 མཛད་བཞིན་ཉིན་གཅིག་དབུ་གཡབ་འོག་དུ་ཕྱག་དཔེར་མི་གཟིགས་པར་ནམ་
 མཁའི་མཐོངས་སུ་གཟིགས་ཤིང་བཞུགས་པར་སྐྱབ་ནས་ཕྱག་དཔེར་གཟིགས་རྟོག་
 མཛད་དགོས་ཞུས་པར། ཕྱག་དཔེར་གཟིགས་ཚམ་ལས་ནམ་མཁའ་རང་ལ་
 གཟིགས་བཞུགས་པར་ངོས་ནས་ཞབས་བསྐྱལ་ལན་གསུམ་ཞུས་པ་ན་ད་དུང་ཡང་
 བམ་མཁའ་རང་དུ་གཟིགས་ཤིང་བཞུགས་པ་ན་ངོས་ཀྱིས་ནམ་མཁའ་གང་འདུག་
 ཞུས་པར་ཁྲོད་ཀྱིས་ལྟོས་དང་གསུངས་པར། དེ་སྐབས་ཐན་བ་ཆེ་བའི་སྐབས་ཤིག་
 ཡིན། རོས་ནས་ནམ་མཁའ་སྡིན་པ་ནི་མི་འདུག་ཞུས་པར། རབ་བེ་རིབ་བེ་མང་ཚམ་
 འདུག་གསུངས་པར་ཅི་འདྲ་འདུག་ཞུས་པ་ན་ད་དུང་ཡང་རབ་བེ་རིབ་བེ་མང་ཚམ་
 འདུག་ཅེས་ད་དུང་འགྲངས་ཚམ་གཟིགས་ནས་བཞུགས་པ་དེའི་དུས་སུ་གཟིགས་
 ལྡང་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་རྣམས་ཡོད་ཚོད་འདུག་ཅིང་། དེ་སྐབས་སྐྱབ་བཅར་མཁའ་པོ་
 དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཤག་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཁོ་བའི་སྡོའི་ཕྱི་རོལ་དུ་སྐྱབ་ཅིང་གྱི་ནམ་
 པས་ཉོམ་བསྐྱོགས་ཀྱི་རྩེ་ལ་ཞག་གངས་དུ་མའི་བར་དུ་མཛད་ཅིང་རིང་པོར་མ་ལོན་
 པར་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ལ་བརྟེན་པའི་དགའ་ལྡན་དུ་ཟིང་ཞིག་ལངས་སྐབས། བོད་
 བཞུགས་ཨོ་བན་ནས་ཞོར་གྱིང་བཞུགས་གནས་ཐང་སྡོད་དུ་སོང་གཤེས་པ་རོལ་པོ་
 བས་སྐྱབ་དག་ཞུ་མི་མི་ཡོང་བའི་ངེས་པ་མི་འདུག་པས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀ་ནས་སྐྱབ་སྐྱར་
 བརྟེན་གས་དགོས་སུ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དམག་མི་དང་སེ་འབྲས་ཀྱི་བྲ་གས་ནས་སྐྱབ་སྐྱར་

བཅུ་གསུམ་པར་དེ་དག་ཆར་ཚུའི་དགའ་སྦྱོང་ཆེ་བར་བརྟེན་ཅེ་པོ་བྱང་དུ་ཆིབས་སྦྱོང་
མཛད། དེ་སྐབས་ཀྱང་དགོང་མོ་ལགའ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་ཅིང་གི་རྣམ་པས་གཏོར་ཐོར་
འཕྲེན་ཚུལ་ལན་ཁ་ཡར་མཛད་པ་ན་དེ་འབྲུལ་དགའ་ལྡན་གི་ཟིང་གཞི་ཡང་ཐག་ཚོད་
བྱུང་བ་བཅས་དག་པའི་གཟིགས་སྦྱང་རང་ཤར་དང་ཉིང་འཕྲིན་ལ་དབང་བསྐྱུར་
ལྷུ་བ་པའི་རྟགས་སུ་མཛོད་ནོ། །

དགའ་ལྡན་དུ་ཟིང་གཞི་ཐག་ཚོད་མཚམས་པན་ཚུན་ནས་ལས་ངན་ཚབས་པོ་
ཆེ་བསགས་པའི་སྐྱིབ་པ་དག་བྱེད་དུ་རྒྱ་བ་ལྷ་པའི་ཆེས་ལྷག་ཉིན་གཞུང་ས་མཚོག་
ནས་ཅེ་འབགས་པ་ལྷ་ཁང་དུ་སྦྱོང་མཚོད་སྐྱིག་གཤམ་དང་། རྣམ་གྲུ་ལྷ་བཅུ་ནས་ཆེ་
སྐྱིན་རྣམ་པར་རྒྱལ་པའི་བདག་བསྐྱེད་སྦྱོན་དུ་བཏང་སྟེ་མཚོད་འབྲུལ་དང་གསོལ་ཇ་
བྱང་རྒྱ་བ་ཉི་འོད་དུ་ཡོང་ས་མཚོད་ཡོན་གདན་ཞུས་གིས་རྣམ་གྲུ་གོང་གསལ་ནས་
གསུང་ཚོག་ཞལ་འདོན་དང་བཅས་ཡོང་ས་མཚོད་ཡོན་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བརྒྱར་
བརྟེན་སྲིང་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་སོགས་སྐྱུན་ལས་དུ་བསྟར་ཉེ་ཞབས་
བརྟེན་སུལ། ཆེས་བཅུ་གཉིས་ལ་སྦྱང་ཡང་ལོར་སྦྱིང་དུ་ཆིབས་སྦྱོང་མཛད། ཆེས་
བཅུ་གསུམ་ཉིན་ལོར་སྦྱིང་དུ་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་གཟིམ་ཚུང་དུ་སྐྱུན་
འདྲེན་འཕར་མ་གནད། དགའ་ལྡན་དུ་ཟིང་གཞིའི་སྐབས་གྲུ་ཚོང་གཉིས་དང་ཁང་
ཚོན་ཁག་གྲུ་རིགས་མང་དག་ལ་གོགས་སྦྱོན་བྱུང་ཚུལ་སྟན་དུ་གསལ་ཅོམ་ནས་
སྤྲུགས་ཁལ་གི་རྣམ་པས་འོས་ལ་ཡང་དེ་སྦྱོར་གསུང་གིང་མཛད་བྱུང་བར་འོས་ནས་
དེ་རིགས་ལ་སྤྲུགས་ཁལ་གི་རྣམ་པ་མི་མཛད་པར། རྒྱུན་དབང་གིས་གདན་ས་ཆེན་
པོར་ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་རྣམས་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་ཡོང་ཐབས་དང་། གྲུ་རིགས་ལེ་

ཐོག་ཁྲིམས་ཞབས་སུ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་མཁར་གཅོད་ཆེས་ཆེར་མི་འབྱུང་ཞིང་། དེ་
མིན་ལས་ཀྱི་སྡེ་མོ་བ་ཆེ་སྟེ་འདྲོད་འདྲོད་འཛོལ་ཅན་རྣམས་ལ་ཡང་བཀའ་ཉེས་ཡང་ཆ་ཅི་ཆེ་
སྐྱབས་འཇུག་གང་ཆེ་རྒྱགས་རྗེས་མི་འདོར་བ་དགོས་ཚུལ་ཞུས་པ་ལ། རོས་ལ་དེ་
རིགས་ཀྱི་ཐབས་འབྲུང་ཆེ་ཅིས་ཀྱང་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལེབས། ཆེས་བཅུ་
བཞི་ཉིན་ཁྲིམས་ཐོག་པ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་མཛད་དེ་རྟེན་གསུམ་བཅས་སྐྱབས་བཅར་
གྱིས་དགའ་ལྷན་གྱི་སྐོར་ལ་སྐྱབས་འཇུག་ཞུས་གནང་མཛད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་
སྐར་དགའ་ལྷན་དུ་གཟིགས་པ་ཆེ་བསྐྱེད་བྱུང་བ་ཀུན་གྱིས་མདོན་སུམ་གྱི་སྦྱོད་ལུལ་
དུ་བྱུང།

ནོར་ལྷ་རྒྱལ་པའི་ཆེས་ལྷ་ཉིན་ནོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་བྱུང་སྟེ་ནས་
ལགོང་ས་མཚོད་ཡོན་ལ་སྐྱོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་ཆོ་གའི་སྐོན་ནས་བརྟན་
བཞུགས་འབྲུལ་རྒྱ་སྟོན་དང་གསུང་ཆོག་པ་རྣམས་ལྷ་ལྷ་བཅུ་དང་བཅས་སྟེ་སྐོལ་
དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་བདག་བསྐྱེད་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་གསོལ་ཇ་བྱང་རྒྱབ་
ཏུ་མདུན་བསྐྱེད་གྱི་ཆོ་གའི་སྐྱབས་གསོལ་འདེབས་མཇུག་མཇུག་ཏུ་སྟོན་ནས་
ཞབས་བད་ལུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་སྟོན་སྟོན་དང་། བྱང་སྟེང་དངོས་འབྲུལ་
སྟོན་ལས་དུ་བསྐྱར་ཉེ་ཀུན་ནས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ་གསོལ་བ་བཏབ་པར་ཞབས་བད་
ལུན་བརྟན་གྱི་ཞལ་བཞེས་དབྱུགས་དབྱུང་དང་། དེ་བཞིན་སྐྱབས་བཅར་མཚོད་དཔོན་
མཁན་པོ་དག་དབང་འབྲུང་གནས་ནས་ཀྱང་ཆེས་བརྒྱད་ཉིན་རྗེ་བཅུན་རྣམས་པར་
རྒྱལ་མའི་ཆོ་གའི་སྐོན་ནས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད།

(༡༥༥ བ་༡༡༥༣༣ འ་༡༣) ཆེས་ཉེར་ལྷ་ཉིན་མདའ་དཔོན་མདོ་མཁར་བ་ཆེ་དབང་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

དོ་རྗེ་དང་། མཁའ་བྱུང་ཏུ་སྐྱེས་ལྷོ་བཟང་ཡོན་ཏན་གཉིས་ལ་དགའ་སྟོན་དང་སྤྲི་བྲལ་
མཁའ་པོའི་བཀའ་བསྐྱུར་སྣུལ། ཚེས་ཉེར་བུ་གཉིས་མཁའ་བྱུང་བར་ཞིབ་པ་རྗེ་བྱུང་
དག་དབང་དངོས་སྐྱབ་སྐྱབ་བཅར་གཟིམ་དཔོན་མཁའ་པོའི་མངལ་དར་ཉེན་གསུམ་
འབྲུལ་ཞེས་བསྐྱུངས། ལྷ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་དགུ་ཉིན་རྒྱུད་སྟོང་མཁའ་བྱུང་སྟོ་མང་
བྱུང་ཚུ་བ་དག་དབང་ལོར་བྱུང་ཤར་པ་ཚེས་རྗེའི་གོ་གནས་བཀའ་བསྐྱུར་སྣུལ།

(༡༥༥ བ་༣༧༣༣ འ་༩) འདི་ལོ་གོང་ས་མཚོག་ལྷ་ལྷན་སྟོན་ལམ་ཚེན་པོའི་
ཚོགས་མགོན་དུ་ཚེབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་པར་གོང་མ་བདག་པོ་ཚེན་པོ་ནས་དགེས་
མཛད་ཀྱིས་གསེར་གྱི་བཀའ་བཟང་དང་གནང་སྐྱེས་བཅས་སྣུལ་བར་ལྷ་བ་བརྒྱད་
པའི་ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་བོད་བཞུགས་ཨི་བན་ནས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། ཚེས་
སུམ་ཅུ་ཉིན་སྤྱིད་སྟོང་ཉོ་ཐོག་ལུ་ནས་ལྷོ་གོང་ས་མཚོག་ལ་འཆར་ཅན་སྐྱེ་བྱས་དང་།
འཕར་མ་དཔལ་ཉ་མཚོག་པོའི་པའི་རྗེས་གནང་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། ཉོར་ལྷ་བཅུ་
པའི་ཚེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་ཅེ་པོ་བྱང་ཚེན་པོར་ཚེབས་སྟོང་ཐོག་ལྷ་མཚོད་ཀྱི་མཛད་སྟོ་
རྣམས་སྐར་ལྷར་ལ། ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུད་གཏོར་བཞེ་
གཟབ་གསོལ་དང་། ཚེས་གསུམ་ཉིན་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་བཞུགས་ཉེ་སྐྱབས་དམ་
གོང་འཕེལ་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས། ཚེས་དགུ་ཉིན་མདོ་མཁར་བ་ཚེ་དབང་དོ་རྗེ་བཀའ་
སྟོན་གསར་མངལ་པོ་མ་གཟིམ་རྒྱུད་སྐྱབ་དང་། ལྱིངས་གཤོག་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་
མངལ་དར་བཞེས།

ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་མཚོག་
སྣུལ་དོགས་གནས་ཡོད་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་སྤྱིད་རྣམས་གསེར་བུམ་བཟླ་དབྱུང་བྱེད་

རྒྱུར་བུམ་སྐྱབ་གྱི་འགོ་ཚུགས་པར་སྡོན་ཚུད་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་དུ་སྐྱེ་མ་ནས་རྒྱུར་མིང་
 དོགས་གནས་ཡོད་ཅིགས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཇི་བཅུན་དམ་པའི་མཚོག་སྐྱུལ་འབྲུལ་
 བལ་གང་ཡིན་བཀའ་ལུང་སྐུལ་ཐོན་གསལ་ལྷུས་ཀྱི་སྐྱུགས་དམ་ལྷུས་པར། ཡོང་
 ས་མཚོག་ནས་ཐོལ་བུང་དུ་ཞོལ་ཚུ་གྱུར་གྱི་ཁྱེལ་དེ་བཞིན་ཡིན་ཞེས་མེབས་པར་སྐྱུ་
 བཅར་མཚོད་དཔོན་དག་དབང་འབྱུང་གནས་ནས་ལྷ་སྐྱེ་གཞན་དག་ནས་སྐྱུགས་
 བཏྟག་བཟང་མེབས་ཀྱི་ཁྱེལ་གཞན་འགའ་ཡང་ཡོད་འདུག་པར་སྐྱུགས་དམ་བཏྟག་
 དབྱུད་ནན་ཉན་མཛད་དགོས་ལྷུས་པར་འདི་གས་འབྲུས་ཡོང་ཞེས་མེབས་པར། ཇི་
 བཅུན་དམ་པའི་ཡང་མིང་འབྲུལ་མེད་གཅིག་ལས་མེད་བ་ལ་གཉིས་གསུམ་སྐྱེ་མི་
 ཤེས་གསུངས་ཤིང། ཚུ་གྱུར་གྱི་ཁྱེལ་དེ་བཞིན་གསེར་བུམ་དུ་འབྲུག་རྒྱུར་དེས་བ་
 བ། ཁྱེལ་རྒྱུར་དུར་སྡོན་ཚུད་མིང་འདོགས་མ་བུས་པར་བརྟེན་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་
 མིང་ཞིག་དགོས་ཚུལ་བར་ཞིབ་མཁན་དུང་བརྒྱུད་སྐྱུ་བཅར་མཚོད་དཔོན་ལགས་
 བས་ལྷུས་པར། དག་དབང་སྐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་འབྱུང་གནས་བསྐྱེན་པའི་རྒྱལ་
 མཚོན་ཐོགས། འབྲུངས་མེད་མིང་འདི་ཡང་བཇི་དགོས་ཡོང་ཞེས་བཀའ་མེབས། དེ་
 རྐབས་སྐྱེ་མ་དུན་དུ་གསེར་བུམ་བཏྟག་དབྱུད་རྐབས་ཁྱེལ་སྐྱེ་འདྲ་ཞིག་ཐོན་ཡོང་
 སྐྱེ་སྐོ་དོགས་བུང་ཡོད་འདུག་ཟུང། དེ་དག་ནི་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་ཉིད་ཐམས་
 ཅད་མཁྱེན་བ་ཡིན་པ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དེས་བ་རྟེན་པའི་རྟགས་སུ་མཛོད།

ཆེས་བཅུ་བཞི་ནས་ཉིན་བདུན་པའི་བུམ་སྐྱབ་ཚུགས་པར་མཛད། ཆེས་བཅུ་
 དབྱུ་ཉིན་ཡོང་ས་མེན་པོ་ཆེ་བཅང་རྒྱ་གྲོལ་བར་མཛད། ཆེས་ལྷ་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་ས་
 གསུམ་དུ་ཡོང་ས་མཚོག་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་གོང་མའི་འདྲ་ཐང་མདུན་རྒྱ་མོད་ལྷན་

འཛོམ་ཐོག་གསེར་བྱམ་བཟླ་དབྱེད་ལྷན་པར་ཡལོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་ལྟར་ཞོལ་
ཚུ་གུར་གྱི་ཁྲིའུ་དེ་བཞིན་ཐོན་པར་སྐྱེ་མདུན་པ་རྣམས་དང་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་སོགས་
ཐམས་ཅད་ནས་འཇུག་དབང་མཚོག་ལ་ཡང་ཡིད་ཆེས་གྱི་དད་པ་དང་རྗེ་བཙུན་དམ་
པའི་སྐྱལ་སྐྱེར་ཡང་ལོར་འཁྲུལ་མེད་པའི་ངེས་ཉེད་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སོབ། དེ་མ་ཐག་ཏུ་རྗེ་
བཙུན་དམ་པའི་ཡབ་ནས་འཇུག་པས་མགོན་མཚོད་ཡོན་དང་ཨོ་བན་བཅས་ལ་མཇུག་
དར་བྱུལ། དེ་རྗེས་ཁལ་ཁའི་མི་སྣ་ཏུ་སླ་མ་ཡེ་ཤེས་ཅན་ནས་འཇུག་པས་མགོན་མཚོད་
ཡོན་ལ་མཇུག་དར་རྟེན་གསུམ་སོགས་དང་། ཨོ་བན་གཉིས་དང་རྒྱ་དཔོན་ཁག་
རྣམས་ལའང་གོ་བབས་གྱི་ལེགས་འབྲུལ་ལྷན་ཏེ། ཨོ་བན་ཕྱིར་ཤེབས་ཟིན་རྗེས་
ནས་བྱམ་སྐྱབ་གྱི་ཞབས་ལྷན་བཅར་མི་བཀའ་སློན་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་སོགས་སྐྱེ་
མདུན་པ་རྣམས་དང་། ཞལ་འདོན་ཞབས་ལྷན་པ་སེར་འབྲས་གཉིས་གྱི་སློབ་དཔོན།
རྣམ་སྤྱི་ཚོག་གྲྭ་པ་རྣམས་ལའང་སྐྱེ་ཡོན་བསྟར།

དེ་ཉིན་སྤྱི་ཐོག་དྲུང་ཇའི་སྐབས་ཏུ་སླ་མ་སློབ་བཟང་ཡོན་ཏན་ནས་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་
པོའི་གསར་མཇུག་ལྷན་པར་ངོ་འཁོར་རྣམས་ལ་བྱུག་དབང་སྐྱུལ། གསེར་བྱམ་
བཟླ་དབྱེད་གྲུབ་འཕྲུལ་ཡལོང་ས་མཚོད་ཡོན་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་ཏུ་ཆིབས་སྐྱོད་
བསྐྱེད་ས་པར་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་མཚོག་སྐྱལ་ཁལ་ཁའི་ཏུ་སླ་མ་མི་སྣ་རྣམས་
དང་། ཡབ་བྱུག་ནང་དཀོན་མཚོག་ཆེ་རིང་། ཡུམ་དངོས་གྲུབ་སློལ་མ་བཅས་མཇུག་
བྱུག་ཏུ་བཅར་ཏེ་མཇུག་རྟེན་ན་བཟའ་ཉེར་སྤྱད་སོགས་དངོས་འབྲུལ་བསྟར་རྗེས་
སྐྱལ་སྐྱེའི་གཙུག་ལྷན་སྐྱུལ་བར་དབྱེས་པ་ཆེན་པོས་བྲེག་པར་མཇུག་དེ་མཚན་དག་
དབང་སློབ་བཟང་ཚོས་གྱི་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན་དབང་བྱུག་ཅེས་གོས་སེར་གྱི་ངོས་སུ་

མིས་ཉེ་ལྷག་དམ་དང་པཅས་སྐྱེས་ཉེ་སྐྱེན་བསམ་ནས་སྤང་མདུད་སྒྲ་རྗེས་ནང་
མཚོད་དང་། མི་རྒྱུང་ལས་ལྷུང་པའི་ལྷུང་པའི་དབང་པོའི་སྐྱེ་བརྟན་བཅས་དང་།
གཞན་ཡང་སྤང་ལམ་ལྷུང་གི་གསོལ་རས་གྲོལ་པ་སྐྱེལ།

(༡༥༢ ཉ་༣༥༣༥ བ་༡༡) ཆེས་ཉེར་གཅིག་ས་སྐྱེ་བདག་ཆེན་འི་པོ་ཆེ་ཀུན་
དགའ་བསོད་ནམས་སྤྲུགས་སྤྲུགས་སོགས་མཇུག་བཅར་དུ་འབྱོར་བར་སྤང་ལམ་གྱི་
གཟིགས་སྐྱོང་ཆེས་ཆེར་སྐྱེལ།

༡༥༡ ། རྒྱ་སྤྲེལ་སོགས་གྱི་གནམ་པོའི་དགེས་མཚོད་དང་ལྷགས་གཉིས་གྱི་བྱེད་
སྐོ་སྤང་སྐོལ་པོར་སྤྲེལ་དང་པོ་མཇུག་ཁག་བཅད་རྒྱུར་བཞུགས། གཞུང་ཆེན་
ལ་སྤྲུགས་བཙོན་པོར་འཕེལ་ངོས་སྐྱོན་ལམ་ཚོགས་མགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་
གྱིས་གསུང་ཚོས་དང་། ལྷགས་གཉིས་སྤྲུགས་འགན་གཙོར་བཞེས་གནང་བར་
གཞུང་སྐྱེར་ནས་ལེགས་འབྲུལ་དང་དགའ་སྐྱོན་རྣམས་པར་སྤྲིང་དང་སྐྱོ་གནས་
ཁག་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་སྤྲོད་གཞུང་ནས་བྱ་སྤྲིལ་བྱེད་སྐོ་སྤྲེལ་བ་དང་ཡོངས་
འཛིན་གསུང་བསྐོ། རིམ་གཉིས་བཅད་རྒྱུ་ལ་སྤྲུགས་བཙོན་དང་འབྱོར་ཐོན་གྱི་
མཇུག་སྤྲུག་དགེས་གནང་།

(༡༥༢ ཉ་༤༣༣༥ འ་༦) རྒྱ་སྤྲེལ་པོའི་རང་ཞལ་གསུང་ཆེས་གྱི་དགའ་བ་དང་པོའི་
སྤྲ་ཚར་པ་པོར་ས་མཚོག་རྒྱུན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ལྷུང་པ་ན་མཚོད་ཡོན་
སྐྱོན་རྒྱས་མཇུག་དེ་ཡི་དམ་སྤྲེལ་བདག་བསྐྱེད་དང་འདོད་ཁམས་དབང་པོའི་གསུང་
བསྐྱང་རྒྱས་པར་སྐྱོང་སྐྱབས་རྟེན་གཙོ་རྣམས་ལ་སྤྲུགས་སྐོན་སྐྱོན་ལམ་འབྲུལ་གནང་།

དང་། སྲིད་སྲོད་ཉོ་ཐོག་མུ་སོགས་ནས་མཇུག་དང་འབྲུལ་བཞེས་སྲར་ལམ་ལྟར་
མཇུག་ཟེན་མེས་སོ་སྲང་ཡང་སྲིད་དུ་ཆོས་གཏོར་ལ་ཆིབས་སྲོད་ཀྱིས་འདོད་ཁམས་
དབང་མོར་ཉེན་འབྲུལ་རྒྱས་བར་མཇུག་པ་དང་། ཉེན་དང་གཉིས་ཀྱི་གསོལ་སྲོན་
སར་ཆིབས་སྲོད་མཇུག་ཅིང་ལུགས་གཉིས་དབྱེས་སྲོན་ཆེན་པོར་རོལ་བར་མཇུག་
ཆོས་དགུ་ནས་སྐབས་དང་པོའི་འཕྲོ་རིགས་ནས་རིམ་ཚོད་ཀྱི་ཆོས་བླ་ཚུགས་གནང་
མཇུག།

(༡༥༢ བ་༣༧༢༦ བ་༩) ཆོས་བཅུ་བཞི་ཉེན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་བུར་རིན་པོ་ཆེ་
འཇུག་དབྱངས་དམ་ཆོས་ནས་སྲོན་ལམ་ཆེན་མོར་སྐྱེ་འབྲེད་ལུལ་བའི་སྐྱེ་སྐལ་
འབྲུལ་བར་ཁྲི་བུར་ངོ་མ་མཇུག་ལུག་ཏུ་ལེབས།

༡༥༢ བ་༤༧༢༦ འ་༡༡གཞན་ཡང་འདིའི་སྐབས་མཇུག་ལུག་དོན་དུ་གཉེར་བ་
བྱངས་ཀྱིས་མི་ལངས་པ་བྱུང་བ་རྣམས་བཀག་སྡོམ་མེད་པར་སོ་སོའི་འདོད་མོས་ཀྱི་
ཆོས་འབྲེལ་ཞུས་རིགས་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་དབྱེས་པ་ཆེན་པོས་སྦྱལ།

(༡༥༢ བ་༥༧༢༦ འ་༦) ཆོས་བཅུ་ཉེན་འདོད་དཔལ་དོ་དམ་པ་ཅེ་བྱུང་བྱུན་
ཆོགས་གསུང་རབ་ཁལ་ཁ་ཇེ་བཅུན་དམ་པའི་གསོལ་དཔོན་བཀའ་བསྐྱུར་སྦྱལ། ཟླ་
བ་གཉིས་པའི་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉེན་ཆ་ཉན་ཉོ་ཐོག་མུ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ནས་
ལྷོང་ས་མཚོག་ལ་སྐབས་ཞུ་དུལ་དང་ཆིབས་ཆེན་སོགས་གཞུང་སའི་མི་སྣ་
ཞིག་ལ་འབྲུལ་བསྐྱར་ཞུས་པ་མི་སྣ་ངོ་གཡོག་རྣམས་ལ་མཇུག་ལུག་སྦྱལ།

(༡༥༥ ཉ་༡༧༢༦ བ་༡) ཉོར་ཟླ་གསུམ་པའི་ཆོས་གཅིག་ཉེན་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་
པོ་ཆེས་གཙོས་བླ་མང་ནས་འཆར་ཅན་མཇུག་ཞུ་ཐོག་ཞབས་བརྟན་ལུག། ཆོས་ལྡ་

ནས་རིམ་བར་འཆར་ཅན་ས་བཅུད་ལུས་སྦྱུང་གི་ཚོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་ཚོགས་
སུ་ཆེབས་སྐྱོད་གིས་ཞལ་འདོན་ལྷགས་བརྒྱས་སོགས་སློན་རྒྱས་སྦྱུལ། ཆེས་རྒྱལ་
ཉིན་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཅུན་དམ་པའི་གཅེན་པོ་ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ་ལ་མཁན་སྡེ་ཆེ་ཁའི་
གོ་གནས་སྦྱུལ། ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་མཁན་མགོན་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་
མཚོག་ལོ་གེ་ལུ་རའི་སྦྱུན་སྦྱར་སྦྱོང་མཚོན་འབྲུལ་གཤོམ་དང་བཅས་རྣམ་གྲའི་
ཚོགས་དབུས་སུ་གདན་ཞུས་གིས་ཆེ་སྦྱིན་རྣམ་བར་རྒྱལ་མའི་སྐོན་ནས་བཏྱན་
བཞུགས་གསོལ་འདེབས་དངོས་འབྲུལ་བཅས་དགེས་བཞེས་མཛད། ཆེས་བཅུ་
བདུན་ཉིན་ནོར་གླིང་བསྐྱལ་བཟང་པོ་བྲང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་མཛད།

(1955 9.41.23.24 2.10) ཉོར་ལྷ་བདུན་པའི་ཆེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་དཔལ་ལྷན་
འབྲས་དཀར་སྦྱངས་པའི་ལྗོངས་རྒྱའི་མཛལ་ཁ་དང་(1955 9.41.23.24 2.1) དེའི་སྤྱི་
ཉིན་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་གི་ལྗོངས་རྒྱའི་མཛལ་ཁ་ཞུས།

(1955 10.11.23.24 2.1) ལྷ་བ་དགུ་པའི་ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ནས་ལངས་སུ་
སྦྱབས་ཤོད་ཉོ་ཐོག་སུ་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་
བ་ན་ལྗོངས་མཚོག་ལ་མགོགས་བསྐོ་མཛལ་དར་ནང་མཛོད་དང་སྦྱ་བཏྱན་བཅས་
ལུལ་བར་དེ་ཉིད་གི་དགོངས་ཚོགས་སུ་འདི་ཉིན་ནས་བཟུང་བདུན་གཅིག་རིང་
གཟེམ་རྒྱུད་ཉི་འོད་དང་ཤོད་སྦྱ་གཤུང་གི་མདུན་དུ་བརྒྱ་མཚོན་རེ་འབྲུལ་གནང་
མཛད། ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་པོ་བྲང་པོ་ཉ་ལར་ཆེབས་སྐྱོད་བསྐྱུངས།
འདི་ལོ་ནོར་གླིང་དུ་ཕེབས་བ་ནས་བཟུང་སྐྱབས་འགར་སྦྱགས་གཡེང་ཆེ་རིགས་མ་
བྲང་ཆེ་སྦྱག་དཔེ་འཛིན་སྐྱོར་དང་ཆོས་བྲལ་བཅས་ཆག་མེད་གིས་ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། དུར་ལྗོངས་སྐོ་བཟང་ཚུལ་བྱིན་པ་ཀླུ་མཚོ།

ཚེས་ལྔའི་མཇུག་ཤིས་བརྗོད་ཀྱང་མཛད། ལཱ་མཚོད་ཀྱི་མཛད་སྐོ་རྣམས་སྤར་ཡམ་
ལྟར་ལ་ལྷ་བ་བཅུ་པ་སྤྱི་མའི་ཚེས་དུག་ཉིན་འཆར་ཅན་གཟིམ་རྒྱུང་གཟུབ་གསོལ་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་ཉིན་ཉལ་སྐྱེད་སྤྱི་ཁྲབ་པ་ཡར་འཁོར། མདའ་དཔོན་
ལུན་རབ་པ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཞབས་བརྟན་སྤུལ།

འདི་ལོ་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་མཚོག་དངོས་གྲུབ་ཤེ་བའི་གཏེར་མཛོད་རྟ་མགིན་ཡང་
གསང་གི་བཅད་རྒྱ་མཛད་བཞེད་ཀྱིས་སྤན་ལ་ཡང་གསང་གི་དབང་བཞི་ཡོངས་
རྫོགས་དང་། དེ་འབྲེལ་རྫོང་རྒྱུང་ཚེ་དབང་བཅས་འབྲུལ་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ནན་
ལེབས་པ་ལྟར་སའི་ཚོ་ག་སྡོན་དུ་བཏར་ནས་དེའི་སྤྱི་ཉིན་བཀའ་ལེབས་ལྟར་ཀྱི་དབང་
རྣམས་འབྲུལ་སྤུལ་དང་། རྒྱབ་རྟེན་ཚོ་གའི་ལུང་བཅས་སྤུལ་བར་གསལ་བཞེས་
མཛད། ཚེས་བཅོ་ལྔ་རུབ་མོ་ནས་རྟ་མགིན་ཀྱི་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་བཞུགས་ཉེ་རྒྱ་བ་
བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ལྔའི་བར་གཙོ་བོའི་ལྷགས་བསྟེན་བཞི་འབྲུམ་ལྷག་ཅམ་དང་
ཡུམ་དང་འཁོར་རྣམས་ལའང་གི་སྤྲལ་བཞིའི་ལྷགས་བསྐྱེད་འགྲོའི་ས་མཛད།

ཚེས་བདུན་ཉིན་ནས་བཅུ་ཆ་དབང་གི་སྤྱི་ན་སྤེལ་དབུ་འཇུགས་(༡༩༧ ཉ་
༣།༢༣༧ བ་༣) མཛད་པར་ཡམ་ཤིང་མར་སྤུ་སོགས་རྣམས་ཚེན་ཉིན་ལྟར་བརྒྱ་ཚར་རེ་
དང་། རྒྱད་རྣམ་དབང་གི་རིལ་སྤུ་གངས་བསལ་གས་ཀྱི་གི་སྤྲལ་བཞི་འགྲོ་བའི་ཉིན་བ་
མའི་ཉིན་ཁ་སྐོང་ཞི་བའི་སྤྱི་ན་སྤེལ་བཅས་སྤྱོད་དངོས་མཇུག་གསུམ་ཆ་ཚར་དུ་ང་
བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ལྔ་ཆར་ལྷུན་གཟིགས་པའི་ཚེན་རིན་པོ་ཆའི་
སྤུགས་བརྟག་དགོངས་དོན་ལྟར་འདིགས་ཤེད་སེར་པོའི་སྐོ་ནས་ཚེ་དབང་དགོས་
ཞེས་ལེབས་པ་ལྟར་སྤན་ནས་འཆར་ཅན་སྤྱུ་སྤུས་དང་ཆབས་ཅིག་སྤུལ་བར་གསལ་

བཞེས་མཛད། འདི་ལོ་ལྷགས་སྐྱེ་གི་མཁུག་ཏུ་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་
འཁོར་རྒྱས་འབྲུལ་དང། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ལུང་མོ་སྐྱ་མཚོད་གི་ཚོགས་མཚོད་འབྲུལ་
གནང་དང། ཚེས་བཅུ་བདུན་ཞོགས་པ་བཅད་རྒྱ་ལས་བཞེངས་ཏེ་གྲུང་ཞབས་པད་
སོགས་ནས་ཀྱང་བཅད་རྒྱ་གྲོལ་བའི་མཛེས་དར་སྤྲུལ། གཟིམ་རྒྱུང་མདོ་སྤྲུག་ཐམས་
ཅད་དུ་ཚོགས་གི་བྱིན་རྒྱལ་འཚོམས་མེད་དུ་སྤྲུལ། ཚེས་བཅུ་དྲུག་ཉིན་ནས་གྲུ་
རྒྱར་སངས་རྒྱས་ཡང་འཕེལ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་བརྟན་བཞུགས་སྤྲུལ།

(༡༥༧ བ་༡། ༢༣༧ འ་༧) རྒྱ་མོ་བྲ་ལོར་ཡལོང་ས་མཚོག་དགྲུང་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་གི་
སྟེང་དུ་ཕེབས་པ་ན་ཚེས་གཅིག་ལྷ་ཆར་རྒྱུན་གི་སྤྲུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་རྣམས་
གྲུབ་མཚམས་ནས་སྐྱོན་དང་མཚོད་དཔོན་དག་དབང་འབྱུང་གནས་བཅས་ནས་ཞལ་
འདོན་གི་ཞབས་ཞུ་དང་འཛིགས་མཛད་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་བདག་བསྐྱེད་དཔལ་
ལྷན་འདོད་པ་ཁམས་གི་དབང་སྤྲུག་པའི་གཏོར་ཚོག་སེམས་ཉིད་འཕྲིན་ལས་མའི་
རྒྱལ་ས་སྤྲུགས་སློན་སྐྱོན་ལལ་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་སྤྲུགས་རྒྱུད་བསྐྱུལ་བའི་
བདེན་ཚིག་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་ལྷགས་རྩོམ་ཅན་འབྲུལ་གནང་དང། གཟིམ་སྤྲུག་
གི་མཛེས་དར་འབྲུལ་བཞེས་དང། གནམ་ལོ་གསར་པའི་ཚེས་གཏོར། ཉིན་ལྷ་སྤི་
དགྲེས་སློན་མཛད་སློ་སོགས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས་ཏེ། འདི་ལོ་སྤིད་སྐྱོང་ཉོ་ཐོག་སྤུ་
རིན་པོ་ཆའི་དལོངས་རྩོགས་སུ་ལྷ་ལྷན་སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཚོགས་དབྱུང་གནང་
ཞུས་དང། དེ་ཉོར་ཁང་གསར་དཔོན་ནས་ཚོགས་དབྱུང་གསོལ་བཏབ་ལྷར་ཆེས་
དགྲུ་ཉིན་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་ཕོ་གང་ཆེན་པོ་ནས་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་ཏེ་ལྷ་ལྷན་
སྤྲུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་གི་ཐོག་མར་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་ལོད་དུ་དཀར་

སྐྱོ་(༡༩༧ ལ་༥།༢༩༠ བ་༦ བུས་) ཨེ་ཨི་དུ་མེབས་སྐྱོན་མཛད་སྐྱོ་རྣམས་གཞུང་མོའི་
སྐྱོལ་བཟང་ལྟར་གྲུབ་པ་ན་གཟེམ་རྒྱུད་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད། ཆེས་བཅུ་གཅིག་གི་
(༡༩༧ ལ་༦།༢༩༠ བ་༡༡) རྒྱུད་བཞེས་རྒྱུ་བ་སྤིང་སྐྱོད་ཡོངས་འཕྲིན་དམ་པའི་མཛོད་པ་
དང་འབྲས་སྐྱོབ་དཔོན་གཅིག་ཟླ་བྱུག་དང་། འབྲས་སྐྱི་སོ་སོགས་ནས་སྐྱོས་སྐྱེའི་
གདན་ལུ་དང་བཅས་ཚོགས་དབྱེའི་མགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱུངས་ཏེ་སྐྱིན་བདག་
ནས་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་སོགས་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་ཀྱང་སྐྱོན་ལམ་དུ་
བསྐྱར་ཞིང་། ཡལོངས་མཚོག་ནས་ཀྱང་སྤིང་སྐྱོད་ཡོངས་འཕྲིན་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྱུགས་
དཔོངས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཆེད་བྱུགས་སྐྱོན་མཚམས་སྐྱོར་དང་བཅས་ལྷགས་
བསྐྱོ་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱུངས།

(༡༩༠ ཉ་༣།༢༩༠ འ་༤) ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་སྤོ་(༡༩༠ ཉ་༤།༢༩༠ འ་༣) གསུང་
རང་ཚོས་ཁྲི་ཆེན་མོའི་སྐྱེད་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱི་མཛད་སྐྱོ་པལ་ཆེར་སྤར་ལམ་ལྟར་ལ།
ཚོས་ལྷུས་ཀྱི་སྐྱོན་གསལ་མཁུལ་སྤུལ་བེན་མཚམས་ནས་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཤིན་
ཏུ་དབྱེས་པའི་ཉམས་ཀྱིས་སྐྱེས་སུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱོན་
འབྱུང་ཚོས་བཤད་དང་། སྐྱེས་རབས་སྤྱི་ལོའི་འབྲོ་ནས་ཚིག་དོན་མ་འདྲེས་བར་རྣམ་
པར་འབྱེད་པའི་གསུང་བཤད་ཟབ་རྒྱས་དང་། མཇུག་ཏུ་སྐྱོན་བྱོན་དམ་པའི་རྣམ་ཐང་
རྗེས་འཇུག་གཏུལ་བྱའི་ཉམས་ལེན་དུ་འབྲེར་ཤེས་པ་ཞིག་དགོས་པས་ན། གཙོ་
ཆེར་དགོ་འདུན་གྱི་ནང་ཁྲིམས་དང་། ཚོས་འདུལ་བའི་བཅས་ཁྲིམས་རྒྱུད་དུ་འབྲེལ་
བའི་སྐོ་ནས་ཐོས་བསམ་སྐོམ་གསུམ་ལ་འཇུག་དགོས་པའི་ཚུལ་སོགས་རྒྱས་བར་
སྤུལ་ཏེ་མཚོག་དམན་ཐམས་ཅད་དང་པའི་ས་ལ་བཀོད་བར་མཛད། གཟེམ་རྒྱུད་དུ་

སྐྱེ་འབྲུག་ཅམ་ཆེ་བས་སྐྱོད་མཛད་དེ་ཁང་གསར་དཔོན་གྱིས་གདན་ཞུས་དང་། བྱང་
ཆེ་གས་ཆོགས་དབུའི་མགོན་ཏུ་ཆེ་བས་སྐྱོད་དང་། གསོལ་ཆེ་གས་བྱུབ་མཚམས་
ཁྲམས་རར་ཆེ་བས་སྐྱོད་གྱིས་གདན་ས་རྣམས་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན་དང་ལྷ་སྐྱུལ་ཁག་གིས་
གཙོས་དགེ་འདུན་འདུས་ས་རྒྱ་མཚོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཞལ་འདོན་ཆོས་སྐྱོད་ཀྱི་རིམ་པ་
ལྷགས་བསྐོ་མ་ལྷན་འགྱུར་དང་བཅས་མཚོག་དམན་ཀྱང་གྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་
འཛད་ས་མེད་པའི་བྱང་ཆེན་གྱི་རྒྱུར་བསྐོ་བར་མཛད་དེ་སེང་ལྷེད་སྐོ་མོ་བརྒྱུད་ཇོ་པོ་
ལྷ་གྲུ་ལུ་ཞེ་སོགས་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མཚོད་འབྲུལ་སྐྱན་འལ་རིམ་འབྲུལ་མཛད་
དེ་དབལ་ལྷ་ལྷོག་ཏུ་གཟབ་གསོལ་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས།

(༡༩༠ བ་༣༡^༢༣༡ འ་༥) ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་མཚོད་ཁང་རྣམས་སུ་སྐོང་ཆོ་དུ་
མའི་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱ་ཆེར་བཤམས་ཏེ་མཚོད་ཁང་སྐྱེད་ཤོད་ཐམས་ཅད་ཏུ་གནས་
གཟེགས་ཞིབ་མཛད་གྱིས་ཇོ་པོའི་སྐྱུན་སྤར་ཁྲམས་གསོལ་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱས་པ་
དང་། སྐབས་གསུམ་པའི་ཞལ་འདོན་སྐབས་ཇོ་པོ་ཆེན་པོར་སྐྱུན་ཏུར་གྱིས་གཟེགས་
ཏེ་སྤྱུག་གཉིས་སྤྱུགས་ཀར་ཐལ་མོ་སྤྱར་བ་ཡང་ཡང་མཛད། བསྐྱུར་འབར་མ་སོགས་
ཞལ་འདོན་བྱུབ་མཚམས་ཇོ་པོའི་བཞུགས་གནས་གཞོ་ལའི་ནང་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་
བཞུགས་འཇགས་གྱིས་ཇོ་པོའི་སྐྱེ་འདི་བཞིན་སྟོན་བ་སྤུབ་པའི་དབང་པོ་དགྲུང་ལོ་
བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་ཚད་དང་མཉམ་པ་རེད་ཅེས་ཟེར་ཚུལ་འདུག དེ་ལྟར་དངོས་གནས་
ཡིན་མིན་སྐྱེ་ལ་བཀའ་འདྲི་ཐེབས་པར་ར་མོ་ཆེ་ཇོ་པོ་དགྲུང་ལོ་བརྒྱུད་པ་དང་འདི་
ཉིད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚད་དངོས་གནས་ཡིན་ཚོད་འདུག་ཞུས་པར། འོ་ན་སྤུབ་པའི་
དབང་པོ་མི་པལ་བ་རྣམས་ལས་ཉིས་འགྱུར་གྱིས་སྐྱེ་ཚད་ཆེ་བ་ཡིན་འདུག་ན། ད་ལྟ་

ང་འདིར་བསྐྱེད་པ་ལས་ཉེས་འགྱུར་གྱིས་ཇོ་བོ་སྐྱུ་ཚང་ཆེ་བ་འདུག་གསུངས་
བར་དེ་འབྲུག་པའི་འདུག་པས་ཤིང་ཞབས་མཚོ་གཉིད་རྗེས་ནས་ཇོ་བོ་དང་སྐྱུ་
ཚང་མཉམ་པ་ཞིག་ཨེ་ཡོང་སྐྱམ་པ་ལགས་ན་དེ་དོན་ལྷགས་རྗེས་གཟིགས་ཞེས་
ཞུས་པར་བཞད་མོ་ཅམ་ཞིག་མཛད་པ་ལས་ཅང་མ་གསུངས། དཔལ་ལྷན་དུང་སྐྱོང་
དབང་མོར་ཡང་གཟབ་གསོལ་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆེས་ཉེར་བཞི་གཏོར་རྒྱལ་ཉེར་
ལྷ་བྱམས་པ་གདན་འདྲན་སོགས་ལའང་ལྷགས་ཞིབ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཉེ་རིམ་པར་ར་ཆེ་རོ་
བོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་རྣམས་མཚོད་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་དང་། མགོན་པོར་འཕྲིན་ལས་
བཅོལ་བ་བཅས་གནད་སྤོང་མཛད་དེ་བོ་བྱང་ཆེན་པོར་ཆེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྤྱོད་

(༡༩༡ བ་༡། ༢༡༡ བ་༤) ཡུལ་པ་ཤིང་ཀླུ་འདུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་
པ་ཆེན་པོ་སྐྱུ་སོར་ཚུ་བྱི་ལོ་དགུང་ལོ་བདུན་པའི་སྐྱེས་པོ་དམི་མཚོ་གཉིད་མཉམ་སྐྱེན་
མོང་ནས་ཚོས་སྲིད་རྒྱལ་སྲིད་ལྷག་མཚན་དུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་སྐྱམ་སྐྱེ་དེ་
དོན་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོར་སྐྱེན་སྐྱོན་པོད་བཞུགས་ཨི་བན་བརྒྱུད་ཞུས་པ་ལྟར་
དོན་སྐྱེན་ཐོབ་ཅིང་སྐྱུ་ན་ཚུང་སྐྱེས་གསལ་བཞེས་ལ་སྐྱུ་བཞུགས་མི་འབྱུང་ཆེད་
སྲིད་གྱི་རོགས་སྐྱོང་ལུང་དུ་བསྐྱོས་ཚོགས་པ་ཞུ་དོན་ཕྱི་སྲིད་བཀའ་སྒྲིབ་དང་ཡོངས་
འཕྲིན་གྱི་ལུང་མཁྱེན་རབ་དབང་ལྷག་བཅས་ནས་རིམ་པར་སྲིད་གྱི་རོགས་སྐྱོང་
ཡུལ་པ་རིན་པོ་ཆེ་དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་པར་རིམ་ཞུས་གྱིས་དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱུད་
དུ་ཕེབས་པ་ན། སྐྱོན་ནས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་བཅས་མཚམས་ལྟར་ལྷགས་
གཉིས་གྱི་ལྷགས་འགན་བསྐྱེད་རྒྱུར་ཚུ་བྱ་ལོ་ཉོར་རྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་
གཟམ་སྐྱེད་འཕྲོད་སྐྱོར་དགེ་བའི་སྐྱུ་སོར་པོ་བྱང་ཡང་སྐྱེད་ནས་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་

འཛིན་པ་དང་། གྲུང་ཞབས་པད་ནས་བཟུང་མའི་རིེ་ཡན་ནས་མངའ་དར་རྟེན་གསུམ།
གཞན་ཡང་ནང་མ་ལས་ཚོན། གདན་ས་གསུམ་དང་རྣམ་གྲུ་བཅས་ཚོགས་ཚེན་གྲུ་
ཚང་རྣམས་ནས་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲུལ་ལས་སྣེ་རྣམས་དང་། རླུང་སྐྱུ་སེར་ནས་
བཟུང་ལྷོ་ཟུན་པ་ཡན་ནས་མངའ་དར་འབྲུལ་བཞེས། གསོལ་གྲོ། གསོལ་ཇ་རིམ་
ལེབས་ཀྱིས་དཀར་སྟོང་དམར་སྟོང་སྟོན་ཚེན་ལ་དགྲེས་རོལ་མངོན། དེ་སྐབས་གྲལ་
འཕྲོས་པ་དང་གར་དང་། མཚན་ཞབས་སླ་མ་གཉིས་ནས་ཚོགས་ལངས་སོགས་
ཀྱིས་གཟིགས་སོ་སྤུལ་བར་དགྲེས་གཟིགས་མངོན།

ཀྱུ་དཔོན་སོགས་ལ་ཡང་གནང་ཆ་འཚེམས་མེད་སྣལ་ཉེ་དགྲེས་སྟོན་གྲུབ་
འབྲུལ་སྣེང་གཟིམ་རྒྱུང་དུ་ཆེབས་སྟོང་ཀྱིས་ཐམ་འཛིན་མཁན་པོ་ནས་མངའ་དར་
རྟེན་གསུམ། རྟེ་རླུང་བཞི་སོ་སོ་ནས་མངའ་དར་རེ་སྤུལ་ནས་གྲལ་འཁོད་ཀྱིས་
གསོལ་གྲོ་སོགས་ལེབས་རྗེས་སྣུན་ཤལ་སོགས་ལ་ཐམ་སྤྱད་བསྐྱུངས་པ་གྲུབ་
བསྟུན་སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོར་ནང་མངོན་དང་སྟེ་རླུང་རྣམས་ལ་ཨ་ཤེ་རེ་སྣལ། ཚེས་
བཅུ་དྲུག་ཉིན་བཟུང་སྣུན་སློབ་ལྷོང་ནས་ཡུལ་པོང་ས་མཚོག་ཚོས་སྤིད་ཀྱི་མུགས་འགན་
བསྐྱུངས་པའི་ལེགས་འབྲུལ་དུ་གཟིམ་རྒྱུང་དཀར་སྟོང་དངོས་འབྲུལ་བཅས་དགྲེས་
བཞེས་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས། རླ་བ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཙོ་བཙུན་ཉིན་གཞུང་ཞབས་
སྟོག་ལེ་བ་འཇམ་དཔལ་དོན་གྲུབ། རླ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་གསུམ་ཉིན་རྣམ་གྲུ་སྐལ་
བཟང་བསྟུན་དར། ཚེས་བཞི་ཉིན་སློབ་མཁན་རྒྱུང་ཚུལ་བྱིས་པ་རྣམ་ཀླུ་བཅས་
ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཞབས་བཟུན་དང་། ཚེས་བདུན་ཉིན་སྟོང་སྤྱིང་སྤྱིང་གྲུག་བསྟོ་བཟང་ཚེ་
དབང་ནས་འཕགས་པ་སྣེ་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཟུན་བཞུགས་ཞབས་བཟུན་

ལུལ་བར་བཀའ་བཞེས་བཟང་པོ་སྤྱི་ཕེབས་དང་འབྲུལ་སློབ་གསོལ་རས་ཀྱང་སྦྲུལ།
ཚེས་དགུ་ནས་འཆར་ཅན་ས་བཅུད་བུམ་སྦྲུབ་ཏུ་ཆིབས་སྦྱོང་སྤེལ་ལྟར་བསྐྱུངས།

(༡༩༩༩ ལ་༦།༢༥ ཟ་༡༡) ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ནོར་སྤིང་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་གྲང་
དུ་སྦྱོན་ཆབ་འཁོད་བཞེས་སུ་ཆིབས་བསྐྱུར་བཀའ་བློན་བསྐྱུངས། ཟླ་བ་བཞི་པའི་
ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ས་སྤྱི་བདག་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་གདུང་སྤྲས་བཅས་བསྟན་སྤིང་
བདེ་ཐབས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་སྦྲུབ་ཆེད་ཕེབས་པར་འཕྲོར་སྤྲུག་ཏུ་མཇལ་འདྲན་
མཛད། ལྷི་ལོ་ལོང་ས་མཚོག་རི་བོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤིང་དང་། ལ་མོ་
སོགས་ཕེབས་ལམ་རིམ་བརྒྱུད་ཀྱིས་འོལ་དགའ། ཚོས་འཁོར་རྒྱལ། ལྷ་བསམ་
སོགས་སྟོ་གནས་སུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་རྒྱུའི་མཛད་སྟོའི་སྦྲུང་ལམ་ཀྱི་ཡིག་རིགས་
རྣམས་ཞིབ་འཇུག་གིས་ལམ་དེབ་འཕོད་མིར་སྟེ་དྲུང་འབྲུམ་ཐང་བ་ཡེ་ཤེས་སུལ་
དྲུང་། ཅིས་དཔོན་ཁོ་དགའ་བོ། གནས་ཚེན་ཁག་ལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་རྒྱུའི་མཚོད་
རྩས་སོགས་གསར་བཟོའི་དོ་དམ་དུ་བཀའ་སློན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་དྲུང་ཚུལ་ཁྲིམས་མཁུན་
བཅེ། ཟླ་སྤྲུག་སྟོ་བཟང་སྦྱིན་ལ། བདེ་ཆེན། དགའ་ལྡན། ལ་མོ། མལ་གྲུང་། ཏུ་ཐོག་
ས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲུབ་པ་ཉོར་ཁང་རྩ་སལ། ཀུན་སྤིང་རྩ་སལ། ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གཙུག་
ལག་ཁང་ཉམས་བཟོ་དང་ལམ་བཅོས། ལྷ་ཤིང་གསོག་འཛོག་བཅས་ཀྱི་དོ་དམ་པར་
མཁན་རྒྱུང་སྟོ་བཟང་དགོ་ལེགས། ལྷ་གཉེར་ཤུག་ཚོས་དབང་། འོལ་དགའ་བརྒྱུད་
ཀྱི་ཕེབས་གྲའི་དོ་དམ་པར་ཞབས་རྒྱུར་བུམས་པ་བསོད་ནམས་དང་། མཐོན་གཉེར་
དགོ་འདུན་བསྟན་དལ། ཞོལ་གཉེར་དགའ་རྒྱུང་ག། ལྷ་འབྲུག་གིས་མཚོན་ཡར་འཕྲོང་
ཁྲུལ་གྱི་ཕེབས་གྲའི་དོ་དམ་པ་བསྟན་སྤིང་རྩ་སལ། ཟངས་རི། གདན་ས་མཐེལ་

སོགས་ཀྱི་མེབས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་པ་བསམ་པོ་ཐའི་ཇི་དང་། ཀྱི་རི་མཛོད་ལ། བསམ་ཡས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་པ་རྗེས་དཔོན་བྱ་རིགས་པ་བཅས་དང་། ས་གནས་སོ་སོའི་ཚོང་གཞིས་བཅས་ལ་འབངས་མི་སེར་ལ་དོན་མེད་ཀྱི་བརྟེན་བསེགས་མི་ཚོག་ཅིང་མེབས་ཀྱི་འགྲིགས་འེས་དགོས་པའི་བཀའ་བསྐྱུར་དང་།

ལྷུང་ཅན་གྲུང་དང་མཁན་ཚུང་སློ་བཟང་ཆེ་རིང་བཅས་ལ་བཞུགས་སྐྱེ་བྱུང་པའི་བཀའ་བསྐྱུར་ཉོར་ལྷོ་ལའི་ཆེས་དྲུག་ཉིན་སྐུལ། ཆེས་བཙུ་ལྷོ་ཉིན་མཚན་ཞབས་སློ་མ་རྣམས་ལ་ནང་མའི་གདན་ཐོབ་སྐུལ་བས་དགོ་བཤེས་རྣམས་མཇལ་དང་རྟེན་གསུམ་སྐུལ། ལྷོ་བ་བདུན་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་ཁས་ཁ་ཇེ་བཅུན་དམ་བ་སྐྱུ་གོང་མའི་ཡོངས་འཛིན་འབྲས་བུས་དགོ་བཤེས་དག་དབང་འོད་ཟེར་སོག་ཡུལ་ནས་འབྱོར་སྐུལ་ཉུ་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དང་གསོལ་འབྲས་འབྲུལ་དངོས་འབྲུལ་བཞེས་བསྐྱུར་ས། གདན་ས་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྤོངས་རྒྱའི་མཇལ་ཁ་དང་གཟིམ་ཚུང་ཆབ་ཞུགས་རྣམས་སྐྱེ་ལོ་ལྟར་ལ། ཉོར་ལྷོ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་ལྷོ་ཉིན་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཐོག་བ་གྲགས་བ་དོན་གྲུབ་ལ་ཡོངས་འཛིན་མཛད་དགོས་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱུར་སྐུལ་བར། ཆེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གསར་མཇལ་དུ་ཐོག་མར་ཉོར་སྤིང་གཟིམ་ཤག་ཉུ་མེབས་པར་གཟིམ་འགག་གཞོན་བ་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་ཆེན་མོར་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་མཇལ་དང་རྟེན་གསུམ་སོགས་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྐྱུར། གྱི་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་གྱིར་བཞུགས་འཇགས་མཛད། ཞབས་བད་བགྲས་བ་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེར་གཞུང་སའི་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དང་དང་འབྲུལ་དངོས་རྣམས་

བསྟར། ལྷུང་ཞབས་བད་ནས་བཟུང་ལས་ཚན་ཡན་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་
ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེར་གོ་བབས་ཀྱི་མཇུག་དར་ལུལ། གསོལ་འབྲས། དཀར་
སྟོ་བཅས་ལྷུང་རྗེས་གཟིམ་རྩུང་དབུ་གཡབ་ལོག་ཏུ་ཆིབས་སྟོད་ཀྱིས་མཚན་ཞབས་
ལྷ་མ་རྣམས་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་དང་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ལ་མཇུག་
དར་རེ་ལུལ། ཡལོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་གདན་བདེ་སྟོན་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཞུགས་
འཇུགས་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་སྐབས་བཞི་པའི་
ཐར་བ་ཆ་མ་ཐུན་གྱི་གཞུང་ཚན་གྱི་དབུ་ནས་བཙུ་བཞག་ལུལ་བར་མཚན་ཞབས་
རྣམས་དང་ཕྱེབ་སྟོར་མཇུག་དེ་ལེབས་སྟོ་རིམ་ལེབས་ཟིན་པ་ན། མཚན་ཞབས་
གཅིག་ནས་བཙུ་བཞག་ལས་བཅུམས་ཏེ་བསྟོ་སྟེང་འབྲེལ་བཞེས་མཇུག་པ་ནས་
བཅུམས་ཏེ་བསྟོ་སྟེང་རྩོད་ལྷུ་ཚུགས། རྟེན་འབྲེལ་མཇུག་སྟོ་ཟིན་པ་ན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་
གཟིམ་ཤག་ཏུ་ཆིབས་སྟོད་བསྐྱུངས།

དེ་ནས་བཟུང་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྟོན་གཉིས་རེས་མོས་ཀྱིས་སྐྱ་
བཅར་ཞུས་ཏེ་གསན་བཞེས་རིམ་པར་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་
གནས་རྩུང་ཚོས་རྗེ་ཤུག་ཡར་འཕེལ་ལ་ཏུ་ལྷ་མའི་གདན་ཐོབ་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱུང་སྟེལ་
ཅིང་། ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་གསར་མཇུག་ཞུས་པར་ངོ་གཤོག་རྣམས་ལ་ལྷུག་སྐྱུང་
སྟེལ།

ལྷ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་བདུན་ལ་གཡུ་ཐོག་སྐས་ལ་བཀའ་སྟོན་གྱི་བཀའ་བསྐྱུང་
དང་། ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་གསར་མཇུག་ཞུས་པར་ངོ་གཤོག་རྣམས་ལ་ལྷུག་སྐྱུང་
སྟེལ། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཡལོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་རོང་

སྲིད་བསྐྱལ་བཟང་ལོ་བྱང་ནས་ལྷ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞུང་མེད་ཁང་དུ་ཆིབས་
བསྐྱུང་བཀའ་བྲིན་བསྐྱུངས། ཆོས་ཉེར་གསུམ་ལ་འཆར་ཅན་གཟིམ་རྒྱུད་གཟུབ་
གསོལ་དང་ལྷ་མཚོ་དཔྱོད་ཀྱི་མཛད་སྒོ་སོགས་སྤར་ལམ་ལྟར་ལ། རྒྱུབས་མགོན་
མཚོ་གནས་བྱང་གཉེར་སྤར་པ་དཔལ་ཆེན་རྗེ་མེད་ཀའོན་ཀྱའི་དབང་གསན་བཞེས་
བསྐྱུང་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་སྤོང་ནས་ཆོས་བཅུ་བདུན་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ས་
ཚོག་སྡོན་དུ་འགྲོ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྲིག་གཤོམ་དང་། ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་ཉེར་དགུ་
གཉིས་ལ་སྟོག་དང་དངོས་གཞི་རིམ་འབྲུལ་གསན་བཞེས་མཛད་དེ་ཉོར་ལྷ་བཅུ་
གཅིག་པའི་ཆོས་གཉིས་ནས་དཔལ་ཆེན་རྗེ་མེད་ཀའོན་ཀྱའི་ལྷགས་བསྟེན་མཛད་
རྒྱུའི་བཅད་རྒྱ་དགུ་འཕྲུགས་ཀྱིས་ཆོས་གསུམ་ནས་བཟུང་རྒྱུན་གྱི་ཉམས་བཞེས་
རྣམས་ཆག་མེད་ཐོག་དཔལ་ཆེན་རྗེ་མེད་ཀའོན་ཀྱའི་རྒྱལ་གསལ་སྤར་སྟེན་པའི་དང་
ནས་ཉིན་རེ་བཞེན་ལྷགས་སྟེན་གསུམ་རེ་ཆག་མེད་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་འབྲུལ་སྤྲུག་
བཞེན་བྱངས་མཐར་འཁྲོལ་བ་ནས་ཉོར་ལྷ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆོས་བཅུ་བདུན་ཉིན་སྤོང་
དང་མཚོད་དཔོན་དག་དབང་འབྱུང་གནས་བཅས་ནས་ཞལ་འདོན་གྱི་ཞབས་ཀྱི་དང་
བཅས་ཁ་སྐོར་གི་སྤྲིན་སྤྲེག་དང་། ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་སྤར་པའི་སྐོར་སོ་ཆོགས་
མཚོད་རྒྱས་འབྲུལ་མཛད་དེ་ནང་མཚམས་གོལ། ཆོས་བཅུ་དགུ་ལྷ་ཐོག་བཅད་རྒྱ་
ལས་བཞེངས་ཉེ་བྱང་ཐའི་སྐབས་བཅད་རྒྱ་གོལ་བའི་མཛལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་དང་།

ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་ཡང་སྲིད་མཚོག་སྐྱལ་གདན་འདྲེན་ལྷ་མི་ཏུ་ལྷ་རལ་
མཁན་པོ་ལོ་མིན་ཉན་དགོན་གསར་སྐྱལ་སྤྱ། ཏུ་ལྷ་མ། རྒྱལ་ཁག་བཞིའི་མི་སྤྱ། ལྷ་
རལ་གཞུང་རྒྱུད་གི་མི་སྤྱ་རོ་གཡོག་ཚང་མ་མཛལ་བཅར་གྱིས་གཞུང་བརྒྱུད་ས་ནས་

ཟེར་བཅས་ནས་(༡༧༥ བ་༡༧༤༠ བ་༤ བཏུས་) བདེ་ཤར་ཞབས་སྟེགས་སྟེར་མངལ་
དར་ལུལ།

(༡༧༥ བ་༤༧༤༠ བ་༥) རྫོང་འིང་ནང་མ་ནས་ཤེབས་བྱམས་སུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་
མོ་བྱང་ཆེན་པོར་གཡལ་ས་བསྐྱོར་མཛད་དེ་ཤེབས་ལམ་དུ་འཁོད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཁྲི་ལྷག་
དུ་མ་དགའ་དད་སྐྱོད་བའི་ས་ལ་འགོད་བཞེན་པར་སྣ་ལྷན་སྐྱུལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་
དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་ཟེན་འབྲལ་གཟིམ་རྒྱུང་དཀར་སྐྱོད་དང་། ཨེ་ཚེ་དུ་ཤེབས་སྟོན་
ཆེན་མོའི་སྐབས་བཅས་ལ་མངལ་ལུག་ལྷ་མི་རྣམས་ལ་ལུག་སྐྱུང་སྐྱུལ། ཆེས་བྱུག་
ཉིན་ཁལ་ཁ་རྩེ་བཅུན་དམ་པའི་མཚོག་སྐྱུལ་དགོ་བསྟེན་རབ་བྱུང་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྟོན་
བཞེས་མཛད་རྒྱུར་སྐྱེ་འབྲེང་སྟོན་མ་པལ་ཆེར་ལྷུལ་དབང་ཡབ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་
མཁན་སྟོན་མཛད་དེ་དགོ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བཞེས་མཛད་འདུག་ནའང་དེར་ལྷུལ་
དབང་ཡབ་སྲས་མཚོག་གཉིས་སྐྱེ་ནའི་བབས་ཀྱིས་མཁན་སྟོན་གྱི་བྱ་བ་དངོས་སུ་
མཛད་པའི་སྐབས་སུ་མ་མཆིས་ཀྱང་། ཁལ་ཁ་རྣམས་ནས་དད་མོས་ཀྱིས་རྩེ་བཅུན་
དམ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱེའི་སྟོན་བཞེས་སར་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་དགོས་རྒྱུའི་གསོལ་བ་
ནན་གྱིས་བཏབ་པ་ན་རབ་བྱུང་དགོ་ཚུལ་གྱི་སྐབས་འདིར་དགོ་འདུན་གྱི་ལས་གྱི་ཚོ་
ག་དངོས་གནས་པ་མཛད་མི་དགོས་པར་བརྟེན། ཡགོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་བསྐྱུར་
མཛད་ཀྱང་མི་རུང་བ་མེད་ཅམ་དུ་དགོངས་ཏེ་དད་མོས་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
ལྷན་ཤེབས་སྐྱོད་མཛད་དེ་སྐྱེ་ཡོངས་འཛིན་པ་ནས་དགོ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་དཔོན་དང་།
རབ་བྱུང་མཁན་པོའི་བྱ་བ་དང་། ཤར་བ་ཚོས་རྩེ་དག་དབང་ལོར་བྱ་ནས་དགོ་ཚུལ་
གྱི་སྟོན་དཔོན། བྱང་ཅེ་ཚོས་རྩེ་ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ་ནས་དུས་གོ་བ་དང་། རྒྱུད་སྐྱུང་

མཁལ་པོ་སྤྲོད་ཚེ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གྲོགས་དན། དགའ་ལྷན་མི་དེ་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་དོན་
གྲུབ་ནས་དབུ་མཛད། རྒྱུད་སྟོན་སྟོན་དཔོན་གྲུང་རྒྱལ་ནས་མཁལ། འབྲས་སྐྱོ་སྐྱོ་
གཉིས་དང་མེར་བྲེས། དགའ་ལྷན་གྲུང་ཆེ་བཅས་ཀྱི་སྟོན་དཔོན་བཅས་དད་པའི་དགོ་
འདུན་གངས་ཚང་བའི་དབུས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། དགོ་རྒྱལ་གྱི་དཔོན་པོ་ཡང་
དག་པར་བསྐྱབས།

(༡༧༦ བ་༦༧༥༣ ཟ་༥) ཆོས་བརྟུ་དང་བརྟུ་གཉིས་བརྟུ་བཞི་དེམ་པར་ཁལ་ཁ་
ཁུ་རལ་ལོ་མིན་ཉན་དགོན་གསར་སྤྲུལ་སྤྲུ་དང་། བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་དེ་མོ་རྟོ་
ཐོག་ཟུ་མཚོག་སྤྲུལ་དེ་པོ་ཆེ་དང་། ཁལ་ཁ་ཡོངས་འཛིན་ལོ་མིན་ཉན་རག་དབང་
འོད་ཟེར་བཅས་ནས་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གྲུང་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་དབུ་མགོན་དུ་དན་
ལྷུས་ཀྱིས་དགོ་འདུན་རྣམས་ལ་ཡང་མང་འགྲེད་ཀྱིས་བསྟེན་བཀྲུང་དང་བཅས་
གསོལ་འདེབས་ཀྱི་གྲོགས་སུ་བྲངས་ཏེ་ཡགོང་ས་ལྷ་མིའི་རྣམ་འཛེན་སྤྲུབས་མགོན་
ཡ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་བསྟན་དང་འགྲོ་བའི་མགོན་དུ་
ཞབས་བྲུང་མི་འགྲུང་བར་བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་གསོལ་
འདེབས་ལུས།

(༡༧༧ ཉ་༣༧༥༣ འ་༧) སྤྱིན་པའི་བདག་པོའི་དགོ་བ་རྣམས་རྒྱ་ཆེར་སྟེལ་བའི་
ལྷགས་བསྟོ་མཛད་པར་བྲང་སྟོང་བདེན་ཆོག་གྲུབ་པའི་དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་གྲུང་
མ་ཐུན་འགྲུང་ལུས།

(༡༧༨ ཉ་༥༧༥༣ འ་༣) ཆོས་བཅོ་ལྷ་དུས་ཆེན་ཁུད་པར་ཅན་གྱི་ཉིན་དགོ་འདུན་
རྣམས་ནས་གསོ་སྟོང་མཛད་ཟེན་མཚམས་ནས་ཡགོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་

གཞིགས་ཆེན་པོ་མཚོག་ཉིད་སྤེལ་བཀུར་སྤྲོ་ཆེན་པོའི་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གསུང་
རར་ཆེབས་སྐྱོད་ཚོས་ཁྲི་ཆེན་པོར་སྐྱེའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྷམ་མེར་གསལ་ཞིང་
བཞུགས།

(༡༧༥ བ་༣། ༥༩ བ་༤) ཡུལ་དབང་མཚོག་ནས་སྐབས་འགྲོ་དབུ་བསྐྱེད་ཀྱི་
ཀུན་སྐོར་བཅོས་པ་དང་ལུང་དང་མཁ་དག་གིས་ཟུར་བརྒྱན་ཏེ་སྐྱེས་རབས་སོ་བཞི་
བ་སྤར་ལོའི་འཕྲོ་ནས་དོན་མ་ལོར་བར་འབྲེད་པའི་གསུང་བཤམ་ཟབ་རྒྱས་སྤེལ་
སྐབས་གནས་ཚུང་ཚོས་ཀུལ་ཆེན་པོ་ཡང་ཁོག་བརྒྱམས་ཀྱིས་བྱོན་ཏེ་གྲུས་པའི་
རྣམ་འགྲུང་ཚད་མེད་པ་དང་བཅས་ཏེ། ཡུལ་དབང་མཚོག་ལ་མཇུག་དར་སྤེལ་བར་
ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་སྐོན་དར་དང་ཚོས་སྐྱོར་གྱིར་ཕེབས་ཐེན་པ་ནས་སྤར་ཀྱི་
འཕྲོ་ནས་གསུང་བཤམ་དང་མཇུག་ཏུ་གདན་ས་རྣམས་ཀྱི་སྐོབ་དཔོན་དང་འཕྲལ་ཀྱི་
ལས་བྱེད་དག་བསྐོས་སོགས་ལ་ཡང་རྒྱན་ཀྱི་ཚོས་འཆད་ཉན་སྤྲིག་ལས་ཀུན་སྐོར་
ཀྱི་རིམ་པ་སྤང་དོར་མ་འཚོལ་བའི་ལག་ལེན་བཟང་པོ་དགོས་པའི་བཀའ་ཁྲུབ་ནན་
ཆེར་སྤེལ་ཏེ་ལྷགས་བསྐོ་ཡང་བཀའ་བྲིན་བསྐྱེད་ས། དེ་ནས་གསོལ་རྒྱབ་ཏུ་ཁྲམས་
རར་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དག་འདུན་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཞལ་འདོན་ཚོས་སྐྱོད་སྐྱེན་
འདྲེན་ཁྲུས་གསོལ་མཚོད་འབྲལ་དང་བསྐྱེད་པ་རྒྱས་ཤིང་འགྲོ་བ་བདེ་བའི་ཕྱགས་
སྐོན་མཚམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ཏེ་སང་ལྗེད་སྐོ་ལོ་བརྒྱུད་མཚོད་ཁང་སྐྱབ་ཉིང་
ཤོད་རྣམས་སུ་གནས་གཞིགས་ཕྱགས་སྐོན་སྐྱེན་ཤལ་འབྲལ་གནང་དང་། དཔལ་ལྷ་
སྐྱོག་ཏུ་དཔལ་ལྷན་དུང་སྐྱོད་དབང་མོར་གཟབ་གསོལ་སྤོན་ལས་བཅོལ་བ་གནང་
སྤོན་མཛད།

(༡༧༤ ཉ་༡།༢༤༧ འ་༡) ལྷ་སོར་གསོལ་དཔོན་བསྟན་འཛིན་དབང་ལྷག་དབལ་
ལྷན་དོན་གྲུབ་ནས་ཁོ་པ་རང་ལུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་བཏང་བར་ཡགོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་
གཞོན་ལུང་དུས་ཀྱི་ཞབས་ལྷ་ཤ་ཚེ་ཅན་ཡིན་གཤེས་གཟིགས་པ་སྣོན་མེད་པས་
འཕོད་གནང་མཛད་དེ་འབྱོར་བར། ཚེས་བཙོ་ལྷ་རྗེས་མར་འབྱོར་ལྷག་ལུས་ཏེ་
མཁུལ་རྟེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་དངོས་འབྲུལ་ལུལ་བར་དགྲེས་བཞེས་བཀའ་རིན་
བསྐྱུངས། ལྷོན་ལམ་གྱི་མཛད་སྒོ་སོགས་རིམ་བར་གྲུབ་བ་ནས། ཚེས་ཉེར་བཞི་ཉིན་
ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་ཚེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ར་ཚེ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་
གཟིགས་དང་བཙས་ཅེ་པོ་བྲང་ཚེན་པོར་ཚེབས་སྐྱོད་བཀའ་རིན་བསྐྱུངས།

ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཀུན་གླིང་རྟ་ཚག་ཏོ་ཐོག་ལུ་མཚོག་
ནས་བསྟེན་རྗེ་གས་སྐྱེས་བཞེས་གྲུབ་པ་ལྷག་དབང་དུ་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་
བཞེས་བཀའ་རིན་བསྐྱུངས། ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་བཞི་ཉིན་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་
གདན་ལུ་ལ་གོང་མའི་བཀའ་མངགས་ཚིན་ལྷལ་ཨི་བན་ལལ་ཁ་ཡིའི་ཡི་ཚེ་རིང་
བསམ་གྲུབ་འབྱོར་ལྷག་མཛལ་ལུར་མཛལ་དར་མཁུལ་རྟེན་གསུམ་དདུལ་སྲང་ཚིག་
སྐྱོད་གིས་མཚོན་དངོས་འབྲུལ་བཙས་གདན་ཐོབ་ཨི་བན་ལྷར་སྐྱལ་ཅིང་ཡིའི་ཡི་ནས་
དད་འདུན་ཚེན་པོས་ཚོས་འབྲེལ་ལུས་བར་དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་
དམིགས་བཅེ་མའི་ལུང་དགྲེས་པ་ཚེན་པོས་སྐྱལ། ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་བདུན་
ཉིན་ལལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་སྐྱལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཚེ་ཕྱིར་ཐེབས་ཀྱི་ཐོན་ལྷག་ཏུ་བཙར་
བར་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་སྐྱལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཚེ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲི་དང་།
ཚིན་ལྷལ་རྒྱ་སོག་གི་ཨི་བན་གཉིས་ཤར་ལྱོགས་སུ་ལུ་རལ་མཁན་པོ་ལོ་མིན་ཏན་

དཔོན་གསར་སྐྱུལ་སྐྱུ། ཏུ་ལྷ་ལ། ཀླུ་ལ་ཁག་བཞིའི་མི་སྣ་སོགས་དཔོན་རིགས་རྣམས་
དང་། ཁལ་ཁ་ལྷ་བྱང་གི་ལས་སྡེ་མོ་མོར་འོས་པའི་གདན་ཐོབ་དང་བཅས་ཟླ་བཅུ་ན་
དམ་པའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡོང་ས་མཚོག་ལ་མངའ་དང་མཉམ་ཉེན་གསུམ།
གཞན་ཡང་དངོས་འབྱུལ་སྤམ་མཐོ་རྒྱ་ཆེར་བཏེགས་ཏེ་གྲལ་འཁོད་ཀྱིས་གསོལ་ང་
བཞེས་འབྲས་དཀར་སྒོ་དང་སྤར་སོལ་གྱི་ལེབས་རྫོང་། སྐྱུལ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐྱུ་
འཁོར་རྣམས་ལ་གོ་བབས་ཀྱི་ཐོན་གནང་སྐྱུལ། མངའ་ཁ་གྲུབ་བསྐྱུན་གཟིམ་རྒྱང་
སྐྱུལ་ཏུ་ཟླ་བཅུ་དམ་པ་དང་ཆེན་ཁལ་ཨི་བན་གཉིས་བཅས་གསོལ་ཚིགས་ལྷན་
རྒྱས་དང་སྐྱུ་འཁོར་གཞན་རྣམས་གཟིམ་རྒྱང་ཉི་འོད་གསེར་སྒོང་འགག་བཅས་པར་
གསོལ་ཚིགས་སྐྱུལ། ཟླ་བཅུ་དམ་པར་ཡོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བྲག་བདར་གྱིས་
ན་བཟའ་ཉེར་སྐྱུ་ད་སོགས་སྐྱུལ་བར་ཟླ་བཅུ་དམ་པ་ནས་ཀྱང་གྲུས་པ་ཆེན་པོས་
ལུས།

(༡༩༩ ཉ་༡། ༢༤༥ འ་༡༠) ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ལོར་གྲིང་
བསྐྱུལ་བཟང་པོ་བྱང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་འདི་ལོ་ཡོང་ས་མཚོག་ནས་པར་ལྷན་
གསན་བཞེས་ལེགས་གྲུབ་མངའ་དེ་ལྷ་བ་ལེ་པའི་ཆེས་དུག་གཟམ་སྐྱར་
མཚོག་ཏུ་དགེ་བའི་ཉིན་ལོར་གྲིང་བསྐྱུལ་བཟང་པོ་བྱང་གི་ཚོས་ར་ཆེན་པོར་ཡུམ་གྱི་
མདོའི་དངོས་བསྟན་ཟབ་མོ་སྒོང་ཉིད་ཀྱི་རིམ་པ་གཏན་ལ་ལེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་
ཆེན་མོ་དབུ་མ་རིགས་པའི་ཚོགས་དུག་དང་། དབུ་མ་འཇུག་བ་རྩ་འབྲེལ་བཅས་ལ་
གསན་བཞེས་དབུ་མ་འཇུག་མངའ་རྒྱུར་ཡོང་ས་མཚོག་ཚོས་རའི་བཞུགས་ཁྲི་
ཆེན་མོར་བཞུགས་འཇགས་དང་། (༡༩༩ ཉ་༥། ༢༤༦ ཐ་༩) ལལ་འདོན་འཇམ་དཔལ་

མཚན་བརྗོད་དང་མཁའ་མཉམ་མ་ཤེར་སྦྱིང་བཅས་གྲུབ་པ་དང་། གོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་
 ལྷན་དང་འབྲེལ་བར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཐུན་གཉིས་ལ་ཁ་བཏགས་ཉེན་
 གསུམ་བཅས་སྦྱུལ། མཚན་ཞབས་སྒྲ་མ་རྣམས་ལའང་ཁ་བཏགས་གོས་དཔུལ་
 སོགས་གསོལ་རས་སྦྱུལ་ཏེ། ཁྲི་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་མདུན་དུ་བཞུགས་གདན་གྱི་སྦྱང་
 བས་གོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ལྷན་ཟིན་པ་ན་མཚན་ཞབས་རྣམས་སྐྱུ་རྒྱུ་བ་དུ་འཁོད་པ་ལ་
 ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྡོན་འགྲོའི་གསུང་བཤད་གྱིས་མཁའ་དབང་བསོད་
 བམས་གྲགས་པའི་དབུ་མའི་སྐྱུ་དོན་ནས་བཙེ་བཞག་འབྲུལ་གནང་དང་། གོང་ས་
 རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱུ་རྒྱུང་གིས་ལྷགས་སྦྱོར་དང་། མཚན་ཞབས་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་
 ཏུ་ཡང་སྦྱོར་སྦྱང་མཛད་དེ་། གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་ཁྲིང་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་
 ལ་མཚན་ཞབས་རྣམས་ནས་བསྟན་བཙེས་ཆེན་པོ་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་དེ་ཉིད་
 འཇུག་གྲུའི་དབུ་མ་ཙ་བཤེས་རབ་ལ་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་གཉིས་གྱི་སྡོད་ནས་འཇུག་
 ཚུལ་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་བགྲུ་འཇེམ་ནས་བཞོ་སྦྱང་འཇེམ་པར་སྤུལ། (༡༩༩ བ་༣། ༢༤༤
 འ་༢) ཆོས་རྒྱལ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཆེན་མོ་ཉི་འོད་དུ་དཀར་སྡོད་སྡོད་སྡོད་གོག་(༡༩༩
 བ་༤། ༢༤༢ ཐ་༣) གར་གྱི་གཟིགས་འབྲུལ་དང་དཀར་སྡོད་བཞེ་ཆོག་སོགས་ལྷགས་
 གཉིས་གྱི་དབུ་མ་སྡོན་ཆེན་པོར་རོལ། དེའི་སང་ཉིན་ནས་བཟུང་ཆོས་གྲུ་ཆག་མེད་
 གྱིས་གསུན་བཞེས་བཀའ་བྲིན་རྒྱུན་འབྲོངས་མཛད། སྦྱོར་སྦྱང་མངའ་འཇེམ་སྦྱུལ་
 སྦྱར་ཁལ་ཁ་རྗེ་བཙུན་དམ་པའི་ཡོངས་འཛིན་བསྐྱོད་བཞག་སྦྱུལ་བས་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་
 དང་ལྷན་དུ་ཐོན་རྒྱུར། ཆོས་བཙུན་གསུམ་ཉིན་ཐོན་སྤུལ་ཏུ་མཛའ་དར་ཉེན་གསུམ་
 སོགས་སྤུལ་བར་མཐོན་བརྒྱུད་གྱིས་སྤུལ་སྦྱང་ཆོ་ལོ་བཀའ་ཤོག་སྦྱུལ།

(༡༠༠ ཉ་༡།༦༧༧ བ་༡༠) ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ལོར་གླིང་ནས་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོ་པོ་
ཏ་ལར་ཆིབས་སྐྱོད་བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས། ཉོར་རྒྱ་ལྷ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་གསོལ་ང་
བྱང་བཞེས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ཏུ་ཉེན་མཚོག་འཕགས་པ་ལོ་གཉི་ལྷ་རས་གཙོས་པོ་བྲང་ཆེན་
པོའི་སྐྱེད་ལོད་བར་གསུམ་གྱི་གནས་གཟིགས་ལྷ་ཆིབས་བསྐྱུར་མཛད་དེ་ཐུགས་
སྐྱོན་སྐྱོན་ཤལ་སོགས་ལུས་ཅིང་། བསྐྱུར་བ་རྒྱས་པ་དང་འགྲོ་བ་བདེ་བའི་ཐུགས་
སྐྱོན་མཚམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་དྲིན་བསྐྱུངས།

(༡༠༠ བ་༦།༧༧༧ འ་༥) འདི་ལོ་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་ལྷ་ཀླུ་དབང་ཐམས་ཅད་
མཁུན་གཟིགས་ཆེན་པོ་འཇམ་དཔལ་ཙུ་རྒྱུད་སོགས་ནས་ལུང་བསྐྱུར་བ་ལྷར་གྱི་
དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་འཇམ་མགོན་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་
པོ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱིང་པོར་བཞུགས་པའི་མཚོད་སྤོང་ཆེན་
པོ་མཇམ་གནང་མཛད་རྒྱ་དང་། དེར་ཚོགས་སློབ་གསལ་རིགས་ལམ་སྐྱ་བ་རྣམས་
ནས་ལེགས་བཤམ་གྱི་སྐྱེད་བཞེས་པར་དགོངས་ཏེ་ཉོར་རྒྱ་ལྷ་པའི་ཚེས་བཞེ་ལྷ་
ཚར་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་གྱིས་སྐྱབས་དབྱེ་བ་དང་བཅས་ཉིན་བྱེད་དབང་པོ་ཤར་རིའི་
ཅེར་འཕགས་པ་ན་སྐྱེ་རྒྱ་རྣམས་ལ་དགའ་བ་སྐྱེད་པའི་ལྷིང་དུ་འཁོར་ཚོགས་རྒྱ་
མཚོའི་བཀོད་བཤམས་དང་བཅས་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་ནས་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་ཁ་ལོ་
བསྐྱུར་བ་ན་ལྷ་ལྷན་དུ་འཁོད་པའི་དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་སེར་སྤྱིང་དང་རྒྱ་བོད་ཉོར་
གསུམ་གྱི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ནས་ཡུང་རང་རང་སོ་སོའི་དད་པའི་སེམས་གྱིས་མཚོད་
སྤྱིན་སྐྱོ་བཞེན་པའི་དབུས་ནས་རིམ་གྱིས་བྱོན་ཏེ་གྲུ་ཁར་མཇམ་གྲུར་ཆེན་མོར་
ཕེབས་འབྲལ་བོད་བཞུགས་ཨོ་བན་སོགས་རྒྱ་དགོན་རྣམས་ནས་ཕེབས་སྐྱེལ་གྱི་

མངལ་དར་མཁུལ་རྟེན་གསུམ་གསོལ་ཇ་བཞེས་འབྲས། ཚལ་དབྱུས་སྒྲིང་པ་གྲུང་
ཐང་ཚོས་ཁྲི་པ་བཅས་དཔོན་ཁག་ནས་མངལ་དར་མཁུལ་རྟེན་གསུམ་ཡུལ་བར་བྲལ།
སྲུང་བཅས་སྣུལ།

དེ་ནས་གཟིམ་ཚུང་དུ་སྲུང་ཇ་གསོལ་ཚིགས་གསོལ་ཇ་ཕེབས་སློོ་རྣམས་རིམ་
ཕེབས་ཀྱི་སྐབས་ངོས་ལ་དེ་རིང་ཅི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་གསུངས་པར་ཚིབས་སློོད་ཕེབས་
ག་ལེགས་འགྲིགས་བྱུང་ལགས་ཞུས་པ། རོས་བྱ་བོན་སྐབས་པ་རི་ཚུ་འགྲམ་དུ་མི་
ཚོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་འདུག་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཚུ་ལ་མཚོངས་ལ་ཁང་ལྷ་བྱས།
ཡ་ཚད་བར་རྗེས་སྟེགས་ཀྱིས་བྱུང་བར་ངོས་ཀྱང་མེམས་ཤིན་ཏུ་འཕྲེང་བ་ཞིག་
བྱུང་། ཞེས་བཀའ་ཕེབས་པར། རོས་ནས་སྐྱེས་བུ་གངས་མེད་པ་དེ་དག་ལ་ཐུགས་
སྟོང་རྗེའི་གཟིགས་པ་མི་འདོད་བ་མཛད་པ་ནི་ཐུགས་རྗེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ་
ལ་ཀ་རུ་ཁ་ཞེས་པ་བདེ་འགོག་ལ་འདུག་པར་བཤད་པ་ན། ཐུགས་སློོ་བའི་རྣམ་པ་ལྷ་
བྱུང་སྐྱེ་བ་ལས་ཐུགས་སློོ་བ་དངོས་གནས་རང་མཛད་དཔོན་དོགས་མེད་ཅེས་ཞུས་
པར། གང་འདྲ་ཡོང་རང་མི་ཤེས་དོ་རུབ་བདེ་ཆེན་ལ་སྟེབས། སང་ཉིན་དགའ་ལྡན།
དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་ཐག་རིང་པོར་སྟེབས་རྒྱ་རེད། དེ་ནས་ཚུར་
སྟེབས་ཨེ་འོང་ན་གསུངས་པར། རོས་ཡིད་དངངས་ཤིང་འཕྲིགས་སྐྱལ་ཤིན་ཏུ་སྐྱེ་བ་
བྱུང་ན་ཡང་སྤང་མེད་ལྷ་བྱུང་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་ནི་ས་ཐག་རིང་པོ་གང་ཡང་མ་རེད་
ཅིང་། རྒྱ་གར་རྒྱ་ནག་ཏུ་འགྲོ་མི་རྣམས་ཀྱང་འདུན་བཅོམ་བསྐྱེད་ན་རང་གནས་སུ་
བདེ་འབྱོར་ཡོང་གིན་འདུག་ན། །སྐྱེ་ཞབས་མཚོག་ཀྱང་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་མཛད་
སློོ་རྣམས་ལུབ་འཕྲལ་ཚུལ་ཕེབས། རྒྱ་བ་བརྒྱད་པ་དགུ་བའི་མཚམས་ནས་མི་

འབྲུངས་པར་ལྷ་ལྡན་ཕྱོགས་སུ་ཆེ་བས་སྐྱོད་མཛད་ཐུབ་ཤག་ལ་བཀའ་དེ་རིགས་
ཅེས་ཀྱང་མ་ཐེབས་པ་འཚམ་ཞུས་པར། ཞལ་འཇུག་ཙམ་མཛད་ནས་དེ་འདྲ་ཡོང་
འདྲ་ཨང་གསུངས་པར། རོས་ནས་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་པར་ཞུ། བཀའ་དགོངས་
ཐུང་བ་དེ་འདྲ་མི་གནང་། གཞན་གྱིས་ཐོས་ན་ཡིད་དོགས་སྣ་ཚོགས་དང་ཡིད་མི་
བདེ་བའི་རྒྱར་རྒྱར་དེས་ལགས་ན། འོན་པུ་གསལ་གང་མཛད་ཀྱང་ཐུགས་བདེ་
འབོམ་ཞིག་མཛད་པ་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་པ་ཞུ་ཞེས་ཞུས་པ་དེ་མཚམས་སྤྱི་ཁབ་
མཁན་པོ་དང་གསོལ་ཆེ་བཅས་སྐྱེ་མཉམ་དུ་འགྲོར་ནས་ཆེ་བས་སྐྱོད་གནང་ཚོག་པ་
ཞུས་པར་ད་ནངས་ཐེབས་ལམ་དུ་སྐྱེ་ཚད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བྱུང་བས། ད་དུང་སྐྱེ་ཚད་མ་
ཚག་བར་འདི་ཁར་བཞུགས་རྒྱ་ཡིན་པས་རྟེན་ཤུར་མི་བྱེད་ཅེས་བཀའ་གནང་བར་
མཁན་པོ་ལ་གཉིས་ཕྱིར་ཐེབས།

རོས་ལ་ཚང་གྲུང་ཐང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཀའ་འདྲི་ཐེབས་པར། ད་ལྟ་འདི་ཁའི་ཐང་
གི་བྱ་ཁག་རི་ཁྲོད་ཟེར་བ་བཟུན་མའི་དགོན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་གནས་དེ་བཞིན་ཕྱོད་སྒྲ་
མ་ཞང་གི་སྐྱབ་གནས་ཡིན་ཚུལ་འདུག་ཅིང་། ཞང་གཡུ་བྲག་པ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དགོན་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཚུགས་དགོས་འདུག་དགོངས་ཏེ་ས་གནས་གང་དུ་རྒྱག་
སྟམ་ནས་སྐྱེ་ཚོས་གནས་དུ་དོར་བར་མཛད་པ་སྐྱེ་ཚོས་ཀྱི་གྲུང་བུ་ད་ལྟ་གྲུང་ཐང་
འདིའི་ས་གནས་འདིར་བབས་པ་དང་། ཚལ་བུ་ཞིག་ཚལ་དབྱུས་སྤིང་འའི་ས་གནས་
དེར་བབས་པ་ལ་གཙུག་ལག་ཁང་བྱས་བཅས་པར་གྲུང་ཐང་དང་ཚལ་དབྱུས་སྤིང་པ་
ཞེས་མིང་འདོགས་ཡིན་འདུག་ཚུལ་ལགས་ཞུས།

མཁན་པོ་ནས་ཆེ་བས་སྐྱོད་ཀྱི་ཞབས་བསྐྱུལ་སྤྲོད་ཡང་ཞུས་ཏེ་རིམ་བཤས་

“ཀླུ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཛིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐར། ཡུར་ལྷོ་གསྲོལ་བཟང་ཚུལ་བྱིས་པ་བྱུ་མཚོ།

ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་བདེ་ཆེན་གསང་སྤྲུགས་མཁར་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་དེ། མགོན་པོའི་
སྐུ་བརྟན་ཀྱིས་གཙོས་ཉེན་གསུམ་རྣམས་ལ་སྤྲུགས་སློན་སྟོན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་
དང། བདེ་ཆེན་པོའི་དཀར་སྐྱོའི་སར་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དེར་འདུས་ལྷ་སྟེ་མི་སྟེ་ཚང་
མས་མཛལ་ཞུར་ཕྱག་དབང་སྦྱུལ།

༡༧༥ ། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གདན་ས་འཕྲོག་རི་བོ་དགའ་ལྗན་རྣམ་པར་སྤྱིང་
ལྷ་སྐྱེ་དང་ཤར་བྱང་། ཡངས་ཅན་བཅས་སུ་གདན་གསོལ་བཞེན་གསུང་ཚོས་
དང་སྤྲུགས་ལུང་རེས་རྗེས་འཛིན་ཚོད་གྲུང་གཟེགས་ཞིབ། ཉེན་གསུམ་ལ་རབ་
གནས་དང་མཛལ་ཞུ་བྱིན་འཇུག་སོགས་གནང་སྟེ། ལམ་བར་གྱི་སྐྱེ་འགྲོ་མཐའ་
ཡས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཐར་ལམ་རྩ་བ་འཇུགས་བཞེན་ལྟུལ་མཚོག་སྐྱེ་སྤེང་རིམ་
ཕྱོད་ཀྱི་གདན་ས་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་དུ་ཕྱགས་ཤེབས་ཏེ་གསོལ་མཚོད་རྒྱས་
པ་མཛད།

(༡༠༣ བ་༦།༢༡༡ འ་༡) ཚོས་ལྷ་ཉིན་དགའ་ལྗན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་
ཆིབས་བསྐྱར་མཛད་རྒྱུར་གཙང་ཉོག་དུ་གསོལ་ཚའི་སར་དགའ་ལྗན་གྱི་ལྷ་མ་ལས་
སྟེ་སྐྱུལ་སྐྱུ་དཔོན་ཚོས་སོགས་ནས་ཆིབས་བསྐྱུ་བ་དང་། (༡༠༣ ཉ་༡།༢༡༣ ཐ་༣)
བཙུན་མོ་སྟེང་དུ་དགའ་ལྗན་པའི་ཐབ་བསྐྱའི་སར་དགའ་ལྗན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་
འཛིན་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་དང་དགའ་ལྗན་ལྷ་མ་ལས་སྟེ་སོགས་ནས་མཛལ་དང་ཉེན་
གསུམ་སོགས་ཕྱལ་བར་ཕྱག་དབང་སྦྱུལ་གྲུབ་པ་དང་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་སྤྱིང་བསྐྱོར་
ལམ་གྱི་མཚམས་སུ་ཆིབས་སྟེགས་འབྲིས་སུ་ཤེབས་བྱམས་ནས་བཞོལ་བར་

ངོ་མཚར་དུ་གྱུར་ཅིང། དེ་ནས་དགའ་ལྡན་གསེར་ཁྲིར་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་འཁོད་
པ་ནས་ཐོག་མའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་གཞུང་སའི་མངའ་དར་རྟེན་གསུམ། ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་དགའ་ལྡན་རྒྱ་སྤྱིའི་རྟེན་གསུམ་དངོས་འབྲེལ་རྣམས་སྦྱན་ལམ་དུ་བསྟར། ཁྲི་
རིན་པོ་ཆེ་དེ་རྗེས་སྦྱང་དང་ཞབས་བད་སོགས་མི་བྲག་དུང་སྦྱ་སེར་གར་པ་གྲལ་
འཕྲོས་པ་ཡན་ནས་གོ་བབས་ཀྱི་མངའ་དར་ཕྱལ་བར་ཕྱག་སྦྲང་སྦྲུལ་ཏེ་ཡུགས་
གཉིས་ཀྱི་དགྲེས་སྟོན་ལ་རོལ་བར་མཛད། འབྲེལ་སྟོག་གི་གསོལ་རས་ཀྱང་སྦྲུལ་ཏེ་
གསེར་ཁྲི་ཁང་གི་ལྷག་སྟོན་ནས་ཡངས་པ་ཅན་དུ་ཆེབས་སྟོད་ཀྱིས་སྦྱབ་པ་ཚུལ་
ཁྲིམས་མ་དང། དཔལ་ཆེན་རྩོམ་མཛད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་དཔལ་བོ་གཅིག་པ་དང། ལས་
གཤེན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མངའ་གནང་མཛད་དེ་སྦྱགས་སྟོན་སྦྱན་ཤལ་འབྲེལ་གནང་
དང། གསེར་སྤོང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་དུ་ཐོག་མར་སྦྱ་ཕྱག་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་སྦྱ་འཁོར་
ནང་མ་ཡོངས་འཛིན་མཁན་སྡེ་རྣམས་དང་རྣམ་གྲུ་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་ནས་
གསུང་ཚོག་ཞབས་ཞུ་དང་བཅས། སངས་རྒྱུ་ཚོས་ཚོགས་མ། དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་
མ། ལྷ་མ་མཚོད་པ། ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ། ཤིས་བརྗོད་བཅས་མཛད། མཚོད་
ཁང་བྱིངས་ལའང་གནས་གཞིགས་ཀྱིས་སྦྱགས་སྟོན་སྦྱན་ཤལ་འབྲེལ་གནང་མཛད།

(༡༠༥ བ་༤༡༥༥ འ་༡) ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་འོད་གསལ་སྦྱག་ཚོམས་ཆེན་དུ་
ཞོགས་གྱུར་སྟོན་པའི་ལས་སྡེ་རྣམས་ནས་མངའ་དར་རྟེན་གསུམ་དང། སྡེར་མངའ་
ཞུ་མི་དགའ་ལྡན་གྲུ་རིགས་དང་མངའ་མང་ཉིས་བརྒྱ་བརྒྱལ་ཅམ་ལ་ཚོས་འབྲེལ་
དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མའི་སྦྱགས་སྦྲང་སྦྲུལ། ཚེས་དགུ་ཉིན་དགའ་ལྡན་རྒྱ་སྤྱི་
ཞབས་བརྟན་སྦྱག་ཚེས་བཅུ་ཉིན་ཡངས་པ་ཅན་དུ་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་གཞབ་གསོལ་ཉིན་

གང་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་

ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྷན་གྱི་ཆེ་བླ་ཚང་ནས་གདན་ཞུས་ཀྱི་ཐོག་མར་
 ལྷ་ཁང་དུ་ཐེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དཀར་སྐྱོད་ཐོག་ལྷ་མང་ལ་ལྷ་གཤམ་དབང་སྐྱེལ་ཅིང་ཆོས་
 རར་ལ་ལོང་ས་མཚོག་ནས་གསུང་ཚངས་པའི་དབྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས། བདེ་གཤམ་གསལ་ལམ་
 ཉེན་འགོ་བ་འདྲེན་པར་ཆས་གྱུར་ཅིང་། །སེམས་ཀྱི་སྣོ་བས་ཆེན་མི་ཡིས་རྗེད་པ་གང་
 ཡིན་པ། །ལམ་དེ་ལྷ་དང་སྐྱེ་ཡིས་རྗེད་མིན་ལྷ་མིན་དང་། །ལམ་འཕྲིང་རིག་འཛིན་
 མིའམ་ཅི་དང་སྣོ་འབྲེས་མིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་འདྲེན་མཛད་དེ། དེ་དང་བསྐྱེད་
 པའི་སྣོན་འགྲོའི་གསུང་བཤད་ཟབ་རྒྱས་དང་། དཔལ་ལྷན་ས་གསུམ། གནས་བཅུའི་
 ལྷགས་ལུང་སྐྱེལ་བའི་མཛུགས་ཏུ་ཡང་། འགྲོ་བའི་སྐྱེལ་བསྐྱེད་སྐྱེན་གཅིག་ལུ། །བདེ་
 བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས། །བསྐྱེད་པ་རྗེད་དང་བཀྱུར་སྤྱི་དང་། །བཅས་ཉེ་ལྷན་
 རིང་གནས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། བན་བདེའི་རྩ་ལག་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤྱོད་
 དང་། རྒྱད་པར་དུ་ཡང་ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་གཞུང་
 ལུགས་ཀུན་ལ་ཐོས་བསམ་སྐྱོམ་གསུམ་གྱི་བཙོན་པ་ནན་ཉན་མཛད་དགོས་ཚུལ་
 སོགས་ཀྱི་བཀའ་སྐོབ་ཀུན་གྱི་ཡིད་འཇུག་དེས་དང་། དེ་ལྷར་ཆོས་འཆད་ཉན་མཛད་
 པའི་དགོ་བའི་རྩ་བ་རྣམས་རྫོགས་ཀྱིས་དུ་བསྐྱོད་བའི་ལྷགས་བསྐྱོད་ཡང་བཀའ་རྒྱུ་
 བསྐྱེད་སྤྱོད་ །ལོང་ས་མཚོག་ཆོས་རར་བཞུགས་ཁྲི་འོག་མའི་སྐྱེད་དུ་དམ་བཅར་
 བཞུགས་པ་ལ་བྱང་ཅེ་སྐོབ་དཔོན་ནས་དབུ་མའི་མཚོད་བརྗོད་ལས་བརྒྱམས་ཉེ་
 བསྐྱོད་སྐྱེད་སྐྱེལ་བར་གསུང་ལན་ཐོགས་མེད་དུ་སྐྱེལ་ཅིང་། བྱང་ཅེ་སྐོབ་དཔོན་དམ་
 བཅར་བསྐྱེད་པ་ན། ཉན་ཐོས་སངས་རྒྱས་འབྲིང་རྣམས་ལུབ་དབང་སྐྱེས། །ཞེས་

སོགས་ཀྱི་གཞུང་བཀོད་མཛད་དེ་སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ངེས་ལེགས་
གྱི་རྩ་བ་ཡིན་མེད་བཀའ་འདི་བསྐྱུངས་པར། ཡིན་ལྷན་པ་ལ། སྤྱིར་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་རང་
ཉིད་གཅིག་ལུ་ཞི་བདེ་ཐོབ་བྱེད་གྱི་རྒྱུའི་རྩ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་ལྷན་པར། མ་
ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཉིད་གཅིག་ལུ་ཞི་བདེ་འགོག་བྱེད་གྱི་རྒྱུའི་རྩ་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཉན་རང་སྤྱབ་དབང་ལས་འཁྲུངས། སྤྱབ་
དབང་བྱང་སེམས་ལས་འཁྲུངས། བྱང་སེམས་འདིར་བསྟན་ཚོས་གསུམ་ཉམས་སུ་
སྐྱངས་པ་ལས་འཁྲུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ན། དེ་ལྟར་ཡིན་ལྷན་
པར། སྤྱབ་པའི་དབང་པོས་ཉེན་འབྱུང་བའི་ཚོས་སྟོན་པ་ཉན་རང་གིས་ཉམས་སུ་
སྐྱངས་པས་རང་རང་གི་སྤྱང་འདས་ཐོབ་པ་ནས་ཉན་རང་སྤྱབ་དབང་ལས་འཁྲུངས་
ཞེས་འདོག་རིགས་པར་ཐལ་འདོད་པའི་ཕྱིར་གསུངས་པ་ལ། འདོད་ལྷན་པར། ཉེན་
འབྱེལ་བའི་ཚོས་སྟོན་པ་བྱང་སེམས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་སྐྱངས་པ་ལས་རང་གི་ཐོབ་
བྱའི་གཙོ་བོ་སྤྱང་འདས་ཐོབ་པར་འདོག་རིགས་པར་ཐལ། འདོད་ལྷན་པར། བྱང་
སེམས་ཀྱང་སྤྱབ་དབང་ལས་འཁྲུངས་པར་འདོག་རིགས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།
གཞན་ཡང་དེ་རིགས་ཀྱི་སྤྱབ་བྱེད་མཛད་པ་ལ་ལན་རི་བཞིན་ལྷ་བ་ལིན་ཏུ་དཀའ་
བའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་ནས་ཚོས་ར་བ་རྣམས་ནས་བསྐྱོ་སྤེད་གི་མཚོད་སྤྱིན་སྤྱོ་བར་
སྤྱགས་ཞིབ་(༢༠༥ བ་༦༥༥༦ འ་༩) གཟིགས་བསྐྱུངས་མཛད།

(༢༠༥ བ་༦༥༥༦ འ་༩) ཚེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ཤར་ཅེ་གྲུ་ཚང་དུ་གདན་ལྷན་སུ་
ཐེབས་སྟོན་གྱིས་མཛད་སྟོ་བྱང་ཅེ་ལྟར་ལ། དམིགས་བསལ་ཚོས་རང་གསུང་ཚོས་
གནང་སྐབས་ཐོག་མར། ཀླུ་ལ་སྤྱས་ཞི་བ་སྤྱིའི་གསུང་། དལ་འབྱོར་འདི་ནི་ལིན་ཏུ་

ཉེད་པར་དགལ། རྒྱེས་བུའི་དོན་སྐྱབ་ཚོབ་པར་གྱུར་པ་ན། །གལ་ཏེ་འདི་ལ་མན་པ་མ་
 སྐྱབ་ན། །ཤིས་ནས་ཡང་དག་འགྲོར་པ་གལ་འབྱུང་། །ཞེས་པ་ལས་བརྩམས་ཏེ་སྐྱེས་
 བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་གནད་བསྐྱུས་པའི་གསུང་བཤད་ཟབ་ལ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་བཅས།
 འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་དང་། དེ་རྗེས་སྟུ། འདི་ལྟར་འཆད་ཉན་བགྱིས་པའི་
 དགོ་བའི་ཅ་བ་འདིས་མཚོན་དུས་གསུམ་དུ་བསགས་པའི་རྣམ་དགར་གྱི་ལུང་པོ་རྗེ་
 སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་ཐབས་ཚུལ་དུ་འབྱུང་བ་ཞིག་མཛད་
 དགོས་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཡང་། རང་ཅག་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་
 ཡོད་པ་དེ་ལ་གཅེས་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་པས་ན། བསྐྱབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྣམས་
 སྟོང་བ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་ཚུལ་གྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་སྤྱང་དགོས་ཚུལ་སོགས་
 བསྐྱབ་བྱ་ཞིབ་མོར་སྦྱལ་ཏེ་ལྷགས་བསྟོ་ཡང་བཀའ་རིན་བསྐྱུངས། དེ་ནས་ཡགོང་ས་
 མཚོག་དམ་བཅར་བཞུགས་པ་ལ། ཤད་ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ནས་བསྟན་བཅོས་ཆེན་མོ་
 དབུ་མ་ལ་མཇུག་པའི་མཚོད་བརྗོད་ལས་བརྩམ་སྟེ་རིགས་ལུང་སྤུལ་ཞིང་མར་ཡང་
 འདིར་བསྟན་ཚོས་གསུམ་གྱི་སྟོར་ནས་བསྟོ་སྟེང་མཛད།

(༡༠༦ ཉ་ལ། ༢༥༢ འ་༢) ཡགོང་ས་འཇོན་པོ་ཆེ་དེ་ཉིད་ནས་བསྟན་འགྲོར་སྐྱབ་པའི་
 ལྷགས་དགོངས་ཟབ་མོ་སྤྱོད་སོར་དུས་ཟིང་སྐབས་ཡངས་པ་ཅན་དང་ཚོགས་ཆེན་དུ་
 བཞུགས་པའི་རྟེན་གསུམ་རྣམས་ལ་ཉམས་ཆག་མ་བྱུང་ཡང་། དེ་མིན་གྱི་གྲ་ཚང་
 དང་ཁམས་ཚན་ཁག་འགའ་འདི་རྟེན་གསུམ་ལ་ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་དང་བག་མེད་
 པའི་སྟོད་པས་ཉམས་གྱི་བ་ཕོག་པ་སོགས་བྱུང་ཞིང་དག་སྟེ་ཁམས་གསུམ་ཚོས་གྱི་
 རྒྱལ་པོ་ཚོར་ཁ་ཆེན་པོའི་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་

བའི་སྤྱིར་རྟེན་གཙུག་ལག་ཁང་དང་བརྟེན་པ་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་རྣམས་དང་
བཅས་བསྐལ་པ་རི་སྤྱིད་ཀྱི་བར་དུ་འགོ་བའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བརྟེན་པར་
གནས་པ་དང་དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་ཀྱང་བསྐྱབ་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་མི་
ཉམས་ཡང་རྒྱས་སུ་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་ཆེས་བཅུ་བཞི་ནས་བཟུང་ཉིན་གསུམ་ཀྱི་
རིང་གསེར་སྤོང་ཆེན་མོའི་སྐྱེ་མདུན་དུ་ཡོང་ས་མཚོག་དབུ་བཞུགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་
གནས་པའི་རྗེ་རྗེ་སློབ་དཔོན་ཀྱི་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་ཁྱི་ཆེན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
དང་གུས་ཐོག་མཚན་ཞབས་སྒྲ་མ་གསུམ་དང་། རྫོགས་ལེབས་ཀྱི་ཆིབས་ཞབས་པ་
མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་ཀྱི་སློབ་དཔོན་གསུམ་གམ་བཅར་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཕན་
བདེ་ལེགས་བཤད་གྲིང་བའི་དགོ་འདུན་རིག་པ་འཛིན་པ་ཉི་ཤུ་སྐོར་ནས་གསུང་
ཚོག་གི་ཞབས་ཞུ་དང་བཅས་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོ་ག་དགོ་ལེགས་ཆར་འབེབས་
བྲགས་པའི་ཚོ་ག་སྐྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་འཚུགས་པ་མེད་པའི་སྐོ་
ནས་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པ་མཐའ་དག་བདེན་པས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པར་
མཛད། དེ་སྐབས་རྫོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱེད་པའི་
གཙུང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཀོད་བཤམས་རྒྱ་ཆེར་མཛད།
ཚོགས་ཆེན་དང་གྲུ་ཚོང་གོང་ལོག་བཅས་ལ་མང་འབྱེད་རྒྱ་ཆེར་འབུལ་གནང་
མཛད།

(༢༠༧ ཉ་ཉ། ༢༥༥ འ་༩) ཆེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་ཡངས་པ་ཅན་དུ་དགའ་ལྷན་གྱི་
རིན་པོ་ཆེའི་སྤར་ལམ་ཀྱི་དཀར་སྤྱིའི་སར་(༢༠༧ ཉ་ཉ། ༢༥༧ བ་༩) ཁྱི་བ་སྐྱེ་འཁོར་
རྣམས་ལ་དབྱེས་པ་ཆེན་པོས་མཛལ་ཕྱག་སོགས་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱུངས། ཆེས་ཉེར་

གསུམ་ཉིན་ཡངས་པ་ཅན་ཏུ་མཚོན་གཏོར་རྒྱ་ཆེ་བ་འཕམས་གནང་མཛད་དེ་སྤང་མ་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱན་ལྗན་རྣམས་དང་། རྒྱད་པར་དམ་ཅན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གཟབ་
གསོལ་སྤྱིན་རྒྱས་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྤྲུལ། ཚོས་ཉེར་ལྷུང་དགའ་ལྗན་ལས་སྣེ་རྣམས་
ནས་སློབ་སྣེ་དང་བཅས་སྤྱིང་སློར་ཆིབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོའི་བྱང་ཏུ་བཞུགས་
ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ལྷུས་གསོལ་དང་ཐང་ལྷུང་གསོལ་མཚོན་མདོར་བསྐྱེད་
བྱང་འདར་མཚམས་ཀྱི་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ལྷུས་གསོལ་དང་། འདར་
གངས་རིལ། རྗེའི་སྐབ་སྤྱལ་ཏུ་སྐྱེས་མཚོན་པ། ཚོས་རྒྱལ་དང་དགོ་བསྟེན་གྱི་
བསྟོན་པ། ཚོགས་ཆེན་ཚུ་འཁོར་ལྷུས་གསོལ། དགའ་ལྗན་ལྷ་བརྒྱུ་ལ། རྒྱལ་དབང་
གོང་མས་མཛད་པའི་གནས་བསྟོན་བཅས་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྤྲུལ།

(༡༠༩ ཉ་ཀྱེ་༢༦༠ ཟ་༡༠) རྒྱ་བ་རྒྱལ་པོའི་ཚོས་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྗན་རྣམས་པར་
རྒྱལ་པོའི་སྤྱིང་ནས་ཆིབས་ཐོག་ཏུ་ཐོན་ཏེ་ལ་མོ་བྱང་རྒྱབ་སྟོག་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱེད་
གྱིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད། (༡༠༩ ཉ་༡༡་༢༦༠ འ་༧) ལ་མོ་ཚོས་རྗེ་དང་
ལས་སྣེ་བཅས་ནས་མཛལ་དང་འབྲུལ་བཞེས་གྲལ་འཁོད་ལ་གསོལ་གྲོ་སོགས་རིམ་
ཐེབས་ཀྱིས་དགའ་སྟོན་བཞུ་གནང་དང་། དེ་རྗེས་ལ་མོ་གཞུང་རྒྱུང་ནས་མཛལ་དང་
རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་དངོས། ལྷོག་གྲུ་པ་དང་ཆེར་གསེབ་དགོན། བཅུན་ཚལ་བ་རྣམས་
ནས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་དངོས་སྤྱན་ལམ་ཏུ་བསྐྱེད་ཐེན་འབྲུལ་ཚོས་སྤྱོད་སྤྱན་འདྲེན་
གནང་བར་སྐྱེ་ཐེབས་འབྲུལ། ཚོས་སྤྱོད་ནས་བརྒྱུད་སྤྱལ་ལན་གསུམ་དང་བཅས་
མཛལ་དང་སྤུལ་བ་དང་ཚོས་སྤྱོད་ལ་སྤྱོན་དང་སྐྱེ་ཆས་དབྱེས་སྤུལ་མཛད་པར་ཚོས་
སྤྱོད་ནས་ཀྱང་མཛལ་དང་རྟེན་གསུམ་ལྷུང་རྣམས་སྤུལ་སྐབས་བཞུན་བཞུགས་

ཞལ་འདོན་བཅས་སྐྱ་སངས། མཚོད་ཁང་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་མཛད་ནས།
གསོལ་ཚིགས་རྒྱབ་ཏུ། གཟིམ་རྩུང་ཤོད་རླུང་འཕྲོང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་པར་
ཚོས་རྗེས་མཛལ་དར་ལུལ་ཉེ་ལ་མོ་བས་འཆམ་གཟིགས་ལུལ་བར་ཐུགས་ཞིབ་
ཀྱིས་དེ་རྒྱབ་ལ་མོར་བཞུགས་ཞག་མཛད། (བསྐྱུས་)དེ་ནས་ཤིམ་མེབས་ཀྱིས་(༢༠༥
བ་༥།༢༤། ༨་༤) ཚོས་རྒྱལ་ཉིན་འོལ་དགའ་རྗེས་ཕྱི་དགོན་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་འདུ་
ཁང་དུ་དཀར་སྐོ། (༢༠༥ བ་༥།༢༤༢ བ་༡) སྐྱ་ཚེ་ཡུན་བརྟན་གྱི་མཚུལ་གསོལ་འདེབས་
བཤད་འབྲུལ་དང་འབྲེལ་བར་དངོས་འབྲུལ་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར། དེ་རྗེས་མི་པམ་
མགོན་པོའི་སྣང་བརྟན་སོགས་ཉེན་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་ཐུགས་སྐྱོན་སྐྱུན་
ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་གཟིམ་རྩུང་དུ་སྐྱོད་བཞུགས་མཛད། ཚོས་དགུ་ཉིས་
བཅེགས་གྱི་དང་པོར་གསོལ་རྒྱབ་ཏུ་རྗེས་ཕྱི་བས་འཆམ་གཟིགས་ལུལ་བར་ཐུགས་
ཞིབ་དང་། དགུ་ཕྱི་མར་སྐྱ་ལྷ་ཁང་དམ་འབྲུར་མ་སྐོ་འབྲེད་མཛད་དེ་གཟིགས་ཐོག་
གཟབ་གསོལ་སྐྱེན་རྒྱས་དང་། ཚོས་བཅུ་ཉིན་རྗེས་ཕྱི་དགོན་ནས་འཕྲོག་ལུགས་གྱི་
དཀར་སྐོའི་ཐོག་གནས་བཅུ་བསྟན་རྒྱས་མ་དང་འབྲེལ་བའི་མདོ་ལུགས་གྱི་ཞབས་
བརྟན་འབྲུལ་བཞེས། ཚོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཆིབས་བསྐྱར་ཞབས་ཞུ་ལྷག་བསྐྱུས་
དང་བཅས་འཁྲུངས་ཁང་སྣང་གསལ་འོད་འབར་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཚོམས་སུ་
དཀར་སྐོའི་ཐོག་རྒྱལ་ཡུལ་སྐྱ་ཞབས་ནས་མཛལ་དར་(བསྐྱུས་)དཀར་སྐོ།

(༢༠༧ བ་༡།༢༤༣ བ་༣། ཚོས་༢༣) ཐུག་མ་མཛུང་དུ་གསོལ་ཚའི་སར་རྒྱལ་
ལས་སྐྱེ་བཅས་ནས་མེབས་བསྐྱར་མཛལ་དར་ཉེན་གསུམ་གསོལ་འབྲས་ཐོག་
རྒྱགས་ཀོང་སོགས་ནས་གང་གི་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཛལ་བ་ལ་ཚེས་ཚེད་བྲེལ་

བའི་སྐྱེ་བོ་སེར་སྐྱ་ཁྲི་སྐབ་བཀལ་བ་ལ་བྱུག་དབང་སྦྱུལ་ཏེ་ཆིབས་ཀྱི་ཞལ་ལོ་བསྐྱུར་
 བ་ན་མངའ་དྲགས་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་དགོ་འདུན་རྣམས་ནས་དགའ་དད་སྣོ་བའི་ཕྱགས་
 ཀྱིས་མཚོན་བའི་བྱེ་བྲག་སྣ་ཚོགས་དང་མེ་ཉོག་ཤང་ཤང་གི་རྩུན་པོ་གཙང་མ་ཐོག་
 བའི་སེར་སྐྱེད་། རྒྱ་ཚ་ཁུལ་གྱི་བོ་གཞས་པ་བཅས་ཚར་དུ་དངར་བའི་ཕེབས་བསྐྱེ་
 དང་གཞན་ཡང་གང་གི་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཇལ་བ་ལ་བྲེལ་བའི་སྐྱེ་བོ་གངས་
 མེད་བའི་དབྱུས་ནས་དལ་བྱུར་གཤེགས་ཏེ་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་གྱི་
 གུམ་ལག་ཁང་དུ་ཐོག་མར་རྒྱལ་མཚོག་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་གཟིམ་རྩུང་བཀའ་
 གདམས་པོ་བྲང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཟིམ་སྐྱོམ་འོ་མཚར་ཅན་དུ་
 བཞུགས་འབྲུལ་ལས་ཚན་བ་ཡན་ནས་མཇལ་དར་རེ་སྤུལ། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཁན་
 ཚབ་ལས་སྡེ་བཅས་ནས་ཉེན་གསུམ་མཇལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་གྲལ་ལ་འཁོད་ཅིང་
 གསོལ་བྱོ་སོགས་རིམ་ཕེབས་ཀྱིས་གསོལ་བསྐྱེད་བཀྱེ་ཚོག་གིས་དེར་འཁོད་ཀྱུ་
 ལ་སྦྱུལ།

ལྷ་ལོ་གུམ་ལག་ཁང་སྤྱིང་འོད་ལེ་ལག་དང་བཅས་པར་ཉམས་གསོ་མཇེད་
 པར། ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་རྒྱལ་འདུས་སྤྱི་ནས་གཟིམ་རྩུང་སྦྱུན་གྲུབ་ཡང་ཅེར་
 དཀར་སྐྱོ་(༡༡༠ ཉ་ཉ། ༡༦༩ འ་༩) འབྲུལ་བཞེས་གྲུབ་བསྐྱེད། བྱམས་ཁང་ཞལ་རས་
 ལྷ་ཁང་དུ་ཆིབས་བསྐྱུར་གྱིས་རྒྱལ་བ་མི་པམ་མགོན་པོ་དེོས་དང་དབྱེར་མ་
 མཆིས་བའི་བྱམས་ཆེན་གྱི་སྐྱ་བརྟན་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་གཙང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་
 བའི་མཚོན་འབྲུལ་དང་སྤིད་ན་རིང་བའི་སྦྱན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཇེད་དེ་བཞུགས་
 ཁྲིའི་སྤྱིང་ནས་མཇལ་མང་བརྒྱ་སྐབ་ལྷ་བཀལ་བར་བྱུག་དབང་སྦྱུལ། ཆེས་ཉེར་བཞི་

ལྒྱལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐབས། ཡུར་ལྷོག་སློབ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ཉིན་ལྔ་ཤོད་ས་མཚོག་བསྟན་འགྲོའི་དབལ་དུ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བརྒྱུ་བརྟན་ཚེད་
རྣམ་ཀྱལ་གྱི་ཚང་ནས་ཚེ་དབག་མེད་དྲངས་མ་བཅུད་འབྲེན་གྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་
བཞེས་གནང།

༡༠༽ ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཚོར་གསོལ་མཚོད་གཟབ་རྒྱས་དོས་མཚོ་གཟེགས་དང་རྒྱལ་
གྲིས་གཙོས་ཐག་ཉེ་རིང་གི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནས་ལྔ་ཞབས་པད་བརྟན་གསོལ་
ལུས་པར་དམིགས་མེད་ཐུགས་བརྩེའི་རྗེས་འཇིན་དང་འབྲལ་ཡུན་དགེ་བའི་
དང་རྒྱལ་དུ་ཡུན་བཞུགས་གྱི་ཐུགས་འདུན་འབྲུངས་པར་ཡོངས་འཇིན་སོགས་
ནས་ནན་ལུས་དོར་སྲིར་ལེབས་ཞལ་བཞེས་གྱིས་ལོལ་དགའ་དང་རྒྱལ། ཚོས་
ཡུང་རི་ཁྲིད་སོགས་སུ་བཞུགས་རེས་གྱིས་གསུང་ཚོས་དང་སྐྱིབ་སྐྱོང་མཚོད་
འབྲུལ། སྐྱེ་འགྲོ་མཐའ་ཡས་པར་རྣམ་དཀར་དགེ་བའི་ལམ་ལ་འདུག་པའི་དུས་
འདའ་བར་མཛད།

(༡༡༠ ཉ་༤། ༢༤༩ བ་༢) ཚོས་ཉེར་ལྷ་སྡེ་ཚར་རོལ་ཆ་དང་གཉིས་གྱི་སྐྱབས་དབྱེ་
བ་སོགས་སྡོན་དུ་བཏང་ནས་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་སྒྲ་མཚོར་མཚོ་གཟེགས་སུ་
ཚིབས་ཐོག་ཐོན་ནས་(༡༡༠ ཉ་༥། ༢༤༩ བ་༡༠) མཚོ་མཇལ་ལ་ཁར་བཞུགས་ཁྲིར་
ཞབས་སོར་འཁོད། དེ་སྐྱབས་ནམ་མཁའ་ཤིན་ཏུ་དྲངས་ཤིང་སྒྲ་མཚོ་བྱི་རྒྱུ་ཅའི་
མདོག་ལྷ་བྱ་ལ་དབྲུས་སུ་སྐྱིན་དཀར་གྱི་མདོག་ལྷ་བྱའི་སྡོལ་དབྱིབས་སྦྲང་ཆ་ཅུང་མི་
གསལ་ཅོམ་ཞིག་ཡུད་ཅོམ་འཆར། དེ་སྐྱས་རྣམ་གྱི་གསུང་བཟང་བ་ཞབས་ཞུ་དང་
བཅས་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་གཏོར་ཚོག་རྒྱས་པ་ཚོགས་མཚོད་དང་མངའ་

གསོལ་ཤིས་བརྗོད་རིམ་མཛད་ཀྱིས་སྐབས་མཚོ་རྗེས་ཀྱང་རྒྱས་འབྲུལ་དང་། དེ་
སྐབས་མཚོ་མདོག་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་བར་སྣ་ཚོགས་རིམ་ཤར་གྱིས་མཚོ་སྐྱོད་
མཚམས་ནས་དགོན་པ་ཞིག་གི་དབྱིབས་ལྟ་བུ་འཆར་བ་དེར་འཁོད་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་
མ་ཐུན་སྣང་བུ་མཐོང་ཞིང་། མཚོའི་སྐྱོད་གི་ནམ་མཁའའི་ངོས་སུ་སློན་གདོང་ཅན་
གཉིས་ཀྱི་དབྱིབས་ལྟ་བུའི་གཟིགས་སྣང་བྱུང་བ་ལས་གཞན་མཚོ་མཛལ་གནས་
སྐབས་དེར་མ་བྱུང་ཞིང་། གསོལ་ཚིགས་རན་མཚམས་གསོལ་ཚིང་དབྲུ་གྲུང་བུ་
ཚིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་གསོལ་ཚིགས་ཚེན་མོ་ཕེབས། སྣང་ཡང་མཚོ་མཛལ་ལ་ཁར་
ཚིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་མཚོ་གཟིགས་མཛད་པར་མཚོ་མདོག་སྣང་ལྟར་སྣ་ཚོགས་བསྟན་
བ་ལས་གསལ་བ་ཞིག་མ་བྱུང་།

མཚོ་མཛལ་ལྷ་མི་ཤིན་ཏུ་མང་བའི་རྒྱུན་གྱིས་ཡིན་ནམ་སྟམ་སྟེ། མཚོ་
གཟིགས་ཞབས་ལྷ་རིམ་བར་ལ་རྒྱབ་ཡིབ་ཏུ་བཅུག་སྟེ། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་
གསུམ་སྐྱེ་མདུན་པ་རྣམས་དབྲུ་གྲུང་རྒྱབ་ཏུ་སྐྱོད་ཏུ་བཅུག དོས་ཀྱང་དབྲུ་གྲུང་རྒྱབ་
ཏུ་འགོ་སྟམ་སྟེ་ཡང་ཡངས་བ་ན། ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་འདི་ཁར་སྐྱོད་ཅིག་གསུངས་
བར་སྐྱེ་བཅར་བུ་བསྟན་ཅིང་དེའི་ལུང་། མཚོ་སྐྱོད་ནས་སུམ་ཉིས་ཙམ་འདས་
མཚམས་ནས་ཚོས་འབྱུང་མཐིང་ནག་ཚེ་བ་ཞིག་ཐོལ་གྱིས་ཤར། དེ་ཉིད་དབྱིབས་
འབྱུང་གྱིས་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་སྐུའི་རྣམ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་མཚོ་ནང་ནས་
ཡང་བཞེངས་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཚིབས་བ་རྗེ་ལུའི་རྣམ་པ་གསལ་བོ་རང་མ་ཤར་ཞིང་
སྐུའི་གཡོན་སྟོགས་སྣང་གི་ཆར་སེརྗེའི་གདོང་བ་ཚེ་བ་ཞིག་མདོན་བ་བཅས་གསལ་
བར་གཟིགས། མཚོ་སྐྱོད་ན་མཚོ་མདོག་ལྷགས་ཀྱི་མདོག་ལྟ་བུ་ལ་མཁར་དམར་ཕོ་

ཤིན་ཏུ་མཐོ་ཉམས་ཅན་བད་ཁ་གཡུ་མདོག་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་གཅིག་ཀྱང་གསལ་ཤར་
དང་། མཚོའི་སྐྱེད་ན་དོས་ལ་སྤྲིན་དཀར་ལང་ལོང་ལྟ་བུ་ལས་གཞན་སྤང་བ་མ་བྱུང་
ཡང་། མགོང་ས་མཚོག་ནས་དེ་ནི་མ་གཅིག་དཔལ་གྱི་ལྷ་མོ་ཕྱག་གཡལས་མདའ་དར་
དང་གཡོན་ལོར་གཞོང་མི་གསལ་ཡང་འདྲིན་སྟབས་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་འདུག་ཅེས་
བཀའ་ལེབས། དེ་འབྲལ་གློ་བུར་རྒྱུང་འཚུབ་དང་བཅས་ཁ་ཆར་བབས་པར་མཚོ་
ཡང་མི་གཟིགས་པ་བྱུང་ཞིང་། ལྷིང་ལེབས་གྱིས་གསོལ་ཚའི་སར་སྐྱེ་འབྲུག་ཅེས་
ལེབས་ཏེ་གསོལ་ཇ་གནང་ནས་ལེབས་སྐྱོད་གྱིས་ལེབས་ལམ་དུ་རྡོ་བོ་ཀླུ་བཅན་
པའི་སྐྱ་མཚོར་གྲགས་པ་ལ་ཡང་མཚོ་རྗེས་སྐྱལ།

དེ་ཉིན་མཚོ་གཟིགས་སྐྱ་བྱི་གཉིས་གནང་བར་ཐུགས་འགོར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བྱུང་
ཡང་ཀླུ་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་སྐབས་ཀྱང་ཉི་རྒྱུང་ཅེས་འདུག་པར་ཀུན་ནས་ཀྱང་
དོ་མཚར་ཆེ་བར་གྱུར། ཆེས་ཉེར་དུག་ཉིན་ཀླུ་ལྷ་ཐོག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་ཚོགས་
ཁང་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ། རི་ཁྲོད་བ་རྣམས་ནས་མཇལ་དར་རྟེན་
གསུམ་འབྲལ་དངོས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྐྱར། སྐྱ་མཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་གྱི་
འཁོར་ལོ་འབྲལ་བར་མཛད། དེ་ཁའི་ནང་རྟེན་རྣམས་ཞིབ་གཟིགས་མཛད་དེ་ཐུགས་
སྐྱོན་སྟན་ཤལ་འབྲལ་གནང་མཛད་ཅིང་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་མཇལ་དུ་བཅུག་བྱ་བ་
ཆེན་ཐར་པའི་ཀླུ་མཚན་གྱི་སྐྱབ་ཕྱག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་སྟན་ཤལ་དང་དུལ་
དཀར་གྱི་མཇལ་ཚོམས་བུ་ཅན་འབྲལ་གནང་མཛད་དེ་ཐུགས་སྐྱོན་གྱི་མཚམས་
སྐྱོར་རྒྱ་ཆེ་དང་། གཞན་ཡང་སྐྱབ་ཕྱག་ཁག་དང་གཞི་བདག་བཅས་ལ་སྟན་ཤལ་
འབྲལ་གནང་མཛད། དེ་ཉིན་གསོལ་ཚོགས་ཀྱབ་ཏུ་ཀླུ་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད།

ཆེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་དུགས་པོ་རྗེ་པ་ནས་སྤར་ལམ་གྱི་དཀར་སྟོང་འབྲུལ་བཞེས་དང་
མངལ་ཕྱག་སྦྲུལ། མངལ་ཟེངས་གཉིས་པར་དུགས་པོ་བཤད་སྐྱབ་སྒྲིང་གྲུ་ཚང་ནས་
མདོ་ལུགས་གྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་གྲུ་མང་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྲུལ། ཆེས་ཉེར་
བརྒྱད་ལའང་དུགས་པོ་བང་རིམ་ཚོས་སྡེ་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་ཞེས་བཀའ་རིན་
བསྐྱུངས། ཆེས་ཉེར་དགུ་ཉིན་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་ནས་སྟོན་ཆེན་སྦུལ་བར་དགྲེས་རོལ་
མངོད།

ནོར་ལྷ་བདུན་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་ནས་འཆམ་གཟིགས་སྦུལ་
བར་ཐུགས་ཞེས་བསྐྱུངས། ཆེས་གཉིས་ཉིན་དུགས་པོ་དགོན་དགའ་ལྡན་རབ་བརྟན་
པ་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་དངོས་དང་། ཆེས་བཞི་ཉིན་མགོངས་མཚོག་དགའ་
ཚལ་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་བསྐྱུར་རྒྱུར། ཆེས་གསུམ་ཉིན་མགོན་ཁང་རྣམས་གྱི་སྟོ་
འབྲེད་དུ་ངོས་དང་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་གཏོང་གནང་གིས་མགོན་ཁང་དམ་འབྲུང་
རྣམས་གྱི་གཟིམ་སྟོ་འབྲེད་མཚམས་སུ་འཕྲིན་བཅོལ་གསེར་སྐྱེམས་མདོར་བསྐྱུས་
རེ་བཏང་སྟེ་གཟིམ་སྟོ་སྟེ་སྟེ་ནང་དུ་མཚོད་གཏོང་གསུང་བ་སྒྲིག་གཤོམ་དང་འཕྲིན་
བཅོལ་གསེར་སྐྱེམས་རེ་སྦུལ་ཉེ་མགོན་ཁང་རྣམས་བཀའ་ཤིན་ཏུ་གཉན་པར་སྟོ་
འབྲེད་གྱི་སྐབས་འཚུབ་ཉམས་ཆེ་རྒྱུ་ཚོགས་འོང་གིན་ཡོད་ཅེས་སྐྱེད་རྒྱུ་
འདུག་ཡང་དེ་སྐབས་མཚོག་གི་ཐུགས་རྗེས་འཚུབ་ཆ་གང་ཡང་མ་
རྒྱུང་ཞིང་པོ་ཉ་ལའི་མགོན་ཁང་གི་ས་སྒྲིའི་ངོས་གཅིག་ནས་ཞེས་འདུག་ལ།
མཚོག་དབང་མཚོག་ལ་སྦྲུན་ཞུས་གྱིས་འབྲུལ་མང་ཉམས་གསོ་ཞུས་ཤིང་། ཆེས་
བཞི་ཉིན་མཚོག་དབང་མཚོག་སྐྱེད་འཁོར་ལྷག་བསྐྱུས་དང་བཅས་ཉེ་ཆེབས་སྟོན་གྱིས་

པོ་ཏྲ་ལའི་གཟིམ་ཚུང་གསང་སྟགས་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་བཞུགས་མཛད།

(༡༡༩ ཉ་༥༥^{༢༤} འ་༧ ཚེས་༩) དེ་རུབ་ཉིན་མཚམས་ཀྱི་བ་ནས་གཟིམ་ཚུང་
མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་འདུ་འཛིའི་གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་སྤྱིའི་བཅད་རྒྱ་དམ་
པོར་བཞུགས་གནང་ལ། རྒྱུན་གྱི་སྟགས་དམ་ཉམས་བཞེས་རྣམས་ཆག་མེད་གྱི་
སྤྱིང་མ་གཅིག་སྤིང་གསུམ་བདག་མེད་འཕྲུལ་སྤྱི་བ་སྤོམ་བསྐྱེད་ལ་གཙོ་བོར་བཙོན་
པར་མཛད་པའི་དེ་སྐབས་ཉིན་གཅིག་དགོང་མེད་ལྗེས་སུ་རྒྱུན་གྱི་སྤྱི་བས་སྤྱི་གཟིམ་
ཚུང་དུ་ཆག་སྤྱི་ཚེན་པོ་བྱུང་བར་ཅུང་ཟད་དངངས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཞིང་སྤྱི་བ་རང་གི་
གཟིགས་སྤང་ལ་སྟགས་དམ་གཏོར་མའི་རྒྱ་བའོས་སྤྱི་བ་ལོར་ལོར་བྱེད་པ་ཞིག་
བྱུང་ཞེས་སྤོན་ལ་དེ་ཅམ་ལས་བཀའ་མ་ཕེབས་ཀྱང་། བཅད་རྒྱར་བཞུགས་ཉེ་
མཚམས་རོས་ལ་ལྟ་མེད་སྟོག་འཁོར་ཞིག་འདྲི་དགོས་བཀའ་ཕེབས་ལྟར་འཁོར་ལོ་
དེ་བཞིན་སྟགས་དམ་གཏོར་མའི་ཅེར་ཡོད་པ་བཅད་རྒྱ་གྲོལ་སྤྱི་བས་གཏོར་མ་སྟོག་
འཁོར་བཅས་འགྲུལ་སྤྱོད་མེད་པར་གཏན་འཛོག་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཕེབས། དེ་ལྟར་
ན་གཟིགས་སྤང་བྱུང་བར་ཅན་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པར་མངོན། ཚེས་ཉེར་གསུམ་ལྔ་ཚར་
སྤྱི་བ་སྤོམ་ནང་དུ་ལྗེས་སུ་གསང་མཚམས་གྲོལ་གནང་མཛད་དེ་དེ་དགོང་སྟོད་ཀྱི་དུས་
སྤྱི་བ་ལོར་ཚུལ་གྱི་ར་སྤོམ་ནང་དུ་སྤྱི་བ་བསྐྱེད་ཁ་སྤོང་འདོད་ཁམས་དབང་མེད་ཞེ་
བའི་སྤྱི་བ་སྟོག་དང་། ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་མཚོན་གཟིམ་ཁང་དུ་གསུང་ཚོག་ཞབས་
ལུ་བ་སྤོན་དང་མཚོད་དཔོན་ལམན་པོ་རྣམ་གྲུ་རྟོར་དབྱུང་དང་བཅས་གཏང་རག་གི་
གསུང་བསྐྱང་དང་ཚོགས་གྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཚེར་མཛད།

གཞུང་གནས་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་སྤྱི་ལོན་མཛལ་དར་ཉེན་གསུམ། གསུང་

ཚོག་ཞབས་ལྷ་རྣམས་ལ་ཡང་ཡོན་གྱིས་ཚིམ་བར་མཛད། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་ཞབས་
 བད་སོགས་ནས་བཅད་རྒྱ་མོལ་བའི་མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། ཚེས་ཉེར་
 རྒྱལ་ཉིན་དགའ་ཚེས་གྱི་མགོན་ཁང་དམ་འབྲུར་མ་ཁག་ལ་གནས་གཟིགས་དང་
 དཔལ་ལྷན་དེ་མ་ཉིའི་ཚེབས་སྐྱ་འཛམ་གླིང་གཡས་བཞག་ལ་མུགས་ཞིབ་གྱིས་
 མུགས་སློན་སྐྱེན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཚེས་ཉེར་བདུན་ཉིན་སྐྱེར་ཡང་དགའ་
 ཚེས་ནས་མཚོ་མཛལ་ལ་ཁང་ཚེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ཉེ་འདོད་ཁམས་དབང་མོའི་
 གཏོར་ཚོག་སོགས་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་བ་སླིན་རྒྱས་བཅས་མཚོ་གཟིགས་མཛད་
 བར། མཚོ་མདོག་ཡུད་ཅམ་ཡང་བརྟན་པོར་མི་གནས་པ་འབྲུར་ལྗོག་སྐྱ་ཚོགས་
 ལས་གཟིགས་སྐྱང་དུ་མཚོ་གཟིགས་ཚེར་མ་བྱུང་ཞིང། རོས་ལ་ཁྲོད་གྱིས་ཅི་འདྲ་
 མཐོང་གིན་འདུག་ཅེས་བཀའ་ཕེབས་བར། རོས་ནས་ཀྱང་དམིགས་གྱིས་བསལ་བ་
 མ་འདུག་གལ་སྲིད་མཐོང་ན་ལྷ་ཚོག་པ་ལྷ་ལྷས་བར། རྒྱ་མཚོ་སོགས་ནས་གངས་
 རི་ཚེན་པོ་ཞིག་མཐོང་ཞིང་དེའི་ཚུར་རོལ་ལུང་བ་དོག་ཉམས་ཅན་ལ་རི་ཐམས་ཅད་
 ཤིང་ནགས་གྱིས་ཁེངས་པ་ཞིག་སྐྱང་བྱུང་བར། དེ་ཚུལ་ལྷས་བར་གཞན་རོས་ནས་
 ཀྱང་དམིགས་གྱིས་བསལ་བ་མ་བྱུང་གསུངས་བར། ད་དུང་ཡང་ཡུན་རྒྱུང་ཅམ་
 མཚོ་གཟིགས་མཛད་དེ་ད་ཅི་ཡང་མཐོང་རྒྱ་མི་འདུག་ དེ་རིང་འདིར་འོངས་ཀྱང་
 དགོས་པ་མ་བྱུང་གསུང་བར། ཁ་སང་ནས་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་ཞི་བྲག་དང་སྐྱ་
 མཁར་སོགས་གཟིགས་སྐྱང་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བ་བྱུང་བ་ལས་སྐྱག་པར་དེ་རིང་
 མཚོ་གཟིགས་ཡོང་རྒྱ་མེད་འདྲ་འདུག་བས། མྱིར་ཕེབས་མཛད་ན་ལྷས་བར། ཅེ་ཕོ་
 བྱང་དེ་མཐོང་ན་བསམ་བྱུང་ཡང་མཐོང་མ་བྱུང་། ཞེས་མུགས་རྩུང་ཟད་བག་མི་

ཐེབས་པ་ལྟ་བུའི་བཀའ་ཐེབས་པར། དེ་འབྲུལ་བཀའ་དགོངས་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་
སྟུང་པའི་ཡིད་དོགས་ཅུང་ཟད་ཤར་བུང་ཡང་། དག་ནས་ཞུ་རྒྱུར་ཅེ་མོ་བྱང་ཆེན་པོ་
མཚོ་ནང་གཟིགས་མི་དགོས་ཤིང་པར་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་ནས་པོ་བྱང་དེར་
བཞུགས་ཏེ་གསལ་བསམས་སྒོམ་གསུམ་དང་འཆད་ཚོད་ཚོམ་སོགས་རིམ་གྱིས་
མཛད་ཚོག་རྒྱ་རེད་ལགས་ཞེས་ཞུས་པར་ཞལ་འཇུག་ཅན་ལས་གསུང་ལན་མ་
ཐེབས། མཚོ་གཟིགས་ནས་སྤྱིར་ཐེབས་གྱིས་ཀླུ་ལ་མཐིལ་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་བསྐྱུངས།
ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་སྟོན་གྱི་ལམ་སྟོལ་ལྟར་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་ཚོགས་དབུས་སུ་
ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས།

(༡།༩ བ་༡།༧༧ འ་༦) དེ་སྐབས་སྟོན་ཉིན་སྟོན་ཁལ་ལའན་པོ་དུ་སྐྱེ་མ་ནས་རྒྱལ་
དབང་འོལ་དགའ་སྟོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱོད་ཆོས་བྱངས་ནས་འཕུས་གྱི་བཀའ་འདྲི་
ཞུས་པར་རེ་ཞིག་བར་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་རྒྱ་མིན་མདོག་གི་བཀའ་ཐེབས་པར་
བརྟེན། ཞབས་པད་དང་མལན་པོ་སོགས་ནས་མགྲོགས་སྦྱར་གནང་དགོས་གྱི་
ཞབས་བསྐྱུལ་ཞུ་མ་ཞུས་པར་བརྟེན། རོས་ལ་ཞབས་བསྐྱུལ་ཞུ་རོགས་གྱིས་ཞེས་
གསུངས་པར། དེ་བཞིན་རོས་ནས་ཞབས་བསྐྱུལ་ཞུས་པར། བཀའ་ལས་དེ་མི་འདྲི་
གར་སྟོད་ན་སྟུང་པ་ཞིག་འདུག བར་སྤྱིན་གྲང་གྲེད་རྒྱ་ལི་ཆེར་མེད་འདྲི་ཁར་
མཚོམས་བསྐྱེན་སྦྱབ་རང་བཞི་ཞིང་སྟོད་ན་སྟུང་པ་འདུག་ཅེས་བཀའ་ཐེབས་པར།
རོས་ནས་ཁ་སང་མཚོ་གཟིགས་སུ་ཞུས་པ་ལྟར་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་འཆད་ཚོད་
ཚོམ་གསུམ་གྱི་སྟོན་ནས་གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ས་པོ་བྱང་པོ་ཏེ་ལ་དེ་བཞིན་
ལགས་ན། དེ་ལྟར་མགྲོགས་ཆིབས་སྐྱོད་བསྐྱུང་དགོས་ལགས་ཏེ་ཆོས་འཁོར་

རྒྱལ་འདི་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་གདན་ས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ལགས་ཏུང་། གནས་
 འདི་འབྲོག་ལུང་སྟོང་དུ་སོང་ག་ཤིས། དེ་ཁ་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་ཀྱི་ཞབས་ཏུ་སྐྱབ་མི་
 དུགས་ཀོང་གི་མི་སེར་རྣམས་ཀྱང་དཀའ་སྟོང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དང་། གནས་འདིར་
 སྦྱིར་གྲང་རྒྱག་ཆེ་ཞིང་ཆབ་ཚུ་ཡང་ལྷི་བས། གཙོ་ཆེར་ཡ་སྐྱབས་མཐོན་མཚོག་དང་།
 དེ་ལོག་སྐྱུ་འཁོར་སོགས་ཀྱང་ས་ཚུ་འབྲོད་མིན་ཅི་འདྲ་ཡོང་ཆ་མ་གཏོགས་ཆེས་
 དཀའ་མཚམས་ནས་སྦྱར་ཐེབས་སུགས་ཇེ་ཆེ་དགོས་ཞུས་པར། ད་དུང་དེ་འདྲ་ཡིན་
 བ་ཞབས་པད་སོགས་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་སྦྱིར་ལོག་གིས་འོས་རང་གཉིས་དཔོན་
 གཡོག་ཉུང་བསྐྱས་ཀྱིས་འདིར་བསྐྱད་པས་ཚོག་གཞན་རྣམས་ཆེས་ཤལ་ནས་པར་
 ལོག་ན་གསུངས་པར། དེང་སྐབས་སྟོན་དང་དགུན་མཚམས་སུ་ཁམས་སོག་གི་
 འབྲུལ་རིགས་ཡ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་མཇལ་སྤྱག་དོན་དུ་གཉེར་བ་སྟོང་སྤྱག་མང་པོ་
 ལོ་ལྷར་གྱིས་ཡོང་དང་ཡོང་སུས་ལགས་ན། དེ་དག་རྣམས་ལྟ་སར་སྐྱེབས་ནས་
 ཡ་རྒྱལ་དབང་མཚོག་གི་མཇལ་ཁ་ལྷུང་བར་ལོག་འགྲོ་དགོས་ལྷུང་ན་ས་ཐག་རིང་
 པོ་ནས་འོངས་བ་རྣམས་ཀྱང་སེམས་པམ་ཆེ་བ་དང་། ཁ་སང་ཆོལ་དུ་ཐེབས་སྐབས་
 ལྷ་ལྷན་སྟོགས་ཀྱི་ཞལ་མཇལ་བ་རྣམས་སྐྱེ་ཉིད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཚུ་ལ་མཚོང་ལ་ཁད་ཀྱིས་
 བསྐྱད་འདུག་པ་ན། སྤྱགས་འཕྲེང་བའི་རྣམ་བ་ལྷུང་ཞེས་བཀའ་གནང་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྐྱུ་
 འཁོར་རྣམས་སྦྱིར་སྟོག་གིས་འདིར་བཞུགས་མཛད་ན་ལྷ་ལྷན་སྟོགས་ཀྱི་སེར་སྐྱུ་
 རྣམས་སེམས་ངལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དང་། ཀུན་ཀྱང་རྣམ་ཏོག་ངན་བ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུར་འབྲུར་
 དེས་ལགས་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུས་ཏེ་སྦྱར་མཐོགས་ཀྱིས་ཆིབས་སྟོད་མཛད་
 དགོས་ཞུས་ཤིང་། གལ་ཏེ་ཆིབས་སྟོད་མ་མཛད་ན། འོས་ཀྱང་ས་ཚུ་འབྲོད་པ་མི་

འདུག་པས་འདྲིར་ཞབས་ལུ་སྐྱབ་པ་དཀའ་བས་དགོངས་པ་ཅིས་ཀྱང་གནང་རོགས་
གནང་ལུས་པར། འོན་ཏེ་དེ་གིས་ལབ་པ་ལྟར་བྱེད་ཅིས་གསུངས་པར། ལྷགས་རྗེ་ཆེ་
ཞིང་དེ་དོན་ཞབས་བད་དང་མཁན་པོ་བཅས་ལ་ཡང་བཀའ་ལེབས་ལུགས་ཡོད་པ་
ལྷགས་རྗེས་གཟིགས་ལུས།

ཆེས་ཉེར་དགུ་རྒྱལ་མགོན་ཁང་ཆེན་མོའི་འགག་ཏུ་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་
གཙོར་གྱུར་གྱིས་ཚོས་སྤང་རྣམས་ལ་བསྐྱང་གཏོར་རྒྱས་པ་འབྲུལ་གནང་དང་། དེ་
བཞིན་གནམ་གང་ཆེས་གཅིག་གཉིས་བཅས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་སྤེང་མགོན་ཁང་དང་།
མངོན་དགའ་ལྷོག་ཏུ་སྐྱ་ལྷ་བཅས་ལ་ཡང་གཟབ་གསོལ་གནང་སྤོན་བཀའ་རིན་
བསྐྱུངས།

(༡༡༥ བ་༥།༢༡༩ འ་༡༠) ཉོར་ལྷོ་བརྒྱད་པའི་ཆེས་གསུམ་ལ་ཚོས་འཁོར་རྒྱལ་
ནས་སྤང་ཡང་འོལ་ཁ་ཕྱོགས་སུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུང།

(༡༡༦ ཉ་༤།༢༡༧ ཐ་༢) ཆེས་ལྷ་ཉིན་སྐྱ་འཁོར་ཉལ་བསྐྱུས་དང་བཅས་འོལ་ཁ་
ཚོས་ལུང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་གིས་རྗེ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་ནས་ས་གཞི་རུང་བ་ཚད་ལྡན་དུ་
འདུལ་བ་ནས་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ཁང་པའི་སྤིད་ཞིང་གི་ཚད་དང་། རྫོང་མག་སོགས་
ཅིག་ལུགས་འདུལ་བ་དང་མཐུན་པར་ལྷགས་བཀོད་མཛད་པའི་གཟིམ་སྐྱག་ཏུ་
ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་དེ། གསོལ་གྲོ་གསོལ་ཇ་ལེབས་ཤིང་བཞུགས་གནས་དེར་
ལགོང་ས་མཚོག་བཞུགས་ལུལ་ལ་དབགས་ན་ཅུང་ཟད་གུ་དོག་པོ་དང་ཚོན་སོགས་
རྙིང་ཉམས་ཆེ་བས་ཐ་མལ་གྱི་སྤང་འོར་གྲུ་རྒྱུ་གི་སྤྱིལ་བུ་ལྷ་བུ་ཞིག་འདུག་ཀྱང་།
ལགོང་ས་མཚོག་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་ཀྱང་དགེས་ཉམས་དང་སྐྱོ་ཉམས་གིས་བག་ལེབས་

བར་མཛད་དེ། དེ་འདྲ་སྦྱིད་པ་ལ་ཡང་ཞེས་བཀའ་ལེབས་པར། རོས་ནས་རྗེ་གཟིམ་
 རྒྱུད་དང་འདི་གཉིས་གང་སྟོན་པ་འདུག་ཅེས་བཞད་གད་རྩལ་དུ་ཞུས་པར། ལའོ་
 འདུས་སྦྱིད་པོ་འདི་འབྲེལ་ཏུ་སྦྱོང་རྒྱ་སྤྱད་ན་དགའ་བ་ལགས་སྟམ་པ་འདུག་ཅེས་
 དཔེན་བར་སྟོན་པའི་དགེས་ཉམས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཛད་དེ། རྗེ་ཡིན་པོ་ཆེ་རང་གིས་
 ལྷགས་བཀོད་ཀྱིས་བརྗེགས་གནང་མཛད་པ་འདི་ག་ཡེད་དམ་གསུངས་པར། རོས་
 བས་འཇམ་མགོན་ཙེང་ཁ་བ་དེས་ནི་འབྲལ་གྱི་དགོངས་པ་ཅམ་ལས་ཕྱགས་ཀྱི་
 བརྟན་ཆ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེས་མེད་པར་བརྗེགས་གནང་མཛད་པ་འདི་ནི་དེ་
 དུས་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཉམས་ཆག་མེད་པར་བརྟན་པོར་གནས་པ་ཡིན་
 འདུག་ སྟོན་དུས་པོད་ཀྱི་མི་ཆེན་དུ་མས་ཉན་ཉན་ཉིག་ཉིག་གི་བྲག་བཙོས་ཀྱིས་
 བསམ་སྒོ་མང་པོ་བཏང་ནས་བརྗེགས་པའི་འོལ་དགའི་རྫོང་སོགས་པན་རྩལ་གྱི་
 རྫོང་པལ་ཆེར་ནི་ཞིག་རལ་དུ་སྤྱད་པ་དེ་ལྟར་ན། འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རོ་མཚར་བ་ཞིག་
 ལགས་སམ་སྟམ། དེ་ནི་ལགོངས་མཚོག་སྤྱུ་འཕྲེང་རིམ་བར་བྱོན་པ་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་
 རྒྱལ་པོ་ཙེང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་བསམ་ཀྱིས་མི་བྲལ་བ་ལ་ཕྱགས་དག་སྤྲང་
 གཞན་རྗེ་མི་འཛོག་པ་མཛད་པའི་རྟགས་ལགས། ཞེས་ཞུས་པར། འདུལ་བ་དང་
 མ་ཕུན་པའི་ཁང་པ་འདི་འདྲ་ནི་རྒྱུད་ཡང་ཤིན་ཏུ་སྦྱིད་ཅིང་གྲུ་ཁ་ཡང་ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་
 ཞིག་འདུག་ན། རོས་གཉིས་ཀྱང་ཁང་པ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཞེ་རྒྱལ་གསུངས་པར། རོས་
 བས་ཤིན་ཏུ་ཕྱགས་རྗེ་ཆེ་ལགས་ཞུས།

དེ་ནས་ཚོས་གྲུང་ཆིབས་སྦྱོང་གིས་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད། ཚོས་
 ལྷང་རི་ཁྲོད་པ་ནས་མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་འབྲལ་དངོས་བཙས་འབྲལ་བཞེས།

ལྒྱལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལོག་གྲོོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

གསོལ་འབྲས་ལེབས་ཤིང་རི་ཁྲོད་པ་རྣམས་ལ་དགེས་པ་ཆེན་པོས་བཀའི་འཚམས་
འདི་བསྐྱེད་སྲུང་སྲུང་མཉུན་སྦྲུལ་ལྟོགས་མཚོག་གི་སྐྱེ་མཉུན་དུ་སྒྲོར་ཚོགས་ཀྱིས་
འཁོད་པ་ན། ལྒྱལ་དབང་མཚོག་ནས་ཤིང་སྤྱིང་དབུ་བསྐྱེད་བསྐྱོག་བཅས་མཛད་
ཟིན་པ་ན། ཚོས་ལུང་དབུ་མཛད་ནས་མཇུག་འགོ་བསྐྱེད་བཀྱིས་ཉེ་སྤུལ་ཟིན་པར།
ལྟོགས་མཚོག་ནས་མེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དང་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཡོན་ཏན་
དང་། གནས་འདི་ལྟ་བུར་ཚོགས་གསོག་སྤྱིབ་སྤྱོད་སོགས་སྐྱེབ་པ་ཉམས་ལེན་ཚུལ་
བཞིན་དུ་བྱས་ནས་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱིས་འཇུག་པ་སྲུང་དུ་འཇུག་པར་འཇུག་བས། ཡུང་
ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་བར་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་སོགས་གསུང་
བཤད་རི་ལྟར་འཚམས་པ་དང་བཅས། རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ནས་གནས་འདིར་བདེ་
བར་གཤེགས་པ་སོ་ལྷ་གཙོ་བོར་རྟེན་གྱི་སྟོབས་སུ་མཛད་དེ་བསགས་སྐྱེད་ས་
མཛད་པ་ན་ཀུན་ལ་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྲུང་བོ་གསུམ་པའི་མདོ་
དང་། དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱུ་མ་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བཅེ་མ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་
སྦྲུལ། ཚོས་འབྲེལ་གནད་ཟིན་མཚམས་ནས་མེ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཀྱི་ལྷགས་བཀོད་ལྟར་
ཚོས་ར་དེར་བཞུགས་སངས་རྒྱས་སོ་ལྷའི་སྐྱེ་བརྟན་དང་། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཟུང་
བྱུག་འབྲུམ་ཕྱག་མང་བོ་གྲངས་བསགས་མཛད་གཞིའི་རྩོམ་འཕྲིན་ལ་དབུའི་དབྱེལ་
བ་དང་བྱུག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་གསལ་བོར་བཞུགས་པ་ལ་དབུ་གཏུགས་མཛད་དེ་
ལྷགས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ས། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་བྱུག་འཚོལ་དེ་ཉིད་བརྒྱུང་བྱུག་མིན་པར་
བསྐྱེད་སྲུང་བྱུག་ཡན་ལག་ལྷ་ལྷན་ཡིན་ཚོད་འདུག་ཅེས་ལེབས།

རིམ་བར་ཚོས་ལུང་འདུ་ཁང་དུ་ཆིབས་བསྐྱོད་ཀྱིས་རྟེན་རྣམས་ལ་གནས་

གཟིགས་ཀྱིས་མཚོན་འབྲུལ་སྟོན་ཤལ་དང་། ལྷག་པར་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་
 བསལས་སྦྱངས་མཛད་པའི་མདོག་དང་དབྱིབས་རྒྱས་པའི་ལས་དང་བསྟོན་པའི་རྩོ་
 བའི་མཚུལ་གྱི་མདུན་དུ་བཞུགས་གདན་ཅིམ་ཡང་མེད་པར་བཞུགས་འཇགས་
 མཛད་དེ། སྦྱབས་འགྲོ། དགའ་ལྷན་ལྟ་བུར་མཛུལ་དང་མཚུལ་རྒྱས་འབྲུལ། ཚོམ་བྱར་
 གཡུ་བྱར་གསེར་དུལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བྱར་བྱར་གཏམས་པར་མཛད་ཅིང་། ཡོན་
 ཏན་གཞི་བྱར་པའི་སྐོན་ས་ལམ་ཡོངས་རྩོགས་ལ་ཤར་སྐོམ་མཛད་དེ་མཇུག་ཏུ་
 བསྟོན་འབར་མ་དང་མཚོག་གསུམ་གྱི་ཤིས་བརྗོད་བཅས་མཛད། སྤར་ཡང་ཚོས་
 རའི་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ཞལ་འདོན་ཞབས་ཁུ་བ་རྣམས་དང་ལྷན་
 ཅིག་སྦྱོན་འདེན་ཁྲུས་གསོལ། ཤར་གངས་རི་མ། ལྷིང་འདབ་བརྒྱད་མ། ལྷོ་བཟང་
 རྒྱལ་བསྟོན་མ། ཤིས་བརྗོད་སོགས་མཛད་དེ། གཟིམ་རྒྱུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་
 གསོལ་ཚོགས་བྱུབ་རྒྱབ་ཏུ་གནས་མཚོག་དེ་ཉིད་ཉེ་འདབས་ཀྱི་རི་བོའི་ངོས་སུ་
 སྦྱབ་ཁང་ཁག་དང་། རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཞུགས་པའི་བྲག་ལ་སྦྱའི་རྗེས་གསལ་
 བར་ཡོད་པ་སོགས་རང་བྱོན་ཁག་དང་། ལྷག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་ཡོད་པ་སོགས་ལ་ཡང་
 གཟིགས་ཉོག་སྦྱགས་སྟོན་རྒྱུ་ཆེར་མཛད་ཅིང་སྟོན་ཤལ་ཡང་འབྲུལ་གནང་མཛད།
 ཉིན་མཚམས་རྒྱབ་ཏུ་མདོན་རྒྱུང་གི་སྐོན་ས་འོལ་དགའ་རྒྱ་བཟང་དུ་ཡང་ཆེབས་
 རྗོད་མཛད།

༡༡ །གནས་མཚོག་ལྟ་སྤྲིངས། ཉིང་འདོན་སྦྱག་རྒྱ་སོག་སྦྱག་འོལ་དགའ། རིན་
 ཚེན་སྤང་། ཟངས་རི་དགོན། ཅེད་ཐང་། རི་བོ་བདེ་ཆེན། ཤེལ་བྲག་ཁ་འབྲུག་
 བསམ་ཡས། དུམ་བུ་སྤྲོ་མཁམ། ཆང་ཚུལ། ཚལ་གྲུང་ཐང་སོགས་སྟོ་གནས་

ཏུ་ཆེ་བས་རྒྱུད་ཅམ་བཞུགས་གནང་མཛད། སྐྱུ་བ་སྐྱུ་ལྷན་སྤྱིར་སེབས་ཀྱིས་འབག་
ཏུ་བཞུགས་འཇགས་མཛད་དེ། གསུང་ཚོགས་ཞབས་ལུ་བ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱ་
མཚོད་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་མ་ཚོགས་མཚོད་དང་བཅས། མགྱུར་བདེ་ཆེན་སྐྱ་
གསུམ་ལ། ཉེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ། སློན་ལམ་ཐོག་མཐའ་ལ། ལྷོ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་ལ།
བསྟན་འབར་མ་བཅས་གསུང་གནང་།

(༡༡༥ བ་༡༧^{༢༡༢} འ་༡) ལྷུང་སེབས་ཀྱི་སེབས་ལམ་དུ་རི་རྩ་རྒྱན་འབབ་ཀྱི་རྩ་
དེར་པ་རྒྱལ་དབང་གོང་མར་གཟིགས་སྤྱང་སྐྱ་ཚོགས་བྱུང་ཞེས་སྐྱེད་རྩལ་ཡོད་པ་
དེར་དབྱེས་གྱུར་དང་བཅས་ཉེ་བཞུགས་འཇགས་མཛད་པར། གསོལ་ཚིགས་གསོལ་
ཇ་དང་སེབས་སྐོ་རྣམས་སེབས་ཤིང་ཡུད་ཅམ་བཞུགས་པར་དེ་སྐབས་སྐོ་བྱུར་དུ་མེ་
ཏོག་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་དབྱིབས་ལྷ་བུའི་ཁ་ཆར་ཆེ་ཅམ་བབས། ལྷུང་གཟིམ་རྩུང་དུ་
སེབས་སྐོད་ཀྱིས་གསོལ་ཚིགས་ཆེན་མོ་མཛད་ཟིན་ནས་སྤྱང་ཡང་སྐྱ་འཁོར་གཉིས་
གསུམ་ཅམ་དང་བཅས་ཉིང་འཛིན་སྐྱུག་ཏུ་སེབས་ཉེ་ཡུན་རིང་ཅམ་བཞུགས་
འཇགས་མཛད། དེ་ཁའི་ཉེ་རྒྱུད་རྩ་གསེབ་ཏུ་ཞབས་བཅགས་མཛད་དེ། མེ་ཏོག་སྐྱ་
ཚོགས་བཏུས་ཉེ་མཚོད་པའི་རྩལ་དུ་འབྲུལ་གནང་དང་བཅས་རྒྱན་དང་འཕར་མའི་
སྐྱུགས་དམ་ཡུན་རིང་དུ་མཛད། དེ་ནས་ས་སྐོབ་ཀྱི་དུས་སུ་འོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་ངོས་
ནས་རྩ་ཞིག་གྲང་ཉེལ་བ་བྱུང་བ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་དོགས་ཆེ་ཅམ་བྱུང་། དེའི་སང་ཉིན་
རྗེའི་སྐྱུ་བ་གནས་རྒྱ་སོག་སྐྱུག་ཏུ་ཆེབས་སྐོད་ལ་དེ་ཁའི་རི་ཁྲོད་བ་རྣམས་ནས་སེར་
སྤྱང་གིས་བསུ་བ་དང་བཅས་རྗེའི་སྐྱུ་བ་སྐྱུག་ཏུ་ཞབས་སོར་འཁོད་དེ། དེ་ཁའི་རི་ཁྲོད་
བ་རྣམས་ནས་སྐྱ་སྤྱངས་བ་སྤྱང་མཇལ་ཞུས་དང་། དཔལ་ལྷན་ས་གསུམ་མའི་

ལྷགས་ལྷང་སྐྱལ་ཅིང། ཚོགས་འཁོར་སོགས་ཀྱིས་གཙོས་མཚོད་འབྲལ་སློན་རྒྱས་
དང། ལྷུ་བ་ཡུག་འགག་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས་
ཐོག་མར་བྱུང་བའི་རྣེ་ལེབ་རྗེའི་ཡུག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་གསལ་ལོར་ཡོད་པ་དེའི་སྟེང་དུ་
བཞུགས་འཇགས་མཛད་དེ། རྒྱ་བ་རིའི་ངོས་སུ་འཛིགས་མཛད་རྣེ་རྗེའི་རང་བྱོན་
ཡིན་ཟེར་བར་གཟིགས་རྟོག་གིས་མ་ཉེའི་ཞལ་དཀྱིབས་གསལ་ལོར་འདུག དེ་
སྐབས་ངོས་ལ་ཡ་གི་རང་བྱོན་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཞལ་མ་
གཟིགས་གོང་དུ་ཡོད་དམ། ཞལ་གཟིགས་ནས་གསར་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་ཅི་འདྲ་
ཡིན་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཕེབས་པར། ངོས་ནས་བྱུང་ཚུལ་གསལ་བ་ནི་མེད་ཅིང་པལ་
ཚེར་ཞལ་གཟིགས་བྱུང་མཚམས་ནས་རྗེ་དེ་ལ་མ་ཉེའི་ཞལ་གྱི་རྣམ་པར་དོད་པ་
ཞིག་བྱུང་ངམ་སྐྱམ་པ་ལགས་ཞུས་པར་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་ངོ་མཚར་འིན་ཏུ་ཆེ་བ་
ཨང་ཞེས་བཀའ་སྐྱལ་ཉེ། རྣེ་དེའི་སྟེང་དུ་ཡུན་རིང་ཚམ་བཞུགས་འཇགས་མཛད་དེ་
དུགས་པོ་སྐྱེན་ལྷང་རྗེའི་སྐྱུ་བ་ཡུག་ཏུ་མཚོད་འབྲལ་སྐྱེན་ཤལ་འབྲལ་མི་ཚེད་གཏོང་
མཛད་དེ། སྐར་ཡང་ལྷ་སྤྲིངས་སུ་ཆིབས་སྟོན་མཛད། ཆེས་བདུན་ལྷ་སྤྲིངས་ནས་
ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར་ཉེ་ཕེབས་ལམ་གྱི་ཚོས་བཟང་དགོན་དུ་མང་འབྲེད་མཚོད་
འབྲལ་ཆེད་གཏོང་དང། ཚོས་ལྷང་ཚོས་གྲུར་ཆིབས་སྟོན་ཀྱིས་གསོལ་རྩ་བྱང་
བཞེས་མཛད་ཅིང། ཡུལ་མི་རྣམས་ལའང་གསོལ་རས་སྐྱལ་ཉེ་ལྷང་ཡུག་ཟམ་པ་
ནས་ཆིབས་སྟོན་བསྐྱུངས་པ་འོལ་རྗེད་ཡང་སྟེང་ནས་རྩ་བྱང་དར་འབྱུང། རྗེད་སྟོན་
ནས་སྟོས་སྟེ་དང་བཅས་དབྱུང་ཆེན་མོར་བྱོན།

ཆེས་བརྒྱད་དང་དབྱུང་དགོན་སྟེ་ཁག་དང་སྟེར་ཁག་གི་མཛལ་ཞུ་བ་མང་དུ་

ལྷུང་བར་ཕྱག་སྲུང་སྦྲུལ། ཚེས་བཅུ་ཉིན་ཆབ་ཁ་ནས་ཆིབས་སྦྱོང་གིས་ཕེབས་ལམ་
ཚོང་ཞོལ་དུ་བྱམས་ཆེན་ལ་མུགས་སློན་སྦྱོན་ཤལ་གཏོང་གནང་བཅས། མཁས་གྲུབ་
ལོར་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གདན་ས་ལོལ་དགའ་རིན་ཆེན་སྐང་དུ་ཆིབས་སྦྱོང་གིས་དེ་
ཁའི་འདུ་ཁང་དུ་གསོལ་ཇ་རྒྱང་ཇ་ཕེབས་རྗེས་རིན་སྐང་པའི་དཀར་སྦོལ་དང་། མངའ་
རིས་མཚོད་ལ། རིན་སྐང་སྲ་གྲ་ཞུས་ནས་མཇལ་ལྷོ། དེ་རྗེས་རི་བོ་བསམ་གྲིང་
དང་། གཟིམ་ཁང་དཀར་པོ་དང་། བྱམས་གྲིང་བཅུན་མ་བཅས་ནས་མཇལ་ལྷོ་དང་།
གནས་སོ་སོར་མཚོད་འབྲལ་སྦྱོན་ཤལ་འབྲལ་མི་ཆེད་གཏོང་མཇུག་དེ། སྡེ་སྤྲུགས་
ཟམ་བ་བརྒྱད་ཡ་བརྒྱད་དུ་བཞུགས་ཞབ། མཇལ་གྲུང་དུ་ལོལ་དགའ་སྡེ་ལུང་པའི་
དཀར་སྦོལ་ཐོག་སྡེ་ལུང་མཚོད་པ་དང་དགོན་སྡེའི་ལས་སྡེ་ལེ་ལག་བཅུན་དགོན་
བཅས་ལ་མཇལ་ཕྱག་སྦྲུལ།

(༡༩༠ ཉ་ཉ། ༢༤༠ ཟ་༡༡། ཚེས་༡༡) ཟངས་རི་དགོན་དུ་ཕེབས་མཚམས་ནས་
བསམ་པོ་ཐའི་ཇི། ཟངས་རི་བའི་ལས་སྡེ་སོགས་ནས་སློས་སྡེས་གདན་ལུས་གིས་མ་
གཅིག་ལ་བ་སྦྱོན་ཡུམ་སྲས་བཅས་གི་སྦྱ་བརྟན་ངོ་མཚར་ཅན་ཞུས་ལ་ཞིབ་
གཟིགས་གིས་མུགས་སློན་སྦྱོན་ཤལ་འབྲལ་གནང་མཇུག།

(༡༩༠ ཉ་༩། ༢༤༠ འ་༢) ཟངས་རིའི་ལོར་ལུ་གྲིང་ཁང་ཆིབས་བརྒྱུད་གིས་
བསམ་པོ་བའི་དཀར་སྦོལ།

(༡༩༠ ཉ་༧། ༢༤༠ འ་༩) ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་སྡེ་དཔོན་རྒྱ་རི་བ་ནས་དཀར་སྦོལ་
སློམ་སྡེའི་ཐོག་ཞབས་རྒྱང་ནས་མཇུག་བཤུག་འབྲལ་གསོལ་འདེབས་ལུས་ཤིང་
འབྲལ་དངོས་སྦྱོན་ལམ་དུ་བརྟན། རྒྱ་རི་བ་ངོ་གཡོག་ཞུས་དང་། ཨེ་རི་སྡོ་ཚོས་སྡེ་

“ལྷོ་ལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ལྷོ་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།

བ་བཅས་ཀྱི་ལས་སྡེ་གྲུ་མང་བཅས་ནས་མངལ་ལྷུང་བྲལ་དབང་སྣལ་རྗེས་མངལ་གྲུར་ཆེན་མོར་ཡབ་གཤིས་བསམ་གྲུབ་མོ་བྱང་བ་ནས་སྟོན་ཆེན་ཟབ་རྒྱས་ལུལ།

(༡༣༠ བ་༡།༢༤༡ བ་༢) ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་ཟངས་རི་ནས་པག་གྲུའི་གདན་ས་མཐེལ་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་འདུ་ཁང་དུ་གདན་ཞུས། ལས་སྡེ་གྲུ་མང་བཅས་ནས་འབྲུལ་དངོས་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཏེ་བྲལ་བྱིན་སྣལ། མཚོད་ཁང་སྟེང་ཤོད་ལེ་ལག་དང་བཅས་བར་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་བྲལ་སྐྱོན་སྐྱུན་ཤལ་དང་ཚོགས་མཚོད་འབྲུལ་གནང་མངོན། (༡༣༠ བ་༡།༢༤༡ འ་༡༠) ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་འོན་བྲལ་ཁང་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་མངལ་གྲུར་ཆེན་མོར་ཚོས་སྤྲོད་ས་ལྷ་བྱང་ནས་དཀར་སྐྱོ་མདོ་ལུགས་ཞབས་བརྟན་གྱི་མཚམས་སུ་རྒྱལ་སྤྲོད་མོ་ཆེ་ནས་ (༡༣༠ བ་༡།༢༤༡ འ་༣) མཚུལ་གསོལ་འདེབས་དང་བཅས་འབྲུལ་དངོས་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་དུ་བསྟར་ཞིང་དེ་རྗེས་འོན་མངལ་རིས་གྲུ་ཚང་དང་བཟུ་ཤིས་རྩོ་ཁའི་རི་ཁྲོད་བ་རྣམས་ནས་མངལ་དང་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་དང་མངལ་མང་བཅས་ལ་བྲལ་དབང་སྣལ། ཆེས་བཅུ་བྲལ་ཉིན་ཉང་གྲུ་བརྒྱུད་ཅེད་ཐང་བསྐྱུས་དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་གནང་། ལྷ་མཚོད་གྲུ་ཚང་འདུ་ཁང་དུ་ལྷ་མཚོད་བས་གྲུ་མང་ནས་མངལ་བྲལ་ལྷ། གྲལ་འཁོད་དཀར་སྐྱོ་བཟུ་ཚོགས་གྲུབ་རྗེས་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་མངོན།

(༡༣༡ ཉ་༡།༢༤༣ འ་༦། བརྟུས་) ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཅེ་ཚོགས་འདུ་ཁང་དུ་དཀར་སྐྱོ་དང་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་རྗེས། (༡༣༡ བ་༡།༢༤༣ བ་༡) བཤ་ཆེན་ཤྲུ་ཤིའའི་ལུགས་དམ་གྱི་རྟེན་རྗེ་བཅུན་སྐྱོལ་མ་དང་། གཞན་ཡང་རྟེན་འོ་མཚར་ཅན་རྣམས་སྐྱུན་ལྷུ་བྲལ་བར་བྲལ་སྐྱོན་སྐྱུན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་།

མཛད་དེ་ཁ་འབྲུག་ཏུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར་བར་མཛད་པར་བརྟན་སྲུང་ཚངས་པ་དག་
ལོ་ཞོག་བརྒྱལ་ས་ཀྱིས་ལེབས་བསྐྱེད་མཛུལ་དར་ལུལ།

(༡༣༡ བ་༤༡༥༥༩ བ་༡༠) ཚེས་བཙོ་བརྒྱད་ཉིན་ཁ་འབྲུག་ཁྲམས་རའི་ནང་
བཞུགས་ཁྲིའ་ཞབས་སོར་འཁོད་འབྲལ་ནང་མ་ལས་ཚོན་པར་ཕྱག་དབང་སྐལ་
མཚུགས་ལྷང་ཅན་གྱི་དུ་རྣམ་སྲིང་སྐྱལ་སྐྱུ། ལོད་རྒྱང་གྲིང་པ་སོགས་དེ་ཕྱོགས་ཀྱི་
སྐྱེར་ཁག་མང་པོའི་མཛུལ་ལྷ་དང་མི་གངས་ཉིས་སྟོང་སྟོར་ལ་ཕྱག་དབང་སྐལ་
མཛུལ་ཐེངས་གཉིས་པར་བཀྲ་ལོས་ཚོས་སྡེ་བ་ནས་རྩིང་ལུགས་སྟོལ་དཀར་གྱི་སྐོ་
ནས་ཞབས་བརྟན་རྒྱས་པ་ལུལ། ཐོས་བསམ་དར་རྒྱས་སྲིང་པས་གནས་བརྟན་ཕྱག་
མཚོད་གྱི་སྐོ་ནས་ཞབས་བརྟན་འབྲལ་བཞེས་མཛུལ་མང་ཚིག་སྟོང་བརྒྱལ་བར་ཕྱག་
དབང་སྐལ་ཉེ་མཚོད་ཁང་སྐྱག་ཏུ་ཆིབས་སྟོད་ཀྱིས་རྣམ་པར་སྐྱང་མཛད་དང་སྟོལ་མ་
གསུང་བྱོན་མ་སོགས་ཉེན་གསུམ་ངོ་མཚར་ཅན་རྣམས་ལ་མཚོད་འབྲལ་གཟབ་
རྒྱས་ཐོག་༡༣༡ ༩་༡༡༥༥༩ འ་༥ཞལ་འདོན་དང་ཕྱགས་སྟོན་སྟན་ལལ་རིམ་པར་
འབྲལ་གནང་མཛད།

(༡༣༢ ༩་༡༡༥༥༩ འ་༣) ཚེས་བཅུ་དགུ་ལྷ་ཆར་ཁ་འབྲུག་ལྷོག་ཏུ་བརྟན་སྲུང་
ཚངས་པ་དག་ལོ་སྐྱུན་འདེན་གྱི་ཐོག་མར་ཚོས་སྟོང་ནས་མཛུལ་དར་ཅེ་སྟོད་མཛད་
རྗེས་སྟོན་དར་ཞལ་ང་གསེར་ལུང་འབྲལ་གནང་བཅས་གཞུང་སའི་ལུང་ལྷ་སྐལ་བར་
ལགོང་ས་མཚོག་གི་སྐྱ་ཆར་སྐྱ་བགོགས་ཀྱི་ངོ་ཆེ་བར་ཡོད་རྩལ་གྱི་ལུང་གསལ་
ལུས།

(༡༣༣ ༩་༤༡༥༥༤ བ་༥) ལུས་བྱ་སྐྱ་མཁར་དུ་ཆིབས་སྟོད་ཀྱིས་གཟིམ་རྒྱང་དུ་

གསོལ་ཇ་རྒྱང་བཞེས་མཛད་དེ། རི་ཚོས་པའི་(༡༩༩ ཉ་༥།༢༤༧ ཐ་༩) དཀར་སྤོ་ལྷུ་བ་
བསྐྱེད་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་དང་གནས་གཟིགས་བསྐྱེད་སྤྱོད་
རྟོག་སྐྱེད་འབྲུལ་བར་ཆེབས་སྤོད་ཀྱིས་གནས་གཟིགས་སྤོད་སྐྱབས་བྱམ་སྤོའི་ནང་
དུ་གཟིགས་པ་ན་སྤྲུག་ཏུ་འོད་ཤིན་ཏུ་འཚོར་བ་ཞིག་འདུག་པས་དོས་ལ་སྤོས་དང་
གསུངས་པར་དོས་ནས་བལྟས་ཀྱང་འོད་འཚོར་བ་ནི་མ་མཇུག་ཞིང་མཚོད་འབྲུལ་
ཞལ་འདོན་དང་། རི་ཚོས་པས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་གསོལ་ཆེགས་རྒྱལ་སྐྱེད་
ཡང་ཁ་འབྲུག་ཏུ་ཆེབས་སྤོད་མཛད།

(༡༩༩ བ་༡།༢༤༧ འ་༧ བཏུས་) ཆོས་ཉེ་ཤུ་ཉིན་རི་པོ་བདེ་ཆེན་དུ་ཆེབས་
བསྐྱེད་ཀྱིས་མེབས་ལས་དུ་ཐང་པོ་ཆེར་གནས་གཟིགས་མཛད་དེ་རི་པོ་བདེ་ཆེན་
པའི་ཆེབས་བསྐྱེད་བ་དང་བཅས་གཟིམ་རྒྱུང་དཀར་སྤོ་(༡༩༩ བ་༥།༢༤༥ ཐ་༩) ལྷུ་བ་
རྗེས་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་དང་། དགའ་ལྷན་ལྷ་བརྒྱ་མ་དང་རིགས་གསུམ་
མགོན་པོའི་གསུངས། སྤོལ་མ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྐྱེལ། ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་
འཕྲོང་རྒྱས་རྗོང་ཞབས་རྗེས་ལྷ་ཁང་དུ་ཆེབས་སྤོད་ཀྱིས་ལུགས་སྤོན་སྐྱེད་ལལ་
འབྲུལ་གནང་།

(༡༩༩ བ་༥།༢༤༥ ཐ་༡༠) ལྷུ་བ་གཡམ་དགོན་སྤོད་སྐྱེད་དང་། སྤོ་ཞོད་སོགས་
ནས་མཇུག་ལྷུ་དང་མཇུག་མང་ཆེག་སྤོད་བརྒྱལ་བར་སྤྲུག་དབང་སྐྱེལ།

(༡༩༩ ཉ་༡།༢༤༥ འ་༡༡) ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་མཁའ་རྒྱུང་གཏམ་སྐྱེད་བ་ནས་
དཀར་སྤོ་དང་། མཁའ་པོ་སྤོག་མོང་བ་དང་། མགོན་ཆང་ཁྲིམ་པ་སྤུ་མཐུང་འཕྲོག་པ་
ཁག་གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་བཅས་སྤུལ་བར་མཇུག་སྤྲུག་སྐྱེལ། ཆོས་ཉེར་བཞི་ཉིན་

རི་ལོ་བདེ་ཆེན་ནས་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐུམ་པོའི་བང་སོར་ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་
 (༡༣༩ ཉ་ཀྱེ༡༥༥ འ་༤) ལྷ་འབྲུག་ཏུ་ཆེབས་སྲོད་མཛད་པར། ཆེ་མཆོག་གླིང་སྐྱུལ་སྐྱུ།
 ཡལ་གཞིས་ཕུན་ཁང་ལ། ལྷ་འབྲུག་ཚོས་རྗེ། ལུ་ལུང་པ་དང། བཀྲ་ཤིས་མཚོ་སློབ་
 པ་ནས་སྤར་ལམ་མཛུལ་ཞུའི་ཐོག་མཛུལ་མང་ཉིས་སྟོང་སྟོར་ལ་ཕྱག་དབང་སྐྱུལ།
 མཛུལ་ཐངས་གཉིས་པར། ལྷ་གདོང་རྫོང་ལྷོད་སྐྱུལ་པོ་དང། ལུང་ཁང་འཛིན་ཁོངས་
 ཁེ་གསུམ་པ་བཅས་ནས་མཛུལ་ཞུའི་ཐོག་མཛུལ་མང་སྐྱུལ་སྟོང་སྟོར་ལ་ཕྱག་དབང་
 སྐྱུལ། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོའི་སྐྱུལ་གནས་ཤེས་བྲག་ཏུ་ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་དོར་བྲག་
 རིག་འཛིན་ཆེན་མོ་ནས་ཆེབས་བསྐྱུ་དང་བཅས་དོར་བྲག་པའི་སྤར་ལམ་དཀར་སྲོའི་
 ཐོག་ཞབས་བརྟན་དང་བཅས་དངོས་འབྲུལ་རྣམས་སྐྱུན་ལམ་ཏུ་བསྟར། མཛུལ་ཞུ་བ་
 བརྒྱ་སྟོར་ལ་ཕྱག་དབང་སྐྱུལ།

དེ་ནས་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོའི་སྐྱུལ་ཕྱག་ཏུ་སློབ་དཔོན་ཟ་ཉོར་མའི་སྐྱུ་མཉུན་ཏུ་
 བཞུགས་འཇགས་མཛད་པར་དོ་བྲག་རིག་འཛིན་ཆེན་མོ་ནས་སྐྱུ་ཆེ་ཆེ་རྗེས་སོགས་
 འབྲུལ་བཞེས་རིག་འཛིན་ཆེན་མོར་ལེགས་དང་གྱི་གསོལ་རས་སྐྱུལ། སྐྱུལ་ཕྱག་ཏུ་
 ཚོགས་འཁོར་སྐྱིག་གཤོམ་རྣམ་གྲུ་བ་ནས་ཞལ་འདོན་ཞབས་ཞུ་དང་བཅས་སྤི་ནང་
 གསང་བའི་མཚོད་འབྲུལ་དང་སློབ་དཔོན་གྱི་གསོལ་འདེབས་བསམ་བ་ལྷན་འབྲུབ་
 མ་སོགས་ཞལ་འདོན་མཛད་དེ་སྐྱུལ་ཕྱག་ནས་ཤེས་བྲག་ཏུ་ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་
 གསོལ་ཆོགས་མཛད། དེ་ནས་ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་ཆེས་བརྒྱའབྲུམ་པར་ལེབས་བ་ན་
 ཆེབས་བཤོལ་ཉེ་སྐྱགས་སློབ་སྐྱུན་ཤལ་མཚོད་འབྲུལ་མཛད་དེ་ལྷ་འབྲུག་ཏུ་ཆེབས་
 བསྐྱུར་མཛད། ཆེས་ཉེར་བྲུག་ཉིན་ལྷ་འབྲུག་ནས་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར།

(༡༣༩ བ་༣༥༤༤ འ་༢) དཀར་པོ་ལྷ་བཅང་དུ་བསྟན་གྱིང་ལྷ་བང་ནས་དཀར་ལྷོ་
སྲོམ་སྒྲིག་ཐོག་ཆེབས་སྲོད་ཀྱིས་བསྟན་གྱིང་ཇ་སལ་ཉང་པོ་དགོན་བཅས་ནས་
མངལ་དར་རྟེན་གསུམ་ཐོག་མངལ་དམངས་ལྷ་སྲོད་སྲོད་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྲལ།

(༡༣༩ ཉ་༡༥༤༤ ཐ་༢) ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱུར་བར་མངོད་དེ་
བསམ་ཡས་མི་འབྲུང་སྟུན་གྱིས་བྱུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོའི་(༡༣༩ ཉ་
༣༥༤༤ ཐ་༡༡) གཟིམ་རྩུང་མཚན་གཟིམ་ཁང་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱབ་ཕྱག་དུ་བཞུགས་
འཇགས་གྱིས་གསོལ་ཇ་དུང་བཞེས་བྱུབ་བསྟུན། བར་ཁང་གཡུ་ཞལ་མཐེལ་དུ་
བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་པོར་འཁོད་དེ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་ལ་ཕྱག་དབང་སྦྲལ་རྗེས།
བསམ་ཡས་རྗོང་སྲོད། རྗེ་རྗེར་ཚོགས་པ། རྒྱ་སྲིད་ཚོགས་པ། བྱ་ཐང་དོལ་དུང་
འབྲུང་ཚོས་འཁོར་གྱིང་པ་དང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིང་པ་བཅས་ནས་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་
དངོས་རྣམས་སྐྱབ་ལམ་དུ་བསྟུན། ཆོས་ཉེར་དབྱེད་ཉིན་གཡུ་ཞལ་མཐེལ་དུ་བྱ་བྲམས་
གྱིང་པ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་མདོ་ལུགས་གྱི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༣༩ ཉ་༥༥༤༤ འ་༤) རྟོག་ས་མཚོག་གི་སྐྱའི་གཅེན་པོ་སྲིན་གྱིང་བདག་པོ་
ལྷ་སྲོན་ལགས་ནས་སྐར་མངལ་དུ་མངལ་དར་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་དངོས་རྣམས་སྐྱབ་
ལམ་དུ་བསྟུན། ཆོས་བཅུ་ཉིན་བསམ་ཡས་གནས་གཟིགས་ཆེན་པོའི་ཐོག་མང་ཇོ་
པོ་བྱང་རྩུབ་ཆེན་པོའི་སྐུ་མདུན་དུ་སྐུ་ཕྱག་དང་བཅས་སྟུན་ཤལ་ནང་མངོད་སྣ་ལྷ།
གཞན་ཡང་མཚོད་པའི་བྲེ་བྲག་སྐྱད་པ་སྣ་ཚོགས་སྲོང་མཚོད་དང་གསུང་ཚོག་
ཞབས་ཞུ་བ་སྟན་དང་མཚན་ཞབས་སྒྲ་མ་གསུམ། གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྲོལ་དཔོན།
རྣམ་བྱ་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་དང་བཅས་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། སྐྱབ་འཕྲེན་

ལྷུས་གསོལ། མཚོད་འབྲུལ། ཞལ་འདོན། རབ་གནས་བསྐྱུས་པ། སྐབས་གསུམ་པ་
སོགས་ལྷུབ་དབང་གི་བསྟོད་པ། གནས་བཅུ་བརྟན་འབར་མ་དང་གིས་བརྗོད་བཅས་
རྟེན་དང་བརྟེན་པ་འདི་དག་བསྐྱལ་པའི་བར་དུ་མི་ཉམས་པ་བརྟན་པར་བཞུགས་པ་
དང་། དེའི་མཐུ་ལས་བརྟན་པ་རྒྱས་པ་འགོ་བ་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་ལྷུགས་སྟོན་རྒྱ་
ཚེར་བསྐྱེད་ཏེ་ཁོར་ལུག་བར་མའི་ལྷ་ཁང་སོགས་བོད་དང་། ལྷེང་རྒྱ་དཀར་ནག་
གི་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་རྟེན་གསུམ་ངོ་མཚར་ཅན་བཞུགས་པ་རྣམས་ལ་ཕྱི་ལྷགས་རི་
ནང་གི་མཚོད་ཁང་གྲིང་བཞི་གྲིང་ཐུན་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་པ་དང་མཚོད་རྟེན་
སོགས་ལ་ཡང་ཞབས་སྐོར་དང་བཅས་ཏེ་གནས་གཟིགས་ཞིབ་མཚན་ཐོག་ལྷུགས་
སྟོན་སྟན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཉོར་ལྷ་དགུ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་བསམ་ཡས་
ལྷོག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱོད་མཛད་པར་ལྷོག་བདེ་ཡངས་སུ་རྒྱལ་པོ་ལི་བྱིན་ཏ་ར་ནས་སྐྱ་
འཆམ་དང་འབྲེལ་བའི་ལེབས་བསྟ།

(༡༣༤ བ་༥།༢༥༥ འ་༥) ཅི་ཏུ་དམར་པོ་(༡༣༥ བ་༦།༢༥༥ འ་༩) སྐྱ་མཉུན་དུ་
བཅར་ནས་རྟེན་འགངས་ཆེ་རྣམས་གཞན་གྱིས་མཐོང་བ་དགག་ཕྱིར་གསང་ཡོལ་
བཏང་སྟེ་བསེ་འབག་སྐྱུག་རྩེད་སོགས་རྟེན་རྣམས་གཟིགས་འབྲུལ་ཞུས་ཤིང་དེར་
འཁོད་རྣམས་ལ་ཚོས་སྐྱོད་ནས་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱང་སྐྱལ།

(༡༣༥ ཉ་༣།༢༥༧ ཐ་༥) ལྷོག་རྒྱལ་ཁང་སོགས་ལ་གནས་གཟིགས་བསྐྱེད་ཏེ་
ལྷོག་ལྷག་སྟོན་སྲིང་ལམ་བརྒྱུད་ལྷགས་རིའི་ཕྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སུ་
ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་མཚོད་འབྲུལ་དང་གནས་གཟིགས་ཞིབ་རྒྱས་མཛད། ཚེས་གཉིས་
ཉིན་བསམ་ཡས་རབ་བྱུང་བས་དཀར་སྟོ།(༡༣༥ ཉ་༥།༢༥༧ འ་༡༣) འཆམ་སྐྱ་བཅུ་

གཅིག་ལ་གཟིགས་རྟོག་མཛད།

(༡༣༥ བ་༣༥༧༧ འ་༡) ཚེས་ལྷ་ཉིན་རབ་བྱུང་གྲུང་ཚང་བནས་གྲུབ་རྒྱལ་ཕྱགས་
ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སློབ་མཚན་ཞབས་བརྟན་དང་གསུང་ཚོས། ཚེས་འབྲེལ་གྱི་གསོལ་བ་
བཏབ་པ་ལྟར་དཀར་ཞལ་མཐེལ་དུ་མཁའ་སློབ་ཚོས་གསུམ་གྱི་བཞུགས་ཁྲིའ་
ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་སྐྱེ་འཁོར་རྣམས་ལ་ཕྱག་དབང་སྤུལ་ཟིན་རྗེས་རབ་བྱུང་བའི་གྲུ་
མང་ནས་མཛལ་དར་སུལ་ནས་གཤམ་ལ་འཁོད་དེ་གསོལ་འབྲས་ལེབས་རྗེས་གྲུབ་
རྒྱལ་ཕྱགས་ཚེ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཚོག་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་
བསྐྱུངས། དེ་རྗེས་སུབ་བའི་དབང་པོའི་བསྟོན་བསྐྱབས་གསུམ་བ་དང་། འཕགས་
བསྟོད། དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱུ་མ་དང་དམིགས་བཅེ་མ། བསམ་བ་སྤྱར་འབྲུབ་མ་དང་
བཟོ་བྱ་བུ། ཚེ་ལྷ་རྣམ་གསུམ་དང་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་གཟུངས། བསྟན་
འབར་མ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་བཀའ་འིན་བསྐྱུངས། ཚེས་དུག་ཉིན་བསམ་ཡས་
སློབ་ཏུ་གཟབ་གསོལ་སློབ་རྒྱས་བཀའ་འིན་བསྐྱུངས་ཤིང་། ཚེས་བདུན་ཉིན་མཚེས་
སུར་ཚེབས་སློབ་ཀྱིས་མར་ལམ་སུ་ཚལ་དུ་གནས་གཟིགས་མཛད།

(༡༣༥ བ་༦༥༧༠ འ་༧) མཚེས་སུར་བཞེས་གྲུབ་རྗེས་ལུང་སྤུལ་དང་།
དཔལ་སྤུལ་གྱི་མང་བཅས་མཛལ་ལྷུང་ཕྱག་དབང་དང་། མཛལ་ལྷུ་བ་རྣམས་ནས་
ཚེས་འབྲེལ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། སློབ་མ་དཀར་སྟོན་གྱི་བསྟོན་བ་གཟུངས་
བཅས་དང་། གནས་བཟུ། བསམ་བ་སྤྱན་གྲུབ་མ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་བཀའ་འིན་
བསྐྱུངས། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོའི་སྤྱབ་སྤུལ་མཚེས་སུར་གསུང་ཚོག་ཞབས་ལྷུ་བ་དང་
བཅས་ཚོགས་ཀྱི་མཚོད་བ་རྒྱ་ཆེར་བཤམས་ཏེ། ཚོགས་མཚོད་སོགས་ཕྱི་ནང་

གསང་གསུམ་གྱི་མཚོད་འབྲུལ་དང་། བསམ་བ་ལྷན་གྲུབ་མ། གཞན་ཡང་བསྟན་པ་
རྒྱས་པའི་སློབ་ལམ་སོགས་སློབ་རྒྱས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་ས། གསོལ་རྒྱུ་ཏུ་བསམ་
ཡས་སུ་ཆེབས་བསྐྱེད་དང་། ཆེས་བརྒྱད་ཉིན་སློབ་སླིང་གཤམ་པ་དང་མཁའ་པོ་
ཚོག་གྲུ་སུམ་ཅུ་སྐོར་ནས་ཡང་སླིང་ཀུན་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚོག་དང་འབྲེལ་བར་ལགོང་ས་
མཚོག་ཞབས་པད་བསྐྱེད་པ་རྒྱ་མཚོར་བརྟན་ཆེད་ཞབས་བརྟན་སློབ་རྒྱས། ཆེས་
དབྱུ་ཉིན་དབྱུ་ཅེ་ཤོད་མགོན་ཁང་དུ་གཟབ་གསོལ་སློབ་རྒྱས་མཛད།

(༡༡༦ ཉ་༥༧༧༡ ཟ་༤) ཆེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཀའི་རི་རྩུང་བརྒྱད་ཉམས་པོ་རིར་
ཆེབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྐྱ་རྒྱུད་དར་འཕལ་དང་དགུ་ལྷའི་མཚོད་གཏོར་རྒྱ་ཆེར་བཤམས་
ཉེ་རྣམ་གྲུ་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ཡུལ་ཁུམ་དང་དགུ་ལྷ་དཔང་བསྟོད་
རྒྱགས་བཟང་ལྷ་བསངས་བཅས་སློབ་རྒྱས་དང་། སྐར་རྒྱུད་ལྷ་ཁང་དུ་ཆེབས་སྐྱོད་
ཀྱིས་མཚོད་འབྲུལ་རྩུགས་སློབ་སྐྱེད་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་ཉམས་པོ་རིར་
ཞབས་སྐོར་གྱིས་ཁམས་གསུམ་ཟངས་མཁར་སླིང་དུ་ཕེབས་མཚམས་སུ་ཁམས་
གསུམ་ལྷ་མོ་ཁོག་བརྒྱམས་ཀྱིས་ཕེབས་བསྐྱེད་བཅར་བར་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་
མཛལ་དར་འབྲུལ་བཞེས་སྐྱེལ། ཁམས་གསུམ་ཟངས་མཁར་ལྷག་སྐོར་བརྒྱུད་མཚོད་
ཁང་དུ་མཚོད་འབྲུལ་དང་བཅས་ཞལ་འདོན་མཛད་དེ་སླེང་ཤོད་ཀྱི་མཚོད་ཁང་
རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་མཛད་དེ་དབྱུ་ཅེ་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ཕེབས་བཞུགས་མཛད།

(༡༡༦ བ་༡༧༧༡ འ་༤) ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཉིན་རབ་བྱུང་གྲུ་ཚང་བའི་དུས་འབྲེལ་
གསོ་སྐྱོད་གི་མདོ་འཆད་པར་ངོས་ལ་འགོ་དགོས་ཀྱི་གསོ་སྐྱོད་བྱེད་སྐྱགས་སོགས་
ཅི་འདྲ་འདུག གསོ་སྐྱོད་གི་ལག་ལེན་འགྲིག་མིན་སོགས་འདུག་ཆེ། ཁོ་བ་རྣམས་

“ཀླུ་དབང་བཙུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོའི་རྣམ་ཐང་། ཡུར་ཚོལ་གྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བྱམས་པ་ཀྱི་མཚོ།

ལའང་ལེགས་པར་སློབ་དགོས་ལེགས་པར་ངོས་གསོ་སྦྱོར་ལ་སྲིབ་ནས་གོལ་
མཚམས་སྐྱབ་ཅུང་ཞུས་ཏེ། དགོ་ཚུལ་སློབ་གི་གསོ་སྦྱོར་སྦྱོར་དངོས་མཚུག་གསུམ་
བྱེད་ལུགས་སེ་ར་ནང་བཞིན་གང་ལེགས་འདུག་ཞུས་པར། འོན་ལེགས་འདུག་ཅེས་
བཀའ་ལེབས། ཚེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་བསམ་ཡས་དབུ་ཅེ་ནས་ལྷ་ལྡན་ཕྱོགས་སུ་
ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་བྲག་དམར་མགྲིན་བཟང་ལྷ་ཁང་དུ་(༡༩༦ བ་༥༡༥༩ བ་༡)
གནས་གཟིགས་མཛད། གཡའ་མ་ཡུང་དུ་གནས་གཟིགས།

(༡༩༥ ཉ་༡༧༥༩ བ་༡) ཆང་ཚུལ་བཞུགས་ཞབས་སར་བསྐྱབ་སྦྱིང་དེ་ལོ་ཉི་ཐོག་
ཟུ་རིན་ལོ་ཆེ་དང་། ལྷ་བཞུགས་ཞབས་པད་པ་ལྷ་བ་དང་། མཁན་ཕྱེ་ཆེ་ཚུང་རྣམས་
དང་བདེ་ཆེན་རྫོང་སྡོད་ལེགས་བསྐྱར་བཅར་བར་མཛལ་བྲག་སྐྱལ། ཚེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་
ཆང་ཚུལ་ནས་ཆིབས་སྦྱོད་ཀྱིས་བདེ་ཆེན་གསང་སྐྱགས་མཁར་གསོལ་ཆའི་སར་
སེང་འགྲམ་དགོ་གསུམ་གྱི་སློབ་དཔོན་ལས་སྡེ་དང་། ཚེས་བཅུ་རྣམས་ལེགས་བསྐྱར་
བཅར་བར་བྲག་དབང་སྐྱལ་ཅིང་དེ་རུབ་ཆེལ་གྱང་ཐང་དུ་བཞུགས་ཞབས་མཛད། ལོང་
ས་མཚོག་རི་ལོ་དགའ་ལྡན་ནས་ཆིབས་སྐྱར་ཀྱིས་ཚེས་འཁོར་ཀླུ་ལ་དང་ལྷོ་ཁ་ཁུལ་
ནས་ཆེལ་གྱང་ཐང་བར་གྱི་དགོན་ཁག་ཐམས་ཅད་ལ་མང་འགྲུད་དང་གཙུག་ལག་
ཁང་རྣམས་སུ་མཚོད་རྩས་དང་སྐྱབ་གསུང་ལུགས་ཉེན་རྣམས་ལ་མཚོད་འདུལ།
སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་གྱི་སྐྱབ་བརྟན་སོགས་ལ་གསེར་ཆབ་སློན་འདུལ་འཆེམས་
ལུས་མེད་པར་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

ཚེས་ཉི་ཤུ་གཅིག་ཉིན་ཆེལ་ནས་ཆིབས་སྦྱོད་ཀྱིས་གཙང་འགྲམ་གྱུ་ཁ་ལྷ་
གདོང་ཤན་ཁང་སྐྱབ་ངང་ཅམ་མཛད་དེ་གྱང་ཞབས་པད་ལས་ཚན་པ་ཡན་ལ་བྲག་

དབང་སྐྱེལ་ཅིང་ཕེབས་ཤོར་བཞུགས་གནང་མཛད་པ་ན་ལྷ་ལྷན་སྟོགས་ཀྱི་ཞབས་
 མཛལ་ཞུ་མི་མེད་སྐྱེ་མི་ལྟུང་མ་ནས་དགའ་བའི་ཅེས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་
 ལྷག་འཆོལ་མི་རྣམས་སའི་དེག་བ་བཞིན་དུ་འཁོད་ཅིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་
 དང་། དེ་མོ་ཉོ་ཐོག་ལྷ་ཆེན་པོ། གཞན་ཡང་ཕེབས་བསྐྱེད་པ་ཞབས་པད་རྒྱུང་དག་
 འཕྲིང་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་དང་བཅས་དབུ་གྱུར་མ་གྱུ་ཆེན་མོར་ཆིབས་སྐྱོད་ཀྱིས་
 གཞུང་སའི་མི་དག་རྣམས་དང་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་ནས་ཕེབས་བསྐྱེད་མཛལ་དར་སྤུལ་
 བར་ཕྱིར་སྟོག་གིས་ཕྱིར་སྐྱོད་ཟིན་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཕེབས་
 བསྐྱེད་པ་གཞུང་སའི་མི་དག་རྣམས་དང་། ལྷ་སའི་ལྷ་སྐྱེལ་སྟོབ་དཔོན་ལས་སྟེ། མེ་
 བཞི། ཁ་བལ་ཨ་ཅུ་སོགས་ཀྱིས་མཐའ་བརྟེན་བ་རྣམས་དགའ་སྟོའི་ལྷགས་ཀྱིས་
 མཛལ་དར་སྤུལ་བར་སྤུལ་གྱིན་སྐྱེལ་ཅིང་། གསོལ་འབྲས་སོགས་ཟིན་རྗེས་སྐྱེ་བོ་གྱི་
 ལྷག་དུ་མ་འདུས་པའི་དབུས་སྐྱེའི་གཡས་སྟོགས་སུ་དཔོན་སྟེ་རྣམས་ཀྱི་མེད་སྟེང་
 དང་། སྐྱེའི་གཡོན་སྟོགས་སུ་བོ་གཞན་པ་དང་བཅས་སྟོགས་ཕེབས་ཀྱི་ཞབས་ཞུ་བ་
 དང་ཆིབས་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཆིབས་རགས་རྒྱས་གཤོམ་ངང་ལྷ་ལྷན་སྐྱེལ་པའི་
 གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཐོག་མར་ཉེན་མཆོག་ལྷ་ལྷན་སྐྱེལ་སྤྱོད་ལྷ་སྤྱོད་ལྷ་སྤྱོད་
 ཀྱིས་གཤེགས་ཏེ་རྩོམ་ལྷ་སྤྱོད་སྤྱོད་གཙལ་སྟེང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུས་པས་སྐྱེ་
 ལྷག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐྱེ་སྐྱེའི་སྐྱེན་དར་འབྲུལ་གནང་མཛད། བཞུགས་གདན་དུ་
 ཞབས་སོར་འཁོད་དེ་ཞལ་འདོན་ཞབས་ཞུ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱབས་སེམས། ལྷན་
 འཛིན་ལྷས་གསོལ། ལྷས་གསུམ་པ་དང་། བསྐྱེད་འབར་མ་བཅས་གསུང་གནང་
 དང་། མཆོད་ཁང་སྟེང་ཤོད་རྣམས་ལ་གནས་གཞིགས་དང་སྤུལ་སྟོན་སྐྱེན་ལལ་

འབྲུལ་གཞན་མཚན་དེ། དཔལ་ལྷོ་གཞོན་གསང་སྟོང་བརྒྱད་ཨེ་ཚི་དུ་བཀྲས་ལྷན་རྒྱ་བྲང་གི་
དཀར་སྟོ། (༡༣༧ བ་༦༥༧༩ འ་༡) གཟིམ་རྩུང་དགའ་ལྷན་ཡང་ཅེར་གཞུང་སའི་
དཀར་སྟོ་བཅས་འབྲུལ་བཞེས།

(༡༣༤ ཉ་༡༥༧༧ ཐ་༤) ཚེས་ཉི་ཤུ་གཉིས་ཉིན་གསོལ་རྒྱལ་ཏུ་ཅེར་ཚེབས་
བསྐྱོད་ཀྱིས་ར་ཚེ་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྡོ་པོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེའི་སྐུ་སྲུང་སྐུ་ལྷན་དང་།
མཚོན་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་སྤྲིན་རྒྱས་མཚན་དེ་ལེབས་ལམ་དུ་མེ་བཞི་བཅས་ཀྱི་སེར་
སྟེང་དང་ལྷ་ཞོལ་ཁོངས་ཀྱི་བོ་གཞུང་ལ། རྣམ་གྲུའི་སེར་སྟེང་གིས་བསྐྱུ་བ་དང་
བཅས་ལྷ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞུང་མེད་ཁང་དུ་ཚེབས་སྐྱོད་བསྐྱུངས།

༡༣༥ ལྷོ་གནས་ཁག་ལ་ཚེབས་བསྐྱུར་ལེགས་གྲུབ་ཀྱི་གཏང་རག་གཟབ་གསོལ་
དང་། རོར་སྤྱིང་དང་ཅེ་པོ་བྲང་ཚེབ་མོར་གཏན་བཞུགས་ཀྱིས་སྐྱབས་བཙོན་
སྟོབ་གཉེར་དང་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱུར་ལེགས་འདོམས་དབྱེས་སྟོལ། སྟོན་ལམ་
ཚེབ་མོའི་ཚོགས་མགོན་དུ་གདན་ཞུས་ཚེབས་བསྐྱུར་ཀྱིས་གསུང་ཚོས་དང་
ལུགས་བསྟོ། ཉེན་མཚོག་རྣམས་ལ་མཚོན་འབྲུལ་རབ་གནས་སོགས་རྒྱས་གྲུབ་
རྗེས་ཅེ་པོ་བྲང་དུ་ཚེབས་ཞལ་བསྐྱུར། འདི་སྐབས་མི་ཤིས་བ་རེ་བྱུང་བས་སྤྱི་
སྤེར་ནས་བརྟན་གསོལ་འབྲུལ་འདེགས་ཞུས།

(༡༣༤ བ་༣༥༧༧ ཐ་༤) ཚེས་གསུམ་ཉིན་ལྷོ་གནས་ཚེབས་བསྐྱུར་ལེགས་གྲུབ་
ཀྱི་གཏང་རག་ཏུ་གནས་རྩུང་ཚོས་རྒྱལ་ཚེབ་པོ་གཟིམ་རྩུང་དུ་གཟབ་གསོལ་མཚན་
ཅིང་། ལྷོ་མའི་ཉིན་བདུན་ཅི་སྟོན་ཆབ་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེས་བསྐྱུར་རྒྱུར་ལོར་སྤྱིང་དུ་

ཆེ་བས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཉོར་རྒྱ་བཅུ་པའི་ཆེས་གཅིག་ནས་འཆར་ཅན་གཟིམ་རྒྱུར་ཆལ་
བཞུགས་གནང་སྟེ། ཆེས་བརྒྱད་དགུ་ལ་སེར་འབྲས་ཀྱི་འཆར་ཅན་སྐྱོད་ས་རྒྱའི་
མངལ་ཁ་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་དང་། ཆེས་བཅུ་ནས་ཆོས་ར་རྒྱལ་ས་མངའ་
ཀྱིས་རིང་སོང་ཆེ་རྒྱུད་ནས་ཚོད་གྲུ་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱུངས། ཆེས་བཅུ་བཅུ་གཉིས་བཅུ་
གསུམ་བཅས་ལ་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་བརྟན་གི་དགོངས་དོན་བཞེན་སྒྲུབ་
ནས་འཛིགས་བྱེད་སེར་པོ། ཞལ་མགོན་པོ་ཆེ་འཕེལ། གུལ་ཉོར་རྒྱས་པར་རྒྱལ་མ་
བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་དང་། ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་རྒྱ་ཞབས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་
ཆེའི་རྒྱུད་ནས་སྐྱོལ་དཀར་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསལ་བཞེས། ཆེས་བཅུ་བདུན་ཉིན་ཉོར་
སྐྱོང་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་གཟབ་གསོལ། ཆེས་ཉི་ལུ་ཉིན་ཆོས་ར་གྲོལ་མངའ་ཀྱིས་ཆེས་ཉི་
ལུ་གཉིས་ཉིན་པོ་བྲང་ཆེན་པོ་པོ་ཉ་ལར་ཆེ་བས་སྐྱོད་མངའ་དེ་ལྟ་མཆོད་ཀྱི་མངའ་
སྐོ་སོགས་སྲར་རྒྱུན་ལྟར་ལ། ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་སྲར་རྒྱུན་གཟབ་
གསོལ་ཆེན་མོ་དང་།

ཉོར་རྒྱ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆེས་གཉིས་ནས་རྒྱུན་ཀྱི་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་
རྣམས་ཆག་མེད་ཀྱི་ངང་ནས་གསང་བའི་བདག་པོ་ཐུག་ན་རྟོ་རྗེ་དྲག་པོ་གསུམ་སྐྱེལ་
ཀྱི་སྐོ་ནས་བཅད་རྒྱ་དམ་པོར་བཞུགས་འཇགས་མངའ་།

ཉོར་རྒྱ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཅིག་ཉིན་ཡོངས་མཆོག་གི་འབྲུངས་སྐྱར་ལ་
བཅད་འོག་ཏུ་ཡོད་བ་རྣམས་ནས་མངལ་དར་སྐྱུ་མཐུན་དུ་འབྲུལ་བཞེས་དང་བཅད་
འོག་ཏུ་མེད་རིགས་མགོན་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞེས། ཆེས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་ལྷགས་བསྟེན་
ཁ་སྐོང་ཐུག་རྟོར་དྲག་པོ་གསུམ་སྐྱེལ་ཀྱི་ཞི་བའི་སྐྱེན་སྟེག་མངའ་རྒྱུར་ཆོག་རོགས་

ཞབས་ལྷུང་ངོས་དང་སྐྱ་བཅར་མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ། རྣམ་གྲུའི་དོར་དབུ་གཉིས་
དང་བཅས་ལྷན་ཚོགས་མཛད་དེ་ཕྱག་དོར་དག་པོ་གསུམ་སྦྲིལ་གྱི་བདག་བསྐྱེད་
སྲོན་དུ་བཏང་སྟེ་དཔྱུས་གཅིག་ཏུ་ཞི་སྦྱིན་སྦྱིན་རྒྱས་བཀའ་འདྲིན་བསྐྱེད་སྤྱོད་
མཛད་སྐབས་ནས་མཁའི་མཐོངས་སུ་བྱ་ཚོད་གཉིས་ལྷིང་འཁོར་ཡུན་རིང་བྱུང་བ་
ལྟས་བཟང་ངན་གང་ཡིན་ཉོགས་པར་མ་བྱུས། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་སྔ་ཐོག་ལྷགས་
ཐུན་གྱི་མཇུག་ཏུ་སྐྱ་མཚོད་དང་འགྲེལ་བའི་ཚོགས་འཁོར་འབྲུལ་གནང་མཛད་དེ་
སྐྱའི་བཅད་རྒྱ་ལས་བཞེངས་ཏེ། ཡུང་ཇའི་སྐབས་སྤར་སྲོལ་ལྷར་མཛལ་དར་འབྲུལ་
བཞེས་མཛད།

དགུ་གཏོར་ཆེན་མོ་དང་། དགུང་གསར་གྱི་མཛད་སྟོན་རྣམས་སྤར་སྲོལ་ལྷར་ལ།
དགུ་གཏོར་ཐོར་འཕེན་གྱི་སྐབས་གནས་གཤིས་འཚུབ་ཉམས་ཆེ་ཞིང་ཚེས་གཅིག་
ཚེས་གཏོར་སྐབས་དགེ་འཕེལ་དབུ་ཅེ་དང་། ཡུང་རྒྱུད་གྱི་རི་ཅེ་རྣམས་ལ་ཁ་བ་བྱ་
ཡུག་འཚུབ་བ་བཅས་བྱུང་། ཚེས་དྲུག་གཟུང་སྐར་མཚོག་ཏུ་དགེ་བའི་ཉིན་སྦྱིན་
བདག་དང་པ་ཅན་དག་ནས་ལྷ་ལྷན་སྟོན་ལས་ཆེན་མོར་ཚོགས་དབུའི་མགོན་དུ་
གདན་ཞུའི་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྷར་ཕེབས་སྟོན་མཛད་པར་དེ་ཉིན་ཕེབས་ལས་དང་།
ལྷ་ལྷན་གཟིམ་རྒྱུད་དཀར་སྟོའི་སྐབས་བཅས་ལ་ཡང་རྒྱུད་དང་ཁ་བ་བྱ་ཡུག་འཚུབ་
བ་བཅས་བྱུང་བར་ཀུན་གྱི་དོགས་པའི་གནས་སུ་བྱུང་། ཚེས་བཅུ་ཉིན་སྐྱ་བཅར་སྦྱི་
ཁྲབ་མཁན་པོ་དུ་སྐྱ་མ་གྲོ་བཟང་ཡོན་ཏན་དང་། ཚེས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་མཁན་རྒྱུད་
མགོན་ཆེ་གྲོ་བཟང་ལྷོ་ལྷན། ཚེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་མདོ་སྐད་བ་གཙོས་གསེར་གྱི་སྐྱུལ་
སྐྱ་བཅས་ནས་སྟོན་ལས་ཆེན་མོར་མང་འགྲེད་གྱིས་བསྟེན་བཀའ་དང་བཅས།

ཡོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་སྤྱི་སྐོར་བསྟན་འགྲོའི་མགོན་སྐུ་བས་
དང་དབྱུང་གཉེན་དམ་པར་ཞིང་འདྲིར་མི་འདྲིགས་གདོང་ལྡན་བཀའ་པོ་བཞེས་པའི་གསེར་
གྱི་ཁྲི་འཕང་མཚོན་པོར་བསྐྱེད་པ་རྒྱ་མཚོའི་བར་དུ་ཞབས་བྲུང་མི་གཡོ་བར་བརྟན་
བཞུགས་འཕགས་ཆེན་འདུས་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གསོལ་འདེབས་སུ་
ཚོགས་གྱི་ཞིང་དུ་སྤྱོད་བྲངས་པ་ལྷར་སྤྱོད་པའི་བདག་པོ་རྣམས་གྱིས་བསོད་ནམས་
གྱི་ཚོགས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་རྫོགས་པར་མཛད་པའི་ཆེད་དུ་བྱོན་གཤེགས་མཛད་པར་
སྤྱོད་པའི་བདག་པོ་རྣམས་རང་རང་གི་འགྲོང་འཁོས་དང་བསྟན་པའི་དངོས་འབྲུལ་
སྤྱོད་ལམ་དུ་བསྟར་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ན་དེ་དག་གི་བསམ་བཤད་དང་བསྟན་པའི་
ཞལ་བཞེས་དབྱུགས་དབྱུང་སྦྲུལ་ཅིང་རང་རང་དགོ་པའི་རྩ་བ་རྣམས་ལྡན་མེད་པའི་
བྱང་ཆེན་གྱི་རྒྱུར་བསྐྱོད་པའི་ལྷགས་བསྐྱོད་དང་། གཟིམ་རྒྱུང་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་སྤྱོད་
པའི་བདག་པོ་རྣམས་ལའང་ལེགས་གསོལ་གྱི་གསོལ་རས་སྦྲུལ།

དེ་སྐབས་འིག་ཏུ་ཡོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་ལས་སྤར་ལོ་རྣམས་སུ་གསུང་
རའི་ཚོས་བཤད་རྒྱས་ཅམ་བྱེད་པ་ཡིན། འདི་ལོ་མདོར་བསྐྱུས་འིག་བཀྱིན་ཞེས་
བཀའ་མེབས་པར། དོས་ནས་ཡོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་སྤྱོད་ཡར་ཡར་བཞེངས་དུས་
གསུང་ཚོས་ཀྱང་དེ་ལྟགས་གྱི་རིམ་རྒྱས་སུ་གནང་དགོས་ལ་ད་ལོ་འདས་ལོ་ལས་
རྒྱས་ཅམ་དུ་སྐྱབས་རྗེ་ཆེ་བ་མཁྱེན་ཞུས་པར། འོ་ན་ད་ལོའི་རིང་དེ་ལྷར་བཀྱིད་ཅེས་
བཀའ་མེབས་བྱང་བ་ལྟར། ཚོས་བཅོ་སྤྱད་ཆེན་མཚོ་བཞུང་པར་ཅན་གྱི་ཉིན་གསུང་རར་
ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་སྤྱོད་པའི་མཚོམས་ནས་ལུང་དང་འབྲེལ་བཤད་ཚོག་
དོན་འཇུག་པ་མེད་པར་གཙོ་བོར་གདུལ་བྱའི་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་དང་བཅས་

གསུང་བཤད་གཟབ་རྒྱས་དང་སློབ་ལམ་ཆེན་པོའི་ལས་བྱེད་པ་དག་བསྐོས་སོགས་
ནས་དག་འདུན་གྱི་སྤྱི་ལུགས་ལས་འབྲས་དབང་བཞག་སྟེགས་
བསམ་རྣམ་དག་བྱེད་དགོས་དང་། གདན་ས་རྣམས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་སོགས་ནས་ཀྱང་
སྤྱིག་ལམ་གཞོན་ལུགས་ཚོས་འཆད་ཉན་སོགས་ཀྱང་སློབ་དཔོན་དང་གྲུ་བ་ཞེས་
པའི་མིང་དོན་མ་ཐུན་པ་ཞིག་དགོས་ཚུལ།

མདོར་ན་ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་འི་མ་
མེད་པ་འདི་ཉིད་དར་རྒྱས་ལུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ལ་རང་རང་སོ་
སོའི་རུས་པ་ཅི་ཐོན་གྱི་སློབ་ལས་འབད་པ་བསྟེན་དགོས་ཀྱི་བཀའ་རུས་པ་ཅན་སྟེལ་
ཅིང་། གསོལ་རྒྱལ་སློབ་ལམ་གྱི་ཚོགས་སུ་ཆིབས་སྐྱོད་གྱིས་ལུགས་བསྟོད་དང་
བསྟན་འབར་མ་བཅས་ཀྱི་མ་ཐུན་འགྲུང་རྣམས་ཀྱང་སྤར་ལོ་རྣམས་ལས་ཀྱང་སྐྱེསྐྱོད་
གྱིས་མཛད། དེ་ནས་ཉེན་མཚོག་ཤུག་སུ་ཞེ་སོགས་ཉེན་ཁུང་པར་ཅན་རྣམས་ལ་
གནས་གཟིགས་དང་བཅས་དཔལ་ལྷོག་ཏུ་གཟབ་གསོལ་མཛད། ཚེས་ཉི་ཤུ་གསུམ་
ཉིན་གཙུག་ལག་ཁང་སྟེང་ཤོད་རྣམས་སུ་མཚོད་འབྲལ་རྒྱ་ཆེ་དང་བཅས་ཇོ་བོའི་
སྐུན་སྤར་སྐུན་འདེན་ལུས་གསོལ་མཚོད་འབྲལ་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་སློབ་ལམ་རྒྱ་
ཆེར་མཛད་ཅིང་དཔལ་ལྷན་དུང་སྐྱོད་དབང་མོར་ཡང་གཟབ་གསོལ་དང་འབྲེལ་བའི་
འཕྲིན་ལས་དྲག་ཏུ་བཅོལ། ཚེས་ཉེར་བཞི་དང་ཉེར་ལྔ་བཅས་ལ་གཏོར་རྒྱལ་ཆེན་མོ་
དང་བྱམས་པ་གདན་འདེན་སོགས་ལའང་ལུགས་ཞིབ་བསྐྱེད་སྟེ།

སྤར་ལོ་རྣམས་སུ་ལྷ་ལྡན་དུ་ཆིབས་སྐྱོད་སྐྱབས་ཞལ་དཀར་རབ་གསལ་
སོགས་ནས་ལུགས་ཞིབ་ཆེ་ལུན་རིང་མི་མཛད་ཀྱང་འདི་ལོ་གཟིམ་རྒྱུད་རབ་གསལ་

བཀ་ཚུན་དུ་ཞབས་སྟེགས་སྟེང་བཞུགས་འདུགས་ཀྱིས་སྐྱེ་བོ་མཚོག་དམན་ཀྱུན་ལ་
 ལྷག་ནས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱལ་ཅེ་འདོད་ཉིན་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱལ་བར་མཛད། འདི་ལོ་ལྷ་ཡང་
 ལྷག་མཛོད་ནས་ལྷ་ལྷན་སྐྱལ་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་ཉིན་དང་བཞེན་བར་
 བཅས་བ་རྣམས་ལ་རབ་དུ་གནས་པའི་ཚོགས་སྐྱིན་རྣམས་ཤིག་ལྷགས་རྗེས་བཅེ་
 གཟིགས་ཀྱི་གསོལ་བ་བཏབ་བ་ལྟར་སྐྱོན་ལམ་གྲོལ་ནས་ཀྱང་ལྷ་ལྷན་དུ་བཞུགས་
 འདུགས་མཛད་དེ། ཉོར་ལྷ་གཉིས་པའི་ཆེས་གཉིས་ཉིན་ཁྲམས་ར་ཆེན་མོའི་ནང་དུ།
 གོང་ས་མཚོག་རབ་གནས་ཀྱི་དོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་གྱི་བྱ་བ་རྣམས་ལྷག་བཞེས་སུ་
 བསྟར་ཉེ་ཆོག་གྲུའི་ཞབས་ཁྲུང་ཡོངས་འདྲིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ། ལྷན་
 དང་མཚན་ཞབས་ལྷ་ལ། སྐྱེ་བཅུ་རྣམས་ལྷ་ཆོགས་ཡོངས་དང་བཅས་ཉིན་དང་པོར་
 རབ་གནས་ཀྱི་སྐྱ་གོན་དང་། ཆེས་གསུམ་ཉིན་རབ་གནས་དངོས་གཞི་དགོང་ཇའི་
 ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་གཙུག་ལག་ཁང་སྟེང་གོད་ཐམས་ཅད་དུ་ལྷག་ནས་མེ་ཉོག་འཛོར་
 བར་ཆེབས་སྐྱོད་དང་། ཆེས་བཞི་ཉིན་མཇུག་གི་ཚོགས་གཙུག་ལག་ཁང་ཉིན་དང་
 བཞེན་བར་བཅས་བར་མི་མིན་གྱི་གཞོན་བ་སྐྱང་བའི་ཆེད་དུ་ཆོས་སྐྱོང་བསྐྱོ་བ་དང་།
 གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མའི་གཞོན་བ་དང་། མཚོད་པའི་རྒྱན་བཟང་མི་ཆད་པའི་ཡོན་གྱི་
 བདག་པོ་བསྐྱོ་བར་མཛད་པ་དེ་སྐབས་གོང་ས་མཚོག་ནས་སྐྱོན་ལོ་དགའ་ལྷན་གྱི་
 རབ་གནས་སྐབས་ཡོན་བདག་བསྐྱོ་བའི་བཤད་བ་རྣམས་བ་ཞིག་བགྱིས་བ་ཡིན།
 དེར་ཡོན་བསྐྱོའི་བཤད་བ་མདོར་བསྐྱུས་ཅམ་ཞིག་ལས་མི་བྱེད་ཅེས་སྐྱ་ཉིན་ནས་
 བཀའ་ཐེབས་ཉེ་མདོར་བསྐྱུས་ལས་མ་མཛད། དེ་ལྟར་རབ་གནས་ཉིན་གསུམ་གྱི་
 སྐབས་མཚོད་ཁང་སྐྱག་རྣམས་སུ་མཚོད་འབྲུལ་རྒྱ་ཆེ་དང་། ཁྲམས་རའི་ནང་དུ་ཡང་

སྐྱོད་མཚོད་གཟབ་རྒྱས་མཇུག་ཚོག་གི་སྐབས་ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་འབྲུལ་གནང་མཛད།

དེ་ལྟར་རབ་གནས་སྐབས་ཁ་ཆར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་བབས་བར་བལ་མོ་ཆེ་ནས་འདོད་ཡོན་གྱི་ཉམས་སྲུ་སྐྱེས་ཀྱང་ལོང་ས་མཚོག་སྐྱུ་ཁམས་མེ་ཡིན་བས་མི་ཤིས་པའི་རྣམ་པ་མིན་ནམ་སྐྱེས་པ་དང་། རབ་གནས་ཀྱི་སྐབས་ཉིན་སྡེ་རྒྱ་རྣམས་སྲུ་ཡང་མི་ཤིས་པའི་མཚན་མ་གསལ་པོ་འགའ་ཞིག་བྱུང་ཡང་འདིར་མ་བཟོད། རབ་གནས་བྱུང་ནས་ད་རེས་ཚོགས་མཚོད་ཚོགས་དང་སེར་སྤྱོད་བཅས་ལ་ཡང་ཞིབ་གཟིགས་ཤིག་མཛད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་ལེབས། ཆེས་བཙོ་བརྒྱད་ཉིན་དགོ་ལྡན་དང་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་སོགས་ཆེབས་སྐྱོད་ལ་གོགས་མེད་ལེགས་བྱུང་བྱུང་བའི་གཏང་རག་ཏུ། དཔལ་ལྡན་འདོད་ཁམས་དབང་མོ་ཞི་དྲག་ལ་གཟབ་གསོལ་ཉིན་འཁྱོད་ས་ཚོགས་སྤུན་ཚང་མར་ཆེབས་སྐྱོད་བཀའ་རྒྱུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཆེས་ཉེར་གཉིས་གསོལ་རྒྱུ་ཏུ་རྩོ་བོ་ཆེན་པོས་གཙོ་ས་ཉེན་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་སྲུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་རྩོ་བོའི་བཞུགས་གནས་གཞོལ་འདི་ཞབས་སུ་སྲུ་གཡམས་སྲུ་གསུམ་འཇུགས་ཀྱིས་སྤུན་ལ་འདིར་སྐྱོད་དང་། དེང་རང་ཅག་གསུམ་སྐྱོད་པོར་ཚོགས་ཨང་ཞེས་དང་གཞན་ཡང་བཀའ་དགོངས་པ་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ལེབས། དེ་ནས་རིམ་བར་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་དཔལ་ལྷོག་ཡང་སྤྱོད་ལྷ་མོ་དྲག་མོར་ཡང་གསུང་བསྐྱེད་གཟབ་རྒྱས་དང་བཅས་བཀའ་བསྐོ་གཉེར་གཏང་ཉམས་ཐོན་མཛད། ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན་ལ་མོན་ཏུ་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་སྤུང་བྱི་གནམ་གཤེགས་ཀྱི་དྲལ་ཅེ་འབྱོར།

(༡༩༡༡ ལོ་༡༡༠༠ ལོ་༡༠) ཆེས་སུམ་ཏུ་ཉིན་ཚོགས་མཚོད་སེར་སྤྱོད་ལ་བྱགས་

ཞིབ་བསྐྱུངས་རྗེས་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོའི་དགོངས་རྗེས་ལྷན་མཆོད་ཁང་སྟེང་
 ལོད་ཐམས་ཅད་ལ་གནས་གཟིགས་སུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་ཉེན་རྣམས་ལ་ཐུགས་སློན་
 ལྷན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་དང་རྗེ་པོའི་སྐུན་སྲུང་མཆོད་འབྲུལ་ཞལ་འདོན་དང་བཟང་པོ་
 སྐྱོད་པའི་སློན་ལམ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན། དཔལ་ལྷ་སྟོན་ཏུ་གནས་གཟིགས་ཀྱིས་
 དཔལ་ལྷ་ཞི་བཤེད་གསེར་སྐྱེམས་འཕྲིན་བཙོལ་དང་། དཔལ་ལྷ་སྟོན་ཡང་སྟེང་ནས་པོ་
 བང་སྟེབས་ཆེན་ཏུ་གོས་སྐྱ་བཤེད་པ་ལ་རྒྱང་གཟིགས་ཀྱིས་ཐུགས་སློན་ལུག་
 རིང་ཅམ་མཛད། དེ་སྐབས་ཉི་མ་གཟུང་འཛིན་བྱུང་བར། སེར་སྟེང་གི་སྐབས་འདིར་
 གཟུང་འཛིན་འདི་འདྲ་བྱུང་བ་བཟང་ངན་ཅི་འདྲ་ཡིན་ནམ་ཨང་གསུངས་པར་སྟན་
 སོགས་ནས་བཀའ་ལན་ཞུས་པའི་རྗེས་སོགས། དེ་ཉེན་ཆོགས་མཆོད་ཀྱི་དགོང་འདི་
 ཆོགས་དབྱུང་ཆེབས་སྐྱོད་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཆོགས་སུ་
 ཐེབས་དགོས་གསུངས་གནང་མཛད་པ་ལྟར་ཐེབས་སྐྱོད་མཛད་དེ། ཡོངས་འཛིན་
 གཉིས་དང་། གྲུང་ཞབས་པད་རགས་བསྐྱུས་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཇལ་དར་
 འབྲུལ་བཞེས་དང་། དགོ་འདུན་མང་དང་སྟན་ཅིག་ཏུ་སྟེང་བཤེད་གསེར་སྐྱེད་ཀྱི་
 རྒྱུ་ལམ་སློན་སོགས་སློན་ལམ་གྱི་རིམ་བཤེད་ཞལ་འདོན་མཛད་ཅིང་། གསོལ་ཇ་གཉིས་
 པའི་རྒྱབ་ཏུ་གོང་མ་གནས་གཤེགས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཡོངས་སུ་རྗེས་བཤེད་
 དང་། གོང་མའི་ཆབ་སྲིད་མི་ཉམས་དར་རྒྱས་སུ་འབྱུང་བའི་ཐུགས་བསྟོན་སྐྱིན་རྒྱས་
 དང་། བསྟན་འབར་མ་གསུང་གནང་དང་བཅས་བྱུང་བེད་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཏུ་ཆེབས་
 སྐྱོད་བསྐྱུངས།

ཆེས་གཅིག་ཉིན་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཤར་བྱང་ཆོས་རྗེ་བཅས་དགའ་

ལྷན་ཚོགས་ཡོངས་ནས་བརྟན་བཞུགས་ཞབས་བརྟན་འབྲུལ་བཞེས་དང་། ཚེས་གཉིས་ཉིན་གོང་མ་ཚེན་པོའི་དགོངས་ཚོགས་སུ་ཉེན་མཚོག་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་སྲུང་མཚོད་སྤྲོད་ལྷན་ལྷན་འབྲུལ་གཤོམ་དང་བྱམས་རང་གདན་ས་གསུམ་ཚོགས་འདུས་ཀྱི་དགོ་འདུན་ཚིག་སྟོང་ཚོགས་པའི་གྲུང་ཚིགས་ཚོགས་སུ་ཚིབས་སྦྱོང་གིས་གསོལ་ཇ་དང་པོའི་རྒྱབ་ཤེར་སྟོང་བསྐྱོག་རྗེས་ལྷོང་ས་མཚོག་ནས་དབུ་བསྐྱུང་གིས་སྦྱབས་འགོ་གསུང་གྲུབ་མཚམས་ཞབས་པད་བགྲེས་པ་ནས་ལྷོང་ས་མཚོག་ལ་མཇུག་དང་ཉེན་གསུམ་འབྲུལ་དངོས་བཅས་ལུལ། ཚོགས་པ་དགོ་འདུན་རྣམས་ལའང་སྦྱོར་འགྲུབ། དེ་སྐབས་སྟོན་ལམ་རྣམ་གསུམ་དང་། བདེ་སྟོན་བཅས་ཞལ་འདོན་མཇུག་གསོལ་ཇ་གཉིས་པའི་རྒྱབ་ཏུ་ལྷགས་བསྟོར་བཅས་བཀའ་འདེད་བསྐྱུངས། དེའི་སང་ཚེས་གསུམ་ཚད་པའི་ཚེས་བཞི་ཉིན་ལྷན་ཀྱིས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་ཚིབས་ཞལ་བསྐྱུང་ཏེ་ར་ཚེ་རོ་པོ་མི་བསྐྱོད་རོ་རྗེའི་སྦྱོར་སྲུང་མཚོད་འབྲུལ་དང་བཅས། ཞལ་འདོན་ལྷགས་སྟོན་གྱི་རིམ་པ་སྟོན་རྒྱས་མཇུག་དེ་པོ་གྲང་ཚེན་པོ་པོ་ཏེ་ལའ་ཚིབས་བསྐྱུང་བཀའ་འདེད་བསྐྱུངས།

ཚེས་ལྷ་ཉིན་འཆར་ཅན་ས་བཅུད་བུམ་སྦྱབ་ཀྱི་ཉིན་དང་པོ་དང་། ཚེས་བདུན་ཐོག་མཐའ་གཉིས་པར་ཚིབས་སྦྱོང་གིས། ཚེས་བརྒྱད་ཉིན་བརྒྱད་གཏོར་ཚེན་པོའི་མཇུག་སྟོ་སྲུང་ལམ་ལྷར་དང་། ཚེས་དགུ་ཉིན་གོང་མ་ཚེན་པོའི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་ཚོགས་ལྷིང་པོ་གྲང་ཚེན་པོའི་མཚོད་ཁང་ཐམས་ཅད་ལ་ཚིབས་བསྐྱུང་གིས་མཚོད་འབྲུལ་ལྷགས་སྟོན་སྟོན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་། ལྷག་པར་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཚེའི་སྦྱོར་སྲུང་ཏུ་གསུང་ཚོག་ཞབས་ཞུ་རྣམ་གྲུབ་གསུང་བཟང་བ་དང་བཅས་

འབགས་བསྐྱོད། བདེ་སློན། ཐོག་མཐའ་སློན་ལམ། གསང་འདུས་སློན་ལམ། བསྟན་
འབར་མ་བཅས་གསུང་གནང་དང། ཆེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་བུམ་སྐྱུ་བ་ཀྱི་ཕྱི་མའི་
ཆོགས་དབྱུང་ཆེབས་སྐྱོད་མཛད་དེ། བདག་བསྐྱེད་ཀྱི་བཟླས་བ་དང། ལྷགས་བུག་
ལྷག་བུག་གིས་བུམ་རྗེས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་ལྷགས་རྣམས་དང། མདུན་བསྐྱེད་
ལྷ་སྐྱེའི་བཟླས་བ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུན་ལྷིང་བར་མཛད་ཅིང། དེ་ནས་གཟིམ་རྒྱུང་ཤར་
བརྒྱུད་དུ་ཕྱིར་ལེབས་སྐབས་ལུབ་ཕྱོགས་ནམ་མཁའི་མཐོངས་ནས་སྤྱིན་དཀར་དར་
ལྷག་བརྒྱུང་བ་འདྲ་ཞིག་ཤར་བཞིན། དེའི་སང་ཉིན་ངོས་ལ་ཁ་སང་གི་སྤྱིན་དཀར་
དར་ལྷག་བརྒྱུང་བ་འདྲ་བ་དེ་མཛེས་བ་ཞིག་འདུག་ཨང་གསུངས་ཤིང། ངང་ཚ་མ་
སོང་བ་ན་མཁའ་འགོ་དར་ལམ་ཐེང་ཡོད་འདུག་པ་དེ་འདྲ་མིན་ནམ་གསུངས་པར་
ངོས་ནས་མཁའ་འགོའི་དར་ལམ་ཡིན་ཆེ་རྒྱུང་ས་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་ན་
ལུས་པར་ཅི་ཡང་མ་གསུངས།

(༡༩༩ བ་༦།༥༠༩ འ་༢) ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་སྐྱུ་བཅར་སྤྱི་བྱུང་མཁའ་པོ་རྒྱ་གྲ་
མ་ནས་འབགས་བ་ལྷ་ཁང་དུ་སྟོང་མཚོད་རྒྱས་གཤོམ་བཅས་སྐྱུ་བཅར་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་
ཚང་གི་ཆོགས་ཡོངས་ཀྱི་དབྱུང་གདན་ལུས་ཀྱིས་ཆེ་སྤྱིན་རྣམ་བར་རྒྱལ་མའི་ཆོ་ག་
དང་བཅས་བཏུན་བཞུགས་འདུལ་སྐབས་མཚུལ་གསོལ་འདེབས་ངོས་ལ་ལུ་རོགས་
སུ་བཅོལ་བྱུང་བར་༢སྐབས་མགོན་མཚོག་གི་སྐྱུ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱུང་བར་
རྣམས་ཀུན་གྱི་དད་པའི་གསོས་སུ་བརྗོད་བ་སྟོན་དུ་བཏང་ནས། ལྷགས་རྗེའི་བདག་
ཉིད་འབགས་མཚོག་ཐམས་ཅད་མཐུན་བ་ཐུན་ཉིད་དག་དང་མ་དག་པའི་ཞིང་
ཁམས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ལྷ་དང་རྒྱ་གི་མི་དང་མི་མིན་སོགས་གདུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་ནས་

རང་རང་གི་གནས་སུ་བྱོན་པ་དང་བཞུགས་ན་མོས་པ་ཤ་སྟག་ལགས་ཀྱང་། ཞིང་
ཁམས་གཞན་དང་གཞན་དག་གི་གདུལ་བུའི་མགོན་དུ་བྱོན་བཞུགས་མཛད་པ་ལ།
དེ་ལས་ཞིང་ཁམས་གཞན་དག་གི་སྐུལ་པའི་བཀོད་པ་བསྟུ་བ་ལ་སྟོས་མི་དགོས་ཏེ་
ས་དང་པོ་ཐོབ་ནས། ཞིང་ཁམས་བརྒྱ་སྟག་དུ་མར་སྐུལ་པའི་བཀོད་པ་ཅིག་ཅར་དུ་
སྐུལ་ཏེ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཚོན་པ་དང་གདུལ་བུའི་དོན་མཛད་པར་བྱས་ན་སྤངས་
རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཁྲིད་ལྟ་བུ་ནི་ཞིང་ཁམས་བྱེ་བ་སྟག་བརྒྱར་ཡང་
སྐུལ་པའི་བཀོད་པ་གྲངས་དེ་ཉིད་ཀྱང་སྟོན་བྱས་ལགས་ན་དག་མ་དག་གི་ཞིང་
ཁམས་འགའ་ཞིག་གི་གདུལ་བུའི་རེ་བ་སྐོང་བ་ན་ཞིང་ཁམས་འགའ་ཞིག་གི་གདུལ་
བྱ་བོར་བར་མི་མཛད་པར་གདུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ་སྐོང་བར་
མཛད་དགོས་ཞེས། ལྷག་པར་སྟོན་མཉམ་མེད་ཉི་མའི་གཉེན་དེ་ཉིད་འཁོར་ཚོགས་
ཀྱི་མཚོ་ལྟ་བུའི་དབུས་སུ་འབགས་མཚོག་ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཁྲིད་ཉིད་
གངས་ཅན་གྱི་ཞིང་གི་གདུལ་བུའི་མགོན་དུ་མངགས་པར་མཛད་ལགས་ན་བསྟན་པ་
དུས་ཀྱི་མཐའ་མར་ཉེ་བའི་གདུལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་པ་རྣམས་ལ་ཆེས་ཆེར་བཅེ་
བའི་ཐུགས་ཀྱིས་ཞིང་འདིའི་གདུལ་བུའི་སྤང་ངོར་མཁས་བཅུན་བཟང་སོགས་ཀྱི་སྐོ་
ནས་རྒྱལ་བ་བསྟན་འཛིན་སྐོང་སྤེལ་བའི་བྱས་པ་རེ་ཆེར་གྱུར་པ་ཀུན་གྱིས་མཐུན་སྤང་
དུ་གྲུབ་པ་ལགས་ན། རྒྱལ་བའི་མཛད་པ་ཀུན་གྱི་མཚོག་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོང་བར་མཛད་པའི་སྤྲད་དུ་གཟུགས་སྐུ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ལོར་བུ་འདི་
ཉིད་བཟན་པར་བཞུགས་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཡུར་ལྷོ་གློ་བཟང་གློ་བཟང་གསོལ་བ་
འདེབས་པའི་ཚོགས་སྟོན་དབང་དུ་རང་གི་ཅི་བྱས་ཀྱིས་གསོལ་ཏེ་མཇུག་ཐུག་ཏུ་

ལུལ་བ་ན་མཚོག་གསུམ་ལ་སློན་འདུན་གྱི་དེས་བ་ཅམ་ལས་ཅི་ཡང་མ་གསུངས།

ཆེས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞིའི་ལུན་ཚོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱོད་ཀྱིས་
དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྩལ་ཚོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་མཚོན་གར་ལ་ཡང་
ལྷགས་ཞིབ་བསྐྱེདས། ཆེས་བཅུ་ལྔ་ཉིན་གོང་མ་ཆེན་པོའི་དགོངས་བ་རྫོགས་ཆེད་
མཚོན་ཁང་སྟེང་གོད་རྣམས་ལ་གནས་གཟིགས་སུ་ཆེབས་སྐྱོད་དལ་དུས་མཛད་དེ་
འཕགས་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མདུན་དུ་སློན་ལམ་སྟེ་ལྷ། བསྟན་འབར་མ་སོགས་ཞལ་
འདོན་སློན་རྒྱས་མཛད་སྐབས་དུས་རྒྱུན་དང་མི་འདྲ་བར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་ལྷག་
ནས་སོན་ཆེད་འཛོལ་བར་མཛད་པས་ལྷག་ནས་ནས་བཟེ་ཡང་ཡང་ཁ་གསོ་དགོས་
ལྷུང་། ཞལ་འདོན་གྲུབ་ནས་གསེར་སྟོང་དགེ་ལེགས་གཟི་འབར་དང་ས་གསུམ་
མངོན་དགའ་བཅས་ལ་གནས་གཟིགས་ལྷགས་སློན་གྲུབ་ཇེས། ས་གསུམ་མངོན་
དགའི་རུབ་སྟོན་ནས་དགེ་ལེགས་གཟི་འབར་གྱི་འགག་ཏུ་ཞབས་སྟེགས་སྟེང་ཞལ་
རུབ་གཟིགས་ཀྱིས་ཞལ་འདོན་ཞབས་ཁུ་རྣམ་གྲུ་གསུང་བཟང་བ་རྣམས་ལ་ལྷག་
དབང་སྦྱལ་ཉོ། །

༡༩ ། རྩལ་བསྟན་སྐྱེ་སྐྱུན་བཞེས་བར་ཞབས་བརྟན་གཏོས་ཆེ་སྐྱབ་སྐྱལ་དང་
བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་ཟམ་མ་ཚད་པར་ལུས་ཡང་། སྐྱེ་དགུའི་བསོད་
ནམས་ཉམས་བས་དགོངས་བ་གཞན་དུ་གཏད་དེ་ལྷགས་དམ་ལ་བཞུགས་
བཞིན་ངང་སྐྱེའི་ན་བཟང་བཟེ་གསོལ་དང་འི་ཞིམ་གྲུག་བ་སོགས་བཞུགས་ནས་
ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། ལྷགས་དམ་གྲོལ་བ་ན་མཚན་
གཟིམ་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་སྐྱེ་གདུང་ལ་སྲི་ཞུ་འདུ་བཞུགས་དང་ཕྱོགས་ཉེ་

རིང་ནས་མངལ་ཞུས་ཀྱིས་མཚོན་མཚོད་འབྲུལ་ཀྱི་ཆེར་སྐྱེལ།

༩། (༣༡༩ བ་༡། ༡༠༥ འ་༡) ས་བཅད་གསུམ་པ་སྐྱེ་ཆེ་འདིའི་གདུལ་བྱ་རྫོགས་པ་
བ་ཞི་དབྱིངས་སུ་མཉམ་ཚུལ་བསྟན་ཅིང་སྐྱེ་གདུང་གིས་འགོ་དོན་བསྐྱེད་ཚུལ་ཡན་
ལག་དང་བཅས་པ་ལས། སྐྱིར་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པ་འདི་ཉིད་བསྟན་འགྲོ་སྐྱིའི་བདེ་
ཐབས་དང་། ཡོང་ས་མཚོག་གི་ཞབས་བརྟན་འཆར་འཕམ་རྒྱ་ཆེ་བསྐྱབས་དང་སྐྱབ་
བཞིན་ཀྱང་གྱིས་མཐུན་སྦྲང་དུ་གྱུར་བཞིན་པར་མ་བཟད། ཡོང་ས་མཚོག་ཉིད་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱབས་འགན་གཅོང་བཞེས་བསྐྱེད་ས་པ་ནས་བཟུང་ལས་ཁྲུངས་
ཁབ་ནས་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་ཀྱི་ཞབས་བརྟན་སྐྱབ་དགོས་ཚད་མེད་ཀྱི་སྤྱིང་
ཞབས་བརྟན་འཕམ་སྐྱབ་ཀྱི་དོ་དམ་ལུང་བསྐྱོས་མཛད་དེ་ལོ་ལྷར་རིས་སུ་མ་མཚེས་
པའི་ལྷ་སྐྱ་རྣམས་ཀྱི་ལུང་བཞིན་ཞབས་བརྟན་ཁང་ནས། ཚད་ལྡན་གྱི་སྐྱ་མ་དག་པའི་
བཤེས་གཉེན་སྐྱབས་འཆར་རིག་འཛིན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དང་། སྐྱས་པའི་རྣལ་
འབྱོར་ལ་གནས་པ་སྐྱ་ཚོགས་ལ་རྒྱུད་གསར་རྙིང་ལས་གསུངས་པའི་ཆེ་ལྷ་དུ་པའི་
སྐོ་ནས་སྐྱའི་ཆེ་སྐྱབ་དང་། རྒྱུད་སྐྱ་སྤོད་སྦྲང་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གཅོར་གྱུར་གྱི་
ས་དག་ཉིད་གསུམ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཆེ་སྐྱ་མཐའ་དག་ལ་རང་རང་གི་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་
བརྟན་སྐྱབ་བྱུང་། མཐའ་འབྲུལ་ཡང་འབྲུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་སྐོབ་དཔོན་ཆེན་
པོ། ཁམས་གསུམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་སོགས་ཀྱི་སྐྱབ་གནས་སོགས་
གནས་ཆེན་བྱུང་བར་ཅན་རྣམས་ལ་ཉམས་གསོ་དང་མཚོད་འབྲུལ་སོགས་དུལ་
སྤང་གི་སྐྱབ་དུ་མ་བཀལ་བའི་ཞབས་བརྟན་སུ་མེད་དུ་སྐྱབ་པར་མཛད་ཀྱང་། ལྷ་
བདེའི་དུས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཞི་ཚོད་ལྡན་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་བ་ནས་བཟུང་ལོ་བརྒྱ་ཆེའི་རིང་མཐར་

ཤེད་པའི་བར་དུ་རྗེ་མུར་འགྲུར་པའི་སྐྱེ་བུ་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱང་རྗེ་ཚུང་རྗེ་
ཚུང་དུ་འགྲོ་བ་དུས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ལགས་ན་དུས་གསུམ་བདེ་གཤེགས་ཀྱན་གྱིས་
མཐུ་རུས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཀྱང་བརྒྱུ་ཏུ་མི་འགྲུར་ལ། ཚོད་དུས་དགའི་ཡང་མཐར་
ཉེ་བའི་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་པལ་མོ་ཆེ་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའི་ངན་སྲོད་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་དུས་
འདའ་ཞིང་། འཕགས་མཚོག་སྤྲུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་ལ་མཁས་
པའི་མཛད་པ་སྣ་ཚོགས་རང་གི་སློ་ཡུལ་དུ་མ་འཚུན་པར་བཟང་ངན་ཅི་ཡིན་ཆེ་ཚོས་
བ་བ་སློ་སྐྱེད་ཤེད་པ་དག་རྗེ་མང་དུ་གྱུར་བས་ན་སྐྱེད་ངོས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ལས་འདས་
ཏེ་སྐྱ་གདུང་རིང་བསྐལ་སོགས་ཀྱིས་འདུལ་བའི་སྐབས་སུ་བབས་པར་གྱུར་པ་ན།

ཆོས་བཙོ་ལྷ་རུབ་མོ་ནས་མ་དག་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་སྤང་ངོར་རྒྱན་
གཏན་སྐྱེ་གང་གི་སྦྱན་གཞི་སློ་བུར་སྡི་སྡི་རྣམ་པ་བརྟན་ཅིང་། འདི་སྐབས་སྐྱའི་ཉེ་
གནས་ཆེན་མོ་གཞིམ་དཔོན་བར་ཞི་བ་ནས་སྐྱ་བསེལ་བའི་རྒྱུན་མིན་ནམ་སྐྱམ་སྡེ་
འབྲུལ་དུ་ཆབ་བསྐོལ་ཆ་མོ་ཞིག་སྤུལ་ཏེ། ད་དུང་སྤྲུགས་སློས་མ་བཟོད་པར་ནས་
ཤེད་ཅམ་ན་སྤོན་གྱི་ཤག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་སྐྱེད་གནང་བུང་བར་སྐྱེད་པ་
འབྲུལ་དུ་འཁོད་གནང་གིས་གསོལ་སྐྱོན་འབྲུལ་གནང་མཛད་ན་ཞེས་ཞུས་པར་དེ་
དོན་ནམ་ཟིང་མཚམས་ནས་སྐྱེད་པ་འགྲོར་ཏེ་གསོལ་སྐྱོན་སྤུལ་ཡང་དུངས་སྐྱེད་
མ་བཞེས་པས། ཆོས་བཙོ་བདུན་ཉིན་གནས་ཚུང་ཚོས་སྐྱོད་ཆེན་པོར་ལུང་ཞུས་པ་
པར་ཞལ་གསལ་མ་ཕེབས་ཀྱང་ད་དུང་སྐྱེ་མདུན་དུ་འཁོད་པ་རྣམས་ཏེ་འདུན་རྗེ་
ཆོས་མཚོན་ཞབས་སྐྱ་མ་རྣམས་ལ་འདང་གཞིམ་རྒྱུང་འགག་ཏུ་ཞབས་བརྟན་གྱི་རིམ་པ་
འབྲུལ་སྐྱབ་དང་། གཞན་ཡང་ཞབས་བརྟན་རྒྱ་ཆེར་སྐྱབ་རྒྱའི་འདུན་བཙོན་བསྐྱེད་

ཀྱང་སྐྱབ་ཡོང་མེད་པ་སྐྱུ་ཁམས་ལྷེ་ལྷེན་གྱི་ངང་ནས། ཚེས་ཉི་ཤུ་ཚོ་ངངས་མཚན་གཟེམ་ཁང་ནས་ཉི་འོད་དུ་ཆེ་བས་བསྐྱུར་བསྐྱུར་རྒྱ་ཡིན་གསུང་འདུག་པར་གཟེམ་དཔོན་ལགས་ནས་སྐྱུ་བསིལ་གྱིས་དོགས་ནས་མཚན་གཟེམ་ཁང་ངང་དུ་བཞུགས་འདུགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་དགོས་ཞེས་ནན་ཞུས། དེ་ཅེ་ཉི་ཤར་མཚན་ནས་སྐྱུ་མདུན་དུ་བོས་གནང་མཛད་པས་སྐྱུ་བཅར་ཞུས་པར། ཞལ་གྱི་དགྱིལ་འཁོར་ཡང་ཅུང་ཞིག་ཉམས་ཚུལ་དང་བཅས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོང་འདུག་གསུངས་པར། དོས་ནས་སྐྱུ་ཞབས་ཉིད་ངང་མཐུན། བདག་སོགས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱུ་གཟུང་སྐྱུར་དུ་མ་སོང་བ་ཞིག་ཐུགས་རྗེས་གཟེམས་ཞེས་ཞུས་པར་ཞལ་ནས་ཅང་མ་གསུངས་ཀྱང་། མི་མཉེས་པའི་རྣམ་པར་ཞལ་བསྐྱུར་ཅིང་བཞུགས་པས་ཅི་ཡང་ཞུ་མ་ཞུས་ཤིང་།

དེ་མཚན་གསོལ་ཇ་ཞིག་ཐེབས་པར་གསོལ་ཇ་གནང་དགོས་ཞུས་པ་ན་ཞལ་རྒྱལ་ཚམ་རྒྱལ་ཚམ་ལས་མ་མཛད་ཅིང་། དོས་ལ་ཡོངས་འཛིན་གསོལ་ཇ་ཡག་པོ་བཞེས་ལ་འདིར་ལྷོད་ལྷོད་བཞུགས། ཞེས་བཀའ་ཐེབས། ཞལ་དཀར་གྱི་ཕྱོགས་ལ་གཟེམས་ཉེ་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་དེ་པ་གི་ཡང་གསལ་པོར་གཟེམས་ཀྱིན་མི་འདུག་གསུངས་ཤིང་། དོ་རུབ་ལྷ་མོ་དཀར་མོ་ཡང་འདིར་ཐེབས་བྱུང་གསུངས་པར། ཅི་འདྲ་ཞིག་འདུག་ལགས་ཞུས་པར། དབུ་ལ་ལྷོག་དང་ལྷོ་བ་སི་ལྷོ་བ་སི་བྱས་པ་ཞིག་འདུག་གསུངས། གཞན་ཡང་ཀླུ་ལ་སོ་ཞིག་ཀྱང་སྐྱེ་བས་བྱུང་ཞེས་བཀའ་ཐེབས། དེ་མཚན་སྐྱུ་མདུན་དུ་འཁོད་པ་རྣམས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་ཉེ་གནས་རྒྱུང་ཚོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་འབྲམ་དུ་གདན་ཞུ་བྱིས་ན་དགའ་མོ་ཞེ་ཡོང་སྐྱུ་ལྷེ་གནས་རྒྱུང་དུ་བང་ཆེན་ཤར་གྱིས་བཏང་། ལྷོ་ཁྱབ་མཁན་སོ་ནས་དོས་ལ་འབྲམ་དུ་སྐྱུ་ཞུས་ཤིག་

ལུལ་ན་གསུངས་པར། ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར་ཁྱེད་ནས་འཕྲལ་དུ་
 ཞུས་བཀྱིན་ཡོང་གསུངས་པས། དེ་འཕྲལ་ཤག་ཏུ་སྤྱིན་ནས་སྐྱེའི་ཞུས་བུམ་སྐྱེར་
 བར་སྐྱབ་པར། དེ་སྐབས་ཡལོང་ས་མཚོག་མཚོན་གཟིམ་ཁང་ནས་ཉི་འོད་དུ་སེབས།
 བཞུགས་ཁྲིའི་མདུན་བཞུགས་གདན་བདེ་སྟོན་གྱི་སྟེང་དུ་བཞུགས་འཇགས་མཛད་
 འདུག་ཅིང་སྐྱེ་མདུན་དུ་བཅར་བར་སྐྱེ་ཁམས་ཤིན་ཏུ་ཉོག་པར་འདུག་པས་སྐྱེ་ཞུས་
 མེ་ལོང་གི་འོར་ཞུན་ཞུས་པར། དེ་ག་ཡོང་ཞེས་སེབས་པ་ལྟར་སྐྱེ་ཞུས་སུལ། དེ་
 སྐབས་གསུང་བཤོས་ཀྱང་ཆེར་མི་མཛད་ཅིང་ནམ་མཁའི་མཐོངས་སུ་སྐྱེན་ཆེས་
 ཆེར་གཟིགས་གྱིན་བཞུགས་བཞེན་པར་ངང་ཚམ་སོང་བ་ན། གསུང་གི་ཐ་མ་ཁམ་བུ་
 ཞེས་བཀའ་སེབས་པར་གསོལ་དཔོན་རྩེད་བ་ནས་མངའ་རིས་ཁམ་བུ་གསུངས་པ་
 ལྟ་བུ་ཞིག་གོ་ནས་ལྷགས་སྤྱིན་མངར་ཁམ་ཞིག་སུལ་བ་བཞེས་པ་དང་གཟིགས་པ་
 ཚམ་ཡང་མ་མཛད།

ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་ནས་ཡལོང་ས་མཚོག་སྐྱེ་ཁམས་སྐྱེར་དུངས་གྱི་སློབ་ནས་
 ཞབས་པད་ལུན་བརྟན་གསོལ་འདེབས་གྱི་རྟེན་དུ་གསེར་ཟངས་ལས་བྱུབ་པའི་
 མགོན་པོ་ཆེ་དཔག་མེད་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་དང་མཇལ་དར་ནང་མཛོད་ཅིག་སུལ་བར་
 མཚོད་དཔོན་ལགས་ནས་སྐྱེན་ལམ་དུ་བསྟར་ཉེ་སྤར་རྒྱགས་གྱིས་ཞུས་པར་མགོན་
 པོ་ཆེ་དཔག་མེད་གྱི་སྐྱེ་བརྟན་དེར་གཟིགས་པ་ཚམ་ལས་བཀའ་ཅི་ཡང་མ་སྐྱེལ།
 བཞུགས་ཁྲི་ལ་སྐྱེ་རྒྱབ་བསྐྱེས་ཤིང་ཞབས་གཉིས་མཉམ་པར་བརྒྱུད་བའི་སྐབས་
 གྱིས་བཞུགས་བཞེན་པ་ནས། ལྷགས་དབུགས་རིམ་བཅེགས་གྱི་རྒྱལ་བསྟན་པར་
 དུང་ན་འཕོད་པ་སུས་ཀྱང་རི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་། དེ་དག་ལ་སྐྱེན་གྱིས་གཟིགས་པ་དང་

ཕྱག་གིས་བད་སོགས་ཅི་ཡང་མི་མངོན་པར་བཞུགས་བཞིན་པའི་ཡུར་ཐོན་ནས།
བདག་སོགས་གངས་ལྷོངས་འདིའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ནི་མགོན་པོ་ཁྱེད་ཉིད་ལས་
གཞན་སྲུ་ལའང་གཏན་གྱི་མགོན་སྐབས་དཔུང་གཉེན་ལྷུ་ས་མ་མཚེས་ན་སྦྱང་ནས་
གངས་ལྷོངས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཕྱགས་བཅེ་བས་ནམ་ཡང་མི་འདོར་བ་མཁྲིན། ཞེས་
ལུས་པ་ན། སྐྱེ་སྟོན་ཆེས་ཆེར་གཞེངས་བསྟོན་མངོན། དེ་ནས་ཀྱང་ལྷགས་དབྱགས་
བཅེགས་པ་རིམ་བ་རྗེ་རྒྱུང་རྗེ་རྒྱུང་དུ་ཡུར་པའི་མཚོ་མས་ཤིག་ན་མགོན་པོ་གང་དེ་
ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་ནས་འཇུས་ཏེ་གོང་དུ་གང་གསོལ་བ་བསྐྱར་དུ་གསོལ་བ་བཏབ་པར།
སྐྱེ་སྟོན་གཞེངས་ཅམ་མངོན།

དེ་ནས་ལྷགས་དབྱགས་རྗེ་ཕྱི་སྐབས་སྲུ་ཡང་དེ་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པར།
སྐྱེ་སྟོན་རྒྱུང་གཞེངས་ཅམ་ནམ་མཁའི་མཐོངས་ལ་སྐྱུན་གཞིགས་ཀྱིན་མངོན། དེ་
མཚོ་མས་གནས་རྒྱུང་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བའས་ཀྱི་སྐྱེ་མདུན་དུ་འཕྱོར་ཏེ། ཆོས་
སྐྱོང་ནས་འཕྲུལ་དུ་དང་ཆོན་སྐྱེ་ལྷའི་སྐྱུན་ཤལ་ཞིག་ཕྱུལ། དེ་སྐབས་ནང་མ་མཁའ་
སྡེ་དང་གཞུང་ཞབས་མང་ཅམ་དེར་ལྷགས་ཏེ་ཐམས་ཅད་ནས་དུ་འཕོད་ཀྱིས།
ལྷགས་མགོན་ཐམས་ཅད་མཁྲིན་པ་སྐྱེ་ཆེ་བཏན་པ་ཞིག་མཁྲིན། ཅེས་ལྷགས་
མགོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀར་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་ཆོས་
སྐྱོང་ཡང་ལྷོང་ས་མཚོ་གི་སྐྱེའི་གམ་དུ་བྱངས་ཏེ་གཞིམ་ནས་བཞུགས། ལྷོང་ས་
མཚོ་གི་ལྷགས་དབྱགས་བལྟ་རིམ་(རབ་བྱུང་༡༥ ལིང་ཕག་ཉོར་ལྷ་༩ ཆོས་༣༠ ཕྱི་
ལོ་༡༨༥༥) རྗེགས་པ་ནས་ཆོས་སྐྱོང་ཡང་སྐྱེ་སངས་ཏེ། ཆོས་རྗེ་འཕྲོར་བཅས་དང་
གནས་སྐབས་དེར་འདུས་ཀྱི་ནང་མ་མཁའ་སྡེ་དང་། མགོན་གཞིམ་བཅས་ནས་སྲུ་

ངན་གྱིས་གཞིར་བཞིན་དུ་སྲིར་སྐོན་ཅིང་། སྐྱོན་དང་མཁན་སོ་གསོལ་གཞིམ་བཅས་
གྱི་ལྷ་ངན་གྱི་མེས་གདུང་བས་མིག་ནས་མཆི་མའི་ཆར་ནི་ལྷུག་ལྷུག་བབས་ཤིང་
ལུས་གྱི་དབང་སོ་ནི་འབྲུང་འབྲོར་དུ་རྒྱ། དག་ནི་སྐྱ་བ་ཇི་བཞིན་བརྗོད་དུ་མི་རུས་པ་
ཞུས་ཞིང་ཆེས་ཆེར་འདར། ཚོད་དུས་རྒྱུད་པའི་འཛིགས་པ་ཆེས་ཆེར་བདོ་བའི་དུས་
འདིར་མགོན་སྐྱབས་དང་བྲལ་བའི་ངང་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་སྲོང་དགོས་པ་བདག་ཅག་
ཅམས་གྱི་སྡོན་གྱི་ལས་ནི་ཅི་འདྲ་ཞིག་གོ་སེམས་ཤིང་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་གྱི་ངང་ནས་
བཟོད་མེད་ལྷ་ངན་གྱི་ཁུར་ཆེན་སོས་མནན་པར་གྱུར་གྲོ། །

(༡༩༧ བ་༣།༡༡༠ འ་༦) དེ་ནས་རྒྱས་སྤྲོད་པ་ལྷན་ལ། གང་ལ་བཅོས་སུ་ཡོད་
ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་ཅི་ཞིག་དགོས། །གང་ལ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི། །དེ་ལ་མི་དགའ་
ཅི་ཞིག་མན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རོན་ཡིད་ལ་བསམས་ཏེ་དེར་ཚོགས་ཐམས་
ཅད་ནས་སློ་སེམས་ལེགས་པར་བསྐྱེལ་དགོས་འདུག་སྟེ། སྐྱོན་ནས་སྐྱ་གདུང་
རིན་སོ་ཆེར་སྤྲུལ་འཚལ་དང་བཅས་རབ་དཀར་འི་མ་མེད་པའི་སྐྱོན་ཤལ་གསོལ་ཏེ།
མགོན་སོ་སྲིད་ཉིད་སྲིད་དང་སོ་བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སྤྲུལ་སྤྱོད་ཚུལ། བར་སྐབས་
ཤིན་ཏུ་འདུལ་དཀར་བའི་གདུལ་བྱ་སྲིད་དང་། ཁྲད་པར་དུ་ཡང་སྤྲུལ་སྤྱོད་མ་ལྟ་བུ་དེའི་
དུས་ཁ་བ་རི་པའི་ཞིང་གི་གདུལ་བྱ་ཅམས་མ་རྗོགས་གྱི་བར་དུ་སྤྲུལ་སྤྱོད་སེམ་མི་
གཏོང་བར་མགོན་སོ་འོད་དཔག་མེད་གྱི་བྱུང་དུ་དམ་བཅས་ཏེ། སྲོངས་འདིར་སྐྱའི་
སྤྲུལ་པ་དང་ཐབས་མཁས་གྱི་མཛད་པ་སྐྱ་ཚོགས་གྱི་སྡོན་ནས་གདུལ་བྱའི་དོན་མཛད་
བཞིན་དུ་དང་ཡང་སྲོངས་འདིར་གདུལ་བྱ་རྗོགས་པར་ཉེ་བ་མ་ཡིན་པས་སྲོངས་
འདིར་བསྐྱོན་དང་འབྲོ་བའི་མགོན་དུ་སྤྲུལ་ཡང་མཚོག་གི་སྤྲུལ་སྤྱོད་ནམ་པ་གང་གི་

མཚོ་ཐོས་ཅམ་ནས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ངེས་པ་རྙེད་རྣམས་པ་ཞིག་སྐྱུར་བ་སྐྱུར་བར་བྱོན་
བར་མཛད་དུ་གསོལ། དེའི་ཆེ་ན་ཡང་དུར་སྐྱིག་འཆང་བ་སྐྱུ་འབྲེང་གོང་མ་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་བཟང་པོ་བདག་གིར་མཛད་དུ་གསོལ་ཞེས་བྱ་བ་སོགས་གདུང་
ལྷགས་དྲག་པོས་གསོལ་བ་བཏབ།

སྐྱུ་བཅར་སྐྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་དང་གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ་སྐྱུའི་གཅེན་པོ་
གདུང་དང་། མཁྱེན་རབ་སྐྱོ་གོས་འཛིགས་མེད་བཅས་ནས་ཀྱང་སྐྱུན་ཤལ་ཕུལ་ཏེ་སོ་
སོའི་སྐྱོས་གང་དཔོགས་ཀྱིས་གདུང་ལྷགས་དྲག་པོས་གསོལ་བཏབ་ཞུས། དེ་ནས་
སྐྱུ་བཅར་སྐྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་ནས་བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་ལྷན་བས་མགོན་མཚོག་སྐྱོ་
དུར་དུ་སྐྱུའི་མེ་རྟོག་དོར་བའི་མཛད་པ་འདི་འབྲེ་ཞིག་བསྐྱུན་ཅིང་། སྲིད་ཀྱི་འཚོ་
འཛིན་མཛད་པ་ཞིག་ཀྱང་མེད་པས། སྐབས་འདིར་ཞབས་པད་རྣམས་དང་ངོས་
རྣམས་གོས་བསྐྱུར་གྱིས་ཨི་བན་ལ་སྐྱུན་ཞུ་མི་ཞུ་མ་སྐྱུ་མེད་མ་ཟད། དགོངས་རྗེས་
མཚོད་སྐྱིན་ཀྱི་ཆེ་འགོ་འཕྲུགས་སང་ཉིན་ནས་འིམ་པར་བཞི་དགོས་ལ། ད་ལྟ་ཉིད་
ནས་སྐྱོན་གྱི་ཡིག་ལམ་སོགས་ལ་བལྟ་རྟོག་བྲེལ་གཡེང་འེ་ཆེ་ལགས་ཤིང་། སྐྱུ་
གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་ཞུ་འི་ལྷན་སྐྱུ་དགོས་ཚུལ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་ཉིད་ནས་
བཀོད་ཁྲབ་གསོལ་གཟིམ་དང་མགོན་ཆེ་སོགས་ལ་འཕྲུས་ཤོར་མེད་པ་དགོས་ངེས་
བཅས་སྐྱེད་བར་གནས་སྐབས་དེ་དོན་མ་ཞུ་མ་སྐྱུ་མེད་ལགས་ཞེས་ཞུས། ལྷ་མ་
རྣམས་ཕྱགས་དམ་མ་གོལ་བར་སྐྱུ་གདུང་ལ་འགྲུལ་བསྐྱོད་གཏོང་ན་ཕྱགས་དམ་ལ་
གཞོད་ཅེས་སྐྱེད་ཚུལ་རྣ་བས་ཐོས་སྐྱོང་ཡང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ཁྲུང་བར་ཅན་གྱི་སྐྱུ་
གདུང་བཟོ་བཅོས་ཞུས་ཀྱང་ཕྱགས་དམ་ལ་མི་གཞོད་སྐྱུ་སྐྱེད་སྐྱོབས་བསྐྱེད་དེ། དེ་

མ་ཐག་སྐྱ་གདུང་རིམ་པོ་ཆེ་ཉི་འོད་བཟུགས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་རྒྱུ་རེད།
བཟུགས་གདིང་བཞིང་སྟེ་མཚོན་དཔོན་མཁན་པོ་ནས་སྐྱའི་གཡམས་ཚོགས་དང་།
གཡོན་ཚོགས་ནས་ངོས་ཀྱིས་བཞེགས་ཏེ། དལ་བུས་གདན་འདྲེན་ཞུས། མཚོན་
དཔོན་ལགས་དང་ངོས་ནས་ཕྱག་གཡམས་གཡོན་སྟོན་པ་ནས། ཕྱག་གཡམས་ཞབས་
བུས་གཡམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྐབས་སྦྱིན་དང་། ཕྱག་གཡོན་སྐྱའི་རྒྱུ་བུ་བུ་དུ་བཟུགས་
གདན་ལ་བཞེན་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱ་གཟུགས་དང་། མགུལ་དབུ་རྣམས་གཞན་གྱིས་
བཟོ་བཅོས་སོགས་ལ་མ་སྟོས་པར་ཅུང་ཟད་འགྲིང་སྐབས་ཀྱིས་རྣམ་པ་དང་བཅས་
ཐད་འདོངས་སུ་བཟུགས། ཐོན་ནས་ཞབས་རྗེ་རྒྱུལ་གྲུང་དུ་བཅོས་ན་ལེགས་སམ་
སྟུང་སྟེ། ཞབས་གཡོན་བཟུགས་གདན་གྱི་སྟེང་དུ་བསྐྱམས་ནས་བཞག་པ་ལྟར་
བཟུགས་ཤིང་། ཞབས་གཡམས་གཡོན་པའི་སྟེང་དུ་ལན་གསུམ་འདྲེན་གྲུང་བརྒྱུང་
བར་མཛད།

འཕགས་པ་སེམས་ཉིད་ངལ་བསོའི་བཟུགས་སྐྱངས་སུ་རང་བྱུགས་ཀྱིས་བྱོན་
བཟུགས་མཛད་པ་ན་དེར་འཁོད་ཐམས་ཅད་ནས་དབལ་ལྡན་སྐྱ་མ་དམ་པ་འདི་ནི་
ལྗུལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་འཕགས་མཚོག་སྐྱུན་རས་གཟིགས་
དབང་དངོས་ལས་གཞན་དུ་མ་གྱུར་པའི་དད་པ་བརྟན་པོ་ཐོབ་པ་ན། སྐྱ་གདུང་གིས་
གྲང་འགྲོ་བ་དབག་ཏུ་མེད་པའི་དོན་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི་བདེན་པའི་ཚིག་ཏུ་
ངེས་པ་ཉིད། སྐྱ་གདུང་ལ་དུས་ཀྱི་གྲང་བོད་དང་བསྐྱུན་པའི་སྐྱའི་སྟོན་གཡོགས་སྟེང་
གཡོགས་དང་། དར་ཟབ་ཀྱི་རྒྱལ་གཟན་སྐྱོ་སྐོས་དང་མཐང་གོས་ཞལ་དར་དམར་པོ་
དང་། དབུ་པུ་སྟེ་རིང་གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་ལེགས་པར་གསོལ། དེ་མཚམས་ལྟ་

ལྷན་ནས་ཡོངས་འཛིན་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཆེ་བས་སྐྱོད་ཀྱིས་སྤྲུགས་སྐྱོན་
སྐྱོན་ཤལ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུན་སྤར་མཚོད་སྤྲིན་སྐྱ་ལྡ་
གཙང་གཤམ་དང་བཅས། སྐྱ་ཞབས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་དང་རོས་དང་
མཚོད་དཔོན་མཁན་པོ་བཅས་ནས་སྐྱ་མཚོད་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་མའི་སྐྱུན་འདྲེན་
དང་ཡན་ལག་བདུན་པའི་མཚམས་སྤྱ་ལྷན་གསོལ་རྒྱས་པ་དང་བཅས་མཚོད་
འབྲུལ་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་ལྷོ་སྐབས་སྤྱ་འདུ་རིམ་གྱི་མཛད་པའི་ཐ་མ་
ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་འོད་གསལ་ཚོས་དབྱིངས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་དང་དུ་སྤྲུགས་དམ་
གྱི་རིམ་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་པར་མངོན་ཏེ་གཟུགས་སྐྱ་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་
རྒྱལ་པོ་ཉིད་གཡམ་གཡོན་སོགས་གང་དུ་ཡང་གཡོ་བར་མི་མཛད་པར་བརྟན་པོར་
བཞུགས་ཤིང་། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཕོར་ནི་སྤར་ལས་ཀྱང་འོད་དང་གཟི་བཟིད་རྗེ་ཆེར་
སྐྱུར། ཕྱི་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་གནད་གཅིག་པའི་དབང་གིས་བར་གྱི་ནམ་མཁམ་སྤྲིན་
ཚོགས་ལང་ལོང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་རིམ་ཞིར་སྐྱུར། རུལ་ལྷོ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་
གཡམ་དག་པ་སྐྱོ་སངས་ཀྱི་མ་མེད་པ་དང་བསེལ་བུའི་རྒྱ་བ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་
སྐྱུར། ལྷ་མཚོད་ཞལ་འདོན་གྲུབ་མཚམས་སྤྱ་ཨི་བན་རྣམས་ཚོར་རྒྱ་དཔོན་ཁག་སྐྱ་
གདུང་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་བཅར་གྱི་མཇལ་དར་རེ་སྤུལ་ཅིང་། ལུབ་བརྒྱད་ཉི་ལོད་དུ་
ཐེབས་ནས་འཇལ་ས་དང་སྤྲུག་དམ་ཁག་ལ་དམ་བཅའ་མཛད་ཅིང་། དེ་ཉིན་ནས་
འབྲུལ་དུ་ཅེ་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེས་གཙོས་སྟེང་ལོད་གྱི་མཚོད་ཁང་རྣམས་དང་ལྷ་
ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་བཅས་ལའང་མཚོད་སྤྲིན་སྐྱུན་ཤལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་སྤུལ།
ཡ་ཤུན་གཟིགས་པ་ཁ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ཡོད་ས་མཚོག་གི་སྤྲུགས་དམ་བསྐྱུལ་སྤྱིར་

མཚོད་བསྐྱོད་དང་སྐྱུགས་སྐྱུར་བྱོན་གསོལ་འདེབས་བཀའ་ཚོམ་ལྷུ་རྒྱ་དང་། ས་སྐྱ་
བདག་ཚེན་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་མཚོད་བསྐྱོད་འབྲུལ་མི་རྟ་ཟམ་འབྲུལ་གཏོང་དང་། རྣམ་
ལྷན་བུ་མཚོད་སོགས་མཚོད་འབྲུལ་བ་བཅོ་སྟེ་དང་བཅས་ལྷ་ཚང་གི་མཚོད་འབྲུལ།
ཡོངས་འཛིན་གཉིས་ནས་རྣམ་འཛོམས་དང་འཛིགས་མཚོད་རྟོ་རྟེན་སྐོ་ནས་ལྷུས་
བྱམ་བསྐྱབས་ཏེ། སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱན་གྱི་ཡི་དམ་ལྟེང་གཙོ་བོ་འཛིགས་མཚོད་
རྟོ་རྟེན་རོ་བོར་བསྐྱེད་དེ་སྐྱེ་མཚོད་བྱིན་རྒྱབས་ཡེ་ཤེས་བ་དགུག་གཞུག་དབང་
བསྐྱར་རྒྱས་བཏབ་མཚོད་བསྐྱོད་བཅས་ལུལ།

སང་ཉིན་ནས་སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུན་སྡར་རྣམ་ལྷ་ཚོགས་ཡོངས་ནས་
དབལ་རྟོ་རྟེན་འཛིགས་བྱེད་གྱི་སྐྱབ་མཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་བདག་འཇུག་ཉིན་བདུན་
རིང་བཞེས་རྒྱ། དོ་ལུབ་ནས་རྟོ་རྟེན་འཛིགས་བྱེད་ཚེན་པོའི་རས་གྲིས་གྱི་དགྱིལ་
འཁོར་བའམས་ཤིང་མཚོད་ཚོགས་གྱི་བཞོད་བ་རྒྱ་ཆེ་ལེགས་བསྐྱིགས་བགྱིས་
ཟིན་མཚམས་ནས་སྟོན་དང་རྒྱན་གཏན་སྐྱ་བཅར་གསོལ་གཟིམ་བཅས་མ་གཏོགས་
སྐྱེ་བོ་གང་གིས་ཀྱང་དབེན་བར་བགྱིས་ཏེ་སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེའི་ན་བཟའ་རྣམས་
སེལ་ཞིང་སྐྱབ་བའི་བྱམ་བའི་རྒྱས་ལྷུས་ཚོགས་གྱི་གཞུང་ལྟར་ལྷུས་ལེགས་བར་
གསོལ་ཏེ། སྐྱ་གྲིས་དང་རྗེ་ཞིམ་གྱི་བྱུགས་བ་སྐྱོས་སྐྱུན་བཅས་ཀྱང་སྐྱུལ་ནས་
བཞུགས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྡར་ལྟར་བཞུགས་འཇགས་སུ་གསོལ་ཏེ།
ཡོངས་སྐྱོད་རྫོགས་བ་ཚེན་པོའི་ཚོས་གྱི་སྐྱ་མཚོན་དུ་བྱེད་བའི་མཚོན་བྱེད་དུ།
གཙུག་ཏོར་སོགས་ལྟེང་ཆས་འཇུག་ལེགས་བར་གསོལ་ཞིང་སྐྱོད་འཁོར་གྱི་དུས་
སུ་ཡང་ངོས་དང་མཚོད་དཔོན་ལགས་དང་བཅས་སྐྱ་གཏུང་གི་སྐྱུན་སྡར་མཚོད་

འབྲུལ་དང་འཕགས་བསྟོད་སོགས་ཀྱི་གསོལ་བཏབ་ཅན་ཏན་ལྷུས།

ཉིན་གྱི་མ་ཉམས་གདུང་མཇལ་ལྷ་བདེ་ཆེད་ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོང་གི་
སྤྲིངས་ཆའི་འགམ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཞིང་། སང་ཉིན་ཐོ་རངས་སྐྱ་ཆ་ནས་སྐྱ་
ཞབས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དབྱུ་བཞུགས་ཀྱིས་ཐུན་དང་མཚན་ཞབས་དགོ་
བཤེས་རྣམས་དང་། རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་བཅས་ནས་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་
འཛིགས་མཇུག་རྗེ་རྗེའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གཙོ་བོ་ཐ་མི་དང་དུ་བསྐྱེད་ནས་དཀྱིལ་
འཁོར་སྐྱབ་མཚོན་བདག་འཇུག་དང་། དེ་དག་གི་ཞལ་འདོན་སྐབས་སུ་འཁྲུངས་
རབས་གསོལ་འདེབས་སློབ་བཟང་ཀླུ་ལ་གཉིས་མ། འཕགས་བསྟོད། རོ་མཚར་
བསྐྱབས་པ། བཟང་བོ་སྐྱོད་བ་སོགས་སྟོན་ལམ་གྱི་རིམ་བ་གང་ཀྱས་སྐབས། གཞུང་
ས་མཚོག་ནས་མཇུག་རྟེན་གསུམ་སྟན་ཤལ་དར་ཚོན་སྐྱ་ལྷ་བཅས་སུལ་རྗེས།
གདུང་མཇལ་ལྷ་མི་རྣམས་བཀག་འགོག་མེད་པར་ཉིན་གང་རིམ་གཏོང་དང་། དེ་ཉིན་
ནས་བཟུང་བདུན་གཅིག་འིང་དཔལ་ལྷན་སྦྲད་རྒྱུད་གྲུ་ཚང་ནས་གསང་འདུས་དང་།
རིག་གྲོལ་ཁང་དུ་རྒྱུད་སྟོད་ཚོགས་ཡོངས་ནས་འཁོར་ལོ་སྟོམ་པའི་བདག་འཇུག་
ཚོགས་སུ་བཅུག་ དེ་སྐབས་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་ལྷ་རྒྱུད་གིས་ལྷ་མི་སུ་
འགབ་ཞབས་བད་རྣམས་དང་སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ་བཅས་གསུང་མོལ་གྱིས། ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ལྷི་སྐྱ་ན་ཤིན་ཏུ་སྟོན་པས་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་ལྷ་ལྷུག་
བསྟོད་གྱིས་གནང་གྲུབ་རེ་དཀའ་བས། ཐུན་ལ་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་གདུང་ལྷས་
འབྲུལ་ཀྱས་མཚོན་གང་ཅིའི་ཞབས་ལྷ་ལེ་ཤོར་མེད་པར་བསྐྱབ་དགོས་རྒྱུའི་བཀའ་
བསྐྱུང་ཅན་ཐེབས་པ་ན། རོས་ནས་སྤིད་གྱི་མཇུག་པོ་གཏན་ཁེལ་མ་བྱུང་བར་དེ་

བཞིན་ཞབས་ལྷ་ཅི་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱབ་རྒྱ་ལྷས།

དེ་ཉིན་ཆེས་ཉེར་གཅིག་གི་ཉི་མ་སྲིད་ཡོལ་ཙམ་གྱི་དུས་ལ་བབ་བ་ན། སློན་གྱི་
ལྷགས་བསྐྱེད་ཚད་མེད་པའི་ལྷ་ལོ་བཞི་ཡིས་བསྐྱལ་བ་ལས། ཐམས་ཅད་སྣོད་པ་
འོད་གསལ་ཚོས་གྱི་དབྱིངས་ལས་སྐྱུ་མ་ལོངས་སློབ་རྩོགས་པའི་སྐྱུར་བཞེངས་པ་
དང་ལྷན་ཅིག་ཞིང་ཁམས་རབ་འབྲམས་སུ་སྐྱལ་བའི་བཀོད་བ་བྱེ་བ་འབྲམ་ཐག་དུ་
མ་ཅིག་ཙམ་སློབ་ར་མཛད་པ་ན། ལྷི་རྟགས་སུ་ཤངས་བྲག་ནས་བྱང་སེམས་གྱི་རྒྱལ་
རིམ་པས་བབས་ཤིང་། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཤར་དུ་ཚུང་བད་གཙུག་པའི་རྣམ་པ་
དང་། སྐྱ་ཡང་གཡོན་སྟོགས་སུ་ཚུང་བད་ཡོ་བར་མཛད། ལྷམ་མཁའ་འོས་སུ་སློབ་
ཚོགས་ཀྱང་རིམ་པར་ལྷང་ཞིང་རྒྱ་བ་བཅས་དུས་མཚུངས་སུ་འགྲིགས་པར་སྣང་།

(༡༩༠ བ་ཤ། ༡༡༥ འ་༡) དེ་སྐབས་དབྱིད་ཀྱི་ཚ་བ་ཉིན་དེ་བཞིན་རྗེ་ཆེ་དང་།
ཤར་བརྒྱུད་གཟིམ་རྒྱང་འདི་ཡང་རྒྱལ་གཏན་ཤིན་དུ་རྫོང་ཞིང་། དེ་ཐོག་མཚོད་འབྲལ་
པོན་ཆེ་བའི་མཚོད་མེའི་ཚ་རྫོད་ཆེ་བ་བཅས། སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་འདི་གར་
བཞུགས་རྒྱ་རྒྱོས་བཟོད་མིན་འདུག་ལ། དེ་ཡང་རང་འཚོམ་ཐག་གཙོད་བྱེད་ལུས་
བྲལ་བས། གཟིམ་རྒྱང་ཤར་ལུབ་གང་དུ་བཞུགས་རྒྱ་སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་སྐྱ་
མཏུན་དུ་བཟན་ཉིལ་བསྐྱལ་བར། གཟིམ་རྒྱང་ལུབ་བརྒྱུད་དུ་གདན་ལྷོ་མཛད་རྒྱ་
མེབས། དེ་འབྲལ་ཆེས་གངས་དུས་ཚོད་གང་དུ་གདན་ལྷོ་བཟང་མིན་རྗེ་ལྷར་འདུག་
ཅིས་པ་ཚོས་ལྷན་ལ་ཅིས་འབྲས་བུར་བཙུག་པར། ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་བཅེགས་
གྱི་དང་པོའི་ནམ་ལངས་སུ་ཆར་གདན་ལྷོ་ལེགས་རྒྱལ་ཤར།

(༡༩༡ ཉ་ཤ། ༡༡༢ ཐ་༡) ཆེས་ཉེར་གསུམ་གྱི་ཐོ་རངས་དུས་སྐབས་ཅིས་འབྲས་

སྤྱད་གྱི་གཏོ་བཅོས་རྣམས་ཅིས་པ་ཚོས་ལྷན་ནས་སྐྱབ། ཉམ་ལངས་སྤྱ་ཚར་ཡོངས་
འཛིན་པ་ཐོབ་དང་། རྣམ་གྲུ་དབུ་སློབ་སོགས་རགས་བསྐྱུས་ནས་བྱུག་མཚོད་སློབ་དུ་
འགྲོ་བའི་སློབ་པ། མ་ལུས་སེམས་ཅན་སོགས་སྐྱབ་འདེབ་གྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་
གང་འོས་བརྗོད་པ་དང་། སྐབས་གཅིག་པར་ལག་ལྷོས་གྱི་ཚུན་པོ་བྲིལ་བསིལ་དང་
བཅས་པས་སྐྱབ་བསྐྱུས། སྐྱ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་ཁྲོགས་ཁྲིའི་སྤྲེང་དུ་བཞུགས་སུ་
གསོལ་བའི་རྣམ་གྲུ་བཞི་ནས་གྲུས་འདུད་ཅི་ཆེས་ཁ་རྒྱུངས་མ་སོག་པའི་གཙང་སྤྱ་
དང་བཅས་པས་བཏེགས་ཤིང་། ཐོབ་ནས་ཁྲོགས་ཁྲིའི་དར་ཐག་གི་སྤྱོ་མོ་ནས་བྲངས་
ཤིང་། གསོལ་གཟིམ་མཚོད་གསུམ་བཅས་གྱིས་པན་ཚུན་ནས་སྐྱ་སྐྱོར་ཞུས། མགྲོན་
གཟིམ་སོགས་ནས་དེ་དག་གི་སྤྱི་ཕྱིའི་ཞབས་ཞུ་སྐྱབ་འོས་རྣམས་ལེགས་བསྐྱབས་
གྱིས། ཐོག་མར་ཕྱོགས་གཙང་དང་བསྐྱབ་ལྷོ་རྒྱབ་མཚམས་སུ་ཞལ་ཕྱོགས་བསྐྱབ།

དེ་ནས་ཤིང་བརྒྱད་ནས་རིམ་པས་རྒྱབ་བརྒྱད་གཟིམ་ཚུང་ཉི་འོད་གྱི་མཚན་
གཟིམ་ཁང་དུ་གདན་བྲངས་ལ་ན་བཟའ་རྣམས་ཞུས་ཏེ་གཟུངས་སྤྱགས་གྱིས་ལེགས་
པར་བསྐྱབས་པའི་བྱམ་པའི་ཚུས་སྐྱ་ཞུས་གསོལ་བ་དང་། དེ་སྤྱོད་བཟང་པོ་སྤྱ་
ཚོགས་པས་སྐྱ་མཉེ་དང་། དེས་ཕྱིས། ཀ་ཤི་ཀའི་རས་བཟང་པོའི་སུར་རས་ཀྱང་
སྤབ་མཐུག་རན་པར་སྤྲུལ། མཚན་གཟིམ་ཁང་གི་ནང་ཞལ་དཀའ་གསུམ་ཉལ་གྱི་
མདོངས་སུ་བཞུགས་གདན། གཞུགས་གདོང་། ཡོལ་བ། ལྷ་སྤེ་དང་བཅས་ལེགས་
པར་འདུ་བྱས་ནས་དེར་གཏུང་སློབ་ཟུང་ཏོག་ཀྱི་ཕེབས་དང་བཅས་པ་སྤྱི་ནང་ཀྱན་
དར་གོས་ལེགས་པར་སྐྱུར་བའི་ནང་དུ་འདོད་ཡོན་ལྷ་དང་། བཟ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་
སོགས་གྱི་རི་མོས་བཟ་བ་ལེགས་པར་བརྟུགས་ཏེ། ཤིས་པ་བརྗོད་པའི་ཚིགས་སུ་

བཅད་པ་དུ་མ་བརྗོད་ཅིང་མེ་ཉོག་འཛོར་ཉེ་མི་གིས་པ་སྐྱུངས་པ་སྡོན་དུ་བཏང་ནས།
 བད་དུ་རས་དཀར་ཅི་མ་མེད་པ་བཏིང། སུར་ཚུ་འོས་མཚམས་སྐྱུགས་པའི་སྟེང་དུ།
 འཛིག་ཉེན་སྣ་མི་ཀུན་གྱིས་མཚོད་འོས་དམ་པར་སྐྱུང་པ་སྐྱུག་དུང་རིན་པོ་ཆེ་གདན་
 ལྷུས་གྱི་གདུང་སྡོམ་བར་མཚམས་རྣམས་སུ་སུར་ཚུ་སྐྱུང་བུར་སུལ་ནས་སྐྱུང་སྔ་མོ་
 རྒྱ་བ་ཚམ་མི་འཇུག་པའི་དུང་ལྷུས་ཉེ་སྡོམ་གྱི་ཁ་བཅད། དཔུ་གཙུག་རིགས་ལྷ་དར་
 དཔུངས་སོགས་ཕྱི་ནས་གང་འོས་གྱིས་སུལ། སྐྱུ་མ་དུན་དུ་སྐྱུའི་ཉེར་སྐྱུད་རྣམས་གོང་
 ལྷུར་ལེགས་པར་བསྐྱིགས། མཚོད་སྡིན་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་རྒྱ་ཆེར་བཤམས་པ་
 བཅས་སྲི་ལྷའི་བཀུར་སྟེ་ཅི་ཆེ་སྐྱབ་དོས། ཚོག་གྲུ་བ་གོང་གསལ་ནས་དཔལ་
 འཛིགས་མཛད་དོ་རྗེའི་བདག་འཇུག་བདུན་གཅིག་དང། འཁོར་ལོ་སྡོམ་པའི་བདག་
 འཇུག་བདུན་གཅིག་བཅས་རིམ་པར་ཚུགས། དེ་སྐབས་སེ་འབྲས་ཚོགས་ཡོངས་
 བས་གདུང་མཇུག་མཚོད་འབྲུལ་གསོལ་འདེབས་ཞལ་འདོན་དང། དེ་མཚུངས་སྤིང་
 བན་ཚུན་མེ་བཞི་སོགས་དགོན་སྡེ་ཁག་དང། གཞན་ཡང་མཚོད་འབྲུལ་གདུང་
 མཇུག་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཐམས་ཅད་ཉིན་སྡོན་མ་རྣམས་ལྟར་རིམ་གཏོང་གིས་མཐར་
 གསེར་སྡོང་རིན་པོ་ཆེར་གདན་ལྷུ་མ་གྲུབ་པར་ཅི་འདོད་དུ་བཏང་བས་ཀུན་གྱི་རེ་བ་
 ཡིད་བཞིན་བསྐྱངས། གདུང་ལྷུས་སོགས་འབྲུལ་བདད་སུར་ཚུ་བརྗེ་ལེན་ནི་ཆབ་
 སེར་སོགས་ཐེབས་ལུགས་གྱི་བབས་དང་བསྐྱུན། མོག་མར་ཉིན་གསུམ་རེའི་
 མཚམས་དང། དེ་ནས་རིམ་འབྱུངས་རྗེ་ཆེས་ལྷུས།

རྒྱ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་སུམ་ཚུ་ཉིན་གདུང་ཁང་ཞལ་སྡེ་ནས་སུར་ཚུ་ཉིང་པ་
 ཚུར་ལྷུས་ཉེ་མཇུག་བར། སྐྱུ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་སྡེ་ཉིན་སུར་ཚུ་འབྲུལ་སྐབས་ཞལ་སྡེ་

ཕྱོགས་སུ་ཐད་གཟིགས་ཀྱི་ཡ་ཡོ་མེད་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་རྒྱུད་ཞུགས་
དོགས་ཀྱིས་ཡུར་ལྷོ་ཡང་འཚངས་དམ་པོར་སྤུལ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ཉིན་ཞབས་སུ་ས་
གཡས་གཤུང་སློམ་ནང་ཤིང་ལ་ཐུག་དེས་ཀྱིས་ཞལ་ཤར་སྟོང་ཕྱོགས་སུ་བརྒྱུར་
ནས་བཞུགས་པ་ཐམས་ཅད་དོ་མཚར་གྱི་གནས་སུ་གྱུར།

སྒྲིབ་ནས་བཞུགས་ན་འདི་དང་ཐུགས་དམ་གྲོལ་མཚམས་ཞལ་ཤར་སྟོང་དང་སྐྱ་
གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཕྱོགས་པ་བཅས། ད་ལྟའི་ལྷ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྲིག་
གཟིགས་ཆེན་པོ་ཉིད་དབྱུས་འགྱུར་ཤར་སྟོང་དུགས་པོའི་ཕྱོགས་ནས་བྱོན་མཛད་ཀྱི་
བརྒྱུད་གསལ། དགོངས་རྫོགས་སུ་ས་ག་རྒྱ་བའི་ཆེས་དུག་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་སེའམས་དགོ་གསུམ་གྱིས་གཙོས་ཉེ་སྐོར་སེར་མོ་བ་བྲི་སྤྲུག་དུ་མ་བརྒྱལ་བ་
ཚོགས་འདུས་ཀྱི་སེར་ཚོགས་ཆེན་པོ་ཉིན་གསུམ་ཚུགས། གཞན་ཡང་ཕྱོགས་དང་
ཕྱོགས་བྲལ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཆེ་རྒྱུད་མཐའ་དག་ལ་མང་འགྲེད་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་
རྣམས་ལ་མཚོན་འདུལ་རྒྱ་ཆེ་སུ་མེད་བརྗོད་པའི་ཡུལ་ལས་འགོངས་པ་རིམ་སྐྱབ་
སོང་བ་ཞིབ་པ་དགོངས་རྫོགས་མཚོན་སྤྲིན་ཁང་ལུང་ཚོགས་ཀྱི་དེབ་ཡིག་ལུང་
འཁོད་ལྟར་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་བ་བཞི་པའི་རིང་བསེལ་བྱུང་གྱིས་མཚན་གཟིམ་ཁང་དུ་
བཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་སྐྱ་གཤུང་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་སེར་གྱང་རིམ་མེབས་ནས་སྐྱ་
མཁྲིགས་ཀྱིས་དོ་པོར་བཞུགས་པར་རུལ་སྤུངས་བཞེས་དོགས་གྱང་ཆེར་མ་དགོས་
ཤིང་། གཟིམ་རྒྱུད་ཉི་ལོད་ཆེན་མོར་དུང་ཇ་དང་། མཛལ་སྤྲུག་མཛད་སྟོན་གང་ཅི་གནང་
བདེ་བྱུང་། རྒྱ་བ་དེའི་ཆེས་སུམ་ཅུ་ཉིན་མཚན་གཟིམ་ཁང་ནས་གཟིམ་རྒྱུད་དབང་
ཁང་དུ་གདན་ཤངས་ཏེ། སྤྲིངས་ཆའི་ཞལ་དཀར་མདོངས་སུ་ཞལ་ཤར་གཟིགས་

གྱིས་བཞུགས་སུ་གསོལ། འཆར་འཕར་གྱི་མཚོན་འབྲུལ་དང་། སྐྱུ་ལྷུས་འབྲུལ་བ་
སོགས་ཅི་ལྟར་བཞི་དགོས་གྱི་སྤྱི་ལྷན་བུ་རྟེན་ལྷན་སྐྱུ་ལྷུས་ཚོགས་བ་དུས་ལས་མི་
ཡོས་བར་གསེར་སྤོང་མེན་པོ་ཆེར་མ་ལེབས་བར་དུ་ལེགས་པར་བསྐྱབས་སོ། །

༡༤༥ ། སྐྱུ་བས་མགོན་ ། རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་བ་ཆེན་པོའི་སྐྱུ་གདུང་རིན་
པོ་ཆེ་སྤྱིང་པོར་བསྟེན་པའི་རྣམ་རྒྱལ་མཚོན་ཉེན་བཞེངས་བ་དང་། བཞུགས་ལུལ་
ཁག་རྒྱལ་བཟོ་སོགས་བྱུ་བ་མཐར་། གདུང་སྐྱུ་བ་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའམ་བཞུགས་
གནས་ཟ་མ་ཉོག་ཏུ་གདན་ལུས་གྱིས་མཁས་བཅུན་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་ལོ་མ་
པའི་སྐྱུའི་རྣམ་རོལ་གྱིས་འཁོར་བ་མ་སྤོངས་བར་དུ་རྗེས་འཛིན་སོགས་གྱི་སྤྱོད་
མཚོན་སྤྱིན་ཚར་དུ་དངར་བ་སྤྱིག་གསོལ་བཞིས།

(༡༤༩ ཉ་༦།༤༣༠ འ་༡༡) དེ་ལྟར་སྐྱུ་བས་མགོན་ ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བཀའ་
རིན་མཚུངས་རྣམ་མཆིས་བ་གང་གིས་འགོ་བ་རྣམས་ལ་མཚོག་ཏུ་བཅེ་བའི་ཡེ་
ཤེས་གྱི་གཟིགས་བ་སྤྱོད་བཞེས་ནས། སྐྱུ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་རྒྱུའི་བསོད་ནམས་གྱི་
ཞེང་དུ་འཛོག་པར་མཛད་པ་ན། དེ་ཉིད་སྤྱིང་པོར་བསྟེན་པའི་མཚོན་སྤོང་ཆེན་པོ་སྐྱུ་
ཚོན་བཞུགས་ལུལ་གྱི་ས་བབས་ལ་གསོལ་བ་ལྷི་ནང་གང་ཅི་ནས་སྐྱུ་བས་མགོན་
གོང་མ་རིན་ཐོན་གྱི་གསེར་སྤོང་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་དབྱེར་མ་མཆིས་བ་ཞིག་གསར་
དུ་བསྐྱུན་པར་མཛད་ཏུ་སྐྱུ་བས་སུ་བབས་བ་ན། ཉོར་རྒྱ་བརྒྱུད་པའི་ཆེས་བཅུ་
གསུམ་ཉིན་བཀའི་གྲུང་ཚོན་རྣམས་དང་། སྤྱི་ལྷན་མཁན་པོ་བཅས་སྟན་རྒྱལ་ནས་
གསུང་མོལ་གྱིས། གསེར་སྤོང་གསར་བཞེངས་གྱི་དོན་ལ། ལས་བྱ་སོགས་བསྐྱོད་

བཞག་སྐྱལ་འོས་ཐམས་ཅད་གཟིམ་འགག་ནས་མཚོན་ཆེ་བརྒྱད་བཀའ་བསྐྱར་སྐྱལ།

དེ་ནས་ཆེས་བཙོ་སྒྲ་གཟའ་སྐྱར་མཚོག་ཏུ་དགེ་བའི་ཉི་ཤོད་སྒྲ་ཆར་གསེར་
སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་གསར་བཞེངས་ཀྱི་ཚོག་མའི་དབྱ་འཇུག་ལ་རིན་ཆེན་དང་པོ་
གཞིར་བྱས་པའི་སྒྲ་མའི་བྱད་ལོར་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་མཚོན་སྐྱེ་བྱུ་རྣམས་
བྱིན་རྒྱལས་དང་། བཟོ་བོ་དང་ལག་ཆ་སྐྱར་བསྐྱེད་བཅས་ཀྱི་མཚོན་པ་བཅའ་སྐྱིལ་
མངོན་དུ་འདུ་བགྱིས་ཐོག་ ལས་གྲུའི་དོ་དམ་སྤྱི་བྱེད་ཆེན་མོ་བཀའ་སློན་མདོ་མཁར་
བ་དང་། སྤྱི་བྱེད་མཁའ་བོ་རྒྱ་མ་སློ་བཟང་ཡོན་ཏན། འདོད་དཔལ་དུ་མཚོན་སྤོང་
ཆེན་པོ་གསར་སྐྱེས་ཀྱི་དོ་དམ་འགོ་བྱེད་སྒྲ་སྐྱེས་སློ་བཟང་སྤྱིན་པ། ཅེ་སྐྱེས་སློ་བཟང་
རབ་རྒྱས་བསྐྱེས་སོགས་འོ་ལས་གྲུལ་འཁོད་རྟེན་འབྱུང་བེན་རྗེས། (༡༧༧ ཉ་༡། ༡༡
འ་༦) སྤན་ཡོངས་འཛིན་བ་དང་། མཚོན་ཞབས་སྒྲ་མ་བཅས་ནས་བཟོ་བོ་དང་། ལག་
ཆ་སྐྱར་བསྐྱེད། སྐྱེ་བྱུ་བྱིན་རྒྱལས་བཅས་གཞུང་དང་མན་དག་སྐྱར་འཚེམས་ལུས་
མེད་བ་བགྱིས།

(༡༧༧ ཉ་༡། ༡༡༡ ཐ་༧) དེ་ནས་མཚོན་སྤོང་དེ་ཡང་གང་དུ་བཞུགས་པར་བྱ་
བའི་གནས་ནི་༢ རྒྱལ་མཚོག་གོང་མ་ན་རིམ་གྱི་གསེར་སྤོང་རྣམས་ཀྱང་གྲུ་འཛིན་
འཕགས་པའི་གཞུལ་མེད་ཁང་པོ་གྲང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལ་འདི་ཉིད་རང་དུ་བཞུགས་
འཇགས་མངོན་བ་ལྟར། ད་ལམ་ཡང་འདི་ག་རང་དུ་བཞུགས་རྒྱ་བབས་སྤྱ་ཆེ་བས།
སྤོང་འོད་གང་དུ་འགབ་ནན་ཏན་ཞིབ་མོར་དཔྱོད་དགོས་ལ་གསེར་སྤོང་ཞབས་ཞུ་
སྤན་ཡོངས་འཛིན་པ། ཞབས་པད་རྣམས་དང་། སྤྱི་བྱེད་མཁའ་བོ། གསེར་སྤོང་
གསར་བཞེངས་ཞབས་ཞུ་ལས་བྱ་གཙོ་བོ་དག་དང་། འིང་བཟོ་དབྱ་ཆེན་བཅས་པོ་

མེགས་འབྲེལ། གནས་རྒྱང་ཚོས་སྐྱོད་ཆེན་པོར་ལུང་ལྷ་ལུལ་བར་ཡང་། བཞུགས་
ལུལ་འཛམ་གླིང་རྒྱན་གཅིག་གི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འོས་པ་བརྟུག་ལུང་ཅེ་མ་ཐུབ་
དང་། བཟོ་དབྱིབས་རྣམ་རྒྱལ་མཚོད་རྟེན་བཞེངས་དགོས་མེགས་པ་བཞིན། ཚེས་
ཉེར་གཅིག་ཉིན་མཁའ་ཆེ་གློག་གྲོང་དག་དབང་རྣམ་རྒྱལ། ལས་བྱ་ཅེ་མ་གྲོན་དགོ་
ལེགས་ཡོན་ཉན། ཅེ་གཉེར་བྱམས་པ་ཚོས་བཟང་། ཞོལ་གཉེར་དག་དབང་ཚོས་
འཛིན་བཅས་ལ་ཨར་པོའི་དོ་དམ་ལས་གྲའི་བཀའ་བསྐྱུར་སྦྲུལ།

(༡༩༩ ཉ་ལ། ༡༣༥ འ་༡༣) དེ་འབྲེལ་གསེར་སྐྱོད་ཆེན་མོའི་གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་
བད་སྐྱེངས་མཚོད་རྟེན་བཞུགས་ལུལ་སྐྱོ་བ་ལེག་མཛད་དགོས་ཀྱིས་མཚོན་སྟེང་
ཤོད་བར་གསུམ་དུ་ཨར་པོའི་སྐྱབས་བསྐྱུར་བཅོས་འགོ་དགོས་ཀྱི་སྟེབས་བྲིས་
སོགས་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པ་ལ་རབ་གནས་སྐྱོ་བ་ཨཀྲའི་ཚོ་གའི་སྦྲུབ་
གསལ་དང་། དེའི་སང་ཉིན་ཨར་ཚོག་དངོས་གཞི། (༡༩༩ བ་ལ། ༡༣༩ ཐ་༡) དེ་
མཚུངས་ཅེར་ཨར་པོའི་སྐྱར་འཛིན་ཡང་དེ་ཉིན་རང་ཚུགས། དེ་ནས་འགོ་དམངས་
ཐམས་ཅད་ནས་སྐྱབས་གཅིག་པ་རྒྱལ་དབང་བྱུག་ན་བརྗོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
གཟིགས་ཆེན་པོ་གང་གི་ཐུགས་རྗེ་དང་བཀའ་བྲིན་རྗེས་སུ་བྱུག་པའི་སྐོ་ནས། རང་
རང་གི་ལས་སུ་བྱ་བ་རྣམས་ལ་འབད་བ་དང་དུ་རྒྱངས་ནས་སྐོ་གསུམ་གྱི་ཅལ་ཅི་
མོན་གྱིས་ལེགས་པར་སྐྱབ་པ་ལ་ཞུགས་སོ། །

དེ་སྟེང་མཚོད་སྐྱོད་ཆེན་པོ་འདི་ཡང་ཕྱི་བཟོ་དབྱིབས་རྒྱ་ཚོགས་སོགས་ལུལ་
ཕྱིན་གྱི་མཛེས་ཚོས་ཅམ་གཅོར་འདོན་མ་ཡིན་པར་ནང་བཞུགས་སྐྱུ་གཏུང་རིན་པོ་
ཆེ་སྟེང་པོར་གྲུང་པའི་སྟེང་འོག་བར་མཚམས་རྣམས་སུ་ཡང་རིང་བསྐྲེལ་རྣམ་བཞི་

སོགས་རྟེན་རྗེས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྟན་སྲུང་ཚོགས་པས་སྐྱབས་པའེས་བར་དགོས་པ་གཤོ་
 བལ་དང་སྐྱབས་ཀྱིས་གཙོ་ཆེར་ཚོས་སྐྱེད་ཅིང་བསྐྱེད་མཛད་སྐྱབས་ཀྱི་གཞུངས་དང་།
 གཞན་ཡང་བསྐྱབ་འགྲོ་སྐྱེད་ཅིང་ཐབས་དང་། ལྷག་པར་རྒྱལ་དབང་ཕྱག་པོ་སྐྱོ་
 མེད་རིམ་པར་བྱོན་འགྱུར་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོ་ཆེ་བརྟན་ཅིང་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་དང་།
 དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཆེན་པོའི་ཆབ་སྲིད་མངའ་ཐང་ཉམས་པ་མེད་པར་སྲིད་པའི་ཅེ་
 མོར་བསྐྱེད་ཅིང་། འཛམ་གླིང་མཐའ་དབུས་ཀྱི་ཉུ་བྱུང་བ་དང་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་
 གཞོད་འཆོ་སོགས་མི་མཐུན་རྒྱུད་རིགས་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་ནས། བཟ་ཤིས་དང་
 དགེ་མཚན་གྱི་ཁྱད་པར་དུ་མ་སྐོ་ཀྱན་ནས་ཡངས་པར་བྱ་བའི་སྲིད་དུ་ཞི་སོགས་
 ལས་རབ་འབྲུམས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་སྐྱོ་ཚོགས་འདྲི་སྐྱབ་དང་། བསྐྱབ་སྲུང་དམ་ཅན་རྒྱ་
 མཚོའི་ཚོགས་རྣམས་མཉེས་པར་བྱས་ནས་བསྐྱབ་ལ་ལོག་པར་འབྲུ་བའི་མི་དང་མི་
 མིན་གྱི་གཞོད་བྱེད་ཅི་མཆིས་ཚར་གཙོད་ཅིང་བསྐྱབ་པ་དེ་འདྲིན་དང་བཅས་པ་
 རྣམས་སྲུང་ཞིང་སྐྱོང་བའི་འཕྲིན་ལས་འབད་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་སྲིད་དུ་ཚོས་སྐྱོང་
 རྣམས་ཀྱི་རྟེན་བཅའ་བ་བཅས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་རང་བཟོ་གཟུ་ལུམ་དང་སྐྱོ་བཅོས་
 ལུ་མ་སོང་བར་རང་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ཚད་ལྡན་གྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་ཞིང་
 དམ་པའི་ཕྱག་ལེན་གྱིས་བརྒྱན་པ། ཚད་ལྡན་མཁས་པས་དབྱུང་ཆེ་ཁྱབས་སུ་བྱུབ་
 དེས་དགོས་ཚུལ། སྐབས་མཐོན་ཉོ་སྤོང་བྱ་ཆེན་པོ་ནས་བཀའ་བསྐྱུར་ནན་ཉན་སྐྱེལ་
 བ་ན་སྐྱབ་ནས་གཙོ་ཆེར་གསེར་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲུ་སྐྱོ་ལྡ་བཅས་ཀྱི་གཞུངས་
 རིན་ཆེན་སྐྱོ་བདུན་སོགས་ཀྱིས་འདྲི་དགོས་པ་དང་། བར་དུ་འདེབས་དགོས་རྣམས་
 ལྟེ་ཚན་སོ་སོ་ཤོག་གངས་མང་རྩུང་འདི་དང་འདི་པ་གངས་འདི་ཅམ་དང་། འཁོར་ལོ་

འདི་སྐབས། ཚོས་སློང་ཁག་གི་རྟེན་བཅའ་དགོས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་གསར་བཅོ་དང་། རྗེས་ཚ
སྐྱོ་ཚོགས་གཞན་ནས་སྐབས་རྩལ་དགོས་རིགས་ཀྱིས་མཚོན་གང་ཅི་འདི་དང་འདི་
དགོས་ཀྱི་འཚམས་ལུས་མེད་པར་བཀྲིས་ཏེ་གཟུངས་དོ་དམ་པར་སློབ་ཚུན་གྱིས་
སྤྲད། བསྐྱེས་གཟུངས་གཞུག་རྣམས་ལ་མི་ནོར་བའི་རྟགས་འདེབས་དང་། འི་བཟང་
གི་བྱེ་མ་དང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་རིགས་དང་། རྗུལ་དབང་སྐྱེ་བྲེང་རིམ་བྱོན་
ཀྱི་གཏུང་རྟེན་རྟེན་འདུས་སོགས་ཀྱིས་བྱུར་བྱུར་གཏམས་པའི་གཏུང་རྟེན་ཁུངས་
ཐུབ་བཞེངས།

(༡༧༦ བ་༣༡༧༧ འ་༧) མེ་བྱི་ཉོར་རླ་དང་པོའི་ཡང་ངོའི་བཟང་པོ་གཉིས་པ་
གཟའ་སྐར་འཕྲོད་སློར་ཀུན་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན་ཐོག་མར་སྐྱི་ཁྲུབ་པ་རྣམ་པ་
གཉིས་དང་། དོ་དམ་ཆེ་ཚུང་། ལས་བྲལ་བཅོ་རིགས་དབྱེ་ཆེ་ཚུང་བྱིངས་དང་། སློབ་
མ་ལག་གཡོག་བཅས་ཀྱིས་མཐའ་རྟེན་ལས་སུ་བྱ་བར་གཏོགས་པའི་མི་གྲངས་བརྒྱ་
ལྷག་བརྒྱལ་བ་ལ། སོ་སོའི་གོ་བབ་དང་བསྐྱུན་པའི་གྲུབ་སློན་དཀར་སློབ་དང་། ལེགས་
དང་བཅས་སྐྱལ་ཏེ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སློབ་འཕེལ་ཡངས་པོར་བྱེ་བ་སློན་ཏུ་བཏང་རྗེས།
བཅོ་རིགས་ལག་རྩལ་སྤུལ་སྤྱོད་རྣམས་ནས་སློར་བ་རུ་ངས། དབྱེ་ཏོག་ནས་ས་
འཛིན་གྱི་བར་མར་རིམ་གྱིས་གསེར་སྐྱངས་ལེབ་བརྒྱངས་ཀྱིས་བར་མཚམས་མེད་
པ་རྗེས་སློན་ལེགས་བར་བཀྲིས་ཤིང་དེའི་སྟེང་པ་ལམ། ཨི་རྩ་རྩེ་ལ། མཚན། རིན་པོ་
ཆེ་ནལ་དང་། སྐྱག་ཞེ་མིག་དང་། སྐྱ་ཏིག་གཡུ་བྱུར། སྤིང་ན་དགོན་པའི་རིན་ཆེན་ཏུ་
ལ། དཀྱིལ་མཚོར་བཀོད་པའི་མཐའ་སློར་ཡང་སྐྱ་ཏིག་དང་གཡུ་སྐྱེས་བསྐྱོར་བ་དང་།
བཅོ་དབྱིབས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། སློབ་ཁྲིམ་གྱི་ཐོད་ཏུང་དཀར་པོ་གཡལས་སུ་

འཇིལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱིས་མཁའ་འཁོར་ལོ་སྤྱི་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཤར་བ་ལྟར་གྲངས་དང་
བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལངས་པ་ཀུན་ཀྱི་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་སྐྱུན་སྦྱང་དུ་བྱུང་བ་ཞིབ་པ་
བྲག་དེབ་ཏུ་གསལ་བས་འདྲིར་བརྗོད་མ་དགོས་ཤིང།

ནང་བཞུགས་རིང་བསྐྱེལ་རྣམས་བཞི་སྤྱིར་བྱུང་འགྲེངས་པ་ལ། ལྷག་པར་ནང་
བཞུགས་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོ་རྒྱལ་མཆོག་ལྷག་པར་སྤོ་གང་གི་སྐྱེ་གཏུང་ཡིད་བཞིན་གྱི་
འོར་བུ་དེ་ཉིད་དེས་དོན་བྱུང་འཇུག་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ལས་མ་འདས་ཀྱང། རང་དོན་སྐྱུན་མོང་གཏུལ་བུའི་སྤྱིར་བྱུགས་དགོངས་ཡེ་
ཤེས་པ་གཞན་དུ་གཤེགས་པར་སྦྱང་ཚུལ་གྱི་རགས་པའི་གཟུགས་སྐྱེ་ཉིད་པ་གཏུལ་
བུའི་བསོད་ནམས་ཞིང་སྐལ་གྱི་རྟེན་དུ་འདོགས་པར་མཛད་པ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་
འགྲོ་མཐའ་དག་ནས་སྤི་ཞུའི་བཀུར་སྤྱི་རྒྱུན་མར་བཞི་བ་འབྱུང་ཞིང། དེ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཚོགས་གཉིས་ཡོངས་སུ་རྗོད་གསལ་པར་བྱ་བ་དང་བྱེ་བྲག་སྟོ་དམན་རྣམས་ཀྱི་
མོས་དོར་ཡང་དམ་ཚིག་པའི་རྟེན་ལ་ཡེ་ཤེས་སེམས་དབའ་དགུག་གཞུག་གིས་
རྒྱལ་བ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་དོ་བོར་དད་མོས་ཚོལ་མེད་དུ་སྐྱེ་བའི་ཐབས་ཚུལ་དུ། དམ་
པའི་བྲག་བཞེས་ལྟར་གཏུང་སྐྱབ་མཛད་ཉེ་བ་ན།

རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ནས་རིམ་བཤུ་སོགས་སྐྱེ་གཏུང་ཞབས་ཞུ་
བ་རྣམས་ནས་སྐྱེ་གཏུང་ལ་སྟོང་ཞུས་གནད་སྤིན་དང་། སྐྱེ་གཟུགས་ཀྱི་ཆ་ཐམས་
ཅད་དུ་རྗི་སྐྱེན་བཟང་པོའི་ཞུ་བས་སྐྱེ་བྱུགས་སུལ་ཏེ། སྐྱེ་གསུང་བྲགས་དང་སྐྱེན་ཞལ་
སོགས་སྐྱེའི་སྟོད་སྟོད་བྲག་ཞབས་ཀྱི་གནས་རྣམས་སུ་རྒྱུད་མྱེ་ནས་བཤུང་བའི་སྐྱེ་
མཆེད་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་སྤྲུགས་ལ་སོགས་པ་གནས་ཡིག་རྣམས་དང་། ཞུད་པར་

སྤྲུལ་སྤྲུལ་མཐོན་ཆེན་པོ་ཉིད་ནས་རྒྱན་གཏན་སྤྲུལ་དམ་གཙོ་པོར་
མངོད་པའི་ཡི་དམ་ལྷག་པའི་ལྷ་མཚོག་འཛིགས་མངོད་གཤིན་རྗེ་གཤེད་དང་། ཁོ་
ཀྲུལ་ཉ་མཚོག་འོལ་པ་བཅས་ཀྱི་སྤྲུལ་འཁོར། ཀྱི་ཤོག་དབང་གི་མདངས་ཅན་གྱི་
ངོས་སུ་རིན་ཆེན་དང་པོའི་ཁྱེ་བས་ལེགས་པར་བྲིས་པ་རྣམས་བཟང་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཅི་
བསྐྱེས་པས་ལེགས་པར་སྤྲུལ། འཛིན་བཟོ་དབུ་ཆེན་འཕྱུར་མེད་ནས་ཞག་བདུན་གྱི་
སྤྲུལ་འོལ་ནས་ཆང་དང་སྒོག་ཚོང་སོགས་སྤངས་ཤིང་། ཁུས་དང་གཙང་སྤྲུལ་གནས་
སུ་བཅུག་སྟེ་ཞལ་དཀྱིལ་གྱི་སྤྲུལ་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིན་ཉེན་རིན་ཆེན་སྟེ་མ་བསྐྱེས་
པའི་སྤྲུལ་འདས་གྱིས་གསོས་ཤིང་། ཞལ་དང་སྤྲུལ་ཞབས་རྣམས་ལ་གསེར་གྱི་
དུངས་མ་ལན་གངས་མང་དུ་སྤུལ་ཉེ་ཞལ་དམུ་སྤྲུལ་དམུ་སོགས་ལེགས་པར་བཀྱིས་
པ་ན་མཚན་བཟང་གི་ལང་ཚོ་གང་དུ་ངོམས་པ་ལྟ་བུ་བལྟ་བས་ཚོགས་མི་ཤེས་པར་
སྤྱུར་ཅིང་། སྤྲུལ་གཟུགས་གྱིངས་སུར་རས་སྤྱི་ཅི་སེར་པོས་ལེགས་པར་དཀྲིས་པའི་
སྤྲུལ་བཟང་སྤྲུལ་ཅི་དམར་པོའི་སྤྲུལ་གཡོགས་སྤྲུལ་བཅར་མོ། ལོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
པོས་འབྲུལ་གནང་བསྤངས་པའི་ལོས་ཆེན་གསེར་མ་མངགས་བཏགས་ཀྱི་སྤྲུ་
འགག་སྤྲུལ་ཤམ། སྤྲུལ་མཐོན། ལྷ་ལོས་དང་། གཞན་ཡང་སྤྲུལ་ཆབ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་བཅས་དུར་
སྤྲུལ་གི་ཀྲུལ་མཚན་དང་། དེའི་སྤྲུལ་དུ་ལོངས་སྤྱོད་རྣམས་སྤྲུལ་ཆ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་
མཐོན་མཚོག་ཉིད་ནས་རྒྱན་བཞེས་གོས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་པོའི་པོར་ཚུགས། དམུ་ཀྲུན་
རིགས་སྤྲུལ་དང་དམུངས་དང་བཅས་ལ། ཉོར་གོས་ཁ་མི་རིས་དཀར་དམར་གྱི་སྤྲུལ་
སྤྱོད་གཡོགས་དང་པར་ལེབས་གསོལ། སྤྲུལ་གཡས་རྗོ་རྗོ་དང་བཅས་ས་གནོན་དང་།
གཡོན་མཉམ་བཞག་གི་སྤྲུལ་ཀྲུལ་ཤིལ་སུ་བསྤྲུལས་པར། སེར་ཤེལ་གྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་

རྒྱལ་ལྷན་གསོལ། སྤྱི་མཆོག་ཁྲུང་གཡོན་དུ་ཚངས་པ་དུང་ཚོད་ཅན་གྱིས་གཏེར་
 མར་དོས་བཟུང་བའི་ཁྲུང་ཁྲུང་ཁྲུང་དང་བཅས་གསུམ་ལྷན་དེག་པ་འདྲིན་པའི་
 ཆས་འཇུག་ལེགས་པར་བསྐྱོན་ཏེ། ཡབ་གཞིས་སྟ་སྟ་དགའ་ཚལ་བ་ནས་ཆེད་
 བསྐྱོན་གྱིས་སྤུལ་བའི་ཚན་དཀར་པོའི་བཞུགས་ཁང་གཞོན་ལ་མཚོན་སྤོང་ཆེན་པོའི་
 ལུས་ནང་དུ་རང་འགྲིགས་རྒྱལ་མདུན་གཡམས་གཡོན་རྣམས་ཅད་དུ། གང་གསེར་གྱི་
 ལིང་ལོ་མེ་ཏོག་ཉགས་བརྒྱད་རྗེས་བརྒྱད་སོགས་དེ་མོས་སྤྱུག་པའི་ནང་དུ་བཟང་
 ལོས་སེར་པོའི་ལོལ་བ། ལྷེད་དུ་ཏོར་རུས་གྱི་སྒྲ་བེ་བཅས་གྱིས་བརྒྱན་པའི་ནང་དུ།
 ལོས་བསེའུ་སེར་པོའི་བཞུགས་འཕོལ་དང་སྐྱ་སྐྱེས་ཁ་དཀར་དང་བཅས་པ། ལྷན་
 དམར་སྤེད་སྤྲོད་དཀར་རྩི་རྩི་ལོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ནས་སྤུལ་བའི་ལོས་གསེར་
 མའི་བཞུགས་གདིང་མངགས་བཏགས་མ་དང་དུལ་གྱི་བཞུགས་སྐྱོམ་སྐྱ་སྐྱེས་དང་
 བཅས་པའི་ནང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཞབས་རྩི་རྩིའི་སྤྱིལ་ཀྱང་མདུན་དུ་གནས་
 ལུགས་གྱི་རྩི་རྩི་ཅེ་དགུ་པ་དང་། སྐྱ་སྐྱེད་དུ་གཏེར་སུང་ལྱིན་རྒྱལ་གྱི་གཟི་ལོད་ཆེས་
 ཆེར་འབར་བ་དང་བཅས་གསོལ་ཏེ། མ་རུངས་བདུད་སྤེའི་དཀྱིལ་འཁོར་བྱེ་བ་ཞུག་
 ཞིག་ཅིག་ཅར་དུ་གཞོམ་པ་ལ་མཚོག་ཏུ་དབའ་བ་བྲེགས་པ་བེལ་གཞོན་གྱི་ཆ་བྱད་དུ་
 བཞུགས།

གཞན་ཡང་སྤྱི་མཆོག་རྒྱལ་མདུན་དང་གཡམས་གཡོན་རྣམས་སུ། འཇམ་མགོན་ལྷན་
 བརྒྱད་གྱི་མན་ངག་དམིགས་བཅེ་མའི་ལས་ཚོགས་གྱི་འཁོར་ལོ་དང་། དཔལ་
 གཤམ་རྩི་གཤམ་གྱི་ཞི་རྒྱས་དབང་གི་འཁོར་ལོ། ཀུ་རུ་ཀུ་སྤེའི་དབང་གི་འཁོར་ལོ།
 གཤམ་དཀར་གྱི་འཁོར་ལོ་སོགས་ལེགས་པར་བཞུགས་ལིང་། མཐའ་སྐོར་དུ་

རིན་པོ་ཆེ་དང། འབྲུ་སྐྱེ། འི་བཟང་མེ་ཉོག་སྒྲོ་ཚོགས་སིལ་མ་དང། ལུང་པོ་སྒྲ་
ཚོགས་མཚོད་པའི་ཚུལ་དུ་སྐྱུར་བྱུར་སྐྱུངས་ཉེ་ཕུལ།

དེ་ནས་ཉོར་རྒྱ་དང་པོའི་ཆེས་ཉེར་བུལ་གཟུང་སྐྱུར་འཕྲོད་སྐྱོར་མཐའ་དག་
མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན་ནས་བཟུང་གཏུང་སྐྱུབ་ཞག་བུལ་སྐྱུབ་གཅིག་བསྐྱུང་རྒྱུའི་
ཐོག་མའི་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་སྐྱུབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྐྱེ་ཆེན་པོ་ཆེ་བས་སྐྱོད་བསྐྱུངས་
པས། ཉིན་དང་པོ་ཉི་ཤར་སྐྱེ་ཆ་བུལ་ཅི་སྐྱུན་མཚམས་དང་བསྐྱུན་སྐྱུབས་མགོན་ཉོ་
ཐོག་སྐྱེ་ཆེན་པོ་ནས་སྐྱེ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་ཕུག་དང་འབྲེལ། སྐྱུན་ཤལ་སྐྱ་ལྡ།
མཚུལ་སྐྱེ་གསུང་སྐྱུབས་ཉེན་བཅས་འབྲུལ་གནང་གིས་སྐྱུགས་སྐྱོན་རྒྱ་ཆེར་གནང་
སྟེ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད། ཚོག་གྲུ་བ་ཡོངས་འཕྲིན་གཉིས། མཚན་
ཞབས་དགོ་བཤེས། རྣམ་གྲུ་དབྱ་སྐོབ། དུས་འཁོར་དབྱ་སྐོབ་རྣམས་ནས་ཀྱང་ཕུག་
འཚལ་དང། སྐྱེ་གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་དང། སྐྱུབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྐྱེ་ཆེན་པོར་བྱིན་
རྒྱུ་བས་ཕུག་དབང་ཞུས་ཉེ་ཚོག་གྲུལ་དུ་འཁོད་ནས། ཐོག་མར་དག་བྱིན་བྱིས་
བརྒྱབས། དེ་ནས་སྐྱུབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད་ཚད་མེད་བཞི་སྐོམ་པ་དང། ཟབ་ལས་
རྒྱ་མ་སྐྱ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་སྐོན་དུ་བཏང་ནས། དངོས་གཞི་འཕྲིན་མཚན་དོ་
རྗེའི་རྒྱ་བརྒྱད་གསོལ་འདེབས་ནས་བཟུང་བདག་བསྐྱེད་མཚོད་བསྐྱེད་བརྒྱས་པ་
གཏོར་འབྲུལ་བཅས་གྲུབ་རྗེས། སྐྱུངས་གསུམ་སྐོན་དུ་འགོ་བའི་སྐོན་སྐྱེ་གཏུང་
རིན་པོ་ཆེ་འཕྲིན་མཚན་དོ་རྗེ་སེམས་དབང་གསུམ་བཅེགས་གྱི་རོ་པོར་བསྐྱེད་
ནས་ཡེ་ཤེས་པ་སྐྱུན་བྱངས་བསྐྱེམ་བཞུགས་དབང་བསྐྱུར་རྒྱས་བཏབ། ཕྱི་ནང་
གསང་བ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྱིས་མཚོད་པ་གཏུང་སྐྱུབ་གྱི་བརྒྱས་པ་དང། བསྐྱེན་ཅིར་

གསོལ་བ་འདེབས་བ་རྣམས་སློབ་རྒྱས་མཛད།

(༡༥༧ ཉ་ཉ། ༡༥༧ འ་༡༠) དེ་ནས་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ཉིན་སྤྱི་མ་བཞི་ཡིང་ཡང་ཚོགས་ལྷན་
ཞབས་ཞུ་བ་རྣམས་ནས་གཏུང་སྦྲུབ་གྱི་ཚོགས་ལྷན་བཞི་ལ་སྦྱོར་དངོས་མཚུགས་གསུམ་
ཉིན་སྦྱོར་མ་རྣམས་ལྟར་ཞུས།

(༡༥༧ བ་༥། ༡༥༧ འ་༧) རྟོར་རྒྱ་གཉིས་པའི་དཀར་ཕོགས་ཀྱི་དགའ་བ་གཉིས་
བ་གཟུངས་རྒྱུ་དུས་ཚེས་མཚོགས་ཏུ་དགེ་བའི་ཉིན་གྱི་ཐོ་ཡིངས་སྤྱི་ཚེས་རྣམས་ལྷན་གསུམ་
ཡོངས་ནས་སྦྱོར་གཏུང་ཡིན་པོ་ཚེས་ལྷན་འཚུངས་ལྷན་ཞུས་དང་། ལྷན་གྲིང་འདུས་ལྷན་
ནས་ཀྱང་གཏུང་མཛུབ་ལྷན་ཞུ་བསྐྱར་ཞུས། དེ་ནས་སྦྱོར་མ་གོ་ན་ཏུ་ཚོགས་ཏུ་ཐོག་
སྤྱི་ཚེས་པོ་གཟིམ་རྒྱུང་ཉི་འོད་དུ་ཆིབས་སྦྱོར་གྱིས་སྦྱོར་གཏུང་ཡིན་པོ་ཚེས་སྦྱོར་
ཐོག་བཞུགས་སྦྱོར་བདེ་གཏུན་ལ་ཞབས་སོར་བཀོད། ལྷན་ཡོངས་འཛིན་པ་དང་།
མཚན་ཞབས་སྦྱོར་ལ། རྣམས་ལྷན་སྦྱོར་བཅས་ནས་གསུང་ཚོགས་ཞབས་ཞུས་གྱིས་སྦྱོར་
མཚོད་བདེ་སྦྱོང་དགེ་ལེན་གྱི་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་གཏུང་ལྷན་ལྷན་པོའི་སྦྱོར་ནས་
མཚོད་འདུལ་གསོལ་འདེབས་དང་། མཚོགས་སྦྱོར་ལྷན་གྱི་གསོལ་འདེབས་
བཅས་མཛད།

ནས་ཡངས་སྤྱི་ཚེས་བདུན་ཚེས་སྦྱོར་མཚན་གྱི་དུས་ཐོག་པོ་བྱང་ཡང་སྦྱོང་ནས་
འོལ་ཚད་པོ་བཏང་བ་དང་བསྐྱེད་རྣམས་པར་རྒྱལ་བ་པམ་བདེ་ལེགས་བཤམ་གྱིང་བ་
རྣམས་ནས་མཚོད་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་ཚེས་དུ་དངར་བ་སྦྱོར་ཚོགས་ཐོགས་པའི་སེར་སྦྱོང་
གིས་མཐུན་བདད། ཡོངས་འཛིན་པ་སྦྱོར་གཞུང་པོ་གཏུང་དང་། ཞབས་པད། སྤྱི་བྱུང་
མཐུན་པོ། མཐུན་སྤྱི་ཚེས་རྒྱུང་། སྤྱི་ནང་གི་ལས་ཚན་ལ། དུང་སེར་སྦྱོར་རྣམས་ནས་སྦྱོར་

སྣེ་དང། སྣོས་འཛིན་པ། སྣུན་འཕྲེན་ཀྱི་སྣོང་དང་བཅས་ཀྱིས་སྣུན་བསྣུས་ཏེ། སྣུ་
གཏུང་རིན་པོ་ཆེ་ཁྲོགས་ཁྲིའི་སྣོང་གདན་ལྷུས་ཀྱིས་ལྷོགས་བཞི་ནས་སྣུ་བཅར་
གསོལ་གཟིམ་མཚོན་གསུམ་དང། གསོལ་དཔོན་གཞོན་པ་བཅས་ནས་སྣུ་གོས་
དང། ལྷ་སེར་གྲོན་ཏེ་གྲུས་བས་བཏེག་ཅིང། གདན་ལྷ་དར་ལམ་གྱི་སྣེ་སྣུབས་
མགོན་ཏོ་ཐོག་སྣུ་ཆེན་པོ་ནས་ལྷུག་བདར་གྱིས་འཕྲེན་པར་མཛད་དེ། གཟིམ་རྒྱང་
དབང་ཁང་ནས་གདན་ལྷུས་ཀྱིས། གཟིམ་རྒྱང་འགག་གིས་མེབས་སྐྱས་ཉིས་སྣེག་
དང་བྱམས་ཁང་མདུན་མེབས་སྐྱས་སྣོང་ཤོད་གཉིས་བརྒྱད། ཚོམས་ཆེན་བྱམས་
ཐོག་ནས་ཚོས་བསྐོར་གྱིས་གདན་བྱངས་ཏེ། གསེར་སྣོང་རིན་པོ་ཆེར་སྣུགས་མཛལ་
ལྷ་གནས་ཞལ་དཀར་གྱི་གཡས་ལྷོགས་སྣུ་ཡོལ་བ། ལྷ་བྲེ། འཕན། བྲེ་ཡུར་སོགས་
རྒྱན་བཀོད་སྣུན་སྣུམ་ཚོགས་པ་འདུ་བའི་བཞུགས་ཁྲིའི་སྣོང་དུ་བཞུགས་སྣུ་
གསོལ་བར་སྣུབས་མགོན་ཏོ་ཐོག་སྣུ་ཆེན་པོ་ནས་གྲུས་འདུད་ཅི་ཆེའི་སྣུ་
ལྷུག་དང། སྣུན་ཤལ་སྣུ་སྣུ་སྣོང་དུ་རིང་བ། མཚུལ་རྟེན་གསུམ་སོགས་འབྲུལ་གནང་
ཐོག་སྣུགས་སྣོན་མཚོམས་སྣོར་སྣུ་ན་མེད་པ་མཛད་དེ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་
བཀོད། ཞབས་བད་བགྲེས་པ་ནས་སྣུབས་མགོན་ཏོ་ཐོག་སྣུ་ཆེན་པོར་གཞུང་མའི་
མཛལ་དར་རྟེན་གསུམ་དང། དཔོན་འབྲུལ་རྣམས་སྣུན་ལམ་དུ་བསྣུར། དེ་རྗེས་
ཡོངས་འཛིན་གཉིས། བསྣུན་སྣོང་མཚོག་སྣུལ། ཡུང། ཞབས་བད། སྣུ་བྲུབ་མཁན་
པོ། རོ་སག་དར་ཏུ། རྣུ་སྣུ་ལ། བད་མ་མཁན་སྣུ་ཆེ་རྒྱང། མཚོན་ཞབས་དགེ་
བཤེས། པོགས་མདའ་ཅིས་སྣུལ། ཅེ་ཤོད་གྱི་ལས་ཚོན་བ། རྣུང་གྱིངས། རྣུང་
གཏོགས། རིག་གནས་སྣོབ་བྲ། ཅེ་ཤོད་གྱི་ལྷུག་གཉེར་ནང་ཟུ། སྣོ་ཁང་པ་བཅས་

ཐམས་ཅད་ནས་གོ་བབས་དང་བསྐྱེད་པའི་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེར་གདུང་མངལ་སྟོན་
 ། ལལ་རེ་དང་། སྐྱབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྐྱ་ཆེན་པོར་མངལ་དར་རེ་ལུལ་ཉེ་བྱིན་ལུག་
 ། ལུས་ཉེ་གལ་ལ་འཁོད། རོལ་ཆ་གཉིས་པ་བཏང་བསྐྱེད། གསོལ་གྲོ་དང་། གསོལ་ཇ་
 ། དང་པོ་ཐེབས། གསོལ་བསྐྱེད་བསྐྱིགས་བཤེད་དང་སྲུང་ལམ་སྲེར་ཐོབ་གཏོང་འགྲེམས་
 ། སོགས་བཤིས་ཉེ། གསོལ་ཇ་གཉིས་པ་ཐེབས། འབྲུང་བདེ་ནས་གོ་བབས་ཀྱི་ཁ་
 ། བཏགས་དང་། ཁྱི་དར་དང་། ཀ་དར་འབྲུལ་སློག་སོགས་བཤིས། དེ་ནས་རོལ་ཆ་
 ། གསུམ་པ་བཏང་བསྐྱེད་སྐྱབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྐྱ་ཆེན་པོ་ནས་སློམ་སྟེ་དང་། གསོལ་
 ། གཟིམ་སོགས་ཞབས་ལུ་སློབ་ལྟར་ནས་སྐྱ་གདུང་ཁྲོགས་ཁྲིར་གྲུས་བཏགས་ཀྱིས།
 ། གསེར་སྲོང་རིན་པོ་ཆེདི་སྐྱགས་མངལ་ཞལ་དཀར་ནས་ལུས་སློར་བཅའ་ཐམ་བཏང་
 ། བདེ་སྟེང་ནས་གདན་ལུས་ཀྱིས། ལུས་ནང་སློག་ཤིང་གི་མདུན་བཞུགས་ཀྱིས་སྟེང་དུ་
 ། བཟང་གོས་ཀྱི་སྒྲ་བྲེ་དང་། ལོགས་རྣམས་ཡོལ་བས་བརྒྱན་པའི་དབྱུང་འཇོམ་སྲིང་
 ། མཐའ་དབྱུང་ལུལ་སྐྱ་སྒྲ་ཚོགས་ནས་ཐོན་པའི་ཁྱད་ནོར་རིན་པོ་ཆེདི་རིགས་མཐའ་
 ། ཡས་པའི་སྐྱམ་པོ་སོགས་གཅིག་ཏུ་སྐྱངས་པ་དང་། གོས་དར་བྱི་སྐྱོན། འབྲུ་སྐྱ། བཟའ་
 ། བཅའི་དངོས་པོ་སོགས་ཀྱིས་སྐྱར་སྐྱར་གཏམས་པའི་བཞུགས་ཁྲིད་སྟེང་དུ་ཚ་རྒྱན་ས་
 ། མཚོག་གི་བཞུགས་ཁང་ཟ་ཏོག་དང་བཅས་པ་གདན་དྲངས་ཉེ་ལུས་སྟོའི་དབྱུང་
 ། དྲང་པོར་ཞལ་སྐྱོགས་པར་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ནམ་ཡང་སྐྱགས་ཇེདི་གཟིགས་པ་མི་སྟོད་
 ། པའི་ཚུལ་ཀྱིས་བཞུགས་སྐྱ་གསོལ་བར། སྐྱབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སྐྱ་ཆེན་པོ་ནས་སྟོན་
 ། ལལ་ནང་མཛོད་སྐྱ་ལྷ་འབྲུལ་གནང་གིས་སྐྱགས་སློབ་ཀྱི་མཚམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེ་ལུན་
 ། རིང་མཛོད།

དེ་རྗེས་ཡོངས་འཇིག་པ། ཡབ་གཞིས་དང་མཁའ་པོ་སོགས་ནས་ཀྱང་སྣོན་གྱི་ལུས་ལྷན་ཏེ་གྲིབ་རྒྱུ་བས་ལུས། དེ་ནས་བལྟགས་ཁང་ཟ་མ་ཉོག་གི་གཟིམ་སྒོ་ཞལ་དགྲིལ་ཐང་དུ་ཤེལ་སྒོ་བརྟན་པོར་བཅུགས། སྐྱའི་གཡས་ངོས་གསོལ་སྒྲོག་བང་རིམ་གསུམ་བཅེགས་ཀྱི་སྟེང་མར་ཡསྐབས་མགོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་ཤོག་ཀ་ལིའི་ནང་དུ་རྒྱན་གཟིགས་རྒྱན་འཇུག་དང་ལམ་སྒོན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་དབུ་ཤོག་ཞལ་སྟེ་བའི་གཟིགས་སྣབས་ཀྱི་ཚུལ་དང་། སྐབས་མགོན་ན་རིམ་གྱི་ཕྱག་མམ་ས་བརྒྱུ་ཅན། ཕྱག་སྒྲུག་དང་བཅས་པ། སྣོན་ཡོངས་འཇིག་པ་ནས་ལུས་པའི་གསེར་ཟངས་ལས་བྱུབ་པའི་རྗེ་བརྟན་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྣང་བརྟན་མཁྱེད་གང་ཅམ་ཡོད་པ་དང་། བཀའ་གདམས་གདུང་རྟེན་བཅས་བལྟགས།

བང་རིམ་གཉིས་པའི་སྟེང་དུ་རྒྱ་ཇའི་བཅུད་དང་མར་ལུ་བཅས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བཀའ་བའི་བཞེས་དཀར་སྟེགས་ཅན། སྤྱི་སྒྲུག་འབབ་རྒྱའི་རྒྱན་གྱིས་བཀའ་བ། བཟེད་ཞལ་ཤིང་ཉོག་དང་འབྲུ་སྒྲན་གྱིས་བཀའ་བ། ཟས་བཅུད་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བཀའ་བའི་གསོལ་སྣང་འབྲུ་བས་ལྷན། རྒྱ་ཚོགས་བཅས་དང་། ཐོད་པའི་ཕྱག་ཁམ་འཇོར་བཅས། རང་མཚོད་ཞལ་ལི་བདུད་ཅི་རིལ་བྱ་དང་། མཚོད་སྒྲན་བཅས་བདུད་ཅིས་བཀའ་བ། མེ་ཉོག་གིས་བཀའ་བའི་ཕྱག་བཞེས་ནས་བཟེད་བཅས་སྐྱའི་ཉིར་སྤྱད་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱིགས།

བང་རིམ་འོག་མའི་སྟེང་དུ་སྐྱའི་གཅེན་པོ་ཏུ་སྒྲམ་མཁྱེན་རབ་སྒོ་གོས་འཇིགས་མེད་ནས་ལུས་པའི་རིན་ཆེན་གཉིས་པའི་ཁམས་ལས་བྱུབ་པའི་མཇུག་ཤིང་ལོ་ཁོར་

ལུག་ཉལ་ས་བརྒྱད་འབྲུལ་རིས་ཅན་ལྷགས་རི་བཞི་བརྟེན་ལ། རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲུ་
རིགས་སྣ་ཚོགས་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ས་པའི་སྟེང་དུ། བཟོ་དབྱིབས་སྤུན་སྤུལ་ཚོགས་པའི་
ཉོག་གིས་མཛེས་ལ། འབྲུལ་སྟོད་དང་བཟང་གོས་ཀྱི་སྤྲིལ་རྩེས་བཅས་རང་འགྲིགས།
མཚན་ཞབས་སྟོ་བཟང་བསོད་ནམས་ཀྱིས་སྤུལ་བའི་དདུལ་ཀྱི་མཁུལ་སྤྱིང་བཞི་རི་
རབ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོམ་བྱ་དང་དང་ཚོན་སྣ་ལྡེའི་སྟེ་འདོགས་ཅན་དང་། གཡང་འི་འི་
མེད་བ་བྱ་ལུང་རྒྱན་ལྡན།

བུམ་སྟོའི་ནང་མོད་སྤང་སྟེང་དུ་སྤུན་ནས་སྤུལ་བའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་།
མཚན་ཞབས་སྟོ་བཟང་བསོད་ནམས་ནས་སྤུལ་བའི་སྤྲུགས་རིམ་ཆེན་མོའི་སྤྲུག་
དཔེ་དང་བཅས་སྤྲིག་འབྲུལ་ཞུས་པའི་ཆེད་དུ་གཉེར་བུའི་གཙོ་བོའི་དོན་ནི། འཁོར་
བ་མ་སྟོངས་ཀྱི་བར་དུ་སྤྲིའི་རྣམ་འོལ་རིམ་བར་འབྱོན་འགྱུར་རྣམས་ནས་འཆད་ཚོད་
ཚོམ་སོགས་དང་བཅས་ཚོས་དང་སྤྱིད་ཀྱི་ཕན་བདེའི་སྟོ་འཕམར་བརྒྱ་སྤྲུག་ཅིག་ཅར་
དུ་སྤྲེ་སྟེ་འགྲོ་དོན་རྒྱན་མི་ཆད་པའི་མཛད་བ་དང་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེ་བ་འབྱུང་འབྱུང་
ཉེན་འབྲེལ་ཀྱི་འཇུག་སྟོ་ཡངས་པོར་འབྲེད་སྤྱད་ཀྱི་སྟོར་བ་ཡང་དག་པར་ཞུས།

(༡༩༩ ཉ་༥།༡༩༩ ཟ་༡༡) དེ་དག་གི་འབྲུལ་སྤྲིག་མཛད་སྟོ་ལམ་ཆེར་སྤྲུབས་
མགོན་ཉོ་ཐོག་སྤུ་མཚོག་ནས་སྤྲུག་བསྟར་ཀྱིས་མཛད་ཅིང་། གཞན་དག་གྲང་བཀའ་
འདོམས་ཀྱིས་ཞུབ་པར་མཛད་པས། གུན་གྲང་ཡིད་ཆེས་དད་མོས་ཀྱི་སྟོ་བ་སྤྲུག་
པར་འཕེལ་ཉེ་དགའ་བདེའི་དཔལ་ལ་སྟོད་བ་ལེགས་པར་སྤྲུབ་པོ། །

༡༥ ། གངས་སྟོངས་སྤྲུགས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པོ་རྣམས་དང་རྣམ་སྤྲུ་ཚོགས་ཡོངས་

ནས་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་གཙོར་གྱུར་གྱི་ཅེ་པོ་བྱང་གི་སྐྱ་རྟེན་གསར་རྙིང་རྣམས་
དང་། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་ལ་རབ་གནས་ལྷུས་གསོལ་རྒྱས་འབྲུལ།
ཡོན་བདག་བསྐོ་ཞིང་སྲི་བྱ་བྱེད་པོ་ཡོངས་ལ་ལེགས་འབྲུལ། རྒྱུད་བྲལ་རྙིང་
སྣང་། གདན་གསུམ་སོགས་ནས་ཀྱང་སྐྱ་གདུང་ལ་རབ་ལྷུས་དང་རྣམ་ཐང་འདི་
བརྩམས་པའི་དགོ་བསྐྱོད་དང་རི་ལྷར་བརྩམས་པའི་ཚུལ།

(༢༡༩ ཉ་༣།༡༤ འ་༥) གསེར་སྣོང་སྤྲུགས་མངལ་ཞལ་དཀར་ཐང་ནས་རབ་
གནས་གྱི་མཚོད་པ་བསྐྱིགས་བཤམས་བཀྲིས་ཏེ། ལྷན་དང་མཚན་ཞབས་དགོ་
བཤེས། རྣམ་བྲལ་དབྱ་སྐོབ་བཅས་ནས་གསེར་སྣོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲ་སྐྱ་མཐོང་བ་
དོན་ལྷན་བཅས་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་པར་སྤྱངས་གསུམ་སྣོན་དུ་འགོ་བའི་རབ་
གནས་བསྐྱས་པ་ཞིག་ལྷུས་ཏེ་རྟེན་མཚོག་རྣམས་རབ་འབྲམས་ཀྱུལ་བའི་ཡེ་ཤེས་
དང་བྱིན་རྒྱལས་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་འདུས་པའི་གཉེར་དུ་གྱུར་ཏོ། །

(༢༡༩ ཉ་༥།༡༤ ཐ་༦) དེ་ལྷར་རྟེན་མཚོག་བཞེངས་བྱུབ་ཅམ་མ་ཡིན་པར།
རྒྱུད་ལྡེ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ནས་གསུངས་པའི་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོ་ག་རྣམ་པར་དག་
པ་སྤུན་སྐྱུམ་ཚོགས་པ་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྐོ་ནས་མངོད་དགོས་པར་གསུངས་པའི་དགོངས་
དོན་བཞིན་དུས་སྤུན་སྐྱུམ་ཚོགས་པ་ཉོར་ལྷ་གཉིས་པ་ཚོ་འཕྲུལ་ལྷ་བའི་ཡར་རོའི་
ཚེས་དགུ་གཟའ་སྐར་གྱི་འཕྲོད་ཆེ་ཚུང་སྐྱོར་བ་སོགས་མཚོག་ཏུ་དགོ་བའི་ཉིན་ནས་
བཟུང་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་སྐྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ཚོང་བ་མངོད་རྒྱུར། དེ་གའི་ཉིན་
སྣོན་མ་རྣམས་ནས་འཕགས་མཚོག་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་

གནས་མཚོག་གངས་ཅན་ས་ཡི་ལྷེ་བ་དམར་པོ་རིར་གྲགས་པ་དེས་དོན་གྱི་འདྲིན་
 འཕགས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་ཆེན་པོའི་ཚོམས་ཆེན་སྲིད་ཞེས་ལུག་ཚོགས་སུ་ཡོད་
 བ་མཚོད་རྗེས་སོགས་མཚོད་སྤྱིན་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པ་མངེས་པར་རྒྱ་ཆེར་
 བཤམས། རབ་གནས་ཀྱི་ཉེར་སྦྱད་ཀྱི་ཡང་མ་ཚང་མེད་པ་འདུ་བཀྲིས་པའི་ག་
 ལེགས་པར་བསྐྱེགས་ཏེ། ཆེས་དགུ་ནས་མཁས་གྲུབ་བསྟན་འདྲིན་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་
 བ་མངོན་པར་མཐོ་བ་གངས་ལྗོངས་སྐྱེ་རྒྱུའི་འདེན་མཚོག་སྐྱབས་མཐོན་སྲིད་སྦྱོང་ཏེ་
 ཚོག་ཏེ་སོག་ལྷ་ཆེན་པོ་ནས། དོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་གྱི་མཛད་སྐོ་མཐའ་དག་དང། བསྟན་
 པའི་གསལ་བྱེད་དེ་མོ་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷན་ཡོངས་འདྲིན་པ་དང་མཚན་
 ཞབས་དགེ་བཤེས། རྣམ་གྲུ་ཚོགས་ཡོངས་རྣམས་ནས་ཚོག་གོགས་ཞབས་ལུ་དང་
 བཅས་སློབ་དཔོན་དང་གོགས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལུག་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་
 ནས་རི་ལྷར་བྱ་བའི་ཚོ་གཞི། རྒྱུད་ཀྱི་དགོངས་དོན་མཐར་ཐུག་ཁམས་གསུམ་ཚོས་
 ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ལེགས་པར་བཀའ་བའི་མན་ངག་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་
 འདུལ་འདྲིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནས་ཡིག་བཀོད་མཛད་པ་ལྟར། ལག་ལེན་
 འདོན་སྤྲིག་ཏུ་བཅ་ཆེན་ལྷོ་བཟང་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ནས་གསལ་བཀོད་མཛད་
 པའི་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོ་ག་རྒྱས་པ་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་ཆར་འབེབས་རི་
 བཞེན་ལྷག་བཞེས་འཚུགས་མེད་ཏུ་བསྟར་བར་མཛད་རྒྱུའི་ཉིན་དང་པོར་སོག་མར་
 ལྷུང་བཤམས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུད་དག་པར་མཛད་ནས། ལྷ་མ་བརྒྱུད་པའི་གསོལ་
 འདེབས་དང་སྐད་ཅིག་གིས་དཔལ་རྗེ་རྗེ་འདྲིན་གྱེད་ཆེན་པོའི་སྦྱར་བཞེངས་ཏེ་
 བང་མཚོད་སོགས་བྱིན་བྱིས་བརྒྱབ་པ། སློན་འབྲེའི་སྤྱོགས་གཏོར། དོར་སེམས་

བསྐོམ་བསྐྱུལ། ཚོགས་ཞིང་མཚོད་པ། རྣམ་ཀླུ་ཆེན་པོ་དང་ལས་ཀྱི་བྱམས་པ་
ལེགས་པར་སྐྱབ་པ་སྡོན་དུ་བཏང་ནས། སྐྱབ་གཞི་རས་བྱིས་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་
མདུན་ཐམི་དད་པའི་འཇུག་པ་གཅིག་པའི་སྡོན་པ་དཀྱིལ་འཁོར་སྐྱབ་ཅིང་མཚོད་པ།
བདག་ཉིད་འཇུག་ཅིང་དབང་སྲུང་བ་བཅས་ཀྱིས་པར་མཛད།

དེ་ནས་རབ་ཏུ་གནས་པའི་སྦྱོར་བའི་ཚོགས་འདུག་ཇི་སྟེ། སལ་ཁྲུས་བྱམས་པ་
རྣམས་དང་། མེ་ཉོག་གུ་ཡུངས་རྣམས་ལེགས་པར་བསྐྱབས། གསོལ་བཏབ་སེམས་
བསྐྱེད་དང་། རྟེན་རྣམས་དཔལ་རྩི་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་གཙུག་པོ་ཡབ་ཡུམ་དུ་བསྐྱེད་དེ།
དཀྱིལ་འཁོར་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཚུ་བཞིས་མཚོད་ཅིང་བགོགས་སྦྱོད་དང་སྐྱེད་བ་
སོགས་ལེགས་པར་བྱས། དེ་ནས་སལ་ཁྲུས་དང་མཚོག་ཁྲུས། དེ་གོས་རྒྱན་གསུམ་
འབྲུལ་བ། རབ་ཏུ་གནས་བྱའི་ལྷ་ཡེ་ཤེས་པ་རྣམས་སྐྱབ་བྱངས་ཏེ། མཚོད་ནས་སྐྱབ་
མནན་ཅིང་གསོལ་བ་བཏབ་པ། རྩོགས་སྦྱོར་ལ་གཏོར་མ་སྤུལ་ནས་ན་བཟའ་འགབ་
པ་བཅས་སྣ་གོན་སྡིན་རྒྱས་དང་། ཉིན་གཉིས་པར་བདག་མདུན་བསྐྱབ་པ་ནས་དེ་
གོས་རྒྱན་གསུམ་འབྲུལ་བའི་བར་སལ་ཆེར་ཉིན་སྡོན་ལྟར་ལ། གསོལ་བཏབ་སེམས་
བསྐྱེད་སྦྱེ་མཚེད་སྐྱབ་གསུང་བྱུགས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། ཡེ་ཤེས་པ་སྐྱབ་བྱངས་ནས་
མཚོད་པ་དང་གསོལ་བ་བཏབ་ཅིང་དམ་ཡེ་དབྱེད་མེད་དུ་བསྐྱེད་བ། རིག་པའི་དབང་
ལྷ་དང་རྩི་རྩེ་སྡོབ་དཔོན་གྱི་དབང་། གསང་དབང་ཤེར་དབང་ཚིག་དབང་བཅས་ལྷ་
ལ་དབང་བསྐྱར་བའི་རིམ་པ་དང་། མཚོད་བསྡོད་གོས་རྒྱན་མེ་ལོང་བསྐྱབ་པའི་བར་
མཛད་དེ། ཚོམས་ཆེན་རྟེན་པའི་ནང་དུ་རབ་ཏུ་གནས་བྱའི་ལྷ་རྣམས་སྐྱབ་བྱངས་ཏེ་
རྒྱས་པའི་རྒྱིན་སྲེག་ལེགས་པར་སྤུལ།

དེ་ནས་སྐྱེ་བ། སྐྱེ་བ། འདས། ཚེ་མས། ཞལ་རྣམས་དེ་ཕྱི་བ་སྒོམ་དུ་འགྲོ་བས་ཅ་
བུའི་བཟང་བ། ཞལས་བསེལ། མཚོད་ཡོན། སོ་ཅེ་རྣམས་ལུལ། དམ་ཚིག་བསྐྱབས་
ཉེ་གཟུགས་བསྐྱུར་ལེགས་པར་མཛད་དེ། རྩ་བཞི་ཉེར་སྐྱུང་འདོད་ཡོན་དང་ནང་
མཚོད་བཅས་ཀྱིས་མཚོད་ལ། བསྐྱོད་པས་རྒྱས་པར་བསྐྱོད། སྐྱི་དང་ཕྱེ་བལ་གི་
མངའ་འབྲུལ་རྣམས་ལྷུ་བཟུངས། ཤེས་པར་བརྗོད་པ་དང་བརྟན་བཞུགས་ཀྱི་ཚིགས་
བཅད། ཉེན་སྲིད་བརྗོད་དེ་ཚོས་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་པའི་བདེན་པའི་སྐྱོབས་ཀྱིས་
ཉེན་རྣམས་དང་དེ་དག་ལ་སྐྱེན་བྲངས་བསྐྱེམ་བཞུགས་བཞུགས་པའི་ཡེ་ཤེས་པ་
རྣམས་ཇི་སྲིད་བསྐྱེལ་བ་འཛིག་པར་མ་གྱུར་བ་དེ་སྲིད་ཀྱི་བར་ནམ་ཡང་གཡོ་བ་མེད་
པར་བརྟན་པར་བཞུགས་སུ་གསོལ་རྒྱུར་བསྐྱབས་པའི་མེ་ཉོག་འཛོར་བར་མཛད་
པར་སྐྱབས་མགོན་ཉོ་ཐོག་སུ་ཆེན་པོ་ཉིད་སྐྱུ་བསྐྱོད་དང་བཅས་གཙོ་བོར་ཉེན་
གསར་བཞེངས་རྣམས་སུ་མ་བཟད། ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཉེན་རྣེད་རྣམས་ལ་ཡང་རབ་གནས་
ཡང་ཡང་བསྐྱུར་བ་མཚོག་ཏུ་བསྐྱབས་པ་ལྟར། གསེར་སྒྲོང་ཁག་འཕགས་པ་སྣ་ཁང་
སོགས་མཚོད་ཁང་སྡེད་ཤོད་རྣམས་དང་། ལྷུ་བས་མགོན་ཅེ་ཤོད་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུད།
ཅེ་གསོལ་ཐབ་ཆེན་མོ་དང་བཅས་པར་བརྟན་བཞུགས་མེ་ཉོག་འཛོར་བ་དང་།

མོ་བྲང་ཡང་སྡེད་དུ་ཆེ་བས་བསྐྱུར་ཀྱིས་ཡུལ་ཁྲུས་དང་ཉེན་ཁྲུས་སོགས་ཁྲུས་
གསོལ་དང་འབྲེལ་བར་སྐྱ་ལྡན་སྐྱེལ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གིས་གཙོ་བོར་སྐྱོགས་དང་
མཚོམས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཉེན་དང་བརྟན་པར་བཅས་པ་འགྲོ་བའི་བསོད་ནམས་
ཀྱི་ཞིང་དམ་པར་བསྐྱེལ་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་བར་དུ་བརྟན་པར་བཞུགས་པའི་སྐྱེན་
དམིགས་དང་ཕྱགས་སྒོམ་ཕྱག་ནས་མེ་ཉོག་འཛོར་བ་ཡང་དག་པར་མཛད། དེ་ནས་

ཕྱོགས་གཏོར་འབྲུལ་བ་དང་། སྐྱབ་པའི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་གཏང་རག་གི་མཚོན་
བསྟོན། སློན་ལམ་རྒྱས་པ། རོངས་པ་བཟོན་གསོལ་དང་བཅས་ཏེ་སྐྱབ་གཞིའི་དགྲིལ་
འཁོར་འོད་ལྷ་ཤེས་བཟོན་རྣམས་ལེགས་པར་མངོན། ཉིན་གསུམ་པར་ཡང་ཡི་དམ་
གྱི་བདག་བསྐྱེད་མཚོན་བསྟོན་བསྐྱེད་པ་གཏོར་འབྲུལ། ཁ་སྐོང་ཞི་བའི་སླྱིན་སྲེག
ཚོས་སྐྱོང་བསྐོ་བའི་སྐྱེད་དུ་མགོན་ཚོས་ལྷ་མོ་སོགས་པ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་
མཁུན་པ་སྐྱེ་སྲེད་རིམ་བུ་ལ་བཞུགས་གཏོར་དུ་གཏང་ཅིང་རང་རང་གིས་ཀྱང་
འཕྲིན་ལས་གཡེལ་བ་མེད་པར་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་འདས་
མ་འདས་གྱི་བསྟན་སྲུང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས་རྣམས་མདུན་དུ་བསྐྱེད་དེ། ཡེ་
ཤེས་པ་སྐྱབ་དངས་བསྐྱེས་བཞུགས་གནས་གསུམ་དང་། བསྐྱང་བཤམས་མཚོན་
གཏོར་རྒྱ་ཚེར་འབྲུལ་བ། བསྟོན་བསྐྱེད་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བ་གང་རྒྱས་ཐོག་མེ་དང་
ས་རྒྱ་རྒྱང་རྣམས་ལས། །སྐྱེ་གཟུགས་ལྷན་རིང་བསྐྱེད་དུ་གསོལ། །ཞེས་སོགས་དང་
བཅས་ཏེ་གསར་བཞེངས་མཚོན་སྐྱོང་ཚེན་པོ་ལེ་ལག་དང་བཅས་པས་མཚོན།
གངས་སྐྱོངས་ས་ཡི་ཐིག་ལེར་འཁོད་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་ཉེན་དང་བཉེན་པར་
བཅས་པ་ལྷ་མིའི་བསོད་ནམས་གྱི་ཞིང་མཚོག་དམ་པ་རྣམས་དང་། དགའ་ལྷན་ཕོ་
བྲང་བ་ཚེན་པོའི་སྐྱེད་པོན་འདུས་སྡེ་ཆབ་འབངས་དང་བཅས་པ་ལ་བར་དུ་གཙོན་
པའི་མི་མཐུན་དུས་གྱི་རྒྱུད་སོགས་ཕྱི་ནང་ཉེར་འཇེ་རྣམས་ཞི་ཞིང་། བཟ་ཤེས་དང་
བདེ་ལེགས་གྱི་དགོ་མཚན་རབ་ཏུ་རྒྱས་པ་དང་། བཟན་གཡུའི་མཁོ་དགུ་མཐའ་དག་
དབང་དུ་འདུ་ཞིང་། མི་བསྐྱེད་སྐྱེ་ཕོ་མཐའ་དག་གི་བྱེད་བ་རང་ཐོག་ཏུ་བསྐྱེད་བ་
སོགས་སྐྱེད་སྐྱོབ་འཕྲིན་ལས་གཡེལ་མེད་དུ་སྐྱབ་པར་བཞུགས་གཏོར་དུ་གཏང་།

པ་ལོན་ཆེན་དང་། རྟེན་རྣམས་ལ་སྤྱི་ལྷན་གྱི་ལྷན་མི་ཆད་ཏུ་སྐྱབ་པའི་སྐད་ཏུ་
ཡོན་གྱི་བདག་པོ་བསྐོས་པ་ལོ།

ད་ལས་ལྷན་པ་དབང་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་གཞི་ལྷན་པོ་གྲུང་སྐྱེ་ཞབས་དང་། ཞབས་པད་མདོ་
མཁར་གྱི་སྤྱི་ལྷན་པ་ལོན་པོ་སྐོས་བཟང་ཡོན་ཏེ། སྐྱེ་སྤྱི་ལྷན་པོ་སྐོས་བཟང་ཆེ་དབང་
བཅས་གཞུང་ས་མཚོ་གཉིས་འཕྲིན་ལས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་པའི་
གཙོ་བོ་དག་ཡོན་གྱི་བདག་པོར་བསྐོས་བ་ཆེས་སྐབས་སུ་བབས་པས་ན། ལྷན་པས་
མགོན་མཚོ་གཉིས་ལྷན་པོ་མདུན་སར་མེ་ཏོག་སིལ་མ་བཟུང་བའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ལྷན་པོ་
བཟུང་ནས། མེ་ཏོག་གི་སྤོང་བ་ལག་ཏུ་གཏད་ལ། ཚོགས་པ་ནས། རྒྱུ་གྱིས་དེད་ལ་
གང་གསོལ་བའི། ཞེས་པ་ནས། མཚོ་གཉིས་ལྷན་པོ་ཆད་པ་དང་། རྒྱུང་པར་ཞབས་
བདུན་བར་ཏུ་མཚོད་པར་བྱོས། ཞེས་བསྐོས་བའི་རྗེས་སུ། སྐྱབས་མགོན་ཏོ་ཐོག་སྐྱེ་
རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་དབུ་པའ་གསེར་གྱི་མདོ་ལ་ཅན་མཛེས་པར་མཛུགས་ཏེ། ལྷན་པས་
ལྷན་པས་མགོན་ལྷན་པོ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་
གསུང་སྐྱབས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏེན་ལས་བཅུ་ལས་ཏེ། མཚོད་སྤོང་ཆེན་པོ་དང་འབྲེལ་
རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བཞེངས་པའི་ཚུལ་དང་ལེགས་པར་བཞེངས་པའི་མན་
ཡོན། དེ་དག་ལ་སྐྱབས་མཚོད་ལྷན་པོ་ཆད་ཏུ་སྐྱབ་དགོས་པའི་ཚུལ་སོགས་ལྷན་
རིགས་ཀྱི་མཐའ་ཚོད་པའི་ཡོན་བསྐོས་གསུང་བཤད་བཟང་ཅིང་བརྗིད་བསྐྱེད་པས།
དེར་འཁོད་ཐམས་ཅད་དད་མོས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པར་མཛད། མཇུག་ཡོན་གྱི་བདག་
པོ་རྣམས་སྐྱེད་ཅིང་མཚོད་པའི་རྗེས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
ངོ་བོར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། ཚོགས་མང་ནས་ཀྱང་མཚོད་པས་ལྷོགས་མཛད་དེ་

མཚོད་པ་རྣམས་ཡོན་གྱི་བདག་པོས་ལག་བསྟར་ཏེ་མཚོད་ལུལ་རྣམས་ལ་མཚོད་ཏུ་
བཅུག་བཟ་ཤིས་པའི་རྗེས་རྣམས་བསངས་སྦྱངས་སྡོན་ཏུ་བཏང་སྟེ་རྒྱད་པ་མ་ལུས་
བ་སེལ་བའི་རྒྱས་ལྡན་ཏུ་སྒྲགས་དང་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཤིང།

རྗེས་བརྒྱད་རྣམས་རིམ་བཤེན་སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་བྲལ་ཏུ་བཞེས་ཏེ་
བཟ་ཤིས་དང་བདེ་ལེགས་གྱི་དགོ་མཚན་རྒྱ་ཆེར་སྟེལ་བའི་བདེན་ཚིག་ཟབ་མོ་
བརྗོད་པར་མཛད་པ་ལ་ཚོགས་པ་ཀུན་ནས་མ་ཐུན་འགྱུར་དང་ཤིས་བརྗོད་གྱི་
ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གསུང་བ་དང་སྒྲོ་བལྟན། ཚོགས་པ་དང་ཡོན་བདག་བཅས་གྱི་
བྲལ་ཏུ་འགྲིམས་ཤིང། ཅ་རུའི་ཚོགས་འཁོར་དང་འོ་ཐུག་བཅས་ལ་རོལ་བ་དང་
འབྲལ་བདེ་བ་ནས་གསེར་སྤོང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་མཁུན་ཏུ་ཚོགས་འཁོར་རྒྱབ་སྐྱེར་
དང། སྐྱབས་མགོན་ཤོད་གྱི་གསོལ་བསྐྱེད་རྣམས་ལེགས་བསྐྱིགས་དང། དེ་
མཚུངས་བསྟན་སྤིང་མཚོག་སྐྱེལ་རིན་པོ་ཆེ། ཡོངས་འཛིན་བ་དང། བྱིངས་ཚང་
མར་ཡང་སྤེར་ཐོབ་འཚེམས་མེད་བཟེ་ཞིང་བཟ་ཤིས་དང་བདེ་ལེགས་གྱི་དགོ་
མཚན་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྒྱན་མི་ཆད་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་པར་བསྐྱིགས་པ་སྟེ།
སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་སྟོན་རྒྱས་ཀྱི་སྟོན་ས་རབ་གནས་དགོ་ལེགས་ཆར་
འབེབས་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དོན་དང་མ་ཐུན་པར་མཛད་དོ། །

(༡༩༥ ཉ་༧།༡༩༡ འ་༥) ཆེས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཉིན་ཚོམས་ཆེན་རྙིང་པ་སྤིང་ཞིའི་
ལུན་ཚོགས་སུ་རབ་སྟོན་མཛད་པར། དེར་ཡགོང་ས་ཡ་སྐྱབས་མགོན་ཡ་ལྷུ་དབང་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོའི་ན་བཟང་གདན་ཞུས་གྱིས་བཞུགས་ཁྲི་ཆེན་
མོའི་སྟེང་ཏུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ལ། སྐྱབས་མགོན་ཤོད་ནས་སྐྱེ་བྲལ་དང་མཛལ་

དར་འབྲུལ་གནང་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་ཁྲིར་ཞབས་སོར་འཁོད་བསྐྱེད། བསྐྱེད་སྤོང་སྤྱུལ་སྤྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཡོངས་འཛིན་ལ། ལྷན་ཞབས་པད་ནས་བཟུང། ཅིས་སྤྱུ་ཡམ་ལམ་བཞུགས་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་དང། སྐྱེད་སྤོང་ལོད་ལ་མངལ་དར་ལུལ་རྗེས། གསེར་སྤོང་དང། ཨར་པོའི་དོ་དམ་ཁག་དང། ལས་གྲ། བཟོ་རིགས་ཁག་སོགས་ནས་ཀྱང་ལོད་ལྷར་མངལ་དར་གཉིས་རེ་ལུལ་རྗེས། ལས་ཀྱི་ཚང་མ་གྲལ་འཁོད་པ་ལ་གཞུང་ས་མཚོག་ནས་དཀར་དམར་གྱི་སྤོ་སྤོན་རྒྱ་ཆེར་འབྱེད་གནང་དང་འབྲེལ་བར། གཞུངས་ལས་སྤྱི་ཁྱེད་སྤོང་ཡོངས་འཛིན་ལ། སྤྱི་ཁྱེད་ཞབས་པད་མདོ་མཁར་བ་སོགས་གསེར་སྤོང་རིན་པོ་ཆེ་གསར་བཞེངས་གྱི་སྤྱི་ནང་གི་ཞབས་ལུང་ལས་སྤྱི་གཏོགས་བ་མཐའ་དག་ལ་སོ་སོའི་གོ་བབས་གྱི་སྤྱི་དར་སོགས་གནང་ཆ་གྲུ་ལོ་མ་བ་ཀུར་གྱི་ཡིད་མགུ་བ་བཅས་དགའ་སྤོན་རྒྱ་མེད་སྤོང་བར་མངོད།

(༡༩༩༩ ལོ་༦།༡༩༧༧ ཟླ་༡༠) དེ་ནས་རིམ་བཤས་གསུམ་ལྡན་རིག་བ་འཛིན་པའི་འདུས་གྲུ་དཔལ་ལྡན་སྤྱད་རྒྱུ་དང་སྤྱི་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་ནས་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཚོག་དང། དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་སྤོང་གྲུ་ཚང་ཚོགས་ཡོངས་ནས་དཔལ་གསར་བ་འདུས་པའི་སྤོན་རིམ་རབ་གནས་ཉིན་གང་དམ་ཡེ་དབྱེར་མེད་དུ་རྗེས་སྤྱོད་མཐའི་བར་བརྟན་བར་མངོད། གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་འབྲས་སྐྱེད་དང། སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤོང་། འབྲོག་རི་པོ་དགའ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་བཅས་གྱི་དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱང་རིམ་བཤས་ཉིན་སྤྱིར་ལྷོན་ནས་སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། སྤྱི་ལྷོན་ཁྱེད་གསོལ། འཕགས་མཚོག་སྤྱོད་སྤོང་ལུང་གཉེར་གྱི་བཀའ་ལྷོན་ལྷོན་ཅིང་སྤྱོད་སྤོང་བསྐྱེད་པའི་གསོལ་འདེབས། མཚོད་འབྲུལ། ཉེན་འབྲེལ་སྤོང་པོ་བརྗོད་དེ་བརྟན་

བཞུགས་དང། ཤིས་པ་བཟོད་ཅིང། མེ་ཉོག་གི་ཆར་དབབ་པས་བཟླ་ཤིས་དང་བདེ་
ལེགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉུང་བ་བསྐྱེད།

(༡༩༧ ཉ་༢།༡༩༥ ཟ་༥) དེ་ལྟར་མཚོད་སྤོང་ཆེན་པོ་ལེ་ལག་དང་བཅས་པ་
གསར་བཞེངས་ཐོག་མར་དབུ་ཚུགས་པ་ནས་བཟུང། རབ་ཏུ་གནས་པ་དང་མཚོད་
ཚུན་ཚུན་མི་འཆད་པ་འཇུགས་པར་མཛད་པའི་བར། དེ་དག་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་
ཡོ་བྱད་དང་ལས་སུ་བྱ་བ་གང་ལ་ཡང་ལེ་ཐོགས་དང་ཉེ་ཞོ་བྲལ་བར་ལྟར་བཅས་
སྲིད་ཞི་ཡོངས་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་པོ་སྤར་ན་མེད་པ་མངོན་པར་གྱུར་པ་
ལ། སྐྱེ་བོ་ཡོངས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་དད་པ་དང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་རྒྱ་ཆེར་འཕེལ་བར་གྱུར་
ཏོ། །

(༡༩༨ ཉ་༥།༡༩༦ འ་༢) དེ་ལྟར་ལྷ་མོ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱུགས་རྗེའི་རང་
གཟུགས་བསྟན་དང་འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་སྐྱབས་དམ་པ། ལྷག་པར་དུ་ཡང་
སྤྲིགས་དུས་འདུལ་དཀའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་མཚོག་ཏུ་བཅེ་བའི་སྤྱུགས་རྗེའི་བདག་
ཉིད། གསུམ་ལྡན་དུར་སྤྲིག་གར་གྱིས་རྣམ་པར་རོལ་བ་ལྷ་སྐྱབས་མགོན་ལྷ་མོ་
དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཐུན་གཤིགས་ཆེན་པོ་མཚན་བཟོད་པར་དཀའ་བ་རྗེ་བཙུན་
ངག་དབང་སློབ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་དེ་
ཉིད་ནས་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཛད་པའི་ཁྲུང་ཆེན་མཐའ་དག་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་
བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་ལས་ཀྱི་འདི་ཅེ་མོས་བསྐྱངས་པའི་རྒྱ་ཐིགས་
ཅམ་འདི་ནི་མཇུག་དེབ་སོགས་དང་བསྟན་རང་སློབ་གང་ངེས་གསལ་བར་བཤད་
ཟེན་ཏོ། །

སྐྱེས་པ།

ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་གཟེགས་པ་ཇི་མ་མེད། །འགྲོ་ཀུན་བྱ་བཞིན་སྐྱོང་ལ་མི་ངལ་
 ཞིང་། །གཞན་དོན་སྐྱབ་པའི་རྩལ་ཀུན་ཡོངས་སུ་རྫོགས། །བསྐྱེད་པའི་མཚོགས་དེ་
 བད་དཀར་འཆང་ཞེས་གྲགས། །གང་དེའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་མཁུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱི། །ཆ་
 ལས་དེ་ཡང་དབྱ་བཅོམ་ཚོགས་དག་གིས། །དེ་བཞིན་བསམ་བཞིན་ཡུལ་ལས་ཆེས་
 བརྒལ་ན། །བདག་འདྲས་བཞིན་ལ་འཇུག་པ་གང་མོའི་གནས། །འོན་ཀྱང་དམ་པའི་
 སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ནས། །འདི་ལྟར་བཞིན་དགོས་ལན་གངས་དུ་མའི་བར། །བཀའ་ནན་
 སྟེང་ཆེ་སྦྱི་བོར་མེ་བས་བ་དེ། །ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་བསྐྱོག་པར་མ་ལུས་
 བས། །བཞིན་བྱའི་ཡོན་ཏན་མད་དུ་བྱུང་བ་དེ། །རྫོད་བྱེད་ལྷན་པོའི་ཆོག་ཏུ་སྐྱེས་པ་
 འདྲ། །བཞིན་བྱའི་རོ་བོ་སྦྱིབ་བྱེད་ཤིང་བྱ་ལ། །དུངས་ཤེས་མེ་ཡོང་ཞེས་བྱའི་སྐྱོ་ཡང་
 བཏགས། །ཚུལ་འདི་རྗོར་འབྲུལ་རྗོངས་པའི་ཚོགས་ཅི་མཆིས། །བསམ་བཞིན་མ་
 རྩས་རྫོངས་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཐལ། །གང་དག་དམ་པའི་ཚོགས་དག་མཁས་རྣམས་
 གྱི། །སྐྱེན་སྲུང་སྟོང་ནས་འགྲོད་པའི་སེམས་ཀྱིས་བཤགས། །བཞིན་བྱ་བཞིན་ཡུལ་
 བཅས་ལ་ཡིད་དང་བས། །འདིར་འབད་དགེ་བའི་དངོས་པོ་རྩུང་ཟད་ཅེས། །ཐོབ་པར་
 སྟིད་ན་དེ་ནི་མཁའ་ཁྲུབ་གྱི། །འགྲོ་ཀུན་བྱང་ཆེན་ཐོབ་པའི་རྒྱ་རུ་བསྟོ། །དེའི་མ་རྩས་
 ཀུན་གྱི་མན་བདེའི་རྩ་ལག་མཚོགས། །རྒྱལ་བསྐྱེད་སྦྱི་དང་ཞུ་སེར་རིང་ལུགས་
 འཕེལ། །དེ་འདྲིན་ཤུགས་ན་བསྐྱོ་ཡབ་སྐྱེས་གྱི། །མཛད་འཕྲིན་ནམ་མཁའའི་ཁྲོན་ལྟར་
 ཆེར་ཡངས་ཤོག །བདག་ཀྱང་དེད་ནས་སྦྱེ་བ་བརྒྱད་མ་རུ། །ནམ་ཡང་མི་ཁོས་
 གནས་སུ་མི་སྦྱང་ཞིང་། །གལ་ཏེ་ལས་དབང་བཅོན་པོས་སྦྱང་གྱུར་ན། །དེ་ཆེ་ཤུགས་

ལྟལ་དབང་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། སུར་ལྷོག་ལྷོ་བཟང་ཚུལ་བྱིས་པ་རྒྱ་མཚོ།

བརྗོད་རྗེས་འཕྲིན་ལོག། །དུས་མཐའ་འདིར་ཡང་ཡིད་ཅན་མ་ལུས་པ། །ཚུལ་མིན་
དན་སྐྱོད་ལས་ལས་སྲིར་ལྷོག་ནས། །དེས་འབྲུང་བྲང་སེམས་ཡང་དག་ལྟ་བ་
ཡི། །ལམ་བཟང་མཚོག་དེར་བདེ་བར་འཇུག་གྱུར་ཅིག །

ལྟལ་བཅས་སྲིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་ལྟལ་མཚོག་དུར་སྐྱིག་འཆང་བ་བཅུ་
གཉིས་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ཐར་བ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ལས་མདོ་ཅན་བརྗོད་པ་དང་ས་
ལེལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ལྟལ་དབང་མཚོག་གི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གདུགས་
དཀར་གྲུབ་དུ་བཏོགས་པ་ལ་གཞན་རིང་མི་འཛོག་པ། སྐབས་མགོན་སྲིད་སྐྱོང་
ཡོངས་འཕྲིན་རི་འུག་ཤན་སི་དེ་མོ་ཉོ་ཐོག་སུ་ཆེན་པོ་ནས་གྲུས་ཚུང་བདག་ལ་པོང་
བ་གསེར་གཟིགས་ཀྱིས་རབ་དཀར་ལྟ་གོས་ནང་མཛོད། མཚུལ་རྟེན་གསུམ། རིན་
གཉིས་འི་སྲང་བརྒྱ་ཐམ་པའི་གསོལ་རས་དང་བཅས། ལྟོང་ས་ལྟལ་མགོན་
ལྟལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཆོད་གཟིགས་ཆེན་པོ་བཅུ་གཉིས་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་
ཐར་བ་རྒྱས་བསྐྱུས་འཆོམ་པ་ཞིག་འདི་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཅན་སྤྱི་པོར་སེབས་པ་ན།
དོས་ནས་རྫོངས་བརྒྱལ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚོན་སོགས་སྟོན་གསོལ་གྱི་དགོངས་ལྷོ་
རིམ་པར་ལྷུས་ཀྱང་། ཅེས་ཀྱང་འདི་བཞིན་འདི་དགོས་ཞེས་དགོངས་འཁྲོལ་མ་བྱུང་
བར་བཏོན་སྐྱིག་ཚོམ་ལ་ལྷུགས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཤེས་རབ་དཔུལ་ཞིང་རྣམ་གཡིང་ལེ་
ལོའི་དབང་གིས་རིམ་འགྲངས་སུ་འགྱུར་སྐབས་ཤིག་ལ། སྐར་ཡང་ལྟ་གོས་ནང་
མཛོད་དང་འི་སྲང་བརྒྱ་ཐམ་པའི་གསོལ་རས་དང་བཅས་ཡང་ཡང་བསྐྱུས་མ་མཛོད་
བ་ལྟར་ཡོངས་འཕྲིན་སུར་ལྷོག་པ་ལྷོ་བཟང་ཚུལ་བྱིས་པ་རྒྱ་མཚོར་འབོད་
བ་ནས་གཞུང་སའི་མཇུག་དེབ་སོགས་ལ་གཞི་བྱས་རང་གི་ལྷོ་ཡུལ་དུ་སྟོན་ཆེགས་

ཡ་སྤྱི་ལོ་འཕགས་ལ་སྤྱི་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོ་ག་ནས།

སྐྱེ་བ་སྲ་ཕྱིའི་གནས་ལུགས་དཔྱོད་པའི་གཞི་ཞིག་ངེས་པར་ཡོང་རྒྱུར། དེས་
ན། ད་ཡོད་མཛད་རྣམ་ཁག་ནང་གསལ་བའི་སློན་ཇེས་ཚིགས་བཅད་མང་པོ་དང་།
བར་སྐབས་ཚིགས་བཅད་ཁག་། །འཆར་ཅན་མངལ་ཁ་མཛད་སྐོའི་རིགས་བཅས་དོན་
གལ་ཚུང་ཞིང་། ཡིག་ཚོགས་ཆེ་བའི་གཞི་རྣམས་མ་བཞོད་པར་ངོས་འཛིན་ཞུ་
སྟངས་དང་། སློབ་གཉེར་ངེ་གནང་སོགས་སྤྱིང་དོན་ཉུང་བསྐྱུས་དགུས་གཅིག་ཏུ་
དཔར་བསྐྱུན་བྱས་ན་འཇུག།